SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwakam čělneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 231 — Budyšin — Sobotu, 1. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Neurath němskim nowinam rozprawił

Němske knježerstwo nochce žadyn kompromiš.

Němski zwonkowny minister ſ Neurath je so pjatk psched sastupjerjemi němskich nowin wo zwonkownopolitiskim połoženju wuprajił. S jeho rěcze bě spóznać, so je so němske knježerstwo kruce rozsudźiło, so so pschi wotbronjazej konferenzy tak dołho njewobdźěli, hacž so njeje wo němskej runoprawnosći a wo wotstronjenju wschěch rozdźělow, mjez Němskej a dobyćerskimi statami wobstejacych, dospołna pschesćenosć dosahła.

Sakska industrija zady Papena

Sjězd sastupnikow sakskeje industrije a wikowańskich komorow je so pjatk w Kamjenicy wotmě, so by so wo hospodarskim programje němskeho knježerstwa wuprajił. Po dokładnym rosprajenju je so sćěhowace wobsahnjenje pschijało:

Industrijowe a wikowańske komory, w sakskim industrijowym a wikowańskim sjězdźe sjednoćene, w hospodarskim programje němskeho knježerstwa rozsudnu krocel widźa, so by so ſ skutkom ludowa nuza wołóžiła, so by so hospodarstwo wožiwiło.

Powitaju, so je knježerstwo swólniwe, so wot methodow statneho kapitalizma dźělicz a hódnosć privatneho hospodarstwa spóznawschi, počzatniwosć pschedewsaceloh pohonjeć. Tole sawołanje privatneho hospodarstwa njedyrbi njeskutkowane so zhubić, jeli so njedyrbi zyłe němske hospodarstwo cyłko schodowacy. Kóždy jenotliwy pschedewsacel dyrbi so samozwitosće wědomy być, kotruž swojim powołanskim towarschom a zyłemu ludowemu hospodarstwu dołži.

Wuprajeny wutworny charakter sakskeho hospodarstwa a jeho wožebita nuza žadaju, so so wobstejace wusowne mózno̊sće dale njewobmjesuja.

Mjez tym znate kontingentowace plany němskeho knježerstwa wobmyślenja woprawnjeja, kotrejž slej wikowanje a industrija wospjet wojsewišej. Sjězd sakskeje industrije a wikowanja so boji, so bjes sakhowanja wuwoja knježerstwowy program, kotryž chce hospodarstwo wožiwić, do stracha pschidźe.

Nowy wukaz wo wobydleńskim dawku

Nowa wuprawa wobydlerskeho dawka (Bürgersteuer) je so w cźišle 64 němskeho zakonjoweho kopjena ſ 29. septembra wojsewiła. Dawkowa winowatosć so po wobstejnoscach dawkidawarja ſ 10. oktobra 1932 složuje. Liča dawkidawarjow so samjesuje. Mandźelske žony njetrjebaju wobydlerski dawk płacić. Wón so tež njeźmě wot wožobow žadać, kotrejž su ſ wólbneho prawa wusamknjene, wot dźěłonjemějerjow a dostawarjow rentow.

Krajna žadźba wobydlerskeho dawka dyrbi sa wožoby ſ ličbnymi dochodami 4500 hriwnow znajmjeńsća 6 hriwnow wuličinić. Na lětne dochody hač 6000 hriwnow dyrbi so znajmjeńsća 9 hriwnow, hač 8000 hriwnow 12 hriwnow, hač 12 000 hr. 18 hr. hač 16 000 hr. 24 hr. płacić. Krajne knježerstwo dyrbi gmejnske wobsahnjenje potwierdźić, hdyž wjetšchi žadźbu wysche 200 prozentow posłaji.

Dokhody němskeje železnicy su dale njespokojace

Po měsačnej rosprawje němskeje železniży sa august so zyłe dołhody němskeje železniży w auguście dokhodam w juliju runaju, tola 85 milijonow hriwnow mjenje dźěła w auguście 1931 a 240 milijonow hriwnow mjenje dźěła w auguście 1929 wuličinjeja. Zyłe dołhodne wupady sa cźaš wot januara 1932 hač do augusta pornjo 1931 720 milijonow hriwnow a pornjo 1929 1647 milijonow hriwnow wuličinjeja.

Sa by němska železniza njetrjebała znowa dźěłacerjow ſe službu puschćić, je so w jednanjach mjez hłownym sajadnistwom němskeho železnistkeho towarstwa a železnizarskimi swojastami, kotrejž tu so schtwórtk wotmě, wobsamknło, so ma so **dźěłanski cźaš dźěłacerjow pschi wudźerjenju železniży na 40 hodźin skrócić.** S tejle naprawu móža so puschćenja 6000 dźěłacerjow zminjeć. Pschetwarjenje kolijow, kotrejž je so w dźěłoparadźowanym programje posłajiło, ma so hnydom sapoćeć. S tym budźe mózno, 24 000 železnizarjam dwaj měsaznaj dźěle dźěłacy dacź. So by so zminyła, znowa 22 000 železnizarjow puschćeći, dyrbja so **wotpocžowace cźasy we wobkhadnej službje sažunyć.** K rossudźenju tehole praschenja njeńdźe w schtwórtkowskim jednanju dosćhi.

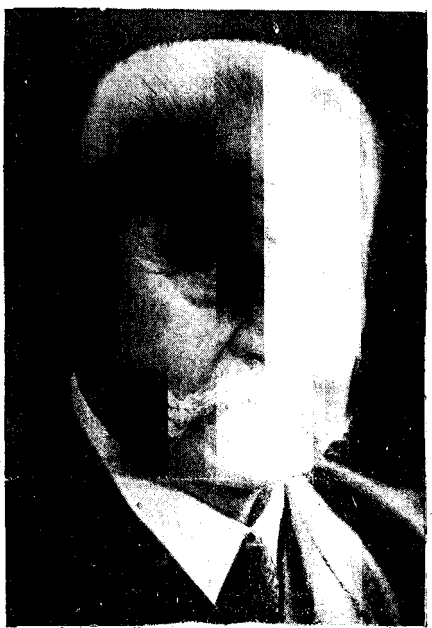

von Hindenburg.

Němski president z Hindenburg swjeći jutře njedźelu 2. oktobra swoje 85. narodniny. Cyły němski lud spomina na swojeho wulcy zasłužbneho wjednika. Jemu k česći wuhotuja so wšudźom swjedźenje a swjedźeńske wustupy. W Božich službach stanje wosada na statneho wjednika. Morni wobraz je najnowiši wobraz wo Hindenburgu).

Němsko-francowske hospodarske rozprajenja

Póndźelu so w Genfu mjez němskim wězywustojnym Posłu a francowskim wotpósłanjom Elöckom rosprajenja wo pschidawku k němsko-francowskemu wikowańskemu srěcźenju sapoćnu. Francowske knježerstwo chce w tejle nalěžnosći po możnosći borzy k sawjedźenju jednanjow dóńcź. Wožud Herriotowcho ministerstwa wot pschemjenjenja tehole wikowańskeho srěcźenja wotwisuje. Francowzowsko žu ſ jeho wopschijećerom a skutkowanjom jara njespokojom. Po jich mjenjenju wono Němskej pschewulke lěpschiny dawa. S tejle pschičinu je francowska wikowańska bilanza pasiwna, to rěka so Němska wjele wjazy tworow do Francowskeje wuwožuje dyšli Francowska do Němskeje.

Göring so z amerikanskimi nowinarjemi rozrěčał

Göring so ſ amerikanskimi nowinarjemi rosrěčał.

Němskoskjenski president Göring je wjezera w Barlinje někotrymi amerikanskimi nowinarjami swoje nahlady wo wupadnjenju pschichodnych wólbow rozłožił. Mjeni, so wólby wulke pschemjenjenje njepschinjeźu. Potom na runoprawnosć Němskeje we wobronjenju pschidźe, so by bjes Hitlerowcho hłosanja žadanje němskeho kanzlera ſ Papena sa runosću bronjenja njemóžne było. Hdy budźišche Hitler w Genfu jednał, budźesche so w Genfu bjes dwěla lěpschi wupsěch dosahł. Też bychu ſ nim ſ wjetschim respektom jednali, dyšli ſ nětčišchim němskim zwonkownym ministrom. Muž kaž Hitler by mohł w Genfu wažne praschenja rosrisacź; pschetož sady njeho najlěpsche mozy němskeho luda słeja, mjez pak sady knjesa ſ Papena.

Nacionalny socialist kommunista potrělił

Nazionalny sozialist, 18lětny Heinz Schüler, bě so schtwórtk w Nowej Kólni pola Barlina na Ziethenskej drohi ſ 21lětnym Williom Baltinom setkał, ſ kotrymž bě prjedy spschećelenly był. Młodaj człowjekaj so do powědanja daschtaj, kotrejž pak borzy do wótreho wutrěžowanja pschendźe. Nadobo Schüler se saka revolwer wuczeše a do Baltina schěsć krócz wutrěli. Do pluzow trjechenly Baltin so na semju swjese. Jena kulka je pschinjatajenza Willia Langu trjechiła, kotryž je so tehomuniu smjertnje ranił.

Hromadne wupowědźenje w pruskich ministerstwach.

Kommunistiske pruske knježerstwo je wschitkim pschinjatajenzam pruskeho spomožnistwoweho ministerstwa, pruskeho ratarskeho a pruskeho wikowańskeho ministerstwa k 1. hapreli pschichodneho lěta słužbu wupowědźiło. Tole wupowědźenje ma jaunyšt, wotmyślene hromadnu połoženje tutych tšoch ministerstwow ſ wotpowědźnymi němskimi ministerstwami pschihotowacy. Pruske ministerstwa dyrbja so ſe 7 na 4 znižić.

Štrajk Barlinskich knihičišćerjow

Štrajk knihičišćerjow a pišmikitajerjow, kotryž je psched někotrymi dnjemi w Barlinje w Scherlez nakładze wuzwył, je so też na Ullsteinez a Mossez nakład wupschestrěł, dokelž žu też tam na połožku knježerstwowcho wukaza mjedu strócźili. Cźischerski personal je je štrajkom wotmołwił.

Też w druhich dźěłarnjach so w jakhowanje detalneho dźěłoweho tarifa wojuje. Tak so jednanje w małym pschemyślu a drobnym wikowanju njeje poradźiło. Też tu je so wojowanje wo mjedu pschiwótšiło.

Wotmyslowace naprawy němskich wulkobankow nětkle 1500 dźěłacerjow a pschisłuschejow potrjechi. Jedna so wožebje wo Drježdźansku banku a Kommerzijalu a Privatnu banku, mjez tym so tež Němska banka a Diskontska banka pschisłuschejam sdźěliłej, so so ſ powschitkownym snjezjenjom mjedy spokojitej a so, jeli so pschistajenzy do teho swola, so wotmyślenche puschćenja wołtajitej.

Bohosłowki w cyrkwinskej službje

Wo dźěle bohosłowkow w cyrkwinskej službje je sakska krajna synoda wobsamkła, na pruhu dowolicź, so so kandidatki bohosłowstwa sararjam za pomozne službu pschidawaju. Tale pomozna službu móže so počzahowacź na cyrkwinsku nabožensku wuczbu, sakładnu wuczbu paczerskich dźěći po sararjowym wukasanju, na bibliske hodźiny, Boże službny sa dźěći, duschepastyrstwo, wožebje pola žonow a holzow, na spomožerstwo, na sastaranje ſ jatwa puschćenych a na nabožensće pišmowstwo. Kandidatki móža tej dźěło w kenzlijach sastawacź.

Radšo w němskich jastwach dyžli w ruskim bolšewikskim paradisu

Dla tšeršeju kommunistow do nazionalnosozialistiskeje korčmy w Neukölnje (w Nowej Kólni) pola Barlina běchu Waltera Juhla sajeli, hdyž bě so ſ Rusleje wrócźił. Hdyž jeho na policiji pschešłyschachu, ezchodla je so do Němskeje wrócźił, je wotmołwił, **so njeje dleje w Ruskej wutrał. Tamniske wobstejnosće njejsu tak róžozite, kaž su sajsupnizy kommunistiskeje agitazije w Němskej jemu a jeho towarschom barbili.** Po zakostnym cźasu, kotryž je w kommunistiskim paradisu pschebył, je so rozsudźił, so do Němskeje wrócźeć. Radźcyo je chcył do rukow policije padnyć, dyžli w kommunistiskej Ruskej chléba tradacź a synu mrěć.

Juhl bě, hdyž jeho pschi němskej mjezy sajachu, **pol.** faschidnik, a wschón sdźerjeny. Podobnje je so scherjezej Michaelisej ſ Wittstoka sešło. Tutón bě do tšoch nazionalnych sozialistow sćěkał, tola jich njeběše trjechił a bě potom do Ruskeje cźeknył. Też wón njeje hubjenstwo w Ruskej dleje hnješł a je wobsamknył, ſ ruskeje hele wuczahnyć a so němskej policiji pschepodać.

Pśimjeśe presidenta Maśaryka wopytał.

Franzowski letarijowy minister Pawoł Boncour, kótryź je ža pśichi śjeźeśe cześkosłowakskeje industrijowje chemije wobdźélił, je pjatk presidenta cześkosłowakskeje republiki, Maśaryka, wopytał. President Maśaryk w tu khwilu w Topolczjankach hrodźe pśebywa.

Hendersonowa nowa formula za wotbrojenje

W nowinach „Echo de Paris“ je žo nowy namjet presidenta wotbrojaśeje konferency, pśedawšeho jendźelskeho ministra Hendersona, wocźišćał. Jendźelski ministerski minister sir John Simon je pjeźa jemu pśichilgowoł. Hendersonowy namjet tśi wažne dypki wopśichija:

1. Zane nowowobrojenje Nimšteje.

2. Najwjetśe wójska žo w žiwojej bróniśoću wobmjeśuja, so by žo rozdźél njes mimi a nimšteje wójska zmjeńšił.

3. Sažada runoprawnosće žo pśichipóznawa.

Też Norwegska so z deficitom bêdźi

Sa cźaš źiwótneje wójny bé ža Norwegja wobohaćija. Sśiwótna hospodarśta krisa je pak žo też do Norwegskeje dobyła a jeje bohatstwo spóźerała. Norwegski hospodarski plan za 1931/32 35½ milijona krónow njedostatka pokazuje. W pśichódnym lêtśe chcedźa jón wurunaś.

Helske mašiny w Beogradskim oficêrskim kasinu

Wožobnje drasćeny muž je pjatk rano w Beogradu klišo łódźneho satiatśicźa jenemu nošerjeju paket ł poruczenjom pśepodał, so by jón do offizêrskeho kasina donjeśł. We wokomiku, hdyž nošerjeŕ do kasinoweho twarjenja stupi, paket, kótryž helśki maśchinu wopśichśeśe, rosbuchny. Nošerjeŕ a jena rjedźerka žo žunjertnje franšiśkeśej. Tśi jedyn offizêr je žo pjeźa śranik. Sa winikom nimaju hišćeze žaneho ślêda.

*

Wo rozbuchnjenju helskeje maschiny w Beogradskim offizêrskim kasinje je žo źlêdowaze wośewiło:

Pjatk rano w 7 hodźinach w Beogradskim Karadźorźowskim parku pśichi hłownym dwórnišćeju derje drasćeny nêhdźe 30létny muž źłužbakej Kredowiśkej pakcik ł poruczenjom pśepoda, so by jón do offizêrskeho kasina donjeśł a tam cźakał, hacź wón, wobdźeleŕ, sa nim pśichidźe. Sdobom njeśnaty źłužbakej 10 dinarow da. Do wotkśéje offizêrskeho kasina pśichśedšichi źłužbak rjedźerku nadeńdźe, kótrejž dźéli, so ma pakcik wotedaś. Kredowiśkej ł pakcikom w ruzy we wokhéji stejo wosta a na njeznateho cźakasche.

Bórzy po tym namêstnik Beogradskeho mêstoweho kommandanta, general Radiwojewiścź do offizêrskeho kasina pśichidźe, w kótrymž dyrbjeśe žo dopołdnja pruhowaza kommišija seśeź. Hdyž rjedźerka generalej praji, so ł wocźakanych offizêrow hišćeze njeje žadyn pśichśeł, general twarjenje wopuśćeśi, na źłužbaka śpyta njedźiwajuśi. 23 minutow po 7 hodźinach, we wokomiku, hdyž general ł wrotowu stupi, fatrašne rosbuchnjenje sawrjeśne. Pakcik, kótryž je po śdaźu kilogram rosbuchadła wopśichiał, bé žo ł helśkej maschinu, w pakcźiku žo namakajeź, japalił. Sśiužbak je wśichon rośśeśérja, ruzy a nogy žo jemu wottorhnyśchtej. Naduba we wokhéji a wśhé wokna žo rośrasźchu, šawdźichi žo rozstorhachu. Jena murja žo še źnitnym powêtrowym storkom pukny. Rjedźerka, kótraž ža cźaš rosbuchnjenja na boku stejeśe, žo pobłuchi.

Zyke mêstowe wobydleŕśtwo je žo ł attentatom hłuboko rosharite. Powsźichkowuje žo winikowy njeźłowski njeśłuk najwótriścho sažudźuje. Policija je wścho cźinita, so njeby njesnaty źadławš twóchnył. Wopitažne wośuby, kótreź žu druhy źłužbazy wo njekrazniku podale, budźe policija bohrn źłužbu cźiniś.

Beogradska mêstowa prefektura je myto 20 000 dinarow na popadnjenje napadnika wuśtajiła.

Cześkoslowanjezy źłužbak Kredowiś je mjes tym w khorowni na śwoje cześke sranjenja wumrjeł.

Zemjeržen'e w Grichiskej

Wśchódnje nowe podjeśniśe storki w Mazedonskej a na połkupje Chalkidizy njedadźa njesbožowanemu wobydleŕśtwu k śmêrowanju dóńcź. Athenska wjedratnja pśichipowêda, so budźa podjeśniśe storki dale tracź. Grichiśzy geologojo ł možnosću licźa, so žo mjes Langadhaśkim jezorom a mêstom Ssolunom jenja rośśicźepi a so žo nastata rośśicźepina ł wodu napjelni, ł cźimž by žo połnipa Chalikidiki kupa śeźinika. Powêśe, so je žo kupa Limogiani w morju śhubila, bu žo jako mylne wupokasaśe.

Schwórk w połnozy žu žo wobydleŕśo mêsta Ssoluna snowa je źylnymi podjeśniśkimi storkami śe śpanja wuhudźili. Nêkotre śkeźe žu žo wobśkodźiśe. W Sereju a wokolnosći (w Mazedonskej) je žo nêhdźe 150 śkeźow cźežko wobśkodźiło. Teš w mêśeśe Volu w Thessaliskej žu žo ł śjomi podjeśniśkimi storkami wustrójili.

Ssolunśzy wobydleŕo žu žo še schwórtkowskim nóznym śemjerjeńjom do hrozy dali. Schtóž je mogł, je ł lódźu, ł wosom abo po źelesnizy mêsto wopuśćeśił, so by w Athenje wuciek namakał.

Ruska njewotwisnosć Mandźuskeje njepśipóznawa

Sso ł ruskim pósłanjom w Tokiu rosrêcźejo, je japanski swonkowny minister praził, so by japanśke knjeźerśtwo powitało, hdy by Ruska njewotwisnosć Mandźuskeje pśichipóznała. Ruski pósłanz je wotmołwił, so je ruske knjeźerśtwo wobśamkło, so žamołstatnosć Mandźuskeje njepśichipóznaje.

Wojowan'e w Mandźuskej

Japanśke wójnśke ministerstwo je wośewiło, so žu śdêśki chinesklich wojakow w Mandźuskej njewažne. Powêśeśe, so žu ruśzy agentojo śdêźkarjow nadpjerali, žu njewêrne Wojazy žu žo jenoź śpjeśili, dokelź dołhi cźaš njeśłu nśdu dostali.

Korejana Rihosha k śmjerći zasudźili

Japanski statny sud je Korejana Rihuśha, kótryź bé dla śpytaneho attentata na japanśkeho kśora wośkorjenny, k śmjerći zajudźił. Rihośho bé lêtśa w januarje śpytał, japanśkeho kśora ł bombu moriś, hdyž žo tón ł wośerjeśeje paradY do śwojeho hroda wrócźeśe.

Přiměr w Brasilskej

Kaž je brasilske śwjatkowe knjeźerśtwo śdêźiło, je žo po jednanju se śwjatkowym knjeźerśtwom a śdêźkarjemi śtata Sao Paula pśichiměr wobśamknył.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 1. oktobra 1932.

— **Wo wêdrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 746, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +25. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —4 a thermometer w nuzy —14. — Wjedro wostajnje śuche. — Wčera wječor wjetśeŕ wjetśeŕ poćahowaŕ. Wječor wokoło 6 hodź. je sylnjejše poprócźał, ale próch so njeźamaca. Nišina nad jeźeźinskim morjom je žo tam wusahadźała. Cźežke njewjedra a njewêdre wichory je morja, šawinowachu w połośkiśej Francowskej powosdźenja pśichiródnich krajinow. Nišina ł wjeśeŕa Europy je žo sesłabiła. S krótkeho wječora pśichipadża sajo wuśchina, śi žo do śrjedźneje Europy pśichodźeŕśki, ma sajo bóśi ł nyśchinu nad rajśkej Europu. Po mênjenju wjedratnjow kiwa nam sajo rjany wobśtajny počas. Naśi wjedratnjojny žo tchorniju rjanego wjetśa hacź do śchiwórka nadźiła. Pjatk a sobotu wotpołdnja dêśdźeśik. Jutśe 19. njeźeźa po świ. Trojinje [illegible] ślónčko 6,01 hodź. a khowa so 5,37 hodź. [illegible] khadźa dowołnja 9,12 hodź. a khowa so wječora hodź.

Winowc abo oktober

Minuły je žo późnjeńź, pśeni nêšaz nasnymy. Lêtśa wschat późnjeńź, bé hišćeze hotowy lêtni nêšaz. Nêtko je pśichśeł winowc a ź nim njenaprośchna naźyma. Póla naš bywa we winowcu w pśeherêšku 9—10 stopnjow cźopioty. Pśichi taśej temperaturze dye hišćeze ani jenu mrêź njertrjebaśch, nêkotśi śmjerśzy wschat tola nêtko hižo hdyž a hdyž dadźa w kachlach śatepiś. Snajnjerišcha wschat tola na kóždy pad wuhlo skałaju. Naźyma žo nêtko wjaźy śaprêwaś njeda. Liśco žo pśiśani, pada, nozy bywaja khłódnjiśche, tanje pśichithadża ł pomrócźkom. Njech tśi śtónczki wodnjo hišćeze bóle cźopło hrêźe, to je wścho jenoź ludanje, je a wostanje to nasnymše khłonzo.

A tola je winowc hišćeze dosć wyśchny a lubowany. Sbožowni cśi, kiž nêtko mója pśchebywaŕ we winowej krajinje. Tam nêtko knjeźi cźśe a wjeśoke źiwnenje. Je nêtko cźaš winowanki, na to hižo mjeno nêšaza pokaźuje. Jeho kaccźanske mjeno praji, so je to wósmy nêšaz, ale to nêtko wjaźy syte njetrjebaśi, dokelź žu nêšazy mjes tym trochu pścherjadowali.

We winowcu mamy dosć ważnych dnjow, po kótrych burske kśanje wjedro a hospodarśke nałeźnosće postajeja. Je tu pśchede wśchêm źwjatcho Hawła (16. winowca), jeneho ł najbłahowniśchi źwjatych. W šerbskej burskej kalni wschat je jenu pśchipiśpiwa mjenje dostojne powołanje: „Sźwjaty Hawł tepje kał“ Wokoło źwj. Hawła žej nasymna kruczišcho śuby wótśi. „Na źwjatego Hawła žo kruwa w hródźi śkowa.“ „Wokoło źwjatego Hawła žo wêtrny radu śwottorhaja.“ „Na źwjatego Hawła je kał a rêpa śraka.“ 18. winowca je źwj. Lukaścha. Tehdy je bur wśchê pólne płody tak nimale dokhował: „Na źwjatego Lukaścha dojcź khlêba a wuśnuźa.“ Potom pśichidźe 21. winowca źwj. Wórścha. Wo tym dnju žo praji, że žo syma tak śkónczi, kaž žo tutón dźeń śapoczina. A śkónczne pśichidźe kónz mêšaza (28.) dźeń Schimana a Judy, kiž ma abo mêśeśe ša pastyrjowo wulki wuźnam. Tehdy žo śkónczi pastyrjowanje. „Schimana Judy khowaje kśchudy, śaj kamajcze kiže, žo wobujcźe cźrije!“ Pośledniejšo dnja mêšaza tej evangelisay śkónczne mjeno wusnamny źwjaty dźeń, dźeń reformacije.

Wo winowcu hišćeze žo praji, so na cźopły winowc śeźeśuje śtudźeny najmnik, dale, so śtej winowcej a [illegible] leja žej we wśchêm runaj.

*

— **Djenjnjske wiki.** Butra płaceśesche 60—65 pf., seja 8½—9 pj., twaroh 25 pj., hnuj, źiwe 4,50—5,50 hr., śvêśane 75—85 pf., kacźki 75—85 pj., kury, źiwe 45—55 pj., śaśśane 65—75 pj., hołbje 55—64 pj., kapuzy 90—110 pj., kał, cźeśwjeny 6—10 pj., bêły 4—8 pj., pudrosty 10—45 pj., kórki, selene, punt 4—7 pj., cźipaśe 5—10 pj., kótrabi 5—10 pj., morchej 5—10 pj., sołotej, kêcźk 4—6 pj., buny 14—18 pj., selerij 5—25 pj., jêdźna łobioda 15—20 pj., bruśnizy 40—45 pj., tomaty 5—8 pj., jabłuka 5—20 pj., kruśchwy 5—15 pj., klonki 10—12 pj., hriby 30—35 pj., bêrny, 10 punt 30—36 pj., lany wośij 1 hr., mêd, w śchkleńzy 1,60 hr., 1,70 hr., b ćes śkleńzy 1,40—1,50 hr.

— **Mêśeśanske dźiwadło.** Dźensa sobotu 1. oktobra wotewri mêśeśanske dźiwadło śwój lêtuśki symški śezonśki cźaš. Pod režiju dr. Adolfa Rotta pśchedstaja žo tutón wječor „Pódmórjeny śwón“ wot Gerharta Hauptmanna. Jewiśchcźowe wobrazy je Waklaŕ Ulbrich śtworił. We hłownych rólach śtukuja knjeza Berber, Siebenśchuh, Steinmetz a Skolzki a knjeni Larsen, Hellmuthowa, Brâm, Hoshgrâger, Grunert a Wolff. Njedźeli wječor pśchedstaja žo pśeni kŕót „Hajnkez Krystka“, wulka Wiesenthalowa komedija.

K. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnocźêśka bdyła.

118] (Pokracźowanje.)

„Cźhzch hišo wotenicź“, poźa Zymbura, „hańba mje bêśche a śtud mje wot tudy wuhanjeśche. Gmejna žo žama poniźuje a jako proścherjo žo wo jałmožnu wadźicźe, kotruž hišcźe nimacźe. Njemudrje jednacźe kaž tamni ludźo w baźy, kotśiž žo wo śajaca wadźacźu, prjedy hacź bêchu jeho do mêcźa tyśli. Spomjatkujcźe žej: „śchtóž žo prascha, radу njedawa“, ł naśchich bo nichtó praschał njeje, ale kóždy je pśchinjeśł a dał. To ma žo wjeśchej rjeź. Wjeśch nam piźa, ale my jemu piśacź njeźmêmy, my jemu ł pópkom śdêźimy. so žej gmejna niczo njeźada a niczo njeźacźa, ale da-li, po žwojej woli a po žwojim pcheźwêdźenju njech da, so budźemy ł dara na daricześa źudźicź.“

„To je rêcź, kaž žo śtuśicha“, žo Horjanśki njesdźerża, so by njerotkwoził a wjchitay hundom pśchethwalowachu a wołachu: „Nikoho druheho, Zymburu pósćejemy“.— ł wjeśchom žo śnaje — hacź śem do Puczimja je śa nim pśchijeźł.“

Zymburu w tym wokomiku źwêdomje hrjebaśche — „woprawdźe je tu był, pścheprośnył je cźe a ty žu jemu dotal tu cźejcź dožany, kotruž je tebi wopokasał“, porokowaśche jemu śnutskowny hłós.

„Jano Zymbura, ły śwólniwy w mjenje gmejny k wjeśchej hicź?“ wopraśicha žo wjeśnjanośta a hišcźe doda: „Hlej, wśchitzy žej to nutrnje pchcźeja, źnadź by mohł jenoź ke knjeźej direktorej dóńcź, hdy by ł wjeśchej ŕamemu njechał.“

„Nê, nê, śtaja žo wjeś, lépśchi knjes hacź knjeźk. Lépśchi kowaŕ hacź kowaŕk“, a rasny Cźornak śawoła: „Lépśchi Pêtr hacź Pawoł; ł wjeśchom njech rêcźi.“

„S wjeśchom we waśchim mjenje poręcźu“, pśchihłośowaśche Zymbura. Hnydom druheho dnja žo na pucź poda. Sahe wotenidźe. Hdyž ša pêśkom stupi na knjeźe leżownośće, śaśkyśka tśelenje a rospjerśchene cźŕódy turmotow pśches dróhu létachu. Honjeŕśe pśy na nepłazych połach a śchcźernijśchcźach śledźachu a kurwocźaze honnacźe ł kukow ł hušteje wotamy rosbudźene a śpłośchene źwojich źwêrnych śawośtajenych hromadźe wołachu.

Naśymiśi dźeń drje bé, ale tola cźopły a jażny. Sśónczo žo na njebju źmêje a hišcźe hrêje, tak hrêje, so žo Zymbura też łabat śłêka, na kij jón wêścha a wutśêkany dale nôšżuje. Pjchemyślujcźe, schto a kak to knjeźej wjeśchej rjeknje. S knjesom rêcź — na waśy waž! Po pjerju ptacźka, po rêcźi cźłowjeka pósnajeśch, duśchneho a njedocźinła. Mutśêlene drohy njepopadnjeśch a hłupe słowa njesadźerżiśch, ale dobre słowo dobudźe a hubu njespali. Tak Zymbura rosjima a pucź žo jemu śpêśnje miny.

Tam bêły knjeźi hród w cźornych łêśach wot nasdała hižo na njeho kima. Ale też tu žo tkêła na prawo wot Zymbury a rjecźas hońtwjerjow a pśchihonjerjow po pucźu Zymburje napcźecźo krocźi. „Pomhaj Bóh“ by Zymbura dźêławym ludźom rjekł, ale njerjekńje to hońtwjerjam, śelnej krewi, tśi mordaśtwoj kucźa. Hladaja na Zymburu, najśterje wo nim rêcźa, poźmêwuja žo a hlej, hońtwjeŕ, tśi runje śrjedźa krocźi, wotkoża tśelbu, wuśtupuje ł rjady a dże ł pśom Zymburej napcźecźo. Schtó to je? Zymbura njemóże jeho póznacź a schto drje chze? Najśterje nêkaśi śtary hajnik. Bur ł napinanjom pomina, hdże je jeho hižo widźał, hdże je žo ł nim śetkał — wot hłowy hacź k pjacźe śej jeho wobhladuje, jeho cźŕije ju śaprócźhene, nohajzy, śrótke khołowy, łabat a kłobuk ł pjerom, wścho nêkaŕ wjetśe, wotnośchene na źebi ma. „Sawêścźe nêkaśi khudy hajnik na khudej hajnkowni abo khudy hajeś ł bêdneje hajownje“, Zymbura po drasćeje źudźi. Zymbura śa cźapku pśchima, ale pśjedy hacź je ju ścźahnył, hońtwjeŕ źam jeho śtrowi: „Pomhaj Bóh“, putniko, jelijo žo njemyłu, icźe Jan Zymbura ł Puczimja.“

Hdyž tón hłós śaśłyśchi, žo Zymburje nahle a wobdobo we hłowje rosjaśni. Runje žo stupi tać wojak, cźapku śtłóczi a radośtnje wośewi: „Tón śym. A wy jeśe śawêścźe wjeśch źam. Niż po drasćeje, niż po wobliczu, ale po hłožu waš pósnawam.“

„Haj, śeśtariwoj śmój. Też wy, Zymbura, ścźe śejśchi dźiwił a k śemi žo nakhilił. Cźaš cźłowjeka rjanośce njepśchida. A kak žo wam wjedźe?“

„Bohu dźakowano. Strowi śmy a hrêśchili bychmy, hdy bychmy śtorźili.“

„Ruka boża je žo waš dótknyła, krupy žu wam wśchitkx śniczile.“

„Ssu śniczile, ale rana žo hižo hoji. Też druhe pruhowanja Bóh na mnje ścźele. Pośledniejho żyna Mêrcźin na mam we wójnje w Bołniźkej, na tkanej nitzy jeho źiwjenje wiśzy a tón Kroschacźk, knjes wjeśch žo na njeho dopomnicź wê —“

„Tón, na kotrymź je Windiśchgrez pola Stróżeźiśi jêchał?“

„Haj, tón, ł tym źym žo pśchi jeho źmjercźi śaśo śetkał.“ Zymbura nadrobnje wo śpodźiwnym wośłudze lubeho śrêźa powêdaśche, „ale knjes wjeśch woda, so śtanje wo źebi rêcźu, teź mje by śwjeśeliko, hdy bych śtrêśchał, kak žo wam a waśchej knjeni wjeśchowźy a waśchim lubym dźêcźom wjedźe.“

„Kaž wam, luby Zymbura. Teź naśch źym je w Wośnitźej a śtrowi źmy byli. Se staroścźejmi mi hłowa śchedźiwi a hotuju žo na wumjeńk. Prajcźe mi, hdże dźeścźe pśchewodźu waš, so žo njebyśchcźe śtejo komdźit. Duju žej popowêdamoj.“

„Runy pucź k wam, knjes wjeścho.“

(Pokracźowanje ścźehuje.)

ja opereta wot Jurja Jarna. Nežiju ma Gusto Kuntza, hudźbe wjednistwo kapalny mišchtr J. L. Kock. We hłownich rólach singlarja kujeśny Hübschmann, Conrad, Bartkin, Barth a kujeśa Hartig, Klausnitzer, Kuntza, Borkert, Pierre, Ronald, Frišchke, Kittler. Tuta wulka operata so pódźelu wošjelenje. Tuta operata je ju w minjenym lěcu wšchudźom i najwjeršim wuspěchom hrała. Předstajenje je wotewrjena wot 11 do ½2 hodź. a wot 6 hodź.

— **S pśijazneje stu Budeśt-cyganśkeje kumpanje** pojěźe nadźelu 2. oktobra póstowy omnibuš 7,35 hodź. ſ Budyšina, Žitnych wikow, do Kumwalda. Nimo teje wobjedźi sa nźeźelu też hišchśe swišk 9,05 hodź. ſ Budyšina, Žitnych wikow do Salomja (Sohland).

— **Póstowe autobusy čarow** z polnocy Budyšina pojěźu za čas zawrjeća Žitnych wikow pśi wojerskim wustupjenju **1. a 2.** oktobra na Póstowe namješto—Moltkowu dróhu—Kamjentnu hasu—Drjewowe wiki. Autobusy połodnišich čarow zastawaju a wotjězdźa w zawrjenym času pola pósty.

— **S pśichiležnosću 85. narodninow nimšteho statneho pśezidenta Hindenburga** ga na pśichrjśchanje k garnizonstemu staršemu wobdźěla ga siconoc̆ene Budyšk wojerske towaršwa in se nźeźelu 2. oktobra dop. ½11 hodź. na Žitnych wikach k paradnemu festupanju a parade je zwolnił Khorhojemi. Po parade pórjašnu towaršwa do Pětrowšeje zyrkwje a wobdźěla ga na wojerskim kemšenju. Na Žitnych wikach festupaju ga towaršwa na stronu ke Kěžorskej dróhi ſ frontu k muzeju. Dopołonja w 10 hodź. pśichiležnu towaršwa a popśichestanu na Serbskich hriebjach. S tuteje pśichiležnosće su Žitne wiki a wokolne dróhi za pśichodny wobkedź zawrjene.

— **Wobkedźane njeśoże.** Wječora pśichipołonju potorhny kolešaŕ mlodu hołzu na rózku Kiśmarkoweje dróhi, jako chajśke hołza, je wukhodźowanišchego pśichiśo, dróhu pśechokrośeŕ. Kaleśaŕ bě mjenujcy tśěra śpěchuje jěł. Hołza je śroźeleni wotcuźo, njes tym so bě kolešaŕ, naśerje jedyn wuzbożnik, dokeľ mjeśech tak jara nafne, tśěrno njeśožownje padnył. Koleso dyrbjeśe domoj cśišcherjeŕ.

— **Katolska 6- a 9lětna šula** wuhotowa srjedu 28. septembra wječor we 8 hodź. w swjedźeńskej sali Haydnowy swjedźeń. Běše so tu nahladna lićba starših a znatych šulerjow zešla, so bychu zaso jónu nješto dobreho ze strony šulerjow słyšeli. Wysokodostojny k. rektor dr. Löbmann powita w zawodnej rěći wšěch pśitomnych nanajwutrobnišo a zwjeseli so, zo su so tu tak wjele zhromadźili. Nětko prednjese k. cand. phil. Nowak krótki, tola derje wudźěłany a pśemysleny prědnošk wo žiwjenju sławneho komponisty Haydna. Haydn narodźi so 1732 w Niježej Awstriskej a zemrě 1809 we Widnje. Je wjele dźěłow komponował. Wosebje wěšce mnohim znate oratorije „Stworjenje", „Počasy", „Sydom slowow wumožnika na křižu", mše, kantaty, opery, 104 symfonijow, sonaty za klawěr, koncerty a hišće wšelake druhe sławne kuski. Tcž humoristiske wěcki je komponował, n. př. znate kanony „Jěść, pić", abo „wěstosć a njewěstosć". Na to wustupi šulski měšany khór ze spěwomaj: a) dźakny spěw k Bohu, b) wječorny spěw k Bohu. Khór spěwaše wosebje derje. Spěwaj njeběštaj scyla tak lohkej. Zo so tak derje spěwaštej, ma so wosebje k. Nowakej dźakowaś, kiž je sebi najwjetšu prócu dawał. Pod jeho wjednistwom je šulski khór hižo derje postupował. Potom sćěhowaštej sonatnej sadze za klawěr: G-dur a B-dur. Pśi D-dur sadze móžachmy wosebje wurjadnu techniku, z kajkejž je nam šuleŕ zahra, wobdźiwać. Jako dalše słyšachmy šesć solospěwow za klawěr. Wšitkim derje lubještaj so wosebje spěwaj, prědnjesenej wot wyššej primanerki Zity Bjedźic. Znješe wosebity priklesk. Wobknježi jara dobre wurjeknanje. Tcž hdyž cyle mjelčo spěwaše, móžachmy wšo zrozumić. Na to wustupi wyšši prim. Bj. *Nowak ze solospěwomaj: „Pućowaŕ" a „Zadwělowanje"*. Wón je na našej šuli jako jenički muzski solospěwaŕ, kotryž móže so ze swojim hłosom woprawdźe słyšeć dać. Budźe cyle wěsće tež jónu pśi serbskich koncertach sobuskutkować móc. Wšak je tež hižo na skhadźowankach wustupił. Tež šulerka A. Röllerec prědnjese spěwaj: „Wowćerjowy spěw" a „Žiwjenje je són". Jeje wurjekowanje pak njej tak jasne, kaž te prěnjeje spěwarki. Jako z dalšim wustupištoj dwaj primaneraj ze sonatu G-dur za husle a klawěr. Husleŕ dyrbješe wosebje ćežki takt hrać, tak zo njemóžeše druhdy tak prawje ze znutrikownosću prědnjesć. Nětko zaspěwa wósom primanarjow kanon: „Wěstosć a njewěstosć" (za štyri hłosy). Lědma běchu započeli spěwać, njemóžachu so pśipos̆luchaŕo smjeća zdźeržeć, dokeľ bě kanon jara humoristiski. Ke kóncej zahra nam šulski orchester někotre rjane kuski, z „12 němskich rejow 1—6" a „Menuett a finale z Londonskeje D-dur sinfonije pod wjednistwom k. hudźbneho direktora Korle Englera. Hrajachu z dobrym wuspěchom. Swjedźeń bě so jara derje poradźił. Wšity pipos̆luchaŕo wopušćichu spokojeni salu. K. rektor Löbmann podźakowa so hišće jónu wšěm, zo su našej šuli tuteń česć wopokazali a z nadrnosću wšěm předwjedźenjam pśipos̆luchali.

— **Sakśa krajna loterija.** Pśichi schiwórtšownym cźehnjenju 5. rjadowne 201. sakśeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (22. dźeł) padźe dobyčze wo 40 000 hr. na cźišło 45339; dobyčze wo 10 000 hr. na cźišło 44937; dobyčze wo 5000 hr. na cźišła 20153 49588 54941 58612 60705 8974; dobyčze wo 3000 hr. na cźišła 7500 7576 8749 12323 63785 69285 75314 83529 89553 98147 101858 120558 127727 143096 152129; dobyčze wo 2000 hr. na cźišła 2140 4849 6606 11020 16238 17660 20172 30198 33575 40542 43667 48115 49370 54444 56636 63970 71046 74503 76767 79018 81218 84136 [illegible] 118792 129813 130026 [illegible] 146236 147145 149805 159267; dobyčze wo 1000 hr. na cźišła 583 1703 7024 9128 10347 10910 11037 17801 24799 26913 28141 38461 40241 42603 42727 47461 47438 51450 52291 53441 54427 55140 56942 58388 60026 60819 64061 64710 66049 66489 72348 72466 73289 73483 74875 75621 77059 77895 79777 83434 84229 85957 86637 87483 88664 89365 90443 92466 95317 95592 99564 101776 106585 109894 112194 113269 114639 115672 116174 122285 122747 128304 129355 130170 130350 132895 138137 138190 139604 144558 147431 152670 152812 153369 155224 156313 158333.

— **Dobyčze wo 3000 hriwnow** padźe pśichi wječerawšchim cźehnjenju sakśeje krajneje loterije na lóš cźo. 50177 do tudomneje Rotherej loterijoweje bźerkownje na Kěžorskej dróhi 22.

— **Dobyčze wo 1000 hriwnow** padźe pśichi wječerawšchim cźehnjenju sakśeje krajneje loterije na cźo. 71665 do tudomneje Lehmannej loterijoweje bźerkownje na Kamjentnej haśy 45.

— **Pólnych paduchow** mójeśe policija pós̆lednje dny hódźiś. Nimo khóśańja sa pólne kradnjenje maju paduchi teź hišćeze khóśańje po wós̆ewjenju dla žujowego s̆chita wogłacź, po kotrymž je kóžde njewopśimjerjene śinjenje na ležowośće hnonka śjawnych puśzow a dróhow hacź do 15. *oktobra 1922 w cźase wót 6 hodź. wječ̆or hacź do 8 hodź.* rano a wót 11 hacź do 1 hodź. pśichipołdnja zakasane.

— **Budyšće hapatki** su wšchudne dny hacź do 7 hodź. wječ̆or wotewrjene, njeźeźu pak samknjene. Mózny śtuźow a njedźeźu wotewrjene na jenoź jena hapatka ſ mešačnym wotmenjenjom. W oktobru je to Mšećańska hapatka na Słowjanym torhošću.

— **S Budeśtez.** (Znjě žmjercze.) W najlěpšich létach je žmjercź tu znatej wožbožne je žiwjenja wotwjedła. Wčera wječ̆or wumrě tu mandźelska rěznikeho mišchtra Mehnerta. Wona hižom dźeše na cźežki khorošći cźerpjeśe, wot kotrejež je ju žmjercź nětko wumožiła. Wčera wumrě teź po operaziji w Budyškej khorowni pśchedźyda tudomneho wojeriskeho towaršwa k. Neißmann ſ Hajnij. Wobaj jemrětaj bźešćtaj nźeźicho pśches 50 lět staraj.

S **Lupoje.** (Nalutowaŕnja.) Lupjanska nalutowaŕnja poda ſ wokolnikom nowy porjad a sarjadowanje śwoje pjenježneje a podawańskeje śłužby. Tak je nowu kólnju na Lutobeśańskim dwórnišchću natwarila. Wustaw je žebi tak tunjo hacź mózno wschelake nowośće k podawanju jmóžnił. W lěcje 1931 je 70 waggonow pśches tniłi ichło a kśěža nimale žantna licźba. Sčo žo rozsyłali, stajneho składownika poštajeŕ, kiž žo po zentnarjowym wobroce płaći. Nimo teźo na nalutowaŕnju wo wšy dale śwój skład. *Nowy składownik je k. Zawnik* ſ Lupoje. Skład na dwórnišchću je wotewrjeny wot 8 do 11 hodź., skład we Lupoji wot 12 do 1 hodź. Pśichi pschiběrazym wobkhodźe ma składownik prawo, žebi wupomharja pytaś. Pśchedźyhdźiwe proźby, so by so k. Zawnikej strony žobustawow polna dowěra spožcźila a žo wscha potrjeba pola njeho skałała. Njewěźtym kupzam pak sarjadnistwo jenoź ja hotowe pjenjesy pschedawa.

S **Klušicha.** Hižom dny dołho žedźachu ludźo ja tym, so mochł śebi na tudomnych tunjeźich běrnišćejach běrny dobowaś. Nětko su so wšitcy napschek. Sanźejom śejdom nano pak bě nawał tak wulki, so śebi rady njewobźachu. Dołho dyrbjachu najprjedy pomhaś je bránanj śeberaś a potom śebi sami kopaś. Ale njetrajejcy dołho a běchu ſ pschewinjenym pesom kotowi. Mjes tym bźeše so pśches wopruhowanych rozsuśiśa, so móha so běrny dobowaś. Nima ſ tym wopraudźita sensazija. Pśichi, ſ kolešaŕi a znaćinnymi wobraćami pśichithadźachu je wschich stron. Nětotre ſa ludźi žo tu jhromadźichu, ale dyrbjachu jaśo cźakaś, dokeľ njeběchu běrny śiśće će dośěkane. Kubłowe zarjadnistwo bźeše teź policijin śtopjeło, so njebu ſ nećakim nahpinośćam dośiło. Tu bźeše wopraudźe widźeś, kak musa cźłowjekow cźas̆ći. Nětkuždy pak podarmo kpaśi, kaž mógachmy to wjecźor wobkedźowaś.

Z **Ralbic.** (Cyganjo.) Srjedu popołdnju pśijedźechu tu tśi wozy cyganow. Tu bě wječ̆or na wsy žiwjenje. Tući spěwachu, tam někotśi rejowachu, druzy so pśekhodźowachu abo so hadrowachu. Dźeći sebi pśi haće harowachu. Cyle wašnje tutych cłowjekow hižo pokaza, zo bźi w jich žiwach južna, horca krej. Cyganjo njejsu ludźi wobcźežowali, kuž so to *bewak druhdy stanje. Stwórtk dopołnja cyganske* swójby zaso wotjědźechu.

S **Wulkich Ždźarow.** (Paducha jeźo teho kola jewił.) We Wulkich Ždźarach mějeśa puśćowazy rjemjeńnik śwoje jěźdne kołasćejo. Wón je wša a wotjědźe ſ nim do Mojerez. Pśichi Stśe-motorowśkej dróhi dyrbjeśe pśeduh ſ kola salećeś. Tam je bratr wobśedźerja kola dahlada, wośjeni je policiji. Policija saja paducha a pschepoda jeho hantlěnemu sudnistwu.

S **Koschle.** (Sažo woheń w Kojchli.) Schtwórtk rano wokoło 5 hodź. žo tu hijom sažo *k wohnju alarmowasche*. Mrótkez hródże je palachu. Stót samóchu wukhowaćź. Mažkone hródże ſ pschitwarkami žo hacź na murje wotpalichu. Kat je woheń nastał, dotal njeje śnate.

Z Łužicy

* S **Dürrhennersdorfa.** (Cźah sapschah pschejeźeŕ.) Hrójbny podawk nashonichu schtwórtk popołdnju kubłeŕ Maks Marschner a pjeć wožobow, kiž chcychu ſ bérnjowym wosom żelesnizu po pólnym puću pschejeźeŕ. Tutón pschetkod je kektow dla jara njepschehladny. Kedźbowachu drje wožebje na cźah, kiž 13,46 hodź. ſ Dürrhennersdorfa wotjědźi, njeźtschachu pak niczo wo nim. Kubłeŕ spyta tehodła żelesnizu pscheprekowaś. Konjej njeběšchtej hischcze zyle hacź te kolijam doſtupakoj, jako cźah pschitkwata. Kubłeŕ storhny konjej na bok, njemóžeše pak ładźowaś, so lokomotiwa konjow ihrabny a jeju dołpołnje rosrany. Schésć wožobow na wožu drje žo žobu wokoło wjerhnychu, tola bźes franjenja wotestaśeju, dokeľ so postrontni rostorhnychu a wós stejo wosta

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Pilnicy.** (Woheń w hrodźe.) Srjedu žo w tudomnym prjedawšchim kralowskim hrodźe pod śtchu palicej počza. Wohnja pak žo ſ cźasom dohladachu a podušichu. Tehodła njeje wjetśejeje schkody nastało.

* S **Plawna.** (K smjerći sajudźeny.) Pschisahny žuz w Plawnje sajudźi 19lětneho holpodaŕskeho pomocnika Morgnera, kiž je lětka w měrzu w Zaulosnitze žiwje knježtwo, lubkerja Wolca a jeho mandźelstu, ſ pschedwjećom se ležeru saraźył, k smjerći. Po njeńkuli je Morgner bróśeń kubła zapaśił, so by ſ tym wšědy žiwego njeźitła wošterowił.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro** sa jutśischu **njedźelu**: Trochu khłodnischo a mrócźelate.

* **Pschisahny žuz w Plawnje w Vogtlandskej je 19lětneho cźeladnika Morgnera dla dwójneho mordarstwa a dla wotmyślenego sałożenja wohnja k khłostarni na dwě lěće a dwójzy k smjerći sajudźił.** Sajudźeny, **kotryž** pódra léta pola kublerja Wolca Ktuzsche, **bě w nozy k 30. měrzej mandźelskeju se žekeru saraźył a maśivnu** brózeń zapaśił, **žo nadźijo, so by woheń na domske wupschestrje a njeskutk tak pschikrye. Wón je žo wjecźej chył, dokeľ je jeho Wolf hujto naźwarił a jemu hubjenu jěź dawał.**

* **Rusti podmórśki cźołn, kotryž bě žo pjeća pschi krajenju ſ danjskej parnej łodju w Finiśkim zalipje potepił, je žo cźežko wobschkodźeny do Kronśtadta wrócźił.**

Lěk pśećiwo spinalnemu wokhromjenju dźěći so wunamakał

Spinalnemu wokhromjenju dźěcźi žo nětkole wuspěšchnje ſ lěkom wobara, kotryž ferobakteriologiśe wotdźelenje Beringskeje dźełarnje w Marburgu ſ krewje wołsowom dźěła, kotrež wot tejele śrajchneje khorosće wotkhorjeja. Najprjódźy žo wobcźežene, žebi krej tajkich wotkhorjałkow wobśłarał. Dokeľ pak Beringske dźełarnje nětkole ſ tym njeje Němskeje tajku krej dojtawaju, je dźełanje lěka (serum) tak daloko śpjećene, so móże žo skałowarjam ſ Marburga w kóždym cźasu pósłaś.

Swójbne powěśće

Semrěła: Augusta Palenkowa rodź. Thomasec we Budyšinskim, 74 lět; khowanje bndże pónjdźeju pśichi. 1½2 hodź. na Tschaśiskim pohrjebnischću. — Annaśa Emil Pester, wjednik w dźěłarni we Lubiju; khowanje budźi pónjdźeju pop. we 3 hodź.

Towaŕstwowski powěsthik.

Drježdźany. „Hromadnik" změje swoje měsačne posedźenje stwórtk 6. oktobra wječor 1:9 hodź. pola Steglichee na Christianskej dróze 22. We bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjaeslawk.

Narański sokolski wokrjes. Wokrjesne wubźěrowanje, kiž dyrbješe so pśed dwěmaj njedźelomaj dla hubjeneho wjedra pśetorhnyć, jutśe njedźelu 2. winowca pop. w 2 hodź. na Mjeśiskim zwučowaniśu pokročuje. Wokrjesny načolnik.

Ralbicy. Jednota „Sokol" ma pśichodnu wuturu 4. X. wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Serbja zeńdu so njedźelu 2. winowca popoldnju w 5 hodź. na Cornobozy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smolef** w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: **A. Dučman** w Budyšinje — Za nawóstki: **G. Janak** w Budyšinje.

Wopomnjeńskí pjenjez k 85. narodninam němskeho presidenta.

Wopomnjeński pjenjez wudawa so broncowy a slěbrowy. Pśedku pokazuje portret němskeho presidenta a zady na dubjo wopon swójby z Beneckendorf-Hindenburg.

Štóž hišće njewě! → Na Kamjentnej hasy 14

ERICH WINTER

PRJEDY BR. MIERSCH NASL. NA ŽITNYCH WIKACH ČO. 30

Drogi :-: Barby :-: Fotografowańska potrjeba

W poslednich dniach dóšle

Najnowše tkaniny za kožuchowe poćehnjenja
Najnowše tkaniny za rubišća a fale
Jakowe tkaniny — Tkaniny za spódnje suknje

Wšo w hobrskim wubjerku!
Casej přiměrjene tunjo!

Alphons Schauseil w Budyšinje

Njedźelu wotewrjene!

Meble

Njedźelu wotewrjene!

kupujeće njedźiwajcy postupowacych płaćiznow za material
też nětk hišće po dotalnych, nizkich wosebitych płaćiznach
w najwjetšej wustajeńcy Hornjeje Łužicy —

wot **Clemens Schmidt w Budyšinje**

Wužiće tutu přihódnu nakupowansku składnosć, kiž so ženje wjacy njewospjetuje

Wobhladanje Was njewjaza. Wysoki pokładny rabat!
Pokazki jstwow: w Kupnicy
Ręču serbski. Po přeću płaćeńske wołoženje.
fabrika a klamy: na Hrodowskim naměsće 2
wustajeńca: w Hrodźe „Ortenburg".
Kupjene meble so rady hač k wotewzaću w mojich wulkich suchich składach **darmo** khowaju a su přećiwo wohnjej zawěšćene.

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje

Lětdźesatki dołho wodźacy
lětdźesatki dołho spokojnych woteběrarjow

Najwjetši wubjerk kožowych wobsadkow a kožowych podšićow za serbske žonjace a mužace kožuchi.

Za žonjace kožuchi: kóžkowe wobsadki, prawy bobr, prawy tkhór, prawy skunks, **tkhór-skunks**, wallaby atd.

Za mužace kožuchi: kóžkowe kołnarje, prawy wudrowy, prawy bobr, prawy skunks, prawy persianski, opposum, wallaby atd.
Jenož kajkostne twory.
Płaćizny smy pomjolonšemu lětu zaso wo wjele znižili

Dołhož sklad dosaha: prawe skunksowe wobsadki za žonjace kožuchi w jara dobrej kajkosći 138.— hr.

Knjeni Hocyna w Budyšinje ma sklad a předawa twory po samsnych płaćiznach a wumjenjenjach

Za kermušu

noże a widličky, poł dwanatka	2.90	šklenč. kompot. taler,e, 6 štuk	0.50
aluminijowe łžicy, poł dwan.	0.30	šklč, sadźba, 6 štuk, pisanych	1.00
jědźne taler,e, z mał. brach.	0.75	myjnica, 5 dźělbna, ze złot. krom'u	4.50
talerje z módrej kromu, jedyn	0.10	winowe šklenčy, 3 štuk,	0.50
kofejowy servi', 9 dźělow 3 50,	2.50	likěrowy servij, 7 dźěle	1.00

Za rjedźenje

ryhel mydła, 100 gr., čerstwa waha	0.48	mydłowy próch z truhk, pakćik	0.20
toiletowe mydło, 0.25, 0.20,	0.10	wósk za špundow., tyza 625 gr.	0.50
šatowe powjazy, 15 m.	0.25	hadrješća	0.15
šatowe powjazy, 30 m, krute	2.00	šatowe klamory, kopa	0.25
driewjancy, 1.00, 0.75,	0.50	filcowe tofle 1.00, 0.80,	0.70
durjace předłohi,	0.50	kupańske wanje, 90 cm šěroke	8.90
žimace mašiny, 5 lět rukowanje, ze sylnym gumijom, 42 cm	12.50	cinkowy bow, 28 cm	0.80
emailowy bow	0.50	emailowy karan, 2 litr.	1.00
salonowy wuhlowy kašć 2 90, 2 00	1.00	wuhlowa łopač	0.15
		šudrowa	0.85

19 wukładnych wokuow a kašćow!

na Sukelnskej hasy 10 • w Budyšinje • rózk Kěžorsk. dróhi

Najwjetši kupny dom tuteje brauže w Budyšinje

7 tunich dnjow

hač do 7. okt. 10 % rabata!

Gardiny
Šaty
Wupjerki

Jda Würkerowa rodź. **Erler**ec
Rózk Zwonk Lawskeje hasy 10

Holca,

nic młódša hač 18 lět, kotraž móže tež dojić, so pyta w **Khelnje 23.**

Srěnjołtny podsobny

kóń

je, dokelž bytkny, na předań
Erwin Schlenkrich
Rammenau 2
bei Bischofswerda

Jenopřežny, šlětny, dušny

kóń

je na předań w Zdźarach 3 pola Klukża

Zacynkowane bowy
28 cm 0.80 hr.

Groč. běrnjace korby
1.15 hr.

Gustav Siegel w Budyšinje
na Zadnej Bohatej hasy 15

Herbska grychta w Niebjelčicach

Njedźelu 2. oktobra wječor wot 7 hodź.

pyšne reje

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
} **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcy wustajnje a najspěšniše

Serbja kupuja

najtuńšo
— přešiwaki (Steppdecken), łožowe šaty, a gardiny —
we wosebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21
Předźěłanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy
(Nowotwar khorobneje kasy)

Najlěpše a najtuńše
jězdne koła a šijace mašiny
dostanjeće přeco hišće we
Witekec kolesow. domje we Sćijecach

Najlěpšu kolbasu

tomatowu-trüfflowu, tučnu jatrowu, mjasowu a jazykowu
kolbaski, staroněmske, kolbukowu kolbasu, mortadella, pječeń, sylcu
atd. poručuje
Paul Kurt Ziescheng
na Žitnych wikach 22
Jutře njedźelu je moja snědańnja wotewrjena

Wjac swěcy

4—5 króć swětliše wobswětlenje abo 3/5 zaluto-wanja swěcy. Hodźi so na kóždu lampu. Njedajće so nješto podobneho naměšeć. —90, 1.35, 1.80. We wukładnym woknje wustajeno

Elektro-Paul w Budyšinje
na Kěžorskej dróze 14.

Mužace a žonjace
ballonowe koło
nowe, tunjo na přepaš
Klingst na Hošic hasy 17.

Dobre wupjerki
2 pošć.: 15.60 14.40 **12.60**
1½ pošć.: 13.— 12.20 **9.80**
Andr. Kasper
měj. S. Šilcop

Slub z knježnu Hanu Bimborec z Kukec sym rozwjazał. Njewjesta njebě dosć zlutniwa, hewak by swoje šatowe wuhotowanje a wupjerki pola znateje firmy Kasper w Budyšinje kupowała.

Mots Tunka z Delan.

Přiloha k čislu 231

SERBSKE NOWINY

Sobotu 1. oktobra 1932

Swjedźeń swjateho Šćěpana w Budapesće

Dźeń swjateho Schćěpana je we Wuherskej najwuznamnischi zyrkwinski a narodny swjaty dźeń. Sswjeczi so jako wopomnjenje prěnjeho wuherskeho kralа Schćěpana I., kiž bu schtyrzeci lět po swojej smjerći, 1083, je swojim žynom Emmerichom psches tehdomnischeho banja Gregora VII. swjatopraseny. Jeho prawa ruka bu pschi wuhrjebanju jeho cźělnych powostankow s kraslowsteho rowa njefranjena namakana. 20. augusta kóždeho lěta nješe so tuta ruka we zwjatoczynym prozeschijonje se Hrodowskeje kapały do Krónowanskeje zyrkwje.

Zyle město je na tutym dnju na nohach. Tolste murje luda wobrubjeja dróhi, po kotrychž prozeschijon krocźi. Po tyjazych khwataju burja a burowki se wschěch stron kraja, zo bychu dźělbrali na prozeschijonje. Zyle wožebity tam dostanje Schćěpanowy dźeń hischcze s wobdźělenjom krónskich deputazijow s tych stron, kiž buchu s Trianonskim wuczinjenjom po wójnje wot Wuherskeje wotdźělene a pschipadnuchu statam małeje ententy.

Hižo rano sahe falkincza wschě swoje zyrkwjowe, pschisjewjejo twucźah prozeschijona. S wotewrjeneho portala hrodowskeje kapały schumi synk byrglow. Tyhaczy salspěwoju Schćěpanowu hymnu, wyskajo stupa khwalospěw k niebjeskim wyschinam.

Pomałku pohibuje so zwjedźenski cźah po dróhach. Na cźole krocźi wojeńska hudźba, kompanija wuherskeje stalneje wobory. Sklédowazy burja a burowki we zwonich pišanych narodnych drastach su kaž wobras wumjeńskeje wutwórby. Pobožnje potkonjene k semi, rózowz we ruzy krocźa holzy a žony. Skléduja pacerje spěwaze hymny a duchowni w skoro njeliczomnej liczbje. Sdala klincza fanfary, pschezy bliže a bliže a móznischo lěha so synk do wucha. Kardinal, wjerchprimus Wuherskeje bliži so i Najwyschejschim. Schtyrjo diakonojo njeju khamorcźk s relikwiju. Na prawo a lěwo krocźa ofizérojo a wojazy cźelneje gardy krajneho roskasowarja Horthy-a s błyschcźazymi mjeczemi. Kaž postawy i antiki sdadza so tute wyschoke postawy bycź we swojich stotoblyschcźatych panzerach a nahlownikach. Tak znadź su comike dobyczérske legije na forum cźahnyte. Runje tak so błyschcźa, hordźe, njepschistupnje. Najbłabschi pošměwk njewožiwi khutne njeswocźa. Jim źleduje aristokratija, na cźole krajny roskasowar Mikławsch Horthy. Lud wjsa. Mile pothili roskasowar hłowu k postrowej. Jeho admiralska uniforma je jednora, skoro bjes debjenkow jeho hrudź. Cźichi pošměwk hraje nad jeho cźuchim, we murasu krutym energijnim njeswoczu.

Wukóng prozeschijona twori ofizérski wotdźěl Budapeschtskeje garnisony. Pod swonjenjom swonow wschěch zyrkwjow poda so prozeschijon do krónowanskeje zyrkwje, hdźež źwjeczi wjerchprimus w pschitomnosczi najwuschischich zyrkwinskich a duchownych dostojnikow wyšnoku Božu mschu. W źwjedźenskim wobwodźe so potom źwjate powostanki do hrodowskeje kapały sahe pschenjeju.

Wjeczor pala so wohnjostroje nad Dunajom, wobźwětla źwětkonjetaki město, so ma napohlad kaž bón s hóra a jeneje nogy. Nad Dunajom kolebaju so wobźwětlene cźołmy a parniki, w nich młodźi a stari, žony a mužoje w narodnych drastach. Bajokrasnje sybola so źwětleschka w zolmach — njewupraznje krasny zylkowny to wobraz. Budapest je na dnju wopomnjenja źwj. Schćěpana kaž dźiwokrasny, sakusłazy bón. Hluboka pobožnosć samóże wschě hromadu wjesel a pobžehowacź nabožnje a narodnje. O so by też w naschim žerbskim ludźe tak było...

Nan być, mědlizanje njeje!

(Wobras se wbz.)

Schtóha njeby rad hižo nješchto na to bycź dał, hdyž snate liščiny wjesny straźnik do domu pschinješe, hdźež maja so wschitke zobustawy zwójby sapiječ a w jenej rubriźy směšch so potom pjecza mjenowaccź „pschedsjedźicźer domjaznosczje", po němskim „Hausbaltungsvorstand". To cźi hrjebeł rosczje a wuzy rad hordźe hładkujesch, jeli zane maješ, prjedy hacź rubriki dale wupjelnješ. To widźiš, kak wulke źwérjo wopraudźe sny! Je pak też tak! Myślu, kaž tajki mały kral wo swojim kralestwje. Byrnjež dźesaccź krócź maczérny dźeń cźinili a ženje žadyn nanowy, schtož by so po prawym też sčuschało, dha tola to je swěta njepschinjeżu, so je pschezo a nastajnje nan, kiž . . .

Hólcze, hólcze — hdyž na to pomyślisch, schto nasch jedyn wsicho je. Dyrbisch bycź presidenta a najwyschsche komando wjesczą, by schef zykeho domjazneho wójska, samołwity redaktor. Sdobom pak też finanzny minister a też swonkownych naležnosczow, dźěławy a seźiwjenski minister, pinczny rada a schtož sej języka wumyślicź njemóżesch! Cźesćze nad cźesćemi!

Ale też potom te cźeże? Hdźe też to, tak cźežka wěz njeje, wy hólzy a mokri bratja. To cźi kóždy tydźeń reglotr nacźahujesch, w nasymje so wo běrny a tak postarasch, kóžde hody wo bożodźěsczowy schtomik, zwjatki wo někajke brěžczki abo hajki a kóžde ichtyri abo schesć njedźel wo nowu tyku kremy sa cźrije. To je skoro wschо, schtož bycź móże. Ně wschak, hórje to njeje. A mohł wam derje radźicź, hładajcze, so ikerje a kěpje žónku krydnjecze a cźrijóbku drobnych bźěcźi. Takle wóšom abo dźewjecź. Abo snajmjeńscha schtyri abo pjeć. Hkupa borbrija, njewěricze tola! Myślu, so scźe tak njelepi a cźampacze do źwojeho njesboża. Nasch jedyn by schtó wě schto sa to dał, so mohł sabo wrócźo, ale wy chcźecze s zykym gkawtom do njesboża skocźicź, byrnjež waż bóle warnował. Ale ně, njeźrosumcze mje wopaki, wam hižo budźe so lubicź. Cźinju jenoż swoje žorty.

Tajkich bratrow, njewěrno mojich źwójbnych kolegojo tajkich kmótrow dyrbiších tak sa kuntki měcź a hłupych cźinicź, so łapka sa tym njepschindu, schto je po prawom ménjene a schto je wěrnosćź. Njewěrno, to zami sa so dźerźimy. To su „wobthodne potajsnitwa", kotreż bo mi a tebi nicźo njewubleźała. A nětko, hdyž nasche druźstwo źwójbnych nanow sabo schikwanje mjes sobu je a sa sawrjennymi burjemi. To możemy so zyle sjawnje a sprawnje rosmołwjecź wo zykej wězy.

Potajkim, mjes nami prajene, je tajki łamczik źwójbneho nana jara khutna wěz! Dźicze mi precź! Myślu, žona — nó haj wschak — nima so loźgy. Ně, ně — na žadyn pad. Njech je kaž chce, dyrbimy źwój dóht hórje molowacź hacź žoniny. Scźe łžischeli?

Schtóha dyrbi kóžde wokomili s dawkowej tnišku běhacź a pschezo sabo móscheri šichasej za kóschle a cźrije, sa schulske knihe a kuchińsku nadobu, hdyž kóžde por dnjow bo nješchto rosbije. A k cźemu druhemu. Hacź masch pjenjesy abo niz. To ješ j koże rěźaj. Schtóha dyrbi so kóžde lěto wo to staracź, so na dworje rjana hromada drjewa rosczje, schtóha schtomy kalkowacź, jamy sa běrny rycź a prawje łamjetacź? Schtóha wosy masa a njedźelu puknjene hadźizy Nata? Schtóha j kojaseho khlěwa hnój wumjeta a juchu wuwoiy, kólnju druhdy do porjada pschinjeże. Schtóha dyrbi hodźiki do scźěnow bicź, pinzu bělicź abo kawtu psched khěžnymi durjemi swuporjedźicź? Nó nan — nan a pschezo sabo nan! A runje j najwjetschim kruchom mjaża a kolbatu dyrbi so pschi jědźi bědźicź. A runk njedźelu, hdyž ješ zyła źwójba wujeźdże, stóczi jenemu žona zyle njenadpadnje dźěcźazu wós do horschcźe, hdyž na hórku dźe abo pucź je trošchu dźěratу. Ssmjecź so sobu druhdy dyrbich, byrnjež cźi na to njeschło, a sabo krute a khutne mjeswocźo cźinicź, byrnjež mohł so ze źmědhami puknucź. A kak to pali w dlónje, hdyž by nusowany, worakawym hólcźiskam por sa wuschi sapalicź. A tak to dźe dale. Njewěr-

Schtyjo wakuje źiwjenje wukhowacź.

Zwnčowanja za wukhowanje źiwjenja pola schuposkich zastojnikow w policajskej šuli za cźełozwučowanjo w Barlinje-Spandawje, hdźež so schupojo nic jenoż we wšem sporce wuwucźuja, ale też wukhu cźowjekow před zatepjenjom wukhowacź.

Hdy ptački wotpućuja?

Niedostatk cźopłoty a zyroby nasche domjace cźahawe ptački honi nasymna do milischich krajow. Někotrym ptačkam donaha hižo połnischa Němska a Cźěska, druhim podmuasse kraje najwjazy pak s nich pućuje psches Alpy, so bychu pschesjmuwale w Italskej abo w najcźopłischej Afrizy. Někotre ptački nan hižo jara jahe wopschelera, druse hakle tehdy. Hdyž hižo symna tu facźenje. Wurle (Mauerfegler) pschiwandrjeja k nam kónz haprele a hižo so wotbalnja, hdyž je pschezima hischcze wonka na polu. Pućuja w nozy, srédka hdy wodźijo. Potom rak jara wyseko lecźa. Też schwarcule (Gelbspötter) pola nas dołho njepschebywaju. Sapoczatk źinjenja so s kraja kradnu. Też wone w nozy pućuja. Cźichimichak lehdy tu mjerwy wutraje w naschich hajach, wón hakle widźitkrocźa, hdyž so lěs hižo seleni a wón nasz wopuschcźa, hdyž je po połednich wischnjach, potajkim kónz prošinca.

Kónz źinjenja abo sapoczatk późnjenja wopuschcźeja nasch šołobik, turkowski šołobik, plowacźk, rokotak a dešat. Šołobik, kiž šamtutki kónz haprele k nam pschikhodźa, wotpućuje se swójbu kónz lězy. Dunda s jenehoha k druhemu pomałku k juhej. Pschesymuje hłownje w Sewilli a Egiptowskej.

Egiptowscy też w symje pschebywa nasch turkowski šołobik (spróšnik), kiž prawego šołobika sastupuje we wuschischich krajach. Wón hakle srjedź meje so k nam wróći.

Tołak, scherjenjojty wobydleź naschich hole, jawi so wuschi hrjeb nowembra a so słubi runje tak potajnje, kaž wotchodźe a žiwy bźesche. Wotpućuje so, hdyž je dale w cźopłych pschekrajach.

Bacźon je pjecza jara porjadny pućowaź. Lud praji, so 21. źinjenja wotpućuje. To pak je wěsta bajka. Też bacźonowe pućowanje wotwisuje wot rasa wjedra. We źinjenju bacźony sapoczinaju pućowacź. Pućuja po někajim bacźonowym puczu hacź k Nilej a dale do połnischeje Afriki. Je so swěsćiło, so bacźony s połnóżneje Němskeje hacź do połnischeje Afriki runje tak mjeńša pućuja. Wone wěsu bychu tam móhle też priedy bycź, ale po soaczu ani nimaju pschicźiny, tak jara khwatacź. Bacźony k swojim puczowanjam khětro napadne pschihotu cźinja. Hižo kónz praznika dołhu wokolo dwanaće, potom so wschě bacźony s žyleje wokolinу so shromadźuja k cźerjódam na łukach a pastwischcźach. Potom so naras pospěchnu, so bychu wopuschcźile swoju domisnu. Bacźony jenoż wodźo pucźuja, lecźa bjes wěsteho porjada w dołkich, wuskich rjadach, druhdy tak wyhoko, so je ani njewidźimy.

W źinjenju nam też Božemje praji kukuła, hdyž wjedro jej winzy hódź njeje, też hižo kónz praznika, dale šelena wrona, kiž srédka hdy do srjedza późnjenja pola nasz wutraje. Kukuła hamałutka pućuje abo s manedźelskej; słubi so tak njenapadnje, kaž bě w haprelu pschicźeczała. Dunda hischcze nasymna trochu po južnonémskich lěhach, so by so potom wotkałała do Afriki a Malcie Asiskeje.

Kóna późnjenja nasz wopuschcźeja wschě schćerackli, hupak, žołta plischka, humpak, módry rycźk a tujawka, dale też kanja a pustołka. Hupak nalěta pschikhadźa nješchto dnjow psched kukułu, njemuje so tehdy w ludźe też kukułowy słužobnik. Pućuje sdobom s tujawkami do Egiptowskeje. Kanje (Weihen) pućuja jenoż do połnischeje Europy.

We winowazu nasz wopuschcźi też schkowronczk a paschkowronczk. Schkowronczk je nasch najběrnischi ptačk, pschetoż hižo w małym rózku pschikhadźa a wostawa druhdy pola nasz do nasymnika. W mišach symach tu a tam sjamo pschesymuje runje kaž paschkowronczk (Heidelerche). We winowazu też lastojčki so s nami rosstajnuja, je-li so symne dešcźe je hižo prjedy wucźerili nje jim. Też schkórzy, cźerwjene wopuschcźi a bakuły (Schnepfen) kromjanja we winowazu pućuja, dale też linduschki (Pieper), tajtali a synčiny (Braunelle). Też žorawje (Kraniche) we tym cźasu so wobada na pucź do połnischich krajow. Jich pućowanje so sasy wotmérwa khětro nadpadnje a s wulkim hotom a haru. Žorawje so dołho sthadźuja a hotuja. Sskuschischi potom wonjo a nozy jich trubjenje s nasymskeho njebja. Tež kuliki (Regenpfeifer) tehdy pućuja a skoschischi w nozy jich skorjenje. Lastojčki so shromadźa k wulkim cźerjódam, kiž so dórsy s próscha maja. Schkórzy pućuja po thrjach we wulkich stykach. Pschenocuja pschi tym w rosodźi hatow a jesorow.

Hdyž kónz winowaza wjsane liscźy pada, wopuschcźeja nasch też hnuski (Hausrotschwanz), běle plischki a rocźki. Mélotre rocźki pola nas też pschesymuja.

So pak w symje pola nasch niehdy husto pschemałe ptačkow, dóstawamy hdyž s połnóżnych krajow. We winowazu hižo k nam pschikhadźeja sčerne wrony, wschelake drózdże a jilawzy (Wacholderdrossel). Trochu pózdźischo nježhnja wschelake wódne ptaki, dźiwje husy, lilitki (Seidenschwänze) a sjamo bóle rjane, po tym pacź je symna jara kruta abo niz. A my je wutrobnje witamy, dokelž wozwjeja naschu symsku rjanizu, tak kaž Cyrilowcźan pschi Milu wita nasche ptački, kotreż su jemu swjate.

no, my wosoy nanojo mójemy śpěwcy śpěwać, kak jo nam dźe.

Ale kaj hižo prajach, to wicho wostanje mjes nami. Njeźemy swój dóst a hotowy je kaz, dokelž njeśtmy hinak mócy dźynli. Cźehodla nětko ćtiwicź a jo śtónce wje wuśmějcheć dacź. Do naścheho pokojenja jo młodźi a stari hólzy tak prawje pśicheźadźicź njemóża.

Nawopak nochcemy nicżo wo dobrej stronje naścheho hamta pśicheradźicź. Kak niehdyžsmy je, dyž tajki maku pjerach i ruczicźku tak niekrašnje sa brodu cźaha, so mohł i bolośću sarejicź. Abo dyž takle swoje Nowiny cźitach a tódy wokomit jo hólcźej dla schulśtich nadawkow napraśchuje abo Jurk ruczki tyka a dźe na kolenu „hopśa, hopśa, hejśa" cźiniecź. Kaj śtónczne prubi na cźemnu semju pada powśecź do móchnje, dyž chjedźa wśichitu sajo ras cźrije, śpódnje tholowy, nohajny, cźapki a wśitko drazja mécź. Dyž pak sajo njemóž bryłu namakacź, dyž žu cźi khlěśćhcźe jaćahowali. Nowiny rosdrěli, wolno rosbili. Dyž śtoro swoje tłowo njerofurijuje, dyž reja a śtakaja wokoło jeneho, hórje haš w zmjatku. Dyž njemóžośći wopśihwmmaš, hdźe śmy 18 lětta wostałe a bjes toho, so tym pśichitdźeśch, jo śtoro do stareho żelesa leźśich. So jenemu to kuśt lubeho žiwjenja takrjez pod rutu jo śhubi kaž wo śnje. So pśichi wśchědnych staroścach jo na dołhe puczowanje naśtajit njeśmy, kotrež sy hižo pśched lětami naśtupicź dyžli. Stónczne, sbožowne stronu, kotrež śmějch pśichi wśchich wśchědnych cźełach a hórkoścach tak husto wužiwacź, so pśichi wśchem sbožu iźnja sa tym njepśichitdźeśch, kak sbožownu, haj pśche wśchu měru sbožownje žiwy sy!

Pśetajkim, kaj hižo prajach, to wośtanje śchikowanje mjes nami. Mi telko njepśicheradźimy, śchto na mały nohcź dźe. Schtóž chze, njech sam to naśhoni. A schtóž to njecźini, je sam tón hłupy. Hakle to je jadro zpkeho žiwjenja, dyž tu na śwěcźe sam žeh njeśmy žiwy, ale sa swoju śwójbu a žiwotich lubych, kaj to pola naš śwójbnych kollegow so samo roźumi. Pola naśchich lubośćiwych žonkow po prawym hišćhcźe bóle. Ale to je nenoj mjelcźo mjes nami prajene. Sjawnje to ženje pśichidacź njeśmémy. Nihdy nanihdy nig!

Cyrkwinske powěśće

19. njedźela po swj. Trojicy, 2. winowca 1932.

Z Budyšina.

Pśedowańske teksty: a) Jez. 55, 8—9. b) Jan. 9, 1—5. c) Hebr. 13, 15—16.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/2 8 hodź. farar Siegemund pśedowanje, dop. 11,10 hodź. wojeńske kemšenje (farar Berg) z wobdźělenjom tudomnych wojeńskich towaŕstwow. Pop. w 3 hodź. ma farar Siegemund kśenja.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. superintendent Fröhlich spowźěź a Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. farar Berg pśedowanje (cyrkwinska hudźba Stahlhelmskeje kapały) a wječor w 6 hodź. farar Schneider pśedowanje.

Zbérka za wobstaranje wěrowanskich biblijow.

Póndźelu pop. 1/4 hodź. je w „Naturskim domje" wosadne žónske towaŕstwo. Přednošk kn. Engelmanoweje: „Zbožo a winowatosć tych, kiž budża maćerjo". — Póndźelu wječor we 8 hodź. w Pětrowskej cyrkwi koncert Křiżneho khóra z Drježdźan k lépšemu cyrkwinskeje pomocy za njezasłužerjow. — Wutoru pop. 3/4 3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg bibliska nutrnosć w evang. towaŕšownji na Hornčeŕskej hasy. — Srjedu pop. w 4 hodź. w Societät žónske misijonske towaŕstwo (zwonk. misijonstwo). Srjedu wječor w 6 hodź. zeńdźe so delni wotrjad kola evang. šulefkow w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchoŕskej cyrkwi. — Štwórtk pop. w 4 hodź. zeńdźe so towaŕstwo wowkow w evang. towaŕšowni na Hornčeŕskej hasy. — Štwórtk wječor we 8 hodź. mataj farar Siegemund a stud. theol. Große přihotowanje za dźěćikemšenje w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Pjatk pop. w 4 hodź. zeńdźe so we Societät Gustav-Adolfske žónske towaŕstwo.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor 1/4 9 hodź. młodostny a lubowny wotrjad (hač na dalše zhromadnje).

Wumrěli: 22. sept.: Gustav Hermann Lehmann, pohonč, 68 lět 10 měs. — Kurt Pawol Mucha, blidaŕ, 67 lět 9 měs. — 24. sept.: Madlena zwud. Andersowa rodź. Šołćic, wudowa po domjacym murjerju, 74 lět 9 měs. — Augusta Elly Zahrodnikec, domjaca dźowka, 30 lět. — 25. sept.: Hana Marja Lorencowa rodź. Albertec, małorentnaŕka, wudowa po fabrikanće drjewiny, 75 lět 1 měs. — Helena Marja Selmannowa rodź. Krawzec, wudowa po lakéŕarju, 65 lět 11 měs. — 27. sept.: Heinz Horst Lehmann, rěžniski pomocnik, 17 lět 6 měs. — Handrij Barć, privatus, 84 lět 5 měs.

Sykorki

Dyž najmu wjetšhina ptačkow jaśy wotpućujo do zujnych krajow, so by tam pśheśymowała, dyž jaśy njejśćha knježi w naśchich hajach a w holi, tam jnajnjeśćha njeśpróżnjene sykorki so wo to staraju, so tola hišćhcźe nješto jo hiba w lěcu. Ssamo tehdy hišćhcźe, dyž jěre symje wětry duja a cźeta symna bźe poślesch-cźo wutykuje, dyž wroble na dworach na hospodaŕiku nusu gwarja a śtiwła, sykorki hišćhcźe hłowu a nadźiju njeshubjeja, wichat jim je pichcźo hišćhcźe blido kryte. Wšo, njemóża wjazy tak i potna žiwe być kaž hewak, ale wichat śmilni ludźo so wo to staraju, so ani sykorki nimaju pśichehudu kuchinu. Djenja ludźo dale bóle so w symje wo ptački staraju a jim pizu sypaju. Ptački takle pjawanišcźo teź horliwje wopytuja a pśichi tym drje teź samo w symje swoju skromnu pěnicźku saśpě waju.

Wichat śej teź saśłužeja, so cźłowjek so wo nje stara, dyž nusa je cźěśni. Wichat śłuśhcźeja k naśchim nanajwužitnišchim ptačkam a tyšaśtkrótź to sarunaju, dyž jim w symje trochu pizy sypaśch. Horliwje pśheśćěhuja a śnicźeja śchkódne pśhekaśanzy. Dyž ludźo w lěcu a naśymu wonka bohacze žně domthowaju, tak śwjetścha mója so to dźakowacź jenicźky ptakam.

Hižo w podnaležcu, dyž wulki dźěl ptačkow so hišćhcźe ani nawrócźiś njeje, hižo sykorki sběraju i pupkow naśjaśśche śchkódnik, kiž śu po dołhim symskim sparje so wudrapake se śhowa. A naśymu, dyž wjetścha ptačkow je wotpućowała, to sykorki saśy i wulkej horliwosću so dadźa do dźěła, śnicźecź a wutupicź śchkódnik. S wušich śchkakobow a zlobow murjow a płota, śepody mocha a liśchawki a kory wucźahnu macźki a cźerwiki a dobudźi. Wošebje w tym je wulki wuznam sykorkow, so śnicźeja śchkódniki w cźaśu, dyž druhe ptački tu wjazy abo hišćhcźe njejśu. Njemóżemy śej ani pśhedstajicź, kak hobrśke mnóśtwo pśhekaśanzow tójde léto so śnicźuje wot sykorkow. Je so wuliczilo, so dwě sykorzy i młodźatami sa léto sejeru 1½ zentnarja pśhekaśanzow.

Ssykorki maju so cźejko bźdźicź niż jenoż w symje zyroby dla, ale teź nałéto, dyž śej pytaju mšno k bnźdźenju. Ssykorki jenoż w kolcźnych śchtomach hnjezdźa, tajkich wśchat je dźeń a mjenje. Wonka w lěcu a we śahrodach świećicha wśchě śtarśche śchtomy hnydom puśchcźeja a tak maju sykorki śtajnje bydleńiśu nuju. Ale teź tu móże cźłowjek sykorkam pomhacź i tym, so jim wonka w śahrodach a hajach kukawki na śchtomy pewśicha. Śtromne wudawki so bohacźe danja.

Woheń w Holešowje.

Hdyž zańdźenu sobotu připoldnju wokolo 12 hodź. z pola do wsy přijědźech, słyšach nadoho wołać: „Woheń!" Prajachu, zo je w Njeswačidle. Ja běžach pohladać a mějach za to, zo je w Malym Holešowje wokolo młyna. Mjez tym na woheń truhjachu a z knježeho dwora konjej k sykawje přihnachu. Khwatnje jej zapřahnychu a z njej preč čěrjachu. Naši wjesnjenjo pak z jězdnymi kołami za njej khwatachu. Też mój nan běše sobu jěł. Tuž so też ja na swoje koło sydnych a jo po kemšacej šćežcy k Holešowej teptach. Jako Holešowske pola docpich, widźach, zo so mylił njeběch. Młynkec bróžeń a kólnja so z płomjenjom paleštej. Wětr na zboże płomjenja na zahrodu honješe. Njedźiwajcy toho pak strach Młynkec hródźam a susodnej Kralec žiwnosći hrožeše. Při poslednišej naša sykawa rozšěrjenju wóhnja wobaraše, mjez tym zo druhe — z nimi też Njeswačidlska motorska sykawa — młyn a hródže skitachu. Widźach tam pódla našeje sykawy hišće sykawy z Njeswačidła, Łuha, Zarěča a Rakec. Też wjele wćipnych přihladowarjow běše so zběžało. Pólcaj tam wězo też běše. Kaž sym słyšał, su sebi Łuhowćenjo prěnje a Khasowćenjo druhe myto dobyli. Dale hišće słyšach, zo so naši wjesełachu, zo běše so jim poradźiło hubatych Wonećanow wotkrótšić wot myta, za kotrymž tak jara žedźa. Jako běchu sykawy woheń polale, so ja wokolo 2 hodź. z nanom domoj wróćich. Też naša sykawa bórzy za nami přijědże. Tak sym też raz při wóhnju sobu pobył.

Jurij Grofa z Khasowa.

Sfinks — hódančkarka.

W starogrekskim měšce Thebach běše w prastarych časach žiwa potwora, kiž měješe cźelo kaž lawica a hołcace wobliźo. Rěkachu jej Sfinks. Tuta potwora cyłe město jara ćwilowaše, kóždy dźeń dyrbješe k njej přińć młody Thebjan a tón dosta hódančko: „Kotre stworjenjo khodźi rano na štyrjoch, wo dnjo na dwěmaj nohomaj a wječor na troch?" Hdyž młodźeńc to njemóžeše zhódać, zarazy Sfinks jeho. Na to wašnje hižo wjele młodych ludźi zahiny, haj samo syn stareho wjerha Kreonta. Wjerch pak da wozjewić, zo štóž zhóda hódančko potwory, tón budże z knježićelom nad Thebami. Tuž přińdże do Thebow młody kralowc Oidipus, wusłyša hódančko a jo hnydom zhóda. „Je to človjek kiž, jako dźěćo na ranju swojeho žiwjenja łazy po štyrjoch, jako dorosćeny pak khodźi na dwěmaj nohomaj a w starobje so zeprěwa wo kij a takle khodźi na troch!" Hdyž Sfinks widźeše, zo jeje hódančko bu wot Oidipa zhódane, ćisny so ze skały a so sama zarazy.

Starogrekska bajka.

Prajiće rychle:

Před płotom pjeć kopjenow konopje, za płotom pjeć kopjenow konopje.

Njenalijudi ja, njenalije Julija.

Hódančka.

1. Čohodla pjekarjo kónčki całtow njejědźa?
2. Čohodla šćowka pos na husy?
3. Komu khribjet nastajamy, hdyž je nam najbóle trjeba?
4. Hdyž je črij zešity, što k njemu hišće pobrachuje?
5. Čohodla su kachle wó jstwje?
6. Narodźi so nam dźěćatko, ale njeměješe ani hłowy, ani ćěła, ani rucy ani nozy. Kak je to możno?

Skhowanka.

Kóń je jězdneho wottrasł a ćeknył. Hdźe so dźe skhowa?

Wupytanje poslednjeje skhowanki.

Wobroć wobraz! Potom namakaš knjeza psa na lěwo mjez brězami!

Lube serbske dźěći!

Grofic Jurij je, hdyž so njemylu, prěni kóć pisał do našich nowinkow. Tuž jeho wutrobnje wiźu tam a na jeho dalše nastawki čakam.

Sym dźensa wam tu dał někotre hódanćka. Prošu, łamajće sej najprjedy trochu hłowu a potom hakle pytajće wotmołwy. Budźeće so smjeć, kak lóhke a jednore tola hódanćka běchu.

Wuj Měrčin je dołho so přemyslał, kak móhł kmańše serbske słowo namakać za wupytowanski wobraz. Bě to tola trochu dołhe a njelepe słowisko. Nětko je wunamakał „skhowanku". Njeje-li to kmańše? Potajkim nětko hódajće a pytajće do syteje wole!

Rjany postrow

wot wuja Měrčina.

Tu wotměje so němski turnaŕski swjedźeń. Pohlad na nowy stadion w Canstattu pola Stuttgarta, hdźež so k lětu 15. němski turnaŕski swjedźeń wotměje. Za swjedźeń, na kotryž so štwórć milijona turnarjow nie jenoż ze wšitkich kónčin Němskeje, ale teź z němskich turnaŕskich towaŕstwow za mjezami němskeho stata wočakuje so stadion khětro wobšérnje přetwarjuje.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 1. winowca 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendželski punt	14,52	100 čěskosl. krónow	12,465
100 šwjic. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,48

Kurs jewja pomjerschene wikowanje. Jeje měnjenje bě wobšerniše, tak hač kurjy so jenož mało pischmenichu. Dołne a rentowne lisčiny sakhowachu kruteje kwalitu kurjow. Wjele kšenčenjow wječerawšeje burzy bě na kurjach sako sterle kruczene. W nalčich hospodarstwje, jewja so pschi měnjacych wotlicženjach pótkow a železnizow hromjenja hinjenja. Wobchody je na železnizach w tworach a wotpadach jara spadowali, pohnutliwo na pšenicy je wotběrowali. Sčenca so nadžije nowich wikasow wuschnosche dopjelnja a nasche hospodarstwo po jare brjoza pschinnje.

Produktowe wiki wječera w Barlinje běchu sako jara měrne. Pschesiw so [illegible] Pschenica pschichadži sako 10 pj. po zentnarju w hotowym lornje. Na Driežkanskich wikach wjetschina [illegible] we 25 pj. klesne a staja po wětši niže 10 hr. po zentnarju. Też rožka sako 10 pj. pschinadži a je hišče sako niže 8 hr. po zentnarju. Nowa wuschnoschi njemože rataram też lepsche placzišny kulsarick. Ratarjam mohła wolšišej dawkowe a wopaczne sozialne rěcze.

Zentnar placzesche wječera w Barlinje:

Pschenizy 10,20—10,30 (10,45—10,55) hr., rožki 7,85 hacz 7,95 (8—8,10) hr., jeczmjenja, nalčnjeho 8,70 hacz 9,20 hr., nafunstkeho 8,35—8,65 hr., wowsa 6,70 hacz 6,95 (6,80—7,05) hr.,

w termijowym wikowanju:

pschenizy:

sa septembr: 10,35—10,87½ (11,10) hr.,
sa oktober: 10,85—10,80 (11,01¼) hr.,
sa dezember: 10,87½—10,86¼ (11,08¾—11,07½) hr.,
sa měrz: 11,06¼—11,05 (11,28¾) hr.,

rožki:

sa septembr: 8,55—8,57½ (8,61¼—8,62½) hr.,
sa oktober: 8,30—8,33¾ (8,57½) hr.,
sa dezember: 8,36¼—8,40 (8,61¼—8,60) hr.,
sa měrz: 8,53¾—8,55 (8,75) hr.,

wowsa:

sa septembr: 7,27½ (7,35) hr.,
sa oktober: 7,07½ hr.,
sa dezember: 7,05 hr.,

w Drježdżanach:

pschenizy 9,90—10,15 (10,25—10,50) hr., rožki 7,80 hacz 8,05 (7,95—8,20) hr., jeczmjenja, nalčnjeho 9 hacz 9,60 hr., nafunstkeho 7,70—8,50 (7,80—8,60) hr., wowsa 6,60—6,90 hr.

Placzišny w syinkach su placzišny tydzenšich wikow. Hodži pak žane nafopomnjene njeje, so njepschemenichu.

Wiki šandženy schkwórtk w Halschtrowje.

Tu placzesche pschenizy 9,70—10 (9,80—10) hr., rožki 7,60—7,80 (7,70—7,80) hr., jeczmjenja, nalčnjeho 8,50—9 hr., nafunstki 7,40—7,60 hr., wowsa 6,20—6,40 hr., bérny, zentnar 2,25—2,50 hr., wint 3 pj., syno 2,25—2,50 (2,30—2,50) hr., słoma, k šandženju 1,30—1,50 hr., słóma 1,50—1,80 hr., butra 65—75 (60—70) pj., jeja 8 hacz 10 (8—9) pj., twarog 20 pj., słoma we wotkupjach 1,75—2,25 (1,80—2,20) hr., [illegible] hupy 75—90 (80 hacz 90) pj., prozata 7—14 (8—15) hr., běhaki 18—28 (18—30) hr.

Placzišny w syinkach su placzišny tydzenšich wikow. Hodži pak žane nafopomnjene njeje, so njepschemenichu.

Wiki schkwórtk w Shorjelu.

Pschenica placzesche 9,90—10,10 (10,10—10,30) hr., klosina 9,15—9,55 (9,35—9,75) hr., rožka 7,40 hacz 7,80 (7,60—8) hr., jeczmjeń, nalčni 8,25—8,75 (8,25 hacz 8,85) hr., wowk 5,80—6,20 (5,80—6,25) hr., butra 2,60—2,80 (2,60—3) hr., jeja 7—10 (8 hacz 9) pj., bérny, zentnar 1,50—1,60 (1,40—1,50) hr.

Placzišny w syinkach su placzišny tydzenšich wikow. Hodži pak žane nafopomnjene njeje, so njepschemenichu.

Sendmiske pschepadżowanja

Wutoru 4. oktobra 1932

w Cžornym Kózmu w Fiedlerej hoscženzu, dop. ½10 hodž.: Zentrifuga;

w Placzezach w hoscženzu, pschij. w 1 hodž.: Klawér, krowa, gramofon a muhotowanje jedženje;

Srjedu 5. oktobra 1932

we Wojerezach w hoscženzu „K hwězdže", dop. w 11 hodž.: Klawér, wunčne twory, schkleńcženy hamor, schijaza maschina, muhotowanje jedženje, zigary, pisaništi stroj, gramofon, muhotowanje kuscženje sjiwy, kuluch šawalenšteje papjery, radio, bliža se 6 stokami, waha, schkleńcžane klamowe blida;

schtwórtk 6. oktobra 1932

w Placzezach w Schklenitzkej hoscženzu, dop. w 11 hodž.: Gramofon s 25 tonzelemi;

pjatk 7. oktobra 1932

we Wojerezach w hoscženzu „K slotemu sawoju", dop. we 10 hodž.: Klawér, klamowa potkadnja, pisanške blida, stol, słownik, mašinowa pschiprawa;

Hamtske powěsce.

Swěsčenišče jednanje nad ratarskim statkom Josefa Rehorka w Nowej Wsy pola Wojerez su sako zakhnyli.

Placiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwy [illegible] we wahanju nowak 100 kg

Placiny po złotej hriwnje

	30. 9.	29. 9.		30. 9.	29. 9.
Pšenica	204-206	206-208	[illegible]	—	—
rožka	157-159	157-159	woka	17,0-23,0	17,-23,0
jeczmjeń, nal.	—	—	wótre lupiny	—	—
jeczmjeń	174-184	174-184	holte lupiny	—	—
wows	134-139	134-139	cerndella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosnik	—	—
pšenič. muka	25,5-29,0	25,5-29,0	lany wosnik	10,0-10,5	10,0-10,5
ržana muka	20,5-23,0	20,6-23,1	such. truhanc	9,20-9,50	9,20-9,5
pš. wotruby	9,60-10,0	9,70-10,	k. rm. krušk	14,5-13,8	13,6-13,8
ržane „	8,40-8,80	8,50-8,9	syno, 50 kg	1,90-2,27	1,90-2,25
raps	—	—	ržana słoma	0,65-0,90	0,65-0,85
hróch Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	pšenič. „	1,45-0,6	0,50-1,60
lane symjo	—	—	wowsna „	1,45-0,6	0,50-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	1,4-0,6	0,50-0,6

Placiny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

30. septembra 1932 [illegible] po zentn. a pj. hrowanch

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 568.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	30—32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	27—29
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—26
Mjenje picowane wšěch starobow	20—24

Byki: 529.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetšeje rězneje hódnosće	29—30
Połnomjasne, młódše	26—28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—24
Špatne	20 22

Jałojcy a kruwy: 879

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	25—26
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	21 -23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17 – 21
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10 –16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1178

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	45 51
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	35 45
Špatne (4.)	20 30

Wowcy: 5853.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	27—29
Starše wukormjene (2.)	33—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	31—33

Swinje 8041.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare	45—46
Wukormjene	43—44
Mjasne	41—43
Špatne	38—40
Rancy a kundrosy	36—40

Drohnowikowanske placiny w Budyšinje

1. oktobra 1932 po hamtskim postajenju.

Wše placiny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora	najnišša placiny hr	najwyš. placiny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . . 1 kg	1,40	1,80
Celace mjaso . . . . 1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso . . . . 1 „	1,80	2,00
Swiniace mjaso . . . . 1 „	1,40	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,60	2,00
Pšenična muka . . . . 1 „	0 41	0,64
Ržana muka . . . . . 1 „	—	0 40
Khlěb . . . . . 1 „	0,25	0,30
Jědzne běrny, nowe . . . 1 „	0.05	0,07
Rajs . . . . . 1 „	0,32	0 90
Hróch . . . . . 1 „	0 40	0 80
Soki . . . . . 1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc . . 1 „	0,90	1,00
Sušeny połc . . . . . 1 „	1,60	2 00
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,22	0,24
Jědzna butra . . . . . 1 kg	2,40	2,92
Jeja . . . . . Štuka	0,08	0,10
Jědzne buny . . . . . 1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny . . . . . 1 „	0,76	0,78
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,43
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.) 1 otr	—	1 90
Brunicowe briketty . . . 1 „	—	1,20

Wične placiny w Budyšinje.

1. oktobra 1932

Wše placiny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory so hišče wyše płaca.

Předmjet		najnišša placizna	najwyša placizna
Pšenca,	50 kilo	9.50	9.80
Rožka	50 „	7.50	7.80
Ječmjeń	50 „	8.00	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6.25	6.60
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 „	1.70	1.90
(Wuwožna twora dróžša)			
Syno	50 „	2.00	2.20
Słoma z maš. młóc. pras.	50 „	0.60	0.80
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšenčna muka 60%	50 „	—	17.00
Ržana muka 60%	50 „	—	13.00
Pšenčne wotruby	50 „	—	5.70
Ržane wotruby	50 „	—	5.70
Butra	1 „	2.40	2.80
Jeja	1 štk.	0,09	0.09
Husatka	1 štk.	—	—
Prosata 941 štuk	1 štk	5 00	12.00

Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Drježdżanska burza (30. 9.)

Pšeńca 76 kg	198-203	běrnjace kruzki	—
rožka, 74 kg	156-161	pšeńč. wotruby	9,20 9,50
nalětni ječmjeń	180-192	ržane wotruby	9,40 10,40
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńčna muka	37 50 39,50
wows	132-138	ržana muka	25,50-26,50
čehwjeny džeačel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9 00 9 20	cokrowe truh.	—

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Rjadowanje wobkhada

za czaj wojerskich pschedwjedženjow 1. a 2. oktobra 1932 na Zitnych wikach w Budyschinje k czescji k. nemšoskatemu presidentu.

1. oktobra wot 20 hodž. a 2. oktobra wot 10 hodž. fawrěja so

a) **za wschitkón jedny wobkhad:** Schulska haža a dróhi Zitnych wikow;

b) **za pschekhadny wobkhad:** Lawske hrjebje, Seminarska haža, Klóšterska dróha, Sukelaska, Kamjentna, Bohata a Kotolska haža, Sserbske hrjebje.

Pischeproschenj hoscžo maju **jenož** wot **Schulskeje haže a Dźiwadłoweje haže** hem pschihnup k fawrjenemu dźelej Zitnych wikow.

Napischeczywne sadjerzenja pischeczywo tutym postajenjam so khlostaju.

W Budyschinje, 30. septembra 1932.

Měschczanska rada, policajski hamt.

Po tym je so mjes pczolami

1. hrabinskeho rentowego hamta w Hušzy,
2. klampariskeho mischtra Korla Pětschowych herbow w Hušzy czo. 55,
3. khežerja Wilhelma Běnarja w Hušzy czo. 48 c,
4. fahrodnika Hanka Zuga w Demjanach czo. 36,
5. hoscženzarja Jana Wiczasa w Pschischezach czo. 5,
6. wucženja Arnoschta Fielka w Koblizach czo. 7

sły pczolazy hnitz hamtizy swěsčit, so za gmejny Warnolezišzy, Brěsu, Bolborzy, Boblizy, Kožarizy, Koblizy, Demjany, Tyczezin, Druškezy, Dobruschu, Dźenikezy, Dobranezy, Debsichkow, Wělschezy, Huski, Hodžij, Huaschezy, Hrubjelezizy, Hruboczizy, Wulke Debžezy, Mulki Wožnk, Zicženk, Lutuzy, Libon, Myichezy, Miedzoss, Nowu Wjes pola Husti. Njesdalschezy, Hornju Górku, Hornju Kitu, Wěczizy, Prěczezy, Posdezy, Panjezy, Pschischezy, Spytezy, Ssulischezy, Ssemichow, Cžorne Nošlizy, Ssloutezy, Dźenikezy, Sčijezy, Cžechorjezy, Bele Nošlizy, Zokow, Cžěschezy k wobaranju rosčerjenja tuteje khorosče pczolow zežowaze naprawy postaja:

1. Wobzoby, kotrez w pschemyšle měd wopschihjaze wudželki sbotuja abo njedowe a měd wopschihjaze wudželki w swojim pschemyšle pschedželaju, maju měd abo měd wopschihjaze wudželki tak khowacz, abo rosebjacz, so pczoły k nim njemóża. Seamžne placzi wo njewuczischczenym gracze a budobjach, kiž su so ke pschemyslowemu pschedželanju, sbotowanju a khowanju njedu a měd wopschihjazych wudželkow trjebale.
2. Bydlenja, kiž njejsu wjazy s pczolami wobhadzene, maju so tak sawrjene khowacz, so pczoły k nim njemóża. Pczelaze bydlenja s placzenmi abo plastowymi sbytkami switnjenych abo sanizenych khorych abo pobhladnych ludow, tez hdyž wone po měnjenju wobhedžerjow pczelow njejsu na natykliwu khorosez czerpjte, dale placze abo plastowe dźele takich ludow njesmědža so w pczólnizy khowacz. S ninmi ma so tak wobthadzecz, kaž s bydlenjemi a placzesemi ludow, pola kotrychž je natykliwa khorosez dopokazana. Městnosze, w kotrychž so take bydlenja abo placze tez jenož nakhwilnje khowaja a wutamaja, abo w kotrychž so dospyla placze wutamaja a pschemyslownje na měd a wósk pschedželaju, maju tak pschipraujene byez, so pczoły k nim pschistupa nimaju.

Njerowobkedžowanje tutych postajenjow ma sčežkowki khlostanišzo a zziwilneho prawa.

W Budyschinje, 29. septembra 1932.

Komiske heitmanstwo.

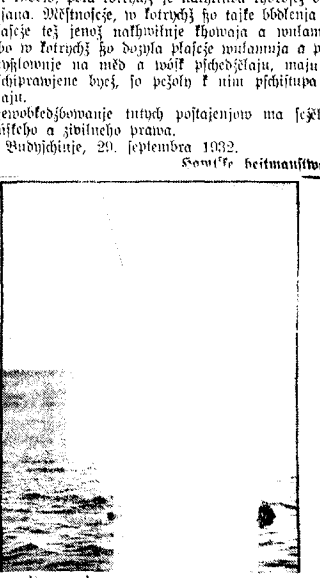

Pluwanje z [illegible]

Kjany a tuni sport je pluwanje z plachtu. Pluwaf trjeba so jenož dzerzecz lohkeje čolmowoje plachty, kiž może sebi sam zhotowic. Z njej może so hižo prócy na khribječe pluwać a so zołmam nosyć dać.

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 2. oktobra 1932

S Drježdżan do Shorjelza.

S Drježdżan-N.	1.51	3.21		5.51	6.21	7.17	8.17	8.28	9.30	10.02	11.32	12.35	13.45	15.12	16.35	17.14	17.50	19.22	20.18	21.44	23.10	23.20			0.35
„ Radeberga	|	3.44		—	6.42	7.47	|	|	9.54	|	|	—	|	16.57	17.47	|	|	22.15	|	|			1.05
„ Arnsdorfa	|	3.53		6.30	6.50	7.57	|	|	10.03	10.32	|	13.12	14.15	15.41	17.05	17.57	|	19.51	22.25	23.33	23.47			1.14
„ Wulkeje Hartawy	|	—		6.31	|	8.08	|	|	10.13	|	13.23	|	15.52	17.16	18.08	|	20.01	22.36	|	23.56			1.25
„ Weickersdorfa	|	—		6.37	|	8.15	|	|	10.20	|	13.30	|	15.58	17.22	18.14	|	20.07	22.43	|	0.03			*1.30
do Bišlopiz	|	4.09		6.42	7.07	8.20	8.32	|	10.25	10.48	|	13.38	14.32	16.03	17.27	18.20	|	20.12	22.48	23.47	0.08			1.34
ſ Bišlopiz	|	4.11	5.45	6.44	|	8.23	|	|	10.26	|	13.38	|	16.05	|	18.32	|	|	22.52	23.48	|			1.37
„ Semin	|	|	5.53	6.51	|	8.30	|	|	10.32	|	13.45	|	16.12	|	18.39	|	|	22.59	|	|			1.44
„ Ketzenja	|	|	6.02	7.0	|	8.38	|	|	10.40	|	13.54	|	16.20	|	18.48	|	|	23.08	|	|			1.52
do Budyšchina	2.40	4.29	6.12	7.9	|	8.46	|	9.22	10.48	|	14.03	|	16.28	|	18.57	18.41	|	21.11	23.17	0.03				2.01
ſ Budyšchina	2.41	4.32	|	7.14	|	|	|	9.23	10.52	12.25	14.08	|	16.33	|	19.01	18.42	|	21.13	23.21	0.04				2.05
„ Kubšchiz	|	|	|	7.24	|	|	|	|	11.01	|	14.17	|	16.42	|	19.10	|	|	|	23.30	|	|			2.14
„ Pontorz	|	—	|	7.32	|	|	|	|	11.09	|	14.25	|	16.50	|	19.18	|	|	|	23.39	|	|			2.22
„ Wujeda	|	|	|	7.40	|	|	|	|	11.16	|	14.33	|	16.57	|	19.25	|	|	|	23.46	|	|			2.29
„ Lubša	3.00	4.56	6.57	7.46	|	9.46	11.28	|	|	12.46	14.45	|	17.03	|	19.36	19.03	20.19	|	21.35	23.59	0.23				2.39
do Shorjelza	3.20	5.24	7.54	8.33	|	10.07	12.03	|	|	13.07	15.20	|	17.42	|	20.02	19.24	20.55	|	21.57	0.35	|	0.53			3.13

— * Wot wosy do niedźeli a ſtwj. dnjach ſakſanje tež we Weickersdorfje 1.30. || Jenoj niedźelu w nom.

Se Shorjelza do Drježdżan.

S Shorjelza	2.56		4.20		5.52	†	†		7.45	8.42	11.05		11.13			14.40		16.35	18.13	19.20	19.45	20.41		21.02	*22.40	0.30
„ Lubša	3.19		5.03		6.40	6.07	6.51		8.25	9.06	11.30		11.52			15.21		17.18	18.38	19.59	20.12	21.06		21.46	23.11	1.09
„ Wujeda	|		5.12		|	6.16	7.00		8.36	|	|	12.01			15.30		17.27	|	|	20.2	|		|	|	|
„ Pomorz	|		5.18		|	6.23	7.07		8.41	|	|	12.07			15.37		17.34	|	|	20.27	|		|	|	1.12
„ Kubšchiz	|		5.26		|	6.31	7.15		8.49	|	|	12.15			15.45		17.41	|	†	20.34	|		|	|	|
do Budyšchina	3.38		5.34		|	6.40	7.24		9.27	9.26	11.49		12.23			15.53		17.50	18.57	|	20.41	21.25		22.17	23.33	1.23
„ Budyšchina	3.39		5.39		|	|	|	6.34	9.01	9.27	11.50		12.27	14.18		15.58	16.46	17.56	18.59	20.36	20.44	21.26		22.22	23.35	1.24
„ Ketzenja	|		5.51		|	|	|	6.45	9.12	|	|	12.38	14.29		16.10	16.57	18.08	|	20.47	20.55	|		22.34	|	|
„ Semin	|		6.01		|	|	|	6.55	9.21	|	|	12.48	14.38		16.20	17.07	18.17	|	20.56	21.04	|		22.44	|	|
do Bišlopiz	|		6.10		|	|	|	7.03	9.29	|	|	12.56	14.46		16.28	17.14	18.25	|	21.03	21.12	|		22.52	23.55	1.44
ſ Bišlopiz	|	5.21	6.14	6.20	|	|	7.06	8.11	9.35	9.50	|	11.57	12.58	14.47	15.42	16.30	|	18.16	18.28	|	21.10	21.15	|	22.55	23.00	23.57	1.46
„ Weickersdorfa	|	5.27	|	6.26	|	7.12	8.17	|	9.56	|	|	|	13.04	14.53	|	16.36	|	|	18.33	|	21.16	21.20	|	|	23.05	|	|
„ Wulkeje Hartawy	|	5.34	|	6.33	|	7.19	9.04	|	10.03	|	|	|	13.11	15.00	15.52	16.43	|	|	18.40	|	21.22	21.27	|	|	23.13	|	|
„ Arnsdorfa	|	5.45	6.31	6.44	|	7.29	9.13	|	10.14	|	|	12.22	13.22	15.10	16.03	16.54	|	|	18.50	|	21.33	21.37	|	23.12	23.24	0.14	2.02
„ Radeberga	|	5.54	|	6.52	|	7.38	9.21	|	10.22	|	|	|	13.30	15.18	|	17.03	|	|	18.58	|	21.41	21.45	|	23.20	23.32	0.22	2.10
do Drježdżan-N.	4.26	6.18	6.55	7.16	|	8.02	9.39	10.07	10.36	10.18	12.38	12.46	13.49	15.42	16.27	17.32	|	18.51	19.16	19.50	22.05	22.05	22.14	23.38	23.56	0.40	2.28

|| Jenoj niedźelu a ſtwjate dny. * Jenoj niedźelu a ſtwj. dny wjecor a jenoj wot 25.26. bezdmera hacj 26.27. februara. † Jenoj wšědne dny.

S Budyšchina do Rakez a Petershajna.

S Budyšchina	4.40	6.29	9.38	14.28	16.58	19.14	23.22
„ Ratarjez	4.46	6.34	9.44	14.34	17.03	19.20	23.28
„ Židowa	4.50	6.38	9.48	14.38	17.07	19.23	23.31
„ Malebo Wjelkowa	4.58	6.45	9.54	14.45	17.13	19.31	23.38
„ Radworja	5.05	6.54	10.03	14.54	17.32	19.39	23.47
„ Khažowa	5.10		10.08	14.59	17.37	19.44	23.51
„ Wjeſkowčiđ a	5.17		10.15	15.06	17.44	19.50	23.58
„ Schelchowa	5.22		10.20	15.11	17.49	19.55	0.03
„ Rake	5.30		10.27	15.18	17.55	20.02	0.09
„ Komorowa	5.36		10.33	15.24		20.09	
„ Wulkich Sdžar	5.42		10.39	15.30		20.16	
„ Hóſta	5.48		10.45	15.36		20.23	
„ Kulowa	5.54		10.52	15.42		20.30	
„ Němzow	6.01		10.59	15.49		20.37	
do Wojerez	6.07		11.04	15.55		20.42	
ſ Wojerez	6.18		11.10	16.15			
„ Horow	6.26		11.18	16.23			
„ Bluna	6.36		11.28	16.33			
„ Proſchima-Haidem	6.50		11.38	17.02			
do Petershajna	7.01		12.13	17.17			

Do Walkeje Dubrawy

Jenoj wšědne dny

Jenoj niedźelu a ſtwjate dny

S Petershajna do Rakez a Budyšchina.

S Petershajna		8.38	14.33	18.42	18.42
„ Proſchima		9.20	14.48	19.22	19.00
„ Bluna		9.26	14.54	19.35	19.06
„ Horow		9.36	15.04	19.45	19.16
do Wojerez		9.44	15.12	19.53	19.24
ſ Wojerez	6.22	10.33	16.17	20.45	
„ Němzow	6.28	10.40	16.23	20.51	
„ Kulowa	6.37	10.53	16.30	20.58	
„ Hóſta	6.43	11.00	16.38	21.04	
„ Wulk. Sdžar	6.49	11.06	16.45	21.10	
„ Komorowa	6.55	11.12	16.51	21.15	
„ Rake	7.02	11.20	16.58	21.23	
„ Schelchowa	7.09	11.27	17.04	21.29	
„ Wjeſkowčiđ	7.14	11.33	17.10	21.35	
„ Khažowa	7.21	11.41	17.17	21.42	
„ Radworja	7.27	11.47	17.23	21.48	
„ Mal. Wjelk.	7.36	11.56	17.32	21.57	
„ Židowa	7.42	12.02	17.38	22.03	
„ Ratarjez	7.45	12.05	17.41	22.06	
do Budyšchina	7.51	12.11	17.47	22.12	

Jenoj wšědne dny

Jenoj niedźelu a ſtwjate dny

Z Budyšina do Budestec a Hornjeho Kumwalda.

S Budyšchina	6.52	7.14		13.12	16.51	18.01
„ Dźiwjetz	7. 2	7.23		13.21	17.02	18.12
do Budestez	7. 8	7.28		13.26	17.08	18.18
ſ Budeſtez	7.13		8.52	13.29	17.03	18.25
„ Biebrufka	7.19		8.58	13.35	17.15	18.31
„ Wšochowa	7.24		9.03	13.39	17.20	18.36
„ Koblizy	7.27		9.06	13.42	17.23	18.39
„ Kumwalda	7.35		9.15	13.51	17.32	18.49
„ Sčrj. Kumw.	7.40		9.20	13.57	17.38	18.55
do Horn. Kumw.	7.47		9.27	14.03	17.45	19.02

Jenoj wšědne dny

Jenoj niedźelu a ſtwjate dny

Z Hornjeho Kumwalda do Budestec a Budyšina.

S H. Kumw	5.09	7.39	7.54	9.58	13.39	
ſ Sčr. Kumw.	5.15	6.44	7.59	10.04	13.44	
„ Kumwald	5.23	6.52	8.07	10.25	14.09	17.48
„ Koblizy	5.31	6.54	8.13	10.31	14.15	17.54
„ Wšochowa	5.38	7.01	8.18	10.35	14.19	17.58
„ Biebrufka	5.43	7.06	8.21	10.40	14.24	18.03
do Budeſtez	5.49	7.12	8.27	10.46	14.30	18.09
ſ Budeſtez	5.50	7.31	8.33	10.53	14.38	18.23
„ Dźiwjetz	5.57	7.37	8.42	11.00	14.44	18.29
do Budyšchina	6.06	7.46	8.50	11.09	14.53	18.38

Jenoj wšědne dny

Jenoj niedźelu a ſtwjate dny

Shorjelz—Khorjebus—Barlin

Se Shorjelza				4.25			6.20	8.15	11.15	11.40	13.30	15.33			17.32	17.47	20.10	22.26		3.50					
„ Charlottenho'a				4.31				8.27		11.55	13.42	15.44				17.59		22.38		0.02					
„ Kodersdorfa				4.43			6.27	8.35		12.04	13.50	15.51				18.07		22.45		0.09					
„ Horki				4.54			6.38	8.44	11.43	12.13	14.04	15.58			17.54	18.24	20.34	22.52		0.19					
„ Huhmanez				4.58				8.49		12.18	14.09	16.02				18.29		22.56		0.23					
„ Hauichen				5.04				8.56		12.26	14.16	16.08				18.37		23.02		0.29					
„ Mežiza				5.14			6.43	9.04		12.35	14.24	16.16				18.43	20.49	23.10		0.37					
„ Bele Wody		4.33		5.40	6.10		7.00	9.22	12.06	12.55	14.43	16.33			18.19	19.12	21.07	23.26		0.53					
„ Steyepo		4.50		5.49	6.20			9.31		13.02	14.52	16.44				19.21		23.35		1.02					
„ Hrodka		5.06		6.04	6.41		7.17	9.43	12.24	13.22	15.05	16.55	17.50	18.33		19.39	21.26	23.45		1.13					
„ Bagezin		5.20		6.14	6.53			9.54		13.33	15.15	17.05	18.04			19.50									
„ Kopaziz		5.26		6.20	6.59			10.00		13.48	15.21	17.11	18.11			19.56									
„ Kibuicha		5.33		6.26	7.07			10.07		13.56	15.27	17.17	18.19			20.03									
„ Chocebuſa		6.40		6.32	7.14		7.46	10.30	12.52	14.04	15.44	17.23	18.27	19.08		20.41	21.46	0.06		1.33					
„ Wětoſchowa		7.11					8.02	10.58		T	16.07			19.24		21.03	22.15								
„ Lubnjowa		7.17					8.15	11.11	13.16		16.24			19.34		21.20	22.30								
„ Lubina		7.30					8.26	11.28	13.27		16.38			19.52		21.36	22.43								
do Barlina		9.12					9.39	13.05	14.35		18.14			21.10		23.24	24.00								

Jenoj wšědne dny wot 1. 4. 33

do 31. 3. 33

Wšědne dny

|| Jenoj niedźelu a ſtwjate dny.

Barlin—Khorjebus—Shorjelz.

S Barlina								7.12	8.22	11.10	Jenoj wšědne dny		12.42	14.32			15.41	18.40	21.26						
„ Lubina				5.24			6.02	8.55	9.37	12.20			14.28	15.47			16.47	19.46	23.00						
„ Lubnjowa				5.46			6.35	9.11	9.50	12.32	wot haŋ		14.41	16.00			17.05	19.58	23.18						
„ Wětoſchowa				6.08			7.06	9.26			1. 4.	31. 3.	15.03	16.13			17.21	20.10	23.33						
„ Chocebuſa	4.44	6.16			7.43			10.28	10.22	13.04	13.32	14.10	15.48	16.35	16.55	18.18	20.40	0.12							
„ Kibuicha	4.50	6.22			7.52			10.35			13.38	14.16	15.54		17.04	18.25		0.21							
„ Kopaziz	4.57	6.29			8.00			10.41			13.45	14.23	16.01		17.12	18.32		0.29							
„ Bagezin	5.02	6.35			8.07			10.47			13.50	14.28	16.07		17.20	18.38		0.37							
„ Hrodka	5.13	6.50			8.22			11.00	10.48	13.26	14.01	14.39	16.21	16.59	17.35	18.54	21.03	0.53							
„ Steyepo	5.24	7.01			8.36			11.12			14.12	14.50	16.30			19.05		1.08							
„ Bele Wody	5.56	7.17			8.48			11.24	11.10	13.43	14.24	15.04	16.44	17.17		19.19	21.21	1.20							
„ Mežiza	6.11	7.37			9.09			11.43			14.38	15.19	16.59		Wšědne dny.	19.35	21.36								
„ Hauichen	6.19	7.46			9.19			11.53			14.47	15.27	17.17			19.43									
„ Mežiza	6.26	7.52			9.27			12.01			14.54	15.34	17.14			19.50									
„ Huhmanez	6.45	8.13			9.33			12.16	11.44	14.08	14.58	15.48	17.22	17.45		19.57	21.55								
„ Kodersdorfa	6.55	8.10			9.42			12.24				15.55	17.28			20.04									
„ Charlottenhof	7.08	8.18			9.58			12.33				16.04	17.16			20.13									
do Shorjelza	7.25	8.32			10.07			12.45	12.07	14.32		16.14	17.47	18.08		20.26	22.18								

wot 1. 4. 33

hač do 31. 3. 33

Wšědne dny

Jenoj niedźelu a ſwjate dny

S Budyšchina do Budeſtez a Wjeteczjina.

S Budyšchina	4.58	7.14	10.35	14.20	17.03	19.49	†23.37
„ Dźiwjetz	5.07	7.23	10.45	14.29	17.12	19.58	†23.46
do Budeſtez	5.12	7.28	10.50	14.34	17.17	20.03	†23.41
ſ Budeſtez	5.13	7.29	10.51	14.35	17.18	20.04	†23.44
„ Woswodez	5.17	7.33	10.56	14.40	17.23	20.08	†23.48
do Wjeteczjina	5.25	7.41	11.04	14.48	17.30	20.15	†23.55

Jenoj wšědne dny. † Jenoj sobotu a njedźelu.

S Wjeteczjina do Budeſtez a Budyšchina.

S Wjeteczjina	5.51	7.14	8.23	11.35	15.16	18.10	20.54	† 0.44
ſ Woswodez	5.57	7.20	8.30	11.42	15.22	18.17	21.00	† 0.50
do Budeſtez	6.01	7.24	8.34	11.46	15.26	18.21	21.04	† 0.54
ſ Budeſtez	6.03	7.31	8.36	11.47	15.27	18.23	21.05	† 0.54
„ Dźiwjetz	6.09	7.37	8.42	11.53	15.33	18.29	21.11	† 1.00
do Budyšchina	6.17	7.46	8.50	12.01	15.41	18.38	21.19	† 1.08

Wšědne dny.

Jenoj wšědne dny. † Sobotu w nocy a njedźelu.

S Bišlopiz do Kamjenza.

S Bišlopiz	6.50	13.43	16.56	18.30	23.00
„ Schumborna	6.59	13.52	17.05	18.39	23.09
„ Porchowa	7.03	14.02	17.14	18.49	23.19
„ Ruſchizy	7.20	14.12	17.24	19.00	23.29
„ Halschirowa	7.29	14.22	17.36	19.09	23.38
„ Protez-Thonberga	7.34	14.28	17.41	19.14	23.43
„ Brěſnje	7.41	14.34	17.47	19.21	23.49
do Kamjenza	7.51	14.44	17.57	19.31	24.59

Jenoj njedźelu

Jenoj ſobotu a njedźelu

S Kamjenza do Bišlopiz.

S Kamjenza	4.50	5 02	11.33			
„ Brěſnje	5.08	5.13	11.44			
„ Proteż-Thonberg	5.11	5.19	11.51			
„ Halschirowa	5.22	5.26	11.59			
„ Ruſchizy	5.32	5.36	12.08			
„ Porchowa	5.45	5.47	12.20			
„ Schumborno	5.57	5.58	12.31			
do Bišlopiz	6.08	6.08	12.41			

Wšědne dny

Jenoj njedźelu

13.30	13.40	17.11			
13.40	13.54	17.23			
13.59	14.02	17.29			
	14.28	17.38			
	14.39	17.48			
	15.02	17.59			
	15.18	18.10			
	15.30	18.20			

Wšědne dny

Njedź. a swj. dny

Bela Woda — Mužakow.

S Bereje Wody	5.41	7.18	9.28	12.08	s12.22	14.42	16.43	19.24	21.26
„ Waldhaus	5.54	7.25	9.41	12.20	s12.28	14.55	16.50	19.29	21.33
„ Kijanſkeje Hóry	6.02	7.32	9.48	12.27	s12.35	15.02	16.57	19.36	21.40
do Mužakowa	6.06	7.36	9.52	12.30	s12.39	15.06	17.01	19.39	21.43

|| Tježawy dźeń. S Jenoj niedźelu.

Mužakow — Bela Woda.

S Mužakowa	5.14	6.40	8.23	10.43	13.11	16.14	16.34	20.44	S 22.00
„ Kijanſk. Hóry	5.19	6.44	8.33	10.53	13.16	16.18	16.41	20.49	S 22.05
„ Walkhaus	5.26	6.51	8.40	11.01	13.25	16.26	16.50	20.57	S 22.12
do Bereje Wody	5.31	6.56	8.46	11.07	13.30	16.31	16.56	21.02	S 22.18

|| Jenoj tježawy dźeń.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej banki, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasna nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 232 — Budyšin — Póndźelu, 3. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

85. narodniny němskeho presidenta

Hindenburgowe 85. narodniny žu žo ſ wulkim wobdźěljenjom Barlinskeho wobydlerſtwa a zyłeje Němskeje wobwjeselichu. Se wšěch ſtawnych tworjenjow, konſtulatſkowy a pólźanſtwow žo khorhoje ſmahowachu. Hižo we raniſchich hodźinach w ſnutſkownym měſeče žylny wobhlad knjeſeche. W ſtarej němſkoſtatnej kenzliji, w kotrejž Hindenburg, kaž dołho žo hród němſkeho presidenta ponowja, bydli, pósłowi ſaſtojnizy khromady ſhožopſchejazych pišmow a telegrammow noſchachu. Sa jich wothoče bě žo wobžebita žłužba pſchiprawila. Też kwětkowe a druhe dary žo we wobydlenju němſkeho presidenta wotedawachu. Wobžebita žłužba bě žo němſkoſtatnej woborje napoſłała. Rano wona **„wulke budźenje"** wuwjedźe, kotrejž bě w pſchedwójnikim cźaſu nowe lěto a kěžorowe narodniny waſchnje. To bě prěnje wulke budźenje, kotrejž je Barlin po minule 19 lětach ſaſo žłyſchał. 36 herzow a 50 hudźbnikow a tři wotdźělenja ſtejeſe kompagnije pěſcheho regimenta 16 žo pſchi tym wobdźělichu. Wotdźělenja rano w 7 hodźinach **pſches Braniborſke wrota** cźahnychu. Na Parižſkim namjeſće žo potom wulke budźenje pſikaſche. Potom ke kommanddanturje dale cźahnychu. S balkona tworjenja Barlinſkeje měſtoweje kommandanturny general ſ Witzendorf ninjoceſnjenju pſchihladowaſche. We 8 hodźinach žo w němſkej kenzliji Hindenburgowa žwójba ſhromadźi, to by ſhožopſcheča pſchijała. Wokna pišarſnje němſkeho presidenta žo wotewrichu a Hindenburg žo ſe ſwojim žynom a ſwojimi wnukami ludowej cźrjódźe pokaſa, ſ kotrejež žo ſchumjaze zwawolanje ſanjeſe.

W 9 hodźinach žo pſchijimanje offizielnych ſhožopſcheczow ſapoča. Najprjódy ſtatny ſekretar němſkeho presidenta, na to ſwonkowny minjſter ſe ſwójbu a ſtatny ſekretar dr. Planeck pſchińdźechu, egiptowſki pólźanz žiwoju tharju woteda a ſkónčnje automobil ſ wotpólźanſtwom němſkich ſchczežkipytarjow pſchijědże, kotřiž kwěcel wotedachu. W 10 hodźinach žo wrota woczińichu a

němſki president w marſchallſkej uniformje wuſtupi

a, mješ tym ſo cźeſtna ſtraža prejentowaſche, do woſa ſtupi, ſo by žo k Božej ſłužbje do ſtareje garniſonſkeje zyrkwje dowjeźł dał. Pſchi wotjěždże hač k pſchijědźej k zyrkwi žo Hindenburgej wutrobne pocźeſcźowanja dóſtawachu. Zyrkej žana bě pſchepołnjena. Němſki president do njeje ſ pſchewodom němſkeho woborneho miniſtra, žwójeho žyna, ſcheſa wójſkowego wjedniſtwa, ſcheſa namóſtniſtwowego wjedniſtwa a wulkeho pſchewoda offizirow ſaſtupi a žo na cźeſtne měſtno žydny. Wiſchiſzy kenſcherz k cźeſći němſkeho presidenta ſtanychu. S pſchicźiny žwójich narodninow bě němſki president garniſonſkej zyrkwi **krażnu bibliju** darił, kotraž na ſłědowaze ſapiſmo:

Mojej ſtarej garniſonſkej zyrkwi na mojich 85. narodninach w žwěrnoſći wěnował. Barlin, 2. oktobra 1932. ſ Hindenburg.

Wyſche toho bibliſke hrónčko ſteji: „Dźakuju ſo Bohu, kotrenmž žłužu wot žwojeju ſtarſchcju w cźiſtym žwědomju." Na tutón text bě wójſkowy pólny probſt D. Schlegel žwoje předowanje ſakoži. W předowanju pólny probſt na to pokaſa, ſo je wobſtarny jubilar wójſku a wótcźinje ſ pſchikładom też jako ſchcheſcźijan. Na žnjowym dźakowym žwjedźenju ſo Bohu ſa dar tutoho žiwjenja dźakuje a wo ſakhowanje a pożehnjenje proſy. S modlitwu ſa němſkeho presidenta ſo Boža žłužba ſkónči. Hdyž Hindenburg zyrkej wopuſcheźi, jenu mała holza wulki kwěcel pſchepoda.

W tym ſamym cźaſu bě w katoliſkej wojeńſkej zyrkwi wojeńſka Boža žłužba, pſchi kotrejž ſo też němſki kanzler ſ Papen wobdźěli. — W „Domje" ſtahlhelm khromadze ſ Kyffhäuſerſkim ſwójaſkom pólnu Božu žłužbu wotmě. Stahlhelmowa ſwójaſkowa kapała piſkaſche. Domowny předar Doering měješe žwjedźeńſke předowanje. Też we wſchěch druhich zyrkwjach ſo na narodniny němſkeho presidenta ſpominaſche.

Do hroda němſkeho presidenta bě mjes tym wjele ſhožopſchejerjow pſchiſchło, mješ nimi polijaſki president a franzowſki pólźanz. Němſkeho presidenta je ſahorjenjom witachu, hdyž ſo ſ Božeje žłužby wrócźi.

Ludowa cźrjóda pſchejo ſ nowa němſkemu presidentej žławu pſchiwoła, tohodła ſo wón wjacy króć pſchi wrotach pokaſa. Na to ſo hakle hamtſke pſchijěſdźowanje ſhožo pſchejerjow ſapoča.

Pěſchi němſki kanzler

pſchińdźe, ſa nim ſłědowachu němſki woborny minjſter, němſki ſnutſkowny minjſter a druhe kabinettowe žobuſtawy, ſcheſaj wójſkoweho a namóſtniſtwoweho wjedniſtwa, nowy roſkaſowar ſkupinoweho kommanda, general ſe Rundſtedt, kommandant woborneho wokrjeſa a mnohe offizielne wožowy, mješ nimi też nědźiſchi němſki kanzler dr. Marx. 1/12 hodźin potom **khorhojna kompagnija** němſkoſtatneje woborny pſched němſku kenzliju pſchicźeże. Khorhoje, kotrež kompagnija žobu njeſeiche, běchu ſi něhdźiſchich Hindenburgſkich regimentow.

S hroda ſtupiwſchi němſki president, połno-marſchallſki ſtab w ruzu dźerżo, na Wilhelmſtrej tróſt pſchi ſymkach prejentowazeho marſcha, kotrejž do němſkeho ſpěwa pſchenidże, po ſronce krocźeſche.

Potom khorhojniży ninjo Hindenburga do njemjeje kenzlije krocźachu, hóžež khorhoje hač do póndźele pſchipołnja w pišańi němſkeho presidenta woſtachu. Na to němſki preſident cźeſtnej kompagniji ninjo žobje cźahnyć daſche. Hakle potom ſo polijaſke ſawjerjeſe roſpuſcheźi, a tyſaźy ludźi k Wilhelmſtrejnu namóſtu ſołmjeſche, pſchejo ſ nowa cźeſcźowaze wolanje ſanoſchnjo. Hindenburg dyrbjeſche ſo woſpjet pſchi wokmu pokaſaś. Hakle w pſchipołdnjuſchej hodźinje ſo město pſched hrodom němſkeho presidenta próſtnjeſche, a lud do Swjeſeleńſkeje ſahrody cźehnjeſche, hdźež ſo **wulki konzert** wotmě.

Hdyž bě ſo cźeſtne kompagnija wrócźila, ſo na Moabitſkim wojeńſkim ſwjeczowanišchcju pſched generalom Rundſtedtom **parada ſtrażowcho wotdźělenja** wotmě. Ge neral Rundſtedt měješe rěcź, ſ kotrejž mjes druhim praji: „Schtož wožobu pólneho marſchalla naſtupa, njeſtrjebam Wam roſtożiś. Cźeſcźujemy w nim mudreho ſtaczana, kotryž ſ krutej ruku w khutnym cźaſu wožoł Němſkeje wodźi. Cźeſcźujemy w nim jako pólneho marſchalla njedožahnjeny pſchikład wojaka a wulkeho wjednika we wójnje a měrje. Na jeho narodninach jenu ſ nowa ſłubimy, ſo budźemy njeunyſeni ſe ſwonkownymi wliwami ſłužu ſwoju winowatoſcź dopjelnjeć, wiſchě wjeſełe dobre poczinki cźiniċ a ſtaczańſke ſmyſłenje hajiċ, ſo bychmy w kóždym cźaſu, hdyž dyrbi wyeś, też ſwoje žiwjenje ſaſtajeſo, ſa ſwoju wótcźinu wuſtupowali, hdy by naš naſch najwyſchſchi roſkaſowar w khutnej hodźinje ſawołał."

Popołdnju a wječor je němſki president w ſwojej ſwójbje, ſe ſwojimi dźěćimi a pradźěćimi pſchebywał.

Wustajeńca lětańſkeho sporta w Barlinje so wotewriła

W Barlinje je žo ſobotu wuſtajeńca lětańſkeho ſporta wotewrika. Němſki wobkhadny minjſter ſ Eltz-Rübenach je pſchi tym w roſrěčeńju ſ jenym nowinſkim faſtupjerjom wo pſchiczinach roſwicza němſkeho ſportſkeho lětańſtwa rěcźał, kaž wono we wuſtajeńcy němſkeho lětańſkeho ſporta tak jaſnje pſched wocźi ſtupa. Němſka je pſched 1918 jenoż wojeńſke lětadła twarika. W lěcźe 1925 je žo wona k wobkhadnemu lětańſtwu pſchiwobrocźiła. Nětcźiſche roſwicźe je wunoſchł roſwicźa žydom lět. W tymle cźaſu je žo wjele ſportiſkich, wobkhadnych a płachtatych lětadłow natwakliło. Němſki lětańſki ſport je žo ſ khudobu němſkeho ludu a ſ wobmjeſowanjom Parižſkeho dojednanja lěta 1926 k bjeſmotornemu lětanju cźiſchcźał a jemu je žo poradźiło, wjednińſtwo w tym na ſwěcźe dobyć.

Miniſtar pſchi tutej ſkładnoſći na cźeſće wopory po krwi a žiwjenju ſpomni, kotrež je lětańſki ſport wunje we tutym lěcźe žadał, a wobdźěwajo praji, ſo ſportſki duch w němſkej lětańſkej młodźinje žo njeje ſ tym wottrajchcźe dał.

Zetkanje Hitleroweje młodźiny w Potsdamje

Ssobotu a njedźelu je žo w Potsdamje 90 000 Hitlerſkich pachołow a holzow w Potsdamje ſetkało. Stanowe lěhwo na malym Potsdamſkim ſnuczowanišchcźu jenoż 30 000 Hitlerſkich pachołow wopſchijeſche. Tohodła dyrbjeſche ſo wjetſchi dźěl młodźiny w fabrikſkich twarjenjach a privatnych kwartěrach hoſpodowaċ. Njedźelu pſchipołdnju młodźina pſched Hitlerom ninjo cźehnjeſche.

Statny kommiſar za Delnju Łužicu

We hłownym wubjerku pruſkeho žejma je žo nazionalno-ſozialiſtiſki namjet pſchijaſ, po kotrymž ſo pſcheworjedźenju wjeſneho dźěła ſaradźazeho programma ſa Delnju Łužiju ſ woſebitym dźiwanjom na wuwodźenje ratařſkich lejomnoſcźow, Pruſka 1 145 000 hriwnow a němſki ſtat 5 340 000 hriwnow poda. Dale dyrbi žo k pſchewjedźenju dźěłoſaradźazeho programma ſtatny kommiſar ſa Delnju Łužiju pomjenowaċ a žo ſ połnomocu wnhotowaċ, ſo by mohł programmu mjeſchinſtanzow wuſtankowyſchi ſe miniſterſtwami wobkhadźeju, programm pſchewjeſeſ.

Hamburgski wobkhadny ſtrajk

Hamburg ſobotu w ſnamjenju wobkhadneho ſtrajka ſtejeſche. Wubjerka a podjeńſka żeleſnica, autobuſy a tódźerſtwo na rězy Alſterje, kotrež pod ſarjadnißtwom Hamburgſkeho wyſhokożeleſnißkeho towarſtwa ſteja, běchu wobkhad ſaſtajile. Sa njón móżeſche žo jenoż elektriſka żeleſnica wuježeċ, kotraž je němſkej żeleſnizy podſajena. Niepſchetalwajcy cźahi jědźachu, ſo bychu žo ninjo měru ſyłne nadběhi ludu pokoſiłe. Pódła toho motorſke dróżki, pribatne automobile a konjaze ſapſchahi wobkhadeju na pomoż pſchińdźechu. Njedźiwajcy toho žu tyżaźy dyrbjeli hodźiny daloko pěſchi na ſwoje dźěło hiċ.

Strajk njeje pſchepſłapił, pſchetož hižo wot někotrych njedźel je ſarjadnißtwo ſ pſchiſtajeńcami a dźěłacźerjemi wo njom jednało. Pjatk je nozy žu tuchi ſ pſchemóżajej wjeſtſchinu wobjamknyli, ſarjadnißtwowe żadanje ſa pjecź-prozentniim ſtrócźenjom miſdy wotpokazaċ a hnydom ſtrajk wowołaċ. Strajk je niż jenoż pſchecźiwo wotmużłemu ſniženju miſdy, ale też pſcherżiwo hrożażemu puſcheżenju pſchiſtajenizow měri.

Ssobotu popołdnju je němſki dźěłowy miniſter ſaſtupnikow wuježokożeleſnißkeho towarſtwa a dźěłacźerjow k nowemu jednanju ſkaſał.

Třeći wšoeuropiski kongres

je ſo ſobotu w Baſelu (w Schwajzarſku.) wotewrił. We njenjeſe ſchwajzarſkeje ſwjaſkoweje rady a w njenjeje kujeżerſtwoweje rady Baſelſkeho kantona kujeżerſtwowy preſident Ludwig 600 wotpóſłanzow ſe 26 europiſkich ſtatow poſtrowi. Po rěcźach wjeſtſchiny ſo faſtupowazych ſtatow pſchedbyła wjeſchcurupiſke unije brabja Coudenhove-Kalergi porěcźa. Praji, ſo je Europa ſ dwojim ſmjertnym ſtrachom wobrożena: ſe ſwětowej revolucźiju a ſe ſwětowej wójnu. Stalin pjecza wobydlerſku wójnu pſchińdźe, Adolf Hitler pak wójnu ludow. Tutomu dwójnemu ſtrachej dyrbi ſo jenoż ſe ſojalnej politiku a nadobnym bjeſſtrachom, politiku europiſkeho ſjednoczenja, wobaraċ. Swojaſt Ludow njeſamtóże měr ſawěcźiſcź. Praſchenja bjeſſtracha a runoprawnoſcźe móża ſo jenoż ſhromadnje roſrjeſaċ. Wſchoeuropa budźe ſ techniſkim wuměnjenjom ſa nowokwar Europy.

Wobſtejnoſcźe, kotrež žu ſo w pożledniim cźaſu we Europje roſwile, ſo ſa plany ſjednoczenja europiſkich ſtatow, Wſchoeuropy, jara malo pſchihódża. Wożebje hoſpodarſkeje žu ſo europiſke ſtaty pſchezo bóle mjes ſobu wotſankałe. Sdobom ſu ſtaty, kotrež ſu ſwětſkon wójnu pſchehrałe, ſo mjes ſobu ſjednoczeċ ſpytałe, ſo bychu na nowu wójnu pſchihotowane byłe.

Puki we Winskej radnicy

W pjatkownym pożedźenju Winſkeje měſchczańſkeje rady ſobuſtaw nazionalno-ſozialiſtiſkeje ſtrony, Frauenfeld, na ſozialdemokratow pokaſuje, praji, ſo nazionalni ſozialiſtojo njemóża ſe faſtupnikami bliżkow a dundačkowej khromadźe ſhożeċ. Tele ſkhichwidżaze ſłowa žiwy protest pola ſozialdemokratow ſpódźicźu. Hitlerej ſławom wołaju nazionalni ſozialiſtojo na to ſaku wopuſchczichu. Tohodła **k pukam** dóńdże, pſchi kotrychž ſ półtowymi kaſchczemi, tintowymi błeſchkami a ſtołami wojowachu. Pſchedźěwa pożedźenje pſchetorhny. Wſchi nażylnoſcźej tjich ſozialdemokratow lohko a ſchtyrjoch nazionalnych ſozialiſtow cźežo ſranichu. Mjes franjenymi je też wjednik nazionalno ſozialiſtiſkeje żupy, Frauenfeld.

Hdyž pożpiſchu cźaſ nazionalnych ſozialiſtow do Hitleroweho doma wokoło doma ſwójaſka młodych dźěłacźerjow dźeſche, ſo do njeho ſ rewolwrom ſtełeſche. Pſchi tym ſu ſchěſcź nazionalnych ſozialiſtow ſraniłi, kotřiž dyrbjachu

ſo do thorownje dowjeſej. Nazionalni ſozialiſtojo prajſa, ſo je ſo ſ dźělaczeſſkeho domu tſělało, druhy pak to prěja. Wokało 11 hodźin wo nozy ſo miniſterſka rada ſeńdźe a wo tychle krwawnych podawkach jednaſche.

Zraženje nacionalnych socialistow we Winje

Pjatk popołdnju je we Winje pſchi ſjeźdu nazionalneje ſozialiſtiſkeje župy k wulkim ſraženjam w ſchelſtym wokrjeżu doſchło. Sſyhne wotdźělenje nazionalnych ſozialiſtow na dom, ſ pſchiſłuſchnikami ſozialdemokratiſkeho ſchkitaſeho ſwjaſka wobſkadźeny, nadźěli ſeźini. Wjele wokſnow a durjow je ſo wutłoczilo. Stónczinje policija bicźkow wotebra. Wſcho bromadźe je ſo nětźe 20 wołobow ſranilo.

Jendźelska wikowańska offensiva w połnocnej Europje

Saudźeny tydźeń je jendźelſki kronprynz, Waleſki prynz rěkazu, w Kopenhagenje *turiſtajerju wudźělkow* jendźelſkeje industrije wotewrił, ſo by tak nowych woteběrarjow ſa jendźelſke twory dobył. S Danſkeje je Waleſki prynz do ſchwedſkeho hłowneho měſta Stockholma pſchijěł. S tym ſwiſuje, ſo ſchwedſko-jendźelſki tydźeń wotewri, kotryż dyrbi k roſcherjenju jendźelſko-ſchwedſkich wikowańſkich ſtykow ſłužiſ.

Jendźelſki wopyt na tohodła woſebity wuſnam, dokelž dyrbi ſo ſ nim, kaž ſchwedſke nowiny piſchu, wikowańſko-politiſke nowoſtojenje Schwedſkeje ſawjeſej. **Schwedſka je dotal hłowny dźěł ſwojich tworow ſ Němſkeje kupowała, mjeſ tym ſo je Jendźelſka najwjazy ſchwedſkich tworow woteběrała. Schwedſke nowiny nětkole wurunanje žadaju.** Schwedſka dyrbi bóle ke kupowanju jendźelſkich tworow pſcheńcej, ſchtož móże ſo jenoż ſ **wuſamknjenjom němſkeho dowoſa ſtacź.** Dokelž Schwedſka ſa wulkow němſkich tworow na prěnim měſtnje ſteji, a ſo tež Norwegſka, Danſka a Hollandſka němſkim tworam pſcheſo bóle wotſamkaju, budźe němſkej induſtriji cźežko, ſtebi woteběrarjow ſa ſwoje wudźělki ſaſo dobyć.

W połodnišej Americy so nowa wójna přihotuje

W połodnišej Ameriſy nowa wójna wudyrić hroſy, a to mjes Kolumbiſſej a Peruſſej. Peruſſy wojazy ſu kolumbiſſu wjeſ Letizju wobſadźili. Kolumbiſke knjeźerſtwo je na to poručiło, reſerwnych offizěrow mobiliſowacź a ſchwa ſa rekrutow pſchiprawicź.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 3. winowza 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —5 a thermometer we nozy +9. Sćěhowazy wjedrowy raz kita ſo ſnowa na ſuchu. — Rjany deſchćěk je wczera wjeczor lacźne hona Budyſchinſke ſtraſiny maczał. Dźakowany Bohu! Bróſda wſchak hiſchće zyle pſchemaczana njeje. Dźěło ſa luby ſtót je tradu wołożene. Semja móźe ſo ſaſo parić. Hruſle, ſchkrutam rune, ſo nětko lózo roſsrěbjuja. Wuſnyte ſorno ma ja- ſo włósu a móże ſkhadźeć. Dwójzy ſo wczera wjeczor w 11 hodź. pſchi kloazym deſchću ſahrima. Deſchćik bě potajkim njewjedraty a njeje pſchedałko dopadnył. — Schtrelcza wczera wodnjz khěſo nahle ſpadowałche. Wot dźeńſnjſcheho ranja pak ſaſo poſtupuje. Wot wjeczora pſches Jendźelſku pſchiſkadża nowa wlyſchina. Dokelž je połnóſnym lodowym morjom ſuiſnjje, pſchewodźeja ju wot tam pſchikhadźaze ſymne wětry a ſłudża naſch wobſeh jako łaſt. Naſkowiny torhaty ras naſcheho wjedra ſo najſtarſi bórſy pominje, tola budźe najſtarſe ſazo ſymniſcho, wozebje w nozy nam mrózy hroża. — Jutſje wuſoru ſkhadża ſłónczko 6,04 hodź. a thowa ſo 5,32 hodź. Měſaczk ſkhadża pſchipołdnju 12,16 hodź. a thowa ſo njeczor 7,12 hodź.

Wulět we Winowcu

Laſtjoczki ſu naſ wopuſcheźile. Jenoż nětkotre ſeſadkaſki ſchuſtaju hiſchće po jaſnym winowzowym połdnju jako pózdke dopomnjeńki na ſłubjene ſcźo. Pſchiroda dźe ſchnjeź.

Wčera njedźelu so 85. narodniny němſkeho preſidenta z Hindenburga poc ylej Němſkej z wulkim wobdźělenjom ſwjećachu. Z přileżnoſću swojich narodninow dosta so presidentej nimo zbožopřećow też mnoho darow. Jedyn znich je wulki bracl, kiž na wobrazu widźimy.

Ze Bch. Baar:

Jan Cymbura

Juſnowčiſka bdyla.

119] (Pokračowanje.)

„Aj, tak tola ſwój ſlub dźerżiśe a **wopyt mi** wotpłaćiśe. Nochzych waſ hnydom na to dopomnicź, ale hdyž budźechmoj ſo na hranizach mojich leżownoſćow roſſohnowakoj, budźech prajił: Zymbura, niz knjeze, ale burſte łubjeńki — njeſadźerżeńki!"

Sahańbowa ſo Zymbura a proſchesche wo wodaćze. „Maſchinz njeje ſ wjerchami wotroſtk a njeje ſ nimi na łukach ſrěbjata paſt, jich waſchnja njeſnaje, druhdy jim njedowěrja a njeſwaži ſej ſ nim jednacź kaž ſ cźłowjekom ſwojeho runjecźa. Na ſkładnoſcź ſym tohodła cźakał, na pſchicźinu k wopytej; budźeſche-li knjes wjerch na ſwoje pſcheproſchenje hižo ſabył, ſo bych rjej moſł: tohodła ſem pſchikhadźam.

„A ſchto je potajkim pſchicźina waſcheho łubeho wopyta?"

Knjeze wjerſho, ſym wotpóſłanz a rěcźnik zyłeje cźeſtneje gmejny Puczimſteje. Wy ſcźe nam pſſaſ a ſwoju dobru wolu ſdźelił, ſo chcźeze nam w njeſwoju pomhacź. Wěrno je, ſo ſ wiazy rukow wjetſcha pomoz a ſaſmożna njeſchkodźi. Tež bolioſcź ma ſwoju radoſcź a naſcha radoſcź je łudoſcź, ſ kajteſź naſ ſuſodza łubuja. Pomhali nam ſu a hiſchcze pomhaja. Ale njeſmémy njeſtromni byćź. Poſtiſcźenu pomoz radu pſchijimamy, ale ſo bychmy ſej diktowali: to a to chcemy, to njebudźemy ſenje cźiniźź."

„Ale luby Zymbura, derje ſym to myſlił, njewěm dźeń, ſchto najbóle trjebacze."

„Mſcho a niczo, pichetoż dźerżawy měch njenapjelnich. So ſo njebychmy hordźi ſdali, **wěmy**, ſo **dawaćź a proſyćź** — ſo by ſo pſchijimało — je **hłupe**; **kóżdy dar**, njech je najmjeńſchi, wośmjemy, ale ſami wo niczo njeżadamy."

„Spodźiwno", ſmějeſche ſo wjerch, „waſcha rěcź je horda a ſobom ſtromna. Khwilku ſo mi ſda, ſo ſcźe **tak** pokorni, ſo ſej njeſwažićze poruczećź a thwilku ſaſo, ſo poprawom wo moju pomoz njerodźićze. Ssym prawje ſhódał?"

„Woboje, knjeze wjerſho. Njeſmémy wam wobaracź, ſo byſchcze na naſ ſa ſwoju duſchu dobry ſkutk wukonjał, ale hordoſcź nam wobara, ſo bychmy ſaž proſcherjo wo nětchto proſyli, njech je to ſchtożkuli. Knjeſowa ruka je ſo na naſ cźežaj bótknyła, ale njeſſmy hiſchcze proſcherjo, je naſ ranita, ale njeje ſabiła a njeje ſnicźiła, pſcheczełow je nam ſbudźiła, tež waſ je nam pſchikhilika, a dobry pſcheczeł rypy ſkoło ſpeżeżaha."

Wjerch mjelczeſche, kaž by rospominał. „Wěſcze ſchto, Zymbura", nahle hłowu ſběże, „wy ſcźe mje po ſwojim hoipodaŕſtwje wodźił a mi wſchitko pokaſał, pſcheſwodźu waſ po mojim, wſcho wam pokaſam a wy, niz jako Puczimſti bur, ale jako mój radźićzeł mi rjekńeſcźe, ſchto bych waſchej gmejnje póſłacź měł."

„Sthóź mje wo radu pojada, wěm-li ju, njeſmém ju bjes hrěcha ſapowěſcź."

To hižo pſchi ſamym hrodźe rěcźejchtaj. „Wobſaruju a wjerchowka ſ dźěcźimi budźe hiſchcze bóle wobſaraſacź, ſo doma njeſtu, ſama by waſ pohoſcźika a wohſtużika, ale tak ſo ſ tym ſpotkocźe, ſchtoż wam ſam ſ ſnědanju podam."

„Saplacź Bóh luby Knjes, knjeze wjerſho, ja ſym hižo ſnědał", wotmołwi Zymbura, pohlada k ſłónczku a pomyſli ſej: „Ty ſłódka *dobrota*, budźe pomałku pſchipołdnjo a wón mje k ſnědanju pſcheproſchuje."

Poſmja ſo też wjerch a pdajeſche: „Ssym ſo pſcheprajił, wodajcze, k wobjedu waſ pſcheproſchuju, popraſwom jenoż kuſk mjaſa pojemoj."

„Njeſdu bjes **thléba pſches polo, mam w kapſy** ſłěbuſchk **a nóż, du ſ próſdnymaj rukomaj, niczo** knjeſej wjerſhej njenjeſu, ani knjeni, ani dźěcźom, **tak dha mam** poczeſcźowanje pſchijimacź", daſche ſej Zymbura kajac, runjeż wědźeſche, ſo hoſpodliwoſcź njeſmé ſaſpěwacź.

„Waſch dar budźeſche naſ ſwjeſelił, ale też bjes njeho waſ k błidej pſcheproſchuju, ja waſ pohórſchi njeſym, a ſ wjerſhowku ſym we waſchim domje jédł, Zymbura, njeranjecźe mje."

„Hižo du, hižo du", Zymbura knjeſa wjerſha, ſtiž hižo cźoko morſchcźeſche, khětſe pokojeſche, a ſaſtupi ſ nim do hrodu.

IV.

Kaž doma ſo Zymbura wótije pomadli:

„Pṙjed' hacź dótknjemy ſo ſtižy, naſa
na ſemju ſ njebjeſ, Knjeze Bożo,
chzyl na naſ hnadnje pohladacź;
pożohnuj nam jédź a picźe,
kotreż chcemy ſ leſtjwjenju
ſ darniwoſcźe twojeſ' wužiwacź."

„Bóh ſohnuj wobjed, knjeze wjerſho", bur hiſchcze pichejeſche a bjes daſſcheho łakanja ſo do njehkeje lénje ſchi ſtydny. Wjerch ſo tohorunja pokſchiżowa a rjekny: „Tak, luby Zymbura, kaž doma, njehładajcze łakanja" a pſchiſtorcźi jemu ſchtku nakraneho.

„Doma jéſch, ſchtoż maſch, pola ludźi, ſchtoż cźi dadźa", pomyſli ſej Zymbura a ſe ſadoſcźu ſo do jédźe da. Sſtuſownik jemu ſchtleńzu wina nala.

„Johnuj Bóh, ſłužodo Zymbura."

„Pożohnuj Bóh też wam, knjeze wjerſho", a cźeńki tocźenej bórſcźaj kaž ſłěbornej ſaſwontiſchtej.

Pſchi jédźi Zymbura wjele njerěcźeſche, na praſchenja jenoż ſkrótka wotmołwjeſche, ale hdyž he ſo do ſyteje wole najédł, położi nóż a widliczki, kóżdu hrjódku kedźbliwje ſeſběra a podjakowa: „Saplacź Bóh luby Knjes, derje ſym ſo najédł, derje ſo pola waſ ſ a pije."

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

— **Měšćańske dźiwadło.** Dźensa wječor ½9 hodź. wobkhadnje so prěni króć pśichwadna Winska opereta „Hajnkej Krystla“ wot Jurja Jarna. Režiju ma wyšchi brajerśi wjednik Ewald Kuntza, hudźbne wjedniśtwo Jan Z. Kock. Wutoru ½9 hodź. pśichodźitaja so prěni króć za abonnement A famozna opereta „Hajnkej Krystla“. Srjedu ½9 hodź. wobpśijmje so prěni króć Gerharta Hauptmannowy „Podmórjeny swón“ jako prěnje pśichodźaśe na za abonnement B. Pókazuje so hyšće na to, so maju so abonnementne liśćiki po możnosći wotewjasć w cyłku, gdyž je pokkadna wodnjo wotewrjena wot 11 do ½2 a wot 6 do 7 hodź.

— **Pśichśitśichenje najmjeńšich próńdninow,** ta to pak podźěšćenje hodowanych próńdninow. Komisija wyšchich cułkow a teź wokśiśenje schulske hamty su wot ministerstwa za ludowe wukubłanje pominóż dostałe, so źinóźa dowolśi wupadnjenje abo pśichśitśichenje najmjeńšich próńdninow za podźěšchenje hodowanych próńdninow. To ma so na namjet schulskeje gmejny stacy, gdyž je to trjebne dla zutowanja tepiola.

— **Wobkhadnej njeśbože.** Sobotu dopołdnja wokoło ½10 hodź. schmórkmy je wožobowy automobil a powali kolesowego, kiž z Kronprynzowego mosta pśichijźeše a chyśiše so na Smutśkowsku Lawušku haju winowc. Kołesowemu so pśichi padnjenju prawa wobruczka stama. Wina na njeśboju je snjeźbożeny pjeca žam. Njeběše wobźěbowak snamjo automobila. Wobej jěchaśe so lochko wobśěchłodźišćatej. — Druge wobkhadne njeśboże sta so sobotu wječor króśko do ¾9 hodź. na Jerjowej haju na rózku Wyšokeje haty. S Wyšokeje haty pśichijźeše wožobowy automobil a sraty pśichi sawinjenju na Jerjowu haju do wožobowego automobila, kiž po Jerjowej haju dele pśichijźe. Wosaj so jenož žnadnje wobśichkodźišćataj.

— **Sakska krajna loterija.** Pśichi pjatkownym cźehnjenju 5. rjadownje 201. sakskeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (23. dźeń) padźe dobyće wo 20 000 hr. na cźo. 73670; dobyće wo 5000 hr. na cźišła 64054 87416 88697 96589 140560; dobyće wo 3000 hr. na cźišła 1955 11305 17305 20187 36211 50177 84740 92006 141508 142279; dobyće wo 2000 hr. na cźišła 4534 7501 9273 18614 28630 29307 32501 33997 36858 42188 45547 53013 53122 53241 65572 66801 67422 68693 70854 79935 89260 91771 99353 115403 118348 121010 125488 125596 130712 135175 137746 138717 142097 146538 150839 154485; dobyće wo 1000 hr. na cźišła 3503 3959 8776 9613 10533 12736 19360 21347 28220 24970 27148 28892 30462 31123 32512 35754 36211 40421 40587 46459 47191 54022 59212 64178 65235 70661 71060 71665 72222 74084 74709 75038 78070 79862 79231 80306 80554 81834 82003 85283 87602 88455 89982 91826 94501 95812 100386 101513 103388 105564 106910 107630 107697 109279 110750 116800 119811 121513 123837 125008 129584 131834 137187 137195 139026 146435 147765 151954.

— **2 dobyći wo 3000 hriwnow** pśimjeśchi pśichi pśichedpołdnjem cźehnjenju sakskeje krajneje loterije na cźišła 1101 a 136 246 a dobyće wo 1000 hriwnow na cźišła 51 829 do tuchwilneje Rotherej loterijoweje bźerkownje na Kěrchowej dróšy 22.

— **Pólaa brózeń po wotpalcu.** W nozy k njedźeli wokoło ½3 hodź. palešche so polna brózeń tudomneho rataja Mienela. Wona steješche z pałobnja Nowomĕšćańskeje dróšy a so docźišła wotpali. Měšćańska wohnjowa wobora wuźeže z dwěmaj hasćeśkimaj wóźdźelomaj a sapšchinowu. Běchu teź wohnjowe wobory z Hrubjelćeja a Sćišeg-Ratarjez, waggonowej fabriki, Hornjeje Kiny a Nabor pśichišłe. Brózeń běšche so žłomu natykana. Je so teź rěblowanu wós z boku spalił.

S Huśi. (Sa cźełnego wjejnjana pomjenowany.) Sandźeny pjatk swjeźeśeše hrabja Schall-Riaucour nad Huśu swój śleborny mandźelski jubilej. Gmejnska rada a gmejnski sastupnicy jemu z tuteje pśiležnosće wuwiśli wukrasowane wupisma hischerodachu, z kotrymaž so jubilar dla swojich wulkich sasłužbow wo gmejnu, šulu a cyrkej a sjamneho hobudźela za powšchitkowne lepšeše sa cźełnego wiejnjana Huśeńskeje gmejny pomjenuje.

S **Kichiweje Borschcźe.** (Hońtwa.) Sandźenu sobotu popołdnju wotmě so na tudomnych honach hońtwa na kurotwy. Wunoschi běšche spokojazy. Powschitkownje pak so kurotwy létśa njejšu pśichejara pśichisporile. Druzeje śerjny, kaž karniklow a sajazow, je z mĕśtnami nadoseć. Wobeje so hu so karnikle bohace rosmnožiłe, w powójnskich létach běšche někotre mrětwe na nje pśichišła a je nimale dospołnje wutupiła. Tak kiwa tola wustojnemu hajnikej sasa hońtwinske sboże.

S **Radworja.** (Sswjedźeń swj. rózarija.) Po swjećenym wusłojnym waschnju wotmě so njedźelu swjedźeń swj. rózarija. Dopołdnjske kemsche dźerżeśche k. konsistorialny rada Kral-Drježdźanki. Też z druhich wožadow běšche jich wjele pobožnych pśichišło. Pśedpołdnjach je k. farar Hak. Nowak naš tohorunja se swojim wophytom poćeśeśi. Na kwjatocźnym njschporu wobdźelichu so wjeśne towarstwa se swojimi khorhojemi. Też znaty wobkhad po wšu so wotmě. Do bratrstwa najšwj. rózarija so 11 wožobow sapisacz da. Tuto bratrstwo so 1897 pod tehdomnischim fararjom M. Žurom saloži, wobsteji létśa potajtim 35 lét.

S **Dśĕžowki** pola Sulerego. (Wobkhadne njeśboże.) Pjatk wječor wokoło 8 hodź. sajźeże tu motorowy koleśaŕ do njewobźĕwćeleneho sapśichaha. Jenož, so mĕjšche motorowy koleśaŕ hischcze kolojeńdneho pśichi sebi a tchodła pomału jěchaśe, ma so dźakowaćz, so wobaj, motorowy koleśaŕ a kolojeńdny, z wobdźĕlenjom z njeśeśenjom wotjeźdźichtaj a so hóre njeśranichtaj.

S **Pśichwicźij.** (Wobeń.) Wječera njedźelu wječor po 9 hodź. je so tu na polu fajma wotpalila.

S **Njechorusa.** (Zadna huśanka.) Tu namakachu we bźernischcźu **huśanku** žadnebo mjelela **śmjertnika** (**Acheruntia atropos**). **Huśanka** je **13 cm dołha, žołta** je **łajnomódrymi a śijałkojtymi śmužkami.** Wona bĕrnowe sylo žerje. Sśmjertnik je nasch najwjetschi mjetel, mjerjuja 12 cm schěroki. Won je hewak žiwy w połnischej Europie, ale druhdy so zalećeli k nam. Je pak pola nas pśimo mĕrk žadny.

Z **Casec.** (Njezbožĭ.) Mandźelsku tudomneho žiwnosćerja D. dyrbjachu do Worklećanskeje khorownje dowjesć, dokelž běše sebi wóndano nĕsto do ruki zaklóła. Nadobo pak poča ruka hač k ramjenju pśeco tołsa a módriša być. W khorownі nĕtk ćežko khora leži. — Służobnej we wsy bě kruwa tak na nohu stubiła, so so stopa rozkoći a zawołany lěkaŕ dyrbješe hluboku ranu zašić.

S **Cźełneho.** (25 lét z hoscenzarjom.) 1. oktobra bźeše so 25 lét minyło, so k. Korla Kuhlischa do nascheje wšy pśichišahu a Fischerej hoscenz kupi. Sa tute dołhe léta je Kuhlischej nan rosmnił, swojim hoscenz najlépśe pośłužujcź a tak swojemu hoscenzej sławne mjeno dobyć. Pśiśed schtyrimi létami so je sobuskutkowanjom jeho pśichodneho zyna k. Grögera dotał pśichi rozsaźowanju wobkhadźe pśichemała sala powjetschi, so nĕtko na 400 ludźi wopśichija. Kuhlischej hoscenz so z bliška a daloka rad wopśituje. Hischcze cźerstwemu 77 létnemu Kuhlischej; dźĕj pak wschitzy hischcze wjele strowych lét žiwjenja pśeja.

S **Pětšeje Wody.** (Na wotpoćink.) Dokelž starobu dozpĕchtaj, so 1. oktobra sostužbnaj sastojnikaj na wotpoćink podatchtaj. Zelesnitši wyschchi inspektor Eberhard so po 40létnej statnej słužbje a 13 létnym nawjedowanju tudomneho dwórnischcźa do Halle pśechpołoži, so by tam swój wotpoćink wužiwał. Posłanski kapor Schmidt a Mickisch wustupi z gmejnskeje słužby. 30 lét śeśeśe w gmejnskej słužbje a swjeźeśeśe njedawno swoje 60létne narodniny.

Jězdny plan póstowych autobusow z Budyšina do Minakała

wot 2. oktobra 1932

					Železniske přizamknjenja					
	5[38]		:11[22]	17[00]	z Drježdźan . . . . do	10[59]	:12[46]	14[02]		:20[01]
	7[09]		:12[28]	18[57]	do Budyšina . . . . z	9[01]	:11[50]	12[21]		:18[59]
	—		11[15]	:18[18]	ze Zhorjelca . . . do	10[07]	:13[07]	:13[07]		:20[02]
	—		12[28]	:18[57]	do Budyšina . . . . z	9[23]	:12[25]	:12[25]		:19[01]
W	5[51]		11[38]	18[10]	z Wjelećina . . . . do	—	—	—		20[16]
W	6[17]		12[01]	18[38]	do Budyšina . . . . z	—	—	—		19[46]
W	6[52]		—	W 17[48]	z Kumwałda . . . . do	—	—	13[48]		—
W	7[46]			18[28]	do Budyšina . . . . z	—	—	13[11]		—
2		**4**	**6**	**8**	**Tarifa km**	**Jězbne čisło woza**	**1**	**3**	**3a**	**5**	**7**
800		So 1152	1315	1910	—	z Budyšina, dwórnišća	S 745	W 1135	S 1145	So 1410	1838
802		1153	1318	1912	1	„ pósty . .	742	1130	1144	1407	1836
804		1200	1321	1914	1	„ Žitn. wikow	739	1126	1143	1404	1834
806		1203	1324	1916	1	„ Drjew. wik.	736	1123	1141	1401	1831
808		1205	1326	1918	3	„ pohrjebn.	733	1120	1139	1358	1829
810		1207	1327	1920	4	Bórka, hosćenca . . .	730	1117	1137	1356	1827
814		1211	1333	1924	6	dróhi do Dobrošec †	725	1112	1132	1352	1822
819		1216	1338	1929	8	Delnjeje Hórki	722	1109	1129	1347	1819
825		*1221*	*1344*	*1935*	*9*	*Ješic*	*715*	*1102*	*1122*	*1342*	1812
829		1225	1348	1939	11	Khwaćic	711	1058	1118	1338	1808
833		1229	1352	1943	12	puća d. Mał. Dubrawy †	707	1053	1113	1334	1804
840		So 1235	1357	1950	13	Wulkeje Dubrawy . .	703	1052	1112	So 1330	1800
845			1404	1955	15	puća d. Adolfsk. Hěty †	655	1045	1105		1750
850			1407	2000	16	Khrósta	653	1043	1103		1747
855			1410	2005	18	Łomska, pósty	649	1040	1100		1740
900			1415	2010	19	puća do Drobow † . .	644	1035	1055		1735
905			1420	2015	21	do Minakała, pósty . . .	S 640	W 1030	S 1050		1730

† Zastanje po potrjebje. : = spěšne cźahi. W: Jenož wšědne dny S: Jenož njedźelu So: Jenož sobotu

Z Łužicy

* S **Arnsdorfa** pola Shorjelca. (Wobeń.) Sandźenu nóz je so tu Bjenadźij rěźak wotpalił. Wobeń wudyri krótko do połnoca. Jeho pśiwětlina so žylnje na nóznym njebju wotražowaśe a běšche daloko widźeć. Mějecjel rěźaka, k. Kurt Bjenada, pothadźa, so Malešche a běšche cźuje w Hnaśežach na kwašu, jako so doma palešche.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kamjenicy.** (Pśichśitajenje dźĕlaćerjow.) Wanderer dźĕlarnje w Schönaiwje pola Kamjenicy su wobsamknje, na sakkadźe knjeźeństwoweho programa w bliźšich tydźenjach někotre sta dźĕlaćerjow nowych pśichśitajcź a jich na wschitke pjeć wotdźĕlenjow rozdźĕlcź. — Wulka pśichadowna balwany C. J. Claus nałł. w Złóhi je 107 dźĕlaćerjow nowych pśichśitajiła a nětko sa so polnje dźĕła.

* S **Murzena.** (Do skały smjertnje padnyła.) W skale w šuśedowne Schmólenje namolachu cźeła pjeśćelnjej dźowčerźi Jahnez pyšchu. Sa so hóre pśichi hrabanju do skały padnyła a so zarańła. Hrajka leśeśe hischcze pśichi cźełu.

*

* **Dla falschowanja pjenjes sakskeje** Wulka khłostarnja komora w Mohorcu (Mautzen) sakkadźi dla dźĕlenja a wuchowanja wopacznych pjenjes pjećnatkowego pomocnika Precker z 3 létami a 6 mĕsacami khłostarnje, krawca Plombka z 3 létami a invalida Sedla z 2½ létami khłostarnje. Precker a Plambeck zhubichtaj cźestne prawa na 10. Seil na 6 lét. Mimo toho dosta 9 wobsuzenych jastwowe khłostanje wo 2½, hač 9 mĕsacow. Dwěju wobsuzenju wuwinowachu. Pischcźiwo 3 wobsuzenym budźe sud wokśe jednaci.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutśišchu wutoru:** Budźe pomĕrnje rjenje, tola symnišcho.

* **W Hückeswagenje jedyn motorski jěźdny w 70 kilometerskim tempje do kročzaceho wobdźĕlenja stahlhelmarjow sajědźe. Wjednik stahlhelmarskeho wotdźĕlenja, fabrikant Hasenclever z Remscheida-Lennepa so śmjertnje srani. Pjeśo stahlhelmarjo so cźeśko sranichu, dwoje staj w śmjertnym strasche. Motorskeho jěźdneho, jeneho Hückeswagenskeho wobydlerja, su sajeli.**

* **Hdyž bě so pjatk wječor wokoło 6 hodźin w Griegengrunje gmejnski pschedstejicjeŕ nakhwilnje z gmejnskeho hamta wotšałił, dwaj pachołaj wo khleb proschachtaj. Hdyž 70 létny Martin, w gmejnskim hamcze sam pschitomny, durje wotewri, so do njeho pachołaj dałataj a do njeho kopajchtaj. Nuhježnikam někotre hriwny do rukow padnychu; mójeschtaj njespósnaczi cźeknyć.**

Swětaslawna złota zala Augsburgskeje radnicy hrozy so zasypnyć.

Pohlad do historiskeje złotoje zale w Augsburgskej radnicy. Wosebna barokska pycha dopomina na zalu dogow w Bjenatkach (Venedig). Přez 300 lět stara nošna konstrukcija podlohi njewudźerži wjacy ćežku wjeśchowu konstrukciju. Bohužel pak pobrachuja nahladne srědki, kiž su k wotstronjenju škodow nuzne.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

ellipsa je njepołna sada, štož wona zamjelčuje, maš sebi domyslić, na př. tebi so (derje) rěči. Dobru nóc (přeju)! Na jazyku (maju) měd, we wutrobje jěd. Starej babje dwoje hrabje, młodej holcy štwore cypy (dajće)! Prjedy (měj) brodu, potom (kup) britej. Kajka škoda (to je)! Bjez dźiwa (je)! Kajkež dźěło (je), tajka (je tež) mzda. Won do pola (kwatajće), wy moji čeladni! Štyri rózki (ma), žane nózki (nima), hušk hušk (mi je), połěz na mnje (poslešćo)!

Eleh los (nětko woteznate słowo za nimale wutupjeneho jelenja) „Das Tier heißt böhmisch Lossi." Bartholomaeus Anglicus: De Proprietatibus Rerum, z lěta 1260. Mjena zwěrjatow rostlinow a wěcow so zhubja, dyž lud zwěrjata, rostliny a wěcy woteznaje, na př. tež mjedwjedź, łódź, wołoka.

Ende gut, alles gut Dobry kónc wukwalituje prócu. Dobry wječor sporjedźa njedobry dźeń. Dobra *wječor sčini dobry wječor. 2) za Ende bre je skónčena* (nic: ke kóncej). Hra je n a kóncu by rěkało, zo so na kóncu porjada hraje. 3) ein Ende machen skónčić (živjenje). 4) am Ende der Rede na kóncu swojeje rěče pokaza, kak nuzna je lubosć k bližšemu 5) kein Ende nehmen njebudź (žaneho) **dosmjeć**, ludźo njemóžachu so **dosmjeć**, čłowjek so njemóžeše **donadźiwać** 6) endigen (so) skónčić. Wuće napos-sled do mjawkanja přeńdźe, z mjawkanjom skónči.

endgültig Schluß kónc a swatok, endgültiges Urteil skónčny wusud.

Entdeckung wotkryće, Entdeckungen machen wotkrywać. W Africy přeco zas wjele wažneho wotkrywaju (nic: namakanki činić = Funde (vor)machen).

(Přichodnje dale).

Pěsćen'e rjanosće přećiwo duchakhorosći

Njedawno rěčeše žo wo tym, jo je žo jenemu Wiisšemu lěkarjej poradźiło, duchatkhorosć j warjenym rjeńwjenjom (Rhabarber) wuhojić. W Ameriźy łu druhe lěkarstwo namakali, kotrež sarncja pjecza wulke wuspěchi, šnajmjeńšcha pola žónšćich duchatkhorych.

Wjedniuwo štatneho wuštawa ja duchatkharych we stare Illinois je mjenujay šwěćiło, je štutkuje wuhotowanje šalcna a rjanosć nimo měry spomožnje na duchakhore žónšće. Jedna žo wo woprawdźitý jalon rjanosće j pěstowanjom rukow, mašaju, hładźenjom włosow a wječom, ichtož žłuścha hewak hišće k temu. Hišo so je žo dowolilo, tutón šalon wopytowacź, je na wulki dźěl žónšćich błudnych směrnjo šłutkowało. S pěsćenjom cźěła, tak lěkarjo praja, namakaju žónšće nowe spodobanje na žiwjenju, wotucźaze žwojeje tupomyślnosće, dobudu łubjene žamoczuce žašo a dołtanu teź žašo je swontkownym žwětom wěry swišł, kotrež běchu łubile.

jk.

Běše-li była přiwěrko'ta . . .

Žona, kotraž je runje žwój žlěborny kwaš žwjecziła a pjchikkadomne, žložowne mandźelstwo pjcheżiwiła, powěda, jo je jeje kwaš jeneho štinateho a hišće k temu pjatk był. S pjcheprotschenych hojcźi w pożledniny wokomiku dwě wožobje wotprajiščhtej, tak jo běšče so kwažnym blidom štinacze hojcźi. Pšchi nawrócze j zyrtkwje jetka kwažny wós cźěłowej wojaj. Sa blidom powali nawożenja jelowy nopaščhi, a jako žo njewještka ke twažnemu pucźowanju pšchedrajcźi, wobžuny žo wona na jemi, štorcźi j łohcźom do hladabla a rosbi je do kułkow. Wonaj łkomdźiščhtaj na cźah, j kotrymž běščhtaj chnyloj wotjecź, a štónczuje ihubi młoda žona hišcźe žwoju ruczny tojchku. S tym běšče pak njeknhž teź wotwobroczena a sčjehowahu léta njemyteneho, špokojneho mandźelšteho žboża.

j.

Sokołstwo, šport a hry

Wuslědki wubědźowanja narańšeho wokrjesa w Mješćach 18. 9. 32 a 2. 10. 32.

4-boj: prěni dobyćeŕ Pawoł, M. (Buk. jed.) 50½ dyp.
druhi dobyćeŕ Pawoł, Erich (Buk. jed.) 55 dyp.
třeći dobyćeŕ Róža, Rich. (Hrodź. jed.) 51½ dyp.
štwórty dobyćeŕ Urban, Jurij (Hrodź. jed.) 48½ dyp.
Najwyšši skok: Urban, Jurij (Hrodź. jed.) 1,45 m
najdalši skok: Pawoł, Maks (Buk. jed.) 5,35 m
najdalši ćisk kule: Pawoł, Maks, (Buk. jed.) 10,30 m
najspěš. běh 100 m: Pawoł, Erich (Buk. jed.) 13½ sek.
najwyšši skok ze žerdku: Mjeltka, Gerhart (Hrodź. jeduota) 2,45 m
najdalši ćisk hlebje: Pawoł, M. (Buk. jed.) 28,50 m.

Wubědźowaše 15 bratrow. Nadrobniša rozprawa wubědźowanja narańšeho wokrjesa sćěhuje.

Towaŕstwowske powěstnikl.

Budyšin. „Nadźija" ma kóždu wutoru wječor wot 8—10 hodź. spěwnu pruhu w sali Serbskeho Domu. Sylne wobdźělenje mužskich a žónskich spěwnych mocow pak je nuzne, hewak pruhi wuwostanu. Nowe spěwne mocy su nam hišće witane. Wowŕótk.

Drježdźany. „Hromadnik" zmeje swoje měsačne posedźenje štwórtk 6. oktobra wječor ½9 hodź. pola Steglichec na Christianskej dróze 22. Wo bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjaclawk.

Młodostny wotrjad Zjenoćenstwa evang. Serbow we Budyšinje. Srjedu 5. winowca wječor we 8 hodź. zeńdźemy so w Serbskim Domje. Přednošk.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 5. oktobra 1932 Gmejnska rada

Hospodaŕski rozhlad

Podjelu 3. winowca 1932.

Burśu zaniđženu sobotu zaso złahowych. Kursy akzjow pomjšchežowachu. Kursy dołżnych a rentowych liščinow wostachu štrnjene, někotre unjes nimi postupowachu. Powšchitkownje je špohlacź, so burśy njejšu wjazy tak połnje nadźije, kaž zdźech někotrym cźasom, jako tukowina wyšchnjoch swoje wukazy za wožiwjenje hospodaŕstwa pšchihotowaschže. S jenym rasom so naše hospodaŕstwo je žwoje njemazy wudrapacź njemóže. Wulke proschenje na pšchihody je, hacź wšchě derje wotmyšlene wukazy tukwinjenje wyšchnjoch se samóža naše hospodaŕstwo zaso na noži stajicź. Sćiwjenšći a rataŕšći minister, žwobodny kujes z Braun, wjoži hłowny pšchešćinu, to je telko luda w Němšći bjes dźěła w tom, so je naše rataŕstwo wothudło a nječamóže wjazy telko kupowaŕ, kaž prjedy. Tute mjenjenje je wěrjace wěrne. Mjez jenoż je rataŕstwo dyrbjało ha kujeźiŕstwo staracź, ale pšchedawšchim za jsšylnjenje mascha a burśeho ludu. How by stat z mudrymi pšchiprami lětnje někotre šta tysac burśich žynow na pšchedołženych kujeźich dworach za jsjeźiłne sadanjenje a wotwjazanje sabudził, potom bu było po dźesacźelotnym sabodowanju dźenje někotre miliardy pródźanych mjenje. Někotre miliony małych a srjedźich burśich hotowkow měli za žebje a za žwoje hołwodaŕstwo telko porjedu, so bychu sta tysac mi-lionarjow a pjchemyślnikam dźěło — wunjachne dźěło — smóžnili. Naše hołwodaŕstwo je smotała pšchedwšchim pšchesylna liščinowska dań bankow. Zanemu rataŕšćemu hospodarenju njeje móžno za drobne kredity lětnje 20—30% danje wunjapodacź. Telko je bo z khwielemi brało, kaž dnes w junju a awgušcźe, a w lěcźe 1924, bórzy po inflazźi. Zele powólnje hołwodaŕstwo bě po prawom wulkotne wuhotowanje nječich dźěławych wrschkow luda we wšchěch zivilizowanych krajach nalěcze jenoż z stronu internazionalneho wulkapitala. Take lichowniske wutlukowanje po prjedy a wyšchich nad tymi wjecźi, kotrěž je sawinowachu, cźerpjachu a pjchemagachu.

Produkty we žitu wostachu žalosćnu sobotu jara mérne. Dowoz we hotowym formje bě jara žmadny. Tohodla pšchecźiza a rožka małe dobytk wo 5 pf. po zentnarju, pornjo pjatkej, šapirašchcźej. Jeczmjeń a wowš žwoju płacźiznu njepšchemjenjachu jara žmadne.

Sobotu rjadowanje w Barlinje zeznamał:

Pšchenizy 10,25—10,35 (10,50—10,60) hr., rožki 7,90 hacź 8 (8—8,10) hr., jeczmjeń, nalětnjeho 8,70 hacź 9,20 hr., nałymšteho 8,35—8,65 hr., wowša 6,70 hacź 6,95 (6,80—7,05) hr.,

w termiňowym wikowanju:
pšchenizy:

za september: (11,15 hr.),
za oktober: 10,75 (11,05) hr.,
za dezember: 10,91¼ (11,10) hr.,
za měrz: 11,11¼ (11,28¾) hr.

rožki:

za september: (8,57½ hr.),
za oktober: 8,35 (8,55) hr.,
za dezember: 8,50 (8,60) hr.,
za měrz: 8,65 (8,68¾) hr.,

mowža:

za dezember: (7,18¾ hr.).

Płacźiny w swinkach su płacźiny tydźenšchich wikow. Hdyž pak žane nałwomnjene njejšu, žo nježchmjenjchu.

Hamtske a zhudniske powěsće.

Pšchezhadźowanja:

Mutoru 4. winowca 1932
w Halschtrowje w kujeźim domje, dop. ½10 hodź.: Wšchelake meble a domjaza nadoba.

Leżownosće, nětkuže 9 łorzow, hódne 30 000 hr. Sćinscheja Marii Hanži rodź. Lorenzowej rodź. Sterzkez w Lubiju. Pšchezhadźowanje budže pjatk 7. winowca 1932, dop. w 9 hodź. na zhudniščhe w Lubiju.

Durbjeńske pšchezhadźowanje leżownosće, kotraž žłuscha Marii Gableraj rodź. Kuchankez we Wurlezach, postajene na wutoru 4. 10. 32, dop. ½9 hodź. je zhud zběhnyk.

Konkursowe powěsće:

W konkursu nad zamožencom firmy Grützner und Faltis, mechaniška lenowa pšchedźelarnja w Hajnjach, je zhud dalšchu termiňu na žrjedu 12. 10. 32, dop. w 11 hodź. do Budyšchina na zhudniščhe, šchtwa 141 wokal.

W konkursu nad zamožencom wikowarja Moritza Zange w Njeswačidle je zhud dalšchu termiňu na žrjedu 19. 10. 32, pšchiw. ½12 hodź. do Budyšchina na zhudniščhe, šchtwa 141 zwokal.

Ssud w Lubiju je konkurs nad zamožencom firmy Müller & Pauk tom. z wobm. ruk. w Lubiju, skónčaju terminu wobdźerżawšchi, zběhnyk.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tonach abo 1000 kg, hewak 10⁰ we

	Płacźiny po złotej hriwnje				
	1. 10.	30. 9.		1. 10.	30. 9.
Pšenica	2⁰5-207	2⁰4-206	lany	—	—
rožka	158-16⁰	157 159	woka	17,0-20	17,-20,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	174-184	174-184	žolte lupiny	—	—
wows	134-139	134-138	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	25,5-29,	25,5-29,(	lany wósušk	10,3-10,5	10,3-10,5
rżana muka	20,5-23,(	20,5-23,(	such.trubanč	9,30-9,50	9,20-9,40
ps. wotruby	9,60 10,(	9,60-10,(	brnj. kruški	13,5-13,8	13,5-13,8
rżane „	8,40-8,8(	8,40-8,8(	syno, 60 kg	1,93-2,22	1,90-2,25
raps			rżana sloma	0,65-0,80	0,65-0,85
hrošk Viktor	21,0-24,0	21,0-24,(	pšenič. „	0,45-0,6(	0,55-0,60
lane symje	—	—	wowsowa „	0,45-0,6	0,50-0,60
nje uški	—	—	ječna „	0,45-0,6	0,50-0,60

Foto-dźěła

(Wuwiwanje a kopěrowanje)

Wotedate:	Hotowe po:
w 10 hodź.	14 hodź.
w 14 hodź.	18 hodź.
w 17 hodź.	10 hodź. rano

Progerie Strauch & Kolde Bautzen

Wobkedźbuje nale kaščik we khóžnych durjach

Wutřihač

Jako **domjacy rěznik** poruča so w měsće a na wsech **Jan Günther, rězn. mišter** w Budyšinje, Sulsk hasy 6, II

Rěcu serbski. Dopisnica dosaha

Ž tunich dnjow

hač do 7. okt. 10% rabat

Gardiny

Saty

Wupjerki

Jda Würkerowa rodź. **Erler**ec

Rózk Zwonk Lawskeje hasy 10

23letny młodzenc

kiž wě ratařske dźěła wuko-nja, pyta dźěło k now. ltu. Bliže zhoniče we wudawarni Serbskich Nowin

Žiwnosć

so kupi dom kupić pyta **10 000 hr.** móže so napłaćić. Bliže zhoniče we wudawarni Serbskich Nowin

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe **aparaty**

awšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcy wustajnje a najspěšnišo

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu, 12. oktobra 1932, pop. w 2 hodź. w „Serbskim Domje" w Budyšinje.

Dnjowy porjad:

1. Přednošk:
a) universitny prof. dr. Vasmer z Barlina wo nadawkach serbskeje ludowdy;
b) dr. Wirt wo serbskim rěčnym atlasu.
2. Wšelčizny.

Lubje přeprošuje

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Wše šulske knihi

poruča we wulkim wubjerku

Serbska kniharnja w Budyšinje

::: na Lawskich hrjebjach :::

Sym so w Budyšinje na Wallskej dróze 18, delka (Rózk Bismarckskeje dróhi) jako

rěčnik

zasydlił a sym dowoleny při hamtskim a krajnym sudnistwje w Budyšinje a při komorje za překupske wěcy pola Žitawskeho sudnistwa. Telefon 2718

J. Vorwerg, rěčnik

Georg Rothe w Budestecach

telefon 322

zarjadnistwo w prawnych należnosćach
poradźenje dla dawkow
revidowanje wobkhadnych knihow a jich wjedźenje
posrědkowanje leżownosćow a hypothekow

Našemu česćenemu předsydźe

knjezej wučerjej Rudolfej Jenčej
a jeho lubej mandźelskej

najwutrobniše zbožopřeće

do mandźelstwa.

W Porśicach, dnja 3. winowca 1932.

Towaŕstwo „Swěra"

Přiloha k čisłu 232

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 3. oktobra 1932

Katolscy Serbja na hnadownym městnje

Zdawna sem pućuja katolscy Serbja na hnadowne abo nabožnje wuznamne městna. Tak pisa kronika wo 15 Kulowskich Serbach, zo su 15. jutrownika 1700 pod nawjedowanjom měšćanskeho kapłana Pětra Dubjenki do Roma so nastajili, zo bychu tam wulki jubilejny wotpusk dóstali. Wróćichu so 22. žnjeńca samsneho lěta do swojeje domizny a přinjesechu wot hamża wotpuskne wopisma za bratrstwo swjateho Bosćijana w Khróśćicach a Kulowje sobu. Hdyž bě tehdomnišа Hnadna Knjeni w klóštrje Marijnej Hwězdźe Ottilia Henčlec, rodź. z Budyšina, wo tutym předewzaću zhoniła, dari pobožnym pućowarjam khorhoj, z kotrejž do Roma čehnjechu. Tak je tež dźed kubleria Wawrika w Swinarnje z towaršomaj w sedymdźesatych lětach zašeho stoléta pěši w Romje pobył. Tuto pućowanje bě Brunjowski hrabja financěrował. Wšelacy Serbja pućuja do Albendorfa w Ślezyskej, do Filipowa, tež do Altöttinga w Bayerskej. Wo blizkim Róženće nochcemy rěčeć, kiž je Serbow domjace hnadowniśco a so wob lěto husćišo wopytuje.

W prěnich dnjach póžnjeńca hotuja so Serbja na daloki puć do Krupki. Hižo rano w pjećich w klóštrskej cyrkwi Boža mša za pućowacych. Po njej zestupa so čah, na čole khorhoji, kotrejž nošerjej hižo na 17 lět pospochi tuto znamjo dobyća nosytaj, potom duchowny z ministrantomaj, kiž prócesijon hač na ładko přewodźa a tam swjaty křiž k wokošenju poduje. We Wotrowje přitowarša so dalši pućowaa tak rosće črjódka dale a dale. Nazymski prócesijon njeje tak sylny, kaž naléto (swjatki), hdyž je ey polneho dźěła. Při Kaščanskim křižu so wokomik pobožnemu paćerjej pozastanje. Pola Krawčic we ricach so potom khorhoji wotedatej a druzki so ehotuja, wozmu pak swoju družku drastu sobu a roblekaja so zasy w Krupcy. Postawa swjateje Marije tu wostanje, maja tam druhu. W Ramnowje ... nu zasy prócesijon. W Frankenthalu čehnje lworaj, zo by puć so trósku přikrótšił. W prěš pućowarjam napadne, zo domjacy na dworje ... ró zelenu pleu ležo wostaja. Na naprašowa... jim wotmołwi: „Serbja přinjesu Bože žołnosobu." Wo druhim kuble so powěda, zo bě ... dźeł raz překhód přez swój dwór zakazał. To ... jemu něšto skotu spadało, štož ludźo jako ... nje za tamnu zakazanju wułožowachu. Tuž ... zasy dowoli.

... puć wjedže přez Wulku Hartawu, Schmiede... Tannersdorf pod Stolpinom do Helmsdorfa, ... so wobjeduje. Wot wjeski Dobra du po starej ... drózy do Łomow (Lohmen) a wot tam do Pěrna. Někotři dźěłaja so z čołmikom přez Łobjo přewjezć pak wot Meckethala abo Kopie, druzy du po mosće, štož je tróšku dale. W Pěrnje popołdnju wokolo pjećich, ... hdyž so we Wettinskim dworje swači. Po Rottwerndorfskej drózy wleče so čah nimo nowych kasarnow do wjeski Goess. W městačku Bergiesshübel so pře... nocuje. Nazajtra rano z časom so wotenźe a su we sedmej hodźinje hižo při čěskich hranicach. W Oelsen je krasna wudolina. W Schönwaldze dóstanje prócesijón swojej serbskej khorhoji, kotrejž stej we tamnišej cyrkwi zaměsćenej. Při podnozy Hanineje hory, hdźež postawa s. Marije steji, so zastanje a Wótčenaš wuspěwa. Powěda so, zo su ludźo před dołhim časom spodźiwnu žónsku widźeli, kiž časćišo na tute městno přikhadźeše. Swjata Marija je so pjeća zjewiła a so rozhladowała, hač Serbja zasy na jeje hnadowne městno njepřińdu, hdyž běchu lěta dołho wuwostali, najskerje w njeměrnych časach Napoleonskich wójnow.

Po Božej mši, kiž so wokoło wosmich wotměwa, dźe wosadny farař z domjacymi a z khorhojemi hač na horu sobu a modli so za zbožowny nawrót z Krupki. Mjez Streckenwalde a Adolfsgrün čehnje procesijón nimo kěrchowa, *za wotemrjetych so modlo.* Nimo rozpadankow Worjowskeho hrodu (Geiersburg) du někotři po krasnej wudolinje, druzy zasy po puću abo po nahłej hórskej šćežcy, kiž je hewak zakazana, dokelž móže so lohcy njezboże stać.

A nětko kiwa nazdala Krupka. W napohledźe hnadowneho městna padnu pućowarjo na kolena, so modlo w zbóžnej radości, zo su bórzy swój cyl docpěli, kaž tamni křesćansey wojowarjo, hdyž Jersalem widźachu, zabywši wšitke strachi a wobćežnosće. Wokolo dwanaćich so Serbja witaja. Domjacy čahnu z khorhojemi napřeco, kotrež khilejo wotpowědnje so strowja. Podaja so zhromadnje do cyrkwje, hdźež swjata zemja so wokošuje. Domjacy duchowny jich radostnje strowi. Po krótkim nyšporje a wudźělenju požohnowanja so hnadowne swjećo k wokošenju podawa. W pjećich so potom serbski prócesijón swjatočnje wita, družki njesu postawu najzbóžnišeje knježny serbscy zdrasćeni, kiž so tak dołho w Osekskej kapałkowy khowa, a du tři króć po khódbach wokoło. Tam wisa wobraz ze serbskim prócesijonom z městom Budyšinom. Tehorunja jedyn druhi, na kotrymž je serbska žona wotmołwana, kiž je prěnja na hnadowne městno přišła. Při tym jedna so wo wěstu Šołćinu z Noweje Wjeski. Běše wo dźiwach słyšała, kotrež so na hnadownym městnje w Krupcy stawachu. Tuž so na daloki puć zmuži, zo by swojimaj čežcy khorymaj staršimaj strowotu wuprosyła. Hdyž so domoj wróći, tak so powěda, běštaj wustrowjenaj a mać Boża je pjeća dowěru prošaceho a wopornjweho dźěśca dopjelniła. Potom wopytuja so sydom kapałkow, předstajejo sydom bolosćow swj. Marije. Druhdy so Serbja tež na swěćkowym prócesijonje wobdźěla, kotryž Němcy zarjaduja. Wo nastaću tuteho hnadoweho městna so sćěhowace powěda:

W prěnjej połojcy 15. lětstotka — na dnju 8. póžnjeńca — namaka čeladnica hnadowny wobraz we prózdnej lipje pola Krupki. (Pozdźišo němske mjeno „Mariaschein" je nastało ze słowow „Maria" a „Scheune", po mjenje blizkeho stareho kubła „Zur Scheuno"). Tamna mała postawa z palneje jiły běše prjedy w klóštrje „Schwaz" zaměsćena a pokhadźeše pjeća ze swjateho kraja. Hdyž Husitojo 1421 tutón klóštr wurubichu a zapuśćichu, ćeknychu duchowne knježny do Rudnych hór, blizko Krupki, a wzachu postawu sobu. Klóštrske knježny žiwjachu so tam jara hubjenje a wotemrjechu po času, dokelž Husitojo na 12 lět w klóštrje zakhadźachu, doniž njebuchu 30. meje l.=34 zbići. Pśednja z tamnišich knježnow wukhowa hnadownu postawu w prózdnej lipje, hdźež ju potom słužowna nadeńdźe.

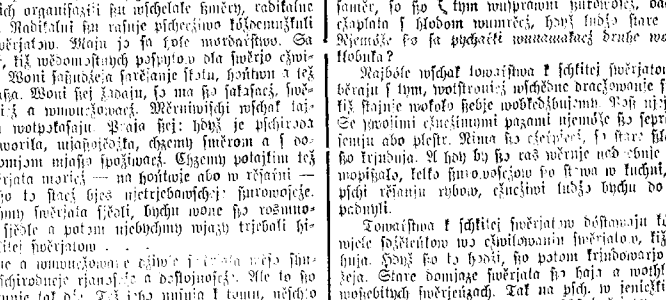

Zajimawa wicherowa trubjel,

kajkuž při pobrjozy němskeje kupy Spiekeroog wo Połnócnym morju wobkedźbowachu. Wětrowa trubjel wjerćeše samo kupańske korby wysoko do powětra. Na zbožo pak ludźo do škody njepřińdźechu.

Škit zwěrjatow a — človjekow

Mich Franc Asiši, kiž běše w 12. lětstotku žiwy, je wosebje wobsedł lubjeńć k swěrjatam. Wón njebješe ani wćini wšchecke swěrjatow. Stari Egyptowcy ćełu swěrjata pozběhowachu a mějachu je za přichowki. Buddhistiski Zuniskenjo dźensa hišće w swěrjećim widźa njemjeńšeho bratrowjeka, kotrehož dujcha puśeluje po swěrjatnym śěle. Ale hyšći Franc wjelkoho we swěrjatu wjele wjelkowješe a njeporjeńšeny jenož swěrjo, to rěka šire stworjenje, njezrumowane bytje, kotrež po nima človjekowe, dokelž by to swrowe a njeměrjomne było. Tak bu tež Franc Asiši patron organizacije, kiž jsyła ... ani tak jara swera njeje, a kiž mórwy bjez přichowanja njeměrjowaćelnik na puću človjeskeje civilizacije a kultury — jenoznosćiwo ke šćitanju swěrjatow.

We lěće 1821 so w Londonje założi prěnje towarstwo ... swěrjatow, w l. 1837 ześěhowaše druhe towarstwo w Stuttgarće, 1841 tśeće w Barlinje. Sumer tuteje jednoćinstwow bźěše pomałe człowjekowym swěrjatam a twarjeć zakonje postajenja, kiž bychu krjudowanje ... ...

Najprjedy natwari so na tym městnje drjewjana kapałka, hdyž so zwoprědka jenoč njedźelu Boža mša swjećeše. Pozdźišo staji so cyrkej, wobdata ze murju a sydom kapałkami. Twar bě w lěće 1590 hotowy. Najwjacy přinošowaše k temu ryćeŕ Jurij Popela z Lobkowic. Hdyž kapałki pozdźišo rozpadowachu, namakachu so dalši dobroćerjo k jich porjedźenju, njez nimi też klóštr Osek. Kónc třiceći-lětneje wójny dari wudowa Hana Marija z Bloilebena po smjerći swojeho jeničkeho syna Korle Maksimiliana 13. žnjenca 1648 k wudźerženju cyrkwje we Krupcy swoje cyle wokolne wobsedźeństwo na lěsach a polach, mjenujcy ryćerskuble Geiersberg a Saboch-leben. Nětčiša cyrkej natwari so wot 1702—1706. Najstarše lubjene swjeco pokhadźa z lěta 1443. Cyrkej k swjatemu Prokopej natwarichu hórnicy w 12. lětstotku, kotřiž tam za cynom ryjachu.

Nazajtra ćehnje prócesijon do Stareje Krupki, hdyž je rano Boža mša a so tu serbske kěrluše spěwaja, zwjetša jim też k. P. Raab w maćerščinje předuje. Tak so wšudže na Serbow narodno-nabožne potrjeby dźiwa, zdźěła bóle hač doma. Serbja su tam rad widźani hosćo. Mnohe dźiwy su so na tutym hnadownym městnje stałe. Powěda so, zo chcyše njeměřiwy bur mać Božu hanić. Tuž přiwjedźe swojeho slepeho konja, zo by widźenje dóstał. Sta so, zo skoči před swjećećom na kolena padny. Stanywši wjesele zarjehota a zasy widźeše. Za to zhubi bur widźenje, tak so jeho njewěra a hanjenje khłostaše.

Na pjatym dnju rano zahe nastaja so pobožni pućowarjo na dompuć. Du přez same wjeski a města kaž prjedy. W Pěrnje so tón króć přenocuje, hdyž je nazajtra rano w pjećich Boža mša. Před wječorom su hižo w klóštrje, hdyž jich wosadni domoj witaja. Wšelacy khodźa lěto wot lěta na tute hnadowne městno, njez nimi kantor M. Narćik z Ralbic daloko přez 60 razow, też Kozarćan družka hižo přez 25 lět pućuje. Nabožnje posylnjeni wróća so wšitcy domoj, wědźo, zo su z tym nadobny, Bohu spodobny skutk wukonjeli, kiž so potom w dalšim žiwjenju wuskutkuje.

Kónc karawanow so bliži?

Hač wjsched krótkimi lětdźesatkami, t. r. hač k twarjenju prěnich że'eznizow w njehospodarskich tónćinach předźenje Afriki běchu karawany jenicka móžnosć, bohate a jara drohotne a žadne wuspěchy tutych krajinow źiwotnemu wobstojnej smóžnicy. Dźensa pak su runje tak też bazary wot njewobdźerjomnej europejskej kulturu k zahubje pschewzate. Se karawanu pak so na kóždy pad krajny lust orientalneje romantiki je jenje poschubi. Wšo budźe to hischće zyły cłaś tracy, přjedy hač budźe welbłud zyle wotpowćmjeć burbjecy a rychlikej puć běžacy a přjedy hač budźe móžno njestrašne pralešny a puscziny Afriki a Azije wschudźe je spěchnitom pschekwatacy. To dołho j dźerži so hischće poezija karawanow. Haj, njeje hischće zyle njemóžne, so, hdyž hdyž jónu so smójmy po zyłym kraju je żelezinym prezjowcy, prawy hyn rańschoho kraja tola hischće waschnam žiwota ich prjedowańtowom źiwerny wobtanje a j karawanu pućowje. Z nadźeju praji jónu: „Hdyž budźe so Europejan dyrbjeć jónu j rańschoho źiwela wrócio sćahnyć, potom budźe Orientalc.m. zyle po swojej nature, w běhu krótkim cłaźu wschitke że'eznizy a telegrafowe sćežerny wot Sdonka kem sniciści a budźe sało j swojima sapschahom tam jěditi, hdyž jónu żelezinjaca kroj pschekwata abo na swojim nápłitu abo wjelbłudzje jěchacy. Hać ma wopraudźe tół nje?

Pomrózk pada

Rětčo hižo w nogach tu a tam druhdy prěni mróz pada. Sapocźina so jumnischi pocźah. Mamy poprawom jara krótke lěcźo. Jenoź w tjoch mězacach pola naš njemjerinje. W meji hischće mrózmje, w pózninjeńcu hižo mrózmje. Druhdy ta wěź so trochu pschemjenja, ale we pschedrěńcu mamy tola jenoź tři měsacy bjez pomrózka a to smužnik, prazńik a źnjeńc.

Na tsoje prěni mróz swjetscha wjele schkody njenaćinja. Hdyž je pomrózł, so jahrodnik rano schkodu putnje jenoź na łórkach, banjach a dynjach. To su mjenujcy jara pimplojte rośliny j cźopłych krajow. Pschi horźym słónzu słopka wjadnu a hakle wjećor so potom zaźy hrabnu. Njemója też cźuci, hdyž so woda na nje žyka j móznym promjenjom. A też napschećo krupam su jara łosćiwe. Najźnadnischi pomrózk je mori, rano su potom cźorne a swjadnjene a njemóźech je wźaty wulkowacy. Potom móźech hnydom směrom wschi jich płody domkhowacy, haj dyrbjich to, pschetoż krucźischi mróz móże też płodam schkodźicy.

Krucźiche su hižo boblimy, jurimy a turkowske kraśki. Hacźrunjeź wone też j cźopłischich kraiow pothadźeja. Ale wone su so hižo bóle swuczile na nasche podmjebjo. Běrny na pich. běchu pjched 100 létami hischće khětro cźu-

Pomrózk pada

Rětčo hižo w nogach tu a tam druhdy prěni mróz pada. Sapocźina so jumnischi pocźah. Mamy poprawom jara krótke lěcźo. Jenoź w tjoch mězacach pola naš njemjerinje. W meji hischće mrózmje, w pózninjeńcu hižo mrózmje. Druhdy ta wěź so trochu pschemjenja, ale we pschedrěńcu mamy tola jenoź tři měsacy bjez pomrózka a to smužnik, prazńik a źnjeńc.

Na tsoje prěni mróz swjetscha wjele schkody njenaćinja. Hdyž je pomrózł, so jahrodnik rano schkodu putnje jenoź na łórkach, banjach a dynjach. To su mjenujcy jara pimplojte rośliny j cźopłych krajow. Pschi horźym słónzu słopka wjadnu a hakle wjećor so potom zaźy hrabnu. Njemója też cźuci, hdyž so woda na nje žyka j móznym promjenjom. A też napschećo krupam su jara łosćiwe. Najźnadnischi pomrózk je mori, rano su potom cźorne a swjadnjene a njemóźech je wźaty wulkowacy. Potom móźech hnydom směrom wschi jich płody domkhowacy, haj dyrbjich to, pschetoż krucźischi mróz móże też płodam schkodźicy.

Krucźiche su hižo boblimy, jurimy a turkowske kraśki. Hacźrunjeź wone też j cźopłischich kraiow pothadźeja. Ale wone su so hižo bóle swuczile na nasche podmjebjo. Běrny na pich. běchu pjched 100 létami hischće khětro cźu-

cźive napschećo mrózam, dźensa wschak hižo njechto wo traja.

Ssadowym schtomam prěni pomrózk njeschkodźi, ja bywschi hakle lěźnym schtomam. Nalětnje mrózy bej druhdy hischće nětne młodne kopjeschka śnicźeja, ale na jsmu wone hischće dołho sahakle so wobaraja a hakle lehdy, hdyž my hižo dawno w kachlach tepimy, schtomy so pódadźa a liśe ronja!

Swójbne powěsće

Swěrnowali: Fryc Brager, wyschichi feldwebl j Emilu rodź. Wagnerez w Budyschinje. — Alfred Hórenz j Marianu rodź. Krewcowa w Budyschinje. — Rudolf Dubjen j Elsu rodź. Hübnarez w Sajdowje. — Willy Weiß w Budyschinje j Elsu rodź. Lippertez w Lubiju.

Směrći: Biedrich Ota Reißmann, knihjewjednik we Hajnizach; khowanje je dźensa pónjedźelu. — Emma Magnertowa rodź. Rieltez w Budestezach; khowanje budźe jutře wutora pow. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Franz Rother, hóscenjaŕ w Běłej Wodźe, 72 lět; khowanje je dźensa pónjedźelu. — Helma Thielina rodź. Stublia w Rěčicach, 65 lět; khowanje budźe jutře wutora pow. w 3 hodź.

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaćiwy wot 2. oktobra 1932.

km	wot Biskopic		Zwizki k ćahanu:			
	W 5,47	8,15	12,19	17,37	z Drježdź., hł. dwórn. přijědźe	10,59	*15,34	20,01	22,24	0,09
	W 6,19	9,22	14,03	18,41	do Budyšina - - wotjědźe	9,01	*14,18	19,59	21,26	22,22
	4,06	8,4	11,13	18,13	ze Zhorjelca - - přijědźe	10,20	15,20	19,24	21,51	0,36
	5,34	9,26	12,23	18,57	do Budyšina - - wotjědźe	9,23	14,08	18,42	21,13	23,21
	W 5,51	8,23	11,35	18,10	z Wjelećina - - přijědźe	11,04	14,48	20,15	—	**23,33
	W 6,1	8,50	12,01	18,38	do Budyšina - - wotjědźe	10,35	14,20	19,49	—	**23,07

km	Z Budyšina do Kamjenca						: = spěšne ćahi.	Z Kamjenca do Budyšina						
0		7,0	10,30	14,10	19,10		z Budyšina, dwórnišća - -	7,55	8,55	13,15	14,15	21,05	22,16	
0	0,20	7,0	7,2	10,3	14,12	19,12	Budyšina, pósta - - - -	7,53	8,53	13,13	14,13	21,03	22,14	
1	0,2	7,09	7,4	10,34	14,14	19,14	Budyšina, „Serbskeho Doma"	7,51	8,51	13,11	14,11	21,01	22,12	
2	0,20	7,10	7,5	10,3	14,15	19,15	† Budyšina „Hosć. Kronprynca"	7,50	8,50	13,10	14,10	21,00	22,11	
3	0,2	7,12	7,07	10,3	14,17	19,17	† Ratarjec - - - - - -	7,48	8,48	13,08	14,08	20,58	22,09	
5	0,40	7,15	7,10	10,10	14,20	19,20	† Třoch Wótcow - - - -	7,45	8,45	13,05	14,05	20,55	22,06	
7	0,5	7,19	7,14	10,14	14,21	19,24	† Błohaśec - - - - - -	7,41	8,41	13,01	14,0	20,51	22,02	
9	0,70	7,22	7,17	10,17	14,27	19,27	† Debišćanskeho puća - - -	7,38	8,38	12,58	17,58	20,48	21,59	
10	0,80	7,26	7,20	10,20	14,3	19,30	Prěšce - - - - - - -	7,35	8,35	12,56	17,5	20,45	21,56	
12	0,95		7,32	10,5	14,32	19,32	† Libonja-Čornec - - - -		8,33	12,53	17,53	20,43	21,54	
13	1,0		7,4	10,14	14,34	19,4	† Puć do Pozdec - - - -		8,31	12,51	17,51	20,41	21,52	
14	1,5		7,56	10,56	14,36	19,36	† Lejna - - - - - - -		8,29	12,49	17,49	20,39	21,50	
15	1,6		7,8	10,58	14,38	19,38	Lejna, hosćenc - - - -		8,27	12,47	17,47	20,37	21,48	
16	1,80		7,8	11,00	14,40	19,40	Zrwiće, hosćenc - - - -		8,25	12,45	17,45	20,35	21,46	
17	1,35		7,8	11,02	14,42	19,43	† Swinarnje - - - - - -		8,22	12,42	17,42	20,32	21,43	
19	1,45		7,35	10,05	14,45	19,45	Kjóštra Marijnje Hwězdy - -		8,20	12,40	17,40	20,30	21,41	
20	1,55		7,37	11,07	14,47	19,47	† Křižny puć Jawor-Miłoćicy -		8,18	12,38	17,38	20,28	21,39	
21	1,60		7,40	11,10	14,50	19,50	† Miłoćic (puć do Halštrowa) -		8,15	12,35	17,35	20,25	21,36	
23	1,8		7,44	11,14	14,54	19,54	† Thonberga, hosćenc - - -		8,11	12,31	17,31	20,21	21,32	
25	1,9		7,46	11,16	14,56	19,56	† Brěznje (puć k dwórnišću) -		8,09	12,29	17,29	20,19	21,30	
26	2,00		7,4	11,18	14,58	19,58	† Brěznje (hosć. „Krónpryne" -		8,07	12,27	17,27	20,17	21,28	
28	2,05		7,50	11,20	15,00	20,00	† Reišec kachlerńja - - -		8,05	12,25	17,25	20,15	21,26	
26	2,5		7,5	11,1	15,01	20,01	Kamjenca, „Słónca" - - -		8,04	12,24	17,24	20,14	21,25	
27	2,15		7,5	11,23	15,03	20,03	†Kamjenca, płunarjow - - -		8,02	12,22	17,22	20,1	21,23	
28	2,15		7,56	11,24	15,5	20,05	Kamjenca, dwórnišća - - -		8,0	12,20	17,20	[illegible]	[illegible]	

Jězdy jenoź wjki (sobotu)		Zwiski ze żeleznicu:					Jenoź wjki (sobotu)			Jenoź wjdźe dny	Jenoź njedźelu
	8,07	12,27	15,18	22,35	z Kamjenca - - - přijědźe	—	7,33	11,15	17,01	—	21,[illegible]
	9, 9	14,2	16,41	0, 9	do Drježdź., hł. dwórn. wotjědźe	—	6,04	9,51	15,28	—	19,[illegible]
		11,3	17,1	21,44	z Kamjenca - - - přijědźe	—	7,51	—	14,44	19,31	19,[illegible]
		12,41	18,20	22,44	do Biskopic - - wotjědźe	—	6,50	—	13,43	18,.0	18,[illegible]
	8, 0	13 2	18,01	21,12	z Kamjenca - - - přijědźe	—	7,45	12,18	15,03	19,03	19,[illegible]
	9,0	14,0	18,45	22, 9	do Zleho Komorowa wotjědźe	—	6 52	11,33	14,25	18,19	18,[illegible]

† = Tu zastaw a jenoź po potrěbnosći. * Jenoź sobotu. ** Sobotu a njedźelu.

Měšćanske dźiwadło

„Podnórjeny zwón."

Činohra wot G. Hauptmanna.

Zańdźenu sobotu wotewri Budyske dźiwadło swoje wumělske wrota. Wuzwolichu sebi jako prěnje předstajenje „Podnórjeny zwón" wot G. Hauptmanna. G. Hauptmana njeje njeznaty. Mnozy so hišće dopomnja na drama „Die Weber", kotryž před někotrymi létami w Budyskim dźiwadle předstajichu. W tutej hrě předstaji so Hauptmann jako naturalista. Z wótrym wóčkom rysuje źiwjenje ludu. Też w druhich hrach spóznajemy jeho jako dobreho rysowarja čłowjeskeho źiwjenja. Hauptmann pak njeje jenoź na polu naturalisma dźěłał. We „Podnórjeny zwón" wabješe jeho mythos. Njedźiwajcy sebi stwori tohodla tutu hru, kotraž nam mythiske bytosće wulkeje hry rysuje. Zdobom staji bytosć bajkow do srjedźišća domizny.

Čin hry je skrótka: Su na puću do noweje cyrkwički na horje, kotraž ma zwón dostać. Njezbožo pak jich potrjechi. Zwón z hory do wody padnje. Njezbožo potrjechi zwonolijerja Henricha. Pyta we wysokich horach pomoc. Rautendelein, mythiska žónska, pohosći mištra, kotryž po horach błudźi. Knježa farař, wućeŕ a hładźeŕ mišta domoj přinjesu. Na smjerć khory tu zwonolijeŕ leži. Čłowjeske žiwjenje wabi Rautendelein a tuž wopuści swój mythiski kraj a dźe k čłowjekam. Rautendelein so přidruži a mištra ze wšelakimi zelemi a přez mythisku móc, kotraž we njej knježi, wustrowi, zo by jeho ze sebje mjela. Wostajiwši swójbu a tak wulku winu na so wozmje, dźe wróćo do horow. Tam chce tworić nowe wjetše dźěło. Jeho přewzate dźěło pak njedokónči, dokelž dźe přez jeho čłowjeske mocy. Na kónc dyrbitaj wobaj, zwonolijeŕ a też mythiska žónska Rautendelein, winu pokućić.

Tutu hru sobotu wulkotnje pod znatym nawjedowanjom dr. Rotta předstajichu. Hans Verder jako zwonolijeŕ Henrich a Truda Hochgräfe jako Rautendelein měještaj wulki podźeł na dobrym wuspěchu. K. Venske je jako wšém znaty a hraješe swoju rólu ze znatej wustojnosću. Róla khoreho mišta při započatku drjemu tak njeležeše. Čim bóle pak potom jeho wumělstwo wobdźiwachmy. K prěnjemu razej předstaji so Truda Hochgräfe. Přez jeje žiwe wobkuzlace hraće a nic mjenje přez dobry organ sebi hnydom wšěch wopytowarjow doby. Nadźijomnje ju husćišo widźimy! Wobdźiwanja hódna bě hra Jurja Steinmetza. Předstaji nam krasnje wódneho muža. Stož wón nam pokaza, bě woprawdźe wšo nanajlepše. Jeho hłós so wulkotnje k tomu přihodźi. Paweł Skotzki bě nimoměry žiwy knjez nad horami. Staru na horje bydlacu žónsku předstaji nam wurjadnje w rěči a hraću Franc. Hellmut-Prüm. Dialekt tamnych horow wona derje wobknježi. Heda Larsen, mandźelska zwonolijerja, hraješe tu prěni raz. Předstaji dobru maś swojim dźěćom, ale jako mandźelska při khorołožu njemóžeše nas cyle spokojić. Docyła scena na khorołožu w domje Henricha so tak njeporadźi. Rólu fararja poda derje přemyslenu Walter Siebenschuh. W mjeńšich rólach skutkowachu: Charlotte Grunert jako susodźina, Olga Meckela Annemarie Wolff, dr. Rott jako wućeŕ a Aleksander Horst jako hładźeŕ.

Hru *jara* derje předstajichu, tak zo wopytowarjo z přikleskom na kónc njelutowachu a z tym dźak hrajeŕkam, hrajerjam a wosebje tež knjezej dr. Rottej a k. direktorej wuprajichu. Njech su přichodne předstajenja prawje bohace wopytane, to sebi hra G. Hauptmanna, kiž lětsa swoje sydomdźesaćiny swjeći, zasluži. Za jewišćowe wobrazy so Walter Ulbrich wo znatym wašnju postara. B. K.

„Hajnkee Khrystla."

Hudźba: Jurij Jarno.

Jako prěnju opeře tuteje saisony předstajichu wćera staru znatu hru „Hajnkee Khrystla" w měšćanskim dźiwadle. Tuta hra słuša drje sobu do repertoira najwjacy dźiwadłow, dokelž stajnje zaso na publikum skutkuje. Temperamentne cyganske reje we Widenskich lěsach, wosebne mennety na kóžorskim dworje, k tomu rjane hólcki, „kusk" lubosće a wózo też pola operety trěbneje sentimentality — to stajnje zaso swój publikum ćehnje.

Jednanje nieje dźě wosobje duchapołne, ale za to pak pěkne. Khrystla z Widenskeho lěsa je tola lubi mała žaba, z tak zalubowanej hłupej wutrobičku. Njemóže „wěsteho" madźara ani čuć, wusměšuje ju hidźi jeho a njewě při tym docyła, zo jeho we wo prawdźitości tola lubuje. Tola tak lohko so Khrystla z Widenskeho lěsa předać njeda. Nastanu wšelake konflikty. Samo z kěžorom dyrbi Khrystla jedna — čini to w tak krasnym naivnym wašnju, zo ma přihladować swoju radość nad tym. Na kóncu wu jasni so skónčnje wšitko k zbožu — smy tola w operece.

Hra steji a padnje z dobrym abo njedobrym předstajenjom tuteje Khrystle a — to běše najwjetše překwapjenje cyłeho wječora — naša młoda mała Ernst Hübschmannec hraješe tutu hłownu rólu. Lědma młodu hrajerku zaso spóznachmy, tak je so wu dospołniła. W hraću a spěwanju bě — kaž doma. Je hjez dźiwa, zo měješe najwjacy sympathije publika w cyłym wječoru. Rudolf Hartig jako khěžor Josef I. měješe pódła njeje čežke stejnišćo. Njemóžeše so za cyły wječor prawje do swojeje róle za žiwić. Prócowaše pak so, to dyrbimy wosebje wu zběhnyć, zo njeby skutkował presentimentalnje — štož poprawom róla sama wot so žada. Fešna jaka komtesa a cyganka bě Johanna Barklinec, Geutruda Bartlec da jako cyganka někotre dobre zynki słyšeć. Dobry hajnik je Waltaŕ Fritsch. Nowy tenor dźiwadła, Adolf Edgar Ronald, předstaji so nam jako Franc Földessy — a to wuspěšnje! Jeho kruty metalny hłós je sympathiski a kliči wš kóždej powazy derje. Lěpše wurjekowanje budźe sebi tum a sem při spěwanju nawukнyć. Fred Kittler a Ewald Kuntze a Alfred Borchard dadźa wu mjeńšich rólach swojemu humorej hrać.

Za dobre poradźenje operety je zamolwity Ewald Kuntze, kotryž ma režiju a je nastudował wšě reje. Hudźbny wjednik je K. Kock. W derje přeprawjenej partiturje njejsu žane čežiny, orchester je derje přewjedźe. Jenoź, moji knježa, w finalach nie tak wjele hary! Wosebje blach a bubon!

Wšo we wšém předstajenje bě derje, haj wubjerne přewjedźene, wopyt je na kóždy pad radźomny.

-n-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawafni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmóženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo 8 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 233 — Budyšin — Wutoru, 4. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Strajki we Němskej

Straik Barlinskich transportskich dźěłaćerjow

Runje w czasu, hdyž so ludźo pschećahuja, su w Barlinje transportnju dźěłaćerjo strajk pschipowědźili. Jeli so ko wjeby poradźiło, jón sa krótki czaż stónczić, chcze spediteurow knjeżerstwo namołwić, so by czaż pschećahowanja podłožschilo.

Němske knjeżerstwo budże znadź so hijo dźensa sa strajkami saběrać, kotrež stajnje pschiběraju. Wono je žebi wotmyślilo, dźěłodawarjow a sastupnikow dźěłaćerskich swjazkow k jednanju sćahać, so bychu so w dobrym wo mjezy dorěčeli. Barlinscy spediteurojo su na podłožku mjesowego wukasa spytali, dźěłaćerjoku mjenu snjimć. Dźěłaćerjo su se strajkom wotmołwili.

*

Pschi strajku Barlinskich transportskich dźěłaćerjow je so sobotu k czejkim nazbytnjosćam strajkowarjow pschećiwo k dźěłu swólnitym doschło. Na někotrych městach su so strajkowarjo do dźěłaćerjow, kotrjž njedźiwajcy strajka pschećahowachu dźěło czinjachu, z pukami dali. Też podrunjnikam, kotrjž běchu sa pschećahowanje k dźěłu swólnitych namakali, su hrožyli.

Najcejšsche scenki mějachu nazbytnjosće strajkowarjow sa pschistajenja Wilhelma Schulze w połnóznym Barlinje, kotryž so je swojeho dotalneho wobydlenja pschećahowaše. Strajkowarjo k dźěłu swólnitych, kotrjž Schulzowu nadobu z wobydlenja noschachu, nadpadźechu. Mjes woběmaj stronomaj ke krutym pukam dóńdże. Schulz so z tym tak roshori, so so z bjeswědomjom saja. Jeho do chorownje dowjesechu. Tam lěkarjo zwěsćichu, so bě Scholtu Boża ruczka sajała.

Wótnika Wilhelma Wagnera, kotryž je swojimi dźěłaćerjemi domjazu nadobu jeneho podrunjnika se starcho do nowcho wobydlenja wjesešche, nětkle 20 strajkowarjow nadpadże a jeho z pukami strani. Też dweju k dźěłu swólniweju stranichu. Sawołani policistojo tójch winikow sajachu, mjes tym so so druhim poradźi cżeknyć. Pschećahowanje je so potom se schkitanjom policije wuwjedło.

Sobom su na Chorinskej dróży strajkowazy transportiry dźěłaćerjo na dróży stejazu nadobu rozbrapali. Pódła toho su noschersće paby, kotrež na meblowym wozu, psched tym cżakazym, leżachu, rozrěsali. Samopaschnizy su cżeknyli, prjedy hač su so jich njedožiwiwa dohladali.

*

Strajk Barlinskich transportskich dźěłaćerjow je so pónđelu skóncził. Dotalny mzdowy tarif je so hač do 28. februara 1933 podłožschił.

Zwada we Weisenfelskej črijowej industriji so wurunała

Zwada we Weißenfelskej cżrijowej industriji je so sobotu wjeczor wurunała. Sastupnicy dźěłodawarjow a dźěłaćerjow su na zhromadźiznje w Lipsku dojednali, so so mzda njeńmje snjimć, a so so wschitcy dźěłaćerjo sasa pschijimaja.

Dźěłaćerske swjazki su swoje zhromadźizny pónđelu do zhromadźiznu skasali. Ssmě so wocżakać, so je so dźěło dźensa sasa sapoczało.

Położenje w Hamburgskim wobkhadnym strajku

Pschi Hamburgskim wobkhadnym strajku so 8000 ludźi wobdźěłnje. Organisazija schoferow je policajsku dowolnosć dostała, so znjemi, kaž dołho strajk traje, wschěm motorskim wosam jěsdźicz dacz, tak so wotpocżowazy cżaż wotpadnje. Dale znjemdźa so cżežkje automobile sa wozenje wozbowow wuzicz. Tarify sa tónle nuzowy wobkhad dyrbja so z prakzu wuprawicz.

Wot pónđele je so strajkowe położenje w Hamburgu zhórschilo. W Hamburgu je drje so njedźela směrom minyła, w Altonje pak, hdyž autobusy po jěsdnym planje dale jěsdźa, su strajkowarjo wospjet nazbytnosće skuczili. Na někotrych městach su spytali, autobusy powalicz; někotre wozy su so wobschkodźili. Policija je 14 wozbowow sajała.

Samopašnistwo při strajku mórskich rybakow

Rybaska parna łódź „Rhein" je pónđelu z Wesermünde na morjo wujeła. Strajkowarjo we Wesermünde su wschelake rybaske parne łódże wotwjasali, so bychu wone po morju pluwaja łódź „Rhein" pucz saraczile. Tomu nuzesche pschiwabjowa straja sadźewacz. Pola někotrych firmow we Wesermünde su pónđelu rano rybaszy dźěłacerjo dźěłacz pschestali, so bychu strajkowarjam sympathiju wopokasali.

Dokelž w Hamburgu rybaszy dźěłaćerjo strajkuja, su mjes wózom parnymi łódźemi, kotrež su do Hamburga pschijěle, jenož z dweju mohli ryby wutkasć.

Wuzamknjenje z dźěła w Lipsčanskim knihiwjazarstwje

Dźěłodawarjo w Lipsčanskim knihiwjazarstwje su pónđelu wobsamknyli, wschitkich dźěłaćerjow z dźěła wusamknyć. Wulkoknihiwjazarnja Sieke & Co. bě swojim dźěłaćerjam dźěłała, so na podłožku nuzowego wukasa nisu ztrócźi. Hdyž na to dźěłacerjo dźěło složichu, su dźěłodawarjo dźěłacerjow we wschitkich knihiwjazarnjach z dźěła pschestrěli. Namjetnja, że by so dźěła w knihiwjazarnjach zwjeze Němskeje na tydźenu sastajło.

Stejišćo němskeho knjeżerstwa k strajkam

W zjawnosći bě so powěsć rozšěrila, so je žebi němski dźěłowy minister wotmyślił, strajkowemu hibanju se zhromadnej konferenzu sastupnikow dźěłodawarjow a dźěłaćerjow wobaracz. Kaž je so z wobnoviteje strony zhonilo, njeje wobzetke postupanje wotmyślene. Dźěłowy minister wšo nje rozwinowaju směrom pschihladował. Poslednje njedźele je dźěłowy minister z dźěłodawarjemi a sastupnikami dźěłaćerskich swjazkow wospjet jednał. Też němski kanzler je někotrych sastupnikow dźěłaćerskich swjazkow pschijał.

Jednanje Němskeje z Belgiskej wo kontingentach

Jednanje němskich sastupnikow z belgiskim knjeżerstwom wo dowozu belgiskich katarskich wupkdow do Němskeje je němskich katarjow mało spokojiło. Němska je pjeza Belgiskej pschewulke pschisiwolenja cżinika. Němskostatny landbnd a jenni podobne organisazije su němskemu kanzlerej a němskemu jeżiwjeńskemu ministrej protestowazy telegramm pósłałe.

Swětowa bjezdźětosć

Internazionalny dźěłowy hamt w Genfu je statistiku wo pschihłowanju swětowe bjesdźěłnosće wojewił. We rosprawje so na to pokasuje, so je bjesdźěłnosć w septembrje 1932 pornjo septembrej 1931 kěrko pschibywała W někotrych krajach, wožebje w Jendźelskej, Hollandskej a Danskej, je so bjesdźěłnosć zanto w lećnych mježach shórschila, mjes tym so je w Němskej wo maliczkosć wotběrała. W Němskej je w septembrje 1932 5 261 000 dźěłonjemjerjow pornjo 5 675 000 w lěcze 1931 było. Nawopak je licżba dźěłonjemjerjow w Jendźelskej w lěcze 1932 na 2 946 000 pornjo 2 813 000 w lěcze 1931 frosła.

Europiski wubjerk wunoskej Stresaskeje konferency přihłosuje

W europiskim wubjerku w Genfu je so sobotu popołdnju z pschedhadźidstwom franzowskeho ministerskeho pschedhadźeja Herriota wo pschewjedzenju finanzných a hospodarskich wobsamknjenjow Stresaskeje konferency jednało. Sloro wschitcy wěcznizy su ważnosć jejnich wobsamknjenjow sa pschichodnu swětownu hospodarsku konferenzu pschipóznali a sa nusne měli, so bychu jenotkliwe knjeżerstwa konferenzyne poruczenja praktizy pschewjedle.

Jendźelski statny sekretar Eden praji, so je jendźelske knjeżerstwo dospołnje pschesjene z prawidłami sa finanzni politiku krajow źiwjedźene a rauščeje Europy, kotrej je konferenza wobsamkła. Europiske staty dyrbja so k prjedawschim wikowanišćim sdźěwjenjam wróćicz a wschě wikowanišće sawjery a schkitace methody wotstronicz. Konferenza je nadźiju zbudźaje pschihotowanja sa pschichodnu swětownu hospodarsku konferenzu dokonjała, tola Eden pschisponni, so njemože zhubicz, so Jendźelska sa wschě namjety finanzne rukowanje pschewosmje.

Ruski swonkowny kommisar Litwinow namjetowasche, so by so wjes statami hospodarski pakt njenadpadnjenja jako jenizki wupcz k pschewinjenju hospodarskeje krizy wobsamknył. Sastupnizy Grichiskeje a Turkowskeje žebi pschejachu, so by so na tobakowe sajimy jeju tkezowe dźiwało.

Herriot je zaso rěčał

Franzowski ministerski president Herriot je njedźelu dopołdnja do Vesaula pschijěł, hdźež so 30 kitny parlamentny jubilej senatowcho presidenta Jauneneya źiwješčesche. Tam je w generalnej zhromadźiznje měšnicho towarstwa radikalno-sozialistiskeje strony po wjetšim dźělu znutskownopolitiku rěcz měł. Sakle na kónzu so k swonkownej politizy pschiwobroczi, kotraž žebi po jeho źiwowanju nuz mjenje kedźbliwosće a khrobloscje žada. Praji, so so ludźej njeńmjenuy lischejcz, ale so dyrbi so jenni wěrnosćej rjez. Franzowska žebi dorosumnjene z druhimi ludźmi pschesc, sprawne dorosumjenje z wotkrytym wobzéjom. Knjeżerstwowy schef pak nima prawo, wulkomyślenje se jajimanu a se žiwjenjom druhich wobkhadźecz. Knjeżerstwo dyrbi najprjedy wědźecz, schto sady diplomatiskich pismow teži, a potom dyrbi walu měcz, jakuzo a srosumliwje rěcz.

Herriot je so pónđelu do Parisa wróćił.

Venizelozowe wólbne poraženje

Wólbne wojowanje w Grichiskej je nimo. Pschi nim je liberalna strona, na kotrejež cżele Venizelos steji, cżežke poraženje pocżerpila. Se swojich dotalnych 183 mandatow je jenoż 102 wobkhowała.

Hdyž bě nahnmu 1922 Grichiska pschećiwo Turkowskej wójnu pschehrała, dyrbjesche kral Konstantin je tróno wsdacz, a ministerskeho presidenta Gunarisa a jeho kollegow k sunjerczi sobudźicz a wotprawichu. Venizelos, kotryž jako pschećiwnik monarchije we Parisu pschebywaschе, do Grichiskeje powolachu, a 25. měrza 1924 republiku wuwolachu. Wot toho cżaża je so wschо, schtož je so

Na reformje němskeho stata so dźěła

W němskim sunskownym ministerstwje su poczeli na naczisku sa reformu němskeho stata a němskeje wustawy dźěłacz. Tole dźěło so pjerza sa někotre njedźele skónczi, tak so budże němski kabinett hižo w novembrje wo nim mócz wobsamknyć. Naczisk reformy sa němski stat a němsku wustawu so nowemu němskemu sejmej pschedpołoži.

Gmejnska wólba w Durinskej

W Köppelsderfu pola Sonneberga je so njedźelu gmejnska rada dyrbjała z nowa wuswolicz. Pschi njej je so wotedało sa nazionalnych sozialistow 492 (822), sa měšćeńsku stronu 285 (116), sa inzialdemokratow 202 (450), sa kommunistow 643 (846) hłosow.

Gmejnska wólba w Rańšej Pruskej

Njedźelu je w rauščhopruskim wokrejnym měsće Stallupönunje gmejnska wudospołniaza wólba była. Pschi njej je so wotedało sa nazionalnych sozialistow 1262 (pschi wólbje do němskeho sejma 2199), hospodarska liczina 653 (382), sozialdemokratojo 200 (482), kommunistojo 620 (598) hłosow. Wobdźelenje pschi wólbje bě jara słabe.

Konflikt mjez Němskej a Italskej

Němska kontingentna politika je k konfliktej z Italskej dowjedła. Italske knjeżerstwo je italskim bankam pornezło, so dyrbja dowozerjam němskich twarow pjenjezy, sa jich sarlaczenje trěbne, sawrjecz. Na tajke waschnje so wuwos němskich twarow do Italskeje na maliczkosć stłoczi.

Wojowaze naprawy pschećiwo němskej kontingentnej politizy je pjeza Mussolini pornezł. W Barlinje je wone cżim bóle pschichłapile, dokelž Italska w swonkownej politizy žadanja Němskeje pschećiwo Franzowskej podpjerne. Němski pósłanz w Romje je hižo spytał z italskim knjeżerstwom wo tym jednacz, so by so poczeżenje pjenjezneho wobkhada wołožilo.

w Grichiskej stalo, po Venizelosowej woli složiło. Hischcze w lecze 1928 možesche wón pschi wólbach 80 procentow na sebje sjednoczicz. Hdyž pak so w lecze 1930 žiwětowa hospodarska kriša tež na Grichisku wupschestrje, a hódnosć jendzelskeho punta padasche, wjesle Venizelosowych pschiwisowarjow wot njeho wotpadże. Hižo loni je pschi gmejnskej wólbje w Athenje a Piräu monarchistiska strona wjetschinu na so storhla. Tež pschi sejmskej wólbje je wona liczbu swojich mandatow šulnje powjetschila a jenoż někotre mandaty mjenje dyšli Venizelosowa strona dobyła. Nětkle 40 mandatow je republikanskim stronam pschipadło, kotrychž wjednizy žu so z Venizelosom rozkorili. Dokelž je wjednik monarchistiskeje strony Tsaldaris šlubił, so chze republikansku statnu formu pschipóšnacz, je mózno, so so z nim sjednoczża a nowe knježeństwo wutworja.

Zwjazk Ludow so zaso z mandžuskim prašenjom zaběra

Swjatk Ludow je do Mandžuskeje internazionalnu kommišiju pósłał, so by tamnjske politiske a hospodarske wobstejnosze studowała. Wona z pjeć hobustawow, a to z Jendzelscana Lyttona, Franzoiwsy Claudela, Italjana Aldrowandiego, Amerikanza Franca Maca Coya a Němza Schnee wobstejesche. Kommišija je wo swojich pschetrytanjach w Mandžuskej rosprawu podała, kotraž so po [illegible] pschedhdyže Lyttonowa rosprawa mjenuje. W njej kommišija namjetuje, jo bychu so chinesko-japanske poczahi na žledowazhm podłožku z nowa srjadowale:

1. Samostatne knježstwo sa Mandžusku, kotrež dyrbi so na tši provinzy Linoming, Kirin a Heilungkiang nakožecz.

2. Wo japanskich zajimach dyrbi so chinesko-japanske krjeczenje wobsamknyczi.

3. Dale dyrbi so warunuage krjeczenje wo chinesko-japanskim rosrižazym žudze, wo krjeczenju njenadpadnjenja a wo wsajomnym podawanju pomozy wobsamknyczi.

4. Stónczuje so žada, so by so chinesko-japanske wikowanske krjeczenje wobsamknko.

Samostatnosć dyrbi so Mandžuskej z dobrowólnym wosjewjenjom chinskeho knježeństwa spožczicz. Chinskemu knježeństwu pak so dyrbjalo pschipóšnacz: Powschitkowny dohlad wo zwonkownych naležnosczach, kontrolla zlow, pósty, želeowego dawka a žnadź tobakowego a winowego dawka, pomjenowanje schefa wukonjazeje mozy. Wschě druhe prawa dyrbja městnemu knježeństwu pschipadnycz.

Sa zakhowanje porjadka a zakitanske samery dyrbi so zendarmerija wutworicz. Wschě druhe wobronjene formazije maju so z Mandžuskeje wotstronicz.

Namjety wuranje praja, so dyrbi so knježstwo Chiny nad Mandžuskej pschipóšnacz. Njewotwisnosć Mandžuskeje, kotruž ze njes tym Japanska pschipóšnała, njedyrbi po kommišijinych namjetach placzicz. Wo wutworjenju samostatneho mandžuskeho stata so praji, so so samostatnosć Mandžuskeje se zakładnymi sadami wot[illegible] zych internazionalnych winowatosczow njeinjeże.

Japanska Lyttonowu rozprawu wotpokazuje

Kaž je dotal se strony Japanskeje pschichecz bylo, na namjety Lyttonoweje rosprawy njepschipóšnawa[illegible] panski wójnski minister Araki je wo nich rjekł, so [illegible] ne njepschihódniske, hacz je Japanska wociakała. Tež wosjewjenju Lyttonoweje rosprawy so zakładne [illegible] japanskeje politiki w Mandžuskej njepscheměnja. Zo[illegible]ka je so rozšudžiła, chinske knježstwo z Mandžuskeje spolnje wuczischczecz, so by mandžuski stat swólniwy a w jeznej ruzy był. Tež žuždonu Mongolsku chze Japa[illegible] pod swój wliw stojicz.

Nowe wojowanje w Mandžuskej

Chinske knježeństwo chze Swjatej Ludow, kotryž [illegible] dże w blischim czasu wo wošudże Mandžuskeje jed[illegible] dopokasacz, so China hischcze njeje swoje nadknježe[illegible] nad Mandžuskej spuschczila. Wona njepschestawajcy wój[illegible]ka do Mandžuskeje scżele, so bychu Japanzowe z njeje wu[illegible] hnale. Kaž so z Mukdena powě, je wójsko chinskeho ge[illegible]nerala Liweicżinga město Agancži nadpadło, japanska ga[illegible]nisona pak je nadpad z wuspěchom wotrakła. Chinske wójsko, kotrež k polnozy zoła, je pjecza 300 muzi jako padnjenych zhubiło.

Mandžuzy a japanzy wojazy žu pola Tienschiatkwa na sležkarjemi wojowali. Dżel mandžuskeho wójska je pschecziwo mandžuskemu statej a pschecziwo Japanzam postawił. Kaž so zda, njeje so Japanzam hischcze poras[illegible]to, mandžuskich sležkarjow porasyczi.

Prěnjej wobrazaj wo zemjerżenju w Grichiskej. Hrózbne zemjerżenje je potrjechiło półkupu Chalkidike w polnócnej Grichiskej. Naličichu 200 morjenych, 900 zranjenych a 5000 bjez bydlenja. Zemja so tam hišće njeje změrowała. Horni wobraz pokazuje rozpadanki zasypnjenje cyrkwje w Jerissu, hdżež je zemjerżenje najhórje zakhadżało. Na delnim wobrazu widzimy wobydlerjow potrjechenoho kraja před jich dospołnje zničenymi domami.

Ze Serbow

W Budyschinje, 4. winowza 1[illegible]

Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +1 a thermometer wodnje +11. [illegible] ra rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer [illegible] thermometer w nuzy +6. Wostanje dale šuchi wje[illegible] — Schleiza stupa jano na rjane, schtož nam praji, [illegible] z wjecżora wuschina pschibližuje, pschibližuje so w schi[illegible] fronce. Dokelž haha hacz do połnóżneho lodowego mo[illegible] pschikławnja wot tam symne powětry a šudża naschi[illegible] duch abo łoft. Wczera sakhadżachu njewjedra a tam[illegible] wětry z wjecżora. Mětko je wczischko. Tuž so na pe[illegible] skerje traje, wošebje hdyž lubi Boże błónczko so pe[illegible] mrocżnosczą pschedrěje a swoje wošrjewaze pruhi na [illegible] schele. Nad krjeżnosczu im morjom mamy nižinu, [illegible] runja nad Botnjskim saliwom. Mjes tutymaj nižinu[illegible] su nasche krajiny, a tak pschihódże, to mamy swje[illegible] wocżekanjene njebjo. Michała mějachny wot ranja [illegible] S toho po starych nahromadenjach wjedrowuschtojni [illegible] so smješenu lětsa sahnu symu. Hacż dotal naš[illegible] hischcze jara njepokasile njeju, ale tola je radno, so t[illegible] po naschich starych wobkedžowanjach složowacz, hacż [illegible] njej pósnje njewjedra nam lubja dołhu płonżnu [illegible] symu. Jutsze žrjedu sthaja błónczko 6,06 hodź. a th[illegible] so 5,30 hodź. Měsacżk sthaja popołdnu 1,32 hodź. [illegible] khowa so wjecżor 8,07 hodź.

— **Stipendij za serbskich studowazych bohosłowc[illegible]** Stipendij krajneje zyrkwje za studowazych bohosłowc[illegible] pschi Lipscżanskej univerzitze, kotryž serbsku rěcz nam[illegible] nu a so zwjalaju, so po wobstatnych pruhowanjach w [illegible] slo-němskich farskwach krajneje zyrkwje skutkuja, ma[illegible] sa symski semester 1932/33 wotdacż. Prošby maju [illegible] z pschidaczom wobtrucżenja wo studowanju a nau[illegible] nin serbskeje rěcze a pschihotowanju swólniwosce k posli[illegible] schemu pschewjaczu serbsko-němskich farskwow w krajn[illegible] zyrkwi hacż do 1. dezembra t. l. krajnemu konsistorstw[illegible] sapodacż.

— **Měsacżanske džiwadło.** Dżenja 1/9 hodź. te prěnje pschedstajenje sa obonnement A. Pschedewjedże so opera

---

L. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeska idyla

120] (Dalši wobsahuje.)

„A žnadź też kuri", poźmja so wjerch, Zymburje dymku poticzejo. Nětk hakle be hósczo we wustkoscżach. Hidżeschce kurjenje dymkow, ale hoscżicżela nochżyschce tanicz.

„Knježe wjerčo, njeczujicze so ranjeny, ale dymku sej njewošmu, dowoliczeli, trubku sej natyknam."

„Czehodla dymku sapěwacże?"

„Dokelž njeje sa bura, ale sa knjeza. Na dymzu žedzi woheń nahi, njeschkitany, schtriczata wotpadnje, a predy hacż so dohladaschi, woheń wudyri. Dymka so njedoluri, tónczas so precz czišnje a to mam sa picheczinjenje. Dymka dyrbi so ze sapałku a nic z žahu na kschežadle sapalicz. To sa naischeho człowjeka njeje. Sapałki a dymki maja wjele wohenjow na žwědomju. Predy njejsmy žkyscheli, schtoż nětke czasto štipschimy, tam a tam je so zežły statok wotpalik . . . W trubzu je boži woheń kaž w pažlach, ihubliwschi kschežel abo kschežadło, z tym hischcze njeapalichi, hinak je to je sapałku. Bur jenoż dymku kuri, hdyž so jeho pichima bujnosczą, „klóšlowina", pijeńza. Wjerchej chze so runacz, jeli niz korejtu, maly wós sej kupi a w nim žebje žamcho wosy, žedkaž dyrbi jemu do njeho mjechke žudło wudżelacz. Tak špodżiwne knježe wjerčo, to na žwěcze bywo. Kaž z ryscho štota naschi burja bywachu, serjawina, to je hrěch, so jich njepichimasche, wošebje niz hłupa nabutosć, picże a hejšowanje. Djenja, Knježe Bože, pomhaj! Niz štocži, ani želesni czi mładži wjazy njeju. Widżimy we žwěcze, so wicho so žwěczi kaž kepżanje, tunje, tworne, hórsche hacż by bywało, tak to też z ludźimi bywa. Serjawina so jich pichima. Bur so haibuje sa kożane khołowy, kožuch a czapku, kłobuk kaž hnězdo sej na hłowu staji, wložy sej pod nim sczeże każ kaczor pjerjo na hłowje měwa, wušy, „podnosli" sej narosczi da a wjerczi, dymku w hubje žwamli, czorna je semja a czorny je tohodla też nasch wschědny chléb. Też sa tón so mnohi ludźo haibuja. Pschiidże do korczmy a haibuje so žlébuschcź žwojeho chléba i łapży wucżahnyczź. Do koschika sa to sa butrowym rózkom, sa běłej zaltu pschima. Dobre a pobožne su stare buriše waschnja. S Bohom bur džakuje, z Bohom wita, strowja a so roszohnuje. Djenja so nowe waschnja pschimaja. „Moja potkona", „džeń dobry", „potuczam so", tak bur djenża strowi. Pěsczowska rataršta schula je też na tym wina, runjeż njeje wschо sawinowała. Rjekł by, so je to studenta, nětajši sastojnik, žnadź nětajki pižaż z hamta z Pěska a sa tym hlej — burik to je. S dymku to wschitko sapoczina a tohodla ju hidżu a do huby njewošmu, doniż živy budu."

„Derje", hoscżicżel pichitiwny a na swónczk štoczi. A hnydom so w burjach zkužownik pokaja. „Też ja bej radu trubtu sažehlu. Luis, podaj trubzu a tobak."

A Luis hnydom z zuknym blidkom pschihna, hnydom trubzu z dobrym tobakom natyka, hnydom wjerchej a hosczej po jenej poda a sapali. Mróżżakli schércho kura k wjerchej stupachu, wohniwe winko w žilach pichijomnje wohrěwasche, liza so czerwjenjachu, pichijomnje so žeżesche a powědasche.

„Luby Zymbura", wjerch rospominasche, „podarmo człowjek wětšik hacżi. Ssmój sastarjkaj człowjekaj, wy sczże hischcze starschi hacż ja, ale dyrbicże pschipóšnacz, so je živjenje dale bóle sajschmjatane, so wjazy žada a dawa, a młodži, czi so lohko na nje swucża z rěczu a z draštu a z zuknym waschnjom sjawneho a njesjawneho živjenja. Postup, postup to je."

„Mylicże so, knježe wjerčo, to njeje postup, tża a jebanstwo to je. To je wěrno, so su ludźo też tu pola naš dale bóle studowani a wucżeni. Wot toho czaża, so je želesniza prěni ras psches Naschiżu jěka, je so wjele pscheměniło. Sdżełanosczi roscże, ale nimowólnje nastawa praschenje, hacż i njej też pózcziwosczą jenak roscże. Na wschě stjeczi lět nowiny czitam. Ale jenu wěz w nich wobkedžbuju, czim dale, czim wjazy powěsczow wo pschichiwjenjach, paduchstwach, salożenjach, mordakstwach a žebjemorjenja tam namakam. Nětkle nětcżo w porjadku njeje. A majemu burstemu rozumej so žda, so ke stajnje jenoż hlowa idżeła a wutroba so sanjerodża. Rozum so wótsi, wutroba so wutupja. Czasto wo tym pschemóžkuju a widżu, so budże dale a hórje. Sa sdżełanjom, schulami, nowinami, knihemi wschit hraba, kaž by to wscho wonamjenjałko a mi so to nawopak njesda, so je to najnuzniiche. Najnuzniischa je w živjenju pózcziwosczi, směrnosczi, wěrniwosczi a pobožnosczi, to je zakład sbožka, i tym dyrbi idżełanoscżi ruku w ruzy hicż, hewak człowjeka na wopaczne pucże sawjedże."

„Prawje macże. Mam knjeże dwory też w druhich krajinach tohole kraiestwa. Tam maja so ratarjo sa nadsdżełniczich a najwobsebnischich w zuzych Czechach. Wěrcż njebychcże, so też wěru zazpěwaja, prosczejicjonam sa šmě[illegible]ja, ale na wulkéty njedżelu běhaja, zyrkwi so wuwinu, ale hižo dopołdnja w korczmje zydaja. A hlejcże, w tym kraju, połnym sdżełanja a postupa, możeczе špodżiwnu wěz wobkedžbowacz, wot otrejš so nam jow dotal ani njesda", a wjerch pschesta, kaž by rospominał, ma-li dale rěczecz abo niz.

„Dopowědajcże, knježe wjerčo, schtoż sczże wo tym kraju tam napomnił", praschesche jeho Zymbura.

(Pokračowanje sczehuje.)

„Halufky schejsta". Serjedu 1/9 hodź. wupjelnje so prěni króć Gerhartа Hauptmannowy „Podnórjeny swón" jako prěnje pschedstajenje za abonnement E. Schwörk 1/9 tydź. pschedstajenja so jako prěnje pschedstajenje za abonnement B opereta „Halufky Khejsta".

— W **nejschonjtkej klownej kauziji** (na radnizy po 1 schodźe) su wupołožene cyłka 57 hacź 66 prěnjeho dźela a cyłko 24 druheho dźela němskostatneho jakostneho kopjena, kaž też cyłka 29 hacź 31 jakteho jakostneho kopjena wob pschichodnej wótk nieodjeli k wobhladanju za kóždego.

— **Pschemjenjenje pola justizy.** Statny rěčnik dr. Mai je so nětko do Drjezdźan pschesadźeneho prjedawschego 1. statneho rěčnika Schustera wot 1. oktobra za 1. statneho rěčnika a z tym sbohom za namjetneho wyschschego statneho rěčnika pomjenował.

— **Wobkhadne njeschoze.** Wječera pschipołdnju strajchtaj kolesar a kolesarka do so. Do kolesarki, kotraj wot Schillerskich wutkhodźowanischczow pschijědże a nadobo z koła na dróhu skoči, dokelž skyschče do poddankich klamow hicź, sawadźi kolesar, njemyslo, so brzedź dróhi jeno wostanje, sastanje a padże, tak dołhi hacź bě na dróhu. Pschi tym zhebi khitro koju wobodrě. Kolesarzy pak so nicjo dale njesta.

— **Saksta krajna loterija.** Pschi sobotnischim cźehnjenju 5. rjadownje 201. saksteje krajneje (2. jubilejneje) loterije (24. dźeń) padże dobyće wo 20 000 hr. na cźisło 125635; dobyće wo 10 000 hr. na cźisło 25377; dobyće wo 5000 hr. na cźisła 2149 5599 115454 120513 134233 138986 139404; dobyće wo 3000 hr. na cźisła 1101 6111 8946 9833 26832 30127 34136 57980 62682 64967 101984 113637 118626 119106 136246 152901 159005; dobyće wo 2000 hr. na cźisła 1220 7588 8060 12022 13228 15532 18749 10084 20519 25036 32987 34137 41451 43127 50480 50881 54273 56964 59649 62682 63665 65754 68313 87308 92110 101956 110663 119473 124287 125336 126787 129807 131454 135392 135811 138686 139441 141170 141268 142214 142544 145658 148709 150878 150893 156105; dobyće wo 1000 hr. na cźisła 2441 7904 13711 14206 16075 17172 25342 28089 29293 34453 34621 39350 40916 42550 43366 47504 48109 49323 50793 51829 58375 59726 64273 66414 67136 71915 72420 72833 73293 73308 73501 74521 75799 77066 77760 78627 79422 80761 81328 81743 84289 84536 85058 85336 86197 87049 87572 88982 89793 91531 95259 97902 102943 104932 106326 110003 112055 114468 115156 116689 117685 122417 126458 127758 128915 129479 129616 143748 145014 149357 150996 151283 153204 153563 155178 158279 159732 159755.

— **Dwě loterijnej dobyći.** Pschi pozdźenim cźehnjenju saksteje krajneje loterije padże dobyće wo 2000 hrimnow na cźisło 77 675 a dobyće wo 1000 hr. na cźisło 92 540 do ludowneje Rotherej loterijowej běrkownje na Kěžorskej drózy 22.

— **Dla zwjesenjskeje struchłosty** w Zitawskich horach mějesche so sandźeny pjatk schenza Cźornak z Budyschina pschez krajnym znanom samowjeź. Cźornaka winuja, jo je 7. augusta we Luiskich horach swoju njewjestu satsělił a ji narucźnizowy cźapnik kradnył. Cźornak běsche priscy pschihal, so je njeschtk złucził, pschez žadnom pak to nje pschejesche a rjekny, so je hižo so hama satsělila. Sond jednanje wotstorčił. Naležnosć ma so dale pschepytać a nowi žurdży wuzin so złaczeć.

— **Motorske koło kradnu** su 28. septembra popołdnju na dwórnischczu w Herrnhucze. Koło je znamki „D. K. W." I—19 076, motorowe cźisło 133 204, kroßnowe cźisło 78 694, cźorne barbjene, 6 PS, 245 ccm. Psched kupjenjom so warnuje. We zdźelenja prošny kriminalne wotdźělenje w Budyschinje na Ortenburgskim hrodźe, delka.

Koncert Drježdźanskeho Křižneho khóra w Pětrowskej cyrkwi w Budyšinje

Wumělske doživjenje prěnjeho rjadu bě za Budyšin wčerawši koncert Drježdźanskich Křižnych Šulerjow, kotřiž tu pod nawjedowanjom hudźbneho direktora R. Mauersbergera koncertowachu. Křižny khór a jeho nowy wjednik Mauersberger njejstej žanej njeznatej, jeju sława klinči daloko a šěroko přez němske mjezy. Přijědźešli sobotu do Drježdźan, njezakomdź tam krasne hudźbne něšpory w Křižnej cyrkwi, kotrež tutón khór ze swojimi spěwami porjeńši.

Kak derje je khór tež w Budyšinje znaty, dopokaza njewšědny wopyt Pětrowskeje cyrkwje. Kóžde městno, tež nanajposledlenje, je wobsadźene. Wulke wočakowanje knježi mjez připosuchařstwom.

Jako prěnje cźisło zakliči 150. psalm za trójny khór, skomponował Sethus-Calvisius. Stara 12hłósna komposicija saha hač do 17. lětstotka wróćo a wuznamjenja so přez w tamnym času wjele trjebanu polifoniju. Podobne je druhe cźisło z časa před Bachom, łačanski pater noster za 8hłósny khór. Wobej składbje zanjese Křižny khór z njewšědnej wustojnosću. Njeweš, što dyrbiš bóle wobdźiwać, cuni cźisty pianissimo, lohkosć a wjesełosć, z kotrejž so najćežše vokalisy spěwaja, jasnosć we wurjekowanju, wubjerna artikulaciju, žiwu musikalnosć w phrazirowanju, rhytmisku móc małych spěwarjow abo jasnosć a cźistosć młodych hłosow! To zamóžo jenož żelezny energiski studium a wosobje dirigent formata Rudolfa Mauersbergera — z druhimi słowami: jenož Křižny khór! Pódla toho dyrbimy sebi wobmyslić, so ležy staroba spěwarjow mjez 9 a 20 lětami. Tohodla tuta młodostna zahorjenitosć, tutón młodostny idealismus za dobru wěc. Nadeńdźeš drjo zrěčka khór, kotryž so jenož wónuje cyrkwinskej hudźbje a steji na podobnej wyšinje kaž Drježdźanski Křižny khór.

Horst Schneider zahraje ze znatej wustojnosću Bachowu Toccatu a fugu we e-moll. Woschitu kedźbnosć zbudźi składba za piščele: „op. 28 Partita sopra. Zdźerž, Knježe, swoje słowo nam", wot H. Grabnera. Tuta składba nowšeho časa překwapi wosebje ze zajimawej modulaciju a kontrapunktiskimi twórbami samo w basu, při druhim wuwjedženju — njemylimy-li so. Horst Schneider da ju w překwapjacych barbach słyšeć.

Khór zanjese hišće motettu za 2 khóraj wot Bacha: Spěwajće Knjezej nowy kěrluš. W srjedźnej sadźbje (dwojospěw mjez dwěmaj khóromaj) mějachu spěwarjo składnosć, swoju zamožnosć dopokazać.

Dwě komposiciji najnowšeho časa skónčištej koncert. 137. psalm za 2 khóraj wot Kurta Thomasa, pohibuje so hišće bóle w kolijach starych mištrow. Pokazuje pak wulku samostatnosć we wobdźělanju hłosow. Wubjernje radźeny je podmolowanje teksta.

„Wo sudnym dnju", składba na prosatekst wot 29lětneho G. Raphaela słuša drje k najzajimawšim čišłam wječora. Komposicija w tak mjenowanej wulkej formje. W realistiskim wašnju rysuje komponista strachi sudneho dnja — zbožo sprawnych — njezbožo zatamanych. Njewšědna móc rěči z cyleje składby. K wyšinje zhrabaja so zatamani, hdyž zadwělowani wołaja: „Knježe, hdy smy će hłódneho widźeli" aid. Komposicija zawostaji hłuboki dojim a připosłuchařstwo. Dźakowny wróći drje so kóždy domoj. J. Winař.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerr w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

S Jenkez. (Swinjazy mór.) Mjes swinjemi tudomneho kublerja Jana Schejiga cźisło 6 je swinjazy mór wudyrił, kaž je so hamtizy zwěsćiło.

S Rachlowa pola Kubschiz. (Poschkiženje Bukecźanskeho posawnowneho khóra.) K wuhotowanju žiwjatoczneje hodźiny khromadźichu so sandźenu njedźelu popołdnju 1/24 hodź. wobstajnje Bukecźanskeho posawnowneho khóra pod nawjedowanjom k. diplomowaneho powokanskeho wučerja Kerka na wjeczornym wukonju nascheje wjsy. Wulka zyła pschipołkuchariow běsche so jeschca. Teš je žiwotodnych wsow Delan, Wyšokeje a Ssowrjej běchu mnohi pschijschli. Khór poskiči někotre khorale a ludowe spěwy němskich a serbskich hłosow. Na to podachu so wschitzy do wsy k pomnitej ja wójnskich padnjenych. Tam posawnowy khór hischcze spěw wo dobrym towarschu a němsku narodnu hymnu sahra.

S Wulkeje Dubrawy. (Dokónczene wuporjedženje żelesnizy.) Na Wósporsko-Radworšej żelesnizy su z nazwupowanjom a ponowinjenjom schenow někto hotowi. Psches někotre mježazy mjesche z tym wjazy hacź 200 njesahanjerjow dźěło. Zich za 30. septembra wichtikich puschcichi. Żelesnizu su wot Hlinz hacź žem z kantjenjemi nazhpali. Dotalne drjewjane schenowe tramy su wotstronili a sa to żelezne tramy nakładli. Krótke schény su z 15 metrow dołhimi narunali, so zdaji wjele měrnischo jědźa. S njeličomnymi dźěłowymi cźahanami běchu trěwnu twarzu potrjebu pschiwożowali. Bohužel su su pschi tutym dźěle też někotre sdźěla cźežke njeschoza stale.

S Njeswačidła. (Rólny grat kradnyl.) W cźasu wot 26. septembra wjecźor w 6 hodź. su jenemu Njeswačidłskemu wobsedźerjej pschi Njeswačidłsko-Wochowsko-Makoholeschowskim rospuczu někotre kroćele wot pucża z pola brónu (3 dźele) a pluh (hórki pluh) kradnyli. Brónowy worcził su

Hospodarski rozhlad

Wutora 4. winowca

Wčerawše turzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,54	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwaje. frankow	81,10	100 franc. frankow	16,48

Burza su wočischće, hač nimale sadrěmnje. Wobrot je wjasnyk. Burzy cźěkaja wschelake njepschijomnosće. Wosebje bursu traschi posmowanje Italskeje we nastupanju witowanja z Němskej. Němska hotuje so dowos sadu, płodow a seleninny z Italskeje cźakanje samjesowacz, schtož Italsku rosmjerja. Po pschikazu italskeho knježerstwa samjesuja so pschistajenje njemjes sa dowos z Němskeje do Italskeje na schtwórty dźěl abo 25% loniskeho dowoza. Naprawa je cźim wobuzniischa, dokelž Italska Němska we wschelakich kroćelach swankowneje politiki podpjerasche. Italska wikhał so zyle wo Jendźelskej słožuje. Jendźelska mjesche teš nětkosći kupowanja Němskeje na polu swonkowneje politiki so dobre. Jendźelska kupjenjerska nierad njewjoźesche, so je Němska nocźe z Francowskej dorosmjeła a dorěkowała. Wo tole nětk, so mamy w naschim staće nowych knježerjow, so skoro so je je w swonkownej politizy wjele pschemjenjło a so je njepschijomnosće kupja. Statna wuchowsć je wopsebitu delegaziju do wschich hłownych městow wuwołała, so by je knježerstwami krajow wo pschedmjech dowoza a wuwoza jednała. Jeli chce nasche kupowanstwo so brjoha pschimnyć, je trěbny wuwoz wobdźěłkow nascheje industrije. Jeli dyrbi sej wótkazowy pschikaz, trjeba dźěła, schtož w naschim kraju pschedrjebowań, dawno njeodpadha wschem próduwym oddźělerjam dźěło a zhłób wobdźěłowacz. Tehodła trjebamy wuwoz co zwjch krajow. Schtóž chce swoje twory wotbyć, dyrbi pschecźelstwo se wschěmi hatzicź.

Produktowe witi sapadnyhu wječera jano do starce słabosće. Dowos njepschibéra, a tola płaczimy sterje słabnu. W hotowym zornje na Barlinskich witkach jenož pschenza zornio bobosće 10 pf. popnischi, na Drježdźanskich witkach zornio pjatki jenoż 5 pf. Wšěcé druhe druhziny žita dotalne płaczimy dźerżachu. W termiinowym witowanju pschenza a rožka sandźe wuwiwadźistej.

Wječera płaczesche w Barlinje zentnar:

Pschenicźny 10,15—10,25 (10,60—10,70) hr., rožki 7,90 hacź 8 (7,95—8,05) hr., jećmjenja, nalčnjeho 8,70 hacź 9,20 hr., nasymskeho 8,35—8,65 hr., wowsa 7,70 hacź 7,95 (6,80—7,05) hr.,

w termijnowym witowanju:

pschenicźy:

za september: (11,15 hr.),
za oktober: 10,17½ (11,07½) hr.,
za dezember: 10,19⅞—10,19¾ (11,12⅛),
za měrz: 11,07½ (11,18¾) hr.,

rožki:

za september: (8,58¾ hr.),
za oktober: 8,30—8,31½ (8,55) hr.,
za dezember: 8,40—8,37½ (8,62½—8,61⅝),
za měrz: 8,55—8,53¾ (8,71¼) hr.,

wowsa:

za september: (7,37½ hr.),
za oktober: 7,10 hr.,

w Drježdźanach:

pschenicźy 9,85—10,10 (10,15—10,40) hr., rožki 7,80 hacź 8,05 (7,90—8,15) hr., jećmjenja, nalčnjeho 9 hacź 9,60 hr., nasymskeho 7,70—8,50 hr., wowsa 6,60 hacź 6,90 hr.

Płaczisny w spinkach za płaczišny tydźenischich witkow. Kóždy pak žane naspomnjene njezišu, so njepschemjenichu.

Wiši rěznego skotu wječera w Drježdźanach.

Howjadow a swini běchu jasno pschewjele pschihnali. Pschedewschim po rěznizy za cźešćimi a tučnymi hołowschtinami swinjemi rozhladowachu so za nje pomjo pjeńdźinami wikam też trochu pomyschene płaczišny žadźeju.

Wjesje wobchadu wo prěnje a lohke kwinje, tohodla pomjo pazdźelnym wikam w płaczišnje pomyschkowachu. Cźelata drje pomału dźěchu, tola rjane a cźežke cźelata dospichu wo nječich pomyschene płaczišny. Howjadowe wiki klasachu. Žadne běchu najrjeńsche woły a tučne byli, tohodla je płaczišny trochu pomyschkowachu. Hewak wiki howjadow wjesołe. Pomjeńkowanje pschedawarjow je dotalnych płaczišnach.

Hamtske a zudnitze powěźenje.

Pschepadźowanja:

Sćrjedu 5. winowca 1932

w Běłej Wodźe, dop. w 10 hodź. w hasćenju „Ke krónje": Radio, 3 klawiry, płećena lawka, stołaj, wojerowy auto, pinatowe wobrěcze, pijanske blido, płećena mjezowa garnitura, lampa na pjanske blido, steiazy cźapnik;

w Pschi Wetkowje: Sernišy, taleriz, hornzy, nóże, widlički a podobna hoschpodarska potrjeba. Kupny jeźdu po dop. w 12 hodź. na gmejnskim hamcźe.

Konkursne powěźenje.

W konkursu nad hamtskonjom Wilhelmom Ernestom Seifertom w Dermsdorfu, jeni zwjesenjki wobsedźerjej firmy Ernst Seifert w Budyschinje, je jsnd dalši termin na srjedu 12. 10. 32, pschiw. 1912 hodź. do Budyschina na hamtskhwu, isbu 141 hwatał.

Sćerd w Kamjenzu je dorbicźerske pschepodawanje Otto Bergnerej leżownizke w Halschkrowje na wutoru 4. 10. 32 postajene, zrušił.

Płaczišny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a wowsowe symjo so tuna abo 1000 kg, nowak 100 kg

	Płaczišny po złotej hriwnje				
	2. 10.	1. 10.		2. 10.	1. 10.
Pšenica	203-205	204-206	runy	—	—
rožka	188-193	187-189	woka	17,1-2,0	17, -20
ječmjeń, nal.	—	—	šedre lunjny	—	—
ječmjeń	174-184	174-184	bjełe lunjny	—	—
wows	134-139	134-139	seradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wowsk	—	—
pšenč. muka	25 5-29,	25,5-29,(	lany wowsk	17,3-19,5	10,3-10,5
rožna muka	20,5-23,(	20 5-23(	such. truhanč	1,20-1,50	9,20-9,5
pš. wotruby	9,50 10,(	9,50-10,(	k. rnj. kruški	13,5-13,8	13,5-13,8
rožne „	8,40-8,80	8,4 -8,8	syno, 50 kg	1,90-2,25	1,90-2,25
raps	—	—	rožana słoma	0,65-0,80	0,65-0,85
hróch Viktor	21,0-24,0	21,0-24,(	ješeć. „	0,45-0,60	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsana „	0,45-0,6	0,50-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,4 -0,6	0,50-0,60

Drježdźanska burza (30 9.)

Pšenica 76 kg	197—02	běrnjace kruški	—
rožka, 74 kg	156-161	pšenč. wotruby	9,20 9,50
nalětni ječmjeń	180-192	rožne wotruby	9,40 10,40
nazymsk. ječmjeń	—	pšenična muka	37,50 39,50
wows	132-138	rožana muka	25,50-26,50
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9 00 9 20	cokrowe truh.	—

Płaczišny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych witkach.

29. septembra

171 wol., 296 nyk., 316 kruw., 56 jałoic, 688 ćelat. 895 wowc., 3163 swini.

Płaczišny za

woły: 1. 32—35, 2. 28—31; 3. 24—27; 4. 20—23;
byki: 1. 29—32, 2. 24—28, 3. 20—23, 4. —;
kruwy: 1. 26—31, 2. 21—25, 3. 14—20; 4. 10—12;
jałojcy: 1. 30—33, 2. 24—29;
wowcy: 1. 31—33, 2. 35—38, 3. 27—30;
ćelata: 2. 45—50, 3. 38—44, 4. 32—36, 5. —;
swinje: 1. 46—47, 2. 44—46, 3. 43—43, 4. 40—42
5. 37—39. Rancy: 38—4

ńžo wostajił. Pobłahnaj staj njesnaty, kotraž staj 26. septembra wjecžor wokoło 7 hodź. ſ wjetšim ruchnym wosom ſ brónami pšches Njeswačidło pšchijěkoj. Wonaj běschtaj we módrym ſamkaſtſimaj wobleſomaj a módrym cžapkomaj. Schtóž móže tu nješchto ſdźělić, njech ſandarmſkemu w Njeswačidle (telefon Njeswačidło cžo. 317) wozjewi. Pšched kupjenjom žu warnuje.

S **Wujesda.** (Wumělenje wučžerjow.) Po Michalſkich prózninach ſtanje žo pšchi ſtudomnej ſchuli wumělenje njeſtatnejch wučžerjow. Njeſtatny wučžeŕ k. Bjarnat Albanus pſcherađi ſo do Hornich Kundraczic pola Lubija. Na jeho městno ſtupi wupomhanſki wučžeŕ k. Erich Pretzſch ſ Kotmarez pola Lubija.

Z Hórkow. (Zaſo dźčo.) Před dwěmaj njedźelomaj běše tu Halbachec ſkala po pjeć njedźel trajacym dźče zaſo přeſtała a ſwojim dźěłačerjam prajila, zo je jara njewěſte, hdy ſo dźěło zaſo započnje. Zwjeſelace je, zo je tuta zaſtawka jenož dwě njedźeli trała. Póndźelu rano dźěchu tu dźěłačerjo mjenujcy zaſo na dźěło. Tutón króć ſu wuhlady Bohu dźak nješto kmaňšo hač hewak. Dźěłačerjam je ſo prajiło, zo změja 8 njedźel zaſtužbu. Tola ſo nadźijamy, zo ſo tutnó čas podléši. Halbachec dadźa też někotre dźěła wuwjeſć, kotrež pokazaja, zo ſo z dlěje trajacym dźělom liči. — Druha Hórčanska ſkała hišče wot léta 1929 ſem steji. Krótko prjedy bě ſo tam přez 30 metrow wyſoki kran natwarił, kiž nětko hižo tak dołho próżdny steji.

Z Worklec. (Sydleršwo.) Po wójnje je ſo tu pomérnje wjele twarilo, wosebje je pola tak mjenowan. korčmarſkeho hata nowy dźěl wjeſki nastał. Nětko budže ſo tam najſkerje bórzy dale twarić, a to 14 ſtatkow za mjeńſich zaſydlerjow. Městnoſć přewoſtaji zarjadniſtwo tudomneho rýčerſkubła, kotrež rjadej Malteſkich ſłuša. Jedna ſo nětkle hišče wo finanene prašenje. Worklečanſka gmejna ma wjele bjezdźělnych, kotříž ſu prjedy w Hórčanſkich ſkałach dźěłali. Za nich by wězo derje było, bychu-li krućiši podłožk ſwojeje eksiſtency doſtali, kaž to khežka z wjetſej zahrodu je.

S **Kamjenza.** (Sſadarſka wuſtajeńza.) Kamjenſke wokrjeſne ſadarſke towarſtwo ſarjaduje pſchichodnu njedźelu a póndźelu ſadarſku wuſtajeńzu w małej ſali hoſćenza „Městu Drježdźanoh“.

S **Kamjenza.** (Spinalne wokhromjenje?) Ssobotu dyrbjachu 8 létne dźěćo jeneje ſwójby na Arndtowej dróhy do Budyſkeje nječhćejanſkeje khorownje dowjeſeć. Dźěćo běřche pobładne, ſo je na ſpinalne wokhromjenje ſkhoriło. Njeje pak žaneje pſchičiny k njeměrnoſći, dokelž tuta khoroſć pola dźěćeza hiſchcze połnje dopokaſana njeje. Druhe dźěćo w potrjechenym domje nałkwalnje njetrjebaju ſchuli wopytowaſ. — (Njedźeľ dźeń ſa bědnych.) Pſchichodny njedźeľ dźeń ſa bědnych budže ſobotu 8. oktobra 1932 dop. w 10 hodź. w barazy Kamjenſkeho miloſtneho wuſtawa.

S **Cžiſzoweje.** (Padurſchſtwo.) W nozy k pjatkej dobuchu ſo paduſchi do tudomneho kupneho domu. Woni kradnychu ſa nětkhže 300 hriwnow zigaretow.

S **Radſchowka.** (Karpy kradnyli.) W jenej poſledních nozow ſu paduſchi ſ hata tudomneho ratarja Jana Muki nětkhže pjeć zentnarjow karpow kradnyli. Jako wobſtejdžeŕ najſatra k ſwojemu hatej pſchiňdźe, namaka jón wupróſdnjenu.

S **Mulkez** pola Sſlepeho. (Woheń.) Ssobotu 1. oktobra pſchipołdnju mješ 1 a 1/2 hodź. wudyri pola wobſtejdźerja Mateja Krawza woheń, kiž wulku ſchkodu naczini. Ssobuſpalile ſu ſo zyle ſuče a też cžiſzeńſka młócžalwa. Wohnjowe wobory ſ Mikoraja, Rowneho, Sſlepeho, Brěſowki a Mulkez njemóžachu niczo wulkhowacʼ. Schkoda je jara wulka, dokelž mějachu też zuſy wobſtejdźerjo ſwoju rožu da njedoſtatka měſma do wotpalenje brožnje ſtykanu. S pomocu wohnjowych woborow ſo žuſodne ſtatoki wulkhowachu. Wotpalile ſu ſo njedawno nowotwarjena brózeń, gratowa a ſtanjowa kónja. Woheń je pjeza ſe ſaparjenjom ſtanja naſtał.

S **Rěčicz.** (Ssebi žiwjenje wſała.) Ssobotu wjecžor je ſo 18létna holza w bydlenju ſwojeje macžerje ſ płunom ſajedojczíła. Wona ruku na ſo ſłoži, jako mać a ſtarſcha ſotra ſhromadźiſnu wopytaſchtej. Hnydom po namakanju ſpytachu ju k žiwjenju wróćicʼ. Tuto próżowanje pak njemějeſche wuſpěcha.

Z gmeinskeho žiwjenja

S **Khrjeſcz.** (Stawna gmejnſka ſhromadźizna.) Ssobotu wjecžor ſo wjeſni ſaſtupjerjo k ſtawnej gmejnſkej ſhromadźiſnje ſeńdźechu. Wopyt bě jara dobry. K. wjeſnjanoſta Hušcžk pozdźenje nawjedowaſche. Dźeńſki porjad jedenaſche wobſahuje ako dowjeſenje wodowego dawka. Nimo měrcz žiwa rozmolwa ſo wuwi a dopokaſa, ſo ſu ſo tu dyrbjałe puče nanowacʼ a ſo nu ſ podrjeſenjom wody dźěłaceiſki ſtaw ſako wobuběiſchčicʼ. Dokelž napominaſche k lutowanju wody wčžo wjaty njeſonthaj, budže ſo wot nětka wodowy ſyſtok trjebacʼ. Se 150 hriwnami ſo kóždy pokhłoſta, kiž ſ wodu broji a k temu hiſchcze pola a luki ſo nasčerbnu da. Dokelž ſu ſo Dalizy nětko ſyła wodowoda ſ Khwačžanami widźałe, je ſo elektriſki pręd powiſchi na kilowatk. Stužbowanki dopokaſuja, ſo ſo njeſmě wodowy ſyſtok trjebacʼ. Tři ſlepe kónzy wodowoda wſchak dyrbja małanu wodu wotpuſchcʼeć, tola to njewuběnzinja poſtinjene pſchetrjebanje miliny. Hewak maju ſo we wobkhodže ſtužbe wěſte pſchehłady pſchewiſeć. Naležnoſć ſtudnjow ſo też pſchepytuje. Dokelž ſo wodowy dawk njemóže powiſchicʼ, ſo naležnoſć wotſtorčži. Rěčeſche ſo też wo ſatwarjenju měrjakow pſchetrjebanje wody, tola wažniſche je ſawjedenje wodoweho dawka. Storžeſche ſo też, ſo ſo dawk mało ſ dypkom płaći, pokuja woteběrarjow je ſo pominacʼ dyrbjała. — K wjedźenju wſa ſo wobſtejcʼi dawk. Po někotrych mjeńſich naležnoſćach ſo ſhromadźizna ſkónči. Do tehi pak ſo hiſchcze łoſći wo dołhowach a wudawkach gmejnſkeje połkładnje. Léta 1931 ſtónči ſo někhže ze 700 hriwnami njedoſtatka. Léta pak njedoſtatk hižom nětko 5500 hriwnow wuczinja. Tak dże hiſchcze někotre lutowaſſe naprawy naſhonimy.

Z łužicy

Se **Schěrachowa.** (Njeboże, žboże.) Krótko pſched městom, jako motorowy ſ Budyſchina pichiłna, ſlecža jemu kokoſch runjewon do motoriſteho kola. Koło kokoſchi hurdom hłowu wotwjerhnu, hdyž ſ tajkej njeměrdrej ſpěſchnoſću pſchiłna. Motoriſt jaſeđže pichi tym do pſchěrowa, hdžeż hiſchcze zyły kónz dale jeđžeſche, prjedy hacʼ móžeſche koło ſaſtaćicʼ. Jemu žo niczo njeſta, tak ſo móžeſche wo žboju rěčeʒ.

* S **Wotſchan** a Dtſchahn pola Lubija. (Sſo ſhubił.) Njedawno je ſe tudomny ſhubił Reinhold Horn ſhubił. Wón je ſo wotſtalił, ani ſo by ſdźělił, hdže pſchebywa.

* S **Bjarnacžiz.** (Spinalne wokhromjenje dźěći.) Dr. méd. Meyer je pjatk tu pola jeneho dźěćeza ſpinalne wothromjenje ſpěſćił. Dźěćo, 4 létneho hólza Günthera Hušaka, dowjeđeſchu do Shorjelſkeje Carolinſkeje khorownje.

* Se **Shorjelza.** (We[illegible] Wjesdow[illegible] jedarja.) [illegible] we Wolfowitzim wokrjeſu, kotryž w Shorjelſkim [illegible] [illegible] a mordarſkej komiſiji wopjet ſwojeho njeſtutka wuſnał. Pſchećiwo njemu je ſo nětko pſcheprjetowanje dla mordarſtwa wotewrilo. So by pſchiczinu ſmjerće pod ſpodźiwnymi wobſtejnoſćemi ſemrěteje druheje manđjelſkeje (Juſt je tśeći raz ženjeny) a 4létneho dźěćeza ſ tutoho mandźelſtwa dokładnje ſwěſćiło, je Shorjelſke ſtatne rěčnišwo poruczilo, ſo matej ſo tutej cžeſe wuhrjebacʼ.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* **Pirna.** Finanſny hant ſo rozwuſchcži. Finanſny hant w Heidenauſke ſo 31. měrca 1933 rozpuſchcži. Wſchitkjej pſchiſłušnicy ſo ſ wjeſchego dźěła Pirnjanſkemu a ſe mjeńſchego dźěła Dippoldiswalſkemu wokrjeſej.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutjiſchu ſrjedu:** Woſtanje rjenje, ſymno a ſuchо.

* S **wichorom je ſo na kupje Portoriku w ſrjedźenej Ameriki 187 ludźi morilo a 1800 ſo franiło.** Nětkhže **1800 wobydlenjow je ſo ſapuſčiło a 75 000 ludźi je bydło ſhubiło.**

* **W Tempelhofu pola Barlina je ſo póndźelu ſwajiły rubježny nadpad na jeneho pjenježneho liſtſnoſcherja ſkuſił. Hdyž pjenježny liſtſnoſcher w jenej thěji Bjedrich-Wilhelmſkeje dróhi po ſkhodże dele dźěſche,** ſo do njeho jedyn muž da, kotryž bě krótki cžaſ prjedy toho do wotkhóže ſtupił. **Wobaj je ſobu njemórje bědźeſchtaj, pſchi cžimž rubježnik ſ hamorom, do wapjery ſawalenym, do liſtſnoſcherja bijeſche. Liſtſnoſcher pſchi wojowanju pjenježnu toſchu krucze w jenej ruży dźerżeſche. Jeho ſkhiki ſaſtupſchawſchi, podružniży pſchiběžachu, tola prjedy hacʼ k liſtſnoſcherjej dobėžachu, bě rubježnik nóž wucžahnył, ſ kotrymž do ſwojeho wopora kalaſche. Dokelž pak jemu njemóžeſche pjenježnu toſchu wutorhnucʼ, jeho puſchežu a cžekny. Podružniży a ludźo na haży ſo ſa rubježnikom puſchežichu a jeho doſtžehnychu. Jeho pſchemorſkaſchi jeho poliſiji pſchepodachu. Hdyž jeho pſchekhłyſchachu, praji, ſo je hižo dłeſchi cžaſ bjes dźěła a ſo je ſ nuſu njeſtutk ſkużił.**

* **Pjenježneho pošelnika Karlſtadtez firmy w Königsbergu ſu pondźelu dopołdnja ſchtyrjo mužojo nadpadnychu a jemu 12 500 hriwnow rubili. Nadpadnikam je ſo poradźiło, ſ automobilom cžekacʼ.**

Swójbne powěſće

Swěrowani: Rudolf Jenej, wučžeŕ w Porjechjach ſ Editu rodź. Oberländerez w Budyſchinje. — Alfred Decker ſ Eriku rodź. Dillez w Lubiju.

Semrěł: Richard Alfred Wučžeŕ w Budyſchinje, 2[illegible] łět; khowanje budże jutſe ſrjedu pſchip. w 1 hodź. [illegible] Tuchoŕſkim pohrjebniſchczu.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Drježdźany. „Hromadnik“ změje ſwoje měſačne poſedźenje ſtwórtk 6. oktobra wječor 1/2 9 hodź. pola Steglichec na Christianſkej dróży 22. Wo bohaty wopyt proſy předſyda dr. Wjaſławk.

Pančicy. „Lipa Serbſka“ (muzſke hłoſy) ma ſtwórtk 6. winowca pola Natušec w Kukowje ſpěwanje. Započatk we 8 hodź. Žónſke hłoſy pjatk.

Trjeb. kuchnja
wulke kachle za ſalu a druhe meble
tunjo na předań
Willkommenec ſkładnoſtne kupje
na Kotołſkej haſy 8

Přikrywy na ſofy a diwany
Kurt Erler
nětk na Žitnych wikach 28
znapřeća ſtareho wobkhoda

Při kóžnych khoroſcach, kaž
wotewr. nohach
ſtarych ležkohojacych ranach, ſpalenjach, maćaceje a
ſuchoje **liſawy**
ſpytajće antic ranowu žałbu
CRINOL
Na předań:
w Hrod. haptycy w Budyſinje
w Měſ. haptycy w Kamjencu

23létny młodźenc
kiž wšě ratarſke dźěła wukonja, pyta dźěło k now. 1. tu. Bliže zhoniće we wudawarni Serbſkich Nowin

Dobre wupjerki
2 pohł.: 15.60 14.40 **12.60**
1 1/2 pohł.: 13.— 12.20 **9.80**
Andr. Kaſper
měſ. J. Pilopp

Srjedu 5. oktobra započnje ſo moje
wuprózdnjeńſke wupředawanje
dla přećehnjenja, hdźež
hač do 25 proc. rabata
za ſćěhowace twory dawam:

kotołowe kachle, kóty, pónoje, wuhenj. zasuwaki, plumpy, napojaki, hornicy a pónoje z lat. żeleza, zacynkow. bowy a wanje, kuchinſke wuliwaki atd.

grat za zahrodki, łopače a łopaty, plećeny grót, kałaty grót, kosy a serpy, tŕěſne wokna, rjećazy, běrnjace koše atd.

murjeńſke łopatki, wodowe wahi, piły, nječbozy, file, hěble, hěblowe żeležka, błócka, klešče, zamki a šarnéry, ryhele atd.

Kachle a kuchinſke kachle
Joh. Mießner w Budyšinje
na Kotołſkej haſy
żeleza — worcle — blachi — roły — Telefon 3551

Pjenjezy
za wšě poměry za pytacych z bjezporočnymi podłožkami. Rozprawa darmo.
E. Reichel w Lubiju
na Albertſkej dróży 2
K ręčam: wšědnje 9—11 a 2—5

Najlěpše a najtuńše
jězdne koła a šijace mašiny
dostanjeće přeco hišče we
Witekec kolesow. domje w Sći'ecach

7 tunich dnjow
hač do 7. okt. 10% rabata!
Hardiny
Saty
Wupjerki
Jda Würkerowa rodź. **Erlerec**
Rózk Zwonk Lawſkeje haſy 10

Žiwnoſć
ſo hnydom kupić pyta. 10000 hr. może ſo naplaćić. Bliže zhoniće we wudawarni Serbſkich Nowin

Zacynkowane bowy
28 cm 0.80 hr.
Groć. běrnjace korby
1.15 hr.
Gustav Siegel w Budyſinje
na Žadnej Bohatej haſy 15

Gumi za koła
we wulkim wubjerku jara tunjo pola
Br. Thomas
w Budyšinje
na Kamjenſkim haſy 16

Wše ſulſke knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbſka kniharnja w Budyšinje
::: na Lawſkich hrjebjach :::

Bohu Knjezej je ſo ſpodobało, wčera rano moju lubu mandźelſku, naju lubu maćeř

Marju Donatowu

rodź. Pjechec

ze ſwjatymi ſakramentami doma wobſtaranu, do ſwojeho njebjeſkeho raja wotwołać.

W Časecach a Kopšinje,
4. winowca 1932.

Zrudźeni zawoſtajeni.

Pohrjeb budże ſtwórtk rano 1/2 9 hodź. w Khróšćecach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwkam čělneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom (ułtej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 234 — Budyšin — Srjedu, 5. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Hindenburgowy dźak

S radiom je so wutoru po wšěch němšćich sćelelakach rěč němskeho presidenta rozsćěrita, w kotrejž sa zbožopřeća a kedźbliwosće dźakowasće, kotrejž su jo jemu i pśiśiśinu jeho narodninow wopokasale. Rěcz mějesće so takle:

„K dokonjenju 85. lěta žiwjenja su mi je wšěch stronow Němskeje, teź se strony Němzowu st amneje strony naśeje mjeźy wjele zbožopśeśeśow pósłało. Wšěm, tele postrowy a dary se strony małych a wulkich, khudych a bohatych, su mje hłuboko hnuśe. Sćym tele znamjenja wobłobnjskeho spominanja sobom jako dopokas źiwerneho wótśišnjskeho smyślenja a swjasanja powitał. S wosebitym wjeselom sym teź słonił, so je prośiwa Hindenburgskeho dara, kotryž je mojim starym we wójnje wobsćěhodźenym towaršcham a jich sawostajenym w padach nuźy i tajkim zbožnowanjom pomhała, dobry worthlóž namakała a nowe źrědła sa tutón samyślt wunjeźła. Tak so dźensa z žylej wutrobu wšitkim dźakuju, kotśiž su w mojim smyśle wjele potrěbnym pomoc pśinjeśłe a kotśiž su mje se słubom źiwerneho zwobudźeńa na wobnowjenju wótśišnjy smjeźeli.

Stejimy pśed cźežkimi nadawkami. Do wonka so we źiwoju źiwobudu a prawo bědźimy, smuśka we dźěle a kšěć. Kaž prjedy budu so teź w pśichodźe wo to prózowaś, so bych jako prawdosćiwy sastawaŕ němskeho luda, nad stronami stejo, wšichnim Němzowu sa to sjednośiś. Pśichi tym so na stronu mužej němskeho luda jakožuju, kotrejž stawiśiny wuśa, so je so teź w prjedawšich cźasach musy a strašna sjednośeny pod wjednistwo, je žylnej a narodnej wolu napjelnjene, stajił. Njeidźe we wo nahladu a pśihleća wožobow, skupinow a stronow, dźe wo pśichod Němskeje. Tutomu słužiśź, sa njón woporny pśiśinjeśeś, dyrbi wola kóždeho němskeho muża, kóždeje němskeje žony być! Schtóž i tymle spśimaćom ke mni stejo pomha, je mi najlěpśe narodninśe wjeźele cźiniś. W tymle smyśle: do prédka i Bohom!"

Papen přeciwo mzdowym strajkam zakroči

Němske knježerstwo je so rozsudźiło, do strajkowazeho hibanja i nowymi wukazanmi zapśihnuś. Wutoru je we „Němskim Nawěźchniku" wukas dźełoweho ministra wuschoł, po kotrymž dźełaćerjo a dźełaćeŕ swjasći **nimaju prawo, hdyž so w jenej dźełarni na podłožu poźledniseho nutsowneho wukasa so mjsa strócźi a so sdobom licźba dźełacerjow powjetśi.**

Dźełaćerske swjasći pśeciwo tomule postupanju němskeho knježerstwa **najwótrišcho protestuju,** dokelž po jich ménjenju wukas wo skrócźenju mzdy pśeciwo wustawje postorkuje. Tutomu nahladej tej nékotśi nahladni prawnizy **pśichłožuja.**

Němske knježerstwo chze dale **zakoń wo sawěsćenju dźełonjemějerjow pśicheměnić.** Po tym njebychu dźełonjemějerjo w pśichodźe prawo méli, dźeło w dźełarnjach wotpokasaś, kotrychž dźełaćerjo strajkuja. Hacź dotal njeje so tajke wotpokasanje jako wotpokasanje dźela wobhładało a njeje prawo dźełonjemějerja na podpjeru na žane waschnje pśichtrócźiło. Knježerstwowy nowy plan po sdaću na to dźe, dźełonjemějerjam podpjeru wsaś, jeli so njejźu swólniwi, je źwojim dźełom strajk słamaś.

Kónc Hamburgskeho wobkhadneho strajka

Němski dźełowy minister je wozjewił, so je rosrišaźu wuśud Hamburgskeho wurunarja swjasagy, dokelž so wo dźełowe wojowanje jedna, wot kotrehož je sałhowanje hospodarskeho źiwjenja w Hamburgu wotwisne.

W Hamburgskim wobkłodnym strajku je wyrunaŕ wutoru rosrišaźu wuśud wupraji, po kotrymž so mjda wo 5 procentow sniźi a so tydźeńśi dźełańśi cźaŕ na 45 hodźin sterźi. Němski dźełowy minister je hnydom wozjewił, so je rosrišaźu wuśud wjasagy. Dźełaćerske swjasći a strajkowe wjednistwo njejźu so hišcźe rozsudźile, hacź wyrbja tónle rosrišaźu wuśud pśichijeć abo dale strajkowaś daś.

Jednanje z Hollandskej wo kontingentach so rozbiłe

Hollandske knježerstwo je wo němsko-hollandskim jednanju w nastupanju kontingentowaneho dowoza sdźełenku wudało, w kotrejž so praji, so je knježerstwo, němske plany sponiwschi, k dopósnaću doschło, so němske namjety podłožka sa spomóżne rospominanje njedawaju. Němszy wotpósłanzy su prajili, so tole hollandske stejiśnjo źiwojenu knježerstwu na wědomje dadźa.

Hollandska sdźelenka je w Barlinje wulke spodźiwanje sbudźiła. Kaž je znate, je Hollandska pśed nékotrym cźasom sama wśchelake kontingenty, mjes nimi sa cźiże, trikotowe twory, drasty, hornjeźerske a porzlinowe twory, postajiła, kotrež němski wuwos do Hollandskeje wo nětkuśe 50 milijonow hriwnow létnje wobmjerśiła. Němskemu knježerstwu wo tym powěźi njedawschi, ani wo tym njepojednawschi, je wono tele naprawy cźiniło.

Jednanje wo devizach z Italskej

Hdyž bě Němska i Italskej wobsamknjene devizowe dojednanje wupowědźiła, je so i Italskej dojednanje dozpiło, i kotrymž so saplacźenje italskich winowych kupow położa. Italske knježerstwo je njedźiwajcy tohe saplacźenje němskich twarow sawrjelo. Němske knježerstwo je so najprjedy napscheźiwnych naprawow wosłajiło a jednanje i Italskej sawjedło.

Hospodarska strona za zhromadźenje sriedźizny

Sastupnizy źrjedneho stawa i zyleje Sakskeje su we sylnje wopytanej zhromadźiśe w Drjezdźanach wo wólach do němskeho sejma jednali. Jenomyślnje so sa źlědowazy nahlad wuprajichu:

Hdyž na nowe němskemu ludej napołožene wojowanje sjuła smyśl, potom dyrbi so mišno mjes nacionalnymi sozialistami a zentrumskej stronu i mozu wupjelnieś, kotraž je se sylnym, jenotnym, stacźanskim kśesćeńskim narodnym duchom napjelnjena. Hdyž w Barlinje njeje mózno było, měšćańske strony sjednoćeź, dyrbi so to w Sakskej spytaś. Strony němskeho źrjenjeho stawa tohoda lud a měšćańske strony napominaju, je bychu so pśichi pśichodnych wólbach w narodnym měšćańskim bloku zhromadźile. Stare politiske strony bychu so pśichi tymle wólbnym wojowanju dyrbjałe samknjeć wólnych lisćinow wsdaś.

Nadpady na smólnicowy cah stahlhelmarjow

Pónźelu wjeczor je stahlhelm w Braunschweigu k cźeśći němskeho prezidenta hindenburgowy (skłowy) cźah wuhotował. Hdyž won po měśće cźehnjeschе, nazionalni sozialistojo a kommunistojo stahlhelmarjam śśichadźaje wudhna nadawachu. Słónceźaca rěcz so se spéwanjom wojowańskich spéwow myleschе. Policija dyrbjeschе wospjet pśicheźiwo demonstrantam zakrocźeź. W Leopoldskej dróhy su, kaž policija powě, i ludoweje cźrjódy pjerj króć do policije tśěli, tola su wutśele mišnyle. Policija dyrbjeschе i nahim teźakom postupowaś. Nékotśi nazionalni sozialistojo konjow dweju policajskeju offizjerow dźerźachu, mjes tym so druhi spytachu **offizjerow i konjow storhnyć.** Hdyž jenoho nazionalneho sozialista sajachu, ludowa cźrjóda spyta, jeho wuśiwobodźiś. Sajateho dyrbjachu słónceźe wje i wotnajeńśim automobilom k policajskimu domjescź.

Hdyž so po połnozy stahlhelmarjo domoj wrócźachu, jich pśichi Leonhardskim namésće politiśy hinak smyśleni wohanjachu a do nich schtelcźowe cźrjopy a kwětkowe hornyj mjetachu.

Nazionalno-sozialistiska strona je wozjewiła, so su sajateho nazionalneho sozialista sajachu, ludowa cźrjóda spyta, jeho wuśiwobodźiś. Sajateho dyrbjachu słónceźe wje i wotnajeńśim automobilom k policajskimu domjescź.

Hdyž so po połnozy stahlhelmarjo domoj wrócźachu, jich pśichi Leonhardskim namésće politiśy hinak smyśleni wohanjachu a do nich schtelcźowe cźrjopy a kwětkowe hornyj mjetachu.

Nazionalno-sozialistiska strona je wozjewiła, so su sajateho nazionalneho sozialista sajachu, ludowa cźrjóda spyta, jeho wuśiwobodźiś. Sajateho dyrbjachu słónceźe wje i wotnajeńśim automobilom k policajskimu domjescź.

Pruski wukaz wo kupan'u

Wukas němskeho kommišara sa Prusku wo kupanju je so dźensa wozjewił a 1. novembra do mozu stupi. Won sakaluje, so i nahim cźełkom kupaś. Kupaze wobleczenje žónskich dyrbi dospołnje pśédki, źiwot a horni dźěl sćełnoho pśichłyć. Sadni wurěźk njesmě pśhes tónź łopatkow hić. Muźzy dyrbja kupańske kholowy wobleczeni być.

5½ milijona njedostatka w auguse

Mjes tym so bě julij sakitenu statej 3 milijony hriwnow pschesbytka pśichinjeźł, je so august i njedostatkom 5½ milijona hriwnow skónčił. Dochody w porjadnym hospodarskiwje 21 milijonow, wudawki pak 6½ milijona hriwnow wuczinjeja. Zyły defizit prěnich pjeć mešazow běžneho ličbowańskeho léta nimale 20 milijonow hriwnow wuczinja.

Awstriska swo'u dotalnu politiku k Němskej přeměniła

Awstrilka je i pichijecjom franzowskeje poźcźonki po politiki wotrjekła, kotraž bě na pśchisamknjenje Awstrijskeje k Němskej složena. Awstrijska je zlubika, so wschě plany spuschcźi, i kotrymiż je ju dotal sa sjednoćenje Awstrijskeje i Němskej dźełalo. W swiźu z tym je wona źwojeho dolholetneho pósłanza w Barlinje, dr. Franka, kotryż je stajnje pśchijamknjenje Awstrijskeje k Němskej sastupował, wotwolała. Sdobom dotholetny nowinski schef awstriskeho pósłanstwa, dr. Wasserbäck, źwoje Barlinske sastopnistwo wopuschcźi. Teź Wasserbäck je so wo pśchisamknjenje Awstrijskeje k Němskej prózował.

Eupen-Malmedy

Belgiske wobcežowanje.

K jesćej sastupnikow krajanstwow Eupen-Malmedy-Monschau, kotryż je so 1. oktobra w Kresełe wotmił, je belgiske knježerstwo hamtske wojewjenje wudało. We tym so praji, so je so sjawne ménjenje w Belgiskej i tutej demonstrazijun jara rosharilo. Belgiske knježerstwo najwótrischo pścheciwo tajkim demonstrazijam a pścheciwo poczinjenju němskeju ministrow i Gayla a je Schleichera, kotraž tiaj sjedźej postrowjazy telegramm pózłaloj, najwótrischo protestuje. Belgiske knježerstwo njechudźe so je zanym jednanjom wo belgiskej nuźy nakładowaś a je kuźe rosćudźene, so wot tutoho stejiśnjcza njewotejdźe.

Němski pósłanz hrabja Lerchenfeld je wutoru popołdnju i belgiskim ministerskim presidentom Rentinom wo Kresełdźim sjedźe a wo Eupen-Malmedźim praschenju rosrěkrenje měł, kotrež je pol hodźiny trało.

Pólska so zaso do Rady Zwjazka Ludow wuzwoliła

Po wustawkach Rady Swjazka Ludow dyrbjachu létša Pólśka, Juhosłowjanska a Pernska swoje sydło w Radźe Swjazka Ludow wopuschcźiś. Pśchi nowowólbje su Pólśku i nowa wuswolili, na město Perusśeje su Mexiku a město Juhosłowjanskeje Cźěchosłowakisku wuswolili.

Pśchi wólbje je so i 52 hłosow sa Pólśku 48, sa Cźěchosłowakisku 46 a sa Pernsku tohorunja 48 hłosow wotedało. Se wschěch statow Swjazka Ludow su potajkim jenoz schtyri staty pścheciwo nowowólbje Pólśkeje do Rady Swjazka Ludow hłosowale. Tak staj so nětkole dwaj hłosujuśaj krajej do Rady Swjazka Ludow wuswoliłoj. We konferency so źiwje rospomina, kak schtyri mozy rěkaju, kotrejž su pścheciwo Pólśkej hłosowale.

Sa nowowólbu Pólśkeje do Rady Swjazka Ludow je po idaczu Franzowska dźełala. Pólśka je i wójerskim swjazkom i Franzowskej swjasana. Franzowske nowiny tohodla nowowólbu Pólśkeje jako politiske dobycze Franzowskeje wuložnja, kotrež so pścheciwo Němskej měri. Tak „Petit Parisien" pśicze: Hdyžna zhromadźizna Swjazka Ludow je Pólśkej, kotruż jako wulkonóż pśchipósnawa, mózność dała, na podłožu połneje runoprawnosće źiwojenu němskemu źiwjacej wotmołwiś.

Kommisija Zw'azka Ludow so do Boliviskeje póscele

Komitej Swjazka Ludow je i amerikanskim „komitejom neutralnych" jednal a po jeho radźe namjetuje, so by Rada Swjazka Ludow kommišiju offizirow do kraja njes Paraguayskej a Bolivijskej (w poladniscej Amerizy) pósłała, so by na mjetnje ramym sražењam wójskow wobarała. Waschnje, wojowaze wójska najprjedy dźěliś, je so jako tymane wuprashowało. Pśchetož nětcźišche położenje, w kotrymž běchu wobej wójsay napscheźiwne sćejtej, dyrbi njesmilnje k sražењam dowjesć, byrnjež bychu knježerstwje sa mérne jednanja byte.

Wólba naměstnika hrabje Graviny, jenrěcheho kommisara Swjazka Ludow w Gdansku, je so dla sadźewkow a wobcežnjoscjow wotstorcźiła.

Kupa ze wšitkimi wobydlerjemi so přepadła

W Grichiskej Mazedonskej je nowe semjerzenje ninno měrn wulke sapuscźenje naczinilo. Podkopki pola Stratoniki su so hromadźe i hórnikami, kotśiž w nich dźěłachu,

sajźyte. Hacź dotal hu jenoź mohli 40 jranjenych cźełow wumrjeć. Wulke dźele pśichimórskeho brjoha hu ho do morja pśepadnyle. Mórski brjoh na nětkole zyle hinašći napohlad. Mała kupa Anagioni, na kśeśiž 250 źiwójbow bydleśe, je ho w morju zhubiła.

Tsoldaris je republiku pśichilnuł.

Prezident grichiskeje republiki je wośewjeuje ja lud wudał, w kótrymž pśichipowéda, jo ludowa strona a jejny wjednik Tsoldaris republikanšku statnu formu bjes wuměnjenja pśichipśiznawataj, a so njeje wjazy žaneje swady wo statnu formu.

De Valera je generalneho gouverneura wotstronił

Generalny gouverneur iriskeho swobodneho stata, James Mc Neill, je ho njenadźijcy do audienzy pola jendźelskeho krala swołał a ho po žadanju iriskeho ministerskeho pśchedsydy de Valery je swojeho sastojnstwa w Dublinje wotwołał. Dojednanje konferency krajow jendźelskeho knježeństwa bě 1930 dominionam prawo pśichipóstnało, so žmužda pola krala wuśitkowacź, so ho ś nich njelubu kralowy sastupjeć wowola.

James Mc Neill, po rodźe Irśi, bě pśched nękotrymi měsacami ikśichwdźenjam se stronu iriskeho knježeństwa wustajeny był. Jeho žadanje za sadośćeźinjenjom bě ho jenu zapowědźiło. Konflikt je ho potom shórschił, hdyž bě generalny gouverneur material wo swadźe iriskim nowinam pśichepodał, a de Valera sadźewa, so ho listowanje wocźišcźi.

Mc Neill do stareje gardy iriskich revoluzionarow žłuśa; na jeho hłowu bě jendźelske knježeństwo w krwawnym potłoćerśkim wojowanju pśicźiwo Irśkej ras mnyto wustajiło. 1921 je ho potom Mc Neill hromadźe ś pomérnymi revoluzionaranti a pśichiwižowarjemi Cosgrava ś Jendźelskej jednał.

Njepřećelstwo Mexikanskeje přećiwo Vatikanej

W Mexikanskej zurkej podobuje potłoćerja kaž w komunistiskej Rusiej. President Rodriguez hrosy, so katolikam nětkotre zyrkwje wośmje, jeli so stejišćo zyrkwje take wostanje, kajkeź je ho ś bamžowym pjatkownym wokolnym listom wojewiło. Tele sebrane zyrkwje ho do schulow a do pśchedawarnjow dźełaćerskich konsumskich towarśtwow pśchetwori.

Mexikanski jezuit je wobsankuhł, bamžowego nunzija, monsignore Leopolda Ruiza Flores, wupokazaś.

Kapitulacija zbožkarjow w Sao Paolo

W revolucźiji pśicźiwo brazilskemu swjatkowemu knježeństwu hu ho zbožkarjo generalej Klingrej spjećili a jeho nuśowali, ho swjatkowemu wójšu podaś. Hižo pjatk wjeczor bě general Klinger staw wobkedźenja w Sao Paolo pśichipowědźił. Kaž bórzy bě ho zaćmiło, bě zbožkarjam zakazane, so na dróhy pokazaś. Na dróhy ho ludźo ani wodźijo njeźmědźachu zhromadźiś. Ważnu rólu pśichi wuranjanju wobydlerskeje wójny hu katolscy duchowni hrali. Hdyž bě arcybiskop w Sao Paulo wotewrjeny list kardinalej arcybiskopej w Rio de Janeiro wotedaś dał, w kótrymž jeho napominaśe, so by ho zyrkej prózowała, bratrow mordowaju wójnu skóncźiś, hu duchowni wótźehje na wótzach sa sjednanje skutkowali.

Mandźuske knježeństwo přećiwo Lyttonowej rozprawje

Swonkowny minister mandźuskeho knježeństwa, Schih, sjawnje wulke poroki Lyttonowej rozprawje cźini. Wobzaruje, so rozprawa njewotwiźnosć Mandźuskeje njepoznźa. Swjatk Ludow ho myli, hdyž źebi myślił, so njetrjeba pśicherow 30 milijonow wobydlerjow Mandźuskeje kedźiom mśeś.

Japanske wójsko je sapocźało, pśechećiwo wójšu chinešeho generala Liheićinga postupowaś. Tej w Tśitśikarskej krajinje hu ho žylne wothrožełenja japanskeho wójska pśicźiwo chinešim dobrowólnikam pódlałe.

*

K Monjskej rěcy wuczahnywšchi hu Japanzy po rozprawje mandźuskich wojeńskich wyšnoścow nětkaž 1500 chinešich dobrowólnikow morili. Japanske bomby mjetaze létadła hu ho za Chinešami pulśeźili, kótrež do powodźeneho kraja cźekaju.

*

S Charbina ho powě: Chinešy dobrowólniźy hu we poknóżnej Mandźuskej nowe dobyća sćinili. Zyłu wjeczornu pokoju rańšcho-chinešeje żeleśnizy hu wobhadźili.

Jastwo přenajeć!

Jastwo w nětkulišim hrodźe Eberbachu (w badenskim Odenskim lěsu). Tuto twarjenje ma spodźiwne stawizny. Z kóždym létom běše w Eberbachu mjenje klubowych a k nuzy zdźerżane měšnosće so wjacy wuźiwać njehodźachu. Jastwo so skóncźnje rozpuści a twarjenja so přenajachu.

Ze Serbow

W Budyšćinje, 5. winowca 1932.

— Zo **pśedpje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +15. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —1 a thermometer w nocy +5. — Sćeźkowazy wjedrowny ras ho wažnje njepśichodnje. — Wośmuch abo łoźt je khětko wustupował. Kaž hyło wczera pśachmu, kubźa jón symne powětrny ł połnoźnemu łodpołdnjeju wotrja. Wyšchina ł wjeczora Europy haśańske hacź do połnoźnego łodpołdnja morja. Mjes tym wšchitkotnja ho w połnocy sahe pścheměnjenja. Tam wupśchećzerja ho saho nižiny a zawjeswaja symnym powětram puć do najchich stron. Tak kuom sahe wotzkopśenje a teź rjany słónczny porćah. Wyšchina ł wjeczora rozpołnjuje ho nad śrjedźnej Europu. Na połnoźnym zadranškim abo adriatiskim morjom mamy dnje nižiny. Tuto najkśe k ranju pocźahuje a nasche wjedro njewothrožuje. — Nejwyšše schwórśk khłada hyło popołdnju 6,07 hodź. a khowa ho 5,30 hodź. Mjeńaćk khłada popołdnju 2,28 hodź. a khowa ho wjeczor 9,19 hodź.

— **Wozjebowy auto powali** wczera popołdnju wokoło 3 hodź. tudomnu knježnu, kotraž chayśche Sserbsku hasu na rózku Sserbskich hrjebjow pśchekrocźiła. Jeje drasta ho khětro wobschkodźi. Cźełneje schłody wona njepocźeła.

— **Sakśa krajna loterija.** Pśichi póndźelnišchim cźekanjenju 5. rjadownje 201. sakśeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (25. a pośledni dźeń) padźe dobyće wo 10 000 hr. a premija wo 250 000 hr. na cźišku 13097; dobyće wo 5000 hr. na cźišku 22726 39583 46956 76489; dobyće wo 300 hr. a jubilejna premija wo 10 000 hr. na cźišku 3912 36118 64395 74935 90122 94091 107861 142710 142531 149435; dobyće wo 3000 hr. na cźišku 140 1984 20447 30555 38458 46633 66567 80821 85050 89685 89847 93035 145657 148369; dobyće wo 2000 hr. na cźišku 188 736 1037 1392 3225 6467 7168 7363 10555 24728 36132 45878 53109 64826 66572 70281 74923 77675 97982 98598 101646 103214 116545 118587 127058 132870 133811 135674 139977 139686 141342 143878 144824 152276 152661 153729 155327 156208; dobyće wo 1000 hr. na cźišku 1022 2223 2640 6172 8861 9307 9785 16735 17201 19434 19735 20665 26564 27595 29514 31213 34108 37556 42468 42736 51507 54131 57638 57985 58998 59725 60656 62556 65695 66260 67368 67918 68335 69508 70068 70077 70151 70464 71845 72106 73641 76845 81861 82122 82369 83756 87991 88282 88380 89128 89215 92540 94172 94390 94671 99949 100298 100444 103566 106952 108719 110263 110947 112249 112745 113456 117370 119860 120468 121399 124618 129142 129894 138606 141034 142573 145564 145615 149003 153934 155079 155215 155408 156704 157384.

— **Sseši žiwjenje wšak.** Tudomneho 36ćetneho wuženjeneho pśchekupśkeho pomoznika wczera popołdnju wokoło 3 hodź. na jenej łubi wobwóźnjeneho namakachu. Wobźarujomneho žu pjeća cźeźe myśle do zmjerće sahnałe.

— K tjom mjeźazam jaśma sahaźdźeny. Mjeńenjony bźeše cźeś Gerhard Móchel ze Jidowa, nětko w Budyšchinje, kiž we śeta 1928 nimkostatnej khorhoji pśchiśłuschu, bu dla fyschowanja ł pśchepśichinjenjom a hrubeho njedocźinśiwa bla wobśiwe ženy. Pśichi dowołenej zhromadnej demonstrazji nimkostatnej khorhoje a żelesnje fronty 21. februara t. l. je wón na Nźerśkej dróhy pjeća biwšaj ł cźaha stocźił a najprjedy pśeśaśeńskemu pomocnika Schrötera a hnydom na to twarśkeho samkarja Zimmera ł pjaśeju prenjeho wuśes wocźi a druheho do zyła bucźił. Wobaj dyrjenaj staj nazionalsozialistaj. Dale Móchela winowachu, so je pśichi demonstrazji nimkostatneje khorhoje 11 haprila 1932 na Nźerśkej dróhy tehdomna ł cźaha wótźah nazionalsozialistow Zenkera ł pjaśeju dyrił. Tutych wobaju dla bośeše Móchel ho bjezo pśched hamtskim sudom samokuźi dar bjeć a bźeše dźeń sakśwa a 20 hrimnow pjenjezneho khłostanja abo 4 dny sakśwa dostał. Móchel a staśne cźełnistwo ho pśechećiwo wyšnjemu powołaśiwej. Statny cźełnik namjetowaše pśchi powołanskim jednanju sa kóždy jenotliwy pad měsacy zakśwa

S. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Jušnowźěska wójna.

121] (Pokrjaćowanje.)

„Sćejśa budźeśe mi wěrićz, njeźłyšchane, haj njemóžne budźe ho wam to dacź. Tam ani hospody njedźelu ke michi njeńdu jenoź tohodla, so jim njeby mjes tym nětko jeźa ł kurjenza potradnuł; tam dyrbi ho hladacź jad na schtomach, źito na polach, žyno na łukach, drjewo w lěsu a ryby w hacźe. Tam ho strażuja niź jenoź knjeze leźownośće, ale teź durśke, a schtoź ho njehlada, to ho pokradnje, a hdyž ho njepokradnje, ho sniźi. Haj, spodźiwnje to klincźi, ale wy macźe nimale prawje: cźim idźełanischi, studowanischi ludźa žu, cźim njepózcźiwischi ho sbadźa bycź — runjeź je wěste, so ma sdźełanje cźłowjeka znadobnicź, słepjchicź a swudospośnicź. Njebyśćeśe wěrił, kelko łubkam žu w tym kraju tschěśku rubali. Njekupich-li łubło ja, kupi jo źid."

„Tak je wschadny ja teź pola naš stawachu. Falschna [illegible] pola naš huza a burowku na wopacźne pucźe sawjedźe. Knježim chzyschtaj ho runacź, „fnjes" a „fnjeni" daschtaj jej rékacź, faj knjeza ho wobleka schtaj, kaj knjeza jédźeschtaj, kaj knjeza dźełaschtaj. A sa nějchto lét ho łubło drjebicź počza, poło ja połom a rola ja rolu ho pschedawaschće a łubło ho jhubi, kaj žněh na ščónčku rosta. To mam ja ujeschutk, na naschim stawje skucźeny, hórschcho njeschutka njesinaju. Naš burow dźerži semja, póda, poło, łuka, łéš. W tym je naschа mój, bjes toho žmy pluwy, wětšik naš wotdunje. Sswoje łubło łwjeschćichcź, to je saschužba a dobry skutk, ale ś hrěchom je, łubło pschedacź, hynjeź by wam bylo, knjeze wjećho, kaj je wam je Heja pschedał."

„Sa łubło žym jemu skoro dwójnu płaćijinu saptaćźik."

„Wém, dwazyćzi tyšaz. runjeź telko hódne njebź. Ale Heja njeźmědźeśche pschedawacź, mějesche rjeź: wém, knjeze wjećho, so žym je swojej pódu wožrjedź waschеje pódy a so je to njelube wam, waschim strojam waschim sajazam a waschim houtwischćam, so žym wam we wschém a wschudźe na sadźewku. Chzu ho ś města hnucź, ale je swojich leźownośćow dajśe mi nětkaž na mjesach druhe leźownośće, dwójzy tak wulke kaž žu moje, a ja ho podwolu. Pśiches měru budźechmy jeho khwalili."

„Pjenjesy je na dań dał a bjes starośće je ś nich žiwy."

„Pjenjesy, schto ju pjenjesy? Jako dźećzo pomnju, so pjenjesy nahle spadnychu pśches jenicźku nóz. Schtóž mějesche wjećzor tyšaz złotych, mějesche rano hišće dźećaćz a mnohi dyrbjeschе po proschenju hicź. Ale schtóž mějesche leźownośće, tón to ani njepytny, jich hódnota ho njepschemění, bě žamo wjetscha hacź pjedy."

Tak ho pśchi bjesadźe cźaśe minu. Trubzy ho dožełyschtej, we wrotomaj wós sawrjesłota.

„Waścha Mitośćz, je sapschehnjene". Lujś ho w durjach wośjewi a saso ho śhubi. Wjećch wucźeje cźaśnik, na jednorej schnórzy a jenoź błéworny. „Hlejmy, hlejmy", pomuńli jej Zymbura, hdyž jón wuhlada, „pola naš śmjeje pomałku kóždy cźeladny, wo burach ani njerécźo, tajti cźaśnik, jeli niź lépschi" — a znowa ho roshori na horduju a pychaśiwo.

„Je-li wam prawje, pschewjeselemoj ho po mojich leźownośćach", nanujetowaschе wjećch wot blida stawajo.

„Wém, ho žym pola wjećcha, a wém, schto naschi prjedownizy prajachu, hdy by cźłowjek na pśéschnym konju hedźał a pśéschnje jédźał, ani sa tydźeń by wjećchowjske leźownośće njewobjećhał, ale tola bych radźcho pśéchi schol, wjazy wuźitka bych ś toho měł, na wschitko bych lépje kedźbowacź mohł."

Jenoź prajeśe, a hdyž jej budźeśe pschecź, tam konjej jastantaj a pónđźenoj pśéchi. Dwaj kaž hawronaj cźornej konjej najprjedy hoseźowej wocźi jimaschtaj.

Ssydźeschtaj ho do wosa a jédźeschtaj po zahrodźe. Zymbura ho njemóžeśe naspodźiwacź. Rosliny, sćeła a kwětki kaž je nihdźe druhdźe, ani w lěsu, ani na kuzu wubjał njebě. „Kasajcźe sastacź, knjeze wjećcho", hnjeź Zymbura pschejeschće, a pryedy hacź bě doprajił, konjej stejeschtaj, kaj bychtaj pschirostłoj. „Kak to sastawasch?" chzyschće Zymbura do pohonca dacź, „njewjesch, so ma ho kóń pomałku do śpéschneho běha honiźź, a so ma ho běh hišće pomałschо smjerńcź, i nahłym sadźerjenjom kóń na pjedy cźekpi", —ale mjelcźeschće. Jenoź na konjej żelesnośćnje poblada, kak tu stejeschtaj, mějtaj predźkowanj nosy do pěła zaryjej a bujnej hłowje na ſkichiwjenymaj schtjomaj ł wotteźkami ke krkomaj ſtłóżenej. Hakle hdyž bě wjećch ſ nohi ſtéł, pohonćź wotežał popuśćeźi. „Wschak ho wjazy nje hybnu, hdyž tón tkabla tak njeschcheźeńjaju ſaſtanje", pschedewja hej bur a wobhladny ho po ſahrodźe. „Dyrbi wérna, kaž w raju! Kak ſu te ſchtomy žem pschichśće, kaž je je wutkubkał, hdźe ſu narośće? Buk tu je, ale lopjena ma cźorne, dub tu je, ale lopjena ma pjenjezkojte, ale tu je, ale lopjeno je pišane, topol tu je, ale lopjeno je žoltu kromu, bréza tu je, ale hałźi horje njeźahaju, kaj schnórki dele wiśaja. Wšcho widźu hinaśhe a dźiwne. Rože tu dotal kcźeja, runjeź je jich cźaśa ſ nimu, a njekcźeja tu jenoź cźerwjene a béle, ale teź fijałkowe, cźénne, kaž žej pschejesch."

„To njeśju naśhe ſchtomy, to njeśju naśhe rože, to njeśju naśhe kwětki. Wschitko je wot druhdźe žem njeśene a nahadźane. Rože ſu franzowske, palmy ſu jkeje, jurimy ſ Jarobroda, jehlinowe drjewo je ſlédro blyschćejom je hacź ſ Kaliforniſteje, Virginiſteje, a nětke kerki ſ Japanſkeje a ſ Khiny", wjeſch jomu wutkadowaschće. Pśches ſchkleńcźniki ſa ſjmu a léto jeho wjeſchće figowinju jomu pokaſa, ale Zymbura ſaſtałke njeſlyſchi, a niczemu ho wjazy njedźiwaſche. Pśchesdźeſchtaj park a hnydom ſa nim bě ſelniza a ſchcźěpniza.

(Pokraćowanje ſcźěhuje.)

so shromadnje 6 njedźel jastwa. Sćud pak tutón namjet pschekrocźi a sajudźi Mórhela dla strašnjeho cźěkanja pschedchowacźom ſ kjeźelnym nadpadom a zapowe wołóżace wěstnosće, dale dla hrubeho njekmanstwa w 2 padomaj po 3 mježazonaj, shromadnje k 3 mježazam jastwa. Jako po pschiwedźanju dźiwadźer Hermann ſ Budyschina wuras „Klassenjäger“ sawoła, jeho mjeno huhdom napisćachu.

S **Dalic.** (Wodowódź.) Nadcha gmejna je so dobrowólnje wot shromadneho wodowoda ſ Khwarćźanami wotwobrozyła. Je ſebi za lubje k. Lorenza ſwoju ſamžnu wódnu pschipraunu natwarja. Wodowoda ſ Khwarćźanami wostaji so pjenjezneho prashenja dla, hačkuli je we ſwojim cźasu k ſkowjezej róle pschifanek. To běsche pschez 3000 hriwnoly płaćiło. Dalicy dóstanu hišće jenoż wodowy, tśi pak a ſa nich pschi potrjebje 30 proz. płaćachu. To je nuſne, dokelż wo wódu abo hišće wóy hakow njeje. Khwa a hospodarſkeje wody pak maju Dalicy ſame doſć. Pschiſamknjenje k wodowodej je potajkim jenoż dobrowólne.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Nowotwar.) Tudomne twarjenje, tśi njeho Frenzlez łubłej złuſchesche, je do bydlenjow pschetwarjene. Loni pak so horni poſthod ſ wohnjom japuſći. Nad delnimi rumnoſćemi so potom jenoż ſtrjechu, ſobotu, njedźelu a ſwjate dny hišćeze cźah ¼11 hodź. do Budyſchina a ¼1 hodź. ſaso naſpjeć. Nětko pak tutón cźah wichdónje jěſdźi, niż pak wjazy po ſtarym cźaſu. Pschijěźdże dopoldnja 9,40 hodź. ſa naſchu ſtaziju wot Wósporka, potajkim poł hodźiny prjedy. Naſpjeć ſ Budyſchina pschijěźdże w dotalnym cźaſu. Blížſche widźiće na jědnym planje w „Serb. Nowinach“, 1. okt. wozźišćeźanym.

S **Bukez.** (Powyſchony a pschebadźowny.) Tudomny ſandarmſki hłowny ſtrožnikſchtr Baumgarten, tśi běſche tu psched dobrymi 11 lětami mjeſtno ſemrěteho ſandarmſkeho hłownego ſtrožnikſchtra Gerna pschewſał, bu 1. oktobra ſa ſandarmſkeho komiſara powiſenczowany. K 1. nowembrej ſo wón do kupjel Elſter pschebadźi. Tudomne ſandarmſtwo pschewoſmje po nim ſandarmſki hłowny ſtrožnikſchtr Richter, tśi ſo ſ Lugowy w Rudnych horach ſem pschebadźi.

Se **Jarkow.** (Poſtwjeczenje ſnjkawnje.) Sańdźenu njedźelu poſtwjeczi tudomna dyrbjeńſka wohnjowa wobora ſwoju nowu ſnjkawnju. Popołdnju w druhej hodźinje cźehnjeſche po wězy ſwjedźeńſći cźah, na kotrymž ſo też ſuſodne wobory wobdźělichu a ſo ſ pletwami wupyſchena ſnjkawa ſobu wjeſeſche. Na cźole trocźeſche kapała. Na knježim dworje pschidachu ſo cźeſtne ſobuſtawy a cźeſtni hoſćo. Pschi ſnjkawni witaſche woborny ſtotnik G. Halkaſch, k. Kolpa poda krótki ſtawiniſti pschehlad wo minjenych lětach a poſtwjeczi na to nowu ſnjkawnju, tśi je na wożeńe pschihódnym mjeńſe natwarjena. K. wopalny direktor Penther ſ Lubija namaka khwaſobne ſłowa ſa woboru. Po poſtwjeczeniu pschepoda k. wjeſnjanoſta a wopalny direktor Dießner k. ſtotnikej Haſchkaſchej kluč ſnjkawnje, tśi jón ſ dźaknymi ſłowami pschewza. Szukawnju je twarik k. twariki mjchtr Kilian-Wósporſki. Popołdnju knježeńe wjeſeńe žiwjenje na ſwjedźeńſkej łuzy a wjeczor na Hajeſchez ſali w Kotezach.

Se **Stareho Lubija.** (Paduſchſtwo, tśi może ſe ſcźěhwki měcź.) W nozy k ſobocźe kradnychu na jenym tudomnym polu rožku ſe ſnjawy. Paduſchi najikerje ſami niewědźa, do kajſeho ſtracha žu ſo ſ tym podali. Rožka běſche mjenujcy ſ germiſanom namocźena była. To je jěd! Njeje potajkim dozyła bjes ſtracha, ratarjam žito ſ maſchinow kradnycź, dokelż tuczi ſwoje žito ſwjetſcha nacźinjeja. Kóżdy, tśi tajſe žito pschedawa, ſo khłoſta.

Z **Kulowa.** (Procesijón.) Procesijón katolſkich Serbow ze ſakſkeje Hornjeje Łužicy, kiž wot lěta 1672 kóžde lěto k rózowcowemu ſwjedźenju do Kulowa pschikhadźa, přińdźe też ſobotu pod ſylnym wobdźělenjom do našeho města. Popołdnju w 2 hodź. zhromadźichu ſo wobdźělnicy w Ralbicach (prjedy we Khróśćicach). Procesijón cźehnjeſe na Konjecy a Kocźinu. Śeſć druźkow njeſeſe wobraz maćerje Bożeje. Wokoło 5 hodź. dóńdźechu do Kulowa. Duchowny a ministrantaj dźěchu procesijónej napřeco a wjedźechu jón wot Křižneje cyrkwje pod zwonjenjom do ſwjedźeńſcy wupyſeneje farſkeje cyrkwje. Njedźelu pripołdnju poda ſo procesijón po ſamſnym puću zaſo do Ralbic. Někotři putnicy wobdźělichu ſo hišće na popołdniſim procesijónje naſeje wosady po dróhach města a ſo hakle wječor z kołom abo wozom domoj wróćichu.

S **Bjesdowow.** (Mandźelſku Bjesdowſkeho jědarja ſajeli.) Wojerowſki hamtiſi žud je pschikaſał, ſo ma jo też mandźelſka jědarja Justa, Marja Juſtowa, tśi je djowka ſajedźoſćeneho Mateja Turki a ſotra ſobuſajedźoſćeneje Hany Grobineje, ſajeć. Mordaſka komiſija je ju póndźelu nakhwilnje ſajała a Wojerowſkemu hamtikemu ſudniſtwu pschepodała. Na nju tukaju, ſo je wo njeſtutku ſwojeho mandźelſkeho wędźała abo ſo na nim wobdźěliła. Mordaſkej komiſiji je ju poradźiło, poćeźowaźy material pschećiwo njej ſwjeſcź. Póndźelu popołdnju hižo ju ſajatu do Shorjelſkeho ſudniſkeho jaſtwa dowjeſli.

S **Jamneho.** (Nowy hoſćenjaŕ). Dotalny najeńt hoſćenja „Ke koſtonychej“, Adolf Běbrach, je ſo k 1. okt. do Shorjelza pschebydlił. Jeho naſledník je dotalny najeńt Turjanſkeho hoſćenja Wałtaŕ Konopka.

S **Radſchowka.** (Ratarjo wuczahuja.) 1. oktobra ſtaj ſaſo ratarjej ſ naſcheje wjeſki wuczahnyłoj a tutón tydźeń cźehnje hiſchcźe ſtećí. Ssu to ratarjo Jan Khýžník, Jan Rjet a Hermann Michał. Jich wobhdźeńſtwa ſu do rukow wuhłoweho towaŕſtwa „Freia“ pschejechłe.

S **Krynhelez.** (Poduſchcźny woheń.) Pónđźelu naſta w pałacej wſy wohnjowa hara. Cźorny kur waſeſche ſo

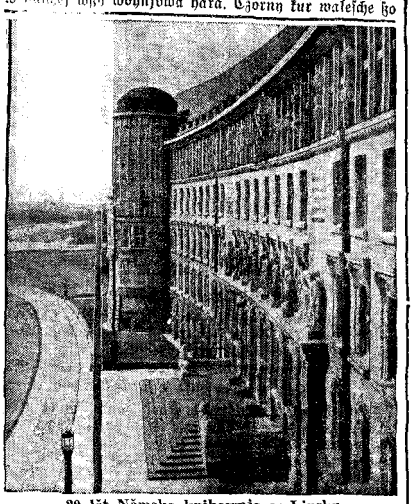

20 lět Němska knihownja w Lipsku.

Pohlad na hłownu frontu hobrſkeho twarjenja Němſkeje knihownje w Lipsku. Němſka knihownja wobſtejeſe 3. oktobra 20 lět. W knihowni hromadźa ſo ſyſtematiſcy wſitke knihi, kiž ſo w Němſkej wudawaju, też naše ſerbſke knihi. Hižo dźenſa nadeńdźemy w magacinach wjacy hač milijon zwjazkow.

ſe ſtatoka ratarja Arnoſchta Bégona. Woheń běſche naſtał w kólni pschi konjenzu, hdźež ſtanje a ſtoma leżeſche. Ssuſodźa pak ſo wohnja ſ cźažom dohladachu. S bowami tijachu wodu na płomjenja a ſamóchu je podužnyć. Sa krótki cźaſ pschijěchwata wyſchſchi żandarm Matthäu ſ Rychwałda. S domjacych ludźi njebě nichtó doma. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate. Tola tuka ſo na ſapaleńſtwo.

S **Wochoſ.** (Jubilej.) 1. oktobra běſche ſo 25 lět minyło, ſo kowaŕſki mjchtr Mats Patok nědźuſchu Kerlez kowaŕnju pschewza. W lěcźe 1910 natwari pschi dróhy do Hamora nowe domiſe ſ kowaŕnju. Se ſwojim ſprawnym ſmyſlenjom a dobrym dźěłom je ſebi wón ſa ture 25 lět mnoho ſwěrnych dobył, kiž pola njeho dźěłacź dadźa. Wón ma też cźeſtne ſaſtojnſtwo w gmejnje. Psched někotrymi lětami pomjenowa jeho też wohnjowa wobora ſa ſwojeho cźeſtneho ſobuſtawa.

S **Hórti** poła Riſſeje. (39 lět ſtary.) Tudomny naſtarſchi wobydlér Arnoſcht Kotha ſwjedźeſche tele dny ſwoje 99. narodniny. Wobſtarja je wón hišom dźeſći cźaſ hlepu. Hewak pak ſo jara ſa wſchitko ſajimuje a nadźija ſo, ſo ſto lět docźaka.

S **Mużatowa.** (Ssamomordarſtwo.) Mutoru rano je ſo hłowny kaſyny rendant Berthold we ſwojim bydlenju wobwěſnył. Schto je jeho do ſmjercźe hnało, hišcźe njeje ſnate.

Z Łužicy

* S **Bitkopiz.** (Ssmjertnje ſnjesbożiła.) Njedźelu wujeźe jedi 27lětna djowka tudomneho hoſćenjarja Krawza ſ automobilom. Jědźeſche je ſwojej pschećelſnizu a wodźeſche wós ſama. Pola Stołpnja, jako chcyſche ſo burikemu ſapſchahej wuwinyć, ſhubi móz nad woſom. Automobil ſo nětorke raſy pschećiwnu a wodźerka wołta pod nim leżo. Wona dże je hnydom morwa była. Pschećeźelnja běſche ſamohła rucźe ſ woja ſkocźicź a ſo wukhowacź.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 5. winowza 1932.

Wčerſwše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	14,53	100 čěſkoſł. krónow	12,485
100 ſwajc. frankow	81,10	100 franc. frankow	16,48

Burſy wčera trochu wožiwichu, wotſachu pak dale trochu mjerne. Akcije mějachu trochu połožnjene kurſy. Rentowe a dołżne liſtowe ſapjchachu ſcźahowanje kurſow. Burſu traſchachu powěſće wo ſtyniym ſpadowanju naſcheho bowoła do Danſeje. Tam je ſo nětko ſmjło Jendźeſka ſahnadźiła. Lětſa wuhotowa we błowonym měſeźe Danſeje, w Kopenhagenje, indyſtrielna wuſtajeńza. Danſki wilowar a pschekupc na njej ſejna, hdźe móże te twory w Jendźeſći dóſtacź, hdyż jemu ſawjeza dowoſ ſ Minſkeje. Dla naſcheho ſkotarſtwa je Minſka ſamjeſowała dowoſ danſkeje buły. Danſka ſajo wobara dowoſej němſkich twarow. Starowſć ſtatneje wyſchnoſće wo naſche ſkotarſtwo a mlokarſtwo, je dże wſcheze cźeſcźe a pschihódnjacźa hódne. Na druſe ſtronje cźěrni ſtatna wyſchnoſć ſkotarow a barow ſ wukaſami zyle nierozumliwymi. W mlokarſtwje je nejſchi ratarjam kakalane, mjełko w derje ſawjerſenych bleſchach po domach pschedawacź, khibaſi, ſo je ſterilliſaty, ſchtoż je jenoż ſ ponoſu drohich pschihrawow a cźahowej ſiłomoi możno. Tola po litrach ſ karanow wuſiwaju ſmědźa je pschedawacź. W bleſchach dostawarſke pschetrjebaŕ mjełko najcźiſćiſcho, njejkajene a njejpomalane. Dokelż dyrbja naſche hoſpodarſke mjełko pschebawanje ſwjetſcha pschiſpěſajcym dowěrcźi, je po puczu do měſta ſpanjazje możne. Bjes tuhu je też do karanow próſchi. Prjedy dostawarſke pschetrjebaŕ mjełko w cźiſtych, derje ſawjerjenych bleſchach a mjeſcheſe rutowanje, ſo je dostawa njeſpanzane. Wſchědnje możachu naſchi burjo kóżdu po ſtach bleſchach, derje ſawjerjenych bleſchach a cźiſtemu mjełku do Budyſchina. Dźenża je to njemożno, ſchtoż pschetrjebarjo najwóſe wobžaruja. Naſchi burjo pak wita ſ hłowu nad tajkimi wukaſami.

Produktowe wiki běchu wčera ſaſo mjerne a wobrot woſta ſnjedny. Muki mało kupuja, tuż też młyny ſo wotwołakuja hyſlnjo Žito kupowarſ. W hotowym ſorcźe rožo we 10 pj. po zentnarju tſejmy. Wowſ ſo pokupi we 5 pj. po zentnarju.

Wčera ptaćeſche zentnaŕ w Barlinje:

Pschenicu 10,15—10,25 (10,45—10,55) hr., rožiſ 7,80—7,90 (7,90 hacź 8) hr., jecźmjenja, naſtajnjeho 8,70—9,20 hr., naſymſtjeho 8,35—8,90 (8,35—8,65) hr., wowſa 6,75—7 hr.

W terminowym wikowanju:

pſchenicy:

ſa ſeptember: (11,10—10,95 hr.),
ſa oktober: 10,76½ (11,02½—10,97½) hr.,
ſa dezember: 10,81¼—10,82½ (11,07½—11) hr.,
ſa měrc: 11,02½ (11,25—11,21¼) hr.,

rožiſ:

ſa ſeptember: (8,59½—8,50 hr.),
ſa oktober: 8,25—8,27½ (8,41½—8,43¾) hr.,
ſa dezember: 8,36¼—8,37½ (8,55—8,52½) hr.,
ſa měrc: 8,53¾—8,57½ (8,67½—8,65) hr.,

wowſa:

ſa ſeptember: (7,32½ hr.),
ſa oktober: 7,15 (7,12½) hr.,
ſa dezember: 7,12½ (7,15—7,12½) hr.,
ſa měrc: (7,37½ hr.).

Płaćiſchu w ſpinkach ſu płaćiſchu tydźeńſkich wikow. Hdźež pak ſane naſpomnjene njeſchu, ſo njepſchemenichu.

Sswinjaſe wiki wčera w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 317 běłjakow a 524 proſtakow. — Płaćachu ſa běłaſi: wuſke 25—42 hr., ſrjenje 15—25 (13—25) hr. Sa proſtata płaćachu: wuſke 11—15 (10—13) hr., ſrjenje 9—11 (8 hacź 10) hr., maſe 8—9 (7—8) hr. — Wiki běchu mjerne, proſtata łcźe dźěchu a běchu pomało pohledanim witani njeſchto droſchcze.

Płaćiſchu w ſpinkach ſu płaćiſchu tydźeńſkich wikow. Hdźež pak ſane naſpomnjene njeſchu, ſo njepſchemenichu.

Sſudniſke powěſće.

Pſchepadowanja:

Schtwórtk 6. winowza 1932

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje, dop. w 10 hodź.: Wſchelake wuſe, běłe drjaſt, kałbe, kožuch, ſchijoza maſchina, radio, wojerſkeſaſt, gramofony, 17 gramofonowych taćerkow, harmonifi, bolokołabat, ſtuniſti ventilator, optiſke pſchihrawa, 4 łodowe hamory, pjenjezny hamor, wahi, muſaty kožuch, nakuſchnja, nawuſchnizy, mauſchetowej kneſtej, próchſredbat, 6 porcow muſatych ſportiſich ſtupnjow, kowańſka pſchihrawa, mataſkowe pſchihrawa, mlohyńſkoſłat, fotografowat, 40 dikkow ananaſa, bleſchowopołowiowat a druhe podobne ſtroje, kółił, 6 pjenańſich ſtrołow, 246 ztr. koże, kožuchowe, kožane, wolmjane, bawłnjane a pleczene twory, wupyſchesćeńy, krußalowa waſa wokna, 6 ſtawdrow, ſubjił iſolowanił, 20 kognuch metrow zementowych płatow, dejmantowej pjerſchćenjeni, wołtjowej wobrěcźi, cźeſtny a wohnjowny auto, ſtanowne poſtadnje, pleczene a pſchiſchowe meble, 1 ſignalowy cźahnił, 7 muſazych, 3 naſcźehnićach a 9 ſtejacych cźahnikow, regulowacy cźahnił, ſlótki ſa ſtejacy cźahnił, wołtjowej wobrasi;

ſe ſwobodnje ruki:

ſlěſowanu muſazy dyhłaczan kožuch, a cźahnił 30,00 hr.,
ſuſaja ruczna łóſchka 3,50 hr.,
klein owal Hamor 190,00 hr.

W **Kamjenju** w kajarnach je ſamorodnje domje mnohočiſłowy, dop. w 10 hodź.: Dejſchi, wſchelake kłopaći, pjſanſke kroje, wſchelake meble, radia, polny, pianowe kaſtle, piano, motorſke koło, kliniane poſtawy;

w **Lubiju** na ſudniſtwje, dop. w 10 hodź.: Wuſchne twory, ſchijaza maſchina, łóćuch, ſwortiſi łojach, cźahnił a rjeczaſtom, 3 pjſanſke kroje, błidaſke maſchiny, ventilator, pianowe kniſchſke wobniſchcźo, ſportiſi wóz, klawer, wobſobowy auto, wſchelake meble;

na **Smjerdźinym hamjezu** w **Lubiju**, dop. w 11 hodź.: Rěpowy kraſaŕ, ſorjaze draſty, rowowe pomniki.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołjowe ſymje po tuni abo 1000 kg, newak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	4. 10.	3. 10.		4. 10.	3. 10.
Pšenica	203-205	203-205	Jany	—	—
rožka	156-158	158-160	woka	17,0-20,0	17, -20,0
ječmjeń, nat.	—	—	módro turiny	—	—
ječmjeń	174-184	174-184	polte lupiny	—	—
wowſ	135-140	134-139	ſoradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pſenič. muka	26 2-29,(	25,5-29,(	łany wosuſk	10,3-10,5	10,3-10,5
rjana muka	20,4-22,9	20,5-23,0	ſuch. trubjanč	9,20-9,50	9,20-9,50
ps. wotruby	9,5 - 9,9	9,60-10,0	ſurnj. kruſki	—	13,5-13,8
rjane „	8,40-8,80	8,4-8,8	ſyno, 50 kg	1,90-2,2	1,90-2,25
raps	—	—	rjana ſloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	28,0-25 0	21,0-24,0	pſenič. „	0,45-0,60	0,4 -0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,40-0,6	0,45-0,60
pjeluſki	—	—	jječna „	0,40-0,6	0,45 0,6

Płaćizny różneho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

4. oktobra 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druſiny a woznamjenjenje.

Woły: 121.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſche różneje hódnoſće hač do 6 lět . . . 32
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene . . 28—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe . . 25—27
Mjenje picowane wšch ſtarobow . . . . 22—24

Byki: 321.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſche różneje hódnoſće . 30
Połnomjaſne, młódſe . . . . 27—28
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe . . 24—25
Spatne . . . . 21—23

Jałojcy a kruwy: 530

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje różneje hódnoſće . . . . 24—25
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje różneje hódnoſće hač do 7 lět . . . . 21—23
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy . . . . 17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 12—16
Mjenje a ſpatnje picowane . . . . —

Celata: 1869.

Najlěpſe wukormjene (2. druź.) . . . . 48—55
Mjenje wukormjene a tajko wot cyca (3.) . . . . 38—50
Spatne (4.) . . . . 22—30

Wowcy: 2812.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1. družina . . . . 30—31
Starſe wukormjene (2.) . . . . 35—37
Mjenje wukormjene (Márzſchafe) (3. . . . . 32—34

Swinje: 10832.

Połnomjaſne, woſebitych raſow a ſlěd křiżenjow, hač do 1½ lět ſtare 48
Wukormjene . . . . 45—47
Mjaſne . . . . 42—46
Spatne . . . . 40—43
Rancy a kundroſy . . . . 38—43

* **S Arnsdorfa pola Shorjelza.** (Sa 60 000 hriwnow drjewa žo spalilo.) Kaž hižom pónđjelu pišachnuty, wotpali žo njedźelu wječor tudomny rěsak. Hač na jedyn schtóž žo wjschitkón ikad deikow spali. Nastata schkoda wobliczja žo na 60 000 hr. Sapschimnjenju Nischanskeje motorskeje žykawy ma žo đjakowacź, so twarjenja stejo wosiachu, kotrež běchu hižom sapoczałe žo paliecź. Dozwla běsche 13 žykawow haschecź pschiskło. Też Shorjelska wospalna kommisija pschikłwata. Tuka žo na sapaleńsťwo.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Wrótšławja.** (Spinalne wokhromjenje đźěći hišcze pschiběra.) Minjeny tydźeń je we Wrótšławju đźewjećej đźěći na spinalne wokhromjenje schorito. Dozyła je dotal 37 wožobow na tutu straschnu chorosć schorito. 23lětna žona a tři małe đźěći žu wumrěle.

Přilopk

* **Elektriski prud mori rěsniskeho wuczobnika.** We Schweidnizy w Schlesiskej dyrbjesche 18lětny rěsniski wuczobnik w pinzy ventilator wotstajicź, na druhe městno donjecź a tam saso pod milinu stajicź. Wschi wukonjenju tutoho đźěła pak žo wón na njesnate waschnje elektriskeho pruda dótkny, kiž młodeho cźłowjeka na městnje mori.

3½ metra wulki Persaŕ

Wósomnacźelětny Persaŕ, i mjenom Siah Khan, je žo z. zhudźił po Europe puczowacź, so by žo ludźom sa pjenjezy pokazował. Tutón muž ma mjenujzy zyle nabladnu wulkosć, je pschichtówrta metra wyšoki. Tónle hobr je nimale zyłu swoju młodosć w thorowni pschecźiwcźa dyrbjał, hdyž prózowachu žo lekarjo, jeho nosy dojcź leśnicź, jo mohłoj tak nahladne cźełko nošnecź. Naspschecźiwne strony dla chze Siraŋ Khan w pschewodze perskeho palcźika Sheika Salima puczowacź, kotrnj njeje wjetschi dyli nehdźe 48 zentimetrow. jk.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jatiskich schtwórtk:** Trochu cźopliche, tola wijzate a k dejschcźowanju pokšilene.

* **Pola Kahnsdorfa blisko Lipska je njedźelu wječor w 10 hodźinach je schtyrimi wožebami wobšadźeny automobil na żelesniskim pschekhodźe do wožobowego żelesniskeho cźaha sawadźił. Wschitcźi schtyrjo nutska šedźachu žo cźejko šranichu a dyrbjachu žo do thorownje dowjecź. Wóss bě žo dospołnje rozbił. Njeboże je žo ſ tym stało, so žo schofer dla defekcjoweho wjedra njeje žo bliżazeho cźaha dohladał.**

* **Blisko Stanišława w Galiziskej je dla wezarjeneho pschestajenja kolijow wožobowy cźah do tworowego cźaha sawadźił. 24 wožobow je žo lohko sranilo.**

* **Do italskeho konjulata w Zürichu je njeznaty winik njedźelu sapalnu bombu ſ woknom nuts cźišnył. Nasta woheń, kotrnj pak mójachu borsy shaschecź.**

* **We Villa Franca de Nira w Portugalskej žo na drósy wóžom bykow sploschi a žo do ludźi da, ſ kotrychž dweju sabodże.**

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik" zmėje swoje měsačne posedźenje štwórtk 6. oktobra wječor ½9 hodź. pola Steglichee na Christianskej drózy 22. Wo bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjacslawk.

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wječor we 8 hodź. pola Siwartec.

Młodostny wotrjad Zjenoćenstwa evang. Serbow we Budyšinje. Dźensa srjedu 5. win. wječor we 8 hodź. zeńdźemy so w Serbskim Domje. Přednošk.

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužske hłosy) ma štwórtk 6. winowca pola Natušec w Kukowje spěwanje. Započatk we 8 hodź. Žónske hłosy pjatk.

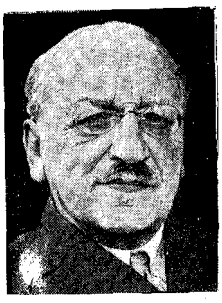

Fedor z Zobeltitz 75 lět.

Znaty němski spisaćel Fedor z Zobeltitz swjeći 5. oktobra swoje 75. narodniny. We swojich romanach wopisuje wón najradšo wosebnišich ludźi.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sa wubranje ławnikow a pschišażanych w městze Budyschinje na lěcze 1933/34 jako sakładna liśćina płaćaza wobydlerska kartownja a liśćina ſ ławnikow kmanych wojeńskich wožobow stej wupołożenej **wot pónđjele 10. oktobra hač do njedźele 16. oktobra 1932** we wobdleršim pschipowědźeńskim hamcze na Mjažowym torhoschcźu 1 (w radnizy) po 2 schodomaj wó ſtwje cźo. **16 w šnatym žłužbnym cźasu k wobhladanju sa kóždeho.** Wobkruczeny wotpiš ja powołanje sa ławniski a pschišażanski hamt płaćiwe sakońske pschedpisma žu tam toherunja dowidźecź.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny đźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawótki: G. Janak w Budyšinje.

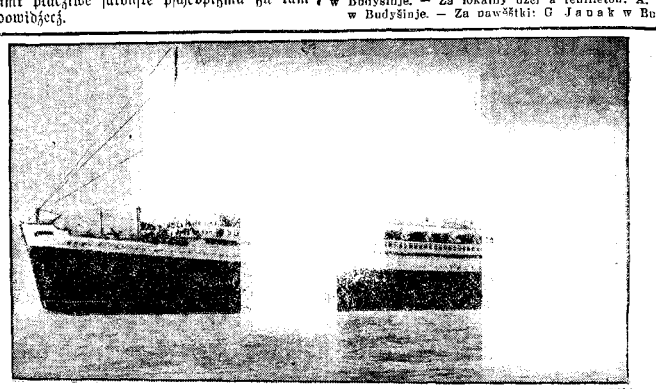

Italski parnik „Rex" chce rekord němskeho parnika „Europa" zbić.

Italski hobrski parnik „Rex" je so podał na swoju prěnju jězdu z Genuy do Newyorka. Wón chce spěšniši być hač němski parnik „Europa", kiž dotal rekord spěšnosće đźerži.

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowańje za september 1932

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju: najniša	najwyša	srjenja měsačna cźopłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3): Přiběranje po gramach: 1	2	3	Woteběranje po gramach: 1	2	3	Summa w kilogramach	Ličba dnjow: wulećenja	nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć deša
210	— 6°	+ 28°	+ 17,4	50	0	100	—	—	—	450	5,550	30	—	AF	27,9

A. Gründer

homöopatha a masěr

k rěčnam każdy pjatk

w Lejnje k

wot pop. 5 hač 8 hodź.

Gardiny — story

Kurt Erler

nětk na Žitnych wikach 28 znamjeńca stareho wobkhoda

Waprajenja

kotrež sym wo zwudowjenej **K. Knopfowej w Nowej Wjescy** (ćož so počahowaše na jeje zemrěteho muža) činiła, su njewěrne.

M. Henclec we Worklecach č. 3

Trjeb. kuchnja

wulke kachle za salu a druhe meble

tunjo na předań

Wilkommenec skladnostne kupje

na Kotolskej hasy 8

Georg Rothe w Budestecach

telefon 322

zarjadnistwo w prawnych naležnosćach

poradźenje dla dawkow

revidowanje wobkhadnych knihow a jich wjedźenje

posrědkowanje ležownosćow a hypothekow

Najlěpše a najtuńše

jězdne koła a šijace mašiny

dostanjeće přeco hišće we

Witekec kolesow. domie w Sći'ecach

Kóždy

z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarńju Serbskich Nowin.

7 tunich dnjow

hač do 7. okt. 10 % rabata!

Gardiny

Saty

Wupjerki

Jda Wurkerowa rodź. **Erler**ec

Rózk Zwonk Lawskeje hasy 10

Meble

a polstrowane twory

poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Sym Serb!

Wuježdźanam

burski khlěb

4 puntowska pokruta . . 45 pj.

wjesny khlěb

4 puntowska pokruta . . 50 pj.

wubrakowane pokruty . . 40 pj.

Najl. wućak muki

jara płaćizny hódno.

Cista cykorija

(bjez runklicy), ½ punta 15 pj., punt 25 pj., dwaj puntaj 50 pj.

Hłowna předawarńja w Budyšinje

na Hošic hasy 5

Nowe serbske knihi!

Pała, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje z 44 wobrazami** 1.00

Lěska, Cestaw: **Praha,** krótki přewodnik. 23 str. 0.40

Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zaměr.** 32 str. 0.30

Němcowa, B.-Witkojc: **W Groźe a pód Grodom.** Hulicowańe ze žyweńa bogatych a chudych, knježych a słužobnych. 116 str. . 0.75

Knihi su na składźe w

serbskej knihańi w Budyšinje

w Serbskim Domje

351 jězdnych kołow

předach hižom lětsa. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy a wulki wobrot zmóžnjeja moje nizke předawanske płaćizny. Runje znamkowe kola, kaž **Diamant, Brennabor, Miele, Schladitz, Göricke** kupujeće wosebje tunjo. Wosebite žonjace kola wot 48.— hr.

J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

325 jězdnych kołow we wšěch wulkosćach na składźe

Hórschenja pschecźiwo prawosći a dospołnosći załadneje liśćiny móža žo najpózdźischo hač do 16. okt. 1932 pišomnje abo k protokolej na městnje wupokojenja sapodacź.

W Budyschinje, 4. oktobra 1932.

Měschczańska rada.

Ležownostny dawk 1932.

Sa ležownostny dawk ležeńskeho lěta 1932 płaća dale jenotne hódnosće, kiž 31. 12. 1927 płaćachu. Ležownostny dawk je wo 10 proc. šniženy a žo ležeńskim lěcze 1931 městno po dawkowej hadźbje 3 wot tyšaza jenož po šnižanej dawkowej hadźbje wo 2,7 wot tyšaza zběra. Se šnižanjom dawkowej hadźby za statny dawk sašnpi biese wschitko, pokojkim bjez wobešitoho šnižanja pschiražkowoje hadźby, też šnižanje pschiražkowoho dawka gmejnow.

Namołwjenja ležownostnoho dawka za ležeńske lěto 1932 žu **w jejich pósćelu.**

Ležownostny dawk ma žo po 4 podźelach saplaćicź. 3. podźěł ma žo hač do 15. oktobra 1932 měsnym pokładnjam saplaćicź.

W Budyschinje, 3. oktobra 1932.

Hamtske hejtmanstwo,

jako wuschmnjeńca za ležownostny dawk.

Přiloha k číslu 234

SERBSKE NOWINY

Sriedu 5. oktobra 1932

Dźěło za narod

43. załoženski swjedźeń serbskeho towarstwa „Čornobóh“

Z Drježdźan. Zańdźenu sobotu wuhotowa serbske towarstwo „Čornobóh“ w Drježdźanach swój 43. załoženski swjedźeń w Ballhaus. Nimoměry dobry wopyt, hdyž spomnamy na wobstejnosće dźensnišeho časa, bě wšak też z dopokazom, z chcychu mnozy hišće rady raz wohladać skupiny, kiž běchu na posledním swjedźenju towarstwa so předstajiłe. Tak smědźeše předsyda towarstwa, k. Pětr Kowař, z wjeselom witać tak nahladnu ličbu hosći a też bratrowske Drježdźanske towarstwa. Wuzna we swojej narěči, zo ma towarstwo nadawk, *njedźiwajo wšěch zadźěwkow* preco zaso pozběhować narodne kubła a wašnja a naše swjedźenje najpře też tomu służić. Porjad wječora so zahaji z narodnej hymnu „Rjana Łužica“. Sćěhuje předsłowo (proiog), kiž přednjesy knježna a też mała šulska holčka w evangelskej narodnej drasće. Młodźina towarstwa zawjerći so do serbskeje reje. Wosebje derje pak skutkowake „Sewe“ małych šulskich dźěći. Jeno jene připos'uchařstwo powšitkownje myleše: njeje derje, zo při kóždej maličkosći — samo k serbskej narodnej hymnje, abo k dopisanu, kiž bě jich dóšło wot Domowiny, župy „J. A. Smoleŕ“ a druhich — so poda němski komentar. Kazy to němak zwonkowny raz tola serbskeho swjedźenja.

Žiwe wobrazy „ze serbskeje zemje“ buchu wospjetowane. Widźimy serbske kěcźizna w prěnim wobrazu. Dźěćo wotrosće a přińdźe šulski čas: hólčik dyrbi do šule. Maćeŕka jeho přewodźa. Cyła swójba začuwa, zo za młoduškeho so z tym započina nowy čas: wšitcy zhladuja za małuškom, kak kroči do šule. Hudźba zahraje: Što radosć rjeńšu dawa. Naléčo je začahnyło do kraja a syła serbskich dźěći (holčki w narodnej drasće) čahnu do Božeje stwórby ,na Čornobóh. Dźěćo dże ze šule: Kroči ke konfirmaciji z kmótru a ze swójbnymi. Bliži so čas, hdyž dyrbi pachoł nětko do swěta: na służbu. Z brěmješkom w rucy dawa božemju staršiskemu domej. Mać dawa hišće poslednje dobre rady synkej na puć. Hólčec je wotrostł: je dorosćeny, jeho wutroba je so zalubowała. Maćercy wšak to njeje hišće lubo: w durjach zalubowanymaj brozy. Tutón šesty kaž też přehodny wobraz: slub, je so wěsćo najbóle spodobał. Přiměrjena hudźba a dobre wóčko zarjadnika, kiž drje bě předsyda sam, so tu najzbožownišo zetkatej! Snano pak mohł za-to přichodny wobraz: kwas, bóle dowuraznić młode mandźelstwo (młodeju mandźelskeju wosrjedź kwasarjow!). Sćěhuja dalše pěkne wobrazy: doma, na polu, swjatok, kemšerjo. Wšitke wobruhaja ludowa hudźba ze serbskimi znatymi spěwami, kiž bě knjez hudźbny direktor Bj. Krawe wosebje k tomu zhotowił. Zaklinči: Hory módre, ja was znaju! Wuhladam łužiske hory z daloka, nanej a maćeri su lube, žnjeńcarjej, kiž khwata z pola domoj, pak kóžda hórka znata. Smy potom zaso w domje a widźimy, kak kóždy ma swoje dźěło. Za přežnym koleskom sedźi młoda holčca. Přežne kolesko wšak je so też zhubiło ze serbskeho doma a je dźensa jenož romantika zašeho časa. Hewak pak dycha też tutón wobraz prawe žiwjenje dźensnišeje serbskeje domjacnosće. Ptačata wopuščeja serbsku zemju, lisco pada ze štomow. Dźaknje zhladuje serbski bur do daloka a z nadźiju do spokojneho přichoda: Ha widźu-li ptačata čahnyć, přewodźujetej husle a čałata harmonika k tutomu wobrazej. A jako posledni: Trać dyrbi Serbstwo, zawostać. Młodźi a stari so skhadźuja a zhromadźuja pod serbskej khorhoju. Rjana je syła dorosta a młódšich, kiž tu steja kruće a so njehibajo. Zhladujo na barby Serbowstwa: módre, čerwjene a běłe. Tutón posledni wobraz wopřija wšitke tamne nimoměry khwalobnje přemyslene a zestajane skupiny, kiž mózachmy wohladać. Njech pak njeje a njewostanje wobraz na jewišću, kiž sebi rady wobhladaš, jón skhwališ a potom je wotbyty. Ně, njech je zdobom znamjo, nadawk a dźěło serbskeho člowjeka, serbskeje swójby a serbskeho towarstwa, zo haji prawy *a strowy serbski duch! Tak je nam tutón wobraz* rěčał: so zhromadźować pod serbskimi barbami, pod serbskej khorhoju! K zarjadnistwu towarstwa smémy pak přeć wjele zboža k dobremu poradźenju! -j.

Wohnjowobornistwo

S Wulkeje Dubrawy. K lětušcej hłownej pruwy so tu njedźelu popołdnju k spuczowanju sejstupachu fabrikka wobora f Margareźinege Hěty, Dubrawšći hydrantowy cyah a Khwaćanska dobrowólna wobora. Spuczowanje nawjedowasche k. Mattern. Pschitomni běchu tež wopalny mischtr fabrikki direktor Fleischmann, cześtny kommandant Kunnitz f Jeschiz, wjeznjanosta Nestler f Dubrawy jako wjesny pruhowaŕ a nimale zyle Dubrawske gmejnske sastupnistwo. Swopředka spuczowachu woborniži pschi a potom f narjadami. Wobeh bésche wumyslenу w domskim k. Bejmy. Hydrantowy cyah njeda wodu, dokeli je na njej njedostatk. Fabrikka motorka a Khwaćanska hykawa slezjechtej pschi hacze. Jednasche dże so tu dozyła wobeže wo wodowym prascheniu. Pschisłamkny so spuczowanje samaritow we woborje. Wschо spuczowanje so derje pschewjedże. Stónczenje so mużitwa sejstupachu k pokdobej nimo hosći. Pschisłamkny so towarschnoscej pola Bejmiz.

Ja tola n'emylu?

Ssu prascheńja, kotrejž położa cłowjekej wotmołwu moh rjez na jazyk. Hacz dyze abo njecha — won njemóże zyle jednorje hinak wotmołwić. K temu hłuścha też nam wschém derje znate prascheńje: „Ja tola njemylu?“ Kak husto njejsu so nałż hižo takle prascheli abo njejsmy tuta prascheńje hižo na druhich słožili; tole prascheńje, na kotrejž mózemy jenoż se šdwórliwym wotpokasanjom wotmołwić.

Husto pak bywa tuta wotpokasaza wotmołwa wschе druhe hacz spawna, pschetoż schtó budże drje tak njeidwórliwy a spawnje pschida, jo jeho druhi myli! Tola tu njech pschikkad je wschédneho žiwjenja.

Hospoza pschihotuje so wobjed warić. Dokeli nima k tomu žaneje pomozy, *dyrbi so wo wschitko sama starać*. Tu so do duri sakleka.

„To je sawdźe pjekarski“, žebi wona myšli a wotewri. Tu steji pak psched durjemi dobra znata, kotraž dże ju runje nětkle wopytać.

„Ja tola njemylu?“ wobhoni so dobra znata j pschecźelnym pozdźěnkom. A f runje tak pschecźelnym pozdźěnkom, hdyž też bohužel mjenje spawnje, wboha hospoza wotmołwi: „Ale ně wschak, njemyliše mje na žadyn pad!“

Potom sedźitej žebi w jstwi napschecźo. Bamboritej wo njewažnych wěcach, mjes tym so myšli žebi hospoza na wobjed. Skónczenje prožy ju: „Samolwcze mje tola jónu na wokomik, dyrbju sa jedyu pohladać!“

Ssu wjeo žony, kotrejž maju to sa znamjo nětko wotcźeć, tola bohužel je tej wjazy hacz dosć tajkich, kotrejž w nětkle dale bledża, bjes teho so bychu pytnyle njemeŕ *hospozy, kak mylazy je tola runje nětkole jich wopyt.*

Trjechimy-li potajkim na cłowjeka, kotryž ma nusne, potom njechamy go tola na njeho wobroczić f błudnym prascheńjom: „Ja tola njemylu?“, ale prajmy: „Widźu, jo pschińdu runje w njepschihódnej chwili; tuž njechcham dale mylicź!“

Jenoż na tole wschitko budźemy też stajnje witani.

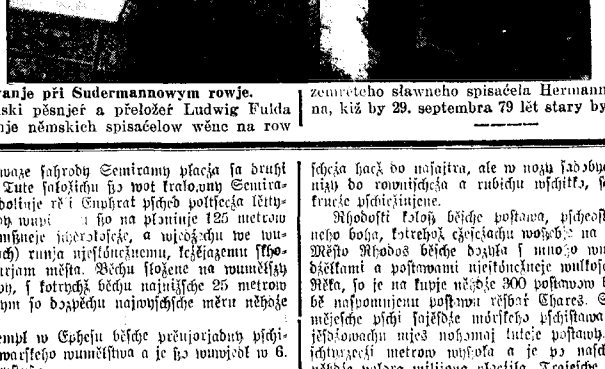

Počesćowanje při Sudermannowym rowje. Znaty němski pěsnjeŕ a přełožeŕ Ludwig Fulda położi w mjenje němskich spisaćelow wěnc na row zemreteho sławneho spisaćela Hermanna Sudermanna, kiž by 29. septembra 79 lět stary był.

Sydom swětowych dźiwow

Schtó je znaje?

Ssydom swětowych dźiwow je so pola nas stało f pschikładowom. Ale najmjenje cłowjekow dokkadnje wě, kotre tuttych sydom dźiwow běchu. Mózemy w pokoju pruhu cźinić, a nawkamy, jo njemóża je nam też tajzy cłowjekoja wschitke mjenowaćz, kotrjž wěrja, so maju wschо wopschijaza sdźełanjez, njedźiwajo ani na to, jo samóża nam něschto bóschscheho wo tutych dźiwach rjez. K jich samolwjenju šmě so rjez, jo wschak je jenoż jedyn f tuttych swětowych dźiwow sdźełany wostał we swojej prěnjotnej podobje, na druhe je dopomnjecze mjenje abo bóle žiwe wostało.

Jenički swětowy dźiw, kotryž móżemy hischcze dźensa se spodźiwanjom wobźiwaŕ, je Cheopsa pyramida pola Gizeh, najspodźiwnischa a najwotajnischa mjes pyramidami. Zadyn twar swěta njeje był pschedmjet telko ménjenjow, pschepytowanjow a wulkadowanjow kaž tuta pyramida. Zyle knihi su so wo njej spisałe, wona bésche f pschichłonu tak nětorcze wědomostnje swady, a hischcze dźensa stutkuje wona se samsna. potajnjeschu na duchow kaž psched 2400 lětami, jako grekski stawiznaŕ Herodot hnuty psched njej stejesche. Je cźeło, žebi hobitte rasmery Cheopskeje pyramidy prawje pschepschajeź. Kóżdy se schtyri stron je 232 metrow dołha. Wyschka je 148 metrow. Wulicźichu, so su snajmjenischa 200 miliionow kilogramow kamjenjow k ratowanju turcze habrik. ponuita tripolis. Tute wjesónczne hromady kamjenjow su bratí f hórt polnoza rěki Nila, pschewjesechu je tam pschez wodu a znjesechu je stónczenje na twarste městno. Herodot pischo, so je snajmjenischa dźesać tyschaz cłowjekow dwanaccźi lět tolho na tom dźełali. Wo starobje Cheopskeje pyramidy su rjeno rischcze wschelake nahlada. Cźi jeni praja, so je wona na wschě sto tyschaz lět stara, mjes tym so su druhy nahlasa, wona je so psched nětkaz schtyri tyschaz lětami natwarisa.

Sso snoschowaze fahrody Semiramy płacza sa druhi swětowy dźiw. Tute sołożischu so wot krałowny Semiramy w płodnej dolinje rěki Emphrat psched połtsecźa lětsyazami. Sahrody wuhi a so na płoninje 125 metrow dołhosćze a syamsneje wjerchołsćze, a wjedźachu we wutstupach (terrajach) runja njesłónczneumu, lećźejazemu schodej horje k murjam města. Běchu złożene na wumělčzy schotowjene stołpy, f kotrychž běchu najnišsche 25 metrow wyschoke, mjes tym so dozpěchu najwyschischе měru nětkaze sto metrow.

Artemisti templ w Ephesu bésche přenjorjadny pschikład grekskeho twarskeho wumělstwa a je so wuwjedł w 6. lětstotku do Khrystusa.

Zeussowa postawa Phidije, kotraž bésche postajena we templu městačka Olympia, dołu hebi tohorunja sčitam, k sydom swětowym dźiwam pschihłuschesće. Tuta postawa bé so wuwjedła w tak njenowanym słotym wěku Grekskeje po pschirunjenosći Perikleja.

Rownischcźo krała Mausolos (tohodła słowo mausoleum) natwari so w městje Halikarnassoh, w južno-zapadnjeschornym rózku Malcje Asijskeje. Kral Mausolus, kotryž bésche wulki pschecźel wumělstwa a na kotrehoż dwanaccźi lětadźowaschе so mnohe wucźenych a wumělcow, pschejesche hebi, za hebi a swoju mondźelsku Artemisiju rownischcźo wumjesć dacź, kotreż dóstanje sanjsnu sławu kaj egiptowske pyramidy. Won nowda najwulkischnim architektam Grekskeje, jeho mjeno pschinajeź. Tola pschedy hacź bésche twar hotowy, Mausolus w lěcze 352 do Khr. wumrě, ale krałowna da rownischcźo po wotmowych nacźiskach dotwarjeź. Ale tuto rownischcźo bu sdźěła wot cerpskich rycźerjow sbombardowane, kotrjž pschecźiwo Sulanej Solimonej II. wojnu twarješe macźiscy trjebacha so jenu twjerdźiznu. Posdźischе wotnowjachu wotcźichu połsenžu rumnosć, wulkotnu salu z wjele stołpami a rjenje wumołowanymi sceźenami. W dalschej komorje nadkachu wulki marmelowy kasčeź, na kotrymž wotpoczowaschе wojeršći nahłownik. Wósłorcźichu wotrowerjenje kamjenjow hacź do nasajtra, ale w nozu sadwóchu so rubjeźniaŕ do rownischcźa a rubichu wschitko, schtoż njebésche krucze pschicźinjene.

Rhodosći kołoj běsche postawa, pschedstajaza słónczneho boha, kotrehoż cźeźachu wosebje na kupi Rhodos. Městu Rhodos běsche dała z mnoho wumělskimi wudźełkami a postawami njeitónczneje wulkosće wuwdźěła. Nětka, jo je na kupje nětkaze 300 postawow było. Wuwjedł bé napowmjenu postawu rěčaŕ Chares. Swoje městno mjesesche pschi sajdźe mórskeho pschistawa. Łóże pschisdźałowachu mjes nohomaj tute postawy. Wona bésche schtwórcźeli metrow wyschoka a je so nałschich njeitónczach nětkaze połdra miliiona płacźiła. Trajesche nětkaz 20 lět, postawu do njeje sleć. Je pak jenoż nětkaz schésća a połsta lět stała, potom zawali ju zyne semjerzenje a rósći ju do wjazy trachow. Kak wulka je postawa była, móżemy sebi najlepje pschedstajeź, kelschimy-li, so mózemy jeje cłowjek jedyn f palzow jenaŕ f wulkim napinanjom f wobmaj rukomaj wobpschimnjeź. Jako Arabsko kupu dobychu, rozbichu woni słupli a postawy dosołnje a pschedachu je rozkowarjej, kotryž triebasche 900 wjelbłudow, so by jich tam wotwjezł.

Na kupje Pharos w Egyptowskej bésche šedmy swětowy dźiw, Pharosja swětłownja. Tuta sławna swětłownja dóstaše nadwinjeź Ptolomäus a to wot grekskeho mischtra Sostratosa. Pschi tom je pjerja był pschowjerom je samsneje schtwórcźny, dokeli wotrjadnu, so móże tuta mechanika we wodze najlepje wuzitk ź Neka, jo je wóka 242 metrow wysoka a jara zyana była. Twar je wyschi-jol 300 wulich rumnostow a w hornische nadłanje wósłoł. Wyschcze horcźen paleńše so tyłam nóc, kotrež mózachu 100 mil daloko wonka na morju spóznaź. Swětłoze bocź do lěta 1100 je so tu we wobeh palił. W lěcze 1375 zyrmy so wona pschi tarbomnym zemjerzenju. S tym bé so — z nawpschećom Cheopskeje pyramidy — też pojźełoni f sydom swětowych dźiwow swiźił.

k.

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Sanitätsdienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnberskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwkam čelneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 235 — Budyšin — Štwórtk, 6. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Jendźelska w prašenju němskeho žadanja za runoprawnosću w bronjenju posrědku'e

Jendźelske knježerstwo je so pola franzowskeho, italiskeho a němskeho knježerstwa wobhoniło, hač bychu so chyzłe na konferenzu w Londonje wobdźělić, na kotrejž bychu smjeli mjenjenje wo wobcežnosćach, se sdałowanjom Němskeje wot wotbronjazeje konferenzu naštatych, wuprajile.

W Franzowskej njejsu pschitchileni, jendźelskemu nazmjetej pschihłosować. Parišće nowiny knježerstwu radźa, so by jendźelskim praschenjam sa němski runoprawnosći we wotbronjenju z puća schło. Někotre nowiny dyzedźa wědźeć, so franzowski ministerski pschedsydźa Herriot njeje we rozrěčenju z jendźelskim swonkowinym ministrom Simonom ani haj ani ně prajił. Herriot chce najprjódy wědźeć, hač Němska swojeho zastupnika na konferenzu pósćele. Simon by so sa tym dyrbjał w Parlinje wopraschował. Dale je Herriot žadał, so by njehdy konferenza we Londonje wotměła, ale w Genfu. Na nju bychu so też Pólska a Bekajska dyrbjałej pscheproješ.

„Echo de Paris" mjeni, so Herriot njeje wjazy w žiwjenju rozsudzenju žiwobodny. Wón je pjecza na wobjawnjenja swojich sobustawow, kotrejž su so dźensa tydźenja z jeho pschedsydźerstwom w pozedźenju zastupnikow Polskeje, Rumanskeje, Czěskosłowakskeje a Jugosłowjanskeje pschijale. W tymle pozedźenju je Herriot nahladny zastupował, kotrež so njebychu sa jendźelske pozrědkowanje hodźale.

*

Kaž so jsa, je so Němska zapowědźiła, so pschi konferenzy pjecź mócnostkow wobdźělić, kotruž je Jendźelska dla rosprajenja němskeho žadanja sa runoprawnosću we bronjenju namjetowała. Němska njewěri, so by Franzowska do němskeho žadanja swolika. W Londonje tohodla mjenja, so dyrbi so myšl na tule konferenzu spušćeć.

Žadanje pruskich wjesnych gmejnow

Hłowne pschedsydstwo zwjazka pruskich gmejnow je so w němskostatnej hospodarskej radze na sjěźdźe sešcho, we kotrymž je so wo **dźělosaradźazym programmje** a wo **pruskej sarjadnistwowej reformje** jednało. Po žiwym rospranjenju, w kotrymž so na rozcěsaje spomožerstwowe cěsze a na njedźeržive finanzne połoženje gmejnow pokazowasche, pschedsydstwo wobsamknjenje wo **saradźenju dźěła** pschija. W nim so praji: Swojskowe hłowne pschedsydstwo pruskich wjesnych gmejnow sa swatym dźělosaradźazym programmom wjesnych gmejnow sejći. Też w sajimje nuzu cěrpjazeho ratarskiwa dyrbi so hłownemu dawkidawarjej w ratarskich gmejnach z wobsćerknym a pschemyslenym dźělosaradźazym programmom kupowaza móc pożyliuicź.

Němskostatna spomožerska pomoz dyrbi so po rozcěsazej liczbje dźěłonjemějerjow složicź.

Pschećiwo smyslu němskostatneje spomožerstwe pomozy je 14. junija njejsu wokrjesnej pschihłuschaze gmejny němskostatnu spomožersku pomoz njepośrědnje dostale. To dyrbi so rucze nakhwatacź.

Dale je pschedsydstwo wobsamknjenje wo pruskej sarjadnistwowej reformje pschijało. Wjesne gmejny z **nowa pschećiwo knježerstwowym naprawam sarjadnistwowje reformy protestuja**, dokelž na sajimy wjesneho zamojarjadnistwa a wjesneho wobhdźerstwa njedźiwa. **Wjesne gmejny a jich wobhdźerstwo wocakuje, so so skónczne jako runoprawne z městami pschipósnaju.**

Nowe pomjenowanie zastojnikow w Pruskej

We wutornischim pozedźenju pruskeho statneho ministerstwa su sa wyschcheho presidenta **rańschopruskeje provinzy** knježerstwowho presidenta swonka słužby **Kutschera**, sa wyschcheho presidenta **delnjoschlezyskeje provinzy** krajneho radźićela **Rychbachskeho** wokrjesa hrabju **Degenfelda-Schönburga** pomjenowali. Přejedawschego statneho sekretara w němskospomjatej lenzliji **dr. Pündera** su sa knježerstwowho presidenta w Münsteru postajili.

Knježerstwowy president na nakhwilnym wotpočinku, **dr. J Bahrfeldt**, ba sa kuratora **Wróćławskeje universitty** pomjenowany.

Weißowy prozeß pschećiwo „Angriffej".

Prozeß prjedawschego Barlinskeho namjetneho policajskeho presidenta Weißa pschećiwo redaktoromaj nazionalno-sozialistiskich nowin „Angriff" je so wczera skónčił. Wyschschi statny rěčnik namjetuje, so bychu redaktora dr. Lipperta k 1500 hriwnam pjenježneho tłostanja abo ke jastwu na tři měsazy, redaktora Kransu k jastwu na pjeć měsazow sasudźili.

Žadanje stahlhelmoweje samopomocy

Kaž je Drježdźanska měšćanska skupina stahlhelmoweje samopomozy zdźěla, je wona němskemu kabinettej pišmo pschepodała, w kotrymž so praji:

„Tsinaczełetne knježerstwo czerwjeneho systema je so zlamało. S połnym dowěrjenjom Stahlhelmowa samopomoz na mužow zhladuje, kotřiž wowsud Němskeje mischtruja. Tola nazionalneho dźěłaczerja so to hischcze njejima, dokelž njedźiwaja narodneho knježerstwa w dźěłarnjach czełwjene dźěłaczerske swjazki knježa. Zadanu tohodla: 1.) so by so hnydom monopol dźěłaczerskich swjazkow wotstronił; 2.) so by so stahlhelmowa samopomoz pjched dźělowymi sudami, rosrjadowymi komorami atd. pschipósnała; 3.) so by so k jednanjam we mjdze a tarifach pschipuschczała; 4.) so by so stahlhelmowa samopomoz dźěłaczerskim swjazkam runja stajiła.

Dr. Goebbels w Mnichowje wo wólbach rěčał

Nazionalni sozialistojo běchu wuteru w Mnichowje do Marxsedza zyzkusowcho tworjenja wólbnu zhromadźiznu swołali. Dr. Goebbels knježerstwu w njej wótre poroki činjesche. Mjes druhim praji, so może so statna móz po dwěmaj puczomaj dobyć pak z parlamentnej wjeschinu pak z nałožnosću. Po prěnim puczu njemóža nemšonazionalni hicź, a sa druhi so njemóža smjeźeć. Wo smyśle „nazionalismus" dlschi czas rěčzawschi, dr. Goebbels praji: „Chcemy k mozy, a schtóž nam pschi tym wobara, pschećiwo tomu se wschemi krědkami wojujemy." 13. augusta su chcyli Hitlera wot luda dźělicź, su chcyli jeho wobłovu, ale niz jeho programmu. 6. nowembra chcedźa z nowa Hitlera wot luda dźělicź. Tola to so njeporadźi.

Nazionalno-sozialistiske pschihoty.

W Mnichowje je so frjedu sjěźd nazionalnych sozialistow sa wólbnu agitazinu jeschol. Pschi wotewrjenju Gregor Straßer praji, so budźe so ras 13. dźeń augusta, na kotrymž su wjednikej najwjetschcho politiskeho hibanja Němskeje jenn so salcźaze wjednistwo Němskeje japowědźili, jako njeschtk wobhladowaci. Němski lud je duschowne a duchowne postajk.

Brón'e pola nacionalnych socialistow namakali

Po namołwjenju statneho rěčnistwa je policija we Glauchawje wobydlenja sobustawow nazionalnych sozialistiskich wudrynych wotdźělenjow pschepytała a pschi tym wulku hromadu bróńow a munizije zebrała. Někotrych wjednikow nazionalneje sozialistiskeje strony su sajeli.

Hromadu kommunistow w Stuttgartu sajeli.

Blizko Stuttgarta su w lětnej korczmje Stillenbuch frjedu 41 kommunistow sajeli, kotřiž so pschi jenym kursu wobdźělachu. Zich su Stuttgartskemu policajskemu prezidiej pschepodali. Statne rěčnistwo pschećiwo nim wobšérżbu dla wjelepscherady poda.

Wobkhadowy strajk w Hamburgu je přestał

Zsrjedu je so wobkhad na Hamburgskich železnizach a na rěży Alstrje sašo wotewrił. Sašmnjmy dźěłaczerskich swjazkow a kommunistiskeje strony njejsu žedi swěrili, so roskasej němskeho dźěłowcho ministra spjecźi. Tutón je wojewni, so je wurunarjowny rosrjadowy wušud wjasaju, po kotrymž so mjda pschistajenjow a dźěłaczerjow Hamburgskich železnizow a łódźow na rěży Alstrje wo 5 prozentow złóżi a so dźěłanjši tydźeń na 45 hodźin sniži.

Nakhwilny wukaz přećiwo knihiwjazařskemu strajkej w Lipsku

Barlinski dźělowy sud je w należnosći njdowieje swady pola Lipsčanskeje wulkoknihiwjazařnje Sicke & Co. pschećiwo swjazkej němskich knihiwjazarjow a pschedźěłarjow papjery nakhwilny wukas wudał, w kotrymž so tutomu sakazuje, firminych strajkowacych dźěłaczerjow njepośrědnje abo pośrědnje, moralisy se słukom a pjenjesami podpjerać. Dale so knihiwjazařskemu swjazkej sakazuje, strajk dale organiowacź a pschewjesć, nawopak dyrbi je wschěmi krědkami na to dźěłacź, so bychu so dźěłaczerjo sazo k dźěłu wróćili. Sa kóždy pad pschećiwjenja so i pjenjezjnym khłostanjom a z jatbu hacź do schčesć měsazow hrosy.

Dwě politiskej zhromadźizn'e w Drježdźanach so rozpuščiłej

Wutoru wjeczor je w Drježdźanach w „Eldoradze" prjedawschi redaktor nazionalno-sozialistiskich nowin „Freiheitskampf", Arno Franke, dyrjł w zhromadźiznje Němsko-sozialistiskeje dźělaczerskeje stronh wo themaće „Rosbuchnjenje w nazionalnosozialistiskej stronje a jeho pschiczinny" rěčeju. Na zhromadźiznu bě so wjele nazionalnych sozialistow sejchło, kotřiž Frankej njedachu rěčeju. Dokelž so zhromadźizna njehodźesche měrnje wotměć, je policija rospuschcźi.

Dale bě so wutoru wjeczor w Drježdźanach kommunistiska zhromadźizna do „Města Petersburga" pschi Nowym torhoschczu swołała. W njej kommunistiski zapósłanz sakschego sejma **Siegel** rěčeschče. Swoprědka so porjad we zhromadźiznje njemyleschče, hacź so wjetscha czyłóda nazionalnych sozialistow se zhromadźizny w „Eldoradze" wróćejesche sadnimi złohdami do zhromadźizny dobu. Smydom k pukam dóńdże. Někotre wołowby so sranichu a něschto nadoby so rosbi. Wjetschca liczba policistow, kotraž ruče pschihna, porjad w sali a na dróży wobnowi. Jeneho sranjeneho kommunista do khorownje dowjesechu. Jeneho nazionalneho sozialista zu sajeli.

W połodnišej Americy chcedźa 250 000 Němcow zasydlić

Połodnjoamerikanske nowiny so z namjetom generała Kundta, něhdyschcheho generalneho instruktora bolivijskeho wójska, saběrachu, po kotrymž měł so w žórłowym kraju Amazonskeje rěki 250 000 Němcow sasydlić. Plany generała Kundta su tak daloko dozrawsze, so so we blišišchim czasu němskim a połodnjoamerikanskim krajnym knježerstwam, kotrej to nastupa, nadrobne namjety pschedpołoža. Sasydlerska methoda, kotraž dyrbi so nałožić, je so za hromadne sasydlenje rozhudźila. Sa sasydlenje dyrbja so jenoż khmane klimatiske krajiny wubrać, a też **jerwelliwe rechtniske wěcary, kotrež čerpja za podłožke** pschirodnych pokładow muriwjesć, dyrbja so **tak** wumjesć, so so wotwjesenym wudźělkow zanych wobcežnosćow napschećiwo njestaja. Sasydlenja dyrbja so po druźstwowym systemje załožić. Młodostni dźěłonjemějerjo a njewustojni ludźo so žiwla njepschipuschczja. Jako robustawy jenotliwych druźstwow dyrbja so **jenoż wożenjeni** je žiwoła, **pschebe wschěm starschi ludźo z wjele dźěćimi** pschijecź.

Hospodarske jednanja z Czěskosłowakskej so skónczile.

Hospodarske jednanja, kotrež su so sańdźeny tydźeń mjes Němskej a Czěskosłowakskej w Prazy wotměle, su so 3. oktobra z napisanjom wo dojednanju wo khmjelst a skotopolizajskich praschenjach skónczile. Dojednanje so w blišišchim czasu podpišče.

Colijnowa pessimistiska rěč

Snaty holłandski statnik Colijn je frjedu w Genfu w hospodarskim wubjerku hromadźiny Swjatła Ludow rěcź mył, w kotrejž je prajił, so może jenoż z najwjetschej bjesnadźijnosću do pschichoda hladacź, hdyž widźi, so dołholetne prózowanja Swjatła Ludow na hospodarskim polu njejsu žanchu wuspěcha mełe. **Wschě wobsamknjenja su na papjerje wostałe** a k połepschenju wobstejnosćow njeje so nicźo stało. Też Lausannjska konferenza njeje žane połepschenje pschinjesła, a wo tym, kak budźa wotsamknjenja Ottawaskeje konferenzy skutkowacź, hischcze njewěźa. Někotre pschedpschedwjeczorom **do Londona swołaneje źwětoweje hospodarskeje a finanzneje konferenzy** steja. **Wěste je, so by njewuspěch tuteje konferenzy k hospodarskemu swrješchenju Europy dowjedło.** Hdyž pak bychu so strowe a rosumne zahady tuteje konferenzy pschećiwschcźale, by so snadźo wěrić, so so źwětowe hospodarstwo wobnowi.

Franzowska Winske nowiny kupuje.

Kaž ho ſ Wina powě, ha wobſtejerjo Pariſkeje „Agence economique et financiere“ wjeſtkinu akzijow awſtriſkeho nowinſkeho akzijoweho towarſtwa, kotrež „Neue Freie Presſe“ wudawa, kupile.

Francowscy ratarjo z dawkowym strajkom hroža

Zhromadźina wotpósłanzow franzowſkich ratarſkich towarſtwow je wobſamkła, dawki njeſapłaćeć, jeli ſo jich ratarſke žadanja njedopjelnja. Wjele wobdźělnikow zhromadźiny je ho poſdźiſcho do tworowe burſy dowjło.

Zaso njeměry w Španiskej

Na wſchelakich měſtnach Schpaniſkeje ha kommunistojo dźěłonjemějerjow k nałožnoſcjam naſchěkywali. Tak ha w Cuenca dźěło njemějazy pinčnižy do nětkotrych reſtaurantow a kofejownjow kamjenje njetali. Na jenu ſchulu kamjenjowy deſchcz padaſche. Dźěłonjemějerjo ha pſched zibilny gouvernement pſchičahnyli a knježeſtwowe twarjenja wobkhaju. Do Madrida je ho wo poſtyhnjenje poliſije póſłało.

W nětkotrych wſach bajadozkeje provinzy ha dźěłonjemějerjo kubła nadpadnyli, kubja wowzu a w ulicach kradnu. W Jerrolu ha njeſnaczi ſtóſhnizy zyrkej ſapalili. W prěnim rjedźe dyrbi ho na dźěłonjemějerjow dźiwacj, kotříž ha ſ razionaliſowanjom w induſtriji w Europje znadź k ſtajnej bjeſdźěłoſcji ſaſudźeni.

Deficit w jendźelskich financach

Statne dochody prěnich ſchěſcz měſazow minjale 268½ milijona puntow ſterlingow wuczinjeja. Tym ſtatne wudawki w tym ſamym czaſu ſ 372½ miliona puntow ſterlingow napſchečiwo ſteja. Deficit 104 miliony puntow ſterlingow (nětkhe 2 miliardźe hrivnow) wuczinja.

Njeměry dźěłonjemějerjow w Jendźelskej

W tſjoch wſchelakich měſtach Londonſkeje wokolnoſcje ha wutoru demonſtrazije dźěłonjemějerjow hyle. Demonſtrantojo teſ paſiwne ſpjeczenje ſ tym nałožichu, ſo ho na kolije dróhoweje żeleſnizy lehnychu. We Watthamje ho dźěłonjemějerjo do radnizy dobuchu a poſtejdenje naſchczańſkich ſaſtupjerjow mylachu. Poliſija praji, ſo ha tele demonſtrazije organiſowane. Boja ho nowych njeměrow.

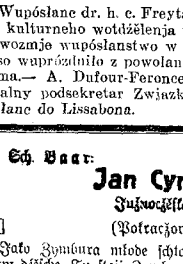

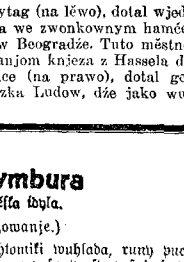

Nowe pomjenowanje němskeju wupósłancow.

Wupósłanc dr. h. c. Freytag (na lěwo), dotal wjednik kulturneho wotdźělenja we zwonkownym hamče, přewozmje wupósłanſtwo w Beogradźe. Tuto městno je ſo wuprózdnilo z powolanjom knjeza z Hassela do Roma.— A. Dufour-Feronce (na prawo), dotal generalny podſekretar Zwjazka Ludow, dźe jako wupósłanc do Lissabona.

Nakhwilny měr mjez Japanskej a Ruskej

S japanſkeho knježeſtwa je ſkyſchecz, ſo ha ſo ruſko-japanſke počahi w poſlednim czaſu jara polepſchile. Ruſke knježeſtwo je ſo wſcheho ſmjerjło, **ſchtoż by mohło měrnym ruſko-japanſkim počahom ſeſchkodźicz** a je hacz do wěſteje měry pſchejatko, ſo pſchecziwo ſkamoſtatnej Mandźuſkej pſchecziwjecz. Japanſka je Ruſkej ſlubiła, ſo ſo ruſke prawa na raiſchochineſkej żeleſnizy ani ſ japanſkeje ani ſ mandźuſkeje ſtrony njeſranja. W Japanſkej ſo próſuja, ſo bychu ſo **Ruſſej bóle ſblizili a ſo ſ njej ſpſcheczelili.**

Japanſki póſłanz w Moſkwje, Schirota, ſobotu do Tokia pſchijědże, ſo by japanſkemu knježeſtwu rosprawu wo ruſko-japanſkich ſtykach podał.

Ruſzy ratarjo ſo wukaſam ruſkeho knježeſtwa pſchecziwjeja.

Ruſki ratarſki kommiſſariat je liczby dotalneho nazymſkeho wuſywa woſjewił: Po nim njejſu ratarjo we zhromadn. ratarſtwach w prawym czaſu knježeſtwowe plany wuwjedli. Po knježeſtwowej roſprawje je ho hacz do 1. oktobra 26 476 000 hektarow wobſyło, to je 64½ procenta knježeſtwoweho plana.

Japanske wopomnjeńske pismo na Zwjazk Ludow

Japanſka Swjatej Ludow wopomnjeńſke pißmo we Mandźuſkej pſchepoda. Japanſke nowiny „Hochi“ wo jeho wopſchijeczu pißchu, ſo ho w nim praji, ſo móże ho jenoż k trajnemu měrej w raiſchej Aſiſkej a k ſlóncznemu roſcharjanju mandźuſkeho praſchenja po jenicžim puczu dóńcz. Tutón jenicžki pucz je, hdyž ho pſchipóſnawa, ſo ho mandźuſki ſtat ſtrowy roſwiwa. Jenicžke górło, ſ kotrehoż njeměr w raiſchej Aſiſkej wuchadża, je ſaſchmjatane politiſke położenje Chinu, kotraż njeje wjazy jenotny ſtat.

Hoover přeciwo spuščenju wójnskeho dołha

Preſident Sjednoczenych ſtatow, Hoover, je ho do wólbneho wojowanja wo preſidentſtwo dał. We wólbnej zhromadźiſnje w Des Moines je wón rjekł, ſo dyrbja ſebi Sjednoczene ſtaty na ſwětowych wikach ſwoje wotbywanišcža ſa wudźělk induſtrije a ratarſke wuſkady ſaſko dobyć. Hoover njeje ſa to, ſo by ho europiſkim ſtatam wójnſki dołh ſpuſchcził, a ſo by ho złomny tarif znjiſił. Strach by hewak naſtał, ſo by bjeſdźěłoſcz amerikaniſkich dźěłacžerjow pſchitběrała, a ſo bychu ratarſke wuſkady we brózńjach zhnile. S najwěſcžiſchim podłožkom ſa bjeſtrach amerikaniſkeho ratarſtwa je złowny tarif ſa ratarſke wuſkady.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 6. winowza 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor we 7 hodź. barometer 745, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +12. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —2, thermometer we nozy +1. Nad ſrjedźnej Europu leži wyſchina. Tehodła mamy też wobſtajne rjane naſtupnje wjedra. S wjecžora pak ſchćenża ſpadnje, ſchtoż je ſ dopołnoſcu, ſo ſa Jendźelſkej a Franzowſkej wužiny leża. Je móżno, ſo na kónz tydzenja też ſyſtniſchi wliw na naſche wjedro dośahne. Potom ho pſchi wocžakowanju pomróżi a wiſnate a ſnadź mačzate wjedro ſaſtupi. Wětry budźa ſwjetſcha ſ krótkeho wjecžora buch a cžyſtniſchi powětr k nam pſchinjeſeſ. Dźenſa ſchwórtk ſteji měſacžk w prěnim wjerchu. Pſchedzenak wótſchej njewobſtajne wjedro. — Jutſe pjatk ſłónczko 6,09 hodź. ſchadża a ho 5,28 hodź. thowa. Měſacžk ſthadża jutſe pop. 3,07 hodź. a thowa ho wjecžor 10,40 hodź.

Najnowše wurywanki w Herkulanje.

Wumělſtwowscy wuhotowany zakhod patricijskeho domu w Herkulanje. Tuto město ſo w lěče 79 po Khr. zdobom z Pompejom ze zemjerjenjom dospołnje zniči. Poſledne wurywanja přinjeſechu cyle druhi na ſwětło. Z wurywankow je ſpóznać wyſoku kulturu tehdomniſcheho časa.

— **Kermuſcha ſwjerſi** ho bliſchi njedźelu 9. oktobra w Hoſtojanſkej, Hórnjeńſkej a Kulowſkej wohadze.

— **Zjenoċenstwo evangelskich Serbow.** Naſ nowozałożeny młodoſtny wotrjad pilnje dźěła. Zeńdże ſo wčera 5. winowca k ſwojej třeċej zhromadźiznje, kiż bě pomérnje derje wopytana. Poſkiċi ſo přednoſk k. Arnoſta Simona wo Strażnym hrodże (Wartburgu) a jeho wuznamje wo Evangelſtwo. Rysowaſe naſ rjedy ſtawiznu tutoho hrodu, předewšěm podawki, kiż zajimuja evangelskeho křeſċana. K tomu přidu přednoſowar ſwoje ſamſne zaċiſče, kiż je doſtał pſ wopyċe tutoho za Evangelſtwo pomjatneho hrodu. — Młodoſtny wotrjad ZES je ſej za nadawk ſtajił z přednoſkami a debatami hajić ſebjekubłanje ſobuſtawſtwa a ſěrić wědomoſć wo evangelskich a narodnych praſenjach. Příchodny přednoſk změje knj Hanka Wjeċelic wo evangelskim wuſtawje w Kraġċach. — K přednoſkej a debaċe ſo přizamkny ſwobodna bjeſada. Wotrjad ſo zaſo zeńdże ſrjedu 19. wínowca.

— **Měſchczańſke dźiwadło.** Dźenſa ſchtwórtk ho w 1. abonnementnym pſchedſtajenju W Jurja Jarnowa wuſpěſchna opereta „Hej, ty Khrystla“ wopjetuje. Tuta opereta měſchczańſke ſtejiſy ſwojej prawjerje też w Budyſchinje zwiſtli wukhodi. Pſchedſtajenje ſapo ho 1/8 hodź. — Pjatk wjecžor we 8 hodź. je prěnje abo pſchedſtajenje T hrajeċelkeje doby. Geċkarta Hauptmannowa buſkiſſaġa baſnicžkowy drama „Bódnorjeńſki ſwón“ ho tu cžor biſchċe raz pſchedſtaja. Druha wulka opereta hrajeċelki by ſapoċžiſe ho hoboru, „Zygansti baron“ wot Jana ſ k. direktorom Sygudom w róle ſyġana. Pokaſujenje dźenſa na wuſnamnu hóſtinu heu ſnateje rejwaċki Paſtorowu pondźelu. Sobſtupne placžiſiny ho njepowiſcha a ta tym pſchi cžinoħrě.

— **Sa wólby měſchczańſkich ſaſtupnikow** 13. nowembra t. l. wojſewja měſchczańſka rada w tutym cžiſle woſjewjenje, na kotrejż zyle woſobje pokaſujemy. Strony maja wólbne namjety najpoſdźiſcho 27. oktobra wólbnemu hamtej na radnizy w 2. poſchodźe wó ſjowje cžo. 16 ſapodaċ. Sa ſwjatanje wólbnych namjetow ſłónczi ho cžaſ 6. no-

---

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Łu.: **Južwoczeſka idyla.**

122] (Pokračowanje.)

Jako Zymbura młode ſchtonitki wuhlada, runy pucz k nim dźeſche. Tu ſtoji Zymburowy ſnaty, ſtary ſadał, tu ſtoji też ſahrodnik. Ale ſchto to? Njeſmějetaj ho na njeho, ruzy jemu njepodawataj. Kaž kamjenjenaj tu ſtojitaj, klobuk w horſchczi, ruzy pſchi cžele, każ pola wojakow. „Pokaſajtaj mojemu hoſcżej ſchczěpnizu“, roſkaja wjerch a nětk harle wobaj ſaho woživiſchtaj. „Jowle mamy najprjedy krotſche a ſchtomy wſchelakich twarow“, poċža ſahrodnik. Hdyž je Zymbura wuhlada, jeho wutroba ſe ſobuježelnoſcu ſadyla. Wuhlada zyle niże ſchtomiki, każ ſchćipowane, halſy każ ruzy roſcżeſhnjene a k drjewjanym łatam pſchiwjazane.

„Wbohe ſchtomiki“, wołoži ſej bur, „cžehodła waż tak draċžiża a cžiwiluja, a kak kraſne płody tola maċže“. Sahrodnik ſo ſaſmja a wuložewaſche, ſo ſu to ſchtomy na ſcżěnu a na żerdki, k ſchczěżkam a puċžam, ſo njeſchċu na ſadżěwku hyle. „Tale maċže tu poſſonki.“ Te ſo Zymburje hižo bóle lubjachu. Rjane ſchtomiki, pohodne bjes rěbła móżeſch je ſtihaċ, huſkańcu jim ſóċrać a ſad ſ nich ſchczěpjaċ. Ale najrjeńſche ſu tola wyſoke ſchtomy. „Wotdźělenje jablonjow“, woſjewja ſahrodnik a wuſmějeła — „w tejle ſjadże ſu Bismarkowe jabłuka, nowinka, w druhej franzowiſke renety, dale Grawſchtejnſke abo kopaċki, ſa nimi zaſ Aleſander abo kěżerſke jabłuka“ — Zymbura ſaho hižo njepoſłuchcha a leži ke kruſchwinam.

„Wirtembergſka kruſchwa, ſa njej w ſjadże kruſchwa Napoleonſka, tu je ſjada niżoſeńſkich a ſołnohródſkich.“ — Zymbura ſo ſrudźi, bjes ſajinna na ſſeċhnje a wiſchnje, na kżonoċki a ſłowki, na brěſchki a marule hladaſche. Pſchi ſebi ſo ſaradowa, hdyž wuhlada murju, w njej wrota wocžinjene a ſa nimi **ſaw knježeho dźěċela, na kotrymž ho póſdne njedożyj cžerwjenjachu.** Sſłódzy ſawonja, hdyž ſłónczko na njón ſwěċeſche, a cżorne cżmjely ſyrcże po wulkich cżerwjenych hłoſcżkach kłuſcżeżo połetowachu.

„To je prawy dźeċel“, Zymbura nětk pokhwali, „a każ widżu, lětuſchi, njeſranjeny, koża ho jeho hiſchcże dótkhyła njeſe.

„Na ſymjo ſmy jón woſtajili, ſymjo ſmy ſe Schtyrſkeje kupili“, pſchiſpomni wjerch, „na ſymjenju wjele ſaleži, tohodła mam pſchežu rukku wot rěki Dona, żito ſeelandſke, rěpu bernsdorfſku abo baworſku — ale nětk wam nješchto wożebiteho pokaſam — wobhladnjeże ho.“

Zymbura bě hižo wot naſdala hučenje ſłyſchał, każ by żeleſniża tudy nětkhe jela, ale jako nětk na hórzy ſtejeſche a na bok pohlada, wuhlada ſpodżiwne dźiwadło, parne pluhi.

Pſched mjezami ſymi je runy pucz ſ Jendźelskeje dóſtał. Wubjernje dźěłaja, hlejże, tři bróżny nadobo bjeru. ſchtwórcż ſaha ſcżěrokhe, ſchtwórcż ſaha hłuboke, a pluh jědże, każ by próżdny jěł.

„A ſchto woraċže?“ woprascha ho Zymbura, hdyž bě ho nahladał.

„Paſtwiſchcża woſtronjam, pod pluh je dawam. Wuběrh ſa ſkót pola hródżow ſawjedu, wowzu wjazy njeſmēju, wowcżerńe jamtnu a na brużnje je pſchemēnju.“

„Njeczilnicże prawje, knjeże wjerchu. Wowza ſako poſwjatne ſwěrjatko je ſtatokej je ſohowanjom. Też Jeſuſ je ju lubował a ſebje ſamehu jehnju Boże mienował. S wowzti je wſcho wubjerne, wołma, mjaſo, mloko a hnój, każ je ſaneho druheho ſwěrjatka.“

„Prawje cżinju, Zymbura“, poſmja ho wjerch, „każ wy rěcżicże, tak ho w ratarſtwje rěcżecz njeſmě. Dyrbiſo njewupłacżi, hdyż ho njepaże. A dokelż ſmy paſtwiſchcża woſtroniłi, pak na łuki pſchemēniłi, pak ſworali, dokelż ſtary dźeċel a ſchżerniſchcża hnydom ja kożu wotramy, ani woſrjedka ſmahi njeċżerpimy, njemóża ho wowzy nihdże paſcż a tohodła je wjazy njeſmējemy. Abel je paſt, Kain je worał. Kain je Abela ſabił a na tymaj bratrowmaj widżiċże woboje waſchnje hoſpodarjenja a jeho woſud. Pola naſ hoſpodar njeſmě paſcż, ale dyrbi worać, wy burja njeſmēcże być paſtyrjo każ Abel, ale każ Kain dyrbiċże ratarjo być. Kain we woſt Abela ſabije.“

„Stót njemeċz?“

„Njeprajo, ſo njeſmēcże ſtót mēcz, ale njeſmēcże jón bjes nadżěwdżiwy po paſtwiſchczach bċhaċ, drohi hródżowy hnój roſnoſchczeċ dacż. Doma dyrbi ſtót woſtacż, doma dyrbi ſwój wuóż mēcż a bur dyrbi jón wobkedżbowacż, waſzeċ, mloko mēricż, mjaſo, butru, jeja pſchedawacż, ſpytacż nowu pizu a nowe ſpłaht ſawjeſcż a nawukniċż liżicż, ſchto ſtót trjeba a kajti wużitk ſ njeho je. Kaj we ſkotarſtwje, tak dyrbiċże też w pólniſtwje wopuſchczicż ſtare waſchnje a niż jenicżky żito, wowſ, pſchenicżu a jeċżmjeń ſyċż, ale ſa tym hacż polo leži, też pſchemyſlowe płodżiny, woſebje rěpik, ſokorowu rěpu, khmjel ſawjeſcż, ſyrja ſchtoż w naſchim kraju hewak hiſchcże roſeże. Mēżo paſenja ſawjedżeże iſtſtronſte wotmēnjate ratarjenje, wucżże ho wjazy a lěpje wobkopne płody plahowacż, kotreż pola wucżiſcża, mēſto ſmahi do ſuchich polow ſtegrus a franzowſti pſchesleſtny dźeċel ſyjiże; każ je wam to Hórnik w Lubjejzach pokaſał. Njeſpjiże len, konopej a jahły, ale ſa to turkowſku pſchenicżu, bob a mak. A rólny grat dyrbiże mēcż lěpſchi, hłubſchu a ſahe woraċż, pola njewobſchudżiże, kubże ſej niż jenoż bróny, ale też rohawy a wałzy, rólniſtwo naſ wukhowa, tohodła też haty wuwuſchċżu a na łuki a pola ſpjemēnju“, wo mjelkny wjerch. Mjeſwoċżi ſe wſchón cżerwjeny a wocżi ſo jemu ſwěċeſchtej ſe ſahorjenjom, ſ kajkimż bě rěcżał. Ale podżiwno, Zymburu to njejimaſche. Wſche widżeċ, ſo wjerchowa rěcż je podarmo, ſo Zymburu njeje dobył ani pſchewjedżił, a Zymbura ſo ſ tym njetaſeſche.

(Pokračowanje ſcżěhuje.)

vembra. Postajeneju cžasow ma so na kóždy pad djerjeć. Wólbne namjety a wosjewjenja wo swjatanju, kiž pschesposdže dóndu, njeje mdża so dowolić. Woli so jenoż hamtšy shotowjennymi błoźnymi zedulkami, kiž so wólbnomanym wólbny dżeń we wólbnej mešinoseji wudawaju. Postajenja wo wólbach a wospschijeću wólbnych namjetow ma na wólbnym hamcze dowidżeć. Wólbne tkartowanje so najfkerje z tymi k wólbam do němskeho sejma wot 16. hacž do 23. oktobra 1932 wupokoja.

— Mjasowe jatki (Freibank) w Budyšinje. Sobotu 8. oktobra 1932 wotebawa so rano wot 7 do 8 hodź. na cžišcu 4491 hacž 45 50, wot 8 do 9 hodź. na cžišcu 4551 hacž 4700 hyrc howjase mjaso, bunt po 35 Rf.

— Finanzny hamt nam pisch: Po artikli 1 stawa 1 tšeceho dżela wukasa němskeho prezidenta se 14. junija 1932 (zakonjakatne katolske lonjeno k kraju 273, 282) je so wuspowodźenje wobrótow (Umsätze) hacž do 5000 hrivnow kžiteho wobrota z pa-cžowoscu wot 1. julija 1932 spschinjło. Tohodla maju hacž do 30. oktobra 1932 (schitkanski cžas hacž do 17. oktobra 1932) tež dotal dla nize 5000 hrivnow kžiteho wobrota wuspowodźeni wobrotowemu dawkej winowacži w cžasu wot 1. julija do 30. septembra 1932 buchetny wobrót z wuzcženjom doprjedneho pschipowodźenja wobrótneho dawka finanzneho hamtej wosjewcž a so nón 2 proz. wobrótowego dawka finanzej pokładni zapłacžicž. Ze wobrótu se žita, muki, schrota a wotrubow se žita a z mli pschotowjene pjecžiwa wuzcžinja wobrótny dawk jenoż 0,85 proz. Katarjam kotšij kužki njewydu a maju hacž do 5000 hrivnow kžiteho wobrota, pschipódzelu so wobedwe namolwjenja we wuhotowjeni

Z Łužicy

* S **Korśmuja.** (S kotom padnyt.) Wječera popoldnju padże hórjcej ſ kotom, jako nichtu horu dele jědźeſche a hrěł tak ruzy a kotom ſtykro wobdeŕ. Chójſche druhemu kolešorjej wuwinyć, doleſt pak khětro ſpěchuje jědźeſche, njemóžeſche w prawym czasu koło ſaſkočić. Hrowak ho jemu niczo dale njeſta, tak ſo móžeſche ſahy ſa khwilku dale ſcź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Penigu. (Wobſy do Zahneho powjeſa ſkoczył.) Dźewjećlětny ſchulſki hólc Horſt Schajba ſkoczi bosy do powjetrowoje jamy, ſo by ſebi ſli, kiž tam leżeſche, wuczahnył. Hołc pak njeběſche wobkedźował, ſo běſche žahły popjel do jamy wuhnjapany. Wón ho tak cźežko na nuzowej wopreli, ſo dyrbjeſche khłapjeje pomocy hladać.

* S **Annaberga.** (Ssmjertnje ho wopalika.) Pjatk wječor w gmejnſkim dworje Tannenhofje domjaza dźełacźerka Ella Albertez pſchi ſatcźenju cźežko ſujeſboži. Najſterje běſche ji wuhło na draſtu padnyło a ju ſapaliło. Ssuſodźa dyrbjachu ji ho palazu draſtu ſ cźkła ſtorhacź. Dola wboha běſche ho tak cźežko wopaliła, ſo pod ſakoſtnymi bolosćemi we wokrjeſnej khorowni wumrě.

* S **Altenburga.** (Měſchćanoſta dyrbi do jaſtwa.) Altenburgſki lawnijſki ſud jednaſche pſcheſchiwo 52lětnemu Koteriziſkemu měſchćanowſce Oeſe Börngenej dla pſcheſchichiwjenja w ſaſtojnſtwje. Jeho winowoachu, ſo je w lětach 1929 hacź 1932 12273 hriwnow pſcheſchiwił. Wobſtorjeny to pſchida. Hoſpodaŕſke wobſtejnoſcze ſu pjeza wina na tym. Ssadowe pſahowarſnje, kiž je wotnajał, pjeza njeju telko wunjeſle, kaž je wón wozjakował, ſo je pſchezo hłubje do dołka lěſł. Ssud ſaſudźi jeho dla pſcheſchichiwjenja w ſaſtojnſtwje po namjeze ſtatuelho rěcznika ſ 1½ lětu jaſtwa.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk:** Nětcźiſche wjedro hiſchcze powſchitkownje wobkhowamy.

* **W Alitſtadtu pola Roſtoka je pjatnaczełětny hólc, kotryż pola ſwojeho wuja na wopyće pſchebywaſche, wuzowy revolwer namakał. Hdyż ſo ſ revolwrom paraſche, ſo ſ njeho wutſeli a kulka pódła ſedźazu hólzowu cźełku do hłowy trjechi. Hołza bě na mjeſce morwa.**

* **Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je ſ połodniſcheje Ameriki wrócźo leczo po pſcheproſchenju ſchpaniſkeho knjeſtwa pola Barcelony bjes pſchiſtajenſtwa cźeſenja a wuwuczeneho dźerżazeho perſonala pſchiſtajiła. 26 minutow pſchebywawſchi je dale k Němſkej leczała.**

* **Wutoru wječor je ſo w Maxiſej jamje pola Michałkowiz w Hornjej Schleſyſkej pjeć hórnikow ſaſypało, ſ kotrychž je ſo jedyn na mjeſce morił. Dwaj hórnikaj ſo cźežko ſranjichtaj, dwoje lohko.**

* **Kaž Moſkowſke nowiny ſ Turkeſtana powědźa, je wutoru w ſrjedźnej Aſiſkej ſemjerjenje było. Podſemſke ſtorki ſu ſo w Samarkandu a Taſchkentu ſaczule. Někotre khěże ſu ſo ſypłe, murje druhich ſu ſo roſpukałe. Sſo nowych podſemſkich ſtorkow bojo, wobydleŕſtwo pod hołym njebjom pſchenocuje.**

Spodźiwne knihi

Najwjetſcha kniha ſwěta je anatomiſki atlaſ (wuczba wo twarje organiſtich bytſow), kiž ſo w knihowni ſtatnje pſchemyſłowoje ſchule w Widnju khowa. Kniha je 1,90 m wuſoka a 90 cm ſcźeroka. Cźiſchcźeſche ho wot Lěta 1823 hacź 1830.

Najmjenſcha kniha ſwěta je 1 cm wuſoka a 6 mm ſcźeroka. Bu 1897 w měſcze Padua cźiſchcźana a wopſchi-ja 208 ſtron, mjes druhim jedyn hiſchcze njewoſſjewjeny liſt Galileja ſ Lěta 1615.

Najſtarſcha kniha ſwěta je drje „Priſſe Papyrus", w Pariſkej narodnej knihowni. Wułhadża ſ Lěta 3350 pſch. Khr. Wuczeniz, **po kotrymž ho kniha mjenuje**, je w jenym rowje blíſko Thebena (w Egyptowſkej) nadeńdżene.

Najwobſchěrniſcha kniha ſwěta je „Tu-ſchu-tſchi-tſchöng — tinſki ſłownik", kiž 5020 ſwjaſkow, kóždy wo 170 ſtronach wobſahuje. Bu ſpoczatk 17. Khſtotka na porucźenjo tehdomniſcheho tinſkeho kěſora cźiſchcźana.

Najſtaršcha kniha ſwěta je ſchcźe hiſchcze biblija, kiž je pjeza w 500 miljonowe eksemplarach roſſich rjenu a do 630 rěcźow a dialektow (narěcźow) pſchełożena.

Najcźežſcha kniha ſwěta ſu „Stawizny wot Jthała", kotruż je habsburgſki arzywójwoda ſpoczatk tuteho liſtka pod titulom „Parga" woſſewił. Waži 48 kg., pozitim nimale zenihnaŕ.

Najdražſcha kniha ſwěta je 42 rjadkow wopſchijaca Gutenbergowa biblija, ſa kotruż je dr. Wollbeker na 1 300 000 hriwnow pſched nětkorymi lětami ſaplacźił.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Wólby měſchćanſkich ſaſtupnikow.

Wólby měſchćanſkich ſaſtupnikow wotměja ſo njedźelu 13. nowembra t. l. Ma ſo 35 měſchćanſkich ſaſtupnikow wolicź. Wólbne namjety dyrbja najpozdźiſcho 27. oktobra pola měſchćanſkeje rady, we wólbnym hamcze na radnizy w 2. poſchodźe wó ſtwje cźo. 16 byez. Najpozdźiſcho 6. nowembra ma ſo ſwjaſanje wólbnych namjetow pißmnje wozjewicź.

Hłóſne zedulki ſo hamtſky ſhotuja.

Poſtajenja wo wólbach a wo wólbnych namjetach ſu w gmejnſkim porjedże ſ 15. junija 1925 a w porjedże wo gmejnſkich wólbach ſ 25. julija 1929 ſtożene a ſu we wólbnym hamcze ſa wobhladanje ſjawnje wupokożene.

W Budyſchinje, 5. oktobra 1932.

Měſchćanſka rada jako wjedniza gmejnſkich wólbow.

Hamtſke wozjewjenje z Lubija.

Wobkhodny cźaſ hamtſkeho hejtmanſtwa a wokrjeſnego ſpjaſła hamtſkeho hejtmanſtwa
wot 3. oktobra 1932 hacź do 31. měrza 1933:
Póndźelu hacź pjatk: ⅛ do 1 hodź.,
⅓ do ½6 hodź.,
ſobotu: ⅛ do 1 hodź.

Mjezny cźaſ ſa publikum wſchědnje wot 8 do 1 hodź.

W Lubiju, 28. ſeptembra 1932.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Drježdźany. Towaŕſtwo „Čornobóh" ma ſobotu 8. winowca mješaczu zhromadźiznu na Christianſkej drózy 22. Wo bohaty wopyt ſo proſy.

Drježdźany. „Jednota" změje wutoru 11. winowca ſwoju hłownu zhromadźiznu w tow. domje Bayriſche Krone, Neumarkt 4. Porjad ſo w zhromadźinje wozjewi. Přednoſk ze ſwětłowobrazami ſo poſkići (k. faraŕ dr. Jakubaš). Bohaty wopyt wočakuje **předsydſtwo.**

Hodźij. Towaŕſtwo „Jaroměr Imiš" změje njedźelu 9. winowca pop. w 5 hodź. zhromadźiznu pola Medzee. Dowěrnicy cheyli to wšěm ſobuſtawam wozjewić. Je přiſłuſnoſć kóždeho, zo tam přińdźe.

Předsyda.

Haſlow. Jednota Sokoł ma dźenſa ſtwórtk wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu.

Liehań. „Zernička" ſpěwa ſtwórtk wječor ½9 hodź. pola Siwartec.

Zwjazk Łužisko-Serbſkeho Studentſtwa wuhotuje njedźelu 9. winowca w Nowym Měſcu ſerbſki wječork. Po § 1 zwjazkowych wuſtawkow ma ſo kóždy towaŕ tam wobdźělić. Wotjědźemy ½3 hodź. we Rakecach pola ſtud. Wirta, w 3 hodź. ſmy we Wujezdźe při ſuli. Proviant a ſwěca za koło ma ſo ſobu přinjeſć.

Hłowny ſtaršt.

Nazymſke wichory traſa jendźelſke pobrjohi.
Prjedy hač hewak ſu na połodniſchich jendźelſkich pobrjohach mócne nazymſke wichory zakhadźale. Na wobrazu widźimy přiwał mórſkich žołmow we Clactonſkich kupjelach, hdźež běše dotal wjeſele kupjelanſke žiwjenje knjeźiło. Nětko pak ſu kupjele puſte a prózdne. Wichor je přimórſke wukhodźowaniſča cźežko zapuſcił. Při jendźelſkich połodniſchich pobrjohach je wjedro w nazymje hewak dołho rjenje mile.

Ke
hermušnemu pječenju
Punt ſultaninow jenož 35 pj.
3 pt. ſultaninow jenož 1.- hr.
Punt korintow jenož 60 pj.
Punt mandłow-narunan'a jenož 70 pj.
Punt kokoſowych truzkow jenož 40 pj.
Punt módr. maka jen. 75 pj.
¼ pt. mandłow wot 35 pj.
Pt. pšeńcźne muki 000 jenož 23 pj.
Punt muki „Kaiſer-Auszug" jenož 26 pj.
Poručamy
ſtajnje čerſtwu margarinu
punt wot 30 hač 65 pj.
Pt. kokoſow. jědźeneho tuka jenož 33 pj.
Punt ſwinjaceho ſmalca jenož 48 pj.
Thams & Garfs
w Budyſinje
na Hłownym torhoſcu 8

Samomordarſke
płaćizny
ſkórnjow
Wulkoſć 40—46 jenož **10.–** hr.
jenož w
Frömterec ſkładnoſtn. kupjach
w Budyſinje a na Rakecach
na Zw. Lawſkej hasy 12 — na Hłownej drózy

Pohonč
ſo hnydom pyta w Baćon u 4

Sedłarſke a wutykane twory
jenož pola wěcywuſłojneho ſedłarſkeho mištra
C. Junghanns
prjedy Emil Schubert
na Jerjowej hasy

Jſtwa biez knihow je kaž cźełło bjez duše!

Spytajće moje wuběrne
cigarillo a cigary

Sensation	St. 2½ Pfg.	Havanna Club	St. 6 Pfg.
Eisbären	„ 3 „	Rätsel v. Bautzen	3 St. 0.20
Kameraden	„ 4 „	Lockvogel	St. 8 Pfg.
Nux rot	„ 5 „	Fachmann	„ 10 „
Grenzfestung	„ 6 „	Steuerwunder	„ 10 „
Mi Gusto	„ 7 „	Budissa	„ 12 „
Havanesa	„ 8 „	Reichentor	„ 15 „
Havanesa	„ 10 „	Con Amore	„ 15 „
Noblesse	„ 10 „	Fernando	„ 20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej ſuchej kajkoſći
Albert Lehmann w Budyšinje
Na Połnócnej drózy 2 — na Kěžorſkej drózy 11
Při Bohatych wrotach — na Hauenſteinſkej hasy

Najlěpše a najtuńše
jězdne koła a šijace mašiny
dostanjeće přeco hiſće we
Witekec kolesow. domje w Sćělecach

Precizna točerńja
cylindrow motorſkich kołow
cylindrow automobilow
cylindrow bulldogow
Nowoćasne maſiny, ćiſte połerowane točenje najtuńſe wobliczenje
Carl Gust w Budyšinje
na Drjewowych wikach. Telefon 3290

Meble
a polſtrowane twory
poruda
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Róžowej hasy 15 :: Sym Serb!

7 tunich dnjow
hač do 7. okt. 10% rabata!
Sardiny
Saty
Wupjerki
Jda Würker rodź. Erler
Rózk Zwonk Lawſkeje hasy 10

Gumij za koła
we wulkim wubjerku jara tunjo pola
Br. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

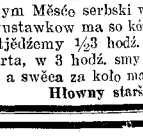

rózk Žitnych wikow
pali dźenſa
prawy abeſſinſki mokka
punt 3.50 hr.
Mexiko-Maragogype
punt 3.00 hr.
Měšenja
punt 2.00, 2.40, 2.80, 3.20, 3.60, 4.00 hr.

Pytaj a zběraj nowych abonentow za „Serbſke Nowiny"

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbſkej knihaŕni abo ſkazajće ju ſebi pola dowěrnikow „Serbſkich Nowin"
Jenož **20 pj.**

Přiloha k [illegible] 235

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 6. oktobra 1932

Solawine mosty so rozbuchaju.

Z natwarjenjom wulkeje Bleilochskeje zawjery (Talsperre) Magdeburgscy pioněrojo njedaloko Lobensteina nětko njetrjebawše mosty přez Solawu (Saale) do powětra buchaju. Na wobrazu widźimy rozbuchnjeny móst přez Solawu pola Spaniershammera njedaloko Lobensteina.

Drjenje

Najbóle rośišćerjena khorosćej je drje drjenje. Hdyž maśch drjenje, to dobri žuždźaja, pischerjelja a śmacki cźi wśitko móžne radźa. Tola hdyž bolśicźe ga njechadźa mimo, potom stónčnje khory dźe k lěkarjej. Tón to njezami kaž mudry žuždź a hnydom też njeradźi a njedoporučuje, ale ga najprjedy próbuje, namakacź pśicźinu khorośće, so móhł potom wubracź prawe srědki a lěkarstwo pśeco nju. Wśitki tym lěkarjam ani njesajmnuje, hdźe khoreho bolí. Sajmnuje jeho jenož, hacź ga tu jedna wo „neuralgiju" (cźuwowu bolośćej) abo wo prawy „rheumatišmus", kotryž je sawinował sahór.

Hdyž ga jedna wo „bolośćej cźuwow" (neuralgiju), ani lěkarjo nicźo njewidźi na mjerjenju, hdźež bolí. Mózgach jenož swośćiś, so tam sabola, hdyž z porstom ga dótknjejoch mosna. Wśitkimi tajkeje khorośće su jara wśelakakuŕe, so by wśchodobno trałe, hdyž bychmy tu wśitke mjenowali. Wśitkimi móža byś stajowane lśenjenje, sagźelliny, zorkowa khorośćej, sajdbośćenje, žałmitja a mnoge druge khorośće. Ssamo wót ga rozumi ga, so teź klowanje neuralgije budźe potajtim jara rozdźělne. Lěkarjo ga njemuse próbowaś, wuhośićź [illegible] khorośćej.

Kak pak to nětko je ś tej druhej družinu drjenja, ze rheumatišmom? Wo tym bywaju wśelakake mjenjenja. Wudźe drje tak, so je reumatišmuh sćažnik sahorja a to tajkeho, kótaraž su bakterije sawinowałe, pśeco natwórjenje. Kak móžemy pak wojowacź pśicźinu tutym bakteriam? S wótkel wśitkihadźeja? S wótkel wuchadźeja? S wótkel dokwadźeja do krewje, so bychu tu a tam [illegible]

S mjetscha bakterije, kiž sawinuja tajki rheumatiski sahor, gódaju w kubje. A to pak w kubach abo w dźaśowych mandlach.

Hdźe hdyž khorjene mandle klinjeźi, hoźi ga ś wuspěchom wojowacź pśicźinu drjenju, pśeto potom hakle je ga žórło khorośće satuknjało.

Se kubami je to podobne kaž ś mandlami. Teź tu su khowane místna, hdźež bakterije sapoćinaju swoje sahubne dźěło, kiž dowjedźe k rheumatišmej. Subny lěkar je pyta a wotstronja. Jene ś prěnich praschenjow rheumatikej ma tohodla wołacź: „Hdy sćo byś posledni raz pola subnego lěkarja? Je ga kubam wopraudźe teź wśitko w porjadku?"

Krótke zajimawe stawizny z cyłeho swěta

20 000 hriwnow za 50 pj.

Pśeco Wótśišćanstwom wyšišim krajnym sudom rozsudźichu njedawno sajimawu swadbu wo loterijowy łós. W jenej swjatočnišej loteriji bě dobyła 20 000 hriwnow pabło na łós, kotryž hnaj sche płaśeše, bě dźěłaćeł pśechodawarjej łosow jenož 25 pjenježkow dał. Sbyłk dźiwiše pozdźišcho sapłaśićź. Wócakowaś łosow praji pak, so je pozdźiše płaśiśiny chcył sam njeśeć a je ś tym teź wobdźělony ke połowje dobytka. Wobe stronje mału wótśišćej ś wulkej fuku swědkow. Wótśišćeni krajny sud dospě wurunanje, po kotrymž dóstanje mětśićeł łosa dwě tśeśinje a pśechodawaŕ tśeśinu dobytka.

*

Woprawdźity hłuchoněmy wotkryje ludźej wobłuźo.

Na spodźiwne waschnje je w Parišu woprawdźity hłuchoněmy mužiś pospěchowemu hłuchoněmemu proischerjej wobłuźo wotkrył. Hłuchoněmy Marcel Vedrin wukhodźowasche so na jenej ś wulkich dróhow města, jako nanagdy jemu proischeŕ, kotryž žiwe ś wótmoj rěčeschi, kaž bywa to waschnje němych. Proischeŕ mětśeše tasliczku — ś napinjnom „hłuchoněmy" — wobo schi e a pódawaśe ga, na pschikładnikow se gmejnini podobnimi łacinskimi cźinicźi. Vedrin, kotryž tutu rěź hłuchoněmych wěźi znaje, hnydom pytny, so ma proischeŕ ludźi k lěpschemu. Wón sdźěli jemenu pólicajskemu komunje, schtož bě wobkedźbował, a jebaka móžnu łapjeź.

*

Płaćenje po dźělach jako pschimótśenje k lóśerstwu.

Farmaŕ ś wokolíny New Orleans dyrbjeschi ga dla dragowanja stanu pschez swójom samołasćej. Dokeźž khłostanje w tutym padźe njespuśćesche 10 dollarow pschekrocźiś, sadźerźenje wobsćitkownego pak wo wulkej hrubosći swódźesche, rozsudźi ga sudnik k śeśćo dwaceem pschiwótśenju khłostanja: Wón pytaji, so dyrbi zagubjenu sumu wospjetowaś na ruźnišej pokładni sa położiś, a to ga po 10 dźělach. Tole wojnamjenja, so dyrbi farmaŕ dźesaś króć pjeć hodźin dołgo pschi hić, dokeźž njeje druhdy móžnosće, do New Orleansa pschińś.

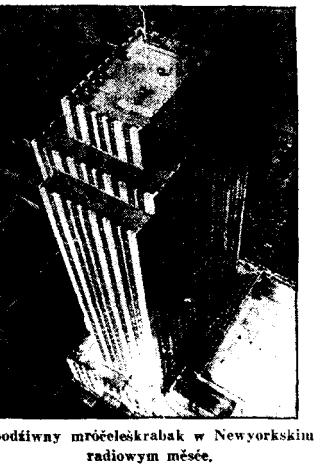

Spodźiwny mróčeleskrabak w Newyorkskim radiowym měśe.

Z lětadła fotografowane 31 poskhodow wysoke twarjenje jeneho amerikanskeho radiowego towarstwa. Tuto twarjenje dotwarichu jako prěni mróčeleskrabak noweho „radiowego srjedźišća" w Newyorku. Radiowe město twarja po nowym hobrskim projekće. Wjelekróćny milijonar John Rockefeller młódši je financowanje přewzał.

Nop

J. K. R.

Cyle Nědźecy běchu w njemérje a rozhorjenju. Kak běše so to jenož tak nadobo wukopać mohło? Pjekarjowa powědaše swojej susodźinccy, zo běše sama ze swojimaj wočomaj widźała a rjekny: Tři porsty na wutrobu, to je wérno. Wčera, hdyž tótka row ryješe, kopny do kości zemrětcheho, kotryž běše prjedy w rowje ležał, a je nětko sobu wurył, dokelž njeběchu hišće přetlałe. A hdyž takle człowječe powostanki na bok kopnje, tak je derje móžno, zo je teź tamna powěść wérna.

Różnikowa, kotraž hewak jenož ludźom wo starej pjekarjowej powědaše, kak lózyska je a kak sebi na wšěch hubu dréje a kak přeco ze swojimi podružnikami skorži a kak sebi mysli, zo je cyle njewinowata dušna wudowa — haj samsna réznikowa bě na staru Janeynu zabyła. Nětko wědźeše druhe nowinki. Wšitko wšak sebi wuplapotać njezwěri, snadź bě tola wšo jenož hole wumyslenje wot ludźi. Ale to wědźeše wot swojich samsnych dźěći, kotreż hišće ženje łhałe njeběchu, dokelž so jich ženjeprašała njebě, hdyž běchu w pokładni pjenjezy falowale a dokelž bě so wě přeco na służobnu tukała. Tute jeje pěkne dźěći běchu widźałe, kak stary tótka tamne człowjeske kosće njebě zaso sobu zahrjebał, ale pódła nowcho rowa w trawje ležo wostajił. Haj, a ani kuska česćownosće stary Tolstak před wjesnym pohrjebniśćom nima, tak potom spěwachu wšě dźěći, kiž réznikown wopytowachu, a za swoje přihłosowanje dóstachu šalku kofeja — tajkeho prawje dobreho, doma prajachu pjeć króć wuwarjeneho, a hišće nic kuska tykanca, ale jenož kulku stareje calty!

Mjez cyle dobrymi towaršami so samo wjele hórše wěcy powědachu. Njeje tak jednorje, wo cyrkwinskim zastojniku, kajkiž tótka tola běše, něšto ranjaceho wuprajił, štož potom dopokazać njemóžeš. Ale to smódźachu so tola zwažić rjec, štož bě jim stara korčmarka prajiła. Njebě to wjacy hač złě, hdyž tótka wrota k pohrjebnišću přeco wočinjene wostaji a tam psy nutř a won běhachu? Zo je to hižo wjacy króć widźała, wobkrućeše wosebje Witcyna a wjeseleše so, zo móže so nad tótku wjećić za to, zo bě jeje dźěći ujedawno z kěrchowa wuhnał.

Stara wowka zwěri sebi rjec, zo Tolstak přeco wrota derje zamka. Za to pak na njej też wjacy ničo dobreho njezwosta, hdyž bě wotešła. Haj, haj, to wšak je też hišće přećelstwo za tótku. Jeje wowcynejo wowka je sebi před wjele lětami Ródlec Jakuba z Wonec brała, a to bě zaso dobry přećel z nanom starcho Tolstaka był.

Hdyž druha stara ćetka słyšeše, kak wo wowcy rěča, njezwěri sebi ani rjec, kak běše tótka njedawno na nju zasakrował, zo běše wrótka na pohrjebnišću wočinjene wostajiła. A hišće druha ćeta so boješe domoj hić, dokelž sebi myslešе, zo budźa wo njej potom runje tak rěcźeć, kaž wo starej wowcy.

Ale to wšo hišće ničo njeběše, štož sebi ludźo takle powědachu. Dokładnje wědźeše jenož korčmarka, što bě so stało a wona wupowěda to klamarjowej. Tuta měješe muža, kotryž w gmejnje sobu na prěnju trunu hraješe. Běše w gmejnskej radźe, šulskim wubjerku, šulskim předsydstwje, běše sobustaw hašerjow a sanitetneje kolony a nošeše při swjedźenjach też khorhoj wojerskeho towarstwa. By-li so hodźało, by też khorhojnik spěwarskeho towarstwa był, ale k prěnjemu spěwarskemu towarstwu njeměješe uniformy a k druhemu běše klamaŕ prjedy burša pola někajkeho ryćerkublerja był, hdyž běše tutón hišće leutnant pola trenkow a k třećemu njemóžeše dwě khorhoji nadobo njesć. Dale běše klamaŕ też předsyda skótplahowarskeho towarstwa a běše imposantne, hdyž kóždo štwórćłeta zhromadźiznu wotewrě ze słowami „indem ich Sie herzlich begrüße". Tohodla njeješe bórzy wudmo „Indemich".

Tutón klamaŕ pak bě też dobry mandźelski. Štož jemu žona doma kazaše, to so też sta. Jenož jóna njebě to dokonjeć mohł — hdyž běše žona jemu kazała, zo dyrbi so wo někajke płaćene zastojnstwo w gmejnje próćować. Tehdom běše so Kórcec nan wuzwolił, kiž tohorunja rady za swojich sobućłowjekow dźěłašo — ale jenož za pjenjezy.

Tola hewak so klamaŕ też w gmejnskej radźe swěrnje za to staraše, zo so žonina wola sta. A žona jemu poruči, zo dyrbi so w radźe hóršiś, zo tótka swoju służbu tak njerodnje zastara a wupowěda jemu, što bě so stało. Hdyž pak to klamaŕ zhoni, wědźeše też hnydom cyła wjes wšo nanajdrobniśo. Stary Tolstak mjenujcy běše samo wuryty nop na pohrjebniśću ležo wostajił a kowarjowy pos bě sebi po njón běžał a sebi potom před cyrkwju z nim hrajkał. Njeby-li korčmarka to z woknom widźała, psa wotehnała a nop doma skhowała, štó wě, što bě z nopom činił!

Haj tajke něšto sebi nichtó njechaše lubić daś. Telko česćownosće měješe kóždy před swojimi prjedownikami. A wěš snadź, hač sebi z twojimi kosćemi też njebudźeja psy hrajkać, praješe kowaŕ k swojemu susodej, kotremuž so powěść dosć wěryhódna njezdaše. Dale — wěš dha cyle wěšće, zo snadź nop njeje wašeho dźěćonowy! Daš sebi to lubić, zo psy sebi z powostankami twojich prjedownikow, kotrychž maš česćić, po wsy wokoło běhaja?

Susoda tajke powučenje mjerzaše a wotthrny so na kowarja, jemu wumjetujo: „To je tola twój pos był. To sebi jeho lěpje hladaj! Docyła pak njewěš, hač je nop człowjeski ahu hač njeje jón pos w Koferec pěskowej jamje namakał, hdźež su před lětami za starymi hornemi ryli a při tym też wšelake kosće namakali. Snadź je to nop někajkeho předćłowjeka!"

Domoj přišedši so kowaŕ ke korčmarjowej podla a so wopraša, hač snadź nop njeby wohładać mohł. „Jeli je čołu prawje rózkate, może snadź nop našeho dźěda był." Ale korčmarka nop nikomu njepokaza. „To je powostanka człowjeka, kotraž ma so derje khować a wěipnym człowjekam njepokazować", wona rjekny, a z tym bě hotowe. Tola kowarjej přeradźi, zo je nop kulowaty a nie rózkaty a zo je hišće skorpa derje zdźeržana a twjerda

(Přichodnje dale)

Kóń Ho

Kěžor Ming bě ho njemało rosharił. Ho, jeho najlubšichi kóń, bě padnył. Wei, žłužownik, kotryž měješe ho wo derjeměcže nadobneho konja staracź, bě wjeso na tym wina. Wyšołł ženy njebja sašudźi njesbožowneho žłužownika k žmjerći. Minister Tscheng wuproży žebi pola kěžora, so by jeho tutón pichijak. Tole ho jemu pschinjwoli.

„Mózny žyno krašneho njebja“, Tscheng rjekny, „ja, niski wotrocźk, swažu žebi, tebje wophitacź w naležnosći k žmjerći sašudženeho njewótnika Weia. Chże Wascha Kěžorika Majestosć dowolicź, někotre słowa wo tutej wězy poreczeć?“

„Rěcź!“ kěžor snapschećiwi.

„Tak swaji žebi twój podwólny žłužownik, cże sledženeho sčinicź, ow knjeserjo wschich knjeserjow, so njeznjě ho po žiwjatoscženym sakonju naschego kraja nichtó wotprawicź, pryedy hacź njeje ho jemu jeho wina na dožasaze waschnje wumjetowała. Dowol potajkim, so by ho stótnik Wei pschedwojedł, so by ho jemu prawda stała!“

„Tak ho stań!“ Ming, kěžor, snapschećiwi, a mikny hnadnje se žwojimaj woczomaj. Krótko po tym stejeschе Wei psched kěžorom. Minister Tscheng pokloni ho hłuboko psched majestoscźu a rjekny:

„Mjłko stótnikej potajkim sdźelu, czehodla ma ho jemu słowa scźerć!“ Potom wobroczźiwschi ho na Weia zareji: „Słyšych, popjele špaleneho pža!“

„Słyšychu, ekzelenza!“ Wei poniżnje snapschećiwi.

„Dyrbiješ wumrjeć! Słowa bužże cźi scźata. A to ſ tosich pschicźin: K prěnjemu, dokelž ho kóń padnył, kotrehož je cźi nasch wulki knjeżeł dobladowacź porucził. K druhemu, dokelž ho nascheho nadobneho kěžora rosharił, schtož njeje wulkeho knjeżerja dostojne, pschetož tole je jemu rohum a myžle rubiło! K sćeżemu, dokelž chżyšche nascheho mózneho kěžora psched stawiznami a potomstwom wonjecźejcźicź! Pschetož ty chżyšche jeho k temu nusowacź, so by cźłowjeka dla jeneho konja mórił!“

Tu postany kěžor se žwojeho tróna, stupi k ministrej Tschengej, tak so jeho pišana židźana drasta knykotasche, wobja jeho a rjekny takle:

„Dźakuju ho tebi, Tschengo, so běsche smužity, mje na tak składne waschnje psched njesprawnoscźu namolwjeczź. Ty pak, Weio, ży žwobodny, dši, hdyžkuli ho cźi spodoba. Tola pschejesch-li žebi, mójesch wostacź w mojich žłužbach a powyschu cźe w hódnosći.“

Tole je stawizna wo konju Ho a wo Mingu, spramnym kěžorje. jkž.

„Jimacy“ wohnjowozjewjak.

Zo bychu skóńcźnje bjezswědomitym wozjewjerjam wohnja na porsty hić móhli, su w Americy wozjewjak zhotowili, kiž wozjewjerja tak dołho sputa, doniž wohnjowa wobora njepřijědże.

List we wopačnym kašćiku

Pschipad, kotryž może žebi mjejynarodny jajim žadacź, je žo w Schwedskej podał. Młoda knjeni jednasche ſ haptyzarjom, kotrehož derje znajesche; wón bě jej pschilubił, so chże ju pschistajicź a rjekny jej, so jej napiśche, hdy może pschilubjene měsźno nastupicź. Tuto pschilubjenje dopjelnimschi da wón list ſ prawej adrežu na póst. Ale młoda knjeni žo na postajenym dnju njeśamołwi a jej posticźene měsźno njenastupi. Haptynkař pschistaji dźiwajo na to druhu knjeni. Hakle ti njedźele podźiwicźu dosta młoda haptynkařka jej pschipósłany list do rukow. Póstowy rosnoschowař bješe mjenujcy ża nju postajeny list do kašćikźika druhebo bydlenja w žamnym domje tyknył, hdyž běchu wobydlerjo sapuczowali. Hakle pschi składnoscźi jich nawrota so listowy kašćikźik wupróśni a potom list do praweju rukow pschińdże. Wona je wětko póstu wobstorźiła a žada žebi wot njeje 250 krónow narunanja, dokelž njeje jej pschilubjene měsźno še sawinowanjom póśty dostała. jk.

Losowe čisło 1313

Wupraženy triumf pschiwěry w naschich dnjach wospjanmjenja, so spuschcźi hakle njedawno žiwjenje sawoscźejace towarstwo jenemu spanemu lěkarjej jeho premiju ſ wuměnjenjom, hdyž ho wón podpiša, so njecha ženje na sfinatym měžaga lěkacź. — Mjerwschędne njesbože potrjechi liczbu 1313 tuhe pschi cźehnjenju wulkeje chilenskeje statnje loterije. Na lósk 1313 padny dobycze 60 000 krimdow. Ale wobscźeżej lěta njemóżeschу myto wuplaczene dostacź, pschetož lósk bě jenemu dźesćeru do rukow pschischol, kotrež bě jón po waschnju dźeći do huby tyknuło, a runje rósk, na kotrymž cźišk Loża stejeschе, wotkusko a roskuſkało. j.

Slatin Paša wumrěł.

Rudolf Slatin Paša, slawny słódźeř w Afriecy a nětkuši gouverneur w Sudanje, kiž 11 lět dołho za čas zbožka Mahdi-luda w zajeću zbožkarskich muhamedanow přebywaše, je 75 lět stary wumrěł.

Drohi njerjad

Wulke města, kotreż něschto na cźišćotu dźerża, sp… ſa to wjele pjenjes wuprowacź. W Londonje ſo m… cźanske dróhi kóżde ranje dokładnje wumjeru, pak… wot wschego njerjada wuczišcźa. Tole wschódne cźišć… žada žebi wósom tyſaz muži a płaczi městu lětnje … 2 200 000 puntow. Njerjada nahromadźi ſo tak njeſ… na hromada, so dyrbi ſo lětnje pałdra miljionow tun… wotstronicź.

Spowža tute ſmjeżece ſ města a ſmjetaja je k bo… rěki Themſy. Jenoż mały dźěl nałožuje ſo k pchi… wanju hrona a k ſchkodźenju zhłełow.

Swójbne powěsće

Zemrěli: Balthasar Bommersheim, wobsydźeř „Kró… w Budyšinskim, 73 lět, chowanje budże jutſe pjatk pop. w 1… wot žarowańskeho domu. — Rudolf Rümpler, kontorist w Bu… ſchinje, chowanje budże jutſe pjatk pſchih. w 1 hodź. na Tu… ſkim pohrjebnišcźu. — Emilia Myczerjowa rodź. Stangez w … bjschinje, chowanje budże sobotu pop. w 2 hodź. na Tuchor… pohrjebnišcźu. — Mela Stangowa rodź. Rämichez w Gro… Hórzu, 39 lět, chowanje budże pjatk pop. w 3 hodź. wot … waſkeho domu. — Kurt Haldschentz w Budyšinje, chowanje … sobotu pop. w 3 hodź. — August Schimanek w Nowe… bola Wsi, 41 lět, chowanje budże jutſe pjatk pop. w 3 … wot žarowańskeho domu. Martha Herrletowa rodź. Nolte… w Běłej Wodźe, 54 lět, chowanje budże jutſe pjatk pop. w 3 … wot žarowańskeho domu, Tſiſzowska dróha 17.

Jězdny plan póstowcho automobila z Kamjenca do Wóslink a Kulowa.

Płaći wot 2. oktobra 1932.

Autobusowe přizamknjenja:

—	—	—	—	—	z Połčnicy . . . . do	—	*1100	—	—
—	—	—	—	1910	z Khróšcźe . . . . do	830	—	—	—
—	755	1125	—	—	z Budyšina . . . . do	830	—	—	—

Železniske přizamknjenja:

—	733	1115	1701	1931	z Arnsdorfa . . . . do	807	—	1519	19…
—	751	—	—	—	z Biskopic . . . . do	—	1133	—	—
	—	1217	W1700	S —	Kamjenc, póst	—	1042	W1442	S —
	809	1230	1725	1935	„ dwórniśco	745	1049	1435	19…
	807	1234	1728	1937	„ Sakski Dwór	743	1039	1438	19…
	808	1232	1728	1933	„ Finanowy hamt	742	1037	1434	19…
	810	1214	1739	1940	† Puć do Jězowa	740	1035	1132	19…
	812	1236	1733	1943	† Łśtaniśco	737	1032	1428	19…
	818	1243	1738	1950	Čornow	732	1025	1423	19…
	822	1247	1742	1956	Křidoł	727	1020	1418	19…
	831	1255	1751	2000	Jitro	715	1012	1412	19…
	835	1300	1756	2005	Skaskow, rozpuć	707	1005	1404	19…
	840	1303	1800	2010	Łěska, rozpuć	703	1003	1403	19…
	845	1305	W1805	2015	Wóslink	700	1000	1400	19…
	—	—	—	—	† Puć do Dubrjeńka	—	—	—	—
	—	—	—	—	* Kulow	—	—	W —	S …

Jenoż stwórtk.

Jenoż stwórtk.

* Do Kulowa tukhwilu njejězdźi. † Jenoż štwórtk.

Na wobkhodźe ma dohlad póst w Kamjencu. Wšo dalšo wukaža pósty a wozowi wjednicy. Sl… zanki wosebitych jězbow a doprědne skazanja městnow při imjetaj póstaj w Kamjencu a Wóslinku.

Hospodarski rozhlad

Schwórtk 6. winowza 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych .	47,10
1 jendźelski punt .	14,53	100 čěskosł. krónow .	12,485
100 šwajc. frankow	81,10	100 franc. frankow .	16,48

Barlinska burša sapoča wjeršna se swojim wobchodom tydźenja njewěrnje a słabje. Pozdźišo šmórnu wotom wóšte šmórowanje. Kursy efektow wschak ſo pojetkom njepschemdźachu. Ani zjawjacźe wjesełjacźe wobkedźerjow we wobchodnich dźěrjenjach po Němskej njemóžachu wikowanje na burši wožiwicź. Na nju ſtóżesche pak cźim njeſchkodniſchi njepschesjenoſcź němskeje wikowańskeje ſ Hotlandſkej a Jtalſkej. Teſ wikli ſ rentowymi a dołhonymi liſtami běchu jara bjeſ łóſchta.

Produktowe wikli w Barlinje teſ wožera wjeſelſcheho wokhwalenja njeſahđźiwachu. Se mało możnojcźoju ſa wowoſ žita. Teſ muka ſo pſchezo hiſchcźe cźeſto pſchedawa. Dźiwajuceho žita ſo teſ wczera pomjenje mało poſtrjeżesche. Mjehły ſo jara mało ſa rožu a pſchenju napraſchiſcha. Płaczišnu ſo tu njepſchemjenichu. Jeczmjeń a wowoſ namałoſchtaj trochu wjacy wobdźěłowanja, wocheſe ſa nowym ſo trochu bóle napraſchowacha. Wožera płaczeſche we Barlinje ſenitaſ:

Pſchenza 10,45—10,25 hr. 810,25—10,35 hr.),
rožki 7,80—7,90 hr. (7,85—7,95 hr.),
jeczmjenja naſelnjeho 8,70—9,20 hr.,
jeczmjenja naſpinſt. 8,35—8,85 hr. (8,35—8,65 hr.),
wowſa 6,75—7 hr. (6,70—6,95 hr.):

w termiſowym wikowanju:

pſchenza:
ſa ſeptember: — (10,80—10,81¼ hr.),
ſa oktober: 10,77½—10,76¼ hr. (10,85 hr.),
ſa dezember: 10,85—10,83¾ hr. (10,90—10,91¼ hr.),
ſa měrz: 11,01¼—11 hr.,

rožki:
ſa ſeptember: — (8,46¼ hr.),
ſa oktober: 8,28½—8,30 hr. (8,42½—8,25 hr.),
ſa dezember: 8,37½—8,33¾ hr. (8,45—8,41¼ hr.),
ſa měrz: — (8,60—8,58¾ hr.),

wowſa:
ſa ſeptember: —(7,52½—7,49 hr.),
ſa oktober: — (7,57½ hr.).

Płaczišny w ſpinkach ſu płaczišny tydźenſkich wikow. Hdyž pak žane naſpomnjene njeſtu, ſu njeſchemdźichu.

Někotre płaczišny ſ Drježdźanſkich wikow.

Libjata 2—5 hr., ſarčata 1—2,50 hr., kury ſtare 3—5 hr., młode 0,70—2 hr., hołbje 0,80—1 hr., hušy ſarčane 1—1,10 hr. (1,10 hr.), kački ſarčane 1,10 hr., kury ſtare, ſarčane 0,80 hr., 1 hr. młode ſarčane 1,10—1,20 hr., karpy 95 pj. (1 hr.), ſchćuki 1,30 hr., linty 1,40 hr. (1,50 hr.), jabłuka 4—40 pj. (4 hacź 30 pj.), bórny zemnak 3—4 hr., po puntach 4—5 pj., jeńkrat ſchoda 8—12 pj., zbóża 10 pj., kreń 60—70 pj., hołowcy ſekeſt 5—8 pj., bóły kał 4—5 pj., cźerwjeny kał 6—8 pj., hyrodźich kał 10—40 pj. (10—30 pj.), ſkały kał 12 pj., wětrjuſchka walcźk 10—15 pj. (20—30 pj.), bury ſelene 18—30 pj., cźerwjeń 5—10 pj., bukra 1,10—1,50 hr. (1,10—1,60 hr.), ſeja 9 hacź 10 pj. (7—9 pj.), morchej 8 pj., ſłonjki 18—22 pj. (12 hacź 20 pj.), brunjaty 35 pj. (20—23 pj.), bréschki 15—40 pj.

Płaczišny w ſpinkach ſu płaczišny tydźenſkich wikow. Hdyž pak žane naſpomnjene njeſtu, ſu njeſchemdźichu.

Hamtſke a ſudniſke powěſcźe.

Pſcheſadźowanja:

pjatk 7. oktobra 1932

w Brěžni pola Kamjenca na wicźežnym kuble rano we 8 hod… pſchiſchełe ſkaninu,
w Bluńcu w hoſcźencu dop. w 10 hodź.: krowa a ſoja,
w Wórk pola Wojerez w hoſcźencu pop. w 2 hodź.: ſtuły a…

sobotu 8. oktobra 1932:

w Schpitalu pola Kamjenca w Brěžinjcy hoſcźencu rano we … hodź.: něhdźe 140 zentnarjow brunnjazowych brjetkow.

Khěžki ſ něhdźe pół tórzom ležownjoſcze, ſłuſchu ſuſtalskéj Lehni… rej Sachſki w Budyšinſkim pjaty Pſchiſchleczanſkim parja. Ho… je 7110 hr., wopalna pokładnja 8600 hr. Pſchepiſanjowanje … budże ſchtwórtk 1. dezembra 1932, dop. w 9 hodź. na ſudniſtwje … w Budyšinjcy.

Zimowſki, něhdźe 18 tórzow mułka, ſłuſchu Pawołej Lehmanej … w Dešnej Hórzy. Hódna je 15 474 hr., wopalna pokładnja … 13 800 hr. Pſchepiſanjowanje budże ſchtwórtk 1. dezembra 1932, … dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje w Budyšinjcy.

Khěža, ſłuſchna Marji Jwonjcznej Groſchowej rodź. Thomaſ… w Budyšinjcy na Wettinſkej dróhy. Hódna je 24 238 hr., wo… palna pokładnja 15 650 hr. Pſchepiſanjowanje budże ſchtwór… 8. dezembra 1932, dop. w 9 hodź. na ſudniſtwje w Budyšinjcy.

Luka, něhdźe 16rz, ſ połnej hrožu w Tſchaſſkich honach, ſłu… ſcha Karłi Wiedrichej Auguſtej Groſchej w Budyšinjcy. Hódna … je 12 452,50 hr., wopalna pokładnja 6 542,50 hr. Pſchepiſa… wanje budże ſchtwórtk 8. dezembra 1932, dop. w 10 hodź. … na ſudniſtwje w Budyšinjcy.

Leżownoſcź, něhdźe 16rz, ſłuſchna Karłi Wiedrichej Auguſtej Groſ… ſchej w Budyšinjcy, leži na Wettinſkej dróhy 30, ſadu wot … Hódna je 19 367 hr., wopalna pokładnja 9 400 hr. Pſchepi… ſanjowanje budże ſchtwórtk 8. dezembra 1932, dop. w 10 hodź. … na ſudniſtwje w Budyšinjcy.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolſjowe ſemjo po tunach abo 1000 kg nowaze 10… Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 10.	4. 10.		5. 10.	4. 10.
Pšenica	203-205	203 205	rjana	—	—
rožka	156-158	156-158	woka	17,2-2,0	7,2-2,0
jednjoń, nal.	—	—	mórske łupiny	—	—
jednjoń	174-184	174-184	žolte łupiny	—	—
wows	135-147	135 14	coradella	—	—
kukurica	—	—	raps wosuła	—	—
pšenič. muka	25 5-29,	25,2-29,0	rjane wosuły	13,8-19,5	10,3-19,0
ržana muka	20,2-22,7	20,4 22,5	sach.trubanej	1,20-1,50	1,20-1,50
pš. wotruby	9,45 9,75	9,50 9	hrjmy, krute	—	—
ržane „	8,40-8,8	8,4 -8,	syno, 60 kg	1,20-2,25	1,20-2,25
raps	—	—	ržana słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hroch Viktor	22,0-25 0	22,0-25,0	pšenk. „	0,45-0,6	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0,6
pjeſuski	—	—	ječna „	0,45-0,6	0,45-0,6

Hłowny redaktor a zamcźiwity za politiku: Marko Smola w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaš w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sčěhwkam čěcheho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 236 — Budyšin — Piatk, 7. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němska lěpše škitanje mjeńšinow žada

W politiskej kommišiji zhromadźiny Swjazka Ludow schwórił po žadanju němskeho knježerstwa „powischitkowne połoženje mjeńšinow" na dnjowym rjedźe stejesche. Wjednik němskich wotpósłanzow, pósłanz **Rosenberg**, stejischo němskeho knježerstwa rozłoži a njes druhim praji: Połožnjej lěče je so w tutej kommišiji dakladnje jednało, kak ma Swjazk Ludow mjeńšinam schkitać. Pschi tym su so wschelake njedostatki nětkole po nałožowanych pschedpisnow rospominałe. Połožnje lěto je pokasało, so so połoženje mjeńšinow njeje na spokojaze waschnje pschemjeniło. Na kónzu **Rosenberg** praji, so praschenje narodnosćow njeje praschenje njes dwěmaj statomaj, ale njes dwěmaj ludomaj. Njejedna so wo praschenje mocy, ale wo praschenje pomérow dweju kulturow njes sobu.

Pschi rosprajenju najprjedy **sastupnik Zuhoślowjanskeje w mjenje Grichiskeje, Polskeje, Rumunskeje, Czěskoślowakskeje a Zuhoślowjanskeje** praji, so dyrbja mjenowane kraje wotpokasać, so so prawa, zwěrjenjow mjeńšinow, jenicžky **Radje Swjazka Ludow** pschipokasane, na zhromadźinu Swjazka Ludow a na politiku kommišiju pschenjesć. Tohodla na stejischežu stezu, so dźenžnische jednanje njemóže wo wězy wobsamknyć, kotrež by so zhromadźinje Swjazka Ludow pschipokasała.

Norwežski wotpósłanz Andvor žadasche, so by so waschnje schkitanja mjeńšinow wutworiła a namjetam němskeho wotpósłanzstwa pschihłosowasche. Praji, so so prawo Radź. Zjednoćenych stawow, chcedźa-li praschenje psched Radu pschinjesć, njejsmě na žane waschnje sanjesłowacz. Też holland. sastupjer so na tole stejischo staji.

Pólski zwonkowny minister **Zaleski** praji, so pólske knježerstwo njemóže tomu pschihłosować, so by so stajny wubjerk mjeńšinowom pola Swjazka Ludow wutworił. Swjazk Ludow na nadawk, prawa mjeńšinow schkitacz.

W tych statach, kotrež dźenža jako wožebiczi schkitarjo mjeńšinow wustupuja, bychu nětkole tohorunja postajenja sa schkitanje mjeńschinow wudźěłacj dyrbjeli. Njejsnjesmy su trajne wobstejnosće w jenym statu, kotryž je so na to zwjasał, so budźe mjeńschiny schkitacz, mjes tym so su jeho samsne mjeńschiny w žuboným statu bjes łóžeho schkitanja. Jenaka prawdosć dyrbi sa wschitkich płaciz.

Sastupnizy Danskeje, Madźarskeje a Awstriskeje so němskemu stejischežu pschisamknychu.

Němšti sastupnik na to pokaja, so je Němska bjes srěčenjowcho swjasanja w schkitanju mjeńschinow dalko do předka schła.

Němska je hižo wospjet jako schkitatka ludowych mjeńschinow w Swjazku Ludow wustupiła. Luižisy Sserbja njejsu so mohli tomu dodźiwać. We pruskich Sserbach so hižo snajmjeńscha 50 kt žaneho serbskeho słowjeńka njewuczi. To hižo tohodla njeje móžno, dokelž su storo wschě wuczerske městna w pruskich Sserbach z Němcami wobsadźene. We Sakskej njeje wjele lěpje. Scamo hdyž jedyn starschi to pola schulskeje wyschnosće žadaju, jich dźěći we schuli ani serbskich cžitacz njenawuknu, hdyž schulisti wubjerk schulu jako němsku postaji. Też so sakske knježerstwo wo to njepotara, so buchu wschě schule, do kotrychž serbske dźěći chodźa, serbskich wuczerjow dostałe. Sakske knježerstwo so na numerus clausus powołuje. Po nim smě so jenoż wobmjesowana liczba studowacych do pedagogiskich wusławow pschijeć. Tak dyrbi so mały serbski lud pschi pschijimanju studowacych z tyšac kroć wjetšej němskej wjetschinu bědźiś. Sakski schulski zakoń, kotryž za Sserbow dosć hubjene postajenja wopschija, so izbla njechodźi we Sserbach nałožiś, dokelž jenje njebudźa serbskich wuczerjo dopałacz, hdyž so napischeżiwo Sserbam numerus clausus nałožuje. Najschkódniischa za serbske schule je fakultatiwna serbska wuczba. Sakski sejm je sakskemu knježerstwu petiziju z wjele tyšac podpismami na wědomje dał, w kotrejž Sserbja sebi obligatoriku serbskich wuczbow za swoje dźěći žadaju. Sakske knježerstwo hacz dotal njeje społnacz dało, so žadanja tuteje petizije dopjelni.

Wobčežnosće pola Barlinskeho konsumskeho towarstwa

Konsumske družstwo za Barlin a wokolnosć, kotrež je so z **wuplacjenjom nałutowanych pjenjes do cžerpa sahnało**, je słědowace wozjewiło: Konsumske družstwo za Barlin a wokolnosć ma za hłowny nadawk, nětkle 200 000 žobustawow se žiwnosću a žiwjenjowej potrjebu sastaracz. Tole witkowanske wotdźělenje njepschestawaja bjes kóždeho mylenja dźěła. Pódła toho ma družstwo hischće nałutowarnju, do kotrejež su jeho žobustawy swoje lutowanki sakładźe. Dla hospodarskeje krizy a dla inwerschćenja wschelakich bankow a druhich pschedewsacžow so nadděli na naschu nałutowarnju cžinja. To je naš nuzowało, wupłacjenske postajenja pschiwótřicz a to tak,

so so kóždemu lutowarjej po měšazu a kontu jenoż dźěl jeho lutowanki wupłacji.

Lutowanki njemóža so z pjenjes, kotrež su za wudźerjenje wobłoha trjebane, bracz, ale z pożcžonkow, kotrež so k tomu hodźa trjebacz. W tu chwilu je swojej zentrali w Hamburgu dla pschewsacža nowych kreditow jednanje, wo cžimž so blischše dny rosrisa. Wěrno njeje, so swoje płacjenja sastajimy.

Prašachmy so, cžehodla njeje Sserbska ludowa banka w Budyšinje po tym samym waschnju lutowanki wupłacała, kaž Barlinske konsumske družstwo? Po žadanju je hnydom wulke sumny wupłacała, so su wupłacjenja sa krótki cžaš nimale milijon hriwnow wuceinike. Wot dołžnikow, kotrymž bě banka pjenjezy wupožcžiła, pak tele sumy njemóžesche wrócžo dostacz. Tohodla bě nuzowana, płacjenja sastajacz a swoje wrota samknyć. Wschitcy cži, kotriž su njetrjebawschi swoje lutowanki wrócžo žadali a je někto doma khowaju, su sobu sawinowali, so je banka słónčnje zwrěschcžała, a so ludźo, kotriž su swoje pjenjezy w banzy wostajili, dźěl z nich słubja. Też nětkole, hdyž chcedźa z banki družstwo wutworicz, wschelacy ludźo wot toho wotradźeja. Naschi pschecžiwnizy, kotrymž je cžern we wócžku bylo, hdyž je Sserbska ludowa banka tčała, chcedźa sadźěwacz, so by na jejne městno druhi serbski pjenježny wustaw se sprawnym a wustojnym wjedniśtwom stupił. Wohnjeł wjele Sserbow z njewědomosću naschim wěcznym pschecžiwnikam se swojim njewuschnym powědanjom połkuje.

Zaso wólbna bitwa w zali

Pschi prěnjej zjawnej wólbnej zhromadźiznje němskich nazionalnych w „Nowym Zwěcže" w Barlinje je schtwórił k cžejkej bitwje dóschło. Hižo pschi spočatku zhromadźiny, hdyž měšecžanski radźicel pschitomnych powitasche, cžisoła nazionalnych sozialistow jeho rěcž wokało pschetorhowasche. Hdyž městopschedsyda rěcžeć pocža, jedyn z pschitomnych zawoła: „Ruzy se sakow!" Shromadźiznowy wodźeć dyrbjesche wokarjowe mjeno swěsćicz, tola w tym samym wokomiku herjekanje sahowri. Se wschěch stron so **stólzy, piwowe karanzki, popjelowe nopaschi a druhe wězy psches salu łunkachu.** S **dobom so pschecžiwniwy zhrabnychu a so pjerzechu.** Dźěl wopytarjow je sale cžekny. Se wschěch stron so polizistowjo do sale cžischcžachu. W sali so rěli, z cžimž so zhmjatanża hischće spórschi. Někotre wozbohy so cžejkich ranichu. Policija hnydom wschě mozy nałoži, so by z druhi psched „Nowym Zwěcžom" nazionalnych sozialistow wotechnała.

Hitlerowy programm

W Minichowje schtwórił so krjesćischcžu agitazijskeho sjesda nazionalno-sozialistiskeje strony **Hitlerowa wojowaza parola** sa so sapocžaze wólbne wojowanje stejesche. We swojej rěcži Hitler na to pokasa, so je pschecžiwjenje, kotrež so nazionalno-sozialistiskemu hibanju dźenża napischecžo staja, pozledni nadběh, kotremuž kóžde hibanje napischecžo dźe, hdyž so psched pozlednim rozsudźenjom dobyccže bliži. Nazionalny sozializmus je tak pschewalace hibanje, so je-ho dobyccže njemóže lohke być. Stawiśiny žaneho wulkeho pschewróta njesnaja, kotrehož wujerch je wot wschoho spodcžatka wschitkim widowny był. Pschecžo hakle je pokleduja wutrajnosć a pozledńje rozsudźenje w rozrisnym wojowanju žylnischemu dobyccže sarucžiło.

Hitler nadrobnje rozłoži, cžehodla dyrbi so programm Papenowcho knježerstwa žłynuc. Hospodarski programm tutoho knježerstwa móže so po wschěch pschedpisnanjenjach hižo nětkole jako wotbyty wobhladacz. Programmowy znutkownopolitiski dźěl, kotryž pjerza postajenje žylneje autority zmóžni, dyrbi so wo woprawdze žnišchne kredki rosrajacz, z kotrymiž chcedźa tajku autoritu bjes sakłada w ludu jakhowacz. Systemu so njehodźi z někajk. kabinettom z mužow z toho samcho systema narunacz. Papenowemu knježerstwu lud jako zórło mozy pobrachuje, a tohodla dyrbi na schkodu luda jeho swonkownopolitiski programm rospadnyć.

Po Hitlerowym mjenjenju su swonkownopolitiske metody Papenowcho knježerstwa Němcy do dospołneho wobamoježenja jahnałe. Na kónzu Hitler praji: „S wědomjom, so ja ludowa prawo a pschichod wojnje, nazionalno-sozialistiske hibanje, z jenakim wojowazym duchom napjelnjene, wschě swoje mozy sabudźeju, do wólbneho wojowanja dźe. Budźemy za 6. dźeń novembra wojowacz, kaž so hy bycže abo njebycže Němskeje wot toho wotwiśało. Wojowanjat z absolutnej wěstosću napschecžiwo hladam. Sa 6 njedźel z njeho jako dobywcžerjo pówróćenemy. W hrodže němskeho prezidenta drje potom dopóśnaju, so nazionalno-sozialistiske hibanje sieji. Stej jenaž dwě możnosći: Pak jemu móz dadźa a pak jemu ju njedadźa. Potom so z mozu tutoho hibanja pschewinu."

Jastwoke khłostanje za „Angriffoweju" redaktorow

W prozesu pschecžiwo redaktoromaj nazionalno-sozialistiskich nowin „Angriffa", dr. Lippertej a Krauju, dla sćichowdźenja nebdźischcžeho Barlinskeho policajskeho namjetnika prezidenta dr. Weißa a prjedawschcžeho policajskeho prezidenta Grzesynskeho je 5. wulka khłostańska komora Barlinskeho krajneho sudnika I. **dr. Lipperta** dla pschihódźenja a sćichowdźenja na podłožku pschiwótśjenych cžejcz schtiżnych postajenjow nuzowaneho wukaza němskeho prezidenta z 8. dezembra 1931 **k jastwu na tśi měšazy** a redaktora **Krausa k** jastwu **na pjeć měšazow** sagudźiła.

Pódlanskimaj stórżnikomaj Grzesynskemu a dr. Weißej je dowolene, wuhnuś na khośty wobschkorzeneju na „Angriffowej" prěnjej stronje a w pjecz druhich Barlinskich nowinach wosjewicz.

Londonska konferenca so wotstorčiła

Jendźelski pósłanz w Pariju je schtwórił pschipołdnju sdźělił, so je so datum swołanja wotmyślenje Londonskeje konferency pschebyny. Rosprajenja wo tym so mjes Londonom a Parijom dale wjedu.

Kaž Havasez powěsćenja z Genja powě, maju nětko też sa wěste, so so sendźenje pschedbydlstwa wotbronjazeje konferency, kotrež dyrbjesche so 10. oktobra wotnuć, pschebynje. Najskerje Henderson, prjedy hacz tole pobedźenje z nowa stara, wocžaka, kak francowsko-jendźelske jednanja wo konferency pjecz mózno so wotbeža.

Awstraliska chce, zo by Jendźelska pola njeje kupowała

Generalny pósłoł mjichtr awstraliskeho swjatkowcho knježerstwa, Fenton, je swoje stejischcžo w pschipowedźenju rosjasnił, w kotrymž praji, so europiska Jendźelska letsnje sa pok milijardy puntow šterlingow (10 milijardow hriwnow) žiwnosće trjeba. Skutkowało by je, so by swoje nakupje žiwnosće w jendźelskim dominionje Awstralskej cžinila. Powěda pak je, so je Jendźelska 700 milijonow puntow šterlingow (14 milijardow hriwnow) do Argentinskeje pożcžiła a so dyrbi tohodla tam kupowacz. Jeli so je to wěrno, rošudźenje Jendźelskeje też sa Awstraliju płaci, hdyž je Jendźelska 600 milijonow puntow šterlingow (12 milijardow hriwnow) załožiła. Pódła toho Awstralska jaka dominion Jendźelskej pschijatkujcha. Awstralska nicžo druheho njeżada, hacz so by so z njej po prawdźe wobkhadało.

Ratařske demonstracije w Parizu

Shromadźizna nětkole 5000 ratarjow je wschěch stron Francowskeje, kotraž je w Pariju była, je wobsamknjenje pschijała, w kotrymž so **dawkowy strajk** žada, doniž so njeje žitne płacžiny jako na normalnu wyšokosć powyše. Po shromadźiznje 800 wobdźělnikow je syjadowanym cžłanom **k žitnej burzy cžełnjische**, hdyž wyschnosćine płacžinowe sapiśy za ratařske wuploby **rostorhachu** a pschecžiwo knježerstwowej politiży herjekaju protestowachu. Dóńdże k pschimanju z policiju, kotraž skónčnje njemčenikow z twarzenja wuhna. Někotrych ludźi su sajeli, tola bórzy zaso puschecžili.

So by fitne płaćiśny podpjerało, je franzowske knjejerstwo hižo wobšamkło, 6 milijonow zentnarjow lětuščich žnjow hnydom na sklad nabyrać.

S wotewjaćom tuteje žitoweje hromady ſ wikow dyrbi žo runowaha mjes posłiczenjom a napraſchenjom, kotraž je ſ lětuščimi dobrymi žnjemi wohroženа, jažo dozwić a žo žitna płaćišna skrućenź. Sdobom chcedža ſ tutej naprawu sa bliščhe žnjowe lěto skład žita wobkhowaćź, so bychu wurunanje sa mózne njeporadzene žně měli. Natarjo, kotrež žo na to ſwjeſajo, so wjeſty dźeł žnjow hakle w pſchichodnym kčeże pſchedadźa a do ſtatneho składa podadźa, 10 frankow myta po dwoſnym zentnarju dostanu. Kredity ſa 6 miliſonow zentnarjow budźa žo wot parlamenta žadać.

Nowe njeměry dźełonjemějerjow w Jendźelskej

Njeměry dźełonjemějerjow w Jendźelskej dla skrócenja pjenježneje podpjery pſcheco **wjetſchich rosměrow nabywaju.** Sſrjedu je na tſjoch měſtnach k cźełkim ſtrajenjam mjes dźełonjemějerjemi a poliſiju doſchło. Najhórſche běchu wone **w Belfaſtu,** hdźež ſbožkarjo internazionalu ſpěwaju, po dróhach cźahachu, wokenźy rozbiwachu a wjele klamow wurubichu. Někotre ſta poliſiſtow, kotriž žo ſ dźela ſ panzerowanymi wosami pſchiwjeſechu, žo demonſtrantam napſcheczźiwo ſtajachu a jich ſ gummijowym klumpachom rozſehnachu. Wjele ludźi, mjes nimi dwaj poliſiſtaj, je žo ſranźo. W **North Schieldu** pſchi jendźelſkim ranſchim morju je k pukam mjes dźełonjemějerjemi a poliſijtami doſchło, pſchi kotrychž žu jenoho poliſiſta ſranili. Tež tam žu wjele klamow wurubili. W **Liverpoolu** žo dźełonjemějerjo do pożedźernje měſchczańſkich ſaſtupnikow dobuchu.

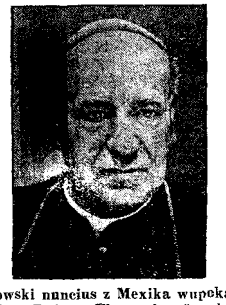

Bamžowski nuncius z Mexika wupokazany.
Arcybiskop Ruiz y Flores, bamžowski legat we Mexiku. Mexikanska komora je wobzamkla, zo ma so nuncius z Mexika wupokazać. Mexiko hižo léta dołho najwótriſo přećiwo katolskej cyrkwi wojuje.

Poliſija je jich dyrbjała ſ poſłuchaćſkich tribunow wuhnaćź.

Macedonski mordaćski wopor w Awſtriskej

Pſched někotrymi dnjemi žu pola Böcklamarkta we Hornjej Awſtriſkej ſ rěcźi Bücle cźełko inwćahnyli, kotreż je žo jako cźełko direkćijſkeho radźićela Dimitrowa ſe Sofije (w Bolhaſku) ſpóſnako. Cźełko wotewrinſchi, žu lekarjo ſpóſnali, ſo žu Dimitrowa ſtónzowali. Najſkerje je žo mordaćſtwo po pſchikaſni mazedonſkeje mordaćſkeje organiſazije ſtało. W ſakach ſtónzowaneho žu wjetſchu ſummu pjenjes namakali, tak ſo je rubjeżne mordaćſtwo wuſamknjene. Mužła žebi, ſo žu cźełko do Böcklamarkſkich ſtron ſ automobilom pſchinjeſli.

Amerika na kromje zwrěšćen'a

Hoover je w ſwojej wólnej rěcźi wutoru w Desmoines praſił, ſo žu Sjednoćene ſtaty poknježneje Ameriki njedawno ſkoro nuſowane byle, ſkotu nětnu ſpuſchcźiſcź, to rěka, ſo bychu w pjenježnym cźěžnje dyrbjałe pſchi ſtarym pſches dowolenu mjeſu papjerjane pjenjeſy wudawacź a k inflaſiji pſchećeź. Tole wuſnaće je w politiſkim a pjenježnym ſwěcźe wulki njeměr ſbudźiko a žo wſchudźe rospomina.

Wyſoki ſaſtojnik Federalneje reſerwneje banki je rjekł, ſo žu Hooverowe wotkrycźe na haprleju a meju poćahuje. Tež někotſi ſaſtojniſy finanzneho miniſterſtwa proja, ſo žu Sjednoćene ſtaty w naležcźu we wobſebje cźełkim cźěžnje byle. S nadcźłowjeſkim napinanjom žu pak ſamohli jcźehwſi dwojeho wotedaća ſtota pſchećrać. Nadpady na dollarowu hódnoſcź žu pſcheſtale, hdyž je knježeſtwo ſtatne wudawki wurunało, a pokłady ſtota ſu žo potom ſako powjetſchiſe. Někotre pokłady ſtota 4185 milijonow dollarow wuczińjeja. W cźaſu wot 15. junija do 31. auguſta žu žo pokłady ſtota wo 175 miliſonow dollarow powjetſchiſe.

Generala brasilskich zběžkarjow Klingera zajeli

Saža měr w Brazilſkej.

S Moſkwy žo powě, ſo žu chineſzy dobrowólniſzy we Mandźuſkej wſchě ſwjaſanja k wjeczorej wot Tſitſikara ſapuſcili. Měſto je tehodła w tu chwilu wot ſwěta wotſamknjene. Teſ ſ Charbina je wobkhad po żeleſnizy pſcheſtorhujeny.

Generala brasilskich zběžkarjow Klingera zajeli

Saža měr w Brazilſkej.

S pſchećiwnikami wójniſkich njeſchcećelnoſcźow w Brazilſkej je powſchitkowna napjatoſcź popuſchcźiła. W ſbožkarſkim ſtaće Sao Paulo je wjeſko ſmérom. Generala Klingera a offizěrow jeho ſtaba, kotriž žu ſo ſwjaſkowemu wójſku jako jeći poddali, žu ſ wojeńſkim pſchewodom do Rio de Janeira pſchewjeſli.

Nowe wojowan'e w Mandźuskej

S Moſkwy žo powě, ſo žu chineſzy dobrowólniſzy we Mandźuſkej wſchě ſwjaſanja k wjeczorej wot Tſitſikara ſapuſcili. Měſto je tehodła w tu chwilu wot ſwěta wotſamknjene. Teſ ſ Charbina je wobkhad po żeleſnizy pſcheſtorhujeny.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 7. winowca 1931.

— **Wo wjedrje.** Wjeſera wjeczor w 7 hodź. barometer 717, hygrometer 0, thermometer wo dnju +16. Dźeſa rano we 4 hodź. barometer 747, hygrometer +1, thermometer wo nuzy +5. Wuhladny na ſtrohe wjedro. — Nałch poſłuſ na nětko nadmórſki raſ. W nozy padaja mróſy. Tola nětko kiwa nam ſaſo ſuchi ſeſenje. W poſnoju je ſo ſaſo ſuhla niſzina wuthworiła a je ſo ſa ſawjeru, ſo ſmije powětry ſ potnóżneho ledoweho morja ſ njebnja. Niſzina je Jendźelſtej hižo ſtutne dejcźe pſchinjeſła. naſchimi ſtronami wupſchejcźeraja wſchak ſo hiſchcźe wjeſ cźehmu ſo wot Atlantiſkeho ozeana pſches Franzoſſku, ſ Europu hać do Ruſkeje. Schſſerza wołaſuje na nimale ſtajny poćaſ, potajſtim wyſoko na rjane. Nad ſrjedźnjo morjom mamy tehorunja niſzinu. Tuta niſzina a ta w poł móżetaj ſnano ſuſje a ſajuſtiſchim nam wjedro wohroži paſmo wyſchinu, pſches zyłu Europu roſpołożene, pſcheſ Jutſke ſtoberku ſtudźa błónéżko 0,11 hodź. a thowa ſo hodź. Měſaczk ſkhadźa popołdnju 3,32 hodź. a thowa ſo w nozy.

— **Nałożne rańſche nutrnoſcźe w radźu.** Frakcija nimſkich ludowcźe ſtrony w ſaſtim krajnym ſejmje je namjet ſapodała, ſo by ſo knježeſtwo namohło, ſo by pola Lipcźanſkeho radźu na to ſtuknowało, ſo by tutón runja druhim nimſkim ſcźełkam evangelſke rańſchi nutrnoſcźe podawał.

— **Měſchczańſke dźiwadło.** Dźeńſa wjaſk wjeczor we 8 hodź. wotſejcźuje ſo w 1. abonnementnym pſchedſtajenju C Gerhartowa Hauptmannowy fabrikiſkowy drama „Podnórſeny ſwón". Wuſpſchimne wotewrjeńſe inſzenérowanje měſchczańſkeho dźiwadła je pochcźekcźenje ſ 70 narodninam wuſnateho ſchleſiſkeho pſchirody Sokołna 8. oktobra 1/49 hodź. hraje ſo prěni króć druha wo ſa operete rětuſkeje hrajnoſe doby „Zygański baron" wot Strauſa ſ knjeſom direktorom Sygudu w rólu „Zupana". reſtor Sygudu ma ſdobom režiju. Hudźbu nałwjeduje Kock. Tuta operela je njedźeli we 8 hodź. wopjetnje. Wpopołdnju w 4 hodź. wotſejcźuje ſo wuſka operela „ Khrystka". — Nejwaſki pobawk prěnjeje ſydowanje je pon tu w měſchczańſkim dźiwadle. Sławna Drjeźdźanſka rejmarka Palucca rejwa! Njedźiwajcź wjeſelſchich wudawkow trunaju ſo ſe ſtupne wſaſcźiny jenoż tym cźinoſtam, ſo by ſo po możnoſći wjele wobſtowarjam dźiwadła ſkładnoſcź poſtiſcźiła, ſnamjenitu wakłu wiſtcźej.

— **Pſchemeńenja we wobkhadźe póſtowych autobusow na Budyſtich cźarach po ſymſkim jěſonym planje.** Na cźarach Budyſchin—Bart, Budyſchin—Suborniczka—Nitka, Mikow, Budyſchin—Minakat a Budyſchin—Koſyjn—Gołkoſt jěduſi rano 1. wóſ d o Budyſchina hodźinu poſcho; pſchijěżdża wſchitke hakle wokoło 8 hodź. do Budyſchina. W jenotliwym ma ſo ſcźehowaje naſpomnicź:

Na cźarje Budyſchin—Bart jěduſi ſo ſobotu ninu Porſchiź też ſaſo do Worzyna. Tehodła ſtej ſobotu ſtiſ jěſtje 13,10 hodź. ſ Budyſchina do Worzyna a 14,05 Worzyna na Stare Porſchiźy do Budyſchina ſapotoja

Na cźarje Budyſchin—Suborniczka—Nitka—Mikow w ſymje wobkhad mjes Lipinkami a Nitkej njedźelu ſa

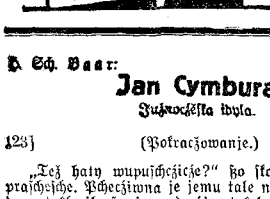

W Němskej najbóle kupowana margarina

Ke kóždemu ½ puntej Sanella-margariny dawa nětk rjany, pisany ſportſki wobraz. K zaležpjenju tutych wobrazow ſmy „Ručnu knihu za ſport" wudali. Tutu knihu dostanjeće za 70 pf. we wobkhodach, kiž ſu z plakatom woznamjenjene abo wot „Sanella", Postfach 125, Berlin C 2, hdyž 70 pf. w liſtowych znamkach zaposćeleće.

D. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoſłſka bydła.

123] (Pokračowanje.)

„Też haty wupuſchcźicźe?" žo ſkoro wuſmějchnje praſchejſche. Pcheczźiwna je jemu tale nahrabnoſcź ſa pódu a tuthwilu žu jemu dwójzy tak lube kaž ſłéboro žo błyſchcźaze hładźiny hatow. W duchu widźi ſwětlinu rjanych dorowjeſkich hatow, widźi hobrku Milawu, Dobow, Rojźyn, Kſchejchcźyz, Talinu a wſchě ſnate haty ſe ſelenymi haćenjemi a ſchěre mhły na naſymſkich ranjach a hižo žo ſaberja a łnutſkowny hłóſ wola: „Wobaraj haty a njedaj je." Pſcheczźiwo wjeſchej žo wobroczźi, pucź jemu ſaſtupi, ſo njeby woteńcź mohł a pocźa jemu rěcźeć: „Knjeże wjeſcho, nutrnje waš proſchu, dwoje nam njebjerćże, ſchtož najbóle w pſchirodze lubuju: lěźy a haty. Sa tymi njeſahajcźe. Naſchi pjedownizy njeſžu hłupakoſo byli, hdyž žu haty ſałożeli a ſ wodu napinali. Wołſtroniczeli haćenja a wupuſchcźiczeli wodu, pſchińdże ſuchota na naš wſchěch, winowaćźi buźa ſ njewinowatymi cźerpjećź, to waš nawuczi haćenja ſako nawoſnicź, haty napinaci, ſo bychu žo ſako ſ rybami mjerwike. Njerźińce potajtim njetrjebawſche dźełu a ſmilcźe žo nad němuſchku, nad rybu. Też ju je Jeſuſ lubował, ſ jeńzi je jemu była, pjenjes je jemu ſ jěſora pſchinjeſła. Bojcźe ſo wody, njebudźcźe jeje njepſchećeli. Niz jenoż ſemja, ale też woda naš žiwi. Bur podawa hoſcźej ſtłéb a žoł, ale ſwojemu kralej podawa ſemju a wodu, potajkim to, ſ cźehoż ſtłéb dobywa. Tohodła ſo woboje, ſemja a woda ſohnuje a ſwjeći. Se ſemje drje je cźłowjek ſtworjeny a do ſemje ſo wróći, ale bjes wody by njebyło žiwjenja, njebyło by ſróſta a žnjow, bjes wody wſcho wohubjeni a ſkipri. Najhórſche njeſožo ſa bura je ſuchota."

Wjeſch ſo poſnuja, ale hoſcźej napſcheczźo njerěcźeſche. Zymbura hnydom ſpóſna, ſo ani wón njeje wjeſcha pſcheſtwěcźił a ſo haty njewukhowa. Woſrudni a bě kaž pótknjeny, do ſebje ſo ſtuli a womjelkny.

„Pójmoj dale, do dwora nimamoj daleko, pokaſam wam ſwoje hoſpodarſke ſtroje. To je mój pſchikładny dwór, ratakſke ſchule cźaſto ſwojich kubłanzow ſem wodźa. Też waš budźe ſaſwěſe nětchtoſkuli ſajimacź. Fowle ſa bróżnju widźićе wojidło ſ konjazym cźahanjom. Zymbura, wón burja ſwoju móz a ſwój cźaſ hrěchnje brojićе. Wšitko ſo cźaſ, hdyž budźe cźłowjek niz ſ ruku, ale kſerje ſ roſumom dyrbjeć; dźełacź, a hdyž cźorne, hrube dźeło ja njeho budźe wukonjeć ſtroj. Smjetajcźe tehodła cźim prjedy cźim lěpje ſ bróżnjow zyły a farmarjcźe je ſnajmjeńſcha ſ mótcźadłom; žito njeſwěſcźe, wójdaćo wam to thětſiſcho a wjele lěpje wobſtara; też kałowy ſchrub a krupjak wam wojidło ſ konjazym cźahanjom poćeri. Wěrcźe mi, Zymbura, lubuju cźełi kraj a wołſeże juh a waš burow mam radu, ani njeſwěrcźe, kak rady bych wam w rataſtwje ſ pſchikładom a ſ pomocu był, w tym widu ſwój nadawk mjes wami, ſamér a ſamyſł ſwojeho žiwjenja, a tak mało namakam ſroſumjenja.

Snežnja Zymbura, woſrěcźniwja a na ſyjalvu žo ſeprědvdźi ſe żelnoſcźiwym hłoſom ſwojeho hoſcźićela pokoja: „Wopaki ſej wukkadujeże. Wuſnajcźe, ſo to, ſchtož žo ſa wjeſcha hodźi, ko njehodźi ſa bura. Schtož móże wjeſch na knjeżnu, bur na burſkim njemóże. Na ſywjich ſłokrzowych leżowniſcźach žo po waš wopiſcźićź njemóżemy.

„Hołe wurěcźe", wjeſch ſ ruku machny, „ola ſ drenażemi wotwodźićź a łuki powódnicź kóżdy móże. A ſchtož njeſamóże jenotliwz, ſamóże družſtwo. Ssam žo mi runaco njemóżeцźe, ale wy wſchitzy w Pućźimju móżeцźe žo jenemu ſ mojich knježich dworow wurunacź a wy wſchitzy we wokrjeżu wſchém mojim knježim dworam hromadźe. Kaž mam ja ſwoju piwarńju, młokarńju, paleńju, zokornju, kotraž pſchedźełka moju rěpu, młoko, neple a jeczmjeń a tak mi dawa dwoji wužitk, cźehodła njebyſchcźe jej wy móhli družſtwowu tworniu ſałožicź? Mam-li ja na tóżdym dworze parne młócźadło, cźehodła njebyſchcźe wy móhli jene hromadźe měcź? Skoźcźe burſku hordoſcź, zawiſcź a wſajomnu njedowěru, wot individualiſma pſchedźeцźe w hoſpodarſkich praſchenjach kolektiwiſmej, jaſniſcho prajene, ſjednoczcźe ſo. Gmejne jamóże wjazy hać jenotliwz, je ſhromadnymi mozami ho też cźeżke břemjo lohzy ſbeha, ſhromadnje kupuje ſhromadnje pſchedawajcźe, wot druſich wutźicźe, mo bla wot dźełacźerjow, kotriž ſ hajenju ſwojich ſajimo ſ wulkej hibicźiwoſcźu towarſtwa a bjeſady ſakoſ abo wot pſchemyſłownikow, ſwojenu ſtawej a ſwoje wótcźinje ſcźe winowacźi, ſo ho ſ cźaſom wo dobru burſku organiſaziju poſtaracźe, to je tón ſmjaſk, kiž by ſ waš drobnych ludźi wutworiť mógny zyłk, nębdże tak, kaž ho ſ małych zyhelow wulka thěża natwari. Sſe budźe, njeſtanje-li ho to ſahe a ſ cźaſom", wodychny hej wjeſch, ſ běłym, wonjatym rubiſchkom bej pót trějo, kij jemu po ſkrónjomaj běżeſche.

„Kóżdy ho jenoż jónu ſjeba. Schto bu ſ tych družſtwowych zokornjow a piwarńjow? Schtó je pſched pjeć leтami pokupi, hdyž ho na pſcheſadźowanje pſchedawu chu. A kohó bu na poſłednju nikfu pſchinjeſli?" Zymbura rjekny, kaž by ho ſam žebje praſchał.

„Wšéjo ſprawnoſcź je ſakład a wumjenjenje wuſpěcha. Ssubźićź ho njeſmě ani jebacź. Sa ſaſtojnikow njebyſchcźe jej ſměli wubracź ſwojich njedoſchtudowanych hoſnow, kotrychž nihdźe druhdźe njerodźa."

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

jenj; ſa to jěžđża njeđžełu wſchitke póſtowe autobuſy ſaźo hač do Mikowa, też wjeczor pośłednj wós.

Na cźarje Budyſchin—Wopaka—Nowoſaly-Spremberg njeje ſo niczo pſcheměnilo, tu jěžđża póſtowe autobuſy kaž dotal.

Na cźarje Budyſchin—Kumwald ſu ſo ważne pſcheměnjenja ſawjedle. Mjes tym ſo dotal dźěławe dny jenoż dwaj wosaj w kóždym ſmjerje jěžđżeſchtaj, jěžđża nětko tſi a to dźěławy dźeń ſ Budyſchina 12,45, 14,20 a 19,08 hodź. ſ Kumwalda abo Hornjeho Kumwalda 9,20, 13,05 a 18,00 hodź; njeđžełu ſ Budyſchina 10,45, 14,20, 20,20 a 22,30 hodź., ſ Kumwalda 9,00, 13,05, 17,45 a 21,30 hodź. wotjěđże.

Na cźarje Budyſchin—Minakał ſtej ſo ſobotu hiſchcze nowej jěžđże mjes Budyſchinom a Wulkej Dubrawu ſawjedźej a to 11,52 hodź. ſ Budyſchina a 13,30 hodź. ſe Dubrawy do Budyſchina.

Na cźarje Budyſchin—Korſyń—Saloń dyrbjachu dla njeđžełſkeho wužiwanja dopoldnja nětkrótce. jěžđu ſo ſobotu. W tym jěžđża dopoldnja mjes Budyſchinom a Schěrachowom ſeſtejowaze autowe póſty: wſchědne dny 7,10 a 11,35 hodź. ſe Schěrachowa do Budyſchina a 10,20 hodź. ſ Budyſchina do Schěrachowa.

Njeđžełu ſtej jěžđże 8,15 hodź. ſe Schěrachowa do Budyſchina a 9,05 hodź. ſ Budyſchina do Salomja wotpadłej. Jenoż ſo na tutej cźarje niczo njepſcheměni.

Jědnej planuj na cźaromaj Budyſchin—Minakał a Budyſchin—Saloń płacźitaj hakle wot 9. oktobra.

— **Sajudjeny.** Pſchekupj Bjarnat Hermann ſ Budyſchina běſche wot wobkhodneho wjednika Neumeiſtera firmy Radio-Schnorr dźěłbu elektriſkich zehlawkow doſtał, ſo by je dale pſchedawał a na to hnydom ſaplacźił. Hermann běſche zehlawki pſchedał, ale njeſaplacźi je. Budyſki hamtſki ſud Hermanna na to ſ tydźenjej jaſtwa ſaſudźi. Hermann ſo pſcheco wužudej powoła. Krajny ſud wobſkładowaſche pad ſa pſchekiſchiwjenje, jěhny prěni wužud a napokoj Hermannej 60 hriwnow pjenježneho khłoſtanja abo 6 dnjow jaſtwa.

S Natarjeſa. (Sajudźeny.) Fabrikant zementowych tworow a nowſchelſkich kamjenjow Alwin Schiffner ſ Natarjeja běſche ſ nadobnym automobilom jěžđił, kiž wot wyſchnoſcze njeběſche dowoleny. Schiffnera winowachu, ſo je na ſtare autowe cźiſło nowy koſt pſchiprawił. Budyſki ſawniſki ſud běſche jeho tehodła k 4 měſacam jaſtwa ſaſudźił. Schiffnerowe powołanje pſchecźiwo tutemu wužudej ſo ſacźiſny.

S Měrkowa. (Wuwinowany.) Prjedarſcheho mějcźela khemiſerſkowych pěſkowych ſamoin w Měrkowje-Łukoſcu, pſchekupca Gerharda Mezurka we Welſſteinje w Schleſſkej winowachu, ſo je bjoſtyn cźaſakſtwo roſwjaſał. Běchu ſwědźili, ſo běſche pola jeho cźaſanej motoraj Fryzej Burckhardtej w Kamjenzu a tehdu njeſtarej ſtaky Lamſchi w Łukoſcu pſchepiwoſił. Budyſki hamtſki ſud běſche jeho jenoż w poſledniſchim padźe ſa winowatego póſnał a jeho k 20 hriwnam pjenježneho khłoſtanja abo 6 dnjam jaſtwa ſaſudźił. Mezurec ſo pſchecźiwo wužudej powoła. Krajny ſud jeho wuwinowa.

Se Sbjerje. (Sobrſke banje.) Jedyn tudomny wobydleŕ měſeſche lětſa woſebite ſboże. Wón wuplahowa w ſwojej ſahrodźy hobrſku banju (Kürbis). Tuta ważeſche 70 puntow a měrjeſche we wobſahu 160 zmtr. Też jena kłónczna róża měrjeſche w pſcheréſtu 35 zmtr. Poſlednje lěta wuplahowa ſamo banju, kotraž ważeſche 86 puntow.

S Noweho Sbjarja pola Kluſcha. (Wopyt mjedwjedźow.) Wječera dopoldnja wopyta naſ turkowſka karawana mjedwjedźow. To pola naſ ſkoro niczo wjazy nowoho njebudźe, dokelž tucźi hoſcźo huſto k nam pſchińdu. Sſo wě, kóždy raz druhi, ale wſchitcy jenoho knjeſa. Woni ſu jenoż dźěłacźerjo wobkhedźerja. Tónkrótcź mějachu też wopizu ſobu. Jónſka ju wodźeſche. Pornjo mjedwjedźam małe ſtworjeńcźko dyrbjeſche tež jich puće ſobu nóſkowacź.

S Worzuna. (Serbſki ſwjedźeń.) Pſchichodnu njeđžełu, 9. oktobra ſwjećimy w naſchej wſi ſabnu pſchiležnoſcź, wopytacź ſerbſki ſwjedźeń. Towarſtwowa ſkupina „Hrodźiſchcźo", kotrejž pſchiſłuſchela herbſke towarſtwa w Bukezach, Hrodźiſchcźu, Dubrawy a Rakojbach, ſarjaduja tu w Fehrmannej hoſcźencu ſerbſki wjeczork. Bukezańſka „Radoſcź" ſarjaduje ſpěwny konzert Hrodźiſchcźanjow a Rakojbſanjow. Ssokolſko pokaſuja ſwucźowanje Rakojbſanſke herbſke towarſtwo pſchedewjedźe zortne wuſtupy. Sſwjedźenſku rěcź ſmjeje ſnaty horliwy młodoſerbſki prózował. Móžemy wopyt tuteho žadneho ſwjedźenja nanajnałeźniſcho doporucźiś.

S Mjeſtwarźidła. (Słóne wiki.) Na tudomne ſłóne wiki běchu pſchihnali 150 howjadow a pſchinjeſli 180 proſtatow a běhacow. Howjada płacźachu 150 hač 300 hriwnow, proſtata 6 hač 12 hriwnow a běhaki 20 hač 30 hriwnow. Wiki běchu płace.

Z Pančic. (Radupodawanje.) Rada podawa ſo maſerjam w Pančicach pjatk 14. okt. 1932 popołdnju w 2 hódź. w hoſcźencu.

Z Konjec. (Radupodawanje.) Pućowace radupodawarje za maćerje z Konjec, Ralbic a Smjerdźacej we nóſcu oktobru wupadnje.

Wo Bjezdowskim ſědarſtwie

Naš hižo ſdźělichmy, ſu nětko też ſonu ſědarja Juſta ſ, dokelž na nju tukaju, ſo je ſebu wina. Juſt bě wuprajił, ſo je njeſtutk jenoż tohodła kłucźił, dokiž ſchoże jeje herbſtwo ſwěſcźicź. Ssudnizy manjemóžne, ſo by Juſt tak jednak bjes pſchipomozy kotraž by drje dyrbjała měcź najwjazy ſajima na ſchoju bjesbóžneho pſchedewjacza. Wěchak je też wola a dźeczo ſo runje taž Juſt ſam wuthowakoj wot ſmjercźe. Na dnju, hdyž bě Juſt zyłej ſwójbje i jedom rozdał, bě hromadźe ſe ſonu na kole wotjěł. Juſtowa ſ přejeſche. Přejeſche też, ſo je jene ſkoczo ſamſtnu dźeń ſtako. Běchu pak w khlěwje nadeſchli ſłaknjene proſo, kiž bě pſchipadnje też doſtało ſajědojczenu pizu. Juſtowa bě proſo ſpodu ſtomy ſthowała. Juſtowa bě dale, hdyž jan a ſwak mrěſcźachtaj, nikoho k nimaj njepuſchcźała a też połzaja precź połzała, ſo by ſo ſminyła pſcheſtyſchenja, wudawaſche, ſo je cźeſko khora, bě pak pſchi tym zyłe ſtrewa.

S Kruchleź. (Ssad kradnyli.) W poſlednich nozach ſu paduſchi w nozy do jabłukow ſchli. Pakoſtnikow hiſchcźe lepili njejsu.

S Jabłońza. (Cźeſko wuthowali.) Cźeſko tudyſcheho ſchewza M. ſu ſchtwórk rano w ſtale namakali. Wón bě ſrjedu wjeczor wot domu woteſchoł. Hač ſo jedna wo ſamomordarſtwo abo njeſbožo, njeje hiſchcźe ſnate.

Z Łužicy

S Khróſtawy. (Domſke ſo wotpaliło.) W nozy k ſrjejpje wudyri tu wokoło ½2 hodź. woheń. Palenſke ſo pola fabrikſkeho dźěłacźerja Pawoła Glajera w Delnjej Khróſtawje. Domſke ſo na popjek ſpali, mjes tym ſo ſo pſchitwar jenoż trochu wobſchkodźi. Wjetichi dźeł nadoby możachu wuthowacź. Tuka ſo na ſapaleŕſtwo.

* S Noweho Gersdorfa. (Strajk.) Ssrjedu dopoldnja ſu wſchitcy 350 dźěłacźerjo tudomneje Auguſta Hoffmannez firmy ſtrajkowacź ſapoczeli. Pſchicźina ſtrajkowanja teži w tym, ſo je firma poſtajenja knjeŕſtwowneho nuſowneho wukaſa k woživjenju hoſpodarſtwa pſchewjedła, i cźimż dźěłacźerjo ſpokojom njeju.

Přilopk

* Sſwójba na ſajedojczenje ſ hribami ſkhorita. Podkopkowy dźěłacźeŕ Kutzki we Walſumje běſche w kěju pizu ſa ſwinje pytał a pſchi tym hriby namakał, kiž ſobu domoj pſchinjeſe. Schtyri wołoſby ſyna ſwójba jědjeſche nasajtra hriby, kiž běſche Kutzkyna ſpjekła. Wjeczor wſchitkich ſchtyrjoch ſyne bruch bolecź poca a dyrbjachu wot ſo dawacź. 76 lět ſtary nan a 36 lětna Kutzkyna wumrěſchtaj hiſchcźe w nozy. Manbjelſkeho a jeho 8 lětneho ſyna doweſchu cźeſko khoreju do khorownje.

* Wotcźa jawinuje cźeſke njeſboże. Pohonecź ſ Kanfungowa běſche ſ konjomaj wjeczor ſ pola pſchijeł. Wón běſche ſkoczecźi ſ wotcźom k wojej pſchipowěſnyt a hiſchcźe ras do rěſnjſtwa ſaſtupił. Konjej bjeſchtej pſches dwóru a woteſtu ſobu cźehnjeſchtaj. Bjeſche hižom cźma. Po dróhy pſchijeżdżeſchu ſchtyri koleſaſki ſ poſnej ſpěſchnoſcźu a njemóžachu woteſtu widźeć. Tſi hołzy ſo pſchi padnjenju tak cźeſko ſranichu, ſo dyrbjachu je k lěkarjej dowjeſć.

Towarſtwowske powěſtniki.

Drježdźany. Towarſtwo „Cornobóh" ma ſobotu 8. winowca měſacznu zhromadźiznu na Christianskej dróży 22. Wo bohaty wopyt ſo proſy.

Drježdźany. „Jednota" změje wutoru 11. winowca ſwoju hłownu zhromadźiznu w tow. domje Bayriſche Krone, Neumarkt 4. Porjad ſo w zhromadźiznje wozjewi. Přednošk ze ſwětłowobrazami ſo poſkići (k. farař dr. Jakubaš). Bohaty wopyt wočakuje **Předsydstwo.**

Hodźij. Towarſtwo „Jaromĕr Imiš" změje njeđžełu 9. winowca pop. w 5 hodź. zhromadźiznu pola Mrózec. Dowĕrnicy chcyli to wšĕm ſobuſtawam wozjewić. Je přiſłuſnoſć kóždeho, ze tam přińdże. **Předsyda.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Prosymy bratrow, sebi skazane wobrazy zlĕta hnydom wotewzać.

Worcyn. Towarſtwo ſkupina „Hrodźiſćo" wuhotuje njeđžełu 9. winowca wječor w 7 hodź. ſerbski ſwjedźeń w Fehrmanec hoſćencu. Na programje: ſpěwny koncert, dźiwadło, ſokolske zwučowanja, reje. —

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentſtwa. Zabawny wječork w Nowym Měſće dyrbi bohužel přich. njeđžełu dla njezbožownoho připada wupadnyć. Hodźi ſo wam přichodnu ſobotu tutón wječork wuhotować! Wšitkich wołdźĕlnikow bych prosył, zo bychu póndźelu popołdnju wokolo 4 hodź raz do Radworja k Nawkećom přišli. G. W.

Budysko-Bĕłowodźansko-Mužakowska autobusowa čara.

Platł wot 2. oktobra 1932.

Tarif km	2	4	6	Jězdna płaćizna jednora jězha	jězba tam a sem	Autobusowa jězba čisło:	1	3	5
0	5.40	10.49	19.08	—	—	z Budyšina, dwórniśća . . . . do	8.3)	15.10	22.50
1	5.42	10 50	19.09	0.20	—	Budyšina, Žitne wiki	8.29	15.08	22.48
1	5.44	10.52	19.10	0.20	—	Budyšina, Drjewowych wikow .	8.28	15.06	22.46
4	5.50	10.58	19.16	0.30	0.50	† Bórka, hośćenca	8.21	14.59	22.39
8	5.55	11.03	19.21	0.60	1.00	† Delnjeje Hórki, hośćenca . .	8.15	14.53	22.33
9	5.58	11.06	19.24	0.70	1.20	† puća do Brĕzynki	8.12	14.18	22.28
10	6.00	11.08	19.26	0.80	1.40	† Čelchowa, hośćenca	8.10	14.45	22.25
11	6.03	11.11	19.29	0.90	1.50	† Zdźĕrje, hośćenca	8.06	14.41	22.21
13	6.06	11.14	19.32	1.00	1.70	† Noweho Zdźarja, hośćenca . .	8.02	14.37	22.17
14	6.09	11.17	19.35	1.10	1.90	† Komorowa, hośćenca	7.59	14.35	22.15
19	6.15	11.23	19.43	1.50	2.40	† Łoskeje, hośćenca	7.51	14.27	22.07
23	6.21	11.29	19.49	1.80	3.00	† křižn. puća z Klětn. d. D. Wujezda	7.45	14.21	22.01
24	6.23	11.31	19.51	1.90	3.00	† křižn. puća z Łuća do Kryžhelec	7.43	14.17	21.57
28	6.32	11.40	20.01	2.20	3.50	† Hamorow, Zeleneho wĕnca . .	7.34	14.11	21.51
33	6.37	11.45	20.08	2.50	4.00	† Wochoz, Balkec hośćenca . .	7.27	14.04	21.44
36	6.40	11.48	20.11	2.80	5.00	† Wodańnje pola Wochoz . . .	7.22	13.59	21.39
39	6.43	11.51	20.14	3.00	5.00	† Hainikowne, Stare haty . . .	7.19	13.56	21.36
41	6.18	11.56	20.17	3.20	5.00	† Běleje Wody, Schillerowa ławka	7.17	13.53	21.33
41	6.49	11.57	20.21	3.20	5.00	† Běleje Wody, Hotel Linke . .	7.16	13.52	21.32
42	6.52	12.0	20.23	3.20	5.00	do † Běleje Wody, dwórniśćo . . ze	7.15	13.50	21.30

				Železniske přizamknjenja čary			
				Budyšin-Běła Woda			
7.00	12.06*	21.07		do Barlina . . . . . z	7.10*	13.42	21.18
7.17	13.43	21.21		do Zhorjelca . . . . . z	7.00	12.54	21.05
7.18	W 12.08 †	S 21.26		do Mužakowa . . . . . z	6.56	13.30	21.02
7.16	13.50	21.28		do Baršća-Gubina . . . . z	6.55	13.16	W20.02†

*Jenoż hač do Khoćebuza * Z Khoćebuza
† Njedźelu 12.22 † Njedźelu 21.00

Wše awtobuzy jenoż ſobotu a njedźelu jězdźa.

Liśiki za nawróćnu jězbu płaća 3 dny.
Wobkhadne wjednistwo: w Budyšinje na Trĕlanskej dróży 45, telefon 2561.
† Zastanje jenoż po potrjebje.

Gandhiowe hłódnjenje wudobudźe nabožnu revolucju.

Mahatma Gandhi je ze swojim rjekowskim posćenjom doepěł nie jenož, zo Jendźelćenjo swoje zasakle stejniśćo spušćichu, ale też, zo hindojo ze swojeho wosebiteho stejnišća napśeśo nizkim paria-ludźom wustupichu. Paria ludźo, kiž běchu dotal hłuboko zaćpjeni, směźała nětko też stupiś do templow hindow. Na wobrazu widźimy, kak nimo Europanow też paria-ludźo do templa du.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Jowlawy. (Spinatne wothromjenje?) W duwnaj tudomnynaj lětuntcaj itherichtej bjerži. Wobjerji wobhlad, so so jedna wo spinatne wothromjenje. Dźerji dowjedechu do tudomneho Iherechneho wustawa.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu sobotu:** Hischcejše rjenje, trochu cjoplischo, pohdźischo njewobstajne.

* **Pola Starеje Darbuje stej na dróhy motorskej kole, na ktrejuž jenym pschekapa Muderer ſ Prijnma, a na ktrejuž druhim schofer Nerger ſ Drjezdźan je swojej njewjesłu žedźejsche, do so srahtej. Wschě tři wosoby so na semju wjerhnychu. Privatny automobil ſ Khocjebuza, kotrnj k měšinu njesboża pschinidże, njesboženych k lekarjej w Starej Darbuje dowjeze. Muderer je hdi lewu nohu cježko sranił. Nerger hdi prawu ruku skama a so smutska cjela Picherasyt a jeho njewjesta je hdi nohy cježko sranika.**

* **Polizija w Frankfurcze nad M. je 21 letneho pschestupjetcho pschisijatejsa Stubenrauscha a jeho pschecjelow, 17- a 18 letneju, sajala. Woni su 19 letnu słužobnu Emmu Bosiez, kotruž bě Stubenrauch doschol, ſ mosta do rěki Maina storcżili, hdjež bě so tepila.**

Deščikowa holca

W kónežinach Balkana, hdjež nimale kóžde lěto se tkwilemi wulka suchota knježi, snaja hischcże dźensa spodźiwnu nalogk, mjenujcy tak njenowanu deschczikowu holcu. Malu holcu pschikryja dosyta ſ hustymi halogkami a kožuchami, wodża ju spjatalocżnje po wsy a pokłada ju pschi tom njepschestawajcy ſ wodu. Druhdy pak dowjedu wbohi wopor też do hata, hdjež ponórja jón trójzy we wodże. S tym chcedźa dozpěć, so pschińdże nětko sasso deschczik.

Najskerje pokładża tónle nalogk ſ tamneho pohanskeho pschedeczasa, jako wopruwachu bohu deschcza wopruwdźe hischcże cłowjekow, hdyž chcychu jeho wo deschczik prosyć. *fw.*

Tornado na kupje Portorico.

W měsce San Juan, kiž je přistawne město na kupje Portorico, je sylny tornado hróznje zakhadźał. Na wobrazu widźimy, kak je wichor bydlenje a składownje spowalał a samo do morja zmjetał. Hažrunjež běchu wjedrarnje wobydlerstwo z časom warnowale, je 200 cłowjekow wo žiwjenje přišło. Kupa słuša do syły kupow, kiž so mjenuja Antille a stej pod knježstwom Zjednoćenych Statow.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Entfaltung rozwiće, rozwalenje, rozkładżenje.
entsetzliche Unordnung, hróznby, žałosny njeporjad.
entgegen der Sonne słóncu napřeco, k słóncu.
entgehen też: so zminyć čeho. Kak so hnewa zmóc?
entlaufen čeknyć. Pos je čeknył (nic: wotběžał — kaž nałehnjeny časnik a kaž woda).
entledigen sich jemandes so koho slec. Dołho je trajło, hač so Jan swojeho towarša sleče.
entlegen zdalcny, zanjesony (nic: wotležany).
entlegenes Dorf zanjesena wjes (nic: wotležana — chtó by ju wotležał?)
entpuppen sich so wudypać, so wukopać, so wuwonrać (wurazy z ratarstwa).
entschiedenes Christentum rosudne křesćanstwo.
entspinnen sich so rospřasć. Dłeša rozmołwa so rozpředże.
entstehen. Im Entstehen (begriffen) sein nastawać. Za wsu zahroda nastawa. Wustajeńca hakle lědy nastawa.
Entwicklung wuwiće, wuwinwanje (dłeše). Z wusahcy **wuwiwa** so mjetel.
erbittert zahórkły. Dieser Umstand war natürlich nicht danach angetan, gute Gefühle in seinem erbitterten Herzen zu erwecken. Tale wěc (wokolnosć) wězo njezamó dobre začuća w jeho zahórklej wutrobje zbudźić.
eremići, eremića, eremitoju, anachoreći, — ća, -toju, demokraći, -ću, -otowje(ojo) atd.
Erfahrung(en) machen, in Erfahrung bringen nazhonić, dožiwić. Z kimž so zboże woženi, dźiwne wěcki nazhoni. Naši su wjele zrudoby dožiwili.
ergründen dodnić (= dódna přeryć). Chtó byće słónca dódni? Moju bolosć wy njedodniće. Chtó tu bolosć móže dódnić, kotraž ma mać boża čerpjeć? (Z 18. stoleća.)
Erkenntnis. Zur Erkenntnis der Wahrheit kommen prawdu dopóznać (nic: k póznaću prawdy přiňć).
ermüden wumučić (1728).
erreichen dóspěć, wučinić, wupjec. Što sće dóspěli, wučinili, wupjekli? Jana njedosćěhnješ abo njedospějaš (nic: dóspiš — skerje šće: dócpěješ).
ersäufen (s)potepić, zatepić. Wjac ludźi palene spotepja hač wšitkich morjow hlubina. Radys.
er sie es rěkachu dawno **i**(ji) **ja je.** Přenjej dwě słowičcy stej so zlubiłej, je pak hišće mamy, na př. Ja je sym, ty **je (jo)** wěs. Naměsto **i** a **ja** stej stupiłej **wón a wona**, a za je też tohodla **wono** (wone). Skłonjowanje pak je zastarske wot **ji ja** je: jeho, jemu, jeje, jej, jich, jim(aj), z (n)im, z njeju, z nimi (**n** před **i** a **j** je přidawk kaž na př. w słowje snědać = s-jědać, přir. wob-jěd.

(Přichodnje dale).

Měšćanske dźiwadło

Sobotu 8. oktobra 20.15 hodź. opereta
Cyganski baron
Płaćiznowa skupina I

Njedźelu 9. oktobra w 16 hodź. opereta
Hajnkec Khrystla
Płaćiznowa skupina I

W 20 hodź. opereta
Cyganski baron
Płaćiznowa skupina I

Póndźelu 10. oktobra 20.15 hodź jeniěka hóstna hra
Reje Palucca
Płaćiznowa skupina II

Wutoru 11. oktobra 20.15 hodź.
Podnórjeny zwón
2. předstajenje za abonnent A
Płaćiznowa skupina II

Srjedu 12 oktobra 20.15 hodź.
Podnórjeny zwón
Płaćiznowa skupina II

Štwórtk 13. oktobra 20.15 hodź.
Podnórjeny zwón
Płaćiznowa skupina II

Pjatk 14. oktobra w 20 hodź. opereta
Hajnkec Khrystla
1 předstajenje za abonnent D
Płaćiznowa skupina I

Sobotu 15. oktobra 20.15 hodź. opereta
Cyganski baron
Płaćiznowa skupina I

Ke
kermušnemu pječenju

Punt sultaninow jenož 35 pj.
3 pt. sultaninow jenož 1.- hr.
Punt korintow jenož 60 pj.
Punt mandlow-narunanija jenož 70 pj.
Punt kokosowych tružkow jenož 40 pj.
Punt módr. maka jen. 75 pj.
¼ pt. mandlow wot 35 pj.
Pt. pšeńčne je muki 000 jenož 23 pj.
Punt muki „Kaiser-Auszug" jenož 26 pj.

Poručamy
stajnje cerstwu margarinu
, punt wot 30 hač 65 pj.
Pt. kokosow. jědźeneho tuka jenož 33 pj.
Punt swinjaceho šmalca jenož 48 pj.

Thams & Garls
w Budyšinje
na Hłownym torhošću 8

Wjac swěcy

4—5 króć swětlišo wobswětlenje abo 3½ zsłutowanja swicy. Hodźi so na kóždu lamu. Njedaja so nješto podobneho narěkować. —,90, 1.35, 1.80. We wukładnym woknje wustajene
Elektro-Paul w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 14.

K hermankej w Kamjencu
směšnje tunjo
mužace wobleki wot **15.—**
mantle wot **18.—**
čorne zwjeršniki, njepřemokawe jaki, zymske jupy, kalmukowe jaki, kožane jaki, tkaninowe a dźełańske kholowy, spódnje kholowy, košle, škórnje, stupnje
Nichtó njeskomdź tute tunje poskicenja
Rěču serbski! Sym Serbowka!
H. Marschke w Kamjencu
Oskar-Müller-Straße 8

Nowočasne rjane tkaniny
štrykowane lacy a pulovry za žony a mužow
Najwjetši wubjerk po wšěch płaćiznach!
Vobach-wurězki **Reimann** Při Póstowym namješće na Hošic hasy 29

K hermankej w Kamjencu
posćěm nutk **najwjetši wubjerk**
mužaceje a hólčaceje drasty
Mužace ulstry, přiwódne kajkosće kiž so derje noša wot 29.00
Wobleki, čórne, rjane mustry . wot 35.00
Jupy z rjanym, dopłym podšićom wot 15.00, 22.00, 28.00
Dźełanske kholowy, krute a tunje
Najl. hólčace mantle
Wulki skład tkaninow — Dobre zhotowjenje po měrje
Hermann Müller w Kamjencu
Pfortenstrasse 1

Walterec hojeńske kupjele
w Budyšinje na Nowych hrjebjach 7
Telefon 3863
Wšě medicinske kupanja, masaže, wobswětlenja, elektriske hojenje, jednore kupanje a kupanje w naturskim luhu wšědnje.
Nowe: Radiumowe kupanje ze šmrękowej wolminy a mórskej selu.
Měsačne wotličenje z khorobnymi pokładnjemi

Serbja kupuja
najtuńšo
— přešiwaki (Steppdecken), ložowe šaty, a gardiny —
we wosebitym domje
Paul Korn
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Předźełanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

Wozjewjenje!
Z tutym dawamy k wědźenju, zo K. Kućank z Khrošćic w zastupjenstwje čo. 3 na Horje pola Njeswačidła žaneho wosebiteho prawa połnomocy njewobsedźi.
Dalši herbja.

Meble
plyšowe sofy, vertiki, šatowe khamory, kuchnje, blida, komody, łoža, matracy
H. Marschke w Kamjencu
Oskar-Müller-Strasse 8

Za běrnu zběranje
poručam najlěpše, přenjejne
howjaze mjaso
wot 70 pj.
kaž też
ćelace a swinjace mjaso.
Wosebje dobra
čorna, běła a mettkołbasa wot 60 pj.
Eugen Petrich
na Kotolskej hasy, pódła Ehmc

Spytajće moje wuběrne
cigarillo a cigary

Sensation	St.	2½ Pfg.	Havanna Club	St.	6 Pfg.
Eisbären	„	3 „	Rätsel v. Bautzen	3 St.	0.20
Kameraden	„	4 „	Lockvogel	St.	8 Pfg.
Nux rot	„	5 „	Fachmann	„	10 „
Grenzfestung	„	6 „	Steuerwunder	„	10 „
Mi Gusto	„	7 „	Budissa	„	12 „
Havanesa	„	8 „	Reichentor	„	15 „
Havanesa	„	10 „	Con Amore	„	15 „
Noblesse	„	10 „	Fernando	„	20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkosći
Albert Lehmann w Budyšinje
Na Połnočnej drózy 2 — na Kěžorskej drózy 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Derjezdźeržane meble
na předań
Sofy, vertiki, drastowe khamory, komody, kuchnje, łoža, matracy, nowe blida, wučahowe blida, skleńčane khamory, časniki na sćenu, dubowe bufety a wjele druheho.
Josef Buhl w Kamjencu
Talstrasse 25.

Georg Rothe w Budestecach
telefon 322
zarjadnistwo w prawnych należnosćach
poradźenje dla dawkow
revidowanje wobkhadnych knihow a jich wjedźenje
posrědkowanje ležownosćow a hypothekow

Přiloha k čisłu 236

SERBSKE NOWINY

Pjatk 7. oktobra 1932

Domoj z wočerstwjenja při Baltiskim morju

Saichu žrjedu 5. winowza wróćichu žo žerbske dźěćzi wočerstwjeńskeho pšchebytka pšchi Baltiskim morju žako domoj, do ľubeje Ľužicy. Sčěćej njedźel dołho žmjerchachu žo wočerstwić, žo radowacź pšchi brjohach morja, žo pšcheběhowacź w Müriźiźej holi, hraje žebi zahracź na wulkim dworje wočerstwjerńje žwj. Wórschule, žmjerchachu žo žtónczicź w ľubosczi wothladowanych žrotrow, žmjerchachu žo po paczerju ſ wječorkom kuliczź do cźopkych łóžkow. A kak rjane hakle běchu te žwětłowobrazowe pšchednoschki, kiž knjes rektor posticźeńe. O ichtó mohł to sabycź? Pšchezo wjeźele, pšchezo dobre wětšli, pšchezo ikotu žwobodu saczuczź, ſchtó to njeby trał bjes tónza, ale, ale — jónu je teź najrjeńſcheho wječera pożlednija hodźinka. Wichitkhadźeńe pożledni dźeń pšchebytka dźěćzi pichi morju.

Wutoru rano kwatachu bźěćzi hiſchcźe ras k mótłkemu brjohej. Hu, kak wětr rujeńche, žolmy jeſchczachu pšchi hatach wſchitko ſniczicźni ſchtoż bu natwarjene a žo ſaſo ſhubichu. Haj, je nałyma. Morjo jeſchczi a ſchuczi naſnmitu pěſeń, pěſeń mozy a hróbnoſcze. Hiſchcźe ras ſpěchachu dźěćzi pſches Müriźiźu holu, prajachu božemie widźemu ſchtoż bu jim lube. Wichako dyrbi dźěłene bycź. A pšchiſidze to najcźeſiche: roſžohnowanje ſ pšchezo lubej wuſchitkej žotru, ſ pšchezo wjeźelym knjesom rektorom, ſ lubymi žotrami a cźetami. A žyſły ronjachu njepěchestawajcy, wutrobiczźi ſatiſchepotachu: „Cźehodła dyrbimy domoj? Bě tu tola tak rjenje.“ A łóžde dźěćco dźerži rułu lubeje duſche, nocze ju ſpuſchczáicź. „Alle dźěćzi, wy jěcźeſcze tola domoj k maczerzy a nanej, k bratrikej a ſeſtricźan“, rjeknje knjes rektor. „Ach, doma žmy pſchezo, ale niz pola waſ.“ A żelnoſcźiwje ſaklinčza pěſeń: „. . . . a hdyž Bóh da, ſa lěto widźimy žo ſaſ w St. Urſula.“

A nětko dźěſche na dwórnischcźo. Hižo tu ſtejeſche mała żeleſniczka. Rucźe do njeje, dokelž je na cźaſu k wotſtejeſ. Je pſchipoldnju po dwanatej hodźinje. Mały hiſak ſtcźehnje a hižo žo kuleſche. Wěke ſchantka żołmjachu we wětſiku jako poſledniże boženje, žyſły kapachu. Ale jnydom knježeſche ſaſo ſvobna myſł — wſchako je knjes rektor žobu. Kóždе dźěćco ſ nim hiſchcźe něchto poſchepłaſche, a ſa łóžde mějeſche lube ſłowo, je kaj ſama łuboſcź. „Röversdagen“, wuſtupicź, pſcheſtupicź do cźaſa na ſmér Roſtock. Nětko bźeleſche žo teź knjes rektor wot lubeje małeje bobrije . . . Nó, trajeſche to dołhi cźaſ, njedy hacź bu puſchcźeny. Derje, ſo bě tu dlěſcha pſchestawka.

Sčěćnik pſchikhwata. Dźěćzi maju žwój wożebity wóz. Sſo ſhubichu w nim a hižo ſpěchaſche cźah dale. Bórzy bu cźicho we wosu. Dźěćzi ſpominaju hiſchcźe na wſcho rjane. Tak ani njepytnychu, kak do Roſtocka dojěchachu. Tu bě ſtihodźinika pſchestawka. Schto cźinicź? Pónděmy k pſchiſtawej, wobhladamy žebi wulke łódje, parniki, płachtali, rybarſke cźołmy, wobhladamy žebi bobrike ſpěchada cźežow. A hižo khwataſche zgła cźrjóda w porjadnym ſtupje pſches měſto k pſchiſtawej. Haj to bě radoſcź. Tajke něſchto hiſchcźe njeběchu cźaſy žiwjenja widźeli. Stejachu a njemóžachu žo ſkoro nahladacź, tola dyrbjachmy ſaſo na dwórnischcźo, dokelž je pucź hacź k njemu dołhi. Wichinđžechmy hiſchcźe wo hodźinu pſchezo. Samětnichmy žo w cźakarni a tu huſłowachu dźěćzi a žebi pſchiliwachu, ſchtoż bu jim ſ wočerſtwjenja žobudate.

Spěſchnik pſchikhwata. Dźěćzi žo ſhubichu ſaſo we pſchiprawjenych wosach, łóžde ma žwoje pětne měſtacźko k žedźenju. Wojowachu wěſo wo wuhlad pſchi woknje. A budźe ſawěcźe mnoho ſajimaweho widźecź na dołhej jěźbje do Barlina. Wjeźele ſaklinčachu ſpěwy, towarſchne hry žo hrajachu, hudańcźa žo ſwuhudachu, hajfi žo bajachu, pomaſti žo knutachu a tak žo dołhi cźaſ miny. Nětkoſi hólzy ſpitzowachu hižo mjena ſtacźijow na papjeru — o jej, běſche to ſpróżniwe dźěło. Hdyž a hdyž ſaklinčza radoſtny ſaſchit, hdyž bě nječhto wożebje rjaneho widźecź: ſtadła žornow abo jeleń abo wułki jěſor, kiž dopominaſche na morjo. Tak žo hodźinki minuchu, jena po druhej — hacź bu wječor we 8 hodź. — hdyž žo žwětleſchka Barliniſkich pſchedměſtow jewjachu. „Wujo, budźemy w Barlinje pſchenozowacź?“ „Cźeta, jědźemy teź pſches Barliniſke haźy?“ „Nó to žo wě.“ Dale hrimotaſche cźah hiſchcźe dobre ſchtwórcź hodźinki, prjedy hacź dołtona do Schcźecźiniſkeho dwórnischcźa. Tu hižo cźakaſche ſarjadnik doma „Barliniſkeje młodownje“ na naž. Dźěćzi w tjoſtupje a wobhladniwje žo dowjedźachu pſches morjo luda pšched dwórnischcźo, hdyž cźakachu konjazej ſapſchahaj, tak mjenowane „Kremſerje“. Dźěćzi žo ſaměſtnichu we wosach a — hajdi — dźěſche pſches Barlin. Nó, to bě radoſcź: Barlin we wječornym wobžwětlenju reklamy. Lědma móžachu wócźi dohrabacź wſchě barby, wſchě rjanoſcźe. Pětnje roſtkadowaſche pſchewodnik dźěćzom ſajimaweſcźe měſta, pokaſa jim Braniborſke wrota, žejmownju, kralowſki hród, Schprěwju, wulke muſeje, dróhu „Pod lipami“ a ſchto wſcho hiſchcźe. Po tſichtwórcźhodźinſkej jěźbje pſches Barliniſke wuliźy ſaſtachu ſapſchahi pšched nowym domom „Barliniſkeje młodźinownje“. Je to twar po amerikanſkim waſchnju, wſchо rune ſcźěny, rumne ſmuiskowne je jednore, ale wężownje pſchiprawjene. Wumér młodźinownje je jara wulki. 700 młodźenzow namaka w njej pšchebytka. We wulkej myjeźni bo dźěćzi po dołhej jěźbje wočerſtwichu, w jědźeźni dostachu žtóbnu wiecźeř a potom žmjerchachu žo do łóžow kuliczź. Dołho hiſchcźe ſchukotachu jene druhemu wo widźanym a žinſchanym, wo tej abo tamnej rjanoſcźi, kołebaju žo w žnach, kak budźe domach, kajka budźe jěźba ſ pichichodnym ranjom — domoj k maczerzy. A pomałku žo ſaddźelichu ſpróżne ſukołałka, ſpar wupinaſche žo nad małej cźrjódku — Barlin pak ſchumjeſche žwoju pěſeń wěcźneho poſhiba, wo dnjo a w nozp dale *w njewěrnoſći. To dźěćzi* njemyſleſche, běchu wjazy hacź ſpróżne a ſ dalſchim ranjom wſchak dyrbjachu bycź wočerſtwjene k pożledniej etapje domojjěźby. (Pokračowanje.)

Cyrkwinske powěsće

20. njedźela po swj. Trojicy, 9. winowca 1932.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź. farar Kapleŕ němske Bože wotkazanje, dop. 1/9 hodź. farar Tišer němske a 3/10 hodź. serbske kemšenje.

Zjednoćene Staty w połnym wólbnym wojowanju.

Gouverneur Roosevelt (lěwy), kandidat demokratow, na swojej propagaćnej jězbje po jenotliwych statach. Naš wobraz pokazuje jeho při přijězdze do Seattle, hdyž wón na zahorjace witanje swojich přiwisnikow z rjanym zadźerženjom za fotografowanje wotmolwi. We wólbnym wojowanju njewočakuje wšak žadyn druhi kraj wot swojeho kandidata presidentstwa tak popularne wustupowanje, kaž hewak tak strózba Amerika.

Nop

(Pokračowanje.)

„Ach tak?“ kowař rjekny. „Njeby-li naš susod hišće žiwy był, bych prajił, zo je to jeho nop. Ma tajku kulowatu hoju, a twjerda je tež dosć, zo mohł z njej přez sćěnu jěć!“

„Ale čehodła tola nop njewudaš?“ so kowař prašeše. —

„Haj to mam ważnu winu. Knjez farař mjenujcy do cyłeje wěcy njewěri a cyrkwinske předsydstwo njecha to wěc starać. Hdyž nop wudam, sebi jón hnydom přiswoja a jón nětkuže pokrowaja, a wěc je wotbyta. To by so tótcy tak lubiło, tomu tajkemu hinašenu. A klamarka je prajiła, zo so gmejnska rada wo wšo postara.“

Hdyž bě kowař wotešoł, dźiwaše wona do kólnje pohladać, hač tam nop hišće je. Z jeje česćownosću před čłowjeskimi powostankami njebě wšak tak złě, kaž bě rěčała. Bojosć, zo snadź mohł ju zemrěty šerić, hišće wjetša hač tuta česćownosć. Tohodła skhowa nop radšo w kólni hač nutřka.

W času, hdyž wšo to so stawaše, jězdźeše wjesny tóčka — dźěći rěkachu jemu Tolstakec wuj — ze swojimaj kruwomaj na polo a z pola a njewěrješe wo ničim. Bydleše dale we swojej hlinjanej khěžcy, kotraž skoro rozpadowaše. Kurješe dale swoju trubku, so njestarajo, hač deščik přez słomjanu třěchu kapa abo njekapa. Swjatk a pjatk khodźeše w twjerdym čornym klobucy a morščeše čoło. Kholowam, kotrež bě dawno njeboh krawc šił, hdyž bě tótka hišće nohdy rjany pachoł był, běchu so słě w běhu lět khěžu nahromadźiłe — a kholowy běchu delka přeco kaž čahata harmonika abo lampijonk.

Tutón Tolstakec wuj so njestaraše wo ludźnce rěče. Wbohi Tolstakec wuj! Hdy by wědźał, što chcedźe ludźo z nim činić! Njeby drje wjacy tak měrnje z kruwomaj jězdźił!

Za nješto dnjow běše potom zhromadźizna ratařskeho towarstwa. Zeńe hewak njebychu tam mužojo swoje žony sobu přiwjedli, ale tutón króć wšitcy. Što běše tola tak dobry nós mělł? Žony abo mužojo? Rěčeše so mjenujcy w tutej zhromadźiznje skoro jenož wo wjesnym tótcy a jeho njepočinkach. A hdže by też khmanšeho městna było wo tutej wěcy rěčeć hač tu, hdźež bě nimale cyła gmejna zhromadźena?

Klamarka najprjedy swojemu mužej něšto powědaše a tak wulkej woči na njeho wuwaleše. Dokelž pak přeco hišće njestany, jeho do boka storči, zo skoro ze stoła padny. Na to klamarjowy hnydom stany a važne prašenje načа. To pak bě wšěm z wutroby rěčał. Kóždy so słowa jimaše, a za khwilku předsyda nič wjacy prajić njemješe. Snadź Jakobinojo w francowskej revoluciji njejsu tak w zhromadźiznach zakhadźeli, kaž tu měrny wjesny lud. Hdyž běchu hodźinu dołho wšitcy nadobo rěčeli, so też zaso změrowachu a předsyda dósta zaso swoje prawo.

A potom so wobzamknu, zo ma so gmejnska rada namołwjeć — kaž běše to klamarka namjetowała —, so ze wšěm zaběrać a klamarjowy hnydom jenohłósnje jako dowěrnik wuzwoleny.

Nazajtra zhromadźi so gmejnska rada pola wjesnjanosty. Što je so tam rěčało, ludźo tak jara zhonili njejsu. Čehodła to też dyrbjeli? We wsy zhonichu jenož wo podeńdźenjach gmejnskeje rady, hdyž běchu zastupnicy njepřezjedni — a to w tutym padže njebě. Wobzamknychu tola jenohłósnje: Je-li nop wuprawdźe z našeho kěrchowa, dyrbi so tótka zamołwić. Je-li to njem"že, dyrbi so nječtó druhi za tuto zastojnstwo postajić.

Tuto wobzamknjenje podachu knjezej fararjej a cyrkwinskemu předsydstwu. Woni mějachu nětko wo wěcy rozsudźić. Ale knjez farař měnješe, zo so to hubjenje čini, hdyž tola nichtó „corpus delikti“ — to je tón nop — widźał njeje. Tohodła póslachu wobeju kěbětarjow ke korčmarcy.

Hač wona nop wudać njechu, praještaj. Ale korčmarka so na njeju wottorhny. Chcetaj ni jón jenož wuréčeć a skradźu skhować! Kěbětarjej dyrbještaj wšu prócu nałožować, zo byštaj ju přeswědčiłoj, zo so tu tola nič wjacy potajić njehodźi. Skónčnje korčmarka rjekny, zo ma sebi knjez farař nazajtra po nop přińć. Sobu jón njeda, a z tym bě kónc. Što činić? Dyrbještaj zaso hić, bjez toho, zo běštaj něšto dócpěłoj. Tuž da cyrkwinske předsydstwo knjezej fararjej połnomóc w tutej należnosći.

Tak poda so tutón nazajtra ke korčmarjecom po nop. Wjesny korčmař bě, kaž skoro přeco, na polu. Korčmarka bě nop hižo z kólnje do pincy donjesła a khwataše po njón. Wotwali papjeru a połoži powostanku před knjezom fararjom na blido. Tutón wza nop do ruki, wobhladowaše sebi jón, ale pódła so přeco posměwkowaše. „Sto dha tu w twjerdej skorpawje je?“ so wopraša. Korčmarka też njewědźeše, što mohło być. Potom měnješe, hač snadź mozy njejsu. „Hm“, knjez farař rjekny, „bych sebi myślił, zo je to nop člowjeka, kotryž je tu snadź před lětnjasacami žiwy był, ale potom bychu mozy tola hižo dawno přetlałe byłe.“ „Haj“, rjekny korčmarka, „a zwonkowna kosćowa skora je też hišće cyle twjerda. Džiwam so, zo so wy njejsće dawno hižo wo wěc starali, knjez farař!“

Tutón rjekny, zo chce hnydom tótku wotsadźić a so za to postarać, zo nowy tótka wšo zrjaduje. Při tym činješe cyle razne wobličo a hładaše jara khitrje.

Skónčnje pak wotsali so, zaso so posměwkujo, a wostaji samo nop ležo.

Korčmarka pak bě wjesela. Sym tola dópěła, štož chcych. Derje, zo dotal swojemu mužej njeprajach, zo sym tak do należnosće zaplećena. Takle sebi korčmarka myšlešе. By mi tola zakazal, so wo cuze należnosće starać.

Ale jutře, hdyž budźe wšo w rjedźe, so jemu wuznaju, potom nóže wšitko zhonić, štož jemu ludźo hišće wupowědali njejsu. To pak budźe hordy na swoju žonu!

(Kónc sćěhuje.)

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći. Wječor ½8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zhromadźizna křesćanskich železnicarjow. — Wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. křesćanstwo za młodźencow a srjedu tohorunja za młode holcy. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Rozwodecach, wutoru wječor we 8 hodź. w Zemicach a Budstecach, srjedu wječor we 8 hodź. w Rachlowje, štwórtk wječor we 8 hodź. w Cyžecach.

Z Barta.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź a Bože wotkazanje, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža služba. Zběrka.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. zmeje farar Bóje serbsku spowědź, duchowny Böttcher we 8 hodź. serbske a dop. ½10 h. němske kemšenje. Dop. w 11 hodź. ma farar Bóje kemšenje za dźěći 5. hač 8. šulskeho lěta. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliske rozrječowanje evang. towarstwa młodźencow. — Štwórtk pop. ½4 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa pola Kernichec; wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć pola Dučkec w Kózłach.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 h. dźěćikemšenje.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. serbske kemšenje (farar Handrik-Poršiski). Zběrka za Evangelski zwjazk.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. zmeje farar Voigt serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Farar Wjezar w Husecy předuje.

Z Hrodźišća.

Dopołdnja ½9 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boža služba.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Předowanje budże so čitać. — Polurjebana: Marja rodź. Bjaršec, Jana Kiliana, formarja we Wulkej Dubrawje, mandźelska, 52 l. 8 m. (wumrěła w Budyskej khorowni).

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje a ½11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ½4 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom (farar Wićaz-Hućinjanski).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje (stud. theol. Rychtař z Rakec).

Z Malešec.

Rano ⅛8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za cyrkwinske tepjenje. W 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ½3 hodź. žónske towarstwo pola Lipiječ.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. zmeje farar Krawc-Hrodźišćanski serbsku a dop. ½10 hodź. němsku Božu službu.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za nuzu we wosadźe. — Srjedu wječor we 8 hodź. w knježim hosćencu swójbny wječor žónskeho towarstwa za cylu wosadu. Přednošk ze swětłowobrazami k. fararja Großy z Budyšina wo bjezbóžnych.

Z Nosaćic.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža služba.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje a w 11 hodź. němske kemšenje w Bozankecach w baracy, dźěćikemšenje w Bošecach ½10 hodź. za mjeńše a ½11 hodź. za wjetše dźěći. Towarstwo młodych holcow zeńdźe so tydźeń pozdźišo. — Wutoru pop. žónske towarstwo pola Michalkec we Kubšicach.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbske Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Pop. ½4 hodź. němski nješpor ze spěwanjom cyrkw. khóra. — Póndźelu we 8 hodź. rańša nutrnosć.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža služba.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka. W 11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ½5 hodź. Boža služba we Čisowje.

Wobšerne knihownje

Němska knihownja w Lipsku wobsteji nětko nimale 2½ lěta. W běhu tuteho časa je wobstatk swojskow pśches milion nabył.

Rjmo tuteje knihownje mamy w Němskej tśi dalše milionowske knihowni, rjej to pruskostatna w Barlinje a bayerskostatna w Mnichowje.

Rjeje tu wowrawoše wjedomosć doma?

Swójbne powěsće

Swěrowanuj: Jurij Mačeja, kubleć i Krjesćanej we Sémjerjećach.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 7. winowca 1932:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,525	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,10	100 franc. frankow	16,49

Burzy běchu wječera źiwje. Je njepokoja dale nasche politiske poměry. We šwonkownej politice so šwónjachu wšelake wobsuźne rjeńwy, cźehož je so statna wujednosć brje też bojiładała, mjenujcy, so je Němska w jednanjach z druhimi krajemi a statami nimale wobkamoźena. Kursy akcijow, rentowych a bóžnych listkinow pśichrjśnjuje njepowěsćiwachu. We naichim hospodarstwje su šwónjace šmanjenja wótcźiwja wobkuźiwja. Worsejnske żelezowe pśichcejnjo je dotkle wšelakim stakanjam z strony statnych żelezjazow. Cźerpjagnyc katastrofim dorjśtowam dyrje šnjezejstwo ponuchacz.

Produktowe wiki běchu wječera bźez źiwjenja. Pśichcejo je cźeljo pśichodnje, chrjnjej ratar hotowy był, šnjezene płacźiny pśichiwołowacz. Płacźina je wo 17½ pj. po zentnarju šnjiži. Mjeźa pop. jachu 5 pj. po zentnarju. Jeczmjeń a wowsa dolatne płacźiny dźerjejachu. W trumlejowym wikowanju płacźiny pśicejo a wobcna bźeź je hyrnjišco popušćejowachu.

Zentnar płacźeźe wječera w Barlinje:

Pśicejo 9,97½—10 hr. (10,30—10,40 hr.),
rožk 7,75—7,85 hr. (7,85—7,95 hr.),
jeczmjenja nalěcnjo 8,70—9,20 hr. (8,70—9,20 hr.),
jeczmjenja nalpuwlejśkeho 8,35—8,65 hr.,
wowsa 6,75—7 hr. (6,70—6,95 hr.),
w trumlejowym wikowanju:
pśicejo:
za septembar: — (10,82½—10,85 hr.),
za oktober: 10,65—10,66 hr. (10,88¾ hr.),
za dezember: 10,72½—10,66¼ hr. (10,92½—10,91¼ hr.),
za měrc: 10,91¼—10,85 hr. (11,15 hr.),
rožk:
za septembar: — (8,47½—8,55 hr.),
za oktober: 8,27—8,22½ hr. (8,30¼—8,33¾ hr.),
za dezember: 8,28¾—8,27½ hr. (8,41¼—8,38¾ hr.),
za měrc: 8,47½—8,45 hr. (8,60—8,56¼ hr.),
wowsa:
za oktober: 7,17½ hr. (7,10—7,07½ hr.),
za dezember: 7,17½—7,15 hr. (7,10 hr.).

Płacźiny w špinkach su płacźiny tydźeńskich wikow. Wobźej pak žane naspomnjene njejsu, ho njepśichcemjeńchu.

Wiki w Lubiju.

Pśicejo 9,40—9,[illegible] (9,40 hr.), rožk 7,50—7,80 hr. (7,60—7,90 hr.), jeczmjeń nalěcni 8—9 hr., wowsa 6,30 hr. hač 6,60 hr. (6,40—6,90 hr.), bźeny 2—2,50 hr., hyno 2 hr. hač 2,50 hr., hrona ź masch młócź. 1—1,25 hr., pśicejna muka 17 hr., rjana muka 70 proz. 13 hr., pśicejne wotruby 5,60 hr. (5,70 hr.), rjane wotruby 5,50—6 hr. (5,70 hr.).

Butry 60—70 pj. (60—65 pf.), jeja 8½—10 pj. (8—9 pf.), twarog 20—25 pj. (25 pj.).

Worny 2—3½ pj. punt (3½ pj.), kał 630 4—5 pj. (5 pj.), cźerwjeni 6—8 pj. (8 pj.), karoty 8—13 pj. (12—15 pj.), loboda jeźana 13—15 pj. (12—13 pj.), kał šudrobjty 4—30 pj. jchnka (10—25 pj.) kotrabi 8—10 pj. jchnka (5—12 pj.), porej 10 hač 15 pj. (20 pj.), tśerśi 10—30 pj. (6—8 pj.), zubła 7—10 pj. punt (7—8 pj.), buny 20—25 pj. (20 pj.), tomaty 7—10 pj. (7 pj.), šotowci 5—8 pj. ćetkł (8—10 pj.), radišći 5—8 pj. ša walcźł (5—6 pj.), rjenjeń 10 pj. (5 pj.), łobzała 6—20 pj. (6—12 pj.), měrnik 10—20 pj. (5—15 pj.), rěpa cźelowjena 10 pj. (5 pj.), banje 5 pj., pśirśišćała 5 pj., hrjby 13—80 pj. a trěn 60—80 pj., šmalcowy 6—15 pj. (6—10 pj.), bojanka 7 pj. (10 pj.), wino w tśikach 25—35 pj. (20—28 pj.), bruńizy 40 pj. (20—40 pj.), hujby 80—90 pj. (75—80 pj.), ślonki (12—15 pjenjezkow).

Płacźiny w špinkach su płacźiny tydźeńskich wikow. Wobźej pak žane naspomnjene njejsu, ho njepśichcemjeńchu.

Wiki w Kamjenu.

Pśicejna 9,50—9,75 hr. (9,50—9,70 hr.), rožka nowa 7,50 hač 7,80 hr., jeczmjeń nalěcni 8,50—9 hr., nalpuwlěi 7,50 hr. hač 8,25 hr., wowsa 6,30—6,50 hr., pśicejcźina muka 20 hr., rjana muka 60 proz. 12,75 hr., 70 proz. 12 hr., pśicejne wotruby 5—5,40 hr., rjane wotruby 5,50—6 hr., hyno 2—2,25 hr., hrona ślotna 1,30—1,50 hr., ź jaglonju 1—1,20 hr., wolśeny 1,80 hr., bźeny 2,50 hr., po puneze 3—4 pj.

Butra 1,30 hr., jeja 9 pj., libjata —, hujby šarźane 75 hač 80 pj. (70—75 pf.), kał bźěły 6 pj. (6—7 pf.), cźerwjeni 10 pj., šudrobjty 8—30 pj., loboda jeźana 15 pj., buny šelene 25 pj. (20 pf.), zubła 10 pj. punt (3 pf. 25 pj.), šotowej ćetkł 4—8 pj., tśerśi pj. 10 pj., 10 puntow 35 pj., ź nałtadźenju kopa 80—120 pj., morchej nowa 8 pj., radišći 8 pj. walcźł (7 pf.), rjetkej 8 pj., kotrabi 4—8 pj., ślonki 15 pj. (13 pf.), bresćki 30 hač 40 pj. (30 pf.), jabłuka 5—20 pj., truśiwny 5—20 pj., wino w tśikach 30—40 pj., bruńizy 35 pj. (35 pj.).

Płacźiny w špinkach su płacźiny tydźeńskich wikow. Wobźej pak žane naspomnjene njejsu, ho njepśichcemjeńchu.

Wiki w Khorćebuzu.

Wjaho howjaze 70—90 pj., cźelaze 70—110 pj., šlowjaze 90 hač 110 pj., šwinjaze 70—100 pj.,

Jeja 10 pj. (9—10 pf.), butra 1,25 hr. (1,15—1,25 hr.), twarog 25 pj.

Lanu wołi 80 pj., liny 80—100 pj. (100—120 pj.), cźelaze 90 pj. (100 pj.), karpy 75—80 pj. (80—90 pj.), hołbje 50—80 pj., kury žiwe 1,60—2,50 hr., chapony žiwe 2—3,50 hr.

Korći 10 pj. jchnka, kotrabi 5 pj. (5—10 pj.), truśi 30 pj., morchej, nowa 10 pj., tomaty 10 pj. (5—10 pj.), bosanti 10 hač 15 pj., loboda jeźana 10 pj. (15 pj.), bršćicki 25—40 (30—40 pj.), kał šudrobjty 30—40 pj., cźerwjeni 10 pj., 7½ pj., wiśelowe 15 pj., bunu šelene 30—35 pj. (30 pj.), šolotej 5—10 pj., měrnik 10—15 pj., krěn 30—35 pj. walcźł 5—7 pj. (5—10 pj.), zubła 7½—10 pj. (10 pj.), 10—20 pj. (15—20 pj.), bźeny zeńtnar 2,50 hr., po 3—4 pj., bruńizy 40 pj., jabłuka 15—30 pj., worjechi hač 55 pj., truśiwny 30—35 pj. (15—30 pj.), nahnjite 30 pj., prawaki 60—75 pj. (60—80 pj.), kuciała 35 pj. pj.), ślolki 25 pj. (25—30 pj.), šarźane hujby 80—110 pj. hač 100 pj.), šarźane łaćki 90—120 pj., kurwoty 60—100 pj. formit 40—120 pj., jelen 40—120 pj., bźiwje šwinje 50—100 pj.

Płacźiny w špinkach su płacźiny tydźeńskich wikow. Wobźej pak žane naspomnjene njejsu, ho njewšchemjeńchu.

Wiki w Khorćebuzu.

Stótne wiki wječera šulwórtk w Khorćebuzu.

Stotu běchu we wšěch bruźinach bosćej pichihnali. Wobrał so žiwy.

Pichihnali běchu 86 koni a 27 hrěbjatow. Wjacźiny je bjała wospjawachu. Dobre konje bo cźahanja płacźachu 420 hač 500 hr. Sa wubrane rjane konje šodźachu hač do 900 hr. Dobjaki a konje ź rěži běchu bźo ša 40 hr. bošłaž.

Šwinjaze stotu běchu wjele pichihnali. Toho naličichu 38 wotow, 8 bikow, 186 krowow, 145 prośdnikow a 31 cźelatow. Sa dobrimi mjašnymi bośkami so wrajschu, ša nje ź cźasom hač do 400 hr. płacźachu. Mjašne krowy hač do 320 hr. płacźachu. Sa zentnar wołowo płacźachu 32—38 hr., je wali po zentnarju 28—35 hr., ša prośdnikí po zentnarju 30—33 hr. a ša cźelata po zent. 35—45 hr.

Šwinjaze wiki w Khorćebuzu.

Pichihnjeli běchu 1174 prošatow a 233 běcźakow. Wone wo cźachu:

Porjata: małe 5—7 hr., hrěnje 7—9 hr., wulke 9—11 hriwnow.

Wěcźaki: małe 11—28 hr., hrěnje 28—43 hr., wulke 43—62 hriwnow.

Wiki běchu hrěnje.

Wiki rěnjeho ślotu wječera w Drježdźanach.

Wiki rěnjeho ślotu wječera w Drježdźanach nieběchu jchnc. Tučne a hrěnje šwinje bohatše płacźiśiny wobšłuchowachu, hač płacźiśiny ślabich šwinj ho trochu wotbrjehowachu. Cźiste mješachu hrěnje wiki wšchi porjećenych płacźiśinach.

Płačizny rězneho skotu na Śrjedźanskich skótnych wikach.

6. oktobra

2 wol., 2 byk., 10 kruw., — jałowic., 467 źelat., 192 wowc., 408 swini.

Płačizny za

źelata: 2. 50—55, 3. 45—48, 4. 40—44, 5. —;

swinje: 1. 48—50, 2. 46—47, 3. 44—45, 4. 42—4

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symaje so wot wot 1900 ler. nowak 19

Płačizny po złotej hriwnje

	6. 10.	5. 10.		6. 10.	5. 10.
Pšenca	203-205	203-205	jany	—	—
rožka	155-157	156-158	woka	17,0-20,0	17,0-20
ječmjeń, nal.	—	—	módre lunjny	—	—
ječmjeń	174-184	174-184	bołte lupiny	—	—
wows	135-140	135-140	seradella	—	—
kukurica	—	—	rjana wowsa	—	—
pšeńć. muka	25,5-28,7	25,5-29,0	jany wowsk	10,8-10,6	10,8-10
rjana muka	20,2-22,7	20,2-22,7	such.truhank	4,20-4,80	4,20-4,80
pš. wotruby	9,4-9,75	9,4-9,75	o rni. krušk	—	—
rožane	8,40-8,80	8,4-8,8	syno, 50 kg	1,97-2,23	1,90-2,20
rapa	—	—	rjana słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	22,0-25,0	22,0-25,0	pšeńć	0,45-0,6	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowsna	0,45-0,6	0,45-0,6
pleńki	—	—	leńna	0,4-0,6	0,45-0,6

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smole w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmar w Budyšinje. — Za nawěšatki: G. Janak w Budyšinje.

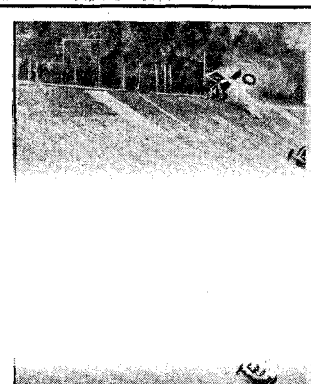

Smjertna jězba jendźelskeho wujeźdźowarja Dunfee-a.

Styri wobrazy, kiž jako w filmje wokomik katastrofy předstajeja. Dunfee běše hakle runje swój kwas swjećił. Swojej młodej mandźelskej běše slubił, zo budźe tuta jězba ... premo. Při tym pak jeno wóz z cary wu... štom wjerhnywši rozrazy. Dunfee běše na městnje morwy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličenja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěź, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerlne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 237 — Budyšin — Sobotu, 8. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Programm centrumskeje strony za wustawinu reformu

Kaž přjedawšchi němški justizny minister dr. Bell pschipowěda, zentrumska strona w bližšchim czasu swój programm za reformu němskeje wustawy wuda. S nacžasnymi reformami dyrbi so pucź pschihotowacź za narodnu dźěłarsku mózu a za kněžerstwo, kotrež je w ludu zakorjenjene a je ludowego dowěrjenja hódne.

Schtož reformu němskeho stata nasmua, dyrbi so swjatarski charakter Němskeje pożyknicź a so skrucžeć, hynjeź by statna mózy zylna była. Mjezy pschiwšchuschnoscże mjez němskim statom a krajemi bychu so dyrbjale wótro wottłakacź. Hacź dotal žiwjenja tymane kraje, wosebje Bayerska, Württembergska, Badenska a Sakska dyrbja so jako kraje stareho prawa w zwjazku dotalnym wobstatku z płaczinymi pschiwšchuschnoscźemi zakhowacź a so z wosebitymi wustawinymi pschiwšchuschnoscźemi schtitacź. Pschi nowym wuprawjenju wustawnopraunego twara Pruskeje dyrbi so na hospodarski a kulturny wosnam pruskich provinzow a jich stawišnišku zwjazanosć dźiwacź. To zdame sa wusnowu nowu wuprawu wobstejnoscźow druhich połnoznych a zwjedźenčnich krajow płacźi.

Pschi reformje němskeje wustawy budźe cžežischcžo we wottworjenju prěnjeje komory ležecź, kotraž smjeje jenake prawo z němskim zejmom.

Groener wo němskej politicy

W demokratiskim klubu w Barlinje je přjedawschi němski wobomy minister Groener wo „nětčišchich wobomnych pratschenjach" rěčał. Rospominajsche němske wopomnjenišče pišmo wo wotbronjenju, kotrehoż žadanja je hižo dawno schtupowak. Němskej dyrbi so smóžnicź, so by zwoje mjezy schkitała.

Wo tym niz jenoż liczba a druzina bronjow, ale też bschemčenjenje wobornego systema roschudża. Nětčišchej němskostatnej woborze njeje móžno, wschě nadawki sakitanja kraja a mjezow dopjelnicź. Nusne je **militzu, na powschitkownu wojeršku winowatosćej załoženu, k krótkim wuwuczowanškim czašom,** wosebje w namjesnych stronach, podła němskostatneje wobory wutworicź. **Sdružbny czaš němskostatneje wobory dyrbi so pschikrócźicź.** S tym bychu so też pjenježne srědki wušpitkowale, so by so nětčišchi wojerski system bjes pschewulkich wudawkow pscheměnił. Tele žadanja njejsu wjetsche bronjenje, z nimi dyrbi so jenoż kraine sakitanje wudospołnicź.

Groener so k myślanu „traktata k wěčnemu měrej" filosofa Immanuela Kanta wusna a wobkarowasche, so dźenża, dalsko pschez 100 lět po Kanoše, wjetsche bjesdno dyšli hdy przedy idealne sameny wot krutych wopraudźitosćow dźěli. Politika ma nadawk, nusnu bronitosć Němskeje pschecźišchecźeć. Wot mudrosće statnikow budźe poradźenje wotwisowacź.

Wobskorženych kommunistow w Barlinje wuwinowali

Najwjetschi a najwažnischi prozeß je Barlinski wosebity sud hrjedu skóncził. Wjecžor 29. augusta bě w Röntgenskej drohy w Charlottenburgu k tšeleńsku mjez nacionalnymi sozialistami a kommunistami doschło. Pschi tym běchu tšjoch nacionalnych sozialistow sranili, z kotrychž je jedyn, wěrny Gatschka, na swoje rany wumrjeł. Jako winikow běchu nekotrych kommunistow sajeli. Jim po postajenjach nuzowego wukasa žmjertne khłostanje hrožesche. Po dołhim zednanju psched sudom je so schtiwórk wušud wuprajił. **S nim su wschitkich wobskorženych na khosty statneje kasy wuwinowali.**

Wušud salożejo direktor krajneho suda Tolk praji, so je dokładne pschesłyschenje swědkow a też dobrojdace sčežneho wěsnywustojneho dopokałało, so hu **kommunistoju rune kaž nacionalni sozialistoju tželeli.** Swěžejcź njeje so bodźito, so su kommunistoju kulki wutřelili, i kotrymiž ju so cži tšjo nacionalni sozialistoju trjechili. **Sdyka so njebodźi swěžejcź, schto je prěni tželił.** Hižo druhi wutřel je snadź so w nusnym wobaranju stał. Wobskorženym njeje wěrił so jich wudawanje jako njewěrne dopokałacź, so su chcyli jenoż swojich wobroženych towarschow domoj dosmjesć. S tym je też wbskórźba dła kaženja krajneho měra padła. S druheje strony dyrbi so porok wotpokasacź, so statne rěčnistwo wobskórźbu lokhomyślnje podało. Pschi radnym kónzu traženja je tukanje pschecźiwo wobskorženym derje sakożene było. Duschowne cžiwile, kotrež su wobskorženi, žmjertne wušudy wocžakuju, pschetrali, budźa jim nadźijomnje z powuczenjom na zyły cžas žiwjenja. Cži pak, kotříž su hacź do posledka rospyrjeni žmjertne khłostanje wobskorženych žadali, budźa so, posledźišcho žehi padawši měrnišcho pschemyślowschi, wozbetbenu sudej dźakowacź, so po wopraušnosće sudźowschi njeje žadyn žmjertny wušud wuprajił.

Wopory wólbneho wojowanja

We wólbnej bitwje na sali „Nowego žiwéta" w Barlinje mjes nazionalnymi sozialistami a němskonazionalnymi je, kaž „Telegrafowa unija" powě, dobrowólna samotna kolonna Czerwjenego kschiża 30 sranjenych němskonazionalnych wobdźělnikow zhromadźiła a dźesać nazionalnych sozialistow wotwjesła. Dwěju němskonazionalneju su dyrbjeli khorowni pschepodacź. Jenemu běchu wobruczku słamali a druhi bě žehi mosny sischakł. Pschi puikach su 50 tłołzow, runje telko piwowych karaczkow a popjelowych napaschkow, kotrež so jako sunkadła wužichu, rosbili.

Wojowanje nazionalnych sozialistow z němskostatnej khorhoju.

Poslednje dny su so we Wrótslawje nazionalni sozialistojo wospjet z pschiwšchuschnikami němskostatneje khorhoje do pukow dali. Ludźo wudwynych wotdźelenjow su wosobny, kotrež nětčišchu sozialdemokratiske znamjo tšjoch schipow pschihybnjene, nadpadowali a znamje wotthrhnyli. Policija je 16 muži sajała.

Sakske šulske towarstwo

Pschedkhodstwo sakskeho schulskeho towarstwa bě pschedźedowe wokrejšnych schulskich towarstwow na zhromadźizny w Kamjenizy pscheproschyło. Pschedkhodźa w njej pschehlad wo politiskim rozwiezu poda a mjez druhim praji, so je zwoboda ducha a zwědomja khutnje wohrožena. Wotmyślenu němskostatnu schulsku zakoń khutnje wobojenja sdźiše. Zhromadźizna je na wustawnopraunu podłožk demokratije slaji a so z nowa k zakładnym prawam jeho nětlivych wozbobow kaž zhromadźenstwa wusna, kotrež su z wustawu zaručene. Na druhim měsinje je **schulske połitiske połoženje w Sakstej** rospominasche. Wono pod cžišchcžom dospołneje finanzneje wotwisnosće wot němskeho stata steji: Sakska je w nastupanju ludoweho schulstwa telko wotstawarila, so njemóže dale z druhimi krajemi zobu kroczicź. Rosdźinje je so zawjedzenje kulatelho lyžnika wotpokasa, kotryž je jenoż nowe zababjene wottwarjenje nysły. Podźěschenje dźěła wuczerjow ludowych schulow, pschez 45 lět starych, wo dwě hodźinje, kotrež ma so jutry zawjesć, winowatosći stata napischcžiwo rěczi, kotryž ma mjedym wuczerjam dźěło zaradźicź.

Dźěłowe wiki w Němskej

Po rospraunje němskeho wustawa za zaradźenje dźěła a zawěšćenje dźěłonjemějerjow za cžaš wot 16. hacź 30. septembra 1932 je so tónz septembra pola dźěłowych hamtow nětkle 5 100 000 dźěłonjemějerjow zapisałko. Liczba dźěłonjemějerjow je potajkim wo 123 000 wotběrka.

Njeměry w Frankfurtskej universiće

Wulka khłostanska komora w Frankfurcze n. M. je dweju studentowu tamnišchcze univerzity, 18 lětnemu Alberta Haasa a 26 lětnemu Alfreda Grafa, k zastawu po schesć mježazach zasudźiła. Wobskorženaj, wobaj nazionalnaj sozialistaj, staj njeměry naschtykałoj, kotrež su 22. junija we Frankfurtskej universice byle. Jich dła bě so universita nakhwilnje zamkła.

Skitanje přećiwo rubježniskim nadpadam

Němska ludowa strona je w sakskim sejmje sledowaze napraschenje sapodała:

W posledninm cžasu liczba rubježnych nadpadow na banki a pjenježne transporty stajnje pschibéra. Poslednjej poćawkaj w Lipšku a Schwarzenbergu dałoštaj wulki strach ja pjenježne wustawy a w nich dźełazy personal zajnje zwónjacź. Prajchamy so knježerstwo, kajke napraunu je zebi wotmyślilo, so bychu so banki a jich pschisitajenzy na dosahajne waschnje schkitale.

Zababjeny zwjazk bjezbóžnych

Wobydlenja komunistiskow we Wiesbadenje pschepytuju, je policija zwěźcźila, so tam 3. mjeje sakasane hibanje bjezbóžnych, swojaich proletariskich zwobodnomyslerjow, dale wobsteji, a to z njenom „politiska pomoc je spomožerstwom sa khowanje cžełow". Nětchto materiała, sapisy zobustawow, su sebrali a khłostanske jednanje zawjedli.

Němska so při Londonskej konferency wobdźěli

Němski kabinett je pjatk wobsankowył, so pscheproschenje na Londonsku konferenzu pschijimna, kotruž je jendźelski ministerski pschedsyda Macdonald nanjetnył. Dokelž so jendźelske pscheproschenje na konferenzu njeje wróčiło wsako, maja w Barlinje sa to, so konferenza njeje spuschczena, ale jenoż wotzsunjena, a to na tak krótki cžaš, so może so hišcze w měsazu oktobru wotměcź. Němske knježerstwo je sažednje zwólniwe, na Londonsku konferenzu wotpósłanstwo pósłać, z wumělenjenom, so so runoprawnosć Němskeje w brounjenju hnydom pschi spoczatku konferenzy pschipósnaje.

Polacy so na Němsku wobcežuja

Němske knježerstwo njeje dowolilo, pólski privatny gymnasij w Bytomiu w němskej Hornjej Schlesiskej wotewjerić. Swjask Polakow je tohodla wobcežowaze pišmo Radże Swjatła Ludow w Genfu pschepodał. S druhim pišmom so na wustupowanje Němzow w Pomorju (Pólsk. Korridoru) a w prajkej namjesnej marzy pschecźiwo Polakam wobcežuja. W namjesnym rajschepomnikim kraju su Němcy privatnu pólsku schulu zakasali, dokelž je wjetschina dźěci masurska. Masurojo so evangelscy Polazy njemaja. Dokelž so k evangelscej zyrkwi pschinalzaju, jich němske knježerstwo jako Polakow njepschipóznawa.

W Awstriskej so zjawne dźěłarnje zastaja

Awstriski wikowanski minister Jakoncig je dźěłarschtwu kommunijow wustajił, kotraž ma po mózności bórzy namjety na sastajenje zjawnych dźěłarnjow widźěłacź. Kommunistja budźe so też z prajchenjom zaběracź, kajke hospodarske dźěła, kotrež je stat hacź dotal wukonjał, buchu so mohle privatnym pschedewzaczelam pschewostajeć.

Awstriske knježerstwo 4000 zastojnikow puści

W Awstriskej so tónz oktobra po wobsankowanjenju ministerskeje rady 2000 zastojnikow a na tónzu kła druhich 2000 se sluzby puscheji. Połoženja so na wotpočink, zbytk na nakhwilny wotpočink poda. S puschczenjom 4000 zastojnikow so liczba zastojnikow wo 5 prezentowu sniži.

Skóncowanje Dimitrowa je politiske było

Awstrijska zandarmerija je swěžejsła, so je sfónzowanje bołharskeho radźenja Dimitrowa tajne politiske morderstwo w awstriskim kraju było. W drasce sfónzowaneho su namakali list, z kotrehoż je widźeć, so je sfónzowany je zastojnikom pola jeneje bołharskeje wyschnosće we Sofiji był a so je do Awstrijskeje psched zobustawami mazedonskeje rewolucijskeje organizazije cžeknył. Rubježne morderstwo to njeje było; pschetoż w mózschni sfónzowaneho su 75 awstriskich schillingow namakali. Njesbožowny njeje bu psched zwojimi njepschecželemi mohł sbowacź, hacźrunjeź bě jako pschecź wobleczeny a njepschestawajzy po kraju pucźowasche. W posledninm cžasu je z wětrym Alfredom Mansicherom wobkhadźał, kotryž snadź je jedyn se mordarjow był. Morderstwo je so druhdże stało, a cžeło je so najskerje z automobilom na město dowjesło, hdźež su je namakali.

Njeměry ratarskich dźěłacerjow w Španiskej

W Bajadozkej provinzy su njeměry ratarskich dźěłacerjow wudyrile. Hłódni dźěłonjemějazy ratarjy dźěłacerjo su so do dworow dobyli, so pjerizny a zboża zawzali, wowzy a zwinje wotehnali a zarězali. Sčebi zami pomhajo, su cžrjódy z nich pschecźiwo woli wobsedźerjow poczeli na polach dźěłacź. Położenje je napjate, dokelž rozbrojenjo strajkarjow, a kubłerjo jich zadanja wotpokasuja. Knježerstwo je do tamnych stronow zandarmow pósłało.

Bolšewiska organisacija w Sofiji

Bołharska policija je zhlěd za bolschewikiskej spionažnej organizaziju namakała, do kotrejež su nekotre zapósłanzy bołharskeje dźěłacerskeje strony a w Sofiji bydlazy Ruža,

wjerch Lobanow, sapleczeni. Wjerchа Lobanowa, kotryj w Sofiji tam towarstwje a w diplomatiskim korpu wobkhadzejsche, tu hromadze s dwenaj Rußonaj, kotraj beschtaj s Mina pschijekoj, sajeli. Pschi pschepytanju je ho wukopalo,

so tu czi tijo Rußojo, kotrychj bechu sa pschestwedczenych pschiwißowarjow zarskeje Rusleje meli, wopraudze agentojo ruskeje bolschewiskeje polizije byli.

Mejachu nadawk, w bekorusej wojerskej organizaziji we Bolharskej czhuschlicz. Wjerch Lobanow je dolhi czhaß dowerjenje bekoruskeho slaha w Sofiji wutwusit a zwojim kommunistiskim skasowarjam wobschérny material wo bekoruskej organizaziji a jejnych swjatkach s franzowskej powjescherskej sluzby podawat. Stykl, kotrez mejesche wjerch Lobanow s nekotrymi wukrajnymi pósłanzwanmi, tu jemu doponihale, so je bolharska polizija s nim kahodnje wobkhadzala a jeho w swobodze wostajila.

Grichiske knjezerstwo wojersku ligu rospuschczilo.

Grichiske knjezerstwo je tak mjenowanu wojersku ligu, kotraz mejesche republikansku statnu formu sakitacz, rospuschczilo.

Přesčěhanje cyrkwje w Mexiku

Parlament mexikanskeho stata Vera Cruz je sakoń pschijat, kotryż wschitkim katolikam duchownym mjeschczanske prawo wotrjeknje a knjezerstwu polnomózy da, hudom wschè cyrkwine kubla jebracz.

W Mexiko City je zeimi sakonjej nazionalneje revolucionarneje stronу, kotrejż skoro wschè parlamentowe zhudla pschijatkuscheja, pschihkosowal. Se sakonjom ho knjezerstwo namolwja, so by **biskopa Pascuala Diaza wobstorzilo.** Arzybiskopa winuja, so je we wokrjesu swjasfoweho hlowneho mesta nabozenstku sluzbu wukonjal, hacz runjez njeje do sapisa pschipuschczenych duchownych sapisany. Każ je snate, njeje ho w zynym swjatkowym wokrjesu wjazy dyzli 25 meschnikow pschipuschczilo.

*

Bamz Pius XI. je, każ Barlinska „Germania" powe, nowy wokolny list wo nabozenskich pomerach w Mexiku wudal. Bamzowe pismo potkoczenje a pschesczehanje nabozinу a zyrkwje w Mexiku nadrobnje wopisuje a na konzu katolikow w Mexiku k jednoczje a k luboczei k blizschemu napomina.

Chinescy dobrowólnicy w Mandżuskej postupuja

Po powescheach, kotrez su s Mandzuskeje do Moskwy doschle, su chinescy dobrowólnizy zelesniki wobkhad k wjeczoru wot Charbina pschetorhnyli. 10 000 muzi zylne wotdzelenje dobrowólnikow je mesto Tsitsihar k dolhemu

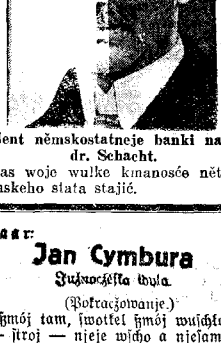

President nemskostatneje banki na wusl. dr. Schacht.

Wón mas woje wulke kmanosce nětko zaso do służby nemskeho stata stajić.

wjerczorej wot Charbina wobdzadsilo. W stronach wokolo Anganczi so krucze mjes Japanzanmi a chinesskimi dobrowólnikami wojuje. 30 000 chinesskich dobrowólnikow je mesto Anda pschi wjeczornej czarje chinesseje ranschoje zelesnizy wobdzadsilo.

Ze Serbow

W Budyschinje, 8. winowza 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +12, thermometer wo dnjo +18. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +32, thermometer w nozy +8. — Schleiza spaduje, schtoż je je snamjenjom, so nizina pola kupy Island a s wjeczora Europy lezaza ho naschim stronam pschiblizuje a nam deschczik lubi; nizina zaha daloko k polodnju hacz do Biskajskeho saliwa. W Jendzelskej a Franzowskej ho hizo deschczuje. Nizinu pschewodzuje tez czopły powětr tak so tez nam woczoplenje khwa. Po pschedsezazych rosprawach wjedrarnjow budze znano woczoplenje jenoz natkwilne. Pschetoż sady nizinу je hizo nowa hacz do polnozneho lodojteho morja zahaza wyschina spólnacz a może nam na nowy tndzeń sasso symne dny pschinjesch. W strjedznej Norwegskej sathadzachu tele dny hizo znehowe miezele. Sneh leży s mětrami pokdra metra wyssolo. W Norwegskej syma hewak tak sahe njesastupi, saliwny prud (Golfstitrom) pschipkawuje pschehrětu wodu s polozischich krajow. Tuta wuwohrěwa wosduch (loft) nad Norwegskej. Tuta na tutón kraj swejtschka mile symy. — Sskónczto ikhadza jutsje 6,13 a khowa ho 5,21 hodzin. Mězacz skhadza pop. 3,50 a khowa ho w polnozy.

— Dźensnischke wiki. Butra pjarczesche 60—65 pj., jeja 9 pj. hacz 10 pj., twaroh 25 pj., huby, sarsjane 70—85 pj., kaczki 70 hacz 80 pj., tury, zywe 45—55 pj., sarsjane 65—75 pj., holbzje 55—65 pj., karonki 90—110 pj., kal czerjowjety 6—10 pj. a bety 4—8 pj., sydrosty —, torki sesene 4—8 pj., rybale 5—10 pj., tórcabi 5—10 pj., morchej 5—10 pj., kolotej 4—6 pj., bany 14—18 pj., seserki 5—25 pj., jedzna kobola 15—20 pj., brusnizu 35—45 pj., tomaty 7—10 pj., jabtka 5—20 pj., kruschwu 5—20 pj., zlowki 10—14 pj., hrichy 10—40 pj., bórny, 10 puntow 25—35 pj., tany wolij 1 hr., mjed w schkleży 1,60 hacz 1,70 hr., bjez njeje 1,40—1,50 hr.

— **Mězchczanske dźiwadło.** Dźensa zobotu ¼9 hodź. je druha wulka premijera operety hrajneje doby. W inzenerowanju Ewalda Kuntzy a pod hudźinym wjednistwom kapalneho mischtra F. L. Kocka hraje ho prěni krócz Jana Straußowa njezmjertna opereta „Zygansti baron" s direktorom Sygudu w róle zupana. Njedzelu dopoldnja we 11 hodź. je w mězchczanskim dźiwadle pschiwabne sarjadowanje dźiwadłowego ludowego zwjazka. Wschitzy sajimzy zo wutrobnje pscheproschuja. Pschedsiaja ho Goethowa hra „Wumyślenja salubowaneho" po inżenerowanju dr. Adolfa Rotta Jewischczowe wobrazy je Waltaŕ Ulbrich nacżischnył. Program dyrbi pschihladowarjam wobżebje pschedstajicz nowe dobustawy dźiwadła. Njedźelu pop. we 4 hodź. pschedstaja ho wulka opereta „Hajnkez Khrystla", wjeczor wospjetuje ho „Zygansti baron". Pondźelu poschczi ho prěnjotny rejwanski program: Balucca.

— **Budyske hapetki** su wschédne dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózny sluzbu a njedźelu wotewrjene ma jenoz jena hapetka s mězchczynym wotměnjenjom. W oktobru je to Mězchczanska hapetka na Hlownym torhoschczu.

— **Kaiserej kosejowy wobthod dari sazo tworowy cżah zyroby sa symisku pomoz.** Każ loni, wobdźeli ho Kaiserej kosejowy wobthod tez w tutej nusowej zymje we wulkim wobhazu na dobrowólnej symiskej nusowej pomozy. Mschudźom, hdyż firma Kaiserez kofejowego wobthoda zwoje pisches 1500 filialkow po zyłej Nemskej wudźerzuje, ho spomożesim hamtam zuroba pschewostajа, kiż by shromadnje zyły tworowy cżah pjeczi Doporucza ho hamzne sadżerżenje.

— **Wobthadne njesboże,** kiż hischcze tak nětak wotes dże, sta ho pjatk wjeczor ¾6 hodź. pschi Krónzprynzowym mosczе. Tam sajedże sapschah wot sady do nakazanego wobożoweho auta a storczi s wojom pisches schkleżi. Sudżo wo automobilu se strózelemi wotesdżechu.

— **Njerodź klisto puczow a wobydlenych twarzenjow** spalicz je sakasane! Polizija je pożeldnje dny sno wobkedżbowała, so ßu sahrodnikarjo njerodź, kiż we swojich sahrodkach nahromadzichu, blisko wobydlenych twarzenjow spalili. Nimo wohnjoweho stracha a zyleneho wobczežowanja s turom leži pak tu tez strach ja wocżehnjenje dżéczi. Dżéczi husto wohnje ßame sasojuja. Po tudomn. wobthadnym a dróhowym porjedze je spalenje wężow na puczach abo pschi nich a blisko wobydlenych twarzenjow sakasane. Polizajskim sastopnikam je ho poruczilo, pschecziwo winowatym sakroczicz a jich wyschnosczi wossewicz. Starschi rukuja za swoje dżéczi.

S **Khelna.** Hizo léta dolho sprtaju wjesnjenje a gmejna problem razionalneho wobdżéżtanja polow posdawkowacz. Hizo dawno dyrbjachu po pola hromadu sdżiczz. Wjele je ho wo tym hizo debatowało, a wjele sprawodżijnow je wotmeiwasche. Bésche jónu skoro tak daleko, so dyrbjesche geometer s mérjenjom sapoczecz. Ale wschitke plany a pißma so skónczenje sacżißnychu a dżenża wiżi jenoz hischcze mała czrjódka na hromadżenjetanje polow. Wina k tutomu rosßudej ma drje so w powschitkownej hojpodarskej muży pytacz. Wjele drje tez na tym załez, so dże ho kóżdy pisches pola hromadżenjetanje jenoz dosspschczicz a lo nichto njecha swoje herbstwo pschemenicz. — Drenérowanje polow ma lépsche wuhlady. Khelno ma wschelaku pódu: dobru a hubjenu jemju a na nékotrych kruchach tez mokru, byrnjez by wjeß 200 metrow wyßoke lezała. Nékotsi wjesnjenjo ßu ho tohodla sjednocziłi, so by ho s tym smóżnilo, wjesche kruchi pódła ho lezejach polow drenérowacz. — Mjeno „Khelno" pschichadze wot zjowa „kholm", to je hórka. A dokelż Khelno na hórzy leży, znaczuje i tym tez podrachowanje wody. Nékotre statoki nimaja dosyta zaneje wody. Tohodla je ho hizo léta dolho za zórkom pschézilo, kotrez by tak wjele wody dawali, so by za zytu wjeß dożahalo a so by ho kładżenje wodowej pruda wuplaczilo. Dokelż je zebi Maly Wjelkow hodżi wodowu wożu natwarił a wody nadosez ma a dokelż Khelno zaneho dożahazeho zórka ninta, je ho jednalo, so Khelno wot Maleho Wjelkowa wodu dostanje. Maly Wjelkow je tohodla hacz na Khelnjanskiu mjesu wodowy prud kład, ale Khelno ßo nětko wotwlakkuje, wot tam wodu brać, dokelż ministerstwo naschej wżu pjenjesy pżczicz nochcze, dokelż wschitke statoki wodu njetrjebaja. Jednanja ßo dale wjedu.

S **Barta.** (Ssmjertnje sujesbożił.) Schtwórtk popoldnju 30létneho żyna tudomneje wudowy Mikanowejehrjechachu. Wón nékotre léta w Heidenanwje pola Dożan jako rězniki dżélasche. Ssobotu wjeczor ¾10 ko jeho na drózy pschi zwojim motorjskim kole leżo namakachu a do khorownje dowjesechu. Swonkownych ranow wón zo nych njemjesesche. Wón wumrě njedżelu wjeczor ani so zo sażo wdownja nabył. Jeho macz wschitzy wutrobnje wobczeruja.

S **Lubija.** (Wobthadne njesboże.) Pjatk rano wokolo 3 hodź. motorowy kolesar je Starého Lubija wot Wulkeje Sswobnizy pschijędże a na rózku Hindenburgowego mosta a Dżiwadłoweho namésta mózy nad kolom zhubiwschi wobthadneho zolpa zrazy. Wón zrani ho na hlowje, na wobliczu a nosy. Sanitetniży dowjesechu jeho k lékarjej drej. Hoffmannej a potom do jeho bydlenja. — Pjatk rano wokolo ¾8 hodź. ho tu pola wobkhodneho auta firmy Thams & Garfs rospłunjak zapaki. Jako sawolana wobnjowa wobora pschikhwata, bechu płomjo hižom pobużyli.

(Pokraczowanje „Se Sserbow" na 4. stronje pschilosch)

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Zuhnoczeska bywa

124] (Pokraczowanje.)

„A tak zmój tam, swotkel zmój wuschkoj. Postup a sdżerżanje — stroj — njeje wschо a njesamóże wschitko, pschedewschem dyrbi tu sprawnosce bycz, każ sche rjenje prajit. Njewém, hacz bychmy sprawnych sastojnikow namakali, kóżdy człowjek je bóle zebit hacz tebik a njesamkane durje nuschlakow cżinja. Tohodla macze wy zwój zdonk sastojnikow a służobnikow, nékotsi i nich wot człowjeczeho pomnjecza hižo naschemu rodej służza, każ kleschcze kożucha ßo waß dżerża, i nana na zyna służba pschethadża, ale pola naß tomu tak njeje a njebudże. Bur ßo pódy dżerżi a hubjenу sastojnik i njeho je; zamo hdyż na wumjeńk wotthadżamy, ßo i pódu njerosżohnujemy, ale wucżinimy zej, so budżemy kuß pola a łuki do zmjercze wujimacz."

„A tola i pódu derje njehospodujecze", wjerch nahle rjekny.

„My derje njehospodarimy?" rjekny Zymbura a sażo stejo wosta.

„Pójmoj dale", kasache wjerch, „mamoj hischcze wjele wobhladacz — dotal njesysce ani konjenzy ani wowczeżnju, ani hródże ani srébczinу widżak, duzy po puczu wam to rjeknu—", a samérі po pschejscżernym dworje wot brożnjow a kólnjow k hródżam.

„Khodżu-li po waschich leżownoscżach, na pschikład na hoitwach, dżiwam ßo, kelko pódy próżdnеje leżo wostajejcze. Mjesy macze nehdże krocżel schérote, pschérowny nehdże dwe a pasсze nehdże pjecz. Pólne pucze ßo i mężtami schérichej dróży runaja; dorécżcze ßo wo gmejnstim a mjes zobu to rosdżélcze, pólne pucze wumérczе na dwaj żahaj, niż wjazy, do połowy kamjentne męśniki njestajejcze a mjesy wotstroicze, jedyn, dwaj pożadkaj pola nabudżecze."

„Knjeże wjerchu, to je tatle. Mjesy a pschérowny nasche njesżu.."

„A cżeje bychu byke?"

„Khudych żu. Jich żu tez kromy naschich burstich hatow a łężow, jich je trawa na pasczach a na swiżach, jich żu tez kłoży na polu. My burja sacżuwamy krutu winowatosсz, kotruż Bóh nam napokoża, so mamy tez podrużnitam pomhacz, jim popschecz, so jej mjesy wużinaja, krumku abo kóju na pasczach popażu, so mamy cżłowjekej, kiż i nami polo wobdżéża, dacz néschto rjadkom na nepje abo smuhu dżecżela sa słót. Dżécżi lych, kotsiż swojej pódy nimaja, maja stare prawo na tłóści. Żel mi bésche, hdyż pola waß wuhladach spodżiwny tryż; k czemu je, żo praschach, a wy mi prajesche k zahrabanju tłóżkow."

Wjerch ßo poczi, ale za sło njebjerje. Zymbura lubuje jeho sprawneje rěcże dla, ale wobaraczż ßo dyrbi a wobara ßo.

„My ßo wo khudych hinak staramy. Każ my tak tez naschi prjedowniży zmy tam, hdżeż mamy knjeże dwory, khudownje a khorownje założili, wumjeńki płaczimy a tak ßo wo tych, kotsiż żu nam służili, staramy, hdyż żu stari."

„Haj, wo tych, kotsiż żu wam służili. A schto je ś tymi khudymi, kotsiż wam njesłużza?"

„Njech zej prózтwu zapóschczelu, my jim podpieru damy", ale srébżata tu hižo bésche a bésche kónz rosmołwy. Konjeż w Zymburje wotuczi a tu khwilu wschо druhe stronu stupi. Po konjach pschindże kruwjaza hródż a hobrika, pschescżerinja napożled. Stónczinje tez ś njeje wuztupischtaj a tu wjerch stejo wostawschi a ßo pożmёwkujo rjekny: „Mój najlépschi knjezi dwór scże potajkim widżak; prajeże mi, hacz ßo wam lubi."

„Lubi a njelubi", Zymbura njewésche wotmołwi. „Rozdżu khtschecz, schto ßo wam tu lubi, ale ja to mi sprawnje prajeze, schto ßo wam njelubi."

„Rjeknu, czemu njebych prajił?" Waschа sahroda ßo mi njelubi. Nóże macze tam franzowske, kerczki japanske, kwětli italske. Njelubi ßo mi waschа schczépnyja. Macże tam ichtomy němskich a nizoleńskich druzinow. Njelubja ßo mi waschе konjenzy, hródże a thlémy. Konje macże w nich wuheżite, kruwy schwizike, zwinje jendżelske — tez pży. Njekrócże ßo, knjeże wjercho, a prajesche mi, schto tu macże cżeste?"

„A je nészchto lépsche cżeste?"

„To chzu wędżecz. Na pschikkad hnydom schtomy. Cżehodla dha w schczépnizy nimacze kruschwinu zubloku, jabtka zitne abo jeczne?"

„Ssu tajke ichtomy?"

„Wésso ßu a wubjerne. Njebudżechu-li nam krumy wschо sniczite, budżech wam kóschik toho sadu pósłał."

„To je spodżiwne, so mi we tym ani direktor ani jednorodnik ničzo njeprajitaj."

„To njeje spodżiwne; pschetoż ani jednym ani druhim Cżehaj njestaj —"

„Dale, schto ßo wam hischcze njelubi?"

„Njelubi ßo mi, so konje draczujecze."

„Ohej! Kak a i cżim?"

„Pohladajcze jow", rjekny Zymbura a pokaża na wós, kiż pomałku, krocżel po krocżeli, sa nimaj jédżejcze, „nataj wopuschczu ledma porst dothej, i cżim nataj ßej potom muchi a wołaże bramy honicz. Wobcżi konjej, hlejcze, kak i koju tschepotataj a i nohomaj łapataj, a kak je pohonczi sa to khłosta. My słotej nic i tschudom, każ wy, ale i rojumom pomhamy. Muchi jim honimy, i pokrywakami je wedżewamy, i wósschczowym żylnje wonjazym liżcżom je trėjemy.

(Pokraczowanje ßcżehuje.)

Móže so rak a suchoćina z wobswětlenjom hojić?

Zajimawy khłostański proces we Wrótsławje přećiwo Juska (Aktowe znamjo 10 M 37/32)

Medicinarjo přećiwo naturskim hojerjam. — Wulka ličba swědkow wodkruti zjawnosći z přisahanjom wustrowjenje we wobswětleńskim wustawje Juska. — Pacientojo, kotrymž su lěkarjo wšu nadźiju wzali, wustupja wustrowjeni jako swědkojo.

Wčera před powjelźenym zawrjenym sudom we Wrótsławju wotmě so 28. meje 1932 z 21 swědkami a dwěmaj wobžałowanymaj jednanje přećiwo hojerjej Gustavej Juszy z Wrótsławja. Wobžałowanarjo běchu so we wulkej ličbje jeschli.

Wrótsławski wokrjesny lěkarski knjes medizinalny raba von Korlan, wobstorjeńske Juski, bohaći we wokolnikach hdźakne wospjatne mnohich pacientow wo wustrowjenju raka, tuberkulosy, khorjenju kože atd. wocakliwšeńcheje. Ani so by we wuskładźenju jednanja swědkow fizyčnje, posudny stanu rěčnik sdórdnu wěcliwo Juszy.

Wobstorjeneho winowachu, so je z wolpohladom w słowiznych pacjentach wědomnje njeměrne a k sfalšowanju pśicinjone wuwiśa cinił, daše winowachu jeho, so k samkrjej wustrowjenja wobstorjenja khorosćow na zakrjte waschnje w pśimach śiwoje wobswětleńske wustawje Juska wobsedźeše.

Z jenym thdźenikic wojerej nalwěschćik, hdźež mjes druhim wo wobswětleńskim wustawje Juska wobsedźeše:

„S mojim dwójnym kombiněrowanym wobswětlenjom mějach dobre wuspěchi pśi hladanju jatrowych, śiśinych, pśuzowych, aktinowych, žołdkowych cerjenjach, śich wopuchlinach (rak), schwindsuchtiskich śischawach, drjenju, kožowych lawinach, wutrobnych, jerchenowych a puchrjowych khorosćach, kupuku, wosłabjenju, hłuchosći, cźuwowuchorych, khorosćow kože atd.“

Je znate, so ma Juszez žiwója w mnohich nimskich městach wobswětleńske wustawy, wobjedje pak po zdźesi Schlesyšej, hdźež su wusnamne wuspěchi měli.

Lěkarjo we Wrótsławju widźachu we wosjewjenjach ho khibasze wubawjanja a wuhrajachu ho, so by pśi po wěsomnostnym nasćerjenju tajke wuspěchi njemóžne.

Jako dopokas, so je wopraudźe wobswětleńśi wustaw wusche we wuskelnikach wosjewjene khorosće z wuspěchom hladał, da wobstorjenju wokoło 21 swědkow skałachu. Jako wobsynjenaj pśichilźbježnicaj knjes med. raba dr. Lemke, kaž tež wobdźachu lěkař Röntgenowego wustawa. Wobstorjeneho sakitowasche rěcnik dr. Lothar Weiß z Wrótsławja na Agnesstr.

Wobstorjeny wuprajł po krótkim pśicheśtyśchowanju, so dyrbja wo wuspěchach swědkow hyšcheć.

Domu ho pschiłupi a bjes wobkrućanja swědkow pscheśtyschowachu.

Swědka: Kuknjena Lota Neumanez. 24 lět stara.

Najprjedy śym była posa lěkarja za cźuwy, kotryž mi njemóžesche pomhać. Tohodla podach ho k wobswětlenemu do wobswětleńskeho wustawa do Lěhnicy. Wobswětlenja su mi pomhałe. Hač śym dła wobswětlenjow jaho strowa, njeměm, na kóždy pad njemějach po wobswětlenju wjacy zaćmjenk nadpadow. Sym metodu wobstorjeneho khwalika a

[illegible] bała, so śym z njej spokojom była. —

[illegible]: Hans Martin, 50 lět stary, knježeł wotwałźił inspektor. [illegible] pisches Juszu wulpěch. Swědk pscherćita na to bi[illegible]sa lěkarja, pod kotrejž je mjes druhimi pśihlopomnjene, Martin na žołdkowu khorosć cźerpi, kotraž ho wuhojiła [illegible]. Klinika łokaśne sndźeli. W dezembru 1929 mi žiwot [illegible]achu a jaho fajchichu, bohaći pisches operaziju žadyn [illegible]ch mózny njebě. Mokre měchaj pospěchu hlyschach, schdźe w haprelu 1930, wo Juszy. Dźich do wobswětleńskeho wustawa wobstorjeneho, běch pak hišcheze pod klinišim hladanjom. Sym na tódhu pad posa Juszi wuspěch měł. —

Wot 1. oktobra 1931 jaho śiwoje powolanje wukonjam. Lěkarje dawachu jenoź žedy, so mje někak hdźerjachu a mi bolesće bjerjachu. Djanja tajkich wjazy njetrjebam. Kurtu, pitu a jěm jaho wschoł

Sakitowaŕ: Dr. Lothar Weiß:

Trjechi. so 3 pazientoju, ſ kotrymiž na hamžnej khorosću (rak žołdka) w klinizy leżeschće, njedźiwajcy lěkarskeho hladanja na leżiwkach khorosće semrěchu?

Swědk: Hans Martin wotmołwi so: „Haj!“

Swědk: Mandźelska Martinowa jo k tutej wěcy tak wuprajł:

Domjazy lěkař je pola mojeho mandźelskeho wschu nadźiju spuschćił a prajeschе, so tutón hišcheze lědma pół lěta žiwy wostanje. Dźensa móžu ſ wjeselosću praticz: Mój mandźelski je hdźensa zdyše hinaschi cźowjek, cźuje so strowy, je wschо a njetrjebam sa njeho wjaz wobsebje warcej!

Wěznwustojny röntgowy lěkař:

Kajka ba běsche lěkařska diagnosa?

Swědk: Hans Martin:

„— Móžu Wam to hischcze ſ wěstoscu prajeć, mějachu, so mam sću wopuchlinu (raka) w žołdku. —“

Swědk: Hańka Magierowa. 49 lět stara, ſ Wrótsławja.

Běch jara chora a mějach pśihł rodźenzy (Gebärmutter) a wotrizańku (Mastdarm) sću rakowu wopuchlinu. To jo we Marxšinjy we Wrótsławju postajeschе; w hospitalu Wšěch Swjatych mje ſ radnanom a röntgowym wobswětlenjom hladachu. Moje nazy mje po rjśkeźnym hladanju bóle a bóle wobwischcechu tak, so bě moja khorosć hischcze hórscha a njemóžach wjazy bźeć. — Na to njeżo wjazy so mnu njecinjachu. — Mój mandźelski wschitkeje mje do Juszej wobswětleństeho wustawa, kaminschi lěkař mje wobswětlicj njedasche. Dyrbjach harle sa 2 njedźeli pschincz. Po tutym cźasu hu mje ſ pomozu mojeho mandźelskeho tam k wobswětlenju dowjeli. Pola Juszy njejsym pschi wobswětlenju žanych bolosćow měła a po ¼ lěce bozyła žanych wjaz, tak, so hu dźensa jaho zyle derje cźitu.

Swědk: Mandźelski Magiera, inżenjer we Wrótsławju,

wuprajł, so su Klarla wšón nadźiju wustrowjenja tehu žonu spuschćili. Samo profesor H. (wulki wdonotnik) mjenjesche, so je žiwa wschо cźubiene. — Dacźenujcy mějach wo wobswětlenju w Juszej wulkanje nejprjedy jara skeptiske mjenjenje, hdyž so najprjedy, wola, wot Juszki wustrowjenych, wobhonjał a potom darje hym sybtał, tutu methodu na mojej thorej žonje cźehwjeje. Dyrbu nětk dźensa wuprajeć, so je ho moja žona ſ Juszez wobswětlenjom wuspěchnje hladała.

Też druhi lěkarjo njewěrjachu, schto prajeć, jako moju žonu jaho strowu widźachu. Mnoho pazientow je hamžnej khorosću, kotrejž ſ mojej žonu w khorowni leżachu, hu zemrěli!

Swědk: Alma Dominikowa. 47 lět stara, ſ Wrótsławja.

Mějach jackelinu pschi nabrach. Lěkař chcyschе mje operěrowacj, abo mje dła operazije do klinizy pósłacj. Mjerjym mje njeho posłota ale hym do Juszez wobswětleńskeho wustawa schła, a po połsćinym hladanju ho tuta jackelina zyle hnydź!

Wěznwustojny röntgowy lěkař:

Wo tajku jackelinu ho jednaschе?

Swědk wotmołwi: Knjes dr. Müller mjenjesche ja sću jackelinu!

Swědk: Hedwig Dehmelowa. 33 lět stara, ſ Lěhnicy.

Cźerpjach na khorosći [illegible] Jajkow (Schiłdrüsen), Basedowsku khorosć. Mějach jeneho Wěnjischeho lěkarja. Doket so njepołdźischeše, padach ho do Wrótsławja do Marrlšinili; tam mi też njemóžachu pomhać. Sy tym bźeh do jeneho senatorija. Najprjedy pomhasche, ale potom bźeše jaho runje tak śiš, kaž dotal. Wobstorjeny Juszo, kotrehož mi porućachu, pomhasche mi se śiwojim wobswětlenjom. Je mje wokoło 40 raz wobswětlił. Wot Basedowskeje khorosće na kotrejž cźerpjach, bźeńa niczo wjacy njepytnu a cźuju ho wot tehu cźasa jaho jara strowa!

Swědk: Berta Teichmannowa. 76 lět stara, ſ Lěhnicy.

Běch thera na puchet a jerchen. Wot lěkarja dohach cźat, dwórjach jón pak jaho wot ho bonacź. Pisches nowiny pschihdźech k Juszy. Běch twjerdeho žiwota a njemóžach mocźiz. — Pisches Juszez wobswětlenje žym jaho strowa!

Swědk: Madlena Riedelez, kantoristka, 24 lět stara:

Mějach cźekku wicź a dyrenje. Mój domjazy lěkař njemóžesche mi pomhać. Statna kaschćekinja mje do nětkjseho wustawa pósła. To pak też njepomhasche. — Wobswětlenja wobstorjeneho mje jaho wustrowichu!

Swědk: Knjes Richard Kühn, schelwski mišstr we Wrótsławju 5:

Mějach jackelinu kolna thorosći, jśitenje na wołźnej nohomaj. Lěkarjo dawachu mi jěd a fšikawy. Wobstorjeny mje wustrowi. Móju wobswětlenja wobstorjeneho jenoź nanajkrótše porućowaćz. Swědk mění: „Njemóžu rozumjeć, kak móža tajke dźensa hischcze k lěkarjej hicź. Sa mnje žanych lěkarjow wjazy njeje; snano też dźensa jaho k Juszy schoł!“

Wěznwustojny röntgen. lěkař:

Kak husto sće ba k Juszy schli, njedej hač ho połpschełsche?

Swědk Kühn:

Sto we, njeje ho wo prěnim abo druhim raju połpschełsło, ale po někotrych wobswětlenjach ho połpschełsche!

Swědk: Knjeni Ida Raschke. 62 lět stara, ſ Wrótsławja:

Mějach cźekku schowjerowu lischawu na rukomaj a nohomaj. Mje lěkowaju lawitelnu rada ſ Bylamja njemóžesche mi pomhać. Pisches nowiny słonich wo wobswětleńskim institucie „Juska“ a tam bźeh Bischos tute lěkowanje sym dobrotnje wu krowjena!

Sakitowaŕ Jakesche hischcze wjacy dalschich swědkow słyschećz, kotrejž ho we wuswtrowjenju wischelakich druhich khorosćow wobsedże we tuberkulozy, wupraji mótacu, dokeż běchu wołhladowazyh lěkarjo wschu nadźiju spuschćili a někt ho thori zyle wustrowjeni.

Sćerstwstwo to wotpowaja, dokeż je wěz dosć jasna. Dale pschihłowani kujes pschełsłuda, so njecha tu jaku reklamu sa Juszu cźinicz.

Jedne ſ wěznwustojnych wotpi[illegible] [illegible] dobrodaciu, so Juszez we wobswětlenja na Jahyn pad jsklobne njejsu, ale derje cźinja [illegible] strowosći. Tehodla je, kaž ho druhi wě[illegible] zuwuśiny wopraji, też pad Magiera w lěkarskich [illegible] do [illegible] omlauany

Powjetschcny sawnitki sud njemóžesche ho wuwiedźenjam wěznwustojnych pschisamknje a wuwinowa wobstorjeneho Juszu we wschěch dupłach a wudawki sotnej kaźu nabolosći.

Pischeźiwo tutomu wuhadej njeprawosći stajne rěcnistwo, kotrejž pischeźiwo wobstorjenemu pjenjezne khłostanje wo 200 hr. namjetowaschе, kaž powołanje, tak, so wuhud do mozy stupi.

Tutón prosej je Juszez śiwojske jasnje dopokazał, so hischcze bóle a dale do śiłnych thorych stajeź, a sim, też dotal dale pischipóśnate snate

kombiněrowane dwójne wobswětlenje

k tuthomu wuspěchej nuzne [illegible] dowonbach.

Nowowotewrjenje! **Nowowotewrjenje!**

wobswětleńskeho wustawa „Juska“

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 8[1], telefon 3590

K rěčam wot 8 hač 18 hodź.

Kóždy pacienta móže so po přeću wot wustawneho lěkarja přepytować dać.

Dalše wustawy we Wrótsławje, Bytomju, Hindenburgu, Opolu, Neisse, Lěhnicy, Schwódnicy w Sehles., Zhorjelcu, Žitawje, Frankobrodže n. W. a w Barlinje.

Z mojim kombiněrowanym dwójnym wobswětlenjom

mějach dobre wuspěchi pola słěchowacych khorosćow

Jatrowe, nadkrkne a placowe khorosće, asthma, žołdkowe khorosće, ischias, neuralgie, šupinowe liśawy, kóžne khorosće, močenje a njejěźnosć pola dźěći, žołćowe kamjenje, wutrobne khorosće, drjenje, wić, jerchenjowe khorosće, lupus, Boža ručka, ćnwowe khorosće, wupadowanje włosow, wotstronjenje tolstoty, tolsta šija, hłuchosć, epileptiske napady, zła wopuchlina (rak), cokorowa khorosć atd.

Njeličomne dźakne wopisma wustrowjenych pacientow mózu předpołožić.

Moje wustawy nimaju z druhimi wobswětleńskimi wustawami nicho činić. Moje wuspěchi zbože so na zakońcy škitane wobswětleńske aparaty a na wobswětlenje po mojim wašnju. — Mnoho padow, kiž su lěkarjo, wosobići lěkarjo, khorowanje, naturscy hojerjo a wobswětleńske wustawy lěta dołho bjez wuspěcha wothladowali, samo tajke žełke pady kaž na přikład rak a suchoćina, hdyž běchu lěkarjo smjerć za krótki cas wěsćili, sym z dopokazom cyle wustrowił. Napřećiwnosć a nadpady lěkarjow w kóždym procesu přez swědkow mnohich wot lěkarjow horjedatych padow dźakowanje a z wjeselym wobličom před sudnistwom přisahaja, zo su přez mje wuhojeni.

Sedłarske a wutykane twory

jenož pola wčerawustojneho sedłarskeho mištra

C. Junghanns

prjedy Emil Schubert

na Jeriowej hasy

Za běrny-zběranic

poručam najlěpše, přenjojtne

howjaze mjaso

wot 70 pj.

kaž tež

ćelace a swinjace mjaso.

Wosebje dobra

čorna, běła a mett-kołbasa wot 80 pj.

Eugen Pětrich

na Kotołskej hasy, pódła Ehape

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje

Lětdźesatki dołho wodźacy
lětdźesatki dołho spokojnych wotběrarjow

Najwjetši wubjerk kožowych wobsadkow a kožowych podšićow za serbske žonjace a mužace kožuchi.

Za žonjace kožuchi: kóžkowe wobsadki, prawy bobr, prawy tkhór, prawy skunks, **tkhór**-skunks, wallaby atd.

Za mužace kožuchi: kóžkowe kornarje, prawy wudrowy, prawy bobr, prawy skunks, prawy persianski, opposum, wallaby atd.

Jenož kajkostne twory.

Płaćizny smy pornjo lońsemu lětu zaso wo wjele zniźili

Dołhož skład dosaha: prawe skunksowe wobsadki za žonjace kožuchi w jara dobrej kajkosći 138.— hr.

Knjeni Hocyna w Budyšinje ma skład a předawa twory po samsnych płaćiznach a wumĕnjenjach

Njedźelu hermank w Kamjencu

Prjedy hač kupujeće, wobhladajće sebi moje wukładne wokna

Dyrbimy tunjo předawać

Mužace hólčace a dźěćace mantle
žonjace a holčace mantle
wobleki, njepřemokawe khabaty,
kosmičkate mantle
kholowy za mužow a hólcy,
zymske jupy

Franc Mrsny w Kamjencu

Wulki skład wšĕch **hudźbnych strojow a notow** / Serbske tačele z tekst. / Wuporjedźenja **Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu** na Połčnišej dróży 2

Wupjedźanski

burski khlěb

4 puntowska pokruta . . 45 pj.

wjesny khlěb

4 puntowska pokruta . . 50 pj.
wubrakowane pokruty . . 40 pj.

Najl. wućah muki

jara płaćizny hódno.

Cista cigorija

(bjez runklicy), 1/2 punta 15 pj., punt 25 pj., dwaj puntaj 50 pj.

Hłowa předawarnja w Budyšinje

na Hošic hasy 5

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
aparaty

a wšĕ wĕcy za amatĕrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wĕcywustoinje a najspĕšniše

Gegen Haarausfall

eine feurige Kopfhaut führen zu ernstem Haarschwund. Keine bessere Behandlung dafür als das ärztlich empfohlene Müllern des Haares mit Dr. Müllers Haar-Elixir „Extra trocken". Das Haar wird prachtvoll seidig schimmernd. Ermässigter Ietztpreis RM 3.35 u. 1.95. In Fachgeschäften, sonst Apotheke Dietz & Co., Berlin W 57

Müllern Sie Ihr Haar

Sicher zu haben:
O. Engert, Drogerie, Lauenstr ;
Kaiser-Drogerie, Kaiserstrasse 10;
A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;
Strauch & Kolde, Drog., Schliessf 307;
Engros-Niederlage:
Einkaufs-genossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9.

Meble

plyšowe sofy, vertiki, šatowe khamory, kuchnje, blida, komody, ložа, matrace

H. Marschke w Kamjencu

Oskar-Müller-Strasse 8

Přikrywy na sofy a diwany

Kurt Erler

nětk na Zitnych wikach 28 znapřeća starcho wobkhoda

Wozjewjenje!

Z tutym dawamy k wĕdźenju, zo Hana Ryćhtarjec w zawostajnstwje · číslo 3 na Horje pola Njeswačidła žaneho wosebiteho prawa połnomocy njewobsadźi

Dalši herbja.

Wysokosprošna

ranca

na předań w Khelnje čo. 53

Lěto stara

jałojca

je napředań w Radworiu č 2

Suprošna ranca

kotraž ma za 3 njedźele prosata, ma na předań

Hošćenc w Zdźěrje

Zacynkowane bowy

28 cm 0.80 hr.

Groć. bĕrnjace korby

1.15 hr.

Gustav Siegel w Budyšinje

na Zadnej Bohatej hasy 15

Hošćenc w Sernjanach

Njedźelu a pondźelu **kermušne re-**

Započatk njedźelu popołdnju hižom w 4 hodź.

15 tunich hermanskich poražakow!

1/2 pt.	płodowych bonbonow	jenož 25 pj.
1/2 pt.	kokosowych tružkow. pis.	jenož 25 pj.
1/2 pt.	miatlič. a citron. tamanja	jenož 25 pj.
1/2 pt.	dobreho pječidła	jenož 25 pj.
1/2 pt.	swójbneho pječidła	jenož 35 pj.
1/1 pt.	połmĕsačkowych keksow	jenož 20 pj.
1/4 pt.	najl. čajoweho pječwa	jenož 20 pj.
3 wulke róle keksow	(Te chcu ja)	jenož 25 pj.
1/2 pt	šokoladowych plackow hładke a wobsypane	jenož 35 pj.
1/1 pt	połnomłóč. worj. šokolady	jenož 25 pj.
1/1 pt.	połnomłóč. moka šokolad.	jenož 25 pj.
1/4 pt	crene tamaneje šokolady	jenož 18 pj.
1/4 pt.	połnomłóčneje zemskeje worjechoweje šokolady	jenož 18 pj.

2 rekordowej poražakaj!

1/4 pt **poražakoweje mĕšeńcy** zdźěła pjenjene a zawalene jenož 20 pj.

3 tafle **połnomłóčneje šokolady,** kóžda tafla 100 gr. jenož 50 pj

Thams a Garfs w Kamjencu

Najlěpše a najtuńše

jězdne koła a šijace mašiny

dostanjeće přeco hišće we

Witekec kolesow. domje w Sćĕlecach

Derjezdźeržane meble

na předań

Sofy, vertiki, drastowe khamory, komody, kuchnje, ložа, matracy, nowe blida, wućahow. blida, skleńčane khamory, časniki na sćĕnu, dubowe bufety a wjele druheho.

Josef Buhl w Kamjencu

Talstrasse 25.

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

wse knihi
za sta porsca
tanio
Smolerjec Kalinčanje
na Lawskej hasy 1

Serbja kupuja

najtuńšo

— přešiwaki (Steppdecken), ložowe šaty, a gardiny —

we wosebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Předźĕłanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu, 12. oktobra 1932, pop. w 2 hodź. w „Serbskim Domje" w Budyšinje.

Dnjowy porjad:

1. Přednoškaj:
   a) universitny prof. dr. Vasmer z Barlina wo nadawkach serbskeje ludowĕdy;
   b) dr. Wirt wo serbskim rĕčnym atlasu.
2. Wšelčizny.

Lubje přeprošuje

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Nowe serbske knihi!

Páta, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje** z 44 wobrazami . . . . . 1.

Lěška, Cesław: **Praha,** krótki přewodnik. 23 str. 0.

Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zaměr.** 32 str. . . . . 0.

Němcowa, B.-Witkojc: **W Groże a pód Grodom.** Hulicowanje ze žywjeńa bogatych a chudych, knježych a służobnych. 116 str. . 0.

Knihi su na składže w

serbskej knihaŕni w Budyšinje

w Serbskim Domje

Při naju přepołoženju wobkhoda

na Žitne wiki čo. 28

je so namaj ze wšĕch stron wjele zbožopřećow a kwĕtkow a darkow dariło, za čož na tutym puću wšĕm naju **najwutrobniši dźak** wuprajimoj.

Kurt Erler a mandź.

Wosebity wobkhod za gardiny a šaty

Ratańska šula z holčim wotdźělenjom w Budyšinje

Připowĕdźenja šulerjow a šuleŕkow, kiž k jutram 1933 ludowu šulu wukhodźa, so hižom nětko přijimuja. Přijimanske wumĕnjenja a prospekty dostanjeće wot direkcije.

Prof. dr. Schellenberger.

Kóždy

z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin** je přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Nowočasne rjane tkaniny

štrykowane lacy a pulovry za žony a mužow

Najwjetši wubjerk po wšĕch płaćiznach!

Vobach-wurĕzki **Reimann** Při Póstowym nam. na Hošic hasy 29

Dr. med. Kaiser

wos. lěkarka za nutŕkowne khorosće

je so wróćiła.

Přiloha k čisłu 237 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 8. oktobra 1932

Domoj z wočerstwjenja při Baltiskim morju

(Pokračowanje a skónčenje.)

Srjedu 5. winowza. Nózka wočerstwjenja w Barlinjeji młodźinowni bě so minyła. Muj budźeše dźěćzi je špara i lubym słowom: „Stawajće spěchnje, je na čłuku, wumyjće so pěknje a potom pójće hnědkaj we jědarni.“ To so nichtó dwójaj kasacy njedasche, a kaj wětšikom běchu hólzy a holzy w draštach, swoju toschu hyli pichtoprawichu a khwatachu do hnědkarnje, hdźež hižo kuršeše kofej a picheproschowache słódna zatka k poźiwanju. Čzasnik biješe 7 hodźin. Je na czasu na dwórnischczo khwatacy. Tola pohonczojo se swojimi sapischanami maju trochu sapodobjenja, tuž maju dźěćzi hischcze chwilnosć w delnjej czakarni na radiowu hudźbu pozkuchacy. To je dobna khwila, rjana, ale krótka, pschetoż sapischahi so hižo wob rózk dróhi winu k młodźinowni. Nuče so dźěćzi w nich samětnja. Spodźiwaju so pschi jěsje piches Barlin na khwatne raušche žiwjenje na dróhach, widźa zołmy luda tam a sem so žołmicy, słyšza njepschestawajcy synk autow, pucy pytajcych, widźa „wrjoku żeleznizu“ nad dróhami jěcy, podleńsku pod dróhu wobdźiwaju. To samo w Drježdźanach hischcze widźeli njejsu czi, kiž su jenoi hižo raz i domisny dale wuńeli se starschimaj. Tam je tola jenoż „elektrika“ i domom. „Haj Barlin je Barlin“, rjekuje mudrje mały Jank. A prawje ma. Tak dże to tisichtwórcy hodźiny piches Barlin, wschudże je nětchto nowoho widźecy, sa wšěm so dźěćzi prascheja a njeje skoro kónza praschenjow a wotmotwow. Haj dźěćzi maju woczi wschudże a widźa wjazy hacy dorosczeni, kiž w starosczach ani wjazy na lěwo abo prawo zebi hladacy njeswérja. Sbožowny czaj dźěczatstwa.

„Kremjarje“ su doješe na Anhaltske dwórnischczo. Dźěczi maju so spěchnje i wosow, nastupja do tlojestupa a khwataju pěknje piches hobrske žiwjenje tam a semkhwatanych k spěchnikej, kiž ma jich dowjesczi na sman Drježdźany bliže k domisnje. Sadźo maju swój wozebity wós, mója so pěknje samětnicy. Nětko dże domoj. Sawnk radoscze ikoro se wschěch ertow nabobo. A tuta radosczi namata wuras w spěwje, słowje a myšli. Jena schtuczka pschišlamknu so druhej, kaj zlěborny rjeczas. A nimo khwatachu rjanoscze Bożeje pschirody, domczki, wjesći, města, runiny, lězy. Sbožowne to hodźinki njenakazaneje rjanoscze a zunjoscze. Spěwanje spěchuje lacznosć, k lacznosći pischišlamknje so hłód a hižo je zyło żeleznisti wotdźěl jeniczka jědzernja. Po frugalnym hnědanju ma sadźo spěw pschedprawo nimo hrow a bažnickow, hódanczkow a druhim. A wjeseła myšl knjeji wschudże — hacy Drježdźany dozpějemy. Czah sahrimota do dwórnischcza Drježdźanskeho Noweho města. Spěchnje maju so dźěćzi s njeho a khwataju pod krutym dohladom k druhemu nastupnischczu — na smer Sbornetz. Hischcze tu czah njeje. Pjenjezy, poslednje trochki tłocza, nanej a macjerzy hischcze nětchto pschikupja k daram, kiž maju hižo w natkribjetnikach schowane. Njetrjebawsche wězu wschak njeskmědża kupowacy, to wuj a czeta njedowolitaj. Radscho hischcze tajki pjenjezkowy kulak domoj pschinjesecy k radosczi starscheju. Czah sahrimota. Poslednji wós je nasch, tak sawpłaju dźěći a ikoro chodźa so jene piches druhe do njeho

Kralowa winicow.

we domoj dojěcy.“ A wschitko dże po pschikasni kaj na schmórzy. „Wujo, kak dołho hischcze jědzemy?“ „Hodźinku, lube dźěćzi.“ A wyskaza radosczi so rosłehuje mjes małej bobriju. Wschitke steja pschi woknach, žadoscziwje hladaju do Bożeje stwórby, pytaju sa napitzami, lubje znatymi a pschezo wurasnischo saklincza spěwy wo lubej kužiłkej domisnje. Wiskopizy — czah schumi nimo, kaj wutřelenu tkok. Semizy — hlejcze te wulke łamjentne skały, wjele wjetsche hacy domach, Žiczeń — o radosczi — nětko pschiwdże Budyschin. Pomałku jewja so wjeże Budyschina. „Schto budże maczerka prajicy, so žym 13 puntow, ja 13 a pol punta, ja 12 puntow, ja 9 puntow, ja 5 puntow pschiběrała.“ „Haj to žadyn dźiw njeje, so žy jenoż 5 puntow pschiběrała hdyž žy stajnje hubu wotewrjenu měła a nohi pod paju . . . “ „Korjeńko, tamle je nětchto znaty.“ „Wujo, ja žym domoj pišat, so pschijědżemy krótko po 12 hodź. pschipotoldnju — budża starschi hischcze czakacy?“ „Nó to so wě, lube dźěćzo.“ „Ja pak chcu do Sserbskich Nowin pisacy, kak rjenje žmy so we wocżerstwjeńi měli.“ „Nó czin to, budu so swjeselicy.“ „Wujo, ja mam hischcze hromadu pjenjes wyscheˇ“, schepta mały pjerascht a pokaje polny hordosczje horschcy pjenjezkow. „Pěknje tak.“ — Budyschin, czah dohrimota do dwórnischcza. Nadobo czijschina kaj w zyrkwi — wocżakowanje. Kaj s wětšikom žu dźěczi w rjedże nastupuje a nětko dże spěchnje horje po schodźe do czakarnje. „Macji, nano, my tu žmy . . . “

K djaknemu bożemje stłocza dźěczi rutu swojim lubym pischewodnikam, knjeżni wotrjeżnej wothladaczy Steglichez, kiž mějesche holzy na starosczi a s nimi tak pěknje žerbiży rěczesche, sastupaj Domowinu, knjeżej Krjeczmarjej, kiž wědżesche tak pěknje sabawjecy a krucze hólzow nawjedowacy wob zyły czaš jěžby a — kiž dyrbjesche jako „Schraps“ jónu pisched wschěmi spěwacy a to pěknje tež czinjesche. Se swědomitym pischewodnikom bě hólzam a holzam s Lubijskeho wobwoda knjes sarjadnisti inspektor Zürpfel. Tokstežo wuja wěsče njelabudu.

Nimo starschich bě tež na dwórnischczu pschitomna knjeni hamtmanka Schönfelderez kiž bě zyke sarjadowanske dźěła pschewsała a nětko so žama pscheswědczi, kak derje žu so dźěćzi wustrowike. Sbožowni khwatachu starschi se swojimi lubuschkami domoj po dźaknym rosžohnowanju. Runje pschibiwajsche 3/4 1 hodź. Dwórnischczo bě wuprózdnjene, měsesche wobras wschědnosce. Sserbske dźěćzi běchu so domoj wrócziłe!

*

Ssamo pschi nětczisichej czeżkej hospodarskej nuzy je mózno było, žerbiłim dźěczom take wobsčerne wocżerstwjenje policzicy. Mamy tohodla wschu pschiczinu, djakowacy so Domowinje, iwjatej žerbskich towarstwow, kiž je njepschestawajcy sledżiła na mózniczemi, hamtiźim a wotkrjeżnym wyschnoczam, kiž su žobu pomhałe pschi dobrym słuzbu a krajnej wyschnoczi, kiž je pschisłupiła prózstwje Domowiny. Bóh dał, so by nam pschichodne léto sadźo tajki natwar strowoscze žerbskich dźěczi mózny był. A so je tajki natwar dźeń a nuschi, wo tym žwědczejsche strowotny staw 60 dźěczi, do wocżerstwjenja púslanych, najsadźnischo, pschetoż njeběchu to dźěczi pschewažnje s městow, ně se wjsow. Srudny to sjew. Tuž twarmy njemylenl dale na twarje strowoty žwojeho luda. -k.

Kóždemu swój domčk

(Wobras se wžu.)

„Tak sceje žej potajkim khčejczichu natwarili. To je rjenje, tuž budźeczе zyle pěknje bydlicy!“ pisa knjes žwat w Drježdźanach tak zyle pschipódla w lisce. Ale ani jeniczkeho słowczka wo tym, so žmy zuliczke lečzo so sšě měli, nicžo niz. Dokelž žej tajki wulkončežschczan pschedstajecz njemóže, schto wschо s tajkim twarom swiśaje, pridy hacy je tak daloko, so mójejch sacžahnyc. Dyrbjat twarske městno widżecy, kajse najprjedy bé, tuta njenahladna dźěra a dźiwja pusczina. Szyła dyrbjat zyły twar wot spočatka hacy do kónza žobu naibonicy!

To pschindu měricy a dyrbjsch zyle pot dnja wopravowacy a s nimi běhacy a hladacy preki a podlu. Dyrbjsch žo staracy, so pschihódnu městnoscy sa studnju a sa falk nadeńdżesch. To žo nětkotre wjeczory tam stupisch a rjesch kalkowu jamu. A potom to rospuschczenje žame hatke! Wjeczor czujesch, schto žy wodnjo dźiwal! Ty mój jejdyrko! A potom s tymi žuhelemi. Pridy hacy nětkajsche wósnika abo druheho człowjeka namakasch, so czi po nje do zuhel-

Nop

(Skónčenje.)

Korčmař dyrbi wšitko wědzeć a tola njesmě ničo wupowědać. To prěnje wšak za našeho korčmarja njebě. Běše tola skoro přeco na polu abo na dworje. Ratařstwo běše jeho wjesele. Jenož při swjedźenjach wupomhaše tež w korčmje. Ale potom sedźeše jenož pola kehelkelurjow a hladaše, kelko padnje. Při tutych korčmařskich brachach pak měješe wulki dobry počink: možeše mjelčeć. To dźěn běše jemu lohko, hdyž tola ničo njezhoni. Ze swojej žonu rěčeš wo hospodařskich należnosćach jenož, hdyž sebi žona něšto noweho přeješe, hdyž dyrbješe so něšto wobnowić, kaž njedawno „Kegelschub“, abo hdyž dyrbješe do města jěć to abo tamne skazać. Tohodla bě bjez dźiwa, so korčmař tež wjele njezhoni wo tym, z čimž so jeho žona hewak zabóraše.

Nazajtra stany korčmařka wjesela. Čakaše, hač snadź ji přeni hósć njebudźe powědać, štó je nowy tótka. Přiňdźechu drje wšelacy po tobak, cigary, cigarety, jedyn samo po blešku jednoreho piwa, ale nichtó ničo njepraji. Wšitcy drje swarjachu na tótku, ale nowehož ně, nowelo ničo zhonili njeběchu. A korčmařka so směješe a rjekny: „Dočakajće jenož, budźeće na mnje myslić. Nadźiješe so tola nětko, zo knjez farař hnydom noweho tótku k njej po nop pósćele, zo by jón zahrjebać dał.

Tola dopoldnjo so miny, ničo so njesta. Na woknach běchu hižo tučne koła, dokelž bě přeco z wokom za nowym tótku hladała a nós na šklenču tłóčła. Připołdnju njemóžeše swojemu mandźelskemu hišće ničo noweho powědnć. Ow, kak čežko běše, so zdźerżeć dyrbjeć!

Wječor přiňdźechu někotři burja, ale nowy tótka so njepokaza. A runje tak běše nazajtra a zanazajtra, tak tež hišće přichodne dny. Korčmařka běše cyla skhora. Što dyrbješe sobi wo knjezu fararju myslić? Hdyž potom Rjedźic wuja khowachu, běše stary tótka hišće přeco w zastajnstwje. Tolstakec wuj stoješe měrnje při rowje, jako by so ničo njestało, a dźeržeše swój wěčnje twjerdy kłobuk w rucy, kotryž měješe horjeka mału dźěrku.

Nětko pak sebi korčmařka wjacy pomhać njemóžeše. Zo sebi tež knjez farař z člowjeskich powostankow tak mało ščini! To njemóžeše wopřimnyć.

Hdyž so nětko wjacy bojeć njetrjebnše, zo ji nop wozmu, donjese jón ke klamarcy a so z njej wuradźowaše. Wo čož pak so klamařka staraše, bě w dobrymaj rukomaj. Hižo za někotre dny měješe so zaso gmejnska rada z wěcu zaběrać. Po dołhich wuradźowanjach wobzamknychu zastupnicy, zo ma so nop na universitu do Lipska pósłać, zo by jón sławny anthropologa Mudry přepytował. Zastupnicy njeběchu sebi dźensa tola cyle přezjeni, hač so snadź wo nop pračłowjeka njejedna, a to dyrbješe knjez profesor dr. Mudry přepytać. Knjez wjesnjanosta měješe pismo knjezej profesorej napisać, a klamař měješe potom wšo jako „zapisane“ na pósť wobstarać, pismo a nop, kotryž jeho žona a korčmařka dušnje do židźaneje papjery zawalištej a do kisty tyknyštej a ze slomu wobtykaštej a wotpóslašej.

Nětko přiňdźe čas čakanja. Ludźo prajachu, zo je tajke přepytowanje najskerje jara čežke, dokelž — tak dołho traješe. Někotři nětko hižo na gmejnsku radu swarjachu, so prašeju, štó dyrbi wšo to jónu płaćić. Za tajke pjenjezy bychmy skoro nowu wohnjownu sykawu měli, prajachu.

Hišće cyła wjes wo należnosći rěčeše, jenož knjez farař nic. Dha dósta wjesnjanosta jónu list wot knjeza profesora Mudreho, w kotrymž jemu profesor zdźěli, zo njeje specialist za starožitnosće, ale zo je anthropologa, to rěka, zo so wosebje z člowjekom zabóra, nie pak z wupłodnami někajkeho wumělstwa, kaž na př. rězbarstwa atd.

Wjesnjanosta sebi z tajkim listom rady njewědźeše a čehnješe z nim ke klamarjecom.

Tući běchu runje člowjeski nop zaso z kliniki wróćo dóstali, a to w cyle jednorym pakéiku. Swarjachu hižo na lohkomyslnosć knjeza profesora, hdyž wjesnjanosta zastupi.

Też woni njemóžachu wopřimnyć, što chcyše profesor we swojim pismje prajić. Tuž wotwalichu papjeru a wobhladachu sebi nop hišće jónu derje. Nop běše nětko cyle rjenje wumyty, tola njebě docyla wjacy tak na člowjeski nop podobny. Wjesnjanosta wućahny zo zaka nóž a poča do škorpawy škarać, a hlej, padaše mučka z njeho, tajka kaž ju drjewowe čerwje natoča.

Klamařka tłochny ze jstwy, wjesnjanosta zblědny a ani słowčka njeprajo čehnješe wot haźby cyle stuleny domoj. Klamař sam hišće při blidźe stejo hladaše. Njemóžeše wopřimnyć, što bě so stało. Tuž zawoła zaso žonu nutř a so jeje wuprašowaše. Ale što dha dźensa za swětom bě! Jako wotmołwu dósta jenož wudno: wosole!

Klamařka zawi nop zaso rjenje do papjery a čerješe z nim ke korčmarjecom, kiž runje za wobjedom sedźachu. Korčmařka so přez cyle wobličo zasmja, hdyž klamařka přiňdźe. Nětkle, haj nětkle přiňdźe jeje triumf!

Ale što to! Klamařka hladaše hnčwnje a położi jenož do papjery zawaleny nop na blido a so wotsali. Korčmař hladaše spodźiwany na wačok a na swoju žonu. Dokelž pak so žona nadobo njepikny, wotwali sam papjeru a z njeje wukuli so — haj, što to! — tamna na poł zhniła a přetočena polojca keheloweje kule, kotruž bě swjatki pónđelu na puć čisnył.

Korčmařka pak bě hnydom zrozumiła, zo tu nješto w rjedże njeje. Ženje so njeje prašała, što je wuwołany profesor pisał a njeje też swojemu mužej powdała, kak hordy móže na nju być.

Też gmejna wo wuslědkach profesora Mudreho zhoniła njeje, a Tolstakec wuj čini hišće swoju službu jako tótka. Kuri swoju trubku, khodźi swjatk a pjatk w twjerdym kłobuku z małej dźěrku.

Knjez farař pak so jenož měrnje ale šibale posmě waše, hdyž so wo namakanym nopje rěčeše. Wot njeho sym podawiznu tak zhonił, kaž sym ju wam tu napisał.

nizy dojeđže. K tomu někotrych ludźi. Tele podawanje zyhelow ſ wosa! Prěnje fóry ſ holymi rukami. Ale posdźišcho ſej bórsy někajku kožanu salu a bobjerjane rukajcy pytałch. Takle jedyn po druhim ſ wosa podawaćej. „Khóts draćj, aw iaw!!!“ padnje runje tajki rapak ſ wótrym rózkom na nohu. Bohu dźak, so ſy w drjewjanjach. Hewak bć wulki palz rosrajeny!

Mój bożiczko! Potom halle, hdyž počzinachu murjerjo. To njewěrich, hdže cźi hłowa stejí. To je kalk pschejdźidł, pak pschehnuły, potom sajo pschetuczny abo pschesuchi. To cźi saluje kusk łaty, potom sajo někajki kołik. Pinzu njejsu hischcze prawje wumjetali, zyhele njejsu niczo hódne a ,so stonaja, hacź njechaj po litr cźistscho dobĕżeć a lute sće wĕzu. Jenoch dnja njejschiłdźe prawy podawaŕ, tak njenowany „bandlankichej“. To dyrbiśch ſa dweju dźĕlacy a ſo drĕć, tak derje hacź ſo hodźi a mózesch doczinić. Draćnjesch ſo kaj kóń. Jenoż tak pschipódła mózesch poſzwaczicź a powobjedowaćej. Wokoło kholowom a nohom ſy mańany kaj ſwinjo. A cźopłota tajka wot ranja hacź do wjeczora, so ſej kožu spałich. To pschińdźe jedyn, pschilĕse druhi a kžby, wa wšćkto wułtajeć, abo wćchto na wutrobje. Wschelazy pschińdu wećynjeje dla abo ſo jim cźaſ ſaniđe. Khóts bo kowarnje dostoczicź dla tónwiz. Twarſki mischtr dże ſlĕborne puiki mĕcź, ſo mohł dźenſa murjerjow ſaplacźicź. A lute tajke a hinajsche naležnoſeje dźeń wotednja.

Bohu dźak, ſtónczinje pschińdu cźĕłoſo a ſtaia ſtoł abo hembjerki A wuſzoko horjeka na ſacźe ſelenu brĕžu. Khóts draćj, to cźi hłuboko ſychnjesch a ſzy wjeſołu pschi ſtĕžanju, dyrnjej wſcho ſe ſwojeje kapły ſchło. Njech tomu je kaj chce, wuceſeknycź tutej wĕzy njemóżesch, pschi wſchĕan ſo wjele ſmĕje a ſorta cźini. „Macźi, pój raś jow a pij jedyn ſobu! Naiſchórſche je tola nimo. Nĕtko wſchak bórsy budźe ſ naſchej khĕżcźizcźu!“ Haj, tak je naſch jedyn prajił na tuttym wjeczoru.

Khże tež to, ze ſdĕhanjom naiſchórſche ſ molom hischcze nimo njeje. Nĕtko hakle ſo ſ tym drobnym praſkotom ſapocźina, hdyž dyrbiſch hakle tak prawje do móſchnje pomahacź. Stórn katow k tomu a khóts na póſtu bĕżecź telefonowaćej, hacź budu djenſa hischcze tĕchu wotpósłacź, ſo by tu jutſie była. Ach tak, ſ auttom? Aha, ſyła niż ſe żelesnizu Nó, haj wſchak, to ſo hischcze cźini. Howna wĕz je, ſo tu katy jutſie pschipołdnju ſu, da pſches póſtowcho agentu do telefonikcho lika rjez. A nasajtra cźaſa a hłada, ſo mohł ſej woczi muſkładacź. Kocźe ſmorze! Hischcze raś telefonowacź? Sćnadź hischcze tola pschińdu. Haj, takle na wjeczor ſo cźĕżny awto do wſzu hiła. Ach, ty luba kermuſcha, to cźi tćaży wostanje w pĕſku, zyły kruch pschez twarom. Nĕtko dyrbja je noſzyć tak daloko! Saſo dźĕło, kotrež ſo ſwopródka wobliczźiło njeje. A kaj by ſkalane było, kiba ſo w nozy kaj ſ cźmrami. Na tajkele cźinjenje! Njemóżachu tam horjeka do nasajtra wjeczora docźakaćź, dónż bć ſtecha hotowa!? Pah, cźiu nĕichto napischeſe tomu! Nó, chżu wórzko ſaczinicź, bć hewak zulicźki trawy rjane wjedźeŕ, a tak móżu wo ſwoju rĕżecź. Wu li jene tĕchkrynjeć muż wot ſłowa był a pónđseļu wĕſeje pschiſchoł. Wopraŕdźe, je ſłowo dźerżał a cźehnje na pol ſedmich ſe ſwojej deńczku na khribjeceje.

Swonka je khża tak daloko kaj hotowa. Tola dołho hischcze traje, prjedy hacź je ſo poſledni murjeŕ ſminył. Dónjż ſu cźĕłoſo je ſwojim dźĕłom tak daloko hotowi. Dny dołho ſedźi kachleſtajeŕ nutſka a klepa kachliży na kolemi tiejo a ſo hižo do cźaſa puſoli, ſo njebudźe blina dożahacź. A wopraŕdźe, poſledni dźeń dyrbiſch ſej karku wſacź a nihdże ſa kuſkom hliny hischcze pytacź.

A tak je jedyn tydźeń precź a druhi też. Nó, bychu-li hižom ſchpundowanja, wokna a durje nutſka byłe! Dla ſkhoda — to tak ſo njeje, móże ſo hischcze khwilku do rĕbli kaſyć, dóniż njeje hotowy. A nĕtko noſeŕ! Haj, tak pocźina prawa tjana khĕżcźiżka bjeć. So móże ſo rjez, to ſu ſnajmjeńicha jſtwy!

Wĕſo ma luby ſwak zyłe prawje, bydli ſo jara rjenje, w tajkim domcźku. Ale kaj praju, to mohło ſo jemu raś napiſyć, tak ſmy ſo dyrdżeli dĕcź a dračzowacź zyłe lĕcźo wot ranja hacź do wjeczora. Kelko puczow je naſch jedyn cźinił a cźaſa pſchebĕhał. Dyrnjej nĕkajkeje fóry pĕſka abo dla jeneho wokna było.

Kak dołho budźe tracź, prjedy hacź budźe zyły dwór tak daloko, ſo wot twarſkeho praſkota niczo wjacy njewidźiſch. Kusk płotu dyrbi ſo ſtajicź, ſo je ſtatok troſchku ſawrjeny. Też na ſahrodku dyrbiſch myſlicź a ju pſchihotowaŕ. Ty mój bożiczko, to dyrbi ſo hischcze wjele trwć a wośyć, prjedy hacź mózesch prĕnju ſeleninu ſnjeć a bĕrny, abo kruſchwy a jabłuka ſchcźipaćź. Prjedy hacź mózesch ſo pod ſelenu ſaroſcenu khłódnizu ſydnyć a tam ſwoje Nowiny cźitaćź. A khĕtro khwilu budźe ſo mózesch ſchaćeć dyrbjeć, prjedy hacź je wſchón dołh pschewinjeny a wotbyty. Njewĕrno, macźi?

Ale, macźi, wjeſelimoj ſo, ſo ſmój tak daloko pschinjeſłoj. Nĕtko mózemoj ſ polneje wutroby ſej ſaſpĕwacź: „Domcźk mój luby, ſłoty tudy.“ Sćmój ſo dojeć drĕloj a mózemoj nĕtko dobrotu wužiwacź.

Hosćo so komdźa

Na swjatym dnju abo njedźelu popoldnju!

Cyła swójba je doma, nichtó njeńdźe daloko z domu. Hosćo dźenſa přińdu, lubi hosćo, a jim k česći je wšo přihotowane, štož jenož dom a zahroda tu khwilu poskićetej. A zo su to lubi hosćo, kotrychž ze žadosću wočakuja, jewi so w cyłych přihotach a we wupyšenju jstwy.

W maličkosćach runje hospoza wjele prócy nałožuje, zo by dom hižom prajił, zo njeje wšędny dźeń, ale zo ma so přijimać lubje wočakowany wopyt.

Wšitcy su zhromadźeni, wjesele čakaja na přeprošenych a hižom mysla, kak nutrnje budźa jich witać a jim swoju přikhilnosć pokazać. A hodźina, zo mějachu tu hižom być, je nimo, přeco je pozdźišo. Na časnik přeco zhladuja, přez wokna, do dwora, na puć, do wsy dele — nichtó so njepokaza. A ze čěkacym časom rosće njemér, njesćerpnosć, a hospoza ma w swojich přihotach, kotrež žadachu wjele prócy, hižom něšto přeměnić, a to kazy wjesele.

Samo njemér, zo snadź je so někajke njezbože hosćom po puću stało, abo zo snadź docyła njepřińdu, kazy wšĕm domjacym cyle wjesele mysle.

Tute hladanje, čakanje a sluchanje do wšĕch rózkow, hač skoro njepřińdu abo njenadźitych zadźĕwkow dla wuwostanu, to čuwy wšitkich napina a leži kaž čežki powětr nad cyłym domom.

A hdyž nětko po dołhim čakanju hosćo tola hišće přińdu, potom je wulke witanje a zamołwjenje, zo „to ničo njewadźi“ a „derje, zo tu nětko tola sće“, ale hospozy pak je hižom wjele wjesela skažene a njemóže so to wjacy wurunać, štož je so w njemérje wočakowanja zhubiło. Cyły čas to zawěsće traje, prjedy hač čisty powětr mĕrneho a wjesołeho bjesadowanja wšitkich zjednoća. Cyły čas přewinjenja je bjez dwěla trĕbny a tuž njech wšitcy, kotřiž su přeprošeni, čas dźerža, a nichtó njeslušej do tajkich njekatych komdźenjow, přez kotrychž je mnoho wjesela njetrjebawši skažene. hk.

Cyrkwinske powĕsće

20. njedźela po swj. Trojicy, 9. winowca 1932.

Z Budyšina.

Předowanske teksty: a) 1. Mójz. 18. 20—32.

b) Mat. 19, 3—8. c) 2. Pětr. 1, 19—21.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farař Schneider předowanje (cyrkw. hudźba). Dop. ½10 hodź. ma farař Große kemšenje za ćežkosłyšacych we drastowni. Dop. ¼12 hodź. ma farař Siegemund kemšenje za dźĕći. Pop. ½6 hodź. liturgiske kemšenje k dopomnjeću na Gustava Adolfa (spěwarske sobupřinjesć).

W Marijnej-Marcinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Große spowĕdź a Božе wotkazanje, dop. w 11 h. farař Siegemund předowanje, w 11 hodź. farař Große kemšenje za dźĕći a pop. w 3 hodź. farař Schneider křćenja.

W Tuchořskej cyrkwi ma pop. ½3 hodź. duchownay Böttger z Budestec kemšenje za hłuchonĕmych.

Zběrka za wołóženje nuzy we wosadźe.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towaršowni na Hornječerskej hasy. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma sup. Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Štwórtk pop. ½4 hodź. zeńdźe so ev. šićowe towaŕstwo we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy 19. Štwórtk wječor we 8 hodź je zhromadźizna Módreho kříža w ev. młodźinownі na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Pónđselu kolo žonow, srjedu pop. wot 5—7 hodź. młodostwa cyła, sćedu wječor ½9 hodź. młodostny a hłowny wotrjad: farař Große přednošuje wo *Herrnhuće*.

Wumrĕli: 2. oktobra: Richard Alfred Muće, zahrodnik, 27 l. 7 m. — 3. Marja Kilianowa rodź. Bigšec, mandźelska formarja z Wulkeje Dubrawy (wumrĕła tu, přewjezena do Wulkeje Dubrawy). — 4. Balthasar Bommersheim, wobsedźeŕ hotela, 73 l. 7 m. (romsko-katolski, pohrjebany na Tuchorju). Bjedrich Franc Rudolf Rümpler, pĕkupski pomocnik, 36 l. 9 m. — 5. Ludwig Korla Hendrich Meyer, małorentnaŕ, 78 l. 2 m. Hana Emilija zwud. Ryćerjowa rodź. Stangec, pinčniskeho mištra wudowa, 71 l. 1 m.

Z Huski.

Rano ½8 hodź. změje farař Wjezaŕ-Hodźijski serbsku spowĕdź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Hdy maćerka spi?

I.

Pawoł na poli kłóski zběraše. Hdyž bć přinjesł poslednju kić, rjekny mać jemu: „Hdyž změješ narodniny, dóstanješ za to babu.“

Toho dnja dźĕše Pawoł zahe so lehnyć. Leži, leži ale wusnyć njemóže. Stopje palitej, pod kolenomaj jeho boli, khribjet je jako polamany. „Ja tola khory njebudu? Ale ně wšak ně! To jenoż nozy so hórsitej na to, zo sym jej tak napinał na poli.“

Zruna khribjet, hładźeše kolenje, nozy na poslešco położi. Bĕše jemu rjenje khłódno po nohomaj, ale wusnyć njemóže. Stopje palitej, pod kolenomaj, ale wusnyć njemóžeše. „Hač dźĕ mać też nozy a khribjet takle bola? Wona dźĕła a dźĕła wot ranja do nocy, dźeń wote dnja — a ženje njespi.“

A nětko Pawoł słyši, kak mać khĕżu myje. „Počakam, hač je mać domyła, potom wššće pónđże spać.“

Woda w khĕži pluskotaše a šumješe. Hólc poskaše, poskaše, při tym wusny, njewĕdźeše kak. Hdyž po khwilcy zaso wotući, bć hižo w nocy. Ale Pawoł widźi: na blidźe so lampa swĕći, před lampu sedźi mać a jemu kabat płata. „Počakam do ranja! Wotućy jara zahe a wššće widźu, kak mać wotpočuje.“

II.

Hdyž Pawoł nazajtra wotući, steješe mać při mjeckach a pjerješe. Při tym muku warješe a hdys a hdys zabĕhny ke kozy do khlĕwa abo ke kurjatam na dwór. „Počakam na druhi raz“, rjekny sej hólčk, „wšak ja tola raz widźu maćerku spać.“

Ale njewidźeše. Druhdy widźeše mać, kak přepočena a skhilena njese drjewo z hole, druhdy ju zaso widźeše na knjeźim polu, hdźež bĕrny zbĕraše. Doma rjedźeše, wo wšitko so staraše, ale ženje njespaše.

Skónčnje přińdźechu narodniny a Pawoł dosta babu. Dźĕleše so do nieje sprawnje z maćerku. Cyły dźeń so wjeseleše, zo bć jej słodźała baba z jeho kłosow. Škoda, zo njewĕ, kak by jej też dał kusk słódkeho spanja! Jemu chce so tak jara rady spać a mać ženje njespi. Dźensa bć jemu jeje najbóle žel. Bĕše jemu, jako njeby mĕł prawe narodniny.

Wječor rjekny maćeri: „Hdyž mam ja dźens narodniny, maći, pójće też spać!“

Mać poskaše a wusny prjedy hač Pawoł. Hdyž potom hólc woči zańdźeli, so hišće spicy posmĕwkny, jako by so khwalił: „Dźensa mějach nanajrjeńše narodniny. Widźach prĕni króć maćerku spać!“

J. Kožišek.

Moje prózdniny.

Prózdniny sym zwjetša pola našeho susoda Šołty přebywała. Sym tam w bróžni snopy přimjetowała a też na poli pomhała dźĕłać. Sym so jara hnĕwała, jako w „Serbskich Nowinach“ čitach, kak su so serbske dźĕći w prózninach wjeselile w susodnych Čechach abo při Narańšim morju. Bych tam tola rady sama sobu přebywała. Snadź w přichodnym lĕće to zbože změju; to budźe wššće wjele rjeńšo, hač při přimjetowanju so pońć.

Leńka Gurec z Rachlowa pola Kubšic.

Khwalba nazymy.

So złoći hižo nazymnje
Na płodach bohate,
Tuž wotuć khwalba, wjesele
A čuće dźakownje.

Hlej, kak so błyšći zahroda
Ze sadom ličkatym;
Pój, wola skalna winica,
Pój, bohata ja sym.

Haj, z klina zemje wuryte
Žně dom so witaja,
A zemjaki kraji zeźiwne
Wšĕm hubam zesłodźa.

Hajńk znowa honi wjesoły,
Hat dawa rybičku,
Bur z płodami dom zawozy
Za zymu potrjebnu.

Tuž khwalće rjany rózownik,
Štóž lubo kwĕtku ma;
My pozbĕhajmy nazymnik,
Kiž płód na blido da!

Handrij Zejler.

Lube serbske dźĕći!

Dźak Gurec Leńcy za dopis. Też ja so hnĕwam, zo runje moji najhorliwiši dopisowarjo a dopisowařki njejsu mohli na prózninach nihdźe dojć, ale su so doma dyrbjeli dračować na žnjach. Je to njesprawne. Budźemy so prócować, zo to k lĕtu hinak budźe.

Wjele dobreho wot wašeho
wuja Mĕrćina.

Skhowanka.

Hdźe je jĕchaŕ, kotrehož je kóń wottrasł?

Wupytanje poslednjeje skhowanki.

Kóń so namaka prĕdku w halozynje dweju štomow.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 8. winowza 1932:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendželski punt	14,525	100 česksl. krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,17	100 franc. frankow	16,495

Burza wošćoh wčera rjsche, tola akzije na dotalnych kurs. wošćachu. Rentowe a cełne liśćiny mějachu wjsche. Berlin hódnoći je financielnu situaciju na nasche pomery junsko-wo... a prosperowanje politiki.

Produktowe wiki jewjachu też wčera dotalny wobraz: ... wobrot a f wulkej nuzu dźerżane płaćiwy, wosebje ... wiki. Statna kitawiza kapuschinny, kupuje rožki ... a dowi, je pschelaz w hotowym farnje swoju płaćiznu we 10 pj. poruči, Nožka, jećmjenč a wowjs, dotalne ... dźerżachu. Na Drježdźanskich wikach pschejsa 10 pj. a wowjs 5 pj. porazo pódźelschich wikam wschitkich cłowjekow.

Dotrjeć płaćiśće wčera w Barlinje:

Pschenicy 10,05—10,15 hr. (10,20—10,30 hr.),
rožki 7,75—7,85 hr. (7,85—7,95 hr.),
... jećmjenja 8,70—9,20 hr.,
nalywnischo jećmjenja 8,35—8,85 hr.,
wowsa 6,75—7 hr. (6,70—6,95 hr.),

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:
za september: — (10,85—10,87½ hr.),
za oktober: 10,57½—10,70 hr. (10,85—10,80 hr.),
za dezember: 10,65—10,77½ hr. (10,87½—10,90¼ hr.),
za měrc: 10,77½—10,90 hr. (11,06¼—11,05 hr.),

rožki:
za september: — (8,55—8,57½ hr.),
za oktober: 8,21¼—8,30 hr. (8,30—8,33¼ hr.),
za dezember: 8,26¼—8,37½ hr. (8,36¼—8,40 hr.),
za měrc: 8,41¼—8,55 hr. (8,53¾—8,55 hr.),

wowsa:
za september: — (7,27½ hr.),
za oktober: 7,20 hr. (7,07½ hr.),
za dezember: 7,15 hr. (7,05 hr.),
za měrc: 7,32½ hr

w Drježdźanach:
pschenicy nowoje 9,75—10 hr. (9,90—10,15 hr.),
rožki nowoje 7,75—8 hr. (7,80—8,05 hr.),
jećmjenja nalěnkischo 9—9,60 hr.,
jećmjenja nalywnischo 7,70—8,50 hr.,
twowsa 6,60—6,90 hr.

Płaćiny w swinkach su płaćiny tudźeńskich wikow. Hdyž pak jone nalpomnjene njejsu, so njejscheměnichu.

Wiki schtwórtk w Shorjelu.

Pschenica 9,90—9,70 hr. (9,90—10,10 hr.), płabscha 8,85 hač 9,35 hr. (9,15—9,55 hr.),
rožka 7,50—7,80 hr. (7,40—7,80 hr.),
jećmjeń nalěnki 8,25—8,75 hr.,
wowsa 5,80—6,20 hr.
Swira 2,20—2,80 hr. (2,60 2,80 hr.), jeja 7—11 pj. (7 ... 10 pj.), běrny 1,50—1,60 hr.

Płaćiny w swinkach su płaćiny tudźeńskich wikow. Hdyž pak jone nalpomnjene njejsu, so njejscheměnichu.

Hamtske a šudniske powěsće.

Pschejhadowanja:
wutoru 11. oktobra 1932:
w Wjelnim we Schorjelu rěkatu bow. w 11 hodź.: Pišanske blido, 6 ćich, lěhatuscej blidši, centrikugowe blido, drastowy powěsał, polaz a podobne wěsy.
w Wjerschcach w hoscenzu „Zur Linde“ w 1 hodź.: Pišanske blido, ... maschina, kruwa, rólny wós,
w Narjeju w hoscenzu pop. w 3 hodź.: krowi, jałowja, bycžk a swinjo.

srjedu 19. oktobra 1932:
w Gornjej Kinje w hoscenzu „K lipowoj“ bow. w 10 hodź.: ... wošob. auto znamki „Stoewer“.

*

Khěžerska Zimnosć, wobdźe 11 jutrow wulka, hluscha Augustej Zschipowanej w Hermanezach. Pschejhadowanje budze srjedu 7. 12. 32 bow. w 11 hodź. we Wojerezach, jstwa 85.

*

Konkursowe powěsće:
Tónd je wurunanske jednanje nad samoženjom firmy Linke a Trusl w Budyschinje, na Zitnych wikach 2, wurunanje wobkuzowiskich, skónjch.
W konkursu nad samoženjom Jana Weinholda, wikowarja f twarschej potrjebu w Budestezach je hud dasschu termiju na srjedu 19. 10. 32 bow. 3/12 hodź. do Budyschina na sudnistwo, jstwa 141, swołał.

Drježdźanska burza (7 10.)

Pšeńca, 76 kg	195 200	běrnjace kružki	—
rožka, 74 kg	155-160	pšeńč. wotruby	9,00 9,30
nalětni jećmjeń	180-194	ržane wotruby	9,40 10,40
nazymsk. jećmjeń	—	pšeńčna muka	37 00 39,00
wows	132-138	ržana muka	25,00-26,00
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluski	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00 9.20	cokrowe truh.	—

Wične płaćizny w Budyšinje.

8. oktobra 1932

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnizša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica,	50 kilo	9.40	9.70
Rožka	50 „	7.40	7.60
Jećmjeń	50 „	8.00	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6.25	6.50
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	1.70	1.90
Syno	50 „	2,00	2.20
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	0.60	0.80
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	16.75
Ržana muka 60%	50 „	—	13.00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5.50
Ržane wotruby	50 „	—	5.50
Butra	1 „	2.60	2.80
Jeja	1 štk.	0,09	0.10
Husatka	1 štk.	—	—
Prosata 1116 štuk	1 štk	5.00	12.00

Prosace wiki dźěchu pomalšo.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

7. oktobra 1932 Płaćizny za centn. a zt. hriwnach
Skrótne druziny a woznamjenjenja.

Woły: 776.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 8 lět	32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	26—27
Mjenje picowane wšěch starobow	23—25

Bykl: 598.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	30
Połnomjasne, młódše	28—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	25—26
Špatne	22—24

Jałojcy a kruwy: 968

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	26—27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	22—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	18—21
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	13—17
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1122

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	48 56
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	37 48
Špatne (4.)	20—30

Wowcy: 4702.

Młódše a starše wukormjene (1. druzina	31—32
Starše wukormjene (2.)	26—30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	33—36

Swinje: 8674

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiżenjow, ha do 1½ lět stare	48—49
Wukormjene	44—47
Mjasne	43—45
Špatne	40—42
Rancy a kundrosy	38—42

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

8. oktobra 1932 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najnišša płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze miaso z kosćemi	1 kg	1.40	1 80
Celace miaso	1 „	1.40	1,80
Skopjace miaso	1 „	1,60	2.00
Swiniace miaso	1 „	1.40	1.80
Tukrainy swinjacy šmalc	1 „	1,60	2.00
Pšeńčna muka	1 „	0 44	0,64
Ržana muka	1 „	—	0 40
Khlěb	1 „	0,25	0,30
Jědźne běrny, nowe	1 „	0 05	0,07
Rais	1 „	0,32	0.90
Hróch	1 „	0 40	0 8
Soki	1 „	0,40	1,0
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	0,90	1,0
Sušeny połč	1 „	1,60	2 00
Dobre mloko	1 lt.	0 22	0,24
Jědźna butca	1 kg	2,60	2,92
Jeja	štuka	0,09	0,10
Jědźne buny	1 kg	0 49	0,60
Cokor drobny	1 „	0,76	0,78
Petrolej	1 „	—	0.43
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—	1 90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,20

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wowjowe symjo po tunu abo 1000 kg, newak 10 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	7. 10.	6. 10.		7. 10.	6. 10.
Pšeńca	201-208	203 205	bany	—	—
rožka	155-157	155-157	woka	17,00	7. -2
jećmjeń, nal.	—	—	mšne łupiny	—	—
jećmjeń	174-184	174-184	holte łupiny	—	—
wows	135-140	135-14	koradella	—	—
kukurica	—	—	rana wowsa	—	—
pšeńč. muka	25 5-28,7	25,5-28,7	tane wowsy	10,3-10,5	10,3-10,5
ržana muka	20,2-22,7	20 2-22,7	such truhanc	9,20-9,50	9,20-9,5
pš. wotruby	9,45 9,75	9,45-9,75	hrnj. kruki	—	—
ržane „	8,40-8,80	8,4 -8,8	syno, 50 kg	1,90-2,2	1,90-2,25
raps	—	—	rżana słoma	0,65-0,8	0,65-0,85
hróch Viktor.	22,0-25 0	22,0-25,0	pšeńč. „	4,5 -5,6	4 -4,6
lane symjo	—	—	wowsna „	4 -0,6	4,5 -6,0
ofeluski	—	—	ječna „	4 -6	4 -6

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sjawne dopominanje.

Dopomina so tutym na sapłacjenje dawkow, kotrychž termija tu je, a to

na wobrotowy dawk za september abo 3. protyčne schtwórcźlěto 1932

10. oktobra 1932

(schkitansći cźah hač do 17. 10. 32);

krijowoho dawka, 3. podźěl

10. oktobra 1932;

dopłacjenje dothodneho dawka a wobrotneho dawka po dawkowym wosjewjenju

10. oktobra abo 15. oktobra 1932.

Njejsu-li sakłate dawki za tydźeń sapłacjene, so wone na tydźeń dawkariowy f póstu dobjeru.

W Budyschinje, 8. oktobra 1932.

Finanzny hamt.

Přikrótšenj kurzaj za wothladanje skotu

na „Hornim dworje“ w Přišecach pola Budyšina
Trajetaj 3 njedźele.

1. kurzus za dźowki: wot 7. hač do 26. novembra 1932
2. kurzus za synow: wot 28. nov. hač do 17. decembra 1932

Rozwučowanje theoretisky a praktisky we wšitkich dźěłach wothladanja wulkeho skotu a swinj.
Šulski pjenjez 8.— hriwnow, jědź a bydlenje, tepjenje, swěca wšědnje 1 80 hriwnow.
Jězby po železnicy so zarunaju.
Wo připowědźenja prosy bórzy direkcija ratarskeje šule w Budyšinje. Prof. dr. Schellenberger.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Sćrjedu 12. oktobra 1932 dopołdnja w 9 hodź. je **sjawne pohódźenje wotrjezhneho wubjerka** w poschódźerni hamtskeho hejtmanstwa.

Dnjowy porjad je wupowěźenjeny w šluźobnym twarjenju hamtskeho hejtmanstwa a w gmejnach, kiž maju pšches 1000 wobydlerjow.

4. oktobra 1932. **Kamjenske hamtske hejtmanstwo.**

* **Sněhowe wichory w srjedźnej Norwegiji.** We srjedźnej Norwegiji su hižo sněhowe mjećele sakhadźałe a też wjele schkoždu nacjinile, wosebje pola Drontheima a Röroja. Sněh je nimale snicził pódne žito, kiž hišće na polach steji. S městnami leži sněh połdra metra wyšoko. Na dróhach su omnibusy w sněhu tćrjze wostałe.

* **Muž bjes spara wumrěł.** W jenej klinizy w Budapešće wumrě jedyn z najsajimawšich muži Kornelius Szekely. Tutón muž sa zyle poslednje 16 lět swojeho žiwjenja wjazy spał njeje. Jeho běchu we wójnje, hdyž bě z wyschicich leutnantom, na hłowje ranili. A wot toho cźasa wón njemóžeše wjazy spać.

Jězdny plan autowcje pósty
z Nowosalca-Spremberga = Wopakeje = Budestec do Budyšina

Płaći wot 2. oktobra 1933.

1	1	3	5	7	Tarif km	Železniske přizamknjenja	2	4	6	8
			16,13	†18,49		ze Žitawy do	12,41	16,33		2,46
	7,47		17,11	19,29		do Nowosalca-Spremb. z	11,52	15,37		1,04
	6,10	9,52	—			z Drježdźan Hł. dwór. do	—	—		—
6,05	8,13	11,52	—			do Nowosalca-Sprmb. z	—	—		—
6,55	9,00	13,00	17,55	20,15	0	z Nowosalca-Sprem., dwórn. do	11,35	15,18	19,56	0,50
6,57	9,02	13,02	17,57	20,17	1	z Nowos.-Sprem.,Hornje torh. do	11,34	15,16	19,55	0,48
7,00	9,05	13,05	18,00	20,20	1	* z Nowosalca-Spr., Pufee k. do	11,32	15,13	19,53	0,45
7,05	9,10	13,10	18,04	20,24	2	z * Wopakeje, Ht. Blick do	11,29	15,10	19,50	0,43
7,08	9,13	13,13	18,08	20,28	3	do Wopakeje, pósty z	11,26	15,07	19,48	0,4
7,10	9,15	13,15	18,10	20,30		z Wopakeje, pósty do	11,25	15,06	19,47	0,39
7,14	9,18	13,18	18,14	20,34	5	* Wopakeje, Zn. wěnc.	11,22	15,02	19,44	0,37
7,18	9,21	13,22	18,18	20,38	7	* Wurbisa, hosćenca	11,17	14,57	19,39	0,32
7,22	9,25	13,28	18,22	20,42	9	* Wbohowa, hosćenca	11,12	14,52	19,34	0,28
7,26	9,28	13,30	18,25	20,45	11	* Jiłoc, Herb. Grych.	11,08	14,48	19,31	0,22
7,31	9,32	13,34	18,29	20,49	13	Budestec, Hajnkow.	11,04	14,42	19,27	0,19
7,32	9,33	13,35	18,30	20,50	13	* Hajnic, Weber. hosć.	11,03	14,41	19,26	0,18
7,36	9,36	13,38	18,33	20,53	14	* Rašowa, hosćenca	11,01	14,37	19,24	0,16
7,39	9,39	13,41	18,36	20,56	15	* Bělšec, hosćenca	10,58	14,34	19,21	0,14
7,42	9,41	13,14	18,38	20,58	16	* Hornj. Kiny, „2 Lip.“	10,56	14,31	19,19	0,12
7,48	9,46	13,49	18,42	21,01	19	* Budyšin, Wjeleć. dr.	10,52	14,27	19,15	0,07
7,50	9,48	13,51	18,44	21,03	19	▼ Budyšina, dwórn.	10,50	14,25	19,13	0,05
7,54	9,52	13,55	18,48	21,07	20	do Budyšina, Žitn. wiki z	10,45	14,20	19,08	0,00
9,01		°14,18	†18,59	†21,26		z Budyšina do	10,48	14,05	18,57	23,17
10,59		15,53	20,00	22,24		do Drježdźan, Hło. dw. z	9,19	12,19	17,00	21,33
	10,52	14,08	19,01	†21,13		z Budyšina do	9,26		†18,57	22,17
	11,25	14,42	19,33	21,34		do Lubija z	†9,06		18,37	21,46

* Zastawa jenož po potrjebje. Wobkhod podsteji pósće we Wopakoj. Železniske přizamknjenja bjez rukowanja
° Jenož wšědne dny, póndźelu hodźinu prjedy. ‖ Jenož njedźelu. † Spěšny čah. o Jenož sobotu.

* **Se Shorjelja.** (Železniski cźah mori tři kruwy.) Blisko dwórnischcza w Habrachćicach (Ebersbach) pola Shorjelja schtwórtk wjećor wokolo 7 hodź. cźah wukrjeśneje železniznu tři kruwy Habrachćanskeho kujeżeho dwora pschejědźe a mori. Kruwy běchu so z pastwischcza wudobyle a na železniske kolije jabłžale. Dokelž běsche hižom cźma, njeběsche lokomotiwnik so kruwow z cźažkom dobładacź mohł.

Ze Serbow

— Wobjewěšćenje wutwaru „Justa“ poruča so nasim cytarjam i nowěchtom w dźensnišćim čisle. Proßtmy wo pschestrowe wobkedźowanje tuteho nawoločka.

S Jenkec. (Dwanaca dobopohibnyh.) 4. oktobra na zahnim powdowanju bě tu padnych do tudomneho birkeho dwora dosyć a wjetschi pjenjes, cyłapnik a drasty kradnyli. Mandźelska wobtrahowanjowa so bě hač na to padnych dohladowała. Dokelž běchu bliho dwora tschi podplahowych muzitschi widźeli, kiž tu so perom k Budyschinej wothalili, so někotři wutrobnizi muzojo za nimi puschtschachu. Woni so jich tež dohladowachu. Jako so tuzi pischcelčanjo widźachu, dachu so do cyłkanja. Pischeczerkarjam so poradźi, jenoho w Tšćanach zadźerkecz a kriminalnemu wotdźelenju pschepodacz. Tamnaj staj cyłkoj. Sajaty je 25-letny dundak z Hamburga, kiž je hižom 4 lět tyhostanje wotsedźoł. Wón so wusua, so je je swojimaj kompliscenej paduschstwo w Jenkecach stucził. Jeju mjenje pak pjeza wjazy njewě. Posa njeho namakachu hischcze wulki dźel kradnjenych pjenjes a kradnjeny cyłapnik. Sadowywarja pschepodachu Budyschemu statnemu rěčnistwu.

Se **Semiz-Tumiz.** (Domischnifki nusej.) Tudomne hórke towarstwo je sandźenu njedźelu dopoldnja w nowej schuli swój nowy domischnifki nusej poßwjeczilo. Musej wopschija mjes druhimi wězami bohatu geologisku zbérku a je w oktobru njedźelu dopoldnja wot 10 do 12 hodź. wotewrjeny.

S **Wóßlinka.** (Mißijonski zwjedźeń.) Njedźelu tydźenja, 18. njedźelu po zwjatej Trojizu, bě Wóßlink naš na zwjedźeń zwonkowneho mißionstwa pscheproßył. Wohoda, w kotrejž je něhdy njesapomnity Jmisch wjele lět skutkował a kotraž nětko tam na najdalschej pschedstraži stej, zakitowacz žerbsku rěcz a žerbske waschnje. S pschipołdnja Kamjenz, to město wyßke, je zwojimi módrymi horami dele do žerbskeje hole strowjesche. Tam je psched nješchto lětami žerbska rěcz w žerbskej zyrkwi wotmjelknyła; ale jeho poßledni žerbski duchowny, farar na wotpocznjinku Jenz, bě prózy njelutowawschi pschihlwatak, so mohł saßo nas žerbski mißionski zwjedźeń zobu zwjeczicz. Hewak běche ho jenoz mała horstka žerbskich duchownych sejcha: Nědźuschi Michałki njeprózny farar, Budeschczanki a Njeßwarzidźelski Pschewulka tež njebě cyrjoda žerbskich wodatych, kiž jej hischcze kemschenje w macžeznej rěczi waja, kiž pak cyłm nutrnischo zlowa zwojeho zwjedźenskeho prědarja, k. farara Mjerwy z Bukez, poßłuchachu. Tón na zakładu Jesajy 42, 5—8 **Sserbam pschiwoła: Nowu lubosez k zwjatemu mißionstwu! Tónle skutk 1. je Bożа wola; 2. ho stawa w Bożej mozy; 3. ho stawa zwětez k zohnowanju.** Njech sbudźa jeho khutne zlowa w žerbskich wutrobach saßo staru lubosez k mißionstwu mjes pohanami, kakaż běsche junu runje Sserbow dobra zhwalba! Na němskim kemschenju k. farar Krjeczmar z Drjezdźan, duchowny Herrnhutskeje wosady, na zakładu zlowa z Japoschtolskich skutkow 1, 6—8: „Wy budźecze moji zwědkojo waj jeno w Jerusalemje, ale hacz do kónza semje“, pokaza w zjiwych wobrazach z Herrnhutskeho mißionstwa, kak zez Bóh tón Knjes zwojich zwědkow pschihotuje. Zadyn wot tychle mużow njeje žam nětchto k tomu scznił. Jeluż je w nich skutkował. Schtoż samóh tón Knjes na tychle ludźoch dokonjeczi, to tež na naß samóże. Cžakajmy tehodła a poßłuchajmy na tele Boże: Budźecze! Na woběmaj Božimaj służbonmaj zyrkwinski khór pod nawjedowanjom zwojeho kantora motetu saßpěwa. S wutrobnym dźakom ta rjany zwjedźeń ho, jako wječzerne zmerki padachu, z hościlwym farikim domom roßzhonowachmy, z wutrobnym pscheczom, so chzył mjes wschehu mißionstwa lubej wobaße każ nam wschitkim w cžasach, hdyż je wschěch stron tak pschecziwo mißionstwu mjes pohanami ischkaraju, zwědomnje zhudźił, so njebychmy namakani byli mjes tymi, kiž dźe haj, haj, Knjeże! praja, wolu pak zwojeho njebjeskeho Wótza njeczinija! Sbérka wunjeßy na woběmaj kemschenjomaj popoldnju każ tež na kemschenju za dźeczi, na kotrymž k. farar Krjeczmar dopoldnja wo zjiwenju cžornego dźecza wot naroda hacz do zamołtatnosce powědasche, wschu hromadze 125 hr.

Z **Kulowa.** (Pruhowanje wobstal.) Hosćenczař Radneje pincy Pawoł Popjela je 5. oktobra před pruhowanskej komisiju knjeżeństwa w Lehnicy pruhowanje jako wobhladowar mjasa a trichinow wobstał. Tak ruče hač so jemu wot wyšnosće nadawk dostanje, přewozmje wón městno dotalneho mjasowobhladowarja Domanje, kiž doepěje starobu, při kotrejž so na wotpočink poda.

S **Dubeho.** (Nahła śmjerć.) Njenadźizy wumrě schtwórtk rano 28 lětna mandźelska Helena Schubina. Swój poßledni wotpočink namaka wona na Mutrancžanskim pohrjebnischczu. Wichitzy wjeßnjenje je sawostajenymi zobu žaruja.

S **Mužatkowa.** (Ste sczěhki swadny.) W tudomnym Kahrez hosćenzu zo hosczej pschereczejschtaj. Jako hosćenzař mjes njeju stupi a jeju směrowacz spyta, kto jeho schtenaudźelacžeř F., kiž z nožom wokoło zo machasche, bliżko wutroby. Hosćenzař ihubi wjele krwe a dyrbjesche lěkarskeje pomozy hladacz. Stuczeř je zo schtwórtk rano je swojeho bydlenja wotßalik. Boja zo, so je ruku na zo złożił

Z gmejnskeho žiwjenja

Z **Khrósćic.** Gmejnscy zastupnicy mějachu pjatk wječor swoje 10. porjadne posedźenje pola wjesnjanosty. Krótko po sedmich powita k. Kokla přitomnych a přečita najprjedy wšelake zdźeleńki. Wobydleř J. prosy, zo by so jene zapisanje na leżownostnym hamće w Kamjencu dla dawka wotstroniło, štož so jenohlósnje wobzamknje. Dale so přečita pismo wokrjesneho skótneho lěkarja, što ma so wšitko pi předawanju na mjasowych jětkach wobkedźbować. Trěbne sadowe štomiki so nětk w Budyšinje skazaju. Gmejna so přeco hišće prócuje, jeneho lěkarja dostać. Hamtske hejtmanstwo je postajiło, 135 proc. přirażka k leżownostnemu a přemysłownemu dawkej zběrać. Ale wot horjeka namjetowane 500 proc. přirażka k mšćańskemu dawkej zběrać, wotpokazaju zastupnicy jenohłósnje. Ludowu kupjel nastawarić, njemóże gmejna dla wulkich wudawkow tuchwilu wuwjesć. Tohodła dyrbi so za tutón zamysł postajena łučka njedźelu za tydźeń znowa přenajeć. Zastupniey jednaju tež w jenej bydleńskej należnosći. Żelezne wobłoženje při nowym mosće ma so nětk skónčnje připrawić. Wudawki za to běchu so zapodale. Po wothłosowanju dosta tute dźełło kowarski mišter Hermann z Khrósćic.

Z Łužicy

* S **Korjymja.** (Najstarscha wobydlerka wumrěła.) Wczera je najstarscha Korjymska wobydlerka knj. Kolpina psches 93 lět stara wumrěła. Minjeny měsaz běsche zwoje 93. narodniny pschi dobrej strowosći zwjeczicz mohła. Wona běsche Sserbowka.

* S **Bjarnaczic.** (Dźesko na spinalne wokhromjenje wumrěło.) Tu běsche 4lětny hólz Günther Gußak na spinalne wokhromjenje sthorił. Jeho dyrbjachu do Shorjelskeje Carolusleje thorownje dowjesć. Tam je dźěsko wumrěło ani so by jo jemu wědomje saßo wrócziło. Wono běsche na cžežke spinalne wokhromjenje sthorilo.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu njedźelu:** Budźe wißate a macžate, tola cyłpliwo.

* **W Běłych Horach w Delnjej Łužizy bu dwanaczelinchu holza sajeli. Dołho prěwschi je so hólz słónczinje wusnał, so je khěžu zwojeho nana sapalił a na dwanacze mějnach w Běłych Horach woheń założił.**

* **Bielefeldski wobsebity žud je něhdyschemu wukhowańcu za spomožerskeho doma Wabbela a jeho žonu Kuscinskeho k smjerczi sahudźił, dokelž staj na paduschnej cěsće z kradnjenym automobilom dweju policistow sajeloj. Sudowny pschedsyhda praji, so žud njebudźischce Kuscinskeho k smjerczi sahudźił, hdyż njewuczinje z nimi wukaz k tomu nuznowany był.**

* **Sa Poruhrisku su tele dny němske knjeżerstwo Prajski, so by do njeje němskeho kommißara z wojebitej pomocu pósłało. Wón dyrbi jeżiwjenje njesakłuczenych zawěscziez. Mjes 3 milijonami w 14 městach wuzwolenych poruhrskeho kraja so někotre 1 milijon wobydlerjow je sjawnymi srědkami podpěruje.**

Swójbne powěsće

Semrětoj: Marja Wildina rodź. Helgešez w Budyschinje, 82 lět; khowanje budźe jutsche njedźelu dop. we 11 hodź. wot žarowańskeho domu. — Wilhelm Matthischewski mischtr w Jabłońzu, 59 lět; khowanje budźe jutsche njedźelu pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu.

Towarstwowske powěstniki.

Drjezdźany. „Jednota“ zmjeże wutoru 11. winowca swoju błownu zhromadźiznu w tow. domje Bayrische Krone, Neumarkt 4. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. Přednošk ze swětłowobrazami so Tobiskići (k. farař dr. Jakubaš). Bohaty wopyt wočakuje Předstejerstwo.

Hodźij. Towarstwo „Jaroměr Imiš“ zmjeże nadźelu 9. winowca pop. w 5 hodź. zhromadźiznu pola Mazec. Dowěrnicy chcyli to wšem sobustawam wuwić. Je přisłušnosć kóždeho, zo tam přińdże. Předsyd.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Prosymy brjesebi skazane wobrazy złeta hnydom wotewrjeć.

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentstwa. Zaswjeczork w Nowym Měsće dyrbi bohużel přichodźelu dla njeczobuzneho přinada wupadnyć. Hišće so wam přichodnu sobotu tutón wječork wobmyslować? Wšitkich wobdźělnikow hyšći prosyl, zo bychu pónđelu popołdnju wokoło 4 hodź raz do Bjedworja k Nawkecom přišli. G. W.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawóšk: G. Janak w Budyšinje.

Jězdny plan za autowu póstu z Budyšina do Barta a Hrodźišća

Płaći wot 2. oktobra 1932

Železniske přizamknjenja:

| | | |

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a dźěći Smolerjec knihićišćerња, zap. dr. z w. nak. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobliczenja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čełneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej banci wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 238 — Budyšin — Póndźelu, 10. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němski stat je za nuzowe dźěła w Sakskej 15 milijonow hriwnow postajił

Kaž je znate, je Sakska poměrnje kraj z najwjetšej bjesdźěłosću. 31. awgusta 1932 je w Němskej w pšcherěšu na 1000 wobydlerjow něhdźe 84, w Sakskej pak něhdźe 135 bjes dźěła było. Bjesdźěłosć w Sakskej potajkim 62 proz. nad pšcherěšku němskeho stata leži. W Bayerskej je bjesdźěłosć jenož něhdźe 58 proz., we Württembergskej a Badenskej samo jenož 53 prozentow wuczinika. Potajkim w połnocnišej Němskej bjesdźěłosć daloko pod połojzu sakskeje ležiny ležesće.

Kak cźežko je Sakska tež finanzuje z bjesdźěłosću wobcežena, je z ličby spomožerstwowych njesamostatnerjow spóznaš. Po njej je ličba spomožerstwowych njesamostatnerjow, na 1000 wobydlerjow wobličena, 30. julija 1932 w pšcherěšu w zyłej Němskej 36, w Sakskej 56, w Bayerskej jenož 21 a w połnocnišej Němskej jenož 16 prozentow wuzinia. S wulkeje ličby spomožerstwowych njesamostatnerjow je najlepje widźeć, kak jara je w **Sakskej stat a gmejny z bjesdźěłosću tež finanzuje** wobtažene.

Němski stat je pšchi wudźělenju swojich stajankow pšcheco najmjenje na Sakšku dźiwał. Kaž je ministerialny radźićel Hoppe je sakskeho dźěłowjeho a hospodarskeho ministerstwa w nowinarskej konferency pjatk rozłožił, je so sakske knježerstwo tohodla pola němskeho knježerstwa dorazne wobcežowało. Sakska je skónčnje najwišom liježeho dospěła, schtož je dyrbjała na kóždy pad dóstać. Sakske knježerstwo je wobzebje ważnosć na to kładło, so by so

dźěła zarjadnistwa němskostatnych wódnych dróhow po możnosći wupyšchestrěło,

dokelž so sakski stat finanzuje z tymle dźěłom njepocźežuje. Sawjedne je so dźěła pola Posty, Blajewiz a Kötzschenbrody k wuprawjenju nisteje wody a k wobtrjewjenju brjohow. Sakske knježerstwo so prózuje, so by so niska woda pola Münchriz-Moriz a pola Gohlisa wuprawiła. Dale je so namjetowało, so by so pšchisłatowa pšchibrožba na muriju w Riesy wuporjedźiła a so bychu so někotre druhe dźěła tam wuwjedle.

4 milijony za meliorazije.

Němske sejmowjeńske ministerstwo bě za katarske meliorazije w Sakskej 500 000 hriwnow postajiło. Sakske knježerstwo je wuskutkowało, so je so tale summa na schtyri milijony hriwnow powjetšiła. Pšchede wšchěm dyrbja so luki pšchi rěkach w połnocnej a rasiſchej Sakskej, wosebje we **Grošenhainskim, Kamjenskim, Budyškim a Lubijskim hamtskim hejtmanstwje z wuprawu rěkow schkitaćz.**

Po twarskim programje krajnych dróhow němskeho wobłhadneho ministerstwa dyrbja so z wjetšcheho dźěła jenož dźěła na dalokich dróhach wuwjesć.

W Sakskej je so za twarjenje statnych dróhow něhdźe 9½ milijony hriwnow postajiło. S tejše summy dyrbja so dróhi na 45 městnach wuporjedźić a so 60 kilometrow nowych natwarić. Dale móžetaj so **dwaj milijonaj hriwnow** na dróhowe twary wokrjesnych swojskow na tak mjenowanych cźornožołtych dróhach nałožić, dale **dwaj milijonaj hriwnow** za tajke dróhi městow swonka wokrjesnych swojskow, kotrejž móža pak jako pšchełhodne abo wobzěłne dróhi ako wupadne dróhi dalokich dróhow płacźić.

Pódła teho dyrbja so za **jenotlive naprawy** njenjeje pjerdki nałožeć. Myšla zhebi na to, hacźenje **Seidenbacha pola Kamjenicy** w awgusće 1933 dotwarić. Dale dyrbi so wulke pschedewjesće **sastaranja krjejźnjeje Sakskeje z wobu sapocźecź,** pšchi cźimiž ma so Bystrica w Freitalu wuprawić a so kanalisazija w Freitalu połepšić. Dale móža so dźěła za **sastaranje kraja se zwěcźałym plunom** we wjetšchim wobšahu z tychle srědkow podpjerać. Potom dyrbja so za wucźišćenje rěki Halschtrowa pšched Lipskom haty natwarić.

W dobrowólnej dźěłowej słužbje, wosebje pšchi meliorazijow, wuprawjenju rěkow a pšchi sabydlenjach je so **16 000 dobrowólnikow** wobdźěliło. Tale ličba je pak hišće z pomérnje mała, dokelž je w Sakskej 135 000 młodych ludźi z 18 hač 25 lět, kotříž mohli so za dobrowólnu słužbu samolwicź.

Přećiwo wottwarjeniu studijowych radźićelow a přećiwo wulkemu šulskemu pjenjezej

Sćěhi sakskich filologow w Dyježdźowach je so z kwalifikowanymi wobsamknjenjomaj pšchećiwo wobmjezowanym naprawam wobroćili, kotrejž dokonjawosći wyšchich šulow broja. W prěnim so praji:

„Wotwobroćenje wot deflazije a nowe puće k sarabjenju dźěła su jo jako jenicźke możnosći k wobnowjenju pokazałe. Na wopak wyšchicha šchula hišćeze pšchezo pod cźišćenjom dajazych naprawow stej. 200 studijowych radźićelow su dołho, předy hač su k starobnej njesu doschli, k njedźiwałosći sajźudźeni, druhim stam tón samy dóst hrozy. Pšchi tym pak so žadyn ze 700 assessorow njemóže nadźeć, so hdy sajstojnstwo dóstanje. Dyrbi so žadać, so je tutomu wottwarjenju a rubježnemu wuwuźiwanju kónz cźini.

W rozsudźenju pšchećiwo **podrožењu schulskeho pjenjesa** so praji: Sandźene lěto, něchto cźasa pšched sniježnjom płaćišnow, su schulscy pjenjes pšchi wyšchich schulach tak wyšoko stajili, kaž bo dotal hišćeze njeje zhłyschało. Wosebje hrěnje worschty naschelho luda njemóža dźensa njedźiwajo na najwjetšich woporow a tradanjow pšcheje swojich dźěći za hłubschej duchownej dźěłanosću dopjelnicź. Wyschscha schula je w strasche, so za stawosće schula sćinu. Towarstwo sakskich filologow je stajnje sažadu wuzwobodźenja wot schulskeho pjenjesa sastupowało. Kaž dołho pak so to njehodźi dozpjeć, wono se wschej rozsudźenosću žada, so by so powjetschenj schulski pjenjes sniźił, a so bychu so położenja za zwójzby z wjele dźěćimi rozmnožile.

Samsne lisćiny landbundoweje strony

Stronimy wubjerk němskeho landbunda je njedźelu na swojim sjězdu w Barlinje wobjawnikuł, so landbundowa strona pšchi wólbach do němskeho zejma samsne lisćiny nasaji. Sa to wobsamknjenje je rozsudźiło, so dyrbi so za myšl autoritetneho knježerstwa, kajkeż je nětcźišcze knježerstwo, najschérscha fronta wuttworicź. Němski landbund sobom w połnocnjanjowym sbrowadźenju katarstwa tež w pšchichodźe nusnosć k sawjesćenju zjiwjenjowych sakładow němskeho katarstwa widźi. Jednanja k pšchisamknjenju k druhim skupinam, z cźimiž so wuskutkowanje kóždeho wotedatcho hłoša sawěsći, pšched dojednanjom sćeja.

Přećiwnistwo nacionalnych socialistow přećiwo němskonacionalnym

Nazionalni socialistojo, pjerdawschi zwjatarjo němsko-nazionalnych, pytaju tutym wólbnym agitaziju po mózwjesći poczejeć. Hacź dotal su na wojazorych městnach jich wólbne zbromadźizny rosbili. Dla jich nahladnosćenje je so tež w Düsseldorfu němskonazionalna wólbna zbromadźizna rospuschcźiła. W njej su dweju wopytarjow zbromadźizny tak cźežko sranili, so su jeju dyrbjeli do **čhorownje** dowjesć. Pódła teho je so wjele lohkosranjenych naliczilo. Jenemu wopytarjej, kotryž cźajsche z galerije do zbromadźizny sćelecź, su pistolu wzjali. Pšchi tym su młodeho cźłowjeka pšches wobkładowanje do sale cźišnyli. Někotre cźorno-běło-cźerwjene **čhorhoje** su wotrěhnyli. Nazionalnemu socialistej, kotryž bě cźorno-běło-cźerwjenu **čhorhoj** wotnjesł, su sajeli.

Papen wo stahlhelmje

Němski kanzler z **Papen** je njedźelu pšchi prěnim pšched wjedźenju filma 13. stahlhelmowemu sjězda němskofrontskich wojakow pschitomny był. Na **kónzu** pschedwjedźenja němski kanzler praji: „Stahlhelm je tśinacze lět za sakład **noweje Němskeje wojował.** Wón nje wjeze podarmo wojował."

Skórźba dla zjschiwdźenja Pschećiwo oldenburgskemu ministerskemu presidentej.

Evangelska wyschscha zyrkwina raba je oldenburgskeho nazionalno-socialistiskeho ministerskeho presidenta Rüpera dla zjschiwdźenja wobskórźała. Rüper bě w jenej rěcźi rjekł, so je kulturna haŭba, so oldenburgscy duchowni misionscy pschedmiotschk cźornoschkeho duchowneho kśiwanja podpjeraju. Wyschscha zyrkwina raba je so za skórźbu rosładźiła, hdyž po rtuym rosrěcźenju z ministerskim presidentom tutón zwjaz zjschiwdźaze głowa njeje wrócźo wzał.

Ćežke politiske puki

Sobotu w nozy je w Lohrsdorfu pola Neuenahra k cźežkim pukam mjes pschiwiwšowarjemi nazionalnosocialistiskeje strony a wjesnymi wobydlerjemi dojschło. Pschi tym su 20lětnemu pachoła z Lohrsdorfa morili, druheho cźežko a dwoju lohko franili. Sranjeni tehorunja w Lohrsdorfu bydla.

Potłóčeńe němskeje rěče w šulach połodnišeje Tirolskeje

Němske schulske towarstwo w połodnišej marzy je 10. oktobra, lětny dźeń, na kotrymž je so połodnišca Tirolska Italskej pschepodała, napomnianje wudało, w kotrymž so na njepschejtawace potłóčenje a cźerpjenje Němzow w połodnišej Tirolskej pokasuje. Na tym so mjeno z tym njepschemění, so su so poměry němskeho luda k italskemu ludej pschemeniłe, na wopak Italjenje w tu khwilu k potłóčenju němskeje mjenischiny wosebje krute naprawy cźinja. Potłóčowanje dale dźe, wosebje w nastupanju němskeje rěcze w schulach. Dóst Tirolskeje z tym w swamnjenju wjetschcze hrudoby a wjetschcze starosće steji niż jenoż za połodnišu Tirolsku, ale za wschitkich Němzow, kotříž su sebi sacźuwcze za Němzowstwo na tamnej stronje mjezy sakhowali.

Němzam w połodnišej Tirolskej so podobnje wjedźe **kaž ćužišim Sserbam, kotrychž** rěcź su hišo psched 50 lětami wobjawili sebje w pruskich Sserbach je schulow wustorkali. Němzam w połodnišej Tirolskej njemóže wulka Němska pomhać. Pschemóz nad prawom dobywa. Tej Sserbja so je sadwělowanjom podarmo pschećiwo pschemozy wobaraju. Wschě petizije niczo njepomhaju.

Herriot w Elsasu rěčał

Pschi pożiwjecźenju wulkeje wodkanje w Kembsu, pschi wopomnjeńskej zwjatocźnosći za Ladwienych na Hartmannsweilerkopfu a pschi wopomnjeńskej zwjatocźnosći na cźežkożłowakskim cźežnym pohrjebnišcźu w Carnay sta so někotre rěcze wotmołe, z kotrychž je wosebje rěcź ministerskeho presidenta Herriota kedźbliwoseje hódna. Dotiwanjenje wodarnje w Kembsu je Herriotej składnosć dało, **swoje wjeselе na naawrócze Elsaźka k Franzowskej wupraziеć. Franzowskej rańschej provinzy stej franzowskej a franzowskej wośtanjetej.** Ministerski president potom wo połodnišim franzowskim knježerstwu **na organisaziji měra a bjecstracha** rěcźesche. Franzowska by so wjeselіła, prajі, hdy by mohła swoje prózowanja z prózowanjemi druheho dźiwjeho luda sjednoćeć, kotryż so runje tak **wo wobnowjenje europiskeho a swětoweho hospodarstwa sajimnje.** W Genfu so franzowske knježerstwo hotuje, **plan k organisaziji měra a wotbrouenja** nastajeć, kotryż so hnydom, hdyž budźetej jemu najwyschischa franzowska sakitaiska rada a ministerska rada pschihłosowaći, mózwjesćanu pschedpołoži. Franzowska žebi swoje prawne dojednanje pschеje.

Na cźežkożłowakskim cźežnym pohrjebnischcźu padnjenych cźežkożłowakskich wojakow je swonkowny minister dr. **Beneš** głowa jimasche. Dopominasche na słužby, kotrej běchu Cźesi a Słowaźy sa cźaś swětowеje wójny Franzowskej wopokałali. Awstrisko-Wutherika, pschećiwo kotrejž su Cźesi a Słowaźy na rusiich, franzowskich a italskich bitwischćach wojowali, je hižo tehdy hódźinu swojeho rospada bicź sabłyschała. Morwi, kotříž w elsaskej zemi wotpoczinja, w macźernej zemi wotpoczinja; pschełoż za nich je Franzowska, kotrejž su Cźeskożłowakska sa to dźakuje, so je so wobnowiła, **druha wótcźina.**

12 milijardow deficita w Francowskej

Franzowska ministerska rada je so w swojim pożledźnim pożedźenju z praschenjom sabérała, **kak** ma so wocźakujonu **njedostatk 12 milijardow frankow** w ketuschich statnych finanzach wottstronicź. S tejele summy so 4 milijardy frankow se sniżenjom danje statnych hódnotnych papjerow wobšeje wójnischi pożćonkowu swjedu. Pol milijardy dyrbi so za skrócźenje sastojnischi mdowu wo 4 hač 6 prozentow dobyć. Něhdźe 7 milijardow frankow, kotrež sebi někotre wudawki za peulije žadaju, dyrbi so z wutworjenjom penzijskeje kasy wurunacź. Stat budźe so tuke kaźu w pschichodźe jenoż 4 milijardy frankow wudawacź. Sbyłt dyrbi so pschichodnje z pożćonki bracź. Dokelž so za 20 lět liczba dostawarjow penzije jara sniży, by pschesyłk je 4 milijardow po něczim k wotpłacźenju pożćonki dosahak.

B'ezdźětosć na swěce

Internacionalny dźěłowy hamt je lětha w juliju, auguscy a septembrje statistiku jednorjadnych dat. S njeje je spóznacj, so je w lětušćim śerjim schadźowcerskeje pornjo łońšchemu tśerjemu schadźowcerstwu bjezdźěłkosć powschitkowje pschibźerała.

W někotrych krajach, wosobje w Jendźelskej a Danskej, je so bjezdźěłosć też w lěcu zhórschicka.

Titulescu minister zwonkownych należnosćow

Rumunski ministerski president Majda je njedźelu wjeczor nowinskich sajmpjerjow pschijał a jim zdźělił, so je wot pósłanza Titulesca telegram dostał, so posticnene ministerstwo zwonkownych należnosćow pschijima. Ministerski president pschispomni, so je zwonkowna politika Rumunskeje njepschemjeni, hdyž Titulescu ministerstwo zwonkownych należnosćow pschewozmje.

Rumunska chce płaćenja za wukrajne pożćonki zastajić

Rumunska je we wulkim pjenjezbnym cźěsnje. Jej njeje runje kaj Němskej wjazy mózno, zjawoje wukrajne pożćonki sadaniecj a hischcze mjenje wotpłacjowacj. Tohodła je mózno, so budźe Rumunska moratorium, to rěka cźakanje wěricźelow na dań a wotpłacźenje žadacj.

Dla statneje pjenjezneje nusy chze nětcźischcze knjezerstwo wrócźo stupicj.

Arcybiskopa w Mexiku zajeli

Arzybiskopa Pascuala Diaza w Mexico-Citu je w jeho wobydlenju zajeli, dokelž je Bohu źłužbu bjes dowolnosce wyschnosce wukonjał.

Statne knjezerstwo mexikanskeho zwjazkowego stata Vera Cruz je wobsamkło, mexikanski kongreß namołwicj, so by wschitkich duchownych z kraja wuhnał a wschě zyrkwje zamknył. Tónle namjet je na to zasłožuje, so su duchowni zwjetša stacźanste prawo zhubili, dokelž bamjez kluja, kotryž je z wjednikom mexikanskemu statej njepschecźelsźy smyslenego stata.

Měšćanske dźiwadło

Cyganski baron.

Operetta w tśoch jednanjach wot J. Switzera.

Hudźba wot Jana Straußa.

Sobotu 8. winowca wjecźor 1/4 9 hodź. bě w měšćanskim dźiwadle premijera tuteje dosć zajimneje a derje znateje hry. Wopyt zajimcow bě dosć słaby. Spodźiwno. Njeje zajima abo pobrachuja pjenjezy? Hraješe so poměrnje derje, ale jewjachu so też słabe momenty. Waltaŕ Fritscha hraješe hrabju Pětra Homonaya derje a wuraznje. Fred Kittler bě přijomny kral. komisar Conte Carnero. Alf Edgar Ronald měješe titulnu rólu młodeho emigranty Sandora Barinkaya. Jeho spěw bě dobry, tola bychmy radźili, hišće jasniše wusłowjenje. Knjez direktor Syguda hraješe bohateho swinjaceho wikowarja Kalman župana ze strowym humorom a typiskim wuraznym. Jeho dźowku Irmenu hraješe Gertruda Barth. Bě přijomna zastupjerka swojeje róle. Cyganku Czipru hraješe Truda Conrad dosć derje. Jeje dźowku Safti předstaješe Johanna Barklin. Snadź by tu cyganska wobrótnosć bóle so zwuraznić dyrbjała. Wšě dalše małe róle běchu přijomnje wobsadźene. Chór wšak njebě druhdy cyle wěsty, tu je hišće wuhladkowanje nuzne. Cyła hra sama pozhubjowaše jara, dokelž bě khětro so skrótšiła. Cźehodła? Najrjeńše partije w třećim dźěłu cyle wuwostachu. — Hudźbne wuwjedźenje leżeše w rukomaj kapałneho mištra Joh. Kokka. Mały orchester při swojim słabym wobsadźenju dawaše sebi wšu prócu. Straußowa hudźba při tutej hrě wšak też cźežka njeje. Režija a nawjednistwo rejow leżeše w rukomaj dir. Sygudy. Snadź mohło so reje hišće wuhladkować. Jewišćowe wobrazy běchu přijomne, kostumy na barbny efekt złožene. Hišće raz: su skrótšenja hry nuzne abo njewotpohladane byłe? Budyšćanam a wokolnym wobydlerjam doporučamy: wažće sobi swoje dźiwadło, wone je posrědnišco duchownych kubłow, kužoł rjanosće. Skoda by było prócy a wopora, njeby-li lud praweho zrozumjenja za ważnosć dźiwadła měł. -f.

200 lět stara kótwica.

Do syće belgiskeje rybarskeje łódźe „Andrea Jeanne" zašmjata so při jendźelskim mórskim brjozy stara łódźna kótwica. 40 zentnarjow cźežku kótwicu maju za znajmjeńša 200 lět staru.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 10. oktobra 1932.

— **Wot wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 7... hygrometer +7, thermometer w nozy +8. Wodźe bě... Sedobotny bjeschcźik je nasche łuźne hona schcejerdźiwje wokschi... bróšnu pschemarzał. Mjeńko dźěła na roli njeje za tuhy stot... tak wobcźežne a wosuzne. Hrušće pod bronami hižo rozpadaju a rosumiewaja. Wjeźera běše sajso wurjadnje rjany a mily a... sjunski dźeń. Se hrudobu cźe napjelenje, hdyž nasch hi... schrekła schcejeśijanskeho sarkuca, widźischcli so nasch... burja se swojimi konjemi na swojich połach njebźelu dopoł... dźełała. Swony z Božich domow wołaja jich podarmo k... mu płowej. Wón luby Knjez je łětha nasche hona bohacze... nował a je wobarnował psched kupanimi a cźežkimi schkodami. Sa tute druźimi kschcejśijanow je wschcehomózny... swoju cźežu łaźnju bźe podarmo wutajił. Tola njech so... mbja. „Bóh so njeda za śmjech mécj!" Jeho źiwjate... słónca też se śurowym hrozenjom. Butarnu je, tajtim... bom bo źiwdomnja rěkcej. Dawno su wot so cźěrbli... rěł a połožnu nałoź. Pohladaj do jich domow! Se źiwi... bwójbnymi nětnzaja. Hłubschcho, něznischcho sarkucow... njesu khmani. S połožnosću hinje też narodnosć. Nasch... cźaš śmje někto najšćerje bóle nasymścj raś. Nasche kuh... wjedro wosnanje brje scherjate a wiźate. Wobschkrna nużna... nogu se swojim hacź bo śrjebźańje Europy sahajnym wate... cźełnje pśches nasche kronj, nam z khwólemi beschcźowanj... bjo. Nad ranschej Europu mamy hischcze źiwjenu wyschinu... łeś na nasche wjedro so źiwjenje wulkuliuje, bo brje pśch... neho beschcźowanja bojcej njetrjebamy. — Juńse wulorne... bźa śtworcku 6,16 hodź. a khowa so 5,17 hodź. Měśacź śtyr... popołnju 4,17 hodź. a khowa so na ranje 2,38 hodź.

— **Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje** bu... dźe příchodnu srjedu 12. oktobra 1932 pop. w 2 hod... w Serbskim Domje w Budyšinje. Dokelž so waž... přednoškaj poskićitaj, wočakuje předsydstwo M... cy Serbskeje, zo so jeje sobustawy prawje bohaće... zhromadźiznje zeńdu. Přińdźo universitny prof... z Barlina a přednošuje nam. Tuž dyrbjeli Maćic... njo pokazać wulki zajim za zhromadźiznu. Tu... knjez rěči hakle pśeni króć w Budyšinje, přednoš... wo nadawkach serbskeje ludowědy. Też druhi pr... nošk k. dra. Wirta wo serbskim rěcnym atlasu bud... zajimawy. Njech so prócowanje Maćičneho předsy... stwa ze bohatym wopytom mytuje.

— **Měšćańske dźiwadło.** Dźenja póndźelu je w měšć... šim dźiwadle rejwarśki podawk prenjeje rjadowanje. Promin... na Drježdźańska rejwarka Palucca poćeri tutón wjeczor jo... króćnu rejwanšku hóńmu hru z dospołnje nowym programom. Njetkiwajcy twdawkow dźerza so pśacźiwy nisto a runaju so tym cźěrchy. W 2. abonnentnym pschedstajenju A bo wutaru... bańskikowy brama „Wótnórjeny swón" wot Gerharta Hauptmanna pschestajja. Pschedstajenjske wotewrjenje měšćańskeho dź... wadła kiž tak wulke pschipósnacze namaka, so tehorunja wu... Jora a hrjebu hraje.

— **Zónski sastaraśći thowanz** bźesche z wjecźehnjenje w Wetschećerdorfe pola Lubija cźekny. Polizija hołze w naschim mjesce beźahny a do khowanjenje jatby wja.

— Polizija wuśledźi w jenym tudomnym hoscenzu a ja 37 lětnehu knihowneho revisora, kotrehoż wyschnjej z łóżerskim piśtolom pytasche.

— **Wuśledźeni paduschi.** Srjedź septembra běchu so tu... Kjarnjej drózy paduschi do wukładneho kaschczika dobyli. Z... stote rjeńzaski, pjerschcenje a druhe wězy krabnyli. Budyšće... mirnalne wotkładźenje je tjoch tudomnych 18- a 19 lětnych... chołow wuśledźiło. Wulki dźěl stołtych tworow móžeše so wo... kuhnjenemu wótcźu. Paduchom móžachu hischcze druhe padne... stwa w klamach dopołasacź. Pschepytowanja njeju hischcze... le skónczene.

— **Paduschiwje pjerjiny.** W nozy k 29. septembrej su w wjeśaj Kundraćicach se samknjeneho kjšćewa za pjerjinu 4 ... srake kaćki a nětkuze 10 kur wschelakich rasow a w nozy k 6...

K. Ch. Baar:

Jan Cymbura

Sudnosćelka bdła.

125] (Pokraćowanje.)

„Derje. A schto hischcze?"

„Knjeza źłužba, próśdnistwa družba — kaž žym na swojej wóći widźak. Wschudźom, hdźež pjecź, schcesć ludźi dźěłasche, stojesche pschi nich dohladowar, lambora, brósnik, strażowar abo łěkarik; ale žam njedźěłasche. Cźłowjek ma dźěłacź, dokelž je k dźěłu stworjeny kaž ryba k pkowanju abo ptaćt k létanju, dokelž žo jomu bjes dźěła jtyka. Radostnje ma dźěłacź a pschi dźěle žej śpěwacź, ale nima nad žobu hladacza mécź, nima žo do dźěła honicź je žwarjenjom, hrożenjom a pokutami. Tej tón dohladowar ma kóždy dźěłacź a kuždom pschikładne dźěło pokasowacź. Pola naš dźěłacźerja njeranjamy, nad njeho žo njepowyschujemy, ale z nim we wschěm jenaizy do dźěła žo sapschahamy, haj bur žam žebi hórsche a cźežsche dźěło pschidźeli a dźěłacźerja jako hólcza žej waži. Wobaj kaž bratraj dźěłataj a k shromadnemu blidu žo žydataj."

Dołho wjećkich mjelcźesche, słónczuje pak rjekny: Wjele prawdy je we waschich porokach, ale cźasy žu žo pscheměnike a nam wjazy mózno njeje, so buchmy patriarchalnje žiwi byli. A słónczuje je to też pola waž jenoż praschenje cźasa. Zymbura, hydźmoj žo a porucźcje, schto bychsche žej pschał hischcze widźecź."

„Ničo wjazy, knjeze wjećko, wjele žym widźał, zlyschał a zhonił, ženje to njejabudu, a ničo za žto, proschu, žym-li žo někak pscheprajił ako žym-ki knjeza wjećka ranił, žym jenoż hłupy, prosty bur."

„Navopak, Zymbura, rozmołwa z wami je nje nimo měry swjeselika, dowolicźe-li, pschewodźu waž a do Pucźimja waž dowjesu."

„Džakuju, knjeze wjećko", rjekny Zymbura, „Bohu džakowano, mam strowej nosy, donjesetej nje.

„Jedu na pěśkowsće dwórnischcźo wjećkowoju napischecźo, tuj jědźcze je nmu."

„To žo hinak pobłucha, skadnosće wužiju, budu snajmjeńscha prjedy doma."

Sydnyschtaj žo. Konjej bórzy zahrabowaschtaj. Kohoždyli setkachu, kóždy wołta sjejo a hladasche za wosom. Zymbura žo z wjećkom wjese! Łakaj z bramatym pohonccjom na kóšliku, konjej pěścźnej kaž wětr, wjećk žo pozbměwa, też Zymbura žo z wosa na snatych pozměwkuje a wjećkej jich mjenuje. Pschejědźeschtaj Pěšt a běschtaj psched dwórniscźecźom. „Mami hischcze pol hodźinki cźasa", wucźahuje wjećk žiwój wotpischimany cźažnik, „jědźcze pomałku k Pucźimjej", roskaśnje pohoncźej a znowa žo rozmołwja.

„Scźe hischcze tak žylny, Zymbura?" z pozměnkom žo jeho prascha. Cźerjenjenja žo Zymbura kaž młodźeńz a sapréva. Hdźe žu te cźasy, hdyž je žo je žiwojej mozu wusnamjenjał, žydomdźekatzy žo bliži, w tych létach cźłowjeka mozy hižo wopuschcźeja.

„Ssym žlyschał, so scźe ras roshněwany žekeru do pjenka jarubnyk a hinak ju njejsce wucźahnycź mohł, hacź so scźe pjenk z klinom rosrasył."

„Haj, to žym scźinił", žo Zymbura roskaty wusna.

„A kak bě to pola Górnikej, hdyž běschtaj žo konjej saschmjałałoj?"

„Słé — boże dopuschcźenje", Zymbura proscźe wulkadowasche, njepyntuwschi paśle, kiž bě jomu wjećk połakł. „Rózny strażnik po mnje pschibźeża. Běžu a widźu, schto je žo tam stako. Jakojza bě žo wotwjasała a w nozy mjes konjej dostała. Konjej mjeješchtaj paźenje rosbite, rjeblizy powrócźene, žłobaj wottorhnjenej, sadnjej nosy za rjeczajomaj, jalojza mjes nimaj a wschо žo to w jenej kuli po semi walesche."

„A schto scźe scźinił?"

„Njemóžu žo wjazy derje dopomnicź."

„Sskeru! scźe sawołał — a na jedym ras scźe wobaj rjeczałaj pscherubnył."

„Wé, na dwaj rasaj, dokelž běschtaj rjeczałaj daloke wot žebje — konjej žej hnydom wodychnyschtaj a wołoź žo jimaj. Ale poteptanu jakojzu dyrbjesche Hórnik dorěcź."

„Ale schkody měł njeje; wěm, so scźe w Pucźimju gmejnske towarstwo sakožili, kotrejž mjažo pokupi, też ładko scźe kupił za śtót, hdyž bubni, a paš za žłabe... cźelne krutwy, tu macźe sapocźatk druźstwowneho hibanja, ale bliźimoj žo Pucźimjej a wy mi dotal njejscźe prajił, schto bych měł Pucźimcźanam darowacź.

„Njerjśym prajił, dokelž žo mje knjes wjećk praschał njeje."

„Schto mi potajkim radźicźe?"

„Radźu, so byschcźe Pucźimcźanam a to gmejnje wyschał wós schtomikow je schcěśpnizy", rjekny Zymbura, wos wopuschcźejo — „jenicźky to nam burja dacź njemaja a žam widźicźe, kelko schtomcow žu krupy sniczite."

„Sču némske!" wjećk Zymburje klubu rjekny.

„Jeźli dla njeźwarcźe na Boži khlěb", poźmja žo bur.

„Wubjerna rada", khwalescheje žej wjećk, Zymburje rukł dawajo. „Bożemje a wjele dobreho žonje a dźećom."

„Wjele dobreho wjećkowoju, prinzam a prinzežnam", džakowasche Zymbura.

„Zymbura, žłubjam wam, so žo wam žym hižo z wójny wróći", wjećk hischcze prajeschche, nalbe se žobu cźuźom sajaty.

„Ždy by Bóh dał", poproźy bur a dołho za wotjědźażym wosom hladasche. Teź wjećk žo hischcze ras z wosa wohladny a z klobukom kiwny — —

(Pokraćowanje scźěhuje.)

okłocznej w Wrjesowje 4 k rěsu srale dwěrčne běłe kazli z jasnozółtym pyskom krabnyli. Psched kupjenjom so warnuje. Wo pytlenja prošy kriminalne wotdźělenje w Budyšcinje abo žandarmerje w Wjarnowicach.

S **Wulki Dobrjej.** (Stoty kwas.) Sa naschu wjes bozyła zadnu dźeń běšche tudomnym wjeselnanomaj wjesnjanomaj spočeny. Cźestnistki pjenc Honorij Wiar a jeho mandźelska Marja rodź. Sšworic z Hornjeje Hnidźežichtaj wjeseca njedźelu swój stoty kwaš swjeca. Wobaj jubilarej hnětaj so hischče dobreje strowosće a wjesołosće wjeselicź. Jubilar je 78 lět a jubilarka 76 lět. Wiar je w swojim cźasu mnoho lětow w Sserbach a cźesć powahi, ma tež jako cźłonski polěr pola firmy Kaulo w Budyšcinje podźel na natwarjenju Sserbskeho Domu w Budyšcinje a Radworiskeje zyrkwje. Wjeczerawschu njedźelu bu dopołnjeny swjatočny dźeń za jubilarow a bźešcź a dźešcźidźešcź, kiž jeju wobdawachu a jimaj swoju pschejachu. Ssobotu wjeczor pschindźe wobrjadowa wobora sastanicźko. Jubilar je woboru we swojim cźasu powahał założcź. Kujes farar Bóju skoteju mandźelskeju dnaju pokojnowa a krajne konfirmowanej jeju z cźestnym darowom wuznamjenil. Wschitkim lubym pschecźam, so by Bóh jubilarej hischcze dołhi žiwnoscźny wjeczor žiwjenja sprajcźił, pschihlamknjeny so tež my hižemnymaj cźitarjomaj „Serbskich Nowin“.

Z **Radworja.** (Žadny hrib.) Naš wjesnjan a pjekarski mišter Pawoł Pilk namaka zawdźeny tydźeń hórski hrib w nowym haće w khójinje. Hrib běše 3 punty cźežki a hišće kmany k jědźi.

S **Měrkowa.** (Sšćěborny kwaš.) Tudomny wobydlesć Mikławšch Herrlich swjedźeschtše wjeseca se swojej mandźelskej Hilkeny kwaš. Mandźelska je rodźena Cźjórtlichej z Měrkowa. Herrlich je w lěcze 1907 z Bórschcź do Měrkowa pschicźahnył a jebi tu tydźeń kupił. Mandźelskimaj narodźichu so 3 dźeći. Herrlichez mandźelskaj šmědźichtaj cźitaj a strowaj swój hižemny manźelski jubilej swjedźeć. Wonaj tež zyle 25 lět sworu „Sserbske Nowiny“ cźitataj. Tež my pschejemy jubilarowaj Lejc žohnowanje do pschichoda, so bychtaj jónu pschi šamnjej bdźeći strowoscźi mohłoj so we šotym wěnzu widźeć.

S **Kulischa.** (Hońtwa.) Sanźdźeny pjatk wotmě so na naschich šurlich honach honitwa na kurwoty. Hońtwu wotnaja wjesnjan bur k. Schejkpan. Hdyž su někto běrny sešebrane, tu so turotwu do rěpnischcźowym szahnyle, kiž su někto jich jenezki kulbeu. Wunoschk je spokojazy.

S **Worzyna.** Wjeczera njedźelu wjeczor seshdże so pola nasch w Fejrmanez hoscźenju towaršwowa skupina „Drodźischcźo“ ke skupinemu swjedźenjej. Sšwjedźenski porjad bě jara dobry a dosć wotmėnjaty. Wopyt je strony wjesnjanow bě słaby, tola wumoł so jara pękna pschilutna towaršchnosć. Budźemy wo tutom swjedźenju hischcze nadrobnischo rosprawjeć.

S **Nakez.** (Sšćěborny kwaš.) Tudomny wobydlesć „Stoleje Smědły“, k. Hónez, swjedźeschtše schiwórtk se swojej mandźelskej Hilkowny kwaš. Jubilarowaj doska so se wschěch stron mnoho pocźešcźowanjow. Sastanicźko sajmła tinaj kapała wohnjowje wobory, kotrejž pschebunjeschtchtej muzyke spěwne towaršstwo a Hrkowiski chór.

Z **Khróšcźe.** (Padušstwo.) Dołho dosć je naša wjes měr měła. Nětko pak zaso padušny prak swoje čorne mazane rjemjesło wukonjeć započa. Zańdźeny pjatk w nocy zalězechu paduši do dźěłarnje tudomneho wikowarja z kołami. k. Horbanka. Wutłóčichu wokniješko, a wotewrichu potom cyłe wokno. We wobkhodźe wzachu sobu mantle a hadźicy za kolesa, jenu rjanu elektrisku plotu, tobak, cigary a cigarety. Hdźež pytny padušstwo hakle rano a zawoła na policeju. Tuta slědźeše cyły dźeń za paduchami. Mysla, zo tuci daloko njejsu. Nadźijomny su žandarmerija bórzy wuspěch.

Kamjenca. (Wuńasenja šudu.) Hermannan njedźelu a póndźelu wotmě Kamjenšše wokrjesne hadalske towaršstwo wustajenja šwjeta w małej sali hoscźenza „Město Drjezdźany“. Mnoho dobreho jadałowo a truschowo błešče wustajenych. Nimo sarjadowanja najlepschich hodowych družinow pokazowaschе so tež prawe jawakenje hadu pschi kjanju. Na wustajenju bechu tež hischcze wschelake wězy a potrjebny wustajene, kiž se hadarstwom swjedźeja.

S **Rěmzow.** (Dźěłaczerjow pschistajaja.) S pschikrótschenjom dźěłaschcźa cźasa wot 48 na 40 hodźin wab tydźeń je so pola Weiss zybelnizy 7. oktobra 12 nowych dźěłaczerjow pschistajiło. W zybelnizy dźěła nětko 92 dźěłaczerjow a dźěłu.

S **Bělcze Wody.** (Spytane morbasstwo z jědom.) Tudomneho schlesiskeho fabrikanta Wolfa sajachu a do tudomneho jastwa wotwjedschu. Wolf je podhladny, so je wobthodneho pschecźeła z jěkom merich spytał. Wolf je so hižom hłoboku zano swojeho njeschłuka wustał. Mjes schtyrimi mětšekemi schtlerčkemi nětko wobjeschche hižom dołho njedorosumjenje, kiž běschche tež hižom zbiwalo wjesk k rosprawjenju towaršstwa sawinowało. Wobjeshe wuko je njedorosumjenje wobsteješche mjes Wolfom a Tschápelom. Jako Tschápel pjatk rano po šwuczenym waschnin swoje mloko pjesche, mano jemu nawadnje hórko słodźeche. Wón da šwadźiwne mloko swojemu bohužkrócźerjej wopłaci, kiž je hnydom wupłaty. Tohodla pschepodachu hnydom policiji a wot tam do haptyki k pschesłuchanju. Tam spóznachu w mloku jěd, z kotrymž je myschе zatrowjene. Pola Wolfa wjazy tajsheho jěda namakachu. Na to pokliča Wolfa saja. S Tschápelom, kiž běšche hnydom lěkarjo powołany, so sajo połěpschuje.

Wohnjowobornistwo

S **Maleschez.** Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora mějesche wjeczerawschu njedźelu swoje pruhowanje pod nawjedowanjom woboreneho hejtmana k. Cźecha. Wot ½3 hodź. wotmėnjawaschе so pěscha słužba. Potom alarmowaschе trompetu k wohnjowemu šwuczowanju pschi Pentaschkéji. Pschi pruhowanju cźyschče so nascha wobora wobsteje pscheźwoźeźicź, kak daloko je hasceńska pschiprawa w dobrym porjedže. Sšykawine muzitwa a stuparjo šwuczowachu pěschu słužbu pod nawjedowanjom k. Mihana. Tež janitelnizy so na šwuczowanju wobdźělichu. Wulka šyła ludźi pruhowanju pschihladowaschе. Po šwuczowanju cźehnechu wobornizy z hudźbu domoj. Pola Sendźiz shromadźichu so potom hischcze k towaršchnej bjesadźe.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Maleschez.** Sšrjedu wjeczor seshdźechu so gmejnšty sastupnizy k poshedźenju. Pschedsydła k. Hermann Senda poshedźenje nawjedowaschе. Wolicź mějesche so wjeznjanoshta. S wulkej wjetschinu wolesche jo sa tuto sastojnstwo k. kubleť a hosczenzař Senda. Namėtny pschedsydła k. Mikan nowemu wjeznjanoscze w mjenje gmejnskeho sastupnistwa swoju pschejesche. Wobsamknu so, so maju so wobshedźerjo koni, kotrejž so šukawu do šuhodnych wozow jědźa, na tasku w šykawni napišaczź, kaž je to prjedy hižom raz bylo. Wopalny direktor ma so hakle w pschichodnym poshedźenju wolicź.

Z Łužicy

* S **Biskopiz.** (90 lět mužske spěwne towaršstwo.) Najstarsche mužske spěwne towaršstwo nascheho města „Liedertafel“ šwjeczesche šwoje 90lětne wobstacze. S tutej pschileżnosczu so najstarschi aktiwny žobustaw towaršstwa, knjes wobshedźer šahrodnistwa König z Biskopiz sa 45lětne žołnowanstwo z plaketu wusnamjeni. Dirigent towaršstwa knjes kantor Richter z Pózskowom dosta sa 10lětne dirigentstwo cźesny dar.

* S **Biskopiz.** (Lětacźski dźeń.) Pschi pschihódnym wjedrje wotmě so njedźelu popołdnju na lětanischczu pola Khojnischcza pschi Budyskej dróhy 2. wulki ludowy lětacźski dźeń. Wopyt a wušpěch lětana běschtaj dobraj. Po propagaczným a pałaźerskim lětanju pschedwjedźechu schwyri lětadła powitanišče a wumėłške lětanje a druhe. Jedyn mužiki tež z padakom z lětadła skoczi. Na kónzu wjeczora so „bomby na Biskopizy“. Posticźenja wotmėchu so bjes kóždeho hnjesbożenja. Tež sanitetna kolonna Cźerwjeneho kschiża robustnitkowaschе. Wjele ludźi běschе z autami, motorstimi a jězdnymi kolami pschikhwatało.

* S **Wostrowza.** (Jutowy konzern da sajo dźěłacź.) Tudomna „Hendrichowa dźěłarnja“, kiž Sjednoczenym jutowym pschedźěrnjam a tkajerjam w Hamburgu słuschi, je sajo dźěłacź sapoczała. W januaru běchu dźěłacźi pschestali. We hłownej dźěłarni su detal na 150 wošobow pschisłajili.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Portiz** pola Lipška. (Saduschniza.) W Portizach pola Lipška saduschniza (difterija) mjes dźěćimi łuhodła. Dotal su hižo schtyri dźěći na nju wumrěłe. Wschi 160 schulskich dźěćzoch je doznyła 15 šthorioło. Schała wostanje hischcze hacź do 17. oktobra sawrjena.

Ludźo ze scerpliwosću

Jedyn Němz je na jenu dowjesnizu hižo 3589 słowow napisał, kotrejž běchu zyle jasnje wuczitacź. Muž, kotryž je tole mischtrstwo dźěło oskonjał, je zyły měsacź dołho wjazy hodźin wschědnje na tom dźěłał. Podobnu sławu w naspanju scźerpliwosće je hrěł dobyła tamna němska kujeni, kotraž je hrěła ze swojich hamžnych wlosow w khěži jeneho léka zyku šunkuju špotowaka. Do tajšich špotowych wumėłkow słuscha tež Amerićan, kotryž je swoju pośledniu wolu we wobsahu dwě ješče słowow do małeho pjenjesa wuschkrabał, kotryž je lědy wjetschi hacź nasch ogjelačźowań.

Schto pak je scźerpliwosć wschěch tuthich cźłowjekow poruno tajšej jenejo italskeho lódźarja, kotryž je dwěsta lět swojeho žiwjenja na to nałožił, do jenejo błešče pschekhatu lódź satwarisć. jw.

Swójbne powěsće

S s l u b j e n i: Frieda Sejferjez a Bjarnat Ziegenbalg w Budyšcinje. — Gertruda Lehmannez we Wjelecźicach a Bjedrich Wagner we Wulkim Wjelkowje.

S w ě t o w a n i: Erich Finka z Mariany rodź. Albrechtez w Budyšcinje. — Herbert Wagner, wuczeř w Suborničicach z Edithu rodź. Gerschez w Drjezdźanach. — Kurt Hartmann we Wurzenje pola Lipška z Gertrudu rodź. Staudingerez w Lubiju.

S e m r ě ł a: Erna Elša Schlegelez w Brěsni pola Kamjenza, 19 lět; khowanje je dźenża póndźelu.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

ergehen, geschehen. Sotra kedźbowaše, a) kak **so hólčatku póndźe,** b) što z nim **buddże**

erscheinen zur Versammlung přinć, přibyć přikhadźeć, am Erscheinen verhindert jemu je zadźěwane přinć, wón zadźěwka dla njepřindźe.

Erscheinung zjaw (nic: zjew), zjewjenje. Wšako też: zjaw-nosć.

erstarken so rzsylnjeć. Izraelića so rozsylnicźa w Egipće

erstaunlich, in erstaunlichem Maße **nanajspodźiwniše** wosud wujej howješe (begünstigte).

erstmalig, zum 1. Male wohlada 1) **prěnje** klóski 2) prěni króć klóski.

erwärmen (sich so) (z)hrěć (nic: so scóplić. Ale wjedro so scópli. Lud też praji: Je so scóplilo). Mócź zhubi wóń, jeli so nad 40° (štyrcźi stopnjow) zhrěje.

erwehren sich so dowobróć. Skónčnje so njepřećelam njedowobróć.

erwerben dobyć mudrosće, zwikować módrjeńcy „Wotcźe rozom mój a wucźo, zo bych dobył mudrosće“ (kěrluš).

erwischen też: zběhnyć, na př. tkhu.

erziehen (wu)kublać. Sydom dźěći běštaj wukublałoj (nic: wocźahnyloj).

Erziehung (wu)kublanje (nic: wocźehnjenje, čehnidła).

es ging hinaus Dźěchemy (dźěchu, dźěchu, dźěštaj . . .) won do lěsa Es geht rasch zu Ende mit ihm Lud khwata (cźěri) do zahuby, jeli Bóh z nim njecźe (nic: Jeli Bóh z Indom njeje, da z nim k skaženja napřećiwo khwata. (Chtoł Bóh?) Ich bin es ja (Je) sym, ja to (tón) sym.

eßbar też: snědny (hrib)

Experimente anstellen pospyty čini wučeř w chemiji (woprawdźe „čini“)

essen — gegessen haben sym po jědźi, po wobjedźe, po snědanju, wo swačinje, so wjećeri, sym (po)jědł, (po)wobjedował, (po)snědał, (po)swačił, (po)wječerjał(a). Selber essen macht fett Wot sameho lubjenja psy slakaju.

etwas nachlassen popušćić, -ować, etwas vergeßlich pozabyćiwy, etwas, ein wenig tanzen porejowaś. Podobnje też: so posmjeć, so pozhubić, pobyć, popłacać, po(za)stać, poprědowaś, popowědaś atd. Wjesele je so nam pozhubiło (nic: knsk zhubiło). Pradźeł je w cuzbje pola dobrych mištrow pohł. Ja so postrózich; etwas rot usf. načerwjeń, načerń; etwas Feld nešto pola, pólko, etwas Wieso łučka

(Přichodnje dale).

Stari kaž Methuzalem

Ludźo, kotřiž dožiwichu tu a tam sta lětow.

Wospjetka sdawa je, w starych jesichnikach a ludowych protykach cźitacź. W jenej nimale ko lět starej prawnej nanatkach mjes druhim nastawk wo dźiwjenju cźłowjeka. Tajši pschednjet je stajnje sajimawy. Stajaja je cźłowjeka, wobkhowjenja jenaja a jich naschodźenjske šwuczenje, nje spokojiła, so wschaj jeho wódomnosć a nasmišnosć njedosahła, jemu też w nastupanju dołhoho žiwjenja zdy wuskeje starosty pschiwe mėnu pschecźelu. Na praktiskich pschikładach pytamy pschajnosć wotkryć. Kak dźěchu tuzi ludźo žiwi, šiwjachu so woni hinak, dyžli zyle hinašcheje powahi?

Też w naschej starej prawnej pytaju so take spodaci. Njehnuwa nam na spodźiwne waschnje, cźitacź, „so žiwjenjskoju dźenża w starobje mjenje cźili, hacź w zańdźenem cźitoku, a wopraudzje cźehnischi dźeń sdy mnohe stare wošowy i wšitki sawinowachu na strowiščich a krósnischich schedźiwowe womyłki, łysły hu nětkle tak žadni, a hewak dźěchu po liczbje tak bohaći.“ Pomyślmy sebi, so je z tutym „dźenża“ cźehł pscheb tu cźitani mėnjenh, kotryž soa so nam pschecźelhanym, njesbožownym a nerwosnym ludźom, łysły dožiwischmy najwjetschu nuzdu

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 10. winowca 1932:

Burzy wostachi hobotu cźicze. Kurzy hu swopyłka mało pschemėnichu, wosłrzichu trochu hładnyzhu. Burzy cźehnischa sajo nasche powěrhy šuntkowneje a šwonkowneje politiki. Sdyla tuch, kotrejž su bjes dźěła, w šapitlach hamtow dźě wotebrera, njejmaju liczba tuch, kotrejž dale podpjerny njehodźałowaja. Po powěrzach nowin wukoła hu wschědnje nějhże 1000 dźěłaczerjow sajo pschistajiła. Sa jene lěto by to bylo 300 000. Tak bychmy trjebali 20 lět, prjedy hacź bychmy pschiścihli na normalnu liczbu dźěłonjemjerjow

Na produktowych wikach statu kitańca šwowa sapschinmy. Wona kupowanje pschedewschém pschenzu a rožku. Sčzěhow koho bě, so wobej brunkinje w hotowym šwonje wo 7½ pj. po zentnarju w płacźišnje postupischtej. W termińowym witowanju płacźišnu wo nějhże 5 pjenjezkow po zentnarju postupischu. Jeczmjeń a wowoš dotalne płacźišny dźerjeschtej.

Zentnar płacźiske hobotu w Barlinje:

Pschenzy 10,12½—10,22½ hr. (10,25—10,35 hr.),
rožk 7,82½—7,92½ hr. (7,90—8 hr.),
nałitkinjeho jeczmjenja 8,70—9,20 hr.,
nałymitcźeho jeczmjenja 8,35—8,65 hr.,
wowoša 6,75—7 hr. (6,70—6,95 hr.),

w termińowym witowanju:

pschenzy:

sa oktober: — (10,75 hr.),
sa dezember: 10,80 hr. (10,91½ hr.),
sa měrz: 10,96½ hr. (11,11¼ hr.),

rožk:

sa oktober: — (8,35 hr.),
sa dezember: 8,42½ hr. (8,50 hr.),
sa měrz: 8,62½ hr. (8,65 hr.).

Witki šaldźenu hrjechu w Halschtrowje.

Pschenza 9,30—9,50 hr. (9,70—10 hr.), rožk 7,20—7,50 hr. (7,60—7,80 hr.), jeczmjeń nałitki 8,25—8,75 hr. (8,50 hacź 9 hr.), jeczmjeń nałymitki 7,40—7,90 hr., wowoš 6,20—6,40 hr. a běrny zentnar 2,10—3,40 hr. (2,25—2,50 hr.), běrny po punkcźe 3—4 pj. (3 pj.), šuwo 2,30—2,50 hr. (2,25—2,50 hr.), šłoma k šaldźenju 1,20—1,40 hr. (1,30—1,50 hr.), šłoma łopina 1,40 hacź 1,80 hr. (1,50—1,80 hr.), butra 60—70 pj. (65—75 pj.), jeja 8—9 pj. (8—10 pj.), prošata 8—15 hr. (7—14 hr.), běłaki 18—25 hr. (18—28 hr.), šardźane hušy 70—85 pj. (75—90 pj.), šłoma wokrjesne 1,80—2,30 hr. (1,75—2,25 hr.), twaroh 20 pjenjezkow.

Hamtske a šunduske powěsće.

P š c h e b a d ź o w a n i a:

wukonu 11. oktobra 1932:

w **Protezach** w „Sšpunym dworiše“ dop. w 9 hodź.: ruczna dźěłaczelowa šyjawa,

w **Halschtrowje** w „Kuježim domje“ dop. w 10 hodź.: Billard, łchańšti hot, šrjejan chańnit,

w **Ratbjach** w hoscźenu pschip. w 12 hodź.: schtrótowański mlyn.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, nowak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje

	8. 10.	7. 10.		8. 10.	7. 10.
	202-204	201-203		—	—
Pšenca	156-158	155-157		—	—
rožka				17,0-23,0	17,0-23,0
jodmjeń, nal.	—	—		—	—
jodmjeń	167-173	174-184		—	—
wowa	135-140	135-140		—	—
kukurica	—	—		—	—
pšenč. muka	25,5-28,7	25,5-28,7		10,3-10,5	10,3-10,5
rżana muka	20,2-22,7	20,2-22,7		9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	9,40 9,75	9,40-9,75		—	—
rżane „	8,40-8,80	8,4 -8,8		1,90-2,25	1,20-2,25
raps	—	—		0,65-0,80	0,65-0,80
hrošk Viktor.	22,0-25,0	22,0-25,0		0,45-0,60	0,45-0,60
lana symjo	—	—		0,45-0,60	0,45-0,60
pjoluški	—	—		0,45-0,60	0,45-0,60

katastrofu, tola bješ ideal mérneho, pokojneho cžasa, kajki so lódy sajno jónu wróćeli. Wšoho žiwjenje porčahuje so tola na sajdźenowjeź. Zadosć sa „Dobrem, starem cžakom" bjsche tola stajnje hjanuka, runje kaž sforjenje na mischnowowokasne žiwjenje a „dźenstnischne nikodźimo".

Swjatscel nascheje protyki je nahlada, so ma so pschipisaci wuhloka, kotrjuwana staroba schodźiwzow saschtych cžasow jich rosumnemu a strowemu žiwjenisemu waschnju, dokelž bschu pak f najwjetschemo dźela też hajmkajo a burjo a jako taizh też wjele na cžerstwom pawdźiwje a w pschirodze pschebywachu.

Wulkoskasenymi najnamazischse pady njewschedne nje wuskoleje starosby w nowischim cžasu, potom spomnjeny, so bybliachu nimale wschitzy tuchi ludźo w krajach k polnozy. Na wschelschku stejí Rusko, kotrež bé hischcze leta 1801 we Plosku žiwy. Wón bé so hižo na rischezitelnej wjelmi wobdźiwi a bésche nimale 200 lét stary! Po tutym Methusalemje dospéwschtaj najwyschschu starobu Schotz Kentingern, spomnjenym Samit Mungo fratty a Wuher Pitr Czarken (wumrél 1724), kotrajž dospéwschtaj wobaj 185 lét.

Sa lutymaj najstarschimaj cžlowjeskowaj jednotliwcow Jendźelskom Hendrich Jenkins (wumrél 1670) a norwegskti Jóse Surlingson (wumrél 1797) se 160 létami. Surrington b sése hacž do posledniejho wojnika pschi polnem rosumje. Wón sawostaji, wschjet Jenjemu, mlódu wodwu a nahladnu liczbu bótzi, f kotrychž bé najstarschi žyn 103, najmlódsche dźesko halle 9 lét stare.

Po nimaj fiksku Jendźelskom Domasch Damme a Domesch Parre (wumrjeloj 1635), prénischi je 155, poslednischi se 152 létami, kaž też Dona Drakenburg (wumrél 1772) se 146 a Jendźelskan Essingham (wumrél 1775) se 144 létami. Parre bé djewjeź knjasow Jendźelskeje dožiwil, hacž k 130. Jin sastara wón hischcze wschó domjace dźeło, mlócjesche hischcze hacž do tutych starosby z zypami. Se 120 létami woženi so hischcze f swadwu, f kotrejž bé hischcze 12 lét žiwy a kotraž njemjesche žanje pschicžiny, na jeho starobu skorjeź. Jako bésche w 152. lésze, pschesproży jeho kral do Londona a pohoješi jeho tu tak kralowsku, so wón dźiwaju na to bórzy wumrě. Wolcowrjenje cžéla pokasa, so béchu wschó organy hischcze dospolnje strowe.

Potom jesžiwja na lisžinje schodźiwzow Jurij Wunder, Nimz (wumrél 1761), se 136, a Gürgen Douglas, Schweda (wumrél 1800), se 120 létami. Douglas woženi so hischcze we 85. lésze k tsecžemu rasi f jenej Litwisku. Mlode manželstwo bé žohnowane f wjelmi bjezimi.

So njeje mér a potsj w žiwjenju na kóždy pad nuzny, chze-li cžlowjek prawje wuskoku starobu dospéch, sa to je nam f dopokazom Nimz Mi'ctskdi, kotrejž je léta 1792, 123 lét stary, wschó semske žohnowak. Wón bu jónu wojeźor, po waschnju tamneho cžasa, f pjecžemi towarschami a tnjeźskim wosom wot swojeho knjeźstwa pschechrany, saswi posdźisko do wobsé'ce dźiwdn a wosta 67 lét dolho f nojakom. Wón wobdźéli so na wschich wójnach pod Bjedrichom I., Bjedrichom Wjelkim I. a Bjedrichom II., a je wschu hromadze žiwjomnace hlownych bitkow bil. Kaž nimale k wschitzej druhej dźiwoschódźiwej bésche też wón jara ženjawy a woženi so hischcze w swojim 110. lésze k tsecžemu rasi. Hacž krótko do swojeje smjerze módsche wón hischcze kóždy mjaz dwě hodźinje bjez wotpotnjenja pschi bjez, so by jebi mohu, jenu pschiwolenu penisju wolemjet.

Jenoż jenicžka žona je mjenowana, kotraž mósesche so f mužemi w nastupanju wuskoleje starosby měrić; Marja Wilkamowa, ruska burowka, kotraž so 1692 narodźi a 1807, potajkim 115 lét stara, wumrě. Wona žiwjesche so zyle žiwjenje f chlébom a kwasom; liczba jeje bótzi, mnukow a prawnukow wuczini žohnowjesacz kopobo,o. W 100. lésze słubi wona pschi sub, kotryž pak bu bórzy f nowym narunany, w 103. lésze druhi, za kotryž pak jej tesomnja bórzy nowy narjesce, tak so wobkhowa žebi hacž do žnjerésze dobre bése subty.

Lita 1792 wumrě w Holschtynskej bur Pawol Slender w 103. žiwjenskim l'cie. Wón so na swodźiwne waschnje pobesésche, njejsdósch nimale nicžo druhe hacž hejbuschku a bulsanku, pjesche jenoż jara porédko — a njemóžesche so na nicžo njerjesacz . . .

A tónle cžlowjek, hacžrunjež w najmlódschi na lisžinje, bé sawésce tón najmudrischi.

Legenda wo přelatej kreji

Jako kral Nebukadnezar Jerusalem dobywschi do templa sastupi, dowjedżechu jeho do komorki měschnikow. — S hróbu napjelnjeny wosta kral pschi sastupje stejo: na semi schumjesche a warjesche so kuża kreje, runja horjej wodze w kotole, wot žyzlneho, rózojteho jeschcza wohschuczena.

Sso parjaza wój Nebukadnezarej stup sahaczi. Kaž pschibity wosta wón stejo.

„Tole je woporna krej wokow, wowzow a skopow", měschnizy nimale bojaliwje pschijowmnichu.

Na to kral poruczi, so bychu f hlowneho woporneho woltarja bow wjaschi jón pokny naczerpali.

Tola krej njerumasche so tamnej, kotraž so pschi semi warjesche.

Nebukadnezar so roshoriwschi měschnikam f wótrym hlosom pschiwola: „Prajcze mi, cžeja je to krej, abo poruczu, so ma so wam waicha keża se železnym cžesakom f cžéła sdrécz a wasche cžéła so rubjeżnilam ptakam k žratwje pschepodacz."

Tu so měschnizy sastróżichu.

„Ow kralo, měj žohubzelnosć! Powěmy cži wěrnosć. Nětdy bé we mjes nami měschnik Zacharias, muż sprawnosdze. S hlosom, dopominajnm na hrimanje morja, namoiwjesche wón lud k žlužbje Bożej. Sjawnje porokowasche nam wón nasche žlahoscze, wěschcziwschi nam hłód, mór a wotroczstwo. Wschо to, wo cžimž předowasche, je so dopjelnilo. Tola njetrajesche dolho, tu smozowa so cžrjódy wulka hroża, a wona Zachariasa jabi. W templu, psched tutym wopornischczom, jako wón předowasche, storczi je jemu kołacz do wutroby. Wot tuteje hodźiny wari a schuczi na tutym městnje krej nascheho towarscha, wobskorżujo mordarjow psched trónom Božim a wola wo wjeczbu."

„Ow, hdyž je jenoż tole pschiczina", kral dźesche, „potom waische hrěchi swotpokucju a krej směruju."

A kral poruczi, so by so wschém duchownym pschi krwawnischczu profety hłowa sczała.

Tola krej wariwschi so schuczesche a nochżyschce so směrowaczi.

Tu sawoła Nebukadnezar tyżdzaz f najrjeńschich młodźenzow a f najtrašnischich knjesow k žebi, a poruczi, pschi woporným kamjenju wschém hłowu wotrubacz a jich krej f kreju profety směschczej.

Ale krej warjesche so bjes pschestacza a njepschidże k měrej.

„Zacharjaszo! Zacharjaszo!" žurownik sareji, „nimasch na tutych woporach dosć a nadosć? Abo žadasch žebi wote mnje, so dyrbju sniczicz žyzku Judeju?"

Krej warjesche so a schumjesche a njeunamaka pokoja.

Najwjetschi němski polizist.

Wyschischi žandarm Dietz na Trierskej žandarmskej schuli je 2,05 mtr. wulki a tak najwjetschi polizist Němskeje. Pschi nim steji polizist normalneje wulkosce.

„Běda mi! Běda mi!" kral sastona a dźerżesche žebi cžoko. „Zadasli žebi krej jeniczkeho cžlowjeka telko woporow, schto cžaka potom na mnje, kotrež žadach žebi krej statyżazow?"

A nadobo stupachu jemu wulke horze žyzlny do wocžow.

Płakawschi bjesche žebi kral na wutrobno.

A tak ruczje hacž bé so prénja žyzla po lizu dele kulika, a k semi padnywschi so f kreju profety smčchala, pschesta so krej waricz a směrowa so.

k.

Ze Serbow

— **Sčžo wobkhad měschczanskeho omnibuża!** Měschczanski policajski hamt nam pische: Jednanja dla sahjasawjedżenja wobkhada měschczanskeho omnibuża, kij je kónz meje 1932 pschestał, z jenym tudomnym pschedewzjelom su nětko stónczene. Knjes Richard Richter na Fabrikilej drózy 2 je pschewsał, wobkhod i měschczanskim omnibuśom wot spoczatka novembra t. l. pschewjesej i dwémaj rumnymaj autobuśomaj. Po wschém zdaczu budże k. N., tiż je žam wězywuskojny, i autobuśomaj i Daimler-Benz-Dieselowym motorom jědźicz. Tute wosy maju dobre mjeno, so žo wupkacza. Cžary njejsu hischcze dospolnje pojstane. Najstarje budżetaj omnibusaj po sczehowanych dróhach jědźicz: Cžara 1: Lubinska dróha (Thormbergstraße), Sedanske naměsto, Sedanska dróha, Wettinska, Paulińka, Tscžanska dróha, Rathenauske naměsto, Karolina dróha, Albertowe naměsto, Tuchorska, Lessingowa dróha, Nowe hrjebje, Soukelnska haża, Zitne witi, Bohata haża, Hlowne torhoschczo, Snutskowna Lawska haża, Budyschin-Nowe město a wróczo. Cžara 2: Fabrikska, Mjeleczanska, Nowosalska, Dwórnischczowa dróha, Rathenauske naměsto, Bismarkowa, Kježorska dróha, Lawske hrjebje, Hlowne torhoschczo, Bohata haża, Zitne wiki, Kamjeńtna haża, Lubijska, Hausenska dróha, Wurikli pucz a wróczo. Jene płaczijny chze k. Richter tak nisko każ jenoż možno postajicz, so by kóždemu muzinjskemu měschczanskemu omnibuża smóžnił. Wožebite lepschiny budże k. N. za porjadne wužiwanje pschijswolicz (jara tunje tydźenske a měsacżne lisczikli.) Bliżsche po hischcze z cžasom wosjewi. Tak so nadźijamy, so sjawnosć pschedewjesce prawje derje podpjera a f tym žiwjenja a wutwarjenja tmane sdźerži. Na dobre sboże!

Najwiše z cyłeho swěta

— **Wuhladý na wjedro sa jutrischu wutoru:** Mile, pomérnje spodobne wjedro.

* **(Mordarstwo w Löwenje.) Sobotu wjecžor tjo mlodźi ludźo do Ludwigez kolonialnotworowych klamow w Löwenje w Hornjej Schlesiskej dobuchu. Schtwórtu mjsched klamami jako wobsedźowar sjejo wosta. W klamjedym f mužom f dwémaj pistolomaj personal w klamwobkhuježesche, mjes tym so druhaj do pižarnje bézesa Ludwigez mandżelskimaj kakajchtaj, ruzu sbehnuzej. Hžo pschekuz Ludwig nadpadnikomaj napschecziwo sjeho potlelischtaj. Niczo njerubiwschi potom czekuschsch W klamach a na drózy hischcze wjazy kroczi wutschelischtaj**

* **W nozu k njedżeli je jedna jězdny f motorskim kotow na Grünbergsko-Barlinskej drózy zyle rosbity wožobowy automobil nadeschol. W nim wobsedżeł, schofeŕ Pawol Sarnowski f Grünberga, je sabitej hlowu leżesche. Telesnischi sawolana polizija hnydom skonzowaneho pschepytha. Na jadnej hlowje morweho tsélnu ranu wohlada. Sarnowskeho žu skonzowali a wurubili.**

Němski kanzler djenża do Mnichowa wotjedże.

Němski kanzler pondżelu wjecžor Barlin wopuschczi, so by so na pschihotowdženy wopyt do Mnichowa podał. Němskeho kanzlera statny sekretar němskeje kenzlije dr. Mannl a němski nowinski schef, ministerialny direktor dr. Mayr, pschewodżataj. Sstrjedu smeje potom němski kanzler na sjeżdże bayerischich industrialnych rěcz, w kotrejž budże wo ralatsitim praschenju, wo wobaranju pschecziwo bjesbožnosczi a wo wotmuzłženym polépschenju dotalnych nuzowych wukasow rěczeć.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Doćman w Budyšinje. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

Wjeleczesćene knjenje!

Wuslajeńcu ručnych dźełow

kotraž wjele přikładow za Waše hodowne wušiwańske dźěła poskići, namakaće sobotu 15. oktobra 1932 we wosebitym wobkhodże za ručne dźěła

Günther w Budyšinje

na Žitnej hasy 9 Zastup darmo

Wujezdźanski

burski khlěb

4 puntowska pokruta . . 45 pj.

wjesny khlěb

4 puntowska pokruta . . 50 pj.
wubrakowane pokruty . . 40 pj.

Najl. wucah muki

jara płaczinу hódno.

Cista cigorija

(bjez runklicy), ½ punta 15 pj., punt 25 pj., dwaj puntaj 50 pj.

Hlown. předawarnja w Budyšinje

na Hošic hasy 5

Foto-dźěła

(Wuwiwanje a kopěrowanje)

Wotedate:	Hotowe po:
w 10 hodź.	14 hodź.
w 14 hodź.	18 hodź.
w 17 hodź.	10 hodź.

Prosgerie **Strauch & Kolde Bautzen**

Wobkedźbuje naš kaščik we khěžnych durjach

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu, 12. oktobra 1932, pop. w 2 hodź. w „Serbskim Domje" w Budyšinje.

Dnjowy porjad:

1. Přednoškaj:
a) universitny prof. dr. Vasmer z Barlina wo nadawkach serbskeje ludowědy;
b) dr. Wirt wo serbskim rěčnym atlasu.
2. Wšelčizny.

Lubje přeprošuje

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Njekupujće němske protyki! Stary „Předżenak" je hižo na puću!

Młoda koza

na předań w Čichońcach čo. 30 o

Maće-li bolace nohi?

Bolosće, swjerbjenje, kalanje, palenje? A njeje wam niče pomhało, potom wužiće tysiczkrć wupruhowanu „**Sudagkremu**". Wuspěch je překwapjacy. Płać. 2 br. Na předań w **Hrodowskej haptycy** na Hošic hasy w Budyšinje.

Sedłarske a wutykane twory

jenož pola wěcywustojneho sedłarskeho mištra

C. Junghanns

pjedy Emil Schubert

na Jerjowej hasy

Die Glatze droht!

Das ärztl. empfohl. Müllers das Haares m. Dr. Müllers Haarwuchs-Elixier beseitigt zuverlässig Haarschwund, Haarausfall, Kopfschuppen, Juckreiz u. verhindert frühzeitiges Ergrauen. Nervenstärkend. Mit od. ohne Fett. Packung. Jetzt RM 3.35 und 1.90 in allen einschlig. Geschäften zu haben, sonst Apotheker Dietz & Co., Berlin W 57.

Müllers Din Fr Haar!

Sicher zu haben:
O. Engert, Drogerie, Lauenstr.;
Kaiser-Drogerie, Kaiserstrasse 10;
A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;
Strauch & Kolde, Drog., Schliessf. 307;
Engros-Niederlage:
Einkaufsgenossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja natrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny kóždy a kóždy wozjewja.

Čisło (Nr.) 239 — Budyšin — Wutoru, 11. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Naš wótčinc dr. Arnošt Muka †

Zrudne póselstwo překhwata wčerawšu póndźelu 10. winowca na późnim popołdnju serbski Budyšin. Naš drohi wótčinc, profesor dr. Arnošt Muka, wjacy njeje. Je swojej wot dołheho, pilneho swěrneho dźěła za swój horcelubowany narod zesłabjenej woči zańdźelił k wěčnemu wotpočinkej. Hižom wot pjatka čuješe so bóle khory a da dweju lěkarjow přińć. Wčerawšu póndźelu popołdnju pak jeho wulka słabosć wobja a hižom popołdnju ¾3 hodź. wotwjedźe jeho jandźel smjerće cyle ćišo do tamneho raja, hdźež žaneho ćerpjenja wjacy njeje.

Z wulkej zrudobu słyši cyły serbski lud, zo je swojeho najwjetšeho přećela, spěchowarja, dobroćela a wótčinca zhubił. Z hłubokim žarowanjom steji při jeho marach. Z nutrnym dźakom spomina na wšitke te mnohe dźěła, wopory na mócach a pjenjezach, kiž je jemu wěnował. Jeničcy swojemu wbohemu ludej běše Arnošt Muka přikhilił swoju wutrobu w horcej lubosći, za njon je jeničcy dźěłał hač do swojeho posledniho zdychnjenja. Z jeho wotkhadom z tuteje časnosće je so serbskemu ludej ćežka rana nabiła, wón je zhubił, štož so jemu wjacy narunać njemóže.

Njeje wšak ani někak móžno, z tutymi krótkimi rjadkami dowopisać bohate a žohnowane žiwjenje našeho drohoho narodowca a wótčinca. Nimale na nawječornych mjezach našeho serbskeho kraja je stejała jeho kolebka. Korla Arnošt Muka narodźi so 10. měrca 1854 na zemjanskim kuble we Wulkim Wosyku we Hornjowujezdźanskej wosadźe. Pokhadźa ze stareje dobreje serbskeje swójby. Do šule khodźeše do Hornjeho Wujezda. Hižom zahe w nim wotući lubosć k pisanju, rysowanju a pěsnjenju. Poslednišej samownosći dyrbješej w jeho pozdźišim žiwjenju před prěnjej nazad stupić, dokelž žiwjenje druhe wulke nadawki jemu staješe.

Arnošt Muka wopytowaše Budyski gymnaziji wot 1866 hač 1874. Ze swojej pilnosću a energiju wuznamjenješe so bórzy před druhimi šulerjemi, běše nimo měry wobdarjeny. Na Budyskim gymnaziju sta so młody Muka tež ze přeswědčenym Serbom a wot teho časa sem wěnowaše swoje mocy jenož swojemu ludej. Z gymnazija dźěše Muka na universitu do Lipska, zo by bohosłowstwo studował. Tola tutón wotmysł bórzy spušći, jako słyšeše přednoški sławneho slavisty Leskiena wo słowjanskich rěčach. Wón studowaše klasisku filologiju a běše z tym namakał prawy zaměr swojeho žiwjenja. Swoje wojeńske lěto wotsłuži Muka w Jenje a připódla na tamnišej universiće studowaše. Na to wróći so zaso na Lipsčansku universitu. W lěće 1875 założi wón „skhadźowanku serbskeje studowaceje młodźiny". Na jeho pohnuće a z jeho dźěłom wudachu so po 14lětnym prócowanju Zejlerjowe zhromadźene spisy. Zahe hižom přiwobroćeše Muka swoju kedźbnosć delnjoserbskej narodnosći, nimale w kóždych prózdninach pućowaše po Serbach, zo by zeznał swój lud a jeho kraj. Muka je był ideal serbskeho studenty.

Swoje prěnje zastojnske městno dosta Muka 1879 w Žitawje, wučeńske městno při tamnišim Johanneum. Swoje přebywanje w Žitawje wuži k přehladanju spisow našeho prěnjeho wučenca a scyła prěnjeho slavisty Abrahama Frencla. Jutry 1880 přińdźe Muka na gymnazij do Budyšina. Tu zapřimny wón hnydom pilnje do narodneho dźěła. Skutkowaše w Maćicy. W Budyšinje cheyše wón wostać a założi sebi tež swój dom a woženi so z Losku Klementinu z Rekyčkow, Juhosłowjanku z Banata. Tola jeho serbske skutkowanja so někotrym ładźoni njeheđajše, a tak jeho na Michała 1883 do Kamjenicy přesadźichu, hdźež hač do lěta 1887 zwosta. Wot tuteho časa skutkowaše Muka při gymnaziju w Freiberku, doniž so 1917 na wotpočink njepoda. Wróći so zaso do domizny, do swojeho lubeho Budyšina. Jutry 1901 pomjenowa so za kral. saksk. profesora a 1912 za zastupnika rektora z titulom „konrektor" a spožči so jemu titul stud. rady.

Wulke horjo potrjechi Muku jutry 1893, jako jemu jeho prěnja mandźelska wumrě. Wón pak namaka pokoj w dźěle za swój luby narod. We prózdninach pućowaše wjele po słowjanskich krajach. Bóh wobradźi jemu druhu towaršku žiwjenja. W lěće 1909 woženi so z Losku Valentinu rodź. Irmlerowej, dźowku horliweho Čecha. Z njej je 23 lět w zbožownym mandźelstwje žiwy był a wona žaruje nětko hłuboko wo swojeho horcelubowaneho mandźelskeho. Bóh Knjez spožć ji trošt a móc, zo by tutón ćežki kříž njesć mohła.

Što je Arnošt Muka našemu serbskemu narodej wšitko był, dopóznajemy hakle tak prawje, hdyž jeho wjacy nimamy. Z jeho zasłužbu je, zo je w serbskim ludźe skrućił narodnu mysl. Wón je přeslědźił cyły serbski kraj prěki a pódla a je mjezy našeho luda wotykał. Za hornjoserbsku rěč běchu drje mužoje też hižo do Muki dźěłali, kaž Pfuhl, Hórnik, Smoleŕ a druzy. Tehodła je Muka swoju wosebitu kedźbnosć přiwobroćił delnjoserbskej rěči a njesměrnu prócu nałožił na zdźerżenje maćerneje rěče našich delnjoserbskich bratrow. Prěnjej wulkaj skutkaj běštaj „Statistika łužiskich Serbow" a mytowany němski spis - e delnjoserbskej rěči.

Muka spěchowaše nic jenož serbsku narodnu mysl, ale też z njewšědnej energiju a wuspěchom naše serbske pismowstwo. Bychmy wo wjele khudši byli, njebychmy-li Muku měli. Wot lěta 1897 je był z redaktorom Časopisa Maćicy Serbskeje a je wudał kopicy druhich knihow a zešiwkow. Swoje najwjetše a najkrasniše dźěło je wěnował swojim lubym delnim Serbam z krasnym Delnjoserbskim Słownikom, kiž je so hakle před krótkimi lětami, k jeho 75. narodninam dočišał.

Mukowy wuznam za naše cyłe narodne žiwjenje je nimo měry wulki. Najwjetši narodny skutk Mukowy je natwarjenje našeho Serbskeho Domu. Wot 1874 sem je Muka ze swojimi mocami swěru Maćicy Serbskej służił a je so cyły čas do natwarjenja Maćiceho Domu wo jeho nastaće starał. Zo so njedźiwajcy wšeje ćežkje je prócy a zadźěwkow Maćiceny Dom tola skónčnje natwari, nješe nimo druhich horliwych prócowarjow sobu zasłužba Mukowa.

Po wójnje a přewróće je Muka wutrí zajim za naše serbske nowinarstwo pokazał. Při załoženju Smolerjec družstwa je hnydom w nim horliwje sobudźěłał, hač do swojeje poslednjeje hodźiny běše z nim jako sobustaw dohladowarstwa wuzko zjednoćeny. Tehodła też redakcija a nakładnistwo „Serbskich Nowin" hluboko žarujetaj wo swojeho njewšědneho sobuprócowarja.

Hišće mnoho by było, štož móže swědčić wo zasłužbach Arnošta Muki. Kak wysoko sebi jeho wšudźe ważachu, dopokazuja počesćenja, kiž su so jemu w jeho žiwjenju dostałe. Maćica Serbska běše jeho pomjenowała za swojeho čestneho předsydu. Ze słowjanskim swětom měješe naš wótčinc wuzke styki. Wón běše sobustaw Pólskeje akademije w Krakowje, Juhosłowjanskeje Akademije w Zagrjebju, Kr. Česk. Spolku nauk w Prazy, Češkeje Akademije Wědomosćow w Prazy, Kral. Serbskeje Akademije w Belehradze, Imp. Russk. obšć. ljubitelej pismennosti, Dopisowacy sobustaw Spol. Narodopisneho muzeja čsl. w Prazy, Imp. Akad. nauk w Pětrohrodze, čestny sobustaw towarstwa Sorabia w Lipsku, Matice Srpskeje w Nowym Sadźe a Towarstwa knihownikow a jich přećelow w Prazy, dale sobustaw Hornjołužiskeho Towarstwa Wědomosćow w Zhorjelcu, kral. saksk. starožitnostneho towarstwa w Drježdźanach, čestny sobustaw serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje, „Čornoboha" w Drježdźanach a sobustaw Budyskeje jednoty „Sokol". Lipsćansko akademiske towarstwo mjenuje so po našim wótčincu.

Za swoje wuznamne skutkowanje spožči so Mucy też mnoho čestnych wuznamjenjenjow. We lěću 1894 dosta rjad Swj. Savy serbskeho krala, w lěće 1900 kěž. rusk. rjad Swj. Stanisława 3. rjadownje, 1901 rjad Swj. Savy 3. rjadownje, w měrcu 1906 Kral. Čornohórskeho Danilo-rjad 3. rjad. a sept. 1916 ryćerski 1. rjad. kral. saksk. Albrechtoweho rjadu z krónu. Stud. rada Muka je komtur a oficěr kral. serb. rjada Swj. Savy, komtur Čornohórskeho Danila-rjada a ryćeŕ kěž. rusk. rjada Swj. Stanisława.

Bohate a žohnowane běše žiwjenje našeho Muki. Bóh běšo malemu skromnemu serbskemu ludej wobradźił duchownehu hobra. Jeho dźěło a skutki pak, kiž je za nas dokonjał, budźa so swěćić na přeco w stawiznach Łužiskich Serbow a budźa z pohonom nam wšitkim, zo bychmy swěru a lubosć wobkhowali našemu narodej hač do smjerće, kaž je wón to činił.

Proces přećiwo němskemu knježeŕstwu w Lipsku

Pšched statnym ſudom w Lipšku ſo wot pónd͡zele wo ſkórźbje jedna, kotruž ſu kraje Pruška, Bayerska a Badenſka dla wuſtajenja nemſkeho kommiſara ſa Prušku, dla wotſtaſenja pſedawarſkich pruſkich miniſtrow a dla wuſtajenja kommiſariſkeho pruſkeho knježeŕſtwa pſcheczíwo *nemſkemu knježeŕſtwu* ſapodate.

Sſudowy preſident dr. Bumke we wotewrjazej rěczi praji, **kajke je wopraudźite pokoſenje lětſa 20. julija po ménjenju wobſedzenych ſkórźbnych ſtronow było, a kajke pſchiczíny ſu nahlad podpjerale, ſo je nemſke knježeŕſtwo dyrbjało pſcheczíwo Pruſkej ſakrocźiċ.**

Dale na ſo roſpominaċ, kajke wobſtejnoſcze ſu ſo ſ wukaſom 20. julija wutworile, a **kak ſtebi wobdzelenj ſtejiſchczo nemſkeho kanzlera jako nemſkeho kommiſara myſla.**

Potom budże ſo dyrbjecz roſpominaċ, na kajkim ſtejiſchczu wotſtaſeni pruſcy miniſtrojo ſteja. Hake po dokkadnym pſchepytanju tychle pſchedpraſchenjow budże ſo *mózc k ſkónczenemu zhonjaċ, ſtaſ kanzer nemſkeje rowſtaſcy, pſchiwobroczíċ.* Pſchi tym budże ſo dyrbjecz ſakładny twar Nemſkeje a ſtawiſnitke roſwicze ſtaſa 48. ſtawa a jeho dotalne nałożenje pruhowaċ. Też praſchenja prawneho pſchirunanja *njemóża* ſo *njerozkledźowane* woſtaviċ, wobjebje w naſtupanju wuſtawnoprawnych wobſtejnoſcźow w Schwajzarſkej a w połnóznej Amerizy.

Jednanje ſo ſ tſjomi pſchipowedźenjemi ſaſtupnikow krajow Pruſkeje, Bayerſkeje a Badenſkej ſapoczachu. W nich ſo pſchede wſchém praji, ſo ſo tónle prozeſ

na ſkutk waſchnje pſcheczíwo autorizje nemſkeho preſidenta njemóri.

Saſtupnik Pruſkeje praji, ſo ſtebi pruſke ſtatne miniſterſtwo na ſadyn wupad pſcheczíwo nemſkemu preſidentej njemyſli. Pruſzy miniſtrojo ſu dźe ſ wobſedźenja ſa Hindenburgowu ſaſtowólbu wuſtupowali. Tola pak Pruſka na ſtejiſchczu ſteji, ſo roſtoſenja, kotrež ſu ſo nemſkemu preſidentej dawale, njejſu prawe byle.

Saſtupnikaj Bayerſkeje a Badenſkeje praješchtaj, ſo ſu pſchiczíny, kotrež ſu Bayerſku a Badenſku k tonnile prozeſej pohnuke, hinaſche dyžli pſchiczíny Pruſkeje. Jimaj wołoſebje wo to dźe, ſo ſpołoſczajez ſkórźbu zukowanje doſtaċ, ſo ſo ſ nemſkeho knježeŕſtwa pſcheczíwo druhim nemſkim krajam po tym ſamym waſchnju njepoſtupuje każ pſcheczíwo Pruſkej.

Sſudowy preſident Bumke hiſchcze pſchiſpomni, ſo budże trjeba, pſchi roſpominanju pſchedwumeńjow 48. ſtawa nemſkeje wuſtawy na najdalſche możnoſcze ſtracha ſa Nemſku kedźbowaċ. Też wohrożenja na ſwonkownym politiſkim polu łuchu do tychle roſpominanjow pſchimake.

Göring přećiwo Hugenbergej a stahlhelmej

W nazionalno-ſozialiſtiſkej wólbnej ſhromadźiznje je nemſkoježiſki preſident Göhring wo tukhwilnych pomerach ſwojeje ſtrony k nemſkonazionalnym rěczał. Na kéty dźeń Harburgſkeje konferenzu ſpomniwſchi, po ſłowje praji: „Każ dołho w ſchtyrnacze létach wobſtejimy, ſu nemſkonazionalni najhórſchi njepſcheczeľo byli. Běchu ſwólniwi, ſ nami hicź, ſo bychu worakawi na naſ łakali, ſo bychu naſ pſchi pſchiſkejnoſczi kóli, każ ſu naſ 13. auguſta kóli. Dźenża pſched létom ſu tehorunja ſpytali, naſ pokoriċ, a hdyž njebéchmy tak hłubi, ſu wołali, ſo ſmy Harzburgſku frontu roſbili. Tehdy dyrbjeſche ſo Hugenberg jako pſchiſchodny „żelezny kanzler“ Nemſkej poſtaviċ. Tehdy dyrbjeſche ſo nazionalna ſozialiſtiſka ſtrona do róle pſchewodniſtwa ſniſiċ. Cźehdy Hugenberga ſa wjednika żyleje nazionalneje frontu mécź, a Hitler budźiſche mohł dale hubnowaċ. Pytnychmy wotpohlad,

Harzburgſka ſkeża ſo ſtyhny; pſchetoż bě na ſi a wobſchadźenſtwje natwarjena.

Nochczychu nazionalno-ſozialiſtiſkej ſtronje to daċ, ſchtoż ſmědźiſche na podłożu ſwojeje ſtyłnoſcze a dokonjenja ſadaċ. To ſtebi njejſmy dali lubiċ. Wot teho cźaſa maju jenoż hidu a ſazpicze ſa naſ. Hdyž hižo naſ cźerwjeni a cźorni ſ hidu pſchecźerchaju, hiſchcze worakawiſcha je tale reakzija ſa naſ.

Pſcheczíwo ſtahlhelmej jako tajkemu njejſu nazionalni ſozialiſtojo żenje wojowali, jenož pſcheczíwo ſtahlhelmowym wjednikam dyrbja wojowaċ, każ dołho ſo ſady Papenoweho knježeŕſtwa ſtajeja.

200 000 ludźi w dobrowólnej dźěłacej ſłużbje

W Halli ſtahlhelmowu dobrowólnu dźěłaku ſłużbu wobkładuje, je nemſki dźěłowy miniſter **Schäffer** praji, ſo nemſke knježeŕſtwo derje wě, ſo ſu dobrowólna dźěłaka ſłużba, nuſowe dźěła a kreditne naprawy jenoż wupomozne ſrědki. Słowna wěz woſtanje, ſo ſo pſchedewſaczeſki dach wubudźi. Móżno je, ſo jena abo druha ſ knježeŕſtwowych naprawow, w tymle imuźle cźinjenych, nadźaty kuſpěch njeſmjeże, ale powſchitkownje ſo tola hodźi ſpóznaċ, ſo drje je *program* muſy*ſchnjy*.

Policija ćišćerske mašiny zebrała

Bremenſka policija je w cźiſchczerni kommuniſtiſkich nowin, pſchepytanju, pſcheczíwo redakterej ſamjedźenym ſtajeńſke a cźiſchcźaze maſchiny ſ pſchiſłuſchkami zebrała a ſaſyglowała. Pódła teho je ſo wjele cźiſchcźaſeho a pſchiwoleho materiała „ſawješćiło“. Wyſchnoſcźine naprawy ſo na nowy paragraf 86a khłoſtaſeho ſakonnika ſepirataju, po kotrymž ſmědźa ſo pſchednjeſy, kotrež ſu ſo pſchi ſkuczenju wjeleſpěchdaby abo pſchi jeje pſchihotach trjebale abo ſu ſa to poſtajene byle, ſebrać a k trjebanju ſnjekhmanicź, byrnjeż winikej abo jenemu wobdźělnikej njeſłuſchale.

Demonstracija Winskich hakenkreuzlerow přećiwo měrowym zrěčenjam

Njedźelu dopołdnja je ſo we *Winje ſtwóżena* demonſtrazija nemſkich nazionalnych organiſazijow a towaſſtwow pſcheczíwo měrowym ſrěczenjam wotmełwa. Lětuſcha demonſtrazija dospołnje pod wjednitſwom nazionalnych ſozialiſtow a domowinſkeje wobory ſtejeſche. Mjes rěcźnikami tej Winſki nazionalno-ſozialiſtiſki ſejmſki ſapósłanc Fiezenfeld a nemſkoſejmſki ſapósłanc Koch wuſtupowaſchtaj, kotraj nadpady na Cźeſkoſłowakiju a Franzoſiſku cźinjeſchtaj. Powſchitkownje pſcheſłayita je rěcź ſaſtupnika połnomocnich Tyrolanow, Jngemara Verhouza. Měſto, ſo by pſcheczíwo potłoczenju nemſkeje rěcze w połodnjiſchej Tyrolſkej proteſtował, radżeſche, ſo by ſchtóſi ſo Nemſka a Awſtrija ſe Jtaliſej dorozumiłej a nadźijeſche ſo, ſo ſe wotſud Nemzow we połodnjiſchej Tyroliſej połépſchi. Po ſkónczenju ſhromadźiſny demonſtrazijſi cźah po dróhach dźěſche. Porjad njeje ſo ani w ſhromadźiſnje ani na dróhach cźiſł.

Českoſłowakſkim zaſtojnikam so mzda skróći

Cźeſkoſłowakiſki miniſterſti preſidéhdya Udrźal je njedźelu politiſkich ſaſtupnikow nowinow pſchijał, ſo by jim wo politiſkim połoženju dokładnje roſprajił. „Swětowy hoſpodarſki cźiſchcź“, miniſter praji, „njepſcheſtawaju dale traje a je runowahu cźeſkoſłowakiſkich krajnych finanzow wohrożuje. Kóńz nětcźiſkeje hoſpodarſkeje kriſy njeje dawidźeċ. Wſchě kraje ſwěta ſ njej cźerpja a ſo na interrazionalnych konferenzach podarmo pſcheczíwo njej wobaraju.

So by ſo runowaha cźeſkoſłowakiſkich finanzow ſaſtrowała, je knježeŕſtwo nuſowane, bolozne naprawy cźiniċ. Pódła wulutowankow pſchi wéznych ſtatnych wudawkach dyrbja ſo też wudawki ſa muſu ſaſtojnikow ſkrócźiċ. Pſch tym ſtaj dwaj puczej móżnaj: pak liczbu ſaſtojnikow ſkrócźiċ pak natkwilnje jich **muſu ſkrócźiċ.** Dokelż by w prim padże wjele ludźi muſu ſhubiło, je ſo knježeŕſtwo druhe roſrißanje praſchenja roſbudźiło.

K roſtoſenju miniſterſkeho preſidenta ſo roſprawjeſche finanzneho miniſtra Trapla wo finanznym połoženju ſtatneje pokładnje pſchijaminkow. Wón měſeſche ſa muſu ſaſtojnikow hižo wot ſpoczatka novembra ſkrócźenje.

Naprawy w Českoſłowakſkej přećiwo hoſpodarſkej kriſy

Miniſter ſa ſozialne ſpomoženje Cźech je w ſozialno-politiſkim wubjerku cźeſkoſłowakiſkeho parlamenta wo ſwjedźenju 40hodźinſkeho dźěłaniſkeho tydźenja roſprawjał. Tuſón njeby jenoż nałkwilnje, ale trajnje wobſtał, daż dołho by hoſpodarſka kriſa traka. Też wobmyſlenje, ſo by ſo ſ pſchikrócźenym dźěłanjſkim cźaſom dźěło podarjiło a ſo bychu ſo ſozialne cźeże powjeſchiſche, njeby mohło wotroſchiċ, k 40hodźinſkemu dźěłanjſkemu tydźenjej pſchecź.

Göring přećiwo Hugenbergej a stahlhelmej

W nazionalno-ſozialiſtiſkej wólbnej ſhromadźiznje je nemſkoježiſki preſident Göhring wo tukhwilnych pomerach ſwojeje ſtrony k nemſkonazionalnym rěczał. Na kéty dźeń Harburgſkeje konferenzu ſpomniwſchi, po ſłowje praji: „Każ dołho w ſchtyrnacze létach wobſtejimy, ſu nemſkonazionalni najhórſchi njepſcheczeľo byli. Běchu ſwólniwi, ſ nami hicź, ſo bychu worakawi na naſ łakali, ſo bychu naſ pſchi pſchiſkejnoſczi kóli, każ ſu naſ 13. auguſta kóli. Dźenża pſched létom ſu tehorunja ſpytali, naſ pokoriċ, a hdyž njebéchmy tak hłubi, ſu wołali, ſo ſmy Harzburgſku frontu roſbili. Tehdy dyrbjeſche ſo Hugenberg jako pſchiſchodny „żelezny kanzler“ Nemſkej poſtaviċ. Tehdy dyrbjeſche ſo nazionalna ſozialiſtiſka ſtrona do róle pſchewodniſtwa ſniſiċ. Cźehdy Hugenberga ſa wjednika żyleje nazionalneje frontu mécź, a Hitler budźiſche mohł dale hubnowaċ. Pytnychmy wotpohlad,

Harzburgſka ſkeża ſo ſtyhny; pſchetoż bě na ſi a wobſchadźenſtwje natwarjena.

Nochczychu nazionalno-ſozialiſtiſkej ſtronje to daċ, ſchtoż ſmědźiſche na podłożu ſwojeje ſtyłnoſcze a dokonjenja ſadaċ. To ſtebi njejſmy dali lubiċ. Wot teho cźaſa maju jenoż hidu a ſazpicze ſa naſ. Hdyž hižo naſ cźerwjeni a cźorni ſ hidu pſchecźerchaju, hiſchcze worakawiſcha je tale reakzija ſa naſ.

Pſcheczíwo ſtahlhelmej jako tajkemu njejſu nazionalni ſozialiſtojo żenje wojowali, jenož pſcheczíwo ſtahlhelmowym wjednikam dyrbja wojowaċ, każ dołho ſo ſady Papenoweho knježeŕſtwa ſtajeja.

200 000 ludźi w dobrowólnej dźěłacej ſłużbje

W Halli ſtahlhelmowu dobrowólnu dźěłaku ſłużbu wobkładuje, je nemſki dźěłowy miniſter **Schäffer** praji, ſo nemſke knježeŕſtwo derje wě, ſo ſu dobrowólna dźěłaka ſłużba, nuſowe dźěła a kreditne naprawy jenoż wupomozne ſrědki. Słowna wěz woſtanje, ſo ſo pſchedewſaczeſki dach wubudźi. Móżno je, ſo jena abo druha ſ knježeŕſtwowych naprawow, w tymle imuźle cźinjenych, nadźaty kuſpěch njeſmjeże, ale powſchitkownje ſo tola hodźi ſpóznaċ, ſo drje je *program* muſy*ſchnjy*.

Němſki kommiſar ſa dobrowólnu dźěłaku ſłużbu, preſident Syrup, je ſdźěkił, ſo je liczba wobdźělnikow pſchi dobrowólnej dźěłaſej ſłużbje hižo 200 000 pſcheckrocźila. Tale liczba drje harź do kónza léta woſtanje.

Wulke twarske wotmyslenja w Bayerskej

Rheiniſko-Mainſko-Dunajſke akzijowe towaſſtwo je we wobſahu dźeſaradźaceho programa nemſkeho wobkhadneho miniſterſtwa dźěła ſa ſałożenje ſawješćaceho pſchiſtawa pola Wertheima nad Mohanom (Mainom) ſapoczało. Tam ſo 1000 hać 1200 dźěłaczerjow trjeba, pódła teho ſo w bayerſkich ſkałach wjele łamanych kamjenjow iſka. Pódła teho je ſo twar 145 metrow do hełho a 30 metrow ſchěrokeho pſchiſtawa ſa petrolejowe tanki a tódże pola Paſawa wobſamknył, pſchi kotrymž nětdże 150 dźěłaczerjow ſchéſcz mězaczow dołho ſaſłużbu namaka. W połodnjiſchej Bayerſkej pódła teho ſ dorazom na planach ſa dróhu dźěłaju, kotraž ſo ſ Kuſſteina-Oberaudorfa do doka Bayerſkeho Zella natwari. Tale dróha, kotrejež twar by nětdże 34 miliſjona hriwnow płacźił, by ſo ſa wobkhad automobilow ſ Tyrolſkeje do Mnichowa jara powitała.

Centrumska zhromadźizna w Münsteru

Wjednik zentrumſkeje ſtrony prałat Kaas dże 14. oktobra w Münſteru wo „politiſkim puczu zentrumſkeje ſtrony“ rěczeſ a reformiſki program woſjewiċ, kotryż dyrbi puczk ſ pſchewinjenju ſtatneje a hoſpodarſkeje kriſy pokajaċ. Każ je ſnate, je w Münſteru też Papen w ſhromadźiſnje ratarſkich towaſſtwow ſwoju programowu rěcź mėł.

Kronpryncesa rěcała

Njedźelu je w Magdeburgu ſtahlhelmu połnózneje Delnjeje Saſſkeje w pſchitomnoſcźi prjedatſkeje kronprynczeſkeje krajny ſwjatkowny ſjéźd mėł. Kronprynzeſa ſo na ſhromadźiſnje ſłowa jimaſche a praji, ſo móże lud jenoż w tvjerdźe ſakorjenjenej tradizji ſ generazije k generaziji w ſwojim duſchownym żiwjenju wobſtaċ. Wótczina móże jenoż wobſtaċ, hdyž ſo wulka ſtawiſnitka ſaſidźenoſcź roſwiwa a wutworja.

Nowy ſtrajk w Mnichowje

W „Bayerſkich motorſkich dźěłarjach“ w Mnichowje, *kotrež běchu woſtawiłe, ſo 250 muži na nowo pſchiſtaja,* wot pjatka dźěłacźerjo ſtrajkuja, dokelż je ſarjadnikow wo ſjewiło, ſo muſu we 18 hać 20 prozentow ſniži. W ſtrajkowym wjednikowje ſu mjes ſaſtupnikami dźěłacźerſkich ſwjaſkow też bohuſławy nazionalno-ſozialiſtiſkeje ſtrony.

D. Ch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeſka idyla.

126] (Pokrać̀owanje.)

V.

Potnemu ſrałemu trukej bě Zymburowa hłowa po wopyċe poła wjerſcha podobna, telko nowych, płódnych myſlicźkow w njej roſcźeſche, ſo w njej hibaſche, bě ſe Zymburu żiwych. Hdyżkuli hłodźeſche, na wjerſchowe rěcze a ſamuſły myſlećche, na to myſlećche, ſchtoż bě jemu wo ratarſtwje, wo ſwinjencach a ſpłahach, wo hoſpodarjenju ſ cźaſom a ſ pódu, wo ſtrojach powědaŕ. Ale ani wjerch na burowe poroki njepoſajby. Też wón je roſpominaſche a wo nich pſchemyſłowaſche a w tymle imuźle cźinjenych, nadźaty kuſpěch njeſmjeże, ale powſchitkownje ſo tola hodźi ſpóznaċ, ſo drje je *program* muſy*ſchnjy*.

A tak běſchtaj wobaj, jedyn ſ druhim, ſpokojom, wſajonne wopominanje jeju hrějeſche, ale w běhu cźaſa błędnjeſche, nowe ſtarośce ſo do hłowy ſaſuhdźichu, wuczińſchczowachu a duſchachu, ſchtoż bě prjedy kćeło a ſrałwiło. Sta ſyma bě ſo minyła a łédy bě ſo ſtuhł ſhubił, tu ſo burja hižo grata pſchimachu. Nałétni żywy njeczaka. Wowcź, hróch a jeczmjeń dyrbja do ſemje. Poſoże létſa jutry ſwjeczachu a poſoże ſo tohodła ryby w hatach łojachu. Zymbura ſtajnje ſ wulkim ſajimom kójenje rybow ſeſłeduwaſche a radowaſche ſo, hdyż ſo poſady poradźichu, hdyż ſo ſto a wjaczy zentnarjow rybow, wobjebje karpow, *hładkich a ſchupiſnatych nałóji.* Ale też *ſandak, běła ryba, tu a tam muhoŕ, pjerſk, lin, bleja, hłowaty mjeſk* ſo w ſaku, natwodźe abo łacźe mjetachu, ſa tym hać bě rybaŕnik pſchikajał, ſ cźimi ma ſo tójicź. Ale hłownje na ſchcźuku ſo Puczimczenjo wjeſełachu. Wo „puczimſkej ſchcźuzy“, ſkawnej rybje, ſo daloko ſchěroko po wokolinje wědźeſche. Bě nětdże ſak dołha a na wopuſchi mėſeſche léto 1848 *wupalene.* Tołho léta běchu ju prěni raz popadnyli a ſchtó wě *kak ſtara* tehdom hižom bješche. Pſchi kóżdym kójenju ſa njej hładachu, ſmėri a ſwaji a potom ju ſaſo do wody puſchczichu. Po rybach pſchiłódżechu wonzu na ſjad. Wotbahnichu ſo a dójſi a borany ſo k nałétnjenu tſihanju hotowachu. Hnój ſ wowcźerinje ſo na kałowe polo dowjeſe, wowcźerinja ſo ſ nowej ſłomu naſcźele, wowzu ſo dwójzy ſa ſobu wupkawja a wunżija a potom ſo jim wokma wotſijha.

Wo tym Zymbura pſchemyſłuje, hdyż njedźelu popołdnju pſched domiſkim ſedźi. Po wobjedźe je ſchoł ſo na Boże błónczko żydowneż. Cźołky nałétni dźeń je jeho wuwabił. Trubku dźerżi w lewizy a ſ pramuju muczańſke mėſchk ſ tobakom, ſwinjazy puchel, jara wobpjchimany, wodrjeny a roſpukany.

„Wſchak hižo ſwinko w khlėwje ſrawi“, myſłi ſebi Zymbura na podżwinczo, kiż ſo ſarźa. Puchel ſ kormi hładniwje jón nad kachle położenje, ſo by wuſtkhnył, potom jón kedźbliwje wutrėje. Marjanka jón je ſchnóru wobrubi a bur ma khowanku ſa iobaſ na zyke léto.

Natyka ſej trubku, łajeſhli a roſhladny ſo po dwórniſchczu a po nawożu. Jabłuczjny, hubka, ſurdł a ſchcźerkawka — kruſchwiny, wowſna, tachantſka, cźaſaławſka a ſażna żitna jakońża, kotrejž bě ſam ſadżał, ſu ſ pupkami poſożte.

Na prėnje pohladnjenje póſna, ſo to njejſu jenoż pupki na łopjena, ale też na kćenje, kulojte, polne, kćenje a łopjeſchka ſdobom w ſebi khowajo. „Hej, kak njeſmjeſo do njtakliſchcźow cźeri“, ſej Zymbura ſpokojom myſli.

Se ſchtoma na ſchtom jeho myſle pſcheſkakuja a ſe wjerſchowiſte ſchtomy ſu wopytale. Knjes wjerch njeje ſabył! Kopaty wóſ ſchtomiſkow je poſoże naſymu póſłał. Wjerſchowſki ſahrodnik je jim pokaſał, kak maja ſo ſadżerjo wſchitke ſu ſo pſchimnyłe a pſchi pólnym puczu hižo wotcźeja.

Ale na Měrcźina je ſabył“, Zymbura pſchi ſebi ſkerji a wokoło wutrobły je jemu tyſchno. „Każ je hiſchcźe żyw? Je w bitwje padnył? Je jeho ſmjercź w khorowni po łyſka? Żiwy drje ſeſjeźka budże, dokelż ſzyka njepiła. Powědaja, ſo ſo polſki ſ Bóſmiſkeje wrócźa a ſo budża ſ nowymi, ſtrowymi wumėnjene. Też knjes ſarał a knjes ſwjerċ wėritaj a njedawno ſu to Zymburje też ſ nowin rėkali ale ja to njewėrju“, Zymbura ſam wo ſebi mudruje.

Tu nadobo pſched Zymburu wojak ſtoji. Pſiedy ſo móże ſo bur roſpomnicź, wojak jeho hižo wobſhinka „nano, nano“ woła.

„Měrcźino, mój żyno, ſy to ty abo myła mje myſle?

„Sſym nano, ſym! Wećera je naſ żeleſniza ſ Bóſkeje do Pėſka wrócźo pſchinjeſła a na tydźeń ſu mi wol dali.“

„A ja na tebje jako na morweho ſpominam.“

„Jene léto ſo nam ſa dwė liczi — naſymu pſchiſtawoł wojakow.“

„Żona, dźowka, Marjanka, Marjana, hlejeſe, kajkeho hoſcźa wamaj wjedu, Zymbura w durjach woła.

Macź ſo k żynej njeſnaje, ſotra niż k bratrej. Měrcźin bě na muża dorołł, wołżylnił, mjeſnowcźi bě wobmalinjeny każ zygan, broda bě jemu narołła a wołoſy běchu ſſuſtmyke a běchu cźornjeſche. Ale hdyż rjekny „macź“, ſpójna jeho macź, ſpójna jeho ſotra. Radoſcź njeſnajeſche měry a njeměješche kónza . . .

(Pokrać̀owanje ſcźěhuje.)

We jozialnych cjejach rěčnik praji, jo wone w Němskej 9½ prozenta, w Awstriskej 19,20 prozenta a w Czěskosłowakskej 12,20 prozenta mjeń wuczinjeja, tak jo by jo jich powjetschenjom konkurrenzna samóžnosć czěskosłowakskeje industrije njeexistowała.

Położenje wschěch hospodarskich wobstejnosczow rosnuschtschi, na ministar za nutsne, so jo za sawjedzenje schichrócezenego dźěłanskeho czasa po możnosczi bórzy rosczahnuć, dokelž **bjezdźěłosć pschibéra.** Mjes tym so je tuta **w auguscze** 460 952 dźěłoczinjerjow było, je so **ch** lecha **w** septembrje na 479 912 powjetschiła a jo **nje** septembrej 1931 podwojiła. Dokelž w tu khwilu **jeje** móżno, nětczischne zastarane dźěłoczinjerjow do nu**zeneho** sawěsczenja pschetworicź, ministerstwo na zadanju **pobstawa,** so ma **so nuzowny fond** założicź. Hacź do tuhi **sa**ha wono wjazy pjenjeżnych srědkow sa podpjeranje **ezłonjemějerjow** żada.

Czěskosłowakska n'eje w Genfu přećiwo Pólskej hłosowała

Pschi wólbje nowych pobstajtarow do Rady Swjatka **udow** su so mjes 52 hłosami schtyri pschećiwo Pólskej **zotedale.** Jene pólske nowiny su powěsć rosschěrile, so **, mjes** tutymi schtyri hłosami czěskosłowaccki hłós był. **zschećiwo** tutomu njewěrnemu wudawanju protestuju, je **Czskosłowakiši** pósłanz we Warschawje, dr. Girsa, sastupi**ram** pólskeho wubjerka czěskosłowaksko-pólskeho nowi**arstwo** sjednoczenstwa prajił: „Mam tule powěsć sa **yli** mjes wobemaj krajomaj czim bóle sa schkodnu, dokelž **, hłosowanje tajne było a dokelž so tehodla njemóże offi**alnje wrócicź. Niz njenje", pósłanz doda, „mam sa **jsebitne** k rosjasnjenju pólskeho sławneho mjenjenja na **, pokakać, so je po mojim pschejwoběrjenju a po mojim** wobenju tale powěsć njewěrna."

Herriot so z Macdonaldom kónc tuteho tydźenja zetka

Prózowanje jendźelskeho ministerskeho presidenta **Macdonalda,** konferenzu wo praschenju němskeje rumoprawnosce w bronjenju swjeżej, njeje bjes wuspěcha wostało. Kónc tuteho tydźenja francowski ministerski presi**dent Herriot** do Londona pschijeźdże, jo by so najprjódy z Macdonaldom rosprajił.

Tale powěsć je w Londonje powschitkownje pschekhwatała. Pschepytowanje je wot Macdonalda wuschło, tola njeje wotpowěrjała, so by so konferenza schtyri możnosczjow wo němskim brodu wotwěrcź dała abo niz.

Naj chzeja Parizske nowiny wědzeć, je nowy francowski bjesstrachowy a wotbrónjazy plan na to złożeny, so **Hooverowe** wopomnjenjsće pisemo jako zakład wosunje, **la** z wumělnjenjom, so by tónle plan z poltajenjemi wo **ganizaziji** bjesstracha se wjasomnym podawanjom poloży wudospołni. Sjednoczene staty by, kaž „Volonté" **ale** pischu, namołwja, so bychu hospodarsku blokadu pschestawo nadpadnikej k lěpschemu nadpadnjeneho poruczile. **endźelska** by so dyrbjała pódla teho pschi organizaziji **pjomneho** podawanja pomoży w Europje wobdźělicź. **Botwronjenje,** kotrejž Němska żada, by potom bjes wob**ejnosczjom** możne było. Wjedy hacź bo tónle plan do**ńczenje** pschijima, bychu so najprjódy franzowsko-**němsko-pólske** swadne praschenja, wosebje wo němskej ranschej mjesy, wuprawicź dyrbjałe.

Socialistiski wuspěch w Belgiskej

Gmejnske wólby w zyłej Belgiskej su so póndźelu sněmom minyłe. Socialistojo su w dwacezi gmejnach absolutnu wjetschinu dozpili a su ju jenoż w jenej gmejnje zhubili. Socialistojo su wosebje w katarskich gmejnach a **w** Limburgu dobyli. We wulkich městach běchu wólby za socialistow tehorunja pschihódne.

W Ruskej so Dnjeprostroj wotewrił

W pschitomnosczi zastupjerjow ruskeho knjeżerstwa a **ommunistiskeje** strony je so póndźelu pschipołdnju wódna **ózsnjenja** Dnjeprostroj i najwjetschim hacźenjom świeta **otewrita.** Ludowe czrjódy so je zahorjenjom zajachu, **dyž** amerikanski twarz hobriskeje dźěłarnje **Colonel Hugh ooper** prěni krócz prud zatyknu, kotryż w bliskosczi hobre industrijowe dźěłarnje a wjetschi dźeł **Wukrajiny** i elekrisku mozu zastara.

Ze Serbow

W Budyschinje, 11. oktobra 1932.

— We wjedrje. Barometer wjecjor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —2, thermometer we dnju —14. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer —3, thermometer w nozy +9. Sněh wuhladu na hnusche a tak jeż wobstajne wjedro. — Schtrecźa połasuje pschecz hłschcze na njewobhajnu poczah, hacź runjeż je pomjo wjeczerneschemu trochu na rjane postupiła. Hacźrunjeż hacźi po rozprawach wjedrarskjow dschiwokowacź, hacźrunja ho tuhi khłe Boże hrónczko i mórcznu nebju. Tež wosacz (lóst) je mily. Kóżdy rjany dźeń nasym je dar Boži. Nasym je najmasnischi. Mrózny wschak su nimale bosćerace. Tola Halwot steji psched durjemi. Mjeko je cźaś i rěpu i kerjow. Wjacz rěsa wschak hischcze rosce. Nasym hcźi pizy mróży hłuboke jamy snadnje nicźim. Schcźerdźišchcźowe dźiecźe nimate wschelkom rjane wohladaschi. S nimi wschak je wutki cźas. Koli, hrózi, woła a druhe nasym pizy su rjane. — Na běrnischcźach, wohrebje na wjetschich saschpach kuscźich dworow ho rěskole wschu i ludźimi injerwi, bróschja so Zaschwanymi Běrnickami. Wot běłeho rana do śtschepo wjecźora wuhladaschi jich tam kopaju. Wjecźor wrócza ho spokojeni i pohnymi mćchami a wusuckami do hwozdźi hnydom. Su swjetscha se swójbow, njen dwaźnych dźěła a sabłużby. Jim su nakopane běrny rjana ksćitowcz za hrosnu symu. — Nad połnóżnym morjom mamy drje hischcze nizsinu. Tuta je pjecza sćitkodźiwje. Mjedźiwazy tohu je zas nascheho rejedra tola trochu njewěsty. Sćyscha wyschiha nad dolnoserbskej Europu hnydźenje nascheho wjedrej trochu rjany ras. K tomu pschikhodźeja nowe nizsiny z wjecźora. Hotuja ho w poźnym ranu cźasnuc, schtoż nam dale mily poczaś labi. Zaśtle krjedu sćitkodźa sćitkowcźo 6,18 hodź. a khowa ho 5,15 hodź. Mjeńcźi sćitkodźa popołdnju 4,27 hodź. a khowa ho rano 3,51 hodź.

— **Mjeńcźizanske djiwadło.** Dźensa wutoru wospjetuje ho w 2. abonnementnym pschedstajenju A. Gerharta Hauptmannowy mjeńki basniscźkowy drama „Podwócźenj jwón". Tutón wobsinjazy kruch wulkeho schtschelskeho cźłowjeza, kotrehoż 70. narodninu mjeńcźizanske dźiwadło z tutym pschedstajenjom swjeczi, dosły sćeći we wotewrjeschtim pschedstajenju zaharte pschijaśiwjacze pschipostuchowanje. Sćanstwy kruch pschedstoja ho krjedu 1/9 hodź. a schiwórik w 2. abonnementnym pschedstajenju A. Pjatk Kjubyśka. Hotuja ho hischcze ras krasna Winska operela „Najnjez Kjubyśka".

— **Paduschtwo je sadobdźejom.** W nozy k 9. oktobrej su ho w Budyschinje na Wettinskej dróży do pisarnje jeneho twarskeho mischtra paduschi dobyli a schćehowaze běrowske maschiny kradnyli: Liczeńsku maschinu „Original Ohdner" cźo. 86 732, 650 hriwnow hódnu, pisarsku maschinu „Continental" cźo. 264 137, 300 hriwnow hódnu a SAB-pschewiśansći aparat sa msdowe knihiwjednistwo, 130 hriwnow hódny. Po wuprajenju wozobu, kiż je w nozy wokoło 3 hodź. tam ninio pschijechu, je bliźko mjetna kradnjenja pjeza wozobowym automobil posatał, z kotrehoż pak njeje nichtó wulećł. Najkerje su kradnjene maschiny i autom wotwjesli. Schtóż móże wo tutym paduschinstwje njekaźe wobkedźowanja zdźeliś, njech je kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje na Ortenburgskim hrodźe wosjewi. Na wschitke hcźo wo mjenje wosjewjerja mjeńcźi.

— **Dostawarja wojetskeje renty.** Pschicźasna renta wójnskim cźeźkokrjencznym a wojetskim sawostajenym na mjeźacz oktober wuprajarjuje ho pjatk 14. oktobra pop. wot 1/4 do 6 hodź. we Sćejmowi na Hrodowskej haśy 10 bełse. Sbohom wudawaju ho w pisarni mjasowe karcźki tym wójnskim cźeźkokrjencznym a wojetskim sawostajenym, kotrejž hu jenoż na rentu a pschisaźenu rentu po nimskostatnym zastarańskim zakonju pokazani.

S Brěmjenja. (Paduschi.) Pschecźo zaho su tudźo, kotrejž pytaju swojenu bliźkichenu na njekhcźomne waschnje schowaźicź. Jenemu tudomnemu Zimnojedźerjej zapuścźichu jeho kalowe polo a wurěschcźu hłójeńi. Tež hischcźe dad kradnu, dyż je ležała tola hadu nadoło. Pschecźo cźłowjeka nuza k tajkemu njeschmasnemu njeshoni.

S **Komorowa** pola Klukscha. (Zéraschcźekpjenje.) Klukscha schcźekpjenje zéraschcźekpjenje budźe tu w hojschcźu 17. oktobra popołdnju w 4 hodź. Schcźekpi ho klinik 1931 a 1 bobom też klinik 1920.

S **Noweje Wsy.** (Zbo wótbach.) K wótbam do gmejnskeje rady su wólbne lisćiny w cźasu wot 6 do 8 hodź. na gmejnskim hamcźe hacź do 16. oktobra wupołożene. K wobkedźanju je kóżdeho. Wólbne nasnjety maju ho hacź do 27. oktobra wólbnemu wjednikej zapodacź. Wólcź ma ho 7 zastupnikow.

Z **Łazka.** (Hońtwa.) Na honach wokoło Łazka a w klóśtrskich lěsach běše **zaśdźeny** tydźeń **hońtwa.** Hajnej běchu w bohatej liźbje prišli. Potrělili su 27 **zajacow,** 10 **bażantow,** 6 nuklow, 1 **kurwotu** a holbja. — (Dobrowólni dźěłaćerjo.) W lěsach wokoło Łazka dźěła nětkle tož 35 muzi němskostatneje khorhoje we swobodnej dźěłowej służbje. Ryja přěrowy, zo by woda lěpje wotběžeć mohła. Dźěła nawjeduje k. hajnik Augustin jun.

S **Wojerez.** (Zawinjaze witi.) Sobotnjiske zawinjaze witi ho hnydom złabe zapoczachu a po połdźiśu jenoż trochu połepschichu. Na pschedań běše 393 prošatkow. Płaczachu 4 hacź 5 njedźel stare 7 hacź 8,50 hr., starśiše 8,50 hacź 10 hriwnow. Mjeńcźe schiwótny dźeł cźichwofejenych prošatkow sćitny wosta.

S **Bjesdołowo.** (K mordarstwu z jedom.) K tudomnemu zrudnemu podawkej ho dodźeli, so su pschi pschepytowanju cźeźka wuhrjebaneje Justowoje druheje mandźelskeje arsen namakali. Tehodla je Just hnydom podhladowany, je je tež swojej druhej mandźelskej, z kotrejž běśe w złożownym mandźelstwje żiwy był, z jedom zawdał. Wón běśe swoju druhu mandźelsku tśi krócz zawěścził, to podhlad pschećiwo njemu pozwolnja, tehorunja wobstejnosće, pod kotrymiż je druha mandźelska wumrěła.

S **Běłeje Wody.** (Paduschtwo.) W nozy k njedźeli pobuchu paduschi w Cźerlez hospodze. Woni dźěchu wosebje za zigaretami a nětkle 1000 schtuk kradnychu. Paduschi jenoż dźěł wotmyślenych wozow hobuskasachu. Běchu ho wsikge njewěźeli cźuli.

S **Jabłońa.** (Kerry kradnyli.) W nozy k njedźeli kradnychu je sonntagscheho kirjeńza Kasarja Hańnarja 17 kur a je hnydom na mjetnje farźachu. Jedna ho wo 10 stare a 7 młode kokoše, tiż běchu hacź na jenu brunu wschitke běłe.

Wulki husleŕ Henry Marteau w Budyšinje

Pónđźelu, 10. winowca 1932.

Wuspěšnemu posrědkowanju koncertneje direkcije k. Joh. Gudera w Budyšinje bě so poradźiło, zaso jónu slawneho huslerja, prof. Henry Marteau-a Budyskemu njedźakownemu publikej předstajić. Njedźiwajcy dobreho mjena huslerja bě wopyt wčerawšcho koncerta njespokojacy! Dwě tak zajimawej předstajeni — Marteau a Palucca — na jenym a samsnym wječoru, stej drje za Budyšin přewjele dobreho. Wčzo pak je tež naš ćežki hospodarski čas wjele zajimcam wopyt njezmóžnił.

Henry Marteau njeje w Budyšinje hižom z dawna wjacy žadyn njeznaty. Móżemy so hišće derje dopomnić na jeho wuspěšny koncert před nětko 5 abo 6 lětami we „Krónje" abo z poslednjeho časa na jeho wubjerne skutkowanje w Pětrowskej cyrkwi. Z teho dorozumimy, zo jeho připoslucharstwo hižom při přenim wustupjenju tak lubje witase. Za prěnje słyšimy Jana Brahmsowu sonatu G-Dur, op. 78 wot huslerja w mištrskej dospołnosći přednjesenu. Tež w tutej Brahmsowej składbje njemóże komponist swoje delnjo-němske wašnje zamjelčeć. Pódla hluboko-khutnych zynkow słyšiš tež wjeselše motiwy, wobej w tak w mištrskim předźělanju. W předwjedźenju huslerja spodobaše so wosebje krasnje zanjeseny Adagio. — Při křidle přewodźeše naš Budyski domorganist Horst Schneider a to z hłubokej musikalnosću a poniżnym wrócodźerżenjom. Z dźěła krasny mjechki nadyr přewodźerja čerpješe runje při prěnjej składbje přez přewjele trjebanja pedala. Tak so wosebje wo Adagiju akordy khětro zamórachu a instrument khětro šumješe. To so hišće posylnješe, dokelž bě křidło wotewrjene. Njebychmy Horsta Schneidera přederje znali, bychmy jemu tehodla lohko móhli porok dać!

Wuběrnu techniku, dospołnje znutřkowne wobkniježenje swojeho hraća pokaza mištr Marteau we přednošku J. S. Bachoweje Partita E-Dur za husle same. Hižom fakt, zo husleŕ tutu njesmérnje ćežku kompozitiju dospołnjo z hłowy hraješe, je wobdźiwanja hódne. Jenož tak bě jemu tajke přeżiwjenje składby možne! Čistosć a jasnosć njećerpješe ani w najćežšich powahach:

Třeći koncert G-Dur, wot Mozarta skónči poprawom klassiski dźěł porjada. Móżeš snadź tutón koncert husćišo słyšeć, ale w tutej dostojnosći drje zrědka! Tuta grandiosna technika w cadencach, tuta čistosć a čuciwosć w dwojozynkach! Też přewodźer je huslerjej tu hódny partner. To bě wjesołe koncertowanje!

Při Capricy, kole we zmysle koncertnych etudow, kotryż je Henry Marteau sam napisał, skónčichu program wječora. Wšě tři składby, w mjeńšej wumělskej formje wuznamjenja so bóle z akrobatiskej techniku hač z hłubokosću myslow. Krasny tutón mały „Negertanz" we swojim žiwym rhytmje a swojej zajimawej harmonicy. Marteau měješe w tutych składbach dosć přileżnosće, swojej njewěsnej techniku so błyšćeć dać.

Z njewěsnym přikleskom wunuzowa sebi hišće připoslucharstwo dwě krasnej přidawcy. Lěpši dźak hač jenoż přiklesk móhło drje Budyske wobydlerstwo wumělcej a zarjadnistwej z hobatšim wopytom wopokazać! Jurij Winař.

Swójbne powěsće

Sslubjenaj: Hilja Winklerez a Korla Müller w Minakale.

Swěrowanaj: Maks Frenzel w Lubiju a Fridla rodź. Pelzez w Budyšinskim.

Semrěli: Stud. rada prof. dr. Arnoscht Muka w Budyšinje, 78 lět; khowanje budźe pjatk pop. 1/3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Lea Polakowa rodź. Schönertez w Hodźiju, 37 lět; khowanje je dźenja wutoru. — Arnoscht Alwin Jahnig, kubler w Wóleriach pola Kamjenza, 51 lět; khowanje je dźensa wutoru. — Helena Lanšyno rodź. Mietznerez w Lubiju, 52 lět; khowanje budźe schiwórik pop. 1/3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Mina Schlotterowa we Wojerezach, 69 lět; khowanje budźe jutśe srjedu pop. 1/3 hodź. wot žarowańskeho domu.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Sjawne posedźenje wokrjesknego wubjerka budźe srjedu 12. winowca 1932 dop. w 9 hodź.

W Lubiju, 10. oktobra 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pola hamtskeho hejtmanstwa a wokrjesneho swjasta hamtskeho hejtmanstwa je so rěsny cźas za sławnosć wot 17. oktobra 1932 takle postajił:

Pónđźelu hacź wutoru wot rana 8 hacź do pschipołdnja 12 hodź. a schiwórik popołdnju wot 2 do 4 hodź.

Stanowschodu so wschitke dźěławe dny jenoż w cźasu wot 10 do 1/12 hodź. kuluja.

W Kamjencu, 10. oktobra 1932.

Hamtske hejtmanstwo a wokrj. swjasť.

Miliony hospozow

warja MAGGI-Suppen

dokelž wěđźa, zo su dobre a funje

Sammeln Sie MAGGI-Gutscheine

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro sa jutřišu hrjedu: Ssuchi a rjenje.

* W Lubinje w Delnjej Łužizy je 71lětny ratař Wölke ſ Rauchowa sobotu dopołdnja hamtſkoſudnikeho radźićela Tilla w jeho hamtſkej ſtwje ſaſtřělił. Wölke bě je ſaſtřělenym wo to jednał, ſo by ſo nječene pſchesadźowanje jeho žiwnoſće wróćo wſało. Pſchi tym bě revolwer wuczahnuwſchi hamtſkoſudniſkemu radźićelej kulku do hłowy tſělił. Minił cźełny, tola mójachu jeho w jenej kozajmje ſajeć. Won je k kommuniſtiſkej ſtronje pſchiſłuſchał. Dźeſchi czaſ ſu jeho duchowny ſtaw w błudnizy pſcheſtrałi.

* S njeſbožownym ſamſtenjom ſtaj w łěsu pola Bielejeſela dwaj hońtwarjej wóſomćetneho hólza ſaſtřěliłoj. Hońtwarjej na liſchku łakajo měnjeſchtaj, ſo ju w dałokoſći 150 metrow widźitaj a ſo do njeje ſaměriſchtaj. Wopraſdźje pak bě to wóſomćetny ſynk jenoho nurjerja, kotryž bě brune kožane hołowny wobleczeny a pſched liſchcźej jamu hrajłaſche. Dźećo ſo do khribjeta a brjucha trjechi a bě hnydom morwe.

* Pſched nekotrymi dnjemi bě ſo do měſchćanſkeje poſkadnje w Norbhornje pola Benlheima paduch dobył a 2000 hriwnow kradnył. Jenemu pokładninemu ſaſtojnikej mójachu paduſchtwo dopokazać. Pſchi tym ſo wukoła, ſo bě ſo dale 40 000 hriwnow pſcheſchiwiko. Měſchćanſkeho komornika, kotryž dyrbjeſche ſo pſcheſchiwjenja wuſmać, a pokładninehu ſaſtojnika ſu ſajeli.

Spodźiwne wobmjeſowanki w teſtamenće.

W Jendźelſkej wumrě njedawno jara bohaty muž, kotryž je ſwojim wuczakam ſwoje ſamoženje ſe ſćěhowazymi wuměnjenjemi ſawoſtajił: „Sa 20 lět ma ſo wono wuplaćeć, wotrjeknu-li ſo woni w tutom czaſu wſcheho tobaka a alkohola a njedaju-li ſebi jětra ſchćěpić.“ Młodźi Jendźelćenjo njech pokoja ſo ſ tutom teſtamentom dźiwajo na ſ hiſchće zyłe hinaſchimi wuměnjenjemi ſpiſany teſtament, kotryž ſawoſtajił hižo do wójny ſemrěty wyſchſchi awſtriſki offiźěr. Dokelž bě wón pſcheſtrašedźeny, ſo pokhada pokoja wſcheho ſcheho na ſwěcze ſ nowin, ža-dałche ſebi wón wot ſwojeho bratrowza, kotremuž zyłe wulke ſamoženje ſawoſtaji, ſo dyrbi ſwojatoczny ſlub ſłoźić, w kotrymž wotrjekuje ſo cźitanja kóždeje nowiny, kotraž wſchědnje abo wob tydźeń wukhadźa. Dźi wožoby buchu k wukonjerjam wotkſafanja pomjenowane, kotrej dyrbjachu młodeho dźědźićela ſtražnjo wobkedźbowaći. Pſchi najſnadniſchim pſchekroczenju teſtamentariſkich wuměnjenjow dyrbjeſche ſo ſamoženje mjeſ druhe dałeſche ſwójbne ſrobuſtawy roſdźěliće. Dokelž lětna dań pſches 40 000 hriwnow wuczini, podpiſa namrěwz najpomnjenje wuczinjenje bjes kondźenja, ale wón je pilny cźitać wſchěch cźažopiſow, kotreż wukhadźeju měſſačnje a lětnje.

tš.

Towarſtwowski powěſtnik.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ změje njedźelu 16. 10. 32 pop. w 4 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu we Hänslec hoſćencu.

Spěwny zwjazk. Dirigentoju a druzy zajimcy zwjazka ſpěwnych towarſtwow ſo proſa, ſrjedu po Maćičnej zhromadźiznje w Serbſkim Domje ſo zeńć dła nazymſkeho koncerta. Dirigentow proſu „Zerja“ a „Wulku lubosć“ ſobu přinjeſć. Hač dotal njeje žane towarſtwo ſwoje ſpěwy mi wozjewiło.

J. Słodeńk, hł. dirigent.

Ke kermušnym pječwam!

Sultaniny	punt wot	30	pj
korynty	punt jenož	60	pj
kokosowe tružki	punt jenož	38	pj.
mandle (narunanje)	punt jenož	65	pj.
módry mak	punt jenož	45	pj.
(kotryž po pječu za hnydom zmi je)			
mandle, słódke a hórke, 1/4 punta jenož		35	pj
pšeńčna muka	punt wot	20	pj.
margarina (pječo čerſtwe) 3 pt. jenož		95	pj
kokosowy tuk (tafla) 3 pt. jenož		1	hr.
swinjacy šmalc	punt jenož	50	pj.
— Wšě korjenje za swinjorźanje tunjo —			
polonowe wino (ze suda)	litr jenož	84	pj
najlěpša aprikozowa marmelada 2puntowski bow jenož		1	hr.
najlěpša marmelada ze 4 płodow 2puntowski bow jenož		90	pj.
kotej, pječo čerſtwje paleny 1/4 punt jenož 1 08, 98, 88 78 68, 58,		50	pj

Nimo teho hišće 6% rabata w znamkach

Thams a Garfs
w Kamjenca

Maće Waše ležownostne mjezy we rjedźe?
Chceće Waše ležownosće dźělić?
potom přińdźće do wumějeńskeho bjurowa
W. Schaffrath
w Budyšinje na Jägerstr. 9
Telefon 2509
Bjezkonkurenčne nizke płaćizny

Při kóžnych khorosćach, kaž wotewr. nohach
starych ćežkohojacych ranach, spalenjach, maćacoje a
suchoje lišawy
spytajće antis. ranowu žałbu
CRINOL
Na předań:
w Hrod. haptyce w Budyšinje
w Měſć. haptyce w Kamjencu.

Najlěpše a najtuńše
jězdne koła a šijace mašiny
dostanjeće pječo hišće we
Witaker

Wjelečesćene knjenje!
Wustajeńcu ručnych dźěłom
kotraž wjele přikładow za Waše hodowne wušiwańſke dźěła poskići, namakaće sobotu 15. oktobra 1932 we wosebitym wobkhodźe za ručne dźěła
Günther w Budyšinje
na Žitnej hasy 9 Zastup darmo

Nowe serbske knihi!

Pata, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje** z 44 wobrazami 1.00
Lěska, Cesław: **Praha**, krótki přewodnik. 23 str. 0.40
Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zaměr.** 32 str. 0.30
Němcowa, B.-Witkojc: **W Groźe a pód Grodom.** Hulicowane ze žywjenja bogatych a chudych, knježych a słužobnych. 116 str. . 0.75

Knihi su na składźe w
serbskej knihańi w Budyšinje
w Serbskim Domje

Wulki skład wšěch **hudźbnych strojow a notow** / Serbske tačele z tekſt. / Wuporjedźenja **Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu** na Połnišker drózy 2

Dobre wupjerki
2 pojźt.: 15.60 14.40 **12.60**
1 1/2 pojźt.: 13.— 12.20 **9.80**
Andr. Kasper
wjes. k. Pilopp

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu, 12. oktobra 1932, pop. w 2 hodź w „Serbskim Domje“ w Budyšinje.

Dnjowy porjad:

1. Přednoškaj:
a) universitny prof. dr. Vasmer z Barlina wo nadawkach serbskeje ludowědy;
b) dr. Wirt wo serbskim rěčnym atlasu.
2. Wšelěizny.

Lubje přeprošuje

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Po Božej njewuslědnej radźe wumrě dźensa pop. 3/4 3 hodź. po ćerpnje znjesenej khorowatosći w 79. lěće swojeho žohnowaneho žiwjenja mój horcolubowany njezapomnity mandźelski, naš drohi bratr, wuj a swak

knjez konrektor profesor
dr. Korla Arnošt Muka
komtur a rycěř wyšších rjadow,

čestny předsyda Maćicy Serbskeje w Budyšinje a čestny sobustaw mnohich wědomnostnych akademijow a towarſtwow.

W Budyšinje, 10. winowca 1932.
Wilhelmska droha 16.

W nahłubšej zrudobje
Loska Mukowa rodź. Irmlerec
w mjenje zawostajenych.

Khowanje: Pjatk popołdnju 1/2 3 hodź. wot žarowanskeho doma na Hrodźišku.

Naš wjelezasłužny sobustaw, čestny předsyda a redaktor našeho časopisa

knjez konrektor profesor
dr. Arnošt Muka

je wčera po dołhej khorowatosći wumrěł.

Z nim zhubimy našeho sławneho wótčinca a woporniweho wjednika. Z dźakom spominamy na horcu starosć wo česć serbskeho luda, wosebje njewěsnu prócu wo natwarjenje našeho Serbskeho Domu w Budyšinje a wjednika našeho pismowstwa.

Cyły serbski lud Hornjeje a Delnjeje Łužicy žaruje dźakowanje wo swojeho wjednika a přeje jemu z wutrobu njebjeske myto.

Předsydstwo a wubjerk Maćicy Serbskeje

Naš swěrny sobustaw dohladowarſtwa

knjez konrektor profesor
dr. Arnošt Muka

je wumrěł. Za wšitke woporniwe a swědomite dźěło při zarjadowanju a wutworjenju našeho družstwa wuprajamy jemu

wutrobny dźak a zapłać Bóh!

Předsydstwo a dohladowarſtwo družstwa Smolerjec knihićišćernje a knihańje

Přiloha k číslu 239

SERBSKE NOWINY

Wutoru 11. oktobra 1932

Měšćanske dźiwadło

Palucca rejuje!

Wčera pónđelu wječor měješe Budyšin swoje dožiwjenje. Sławna rejwarka Palucca z Drježđźan rejowaše w Budyšinje. Je přemało prajene: rejwaše — hraješe ze sebje sameje, ze swojim elastiskim čełom, ze swojej wšěch putacej zamóžnosću. Je phänomen rejow, rodźena rejwarka. Jeje technika rejwanja njeje dźěło, ně jadro jeje byća, płodźacy skutk, elementarny wuraz jeje wumělskeho žiwjenja, jeje wumělskeje dokonjanosće. Jeje nowy porjad poskićenjow bě a je pruhiznysajacy wobraz jeje mnohostronitesće na tutom wurjadnym wumělskim polu. Wuraz dušowneho začuća a reja staj jenički cyłk, kiž puta přihładowarja ze wšěmi nitkami na sebje. Palucca wobknježi ze swojim wumělstwom kóždeho a přetrjechi sebje samu. Z bohateho porjada, w kotrymž bě kóžda reja wosebite dožiwjenje, njech je dowolene wuzběhnyć zawodnu reju: „W lohkim pohibje“ (E. Granados), „Serenata“ (J. Albeniz), „Suita“ (J. Händel), „Walčik“ (Joh. Strauß), „Furioso“ (J. Albeniz), „Lyriska reja“ (H. Trantow) a „Córdoba“ (J. Albeniz) jako błyšćace dopokazy wumělskeje dokonjanosće wobdarjeneje wumělki. Pokazka „techniskich improvizijow“ bě wobraz njedočerpajomneje techniskeje możnosće wumělki. Howrjacy bě přitlesk přihładowarstwa, z časami skoro njeskóńcny, tak zo dyrbješe rejwarka hišće reju přidać, reju, kiž w dokonjanosći wumělstwa nihdy njezapomniš. Přihładowarstwo nocheyše wěrić, zo je hodźina njewšědneho dožiwjenja skóńčena, jako so zawěsk posledni kŕóć zawrě. Kwětki debjachu sławnu wumělku, najrjeńše kwětki wumělstwa pak darješe sławna rejwarka sama přitomnym.

Knjez Bohuwěr Weiß z Drježđźan bě rejwarcy ze wumělskim hudźbnym přewodnikom, tehorunja knj. Hilzbjeta Rau. Křidło bě přećelnje poskićiła firma August Förster.

Direkcija našeho měšćanskeho dźiwadła budź wosobity dźak wuprajeny za tute prěnjorjadne poskićenje, tola přizamknje wšće kóždy tutomu dźakej přeć, tutu wurjadnu wobdarjenu wumělku bórzy zaso w Budyšinje wobdźiwać směć. -ŕ.

Pomnik za lěto 10000

Pomnik Japanskeje za wopory wulkeho zemjerjenja.

Prěni wósom lětami, lěta 1924, zakhadźeše w Japanskej surowo zemjerjenje, kotrež žadaše sebi njeskutu ličbu woporow. Při kulće prawótcow, kotrejmuž samo nowočasny Japančan hišće hołduje, njemóžemy so dale dźiwać, hdyž mějachu potomnicy přeće, swojim zemrětym trajacy pomnik postajić. Dokelž by sebi zhotowjenje pomnika za jenotliwca přewjele pjenjez žadało, zjenoćichu so zawostajeni woporow we zwjazku, a rozsudźichu, zhromadnje hrobski pomnik natwarić, kotryž ma so zhotowić z wulkeho marmoroweho kamjenja. Do tuteho dyrbjachu so potom mjena wšěch woporow wudypać. Hižo steješe namjet krótko do přewjedźenja, jako so jenotliwcy wučeni přećiwo postajenju tajkeho pomnika wuprajichu. Z prawom wučeni wuzběhnychu, zo dopjelnja pomnik swój zmysł jenož potom, słuži-li wón pozdźišim generacijam k dopomnjoću. Pola tuteho marmoroweho kamjenja pak njemóžeše so po nahladźe wučenych z tym ličić, zo wostanje wón njeznaty lětstotkow zdźeržany. Marmor njeje dosć twjerdy, t. r. znajmjeńša nic za dobu, kotruž dyrbješe pomnik po nahladźe Japančanow přetrać. Dokelž běchu zawostajeni zlutniwi ludźo, přejachu sebi woni, zo by jich pomnik **někotre lěttysacy** zakhowany wostał. Nětko dyrbjachu sebi pak hišće na to pomyslić, zo dyrbi so snadź z móžnosću nowych zemjerjenjow ličić. Z tuteje příčiny protestowachu wučeni přećiwo temu, zo ma so z njesměrnymi wudawkami tak mało spušćomne wopomnjeńske znamjo postajić.

Dobra rada bě droha. Kak chcychu wupuć z tuteho čežkeho rozsudu mjez dwěmaj stronomaj namakać? Wučeni, kotříž běchu so z dorazom přećiwo zhotowjenju marmoroweho pomnika wuprajili, čujachu so winowaći, čežki problem rozwjazać. Wutworichu tehodla wubjerk, kotryž dyrbješe so z tutym prašenjom zaběrać, a nětko skóńčnje możachu wučeni wupuć namakać. Z myslička někajkeho monumentalneho pomnika so docyła wjac njezaběrachu. Wjele bóle namakachu nowu methodu, kotraž směła snadź bórzy tež w Europje přećelow namakać. Dachu mjenujcy cyły rjetomas wudźeržnych pergamentow zhotowić, kotrož běchu so po cyle wosobitem wašnju dźěłałe. Potom napisachu na tute pergamenty z wosebje připrawjenej čornidłom mjena woporow. Pergamenty zaso buchu wuražene na ćeńke metalowe platy, a tute metalowe platy skóńčnje buchu začinjene do blešow. Najćežše prašenje nasta, kajkeje maćizny maju so tele bleše zhotowić. Wujednachu se skóńčnje, zo maju so bleše z brasilianiskeho křemjenja (Quarz) dźěłać. Z tutych spodźiwnych sudobjow dyrbješe so najprjedy wšón powětr wusykać, přetož kisłik w nich by škodźał hewak temu, štož so w nich khowa. Ale też wonkowny ćišć powětra na prózdnjeńcu w bleši dyrbješe so znajmjeńša wurunać. Tehodła napjelnichu tute z wěstem płunom, argonom, tak zo so normalny ćišć powětra wuważi. Bleše zaso buchu z asbestom počehnjene, zo bychu byle skitane před wohnjom, a wokoło teho hišće położi so karborundum. Bleše z wopomnjeńskimi tafłemi skhowachu potom do hłubokeho rowniśća, a nad nim postajichu jednory mały pomnik.

Wšće liči so z tym, zo budu tute bleše hišće po 8000 lětach dospołnje zdźeržane, tak zo směše pozdźiše generacije drohotnu namakanku sčinić, wuhrjebaju-li pozdźišo jónu tele bleše. Člowjek dyrbi přidać, zo su Japančenjo jara wobstarny lud, přetož do jeneje z blešow położichu woni namolwjenje na Japančanow, kotříž budźa žiwi lěta 10000. Z hnujacymi słowami bywaju potomnicy prošeni, poselstwo blešow na wědomje wzawši je k dopomnjeću na prjedownikow we muzeju přistajić. Wězo njedopomnichu so Japančenjo na to, zo snadź za 8000 lět scyła žanych musejow wjac njebudźe. Też njemóže nichtó hišće rjec, hač budźo Japanska za 8000 lět hišće wot Japančanow wobydlena, a hač budźa tući potomnicy nětkole žiweho luda docyła hišće rěč swojich prjedownikow rozumić. Na kóždy pak njejsu so zawostajeni woporow zemjerjenja wudawkow za tutu wěc nahojeli, přetož zhotowjenje blešow a pergamenta njeje mjenje hač 50000 hriwnow płaćiło. Za to bychu móhli hižo rjany pomnik natwarić, wot kotrehož by znajmjeńša přichodna generacija něšto měła, přetož na blešach w klinje zemje skhowanych njemóže so žane wóčko zawjeselić. we.

Mexikanska wyšnosć wuswoja cyrkwinske wobsedźeństwo.

Hižom lěta dołho mexikanski stat zasakło přećiwo katolskej cyrkwi wojuje. Po wupokazanju bamžowskeho nuncija stej komora a knježeństwo zwjazkoweho stata Vera Cruz wobzamkłoj, zo ma wyšnosć wšitke cyrkwinske kubła zebrać. Też w druhich mexikanskich krajach so pječa bórzy tutemu postupowanju přizamknu. Wobraz předstaja krasnu fassadu kathedrale w měšće Mexiku. Tuta kathedrala je jena z najwuznamnišich twarjenjow Srjedźneje Ameriki.

Z Łužicy

* S Wulkeje Hartawy. (Dróha jo pśichwarjinje.) Mnogich njeśpokojuwa dla śmuły tóny fatuzje dróhi pola Hośćeńca „Ke Kuśkhańcerej“ jo hyšći śpiwiś pśichwarjinje. S wótwórśenim ma so dróhi frašnosć wótpaś. Pśichwarjenje buźo 35000 hriwnow płaćiś. Pola mosta, kiž so śćerśichi twari, so dróha powyšći a pola hyšo njenowanucho hośćeńca „Ke Kuśkhańcerej“ so hyrka zyłe wótpa. Dźěłaśerjo wótpadnu pśichoźe wótśim i Wulkeje Hartawy a Frankenthala.

Testament wobučoweho krala Batje

Kaž „Mitropa Preß“ pišeše, je wobmyslowy kral w Siamje, Thomas Batja, we swojim testamenće prawje spodźiwne žadanje postajił. Wón žada wot swojeho jenjeńkeho syna Thomasa a wot swojeho bratra Jana, je mataj přichi jeho rowje pohrjebanej nóžnu špeću za tutón wobkhod. Tute žadanje je so nětko dopjelniło. Hdyž bě so testament oficielnje wotwórił, podachtaj so syn a bratr wobučoweho krala k rowej a pohrjebaštaj tej poskhońcenymaj powstomaj, kaž tu šćěduje:

„Mój pschiwzahamoj mójeju dwěrnu k naschej firmje.

Mój pschiwzahamoj, so z tuteje firmy ženje njewustupimoj.

Mój pschiwzahamoj, so chcemoj pschecy tunje wobchadźa sbotowjeć.

Mój pschiwzahamoj, so chcemoj pschecy pschećiwo komunistowje wojowaś. To pschiwzahamuj tu pschi rowje naschego njezapomnitego nana a bratra Thomasa Batje!“

Pschi wotewrjenju testamenta je wšitko tež syne Batjowe wobsedźeństwo a jeho hódnosće na sjawne pschiwzhonjło. Wón sawostaji hotowych pjenjez 175 milijonow krónow. Jeho zyłe wobsedźeństwo i ležownoscami a twarami wuńcinja wšcho hromadźe hódnosć wo jenu milijardu krónow.

Pokutny puć ke Gangesej

Po hinduiskej legendźe.

Njeby běšće w Hindostanje sprosty brahmanisti swójbu nan, kotryž so cźasty pschehrischi, jako njemějesche winy imuńty w mozach. Jeho „guru“, kotryž běšće jemu z duchownym radnikom, rjekny jemu, zo móže tutón hrich jenoź z tym sajso wumazaś, hdyž swoju swójbu wuwjedźe pschi słyńt swojeho siwjenja pokući z tym, so kupa so we swjatej rěki Gangesu.

Swójbinym pschepoda won swój mětt a statk swojemu najstarschemu synej a nastupi puć ke Gangesej. Jako je ze swójbu wobsedźeństwo wón sebi hobu nopaschk k pjeću a tyr su nětkaze dny pschińdźe wón k brjohej rěki a rjekny sobu: „Tole dyrbi być Ganges“. Sto mnohotnischi sakhe wón do wody a pokuzesche tam pjeć lět dołho.

Tu pschińdźe jenoho dnja pobožny krutohnik nimo a wopraschа so jeho: „Mój synu, schto cźinischi tu?“

„Cźesćeńdomny,“ wón wotmolwi, „pokuźu w Ganges, ja je cźasty hrich.“

Tu wusmija so jemu krutohnik a rjekny: „Tak stary sy hišće, a ty sy tu hłupotnosć hišće njeuhadźeł. Sy ty snadź woprawdźe wěrił, so je tale wohoła rěčka, kotruž mje njech rěku, Ganges? Ganges je sto mil dale!“

Tu rjekny hrěšny Brahmana: „Dźakuju so wam jara, cźesćeńdomny knježe,“ a wjazyschi sebi swój nopaschk a tyr sy dźesche won dale, dźeń a nóź, pschez dale, dóniž njeschińdźe słónčnje k wjele schćerschi rěcy. Sawjeselenj sawoła won:

„Sawiśe je to Ganges!“

A won wosta tu pjeć lět, pokuźiwschi a wschědnje w swjatej rěcy so kupawschi. Jónu pak pschińdźe mnich nimo a wopraschа so jeho:

„Cźohodla pschećźinjeschi tudy twój cźaž a kupasch so w rěcy bjes wušnama a swjatośćach? Wy byk mudrischi, hdyž schok k swjatemu Gangesej.“

Sańdźeny Brahmana wotmolwi: „Cźesćeńdostojny knježe, dołžu wam wulki dźak. Podam so hnydom na puć k swjatemu Gangesej.“

Sajso wsawschi sebi nopaschk k pjeću a tij cźehnjeschе won dale, njeprózdny, dźeń a nóź, doniž njeschińdźe k jara schěrokej rěcy.

„Tu słónčnje je Ganges!“ won sbožownje sawoła. A won wosta pjeć lět pschi brjohu rěki, pokućiwschi a wschědnje so kupasche. Tu wuhlada won jeneho dnja putnikarja pschi brjohu steio, kotryž mjetasche do wody kwótki. A won wopraschа so putnikarja:

„Pschińdźeśe też wy, pokućeć a so w swjatym Gangesu kupać?“

Putnikaŕ wotmolwi: „Mój bratśe, tole drje je swjata rěka, ale mjenom Nersnada, ale jeli wasch hrěch tak cźežki, so samośe jón jenoź Ganges, tón najswjećischi, wotmyeś, potom seše na wopačnym měśnje.“

A Brahmana wotmolwi: „Cźesćeńdódny knježe, dźakuju so wam jara“ a wša swój nopaschk a kij, so by putał Ganges. Ale mjes tym bě sestarił a wošlabił i dołhim pokućenjom a posćenjom. A jako wjeceschе so dale w horzoće dnja po žahlej semi, pschińdźe słónco runja błyšćej na jeho hłowu a traschesche jeho i symiju. Tu shraba won swoje poslednje mozy a thelpaschе srózniwje dale, dźeń wob dźeń, a słónčnje dowlećе so i poslednim sadwólowanym pospytom na hórku, kotraž so pscheđ nim posłóhowaschе, a hleješe, tu žalmjeschе so na do blešow. Najćežše prašenje nasta, kajkeje maćizny maju so tele bleše zhotowić. Wujednachu se skóńčnje, zo maju so bleše z brasilianiskeho křemjenja (Quarz) dźěłać. Z tutych spodźiwnych sudobjow dyrbješe so najprjedy wšón powětr wusykać, přetož kisłik w nich by škodźał hewak temu, štož so w nich khowa. Ale też wonkowny ćišć powětra na prózdnjeńcu w bleši dyrbješe so znajmjeńša wurunać. Tehodła napjelnichu tute z wěstem płunom, argonom, tak zo so normalny ćišć powětra wuważi. Bleše zaso buchu z asbestom počehnjene, zo bychu byle skitane před wohnjom, a wokoło teho hišće położi so karborundum. Bleše z wopomnjeńskimi tafłemi skhowachu potom do hłubokeho rowniśća, a nad nim postajichu jednory mały pomnik.

Wšće liči so z tym, zo budu tute bleše hišće po 8000 lětach dospołnje zdźeržane, tak zo směše pozdźiše generacije drohotnu namakanku sčinić, wuhrjebaju-li pozdźišo jónu tele bleše. Člowjek dyrbi přidać, zo su Japančenjo jara wobstarny lud, přetož do jeneje z blešow położichu woni namolwjenje na Japančanow, kotříž budźa žiwi lěta 10000. Z hnujacymi słowami bywaju potomnicy prošeni, poselstwo blešow na wědomje wzawši je k dopomnjeću na prjedownikow we muzeju přistajić. Wězo njedopomnichu so Japančenjo na to, zo snadź za 8000 lět scyła žanych musejow wjac njebudźe. Też njemóže nichtó hišće rjec, hač budźo Japanska za 8000 lět hišće wot Japančanow wobydlena, a hač budźa tući potomnicy nětkole žiweho luda docyła hišće rěč swojich prjedownikow rozumić. Na kóždy pak njejsu so zawostajeni woporow zemjerjenja wudawkow za tutu wěc nahojeli, přetož zhotowjenje blešow a pergamenta njeje mjenje hač 50000 hriwnow płaćiło. Za to bychu móhli hižo rjany pomnik natwarić, wot kotrehož by znajmjeńša přichodna generacija něšto měła, přetož na blešach w klinje zemje skhowanych njemóže so žane wóčko zawjeselić. we.

* S Wulkeje Hartawy. (Dróha jo pśichwarjinje.) Mnogich njeśpokojuwa dla śmuły tóny fatuzje dróhi pola Hośćeńca „Ke Kuśkhańcerej“ jo hyšći śpiwiś pśichwarjinje. S wótwórśenim ma so dróhi frašnosć wótpaś. Pśichwarjenje buźo 35000 hriwnow płaćiś. Pola mosta, kiž so śćerśichi twari, so dróha powyšći a pola hyšo njenowanucho hośćeńca „Ke Kuśkhańcerej“ so hyrka zyłe wótpa. Dźěłaśerjo wótpadnu pśichoźe wótśim i Wulkeje Hartawy a Frankenthala.

Testament wobučoweho krala Batje

Kaž „Mitropa Preß“ pišeše, je wobmyslowy kral w Siamje, Thomas Batja, we swojim testamenće prawje spodźiwne žadanje postajił. Wón žada wot swojeho jeneńkeho syna Thomasa a wot swojeho bratra Jana, je mataj pschi jeho rowje pschihrjebanej nóžnu špeću za tutón wobkhod. Tute žadanje je so nětko dopjelniło. Hdyž bě so testament oficielnje wotwórił, podachtaj so syn a bratr wobučoweho krala k rowej a pschihrjebaschtaj tej poskhońcenymaj powstomaj, kaž tu šćěduje:

„Mój pschiwzahamoj mójeju dwěrnu k naschej firmje.

Mój pschiwzahamoj, so z tuteje firmy ženje njewustupimoj.

Mój pschiwzahamoj, so chcemoj pschecy tunje wobchadźa sbotowjeć.

Mój pschiwzahamoj, so chcemoj pschecy pschećiwo komunistowje wojowaś. To pschiwzahamuj tu pschi rowje naschego njezapomnitego nana a bratra Thomasa Batje!“

Pschi wotewrjenju testamenta je wšitko tež syne Batjowe wobsedźeństwo a jeho hódnosće na sjawne pschiwzhonjło. Wón sawostaji hotowych pjenjez 175 milijonow krónow. Jeho zyłe wobsedźeństwo i ležownoscami a twarami wuńcinja wšcho hromadźe hódnosć wo jenu milijardu krónow.

Pokutny puć ke Gangesej

Po hinduiskej legendźe.

Njeby běšće w Hindostanje sprosty brahmanisti swójbu nan, kotryž so cźasty pschehrischi, jako njemějesche winy imuńty w mozach. Jeho „guru“, kotryž běšće jemu z duchownym radnikom, rjekny jemu, zo móže tutón hrich jenoź z tym sajso wumazaś, hdyž swoju swójbu wuwjedźe pschi słyńt swojeho siwjenja pokući z tym, so kupa so we swjatej rěki Gangesu.

Swójbinym pschepoda won swój mětt a statk swojemu najstarschemu synej a nastupi puć ke Gangesej. Jako je ze swójbu wobsedźeństwo wón sebi hobu nopaschk k pjeću a tyr su nětkaze dny pschińdźe wón k brjohej rěki a rjekny sobu: „Tole dyrbi być Ganges“. Sto mnohotnischi sakhe wón do wody a pokuzesche tam pjeć lět dołho.

Tu pschińdźe jenoho dnja pobožny krutohnik nimo a wopraschа so jeho: „Mój synu, schto cźinischi tu?“

„Cźesćeńdomny,“ wón wotmolwi, „pokuźu w Ganges, ja je cźasty hrich.“

Tu wusmija so jemu krutohnik a rjekny: „Tak stary sy hišće, a ty sy tu hłupotnosć hišće njeuhadźeł. Sy ty snadź woprawdźe wěrił, so je tale wohoła rěčka, kotruž mje njech rěku, Ganges? Ganges je sto mil dale!“

Tu rjekny hrěšny Brahmana: „Dźakuju so wam jara, cźesćeńdomny knježe,“ a wjazyschi sebi swój nopaschk a tyr sy dźesche won dale, dźeń a nóź, pschez dale, dóniž njeschińdźe słónčnje k wjele schćerschi rěcy. Sawjeselenj sawoła won:

„Sawiśe je to Ganges!“

A won wosta tu pjeć lět, pokuźiwschi a wschědnje w swjatej rěcy so kupawschi. Jónu pak pschińdźe mnich nimo a wopraschа so jeho:

„Cźohodla pschećźinjeschi tudy twój cźaž a kupasch so w rěcy bjes wušnama a swjatośćach? Wy byk mudrischi, hdyž schok k swjatemu Gangesej.“

Sańdźeny Brahmana wotmolwi: „Cźesćeńdostojny knježe, dołžu wam wulki dźak. Podam so hnydom na puć k swjatemu Gangesej.“

Sajso wsawschi sebi nopaschk k pjeću a tij cźehnjeschе won dale, njeprózdny, dźeń a nóź, doniž njeschińdźe k jara schěrokej rěcy.

„Tu słónčnje je Ganges!“ won sbožownje sawoła. A won wosta pjeć lět pschi brjohu rěki, pokućiwschi a wschědnje so kupasche. Tu wuhlada won jeneho dnja putnikarja pschi brjohu steio, kotryž mjetasche do wody kwótki. A won wopraschа so putnikarja:

„Pschińdźeśe też wy, pokućeć a so w swjatym Gangesu kupać?“

Putnikaŕ wotmolwi: „Mój bratśe, tole drje je swjata rěka, ale mjenom Nersnada, ale jeli wasch hrěch tak cźežki, so samośe jón jenoź Ganges, tón najswjećischi, wotmyeś, potom seše na wopačnym měśnje.“

A Brahmana wotmolwi: „Cźesćeńdódny knježe, dźakuju so wam jara“ a wša swój nopaschk a kij, so by putał Ganges. Ale mjes tym bě sestarił a wošlabił i dołhim pokućenjom a posćenjom. A jako wjeceschе so dale w horzoće dnja po žahlej semi, pschińdźe słónco runja błyšćej na jeho hłowu a traschesche jeho i symiju. Tu shraba won swoje poslednje mozy a thelpaschе srózniwje dale, dźeń wob dźeń, a słónčnje dowlećе so i poslednim sadwólowanym pospytom na hórku, kotraž so pscheđ nim posłóhowaschе, a hleješe, tu žalmjeschе so na swjatu rěku, Ganges, wopraschujo so jeho:

„Cźohodla pschećźinjeschi tudy twój cźaž a kupasch so w rěcy bjes wušnama a swjatośćach? Wy byk mudrischi, hdyž schok k swjatemu Gangesej.“

Sańdźeny Brahmana wotmolwi: „Cźesćeńdostojny knježe, dołžu wam wulki dźak. Podam so hnydom na puć k swjatemu Gangesej.“

Sajso wsawschi sebi nopaschk k pjeću a tij cźehnjeschе won dale, njeprózdny, dźeń a nóź, doniž njeschińdźe k jara schěrokej rěcy.

„Tu słónčnje je Ganges!“ won sbožownje sawoła. A won wosta pjeć lět pschi brjohu rěki, pokućiwschi a wschědnje so kupasche. Tu wuhlada won jeneho dnja putnikarja pschi brjohu steio, kotryž mjetasche do wody kwótki. A won wopraschа so putnikarja:

„Pschińdźeśe też wy, pokućeć a so w swjatym Gangesu kupać?“

Putnikaŕ wotmolwi: „Mój bratśe, tole drje je swjata rěka, ale mjenom Nersnada, ale jeli wasch hrěch tak cźežki, so samośe jón jenoź Ganges, tón najswjećischi, wotmyeś, potom seše na wopačnym měśnje.“

A Brahmana wotmolwi: „Cźesćeńdódny knježe, dźakuju so wam jara“ a wša swój nopaschk a kij, so by putał Ganges. Ale mjes tym bě sestarił a wošlabił i dołhim pokućenjom a posćenjom. A jako wjeceschе so dale w horzoće dnja po žahlej semi, pschińdźe słónco runja błyšćej na jeho hłowu a traschesche jeho i symiju. Tu shraba won swoje poslednje mozy a thelpaschе srózniwje dale, dźeń wob dźeń, a słónčnje dowlećе so i poslednim sadwólowanym pospytom na hórku, kotraž so pscheđ nim posłóhowaschе, a hleješe, tu žalmjeschе so na swjatu rěku, Ganges, wopraschujo so jeho:

Pschećźo cźłowjekojo pozdźinja po jebacźnym swědcźenju smyślow, ale Bohoju pozdźinja po wutrobje.

ks.

Hospodarski rozhlad

Wukrej 11. winowza 1932:

Wčerawše urzy w Barlinju.

1 Dollar	4,209	100 złoty	47,30
1 jendźelski punt	14,625	100 čěskosl. krónow	12,466
100 šwajc. frankow	81,42	100 franc. frankow	16,6

Burzy wostachu tež wčera we swojej cichosći. Jich, najpitniši wot wšěch burzy, Frjedźa swoji wuhlet tydźenja dokónja a swjeza jón wopraudźe. Sćamo burza šich na tutym dnju njewabi. Njedyrbi so šerjiti burzi, „šichesćijanskiš“ burzi, dyž šwjatu njedźelu njeźiwješi, pšed šidom šwonacź. Na burzy wčera kupy wšelkich hódnotnych papjerow we swojich kursach powischowachu.

Produktowe wiki wčera trochu sajparne do nowego tydźenja sastupichu. Płaćizny so šedmu pšicemělnichu. Towoš bre wulki njeběše, ale minuty so tež malo sa Zitom prajschachu. Na Barlinskich wikach jenitzky pšeźiwa a rožka 2½ pf. w hotowym korusje popuschćischeše. Podobnje bě w termińowym wikowanju. Na Drježdźanskich wikach bě jenitzky płaćizna pšeźiwu pornjo pjatkej wo 5 pf. sehnjitzena.

Zruknać płaćizne wčera w **Barlinje**:

Pšenicy 10,10—10,20 hr. (10,15—10,25 hr.),
rožki 7,80—7,85 hr. (7,90—8 hr.),
nałětnu jećmjenja 8,70—9,20 hr.,
nazymskeho jećmjenja: 8,35—8,65 hr.,
wowša 6,75—7 hr. (7,70—7,95 hr.),

w termińowym wikowanju:

pšeńcy:

sa oktober: — (10,17½ hr.),
sa dezember: 10,80—10,77½ hr. (10,(71/2—10,10¼ hr.),
sa měrc: 10,85—10,90 hr. (11,07½ hr.),

rožki:

sa oktober: 8,36¼ hr. (8,30—8,31¼ hr.),
sa dezember: 8,41¼—8,38¾ hr. (8,40—8,37½ hr.)
sa měrc: 8,57½—8,55 hr.

wowša:

sa oktober: — (7,10 hr.).

w Drježdźanach:

pšeńcy nowoje 9,80—10,05 hr. (9,85—10,10 hr.),
rožki nowoje 7,75—8 hr. (7,80—8,05 hr.),
jećmjenja nałětnjeho 9—9,70 hr. (9—9,60 hr.),
jećmjenja nazymskeho 7,70—8,50 hr.,
wowša 6,60—6,90 hr.

Płaćizny w swinkach su płaćizny rodźelskich wikow. Wotšej tak zwne najpomalne mjeńšu. Jo njepšemjenkichu.

Hantlic a sudnišc powěšće.

Pšichadźowanja:

srjedu 12. winowza 1332 bop. w 10 hodź.:

w Tažnje w hoscenzu: njedźelšći tonjaco grataj,
we Wujšidle pola Lubija w hoscenzu pši bwórnišcu: šejasy cžapnik, tredenza,
w Bělej Wodźe w hoscenzu „Ke krónje“: cžapnišći stok f płachtu, dźaty kroj, pišanke bidło, kladeŕ, kuhowy lhamor, gramofonowy lhamor, radio, brastowy lhamor, šmotkingowy wobleć a wiscekaši cžapor,
we W Hat. Schimanker hoscenzu bop. 1/49 hodź.: krowu,
we Wotrowje w hoscenzu „K hwězdźe“: brastowy lhamor, kladeŕ, šesow cžapnik, pišanke bidło, gramofon, schewża jchijaza maschina, kranku na mut. wobleć, wurešne twory, dźełowne wukotowanje korczmańskeje jitwy, wschšedne chołowy, ruky nadźišce płachty, słowi. měchi, schórznuchowe tkanin, khałaŕa do wjedra,

pjatkowórk 13. oktobra 1932:

w Budyšinje na hudarstwje bop. w 10 hodź.: wjelakse meble, pjerj šiwanku, pschipowrěchaŕ, nuwnczinja, dejmantowe pjerśćenje, grameofon, wobraz, radio, mošchkowej posłeschcej, 5 kachlanych bjšowu, khadle, 10 metrow wudebjenšich khanowu, 11 m. mošnjanoj rolowu, 4 kladeŕu, wschelake platowe twory, kaši, siedz. motor, 2650 zigarow, porzlinowe šlidowe twory, 7 bikow kokowoho mała, pišt. stroje, schinjze nachiny, wurki njebo, wschelake cžapnišći, štej. cžapnišći a kertowe a šapjowanja pokladnja, 50 gramofonowych facženow, harmonii, 2 zir. sultanšich rošinkow, wobruncze na wolorste koła, wobleć, rektore tłuny, deštowana tołnja, 20 wel. wa grotowcho piotu, 15 fekržow rožow, Joni, a mužace pjerišćenje, wotrjane, bonkjane a tritowe twory.

Za swobodnje ruki:

Tajchny radio po 62,50 hr., dale porzlinowe hudobja, wonjabła, schwalbe a pišanške potrjeby.

Konkursowe powěšće:

Stawb je konkurs nad samoležnym pšchewinarjom Roberta Boye, jenicžkeho nadžišla firmy F. A. Trumpler Nafig. Robert Boye w Budyšinje na Kochlišći hajy 26, dyrdźeršći wujednanšći namjet wobkrućiwschi, pschijaty.

Swěsćeńšte zednanje:

Swěsćeńšte zednanje nad rataštim statkom Marty Muzyneje rodź. Engelhardtez, Jodwigi Scharloty a Susanny Engelhardtez w Bilkowicach su po zapjatcženju dołha sajo pschijaty.

Zrunjć wowsy sapjh:

Na sapjeńe 45 su sapjhali nastupaja Sćmolerjez luthiziš-schekrjenje a kuhlarnin j. or. j wosm. rnk. w Budyšicinje: Ernst Lobuy a Jan Jurij Schitza njeschaj wjazy hospodarjowal pschedsyhšnje. — Su pschewsokow pschedsydstwa su powolali Bilbarišcho mišter Jurja Lubjenšcho w Wujezach a wumjeleho mišterja Měrcina Nowaka w Budyšicinje.

Wši rěznchu štatu wčera w Drježdźanach.

Na nje běchu pschewjele kwini a howjadow pschimjenili. Sadzenuiez běchu kwini dołeš a nadoješ na wikach, mějachu tola krótke wotrězki. Cžešce kwine kwini swoje płaćizny powjedžechu. Wo tołste kwinje mjenje rodźachu. Njane cžešce cžešata runja wotschedowachu, so tabbitani a krótkini mjenje hladachu, tehodla běchu płaćizny trochu štó kwe. Howjada so jenoš klapato pschedawachu, hačrunjež běchi wiši wo njeschto kpšche pošlednjeho tydźenja. Daleši běchu pschewjele howjadow pschitnali běchu płaćizny tola trochu štókrjne. Jara cžešto so bysi pschedawachu. Nječho štoiu sajo wulšche wosta.

Płaćizny rěznicho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

10. oktobra

258 wow. 331 kwes. 371 karow. 151 telcow, 708 telat., 1168 wowc. 2729 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 31—34, 2. 27—30; 3. 24—26; 4. 20—23;
bykow: 1. 29—32, 2. 24—28, 3. 20—23, 4. —;
kruwy: 1. 26—29, 2. 21—25, 3. 14—20; 4. 10—12;
jałowcy: 1. 29—32, 2. 23—28;
wowcy: 1. 30—33, 2. 34—28, 3. 26—30;
telata: 2. 50—55, 3. 45—48, 4. 40—44, 5. 34—38;
swinje: 1. 51—52, 2. 49—50, 3. 47—48, 4. 44—46, 5 41—43. **Rancy:** 40—45.

Drježdźanska burza (10 10.)

Pšeńca 76 kg	196 .01	bórnjace kružki	—		
rožka, 70 kg	155-160	pšeńč. wotruby	9,00 9,30		
nałětni jećmjeń	180-194	ržane wotruby	9,40-10,40		
nazymsk. jećmjeń	—	pšeńčna muka	35 00 37,00		
wows	132-138	ržana muka	25,00 26,00		
čoćwy eny džećeli	—	woka	—		
raps	—	pjeluški	—		
kukurica (Mais)	—	hróch	—		
suche truh.	9 00 9 20	cokrowe truh.	—		

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wowsowe wuhlet. wot 10 hodź. nowaze 10 hodź.

Płaćizny po złotej hriwnje

	10. 10.	8. 10.		10. 10.	8. 10.
Pšeńca	202-204	202 2 4	rjane	—	—
rožka	156 158	156 15-	woka	17,-20,-	7, -21
jećmjeń, nał.	—	—	nadre lopiny	—	—
jećmjeń	167-173	167- 73	dalje lopiny	—	—
wows	135 14-	135 14	gradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,5-28,7	25,5-28,7	ran. wowušk	10,3-10,5	10,3-10,5
rżana muka	9,20-9,70	9,20-9,70	such. trubanač	9,20-9,50	9,20-9,5
pš. wotruby	9,4 -9,7	9,4 -9,7	ry. rnj. kruški	—	—
rżane „	8,40-8,8	8,4 -8	syno, 50 kg	1,90-2,2	1,90-2,25
raps „	—	—	rżana słoma	0,60-0,90	0,60-0,80
hróch Viktor	22,-25,-	22,0-25,-	rožk. „	0,45-0,6	0,4 -0,6
lane symjo	—	—	wowana „	0,45-0,6	0,45-0,60
pjeluški	—	—	sěna	4,-5,6	4,5-6

Nowa awstrijska listowa znamka,
kiž pschedsijaja wobraz njedawno zemrjetzeho awstriskeho swjatkowetho kanzlera dra. Seipela.

W bayerskich wujzkich horach je so prěni śnjeh schol. Zehodla nětko wschudźom skót s pastwischezow do hródzow | wodźa. Ważny podawk polije pasiwź s karanczkom piwa, bjes kotreho je zyke lećko być dyrbjak.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Eulen nach Athen tragen wodu do Łobja nosć, čas do mócha łowić abo łojić
Evangelium ewangelij Tak też: muzej, gimnazij muzej atd.
ewig und 3 Tage wěčnićko, wěčnje a lětko

f

f naložujemy jeno w pozwučnych a požčenych wach: **ff, fi, fr;** fijałka, fara, falować atd. W stari šim času je **f** na b přešło: blcša Flasche, blak Fleck, bažant Fasan phasianus, balšny a falšny, bryhy a fryšny = čerstwy. Z toho séchuje, zo mjenje skały Fiine niže Budyšina při Sprěwi njeje starc ani serbske. Za hwězdu słyšiš w katolskich stranach fězdu; 1721 Vězda, johła je tam jófa.
Friedrich Bjedrich, Jaroměr, Měroslaw (Měrko), Chaćeměr (Čemjer)
fahren aus der Haut, aus dem Häuschen z wjeřchom wujěć (hdźež je zastarski wuheń)
Fährte, auf falscher Fährte sein wolmu na kogo pytać
Fall. Das ist auf keinen Fall oder nimmermehr wahr to njeje **(nihdy) na swěće** wěrno (druhdźe snano wěrno je, ale **na swěće** nic)
Fallobst też: zběrany sad
Falschmünzer też: kažerjo pjenjez (J. L.), Falschmünzerei kaženje pjenjez. Stóž pjenjezy kazy, lu dźe kruće khłostany.
Fang, einen merkwürdigen Fang tun X něšto spodźiwneho popadźe. To bě spodźiwny popad.
fangen sich też: sej do pasłow zaležć, hłowu do pasłow tyknyć
farblos bjez barby, **ganz** farblos bjeze wšeje barby
fassen in Worte do słowow zesadźeć, wusadźeć, zastajeć, so wujadrić
faulenzen próznika abo próznistwa hladać,. Faulenzer (člowjeka) pasć, bčlej ručey nosyć (wo holcach), z pjecu abo za kachlemi lěhać, sej prošeńsku měć wulěhać
Feder führen pjero wjesć. Hórnik a Imiš, wobaj stej serbske pjero wjedłoj. (M. A.)
Federlesen Wjelk z wowcami **njehrajkaše**
Federling pjerjawka (S. Hosp. 1932)

(Přichodnje dale).

Jerichowske pozawny

Sajmanje wurywanišće wulpěchi w dole Jordana.

Hdyž na Jericho myślimy, hjedwacžamy ſ tom dowonmjelu na bibliske powrdančžo, po kotrymž ſu wobrodźene murje mšchi ſuntach pofamnow a wotanju israelskich dźěći spadale. Hi cžałcžicho je ſo dowolałało, ſo w crtnych podrobnoscach bibliſke nic je jadro łežešche. Je też na tym nješchto wěrne?

Wurywańši ſ najnowšeho casa, kiž wšitzy jendźelſki cžeń Johu Garſtang wot lita 1930 wukonjeſche a hdyž tam hischcže dźěła, ſu dźěle wschpitałowje wulpěchi jewile. Sajna ſo wupokaza, ſo bě Jericho hižo **bocžaſa Josuu**, kotre 1400 hacž 1600 pšed Khr., **mózne a fyline měſto**. Jo twórby pschikrowachu zyku hórkatu wotkolnu a měſto bě pšches murje a hrjebje schkitane. Hdyž Israelitowje do kraja cžechchu, bješe Jericho dawno swój wjeſelſki dozdźeło. Wokoło 1000 pšed Khr., wotazlini na 200 lět do pschikhada Josuowa ſatastna kataſtrofa měſto domaphtała a najſerje šnicžiła.

Nowe nałate Jericho bješche wo wjele mjeńſche hacž ſtare. Po Garſtangowych wobticženjach je lědy wjazy hacž 1500 wobydri měſto, hnadź 300 abo 400 wobrónjenych muži. Wobtwrjechene ſtejeſche na rozpadanach, ſtarych ſnicženych twarach, wobtejene ſ dweju rezakowanim zyhełowoju murjow, ſ kotrejuž bě ſpodnja na 1,80 m a ſnitkowna na 3,60 m tołſta. Hdyž rozmakowachu, bě ſnitkowna murja najſerje 6—8 metrow wyſoka, je to bě tamnjſchi cžaſ tžitra měra. Tola ſo po Garſtangſkich wuſledźenjach ſda, ſo bě zyły twar **jara ſlohta a wobtejene twarjeny.**

Tuſ nietrjebaſche hnjenko naſtorka, ſo murje padnychu. Wurywańſi Garſtanga ſu dokonkałale, ſo **wobej muri** pšches nałate pobrědźenje wokoło lěta 1400 pšed Khr. **bohuſe rozpadnyſchtej.** Tutón cžaſ bohiſche ſo ſ namakanych cžerpow wafow a ſtawiznow pschi ſtudobjow nimale wěcže wotkhadnyſchi. Pschi tutej kataſtrofje ſtupny ſo ſwontowna murja bohiſche. Jeje rozpadowanſchi ſo po hórkach dele. Snitkowna murja bu ſkórko ſnicžena. Jenoš tam, hdjež ſkitane wóſe ſtejachu, je ſo troſchu pšerjzała. Wóſte je, ſo murje ſo tak ſpowchnychu, ſo wobkhnjerjo bjes wulkeje prózy do měſta mógchu, hdjež hewak jenoš jene wrota nuts wjedźechu. Tež tute wrota ſu pschi wurywanju nadeſchli. S hromadami namałowanych ſatuſenje zbyłe, rozwukniene kamjenje a pabaze dźěli ſo hnjenko w bydlenjach ſkhowanu nadobu a pschikrywje.

Na takſe wołnoſcje ſu někto murje tak nahle spadale a kak mamy žei to pschedkajeſ? Garſtangſkich nahladnych bóſche wołno, ſo ſu wobkhnjerjo murje wot wonka podrnli. Mózno pak też je — kaž je ſo po wurywankach w nałěchi 1931 pokazało — ſo je pschi wobkhnjenju mužow ſ wojſkom a tak ſlabe ſwontowne murja ſo ſhpyła. Tak je ſo měſto dobyło. To bańe mógło mnohich pomoznje było abo hacž je ſo wobkhnjenje někto dźěło trało. Na kóždy pad je wěſte wobdone, bołeſ je Palestina kraj, bohaty na jemjerkezach a znate Jericho leži w tej krajinje, hdjež ſo hiſto pschurodan ſtark ſtawa. Hižo ſ 1927 je w nedalekim hórkatym **Nabluſu** (hrecy Sichem) takſe jemjerkezanje wuſledźenjam ſchłody nałožiło. Tehodla rozpadane bróſne twary móže wobkhnjenje tak měſta ſ hłocže dźenjuſchi dźeſ rozpadane wótkazeć.

So ſu w tamnych ſtronach wjele jemjerkezanje ſtali domowemi, hdyž Israelitowje Palestinu pschiwzachu, je kóždy wjeſnje. Haj je nimale wěſte po pismach Starego kniha Jozuowe, hdjež Debora w triumfalnym ſpěwu ſpěwa: „Kajeſo, hdyž to ſe Seir wuczahny a dźeſche wot kraiſny Edom, tuž ſi ſchaſe ſemja.“

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerjez w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanez w Budyšinje. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a dźišći Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaćі so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živjenja dospolnje bězny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent knydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi knydom, najpozdźišo na druhi dźeń ležakarju pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy knydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 240 — Budyšin — Srjedu, 12. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Proces přećiwo němskemu knježerstwu

Druhi dźeń prozeha krajowo Prušskeje, Bayerskeje a Badenskeje přećiwo němskemu knježerstwu před statnym sudom w Lipsku je **ministerialny direktor dr. Brecht** w mjenje přisudźenych prušskeho knježerstwa wojerwił, so su wjedźeli nacionalni sozialisća „Heil Hitler" wołachu. Se zeugowom dr. Helda Papen k hrodej ministerskeho presidenta dojědže, hdyž su cłaź swojeho přisłuchowanja w Münchowje byli. Po přednjanju w 10 hodźinach ministerski president Held w ministerstwje swonkownych nadležnosćow bayerskich sastojnikow a statnych sekretarow přehladaj. W powitanych słowach mjes druhim praji: S wopytom pola bayerskeho statneho knježerstwa so wuznaće němskeho kanzlera swjasuje, so so w Barlinje w němskim knježerstwje s jeho wjednistwom samostatnosći krajow přichilnosć wokazuje a so kedźbu ma. Jenož w tymle smyśle tajki wopyt němskeho kanzlera ważnosć a wosnam nahyma.

Němski kanzler s Papen so sa přećerjene zlowa ministerskeho presidenta dr. Heldta dźakuje, praji: „Wjeselu nje wosebje jara, so žnjemi nětkole bayerske knježerstwo a Waš, jara cześćeny knjes ministerski presidento, wopytaće. Tuton wopyt dyrbi wjazy hyć dyžli formalna zdźerliwosć, dyrbi symbol sa to hyć, so w skutku runje nětkole, hnadź w najcežšich hodźinach powójnskeho časa, jenož potom k wulkemu zhromadnemu sameršej dale kročimy, hdyž

jednotu mjes němskim statom a krajemi

wěstojemy, kajkaž je nětdy hyła. Wěsće, so žnym so wot spočatka swojeho knježerstwa na to samerił, so hych z krajemi, kotrychž wurjadnu ważnosć a wosnam w kulturnym a ludskim nastupanju njepřechopźnatwam a žebi přeco wyšoko wažu, nowu Němsku natwarił. Mam wosebitu potrěbnosć, wosobinsće sesnaće z krajemi hajicz a w sjawnym rozprajenju wo nětcźišich prašenjach měnjenja sameńnić, kotrež na puću před nami leža. Nadźijam so, so so w tymle swobodnym sameńnjenju měnjenjow zhromadne sameršy spěchuja, kotrež nam wšitkim na wutrobje leža.

Podobnje so knjes z Papen też přichi přichijimanju nowinarjow wupraji. Mjes druhim praji, so je nětcźišche němske knježerstwo wot prěnjeho dnja na to pokasało, so wědomne

na swjasakšim stejišcźu steji,

a so dyrbi žanine živjenje a placźiwosć krajow sabo sasahacź. Niz přeswentralizmus abo unitarizmus, niz stat, Němsća, kotraž so wot Barlina wodźi, ale Němsća, kotraž so wodźi z wjeletydźazorymi mozami, kotrež žu wutrosće je wšěch dźelow němskeho luda, a kotrež so k hobodźelu politiscźa, to njech je hołło.

Minister Severing je wutoru wudawanje přichinjeńskeho „Vorwärts" je wutoru wudawanje přichinjeńskeho „Vorwärts" je wutoru wudawanje přichinjeńskeho „Vorwärts"

pśicheśiwo sadośěenju a wo reformu ratarskeho wobsedźenstwa, tajne wólbne prawo, njewotwisnjosć wobydlerstwa pśicheśiwo statnemu cyrkwinskemu zrjadowanjam mjezsichnowym jednjenjam na zakładu wjasomnosće a duwěry, na pospjed žada ludowm rěc w zyrkwi a pśichewjedźenje sebracža zyrkwinskich kublow.

W Chicagu bankiera a jeho žonu

W Chicagu w Sjednoćenych statach połnócnje Ameriki žu stósnuzy bankiera Collinja, prezidenta Security banki, hromadźe z jeho mandźelskej wotwjedli. Sa njeho žu 5000 dollarow wukupneho pjenjeza žadali a žodom hrozyli, ko mandźelskeju skónjuja, jeli so žo wukupny pjenjez njesapłaći. Najprjódy žu Collinsowu žonu na žwobodu puscheli, so by wukupny pjenjez pśichinjeła, a posdźisko je so bankierej poradźiło, cekanjeź. Sećźenje sa wotwjedźerjemi je zjednoćenstwo pśichewsako, kotrejž so „tajna schadź" mjenuje. Wono chce na žwoju ruku Chicago z ruki stósnikow wumóz.

Japanski ultimatum w Mandźuskej

Japanski bjowny wokasowaŕ w Mandźuskej je wośjewjenje chcuseśim wojakam a dobrowólnikam póstał, kotśiž w połnócnej Mandźuskej steja a nětkam pśichi rańschinskej żeleznizy broža. Napomina jich, zo bychu z Mandźukeje wurjadnje wrośahnyli, dokelž Japanzy bewak snicžazu wójnu pśicheśiwo nim zapoczny. Po powěsćach z Tśitśikara so tam japanizy a mandźuzy wojacy za offensiwu pśicheśiwo generalej Li Hai-cźinej, wjednikej dobrowólnikow, zhromadźeja.

Krajny radźićel na wusł. dr. Gerecke,
pśedsyda sejma nemskich wjesnych gmejnow, je knježeństwu nowy plan k wobstaranju dźěła pśedpołožił. Po tutym planje dyrbi nětdźe 2 milijonaj njezasłužerjow zaso zaslužbu a khlěb namakać.

Dr. Arnošt Muka a serbski lud!

Hłuboka zrudoba je nas wšěch zapśijała, najcežše horjo nas tyši a tśoći: zhubichmy najslawnišeho, najlepšeho syna serbskeho ludu, zhubichmy wótcinca, kiž njeznaješe rozdźěla mjez jednorym a studowacym, kiž kóždemu, haj najmjeńšemu polny luboscu ruku poda, hdyž wědźeše, zo ma sprawneho Serba pśed sobu, Serba kiž cheyše z nim dźěłać za ródny lud. Wón, kotrehož kolebka w zamožitym domje steješe, wosta jednory muž luda, debjeny z nadobnej powahu. Njetrjebamy wo jeho hobrskej literarnej dźěławosći pisać, pśetož jeho žiwjeńske dźěło rěći za njeho, je a budźe njezapomnite, najwuznamniši po Janje'Arnoštu Smolerju, z kotrymž też dari a nátwari Serbski Dom. Cas swojeho žiwjenja dźěłaše z prostym ludom w serbskich towaŕstwach, zjednoćeństwach, zwjazkach. Bě najhorliwiši spěchowaŕ narodnych idealow. A kak rad dźěłaše z nim serbski lud. Telko razow je był z poradźerjom w najcežšich prašenjach, z dubom we wichorach, z wujednarjom w howrjacym morju měnjenjow. Wón sudźeše kóždeho po narodnym dźěle a nic po wosobje. Běše naš reprezentant pśed cyłym swětom, kiž za Serbstwo so zajimowaše. A runje nětko, hdyž smy hłuboko domapytani, je wot nas šoł, je Bóh jemu dał mér po spróchniwym dźěle a myto njezachodnosce, kiž my człowjekoju jemu pśi najlěpšej woli darić njemóžemy. Ale my chcemy jemu dać myto z tym, zo jeho herbstwo swěru pśewozmjemy a serbski lud wukhowamy pśed zahinjenjom; my chcemy jemu podać poslednju cesć na pohrjebnym dnju w tak hobrskej wurazności, zo budźe jeho pokhowanje hold jemu a jeho lubej serbskej narodnosći. Kóždy Serb, kóžda Serbowka, kóžde serbske towaŕstwo, kóžde zjednoćeństwo, kóždy zwjazk njech so wobdźěli na pohrjebje. Serbske narodne drasty Hornjeje a Delnjeje Łužicy, serbske towaŕstwowe khorhoje njech su zastupjene za jeho kašćom, je-li někak móžno, pśetož wón bě wjerch a wjednik našeho ludu, kajkehož lědy hdy budźemy smeć zaso swojeho mjenować. Spominajmy na njeho wšudźe, hdźež mamy składnosć z hodźinku cestneho wopomnjeća! Bóh budź luby troštaŕ jeho drohej mandźelskej.

P. Krj.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 12. oktobra 1932.

Wšém serbskim towaŕstwam a zwjazkam!

Naš najwuznamniši wótcine a njekabłany wjednik našeho ludu, k. konrektor prof. dr. Arnošt Muka je njebohi. Cyły serbski lud wo njeho žaruje a z nim też naše serbske towaŕstwa, kotrymž je wón ze swojim pśikładnym, pilnym, wutrajnym a wóspornym dźěłom za serbski lud do pśedka swěćił; wone budźa jeho pśichodny pjatk pop. 1/3 hodź. wot žarowańskeho domu na Wilhelmskej dróze 16 w Budyšinje ke poslednjemu wotpočinkej sobu pśewodźeć. Njech so tehodła serbske towaŕstwa a zwjazki, w „Domowinje" zjednoćene, abo jich deputacije, po móžnosći z korhoju pjatk z casom (to rěka 1/4 hodź.) pśed horka mjenowanym žarowańskim domom k cahej zestupaja a so „Domowinje" pśizamknu.

Domowina,
Jan Křižan, pśedsyda.

— We wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer 0, thermometer we dnjo +17. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —2, thermometer we nozy +8. Wuhladny na dešcźik. — Pśiseł nasche strony cźahaja pśecejo hischcze nišiny, wot wjecora pśichichadźaje. Wone so jeśtabluja, pśetož z połoja a krótkeho wjecora pśichichadźa syrina wyschina a borzy nam najlěrje sajo wuwjedrjenje pśichinješe. Je pśichkad pśichipowjedźe nam pomału pospjewaca schlenza. Wječera nad nachišini stronami bo wocžopjene powětrej z wjecora a symne powětrej z połnozy setkowachu. Na wjecor nastachu z teho krótke njewjedrow. Je pśichipowědźesche rjany naschim žywam howjazy Bozi deschcźik. Wschudźom zelenja so nasmjatke žywy, nadźija ratarja na pśichodne lěto. Mitokžiwy Bóh chcył je pśiced strachami symu wobaranowacz. Po tjanym pśi[illegible]anju poślednich dnjow njeje dźěło na rosi wjazy tak wubužne a wobzežne. Wone někto zaso wjeselśicu spkchuje. Po wczerawschim njewjedrje kwasja nam wšicke žaro rjane klóncze dny. Sa jutśischim je połny měsacź. Luby Bóh, dźenak staja rjanu porcah. Hischcze jene: Nasch luby stary Bydźenak hotuje so na pucź po lubych Sserbach. Schónenje sy mu wopśibuschowane. Wječera je wot Pětrka schowza we Wochozu wróco dokat. Hdyž wo twoje dnje žałuje, witaj starcho [illegible] nego pśicheźela z wobemaj rukomaj a wotewrjenej wutrobu. Cyły by ku ztuchte, potom je swérny pśicheźel słoty pokat. — Jutśe schtwórtk khadża stónczko 6,19 hodź. a thonja so 5,13 hodź. Měsacźk khadża popołdnju 4,28 hodź. a thonja so rano 5,02 hodźin.

— Zeznalnym rentnarjam wuplacźuje so podpjera na mjeźaz oktober pobotu 15. oktobra popołdnja wot 9 do 11 hodź. w Sjejnowni dela. Sobotom wudawaju so mjaßowe kartli za měsacź oktober. — Matorentnarjam wudawaju so mjaßowe kartli wutoru 18. oktobra dop. wot 9 do 1/2 10 hodź. we wupłaczetni Sejmowinje.

Z Cornec. (Gmejna so powjetśi.) Tukhwilu tworitej Cornecy a Pozdecy jenu politisku gmejnu. Sudny Libon, kiž jenoź z dweju kubłow wobsteji, je samostatna gmejna. Wyšnosć pak sebi pśeje, zo by so Libon sobu do pśinjeje gmejny Cornecy-Pozdecy zjednoćił, štož so po wjacorych jednanjach też cyle wésce stanje.

Ze Zemic. Za tudomniše lěsy kłóstra Marijneje Hwězdy pśistaji so tu nětkle nowy hajnk. Pśed lětom pśiźidźe tu k. Frankowski z Łazka. Tola njeje tu dołho był. Nětkle je rewěr k. hajnk Augustin Młódsi z Łazka sobu dohladował, a to někotre měsacy hač do 10. sept. Je w tutym casu z motorskim kolom někotre razy wob tydźeń pśijeł.

Z Hórkow. (Wo našim skałaŕstwje.) Wot pónđźele sem dźěła w Halbachec skale 20 muži wjacy. Tak je so ličba na 120 muži powysiła. Teź nowa skazaska je dóšła, kiž dlěše dźěło zmóžni. Na Bruskee leżownosći je so pśed nješto dnjemi nowa skała wotewrita, kiž wésty k. Kućka z Budyšina wotnaja. Tu so wudobudźe wosebity rjany twjerdy kamjeń, kiž so za plestr derje hodźi. Hižo pśed 20 lětami su chcyli we tutej skali dźěłać, wobsedźeŕ pak tehdy dowolił njeje. Nětk je so skónčnje poradźiło.

Z Khróšćic. (Wujasnjene padusstwo.) Policija je horliwje slédźiła a paducha, kiž je wóndano pola Horbankee so nutŕłamał, wunamakala. Tutón je pola kubleŕja Smoły w Pozdecach z wotrocźkom a je sebi pśed krótkim casom swoje koleso pola Horbanka w Khróšćicach porjedźić dał. Pśi tym je sebi wobstejnosće derje wobhladał, kak najlěpje w nocy do tuteho twarjenja pśiníže. Najprjedy je paduch wšitko pśed bórzy pak so wuznał. Kradnjene wécy mózachu za wulkeho dźěła pola njeho zwěsćić a wobsedźerjej wrócić. Tak je padusstwo wujasnjene.

Z Marijneje Hwězdy. (Kłóstrska knježna wumrła.) Wutoru wječor 1/47 hodź. zemrě nahle běła knježna Walburga Marija Elsnerec. Tak so mjenuje tamne kłóstrske knježny, kotrež so zwjetša z domjacym dźěłom zaběraja, za kotrež čorne (w khórje a sćelach skutkowace) žaneho casa nimaja. Cheyše so w hospodarstwje za druhi dźeń něšto pśihotować, pśi tym so zwjeze. Boża ručka bě ju zajała. Pśipadnje běše knjez propst w konvenée a tak móžeše ju bźe wobstarać. Bórzy po tym zemrě. Njeboćička nadźi so 25. knježca 1878 w Grunawje pola Wostrowa a bu 21. nazymnika 1905 zadrasćena. Swjatočne sy by wotpołoźi 11. smažnika 1907 a móžeše tak lětsa w samym dnju swój 25 kłóstrski jubilej swjećić. Hižo lěta dołho čerpješe na khorowatosć wutroby. Na pśijódey wukonješe domjace dźěła we wustawje (w institucé). Pozdźišo so do kuchnje powoła a běše dołho lěta z kuchaŕku za knježny. Jako tajka je swěru

---

B. Ed. Baar:

Jan Cymbura

Južnocześka bydła.

127] (Pokračowanje.)

„Wječe Schołcźizom po Jana, k Ssornezom po Franza, k Schcźerbezom po Wjeruschku", porucźi Zymbura, „wschitzy njech žo po njschporje pola naš šeidu a mój póndźejmoj do zyrkwje Bohu lubemu Knjejej podźakowacź."

W puczinskej zyrkwicźay pśichi njschporje kleczitaj Zymbura je žwojim žonom Měrcźinom. Zymburka doma pjecze, Marjana ź wulkim karanom hižo druhi raś k Ssornezom po piwo beži.

Měrcźin je hordźina dnja. Po njschporje pśichikhadźeja k Zymburezom žuźodźa, nanoju a macźerje žynow, kotśiž žu pola wojakow a kiž buchu ź Měrcźinom k dragonarm, k artileriji a k druhim wotdźelenjam wusłužbnjeni, a Měrcźin ma jolo. Zymburez wojak powěda, kak tam deleka ani jedni ani kanonerjo nicžo njepomhachu, dokelž to njebe wójna w plonym, ale wójna njes cyrjódźinami, ź njewidźonnym, derje škowanym, semje wědomym njepśiecej tyšaz wojakow je tam wošlało, wo wodu, wo khleb, wo wschitko bě nuza a my — pěchkojo — dyrbjachmy hórku ja hórku, wjesku ja wjesku dobywacź", powěda Měrcźin a wopśižuje bitwy pola Zepcźa, Banjaluki, Wyšokeje a Ssarajewa. Powěda wo wójnskich nałych žudach, wo turkowskim wójsku, wo Turkach a Turkowkach, wo jich brónjach, tśějach a zyrkwjach. Tydźeń powěda a dowol bo hoły tam bźe, wjesoły žo ź nimi rozžonjuje, so žo nasymnu twot wojakow wrócźi.

Jenoź nan žo nětkaŕ cźežko wot njeho dźeli a njerady jeho puscheza.

„Ddy by hižo pschilschol a dźelo pschewzał", skorjeschce tyschmiwje a Měrcźin a macź Marjanka a dźowka Marjana pschekrapjeni na nana pohladnychu. A njebě to dźiwne! Jako tu pśiched Měrcźinom na lawzy pjchi blidźe žedźeschce, nadobo žo wschém stary sdasche. Kaž by jim nałe žwětło sejkhadźało a na bura Zymburu sajwěcźiło, pytnychu, so je jeho wobliczo zmorschcźene, jeho hlowa běła a jeho ramjeni nakhilenej, schtož njeběchu pśiedy jenje wobkedźbowali.

Měrcźin a žutra jako duschnej dźeźći žo k macźeri wobroczatej, schto wona k tomule pschemenjenju praji. A hlej! Kak je žo tej macź w tej khwili pschemeńika. Stoji pola žedźazeho nana, žitatej ruzy ma stykenjenej, cźoło je zmorschcźene a wložny, kotrež pod rubischkom cźoło ź wusikim promjenschkom wobrubieja, žu drje rjenje schladkowane a na dwě stronje rozcźežane, ale kaž ź muku sapróchcźene.

„Macźi, macźe wložny ź muku sapróchcźene", praji Marjana a žaha ź ruku na macźerne cźoło.

„Wotprósch mi je, dźowcźicźka, wotmolwja macź a sthila k dźowcźy žwoju rjanu hlowu.

„Ach, luba macźi, to njeje muka, ale schédźiny", skorji dźowka kosco macźerne wložny.

„Luby nano, cźehodła dha", prascha žo Měrcźin, „žedźicze prósćeny a nakhilecże žo; kaž byschcze brěmjo njeśi?"

„Njeju cźeju žydomdźesacź lět, to je wschu, schtož je mje w tych lětach dobreho a złeho sekkalo. Tak cźejke brěmjo to je, ź hdyž žo tschcźika k njemu pschida, hižo wjazy waśi a ja jeje cźeju cźuju. Cźelo, schkorpina, je sestarilo a hinje, pleśniwoju, mój žyno, a hdyž rano do wody pohladam, hlowa starza ź wody na mnje hlada, a widźu, so žu žo cźahy minyle, hdyž žym žej cźorne wložny cźehał a hladźił. Schédźiny — kerchowne kwětki. Kaž schtom žym rosił a leźeł, žylny žym był a plódny, hinyż pócźu a wjadnyć. Tohodła žedźu ja twojej podpjeru, ja twojimaj rukomaj, ja twojej hlowu a ja twojej wutrobu, so bych hischcze nécźchto lět ź tobu žiwy był, w dobrym cźe skrenźił, we wschém cźe powucził a wudospolnił, so by žiwy był mojemu mjenej ź cźežeji, pschetož žu kósez ź mojeje kosce a krej ź mojeje krwě."

Měrcźin srudny wotendźe, na nana stajnje myślesche a nan na njeho. Radowasche žo ja žwojeho žyna, dokelž bě spóznał, so žo pola wojakow njeje sdatk, njeje tam wosce posthyk, ale so budźe jemu — nanej — podobny ź cźelom a ź duchom.

„Ddy by jenoź hižo pschischol", tajnje žedźesche a docźaka žo jeho. S Měrcźinom nětk hospodarjesche, wjesche jeho, radźesche jomu, porokowasche a napominasche, a Měrcźin kaž mały hólc pětnje poślužowasche „luby nano — luby nanko" ź nanom rěcźesche, wot cźežkeho dźela jeho wotdźerżowasche, šwaha ź nim wokkhadźesche a žartowasche-li trjeba, za dweju dźěłaschce. Marjana žo sajy ma macźerje starasche, stajnje běšche wokolo njeje, wschitko ma dźesche macźeri k woli cźinicź, wschitko budźesche za nim woprowała.

Tak rjenje běchu wschitzy žiwi, so Zymbura žwoju najlubšchu myślicźku spuschcźi: „Tak rucze hacź mi hłowot wojakow pschindźe, dyrbi žo woženicź a ja pódu na wumjenik."

„Ssmój kaž na wumjenku", žo Zymburka hnjto šmjesche, „naschej mlodaj hospodaritaj."

„Wajcze žej to", jimaj ludźo sawidźachu, „dóniž je tak dźe; woženi-li žo Měrcźin, zuju krej wam do domu pschinjesże, schtó we, hacź budźe žo ź waschej hodźicź."

A tak žo léta minu ... Dobre a śe njeju w žwojim klinje a ludźom pak rože, pak cźernje na puci sejeju. Wobras ludeho Puczimja žo mění. Kaž srake płody žo schtoma žiwjenja do rowa paduja ludźo a žuźodźa. Nowa prawdźe Bożej je wulki Cźornak, skoro stoletny starz, stawny bedźeź ź njedwjedźom, na cerchowu je žo se žwojeho kubła pschekrydźił mały Kokla, tón, kiž je nkynjki kamjer wokolo schije wumjeźł, ź žwojemu Laurjeźej běchu te Wledźika wotnjeźli a nowa generazija njenapadnje, nje wobkedźbowana kuježicź poczina. Zymburje žo po starzi słyša a mlodym jim je jeho wutrowa njentože wjazy pschikhlicź, njerozumi jim a woni njerozumja jemu.

(Pokračowanje sćežuje.)

a swědomiće swoje winowatosće wukonjała a bě wšitkim z najlěpšim příkładom w tutym njenahladnym dźele, doniž ju Knjez nad njebjesami a zemju do rjeńšeje domizny njepowola. Jeje cělo budźe štwórtk dopołdnja na knježnjacym kěrchowje pokhowane.

Dźělo za narod

Swjedźeń towarstwowoje skupiny „Hrodźišćo“ we Worcynje

Njedźelu, 9. winowca 1932 w Fehrmanec hosćencu.

Woprawdźe lunjaca je dźěławosć prosteho serbskeho luda k spomoženju swojeho droheho serbskeho naroda. Njehlada ani na prawo, ani na lěwo, njehlada ani wosobinskeho dobytka ani sławy, derje wjedźo, zo jenož mócne towarstwowe žiwjenje nas wukhowa před nawalacymi žołmami, kiž naš wholi „Helgoland“ stajnje wohrožuja. Towarstwa župy „Smoleŕ“ su so tehodła tež zjednoćiłe a podrjadowane do skupinow, zo by była jich dźěławosć wobsěrna, podpjeraca, słabšeho sylnjaca. Sobu najaktivniša skupina je mjez wšěmi towarstwowa skupina „Hrodźišćo“, dokelž ma dobre wjednistwo, stajnje k dźěłu, a byrnjež najćežšemu hotowe.

Bě to zwažliwe předewzaće, wuhotować zašłu njedźelu wječor skupinowy swjedźeń we Worcynje, hdyž tola z našim lubym Serbstwom khětro klaca, byrnjež było tam němsko-serbske spěwne towarstwo. Bóh Knjez bě wobradźił přijomny nazymski wječor, tak zo bě poprawom najpřiwabniša možnosć data, swjedźeń wopytać, tola wopyt bě słaby, njewuhladachmy wokolnych Serbow, malu horstka wjesnoje młodźiny. Hač bě mjez nimi němsko-serbski spěwny cyłk, njemóžachmy zwěsćić, dokelž njebě oficielneho zastupjerstwa přitomneho. By tola woprawdźe rjenje było, hdy bychu wšitcy Serbja za jedyn cył zahorjeni byli, kiž zesylni wšěch we swojim prócowanju, a to je: Zhromadne spomožne dźěło k lěpšemu pěstowanju serbskeje kultury. Snadź dóńdźemy raz k tomu, hdyž so pozhubja stare nahlady. Nochcemy tola skoro wěrić, zo so zezady pasivnosće khowa lěnjosć abo politiska zmysłenosć. Wšitcy smy tola Serbja, a wšitcy mamy być Serbja hač do swojeho poslednjeho zdychnjeńčka.

Kak lube, nutrne běchu postrowjace słowa knjeza předsydy skupiny, knjeza Róže. Bě to wohrěwacy cynk z horjaceje wutroby nazhoniteho stareho serbskeho wjednika. Kak jasne běchu jeho słowa, pominace k přezjednej dźěławosći za našu domiznu. A kak wustojnje zaspěwa Bukečanska „Radosć“ naše wěčnje rjane serbske spěwy: „Hdyž wowćeŕ wowcki suhanja“, „Husarjowa njewjesta“, „Wulka lubosć“, „Jědnaće čepješe“. To bě wěne najrjeńših kwětkow z najpyšnišej debjacej sekli bu mócny domowny spěw: „Hory módre, ja was znaju, ja sym zaso serbskim kraju.“ Dirigentej, knjezej wučerjej Wjeli ze Bukec a jeho swěrnym spěwarkam a spěwarjam budź temšasy dźak za wšo lube. Swjedźeńsku narěč njeješe knjez wučeŕ Nedo. A buchmy lubje překwapjeni. Njebě to narěč, ně, bě to přednošk wo našim najslawniším ludowym spěwarju „Handriju Zejlerju“. Słyšachmy wo žiwjenju a dźěle tuteho rjeka serbskeho luda. Pobychmy w duchu z młodym Zejlerjom w Lipsku, na Łazowskej farje a wšudźe tam, hdźež bě žiwy, hdźež je čerpał ze swojeho luda a jemu zaso darował swoje njesmjertne dary. Spěwne poskićenja a tutón přednošk, přetkany z pokazkami Zejlerjowych spěwow a basnjow tworjachu mócny symfoniski wuraz, kiž dobywaše wšěch wutroby ze zapalom, narodnym wohnjom. Knjezej wučerjej Nedonej budź nutrny dźak. Njech wobradźa serbskim towarstwam hišće wjacy tajkich rjanych „połhodźinkow ze serbskeje literatury“. A młodźency zaspěwachu sebi blidne kołospěwy, zo sebi myslachmy, zo sedźimy domach we swojim serbskim domčku a nas njewobłeha wětr ničaceje mócnosće. Sokolska hudźba zahudźi serbske přezpoła — hižo chechu so spěšna nóžki k rejcy zawjerćeć — ale ně — dyrbjachu so skludźić: Rakojdźanscy a Hrodźišćanscy Sokoljo začahnychu z mócnym stupom do sale a předwjedźechu wustojnje „Nowe zlětowe“ a „prostne z tyćemi“. Jim bě z wupruhowanym nawjednikom br. Mjeltka-Rakojdźanski. Bě to wokřewj za wóčko a dušu. Narod, kiž ma tajku młodźinu, njemóže nihdy zahinyć. — Ke kóždej serbskej natwarjenej hodźincy słuša serbske dźiwadło. Br. Gerh. Mjeltka a br. Gerhard Ladki ze Rakojd předstejachu kuplej „Hans Deplu a Mots Tunku.“ Poskićenka wubudźi wulke wjesele, wosebje hdyž so wukopa, zo „zastupny lěkaŕ“ lěkowaše knjeza bura, kiž chcyše so tola jenož wo radu prašeć dla swojeho khoreho wola. Předstajerjo naložichu swoje najlěpše. (Kak pak by z narodnym dźiwadłom było? Snadź so to při přichodnym skupinym swjedźenju narunać hodźi.) Serbja žanu natwarnu hodźinku njeskónča bjez swojeje narodneje hymny, a wona so wuroni nam z duše kaž dźakny wuraz wšěm kiž tute rjane hodźinki wobradźachu, kaž hołd našemu njezahinitemu narodej. Serbske towarstwa „Radosć“ w Bukecach, „Zerja“ w Hrodźišću, „Jědleńka“ w Dubrawcy a „Nadźija“ w Rakojdach smědźa spokojom być z moraliskim wuspěchom skupineho swjedźenja, hdyž pjenjeznje wšak budźa dyrbjeć wopor na wołtaŕ naroda położić. — Serbska rejka jednoćeše wšěch hišće dołho, kaž bě sebi to přeł předsyda, knjez Róža we swojim doskónčnym słowje.

Boži dešćik mačeše lačne hona, hdyž domoj khwatachmy, zo by zorno zeskhadźało, kiž bě rataŕ maćeřcy zemi dowěril. Bóh dał, zo by skutk prosteho serbskeho luda też stajnje njezahinite płody njesł, kiž su narodnej z wutkom za wěčne traće. Nimamy žaneje přičiny skorźić, tak dołho hač su serbske towarstwa najwurazniša narodna šula. **P. Krj.**

Towafstwowski powěstnik.

Domowina. Serbske towarstwa, wobdźělće so w cyłkach abo znajmjeńša z deputaciju po możnosći ze khorhoju při Mukowym pohrjebje a přizamkńće so „Domowinje“. Zastupnik Domowiny budźe ćah před žarowańskim domom rjadować. Bliže zhoniće w Serbskich Nowinach w dźensnišim čisle přédku. **Předsydstwo Domowiny.**

Łuž.-Serbski Sokolski Zwjazk. Bratřa a sotry njech so prawje bohaće wobdźěla při pohrjebje serbskeho wótčinca dr. Arnošta Muki. Zhromadźimy so ½3 hodź. před žarowańskim domom. (Civilna drasta.) Starosta.

Zwjazk Łuž.-Serb. Studentstwa. Při khowanju našeho wótčinca prof. dra. Muki so korporativnje wobdźělimy. Zhromadźimy so pjatk pop. w 2 hodź. w Serbskim Domje. Hlowny starši.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawódźki: G. Janak w Budyšinje.

Město, hdźež ma kóždy dźěło.

Městačko Reppen pola Frankolbroda nad Wódru je zbožowne. Při swojich 6000 wobydlerjach nima žanych ludźi, kiž su bjez dźěła. Měšćanska rada a zastupnicy su zrozumili z dźěłom na twarjenjach, wuporjedźenjom dróhow a kanalizowanjom w ratarstwje domjacym dźěłopytacym dźěło wobstarać. Wobraz předstaja radnicu w Reppenje, wustojneho měšćanostu Czymmeka a skónčnje hišće taflu, kajkuž drje druhdźe sćežka nadeidźeš.

Generalny konsul dr. Korla Stollwerck,
juniorsef swětnaslawneje šokoladoweje fabriki, je na swojim kuble w hornjej Bayerskej wumrěł.

Hospodarski rozhlad

Serjedu 12. winowca 1932:

Wčerawše curzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólak złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,535	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,42	100 franc. frankow	16,63

Na buršy bě wječera wobrot trochu njewěsće, posłužiśicho so jónraka. Kurjiš akcijow měšachu natwarjenje, postupowachu. Rentowe a dołhe liśćiny skrjećenje kursu zapśijachu.

Produktowe wiki zapadnyćhu wječera jano bo botalneje žiwnosće. Zapśijachu wo letuśich žitnych kupach bo dopołnjałe, jo je pola *ratarjow* i klinśich žitnow wjazy žita wumłóćeneho a njewumłóćeneho, hač i priedawśich zapśijow wuśiwadźeśe. Žita su śerźerdźiwśe, hač bo powśikśitowanje nadźachu. Žohnała je bjes dźiwa, jo bo płaćiśiny ześnadźiju, tak wuśe hač status žitanja i. tupowanjom popśiśestanje. Wječera pśihladaju pśenźa 15 pj., rožca 7½pj. a nowiny 5 pj. po zentnarju w hotowym łonje. W terminowym wótowanju běchu ześtajenja hlśećeje cźišśe. Naśelni jećmjeń dobu wśuhaś 5 pj. po zentnarju.

Zentnaŕ płaćezśe wukśena w **Barlinje**:

pśenźa: 9,35—10,05 hr. (10,15—10,25 hr.),
rožki 7,75—7,85 hr. (7,80—7,90 hr.),
jećmjenja naśelnjego 8,75—9,25 hr. (8,70—9,20 hr.),
naśiwnjeśego jećmjenja 8,35—8,70 hr. (8,35—8,90 hr.),
wowsa 6,70—6,95 hr. (6,75—7 hr.).

w terminowym wótowanju:

pśenźa:
za oktober: 10,53¼ hr. (10,76¼ hr.),
za dezember: 10,65—10,58¾ hr. (10,81¼ hr.),
za měrc: 10,83¾—10,76¼ hr. (11,02½ hr.).

rožki:
za oktober: 8,27½—8,20 hr. (8,25—8,27½ hr.),
za dezember: 8,25—8,22½ hr. (8,30¼—8,37½ hr.),
za měrc: 8,41¼—8,38¾ hr. (8,53¾—8,57½ hr.),

wowsa:
za oktober: 7,17½—7,15 hr. (7,15 hr.),
za dezember: — (7,12½ hr.).

Płaćiśiny w śinkach bu płaćiśinu tydźeńskich wiśow. Hdyž pak žane napomnjene njeźu, bo njepśiśemkućhu.

Śowinjaze wiki wuśena w Barlinje.

(Wagenviehhof Friedrichsfelde.)

Pśihlinjeli běchu 301 bźyčkow, 550 prośatkow. Te płaćachu:
Wóhaki: wulke 25—42 hr., śrejne 15—25 hr.,
Prośata: wulke 11—15 hr., śrejne 9—11 hr.,
małe 8—9 hriwnow.
Wiki běchu měrne, ale tłazachu.

Hamtśe a zuduśe powźeśe.

Pśeśehadowanje:

śtwórtk 13. winowca 1932

w **Kamjenu** w kafeanach w komornym domje maśinskich śiśbow bo-k-odnja w 10 hodź.: Bihaze śroje, radia, wośeśałe mebse, wołiśowe wobrazy, wina, źidźane śćinki,

w **Bośćenju** w „K ćehnemu dwórej“ pśeśiw. w 12 hodź.: Hubowej śtołaj,

we **Wóśśiwku** w bośćenju pop. w 2 hodź.: śejiaza maśina,

w **Lubiju** na ludnišćiwje pop. w 10 hodź.: mały motor, śśijaza maśina, śiaźi, śtómy wóz, pródźśeŕbat, Namaśiła pohanjenja, płotaza maśina, śóśka liśtowych śuamkow, wiśazy śroj, wuśśe liśtery, wośeśałe mebla.

Płaćizny rěznoho skota na Barlinskich skótnych wikach.

10. oktobra 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje

	11. 10.	10. 10.
Woły: 796.		
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	29—30	29—30
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	26—28	26—28
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	23—26	23—26
Mjenje picowane wółoh starobow	20—22	20—22
Byki: 484.		
Połnomjasne, wurośśene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	—	—
Połnomjasne, młódše	26—28	26—28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—25	23—25
Spatne	19—22	19—22
Jałojcy a kruwy: 736		
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	24—25	24—25
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	20—23	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuhrate młódše kruwy a jałojcy	18—19	18—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—15	10—15
Mjenje a spatnje picowane	—	—
Celata: 2241		
Najlěpše wukormjene (2. druź.)	48—55	48—55
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (8.)	38—50	38—50
Spatne (4.)	20—30	20—30
Wowcy: 5706		
Młódše a starše wukormjene (1. družina	30—31	30—31
Starše wukormjene (2.)	33—35	33—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	28—32	28—32
Swnje 12941.		
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	47—48	47—48
Wukormjene	44—46	44—46
Mjasne	41—44	41—44
Spatne	38—40	38—40
Rancy a kundrosy	38—40	38—40

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołiśowe symjo so cen. abo 1000 kg nowak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	11. 10.	10. 10.		11. 10.	10. 10.
Pšenica	199-201	202-204	runy	—	—
rožka	155-157	156-158	woka	17,1-23,0	17,-23,0
jećmjeń, nal.	—	—	mšara hrubny	—	—
jećmjeń	175-185	167-173	polte lupiny	—	—
wows	134-139	135-14	oradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wosuška	—	—
pšenć. muka	25,5-28,5	25,5-28,7	tany wosuški	10,3-10,5	10,3-10,5
rožna muka	20,2-22,7	20,2-22,7	such. truhanć	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	9,4-9,75	9,40-9,75	hr.nj. kruški	—	—
rožne „	8,40-8,80	8,4-8,8	syno, 50 kg	1,90-2,25	1,30-2,25
rapa	—	—	hrana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hrošeh Viktor	22,0-25,0	22,0-25,0	wowsa „	0,45-0,60	0,45-0,60
lanc symjo	—	—	hoseńć. „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	—	—	lućna „	0,4-0,6	0,45-0,60

Ze Serbow

— **Měšćańske dźiwadło.** Dźensa hrajetej 1.49 hodź. wospjetnje so hišćeze raz Gerharta Hauptmanna basnjećkowy drama „Podwěrjeny swón". Sćamtuny trach pśichodnjoga so schtwórtk jako 2. abonnentne pśedstajenje B. Pśichi wotewrjenju žuželjeske tuteje trucy pola wopytowarstwa wutśe pśichipóznośe. Tehodźa so hišćeze raz na tute pósledne pśedstajenje pótakuje. Pjatk 14. oktobra je 1. abonnentne pśedstajenje D tuteje hrajneje doby. Hrośe so hišćeze raz pśichwalbna Winsta operета „Hajduc Chrysilla". Sapóčnje so we 8 hodź. Pśichótnje so operета „Holza Čornego kóła" a w cyłonjeho wjeselośe. „Swobodnu cyłe tymanemu!" a „Margenite: 3".

S **Boschcy.** (Sakwjeny pućk.) Stawny pućk z Boschcy do Kubšic so dla nabiwowanja na Boschczańskich honach wot 13. hač do 20. oktobra t. l. falowśe. Jśedny wobchad pótakuje so na Kowšcy.

S **Małych Debšcy.** (Cyrkwje njesbože z motorskim kołom.) Pśiwdśeń popołdnjom w Krejcy hodźiše dźiwje so w Małych Debšcach k cyrkwjenym njesbožu z motorskim kołom. Dudomuc wobydlerc Maks Pjetrasch bźišče se śiwojim motorskim kołom japschale pśicheśehnuś a njemóžeše dosć ruce jasno na prawy bok dróhi sajcej, so by schmórknu błótoschtitka wobchodneho auta, kiž jemu napischeco pischidźeše. Wón pade a so kśerko krani. Se sanitetnym autom jeho do Budyškeje khorownje dowjesechu. Pjetraschowu sonju, wobchodźeś pśiwarnje Pawoł Krebs z Mnischońza, woteńdźe pśichi inśelbożenju se śrožekemi a znadniśkimi sronjenjemi.

Se Sprjerje. (Driv.) Póslednje cźopte dny dochu hišćeze wjele hrjbow k jenim wumobile. Khuž bźeše prawy hrjbowy cłaś bźišče hnedu, so njerozleźechu. Tak pu někto rośtle, khuž Bóže błogosćo Bowje pósledne cźopte pruhi na hołu ležeše. Swjeśeła tak nésterchu puczowarjo a pytarja hrjbow, kiž po kraśnej nejmjeńśi heli bredźi.

pola Zarchy mésłacka wjazy njeńź, hdyž njebohim za bźenami kopali. So njebohim cźakazy dobru sćadność słomdźili, dochu hižom dny pśiedy wobchodźowarjowu kwóśtali. S bližśeńcze a a dalśeńcze wokolinu, haj Łamo z Budyšćina dochu mužo a žony pśichiśi, so bychu jeho trune bźerny za jimu nakopali. Schtož możeśe wuznajnje kopaś, bórzy njeńco nakopa.

S **Kurźny.** (Dokopowanje bźerunow.) Dla pśichcejśiwego junkśenja Bźeźyn'anskich łužejch, kiž dochu wjele kórzow wutśe bźerunśicego po jejśtrowniu k dopołnjenju bźerunow pśichwatkśili, hibańce so pjatk nźišće 150 ludźi na tutym polu. Sćerkuje na

S **Kobliž** pola Hodźija. (Sóbotny kwaš.) Knjes schulliti wjednik Jźelk śiwjeceśeńce se śiwojej fu, mandźelskej jandźelom Bohowu błeborny kwaš. Rano jimaj schulske dźeći a schulisy sastupnjuju śpéw janjeńcełu a jeho pśicheńcu. Też Njesdańchcjanśe mužśe śpéwne towarstwo śiwjeho dirigenta pod nawjedowanjom k. schulskeho wjednika Pokera-Mychećerjanskeho se śpéwom śwjeńeli.

S **Protez.** (Elektriske tepjenje a wobchwećenje w zyrkwi). Pódźeńcu su sobuźěłarjo w nasćej zyrkwi elektriske tepjenje a wotchwećenje pśichpraśili. Dźěła dawa wunjesć Jirara Wilhelm Bötticher k Kamjenzu. Pśihotowanje bźeše mužna z wustajenjom nasćadnego pjenjeza k. Sakra von Sahr nad Protezami.

S **Kanjeńza.** (Nasćajski hermank.) Dudomuc nasćajski hermank bźeše njedźelu a póndźelu derje wopytany. S tym je Kanjeńśi hermank jasna dopołnjał, so bjeź nicho njeńdźe.

Z Rakec. (Dla zapaleństwa zasudźeny.) Wulka khłostańska komora Budyskeho krajneho suda zasudźi hospodarskeho pomocnika Bjedricha Augusta Junga-Hejdušku z Rakec dla zapaleństwa k 2 létomaj jastwa a wotrjekny jemu cestne prawa na 5 lět. Wobskorżeny bźeše lětsa 3. augusta bróžeń swojeho nana w Rakecach zapalił, zo by so pječa na swojim nanje a bratrach wjećił, dokelž njeje wjacy doma přijaty. Wón bźeše so Budyskemu statnemu rěčnistwu 4. augusta dobrowólnje sam stajił.

S **Objelska.** (Motorowaj kolesarjej do šo srahyłoj.) Sóbotu pśicheh tudomnym Pólinkej wobchodom motorowaj kolesarjej do šo srajśchtoj. Muž a žona bźeschtaj pola Pólinkej na kermuschi. We wokomiku, jako wóni z motorskim kołom z dwora wujeźdźe, pśichipa z pólnej śpéśchnosćeju druhi motorowy kolesat se sćitkom po puću. Wobej kole do šo srahyschtej. Sozinjeny buschtaj na dróhu wjerchnjenaj a šo sranischtaj. Też wjednikaj kołow šo khóro schramschtaj.

Swójbne powěsće

Swěrowanki: Rentništ Kěžor w Kubšicach se Charlottu rodźenej Kriegsmanec w Budyšćinje.

P. K r j e g m a n:

Dr. Arnošt Mucy †

Lud herbšći tłoni šo k Tebi,
hobrej wdowonjeńce,
Nihdy jadyć nechce
twoje słutki do wěčnosće!
Sćerbom njesno
i mogu werjoza šy njeśi do hrobla
a do luda herbšćeho
T w o j o h' d u c h a r o u š t ł w ě t ł e!
Łužicu šy zasnował,
K r ó n u ž i w j e n j a j e j d a ł!

Lud herbšći tłoni šo k Tebi,
wótcej narodnosće,
Nihdy, nihdy jadyć nechce,
twoje słutki do wěčnosće!
Sćerbom njesno
Twojim wěčnje budźe sjednoczene --
a nam młodym
budźe šměr a pohonjenje.

S ó e r b š ć i ł u d
wětk z d ź a ł n y m p ł a č o m
p r a j i B o ž e n j e,
Tebi, šyno hłowy, Łužicy:
Bóh Knjez, budź ći z mjerarjom,
wobraz tebi,
po wšěm hšće,
w šwětłu raju,
w ě č n j e ž e k r a š n y,
w ó t z n y d o m!

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutśišći schtwórtk:** Wjedro budźe pomérnje cźopłe a vjane.

* **W Barlinje polizija automobile a jich wjednikow pruhuje. W septembrje je 40 wjednišćich wobjěšmow dla pjanośće wjednikow wotrjekła. 141 automobilow je šo dla dodźerźenja z wobkhada wsało.**

* **Dla wobjarujomneho pśicheměnjenja staj 25letny blidaŕ Jausen a 21śetny blidaŕ Tigler w Wiideranu nagle wumrjełoj. Młodaj cłowjekaj chźišćtaj, pśedy hač na kermuschu wotendźeschtaj, bleschu wina wupiś. Pónd źeschtaj do pinyz po polnu bleschu a dwaj kopikaj nalejschtaj. Hyndom pśichi pśenim źrěbnjenju pytnyschtaj, so staj śełowu kišalinu piłoj. Sebi hubu wupluśkawschi, do khorownje bźeschtaj, hdyž pak jimaj žiwjenje njemóžachu wukhowaś. Wumrjeschtaj za krótki cźaš.**

* **W Plank-Lan-podkopkach pola Lergha w Jendźelskej je jśedny korb do hłubiny padnył. 19 hórnikow, kotśiž w nim śedźachu, šu šo morili.**

Tuk jako wudźeńka za złoto

Se spodźiwnymi nahladami starych wo podobje najcheje semje swjasuja šo runje tak dźiwne nahlady wo polkhadźe a dobywanju złota, za kotrymž šo tehdy, runje kaž hišćeze dźensa, zyły swět žedźeśeche. Stary Plinius, kotryž je w 1. letśetku po Khrystušu tośte stawiśny wo pśichrodźe napisał, bź nahlada, so njedobywa šo złoto w Indiskej z próšu cźłowjekow, ale so šnoschuja złote jernjatka tamniśche wulke létaze mrowje hromadźe. Nasćerje wérjeśche wón, so namaka cźłowjek tute potom we mrowjiśćach, kaž dźenźniśći dźeń mrowjaze jeźa. Toraz namadas, spitzowacźel w źrěnim wéku, je hišćeze bóle fantastiśi hač Plinius. Wón pśedstajaja, žebi dobywanje złota na tole waschnje, so bywa w cźornej rěźy w Laplandźe ryba łojena, z njenom Trevion, kotraž je w tym njeje cźorna, w tśeće pak béła. Tuk tuteje ryby śtukuje na złoto magnetizy; puśchći jón cźłowjek nětko z pomocu powjasa na dno rěki, potom śćehnje tam wón mnoho złotych jornjatkow na žo, a tak je šo tam złoto z hromadami nasbérało.

ś.

Wójnski pomnik za němskich wojakow w Dorpaće. | wojowanjach w baltiskich krajach padnychu, wotkry
Cestny pomnik za němskich wojakow, kotřiž při | so na pohrjebnišću swj. Jana w Dorpaće.

1 + ½ = 2

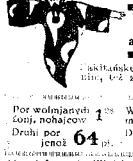

Druhi kus
abo por **za połojcu**

Wobchadźenje šćitańske tworjowe znamjo, činjenje po linij, což zdźelu, je zakazane a może so kłostać!

Por wolnjanych šonjoh. nohajcow	1.78	Wołml. ćople nauš. spód. khol.	1.78
Druhi por jenoš	64 pf.	Druhi por jenoš	89 pf.
Hołć. abo hólśacy	8.75		
zymski mantl			
Druhi jenoš	4.38		

dże dale...! Wubjerk je we wšěch wotdźělenjach hišće dosahacy...! Wužiće hišće poslednje dny a kupujće spěšnje a bohaće * Dokelž druhi kus abo por samsneje druźiny a płaćizny płaći jenoš połojcu woprawdźiteje płaćizny

Wilhelm Radelick
GEORG HALLER
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 16

Přeni a najstarši wosebity dom na městnje za nohajcy, štykowańske módy, trikotaže, wołmjane twory, wołmu, hołcacu a hólćacu drastu

Wše šulske knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
::: na Lawskich hrjebjach :::

Serbja kupuja
najtuńšo
— přešiwaki (Steppdecken), łožowe šaty, a gardiny —
we wosebitym domje
Paul Korn
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Předźěłanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

Meble
a polstrowane twory
poruča
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

A. Gründer
homöopatha a masěr
k rěčnym kóždy pjatk
w Lejnje 1
wot pop. 5 hač 8 hodź.

Gardiny — story
Kurt Erler
nětk na Žitnych wikach 28
znapřoča starého wobkhoda

351 jězdnych kołow
předach hižom lětsa. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy a wulki wobrot zmóžnjeja moje nizke předawanske płaćizny. Runje znamkowe kola, kaž **Diamant, Brennabor, Miele, Schladitz, Göricke** kupujeće wosebje tunjo. Wosebite žonjace kola wot 48.— hr.
J. Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej dr. 4
325 ćěrjenskich kołow we wšěch wulkosćach na składźe

Najwuznamniši wótčinc a njekapłacy wjednik našeho serbskeho luda

knjez konrektor profesor

dr. Arnošt Muka

je njebohi.

Cyły serbski lud wo njeho žaruje, wosebje też naše serbske towarstwa, kotrymž je wón ze swojej horliwej lubosću a ze swojim pilnym, wutrajnym a woporniwym dźěłom za serbski lud trajny přikład narodneho skutkowanja zawostajił. Jeho zasłužby wo naš lud njezahinu. Cyły serbski lud z horcym dźakom za nim do wěčnosće hlada. Njech Bóh Knjez jemu bohaće mytuje wšu prócu.

Domowina,
zwjazk serbskich towarstwow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihićišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 241 — Budyšin — Štwórtk, 13. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Papenowa programowa rěč w Mnichowje

Němski kanzler ſ Papen je ſrjedu w Mnichowje pſched ſajuznikami bayerſkeho ludoweho hoſpodarſtwa ważnu programowu rěč wo němſkej ſmitskownej a ſwonkownej politiſy mět, kotraž je ſo pſchese wſchě němſke ſeſelaki pſchewyſchła. Kanzler praji, ſo je ſe ſwojim, bayerſkemu ſtatej płaćazym wopytom dopokazaćz chyl, kak krućze je pſchestrědženy, ſo dyrbja wſchě němſke ſtrany na jenake waſchnje na wutworjenju němſkeho zyłkoweho woſnuda ſobu ſtukowaćz. Też němſke knježerſtwo je nimale ſ połoju ſ połnóžnych a połodniſchich Němcow wutworjene.

So by ſo knježerſtwo Němſkeje w ſwětowej płaćiwoſći wobmowiło, kanzler dale praji, ma němſke knježerſtwo ſa ſwój najwoſebniſche nadawk. Runje dokelž chcemy měr, ſtabi ſakładne prawa ſwobody a runoprawnoſće žadamy. Bjes dopuſtnjenja tehole žadanja budże ſrjedźina Europy ſtajnje wukhadźiſchcžo njeměrow.

Prózniſmy ſo wo nowon měrnu Europu, kotraž je ſtjadowana po wěčnych ſakonjach prawdy a **ſamoſtajenja ludow**, kotrejž ſo dowěrjejo, 1918 bróniſe ſ rukow połoźichny. Takle dyž budża ludy naſcheho kulturneho kruha w taſkej Europe bratrowſzy hromadże žiwi, potom budża tu ſakłady ſa wopraſne hoſpodarſke a politiſke dowěrjenje.

Wo **hoſpodarſkim programje** němſkeho knježerſtwa kanzler praji, ſo je ſ ſwojim ſakładnym dźełu tak pſchiſhłoſowazy wotłóſ pola hoſpodarſtwa namakała.

Wobſaza ſada hoſpodarſkeho programa réka: **Dowěrjenje dobyć, a won měri**, ſo ſpoćatkny wuſpěch njeje wotwołał, haj ſo je ſo hižo we wunměrje pokazał, kotraž móże ſa pſchichod nadźiju ſłubować. Hdyž Hitler praji, ſo **nóże ſo hoſpodarſki program němſkeho knježerſtwa** hižo měrſke jako wotbyty wobhładowaćz, roſwiće dźełowych wiſow doſahajcy a jaſnje pſchepiſchewdźeju pſchećiwo tomu wuprajenju rěći. Tola tež w druhim naſtupanju je hoſpodarſke roſwiće němſkemu knježerſtwu prawo dało. Pſchiſłodne pożudźenje **wuhładow na roſwiće ſwětoweho hoſpodarſtwa** je wudźerżało. Tak ſu ſo pſchede wſchěm płaćiſny ſurowińſtwow dale ſdźerżałe. Też hewak je ſpóſnaće, ſo hoſpodarſke połěpſchenje dale traje.

Myſl ſaſadneje autarkije (hoſpodarſkeho woſtanknjenja wot wukraja) němſke knježerſtwo wotpokaſuje. Njedźiwajcy teho je němſke knježerſtwo nuſowe naprawy

ſa ſchkitanje ratarſtwa

ſa njeſmiſlinje nuſne ſpóſnałe. Němſka kontingentowa politika by njetrěbna była, hdy by ſo induſtrija w ſwěcze njenje ſchkitała. Móżemy ſo jenoż nadźeć, kanzler praji, ſo pſchichodna hoſpodarſka konferenza **induſtrialne złowne murje a wobčežnoſće měny wotſtroni**, kotrymž je wulki dźeł krajow podźišćujeny.

Wo žywlnej kritizy na **ſozialnopolitiſkim dźełu knježerſtwowcho programa** kanzler praji, ſo ma jenoż jedyn faměr pſched wočzomaj, njemóżny po móżnoſći wjele milijonam dźełoujemějerjow móżnoſć k dźełu ſaradźićz, a dotalny wuſpěch hoſpodarſkeho programa je jemu prawo daſ.

Sa ſymu ſo nadźijeja, ſo budża móc ſ pomocu ſa dźełoujemějerjowo **ſkadźby podpjerow** powjetſchićz. W ſawěſćenju khorych dyrbja ſo ſwjaſanja popuſchćeć, kotrež je pſredawſche němſke knježerſtwo ſawěſćenym pſchi dobrowólnym wjazyplaćenju napoložiło. Wotmyſlene też je, w ſawěſćenju rentow najprjódzy we wobmjeſowanym wobſahu wjetſche płaćenje pſchipuſchćeć. Němſke knježerſtwo dale pruhuje, hač móże ſo ſa wójnſtich wobſchkodźenych a jich ſawoſtajenych wjetſcha podyjera pſchijimoliċ.

S wumněnjenjom ſa trajne wuſtrowjene hoſpodarſtwa je też

pſchetwarjenje wuſtawy

němſkeho ſtata. Sakładne ſakonje 2. dźela Weimarſkeje wuſtawy njeſmědźa ſo ſatiſchaćz, tola formy politiſkeho žiwjenja dyrbja ſo wobnowiċ a ſo po ludowych potrěbnoſćach ſłožiċ. Němſke knježerſtwo dyrbi ſo **njewotwiſnje wot politiſkich ſtronow** cżiniċ, jejne wobſtaſce njeſmě pſchiwabnym wjerſchjnam wuſtajena być. Jako napſchećiwne cżěždło pſchećiwo jenoſtronſkim wobſtamknjenjam ſtronſkich ſajinow Němſka

woſtejiće prinjeje komory

potrjeba ſ twjerdźe wobmjeſowanymi prawami a ſymym wobdźělenjom pſchi dawanju ſakonjow. Każ bórſy budża ſaſo ſtajne a normalne poměry knježiċ, njebudże wjazy ſaneje pſchicziny, 48. ſtaw po dotalnym waſchnju nałożeċ. Němſke knježerſtwo je ſebi wotmyſlilo, wuſtawiſmy reformu we wulkej pſchejenoſći ſ němſtimi krajemi pſchewjeſeċ. Stawiſniſki wuttwor Němſkeje njeſmě ſo wumožnjowaċ.

Němſke knježerſtwo kóždu naprawu wotpokaſuje, ſ kotrejž by ſo Němſka rozbiła. Cżěždło dyrbi we wolſtrowjenju dualiſma mjes Němſkej a Pruſkej powſchitkownje ſo wotpokaſowazeho, leżeċ. Tónle ſaměr ſo ſ hromadu położenjom najwažnjiſchich organow Němſkeje a Pruſkeje dožpije.

W ſwiſu ſ tym budże móżno, druhim krajam wuſtawnu ſamoſtatnoſć daċ, ſa kotrejž wołebje Bayerſka ſada.

Protest we wukrajnym wubjerku

Němſkožejmſki wubjerk ſa ſwonkowne naležnoſće je ſo wutoru dopołdnja 1/12 hodźin ſ pſchedsydźtwom nazionalneho ſozialiſtiſkeho ſapółkłanza dr. Frića k roſprawjenju wo wunoſchku Lauſannejſkeje konferency a wo wotbronjazym praſchenju ſeſchoł. Pſcheproſchene němſke knježerſtwo njebě pſchiſchło. Sa to běchu ſaſtupnizy Durinſkeje a Hamburga ſ němſkoſtatneje rady pſchiſchli.

Wubjerkowy pſchedsydźa Frick a ſozialdemokratiſki ſapółkanz Breitſcheid běſchtaj ſjena wo tym, ſo wubjerkowe dźeło nima ſmyſła, když knježerſtwo njeroſprawja. Wubjerk ſe wſchěmi hłoſami pſchećiwo hłoſam komuniſtow a němſkonazionalnych namjet pſchija, w kotrymž ſo praji, ſo je němſke knježerſtwo ſ tym, ſo je ſo wotpjet ſapowědźiło, pſched němſkožejmſki wukrajny wubjerk pſchińcż, wuſtawu ſranikło. Němſkemu ſejmej ſo pſchewoſtaji, ſ tym ſo ſcżehwki wotwodźicż.

Rěcż ſwobodneho knjeſa ſ Brauna.

Na ſjeſdźe ſwjaſka ratarſkich ſonow je němſki ſeſiwjeſki minſter ſwobodny knjeſ ſ Braun rěcż mět, w kotrejž na wurjadnje ważnu rólu ratarſkeje ſony w hoſpodarſkim dźeſe pokaſowaſche. Minſter dale wo woteběranju narodźenjow w Němſkej rěcżeſche. Jeli ſo by wobhładeſtwo Němſkeje dale woteběrało, by kónczniže ratarſtwo ſchkodowało, dokelž by ſo liczba woteběrarſow ratarſkich wuſpłodow ſmjeńſchiła.

Zimanje w Lüneburgu.

Lüneburgſki ſtatny rěcżnik je pſcheczeſiwo wjetſchej liczbje wołobow, kotrejž ſu ſo pſchi pukach we wólbnej ſhromadźiſnje w Barendorfu ſapoczatk ſeptembra wobdźělile, ſjimaze wukaſy wudał. Dźěſacz nazionalnych ſozialiſtow, 20 hacz 25 lět ſtarych ſe wſzow Lüneburgſkeho wokreſa ſu hižo do pſchepytowańſkeho ſaſtwa dowjedli. Schóſcz hłownych wobdźělnikow njeſmu mohli ſajeċ, dokelž ſu cżekali Wuſkudźenje budże bórſy pſched wulkej khłoſtajej komoru w Lüneburgu.

Nacionalni ſocialiſtojo přećiwo ratarſkim dźěłaćerjam

Pſchi ſhromadźiſnje ſwjaſka ſozialiſtiſkich ratarſkich dźěłaćerjow we Widminnen w Nańſchej Pruſkej je ke cżeſkemu politiſkemu ſraženju doſchło. Nazionalni ſozialiſtojo běchu ſo nadobo ſ wulkej hromadu do ſale nałwaliłi. Pſchimnychu ſo a bórſy ſ pſchimańcżu ſalika bitwa naſta, pſchi kotrejž ſo ſtoły a błeſche jako brónje wuzmachu. Wjele ludźi je ſo ſraniło.

Prózdne pokładnie w Duisburgu-Hambornu

W Duisburgu-Hamborńe je měſtowe ſarjadniſtwo w najwjetſchej pjenjezнej nuſy. 10. oktobra jennu njeje móżno było, druhu ratu mjeſy ſaſtojnikami wuplaćeċ. Natyhwilnje je ſo wobſtamknło, ſo ſo ſaſtojnikam a pſchiſłuſchejam z 150 hrivnami mjeſy mężnacznje 50 hrivnow wuplaćeċ. Kak ſadwołne je měſtowe ſinanzne połoženje, ſłědowaze liczby pokaſuja: Spomožeńſke cżeſze ſu w Duisburgu-Hamborńe ſańdżeny mężaz hacz dotal njeſłyſchanu wyſokoſcż 3 300 000 hrivnow doſahnje. Wſchě dołhody ſ dawkow ſu ſańdżeny mężaz 1 miliion hrivnow wuczinile. Mjedy ſa ſaſtojnikow a pſchiſtajeńcżow mężacznje 565 000 hrivnow żadaju, penſijonyſ 115 000 hrivnow. Hdyž ſo tele liczby ſe ſpomožeńſtimi cżeſzemi pſchirownaju, ſo pokaſuje, ſo měſtowe hoſpodarſtwo zyle wot ſpomožeńſkeho hamta wotwiſuje.

W Durinkskej so statne kubła rozkuskuja

Sozialdemokratiſka ſtrona je w Durinkiſkim žejnje namjet ſapodała, ſo by ſo 98 ſtatnych kubłow ſa ſajdźenje roſkuſkowało. Tele ſtatne kubła 22 000 hektarow wopſchijeja. Hdyž ſo ſ teho 6000 hektarow na 98 ſoſtatnych kubłow wotliczi, ſ kotrychž ſo kóždemu 50 hacz 70 hektarow pſchidżeli, ſa roſdźelenje hiſchcże 16 000 hektarow woſtanje. Na nich mohło ſo 4000 połnych a 2825 njeſelſchich żiwnoſcżow ſałożiċ.

Italſka ſo jendźelſko-franzowſkeho ſwjaſka boji.

Herriotowe ſetkanje ſ Macdonaldom w Londonje wubudźuje w Romje nerwoſnoſć. Romiſzy politikarjo ſo boja, ſo budże ſo Herriotowym namjetam w Londonje pſredy pſchihłoſowaċ, hacż ſo wotbronjazej kommiſiji w Genfu pſchepodadża. Też ſ privatnym roſrěcżenjam mjes Henderſonom a Beneſchom nimaju dowěry.

Cżežke njeměry w Belfaſtu

W Belfaſtu, w połnóżnej Irſkej, je ſ cżežkim njeměram dźěłoujemějerjow doſchło. Haczrunje ſu w Irſkej ſhromadźiſny pod holym njebjom ſakaſane, běchu dźěłoujemějerjo ſ wjednjſtwom ſtraikowazych dźěłaćerjow ſpytali, demonſtrazijku ſhromadźiſnu wotnuċeċ. Policija hnydom poċa, dźěłoujemějerjow roſchnaċ. Tuċ ſo tomu ſpjeċowachu a do policije wotſpjet ſtrěłachu. 2000 policiſtow, mjes nimi 700 ſe ſpjadźitwa ſawolanych, ſo ſ revolwarni, karabinami, bajonettami a patronowymi paſami wuhotowachu. Poſdźiſcho ſo woja-y ſ nakładnymi automobilemi do měſta pchijoſechu a poċachu ſ kałaċakym gratom dróżi ſawjeſcż. Pſchi nadróżnym wojowanju ſu tři woſoby mortli a nětdże 100 ſranjenych do khorownjow dowjeſli, mjes nimi 18 ſ cżežkimi ranami. Policija pſchcze ſtrowa ſ natykowanym bajonettom lud roſehnawa. Demonſtrantſojo wjeſy dróżowuje żeleznicy a autobuſy ſadżerżachu a ſo ſady nich khowachu. **Murychu tłſtne hrjeſze a barrikady na dróhach natwarichu**, ſa kotrymiż wulke hromady kamjenjow, błeſchow a druhich cżiſkadłow nakopichu. S tſchowo do policiſtow tſekachu, kotřiż ſe ſałowani ſ rjelbow wotmuſkowachu. Schef połnóżnoirſkeje policije **wuhwjaċuje ſtaw w Belfaſtu pſchipowědźi**. Paſ policije zyle ſmjerkowne měſto wobſtupi a nikoho bjes wupuſkaja njepſchepuſchći. Po ſaċmiċu w měſcże na wſchelakich měſtnach woheń wudyri, kotryż běchu njeměrniſzy ſałożili. Wohnjowa wobora hacż do pół nocy płomjenja haſchesche.

2000 policiſtow nětdże 15 000 dźěła wobranjenym dźěłoujemějerjam na pſchećiwo ſtejeſche. Tuċi do policije wſchudże kamjenje, błeſche a druhe cżiſkadła mjetachu, ſ wokna tſekachu a barrikady na dróhach natwarichu. Policija njepſchetrałwajcy ſ panzerowanymi wozami a *maſchinſkimi tſekbami po mějſcżanſkich dróhach jěżdżeſche*. Sdźěła też policija na wozach żeleſne kletki ſobu wożeſche, do kotrychž ſajatych ſawjeraſche. W 11 hodźinach w nocy ſo wukaſ wuda, ſo żadyn wobydlеř njeſmě bjes wożbeſtje dowolnoſće ſ wobydlenja wunjeċ.

Sſrjedu ſu ſo w nětkrtych wotſtawnych dźělach njeměry wſpjetowałe. Wjazy dyżli 70 wołobow ſu hižo ſajeli. K tſělenju je na jenym měſtnje doſchło, hdżež demonſtrantoſo ſpytachu, ſ jenehо woła khlěb kradnyċ. Po dotalnych powěſcżach njeje ſo pſchi tym nichtó ſranił.

Kommunistiske knježſtwo w Ruskej w straše

Ruſki lud lětſa ſaſo khłóda a wiſcheje żiwjenjoweje potrjeby trada. Pjecżeſtny hoſpodarſki plan, kotryż dyrbjeſche Ruſku ſe wſcheje hoſpodarſkeje nuſy wuſwobodźiċ, je ſwoſchcżał. Hłód w Ruſkej ſ kóżdym létom pſchibéra, runje tak njedoſtatk drasty, lepjeła, bydlenja atd. Jenoż wójſko a policija mataj ſo w Ruſkej derje. Knježerſtwo jej ſ jědżu a draſtu na doſahaje waſchnje ſaſtarnje, ſo by ſ jej w ſpokojnej nuſy njeſżerżało. S pomocu policije a wójſka ſu dże kommunijtojo dotal wſchě błóſki njeſpokojnoſće

wobydlerstwa rrwomnje poraspa. Wjelole pat tež wulki dźel kommunistow z hlodom mreje. Hižo dawno su so wčerjsneho blódzenja nabyli. Safutnuja nemjenje, so nětkožischi njedostatk z njeporadzenja kommunistiskeho hospodarskeho systema wulkhadza. Njespokojni kommunistojo lětaki a pisny rozschérjeja, w kotrychž zadatk, so by so Rusla zaso k zamoshatnemu katastrowu, rjenjejschu, wikowanju a industrizji wrócila. S pomozu wukrajneho kapitala by so w Ruskej dyrbjala zantostatna industrija wozjwicz.

Prezident kommunistiskeje Ruskeje, Stalin, je sdzela tele zadanja spokojez spytal. Natarjam w zhromadnych hospodarstwach je dowolil, zobi stót dzerzeż, katastke wupludy na wikach pschedawacz a je nuczene wotedacze zita a druhich wuplodow sunjenischich. Dola z tym so njeje powschitkowej nuzy mohlo wotpomhacz, to by so jenoz mohlo stacz, kdy by zyly kommunistiski hospodarski system zwarcki. Dohole pak so Stalin hischeje krucze dzerzi. Wjednikow njespokojnych kommunistow je sajecz a z kommunistiskeje strony wutaukynez dak. Mjes nimi su muzojo, kotriż su prjedy na czole kommunistiskeho knjeżerstwa stali. Stalin so boji, so tychu so z pschemenjenjom zjeczetneho hospodarskeho plana stokpy podkopale, na kotrychż je kommunistiski stat natwarjeny.

Rumunska nowu požconku pyta

Rumunski zwonkowny minister Titulescu je so wutoru pola franzoswskeho ministerskeho pschedsydzy Herriota wo nowu poženonku prózowal, njeje pak po sdaczu dotal niczo dospil. Schtó dyrbi nětkole Rumunskej z nětcsischeho pjenjezneho czerpa wupomhacz? Mózjnosez, so po požconka sadani a wróczi, Rumunska njepokolica. Rumunske knjeżerstwo je runje w Londonje srosumicz dalo, so w bliżschim czasu njebudże dale móz zwoje wukrajne požconki zadanicz a wotplacicz.

Póbla teho je Titulescu z Herriotom wo wobsamknjenju rusko-rumunskeho pakta njenadpadnjenja jednal. Ruska je swólniwa, tutón pakt podpisacz, dokż je so z njeho postajenje wischmórko, so Ruska zwoje prawo na Beżarabisku spuschczi. Rumunska je tónle praj, w kotrymż podla Ruskow horstka Rumunow bydli, psched skónczenjom swétoweje wójny wobkładzika a zwojemu knjeżstwu pschisamkka. Tehdy so z wójnu a bolschewiskej revoluzniju wobłabjena Ruska njeje mohła pschecziwo tutonnu krajnemu ruhożenjstwu wobaracz. S protestom pschecziwo rumunskej nakzylnosczi je so dyrbjała zwokosczi. Ale jónu znadz czas pschindże, so so Ruska z kommunistiskich pasorow wuswobodzi. Potom so konz rumunskeho knjeżstwa w Beżarabiskej pschibliżi.

Amerika wotbronjenje wójnskich łódźstwow żada

Sjednoczene statty polnózneje Ameriki so na wotbronjajej konferenzu se žanym wotpósłanzom njesastupuja, jenoż jedyn wobkedzowak, Norman Davis, wo jednanjach we wotbronjajej konferenzy Sjednoczenym statam rosprawja. Tutón je wutoru z jendzelskim ministerskim presidentom nadrobnje wotbronjenje wójnskich łódźstwow rosprajił. Jendzelsku je pjeza spytak narecżez, so by do snizenja wójnskeho łódźstwa we tsecznu nětcsischeje žuknosce swolila. Każ je z Londona zhlyschecz, njeje so Macdonald na niczo zwjasak, so na wopyt franzoswskeho ministerskeho pschedsydzy Herriota powolajo, kotryż tele dny do Parisa pschijedze.

Po tym znd so wocakacz, so budże praschenje wotbronjenja na morju pschi rosrecżenju mjes Macdonaldom a Herriotom wažnu rólu hracz.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 13. oktobra 1932.

— **Méschczanske dźiwadło.** Dżenża schwórtk 1/9 hodź. pschedstaja so posledni krócz Gerharta Hauptmannowy němski basnicżkowy drama „Podnórżeny swón". Je to druhe abonnentne pschedstajenje V. Pjatk pschedstaja so w 1. abonnentnym pschedstajenju D pschiwabna Winkla opereta „Hajnkez Khrysila". Sapocżatk we 8 hodź. Sobotu pschedstaja so hischcze ras Jana Straußowa mi... ka opereta „Zyganski baron". Njedżelu stejitej hi... ras wulkej opereze „Zyganski baron" a „... Khrysila" na hrajnym porjedze.

— **Mjasowe żitki (Freibank) w Budyschinje.** ... 14. oktobra 1932 wotedawa pop. wot 2 do 3 ho... na czisla 4701 hacz 4850, wot 3 do 4 hodź. na czisla 4851 hacz 5000, wot 4 do 5 hodź. na czisla 5001 hacz 5... sobotu 15. oktobra 1932 rano wot 7 do 8 hodź. na czisla 5151 hacz 5300 a wot 8 do 9 hodź. na czisla 5301 do 5450 žyre howjase mjaso, punt po 35 pj., žyre žwinjace mjaso, punt po 40 pj.

— **Kosczowy namakali.** Pschi ryczerskim dżele sa t... žydlischczow na kronje mésta namakachu pschi Muzaho... schej drósy schesez człowjeskich kosczowzow. Po wschém... czu jedna so tu wo powostanki wojakow, kotriż su w ... 1813 w bitwje pola Budyschina padnyli.

— **Powschitkowne liczenje skotu 1. dezembra.** ... ministerstwo sa sezinjenje a katastrowe je knjeżerstwa jow z wobknikom namolwiko, so bychu 1. dezembra powschitkowne liczenje skotu a sbobom sapisanje ... rézanych zwinj w czasu wot 1. septembra hacz do nowembra 1932 pschewjedze. Wóbzy, mule, mjesli nikle a kozuchowe skocsata so lětza njelicza. Sa t... na so skót tez powschitkownje liczicz we wulkomésta... maju psches 100 000 wobydlerjow.

— **Kriminalna policija nam zdzeli,** so su dla d... do wukładneho kaschcza na Kérjorkej dróhy sajecz... 19čtni pacholjo tez pschidali, so su tez nétkore zyr... paduschstwa skuczili. Tak su woni wopomy kaschcz... Franzischkanskim klóschtrje a w Pétrowskej zyrkwi ... czili a pjenjez y njeho tradnyli.

S **Pluznikez.** (82. narodniny.) Dżenża schwórt... oktobra 1932 zwjeczi tudomna wobydlerka, Hanja ... Mrósowa, zwoje 82. narodniny. Wona je hischcze ... trowa a czita lózdy dżeń zwoje „Serbske Nowiny" ... zyle hjes nawocżow. Wona bydli tu khwilu wola ... hżowki. Psched nétkotrymi lětami khodżesche hischcze knjez Scheflej na robotu. Pschejemy zwérnej czitarzcy wjele zdra... a Bożego zohnowanja k narodnemu dnjej. Bóh swój... Knjes sczel tez dale zlónczne prudi do zwjatoka jeje ż... wjenja, kiż njech traje hischcze prawje dolho.

S **Minakala.** (Njewjedro.) Po czopłym nasymnikm dnju zandżenu wutoru so njebjo nadobo zacżuni. Njejasn... zo nétkotre rady mózne zahrima, schtoż skoro za mózne nje... mjelachny. Mjany, mity, ptódny deschczik zo zenkze, kiż wożebje nasymnikm zywam howi. Katak létza Bożi deschczik z dżasnej wutrobu wita, dokelż jemu wjesela a twiskhnyta rola czejże dżéko naczini. Nasymske njewjedro czehnjesche po połnózym njebju na hoku. Sznadź je so tam bóle deschczowako.

S **Połpizh-Nowoje Wży.** (Sastawa:) Mjes nachcinak... wjomaj twari zo hižom dżeschi czaż sastawa Schprewje... so by woda po zwojim rézniszczu bézała. Loni bechu ... drjewjanu sastawu natwarili. Tuta pak zo mjenuje hódz... wupokasa. Nétko twarja sastawu ze żelesnoweho beton... Maju k tomu potrjebne połnu żelesnizu wot Połpiczanskeje Nowowjesczanskeho pucza pschez kerki k Schprjewi. Sastawa budże tak pschiprawjena, so, hdyż woda postupuje, pobéżi psches sastawu po nutrnym rézniszczu za wulku wodu dale. Sastawa budże znadź za tri njedżele natwarjena.

S **Bélej Wody.** (Nasymske njewjedro.) Wutoru ... połdnju rospuschczi so nad Bélej Wodu a wokolinu ... symske njewjedro. Wono pschinjeże żylny deschcz. P... nim bésche powétr czuczitwje wustudżeny.

Kładzenje zakładneho kamjenja k pomnikej za morjenych z powétronom „R 101". Jendżelski póslane w Parizu, Tyrell, dyri pséni króć z hamorom za nowy pomnik, kiż so pola méstačka Beauvais w połnócnej Francowskej twari k dopomjeću na 54 Jendżelcanow, kotriż pred 2 létomaj pri spalenju powétrona „R 101" tam swoju smjerć namakachu. Tuta hrózbna katastrofa, kiż je najwjetša dotalna katastrofa w powétrje, pohnu Jendżelsku, so powétronow docyla wostajić.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Kuzwocżeńska thyla.

128] (Pokracżowanje.)

We žwójbnym žiwjenju so sbožo z njesbožom wotmenja. Wjerschchu njesbožo najbole pschecżeżeha a Zymbura z njej czuje. Wós drjewa bé ju pschejél a każ z Bożim dżiwom bé wotkhorika. Sdyż bé so wustrowita, Bóh jétra na nju póhla; pola Zymburez a Schcżerbez hižo wo nju plakachu, se žwjatymi sakramentami wobstarana bé na puez do wécżnoscze pschihotowana — ale njewotendże. Każ z Bożim dżiwom bé wicho pschétrala. Jeje muż bu w tym czażu po Horjanskim z kantorom, z wjednikom prozeżijonow, tez rózowy so z ludźimi w zyrkwi modleschе, jako pobożneho człowjeka a dobreho hospodarja jeho w zyłej wokolinje znajachu.

Pschi czernjosjotym a kwétkatym puczu tez pola Scholczij a Sbornez krocżachu. Janez bechu so wożebje schtomy a wschè rostliny salubite, knihu wo roztlinach bé žez kupit a każ profesor wschenn w pschirodże rozumjesche. A dżeczi bywa pschezy wjezy. Jan ma hižo dwaju žynow a dwé dżowzy, tez pola Schcżerbez a Sbornez je wiele dżeczi, „dżedo" na Zymburu wolaja, ruczki sa nim nacżahujaz.

Žiwjenje béżi; ludźo jomu płacza krwawny dauk, bjerjo wot njeho dny a léta zwojeho žiwjenja. Mjelczo, njeschtyschnje so minje w južnoczelskich wjeskach a jenoz druhdy, srédka so rozsolmi a rostliwa każ Blanitza pschi puschczenju lodu abo pschi powodżenju ...

Puczimi je wożebita wjeska. Ma nészchto, schtoż nmohe mésto nima. Dwé żelesniznje hižo zyle blizko wjeski jédnotej a létza, w lecże 1884, hižo wot nalécza mumérjeja a twarja wokolo Puczimja sleczu — napréczmu — żelesnizu. Nażizy, Puczimi a Pschecżiwin su wukónzy wulkeho stróżka, kotryż tworja tri pary żelesniczných kolijow. Wokolo twara mosta pisches Blanizu so sabu z Italczanami abo „Tatarjami" mjerwjesche, każ lud italskimi dżélaczerjam rékasche, z kotrymiż mójesche so czżeżo dorecżez, pschindżechu sabu „bundakojo", kosiż żez mjes sobu „bratsiko" rékachu, kamjenje a twarivo so sabu spéschnje wożesche, ale pschede wschémi pschicżahny do Puczimja — Salomon Steiner. Njeblychana nowinka: żid do wsy!

Pola mosta, napschecżo Schpéschnych mlynej, żez zylu khéżu wotnaja, z jeneho wokna dasche durje wudżélacz a z wulkeje jstwy buchu klanu, z tworami pschepjelukjene, a najspodziwnische bé, so żadyn z dżélacżerjow, kotriż bechu pschi twarjenju żelesniz, njenatwari a njewotewri — kantinu, każ bé to drubhże byko.

Hischcze prjedy, hacz so „bratsikozo" préni ras z motyku semje dótknychu, wschém, kotriż po dróhy khwaiachu, wulka tasla do wożow bijesche, kotraż z czerwjenym pizmom na bélym spódku wosjerwjesche, so tu „Salomon Steiner pschedawa kolonialne a wutrébne twory a pyschenki". Drobnische napisby wosnamjenjachu, so żu tu na pschedaż tez „tobak, schulske knihi, palenz a karty".

Dwójne, z blachom podte durje bo won wotczinjachu, każ bychu sa nimokhodżazymi ruzy rospschestrewale, tez wokno z dwójnej schkleńzu sa nimi ruzy nacżahowasche. Na jenej so pozmerdwasche rjana markitanka w krótkich żuknicżkach se schkleńczku czerwjeneho runa w ruzy, psches prédk jej na módrej schnórzu wisjache żudk z napisbnom „palenczki". Na druhej polozjy żedżesche na nohomaj, na schiż złożenymaj, brodaty Turka w turbanje a kónczojtych sandalach a kurjesche z bobriseje trubki. We wokuje ja schkleńzu bechu tri poddelki. Na hornjej żtejesche zjada debnych, z pisanymi wobrazkami polézjenych bleschkow, w kotrychż so na dotal zlabym nalétnim klónczku jastrja... chu błódke palenzy wschelakich barbow, strowotne rozolki a zoldkowe krjepki. Na srénjej so w czżitych karanczkojtych schkleńzach je schérokimi schijemi zwdżesche palenz kofej, selene, zmużkowane plazki a kikate górki a na najspódnischej pak leżachu zyle kuluchi katunow, bukna a płata a na nje bechu rubischka, banty a schórzuchi, pjeski, rubischka wokolo schije, nohajzy a rukajzy rjenje nakładżene. S ... czelinami so błyschczachu a żónska wutroba mózníe ja ... żebjesche a so mlodżesche, schtoż bé wożto tu wubladaz... Schto bechu pschecżiwo tomu jich burschе doma pschedene pschedżena, jich płaty a kaniny. Schto bechu pschecżiwo tomu hrube mujaze wowcże kożuchi, jich kożane kholowy z wowzow abo kosokow. Wutkładnischczo tworow su ti durje. Pschi durjach stejiz pschede wschém walcżk sch... nowych kschudżischczow z rjanymi, se żoltymi hodżitka... mi wobbitymi pschimadkami, pschi nich wiża prowa... rjemjenjowych kschudow z pisanymi, czornobłymi ... czemi pschi wiżadle, tez żud jerzow tu czżesch. Ani ... rje na wschu njedożahaja. Do murje wokolo duri ... Salomon Steiner hosżżow a wiżżow nabik, bo nick... rospowédżchaz rycże, motyki, klopy, kopacże, kożu, że... a na tódży pschednjet bé z krydu napisbak nikku, żm... nje nikku płaczisnu pornjo tez płaczijnu, kotruż ... ja żekeru abo żynowe widły żadasche. Ale hiowne ... dżischczo tworow bé mutska. Na jemi stejachu nécki ... dobreje „bortoweje" muki, kuchenych złoukow a ra... Wulka waha bo tam czjumpasche, dale bechu tu żele... wobrucże na koleża, żelesne, blachowe a hlinjane ho... żmjerdżesche tu petrolij, palenz a żapalki, z wjerche ... żachu lampy, żwdżeli, rjeczały, powjazy, trubki a schnu... toboły a pschi seżenach na nowych połzach bechu najwó... lakorische twory: „Wschо, schtoż wutroba żez pscheje ... na czoż ichto pomyśli, je pola nje na pschedań", żo mo... Salomon sa klamarskim blidom lubosnje posmjeikuje.

Dwé żonje stej z nim w klamach, Jena je starsche a wohidna. Wod spodżiwnym nożom so jej wuży czornu... chu każ mużikemu, a hdyż dżesche, so każ kaczka walkasche. Ale pódla njeje bé tam hożza, klamarjez a klamaży nje podobna, z pawjazym stupom, z wobliczom rjanym jako molowanym, a bewak bé jara podobna markitanzy, le traż bé wonka na wotżenju namolowana.

(Pokracżowanje kżehuje.)

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

...hibić, falować, brachować. Khibić je serbske, ...ować je z łaćanskeho fallere přez francóske „fallir“ a němske „fehlen“ k nam dóšło, „brachować“ pokhadźa z němskeho „gebrechen“. K tomu ...runaj słowa *khiba, fal a brach*: nichtó khiba ty; hlěb na fal dźe, wulki brach. Fehltritt tun sej falyć. Starajmy so, zo by dobrych wučerjow njefalowało.

...reifen fehlschießen też: nimo kulić. fehlgehen ...pak hić, misnyć (dróhu), so nimo kulić. To je so ...i nimo kuliło.

...me bróh (njezaměšej z brjohom Ufer); wot broha ...sta słowo bróžnja, w kotrejž dźe so b r o h i khoraju. Delnjołužičenjo maju wuslowo: **stogi a brogi**, ...reka: s t o h i (synowo hromady) a b r o h i (žitowe hromady). *Stóh* pokhadźa wot słowjesa stojeć ...to stać, dokelž syno stoji na stołpach n a d zemju. ...lig werden mit jedem koho předobyć, přewinyć, ...ad kim dobyć; fertig rupfen usw. doskubać. ...owka kokoš doskoba.

...sen, auf den Fersen sein běchu jemu za pjatomaj ...nie: na —)

...er Schlaf kruty abo železny spar. Wón spi kaž ...ražený.

Feuer. Das Feuer glimmt woheń so baje. Feuer schlagen woheń křesać (1728).

feuerrot werden wón so '(za)pyri (do wočow)

Feuerwehr hašerstwo, Feuerwehrmann hašeř

Fichtenbewachsen šmrěkaty, 2 šmrěkatej horje

fiel padže a pa(d)ny

finden. Přez swoju smjerć su martrarjo wobdźiwanje Židow zbudźili.

Filz pjelšć (1721: Pělzc)

finden sich so nadeńć. Dosć ludźi so nadeńdźe, so namaka (nic: dosć ludźi budźe so namakać)

Finger. Was ihm unter die Finger kommt, heißt er mitgehen Štož jemu **pod ruku** přińdźe, tomu sobu kaza. Finger sich verbrennen so zwožahać, sebi porsty wosmudźić abo wopalić, so zrězać

Fischhaus, -geschäft rybnica (to mam wot 40lětneho muža. „ ludu)

Fla...e. Das Gut ging in Flammen auf Kubło so spali (z płomjenjom).

Flatt...n Winde po wětře hraje khorhoj

...ter I tež: rjelbuch, rjelpus, hólčiso

...sch mjasnica (to mam wot 61tneho ...za

fleischfressende Tiere mjasowe zwěrjata, fleischig, fleischlich mjasny (wol)

Fleder (spanischer) šěrik (wot łać. mjena syringa?)

Bóz a bozanka je H o l u n d e r. Přir. Pijće šěrik, měrik, baldrijan!

(Přichodnje dale).

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Glauchawy.** (Se žyjawu morjeny.) W Rüxu pschekjwata nahla žnjerej 70lětneho kublerja Hendricha Römera pschi wobžarujomnym njeswožu. Jako žo wón na wolu se žyjawu sawrócesche, jeho jedyn z jeho konjow zrowali. Sžyjawa sajédže psches njeho tak njeswožownje, so jeho na městnje mori.

Najmłódši pućowař po swěće

Amerika, kraj z runje tak spodźiwnymi kaž husto dosć njerozumnymi žwětowymi rekordami, směje nětko po najpschisnišnischich pućowarjach po žwěcze też najmłódschehe. Je to hatle 12 létny hólčcej. Hartley de Gerald, žyn jenoho Chikagoskeho bankreja, kotryž je hižo w starobje 8 lět wulke pućowanje sam pschewjedł, kotryž w sandżejskim lěcze kupu Juan Fernandez wopyta, kotraž wobkładuje žo jako bydto dyrdombejstwow znateho Robinsona Crusoe. A nětko chce žo hólčcej sam hacj k polnóznemu cyłej dobyć. Puć, po kotrymž ma pachoł wotpohlad puć cyłowacy, wucžini 7300 mil. To jenicžke, schtož chce žobu wsacy, je dujowniza a fotografiski aparat. Puczowanje je hacj do najnjerjischich nadrobnoscejow spróznjiwje pschihotowane. K prénjemu rajej pschetorhnje de Gerald žwoje puczowanje we Waterways, małej póstowej stazyji pschi rěcy Athabaska, hdyž žo kanadiska železnica skónczi. Tu cžaka na hólczeja cžołm, kotryž jeho po dlešcej jězbje psches Athabaskask jězor a rěku Slave dowjese. W Fitzgerald posadanje k druhemu rasej. Tu sapoczinaju žo nětko wopranudźite wobcežnjosce puczowanja, dokelž dyrbi hólczej 1000 mil dołhi puć po pustej krajinje pschewinyć, so by dozpět Fort Smith. Tu cžaka na njeho žadyn cžołm, kotryž pschewjeze jeho pyches wulki jězor Slave hacj k wulkiwej rěki Mackenzie pschi połnóznym ledowym morju. Przedy hacj de Gerald po tutej wobcežnej jězbje domputcz nastupi, chce tam někotre njedžele pschebywacz. Na kóždy pad dopokaza tutón nowy pospyt žwětowego rekorda něschto wjesce: Je rjana wěz, hdyž ma cžłowjek bohatego bankreja za nana.

mz.

Mandźelstwa přez rukajcu

Mjes zusymi, dosć spodźiwnymi nałožkami, kotrejž žu žo w Nižozemskej zdźerżałe, směje tak mjenowane mandźelstwa pschez rukajcu wobsebje sajimowacz. Zich pócženje pokazuje na žiwe wobcežaki mjes Hollandskej a druhimi dželemi semje, pschetož wone maju samér, też w njepschitomnosći nawoženje hamtste wobrowanje smóžnicz. Je žo na pschikład młody Nižozemjan we žwojej domiznje słubił, a potom sa morjo schoł a sebi w zusem *bałokim kraju sastojnstwo* wudobył, kotrejž jemu smóžni, žo se žwojej njewjesu zenicz, potom namołwi ju wón, so by žo s tutym se žwojich w domiznje pschebywajych pschecželow „pyches rukajzu“ swobrowacz baja. Nětko postaji žo wot njewjesty a wot pschecžela, kotrejž je sa sastupjerja nawoženje pomjenowanu, kwasny dżeń, na kotrymž žo wobaj na radnizu podataj, hdyž namołwjeny nawoženja wobrowanske wuczinjenja podpisa. S tutom wukonom je w zuložje, hnadź wzaranischej Indiskej pschebywajo nawoženja se žwojej nižozemskej njewjesu prawnje zenjeny. Mjeso nastupi młoda žona nětko tak rucže hacj mólno puczowanje k žwojemu muzej. Na postajenem městnje pschecžełowje žiwi młoda mandźelska potom najpschedy někotre dny pola pschecželowje žwójby jeje muza. Po njewjesnem wrócenje a žwjatocznoscach, kotrejž njemóžachu žo w europskej domiznje wotmjeć, bywa mandźelstwo z zyrkwinskej žwjatorzynoscju dopołnje wobkrućene.

fl.

Sweepstake-loterija, važny podawk Irskeje.

Přińdu nětko zaso dny wulkeho čehnjenja Sweepstake-loterije. Za tutu loteriju so stajnje hobrske pjenjezy po cyłym swěće zwudawaju. Cisty wunošk so tamnišim khorownjam přewostaji. Z tutymi pjenjezami su khorownje přikładomnje wuhotować móhli. Štóž ma najwjetše zbožo, móže pak w tutej loteriji hač do 7 milijonow hriwnow dobyć. Wobraz dawa pohladnyć do přelosowarnje. Losy přiwjezu so z lorijemi po šěnach k měšeńskej mašinje a buboncj. Młode pomocnicy posłužeja. Lětsa su wšitke staroromsku drastu woblečene. Jich drasta je při kóždym čehnjenju hinaša.

Bjarnat Shaw a womłodźeński lěkař

Hačrunjež je jendźelski baśnik Bjarnat Shaw we žwojej dźiwadłowej hrě „Wróćo k Methusalemej“ sa wjeloku starobu cžłowjeka tak pilnje propagandu cžinił, nima wón po wjecžnem žadanju wotpohlad, jako Methusalem žwojich pschitomnikow pschetrać, pschetož wón je poficženje žławneho womłodźenskeho lěkarja Voronoffa wotpokazał, kotryž namjetny jemu darmotny womłodźenja operazyju. Poficženje sta žo Shawej hižo do najwupjenja jeho puczowanja do Ruskeje, jako žo kusejal w Cambridge jeleńschtajal. Vornoff wustaji Shawej wutrowdženje, so je pschka cžłowjeka wohladał, kotryž może w starobje 75 lět tak njewjschdneje strowosce chwalicz; ale wón wujschdnje, so płaci jeho poficženje też potom hischce, je-li smjeje Shaw žnadź jako dźewjeschdesatcžtyrjicžny wotpohlad, žo operaziji podcžinjnyć, pschetož po nahladže Voronoffa poczerpi zyły žwět wulku schkodu, jelikož-li so inteligenza kaj Shaw. Voronoff je ménjenja, so może Bjarnat Shaw lohko starobu 120 lět dožpěcz.

kz.

Najwjetši dub zemje

Najwjetšiche, nam hižo znate coubu, sta wokoło 6 m schěrokeje. Toja tutón dub je 10 m schěrokeje. Namakamy jón w Bośnjiwej, dwě hodźinje wot jeneje żelezniščeje stajije zdaleny. Steji pschi posledujej khyži wjesći Rankoviz, kotruž nětdže sa dwě hodźinje wot wetkjeschego města Travnika sem pschez Dolaz, Slemenu a Butiersku dosćahnjeschch.

Tutón hobrešći bub je tschinje jeseljeny a hodźi so lohko na njón horje jadżeć. Wyrnjeć by hnadźa próhowy być, wjesće tola strowu crónu. Wróbadżenja schtomna wopschija wyschi 70 cžłowjekow. W lecže 1914 namaka cžah infanterije, wyschi 50 muži stojnu, dżes wunjese cžischcženja w nim sbow. Pschi njewjedrach schowaju so tu wowcžerjo je žiwinami stadjanu. Psches wotworjanje abo łamanje wulkich łatkow nastachu wobnowe łatkowy.

-cž.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. Radosć a Serbske towaŕstwo wobdźěłcžerjo so z khorhoju při khowanju našeho wulkeho wótčinca dr. Arnošta Muki pjatk, 14. winowca pop. ½3 hodź. w Budyšinje Wilhelmska dróha 16. Wo bohate wobdźělenje prosytej předsydstwje.

Domowina. Serbske towaŕstwa, wobdźělće so w cyłkach abo znajmjeńša z deputaciju po możnosći ze khorhoju při Mukowym pohrjebje a přizamknće so „Domowinje“. Zastupnik Domowiny budźe čah před žarowańskim domom rjadować. Bliže zhoniće w Serbskich Nowinach w dźensnišim čisle prědku. **Předsydstwo Domowiny.**

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ změje njedźelu 16. 10. 32 pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu we Hänslec hoscencu.

Lichań. „Zernička“ spěwa štwórtk wječor we 8 hodź. pola Šiwartec.

Łuž.-Serbski Sokolski Zwjazk. Bratŕa a sotry njech so prawje bohaće wobdźěla při pohrjebje serbskeho wótčinca dr. Arnošta Muki. Zhromadźimy so ½3 hodź. před žarowańskim domom. (Civilna drasta.)

Starosta.

Poršicy. Jednota „Sokoł“ ma pjatk 14. oktobra po zwučowanju wažnu zhromadźiznu. Njech je kóždy bratr přitomny, zwučowacy kaž njezwučowacy.

Zwjazk Łuž.-Serb. Studentstwa. Při khowanju našeho wótčinca prof. dra. Muki so k o r p o r a t i w n j e wobdźělimy. Zhromadźimy so pjatk pop. w 2 hodź. w Serbskim Domje.

Hłowny starši.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: M a r k o S m o l e f w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. D u š m a n w Budyšinje. — Za nawěšćiki: G. J a n a k w Budyšinje.

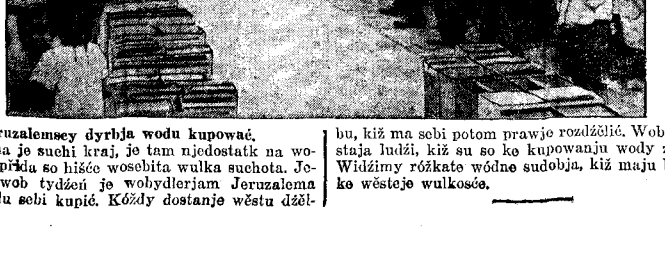

Jeruzalemscy dyrbja wodu kupować.

Palestina je suchi kraj, je tam njedostatk na wodźe. Lětsa přida so hišće wosebita wulka suchota. Jenoż jónu wob tydźeń je wobydlerjam Jeruzalema mózno wodu sebi kupić. Kóždy dostanje wěstu dźělbu, kiž ma sebi potom prawje rozdźělić. Wobraz předstaja ludźi, kiž su so ke kupowanju wody zestupali. Widźimy rózkate wódne sudobja, kiž maju być wšitke wěsteje wulkosće.

Ze Serbow

Wšěm serbskim towařstwam a zwjazkam!

Naš najwuznamniši wótčine a njekabłacy wjednik našeho ludu, k. konrektor prof. dr. Arnošt Muka je njebohi. Cyły serbski lud wo njeho žaruje a z nim też naše serbske towařstwa, kotrymž je wón ze swojim přikładnym, pilnym, wutrajnym a woporniwym dźełom za serbski lud do předka swěćił; wono budźa jeho přichodny pjatk pop. ½8 hodź. wot žarowańskeho domu na Wilhelmskej dróze 16 w Budyšinju ke poslednjemu wotpočinkej sobu prewodźeć. Njech so tehodła serbske towařstwa a zwjazki, w „Domowinje“ zjednoćene, abo jich deputacije, po možnosći z korhoju pjatk z časom (to rěka ¼3 hodź.) před horka mjenowanym žarowańskim domom k ćełej zestupaja a so „Domowinje“ přizamknu.

Domowina,
Jan Křižan, předsyda.

— Wo wjerje. Wčera njerjeknjor w 7 hodź. barometer 741, thermometer 0, thermometer wo dnjo +13. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, thermometer —12, thermometer w nozy +7. Wuhladny na južne wjedro. — Schadźenka je pomałku dale na tamne stupała. To nam prajitko je so z pjenjenja pichitwadźaca wyschina nad naschimi stronami dale sesunyła. Nad wokoložnym morjom leža nižina so wutwarjatej a so k połnocy lěta. Nasche wjedro wotrjaduje nozne, z Atlantiskeho oceana pschihladźaju wiši. Tute tu nimale hyšće hodź tž hyšće dźensa bjesche pschewisk, dha hyšće tudy a taju sydlim so w nischich stronach z nadrom a deschom je sa. Wčera w nozy bě wjedro dosć torhace a scherjate. Wčera njeje wot 9 hodź. so tschoče ochodźowače. Potom bě nóc dešćna. Nische liščowe schtomy leža so na nó we knapnych barbach najmu. Wot bě ešo dešćo hač do ekšemjerego ekelwaneho pschihladźaja hyjena a leopeschka. Tok nam wóčny stworjeńel rjesches sebi luby šćo morwe rosty i dróseli do pschego so pschewěrateje wuhi, ni ch je ješćo abo syma, nałeźo abo najmu. W symje krawa so schtomy w hnězdu a sadźerjawje we wschych možnych twórbach a jesćibowanjach. W nuzach prěni nałeźeni jeźdźi pschirowedźene wožiwjenje Wosje: šnorhy, dóniž Ko ješćo wjeresowje w nóžnej žołonaćelej mlóčnosći. Nimale pšches zyle ješćo cyłka lišćowe schtomy leźeni žaka a plodu we wschelekej rišanosći a wobe atmosfiji. Najsyma nałeźe lišćowemu schtomej taj podobje je Božemu pschekrašnu rišanu drastu. Hdyž mile pruhi Božeho błónčka na nim padaju, sazjamjeri so w stoterych barbach. Tak je nam mi łosći stworjeńela ženija sa naš pschihodnych cłowjekow, jako raj wukotowały, a ne mu šmy raj do pjekła, do ješćiwoty. — Ju je pjatk hyšće a słónčko 6,21 hodź. a khowa so 5,11 ho z Měrćinoho pop. 4,49 hodź. stłacza a so rano 6,13 hodź khowa.

— **Kermuscha** bjeri so pschichodnu njeźelu 16. oktobra w ješćehowazych wobcodach: Hornim Wujězdźe, Mesliskach, Klowačźanach, Klóschtrje Marijnej Hwězdźe, Wjeleźinje, Wotrowje.

— **Sajimawa wustajeńca we wotnemaj Hrodowiśeje haptyki.** Hrodowńa haptyka, kotraž so hižom hnězdźicho z wobjebje powuczajmi wustajenjemi we wukładnym woknje wusnamjeni, pschinjeje nětkle we zwojimaj wotnemaj kulturnu wustajeńcu najwjetšcheje hódnosće. Wustajeńca pod napitźmom „Mineralne powobitatki ważnych lěkarstwow“ wobhladowarja dowjedźe do raja mineralogije. Widźenja hódny w tóždym nastupanju podawa jeje napohlad wědu, kotruž móže hewak na šamśne waschnje jenož musej poskićiś. Rudy wschelakoreje druźiny, kotrež njedośahajeho měrja dla tu jenotliwje wopisaś njemóžemy, so tam namakaju. Tehodła njeskombi nichtó, žebi wobhladaś wustajeńcu, kotraž hižom někotre dny steji a so tak lohko sajo njeposkići. Nadrobnišche w jenotliwych mineralijach podawaju rospisanja, kiž su na běłe taflički na derje rozsumliwe waschnje sestajane.

— **K rospraweńu wo namakanju rospaćeneje pjenjeznje kašetu** pschi puću mjes Stieberowej dróhu a Albrechtowej rěku, wo čimž běsche Budyske kriminalne wotdźělenje 14. septembra spóźiło, wono dźensa zdźeluje, so su jako złućerja wuhledźili klampnarja W., kiž tuthwilu w Eisenachu w pschepytowanju sedźi. Paduch běsche pjenjezny kašetu w jenym bydlenju na Wettinskej drózy kradnył a po rospaćenju leżo wostajił.

S **Łomjka** pola Minakała. (Nowotwar.) S twarom tudomneje Bomsdorfej korčmy je žo možnje pokračowało. Domske je hižo sakrnte. Twarjenje rejwanjske łubje je też hižom sdźěłane. Tak wjazy dołho njetraje a korčma žo zwojemu nadawkej pschepoda.

S **Wósporka.** (Wuporjedźenje zyrkwje.) Buchu zyle nusne wulke wuporjedźenja na naschej zyrkwi. Zyła zyrkwina tšecha dyrbjesche žo pschekryć. Tšecha wěže měsjesche žo nowa krnčź. Tute dźěła je k. tšechikryjeśi mischtr P. Groß wobstarał. Murjeśe a cźešlerske dźěła běsche pschewzał k. twarśi mischtr Burscha. Klampnarske dźěła běchu žo tudomnymaj klampnaršikimaj mischtromaj pschepodate.

S **Łubija.** (Wustajeńca žadu.) Wot žobotu 15. hacź do póndźele 17. oktobra wotměje žo w sali měšćańskeho domu wustajeńca žadu. Wustajeńca dźe wabiść k wuzwitanju domowneho žadu. Poślednje lěta su žo žadarjo se wschěmi mozami prózowali, so bychu pschi wustojnym wothladanju schtomow, se zwědomiśitym schćěwanjom, wuběranjom a sawalenjom žadu pschinjeśli na wiši tworu wulkeje hódnosće. Domowny žad móže žo dospołnje z wutrajnym runacź. Sastup do wustajeńcy, kotraž žo žobotu dopołdnja w 11 hodź. wotewri, płaći sa dorosćenych 20, sa dźěći 10 pj.

S **Hródka.** (Dźěłaćerjow pschińajili.) Wuhlowa jama **Brigita** je žo složujo po postajenjach němskeho knjeżerstwa k wojowanju pschećiwo bjesbźěłoścji sańdźenu póndźelu 110 dźěłaćerjow pschińjataja.

Z Łužicy

* S **Wulkeho Schunowa.** (Rožporjasa hońiwa sa paduchomaj.) Minjeny tydźeń dobusćitaj žo pachołaj, kiž sa wjesnjami pokhadźeschtaj, do twarjenja ratarja Izraela w Nowym Schunowje. Izraelez žiwóbna na polu běrny sběrasche. Mjes tym zakleschtaj paduchaj z hrěbźinym wozom do twarjenja a dźěschtaj do jstwy, hdźež je sanknjeneho khamora 36 hriwnow kradnyschtaj. Jako dźěschtaj žo wonaj pšches mjesu wukhowaca, saja jeju ratar Schuster, kiž běsche jeju njedožiwjenstwo wobkedźbował. W pschihódnym wokomiku cźekny jedyn z paduchow. Po rospraweji hońiwje jeho skónčnje w Haeblerez parku dožahnychu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutšiśchi pjatk:** Wišate a scherjate.

* **Pola Düsseldorfa su namjesni strajniży w septembrje pschećiwnikarjam 90 000 zigaretow, 4900 kilogramow kofeja, 5000 kilogramow žita, dale 2555 jednych kołow, 5 motorisćich kołow a 25 automobilow sebrali, z kotrymiž žo pschećiwnikarske twory pšches mjesu pschihwjeźechu.**

* **W Brons w Franzowskej śi žony na dwórnischću pšches kolije dźěchu. Pschi tym jena se zonow z cźerjowym pjenkom w kolji tčzaźy wosta. Hdyž chžiłchłej dwě drubej jej pomhaj, spěchny cźah wschě śi hrabny a rozmjeć.**

Swójbne powěšće

Sewrěli: Marja Bjeńschowa rodź. Mjeńwiz w Małej Nydeji pola Wojerez, 58 lět; thorowanje budźe jutšje pjatk pop. w 4 hodź. wot žarowańskeho domu. — Marja Krawzowa rodź. Pawlikez we Wojerezach, 58 lět; thowanje budźe žobotu pop. w 4 hodź. wot žarowańskeho domu. — Lina Härtelowa rodź. Willingez we Wojerezach, 47 lět; thowanje budźe jutšje pjatk pop. ½3 hodź.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Jako namakane wobjewi žo abo žo namakantowym hamtej woteda wot 1. julija 1932:

6 móschnjow z pjenjesami, papjerjany pjenjes, pjerschćeń, cźažnikowy rjeczas, dalokowid, 2 nawoczi, ślěborne widliczki, aktowka, schtrykowanej jaży, ruchne dźěło, kopańšći bul, pschedeschinikaj, ruczny wós, 6 jednych kołow.

Schkodowarjo njech žo na radnizy w 2. poschthodźe wobjewje cźišło 16 samołwja.

W Budyschinje, 11. oktobra 1932.

Měschćańska rada, policajski hamt.

Japanske žónske třěły.

Wojerske zahorjenje w Japanskej je też na holčich šulach wothłós namakało. Tysacy šulefkow zamołwjachu so k třělnym zwučowanjam, kiž oficěrojo nawjeduja.

Nětk
je najlěpši čas
piczować Waš skót
z picowanskim wapnom
a skót. ryblacym wolijom
Předawa
Droggerija Emil Miersch
w Budyšinje na Kamj. hasy 24
znapřeča dołoczwučowańcje

Pytam
ratarstwo
30—40 jutr. wulke, z inventarom a bjez njeho. Bliže zhonicze we wud. Serb. Now.

Kuchnja
błokowć barba, za 90.- hr.,
2 stólcaj a blida tohorunja so tunjo předawaja
w Budyšinje, Neugasse 4, I.

Gardiny — story
Kurt Erler
nětk na Žitnych wikach 28
znapřeča stareho wobkhoda

Spytajće moje wuběrne
cigarillo a cigary

Sensation	St.	2½ Pfg.	Havanna Club	St.	6 Pfg.
Eisbären	„	3 „	Rätsel v. Bautzen	3 St.	0.20
Kameraden	„	4 „	Lockvogel	St.	8 Pfg.
Nux rot	„	5 „	Fachmann	„	10 „
Grenzfestung	„	6 „	Steuerwunder	„	10 „
Mi Gusto	„	7 „	Budissa	„	12 „
Havanesa	„	8 „	Reichentor	„	15 „
Havanesa	„	10 „	Con Amore	„	15 „
Noblesse	„	10 „	Fernando	„	20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkosći
Albert Lehmann w Budyšinje
Na Połnocnej drózy 2 — na Kěžorskej drózy 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pj.**

Najlěpše a najtuńše
jězdne koła a šijace mašiny
dostanjeće přeco hišće we
Witekec kolesow. domie w Sći'ecach

Jstwa bjez knihow
je kaž čěło bjez duše!

Wjelečesćene knjenje!
Wustajeńcu ručnych dźěłow
kotraž wjele přikładow za Waše hodowne wušiwańske dźěła poskići, namakaće sobotu 15. oktobra 1932 we wósebitym wobkhodźe za ručne dźěła
Günther w Budyšinje
na Žitnej hasy 9 Zastup darmo

Pytaj a zběraj nowych abonentow za „Serbske Nowiny“

nowiny Singer
schrieben wir auf unsere Fahnen
daran halten wir fest! Hauen Sie
also weiter bei uns. Sie haben
immer Ihr Gutes dabei!
Probieren Sie einmal:
Persipan Würfel ½ Pfd. 35 Pf.
Allgäuer Törtchen ½ „ 50 „
Russ. Mischg. ½ „ 60 „
Haselnüsse m. Sch. ½ „ 60 „
Kosa
Schokoladenfabrik
Bliže we wukładnym woknje předawarnjach
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 19a
na Dźiwadłowej hasy 2
na Kěžorskej drózy 20
w Kamjencu
na Budyskej drózy 37
we Wojerecach
na Cyrkwinskej hasy 16

Přiloha k čislu 241

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 13. oktobra 1932

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

Pod začišćom smjerće čestneho předsydy dra. Arnošta Muki

Lětuša nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje wčerawšu srjedu 12. winowca w zali Serbskeho Domu w Budyšinje sta so z wurjadnej žarowańskej zhromadźiznu. Dołholětny prócowař w Maćicy, jeje čestny předsyda, nadobny Serb z najwjetšimi zasłužbami wo swój lubowany mały serbski lud, profesor dr. Arnošt Muka leža̍še na marach. Khutnje zhladowaše jeho wobraz, ze swojeho stajneho městna na sćěnje wzaty a z čornym šlewjerjom wobdaty, do zhromadźizny pohonjujo Maćicarjow k dalšemu njewustawacemu dźěłu za luby narod. Běše kaž by wot njeho wukhadźała móc dobyćerja nade wšitkim zemšskim wojowanjom. Zhromadźeni widźachu w njebohim tak prawje ideal njebojazneho narodneho rjeka.

Sćicha, bjez zawodneho spěwa, započa so zhromadźizna. Předsyda k. justicny rada dr. Hermann, witaše přitomnych tež z němskimi słowami, dokelž běchu tež přitomni wšelacy němscy knježa, zo bychu słyšeli přednošk universitneho profesora dra. Vasmera z Barlina, kotrehož předsyda wosebje powita. Tehorunja rektora Budyskeho gymnazija dra. Köhlera. Tu pokaza hnydom na zwiski njeboh wótčinca z Budyskim gymnazijom, kaž tež na njón jako na wyššu šulu, na kotrejž so Serbjo na swoje universitne studije přihotuja. Předsyda powita tež hišće knjezich wot Towarstwa za stawizny a předstawizny w Budyšinje.

Potom sćěhowaše mjeńšina

swjatočneho, čicheho wopominanja

čestneho předsydy w serbskej rěči, kotraž je jemu była ta najlubša ze wšitkich. Wopomnjeńska rěč so njewotmě, dokelž běše wón hišće na marach, wona poda so při pozdźišej składnosći. Předsyda wozjewi tu jenož, zo je Muka w lěće 1874 Maćicy Serbskej přistupił a je ji stajnje ze swěrnym sobustawom był. Wot lěta 1893 je wukonjał ćežke zastojnstwa redaktora Časopisa Maćicy Serbskeje. Jeho wašnje běše lubosć k swojemu ludej a dźěławosć za swój lud a jeho rěč a tu wosebje za delnjoserbsku, kotrejež běše wón wosebiteje pomocy trjeba. Předsyda tež na wčerawšu srjedu postajenu nazymsku zhromadźiznu njeje wotskazał, dokelž je cyle w Mukowym zmysle, zo dale dźěłamy.

*

Po tutym khutnym zawodźe přepoda předsyda słowo k. profesorej dr. Vasmerej k jeho přednoškej. Přednošer ręčeše w němskej rěči na wulcy zajimawe wašnje

wo nadawkach serbskeje ludowědy

Wón pokaza na nadawk Maćicy, kiž je sebi stajiła z hajenjom našeje hornjeje serbskeje ręče. Dźěła Maćicy Serbskeje njezajimuja pak jenož słowjanski swět, ale namakaju tež pola němskich ręčespytnikow wulke wobkedźbowanje. Přednošer khwaleše Mukowe wobdźělanje delnjoserbskeje ręče, dokelž je z nim tež němskej stawizniskej wědomości wulku słužbu wopokazał. Dźensniši dźeń wšak bywa přeco porjedšo, zo jedyn wučene jene cyle polo wědomosće dospolnje wobknježi. Serbskeje ręče dla ma Maćica Serbska wosebite stejišćo mjez wědomostnymi zjednoćenstwami a ma tež wulke polo wědomostneho dźěła před sobu. Tuto wobšerne polo k. dr. Vasmer we swojim nadrobnišim rozłoženju dokładnje rozjasni a wobswětli.

Rozjimajo ręčne problemy předstaji přednošer na prěnim městnje zestajenje hornjołužiskeho słownika, stary Pfuhlowy słownik potrjeba wšelakeho wudospołnjenja. Při zestajenju noweho słownika ma so předewšěm čerpać z ludoweje ręče, přetož z ludoweje ręče jenož zamóže wědomosć nowe a hłubše woprawdźitośe hromadźić. Wurjadnje wažne je, zo so zapiše, w kotrych kónčinach so jenotliwe słowa wosebje trjebaju. Dźakowne budże też hromadźenje wurazow z ratarstwa, rjemjesła, rostlinarstwa, zwěrinstwa atd.

Za ręčne stawizny su samo njenahladne wurazy tusto jara wažne. Při zapisowanju žadnych słowow njech so cyle sady podadźa. K wobohaćenju njezaćeho pokłada na słowach je trjeba pomocnikow po cyłej Łužicy. Kak daloko su jenotliwe słowa po krajinach rozšěrjene, to ma za wědomosć njesměrny wuznam.

Zajimawe běchu rozłoženja přednošerja wosebje w tym, štož nastupa přeslědźene mjenow wosobow a wsow, wosebje tam, hdźež so wo dwurěčnosć jedna. Wědomosć wulcy potrjeba słownik wšitkich předmjenow a swójbnych mjenow, přitulnych mjenow. Wjele přinošuje k rozjasnjenju też zběranje mjenow z wokoliny serbskeho kraja. Muka je ze swojej knihu „Bausteine“ też hižom na tutym polu doprědkarsky dźěłał. Wujasnjenje wosobowych mjenow předewšěm je wažne za stawizny, kaž to přednošer na zańdźenym ludźe Burgundow dopokaza. Wulka wažnosć kładźe so też na mjena wsow, polow, kerkow, hatow, rěkow, zwěrjatow, rostlinow.

Wažny nadawk je też přeslědźenje narěčow (dialektow). Wón pak je za lajkow jara ćežki, tola zamóže lajk druhdy wěcywustojnemu hódnu maćiznu podawać. Zwohidźena rěč je za rěčespytnistwo runje tak hódna kaž njezwohidźena. Rěčnik pokaza tu też na zajimawy fakt, zo je pisomna rěč z městnami zamohła wućišćeć dialekt, w někotrych padach dawa so też wliw cyrkwinskeje rěče spóznać. So podótkuju wuwiće rěčow pokaza přednošer na hłós ptačkow, kotrychž zynki spěwow su husto tworiłe našim słowam podłohu a wobsah.

Jako ludowědne nuzne dźěła też w Serbach mjenowaše přednošer: so dokładnje zaběrać ze serbskimi swjedźenjemi, hdźež snadź budża so druhdy też zwiski z němskimi nałožkami spóznać, wopisować maju so dźěćace hry jako šulske nastawki. Derje by było, by li zjednoćenstwo serbskich wučerjow też na tutym polu so někak z wědomostnikami zwjazało.

Za doktorom Muku, našim wurjadnym wótčincom a wučencom

(10. X. 32.)

Muka wumrěł je, naš wótčinc Muka,
Sławny syn ze zabyteho ludu,
Wulki wučenc w cyłym Słowjanstwje!
Serbja Muku nihdy njezabudu.
Muž je wumrěł! Ćeja młoda ruka
Jeho pjero po nim powjedźe!

Swój lud mółčki, khudy, poteptany
Muka z cyłej wutrobu a ruku
Lubowaše, prawy wuznawar!
Njebojazneho sej ważmy Muku,
Kotryž serbski dom a přichod rjany
Twarješe nam, wótc a hospodar!

Kelko za Serbstwo je dźěłał Muka,
Dawał, woprował a ćerpjel za nje,
Z tysacow nas lědy jedyn wě!
Njech so ze Serbstwom štožkuli stanje,
Wostanje, štož sćini jeho ruka!
Boži dar a přikład wón nam bě!

Muka překhodźi naš cyły krajik;
Słowa, spěwy, bajki, wašnja, mjena
Wě wšěch kutach, knihach zběraše.
Serbska Łužica bě jemu rajik,
Hornja tu, tam Delnja běštej jemu jena;
Sćežki wšě a wsy wón znaješe.

Muka nam do serbskeho muzeja
Skopi starožitne, ważne wěcy.
Štož je spisał, njech je ważimy:
Słowniki a rěčnicy su swěcy
Jeho ducha, kotrež roswěćeja
Bohatosć a krasnosć serbšćiny!

Wuda Zejlerja a Ćišinskeho;
Serbskim towarstwam a šulam rady
Ze skutkom a radu pomhaše.
Bjez miłosće kałaše pak hady,
Kotrež z jědom ducha njeserbskeho
Hladaju lud skazyć nawćne.

Serb a Słowjan, křesćan doktor Muka
Wotpokazowaše tesak krawny,
Z mjećom ducha prawo žadaše!
Dobědźił je sprawny Serb a sławny,
Wóčko wuhasło a sprostła ruka —
Serbska wutroba, budź božemje!

Radwoř, 12. 10. 32. M. Nawka.

Skónčnje rozpominaše přednošer też tradiciju ludowych spěwow. Zběrać maju so wosebje stare ludowe spěwy, tež w rukopisach. Po nowej rěči njenaćasne stary spěwy nimaju so porjeńšić a wuhladkować, dokelž su tajke za wědomosć ćim ważniše a hódniše. Też tu ma so geografisko rozšěrjenje jenotliwych spěwow wobkedźbować. Zapomnić njesmě so też wšelake wusmišeńske rymy. Rěčnik wupraji nadźiju, zo by jeho přednošk był z pohonom k dźěłu na polu, kiž běše tak rjenje a zajimawje wopisował.

*

Po přestawcy mjez prěnim a druhim přednoškom přečita druhi předsyda, k. farař Cyž-Hajničanski tři sobuźarowańske telegramy: wot Filozofiskeje fakulty Prażskeje university, Słowjanskeho seminara w Prazy a wot Słowjanskeho wustawa w Prazy.

Na to přednjese k. wučeř Nawka-Radwořski baseń, kiž běše k Mukowej smjerći spěšnił „Muka wumrěł je“. Baseń w dźensnišim čisle tu wočišćimy.

Nětko jimaše so słowa k. dr. Wirt

wo serbskim ręčnym atlasu

a rozłoži, kak so přihotuje wulki atlas němskich narěčow za cyłu Němsku. Tuto dźěło založuje so na znaty Wenkenowy ręčny atlas. Nowy atlas wobkedźbuje też serbsku rěč, tola niz na dosahace ważnje. Zestajerjam pobrachowaše nuzna slavistiska zdźělanosć.

W podobnym zmysle je naš Muka też hižom we serbskim kraju dźěłał a je w našim ludźe 22 narěčow nadešoł. Nuznosć dalšeho khlutneho slědźenja je też wučeř přednošerja k. prof. dr. Vasmer spóznał.

Je wulcy zajimawe, kak so w serbskej rěči jenotliwe słowa w bohatej wšelakorosći nadeńdu. Samsne smě so też rjec wo wšelakich zwučnych formach serbskich słowow. Kóžde słowo ma swoje žiwjenje, rozrosćuje so a zaso mrěje. Z wěcu so husto zhubi słowo. Husto přemeni so wěc, potom nastanje wojowanje wo słowa a jich woznam. Tu přinjese přednošer wosebje mnoho přikładow, předewšěm z Delnjeje Łužicy.

K čemu so wšitke tute słowa hromadźa a zapisuja? Njehodźi so pječa hišće dopřewidźeć, za čo móže so ręčna psychologija w přichodze wužić. Wědomostne zestajenje słowow w hornjoserbskej rěči docyła nimamy, za delnjoserbsku pak je nam jo Muka podał.

Z geografiskim wobrazom dóstanu słowa wjacy ważnosće. Při geografiskim slědźenju pokazuja se wšelake nowe słowa, kiž dotal njejsu nihdże zapisane. Też woznam słowa so pječa husto njeje w słownikach dočerpał.

Přednošer pokaza na naše tři serbske narěče, hornjoserbsku, delnjo-serbsku a raćo serbsku. Poslednišu ręča wokoło Mužakowa a Slepeho. Tuta posledniša narěč njeje pak žana překhodna narěč, kaž so to husto za to ma, ale słuša k delnjoserbskej rěči. Mjez hornjo- a delnjoserbskimaj narěčomaj docyła njeje ważnje spóznajomnych překhodow.

Z tutymi swojimi zajimawymi, z bohatej sylu přikładow wo wšelakim wurjekowanju słowow wudospołnjenymi rozłoženjami běše přednošer rysował čisto-filologiske zajimy serbskeho ręčneho atlasa. Přez tutón atlas da so wšelaki zawod do zwučnych ziewjenjow přinjeść. Też ludowěda móže so zepjerać na ručny atlas. Skónčnje dyrbi serbski ręčny atlas stupić do atlasa němskeje ręčneje psychologije a potom też hišće do cyleje słowjanskeje.

*

Připoslucharjo so woběmaj přednošowarjomaj ze bohatym připóznaćom dźakowachu. Předsyda za wobeju słowa wutrobneho dźaka namaka. k. profesorej dr. Vasmerej přepoda jako připóznaće Kralowy nowy Słownik. Wobaj přednošerjej steještaj před zhromadźiznu jako napominarjej k nowemu, krutemu, njesprócniwemu dźěłu na bohatym polu našeje maćerneje ręče a ludstwa. Za wšitke mocy je tu domach dosć a nadosć dźěła k lěpšemu a k nahladnosći cyleho Serbowstwa. Kročmy w stopach Mukowych!

K přednoškomaj njepřitomnkny so žana rozmołwa.

Jenohłósnje přihłosowaše zhromadźizna přijeću štyrjoch nowych sobustawow do Maćicy Serbskeje.

*

Mjez wšelčiznami přednjesechu so hišće wšelake należnosće. K. hudźbny direktor Bjarnat Krawc rozprawješe skrótka wo Kocorowym pomniku w Zahorju a wo nowych připrawach wokoło njeho. Zelobom prošeše k zarunanju nowych wudawkow wo dobrowólne dary za dobru wěc. — K. předsyda justicny rada dr. Hermann wozjewi, zo budźe z přileżnosću serbskeho koncerta w novembru w Budyšinje zaso wustajeńca serbskich wobrazow w zali Serbskeho Domu. Wustajić budźa Měrćin Nowak-Njechorński, Ładki a Krause-Osten. Posledniši je lětsa wosebje wokolinu Běleje Wody molował a wustaja też nimo teho w Běłej Wodze. — K. farař Křižan-Klukšanski jako předsyda Domowiny prošeše wo wobdźělenje wšitkich serbskich towarstwow při pohrjebje dra. Muki. Po rozpominanju někotrych mjeńšich należnosćow předsyda lětšu nazymsku zhromadźiznu Maćicy Serbskeje skónči.

Sobustawy so zćicha rozeńdźechu, jako běše zhromadźizna na tři hodźiny trała.

Z gmejnskeho žiwjenja

© **Druježk.** Wutoru wječor wotmě so we Weberej hościencu w Brěžnjcy sjawne pożedźenje gmejnskich zastupnikow. Pożedźenje nawjedowaše předsyda Ritter. Se zdźěłej hłosami přichećiwo jenomu hłosej so wobzamknu, zo ma so wobydlerski dank 1933 po dotalnej składźbje z lěta 1931 zběrać. Do wubjerka za blisće gmejnske wólby so k. Měrich za namětneho předsydu, k. Kühna za zapisowarja a dwaju zastupnizy za přichiłownikow wolachu. Se by wjeršny pucj w Brěžnjcy za wobkład tłmany wostał, ma so dla jeho wuperjedźenja hrabinstwo w Hufzy wo pomoc prošyć. Zastupnik Měrich pralicheše so dla zastupenja nowych zdźěławcow a wobnjowny weboru. K tomu zdźěli k. wjesnjanjosta Preuscha, so so wone kupja, tak ruče hač smě je gmejna k tomu dosć srědkow. K zjawnemu pożedźenju přichiłownikow so tajne.

Přilopk

* **Železniski cjah jadźe do stadła skotu.** Pola Bienenmühle tu Rudnych horach na zakhodnjej wjesce cjerpješe hobotu schuliski hólc stadło skotu na pastwu. Jako skót pschez železniske kolije dźeše, pschihina wozłobowny cjah a mori młodej krumje.

Hospodarski rozhlad

[illegible] 1. winowza 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinju.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendelski punt	14,535	100 čěskost. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,42	100 franc. frankow	16,53

Burša wošnuchu wječera dale měrne, wobrot njebě tu wulki, kurjo akcionow bo trochu schylnjowachu. Kursy rentowych a dalšnych liscinow zakhowachu swoju dotalnu krutosć.

W Minchowie bě tele dny skhadžowanka bayerskich wulkopschemyslnikow. Tu wopyta tež wjeska syrcka Kabiny kanzlerj z Paryza. Won wuzi skladnosć, hospodarski a politiski program tutkhwilnje wuschrosele w stawnej rěči rozpomnjesć. Jeho rěč rozsnjese radio do wschich končinow swěta. Sčasowadeal pschemyslnizy witachu ju z pschichlosowanjom. Won zadasche dorěcu do běla, kaž dowěru do tutomne wuschrosele. Tu a pridy wustupi, dohi swoji wottrjehnjenu kónu nadzerže. Wukschnosć ma wo jeho slowach staca wulche wotčech politiskich stronow. So mosło so take stejiščo do zapisć, ma so tutkhwilu hischce placeza mustawa pschemenjesć. Jeho rěcna njewottrjehnjenja jenož w „Němskej, ale mohebja we wutrabu. Wschitkomne nadeju a fakluša krocele tutkhwilneho kuleršiwa jenaž tehdom, hdyž je wobwěznuje ludźeny wusudzch. K tomu pak je, bojimy so, hischce dolha nosa.

Produkty wuli tež wječera niczo nowcho njepschinjeschu. Statna zitarna dale kupowasche a dozuje, so w hotowym formje so rožla wo 5 pj. worjedži. Wschě druhe druzniny zita dowalne placzisny dzerzachu. W termiňowym wikowanju pschinjesche zitarje zitarjam pschitrjby a rožki sesyhli. Mlynny a wikowarjo kupuja jeno najnuzniše.

Zertnuć placeše wječera w Barlinje:

pschenizy 9,95—10,05 hr. (10,15—10,25 hr.),
rožki 7,80—7,90 hr.,
jačmenja nalětnjeho 8,75—9,25 hr. (8,70 hr. hač 9,20 hr.),
jačmenja zymskeho 8,35—8,70 hr. (8,35 hr. hač 8,85 hr.),
wowsa 6,70—6,95 hr. (6,75—7 hr.),

w termiňowym wikowanju:

pschenizy:

za oktober: 10,60 hr. (10,77½—10,76¼ hr.),
za december: 10,65—10,62 hr. (10,85—10,83¾ hr.),
za měrc: 10,80 hr. (11,01¼—11 hr.),

rožki:

za oktober: — (8,28¾—8,30 hr.),
za december: 8,25 hr. (8,37½—8,33¾ hr.),
za měrc: 8,42½ hr.,

wowsa:

za oktober: 7,15 hr.,
za měrc: 7,25 hr.

Placizny w zjintkach za placizny tydženskich wikow. Hdyž pak sanje nadpomnjene njeisu, so njepschemenichu.

Nekotre placizny i Drježdžanskich wikow.

Lčbota 2—5 hr., kaclata 1—2,50 hr., kury stare 3 hač 5 hr., kury mlode 70—200 pj., holbje 60—100 pj., hus'y starsche 1—1,10 hr., kački ta'ave 1,10 hr., kury. stare sarsčane 80—100 pj., mlode sarsčane 1,10—1,20 hr. Karpy 95 pj., schcinki 1,30 hr., linty 1,40 hr.

Jobłuka 5—8 pj. (4—40 pj.), běrny zentnar 2,60 hač 3,50 hr. (3—4 hr.), běrny po puntach 4—5 pj., boba čežna 8—10 pj. (8—12 pj.), wčka 10 pj., krěsi 60—70 pj., hołotej kefčk 5—8 pj., běły kał 4—5 pj. a čerwjeny kał 6—8 pj., hrohroty kał 20—50 pj. (10 pj. hač 40 pj.), hrača kał 12 pj., pětrschilka nałčt 10 pj. hač 15 pj., sečene bruny 20—35 pj. (18—30 pj.), morchej 1 pj., hutra 1,20—1,60 hr. (1,10—1,50 hr.), jeja 9—10 pj., słonki 22—25 pj. (18—22 pj.), hrubnizy 40—45 pj. (35 pj.), bojanki 15—20 pj., wino w kitkach 25—40 fenješkow.

Hamtste powěsče.

Sšudnišzy na pschehadowanje:

pjatk 14. oktobra 1932:

we Lutowizach w hoscenzu dop. w 10 hodž.: Sswinjo a 4 huzy,
w Dažinku w korečmje dop. w 11 hodž.: Sswinjo,
na Horach pola Wolerez w hoscenzu dop. ½10 hodž.: Krowa,
w Blunju w hoscenzu dop. ½11 hodž.: Zentrifuga, hoja, jalojza, rólny wós,
we Sabradze w hoscenzu pschip. ½12 hodž.: Elektromotor a bnt,
w Borku pola Wolerez w hoscenzu pop. w 2 h.: Krowa,
we Wudworiu w „Herbstej grochcze" dop. w 9 hodž.: Niedzelski wós,
w Karoscezach w „Herbstej grochcze" dop. w 11 h.: Pisanske bidło, lampe na pis. bidło, nózne bidło,
w Lubiju na sudnistwje, dop. w 9 hodž.: Leżownosć, hodna nhoze 6800 hr., wulka pisches pol korza a hlusha wikowarjej Arnej Oswaldej Hänelej we Woleschicy pola Lubija.
w Kamjenzu na sudnistwje dop. w 9 hodž.: Khěža s nehdže ⅜ kóra leżownosće, hlusicha skatarjej Michalej Schefflerje we Hatach pola Worklej. Hodna 4800 hr., wopalna pokładnja 4500 hr.,

srjedu 14. dezembra 1932:

we Wolerezach na sudnistwje, stawa čo. 85: Kubło, hdže 73 juttrow wulke, hlusicha Janej Majeschkej we Schölschezach pola Kulowa,

Konkursowe powěsče:

Sšud je konkurs nad samoženjom rjeseskuberja Marka Königa we Lupoi, skónčanju termiju wotdžerżawschi, sdělnyl.

Wikowańšći sapiš:

Do wikowańskeho sapiša za sudnistwje w Barlinje su sapisali: na lopjenku 217, nastupja firmu bratraj Měschaj w Barlinje: Firma rěka pschichodnje Erich Winter.

Sapiš samožeńškeho prawa:

Do sapiša samožeńskeho prawa na sudnistwje w Barlinje su sapisali, so mějetel rěmisstwa Měrzin Albert Schwierczik (Schwarzis) nima prawa na wužiwanju a zastupowanju samoženja swojeje mandželskeje Marty Marji rodž. Dorankez w Barlinje.

Swěsčenje jednanje:

Swěsčenje jednanje su sdělyli nad katalskim statkom Erich Rjenza w Hornych Brusach.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolłowe symen [illegible] 100 [illegible] newak 10 ke

Płačizny po złoty hriwnje

	11. 10.	10. 10.		11. 10.	10. 10.
Płanica	199-201	199-201	mav	—	—
rožka	156-158	155-157	woka	17,2-2,0	17, -20
jačmjeń, nal.	—	—	wódre lupiny	—	—
jačmjeń	175-185	175-185	bołte lupiny	—	—
wows	134-139	134-139	soradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuk	—	—
płačć. muka	25 0-28,2	25,5-28,5	lany wosuk	10,3-10,5	10,3-10,5
rżana muka	20,2-22,7	20 2-22,7	such. truhanć	1,20-1,50	9,20-9,5
pš. wotruby	2,4 2,75	2,40-2,75	brnj. kruch	—	—
rżane „	8,40-8,80	8,4 -8 -	syno, 50 ke	1,90-2,25	1,30-2 25
raps	—	—	rżana stoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hroch Viktor	22,0-26 0	22,0-25,0	jačmjeńć „	0,45-0,6	0,4 -0,6
lane symjo	—	—	wowana „	0,45-0,6	0,45-0,6
pjeluški	—	—	liečna	0,45-0,6	0,45-0,6

Napoleonowy „čornidłowy nopašk"

Chorosć Amerizanow wjeli sdžerać, kotrejž maju wosebje rěkaju stawiznjiski bohnosć, je powschitkownje znata. To žu wosebje Franzowsojo pschi pschebawanju wójnskich dopomnjenkow na bitowischzach mohli wuwuzicz. Ale tež jedyn wikowar je staroztnosćemi w Pariju je s tohole waschnja sabłudzu czerpacz wdžak. Starscha Amerizanka jeho klamy wopytawschi pschezjuschli je za wužami, kotrejž wosće nekajsele historiscje wažnosće nježi. Słónczuje salubi bo jej starzy czornidłowy nopaschk, kotryž njebě brje zjyła niczo winojty, ale wo kotrymž wdžejsche wikowar hnyhom dobre stawiznu powdacz. Je to był czornidłowy nopaschk krała Napoleona, kotryž je won hacz bo swojeje smjerzcze na St. Helena wuzikwał, so by swěsčał swoju kulku zywjenja. Won wobtrecži swoju rěcz hischcze z tym, wudawajo, so je czornidłowy nopaschk kupił wot jeneho potomnika hrabje Bertrauta, kotryž je Napoleonej dworny wošlał hacz do smjerzcze. Wosłoženo wo wschich tutych pschisłowonjenjach słoni Amerizanka rady bo požadanje płaczisny 50 dollarow a wotebje je swojej drohocžiłku zyle sahorjena.

Krótko po tym sastupi sajo jedyn amerizanski kupz do kamow a po nasłonjenju prózowesche bo wikować, też tutomu „Napoleonowy czornidłowy nopaschk" pschedacz je hamžnem rjanym pschednoschkom, hal, s nimale žamžnymi słowami. Hdyž bě je swojej rěcju hotowy, wuhlada won nabodo k najwjetschim stróželam prenju kupowarku psched sobu stejo. Bě pakzit teho wostajiwschi bo wrócžla a zyły pschednoschk wo Napoleonowem czornidłowem nopaschku k druhemu rosej žłuschata. Won czuješche so wjeso w najwietschich wulkosćach. Ale tu wumoži jeho džiw. Amerizanka k njemu pschistupiwschi saschepta je mu do wucha: „Wosom pschednoschkje mi też tutón czornidłowem nopaschk. Pschetoż, mějetel Napoleon biwaj czornidłowej wosoki kał na St. Helena, potom bych chcyła wobaj wobhdžeć. ct.

Fasci Femminili

Kaž je powsitkownje znate, je Mussolini wulke organisacije wutworił, zo by hólcow a młodžencow ele w fašistiskim duchu woćanył. Zo wobsteja pak też wulke zjenoćeństwa za žónsku młodžinu, hudźa jenož někotrym znate. Liča sobustawow je zrosła na wjac hač sto tysac. Organisacija „Fasci Femminili", na kotrejž hłowje steji jedyn generalny sekretar, wobsteji ze 4000 wotnožnych towarstwow, kotrymž přisłuseja žónske ze wšěch stawow. Tutym zjenoćeństwam žonow je so přidowěriło fašistiske wukubłanje holcow, kotrež započina so hižo w najprjedšich létach džěćatwa. Rozeznawajn so tři skupiny. Do prěnjeje „Mała Italčanka" mjenowana, słuseja dźěći hač do 14. živjenjskeho léta. Do druheje skupiny „Młoda Italčanka" liča so młode holcy do 18. léta, a treća skupina „Młoda fašistka" wobsahuje Italčanki hač do 22. živjenjskeho léta. Mussolini by najradšo z přichodnych maćerjow Italskeje wopraudźiłoby idealne postawy sčinił, tohodla je wón wosobinscy dźewjeć kaznjow za wukubłanje žónskeho spłaha postajił, kotrychž wobkedźbowanje je njedźiwajcy wšo je propagandy na papjerje jednoriše hač we wopraudźitosći. Někotre z tutych zasadow rěkaja: 1. Winowatosće jako dźowka, sotra, šulerka a přećelka su z luboscu a radosću dopjelnić, bywa-li to z kluwłosti też ćežko. 2. Wona dyrbi swojeho Duce lubować, kotryž je sčinił wótčinu wjetšu a sylnišu. 3. Wona dyrbi so z radosću přikaznjam předstajenych podwolić. 4. Wona dyrbi być zmužita, so tym přećiwjeć, kotrež k złemu napominaja sprawnosć wusměšuja. 5. Wona dyrbi so wšeje hłupikojteje hordosće wzdawši wšo rjane a zdobne lubować.

je.

Rozwjazanje mandźelstwow a wopyt cuzych

W Ameriźy wobsteji wulki swójk mjes[illegible] pschijećelomaj. W jenotliwych amerikanskich italskich [illegible] snatym waschnju bo dźesicz dacj jara wichelake mjenjowe. Paradis ja cźłowjekow, kotrjż maja musnc, jako rěka pschijsć, je stat Nevada. Tu cźinja žebi někto jako jenoc liwe mjesa mjes sobu wulku konkurenzu, hdyž so mandźelstwa najpschinichcho a najpschijomnischo rozwjazuja a to tohodla, dokelž je najspěschnischa mózjnosć so dźesicz dacj z khłym pohonom za wopyt zuzych a z tym wulkomózjnosć k sakhtuzbje za mesta. Rekord w rozwjasowanju ma w tu khwilu městačko Reno a też tute bywa kli słužnje wuhrožene wot słytnych městow Nevady, z kotrychže kóžde postajiješ nowy rekord.

W běhu jeneho tydženja wupraji so w Reno něhdy 250 rozwjasanjow, a žudnik trjeba k tomu jenoj tyc termin, schtož móže žebi cźłowjek pschi hobrikej produkcji na rozwjasańskich wuzudach muzlicz. Swjetscha mandźelskaj po 10 mjenschinow trajazym jednanju. nistwo sajo wopuschcicz. Sajimawe je mjes druhim swěsčenje: Namjety na rozwjasanje pokhadźeju w [illegible] z dźesacz padow wot žonskich w starobje nje khžeze So njedyna so pola wjetschiny wo zwobodu, ale wo dźelenje wot tukhwilneho mandźelskeho, pokazuje wopraw dźitosć, so ma stawnistwo nimale runje tolko dźela [illegible] žudnistwo, pschetoż wulki dźel rozwjasanych sastupi sdź dźeń po dźelenju sajo do noweho mandźelstwa.

200 lět hłowna kobłarnja w Celle.

Kobłarnja w Celle, hdyž so znate hannoverske konje plahuja, wobsteji nětkle runje 200 lět. Z přileżnosću jubileja wotmětchu so zajimawe předwjedženja. Přez 10 000 přikładowarjow běše přitomnych. Mjez čestnymi hosćemi běše też němski minister zeživjenje a ratarstwo. Na hornim wobrazu widźimy štworozapřah Celleskich šumjelskich zrěbeow. Dolny wobraz předstaja dresěrowaneho zrěbea „Dürer I".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent linydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, znajeny dyrbi linydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy linydom, najpozdźišo do 48 hodźin płsnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 242 — Budyšin — Pjatk, 14. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Breitscheid wo planach něhdušeho kronprynca

Sćrjedu je žo w Spandawje prěnja wulka wólbna demonstrazija sozialdemokratiskeje strony wotmětła. W njej sozialdemokratiski wjednik dr. Breitscheid najprjedy Papenowu rěč w Mnichowje a dotalnu politiku Papenowcho knježerstwa kritisowaše. Potom na „Vorwärtsowe" wotkrywše wo planach něhdušcheho kronprynza pšchehdže, kotryž je pjeza rjekł, so jeho Hindenburg w pšchichodnym času za sastawarja Němskeje pomjenuje, a so Hindenburg potom wróco stupi. Kronprynz by žo na nětiskotatnu wobrnu, na schkitazu polizije, kotraž by žo nětiskemu staci podstajika a na 100 000 muži wobronjenych stahlhelmarjow sejerał. Jako pomocnikow sa tutón plan je pjeza a Papena, se Schleichera a Hindenburga mjenował. Jeho pschiwižowarjo a wón žu žo pjeza rosćěhowali, sa swoju rěč wojowacź, a hdy by trjeba było, sa nju wumrjeć.

Němske knježerstwo je, kaž je hižo sdźěliło, hnydom po wojerwjenju tejele powěsće jej napschećiwo stupiło, prajiu, so wo tychle planach niczo njewě, a so žu wone hole wumyślenki. Kronprynz pak je žo dotal kondźił, sapřeć, so žo s tajkimi planami saběra.

„Mi je", Breitscheid praji, „wožobinźy derje možno, „Vorwärtsowe" wudawanje dorasnje podpjerać."

Hdy by Hindenburg ras prajił, so dale wjazy žobu njeczini, by pucź sa sastawarja Němskeje próstny był. Wosćajcowny potom pschi tym, so ma něhdušchi kronprynz cźaš sa pschihódny, žiwoje plany do skutka stajicź. Tónle strach by był, hdy by žo lud s zyle druhimi mozami njewobaral, kaž hacź dotal". Breitscheid měnjesche, so žo tutomu planej wuchak wožoba němskeho presidenta napschećiwo stata. „Tym pschećiwdźewjeny, so by knjes s Hindenburg tymle planam, s kotrychž do skutka stajenjom by žo wustawa sjawnje słamała, rasnje na pschećiwo stupił.

Socialdemokrat Wels přećiwo Papenej protestuje

Němski kanzler je w swojej Mnichowskej rěči rjekł, so je tkždy s ludowym njepschećelom, kotryž žo jadnje sady Papenowcho knježerstwa njestupi. Pschećiwo tejle sadze je jedyn se sozialdemokratiskich wjednikow, Otto Wels, sjedu pišomnje pola statneho sekretara němskeho presidenta **wótry protest sapodał** a žebi žadał, so by žo tónle protest němskemu presidentej dale dał. Statny sekretar Meißner je wotmolwił, so tole pschećeje hnydom dopjelni.

Hitler před delnjobayerskim ratarjemi rěčał

Hitler je žebi wotmyślił, hacź do 6. novembra w 60 sjawnych wólbnych shromadźiznach rěčeć. Sćrjedu je w Pěćingu w delnim dole rěki Inna rěčał. Něhdże 10 000 ratarjow s delnjeje Bayerskeje a wokolnsće a s tamneje strony awstriskeje mjeju bě žo sejschło. Hitler Papenowy hospodarski program wótro kritisowaše, kotryž we wopranidźitosći jenož k tomu dotrjebje, jakožtom materialnu a duchownu nusu hischeje bóle pschiwótsći. Pšches to tež hischeje bóle skladne rěče njemóża pomhacź.

Wěrny smyšł 13. augusta njeje niczo druhcho był dyžli pospyt, nazionalno-sozialistiskemu hibanju samołwitosć napołožiću, tola jemu nusny wliw njedacź.

To zyły lud wě,

jenož knjes s Papen hischeje praji, so je na wopak: „Pak: žo w naschim smyśle knježi a potom budźemy my sa to samołwitći, pak so žo w naschim smyśle njeknježi; potom žu druzy sa to samołwitći. Njewěrju do žaneho knježerstwa, kotrež njeje w ludu sakótwjene. Wot horka žo kheja njehodźi twaricź, ale wot delka. Njewěrju do žaneho knježerstwa, kotrež konja wot sady gratuje. Sakładу stata njesju knježerstwa, ale lud". Měšćanskim stronam a politikarjam, kotśij žu wot nowembra 1918 spali, njes tym so je nazionalny sozialismus dźěłał, wón wotmołwja: Dźenża njeje cźaš wjazy waschi, ale naschi. Hdyž je knjes s Papen rjekł: „Sćeje tu jenoź, hdyž je tu nusa", potom wotmołwjam:

„Haj, hdy by žnoje tu było, potom njebych trjebał tu być a njebych tu był."

Njebudu cjerpicź, so cźile tak njenowatni měšćenjanšzy politikarjo ludowe shromadźenstwo, kotrež je nazionalny sozialismus w kruthym dźěle natwarił, rostorhaju, ale němšći lud saže šnutska sjednam. Wěm, so s tym wumělenjenje sa nowu wulkosć němskeho ludu wutworju.

Nacionalni socialistojo němskonacionalnu zhromadźiznu rozbili

W **Bremerhavenje** žu nazionalni sozialistojo žjedu wólbnu shromadźiznu, w kotrejž nacźolny kandidat němšći nazionalnych we Wesersko-Emskim wokrjeżu, Hinzmann, rěčeše, rozbili. Němskonacionalni žo do nazionalnych sozialistow s pukami dachu, pschi cźinjż žo wjele wožobow rani. Też sakrocźozej policiji nazionalni sozialistojo napschećiwo stupachu. Wjele nazionalnych sozialistow je žo ranilo.

Nacionalni socialistojo zhromadźiznu němskonacionalnych zamylili

Sćrjedu žu nazionalni sozialistojo w **Frohnawje** pola Barlina němskonacionalnu shromadźiznu samylili. Mjes tym so němskonacionalny rěčnik rěčeše, žo do shromadźiny **bomba žółtego pluna cźišny.** Dla pluna, kotryż žo po sali rosćěri, njemóżeše rěčnik dźěłcki cźaš rěčeć. Pschitomna policija dweju nazionalnju sozialistow saja, kotrejuž shromadźiznu wobdźěliwšy winowachu, so staj bombu cźišnyła. Hdyž bě žo sala wuwětrowała, a hdyž běchtaj žo winikaj wotwjedłoj, so shromadźizna k konzi dowjedże.

Krwawne puki w kasarnach wudyrneho wotdźělenja

W Luttern pola Braunschweiga běchu žo tele dny mužstwa nazionalno-sozialistiskeho dźěłowcho Rěhra mjes sobu swadźiłe. Někotši łěhwarjo žo bóle ako mjenje cźežko ranichu. Młodeho njedawno woženjeneho inżenierta žu se hłubokej ranu na hłowje do zhorownje pschinjeli. Cźežko ranjeny je tam wumrjeł. Jeho pschilušni žu nazionalnym sozialistam sakałali, žo pschi khowanju wotdźělej.

Dźewjeć měsacow jastwa město sydom lět khłostarnje

Psched wožbetym žudom w Schwódnizy w Schlesyskej statny rěčnik namjetowaše, wobskorzeneho muża němskostatneje thorhoje k khłostarni na žydom měžazow zaždźić. Muż němskostatneje thorhoje bě do wobschérneho prozeża sapleceny. Pschi wólbach do němskeho hejma běchu jenoho nazionalneho sozialista morili. Statny rěčnik mjenjesche, so je sarażenje sawinował. Sud pak mózesche jenoj dweź cźišcź, so je brón sajerwinował.

Francowski pósłanc chce Barlin wopuścić

Nětcźischi franzowski pósłanc w Barlinje, François Poncet, je do Němskeje pschischol, so by pschećiwnosće mjes Němskej a Franzowskej wotstronił. Kaž pak žo sda, je nadźiju spuschćił, so žo jemu to poradźi. Tohodla je w Pariši prošył, so bychu jeho z Barlinskeho sastojnstwa wotwołali. Jako jeho nasłědnik žo franzowski pósłanz w Madrid'e, Jean Herbette, mjenuje. François Poncet w tu khwilu w Pariši pschebywa. Wutoru wjeczor je dołhe rozrěčenje s Herriotom měł.

Herriot do Londona přijěł

Franzowski ministerski president Herriot je sjedu w nozy po 11 hodźinach do Londona pschijěł a so z dwórnischcźa do franzowskeho pósłanstwa dowjesł.

Do stejischcźu, na kotrejž je jendźelsky ministrojo pschi jednanjach z Herriotom staja, by z knježerstwa praji, so žo Jendźelska njeje na žane waschnje na njecźišo stajasała. Też njeje wěrno, so žu jendźelscy ministrojo nowy plan wudźěłali, kotryż dyrbi žo Herriotej pschedpołožić. Jeli so pak by franzowski ministerski president někajke franzowske plany jendźelskim ministram na wědomje dał, bychu na nje wěsće z wulkim sajimanjom pohladali. Wěsće pak je, so žo Jendźelska do žaneho dojednanja na europiskej twjerdźinje njesłojaja. Tohodla žu w jendźelskim knježerstwje plan wudźěłali, z kotrymž žo franzowski plan sjednori. Po nim by žo franzowske žadanje sa bjespłatnym mohło dopjelnicź najprjedy z **dojednanjom we wobšahu Kellogowcho pakta,** pschi kotrymž by žo niz jenoź Jendźelska, ale też Amerika wobdźělita, potom z **„kontinentalnym protokollom",** w kotrymž bychu jenoź kontinentalne staty winowatosće pschećiwo nadpadnikej ald. pschewalse, mjes tym so žo Jendźelska njeby pschi tym wobdźělita. Po jendźelskim měnjenju by žo Němscej jako wurunanje dyrbjała runopranosć pschipóznacź, a Franzowska by žlubiła, so w khětrej měrje wotbroni.

Francowski pósłanc pola Hoovera

Amerika dyrbi sa bjespłatnosć rukowacź.

Sćrjedu popołdnju je franzowski pósłanz **Claudel** we Washingtonje presidentej **Hooverej** źdźeił, so budźe Franzowska, pschedy hacź budźe někajkemu wotbronjenju pschihłosowacź, dojednanje se Sjednoćenymi statami połnóżneje Ameriki žadacź, w kotrymž Amerika sa franzowski bjesstrachowanje rukuje.

Nowaj francowskaj podmórskaj čołmaj

Franzowski namórnistwowy minister Leygues je namórnistwowemu arsenalej w Cherbourgu porucił, so byschtaj žo nowaj podmórskaj cjołmaj tworicź zapocźałoj. S nowcju łódźow **žódže** 1500 tunow wody wutcźischcź a smjeje tón žanny typ kaž potepjeny podmórski cjołm „Prométhé".

Motorizacija francowskeho wójska

W franzowskim wójsku žo motorisacija pschewjeduje. W pschichodnej wójnje budźe žo wójsko niz jenoź po żelesnizy, ale pschede wschěm z automobilemi a motorikimi kolami pschewožowacź. Wětarskowy minister **Painlevé** je źrjedu na **lětnej holczinje** reserwnych offizerow automobilowcho korpsa na ważnosć motorizacije za wójnu pokazował. Dźenża może franzowska industrija 201 000 automobilow sa kóżdo natwarić, a jeli so by trjeba było, tule liczbu na 800 000 powjetschicź. Motorizacija wójska wo wupschchu rosćudża. S jeje pomocu hodźi žo po wulkej dróhowej žyczi wójsko a material spěchnje a łahnje na jene městno dowjesć. Tanki a f maschinskimi hźělbami wuhotowane automobile sa hódźinu po dróży 30 kilometrow a 12 hacź 15 kilometrow po kóždej druhej krajinje pschejedu. Sa to žu žo tamne worstowe potwory natwarile, kotrež móża wjsko potorhacź. Wschě tele nowotnosće žo f operazijskej formu a strategiju nałožeja.

Čahi hłódnych po cyłej Jendźelskej

Po dróhach industrijowcho města **Belfasta** w połnóżnej Irskej hischcźe panzerowane wozy jěźdźa. Do wjele dróhow njemóże žo dla barrikadow dóńcź, a 3000 policistow stajnje po dróhach khodźi. Wschě hromadźe žu njenčrcy, kotrež žu žo „f cźahom hłodnych" 15000 dźěłonjemějerjow k radnišu słuhźile, hdźo pjecź kmjertnych woporow a wjele ranjenych žadale.

Dźěłacjerske swjazki žu, so bychu dźěłonjemějerjam žwoje sympathije wopokazałe, wobjamkle, generalny strajk wuwołacź. Połnóżnoirski ministerski president, lord Craigavon, je na to pschipowědźił, so budźa žo kóżdy podpjerjy za dźěłonjemějerjow na nowy tydźeń pruhowacź, a so je žo pódła teho w twarnischcźach łódźow twar nowych łódźow skałał, na kotrychž budźe žo 18 měšazow dźěłacź.

Konserwatiwna „Morning Post" měni, so žu žo „cźahi hłódnych" se Schottskeje, f kommunistiskim wjednistwom do jendźelskeho dźěła Irskeje, Ulstera, rosćěrile. „Cźahi hłodnyche žo po zyłej Jendźelskej organisuja a žo se shromadnymi cźahami do Londona kóncźa. S tymile cźahami dyrbi žo mjenje wožbud dźěłonjemějerjow pokěpschicź, hacź jich k njespokojnosći a k nahłuknosćam nadpjeracź. Hižo nětkole žu žo mjenjsche cźahi hłódnych na pucź do Londona nałtale. 27. oktobra chcźeja hobrsku demonstrazijn psched delnjej fejmownju wotnjeć, jeli so knježerstwo, dźiwajo na to, so tola něchtó tole derje organisowane hibanje f pjenjesanni podpernje, pschećiwo tomu skónčnje njesakrocźi.

Zběžk w Bołharskej?

Po powěsćach, kotrej žu schtwórtk do Athena doschle, je w południowej Bołharskej zběžk wudyrił. W Nowokopskim wokrjeżu (w bołharskej wjecźornej Mazedonskej) njedaloko grichiskeje mjeje je pjecza zběžk wudyrił. Bołharscy wojazy a offizerjo namjesnje garnisony su pjecza mjesu pschekrocźili a žo grichiskej wjschnosći poddali.

Strach w Mukdenje

Mordarstwo na sjawnej drósy.

W Mukdenje su chinesyy rubjeznisy snowa spytali, ludzi wotwjesci, pschi czinu su mandzelskeho jendzelskeho knihwjednika Woodruffa konzowali. Woodruffowa so hromadze se swojimi dzesimi s automobilom do schule wjesesche, do kotrejez dzesi khodza. We hlownej wobkhadnej drósy nowcho Mukdenskeho mesta na dobo wobreanjeni rubjeznisy automobil nadpadzechu. Wosolowy wjednik czyssche s polnej spschnoscu nimo rubjeznikow jesz. Tuzi pak bo automobila stelachu a wjednika czejko sranichu. Wós sasta. Woodruffowa se swojimi dzesimi s njeho skozi. W tymle wokomiku wutsel Woodruffowu na mesce mori. Dzesom so poradzi, do jeneje khaze czekanyes.

Po veteranach farmarjo

S Washingtona so powe, so je so hizo 5000 farmarjow sa „czah hlodnych" do Washingtona samolowilo, so bychu 4 dny dolho pschecziwo njedobazajej knjezesstwowej pomozy sa farmarjow protestowali. Najwjazy tychle farmarjow se statow Jowa, Dakota, Nebreska, Wiskonsin a Utah pichiidze.

Ze Serbow

W Budyschinje, 14. oktobra 1932.

— **Meschczanske dziwadło.** Djenza pjatk we 8 hodz. je prenje abonnentne pschedstajenje D. Wospjetuje so Jurja Jarnowa wuspesna Winika opereta „Hajnkez Khrystla". Jarnowa pschitulna hudzba a woseje berje wuhladkowane pschedstajenje pschinjeseschej operecze w Budyschinje taiki wuspech. Ssobotu 1/9 hodz. pschedstaja so Jana Straußowa hlawna opereta „Zigansti baron". Direktor Sygula hraje sto rólu zupana. Tuta opereta so njedzelu popoldnju w 4 hodz. wospjetuje, wjecor pak opereta „Hajnkez Khrystla" z Ernu Hübschmannez we hlownej role. Pschihotuje so wjeselohra „Sswobodna cejr thmanenu" a opereta „Holczka s Czornego lesa".

— **Hósne kartowanje sa wólby do nemskeho heima** su wot njedzele 16. hacz do njedzele 23. oktobra 1932 we wólbnym hamcje w Budyschinje na radnizy w 2. poschodze wo istwje czisko 16 k wobhladanju sjawnje wuloženе. So tuchu do nich pohladake, porucza so wosobje wosobam, kiz su wot poslednich wólbow do nemskeho sjejma sjewoje gudlo ale bydlenje smenite ale wólbne prawo dostake s wukupjenjom s nemskostatneje waboru abo s dokonjenjom 20. leta ziwjenja. W dwelomnych padach ma so wobydleniske pschiinjewjenske wopismo abo narodzenska liscina pschedpokazi. Wólbokhmani, kotrizi nekto hizom wedza, so budza wólbny dzen swonka Budyschina pschebywacz, so prosicha, so buchu z czasom namjet stajili na hósne wopismo a z tym njebychu czakali hacz na poslednje dny. Wobydleniske wopismo a puczowanski paz matej so zobupschinjesca.

— **S njewernym wudawanjom,** so chze jemu pozczonku nasajtra wrocicz, je twarsti samkar Kurt Bruno Wuschik w Budyschinje pjeza jeneho dnja na konzu augusta 1931 82letneho rentnarja Jana Schewza namolwit, so by jemu 7 hriwnow pozczil. Schewz pak njebesche pjenjezy saso dostal a besche Wuschika na to jebanstwa dla wobskorzik. Budnski lawniski zud besche winowaneho k 5 mesazam jastwa sasudzik. Wuschikowe powolanje besche so sachilo. Po sapodatej revisiji so psched krajnym sudom snowa jednasche. Wosta pschi prjedawschim khkostanju a Wuschik shubi czesne prawa na 5 let.

— **Kal kradnyli.** Poslednje dny su z jeneje fahrody pschi Wjelecanskej drósy 25 hlózczkow czerwjeneho kalu kradnyli. Wo sdzelenja prosy kriminalne wotdzelenje w Budyschinje na Ortenburgskim hrodze, telefon 2802.

— **Zito kradnyli.** 12. oktobra su je sapschahowemu wosa, kiz z rozku z Kumwalda do Hornjeje Hórki jedzesche, 3 mechi, tózdy 50 kg. czezki, rozki kradnyli. Paduschstwo je so najskerje mjes Kumwaldom a Hajnicanskej horu stalo. Bechu dwaj dolhej a jedyn krótki mech z rozku.

Wo wopyce nemskeho kanclera w Mnichowje. Wobraz predstaja powitanje na radnicy w Mnichowje. Widzimy nemskeho kanclera pri powitanskej reci Mnichowskeho wyssheho mescanosty dra. Scharnagela. Pri kancleru (zlewa) steji bayerski znutrkowny minister dr. Stützel.

Mechi njebechu wosnamjerjene. Schtoz je nescho wobkedowak abo moze nescho k paduschstwu sdzelicz, so prosy, so by to kriminalnemu wotdzelenju w Budyschinje na Ortenburgskim hrodze abo zandarmstwu w Budestezach wosjewili.

— **Kruta zyma po horzym lecu?** Po wschitkich najsnjenjach wjednawustojnych smejenny pschichodnu zymu je wurjadnje niskimi temperaturami liczicz. Zyma knjeze nebudze tak kruta kaz w zymomaj 1911 a 1921. Wsecko najchimy w zymje 1928/29 zyle wurjadnje niske temperatury. Psched tutej zymu pak njemeskachmy zaneho horkeca. Wjedrawustojni wocakuja dolhu zymu.

S **Borka.** (Pschi wotrescowanju halosow z padnyl.) Wobzarujomne njesboze potrjechi wczera popoldnju wokolo 7 hodz. 26letneho wozenjeneho dzesoweho pomozneho dzelacerja Matka Jaincza z Komorowa pola Klusicha. Snjesbozeny, kiz pola hamtkeho chowaneho mischtrstwa Budyschin-zewjes (Bautzen-Nord) dzela, besche pschi resanju halosow na worjeschinje pschi Muzakowstej drósy zyle blizko kilometrikeho kamjenja 4,0 khetro wyssoko z rebla padnyk. Padnjenje, pschi czimz trymz je so potrjeheny khetro czezko nutska sranik, je by pjeza tehodla stako, dokelz je halosa wotprazhnyla, tak truz chzychu hizom z powjasom wot sdonka wotlemicz. Ssobustaw Budyskeje sanitetneje kolony Czerwjenecho kschiza poskicz snjesbozenemu prenju pomoz a postara so, so jeho se sanitetnym autom do khorownje dowjedechu.

S **Bélschez.** (Wobthodny auto a czezkowy auto do so srajskoj.) Wutoru popoldnju tu wobthodny a czezkowy auto do so srajschtaj. Wobthodny auto pschijedze khetro speschnje po horje bele a dyrbjeische zyle njejapzo spinacz psched autom k transportowanju czezkow, kiz so pched Opizez pjekarnju sawrocz esche. S tuteje pschicziny poca so wobthodny auto wjerhacz a so na stronu stocz. Pschi tym plót jeneje zahrodki zynje wobschkodzi. Wós so wesо sam tez wobschkodzi. Ludzo na sbozo do schkody njepschidzechu.

S **Mulkeje Dubrawy.** (Nowy wobthod.) Ssobotu 15. oktobra wotewri k. P. Günther tu na lezownicy kupca Alfreda Oberhäusera wobkhod se seleninu, delikatessami a kolonialnymi tworami.

S **Rakez.** (75. narodniny.) Tudomny wjesnjanosedz Keller zwjeczesche 11. oktobra czily a strowy swoje 75. narodniny. Dosta mioho sbozopschecerow, mjes nimi tez wot hamtkeho hejtmana a gmejnskeho sastupnika. Knjes Keller hizom 16 let k lepschemu Rakezjanskeje wosady skutkuje.

S **Wósporka.** (Kóni kupny kolesarja.) Pórdzelu so poldnja wokolo 1/4 10 hodz. sta so spodziwne njesboze po puczu z Kotez do Luska. K. Kanft z Wósporka pschecerjesche na swojim jedzinym kole sapschah. Nadobo nastrózany kóń wokupny a Kanfta do praweje nohi z taikim wotmachom dyri, so tutón se zywojim kolom do pscherowa padze. Swarjenja su bohudzak jeioz lohke. Njesboze wuczi, so mamy z kolom sapschahi pschedkladniwje pschecerjechacz.

S **Luwczicz.** (Ssudnistka powesc.) Mlynski mischter Ota Bielenberg lesche prjedawschcheho wobhedzerja Lumczanskeho mlyna Räislera wobskorzik, dokelz je jeho pjenjez z njewernym mudawanjom wo swojim dolhy namotnil. Ta by do jeho wobkhoda jako wobthodny wjednik sastupil a 16 000 hriwnow do wobkhoda tyknyk. Wobkhod besche njedzíwajcy teho swrischczak a mlyn so zindnischi pschedawa. Lubijski lawniski zud besche Räislera dla wobschkodzenja k 6 njedzelam sastwa sasudzik. Räisler so pschecziwo tomu zudej powoka. Powokarske jednanje pched wulkej stanstej komoru Budyskeho krajneho zuda so wotmje, dokelz je hischcze trjeba wjazy swedkow zlyschecz.

Ze **Sernjan.** (Radupodawanje.) Pucowanske dupodawanje za macerje w Sernjanach, Pöskecach a

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Juzuocjesla lbyla.

129] (Pokracowanje.)

Tale njeswuczena nowinka wschech Puczinczanow wabjesche. Straszu do klamow pohladowachu, psched wukladnischczom stejo wostawachu, twory jej ledzbnje wobhladowachu, ale proh njebechu dotal pschekrocziti, ani hdyz jich Salomon w durjach z czapku w ruzy pschepro schesche: „Dzen dobry buro, dzen dobry burowka, pojcze dale, moje klamy sej wobhladajcze, ani sa kroschik sej njetrjebacze kupicz, darmo wam schkleniczku palenza naliju, so bysches so wohrewali, darmo wam dulku plazkow sa dzesi sobu domoj dam." Podarmo wabi, podarmo sluba. Puczinczenjo maja swoju „heju", do klamow dale k Salezom a k Zizkejom khodza, do korczmy dale do stareje a noweje. Dzesi su dzesi, tych njepowuczijich. Wobkhadaja druhdy klamy a tu pschikhadza knjeni Steinerowa s najlubosnischim posmewkom swoje wobliczo porjenschejo.

„Czeji dha je ton rjany holczk?" so lesnje prascha a dzerzi njes porstomaj zokorowy kjeschk. Kaz hdyz do wroblow tselischi, tak so dzesi rospjerjescha a potom hakle, hdyz je so klamarka w klamach shubila, so s nowa shadzeja.

Ani mlodzina njemoze swoju wczipnosc z pschewinycz. Dybsacze noze, trudki, tobakowe meschki a móschnicki sej holzy njedzelu wobhladuja, pjerschczenki, debne jehly a namuschniki holzy k zebi wabja. A tu njepschikhadza ani knjes Steiner, ani „Frau Steiner", ale z durjemi won pschikhadza „knjeniczka". Pschikhadza w kreb czerwjenym, kaz na czelo pschilatym wuskim czenkim naprédkuu, w belym schórzuschku, pod krótkej zutnicku wukukujetej do czerwjeneju nohajzow a czorneju czizjow wobukej nózju, kaz mjetel so nad belym czokom na wumelszych czesanych wlosach czerwjena kekla tschaze. Sasmeje so a s powoczinjeneje huby sablyschnje so rjad drobnych subczkow kaz dziwjeje loczy. Pohladnje a s czorneju wohmiveju wocekow dyri blysk a schtózkuli s holzow je s nim sajaty a so wottschahaju, kaz by so jemu stako; kaz je zarom pokaty so hacz do wuschow sazerwjeni, kaz k semi pschikowany je složenymaj wocomaj tu steji a jemu so sda, kaz be ruzy a nosy mes sputanej.

„Pójcze dale", knjeniczka so posmewknje a schwiholi, „njebojcze so a pójcze, budzesce widzecz, kak tunjo kupicze, kak spokojom budzesce, kak derje wam pola nasz budze."

„A czemu bychmy k wam khodzili", jako preni Zymburez Merczin wotmolwja, zylnik po nanje, „nam je so psched wami derje wjedlo a bjes waz tez powjedze". sawroczi so a wschitzy sa nim wotkhadzachu.

„Phi, ta ma woczi", pluwaja holzy.

„Phi, ta ma drastu", pluwaja holzy.

„Phi, tu su sprostazu", wuplunje knjeniczka w klamach, ale wobkladniwje a njelezo, so to njeby nichto zlyschal.

„Ale njewuspech knjeja Salomona njewotstrascha. „Mjelczcze a mejcze sczerpnosz", zwojej pomozniky napomina, „tak rucze hacz knjeja dzelnostojo pschindu, te khupe burste paznu k nam polcze a my jich budzemy pjanych a zyle woskobanych z klamow mjetacz."

Pschindzechu knjeja inzenerojo, pschindzechu knjeja dzelnostowje, pschindzechu tez „bundazy" a poca so twaricz. Knjeja inzenerojo mejachu sa klamami zwoju wosebitu zjiwiczku, „winarnja" be na jeje durjach napisane a czerwjene winko jim tant czerwjena knjeniczka noschesche. W klamach hedzachu knjeja dzelnostojo, palenzki pijachu, rybiczki we woliju pschikuzowachu a tym knjeni Steinerowa poslusowalche, wonka na dworje pod dwemaj jerowzomaj sa hrubym, I beskow sbitym blidom na dolhich skladzenych deskach dzesacerjo hedzachu a klamar jim hnydom se hudka schery, mutny palenz nalivalche. Ssamo z Pejka knjeja wyschkojo sem jedzicz pocznu, tez zelesniczny sastojnizy sem pschikhadzachu a Puczinczanam bu nadobo jasne.

„Ssodoma, hotowa Ssodoma tam je", rjekny zimnoscez Schczerba.

Sskowo so pschimny a klamam hinak njerekachu hacz „w Ssodomje".

Rjany mer letnich wjeczorow be so minyk. Do czichich nozow holczesche italski wjesoky spew, nemske klesczesche wadzenje, khchik rozsahlych khlokow, sadwelne wo pomoz wolanje klotcho czlowjeka, dyrjenja z ruku a se toporom; ale wjesy so wjazy sanicz njemejesche, besche jej to wowschednilo. Jenoz to wschech mjersa, so dzelnostojo kozdu sobotu nisdu w klamach wuplaczeja a so dyrbja schi tez burja tam po pjenjezy khodzicz. Sa blidom sjezi pschi wuplaczenju nisdy knjes Steiner, poklonja so a poznje kuje, „telko rjanych pjenjes knjes dostawa a nicso njedo sahkuzicz? Mam tu jara rjany dobercek na kabat, abo njezonku swjesceli a jej tele rjane rubischko kupi" — wo lesnje a pschecelenje rczecz, a tak rucze hacz sej to pocznje tworu wobhladowacz, je hizo shubjeny. Tu to hizo schkleniczka puncza pched nim stejt, hizo je ju wupi hizo ma tworu zalwalenu a w kapzy, hizo zedzi njes dzesnostami, hizo karty do ruki bjerje a hraje.

Ale zony strazuja ... Hdyz be so to dwoizy, sli krocz stako, bechu mjelczale, ale hdyz Orymsak schtwórty ras pomisdu dzesche, jennu zona pucz sastupi. „Njeponiju cze a njesahanibju cze pched ludzimi, so bych po tebje do Ssodomy schla, dzi, pschecezin sahzy, schtoz by sahkuzit, podpisaj nowu smenku, wopij so, ale spomjatkuj sej, tak rucze hacz ty i predkownymi wrotami pjany domoj pschicesehnjesch, ja i pohlenzu i dzecimi k starschimaj domoj wotendu. Strózbeho a duschneho czlowjeka zynje sej brala. tomu zynje zwerzu, lubosez a poskuschnosez pschihahala, ale niz wopitzej. Ty chzesch bycz Khrist, ale ja njezynm Khkowa, mam dzeczi a pot statoka mi skuscha — shradaj so a sastan, domiz je czas."

(Pokracowanje sczehuje.)

kich Pazlicach budže wntoru 18. oktobra 1932 ½2 hodź. w Sernjanach w hosćeńcu, pop. ½3 w Pěskecach w hosćeńcu a pop. w 4 hodź. we kich Pazlicach w hosćeńcu.

Pančic. Tak mjenowane „wujězdy do módriny", wyšša póstowa direkcija w Drježdźanach tydy srjedu a štwórtk zarjaduje a kotrychž cyle nawjednik znaje, so dźeń a bóle powšitkowneho znaća zwjeseluja. Tak přijědźechu wčera štyri wike autobusy z 120 pućowacymi z Drježdźan přez Radebork, Wulke Rědarjecy, Brětnik, Hauswalde, Ramnow, Porchow, Horni Wujězd, Pančicy do Jankich Kupjelow a naspjet přez Halštrow. Wšudźe, dźež bě něšto wobhladowanja hódne, so khwilku posta, wosebje w klóštrje, hdźež sej z nimale hodźinskim zapozdźenjom dojědźechu. Tu pokaza a rozloži jim k. wyšši wučeŕ Słodeńk historiske, wumělske, kulske, rěčne a hospodarske wobstejnosće klóstra a wsy. Hdyž pod torhožom zastachu, chcyše připad, zo klóstrski pohonč z połnym wozom kermušnymi tyncami nimo jědźeše, štož powšitkowne smjeće, toho chcyjotu a žortne přispomnjenja wubudźi. Z wulkim zajimom wobdźiwachu hosćo ponowjenu cyrkej, kiž je tak daloko wotróštowana, zo móže so w nowej wyše wobhladowarjam reprezentować. Potom spěchachu awta do Janskich Kupjelow, hdźež pućowacych direktor dr. Šołta powita a jim z drom. Ruskom rjanosćo a hódnosće kupjele pokaza a rozloži, tak daloko hač to krótkosć časa zmóžni. Po wobkhódbje kiwaše wačina z kofejom a tykancom. Při tym zabawjachu wašolacy wumjelcy z opery, Albertoweho dźiwadła a komikar z recitacijemi, spěwami a přednoškami žortneho razu přitomnych, kotříž so jim z bohatym přiwoskom dźakowachu. Tuta wokřewjeńka za cěło a ma słuša sobu do płačiny štyrjoch hriwnow, kotrež dźělnicy za cylu jězbu „do módriny", kiž wot přijachu hač do późnjeho wječora traješe, płačachu. Jakim su za tuni pjenjez wjele widźeli a su so spodi z wujězda do klóstrskeje wokoliny do sakskeje policy wrócili. Wospjet słyšachmy ze spodźiwanjom, kak rjane a wotměnjata tuta krajina je, kotruž mnozy z nich hišće widźeli njeběchu,

S **Kamjenza.** (Nowowutworjenje Kamjenskeho dźěłoweho hamta.) Sarjadniški wubjerk Kamjenskeho dźěłoweho hamta ma so po wojsewjenju prezidenta sakskeho kraineho dźěłoweho hamta po słónčenju swojeho hamtskeho cłaha kónc tuteho léta nowowutworić. Hospodarske zjednoćenstwa dźěłodawarjow a dźěłobjerjerjow we wokrjesu su so namołwjale, so buchu hač do 1. nowembra přisłušnikow a jich namjetnikow namjetowale.

S **Bjesdowow.** (Wo jědarju Justu.) Schewz Just, kotremu je so schtwore sajědojcenje dopokasało, je so krjesćanski Wrótkławskej mordarskiwowej kommisiji wuda je też swojej druhej mandźelskej Emmje Justowej, Kampžez, kotraž je 30. januara 1930 wumrěła, itom sawdał.

Hornich Bruśow. (Drjewo sa spomožerskich njesaćijerjow.) Tudomne sarjadnistwo knježeho dwora je dźěchto kčežiny wudźěłało, so by kraj dobyło. Sakosu a njeměli je darmo pschewostajito wschitkim spomožerskim njesaćijerjam, kiž móža sebi je wudźěłać. Schtóž ma sajim za to, njech so pola sarjadnistwa knježeho dwora samolwi.

S **Bagenza pola Hródka.** (Samomordarstwo na żelesnistich kolijach.) Mjes stazijomaj Bagenzom a Kopańzu namakachu na żelesnistich kolijach dospołnje roskuskowane mjeńskeho muzjskeho. Sću swědčili, so je namakany wikowar z kolonialnymi twarami Richard Schwartzer z Khocźebuza, wotrjehož su pjeca cźežke hospodarske wobstejnosće do smjerće sahnałe.

Semrěšoj: Bjedrich Eduard Römer, horncźerski jelmy wyschschi mischtr w Budyschinje, 77 lět; khowanje budźe njedźelu dop. ½11 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Hanža swud. Meyrichowa rodź. Schmidtgenez w Budyschinje, 74 lět; khowanje budźe jutśe sobotu pop. w 3 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje.

W času wusywa, symjo a rola

Hłoj: „Jedyn je ſ kralom, njech wschitko tu leji."
Sšymjo na rolu Knjes wuſywa Sswoje!
Mieje to wjeſele, pschećelo mój?
Sšymjo je Jeho a polo je twoje,
Stutk chże tón hnadny Knjes dokonjeć Sswój. —
Sswěru cźiń jenož tu pschejo to ſwoje!
Sšymjo na rolu Knjes wuſywa Sswoje!

Twoje to polo Knjes wobdźěła ſwěru,
Šně chże wón na wěčnje nadobyć Ssej,
Wodźiwš pšches ſkowo do tebje chże wěru.
Próza toh' Knjeſa njech podarmo nje!. —
Poſłuchaj, ſakhowaj, wopokaž wěru,
Twoje to polo Knjes wobdźěła ſwěru,

Polo wschak Boże je wutroba twoja.
Na njo wón wuſywa njeſprózninje.
Jemu ſo wotewrjej, wutroba moja!
Wón njech cźi wostanje ſwjeſelenje;
Mjeſadaj ženje ſej ſama być ſwoja,
Polo wschak Boże je wutroba twoja.

Lěto wot léta wón do tebje ſyše
Najlěpſche ſyznjeſchka ſ wobſtajnoſcju;
W ſymje a w lěcze ſe ſwěrnoſeju kryje
Wuſywy a wobara ſchkodowanju;
Deſchcźik a ſłónzo wón dawa, ſo tyje.
Lěto wot léta wón do tebje ſyje.

Sawěrnje, wulka je dobrota Boža!
Wopomnjej dźakownje dobroćiwoſć;
Na kedźbu bjeŕ ſebi kruće dźeń ſboja.
Twój Bóh cźe ſohnuje bohacze doſcź!
Dźakownje ſakcźěwaj jemu kaž róża!
Sawěrnje, wulka je dobrota Boža!

Hladaj ſo, cźłowjecze, njerjada wscheho,
Kotryž je roſſywak njepſchecźel ſły!
Cźekaj pšched ſwětom, wſchej hroſnoſcju jeho,
Staraj ſo wo ſwoju duſchu wſchak ty!
Dobre je, ſwěru ſo ſminuć wſchoh' ſkeho,
Hladacź ſo naležnje njerjada wscheho!

Twjerdemu puczej a ſkałobje ſpody
Njerunaj nihdy ſo, hewak je ſlě. —
Sšywy tu twoje dacź njemóža płody
Jeli cźi ſtwjerdinjena wutroba je. —
Jara je Bohu ſej tajkeje ſchkody,
Sšeli puczej twjerdy a ſkałoba ſpody.

Cźernje ſo ſchérja na polu tak płódnym,
Staroſcź, ſle łóſchty ſu ſe ſtrachom cźi.
Wobaraj kedźbliwje zadoſcźam ſchkódnym;
Wone wschak ſkazerjo wostanu ſli.
Wuſywy k žnjam doſrawicź njemóže młódnym
Cźernjow dla duſchacych w połnu tak płódnym.

Na roli dobrej ſywy pschinjeſe płody
Bohate, próza ſo ſapłacźi tam.
Doſpołnje roſſtamak hamor je ſpody
Boži wschak roli, — Bóh ſkonjat je ſam.
Dźeło, ſo njeſtanje ſywjej ſo ſchkody.
Na roli dobrej ſywy pschinjeſe płody!

Poſłuchaj, pschecźelo, puczje khodź Boże!
Sšymjo je dobre, daj wobnowicź ſej
Wutrobu, ſywjeŕ chże wopraſwdźe ſboje
Twoje, — tuž ſapſchimni jo kedźbliwje i njej!
Sa cźaſ a wěcźnoſcź to twoje je ſboje!
Poſłuchaj, pschecźelo, puczje khodź Boże!

O. a J. W.

Z Łužicy

* S **Korkymja.** (Pschistajenje dźěłacźerjow.) Tudomne akcijowe towaŕstwo Kriesez bratrow, najwjetšche pschadowanje hadreschcźow a pschikrywow, ma liczbu swojich dźěłacźerjow, kiž w juniju, juliju a auguscze 1037 wucźinjesche, wo 647 na 1684 dźěłacźerjow powyschiše.

Zběrka k čestnemu wopomnjeću dra. Arnošta Muki

K spěchowanju našeje serbskeje studowaceje młodźiny je so zběrka wotewrìła, hdźež móža přeće|jo a dobroćeljo našeje studowaceje młodźiny za „Towaŕstwo Pomocy" dobrowólne dary składować město wěnca abo tež nimo wěnca na row našeho njezapomniteho wótčinca.

Prěni dar:
k. faraŕ Šwjela w Dešnje 20.— hr.

Dar so z wutrobnym dźakom kwituje a dalše dary so rad přijimaju.

Antoine Ferchault de Réaumur.

Tutón sławny francowski wučeny wumrě 18. oktobra před 175 lětami. W lěće 1730 wunamaka Réaumur porelin, kiž so po nim mjenuje a thermometer. Do njeho měrjachu temperaturu jenož po Fahrenheiće.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtske a wudujske powěsće.

Pschesadźowanja:

sobotu 15. oktobra 1932:

we Wolešnicy pola Lubija dop. w 10 hodź. w korcźmje: 7 puntow pjerjow a wschelake moble,

w Budyschinje na sinanowym hamcźe dop. w 10 hodź.: wschelake drasty, schaty, wozy a wjelikši, šěrjo rozwoh, słoty nutrnjeny cźišnik, schijaca maschina, kocźenik s motorom, luftowej benzina, fotografiski aparat, mandlawa, gramofonni radia, klamaš a pokleb jy, tyšo, durjescźaćiniaj 4 šijescźaćinjace maschiny s motorowym cźerjenjom, sahrodniske a rjemjeslniske graty, se swobodnje ruki:
86 bleschow mina a 33 bleschow tinkera.

Gmejnska rada w Lipcu je namjetowała, so měł so wobnowjenski puć mjes Mjenałsko-Rakecanskej drózu a wsu Lipcom, falon cźišło 906, sahnacź. Jako hospodarski puć ma puć dale wostacź.

Hórschenja pschecźiwo sahnacźu wuju so w b 3 njedźele Budyšenu hamtskemu a wjesnemu gremiju swobodźa.

W Budyschinje, 7. oktobra 1932.

Hamtske jeho manjstwo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornobóh" ma sobotu zhromadźiznu na Christianskej drózy 22. Hosćo su lubje witani.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica" změje njedźelu 16. 10. 32 pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu we Hänsleo hosćeńcu. Přednošk změje knjez župan. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Kujeża dowěrnicy so prošu, to wšěm sobustawam wozjewić.

Předsydstwo.

W Němskej najbóle kupowana margarina

Wot nětka dawamy na kóžde ½ pta. Sanella jedyn z rjanych, pisanych sportskich wobrazkow k nalěpjenju tutych wobrazow do „Ručna kniha sporta" pomjatna kniha z wokoło 1740 pokazowacymi słowami. Dostanjeće ju za 70 pj. w z plakatami woznamjenych wobkhodach abo wot „Sanella", Postfach 125, Berlin C 2 za pripósłanje 70 pj. w listowych znamkach.

Ze Serbow

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we **7** hodź. barometer 739, hygrometer +2, thermometer +18. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +4, thermometer we nozy +8. — Wubitki, w połnozy so nimohibaze je nižiny hač hač do Francowskeje a je tymle stronam a wjeršk tež Sewjerskeje dešćowanje pśichaji. Nižina bźo so k ranu a jeje wubitk móže tež nam, hdyž pśichos nasche stom pac'e'u'e, dešćowanje pśichaji. Tuto tyrne a dołhotrajuce njebudże. S połonja mamy wjacej wětšinu. Sylna wuchina je so tež nad Rukej sa nježsta. Nowa wuchina pśichaja je stronu Azorskich kupow a lubi nam dalšich rjanu a słónčnu pogodu. Dokelž su nižiny w połnozy a nowe bźo so pśiblizowali, tomuniu so tež dale cyłego pogoda nazdaleka. Sobotu na wječor mjezachu mjezydla w Lipšcu nikich stronach. — Julije sobotu źeńa słónčko 6,22 hodź. a khowa so 5,09 hodź. Měsačk źeńa wječor 5,01 horź. a khowa so ra o 7,25 hodź.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuklady na wjedro za jutrišchu sobotu:** Wobkhowany dotalne njewobstajne wjedro.

* **Do jeneho najeńa hontwy ſ Gorbersdorfa pola Oederana je na hontwje sa sajazami jeho pśicełel tśelił ſu w namjesnym měrjeje Boranowiczach jeneho zibilista a a cjeźko ſranił.**

* **W Klajſenbachu ſu bźo w nozy padušchi do zyrkwje dobyli a źełborne keluchi, dwě Bojej martrje a śwěcznik kradnyli.**

* **Wěſty Daubmann bě bźo pśiched nekotrymi měźazami jako poſledni ſranzowski wójnſki jaty do Badenſkeje wrośił. Kaž powědaſche, bě bźo ſ jenej italſkej łódźu ſ Algiera do Italſkeje pśichwjeſił. Hdyž pśichi němſkej mjezy wo ſwojej cźekanju powědaſche, jeho wſchudźe wojerſke towaršſtwa ſ wulkimi cźeſćemi witachu. Daubmann we ſjawnych ſhromadźiſnach ſa ſaſtupny pjenjes ſwoje cźerpjenja w ſranzowſkej jatbje wopiſowaſche. Mjes tym bě bźo policija pola ſranzowſkeho knjeźerſtwa wobſonila, kajkich pśicińcznow dla ſu Daubmanna dołhe lita w jatbje dźerźeli. S Franzowſkeje wotmołwichu, ſo wo Daubmannu nicźo njewěźa. Na to policija Daubmanna wobſtajeſche. Słónczne tón praji, ſo Ignaz Hummel rěka. W Italſkej ſu jemu pjenjesh wuſchle. So by na němſkim konſulatu pjenjesnu podpjeru doſtał, je bźo Daubmann mjenował, wo kotrymž wědźeſche, ſo je bźo we wójnje ſhubił. Němſki konſulat powrośi do Němſkeje pósła, ſo bźo Daubmann ſ franzowſkeje jatbje wrośi. Pśichi mjeſach ſu Hummela jako bźo domoj wrośajeſo Daubmanna witali a jeho wſchudźe pohoſćeli. Tohodla je dyrbjał ſwoju rólu jako wójnſki jaty Daubmann dale hraś.**

* **We Wilnje ſu 26 Polakow dla pśichiſtuſchenja k komunniſtiſkej ſtronje „wjeſoſorneje Weleje Ruſkeje“ k khłoſtarni na 3 hač 9 lět ſaſudźili. Dla ſpionaže ſa Ruſku we Lublinje jeneho podoſtśeſera wotprawili. Lublinje jeneho podoſtśeſera wotprawili.**

* **Pśichi algeriſkich manewrach blisko Orana je batterija pólneje artillerije pśichi ſwuczowanju ſo pśechladawſchi ſ wótrymi granatami do wobſadźeneje tśelneje hrjebje tśe-tala. Dwaj algeriſkaj tśelzaj buſchtaj mezjenaj a dźeſaćj bu cźeſto ſranjenych.**

Němſki ſeźiwjeńſki miniſter wo kontingentowanju.

Na ſjeźdźe ſahrodnikow pruſkeje ſlowneje ratarſkeje komory w Barlinje je němſki ſeźiwjeńſki miniſter, ſwobodny knjeſ ſ Brann, raſnje praji, ſo je bźo roſſudźił, po raſ naſtupjenym puću kontingentowanja pśichi wſchěch wobſiejnoſćach dale hicź. Pśichi tym bźo na ſłowa němſkeho kanſlera w Mnichowje powoła. S kontingentowanjom njeſmě bźo Němſka wot wukraja wotſamknyć, tola dyrbi ſiwjenje ſamźneho luda ſchkitaś.

Sšo k wuraſej „tomatowa wójna“ wobrocźiwſchi němſki ſeźiwjeńſki miniſter ſwěśeſi, ſo ſahrodniſtwo ważnu wotnožku naſcheho ſyłeho hoſpodarſtwa pśchedſtaja. W nim bźo 315 000 ludźom dźeło dawa, to je tśeśora licźba dźełaćerjow w rudnych podkopkach, mjes tym ſo lětny normalny wunoſchk ſe ſahrodniſtwa miliardu hriwnow wuceźinja. Rěcź němſkeho ſeźiwjeńſkeho miniſtra bźo ſ pśichi'ożowanjom pśichija.

Pśrnaza muka budźe bźo tež do rjaneje muki měſchecź.

W Němſkim nawěſchniku“ je bźo wukaš němſkeho preſidenta k wołeńju ſpjenjeźenja běrnowego wunoſchka wojſewiſ. Po pśicheněnjenju tśeśeho nuſowego wukaſa, kotryž jenož poſtajі, ſo ma bźo pſchećnjej muzy 5 prozentow běrnazeje muki pſchiměſchećź, bźo ſ nowym wukaſom němſkeho miniſtra ſa ſeźiwjenje a ratarſtwo dowoli, běrnazu muku niž jenož pśchećnjej, ale tež rjanej muzy pſchiměſchećź. Pſchiměſchenje njeſmě pak 2½ prozenta wuceźiniś.

2000 żeleźnizarjow bźo pſchi Karlsruheſkej němſkej żeleźniſkej direkzyji pſchiſtajі.

We wokrjeźu Karlsruheſkeje żeleźniſkeje direkzije bźo tele dny wjeſtſcha licźba dźełaćerjow pſchiſtajі, a to 1800 cźaſnych dźełaćerjow a 200 trajnych dźełaćerjow.

Wěſty Hummel, kiž ſo wopačnje za Daubmanna wudawaſe a ſtareju Doubmannoweju ſtarśeju, kiž zwopŕedka w nim ſwojeho zhubjeneho ſyna ſpóznaſtaj, bjeźeſwědomiće wobſudźi. (Sydeźa mjez nimaj ſeźi wo ſwjedźeńſkim wozu).

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Flinte ins Korn werfen motyku do hata ćisnyć

flitzen (rennen) palić, smudźić, smalić, palcowaś, hanjeć

Floh 1721 pka (ruski błocha = z přizwukom na druhej złožcy)

folgen jemandem koho śćěhować (sequere aliquem), Śćěhaj mje! (nic: komu, mi, jemu). Folge śćěh, folgen śćěhi (nic: śćěhwk). Folgende Grundsätze nastupne abo tute zasady (nic: śćěhowace)

fördern spěchować, Förderer spěchowaŕ

Format, in großem Fo. Bubony twarja wulke a wjele metrow wysoke (in Höhe von 20 cm —)

Frage. Es ist die Frage, ob — Praša so, hač —. Frage anschneiden prašenje načeć (kaž khlěb, nic: narěznyć)

fragen 1) prašeć. Prašej mać. Takle micka młoduška swoju staru prašała. (H. Z.) 2) prašeć so koho. Prašej so maćerje!

Frau Pfarrer (knjeni) farařowa Tak też: Winarjowa, Běrkowa (žona) atd.

Frechdachs rjelpus, rjelpuch, khětrak

frei von aller Selbstsucht prosty wšeje sebičnosće, bjeze wšeje sebičnosće; zur freien Verfügung stellen (wjele pjenjez komu) **do wole dać**

freilich wězo (= človjek w ě, z o)

Freude haben so wjeselić, so radować. Nad hólčatkom so najwutrobniśo wjeseleše.

Friede ernährt, Unfriede verzehrt Hdźež je zwada, kubło pada

frieren. Mich friert an meinen Kopf mje na hłowu wozyba.

Frisch gewagt ist halb gewonnen Dlěje so měriś a slepišo trjechiś. Dobry spočatk je pol zdźělanja.

frösteln huškać. Mje huška. Mje zyma woběhuje.

Früchte! (nettes) zel(k)o. Jeho hóle je zelko!

früh, von morgens früh bis abends spät wot zažneho ranja do pózdnjeho wječora, wot ranja zahe do wječora pozdźe (zahe wot ranja do wječora pozdźe — nic: wot rano zahe hač wječor). Tola Serbja zwjetša takle a to derje praja: **rano zahe a wječor pozdźe.**

fühlen auf den Zahn na zub pomasać

führen (do)wjesć. Rozpominanje je nas k tomu dowjedlo (nic: wjedło); führende Hand wjeduca ruka

Führer eines Volkes wjednik Serbow (nic: wodźeć), naši wjednicy

Füll(feder)halter žórlate pjero, žórlak.

fünf Wunden swjatych pjeć ranow. Spomń na swoje pjeć swjatych ranow, k pjećim swjatym ranam modlu so, přez swoje swjatych pjeć ranow wumoź mje.

Funkcija woznamuje a) **instrumental** (titul, mjeno ma nominativ). Kajki rozdźěl je mjez wurazomaj: Jan je **wučeŕ** (hotowy, ale bjez dźěła, bjez funkcije) — Max je z **wučerjom** (kiž **wukonja** po-

(Přichodnje dale).

Měšćanske dźiwadło

Sobotu 15. oktobra 20.15 hodź.
opereta
Cyganski baron
Płaćiznowa skupina I

Njedźelu 16. oktobra w 16 hodź.
opereta
Cyganski baron
Płaćiznowa skupina I

W 20 hodź. opereta
Hajnkec Khrystla
Płaćiznowa skupina I

Póndźelu 17. oktobra 20.15 hodź.
opereta
Cyganski baron
Płaćiznowa skupina I

Wutoru 18. oktobra 20.15 hodź.
3. předstajenje za abonnent A
opereta
Cyganski baron
Płaćiznowa skupina I

Srjedu 19. oktobra 20.15 hodź.
2. předstajenje za abonnent E
prěnje předstajenje / opereta
Hólčka z Čorneho lěsa
Płaćiznowa skupina I

Štwórtk 20. oktobra 20.15 hodź.
3. předstajenje za abonnent B
prěnje předstajenje / wjeselohra
Swobodny puć khmanemu
Płaćiznowa skupina II

Pjatk 21. oktobra w 20 hodź.
2. předstajenje za abonnent C
opereta
Hólčka z Čorneho lěsa
Płaćiznowa skupina I

Sobotu 22. oktobra 20.15 hodź.
opereta
Hólčka z Čorneho lěsa
Płaćiznowa skupina I

Maće-li bolace nohi?

Bolosće, swjerbjenje, kalanje, palenje? A njeje wam nicźo pomhało, potom wužiće tysackróć wupruhowanu „**Sudagkremu**“. Wuspěch je překwapjacy. Płać. 2 hr. Na předań w **Hrodowskej haptycy** na Hole hasy w Budyšinje.

Nětk
je najlěpši čas

piecować Waš skót
z pieowanskim wapnom
a skót. rybjacym wolijom
Předawa
Drogerija Emil Mierseh
w Budyšinje na Kamj. hasy 24
znanrěća. ćłozwučowańnje

Trjebany
dźećacy wóz
a trjebany **wóz do istwy** ma na předań **Handrik** we Budyšinje na Wysok. hasey 12

Kuchnja
bźokódź. barba, za 90.- hr., **2 stólcaj a blida** tohorunja so tunjo předawaja w Budyšinje, Neugasse 4, I.

Pytam
ratarstwo
30—40 jutr. wulkte, z inventarom a bjez njeho. Bliže zhoniće we wud. Serb. Now.

Njekurjak
za 3 dny přez „**Nitok**“ wuplokowacu wodu. Na předań w **Hrodowskej haptycy**

Wutřihać
Jako **domjacy rěznik** poruča so w měśe a na wsach **Jan Günther, rězn. miišter** wBudyšinje n.Sulsk. hasy 5, II
Ráču serbski. Donjesnica dosahа

Nětk je tak daloko, **moje knjenje!**
Naša **wustawjeńca ručnych dźełow**
započnje so jutře sobotu 15. oktobra. Z tutej prěnj kŕóć w Budyšinje internej wustajeńcu zwjazuju pokazać přez nazhonite knjenje „Persila“ kak drohotne přikrywki a wumělske dźěła z wolmy so najlěpje płokaju
Zastup darmo! Wotewrjena wot 10 hodź. dopołdnja hač do 8 hodź. wječor. / Kóždy wopytowaŕ móže so na mytowańskim prašenju wobdźělić. / Tohodla nas k wjeselu wopytajće wosebity wobkhod za ručne dźěła we
Günther, Budyšinje na Žitnej hasy 9. / Telef. 2588

Kachle
kuchińske kachle
żelezne iwory
dla
wuprózdnjeńs'ehu předawanja
kač do **25%** rabata
Joh. Mießner
w Budyšinje na Kotołskej hasy
Telefon 3551

Kedźbu! Wšitcy Kedźbu!
do konkursoweho wupředawnaja
P. Walther,
żelezowa wikowańnja w Budyšinje
na Kěžorskej dróży 4, zady

Wše šulske knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbska kniharńa w Budyšinje
::: na Lawskich hrjebjach :::

Nětk je tak daloko, **moje knjenje!**
Naša **wustawjeńca ručnych dźełow**
započnje so jutře sobotu 15. oktobra. Z tutej prěnj kŕóć w Budyšinje internej wustajeńcu zwjazuju pokazać přez nazhonite knjenje „Persila“ kak drohotne přikrywki a wumělske dźěła z wolmy so najlěpje płokaju
Zastup darmo! Wotewrjena wot 10 hodź. dopołdnja hač do 8 hodź. wječor. / Kóždy wopytowaŕ móže so na mytowańskim prašenju wobdźělić. / Tohodla nas k wjeselu wopytajće wosebity wobkhod za ručne dźěła we
Günther, Budyšinje na Žitnej hasy 9. / Telef. 2588

Nowe serbske knihi!

Páta, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje z 44 wobrazami** 1.00

Lěska, Cesław: **Praha,** krótki přewodnik. 23 str. 0.40

Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zamĕr.** 32 str. 0.30

Němcowa, B.-Witkojc: **W Groże a pód Grodom.** Hulicowane ze žyweńa bogatych a chudych, kněžych a služobnych. 116 str. . 0.75

Knihi su na składźe w
serbskej kniharńi w Budyšinje
w Serbskim Domje

Georg Rothe w Budestecach
telefon 322
zarjadnistwo w prawnych należnosćach
poradźenje dla dawkow
revidowanje wobkhadnych knihow a jich wjedźenje
posrědkowanje ležownosćow a hypothekow

Spytajće moje wuběrne
cigarillo a cigary

Sensation	St.	2½ Pfg.	Havanna Club	St.	6 Pfg.
Eisbären	„	3 „	Rätsel v.Bautzen	3 St.	0.20
Kameraden	„	4 „	Lockvogel	St.	8 Pfg.
Nux rot	„	5 „	Fachmann	„	10 „
Grenzfestung	„	6 „	Steuerwunder	„	10 „
Mi Gusto	„	7 „	Budissa	„	12 „
Havanesa	„	8 „	Reichentor	„	15 „
Havanesa	„	10 „	Con Amore	„	15 „
Noblesse	„	10 „	Fernando	„	20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkości

Albert Lehmann w Budyšinje
Na Połnocnej dróży 2 — na Kěžorskej dróży 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Přiloha k číslu 242

SERBSKE NOWINY

Pjatk 14. oktobra 1932

Kermuša — džakny swjedźeń za dostate dary

Sčo wschelazy w naschim lubym wótčnym kraju, kotryž mjenuje, jo njeznaty kermuschki, kermusche a žnjatowe žwjedźenje žwjeźicź, radscho khutne kerluschowe abo srudobje, lubjenjunje a staroscźach spěwacź. Woprawdźe, cźlowjek njedyrbjał žaneje wutroby w cźěle měcź a žanej wotewrjenej woczi we khěwje, nochzył widźecź a zacźuwacź wulke lubjenjstwo, pod kotrymž njeliczomni cźlowjekoju cźerpja, hórku bjesadźoju, kotraž nunohim šwérnym a dźěławym ludźom snjemóžni. Skutkowacź a žo prózowacź a wot swojeju rukow dźěła žo zežiwicź. Hospodarska nusa, kiž da někotremužkuli sadwólowacź pschi wojowanju wo khěže a tyrce, město so doprědka dźe, léto wot léta nadźija pódaje. Sčasmo w taskich pschedewjascach, kotrež běchu pschedy zyle wjesołe. Pschi tym bjesnadźijonne wojowanje wo strucźenje naschego ludu, wo jeho nahladnosći, wo porjad, měr a wěstotu w stacje.

Hdy bychmy swjetschnje, chzyli wschu cźlowjeczu nusu a srudobu naschego cźasa pschebladacź a njechcyli srosumnicź mnohe hubjenjstwo, kak cźežko je, ruzy stykacź a mjeźele dźatny pacźeź wuspěwacź. Tola wopaki je, jenož žałosćicź a sterźicź. S tym njeje žo hischcze nichtó trochtowat, njeje žo cźlowjekej w nusy pomhało. Je wěrno: „Nasch ischiz a naschе hubjenjstwo žo jenož powjetschuje, psches srudobu!"

Nochzemy pschi wschěch staroscźach teź zohnowanje pschewidźecź, kotrež nam Bóh w cźasach nusy pósćele. W naschim žiwjenju je tak, so cźlowjek, kiž cźežotow žo njesmirnje, psches srudobu srali. Tak dyrbi po woli Bożej teź w žiwjenju ludow być. Hdyž nasch šerbski lud wolu Bożu dopósnaje, dha wjedźe pucź je swjerschnosće k hlubokosći, j materialisma k šnutkownosći, je zivilizacije je swojim próšdnym błyschcźom ke kulturje wutroby je swojej šnutkownej bohatosću, j rospuschcźenych dobrych pocźinkow k cźistosći. Doživimy to — njedźiwajo wschoze sabłepjenosće a sabłudzenja wěrju do postupa naschego ludu — dha žmy psches nusu bohateho zohnowanja nadobyli, za kotrež žo dosć džakowacź njemóžemy, jeli mamy praweje łubosće naschemu ludej.

Nó, nochzemy jenož skorźicź a žałosćicź, chzemy žo nadźejeź a niz sadwólowacź, chzemy žo nadźejeź a niz sastruchnyć. So w naschim ludźe pschcze hischcze žywa wola k dźěłu je žiwa, so léto wot léta j nadźiju doprědka thladujemy, runje te je to zohnowanje, kotrež je Bóh naschej šerbskej duschi dał. Hewak bychmy dawno sašchli.

W taskej nadźiji do pschichoda njech naš žnjowe žwjedźenje a kermusche jeźynjeja. Mužu žeł, so žmémy žo teho nadźeć. Bóh je nasche pola zohnował, je nam rjane léćo a nadźiju dał, so můžachu žo žně bezje wukhowacź. Burnjeź na polu bjesdźeławocze hischcze błuke bylo, nadźija je žo w pośledních dnjach jeźynita, so thutne prózowanja zyłeho ludu stónčnje dźěło smóžni. Njech žo šnutka naschеje wótcziny wschelake duchi bóle sabłudźa, tola łuba dowěra a mózność je žiwischa a je pschedobudźe. Po cźasu drožđenja dóńdźe sažu k zažnoscźi.

Zémémy žo nadźecź, so nasch lud hižo na konzu žiwojeho bycźa a tycźa njeśteji, so wospjet s morowych stanje w bohodarscźi, moralnej, nabožnej a narodnej strowosće. A ja tutu nadźiju, kotruž Bóh nam dawa, chzemy žo jemu džakowacź.

Runje w cźasu žnjowych žwjedźenjow a kermuschow chzemy wožebje wo łubosćí mjes cźłowjekami proseźicź, so by runje tutón pocźink mjes Sserbami bóle j domom był hacź hdy prjedy. Bychu-li cźłowjekoju wjazy łubosće měli, njetrjebał nichtó tradacź. Boże składy žu tak bohate, so móža žo wschitky najeźcź, runje w cźasu kermuschow. Bychu-li ródni mjes sobu wjazy łubosće měli, bychmy byli pschesjeny a žiwny lud. Dokelž Bóh je do naschego małeho ludźika telko bohatstwa na mozy położił, j kotrejž naš žohnuje, jeli wona łubosći žiwi.

So žiwémy žo teho nadźecź, chzemy žo runje nětko Bohu džakowacź. So łubosće nawuknjemy, wo to chzemy Boha prosyć. W taskej myślí chzemy nasche kermusche žwjeźicź.

Gouverneur Franklin D. Roosevelt ze swojej swójbu.

Roosevelt so w amerikanskim wólbnym wojowanju mócnje próceuje, zo by jeho lud za presidenta Zjednoćenych Statow wuzwolił.

Cyrkwinske powěsće

21. njedźela po swj. Trojicy, 16. winowca 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi *rano* 1/8 hodź. Bože wotkanzanje (serbske) farař Tišer, dop. 1/9 hodź. serbska a 3/4 10 hodź. němska Boża służba (farař Kapler). W 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 3 hodź. w Jeńkecach wosadna zhromadźizna z hudźbu pozawnow a ze spěwami młodych holcow, přednošk je farař Lic. Müller z Małeho Wjelkowa přilubił wo započatkach Ochranowskeho misionstwa. — Wutoru pop. w měšćanskej zahrodze žonjace towarstwo (přednošk wo misionstwje wot misionskeje sotry Wärthlec).

Z Barta.

Rano 1/8 hodź. serbska spowědź, dop. 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba, w 11 hodź. dźěćikemšenje. Zběrka. — Štwórtk 20. 10. misijonska hodźina ze swětłowobrazami a z přednoškom smilneje sotry (diakonisy) Bärthelec wo misijonstwje w Africy w cyrkwi: pop. 1/5 hodź. za šulske dźěći, wječor 1/8 hodź. za dorosćenych. Zastup darmo. Zběrka za misijonstwo mjez póhanami.

Z Budestec.

Rano 1/8 hodź. změje duchowny Böttger němsku spowědź, farař Bójc dop. 1/9 hodź. němske a w 10 h. serbske kemšenje. Zběrka za našu cyrkej. Pop. w 2 h. ma farař Bójc kemšenje za dźěći přenich štyrjoch šulskich lět. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor 1/8 hodź. ma farař Bójc biblisku nutrnosć w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliske rozrěčowanje evang. towarstwa młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. tow. młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć pola Dučkee w Kózlach.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, dop. 1/9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje.

Z Budyšinka.

Dop. 1/10 h. je němske kemšenje (farař Handrik-Poršiski), na to dźěćikemšenje za mjeńše dźěći we cyrkwi.

Z Hodźija.

Rano 1/8 hodź. změje farař Voigt němsku spowědź, farař Wjezař dop. 1/9 hodź. němske a w 10 h. serbsko kemšenje.

Z Hrodźišća.

Rano 1/8 hodź. serbska spowědź, dop. 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za Budyske měšćanske a wokrjesne towarstwo za znutrkowne misijonstwo.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boża służba, 1/11 hodź. kemšenje za dźěći. Kolekta za łužiski skutk łubosće.

Z Khwaćic.

Njedźelu dop. 1/9 hodź. němske a w 10 hodź. serbsko kemšenje, 1/12 hodź. dźěćikemšenje. Póndźelu, kermušu, je dop. 1/9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Na wobmaj dujomaj kolekta za cyrkwinsko zamoženje wosady.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje. Pop. 1/4 hodź. němska Boża służba ze spowědźu pola Hofmanneo w Brěmjenju.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. němske prědowanje, na to dźěćikemšenje (wosadny farař). Zběrka.

Mały Jurk

Jeho macź wumrě pschi jeho narodźe. A nan bě młody a khodźesche tedy na žnjatowu. Tedy běsche Jurk lěto . . . Ale tu bě stary muž. Tón jeho pschiwza. Jeho sydło. Wón sta so hólčkej z macźerju. Je derje, so mały hólčk wěcźny romtka, když swojej ruzny wujschesche. Hólčk běsche sławuschki. Tola wón bě sa strowu cźeschćerku, mjenujcy kosu j dźiwinaj wocźomaj, kotraž so tam na hornich wańesche. Wulka sahroda wokoło dźědowcy domeźka sta so j domisnu sa hólčka. Selene luki, cźerstwy powětr, a rěčka a [illegible]. Tu mjeńesche so dźěcko derje w nalěcu a w lěcu. Tu namaka pschecźelnje kwětki. Tute njesnaja žanoše sawišće.

Sstowačiny a brěschkowe rozsěcźku w sahrodze. Se hnězdow klinczachu lubosćiwe špěwy a wjesoły cźitał a wjerchot. Tamny wosebnjey mlódny špěw, kotryž je pěsnjy w paradizu k prěnjemu cźłowjekej zaklinczał, wojujetuje hdyž nowe narodźi . . . Tu namaka mały lubosć. A tu sawjeźi so na to, so bywasche lubowany . . .

Tu cźinjesche teź swoje prěnje rozpamy khodźicź. Pschewulki kamjeń na schěrokim, a wón padny, — mała rěčka ta wschelki puścik, a padny sajo. Ale to jemu dale nješkodowaše. Mamy běchu bdyrbjeli sady njeju, wokoło njeho, wobchadźejcy jeho a stajišćnej jeho sajo na nóžy. Potom so dźěcy strowe sahrodu. Jyle njeznajóce nichtó to dowěrliwe dźěćatkowstwo. Sněhnka do słowow sbrałejcych, — runje tak małe kaž hadźi so słónčna jasnosć we tom cźłowjeku malowacź . . .

Tak bostojnje mějesche dźěd wobliczo, so bychu je šmětk w polu a do biblije strjelił. Wo [illegible] powabom bě [illegible] a thutny ras měrźi, njemóžeše nad nim dobyć. Storu wuk cźeschćerskeho dźěćatkowstwa, pschi [illegible] a mějesche žo po tutej rydze . . . Sebjelubiwe wobchadźowaše wón pomału wo [illegible] daja w małym wobsedźe, wobkedźbowasche, kak [illegible] dźěćachu a sajim na žiwjenju dźeń a bóle pschi[illegible]sche.

Jurk wobkedźbowaše swojeho dźěda. S njewobmysłosći [illegible] mozu, j mozu, kotruž dźěćeli nad nimi maju; tón je [illegible] lubuja. Dźěd sta so j wotrokom dźěćeka. — „Dźědo, cźakaj!" — a cźeło dobehła. „Ně, pój!" — a dźěd pschihdźe. — Ow, kak derje so wobaj snjesbožchtaj, mały tyran a stary leindowany wotrockt! Tón jeduy tši léta starý, tón druhi wjele pschez wósomdźesacź. Ale žanuženej wulkej dźěćeji bóchtaj wonaj tam pod ptačkimi špěwami sahrody. Dźěd wukhesche swojeho wunučka mjelicź, a Jurk wukhesche swojeho muža wěricź. Zyliczki dźeń bóchtaj hromadźe. W nozy swjatschnaj w yamsnej stwje.

Jutkowemu nanej wobradźi nowa žona bórzy noweho hólčcźka. Jurk wo tym nicźo njewědźeschе. Wěsche pola dźěda. — „Měj so na teźbu psched wobu, Jurko!" — Njekhodź tak blizko k wadźe! — Ale Jurko, nětko by dóstał mokrej nózy!" — „Haj, dźědo!" — „Nětko dyrbimoj domoj a so pschewobłeknjeć!" — Jurk starościow njesnajesche. Dźěd běsche jemu zyły pwót. —

A tu dźěd wumrě.

Mały njemóžeše to rozumnicź. Jeho wótczny pyroschcźej. Jeho cźołko běsche nětak starościwe. Ale njemóžeše to rozumnicź. S khwilemi běsche drje stary muž swróćny być a prajił: „Haj, haj, Jurko — dyrbju nětk bórzy wumrěć, potom twojeho strowego dźěda wjac njewohladasch — a wón je cźe tak sanicź měł."

Schtó samóže pak dowěrliwu žwěrźu spasćecź, kotraž rěka „njerozumiecź"?

Zyrkwi leješe wonka mjes polami. Mała, khudušcka zyrkwička, když nětkole swonješe. Wěsche rjany, krasny dźeń. Farař, pschihwatnik, pschecźelio pschewodźachu morweho dźěda k rowu. Zuby pucź mołchachu so wutšle. S nałej khwow kroczachu . . . Bě nałěcźo, a wschitcy běchu w lohkich drastach. A mały tupotnjesche hnydom sa kajchcźom. Puste leješe pohrjebnischcźa. Lědy so běsche tam schtoma. Wschitke rowy runachu so bjes pychi. Muria kolowokoło pola ebnischcźa drjebjesche so, rospadowasche. Drjewjane wótka pyches nju wjdźeknu. Wocźinichu so tak cźekacź. Jurk wobhlada šebi duricźka skeźbliwje. Wěsche nětko tři léta.

„Ty njeporadźene dźěcźo! Hněwacź mohł so cźłowjek na tebje jenož! Ty tołkasch so nětko wokoło a sanjeschwarnischi mi mojo šerbsty s twojim mlokom! Do pinzy s tobu!" Takle so s Jurkom nětko rěcźi.

Hdyž běchu cźłon wotmołcźeli, pschicźahnu bórzy zuby muž do stareho domeźka, — jeho nan, — a zuju žonu s cźěschcźeńtom pschimiedźe wón sobu. Pschichodna macź malcho Jurka hidźeschе. Wěsche jej na puczu. Macź może wschelaka być. Běła na jenej stronje, khtraž lubuje — cźorna na druhej, khtraž hidźi. Zarliwosći może ju smjeschcźicź pschecźiwo šamnjenu dźěcźu, a strucźicź pschecźiwo zufernu . . .

Cźerpicź a smjeschcź, — to samóže martrać, projeta, japoschtał. Ale mały hólčcź? Hidu nětk lubosće? Jurk njemóžeschе to sapschimnyć. Hdyž pschihdźe wón wjecźor do swojeje małeje komorki, sasche žo jemu, so je wona do najwjetšich cźmy sababjena. Dołho płakasche, hdyž běsche sam, płakasche, doniž skónčnje njewinyn. A hdyž wotnuzi, žo stajnje saczinowany rozhladowasche. Wěsche jemu, jako njeby tu mutskach žaneho duja a žanych wokna było. A hdyž pschihdźe potom won, sasche žo jemu tež sahroda pschemjenjena a zuty, a wón pschebywasche tam, hdyž leješe cźmowy thłóck. „Schto? — ty tu hišo sašo sy? A tak masany sy? Cźiń, so pschihódźeschi mi j wjecźor!"

Po prawdach běsche jemu mazacha stajnje dobra. Ale to dołho nietrajesche.

Wón njemóžeschе žo wjac na wschitke słowa dopomnicź, kotrež bě dźěd k niemu rěcźał, ale wjdźeschе: dźěd bě jeho lubował . . .

Hólčcź bu mjeńcźiny, wón nimale dorosła wjaz njerěcźeschе. Pschesta teź płakacź. Husto pak w tucźinu bjedźo na durje sklědowasche . . .

Jónu wjecźor bě wumwstał. Njemóžachu jeho namakacź. Běsche w symje. Małe stopjenki sbubichu žo we šnježu.

Nasajtra rano jeho namakachu. Wschelazy prajachu, so su dźěcźo wjecźor płakali wołacź hlubicheli: „Dźěco! dźěco!" — Zyła wješ bě jo pytała. Pschi dźerjowanych wrótkach k pohrjebnischcźu hólčcźa namakachu. Spodźiwnje, kak bě so mały w cźmi tam mohł namakacź . . .

Niebě so jemu poradźiło, duricźka wotewricź, a dotelž njemóžeschе k dźědej pschinicź, kotrejž chzyschе wunbudźicź, bě so skónčnje na semju lehnył a běsche wumrył . . .

L

Łupoje.

Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Małešec.

Rano 1/28 hodź. serbska spowědź, dop. 1/29 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkwinu tepjenje. — Zemrěła: Johanna Khrystijana zwud. Šneiderka, rentudostawarka w Małešecach, 84 l. 11 m. 19 dnjow.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/211 hodź. němske kemšenje. Zběrka za nuzu we wosadźe. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći, 1/24 hodź. biblijska hodźina na kaplanstwje (k. Hempel). — Pokhowany: Arnošt Gusta Zieschang, vicewachtmištr na wotp. z Njeswačidła, 54 l. 8 m. 18 dnjow.

Z Nosačic.

Rano 1/28 hodź. němska spowědź, dop. 1/29 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża služba. Pop. 1/43 h. towarstwo młodych holcow, wječor 1/28 hodź. towarstwo młodych hólcow.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje. Dźěćikemšenje w Poršicach 1/210 h. za mjeńše, 1/22 hodź. za wjetše dźěći. 1/43 hodź. towarstwo młodych holcow a 1/23 hodź. towarstwo młodźencow w Poršicach.

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. němska Boża služba (misijonar Krječmar-Drježdźanski).

Z Wjelećina.

Njedźelu rano we 8 hodź. němska spowědź a hamt, dop. w 9 hodź. němska Boża služba a 1/211 hodź. dźěćikemšenje.

Póndźelu, kermušu, dop. 1/29 hodź. serbska Boża služba, dop. w 10 hodź. němska Boża služba. Zběrka za našu cyrkej.

Z Wósporka.

Dop. 1/29 h. předowanje (wosadny farař). Zběrka.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. 1/210 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. — Wutoru 18. 10. wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Měrśec.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. 1/411 hodź. zwjazk dźěći, wječor 1/28 hodź. evangelizaciska zhromadźizna. Wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. kśesćanstwo za młodźencow, srjedu za młode holcy. Stwórtk wječor we 8 hodź. biblijska nutrnosć.

Bibliske hodźiny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. 1/4 hodź. w Njeswačidle, njedźelu wječor we 8 hodź. w Kumwałdze, póndźelu wječor we 8 hodź. (sotra Emma), wutoru wječor we 8 hodź. w Dobruši, srjedu we Wulkej Hartawje, srjedu wječor we 8 hodź. na Židowje (sotra Emma), štwórtk wječor w Budestecach (sotra Emma), pjatk wječor we 8 hodź. w Hornjej Hórcy.

Nowa Hindenburgowa listowa znamka.

Němska pósta wuda k 1. oktobrej tutu znamku.

Hladadło časa

1914—1918:
„Proßyć a rosnoschowacź sakasane."
Schołta, wobzedźeć domu.

*

1918—1920:
„— — — —"
Schołta, privatier.

*

1920—1923:
„Rosnoschowacź sakasane."
Schołta, generalny direktor.

*

1923—1925:
„Proßyć a rosnoschowacź sakasane."
Schołta.

*

1925—1930:
„Proßyć sakasane."
Schołta, rosnoschowaŕ.

1930—1932:
„Tu pichijimuja so źmilne dary."

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Wólby do němskeho sejma.

Słožne kartowanje za wólby do němskeho sejma 6. novembra 1932 su wot 16. hač do 23. oktobra w radnizy w 2. posthodźe wó jstwje cajłło 16 k wobhladanju sa tóžbeho sjawnje wupołożene. Do nich móže so pohladacź wobe njedźeli wot 9 do 12 hodź., wšědne dny wot 8 do 13 hodź. a, nimo sobotu, wot 15 do 18 hodź.

Wšitcy, kiž hišće nimam kartowanjam móže so hač do pichodpołożenjom wobydleńskeho pschisłuschenja pisma pisanmje abo ertnje Hórschiči.

Słožne wuswědčenja sa wožoby, kiž wólbu w Budyšinje njesu, so hišće nětko, najpodźi hač do pjatka 4. novembra w 17 hodź. wupisuju. pokaju maju so sobupschinjeć.

W Budyšinje, 13. oktobra 1932.

Měšćanska rada, wólbny komt.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 14. winowca 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,485	100 čěskosł. krónow	12,466
100 šwajc. frankow	81,23	100 franc. frankow	16,51

Burjy měrachu wčera jako wjele dźěła. Kurjy ak je jim pschisłuschowcy wobšěrne porschjedźene tuchy sanschjowachu rentowe a dołhe lisćiny.

Produktowe itz bórsu wekera jenicźky sa pschi a pschichwilmore a to wobcźeje w termińowym pikowanju rěčeńskim cłuźiwe rost wuchu. Wobchodny formje rěčeńskeho so jenoź w 2½ pi. wobcźeschichu. Hewak so wjacźi w druhich druhim źita f mała wjeschčenchu. Rolka a wowsa w termińowym wikowanju su so wjacźi pobožnyschi. Wekera rjadowske kupcowstwo w Barlinje:

pschenica 9,07½—10,07½ hr.,
rožki 7,80—7,99 hr. (7,75—7,85 hr.),
jećmjenja nalěnišego 8,75—9,25 hr. (8,7)
hač 9,20 hr.),
jećmjenja nałymšeho 8,35—8,70—9,20 hr.),
wowsa 6,70—6,95 hr. (6,75—7 hr.),

w termińowym wikowanju:

pschenica:
za oktober: 10,70—10,65 hr. (10,65—10,60 hr.),
za dezember: 10,65 hr. (10,72½—10,66¼ hr.),
za měrc: 10,82¾—10,82½ hr. (10,91¼ hr.
hač 10,85 hr.),

rožk:
za oktober: 8,27½—8,25 hr., (8,27—8,22½ hr.),
za dezember: 8,28¾ hr. (8,28¾—8,27½ hr.),
za měrc: 8,47½ hr. (8,47½—8,45 hr.),

wowsa:
za oktober: — (7,17½ hr.),
za dezember: — (7,17½—7,15 hr.),
za měrc: 7,27½ hr.).

Witi w Lubiju.

Pschenica 9,30—9,60 hr. [illegible] hr.), rožka 7,40 hač 7,60 hr. (7,50—7,80 hr.), małki jećmjeń 8 hr. hač 9 hr. wowsa 6,30—6,60 hr.

Pěny zetnat 2—2,50 hr., lyno 2—2,50 hr., symna 1 mjech. mlóčk. 1—1,25 hr.,

Pschenična muka 13,75 hr. (17 hr.), cyła a muka 70 proz. 13 hr. pschenične wotruby 5,50 hr. (5,50 hr.), rjane wotruby 5,50 hr. (5,50 hr.).

Butra 65—69 pf., kał mlina 6 (60—70 pf.), jeja 8 pf. hač 10 pf. (8½—10 pf.), twaroh 25 pf. (20—25 pf.), běrny punt 3—3½ pf. kał dźěł 5 pf. (4—5 pf.), cźerwjeny 8 pf. (6—8 pf.), tatarny 10 pf. (12—13 pf.), hrochu jědźna 10 pf. (13—15 pf.), symjenje kał 10—20 pf. schmuka (1—30 pf.), kohlabi 5 pf. [illegible] (8—10 pf.), porej 10 pf. (10—15 pf.), šulcepa 5 pf., kórli 10—30 pf., lišćaty kał 6—8 pf., [illegible] 7—8 pf. (7—8 pf.), bury 25 pf. (20—25 pf.); tomaty 8—10 pf. (7—10 pf.), sałatej 5 pf. (5—8 pf.) radišk 8 pf. wjerch (5—8 pf.), jabłuka 8—15 pf. (6—20 pf.), měrnik 10—15 pf. (10—20 pf.), rěpa cźerwjena 8 pf. (10 pf.), bruje 5 pf., pětrowdźika 5 pf., hriby 10—70 pf. (13—80 pf.), khrěn 80 pf. (60 hač 80 pf.), kruschwy 6—12 pf., bowanka 20 pf., kokot w tichtach 20—35 pf., brutwiny 20—35 pf., kuny 75—80 pf., rjechej 5 pf.

Witi w Kamjenzu.

Pschenica 9,50—9,60 hr. (9,50—9,75 hr.), rožka nowa 7,50—7,60 hr., jećmjeń na šći 8,50—9 hr., nałymšti 7,50—8,25 hr., wowsa 6,30—6,50 hr.

Pschenična muka 20 hr., rjana muka 60 proz. hr. 12,75. 70 proz. 12 hr., pschenične wotruby 5,40 hr., rjane wotruby 5,50—6 hr., lyno 2—2,25 hr., symna słotna 1,50—1,50 hr., kał symjenje 1—1,20 hr., wołsety 1,80 hr., běrny 2,50 hr., po pumpe 3—4 pf.

Butra 1,30 hr., jeja 10 pf. (9 pf.),

Prošata 7—14 hr. (7—15 hr.), běłaki 2,50—3,0 hr.

Sarźowe hušy 75—80 pf., kał běły 6 pf. punt, cźerwjeny 8—10 pf., hrjadowty 8—30 pf., labo a jěźna 15 pf., bunu sele[illegible] 25 pf., wobe 10 pf., [illegible] měrnik —,

---

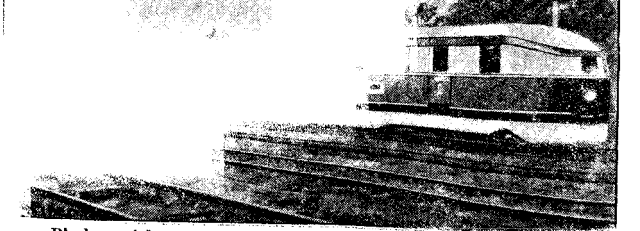

Błyskowy cah.

Němskostatna železnica da jón za cźaru Barlin-Hamburg natwarić. Wón pojěźdże na hodźinu 150 kilometrow.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 14. winowca 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,485	100 čěskosł. krónow	12,466
100 šwajc. frankow	81,23	100 franc. frankow	16,51

Burjy měrachu wčera jako wjele dźěła. Kurjy ak je jim pschisłuschowcy wobšěrne porschjedźene tuchy sanschjowachu rentowe a dołhe lisćiny.

Produktowe itz bórsu wekera jenicźky sa pschi a pschichwilmore a to wobcźeje w termińowym pikowanju rěčeńskim cłuźiwe rost wuchu. Wobchodny formje rěčeńskeho so jenoź w 2½ pi. wobcźeschichu. Hewak so wjacźi w druhich druhim źita f mała wjeschčenchu. Rolka a wowsa w termińowym wikowanju su so wjacźi pobožnyschi. Wekera rjadowske kupcowstwo w Barlinje:

pschenica 9,07½—10,07½ hr.,
rožki 7,80—7,99 hr. (7,75—7,85 hr.),
jećmjenja nalěnišego 8,75—9,25 hr. (8,7)
hač 9,20 hr.),
jećmjenja nałymšeho 8,35—8,70—9,20 hr.),
wowsa 6,70—6,95 hr. (6,75—7 hr.),

w termińowym wikowanju:

pschenica:
za oktober: 10,70—10,65 hr. (10,65—10,60 hr.),
za dezember: 10,65 hr. (10,72½—10,66¼ hr.),
za měrc: 10,82¾—10,82½ hr. (10,91¼ hr.
hač 10,85 hr.),

rožk:
za oktober: 8,27½—8,25 hr., (8,27—8,22½ hr.),
za dezember: 8,28¾ hr. (8,28¾—8,27½ hr.),
za měrc: 8,47½ hr. (8,47½—8,45 hr.),

wowsa:
za oktober: — (7,17½ hr.),
za dezember: — (7,17½—7,15 hr.),
za měrc: 7,27½ hr.).

Witi w Lubiju.

Pschenica 9,30—9,60 hr. [illegible] hr.), rožka 7,40 hač 7,60 hr. (7,50—7,80 hr.), małki jećmjeń 8 hr. hač 9 hr. wowsa 6,30—6,60 hr.

Pěny zetnat 2—2,50 hr., lyno 2—2,50 hr., symna 1 mjech. mlóčk. 1—1,25 hr.,

Pschenična muka 13,75 hr. (17 hr.), cyła a muka 70 proz. 13 hr. pschenične wotruby 5,50 hr. (5,50 hr.), rjane wotruby 5,50 hr. (5,50 hr.).

Butra 65—69 pf., kał mlina 6 (60—70 pf.), jeja 8 pf. hač 10 pf. (8½—10 pf.), twaroh 25 pf. (20—25 pf.), běrny punt 3—3½ pf. kał dźěł 5 pf. (4—5 pf.), cźerwjeny 8 pf. (6—8 pf.), tatarny 10 pf. (12—13 pf.), hrochu jědźna 10 pf. (13—15 pf.), symjenje kał 10—20 pf. schmuka (1—30 pf.), kohlabi 5 pf. [illegible] (8—10 pf.), porej 10 pf. (10—15 pf.), šulcepa 5 pf., kórli 10—30 pf., lišćaty kał 6—8 pf., [illegible] 7—8 pf. (7—8 pf.), bury 25 pf. (20—25 pf.); tomaty 8—10 pf. (7—10 pf.), sałatej 5 pf. (5—8 pf.) radišk 8 pf. wjerch (5—8 pf.), jabłuka 8—15 pf. (6—20 pf.), měrnik 10—15 pf. (10—20 pf.), rěpa cźerwjena 8 pf. (10 pf.), bruje 5 pf., pětrowdźika 5 pf., hriby 10—70 pf. (13—80 pf.), khrěn 80 pf. (60 hač 80 pf.), kruschwy 6—12 pf., bowanka 20 pf., kokot w tichtach 20—35 pf., brutwiny 20—35 pf., kuny 75—80 pf., rjechej 5 pf.

Witi w Kamjenzu.

Pschenica 9,50—9,60 hr. (9,50—9,75 hr.), rožka nowa 7,50—7,60 hr., jećmjeń na šći 8,50—9 hr., nałymšti 7,50—8,25 hr., wowsa 6,30—6,50 hr.

Pschenična muka 20 hr., rjana muka 60 proz. hr. 12,75. 70 proz. 12 hr., pschenične wotruby 5,40 hr., rjane wotruby 5,50—6 hr., lyno 2—2,25 hr., symna słotna 1,50—1,50 hr., kał symjenje 1—1,20 hr., wołsety 1,80 hr., běrny 2,50 hr., po pumpe 3—4 pf.

Butra 1,30 hr., jeja 10 pf. (9 pf.),

Prošata 7—14 hr. (7—15 hr.), běłaki 2,50—3,0 hr.

Sarźowe hušy 75—80 pf., kał běły 6 pf. punt, cźerwjeny 8—10 pf., hrjadowty 8—30 pf., labo a jěźna 15 pf., bunu sele[illegible] 25 pf., wobe 10 pf., [illegible] měrnik —,

---

Wólby do němskeho sejma.

Słožne kartowanje za wólby do němskeho sejma 6. novembra 1932 su wot 16. hač do 23. oktobra w radnizy w 2. posthodźe wó jstwje cajłło 16 k wobhladanju sa tóžbeho sjawnje wupołożene. Do nich móže so pohladacź wobe njedźeli wot 9 do 12 hodź., wšědne dny wot 8 do 13 hodź. a, nimo sobotu, wot 15 do 18 hodź.

Wšitcy, kiž hišće nimam kartowanjam móže so hač do pichodpołożenjom wobydleńskeho pschisłuschenja pisma pisanmje abo ertnje Hórschiči.

Słožne wuswědčenja sa wožoby, kiž wólbu w Budyšinje njesu, so hišće nětko, najpodźi hač do pjatka 4. novembra w 17 hodź. wupisuju. pokaju maju so sobupschinjeć.

W Budyšinje, 13. oktobra 1932.

Měšćanska rada, wólbny komt.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. 1/411 hodź. zwjazk dźěći, wječor 1/28 hodź. evangelizaciska zhromadźizna. Wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. kśesćanstwo za młodźencow, srjedu za młode holcy. Stwórtk wječor we 8 hodź. biblijska nutrnosć.

Bibliske hodźiny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. 1/4 hodź. w Njeswačidle, njedźelu wječor we 8 hodź. w Kumwałdze, póndźelu wječor we 8 hodź. (sotra Emma), wutoru wječor we 8 hodź. w Dobruši, srjedu we Wulkej Hartawje, srjedu wječor we 8 hodź. na Židowje (sotra Emma), štwórtk wječor w Budestecach (sotra Emma), pjatk wječor we 8 hodź. w Hornjej Hórcy.

Łupoje.

Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Małešec.

Rano 1/28 hodź. serbska spowědź, dop. 1/29 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkwinu tepjenje. — Zemrěła: Johanna Khrystijana zwud. Šneiderka, rentudostawarka w Małešecach, 84 l. 11 m. 19 dnjow.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/211 hodź. němske kemšenje. Zběrka za nuzu we wosadźe. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći, 1/24 hodź. biblijska hodźina na kaplanstwje (k. Hempel). — Pokhowany: Arnošt Gusta Zieschang, vicewachtmištr na wotp. z Njeswačidła, 54 l. 8 m. 18 dnjow.

Z Nosačic.

Rano 1/28 hodź. němska spowědź, dop. 1/29 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża služba. Pop. 1/43 h. towarstwo młodych holcow, wječor 1/28 hodź. towarstwo młodych hólcow.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje. Dźěćikemšenje w Poršicach 1/210 h. za mjeńše, 1/22 hodź. za wjetše dźěći. 1/43 hodź. towarstwo młodych holcow a 1/23 hodź. towarstwo młodźencow w Poršicach.

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. němska Boża služba (misijonar Krječmar-Drježdźanski).

Z Wjelećina.

Njedźelu rano we 8 hodź. němska spowědź a hamt, dop. w 9 hodź. němska Boża služba a 1/211 hodź. dźěćikemšenje.

Póndźelu, kermušu, dop. 1/29 hodź. serbska Boża služba, dop. w 10 hodź. němska Boża služba. Zběrka za našu cyrkej.

Z Wósporka.

Dop. 1/29 h. předowanje (wosadny farař). Zběrka.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. 1/210 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. — Wutoru 18. 10. wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Měrśec.

Nowa Hindenburgowa listowa znamka.

Němska pósta wuda k 1. oktobrej tutu znamku.

Hladadło časa

1914—1918:
„Proßyć a rosnoschowacź sakasane."
Schołta, wobzedźeć domu.

*

1918—1920:
„— — — —"
Schołta, privatier.

*

1920—1923:
„Rosnoschowacź sakasane."
Schołta, generalny direktor.

*

1923—1925:
„Proßyć a rosnoschowacź sakasane."
Schołta.

*

1925—1930:
„Proßyć sakasane."
Schołta, rosnoschowaŕ.

1930—1932:
„Tu pichijimuja so źmilne dary."

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Płaćizny wjerchowego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

13. oktobra

14 wol., 9 bykow., 20 kruw., — jałoje., 589 celat., 247 wowc., 872 swini.

Płaćizny za

čelata: 2. 48—53, 3. 43—47, 4. 38—42, 5. — ;
swinje: 1. 47—48, 2. 46—47, 3. 44—46, 4. 43—44

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe [illegible] wot 10 hr. abo 1000 kg, nowak 10[illegible]

Płaćizny po złotej hriwnje

	13. 10.	12. 10.		13. 10.	12. 10.
Pšenica	199—201	199 2. 1	[illegible]ny		
rožka	156 158	1 6 158	woka	17,0-20,0	17, 20
jećmjeń, nat			módre lupiny	—	—
jećmjeń	175-185	175-185	bałte lupiny	—	—
wowa	134 139	134 139	seradella	—	—
kukurica	—	—	rapa wonušk	—	—
pšenič. muka	25,0-28,0	25,5-28,5	[illegible]ny wonušk	10,3-10,5	10,3-10,5
ržana muka	19,3-22,5	20,2-22,7	such. truhanč	9,20-9,50	9,20-9,50
po wotruby	9,43-9,75	9,40-9,75	h rnj. krušk	—	—
ržane	8,40-8,6	8,4 -8,6	syno, 50 kg	1,93-2,23	1,90-2,25
rapa	—	—	ržana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	22,0-26,0	22,0-26,0	pšenič.	0,45-0,60	0,45-0,60
ane symjo	—	—	wowsna	0,45-0,6	0,45-0,6
[illegible]	—	—	ržna	0,4 -0,6	0,45-0,6

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožnja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbožnje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerlne znjezbožnje dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdys a hdys wozwěsćuja.

Čisło (Nr.) 243 — Budyšin — Sobotu, 15. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Wólbe napominanje socialdemokratiskeje strony

Sozialdemokratiska strona je wólbne napominanje wudała. W nim ju wo Papenowym knježeństwe praji, so dźe monarchiju a klaćowe wólbne prawo sašo sawjesć a parlamentowu njemóz wobnowić, kaž ju w czasu pśed swětowej wójnu bě. Papenowe knježeństwo pyta politiske a sozialne prawa sniźiś, jenake wólbne prawo, prawo ludoweho sastupnistwa, prawo dźěłaćerskich swjazkow, tarifne prawo, prawa dźěłaćerskeho luda na podpjeru w nuzy wokstronić.

Sozialdemokratija lud napomina, so by sa statnym pśichewrótom lipotaze dynastije a wulkich ležownosćerjow wuswobodźił. Stat by dyrbjał banki, kluczowu industriju a wodźenje hospodarstwa pśichewsaś.

Nazionalnym sozialistam ju porokuje, so ju Papenej po swojim khribjeśe k mozy pśichiś dali. Kommunistojo ju, město so buchu se sozialdemokratami sa prawa dźěłazeho luda wojowali, wjele krócej pśichi wothłosowanju w parlamenśe a pśichi ludowym rozsudźenju 9. augusta 1931 hromadźe z nazionalnymi sozialistami a němsko-nazionalnymi demokratiskU republiku powrócyś spytali. Měrko žnjeja, schtož ju wuzwoli. Schtóž je pśeśeśiwo demokratiskej republiźy, pśeśeśiwo wólbnemu prawu a parlamentariskemu systemej lěta dołho z wohanjenjom a hidu wojował, tón ju njemóże pśeśeśiwo knježeństwu baronow sakitaś.

Na tónzu ju praji: Wo wšcho dźe! Pśeco z baronskim hospodarstwom! Wojujmy z reakcju a pśeśeśiwo jejnemu lipotanju se statnym pśichewrótom.

Schacht so wjacy do zastojnstwa njepřijima

Wotmyślenje, prjedawšcheho presidenta němskostatneje banki dr. Schachta za kommisara němskich bankow pomjenowaś a jeho z wjetšcheje polnomocu wuhotowaś, hač ma nětsejšchi kommisar dr. Ernst, je ju spušćiśiło. W němskim knježeństwje njejźu mohli wobmyślenja wotpokazaś, kótrež ju pśeśeśiwo tutomu planej jóstwu z banku a wozbeje kreditnu politiku bankow nastupachu.

W pjatkowym pozedźenju němskeho knježeństwa, do kótrehož bě teź president němskostatneje banki dr. Luther pśiprosćeny, je ju wo hospodarsko-politiskich naprawach wuradkało.

Němski kanzler je dźenża z Barlina wotpućował. Wšitke dny budźe w Paderbornje a Dortmundźe rěcźeś.

Hitler na wólbnym pućowanju

Nazionalna sozialistiska strona je schtwórtk w Mnichowje wólbnu demonstraciju wotmě a. Hitler w njej Papenowy hospodarski program wótro pozitiwowasche a pśiśinjowy rozkoži, kótrychž dla njeje 13. augusta pósćiśene němske nameśtne kanzlerstwo pśichwaliło. Jako pśechodoby je ju sa to měł, so by w Papenowym kabinetu **rariteitnu figuru pśechdstajał.** Nazionalny sozializmus ma sa swój najwušiši nadawk, Papenowe knježeństwo powaliś. Dalši samer nazionalno-sozialistiskeho hibanja pak rěka: Jedyn lud, jedyn stat.

Popołdnju bě Adolf Hitler na sportnischeju w Guazenhauzenje w połhodźinskej rěcźi w tym samym smyśle rěcźał.

Evangelskim dźěłaćerjam!

Snataj evangelskaj dźěłaćerskaj wjednikaj Gustav Hitler a Franz Behrens namołwjataj, pśichi wólbje do němskeho rejma lisćinu 9 — kśesćeńsku sozialnu ludowu słužbu — wusmwolicź, a staj źledowaze wólbne namołwjenje wudałoj:

Žadamy swobodu a runoprawnosć naseho luda do wonka, swobodu a runoprawnosć smutka. Žadamy hospodarsku a wikowańsku politiku, kótraž móże krizu pśeswinyś a dźěłonjemjerjam dźěło a sajźlužbu daś. Žadamy kulturnu politiku na kśesćeńsko-pózitiwym podłožku a pśaćiwosć evangelskich žiwjenjowych nahladow a samokwitosć pśed Bohom. Žadamy, so buchu ju sozialne zakonje sakhowale a so by ju sozialna reforma dale wjedła; pomoz a schkit sa złabych a hospodarsko cźěrpjenych.

Tehodła wusmwolmy 6. novembra lisćinu 9: kśesćeńsku sozialnu słužbu!

Jednanja dla štyrimocowskeje konferency

Rozrěčenje mjez Macdonaldom a Herriotom

Franzowski ministerski pśedsedźeŕ Herriot je ju źeń pśed hodźin z jendźelskim ministerskim pśedsedźerjom Macdonaldom wo němskim žadanju za runoprawnosću we wotbronjenju jednak. Hdyž wjeczor ½7 hodźin z jendźelskeho ministerstwa swonkownych nalěžnosćow stupi, wón na prašenje, schto je ju dozpiło, wotmołwi: **„Ńiz wjele".** Na druhej stronje ju z jendźelskeje strony praji, so je rozrěčenje „měrne a spokojaze bylo. Schtwórtk dopołdnja je ju wobnowiło, a tón samy dźeń je Herriot ju na domoj-puć nastajił.

Wošebity rozsprawnik, kotrehož je Havasowa powěsćerńa do Londona pósłała, powě, so ju

Genf jako konferencne městno postaji

Macdonald je wšo spytał, Herriota sa London jako městno schtyrimocowskeje konferency dobyć, Herriot pak je to wotpokasał, so ju njeby wotbronjazej konferency a pozdźiše Swjatej Ludow tele prašenje wotwołko.

Hawasez sastupnik dale powě, so je Herriot na tym wobstał, so dyrbi sniźenje brónitosće wot nowych rukowanjow bjeśstracha wotwiwacź. Jendźelska pak je pśeśeśiwo kóždemu nowemu internazionalnemu swjasanju a jako rozrěsanje namjetuje:

1. **politiski pśimjer sa dźesaś lět, Němska ślubi, so nětkejšne krajne mjezy tak dołho pśichpóśnawa;**
2. **swobodu sa Němsku, wšcheé brónje wobsedźeć, tola we wobmjesowanym wobsahu;**
3. **słopnjowaze sniźenje brónitosće druhich statow.**

Francowzosko maju mało dowěrjenja k Jendźelskej

Franzowsojo njewěrja, so Herriot Macdonalda sa swoje namjety dobudźe. „Echo de Paris" pisźe, so na Herriota w pśichodnej schtyrimocowskej konferency wjele njerjanja cźaka. Macdonald njeje pśecej Franzowskeje a budźe Herriotowemu planej pśekusche dźěłaś.

Na druhej stronje „Echo de Paris" praji, so ju ju listy namakale, kótrež je Macdonald sa cźaz swětowe wójny swatym pazifistam pisał. „Echo de Paris" ju prascha, hač ju Macdonald njeby jako ministeriki president njemócny jeźinik, hdy bychu ju tele listy wojsewile.

Němska do Genfa nieoóńdźe

Macdonald a Herriot bźichtaj dojednałoj, so mataj ju Němska a Italika na pśichodkonferenzu pśiprošowaś, kótraž dyrbjeśe we Londonje w Genfu wuradowaś.

Mjes tym so je Italika tutomu namjetej pśichłosowała, ju Němska zapowědnje, do Genfa hiś, jeli so ju pśiwjedy toho njeje runoprawnosć Němskeje pśichipóśnała.

Beneš w Parizu

Cźěkłoslowakiski swonkowny minister dr. Benesch je zajtrjwórt do Pariża pśichijeł a tam **nźkotre dny wostanje.** „Petit Parisien" powě, so śmjeśe dr. Benesch składnosć, z Herriotom a Paulom Boncourrom wo nastajenju konstruktiwneho plana sa bjeśstracha jednaś.

Přisažny sud šěść nacionalnych socialistow zasudźił

Drjeźdźanski pśichisažny ɣud je jako powołańska instanza sćěhowanych sozialistow dla sfónzowanja muża němskostatneje khorhoje Arna Wolfa z Riesy k jastwu na 15 měsazow hač do 4 lět safuźdźił.

Sa Wolfom, kotryž bě ju w nozy 4. nowembra 1931 z dwěmaj nacionalnymaj sozialistomaj sejkał, běchu ju nazionalni sozialistojo pusćeźili, jeho k semi porapili a katkóli. Hižo w februaru bě Drjeźdźanski pśichisažny ɣud dla tuteho krwawneho njeskutka a dla druheho nadpada ɣudom nazionalnych sozialistow k jastwu na ɣudom mežazow hač **do 2 lět 4 měsazow** safuźdźił. **Po zadaśe** stareho rěcźnistwa sa rewizију je němskostatny ɣud wěz hišćeze raz pśichisažnemu ɣudej pśichipokasał, kotryž je khłostanje na horka njenjewnane waschnje powjetśichił.

Politiski pśechjiwnikow hromadźe safuźdźili.

Barlinski wošebity ɣud je pjatk w prozeźu dla saraženja pśeśeśiwo Schmidtej a towaršcham, w kótrymž ju wo srażenju mjez ludźimi němskostatneje khorhoje a nazionalnymi sozialistami 10. julija w Bórnicke pola Ranena jednalsche, źiedowazy wuśsud wuprajił: S pjeć wobkorjenych mužow němskostatneje khorhoje ju wuczobiła Gallu wuwinowali. Młodostneho Schmidta ju k jastwu na poldra lěta, klampnarja Teichmanna k khłostarni na dwě lěśe safuźdźili. Pódla teho je ju wobemaj napołožiło, zranjenymaj sozialistomaj po 1000 hriwnach, tśeśemu zranjenemu nazionalnemu sozialistej 500 hriwnow pokuty wupłaćiś. Wikowaŕ Hellmut Boß dwjeju mężazow jastwa dosta, twarz Bachmann schćeź mężazow jastwa. Wobskorźenju nazionalneju sozialistow k jastwu po tśoch mężazach safuźdźichu.

Nacionalnosocialistiski dźěłozaradźacy program

W Mnichowje je schtwórtk w samknjenej nazionalno-sozialistiskej zhromadźiznje **Gottfried Feder** nazionalno-sozialistiski dźěłozaradźacy program rozwił. Po tutym programje dyrbi stat dwěmaj milijonomaj ludźi dźěło we wumerje pjeć milijardow daś. Stat dyrbi wschě banki a pjenježne wustawy, pśeśeśiwaze a wotpłaśne dołha zyłeho hospodarstwa a zentralisowanje privatneho a sjawneho dołha pśichewsaś. Danjowe wotrocźiwo dyrbi ju słamaś, cźakanje na sadanjenje a wotpłaśenje wukrajneho dołha dyrbi ju jenotnje wuprawiś, tukrajne wiki ju pożyłniś, dźěło spinaze dawki ju wotstronić, němski statny kredit ju wobnowiś, ratarstwo ju se statnymi pjenjesami podpjeraś, wobsedźenstwo khěžow a ležownosćow ju wobnowiś, nazionalne wobkhadne hospodarstwo ju pśechetworiś a tarify ju znowa wuprawiś.

Třeleńca mjez nacionalnymi socialistami a stahlhelmom

Schtwórtk w nozy ju ju w Hamburgu nazionalni sozialistojo, kótsiž ju z jeneje zhromadźizny wrócźachu, do stahlhelmarjow strejkli. Pśchi tym wotpyśet tśelachu. Stahlhelmarjow, korvettowego kapitana Lauensteina a 22 lětneho Heinza Wolfa, z nożom strejknje skalachu. Tśeśi stahlhelmar ju z kulku na khribjece krani. Nazionalneho sozialista, pola kotreheż policija pištolu namaka, sajachu.

Pśiśeśiwo prjedawšchemu pruskemu finanznemu ministeŕ Klepperej pśichwatanje sawjedli.

Po nanjeśe němskonazionalnych je ju pśeśeśiwo prjedawšchemu pruskemu finanznemu ministrej Klepperej ɣudnike pśechpytanje sawjedło. Kleppera winuja, so je jako president Pruskeje kašu ɣiwoje słužbne winowatosće k kreditnej banzy najeńkow a k banzy za hospodarstwo nakrajnych kublach sranił. Klepper je z wošebiteho konta jenotliwym wołobam, politiskim stronam a dopiśowarjam pjenjesy pśichiwowaŕił. Dale je Klepper 14. julija 1931 porucźił, so by landmannbanka w Barlinje statnemu sekretarej Abeggaj wjetšchi kredit pśichiwołiła. Abbeg je hromadźe z banzu 17600 hriwnow dostał. Stónčnje je Klepper měsnu Kölnej kredit 12 milijonow hriwnow a „Kölnische Volkszeitung" kredit 2 300 000 hriwnow pśichiwołił.

Femowe mordarstwo?

Na dwóch mjes braunschweigskimaj wjomaj Clemlingen a Oberstickte ju pśechkupskeho pomocnika Wilhelma Kampu se Salzwedela z pjeć wutšelenji sranjeneho morweho nadeśli. Po śledach na městnje, na kótrymž cźeło leśeśe, je ju mjes stónzowanym a jeho mordarjemi njeundrje wojowało.

Mordarjo, po słuchu pjeć wołobow, ju w automobilu z falschowanym cźišćom ɣedźeli. Kampu ju z wosa wustorcźili a na dwóch satšelili. Mały cźemnowarbny kryty automobil měśesce cźišćo B 8280, kótrež ju wot meje 1932 njeje wjazy wudało. Kampe je pryedy nazionalnej sozialistiskej stronje pśichiłuschał. Na njeho tukachu, so je ju pśichi nadpadach z rosbnichadkami wobdźělił. Myślachu ɣebi, so ju jeho stónzowali, dokeź ju bojachu, so ɣwojich bobuwinikow pśiseradź.

Na pinčnika Kaunu, kotryž nazionalno-sozialistiskej stronje pśichiłuscha, tukaju, so je Kampu morił. Kaune, kiž

je hač do ſrjedy w jenym domje w Braunſchweigu bydlił, je cjeknył. Statny rěčnik je na jeho ſajesče 1000 hriwnow myta wuſtajił. Kaune je ſnadź někotrych pſchipontharjow mėł.

Něhduši kěžor a Papen

Dopiſowaŕ „Daily Herald“ je rosrěčenje ſ komornikom priedawſkeho kěžora Wilhelma II. w Doornje mėł. Na praſchenje, hač je ſrjebi nědyduſchi kěžor wotmyſlił, Hollandiku wopuſchčiłz, je komornik wotmołwił, jo to wot pſchichodnych podawkow wotwiſnje. Kěžor ſo jenož potom do Němſkeje wróći, hdyž budźe ſrjebi to němſki lud pſcheć. Na daſche praſchenje komornik wotmołwi, ſo kěžor jako němſki lud nazionalne knjeżerſtwo wobhladuje, kotrež wſche politiſke ſtrony wopſchija. Na praſchenje, hač je nětčiſche knjeżerſtwo ſ nazionalnym knjeżerſtwom, komornik praji: „Zyle wěſče, hač runje kommunistojo a ſozialdemokratojo jenu njepſchiſtłuſcheja, tola teſle ſtronje ſtej ſo ſwonka němſkeho ludoweho ſhromadźenſtwa ſtajiłej.“ Dopiſowarjowenu praſchenju, hač by kěžor pſcheproſchenje nětčiſcheho němſkeho knjeżerſtwa pſchijał, ſo komornik wuwinu.

Pólska hrozy

Rumunſkemu knjeżerſtwu je ſo piatk zdżełiło, ſo je pólſke knjeżerſtwo franzozſkemu knjeżerſtwu notu pódałało, w kotrejž ſo na to wobcżežuje, ſo Pólſka njeje žanehu pſcheproſchenja na wotbrońanje roſprajenje w Londonje dóſtała. Nota hrożenje wopſchija, ſo Pólſka ſe Swjatej Ludowu wuſtupi, jeli ſo ſo k roſprajenjam ſchiwrjoch mozow njepſchihuſchcży.

Wukrajnych studentow w Lwowje zajeli

W Lwowje w Galiziſkej bė ſo pſched tydżenjom w nozy nadpad na žitadellu ſpytał. Sa nadpadnikami w twarzenju wukrajinſkeho akademiſkeho doma ſtejdźo, je polizija tajnu wukrajinſku organiſaziju wotkrywſchi 18 wukrajinſkich wuczomzow wyſokeje ſchule ſajała.

Jatba na twjerdźiznje ſa wjednika kommunistow.

Dla pſchihotowanja k wjeleſcheradże je khłostańſki ſenat němſkoſlatneho žuda w Lipiku hórnika Antona Jadaſcha ſ Barkina k łėtu 3 mėżnjasom jatby na twjerdźiznje ſaſudźił. Jadaſch bė policajſkich ſaſtojnikow w jenej ſhromadźiznje wołpjet namołwił, ſo bychu ſwojim faſchiſtiſkim offiżeram poſłuſchnoſcej ſapowėdźeli.

Žana revolucija w Bolharſkej.

Bolharſke półſlanſtwo w Barlinje je wotſewiło, ſo je powėdżej wo wudyrjenju wojeſiſkeje revoluzije w południſchej Bolharſkej hola wunyſłenka. W zyłym kraju połny měr a porjad knježitaj.

Hoover 100 ludźom ruku tłóčił

W pſchitomnoſci 4000 ludźi je president Hoover we Waſhingtonje rólny kamjeń ſa nowy kraſny twar nowehu wyſchiſchehu ſudniſtwa ſaſadźił. Skoro dokonjany twar budźe wſcho hromadże 10 milijonow dollarow płaciłz.

Pſchi teſle ſkładnoſci ſo w Běłym domje wulke pſchijimanje wotmė. Hdyž bė wſitcy dwėli 1000 wołzobow Hooverej ruku tłóčiło, wón na prawej ruzy lohke kranjenje pytnu, kotrejž bė najſkerje je ſarėſnjenjom pjerſchcjenja noſtało. Po radże ſwojeho lekarja ſo president na to do ſwojeho wobydlenja poda.

Wyſokeho ſaſtojnika w Mandżuſkej ſkónzowali.

Hailungkiangſki gouverneur, general Schiehyuan, je mandżuſkeho ſtatneho radźicela Liyiſchuna, hdyž w jenym hotelu w Cżangczunje wobjedowaſche, ſe ſtrelu poraſył. Sranjenje je tak cżežke, ſo ſ tym liża, ſo Liyiſchun wumrje. General Schiehyuan Liyiſhuna winuje, ſo jeho chcył nuſowaŕ, ſo by ſwoje gouverneurſke ſaſtojnſtwo ſpuſchcżił.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 15. oktobra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wėżera wjeczor w 7 hodź. barometer 733 hygrometer +4, thermometer wo dnu +18. — Dżenja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —5, thermometer w nozy +7. Wuhladny na mało ſo pſchemėnjuje wjedro. — Hižo ſaſadżerſchim pjatkam, ſo nam piatk a też ſobotu ſnano deſchcżik pſchinjeſe ſtaj. Wėżera tak nėčak pſchewiſnaſche, hačkuli ſej ho hdyž ſkoro pſchekapny. W nozy też powroſchi, ale dżenja je ſo nėčko do rana ſo deſchcże dało. Rola dże hiſchcże wėle włohi trjeba. Lėtma je brózy pſchemaczana. Hdyž pluh trochu hłubje tyknjeſch, ſpódnu bróſnu popjeł ſnuhe na ſwjećh mjezy. Wubėrk ſtyrnje w poſtrozy ſo nimo ſibaceje niżiny cżelnje pſchi ſ naſcheje ſtrony. Sa njej cżahnu we ſtarokej ſtronje wyſchiny. Waſchina i Agorik ſu tuhu je hižo pſches Schpaniku a blėſ ſo pſchi Franzowſkej. Wyſchiny ſ wjeczora pſchinjeſu nam ſaſo winujedrje. Dokeł hač do poſlėdnjeho lo.owe.o morja hohaja, pſchiwėſcha nam najſkerje ſtuhe wuſtudżenje powėtra. Tohohla je radżomne, ſ runtiżu a ſchcżelcżiſchczowym dżeſcżelom pokſwatacz. Nasch wjedrawuſtojny ma wėſnje dny nowehu tydżenja ſa pſchemėnjanje a panzate. Wot ſtrjedy ſem wocżakuje rjany poczaſ hač do kónz tydżenja. Jutſje, 21. njedżelu po ſwjatej Trojizy, ſtawa ſłónczko 6,24 hodź. a thowa ſo 5,07 hodź. Mėżnacż ſtawa ſo 5,18 hodź. a thowa ſo hdy. 8,37 hodź.

— **Dżenjiſche wiki.** Putra pſchejeſche 60—65 pj a jeja 9—10 pj. ſuhy ſarėſane 70—80 pj., kaczki 70 hacż 85 pj., kury ſiwe 45—55 pj., ſarėſane 65—75 pj., hołe 55—65 pj., khaponi 90—110 pj., kał cżeſ hacż 10 pj., běły 4—8 pj., ſydrodźty 10—15 pj., ſ lene 4—10 pj., khoſte 5—10 pj., kał abi 5—10 p w ſchkleńcży 1,60—1,70 hr., worcheſ 5—10 pj., w ſchkleńcży 1,40—1,50 hr.), ſolatej 4—6 pj. a ſ hacż 18 pj. ſe ſi 5—25 pj., jehjina lobo a 15— bruſnjacż 30—40 pj., tomaty 7—12 pj., jaſ a pj. ſłowki 15—20 pj., hriby 20—40 pj., běrny 25—30 pj. łany wolij 1 hr.

— **Měſchczanſke dźiwadło.** Dżenja ſobotu ſo hraje ſo wulka operета „Zygauſki baron“ ſ direk Szyndu w rólach Lupa. Nječmjertna Jana S ludźiſku dopomha pſchedwjedżenju w Kitawje a W nie k ſotſorjenemu pſchihódnaczku. Njedżelu pop. w ho ſamſne pſchedſtajenje wospjetuje. Wjeſor hu hiſchcże raz pėtka Winſka operета „Hajnka Kh ſ Ernſt Hübſchmannej we hłownej róle. Sapoczat hodź. Pónoſcu a wutoru ſteli „Zygauſki baron“ r nym porjedże. Sa ſtrjedu pſchihotuje ho operа ka ſ Cżorneho ježa“ a ſa ſchtwórk pręcże pſched nje „Swobodna cżeſ Lamanemu!“, wjeſelohra wu guſte Hinrichſa.

— **Policija nam piſhe:** Wjeſnjo ſuhi ſcho ſo ſo ludźo pjanych wandrowſtich a proſcherjow na ſ dróhach a namėſtach ſeło nawałuju, ſo dyrbi jich ſa do khowanſche ſotby brać. Nimale nichtżo p cżu, ſo ſu wo wjeſnjey wroſtli a ſebi ſa nje balan pili. Wobydlerjam ſo tole k wėſeru da. Sch proſcherjam nėčko dacż, njedaj na żadyn rad pje ale „proſcherſke ſcherli“, kiž woni pola nuſowneho ſ cżerſtwa ſamſnjene dóſtanu.

— **S pſchileżnoſcżu kermuſche w Khwaczańſkej wo** pſchichodnu njedżelu 16. oktobra pojedźetaj mjes Budy ſchinom a Wulkej Dubrawu ſcżehowazaj wołzebitaj pójdu waj autobuſaj. S Budyſchina: wot dwórniſcheja 11,00 hodź., Jitnych wikow 11,05 hodź., Drjewnowych wikow 11,08 hodź., do Wulkeje Dubrawy 11,35 hodź. Nawroch na jėſha ſ Wulkeje Dubrawy 21,00 hodź., ſ Khwaczi 21,10 hodź., ſ Jeſchcż 21,14 hodź., ſ Deluſeje Hórki 21,19 hodź., do Budyſchina na dwórniſchcżo 21,40 hodź.

— **S pſchileżnoſcżu kermuſche w Korſmju, Schčachowje a Salowju u. Spr.** njedżelu 16. oktobra pojedże wołzebity póſtowy autobuſ ſ Budyſchina hacż do Salowja ſ Budyſchina Jitnych wikow 10,20 hodź., wot dwórniſcheja 10,25 hodź.

— **Zyrkwiniſki konzert inkwiliſkeho a komorneho thora.** 24. oktobra wjeczor 1/49 hodź. wotmėwa ho w Pe trowſkej zyrkwi zyrkwiniſki konzert mjenowaneju thorow. Konzert je myſlany jako woponmjenjeńa ſwjatoczneji ſa Guſtawa Adolfa, kotrehoż 300. ſmjertny dżeń tu ſa tróſti cżaſ budźe. Hana Quiſtorpez, w tukraju a wukraju ſnata ſopraniſtka, je k ſobuſkutkowanju dobyła. Wo jeje ſamoſtnoſcżi pſchedleża najſkerſche kritiki wulkich nowin. Sa ſtupne liſcżiki po 1 hr., 50 pj. a 20 pj. (ſa njeſaſtużerjom, maſorentnarjow a ſchulerjow) ſo dopředka pſchedawaju w hudźbnym domje Gudera a Co. na Seminarſkej haſy. Sobuſtawy towaŕſtwa k pėſtowanju zyrkwinſkeje hudźby płaca ſa pokoju.

— **Mużaze jėdne kolo kradnuchu** ſchtwórtk wjeczor wokoło 7 hodź. tu na Seminarſkej haſy. Koło běłeſche ſnamki „Miſa“, mėjeſche cżorne krožna, błótoſchkitkaj, cżorne iwjena ſe ſelenymi ſmużkami, deſeſhibnjene we dźidło ſ cżerwjenymaj gumijowymaj pſchimadłomaj, elektriſku lampu, Torpedo-ſamobėh, ſchérej gumijowej wobruczi, powėtrowu dychawu pſchi krožnach. Wo ſdżelenja proſy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodże, telefon 2802.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchėdne dny hacż do 7 hodź wjeczor wotewrjene, njedżelu pak ſamknjene. Nócnu ſłużbu a njedżelu wotewrjene ma jenož jena hantyſa ſ mėżnacżnym wotmėnjenjom. W oktobru je to Mi cżanſka haptyka na Hłownym torhoſchcżu.

— **S Delnjeje Hórki.** (Nowotwar.) Saſo nastanje we naſchej wėži nowy ſtatok. Knjes Hillmann je ſebi na połodniſchim dźelu wėže wobſchėrny a rumny ſtatok natwarił. Twar nawjedowaſche twarſki miſchtr Gro ſ Bohankez.

— **S Koporz.** (Alarmowanje.) W cżaſu wot 15. do 20. oktobra budźe ſo wohnjowa wobora ras alarmowacż.

— **S Klukſcha.** (Nowy wobkhod.) Jako ſjedlaŕ je ſo tu ſaſtojdlił k. Kurt Klimka. Sſwój wobkhod ma na te ſownoſcżi tudomneho korcżmarja Schuſtera. Do tajkeje rataŕſkeje wėži, kaž naſch Klukſch to je, ſłuſcha wſo tej ſjedlaŕ.

— **Se Sdżerje.** (Njejhoda ſ wodowodom.) Saſtojny ſchtwórtk mėjeſche naſcha wjeſ njehodu ſ wodowodom. W běhu popołnja njemėjachmy tu žaneje wody. Kat jara ſu ſo ludźo tola na tutu pſchiprawu ſwucżili, ſo njemóža wjazy bjes njeje bytż, hyrnjeż pjedy, jako ju hiſchcże žaneho wodowoda njebėſche, też ſchło. Dołha dowaŕ wódneje wėże pak hnydom ſapſchimny a jemu ſo k wjeczoru poradźi, wodowód ſaſo do porjadka ſtajicż.

— **Z Wotrowa.** Cyły čas liżo młócżi tu młócżak z hul doku cżerjeny naše bohate žně. Njedawno mėjeſe wobdżeŕ ze ſwojej buldoku khětre njezbożo, kotreż poſ hiſče jara zbożownje za njeho wotběża. Pri deſ tym wjedrje cheyſe ſo na mokrej dróży pola kow nje zawróćić. Kolesa ſo wobſuwachu. Wobſedżeŕ móżeſe doſć ſpėſnje zaſpinać. A maſina zjėdże wre cżo do hłubokeho cżjopjeńca, hdyž ſo nimale pſrě ny a hłuboko zarežny. Wobſedżerjej ſo na dobre zbożo nicżo dale njeſta, jenož nohu ſebi trochu wo bodrċ. Bė pak runje tak ſkoku pod maſinu być mohł hdy by ſo cyle pſrećiſła. Zeńdże ſo wjele ludźi a kóżdy radu ſkładowaſe, ſto nėtk a kak wuċahnyć

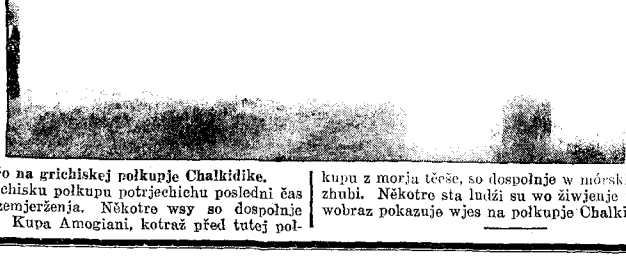

Sydliſčo na grichiſkej połkupje Chalkidike. Tutu grichiſku połkupu potrjechichu posledni čas zahubjace zemjerżenja. Někotre wsy so dospołnje zapuſčichu. Kupa Amogiani, kotraż pſched tutej połkupu z morja cėče, ſo dospołnje w mórſkich żołmach zhubi. Někotre ſta ludźi ſu wo żiwjenje pſchiſe. Naš wobraz pokazuje wjes na połkupje Chalkidike.

D. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeſka bydła.

130] (Pokračowanje.)

Hrymjak ſo ſahańbowa, dżeſche a budżeſche Salomona pſchi ſamym mjes wocżi dyrił, hdyž chcyſche jeho ſadżerżowacż. Sa ſchtwórcż hodźiny ſo wrócżi a żonje wſche pjenjeſy na blido ſeſadża. Jandżelſo pėſtonjo ſu Pucżiniſke żony. Ssu dospėle, ſo ſtaj dwaj ſmėtaj pornjo ſebi żiwaj, ſo mjes ſobu wobkhadżujetaj jenož hdyž je trėbne, ale mjes ſobu ſo njemėſchataj. Sſuſodża, ważni kaž ariſtokraca, woſtawaja ſwėrni korcżmomaj, ke kotrymaj jich puta móż ſwucżenja a ſwójone ſwjaſki, kedżbuja też na ſwoju cżeledź. Wſcho „ſuſe“ ſo do „Ssodomy“ cżiſchcżi, hdyž je nowinka ſawjedżena: pſchedawanje piwa w błeſchach ſ wjeċhowiſkeje piwarnje. Wſcho „domjaze“ Ssodomje ſ puċża dże a ſazpėwa ju.

Dwaj ſmėtaj, prajimy, ſtaj pornjo ſebi żiwaj hižo ſchtwórcż lėta a njemėſchataj ſo, ale ſchtoż njeje, móże ſo lohko ſtacż...

Puċżiniſka ſwjatokatwrjeżowa kermuſcha je pſchiſchła.

„Aj, ty ſwjaty Lawrjenċżo
ſtejiſch dėl na rjanej hórzy!
Wukhadżeja knježny ſ teġje,
jako jandżelſo ſ njebjeſ.“

Wuċżechu ſ zyrkwiczki po nyſchporje niż jenož knježny, wuċżechu też młodżenjy a ſamėrichu ſo k Ssornezom. Loni bėchu kermuſchne reje byle w „nowej“ korcżmje, tohodla bė je wjeſnjanoſta lėtża w „ſtarej“ dowoliła. Sa młodżinu też ſtari khwataja. Też Zymbura po ſtarym waſchnju ſwojich Semiczanſkich a Hrodżiſchczanſkich hoſcżi ſem wjedże.

„Nano ſem k nam“, Jan ſe Schcżerbu na njeho kiwataj a wołataj, Wjeruſchka a Roſarka ſo na njeho ſmėjetej, ſtary Spėſchny ſo hnydom jemu a jeho hoſcżom wėſnu ſtara, Franz nad hłowami rejwajucych ſtołcżi njeſe.

Zymbura je ſo ſydnył a w kurje ſo roſhladnył. Jeho wócżky Mėrcżina pytatej a jeho, ranjenjacża, mjeſy wſchėmi pósnatwatej.

Rejwa ſ Hamakej Marjanku. Też ſtary Hamak na rejwaju dwojizu hlada a ju ſcżehuje, kak ſo nimo żunje, wunóri a ſaſy w kole ſo ſhubi. Hdyž bė ſo na njeju nahladał, ſo na Zymburu ſahlada a kaž bėſchtaj ſej praſitoj, w tym wokomiku też Zymbura na Hamaka pohlada, a kaž bychtej ſo wobej pohladnjeni ſrjebi pucża ſekkaſej a wokſchitej, ſo wobaj nanaj poſmjaſchtaj.

Kaž by ſo niczo njeſtało, Zymbura hłowu ſ nowa k rejwajucym wobroċża. Marjanu nėtk pyta. Njetrjeba ju pytaŕ, jeje ſtatna, ſchwiżna poſtawa ſama do wocżow wabi. Schtó ju wokoło paſa dżerži? Schtó jej tak proſcże do wucżkow hlada, ſo niczo njewidżi a njeſłuſchi?

(Pokračowanje ſcżehuje.)

Nazajtra pak ze štyrjomi konjemi znjezbožencho fabaka nimale spěšnje wučahnychu a bórzy wón bu hotowjo wotjědžo.

S pěšez. Techniška nuzowa pomoz z Kamjenza jako je wčera nasche wšy khwo. Do swojich rjadow pschijimu je wušitich w starobje hacž do 25 (ět.

S Dyršije pola Kamjenza. Sandšeny schtwórk wy. tworjeny 41 lětny skakar ruku na so skoži, so so wob wjedny. W jawostajenych lischach stdži, so je žiwjenja zhyby. Wón jawostaji žonu z džěšcomaj.

S pěšeze pola Delnjeho Wuježda. Na Mužakowski brósy mjes nasche wsu a sakiki hranizu dyri błysk jan bjenu wutoru do brěhu pschi brósy. Wón ju hacž do zhrjedź sonka rostschěkowa, tak so pokoja sdonka stejo wosta. Horna pokoja z kónu je wotworjena.

S Rychwalda. Nasymschenu hermanki rjany wozkaš hawschske. Skotu nschak njeběhu pschewjele pschihnali. Wi šk hewak derje dźěchu. Wikowarjo powschitkomnje spoko jeni z naschego hermanka domoj zchchnichu.

S Hamorow. Wulka woda w oktobru naschej tu domnej drjewowej toczerni khěrko swadźi. Wona wot mě brjoh wot sawjery hacž pschi toczerni. S tym je je twarjenje do wulkeho strocha skatka, so so murje zhy nu. Tohodla maja so do spěcha, brjoh sazo wobtwjer dźěcz.

S Wjelki pola Mužakowa. Wobzedžeř tudomneho mérowcho młyna tež ruku na so skoži. S tželbu so sa tschi. Hospodarske cžěsnoscže su prózniwcho młynka do sajnece zmjerzce hnake.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutšischu njedźelu:** Trochu so wuczahuje.

* **Wješ Laudenbach nad Nahu je so schtwórtk se sa trašchnym wichorom sapuschčił. Něhdže 150 twarjenjow je won wotkryl a něhdže 200 sadownych schtomow swuwalal. Drohi zu z błotom a zyhelemi pschikryte. Na shoże so ludźo njezju sranili.**

* **Chinezy namórizy rubjeznizy zu schtwórtk w nozy offizerow jendželskeje parneje łódze „Helikon“, 2232 tu now wulkeje, wumozowali a łódź do Hongkawskeho mórs seho zaliwa dowjesli. Tam zu łódź wurubili. Nadrobno cze njeju hischcze znate. Mózno je, so zu rubjeznizy na łódź jako puczowarjo schli, so bychu ju w pschihódnym wo tomiku do zwojeje mozy dostali.**

* **Pschi czeskich wětrach pschednich dnjow je so w zaschim mórskim saliwje na němskej malej motorskej łódźi „Kassel“ motor wobschkodźił. Na nju zu tehodła nusowe schety žadźachu. Hdyž bě so łódź zbłu nóz wokoło honila, wulka nawalna žolma psches nju wali a maschinow nju z wodu napjelni, na czoł so łódź swročzi. Kapitanowa maj, kotraž dla mórskeje khorosce we kajucze leżeshe, so zydom tepi. Wobžadka bě na łubi, a mózesche so so drje zowy naklad dżerżeć. Dwaj matrosaj so se žolmami wot bórhnyschtaj a so tepischtaj. Schtyri hodźiny posožischo dyrbjeschtaj dwaj druhaj matrosaj wustawschi so bědżenzy wosłajej a so w žolmach shubischtaj. Jenaž kapitan a jedyn 17lětny łódźništi hólz staj so po saftrachnych napinanych k brjohej pschihnałoj, hdźez staj w rybalskej thežyn twarscz namakałoj.**

Swólbne powěsće/

Semrěću: Ota Hajn [illegible] khowanje budze pódźelu pop. w 2 hodź. wot farowarskeho domu. — Anu Jězwanna rodź. Jeńšiasec, ékonom. rad. w Delnim Hórcu, 77 lět, khowanje budze pónjelu pop. 1/3 hodź. w Hrodźišczu. — Gustaw Adolf Ulbrich, schewcki mišter a farjadnik sbě. zajnje rěčnego sawka w Kellizach, 79 lět. —

Do Łužisko-Serbskeho Sokołskeho Zwjazka k rozhladej a wuhladej

Nazyma knježi. Žně su bohaće domoj. Kermušo so swjeca. Ratař z wjeselom so rozhladuje kermušu popołdnju ze swojimi hosćemi po swojich honach, rozkładujo, powažujo, khwalo a swarjo. Je z dźełom nimale hotowy — to rěka ze žnjowym — nětk pak přińdu sywy. A znowa započina so njewustawacy běh Božeje stwórby a ratařskeho dźěła.

Njeje też z nami tak, bratřa? Nimamy też my wšu přičinu w času kermušow so rozhladować, sami po swojim dźěle a też swojim hosćom pokazać, što smy dźełali a žnjeli, ale też što smy syli a što chcemy hišćo nasyć.

Nimo su naše wokrjesne zlěty. Radźichu so spokojnje. Dźiwajo na ćežki čas a wobstejnosće samo derje. Nawječorny zlět jewješe přez 100 proc. přirosta zwučowarjow pornjo prjedawšim. Mohło pak nas wšudźe hišće wjacy być!

Swjedźeń dźěći k prěnjemu razej spytachmy. Bě to zbožowna myslička. Hdyž hišće so wšudźe tak njewuwi, kaž dyrbješe, nas to njewótraši. W 6 jednotach so swjedźeńk spokojnje wotmě. W tŕoch wupadźe dła wulkeho deška. A dobytk je, zo je jena jednota založiła nowy wotrjad dźěći. Njech druzy bórzy sóchuja.

Też wubědźowanja, zwjazkowe, wokrjesne a jednoćine stajnje zaso dopokazowachu našu wšostronitosć. Hdyž njedocpěchu so nowe rekordy, njeje to žana škoda. Nam njeńdźe wo nje, ale zo ma pola nas kóždy po swojim wašnju swoje wukubłanje. Jenož k lětu njech wjacy jednotow wubědźowanja zarjaduje a wšudźe njech so přiwozmje płuwanje a druhe, kaž lěsny běh, nakrajne běhi a hry atd.

Najwjacy rozwića pak přinjese nam kopańca. Před lětom, ně hišće před poł lětom z khětrej njedowěru na nju hladachmy. Ale je dobyła kaž wšudźe. A my dobychmy z njej. — hrajerjow, sportowniša a lud. We wósom jednotach so dźensa kopańca hraje, w někotrych samo z třomi mužstwami a z dźěćimi.

Je to hižo rjana lička mužstwow. A kelko hrow su hižo hrali? Mjez sobu a z cuzymi. Njeńdźe hišće wšo tak kaž dyrbjało — ale my tola wuknjemy a smy hižo wjele nawukli. Hromadźe nazhonjenja na wšěch polach za lětuše zwjazkowe hry. Tři jednoty maja swoje wěste sportniša. Štyri jednoty maja je mjenje abo bólo wěste. Při započatku njeje też sportnišćo najwažniše. Najwažniši su hrajerjo a bul. Jednota njech kupi bul a potom hrajće najprjedy poł lěta na łukach a pola druhich. Tak spóznajeće hač maće znajmjeńša 11 khmanych ludźi, kiž chcedźa hrać a so podwolić wšemu, štož z tym zwisuje. Dokelž kopańca njeje žana hrajka. Ně, žada sebi kaznosć, khmanosć a wopory. To pak so wšo dale njeńuje, dźež je dobre wjednistwo. Tuž do dźěła, bratřa! Njech ma bórzy kóždа jednota swoje sportowniščo. To je naše lětuše hesło! Njezabudźće na nje. Nětkole je najwješi čas. Bórzy so poslednje pola wobsyja a zaso je kónc możnosćow na cyłe lěto.

Bě to naš krótki rozhlad. A nětko wuhlad do přichoda. Struchły je nas hospodarski čas. Ćeže kóždeho tłóča a znate zrudne njezboža nam wjele, wjele škodźa. Wěmy to! Mějmy so po tym! Zběrajmy jenož nizke přinoški — 20 pj. Ale kruće a porjadnje je zběrajmy měsańe, nic lětnje. Njebamborny přewjele z druhimi wo njewunošnych wěcach. Njespytajmy někoho z rěčemi přewobročić a dobyć ale z dźełom. Dale mjenje swarmy. Za to wjacy poskajmy na druhich, na čo pola nas swarja. To wotwobročmy. Přetož smy z nimi žiwi, tak mamy so też trochu po tym złožować. Kedźbujmy też na to, što je pola nas dźensa zestarjene, překhwatane. Čas kroči a my mamy z nim hić. Přetož njeje tak, zo to, štož bě před 10 létami swjate, też dźensa ma so swjećić jenož tohodla.

Tak, bratřa, njech nam naš rozhlad swěći do nowcho, pilneho přichoda. Přetož za naš přichod smy my žiwi, tuž mamy też za njón spomožnje dźełać.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

wolanje, zastojnstwo). Wilem II. (druhi) je kěžor, ale njeje z **kěžorom** (njekěžori). Wuj je z **kaplanom** (wón kaplani). Četa je z **babu**. Budź ty nam z **pomocu**, o Michalo (kěrluš). Je z **hréchom**, zo sym dobry! Funkeiju wobrazuje b) za z a k u s a t i v o m. Přistaj so **„za dźowku“**. Jurij je za **pohonča**. Miliducha wuzwolichu za **krala**. Pětřku wubrachu sej za **předsydu**, Wrobla za **zapisowarja** atd. (Přirunaj z 30. psalma: Estomihi in **Deum** protectorem, et **in** locum refugii Budź mi za **Boha** škitaceho abo woborneho a z **domom** wućeka, za wućekniščo.)

Furche ziehen brózdu dřeć

für so postarsku z 3. padom (dawakom) přełožuje: Wutroba so **božej woli** wotamkny. Slé su **nanej**. Slaba swěca je **wočomaj** škódna.

Futurum (= što so stanje) za **hotowy** čin: nan přińdże, četa přijedże, dźěćo bórzy wusnje, přińdźeće

Fürst wjerch (nic dłeje hišće: fěršta)

Fuß, auf großem Fuße leben zwulka žiwy być jutře, dóstanjemy, zmjju, wozjewimy, zapodaš bankrot, jemu kholowy přeładża . . . (k tomu słowčko „budu“ třěbno njoje. Tak je „knjez budże přińć“ cyle wopaki).

g

Gabel — Astgabel furca Rozboch (Swtlik 1721) = rozsoch, rosoch (zdónk: socha = halza, kotraž so jako radło nałožowaše)

Gang haben khodźić. Wón dźiwnje khodźeše (nic: měješe khód)

(Přichodnje dale).

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

(najprjedy pokazku płacał).

Rožku wcws a syno kupuje dale

Wojerski zastaranski hamt w Budyšinje

přiedawši provisorny hamt Telefon 2156 a 2157

Towaŕstwowski powěstnik.

Hrnjca Hórka. Tow. „Łužica“ zmjje njedźelu 16. 10. 32 pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu we Hänslec hosćencu. Přednošk zmjje knjez župan. Wo hohate wobdźělenje so prosy. Knjeza dowěrarcy so prošu, to wšém sobustawam wozjewić.

Předsydstwo.

Budyšin. „Nadźija“ ma kóždu wutoru wječor wot 8—10 hodź. spěwnu pruhu w sali Serbskeho Domu. Sylne wobdźělenje muzskich a žónskich spěwnych mocow pak je nuzne, hewak pruhi wuwostanu. Nowe spěwne mocy su nam hišće witane. Wowčorik.

Spěw. kupka „Lumir“ ma sobotu 22. t. m. popołdnju w 4 hodź. zwučowanje w Serb. Domje. Solistojo: z dypkom w 3 hodź. Bj. Krawc.

A wón budźe z knjezom na tebi..

Někotre žony hnadź tuto wěrowanške prajdomo prawje njetrofumjeja. So njechcychu tute słowa wopackuje rozumiec, je wěsty pschekoržek, hdyž bibliju z hebrejskeje rěcze do dešinowanskeje pschekładżeshe, tute słowa takle tołmačił: „A wón cze budże krjudowacz a cze bicz.“ To dže je jara niedwoj mysłne tołmačenje myslicžki. Ale tež to su jenož hischcze słowa . . .

Dokelž je někto młoda žona — wožebje we šłódkich njedźelach — khětro sabycžena, tak wobhoneri z Pleyerana w nawjeckornej Franzowskej sariadnja dramatiš wanje biblišeho słowa. Hnydom po wěrowanskim wobrjedże wotkaži nawoženja njewjesze pištu je słowami: „Tak to šłodži, hdyž sym šy“ a potom jej hnydom da hubku praja: „Tak šłodži, hdyž sym duschny!“ A sta ho, so so tam też muda njewjesła, kiž bě z druheho kraja a niczo njewědżesche wo tutym rjanym nałožku. Hdyž jej potajtim nawoženja psched zarkwinskimi wrotami jenu hany, dyri wona jeho z wotmachom na nóš, so kej bě sche a snapschecziwi: „Tak šłodži, hdyž sym duschna!“ Potom jemu połoja wlohow wutorje a wołasche: „A tak šłodži, hdyž sym sta!“

Njewjesta bě dže z Němskeje a wona drje je muzej posłuschno hischcze zkažo sapytała. Wbosi mandżelski pak bě dwójzy bity, pschetož k slej žonje dóšła hischcze sapiwanje ludu. Čim prěnjotnische je hudowe sjednoczenstwo, čim žarliwischo nad tym strožuje, so so haja knjeze bramo, kiž běchu so psched wotkarjom wopschihabale.

Němcy maju šyodźimne prajenje: „Němcmu na tšechu leži.“ Sserb by so to prajił: „Němcmu na kżu lěži.“ Němske prajenje pak pochadża wot starozemskeho nałožka. Wo nim słyschimy se šudnischeje rosprawy Mohanskeho šyda z 8. měrza l. 1666 Muž mějesche swu žonu, hotoweho rjerašanika, kiž swojeho muža krjudowaschesche a draczowaš. Němska wutoru so zdyły lud seidże, stari a młodši i bliska a daleka z šubnarjemi a šwidarjemi, se khorjemi, pěschi a na konjach. Wotpósłanzy dźěchu ke měšchczanoschze a jemu wěz pschedujejechu a hdyž bě tón so pschesprědżeił, so niz žona, ale muž bě purki dóstał, swoli do demonstrazije. Lud potajtim bórzy wobša se wschěch stron domčrt wandźiwoju mandżelskeju, ródl so staji a ludźo na tšěchu lěżechu, so bychu ju — wotkrili.

W Fulbowstim wjeschczowstwje orndy wschcznjesche same wupóšłachu šlukownikow, so bychu wotkrili tšěchu spody kotrejež bydleschc tajli dźiwk pod žonu. W Darmšadźe roshworjenych lida bo měrjesche, niz jenož pschecžiwo muzej, ale też pschecžiwo žonje, kiž měrjeschc wotcžu w ruzy. Sčo ju namałake frěczenja mjes Darmšladtskimi měschczanami a knjesami na Frankenšteinskim hrodže, so bychu jakrocžił pschecžiwo swadbam mjes mandżelskimi. Mějachu na žedanje stajiči wowsła, na kotrymž dyrbleschc jěchać rańa žona w kóschuli, mjes tym, so wosoł — tón dollowowschatý — bu wjedżeny wot wobalcho mandżelskeho.

Wjes džiwa, so manodżelio tež so swoim konjow bojachu, kaž cžert šwjecženeje wody. Barlinski cžasopiš z l. 1784 nam powěda wo dźešeniskim prozesu, pschi kotrymž žona na muža storżeschc, so je tutón ju nuzowak, tódy wjecžor prajicz modlitwu, kotruž bě složił hlawny boży munich Abraham a Santa Clara:

„Wschohomódny Božo, tiž bu žónsti splah stworił se Hadamowejho rjebra a potajtim z kosce; spožcz mi hnadu, je swoju ponizu, so napschecžo swojemu mužej njebudu sabałka, swojeje hlowy, njepokorna a twjerdoje schije! Měj sceperliwosch z mojimi žónskimi slabosczenji, smylkami a hluposcžemi . . . Wobarnuj mje psched wschitkimi njewuschnymi bladami . . . pojimaj mój jazyk wschudże a na njewuschnych žónstich sthadźowantach. Daj mi swojun hnadu, so so na swojeho lubeho muża hubý njederżu, harnju abo hewak kaž se njedobre w domje so sadżerżuju . . . Daj, so budu stajnje wicha pózcžliwa a strózba, nězna a mila, cžicha a mjelczliwa, swórna a wobkżatna, wobožna a sclerowna, pilna a domjaca, spravna, wérna a dżałowna. Ntz moja, ale twoja, a po twojej mojeho mužowcho wola so stań stajnje a wschudże. Dale daj, so nam swojeho muża ta najlepschcho na šwjecze, ša swój drostotny posład a jeho jako swojeho knjesa žej wužu a cžesczu hacž do smjerzce . . .“

Wažnič Wjerich Schiller ma zyle prawje, hdyž rjekuje:

„Tuž hladaj, schtóż so na wěk wjaza,
Hacž wutroba žej k druhej kaza!
Je khětri blud — žel njesadóże!“

Přeschoho wschak też njeschodźi gladasch a pruhowacz, kaž na pisch. wšyh bohaty Jendželczan. Někasche Howe a wošeni so ras z jara cjarnym hólczom. Pschi kwasu rjechu, je cžłowjek ženje ko šwuschczesej njemóże na šwěru a šwjesej žony. Wotsm swojej młodej žonje žołži, so dyrbi wobkhoda dla do města, niech wona khwilku na njeho počaka. Nětcžo hodźi wobžiwschi do jej prajicz, so dyrbi dla wažnje nałožnjoze sapnczowacz do Holandskeje. Młoda knjeni Howina šusły rozsczesche, ale dżiwscze seserpliwje cžakasch je nětcžoze dny. Cžakasche a cžakasche. Cžakasche 17 lět na swojeho muża. Tón njemuioze šnika ani wotpowiedomał wschak bě sej druhe mjeno pschiwuschł, hdyženje nałał w šamjnej kašu a nětko tajnje swoju wobkhodźowaschc. Hdyž bě in potajtim 17 lět dołho „pruhował“, mějesche so ta, so je žona pruhowanje wobstała. Tuž jej nadeschu do womory padże. Potom, „Młoda“ žona z radosczu do womory padże. Potom, hdyž bě sasu k sebi pschischła, dżesche na skakanku. Knjes Howe pschihódże sa 5 mjenischim bjes wulkosczow, da jej hubku, wża ju pod pažu a ju domoj pschewodżesche. Wona bě pruhowanje jako swórna a pošlušchna mandżelska wobstała a mandżel bě spokojom.

Dyrbimy hischcze wjacy pschikładow pschinjesesi? Ně, radšeho niz! Móhło so stacz, so hońzy bychu dóstale pschewulki strach psched ženitwu a to by tola bola wulka škoda.

Nětk
je najlěpši čas
picować Waš skót
z picowanskim wapnom
a skót. rybjacym wolijom
Předawa
Drogerija Emil Miersch
w Budyšinje na Kamj. hasy 24
znamjeńca dołozwučowarjow

Pytam
ratarstwo
36—40 jutr. wulke, z inventarom a bjez njeho. Bliže zhoniće we wud. Serb. Now.

Sylna, cyle wysokosuć. rjana
jałoja
z dobreho spłaha, kotraž je čahała, też **bróny, kara, nosydła, krosna** za kury a hołbje, kaž drobnosće na předań w **Niježi Wsy** číslo 13 pola Nieswačidła

Wjac swěcy
4—5 króć swětliše wobswětlenje abo 3½ zalutowanja swěcy. Hodži so na kóždu lampu. Njedaje so ničto podobneho narěčeć.
—30, 1.35, 1.80. We wkładnym wokuje wustajene
Elektro-Paul w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 14.

Dobra šwalča
poruča so k zhotowjenju
mantlow, kostumow
atd. za žony a hólcow
B. Hirsch
w Budyšinje na Krotegschmidtskej drózy 11, III

Štóž pjenjezy pyta
njech so wobroći na dowěrnu wosobu sprawneje firmy
Wróćoporto schi wuprošu
E. Reichel w Lubiju na Albertskim namješcu 2. K rěčam wšědnje wot 9-11 hodź. a 2-5 hodź

Jězdny plan póstowcho automobila mjez Budyšinom — Budestecami — Korzymjom a Sěrachowom

Płaćiwy wot 2. oktobra 1932.

			:9,22	:12,23	16,28	:21,11	23,17	Železniske přizamknjenja: z Drježdźan, hł. do	9,01	:9,27		12,27	*hač do Rakec 15,55	W 20,30	18,20	19,24
			:9,25	12,23	17,50	:21,25	23,17	z Zhorjelc do	:9,23			:12,25	16,35	:21,13		23,21
			7,51	12,11	17,47		22,12	z Wojerec do	9,38			14,28	W 16,58*			S 23,09*
Tarif km	2a	2b	2	4	6	8	10	Autobusowa jězba čo.	1	1a	3	5	7	9		
			W				S		W					S		
0			10,20	13,05	17,55	21,20	23,30	z Budyšina, Žitne wiki do	7,53		12,18	15,18	20,08	23,17		
1			10,22	13,07	17,56	21,22	23,31	Budyšina, pósta ↑	7,51		12,16	15,17	20,06	23,15		
1			10,25	13,15	18,00	21,30	23,35	Budyšina, dwórniša	7,49		12,13	15,15	20,03	23,13		
1			10,26	13,16	18,01	21,31	23,36	†Budyšina, Brauhausgarten	7,48		12,12	15,14	20,02	23,12		
1			10,28	13,18	18,05	21,32	23,37	†Budyšina, Wjelečanska dr.	7,47		12,11	15,13	20,01	23,11		
2			10,31	13,22	18,09	21,35	23,40	†puć do Hornjeje Kiny	7,42		12,06	15,08	19,56	23,07		
3			10,32	13,23	18,10	21,36	23,41	Dwě lěpje Horni. Kina	7,41		12,05	15,07	19,55	23,05		
4			10,35	13,26	18,13	21,38	23,43	Bělšec, hosćenc	7,38		12,02	15,04	19,52	23,03		
5			10,39	13,30	18,17	21,41	23,47	Rašowa, hosćenc	7,35		11,59	15,02	19,48	23,00		
6			10,41	13,32	18,19	21,43	23,49	†Hainic, hosćenc	7,31		11,54	14,58	19,45	22,56		
7			10,43	13,34	18,21	21,45	23,50	Budestec, Forsthaus	7,30		11,55	14,57	19,44	22,55		
7			10,45	13,36	18,23	21,46	23,52	†Budestec, delnja wjes	7,28		11,50	14,55	19,40	22,52		
8			10,48	13,39	18,26	21,49	23,55	Rozwodnc, Erbger.	7,25		11,46	14,51	19,35	22,47		
10			10,51	13,42	18,28	21,51	23,58	†Korzymja, Siedlung	7,22		11,43	14,48	19,33	22,44		
11			10,53	13,43	18,31	21,53	0,01	Korzymja, Weber ↓	7,21		11,42	14,47	19,32	22,43		
11			10,55	13,45	18,32	21,55	0,02	do Korzyma, pósta z	7,19		11,40	14,45	19,30	22,41		
	W	S							W	S				S		
11	6,50	7,40	10,56	13,46	18,35	21,56	0,03	z Korzymja, pósta do	7,14	8,21	11,39	14,45	19,27	22,40		
11	6,52	7,42	10,58	13,47	18,37	21,58	0,05	Korzymja, Engert ↑	7,13	8,19	11,38	14,44	19,26	22,39		
13	6,54	7,44	19,59	13,48	18,38	21,59	0,06	Sěrachowa, puć na dw.	7,12	8,17	11,37	14,43	19,25	22,38		
13	6,55	7,45	11,00	13,49	18,39	22,00	0,08	Sěrachowa, Städtebank ↓	7,11	8,16	11,36	14,42	19,24	22,37		
13	6,56	7,46			18,40			do Sěrachowa, Dw. dr. z	7,10	8,15						
				*do Njedź.		*po Njedź.		Železniske přizamknjenja:					*do Njedź.			
			11,15	14,56	E19,41	22,08		do Drježdźan, hł. z			11,32	*14,28	18,15	20,59		
			11,32	*14,28	*		*0,45	do Žitawy z			11,15	*13,49		22,08		

† Zastaniščo jenož, hdyž je trjeba. : Spěšne čahi. E = Khwatačny čah. S = Jenož njedźelu. W = Wšědne dny.

Elektrotechniski poradźerski büro
Erwin Töpfer, elektriski ingenieur
w Budyšinje Albertstraße 3 Telefon 2472

Poradźerska služba w techn. a tarifnych prašenjach
Revizije elektriskich naprawow
Po 6lětnej službje při měšćanskej milinarni zdźelu z lutym wšěm woteběrjam, zo wot dźensa přez swoje samsne předewzaće Wam służić móžu

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparie (Klemmen)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy
(Nowotwar khorobneje kasy)

Serbja kupuja
najtuńšo
— **přešiwaki** (Steppdecken), **ložowe šaty, a gardiny** —
we wosebitym domje
Paul Korn
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Předźěłanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

Nětk je tak daloko, moje knjenje!
Naša **wustajeńca ručnych dźěłow**
započnje so jutře sobotu 15. oktobra. Z tutej prěnj króć w Budyšinje internej wustajeńcu zwjazuju pokazać přez nazhonite knjenje »Persila« kak drohotne přikrywki a wumělske dźěła z wołmy so najlěpje plokaja
Zastup darmo! Wotewrjena wot 10 hodź. dopołdnja hač do 8 hodź. wječor. / Kóždy wopytowař móže so na mytowańskim prašenju wobdźělić. / Tohodla nas k wjeselu wopytajće
Günther, wosebity wobkhod za ručne dźěła we Budyšinje na Žitnej hasy 9. / Telef. 2388

Kóždy
z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin
je přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezboženja
z 1000 hr.
zawěsćeny!
Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Kedźbu! **Wšitcy** **Kedźbu!**
do konkursoweho wupředawnaja
P. Walther,
železowa wikowańuja w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 4, zady

Kožuchowy dom Weidlich
w Halštrowje
Lětdźesatki dołho wodźacy
lětdźesatki dołho spokojnych woteběrarjow

Najwjetši wubjerk kožowych wobsadkow a kožowych podšićow za serbske žonjace a mužace kožuchi.

Za žonjace kožuchi: kóžkowe wobsadki, prawy bobr, prawy tkhór, prawy skunks, **tkhór-skunks**, wallaby atd.

Za mužace kožuchi: kóžkowe kornarje, prawy wudrowy, prawy bobr, prawy skunks, prawy persianski, opposum, wallaby atd.
Jenož kajkostne twory.
Płaćizny sny pornjo lońsemu lětu zaso wo wjele zniżili

Dołhož skład dosaha: prawe skunksowe wobsadki za žonjace kožuchi w jara dobrej kajkosći 138.— hr.

Knjeni Hocyna w Budyšinje ma skład a předawa twory po samsnych płaćiznach a wuměnjenjach

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
} **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanej
FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy číslo 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniso

Najlěpše a najtuńše
jězdne koła a šijace mašiny
dostanjeće přeco hišće we
Witekec kolesow. domie w Sćiecach

Sicher zu haben:
O. Engert, Drogerie, Lauenstr.;
Kaiser-Drogerie, Kaiserstrasse 10;
A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;
Strauch & Kolde, Drog., Schliessf. 207;
Engros-Niederlage:
Einkaufsgenossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9.

Kachle
kuchińske kachle
železne twory
dla
wuprózdnjeńskeho předawanja
kač do **25%** rabata
Joh. Mießner
w Budyšinje na Kotołskej hasy
Telefon 3551

Wše šulske knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
::: na Lawskich hrjebjach :::

Wukonjam swoju praksu zaso
dr. Brink
we Wulkej Dubrawje

Přikrótšenj kurzaj za wothladanje skotu
na „Hornim dworje" w Přišecach pola Budyšina.
Trajetaj 3 njedźele.
1. kurzus za dźowki: wot 7. hač do 26. novembra 1932
2. kurzus za synow: wot 28. nov. hač do 17. decembra 1932
Rozwučowanje theoretiscy a praktiscy we wšitkich dźělach wothladanja wulkeho skotu a swini.
Šulski pjenjez 8.— hriwnow, jědź a bydlenje, topjenje, swěca wšědnje 1.80 hriwnow.
Jězby po železninym so zarunaja.
Wo připowědźenja proscy hórcy direktoja ratafakeje šule w Budyšinje.
Prof. dr. Schellenberger.

Haslowska jednota „So
wuhotuje
jutře njedźelu 16. oktobra
w Handrikec zali w Jasenc
swóji **Sokolski swjedźeń**
wšěch Serbow z blizka a daloka so z tym wutrobnje přeprošuja
Jednota „Sokoł"

Trjebany
dźěćacy wóz
a trjebany **wóz do jsiwy**
ma na předań **Handrik** we
Budyšinje na Wysok. hasy 12

Při **kóžnych khorosćach**, kaž
wotewr. nohach
starych ležkohojacych ranach
spalenjach, mačanceje a
suchoje **lišawy**
spytajće antis. ranowu žalbu
CRINOL
Na předań:
w Hrod. haptycy w Budyšinje
w Měsć. haptyce w Kamjencu

Boža milosć wobradźi namaj dźensa strowu
dźowčičku
Berta Dučmanowa
Arnošt Dučman
redaktor
W Budyšinje, 15. winowca 1932

Přiloha k čislu 243 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 15. oktobra 1932

Swjatočne pokhowanje dra. Arnošta Muki

Serbski lud přewodźeše swojeho wjednika k poslednjemu wotpočinkej

Wulka syła přewodźerjow zhromadźi so wčera pjatk popołdnju před Mukec domom na Wilhelmskej dožy w Budyšinje. Serbja a jich přećeljo běchu přišli, zo bychu swojeho zasłužbneho wótčinca, swojeho lubodroheho přećela k poslednjemu wotpočinkej přewodźili.

W čichim domje, hdźež běše lěta swojeho wotpočinka ze swojej swěrnej, nětko wo lubowaneho mandźelskeho žarowacej mandźelskej žiwy był, hdźež běše na starostnej wutrobje nosył swój lud, hdźež běše ze swojim wustojnym pjerom njespróčniwje za tutón swój serbski ludźik dźěłał njepřestawajcy a so próčował, doniž wóčcy njewosłabnyšej a čełne čerpjenja dźěło znjemóžnichu, leželše wón nětko na marach, z měrnym wurazom we wobliču, wotpočowajo wot swojeho dźěła. Přećeljo a znaći, serbsko zjednoćenstwa a wustawy, česćowarjo z domizny a wukraja běchu přinjesli wulku mnohosć drohotnych wěncow, kiž kašć a jstwu pyšachu. Žarowańsku jstwu běše wustojnje wuhotował k. blidarski mištr Alois Tinz.

Wužohnowacu nutrnosć domach dźerželše k. farař Kapleř. Pokaza, kak za najzasłužbnišeho člowjeka płači słowo swjateho pisma: Nimamy tudy žane wobstajne město! Spominaše na wšitko dobre a lube, štož je zemrěty tym swojim był a kelko wuznama na jeho cyłe bohate žiwjenje za cyłe Serbstwo. Bóh je jeho žohnował a wón je tuto žohnowanje druhim dawał. Duchowny spominaše na wšitko to z dźaknymi słowami. Potom so přiwuzni a přećeljo ze swojim lubym towaršom žiwjenja rožohnowachu.

Dołhi ćah přewodźerjow, kiž ličachu hłuboko do přećeho sta, čehnješe přez Budyšin. Předku wulka syła Maćicarjow, za njej Domowina a wotpósłanstwo serbskich zwjazkow a towarstwo. Sydom khorhojow ze žarowańskim florom njeseše so sobu. Syły Budyšinow wobdawachu dróhi, po kotrychž přewodźenje so hibaše. Serbski Dom, nimo kotrehož Mukowy poslednji zeński puć wjedźeše, česćeše swojeho sobuna-warjerja. Z njeho zmahowaše so naša serbska khorhoj, žarujo wo jeneho z najwjetšich synow serbskeje ludźicy. Zweny serbskeje Michałskeje cyrkwje zwonjachu jemu smjertny kěrluš po cyłym dalšim puću hač na pohrjebnišćo Michałskeje wosady na Hrodźišku, hdźež běše jemu přihotowana poslednja sparna komorka. Lipy, serbske lipy, při muri pohrjebnišća šumjachu ze swojim nětko w nazymskim času nahačenym lisćom, łopjena we wětře hrajachu, jako bychu ze serbskim ludom žarujo sobu třepotałe.

*

Wulka pohrjebna swjatočnosć při rowje započa so z kěrlušom „Moj' žiwjenje sy, Khryšće"; Michałski cyrkwinski khór pod nawjedowanjom k. kantora Polaka jón z dobrej intonaciju spěwaše. Pomału puščachu nošerjo kašć do rowa a k česći zemrěteho klonjachu so serbske barby khorhojow. Dostojny to wokomik!

Žarowańsku rěč při rowje założowaše k. farař Kapleř na słowa w 1. Mójz. 24, 56: „Njezadźerźće mje, přetož Knjez je zbožo dał mojemu pućej, pušće mje, zo počalnu k swojemu Knjezej." Duchowny dopomni wulku žarowacu wosadu na tamny dźeń, hdyž nětko njebohi swoje 70. narodniny swjećeše; tehdy smy Knjeza prosyli, zo by nam jeho hišće dołhe lěta zdźeržał a wón je to tež činił. Nětko pak je sebi jeho žadał. Nětko nam zemrěty přiwoła „Njezadźerźće mje, moji lubi.". Rjenje rysowaše duchowny, kak je Bóh tón Knjez drohemu zemrětemu zbožo dał za puć žiwjenja. Wón je namakał zbožo we swojej swójbje we Wulkim Wosyku, hdźež běše swoje młode lěta žiwy. Zbožo je Bóh jemu wobradźił při wuknjenju a studowanju, potom w zastojnstwje. Wulku lubosć je njebohi rozsywał mjez swojimi swójbnymi, jeho swójba je jeho lubosće najwjacy zhoniła. Zbožo je Bóh jemu też dał tak, zo je wón do swojeho ludu rostł a so namakał. Dźensa su z cyłeho serbskeho luda přišli, jemu poslednju česć wopokazać. We swojich prózdninach je Muka khodźił do serbskeho ludu a na tuto wašnje lubosć k ludej zbudźił. Skónčnje je Bóh jemu zbožo dał na puć do wědomosćow, prócowarjo před nim jemu puć pokazachu, kaž naš Zejleř, Hórnik a Smoleř. Tehodla dźakujemy so dźensa Bohu, zo je nam muža wobradźił, kiž běše jako Boži dar za naš lud. Tuž hłuboko žarujemy wo njeho, kotrehož mjeno je znate nie jenož pola nas, ale też dale we swěće, wosebje we słowjanskim. Žarowańska rěč zawostaji hłuboki zaćišć na posłucharjow.

*

Serbscy wučerjo prajachu poslednje Božemje swojemu njezapomnitemu přećelej, pomocnikej a radźerjej z khoralom „Spi dha, luby bratře," kiž je k. wyš. wučer Słodeńk do hudźby zestajał a jón też nawjedowaše. Po pożohnowanju zaspěwa cyrkwinski chór „Wyše tych hwězdow."

*

Nětko sćěhowachu narěče serbskich a słowjanskich zwjazkow. Kak wulka česćowność, kelko lubosće a připóznaća za našeho drohoho narodowca sćěše z rěče kóždeho zastupnika.

W mjenje Maćicy Serbskeje spominaše jeje předsyda k. justiceny rada dr. Herrmann na najzasłužbnišeho a najdostojnišeho sobudźłaćerja a čestneho předsydu, z kotrymž jeho 60 lět trajace znajomstwo a přećelstwo wjazaše. 35 lět dołho je njeboh był z redaktorom Časopisa Maćicy Serbskeje a poslednje lěta je jeho čestny předsyda dołho ze swojej radu pomhał. Z nutrnym dźakom spominaše rěčnik na wulku lubosć zemrěteho. Ze swojim wustojnym pjerom je sebi za naš lud česć dobył a też po cyłym słowjanskim swěće. Z wosebitej lubosću je Delnjej Łužicy służił, kotraž ma so jemu za zdźerżenje swoje maćerneje rěče dźakować. Jako jeho nětko nětuši šlerć wěnowaše předsyda zemrětemu rjany wěnc. *Maćica dari krasnu palmowu hałozu.*

Za našim drohim wótčincom profesorom drom. Muku

Štó k Budyšinej dźensa khwata,
Lud serbski w syłach zjednoćeny
A drastu čornu woblečeny
Kaž była wěc to wulcy swjata.

Haj, serbski lud so zhromadźuje,
A k wotpočinkej poslednjemu
A k měrej słódkom' njebjeskemu,
Dźens sławnoh' Muku přewodźuje.

Naš Muka — znaty w Serbach wšudźe,
Je swojej woči zańdźelił
A jeho crt je wonemił
Štó naslědnik nětk jeho budźe?

Hlej, wón do służby naroda
Bě zastajił wšě swoje mocy.
Je za njón dźěłał wo dnjo, w nocy.
Dońž Bóh joh' wotsal wotzwoła.

Tuž nutrnje dźens spominamy
Na Tebje drohi wótčinco,
Kiž za nas sy tak staral so,
A Božemje Ći přiwołamy.

To z přisahu ći slubjujemy,
Zo za narod naš drohi, luby
My kruće chcemy stać kaž duby,
A swěrni Serbjo wostać chcemy!

Jurij Šewčik.

W mjenje Słowjanskeho wustawa w Prazy rěčeše k. prof. dr. Páta a wuzběhowaše Mukowu zasłužbu, zo je přiwjedł serbsku wědomosć na swětowu wyšinu. Wón by mohł być z debu a pychu kóždeje europskeje university. Rěčnik połoži w mjenje Słowjanskeho wustawa wěnc k rowu jako wutrobne Božemje. Zdobom kładźeše do rowa dopomnjeće na wulkeho Słowjana, kiž je swoje cyłe žiwjenje woprował serbskemu ludej. Jeho přikład swěći so do dalokeho přichoda.

Jako běše Radwańska Hudźbna Jednota pod nawjedowanjom swojeho dirigenta k. wučerja Nawki w měšanym khórje wuspěwała spěw „O, Božo, smil so nade mnu", jimaše so słowa k. farař Swjela ze Dešna a rěčeše w mjenje Delnjołužiskeje Maćicy Serbskeje drohemu zemrětemu wutrobny dźak k rowa wěnujo. Khwaleše předewšěm njebožčičkeho wulku lubosć, kiž je so pola njeho pódla wěry a nadźije tak bohače namakała. Z wěru je wón njespróčniwje skutkował, z lubosću so staral za swój lud a z wěstej nadźiju do přichoda zhladował, z čimž so nam jeho žiwjenje swěći jako hwězda. Też tutón rěčnik połoži wěnc k rowu.

Při położenju wěnca Domowiny khwaleše jeje předsyda k. farař Křižan z Klukša dra. Muku jako najzasłužbnišeho wótčinca a njekhabłaceho njebojazneho wjednika. Jeho mjeno njeje jenož wuženym znate, ale też prostemu ludej. Rěčnik wuzběhowaše Mukowe přikładne stejišćo k našemu studowancemu dorostej. Też serbske towarstwa wot njeho wjele dobrotow zhonichu. Dźensa jemu wopokazuja swój dźak ze swojej přitomnosću, towarstwa z wobeju Łužicow a wobeju wěrywuznaćow. Muka je za to wojował, zo by naš lud so sam jako serbski spóznał a sebi swěrny wostał. Muka w stopach Abrahama Frencla wotkry počahi naseje rěče ze słowjanskimi, běše hwězda na słowjanskim njebju. Wón je doepił, zo naše pismowstwo ze swojim prawopisom wobsteji na słowjanskim zakładźe. Je so swěru prócował, zo by lud swoju dominzu prawje spóznał. Domowina a jeje towarstwa chcedźa w duchu Mukowym dale skutkować.

Za češkoserbske towarstwo „Adolf Černý" w Prazy wěnowaše zemrětemu słowa wutrobneho dźaka k. redaktor Hejret. Přirunaše naseho Muku ze syjerjom, kiž je wo swojim žiwjenju wusywał lubosć ke swojemu ludej a cyłemu Słowjanstwu. Towarstwo „Adolf Černý" w Prazy je sobu założił. Nosyl je cyły serbski narod na swojej wutrobje, tak ma nětko też lud joho we wopomnjeću nosyć. Z dołačnymi dźaknymi słowami swojemu přećelej połoži wěnc k jeho rowej.

Direktor Češkeho narodneho museja w Prazy k. dr. Dolenský pokaza na Muku, kiž je wudawał wobšěrneje serbskeje literatury a ma jako tajki wulke zasłužby wo muzej. Jeho dźěło budźe z pohonom za dalše dźěło.

Na to rěčeše sobustaw narodneje rady dr. Seifert z Prahi a założi swoje słowa na wupraženje Václava Kramaŕa „Žana smjeŕe njemóže być zła, kotrejž předkhadźa dobre žiwjenje". Muka je sebi ze swojim žiwjenjom dobył česnte městno w našim a jich narodźo a na wšelakorych druhich městnach swěta. Wón, wo kotrehož kaž Serbja też Słowjenjo žaruja, je był přikład swěćaty.

Za Časopis Maćicy Serbskeje a „Łužicu" porčća k. stud. rada Wićaz ze Stolberka. Zdobom rěčeše wón w mjenje wšitkich sobudźłaćerjow, kiž su Mucy blizko stali. Muka je ludej zdźeržał drohe pokłady, je so za narod woprował a za njón čerpił. Swojich wučomcow a přećelow je posylnjał w čežkich dnjach. Woni pak jeho swětło njepušća, ale njesu jo dale.

Druhi króć spěwaše po tutych słowach Radwańska Hudźbna Jednota a přednjese spěw „Luba duša, pokoj z tobu!"

W mjenje Łužisko-Serb. Sokolskeho Zwjazka rozžohnowa so starosta Šajba z najstaršim sokolskim bratrom, kiž je Sokołej stajnje był poradźacy nan. Wón njeje zapreł lud, tehodła też Sokołstwo słubja, zo njezapomni jeho skutki a narod.

Za Drježdźańske serbske tow. „Čornobóh" praji předsyda k. Kowař čestnemu sobustawej towarstwa wutrobny dźak do rowa.

Za Zwjazk serbskeho studentstwa wěnowaše hłowny starši Wjezař wučerjej a přećelej studentow džakne słowa, tehorunja za župu „Handrij Zejleř" a za serb. towarstwo „Handrij Zejleř" k. Haješ. A za Zwjazk narodnych mjeńšinow w Němskej a za Zwjazk Polakow w Němskej porčća k. redaktor J. Skala.

Swjatočnosć při rowje skónči so ze zhromadnym wuspěwanjom našeje narodneje hymny „Rjana Łužica".

*

Mukowa sparna komorka je so zamknyła. Wón spi nětko tam wonkach na serbskim Hrodźišku z hłowu k hłowje z wótčincom Janom Arnoštom Smolerjom, kaž běše sebi to přał. Jeho skutki pak wostanu mjez nami dale žiwe a njech wurosće ze smjerće wótčinca nowe žiwjenje a nowy rjeńši čas w Serbach. To budźe za našeho narodowca najlěpši dźak a najrjeńši wěnc a palma na jeho row.

Nazyma pola našich susodow

Złota Praha! Nazyma žołći pychu twojich štomowinow a wětry saja lisćo do zemje smjertneho klina, pod kotrymž so khowa pomału naležna krasnosć, zo by potom k lětu so wozнamdźiła. Tola hišće barbja róže a kwětki twoje zahrody, kěrchowy a naměstna a w Khinskej zahrodźe a Stromovsey, na Vyšehrodźe a Hradčanach wukhodźuja so domizny a cuzy we wjeselej nazymskej mysli. Nawječorne słónco pozłoćuje twoje wěže a cyrkwje a w nich błyšća so wołtarje a postawy w ryzy złoće. Złoćiso pak je twoja wutroba, kiž nastajnje bije za lěpše słowjanskoho Benjamina. Štóž chce to začuwać, njech dźo raz do duchowneje dźěłarnje towarstwa „Adolf Černý", do jeho wubjerka abo hłownje zhromadźizny, do jeho knihownje a nakładnišća časopisa. Kak stara so wo Serbow dorost, wo jeho duchowny postup, tola też wo čłne a wšědne potrjeby. Při tym nihdźe žane prózdne rěče a wuskoki, žane hołe frazy k slepjenju woćow. Wšo so měri zaměrnje na wěsty wuspěch. Też za našich najmjeńšich so starachu. Kak buchu lětsa zaměstnjene w Smjetanowych Jablkiniecach, hdźež namakachu wšudźe ćopłe wutroby a njewočakaneje podpjery. Samo z Prahi přiwjezechu na namołwjenje redaktora Smejkala mnohe dary za serbske dźěći, štož jich mócnje překwapi. K dopomnjeću na druhi zajězd powsći so jim lipa, a ta budźe swědčić wo wzajomnosći bratrowskeju narodow hač do najdalšich časow. Na jeho pohnuwanje spěwachu serbske dźěći w Praŕskim radźiju a njesechu serbsku kulturu do cyłeho swěta. Zadźěwa so też Serbow ranjacemu filmej, kotrehož wukonjerjo w narodnych Čechach namakachu swojeho mištra.

Wšudźo załožuja so wotbočki towarstwa „Adolf Černý" a přeja sej k lětu zajězd łužiskich dźěći do jich wokoliny. Tak budźe so wšěm Leńki Gurce přeće dopjelnić, hdyž kiwa wjetšej ličbje na wjacorych městnach witane wočerstwjenje, kaž je přikładownje zariadnowała Jablkinicka wotbočka z pomocu hłowneho towarstwa druhi zajězd. Też Mlodo-Bolesławska pilnje a wobhładniwje skutkuje. Je so postarała, zo móža tři Serbja na jich ratařskej a hospodarskej šuli dłši čas studować a tak so duchownje a praktisce wudospołnić.

To njezwisuje z tym, štoż wěste němske nowiny po sokolskim zlěću šěnuja rozmołwachu. Zo maja

so serbske dźěći w swójbach zastojnikow zaměšćio, zo bychu pomhało češke šule w němskim pasmje wupjelnić. Wšo ma služić k šćuwanicy, bjez kotrejež wěste nowiny być njemóža.

W přinadże přijězda serbskoju šulerjow do Młodeje Boleslawy wuhotowa tamna sokolska jednota wulke wubědźowanje *na konjach*, kiž bě *zajimcow po* tysacach na sportownišco wuwabiło. A na samsnym dnju na wječor kiwaše w Kosmanocach, hdźež je nas přeće! a předsyda Młodo-Boleslawskeje wotbočki dr. Funk z direktorom tamnišoje bludnicy, sobu najwjetšeje w Češkej, cyrkwinski koncert, při kotrymž primadonna Bukarestskeje opery sobuskutkowaše. Hdźež přihladźeš, wšudże nadeńdźeš w Čechach zajima za Serbow. Kak wohańbjace je za domjacych, kotřiž jenož cuzemu holduja, swoju rěč a narodnosć zaprěwaja, w nam škódnych towarstwach skutkuja a tak stwórtu Božu kaznju z nohomaj teptaja. Smy hišće daloko zdaleni wot powšitkowneho narodneho přeswědčenja, w kotrymž su nam naši ródni susodza z najlěpšim přikładom. Hdy Serbja skónčnje swoje narodne hubjenstwo dopóznaju?

Takle wječor hišće

(Wobras je wjzy.)

„Na to waschnje macje, žo wy rjenje", hněwa Kaschporjez Michał swoje běrnjace žony na dompucu, hdyž pódla woła na ichcejazy nožkuja. „Wschitkodźeće domoj, powjeczerjejsće zyle derje, potom sće hotowi a macje žwjatok. Pola nas w hospodarstwje žo hakle tak prawje sapoczina. Schtoha žej myślicje, kak dołho budże tracj, prjedy hacj budu s wotkładowanjom hotowy! Wam žo sejda!"

„Ach, Michale, njecziń hakle tak wólbrnje! Bychmy wjeśole byle, bychmy-li tajke hospodarstwo měli, bychmy-li telko běrnow sa pinzy měle, so bychmy hacj do pół nozy dźěłacj měle!"

„Bychmy-li měle, bychmy-li měle", takle po nimi bjaka, tón stary nora. Snaja wschak žo mjes žobu. Tak bže to zyliczki dźeń, hdyž wone sběraja a wón korbjawši wotnoschuje.

W hospodarstwje pjeca tak je. Ssy-li s pola domoj, to hischcże smolom žwjatoka nimasch, hdże tež to! Hacj je to nałeto, wo žnje abo nasyma — je wschitko jedyn laz. Jenoż so je w lěcje dźeje žwětko wschěm tym ruczanym dźěłam w hrobji, na dworje, w kólni atd., kaž to tak je.

Ach, ty luby božiczko, do dwora nuts a hižo dże dale. S wokomaj do hrobje a thěts łuk žyna. Mjes tym skoczisch do kuchnje a wosmjesch žej łuk pomałku, so hacj do wjeczerje s hłodom njewumrějesch. Khěts hischcje srěbuk koseja hnydom stejo. Spěschnje Nowiny pschečitacj, ichto žo nowcho na žwdźe stało. Swjetscha jenož wjetsche napišma a to hižo masch někajki wobras žwdźowych podawkow. Khiba so je něschto jara ważne, tuž khěts łuk počitacj. Někto pat sajo won! Wokomaj hischcje něschto dodać. Khěts dracj a garbar, ikoro bě žo pisches běrnjazy kosch walił. Jenoż wo wlóšku a by tam je žwojim lonzom djeczelom leżał. „Donjesce tola tón prašok na stronu, wy wšitkowe hólzy! Hdyž žo mi to hischcje ras wjeczor stanje, žyda tajkich sa wuschi, so budże žo wam wo cžertu a jeho macjerje djeczi. Spomjatkujsće žej to!"

Khěts hischcje do twarjenja a sajo do hrobje k wokomaj!

Potom krumom a cjelatam. A žminje do khlěwa sahnacj je sahrody. A potom wschě durje a wrota sacžinicj a jelamtacj. Dźenžnischi dźeń njeměch, hacj žo cži paduschna bobrtja do statoła njenawali, kaž je žo hižo tu a tam stało. Hižo pža bla. A potom wjeczor ma žo dwór sacžinicj, to žkuscha k dobremu porjadej kaž butra na pomašku a kopty k ichcwezej.

Někto postronki, kschud a branzaj na bok. Prjedy hacj k wotkładenju běrnow pschihódźesch, je pół hodźinki precj, kaž by s cžapku wo scženu dyrił.

Ale někto do dźěła! Koschlu tak prawje žmuhornyc, popjeł s trubki na sadnym koleju wuklepacj, žnowa ju nantkacj a hnydom tak krucje, so dyrbi wospjet do njeje katacj, prjedy hacj cjehnje. A sapałkowu tyčku je žej w khołowowym žaku rostkóržił. Najzterje tehdom, hdyž cjeżi łosch s małymi běrnami na wós sběhny. Tajki wulki dekowany wós polny běrnow da žo wottkaicj! To ma žo hólczej drěcj je žwojimaj hischcje žłabymaj rukomaj. A nan też, prjedy hacj je schwindu běrny wotnoży. To klepozeja a žo kuleja tamle sady brožnje do jamy, tiž něschto spožera, prjedy hacj ma tlamu poknu. Tak khěts tajki wós wottkadżeny njeje.

„Nano, móju nětko hicj?"

„Ně, nicžo njebudże! Seběraj zyle běrny deleka wokoło wosa. Macj budże hižo sawotacj, hdyž je wjeczerjecj hotowa. Staj tola latarnju dele, so lépje widżisch!"

Haj wschak, macj ma nutsta tež poknej ruzu dźěła. Ledma domoj s pola a walczit žo žnowa sapocżina. Wocheń sadźěwacj, po wodu hicj, horuzu na nječje nastajecj a potom nuts a won běhacj. Swinjom dawacj, huzu do khlěwa puschcjacj a pschi tym wospjet pschipokožicj. Do wuhnja po kruch połcza a do pinzy po kochit žlowkow. Hižo pschipołdnju cžapsche to doczinicj. Nětko do hrobje krumy dejicj. Mjes tym khěts žaso ras běrny pschemělschecj, so žo w pónoji njejažmudża. A žaso do hrobje, jo by poslednej krumje podejika. A potom ma žaso žwoje mjerjanje s zentrifugu. Tam hischcje něschto a tu něschto. Hdyž k wožy pschińdże, je skoro žaso wožmich, prjedy hacj k wjeczeri dóńdże.

Nó haj, žłodži wschak derje, hdyž žo wot pschipołdnja niczo dale jedło nje, hacj prjedy dórtka khleba s butru pschecžiwo najhórschemu hładej.

Nětko bychu pjeca najradscho sedżo wostali a mjes žobu łuk diskutěrowali. Ale wschо niczo njewomha, njeje hischcje dołho žwjatok. Zamo ma žo na tróždy pad samjetacj. Njeżmě žo paducham dźěło tak wołóžicj a jutrje rano masch žaso druhe na staroscži, potom k tomu njepschińdżesch.

„To jeno tajku hubu njeječahuj, hólcje, dyrbiśch hischcje ras žobu won. Pschi tym łuk dżerżenju latarnje njebudżesch wo žiwjenje pschińcj. Tebi žyma? Tuž žo woblek pjeśi a wobuj žo nohajzy. Mój jejmjerscho ně, njebudż jeno tak pimplawy, njeżżmy tola hižo w žmje. Dyrbiśch žej myżżicj, so žy pola wojakow a masch hischcje krute nózne žwucžowanje. Kedżbuj, nětko žym „offizjer",

Syn mexikanskeho kěžora Maksimiliana rybowy wikowar?

W Londonje žiwi so zjawnje a sprawnje wikowar z rybami William Brightwell. Wón wobkruća, zo je jeho nan był arcywójwoda Ferdinand Maksimilian z Awstriskeje, kotrehož su w lěće 1867 jako mexikanskeho kěžora zatřělili. Tehodla žada sebi Brigtwell prawo, zo su arcywójwoda Franc Rudolf Maksimilian mjenuje. Wón žada pokłady, kiž snadź so nětko namakaju pri zběhnjenju parnika, za kotrymž so po zatřělenju njezbožowneho wjerha dyrbjachu do Europy dowjesć, tola parnik so podnóri.

dże ſ burjemt won a jawoła wotije, ſo žo domiſke tichuje: „wuſtupćcj!" S tajtimi hólczkami dyrbi žo trochtu kłlije hrach, potom dóſtanu nadobo łóſchta.

Hdyž tuta wojeńſka wěz njecha wjazy cjahnyć pſchi jamje, dha ſtaj thěts ras łubołczkaj. „Haj, to je mój, hólcje! Bur ſpi w ſtóbkim mérje a mój dočzinimoj jemu tu jamu, ſo by był nasajtra rano pſcheſkapjeny, hdyž to widżi."

Dżewjecj bije cjažnik ſ wěže, hdyž hromadje nuts dżetaj.

Nó wſchak, to njeje zyle jednora wěz, tajke hoſpodarſtwo, też ſa dżěcži niż. Hižo wot małoſcže dyrbja žobu japſchimnyć, to jim žadyn dundr pomhacj njemóže. A potom macj nutsta. Ta hiſchcże pſchežo njej hotowe, je wſcho ſwopłokała, hornzy a ſchtlicżi ſarjabowała ja jutńſche rano a hižo ſaſo žedżi a kraje kruſchwy.

Pola Kaſchporkej Michała je tak daloko tónz, hdyž je žo ſchtórnje ſuk. Nětko hakle tak prawje do Nowiny pohlada a cjita, prjedy pod wjeczorom bě tak wjele tai niczo. Ale po dżeżacžich mjeńſchinach hižo žedżi a nygo.

„Nó, mużo, to hižo ſaſo ſpich!"

Bjes dżiwa! Stawy žu ſpróżne a pſchedżěłane a jedaja ſa ſparom.

Cyrkwinske powěsće

21. njedźela po swj. Trojicy, 16. oktobra 1932.

Z Budyšina.

Prědowanske teksty: a) Ruth. 1, 15—17, b) Mat. 12, 46—50, c) Ef. 5, 22—23.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farar Paul a přip. w 12 hodź. sup. Fröhlich prědowanje, pop. w 3 hodź. farar Paul křćenja a wječor ½6 hodź. spowědź a Božo wotkazanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. sup. Fröhlich prědowanje (cyrkwinska hudźba pozawniskeho khóra); wječor w 6 hodź. ma farar Berg prědowanje. Zběrka za zdźerżenje našeho domu za dźěći.

Póndźelu pop. w 3 hodź. wosadne žónske towarstwo w Societet: Towaršne popołdnjo k lěpšemu domjaceho wothladanja. — Póndźelu pop. w 5 hodź. ma farar Schneider biblisku nutrnosć w jědźerni nadšule. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w evang. towaršowni. — Srjedu pop. w 4 hodź. zeńdże so žónske misionske towarstwo w Societät (zwonk. mis.).

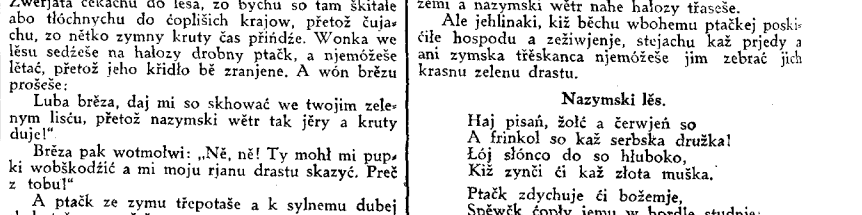

Lěsne štomy.

Lěco bě so minyło, z luha započinaše kurjawa stupać a nazymski wětr hanješe po polach a holach. Zwěrjata cěkachu do lěsa, zo bychu so tam skitale abo tłóchnychu do čoplišich krajow, přetož čujachu, zo nětko zymny kruty čas přińdże. Wonka we lěsu sedźeše na hałozy drobny ptačk, a njemóžeše lětać, přetož jeho krjdło bě zranjene. A wón brězu prošeše:

Luba bréza, daj mi so skhować we twojim zelenym lisću, přetož nazymski wětr tak jěry a kruty duje!"

Bréza pak wotmołwi: „Ně, ně! Ty mohł mi pupki wobškodźić a mi moju rjanu drastu skazyć. Preč z tobu!"

A ptačk ze zymu třepotaše a k sylnemu dubej skakotaše a prošeše:

„Luby dubje, skhowaj mje mjez twojimi hałozami a mjez lisćom, přetož mi je jara zymał"

Dub wšak wotmołwi: „Preč z tobu! Ty mohł mi někotre žołdże kradnyć abo moju čistu drastu wopancać. Pola mje wostać njemóžeš!"

Tuž wbohi ptačk so poda k wjerbje, kiž při rěčcy steješe.

„Dušna wjerba", prošeše, „daj mi so skhować pod twojimi lisćikami, přetož ja ze zymu dyrkotam!"

Ale wjerba znapřećiwi: „Ja će njeznaju a što bychu wostatne štomy wo mni sej mysliłe, hdy bych so nasadźała z tajkim bědnym a khuduškim stworjeńčkom?"

A ptačk skakotaše k wšem lisćowym štomam w lěsu a prošeše wo hospodu; ale žadyn jeho přijeć njechaše a tak ptačk nimale ze zymu žiwjenje spušći. Skóńčnje też hišće přińdże tam, hdźež jědła, šmrěk a jałorc stejachu. Ale ani wjacy powědać njemóžeše, přetož bě nimale zmjerznył. Hdyž šmrěk wbohe žatko wuhlada rjekny:

„Pój ke mni, wbohi ptačko, chcu će zhrěć! Pój pod moje hałozy, tam je mjehke a čopło!"

A jědła rjekny: „Nimam tak hustych hałozow kaž mój bratr šmrěk, ale chcu tu stejo połnócnemu wětrej wobarać, zo tebi škodźić njemóže, ty wbohi drobny ptačko!" A jědła swoje sylne hałozy wuprestrěwaše a pomhaše šmrěkej, wboheho ptačka skitać.

A jałorc rjekny: „Ja sym mały a njenahladny, ale hdyž chce so či jěsć, pój ke mni, mam mjehke dobre jahody a te či rady dam!" — A khory ptačk dosta cyrobu a škit wot smilnišich štomow.

A přińdże nóc z mrózom a wichorom a nazajtra zelena drasta lisćowych štomow leżeše zničena na zemi a nazymski wětr nahe hałozy třaseše.

Ale jehlinaki, kiž běchu wbohemu ptačkej poskićile hospodu a žeživjenje, stejachu kaž prjedy a ani zymska třeškanca njemóžeše jim zebrać jich krasnu zelenu drastu.

Nazymski lěs.

Haj pisań, žołć a čerwjeń so
A frinkol so kaž serbska družka!
Łój słónco do so hłuboko,
Kiž zynči či kaž złota muška.

Ptačk zdychuje či božemje,
Spěwčk čopły jemu w hordle studnje;
Tak spać so zćicha zemi chce,
Hdyž błędnje łuka, polo khudnje.

Haj pisań, žołć a čerwjeń so,
Wětr jědże hižo w zymnym hušku.
Wón běle wjeze posleščo
A zawodźeje sparnu družku.

Jakub Čišinski.

Khowanka.

Hdże je duńnik, kiž ludźi do hrodu pušća?

Wupytanje poslednjeje khowanki.

Wobroć wobraz. Spody zdonka štoma namaka so hłowa jěcharja, kiž *tam sedźi*.

Přednošk misionskeje sotry Wärthlec wo žonskim dźěło w [illegible] misionstwje. — Srjedu wječor 1/8 hodź. horni wotrjad kola evang. šulefkow na Tuchořskej drózy 26. — Srjedu wječor we 8 hodź. rěči w Tuchořskej cyrkwi sotra Hilża Wärthlec wo Lipsčanskim misionstwje. — Stwórtk wječor we 8 hodź. mataj fararjej Große a Siegemund přihotowanje za dźěćikemšenje w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syla, srjedu wječor 1/4 9 hodź. młodostny a hłowny wotrjad.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 15. winowca 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,485	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,19	100 franc. frankow	16,506

Bursy wjeźera trochu wjasnychu. Sawjezerawske wosłejewanje bě jenoź krótke. Hinak bě w rentowych a bolšnych lisćikach. Za nimi šo hyšnišćo praškachu a kursy postupowachu.

Produktowe wiki wjeźera sahe bohaćej klasachu. Dowoš njebě małki ale tola šo płaćišnu sahe schšahichu. W hotowym zornje wokach pšeńcźaz na Barlinskich wikach jenoź wo 2½ pj. šo schšahi. Wšitke druhe druźiny kita bolarne płaćišny sahowachu. W terminowym wuhwanju šo płaćišny pšeńcźa a rožki wotbrjehowachu. Wowoš bě stajne skrućenu. Na Drježdźanskich wikach šo płaćišny z zhła njepscheměnichu.

Zentnar płaćeńe wjeźera w Barlinje:

Pšeńcźa 9,95—10,05 hr. (10,05—10,15 hr.),
rožki 7,80—7,90 hr. (7,75—7,85 hr.),
jačmjenja nałtinska 8,75—9,25 hr. (8,70—9,20 hr.),
jačmjenja najmišeho 8,35—8,70 hr. (8,35—8,65 hr.),
wowša 6,70—6,95 hr. (6,75—7 hr.),

w terminowym wikowanju:

pšenica:

za oktober: 10,62½—10,63¾ hr. (10,57½—10,70 hr.),
za dezember: 10,61¼—10,62½ hr. (10,65—10,77½ hr.),
za měrc: 10,80 hr. (10,77¼—10,90 hr.),

rožki:

za oktober: 8,32½—8,35 hr. (8,21¼—8,30 hr.),
za dezember: 8,25—8,27½ hr. (8,26¼—8,37½ hr.),
za měrc: 8,42½ hr. (8,44¼—8,55 hr.),

wowša:

za oktober: — (7,20 hr.),
za dezember: 7,12½ hr. (7,15 hr.),
za měrc: 7,27½—7,30 hr. (7,32½ hr.),

w Drježdźanach:

pšeńcźa nowsa 9,80—10,05 hr. (9,75—10 hr.),
rožki 7,75—8 hr.,
jačmjenja nałtin.: 9—9,70 hr. (9—9,60 hr.)
jačmjenja najmišeho 7,70—8,50 hr.,
wowša 6,60—6,90 hr.

Wiki sandźenu sjedu w Halschtrowje.

Pšeńcźa 9,50—9,80 hr. (9,80—9,60 hr.), rožka 7,50 hač 7,80 hr. (7,20—7,70 hr.), jačmjeń nałtini 8,25—8,75 hr. a nadpłaćenje 7,40—7,60 hr., wowš 6,30—6,50 hr. (6,20—6,40 hr.) — Skrub zentnar 2—2,50 hr. (2,10—2,40 hr.), po puncze 3 hač 4 pj.) bjeno 2,30—2,50 hr.), słoma k sahanju 1,20 hr. hač 1,40 hr., słoma łkotna 1,40—1,80 hr.

Butra 65—75 pf. (60—70 pf.), jeja 8—9 pj. (9—10 pj.).

Prochata 8—15 hr., běhaki 17—24 hr. (18—25 hr.). — Sadźane huśny 75—85 pj. (70—85 pj.). — Sšłoma wołsety (80—2,80 hr.).

Płaćišny w špinkach šu płaćišny tydźeńskich wikow. Hdźež pak žane nałpomnjene njeńdu, šo njepscheměnichu.

Hamtšk- a šudnišće powěsće.

Pschebadźowanja:

wutoru 18. oktobra 1932:

w Grinic woja Wojerez, 35 zentnarjow rožki. Kupaj šeńdu šo dopołnja 1/10 hodź. na gmejnskim hamcźe,

w Čornym Kłukum w Wodżerez hoscenzu dop. w 11 hodź. zentrifuga,

w Płaćezach w hoscenzu pschip. w 1 hodź. krowa, gramofon, radio, klawěr.

wutoru 6. dezembra 1932:

na šudnišćiwje w Kamjenu: Kłóšk, hódna 11 953,40 hr., wopłatne pokładnja 11 400 hr., šłuchu powjalaćelnu mišchinu Korli Jurjei Hauše w Kamjenzu, na Budyšinskej br. 54.

Schwórtk 15. dezembra 1932:

Kłóšk na Židowje, šłuchinej klamarjej a hoscenzarjei Hermanej Tei Hilbrenzi, jena 4,8 arom sekownoscze, hódna 13958 hr. wopłatna pokładnja 18 700 hr., druha 4,6 ar. sekownoscze, hódna 13 938 hr., wopłatna pokładnja 18 700 hr.,

wutoru w 11 hodź.:

Nanei Pawołei Schröterei we Wotpowšinku pola Nowoje Wsy nad Schprjewju. Hódna 1895 hr., wopłatna pokładnja 1650 hriwnow.

Konkursowe powěsće:

Kónd w Lubiju je konkurs nad samoženju Amalije Fannje šiwobowjeneje Bernsdorfowe rodź. Hennej, jenickeje měšćanšeli konserwowneje fabriki pod firmu Emil Alwin Bernd, konserwowa fabrika w Lubiju, sa farjadnika prawniska dra. Friedemanna w Lubiju pomjenowanyschi. — 1. term. pjatk 11. 11. 32 dop. w 9 hodź., 2. termina pjatk 9. 12 32 dop. w 9 hodź., wobaj w Lubiju na šudnišćiwje.

Do šapiša samož. prawa na šudnišćiwje w Kamjenzu šu šapišali, so kubłer Jan Jurij Nachela we Sämčeńcach nima prawa šarjadowanja a wuživanja samoženja swojeje manbźelstwe Helenty rodźenej Schubertez.

Sšrub we Wojerezach je pschekupzej Hermannej Drescherej we Wojerezach na Komorowskej bróšu 9, rodź. 4. 3. 71, dla bjezdźelstwa a wopšiwstwa prawo połnoc. nałcze wzał.

Wikowańšći šapiš:

Do njeho na šudnišćiwje w Kamjenzu šu šapišali, na šapišku 152 nastupało šiwone wikowańšće towarstwo Korla Mitašch w Kamjenzu so stai Jan Julius Korla Mičk a Korla Bjedrich Ernst Mičk wušuwšel. Towarstwo je rozpuschčene. Johanna Marja šwub. Mičkowa rodź. Reiseź w Kamjenzu je jenicźka měšćanšeli firmy.

Wurunańšće jednanje:

Wurunańšće jednanje nad samoženjom wikowarja Hermanna Geblicha w Budyšinskim, na Połnóznej haśy 7, je šud wurunanje wobtruchiwschi, sšěhnył.

Płaćišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, newak 100 kg

Płaćišny po złotej hriwnje

	14. 10.	13. 10.		14. 10.	13. 10.
Pšenica	199-201	199-201	buny	—	—
rožka	156-158	156-158	woka	17,0-20,0	17,-20
jačmeń, nal.			módre łanjny	—	—
jačmeń	175-185	175-185	łotte łupiny	—	—
wowsa	134-139	134-139	koradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuch	—	—
pšeńc. muka	25,0-28,2	25,5-28,5	łany wosuch	10,3-10,5	10,3-10,5
rožna muka	30,3-32,8	30,2-32,6	such. trubanš	9,20-9,50	9,20-9,5
pš. wotruby	9,40-9,75	9,40-9,75	b'rni. kruške	—	—
rožne „	8,40-8,80	8,40-8,8	syno, 50 kg	1,90-2,25	1,90-2 25
raps	—	—	rožna słoma	0,65-0,80	0,65-0 80
hróch Viktor.	22,0-26,0	22,0-26,0	pšeńč. „	0,45-0,60	0,45-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0 60
pjeluški	—	—	ječna „	0,45-0,6	0,45-0 6

Drohownikowanske płaćizny w Budyšinje

15. oktobra 1932 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najnišša płaćizna hr	najwyša płaćizna hr
Howjaze miaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,80
Čelace miaso	1 „	1,40	1,80
Skopjace miaso	1 „	1,60	2,00
Swiniace miaso	1 „	1,40	1,80
Tukrainy swinjacy šmalc	1 „	1,60	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,64
Rżana muka	1 „	—	0,40
Khlěb	1 „	0,25	0,30
Jědźne bórny, nowe	1 „	0,05	0,07
Rais	1 „	0,32	0,90
Hróch	1 „	0,40	0,80
Soki	1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	0,90	1,00
Sušeny połć	1 „	1,60	2,00
Dobre mloko	1 lt.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,40	2,92
Jeja	1 štuka	—	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny	1 „	0,76	0,78
Petrolej	1 „	—	0,43
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—	1 90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,20

Wične płaćizny w Budyšinje.

15. oktobra 1932

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica,	50 kilo	8,30	9.60
Rožka	50 „	7.30	7.50
Ječmjeń	50 „	8,00	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6.25	6.50
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	1.70	1.90
Syno	50 „	2,00	2.20
Słoma z maš. młóč. pras.	50 „	0.60	0.80
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młóčena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	16.50
Rżana muka 60%	50 „	—	13.00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5.50
Rżane wotruby	50 „	—	5.50
Butra	1 „	2.40	2.80
Jeja	1 štk.	—	0.10
Husatka	1 štk.	—	—
Prosata 933 štuk	1 štk	5.00	12.00

Prosane wiki dźěchu pomałsc.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Drježdźanska burza (14 10.)

Pšenica 76 kg	196 201	běrnjace kružki	—
rožka, 70 kg	155-160	pšenč. wotruby	9,00 9,30
nałětni jačmjeń	180-194	rżane wotruby	9,40 10,40
nazymsk. jačmjeń	—	pšeńčna muka	35 00 37,00
wows	132-138	rżana muka	25,00 26,00
čefwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00 9.20	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

14. oktobra 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Wołwy: 1126

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	29
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	24 – 27
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	22 – 24
Mjenje picowane wšěch starobow	20 21

Bykl: 768.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	27—29
Połnomjasne, młódše	25 27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24 26
Špatne	18 20

Jałojcy a kruwy: 1194

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	24 26
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 1/4	19 23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15 18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10 15
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 1168

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	45 - 53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	39 47
Špatne (4.)	20 28

Wowcy: 6015.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	29—30
Starše wukormjene (2.)	32—34
Mjenje wukormjene (Mórzschafe) (3.	28—31

Swinje: 7868.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow ha do 1 1/2 lět stare	46—48
Wukormjene	43—46
Mjasne	41—44
Špatne	38—41
Rancy a kundrowy	38—40

Psyčk „Minko“

Knješ Mičźa a knjeni Mičźyna bjeschtaj jednoraj čłonjekaj. Njebjeschtaj runje bohataj — Mičźa měješche něschto pjenjes pola naluhowańje — a teź niz khudaj. Měješchtaj ham a hdyž rjanu khěžku z pschećelnej zahrodu, hdźež bě rjenje pschebywaćź. Mičźyna wobstara wšitko domjace dźěło sama, jenož k wurjedźenju da a hi wob tydźeń jomu staru Pawołowu pschišćź. Dokelž bě-če knjes Mičźa 54, Mičźyna 51 lět stara, běschtaj wonaj prěni wołeń młodoschče pschećrjeli. Wschitko tuźo, ko sy Mičźa hnajachu, prajachu, a tomu teź woprawdźiš tak bě-če.

Jomu — bě-če Fobolu — pschihódne Mičźa z nadpřirodnym mjeńšowzorom se službu domoj. Pschi wobjezdźe powdalschich wón swojej žonje, so chze jimaj Bělik mjłodeho pjeska darić. Dokelž bě-če Bělik jeho pschepłatajcy, wobhladowasche wón to jako zyle wažebitu część. Tohodla bě-če-częschtej so jemu wočźah. Jeho žona pak dźěschc to hinak frajmić.

„Ty jeho wjeźo njepschijimajsch!“ wona rosćudźi. Se tym wjerješche žona, so je wěź wotbyła a bě najbóle sadźiwana, hdyž prózowaschče so knjes Mičźa jeńchto snapschećiwićź. To bě-če prěni raz w jeju mandźelstwje, so njedowjerješche jeje rosćudu płaćiwź. A hnadź bě-če-to teź rschewlapjenje na tom, so sa rosćud rasnisch njesastupi.

„Haj, ale čohodla dha nić?“ Mičźa měješche sadźerżenje swojeje žony sa hadźiwe.

„Schto chzemoj z pjom? Wón jankschwarni mi jenoź wšě jitwy, a Pawołowa njebudźe pschichodnje wjazy chcyć rjedźeć pschinóź!“

„Wón pak je z rukowanjom do — jitwy — njeńerjerdźały a rěka Minko! Mimo teho dyrbi bycź pjeska nimo měry lubosnjeńcheje swěrjatko!“

„Wón njepschijimdźe mi zyle jedwaŕje do domu!“

Tutu hadu wschak njewupraji knjeni Mičźyna se dosć łutujum pschećiwdźenjom, a tuž smuji bo knjes Mičźa, dalšne pschičinny nałpomnićź.

„Skorźišch, so strachujeschš bo stajnje, dokelž móhli jo padnyschi pola naš sadobyć. Tajki poš pak je nimo měry dobry stróžnik!“

Mičźyna čźišćeschče bo nětkole někak sranjena.

„Hm, kóždy čłowjek wschak njemóže tajki rjek bycź kaž ty!“

„Nimo toho dyrbi knjesa Bělika na čźežeji sranik, bychu-li pja wotpołkasał!“

Na to njewotmołwi Mičźyna bóhdźa niczo wjazy. Wěsće po prěnjej porožy kaž na hłowu dyrjena a lehny so, po tym hač bě-ći blida wotnoženka, na konopej a cźitańce w nowinje. Zyle popołdnjo rospominaschče tak a hinak a rjeku sebi, so hnadź mohł tajki pěsčk zyle hańbliwy a lubohy bycź, nimo teho by kóšce fejkał a to, ješće po jeji wostawa.

Po wječeri rjeku wona potom nadobo:

„Nó, chcemy z tutym pěsčkom jónu spytaćź. Ale to ći hnydom praju, njeje-li wón to, schtož sy sebi, potom dyrbi sahe preć. A do domu mi poš na žadyn rad njeschi-šće. Nahwarišch jemu z twojej pschimarodźenej wuschikowšću wonka Hěru, tam njech mjedela wostanje!

Nasajtra dopołnja, hdyž bě-če žona na kemschach, nastaji so Mičźa ke swojej Bělicej a wotrjasa sebi Minka. Knjes Bělik dari jemu k temu teź kožany powjaz. Minko namaka na swojim nowym kujesu po sdaću z pozdawanje, wón dasche po majstaj a wolenźe měrnje z kujesu

Mińtu. Pśechśenoj kśaćśohłoj womoi pomuo pśebi. Hdyž Minka jo domu dowjedźeuśi pujśiśći, pśebeśe̊o wón nahujśeny jo̊mu zyłu śłuzu a wobźuśa wśoho wźiłi. Potom lehnu̇ jo pśeńuje pod pśiwuśće bliźo.

Bóśo po tym wróśći so Mińźyna domoj. Jako wu̇hlada wona we wotkśi na hołdźiku pśiwźi powias, so ji nimale śegne. Sy. słowami: „Nó, je tu to growaćiwo skoćo śiła? Hdźe dha pśiwźiłko teźi?“ jasnuu wona do śiuy. Nihśitko wuźe pod pśiwźiłom bliźom a bźeśe̊e so po wokolinie. Pśiwźa wu̇ćahowaśi, pśebeśći so nazdo jeje błóś. „Ach, śy to ty lubosny pśiwźik!“ Wona majtśe̊e Minku, kotruż i wośći njedawno na nju hladaśe̊e. „Och, ty lube skoźatko, śyśe hvźirjatko. Hdźe dha je mój Minko, mój klinkatny Minko?“ Tak trajśe̊e to zołu hwilu̇ k najwjetśemu śabawje knjesa Mińźi.

Wećor śtajiśnu Minku dźiwajuny kaśeńśik pśed śebi̇e̊e durje, położiśu do njeho nećśto mjeśka. Tam såydźi so Minko, jako by ju̇ zyle śamo rozumiło. Wećeśe̊e dźe w kćeśe a nozy bźeśe mile.

Nasajtra rano tam Minko wjac njebźeśe̊e. Wołachu a świśdaśe̊u, to̊a ani ćuźeśi pśiwźeje lopuśći̇ śo njebośała. Mińźa poda so zyle śtiku do śtuby. A jako so nayaldźu̇ śoźa domoj wróśći, bź Minko śaźo tu. Mińźyna ŕjekła: „Twój Minko je so jenoź jo̊mu pśebeźał!“

Knjes Mińźa njeśtaraśe̊e so dale wo śchćiwawe śłowa swojeje żony, ale wśå ju̇ bźi Minka na klin, so by jemu do śwźedomja ŕekał. Wón śwaśiśe̊e a hrożeśe̊e, wu̇śpaćom, so lehnu̇ jo Minko tak dołhi hać bźśe̊e a so zaćini swojei wóźyn. Tuż dźeśe̊e knjes Mińźa do śabu̇dy a fatyka dźeru w płoćze.

Tola nasajtra rano bź jo Minko jeśo̊ ńenabił. Tośamo pśeśiniśe̊e Mińźa powoldnju nowy rjeśaś ju̇ bu. S wopuśchku machaśe powita jeho Minko.

„Cheśeś ńeźaź kśuwu kupiś?“

„Nó! Ale swojeho uźa chźu sa rjeśaś pśeśiśiś?“

„Twe̊eho uźa? Wulkotnje! Wulkotnje! Je ńeźaź Minko twój pśiwźik?“

„Mu̇śłu źebi tola!“

„Śchtó dawa jemu ŕaćś? Schtó thodźi sa njeho ke śćeńśkej?“

Rośmulwa so pśeśiwóźi. „Minko je mój pśiwźik! A mój pśiwźik njepśeśiwźe sa rjeśaś! Tajśe cźiwilowanje śkotu njeśćeśnjuu! Ty ćuronoźnik!“

„Po̊om śłubi̇ jo zyle jednoŕe jeśo̊ tóźeu nóź!“

„Tajśi lubosny pśiwźik ŕeśśi̇a dowźe̊u do ćmu!“

Rośmolwa bź śtónćerja. Wu̇śki kaśeńśik ŕtaji so do wokśe̊a, a nayaźitra rano bź so Minko śaźo śłubił. Pućś, aiźuż je śebi po śwojbnej wuśwośći, njeśchśe̊e so śwźeźiś. Hdźe wróśći so śaźo domoj, bźśe̊e ćkory.

Knjeni Mińźyna powźe̊aśe̊e to płaśu śwojemu mużej. Wśeśkor wśaśchtaj śebi Minka hołu do ćka. Wón dośta śwoje mźśtno w ŕjedoła. Sd śche pak ŕo, so lubi̇ ŕo jemu w knjeśa Mińźowym ćołu ćkoje, pśichtaj wón tłuśćeśe̊e ŕo pśećo̊o bóle na ćkwo. W tutej nozy błyśchaśe̊u podhłowy rowst. Minko ju̇ ani niepśikuu. „Że tola tak ćkory!“ ŕamolwi jeho Mińźyna. Sa tśi dny bź Minko śaźo wotthorił, ale swoje śpaśśe mźśtno we ćołu wóźa wobthowa. Jónu w nozy śaśchćeźowła wón nadobo na knjeśa Mińźu a śtuźa jeho do ruti. Wźa bźśe̊e iaźuu, chajśe mźćk ćołu zyle ham sa śebje.

Na jenom rjanźom ranju bźchu thśśne durje pśećlamane a Mińźyneje dobry ćołunk bź jo̊ śłubił. Na to naśtu wśitke wu̇ćkowanje, do kotreśeź jaŕśchinuy śtuko mjeśa leź Minko, śkuźanuchi knjeśa Mińźu do nźhi a rjeśaś jaŕśchi jemu śadk ćko̊owom. Wot tuźeźo cźaŋa derbi knjes Mińźa w małej komoŕy ja thźśnyuni durjeuni śpaćś.

„Śchećźowkaćś pak njetrieba!“ ŕ.

Śmeśki

W śchuli praścha jo wućeŕ: „We cźim wobśteji ŕamownośćeŕ cźopkoty a ŕymy?“

Mały Jank: „Cźopkota roścźehnje rośtwa, ŕyma pak je hromadźe ŕcźehnje.“

Wućeŕ: „Prawje, mój Janko, mójeśch pak teź pśichład k tomu praśiś?“

Mały Jank jara hordźe: „Sźo wé, knjes wućeŕ. We cźeśe ju mjenuuźy dny dźiśćhe a w iynje krótśche.“

*

W dźećaźej śahrodźu powźeda knjeźna k ma'yu wo poćźinkach śwźetawa a praścha jo ke kónźej: „Nó, mali dźećatka, śchtó móźe mi śwźerjo mjenowaś, kotreź je pśchi źwojim bźśe̊e njeśpźaźnive?“

„Bćoźka, knjeźna!“ jo wotmolwi.

„Prawje, haj pilna pćoźka.“

„A mrowja!“ praji druhi hłóś.

„Schtó wé hiśhće jene?“ praścha jo knjeźna.

Mała Hanka śbźnje poŕeśki, dźewjate njes jednacźe dźećźimi, a wola: bacźon!“

*

Do haptyki pichiidu tijo hólźy a haptykaŕ praścha jo pśenjeho: „Schto ha dośtanjeśch?“

„Sa dźeśaś pjenjeźkow lakŕuy.“

Haptykaŕ ŕtupi na wźśl, ŕo by źebi ichśkeiźu dele wźal, da malenu pjerachej ja dźeśaś pjenjeźkow lakŕuy a ŕtaji śaźu ichśkeiźu horźe.

„Schto ha ty dośtanjeśch?“ praścha jo druheho.

„Sa dźeśaś pjenjeźkow lakŕuy.“

„Nó, to̊a ty tola teź hnadźom praźeć muśiś“, ŕwari haptykaŕ, wźa ichśkeiźu dele a praścha jo ke̊o-pźiwźe tśeśeźo hólźa: „Dośtanjeśch drźe ty teź ja dźeśaś pjenjeźkow lakŕuy?“

„O nė“, wotmolwi mały pachoł pśheśeźnje.

Haptykaŕ da druhemu hólźej ja dźeśaś pjenjeźkow lakŕuy a ŕtaji ichśkeiźu śaźo na poźy horźe a praścha jo tśeśeźo: „Nó, a ichto dośtanjeśch, mój hólźo?“

„Sa pjeć pjenjeźkow lakŕuy.“

Jéźdny plan póstowych autobusow z Budyšina do Minakała

wot 2. oktobra 1932

					Železniske přizamknjenja						
5[36]		:11[24]	11[00]		z Drježdźan . . . . do	10[58]	:12[48]	14[02]			2[40]
7[04]		:12[28]	18[57]		do Budyšina . . . . z	9[01]	:11[30]	12[27]			1[19]
—		11[13]	:18[13]		ze Zhorjelca . . . do	10[07]	:13[02]	:13[07]			2[05]
—		12[28]	:18[57]		do Budyšina . . . . z	9[23]	:12[45]	:12[25]			1[18]
W 5[01]		11[38]	18[10]		z Wjelećina . . . do	—	—	—			2[05]
W 6[17]		12[01]	18[35]		do Budyšina . . . . z	—	—	—			1[19]
W 6[02]		—	W 17[48]		z Kumwałda . . . do	—	—	13[48]			—
W 7[46]			18[58]		do Budyšina . . . . z	—	—	13[11]			—
2	**4**	**6**	**8**	Tarif km	**Jězbne čisło woza**	**1**	**3**	**3a**	**5**	**7**	
8[00]	So 11[52]	13[15]	19[10]	—	z Budyšina, dwórniśća	S 7[45]	W 11[35]	S 11[45]	So 14[10]		18[38]
8[02]		11[53]	13[18]	19[12]	1	„ pósty . .	7[42]	11[30]	11[44]	14[07]		18[35]
8[04]		12[00]	13[21]	19[14]	1	„ Žitn. wikow	7[39]	11[26]	11[43]	14[04]		18[31]
8[06]		12[03]	13[24]	19[16]	1	„ Drjew. wik.	7[36]	11[23]	11[41]	14[01]		18[31]
8[08]		12[05]	13[26]	19[18]	3	„ pohrjebn.	7[33]	11[20]	11[39]	13[58]		18[29]
8[10]		12[07]	13[27]	19[20]	4	Bórka, hosćenca . . .	7[30]	11[17]	11[37]	13[56]		18[27]
8[14]		12[11]	13[33]	19[24]	6	dróhi do Dobrośec †	7[25]	11[12]	11[32]	13[52]		18[22]
8[19]		12[16]	13[38]	19[29]	8	Delnjeje Hórki	7[22]	11[09]	11[29]	13[47]		18[19]
8[25]		12[21]	13[44]	19[35]	9	Jośic	7[15]	11[02]	11[22]	13[41]		18[12]
8[29]		12[25]	13[48]	19[39]	11	Khwaćic	7[11]	10[58]	11[18]	13[38]		18[08]
8[33]		12[29]	13[52]	19[43]	12	puća d. Mał.Dubrawy†	7[07]	10[53]	11[13]	13[34]		18[04]
8[40]	So 12[35]		13[57]	19[50]	13	Wulkeje Dubrawy . .	7[03]	10[52]	11[12]	So 13[30]		18[00]
8[44]			14[04]	19[55]	15	puća d. Adolfsk. Hěty †	6[55]	10[45]	11[05]			17[50]
8[50]			14[07]	20[00]	16	Khrósta	6[53]	10[43]	11[03]			17[47]
8[55]			14[10]	20[05]	18	Łomska, pósty	6[49]	10[40]	11[00]			17[43]
9[00]			14[15]	20[10]	19	puća do Drobow †. .	6[44]	10[35]	10[55]			17[38]
9[05]			14[20]	20[15]	21	do Minakała, pósty . . .	S 6[40]	W 10[30]	S 10[50]			17[34]

† Zastanje po potrjebje. : = spěšne čahi. W: Jenož wšědne dny S: Jenož njedźelu So: Jenož sobotu

Jéźdny plan za autowu póstu z Budyšina do Barta a Hrodźišća

Płaći wot 2. oktobra 1932

								Železniske přizamknjenja:									
	10.43	D12 23	14 03		18.57			z Drježdźan . . . . . do	9.01	9.01	—	* Jen sobotu				
	0 9.26	12.23			D18.57			ze Zhorjelca . . . . do	9.23	D 9.23	—	14.05	15.53	15 58	17 58	19.00
		12.01			18.33			z Wjelećina . . . . do	10.35	10.35	—	14.20	—	16.33	17.03	19.49	19.41
	11 09				18.33			z Kumwałda . . . . do	—	—	—	—	16.51	16.51	18.01	—
	2a	**2**	**2b**	**4**		**6**		**Autobusowa jězba čo.**	**1a**	**1b**		**5**	**3b**	**3**	**5**	**5a**
	So. S.															
—	11 15		13 10	14.15	—	19.10		Budyšin, dwórniśćo	8.00	8.50	10.02	13 50	14.46	15.39	17.40	18.40
6.45	11 18		13.12	14 17	15.00	19.13		„ pósta . .	7.56	8 46		13.47	14.44	15.37	17.37	18.38
	11.21		13 14	14 19		19.16		„ Žitne wiki .	7 53	8.43		13.45	14.42	15.35	17.35	18.36
	11.24		13.16	14.21		19.19		„ Drˇew. wiki	7.50	8.40		13.48	14.40	15.33	17.33	18.34
	11.26		13.18	14.23		19.21		„ dom (Muž. dr.)	7.48	8.38		13.41	14.38	15 31	17 31	18.32
	11.31		13.23	14.28		19.26		Delnja Kina (hosćenc)	7 44	8.34		13.36	14.33	15.26	17.26	18.27
7.00	11.33		13 25	14 29		19.28		„ „ (kowarnja	7.42	8.32		13.34	14.31	15.24	17.24	18.25
	11 37		13 29	14.33		19.32		puć do Krakee † . .	7.38	8.28		13 30	14.27	15 20	17 20	18.21
	11.40		13.32	14.35		19.35		Lětoń (hosćenc) . .	7.35	8.25		13.27	14.24	15.17	17.17	18.18
	11.45		13.37	14 40	15 48	19.40		Porśicy (pósta) . .	7.31	8.21	9.14	13.23	14 19	15.13	17.13	18.14
	11.46		13.38	14 41	|	19 41		„ (transform.)†		8.18	|	13 20		15.10	17.10	18.11
	11 48		13 40	14.43	15 54	19 43		Budyšink (gmeju. h.)		8.15	9.08	13 18		15 08	17.08	18.09
	11.49		13.41	14.44	|	19.44		„ (hosćenc) . .		8 14	|	13 17		15.07	17.07	18.08
	11.54		13.46	14.49	16 00	19.49		Přiwćicy (hosćenc) .		8.10	9 02	13.12		15.03	17.03	18.04
	12.01		13.53	14.57	16.11	19.57		Skancy		8.01	8 51	13 06		14 56	16.56	17.57
	12 05		13.57	15.01	16.20	20 01		Rakojdy (hosćenc) . .		7.57	8.42	13.02		14 52	16.52	17.53
|	12 08		14.	15.05	|	20 05		dróha do Brěžec † .		7.54	|	12.59		14.48	16 48	17.49
8 36	12.12		14.04	15.09	16.26	20.09		Bart (Müllerec hosć.)		7 51	8.36	12.56		14 46	16.46	17.46
—	12.13		14.05	15.10	—	20.10		„ (hosć. „Tři lipy“)		7 50		12.55		14.45	16.45	17.45
—	12.2.		—	—	—	—		Brěžecy				12.4.		—	—	—
—	12.25		—	—	—	—		Hrodźišćo				12.4		—	—	—

Wobkhadne wjednistwo ma pósтski hamt w Budyšinje.

† zastawa jenož po potrjebje. D = spěšne čahi. W = wšědne dny.

‖ Jenož sobotu přez Nowe Poršicy do Worcyna.

Jězdny plan autowoje pósty

z Nowosalca-Spremberga = Wopakeje = Budestec do Budyšina

Płaći wot 2. oktobra 1932.

1	1	3	5	7	Tarif km	Železniske přizamknjenja	2	4	6	8	
			16,13	†18,49		ze Žitawy do	12,41	16,33			2,10
	7.47		17,11	19,29		do Nowosalca-Spremb. z	11,52	15,37			1,01
	8,10	9,05	—	—		z Drježdźan Hłdwór. do					
6,05	8,13	11,52				do Nowosalca-Spremb. z					
6,55	9,00	13,00	17,55	20,15	0	z Nowosalca-Sprem., dwórn. do	11,35	15,18	19,55		0,50
6,57	9,02	13,2	17,57	20,17	1	z Nowos.-Sprem.,Hornje torh. do	11,34	15,16	19,55		0,48
7,00	9,05	13,05	18,00	20,20	1	* z Nowosalca-Spr., Pufee k. do	11,32	15,13	19,53		0,45
7,05	9,10	13,10	18,04	20,24	2	z * Wopakeje, Ht. Blick do	11,29	15,10	19,50		0,43
7,08	9,13	13,13	18,08	20,28	3	do Wopakeje, pósty z	11,26	15,07	19,48		0,40
7,10	9,15	13,15	18,10	20,30		z Wopakeje, pósty do	11,25	15,06	19,47		0,39
7,14	9,18	13,18	18,14	20,34	5	* Wopakeje, Za. wěne.	11,22	15,02	19,44		0,37
7,18	9,21	13,22	18,18	20,38	7	* Wurbisa, hosćenca	11,17	14,57	19,39		0,32
7,22	9,25	13,28	18,22	20,42	9	* Wbohowa, hosćenca	11,12	14,52	19,34		0,28
7,26	9,28	13,31	18,25	20,45	11	* Jiłoc, Herb. Grych.	11,08	14,48	19,31		0,22
7,31	9,32	13,34	18,29	20,49	13	Budestec, Hajnkow.	11,04	14,42	19,27		0,19
7,33	9,33	13,35	18,30	20,50	13	* Hajnic, Weber. hosć.	11,03	14,41	19,26		0,18
7,36	9,36	13,38	18,33	20,53	14	* Rašowa, hosćenca .	11,01	14,37	19,24		0,16
7,39	9,39	13,41	18,36	20,56	15	* Bělšec, hosćenca . .	10,58	14,34	19,21		0,14
7,42	9,41	13,44	18,38	20,58	16	* Hornj. Kiny, „2 Lip.“	10,56	14,31	19,19		0,12
7,48	9,46	13,49	18,42	21,01	19	* Budyšin, Wjeloć. dr.	10,52	14,27	19,15		0,07
7,50	9,48	13,51	18,44	21,03	19	Budyšina, dwórn.	10,50	14,25	19,13		0,05
7,51	9,52	13,55	18,48	21,07	20	do Budyšina, Žitn. wiki z	10,45	14,20	19,08		0,00
9,01		14,18	†18,59	†21,26		z Budyšina do	10,48	14,06	18,57		23,17
10,59		15,53	20,10	22,34		do Drježdźan, Hlo. dw. z	9,19	12,19	17,00		21,33
	10,52	14,08	19,01	†21,13		z Budyšina do	9,26		†18,57		22,17
	11,25	14,42	19,34	21,34		do Lubija z	†9,06		18,37		21,46

* Zastawa jenož po potrjobje. Wobkhod podsteji pósće we Wopakoj. Železniske přizamknjenja bjez rukowanja

‖ Jenož wšědne dny, póndźelu hodźinu prjedy. ‖ Jenož njedźelu. † Spěšny čah. o Jenož sobotu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćefnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny pśeciwo sćěhwkam cełneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołaje běduy. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezbożenje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 244 — Budyšin — Póndźelu, 17. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Dwě nowej Papenowej rěči we wječornej Němskej

Němski kanzler ſ Papen je w ſwojej rěcži w Paderbornje njedźelu dopołdnja pśed ſaſtupnikami wječornego němſkego hoſpodarſtwa na to pokaſał, ſo knježeŕſtwowa hoſpodarśka politika na to dźe, dźełu a khlěb ſaradźiś a wobnowjenju hoſpodarſtwa pucź pśihotowaś. „Hoſpodarśke wojowanje", kanzler praji, „je ważny dźeł naſcheho wuſwobodźazeho wojowanja". Wón na ſakładźe ſkhowanja měny ſtajeſche a bź ſo ſaměrił na wuſwobodźenje ſ tributow. Wunoſchk jednanjow Lauſannekeje konferency je němſke hoſpodarſtwo ſ cźeſtkich njeſnjeſnych cźežow wuſwobodźił. Wón bź ſ wumělnjenjom, ſo je knježeŕſtwo ſe wobaranja pśecźiwo hoſpodarſkej kriſy něſto k nadźeŕej, to rěka k žywlenju nawabjenju wſcheſch hoſpodarſkich mozow w ſmyſłe poſtpśeſenja położenja pśeſchoch. To bź nawjeſowaza myſl w hoſpodarſkim planje němſkeho knježeŕſtwa.

Cźaſ, kotryž ſa to wuſwolichmy, naš podŕerasche. Kóruž hoſpodarſkeho hobrſtwo ſwrěſchćenja ſo dźenſa jaſnje na podnjebju pokaſuje.

Tola pśechewinjenje kriſy ſame wot ſebje njepśichiźe, ża ſebi nětkole ſpěſchne a ſwaźlive ſkutkowanje. Staſne zjednjeńſtwo je do pśedka ſchło. Hoſpodarśke wjednjeńſtwo je tónle wupad khróbłe pśihjalo a jón nadźijomnje pśeſeo dale poceŕi. Naſch programm njeje na žane waſchnje jeſo ſa wulkich poſtajeny. Runje ſrěnje a male ſo ſ knježeŕſtwowymi naprawami ſpěchuja a pod

ſchtož chcemy, je woſebje politika ſrěnjeho ſtal

je hoſpodarſke wobnowjenje na najſchěrſchim ſ Wuſwobodźinu ſo tola wot mnjeje, wěſtym wo lěkſchinu dawaci, kotraž je bjeſmyſłna a ſchkodna komiku, hdyž ſo wo to jedna, wſche ſwólniwe cźežow mozy k poſłedńjenu napinanju ſhrabacź, ſo by ſo žałoſna nuſa naſcheho cźaſa pśechewinyła". Kanzler na to pokaſa, ſo dyrbja namjeſowane naprawy pśechedwumjenjenje dopjelnicź: „Dźeła dyrbja produktiwne byś, wone njeſmědźa měnu a kredit na hrazkli ſtajiś. Dotalne hoſpodarſke naprawy němſkeho knježeŕſtwa ſu pśechkhódne naprawy ſa cźaſ dwanaceſe měſaſow.

Nadawk zyłe němſke hoſpodarſke žiwjenje ſaſo do běha ſwjeſeć, njehodźi ſo na druhe waſchnje pśechewjeſeć, hač na waſchnje, kotreż ſmy wuſwolili.

Hiſchcźe wjetſche wuſpśeſtrjenje ſjawnych dźełow njebudźiſche ženje mohło taſku měru dźěła a wjetſcheho nadźěłanja wudźěłkow wutworiś, kaž je k wuſpěſchnemu wojowanju pśecźiwo bjeſdźěłoſći nuſne. S hrěchom by bylo, hdy by ſo Němska experimentam wudała, kotreż bychu najſkerje pohrjebniſchćowu cźiſchinu na měſto organiſkeho žiwjenja ſtajiłe. Też ſjawna ruka budźe ſ wudźěłenjom ſkaſankow pśichi woživjenju hoſpodarſkeho žiwjenja ſobuſkutkowaś. Wudźělenje ſkaſankow dyrbi ſo woſobje, kaž daloko ſo to praktiſkeje wuwjeſeć hodźi, na ſrěnje a male dźěłarnje wuſpśeſtrěś; pśeheſoż to je ſkutkowaza ſrěnjoſtawiſka politika.

Kanzler na to pokaſa, ſo je ſo po pśichipowědźenju napraſowu němſkeho knježeŕſtwa kurs hódnoſtnych papjerow na burſach wo něhdźe 15 prozentow, to rěka wo něhdźe 2½ miliardy, poſlepſchił.

Hdyž ſkutk hoſpodarſkeho wuſtrowjenja tak dale dźe, kaž woczakujemy a ſo nadźijamy, potom naš też wot cźeſtkich ſtaroſcźow wołoži, kotreż hiſchcźe dźenſa nad ſjawnymi finanzami a ſozialnymi pśichipraſami leża. Woſebje ſa cźežkoceŕpjaze finanzy měſtow a gmejnow je nuſne, ſo ſo wone jenož wot delka ſ naturſkim poſłepſchenjom hoſpodarſtwa a woſebje dźěłoweho położenja wołoża.

Dokelž móže ſo tole położenje jenož pomalu dozpiś, je ſo němſki ſinanzny miniſter hižo něſto roſkuduźił, měſacźne wuſkyvanje ſa ſdomoiećiku

ny tydźeń ſ italiſke, němſke, awſtriſke a mawiny powěſcź roſcźerile, ſo ſu w Khorwatſkej ſerbiji ſpěſki pśecźiwo nětcźiſchemu knježeŕſtwu Juhoſłowjanſke knježeŕſtwo je wojſewiło, ſo wěſce njewěrne. S pſchepytanjom, kotreż je ſo wo naapadze na ſandarmeriſke kaſarny w Brušanach ſawjedło, je ſo jenoż ſwěſcźiło, ſo je ſo do Juhoſłowjanſkeje něſchto bróniow a roſbuchadkow pścheſmykało. Khorwatſkej politiſkaj cźeknjeńſaj Perzecź a Pawolicź, kotraj ſtaj do žuboſnje Italiſkeje cźeknyłoj, ſtaj ludźi wotnajeli, kotſiž ſu dyrbjeli bombowe attentaty w Juhoſłowjanſkej ſkuſcźiś. Perzecźa a Pawolicźa ſu hižo w lěcźe 1929 jako organiſatorow attentatow na juhoſłowjanſke żeleſniſke cźahi ſ kmjerci ſaſudźili. Advokat Artukovicź a wikowar Doſchen, wobaj ſ Goſpicźa, kotraj ſtaj ſ nimaj ſwjaſanaj byloj, ſtaj do italiſkeho města Sadra twóchmyłoj. S pśchepytanjom je ſo ſwěſcźiło, ſo ſu ſo wſche bombowe attentaty w Bolharſkej, Italiſkej a Madźarſkej organiſowale a ſo njes ſobu ſwiſnja. S nimi dyrbi ſo dopokaſaś, ſo je khorwatſke ratarſke wobydleŕſtwo ſ nětcźiſchimi knježeŕſtwom njeſpokojom a ſo chce ſo wot Juhoſłowjanſkeje wottorhnyś. Też je ſo ſwěſcźiło, ſo Perzecź a Pawolicź pjenjeſy we wukraju doſtawataj.

Nadpad na kralowſki hród w Rumuniſkej.

Na kralowſki hród Manaja na bryſoſy Cźornego morja pola Kśjüſtendje w Rumuniſkej je ſo bombowy attentat ſkuſcźił. Tſjo njeſnaceſi mužojo ſu na hrodowu khódbu cźi bomby cźiſnyli. Na ſbožo njeje nichtó do ſchkody pſchiſchoł. S kralowſkeje ſwójby njebź nichtó w hrodze pſchitomny. Straźnik pſchi hrodze ſa nadpadnikami ſtěli a jeneho ſ nich ſrani. Stanjeneho pak jeho towaŕſchaj do automobila donjeſeſchtaj, kotryž w blíſkoſći cźakaſche. Wſchitkim tſjom nadpadnikam je ſo poradźiło, cźeknyś.

Policija do pólskich ratarow trělała

W lěśu blizko Niwy w Pólſkej chžychu wjeſenjenjo hajnika nabiś, dokelž bź ratarja, kotrehož bź pſchi kradnjenju drjewa nadeſchoł, ſaſtrělił. Polizijſtojo, kotſiž bźchu khwatali, ſo bychu hajnika ſchkitali, do luda tśělejo dwě woſobje morichu a jenu cźeſko ſranichu.

Nadpad na nacionalnych socialistow we Winje

Njedźelu dopołdnja ſu w Simmeringſkim wokrjeſu we Winje, hdyž nazionalno-ſozialiſtiſke wuchrne wotdźělenje pśeſches Tiefſchutzbaſtu cźehnjeſche, ſ dźělaceŕſkeho doma do njeho tśeleli. Nazionalny ſozialiſt Tlaſek do hłowy tśeleny na ſemju padźe. Pódła tolo buchu tśjo nazionalni ſozialiſtojo morjeni. 30 woſobow je ſo cźeſko abo lóžo ſranilo. Dwě woſobje ſtej tak cźeſko ſranjenej, ſo je malo nadźije, jimaj žiwjenje ſakwaceź. Polizija je hnydom ſylne wotdźělenje do Simmeringa wotpóſłała. Policiſtojo ſo do dźělaceŕſkeho doma dobuchu. Tam ſu pjeca 70 tśělbow a nětkotre revolwry ſebrali.

60 woſobow ſu ſajeli, kotreż ſu ſe ſylnym pſchewodom na polizajſki preſidium dowjedli.

Khorwatscy čeknieńcy bombowe attentaty w Juhosłowjanskej organizowali

Kontingentowe prašenje njeje so hišće rozrisało

Němſki kabinet njeje pjatk wo praſchenju kontingentowanja jednak. To ſo hakle ſtanje, hdyž miniſterialna komiſija ſo je ſywiołho wokolneho puczowanja wróćźi. Hacź dotal njeje ſ wuſpěchom ſ wukrajnymi knježeŕſtwami jednała. Wichudże je wulke ſadźewki a wobcźežnoſće nadeſchła. Dyrbi ſo ſ móžnoſcźu licźiś, ſo roſſudźenje wo kontingentowanju hacź do cźaſa po wólbach woſtorcźa.

Göringowa wólbna rěč we Wrótſławju

We **Wrótſławju** je pjatk we wólbnej ſhromadźiſnje nazionalnych ſozialiſtow němſkeſejmiſki preſident **Göring** mjes druhim praji, ſo nazionalni ſozialiſtojo knježeŕſtwowu móz njeżadaju, ſo bychu miniſterſke ſydła doſtali, ale ſo bychu Němſku wukhowali. Nazionalny ſozialiſmus pśecźiwo Papenowemu kabinetej wojuje, dokelž tón njemóże němſkemu ludej ani ſnutkownu ani ſwonkownu ſywobodu pſchinjeſeś. S hoſpodarſkim programmom ſo jenož bankam pomha, tola niz dźełonjemźerjam, ſrěnjemu ſtawej a ratarſtwu. Wo ſwonkownej politiźy rěcźnik praji, ſo je nazionalna ſozialiſtiſka ſtrona wo němſku runoprawnoſć a bjeſſtrach a pśecźiwo łži wójnſkeje winy hižo dawno pśed nětcźiſchim kabinettom wojowała. Pśchede wſchém dla ſwonkownopolitiſkich pſchicźinow nazionalny ſozialiſmus knježeŕſtwowu móz ſa Adolfa Hitlera żada.

Göring ſo potom do **němſkonazionalneje ſtrony** dawaſche. Praji, ſo hdy by nazionalno-ſozialiſtiſkeho hibanja njebyło, by marxiſmus hiſchcźe dźenſa w knježeŕſtwje a wyſokich ſaſtojnſtwach žydał. Kaž wěſce ſo měſchćeańſke wótcźinſtwo a ſozialiſmus marxiſtiſkeho raſa wuſamkujetaj, tak nazionaliſmus žyłeho luda a ſozialiſmus němſkeho raſa njerozdźěluje k ſebi pſchiſłuſchataj. Papenowemu heſłu nazionalni ſozialiſtojo heſło napſchećźiwo ſtaja: S němſkim ludom ſa jeho ſozialnu a nazionalnu ſywobodu.

Nowe krwawne zraženje

Dwaj morwaj a dwanaceſe ſranjenych w Dortmundze.

Njedźelu ſu ſo w Dortmundze naſtyknoſcźe ſkuſcźile, kotreż ſu nětkotre woſoby ſadale. Hdyž polizija ſpyta dróhu, w kotrejž běchu politiſtojo pśecźiwniſcy do ſo ſraſyli, wupróſdnicź, polizijſtow nadpadowachu. Sto wobarajo policiſtojo tśělachu. S wutſelenmi buſchjej dwě woſobje, mjes nimaj jena žona, morjenej, a dwanaceſe woſobow bu bóle abo mjenje cźeſko ſranjenych. Też demonſtrantojo tśělachu. Jena kulka jeneho policajſkeho ſaſtojnika na hłowje ſrani.

W dopołdnjiſchich hodźinach kommuniſtojo nazionalno-ſozialiſtiſkich roſcźerjerjow lětakow nadpadowachu. Na nětkotrych měſtnach k pukam dóńdźe, pſchi cźimž ſo też tśělesche. Hdyž njemóc pśecźo bóle pſchiběrasche, policiju alarmowachu, kotraž ſo ſ nětkotrymi nadpadowarſkimi kommandami pſchiwjeſe. Hdyž policija ſpyta, měr wobnowiś, k tśelenju pśchenďże. Žona, kotruž pu morili, bu ſ ſjomi kulkami trjechena, hdyž pſchi woknje ſtejeſche, ſo by podawki na dróſy wobkedźbowała.

Provisoriski kommisar za Gdansk

Rada Swjaſka Ludow w Genfu je ſobotu dopołdnja ſaſtupnika wotdźělenja ſa internacionalne ſarjadniſtwowe praſchenja w ſekretarijaće Swjaſka Ludow, Dana Helmera Roſtinga, jako nałkwilneho kommiſara Swjaſka Ludow w Gdanſku (Danzigu) hacź do 1. dezembra 1932 pomjenowała.

Politiske wułoženje Dimitroweho skóncowanja

Po ſkónzowanju namjeſtneho direktora wuwoſneje wyſchnoſcźe w Sofiji, Kotuma Dimitrowa, je Sofiiſka polizija muża ſajała, kotryž je politiſke dopiſy dowěrneho wopſchijeża wotedał. Sajaty pak je dopokaſał, ſo wopſchijeće dopiſow njeje ſnał, a ſo je pſchećźiwdźeny był, ſo ſu dopiſy wikowanike papjery. Jeho pſchećźiſchawſchi, ſu jeho ſ jatby puſchećili. Lipſcźanſka polizija je ſo ſnowa k mjenjenju pſchikhiliła, ſo wo politiſke mordarſtwo dźe a ſo je do tuteje wěży **ruſka ſtatna polizija ſapleczena.** S tym je pſchepytanje polizajſkeje wyſchnoſcźe khětro poćeſene, pſchetož njehodźi ſo, polizajſke wyſchnoſcźe jeneho ſtata winowaceź, ſo politiſke mordarſtwa organiſuja. Praji ſo, ſo je Dimitrow, hdyž je jako politiſki cźeknjeńc w Juhoſłowjanſkej bydlił, w ſłužbje ruſkeje polizije był, kotreż je ważne powěſcźe ſ Juhoſłowjanſkeje a Bolharſkeje ſłał. Sto do Bolharſkeje wróćźiwſchi, je wyſoke ſaſtojnſtwo doſtał a je potom tajne ſuki ſ ruſkej tajnej policiju

pschetorhnył a pschestał powěsće podawacej. Tohodla žu ſ Ruſkeje ſ hrožazymi dopiſami Dimitrowa napominali, ſo by w žiwoſinu pſijedawſchim dźele pokročował. Dimitrowa žona je Sofijſkej polizii dźělila, ſo je jeje muž jara wjele pośłukow dóſtawał, wo kotrychž je prajił, ſo žu to wikowarſke bowjki. Wo němſkim ſtatnym pſchiſłuſchniku Schirmerju, kotrehož žu jako morderja ſajeli, ujeje wědźał, ſo je w ruſkej tajnej ſłužbje. Schirmer je najprjedy na polizii wudawał, ſo je Dimitrowa ſtróżował, dokelž je pſched wjele ktami jeho žonu ſawjedł. Nochże ſo wuſtawać, ſo je morderſtwo po porjadnoſći ſtuchił.

Bołharſcy ratarſcy čekniejcy so z Juhosłowjanskeje wróćili

Pſched wóſmim ſtami žu pſchiwiſowarjo wotſłednjeho bołharſkeho krala Ferdinanda, nětkole w Koburgu bydlazeho, a jeho ſyna kralа Borysa tehdomniſche ratarſke knježerſtwo Stambolijſkeho powěſćili a nětkotrych miniſtrow a wjele tyſac pſchiwiſowarjow ratarſkeho knježerſtwa morili. Wjele lět žu kralowi pſchiwiſowarjo, kotrymž wosebje mazedonſcy komitojo pſchiſłuſcheja, ratarſku ſtronu pſchejeżdżali. Dźěża žu bołharſcy ratarjo pſchi ſjemſkich wólbach nad ſwojimi pſchećiwnikami dobyli. Najprjedy ſebi žadachu, ſo by kral Borys ratarſkim cźekniejcam dowolił, ſo ſ Juhosłowjanſkeje do Bołharſkeje wróćiſ. Dokelž ſo kral komdźeſche, tole žadanje dowoliſ, je 30 bołharſkich ratarſkich cźekniejcow, kotruchž wjedźeſ ſtaj prjedawſchej miniſtraj Stambolijſkeho knježerſtwa, Nedelko Atanažow a Kriſto Stojanow, pjatk a ſobotu Beograd wopuſchćiko a bołharſku mjeſu pſchekročiło, kralowu dowolnoſć njewoczakawſchi. So bychu jich njejſaſeli a do jaſtwa njeſadźeli, ſchtož by mjes ratarſkim wobydlerſtwom wulki njeměr ſtudźiło, ſu miniſtrojo ratarſkeje ſtrony w nětkźišchim bołharſkim knježerſtwje žadali, ſo by knježerſtwo kralа raſnje namoſwiło, ſo by cźekniejcam ſłubił, ſo jich njebudże pſchećeſchaci dać.

Nowe woiowanje mjez hindami a mohamedanami

W indiſkim ſtatu Punjabje žu indiſcy Sikojo muhamedanow nadpadnyli a ſchtyrnaće muhamedanow morili a 11 ſranili. K woiowanju bě w diwnaj wjeſnaj dośchło, dokelž běchu muhamedanojo žiwjate kruwy kradnyli a ſarěſali, ſchtož maju hindojo ſa njeſłuſnik, kotryž dyrbi ſo ſe ſmjerću ſkutkować.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 17. winowca 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 737, thermometer +5, thermometer we nozy +6. Wuſkadny na mazate wjedro. — Nas naſcheho wjedra je nětko, ſej noſch wetrowuſtej w ſobotu lišo wćinieſche, ſchewiały a wijały. Nišina je wotrozi ſe ſwojim hacź na Balkan ſahajazmi wuſkami ſibu ſo pſches naſche ſtrony. Dalſchu nišinu nad połnóčnej Italiſkej ju hiſchće ſeſtajmje. Hdyž ſobotu ſo bojachmy, ſo nam poczaſu ſnjeżnišchich mrózow broſy, dha ſo ſa, ſo je ſo ſtrach ſaſo trochu pomjatył. Sſyhła nišina pola tupy Island na ſwojim puću k ranjim wotpołdnjowſkim ſymne powětry ſ połnóżnych lodowych morjow. Wuſtawy na daſchče wjedro njeſtajmje. Sſ ſtrony Azoriſkich kyzow pſchikhadźa wyſchina měri ſo na ſcźełożnu Europu a nam wiſoke ſaſo wuwjedrjenje pſchinjeſe. Schtiza pokazowaſke drje hiſche rano na njeſwobſtajny pogoſ. Pſchikład ſromuniecźe wyſchiny budże bórſy poſtupowaca ſchkleńża wſchitkich dacź. Jutſne wutoru ſkhadźa ſłónčko 6,27 hodź. a khowa ſo 5,02 hodź. Mjeſacźk ſkhadźa wjeczor 6,08 hodź. a khowa ſo bo dopołonja 11,01 hodź.

Wčerawša niedźela

mějeſche khěro ſwiſti raſ, dopominaſche nam ſe wjeſi rafuſeju na nakhilenje lěta. Hižo wot rana bě khěro khłódno a ſo ſawalichmy do ciepłych pſchewobleko. Bě ſtoro rjeſnych, domach ſa khadźenli pſcheźcź w ſtwi, hacź ſo w Božej pſchichodźe wuſkoſnowacź. Tola raſ naſtupny mnjeſeſche nam ſ domow, ſo bychmy ſebi wośhladali hiſchće wobłikła poſledních kwětkow, ſo bychmy wodźiwali, kak naſtupa ſe ſwojim barbiſcym hižo dźěła w haju a lěſu, w leźekach a pſchidrožnych ſchtomach, w ſahrodach a w dworach pſched wſchitkim ſomčkom. Njeradźidźemy hiſchće barbu rjanoſće, kiž naſche wóſko k ſebi ſpytaja, ale ſwóſnajemy, kak ſo pſcherwjt ponaſku pſchihonje. Sewſchće njebudże wjazyd okho tracź, ſo wſchitka hólzy hraja ſ barbowokraſnym liſćom ſunjeſtnu reju. Wobkedźbujemy tuto pſchemjeńenjenje w Božej pſchiroźe ſ widźanym wóſkom. Teſ pſchi tom wſchitko ſwoju namakamy, kiž pſchiroda cźłowjeſkej duſchi wobradźa. Hakowajo ſmy ſo wjeſera wjeſor do naſchich domow wróćili, my na lětach Zyſenja bohaće ſobrowani. Naſchej nłodźinje wſchak bliſko ſtoi cźaſa nałożenja nóſ ſ měſazčkowym ſwětłom. Tak bě kóżdy ſpokojom. A jaſno ſo pſchihonimy wo jenu ſadźženu niedźelu bliſe k tutej wjeſnjanoſće.

*

— **Měſtſchanſke dźiwa ſu.** Dźeńſa pópołdnju wotſpjetuje ſo Jana Strauſſowa wuſka operetka „Zyganſki baron“. Operetka, kiž měſcźe w Budyſchinje a wjele tak wulki wuſpěch, ſłuſcha do najrjeſnjeſchich operet. Tuto pſchedſtajenje ſo wótoru w 3. abonementnym ſtajenju E a pſchi krótſa operetka „Holcka ſ Chinskeho wótſpjetuje. Snata operetka, kiž pódźo ſaſo naſtupnjeſe w ludu nawjeſće, wuſtupi teſ w Budyſchinje pod režiju Ewalza Kuntza ſ kražanymi barbami. Schtwórtu pſchedſtaja ſo pod režiju Jurja Steinmetza pſchi teſ w žiwjenju ſ wulkim ſpěchom ſrata wſeſelohra „Sedźi na cźěr khmanemu“ wot Auguſt Hinrichſa.

Hłowna zhromadźizna Serbskeje Ludoweje Banki akc. towarſtwa w Budyšinje

W ſali Serbſkeho Domu w Budyſchinje wotmě ſo ſajtrajſu ſobotu 12. hłowna ſhromadźizna Serbſkeje Ludoweje Banki akc. tow. w Budyſchinje. Sastupjenych bě wſcho hromadźe 175 600 hr. akcijow ſ 8782 hłoſow. Pſchedſydſtwo woſtawi najprjedy po § 240 wiowanja ſakonja, ſo ma ſo ſnajmjeńſcha na pokoju ſakładne (ſafzijowe) kapitala jako na ſhubjenu ſhladowanje. Po tym pſchiſtupichu akcionarojo k wotbywezu pſchedmetow dnjowſcho porjada, ſo poczahowazych na lěto wobtkodne lěto (1932), kotrež ſo wſchitke pſchiſtupne wuſprawni. Shubjeńku wo 1 486 200,49 hr. pſchi njeſchcu na nowe wobtkodne lěto (1932).

Jeli ſo ſudniſke wurunanſke jednanje we wurunanſkej termiji 3. 11. 32 pſchimoli, roſſudźi ſo ſhromadźizna towarſtwo roſpuſchćiſ. Sa likwidatorow wuſtawiliſchu kk. dr. Jana Zyža w Khoczebuſu a bankoweho rektora na wuſtaſ. Conrada Barthela w Budyſchinje.

Do dohladowarſtwa wuſwoliſchu kk. Hajeſcha we Sſu, wučerja Pawoła Pjetaſcha w Khróſcźizach, Augſta Kiſchiana w Hajnizach, Jana Palerja w Koporzu a Woſkara Zimmermanna w Budyſchinje.

Tuta ſuchta, ale ſtruchka roſprawa je dalſcha krocźel we wurunanju powójniſkeje doby naſcheho narodneho bycza a bźdźenja. Njeczłowjeſke napinanja a woporyſ ſo w poſledních měſazach ſtate, ſo by ſo ſahubje naſcheje ſenicźkeho narodneho wuſtawa ſadźewało. Podarmo. Dźeńſa njeje hiſchće na cźaſu pišacź ſtawiſny. Kiž wuſprawni nětkotrehožkuli, do kotrehož maja wſchelake ja nuſne, dźeńſa ſ błótom mjetacź. Wola ſprawnych ſwérnych Serbow njeje, ſo podacź. Shromadźizna ſa dźeńſ ſobotu bě doſtojna a měrna. Wſchě roſſudźenja ſtachu ſo jenohłóſnje. S roſwalinow ſłhadźa hižo nowe ſiwjenje a te budźe ſcźe, ſprawne we wichorach a nje wjedrach ſtruczene. Na cźaſu njeje, wopſtakowacź ſo ſhožo, ale dźetacź.

*

— **Shromadźizna ſchcheſcźijanſkeho dźełacźerſkeho ſwjeſka w Budyſchinje.** Kartell ſchcheſcźijanſkeho dźełacźerſkeho ſjednoczenſtwa w Budyſchinje bě wczera njedźelu dop. we 10 hodź. ſwoje łohuſtawy a ſajimzow na „Wšeho Luja“ k roſſajnjajcej ſhromadźiſnje ſwołał, kotruž pſchiſyła měſtneje ſtupiny k. Scheffel naujedowaſche. K. H. Picker ſ Drježdźan rěcźeſche wo „Zakſki lud a hoſpodarſtwo“. W dwěhodźinſkim pſchednoſchku ſaběrašche ſo próżowanjemi ſwjaſka ſakſkich induſtrielnych a ſakſkich ſiſchcźo maja w tym ſchcheſcźijanſke dźełacźerſke ſwjaſki. Sakſkej ma induſtrija wulku pſchewahu, Sakſka je teſ ſ njo druhim dźełam němſkeho kraja naſtupnliſcho wobſtawa. S tohole położenja je roſſumiecź, ſo je ſo ſakſki lud po ſwětowej wójnje ſ hoſpodarſkej kriſu naſtoſe potrjeſ. W krajach, hdźež maja hiſchće žyłne ratarſtwo, je w najnjepſchihodniſchich cźaſach tola hiſchće hamoſacź ranje możne. W Sakſkej pak je ſo ratarſka produkcija w běhu lětdźeſatkow na taſku minimalnoſć ſnižiła, ſo dyrbi ſyła wjazy do wahi njepada. Dyrbimy potajkim hoſpodarſku kriſu ſ induſtrijowej produkziju pſchewinyć. Tryebamy ſa naſche wudźałki wotbywanſtwa. Pucźe ſtrowego hoſpodarjenja maja ſo pytacź, ſo bychmy konkurrenzne ſadźełki pſchewinyli. Swjaſk ſakſkich industrielnych ſo we tym hižo wſchelako poſpytuje. Tola khcheſcźijanſke dźełacźerſtwo njemóże wſchelake jich poſpyty ſkhwalicź. Pſchedewſchitkim dyrbi ſo ſa to ſtaracź, ſo by ſo ſ dźełacźerſtwa wotwolniło, chodźa mſhy nje ekſiſtenczny możnoſcźow ſtłóczeſ a hnuſenje tarify zawjeſcź. Na tajke waſchnje njemóżemy zenje k měrej dóńcź. S tym ſo jenož pſchihotuje płóda ſa marxiſmuſ. Sakſke dźełacźerſtwo bě w dowójniſkim cźaſu a je dźenſa hiſchće ſnate jako wyſokokwalitne. S njeho njeſmě ſo njeſpokojny proletariat wutworicź. Wjele bóle dyrbi ſo na dźełacźerſkich hódnoſcźach ſtrowy ſakład induſtrijowej produkziji podacź, wotbywarſke możnoſcźe dyrbja ſo forganiſowacź a woſebje na to ma ſo hladacź, ſo njeby ſo dźenſniſchi ludowy kapital w njetrjebawſchich pſchedewſaſzach roſbrojił. Nječzik poda tu jaſne pſchikłady a możnoſcźe łěpſcheho pſchewjedźenja. Naſche hoſpodarſke a ſtatne ſarjadowanje njeſmě dacź roſtrjeſacź ſnadź wot politiſowazych ſtudentow, ale wot khutrych a naſhonitych ludźi, kiž teſ roſumja, naſche němſke hoſpodarſtwo je ſwětowym hoſpodarſtwom na ſtrowe waſchnje ſjednoczeſ. Khcheſcźijanſke dźełacźerſtwo chze na tychle problemach ſobudźełacź, tola wotpokaſuje kóżde jenoſtronſke pſchećeſcźenje hoſpodarſkich ſkabych dźełacźerjow. — Wobſchěrny pſchednoſchk ſhromadźizna bjes debaty pſchija.

— Do **Khorownje** dowjeſ dyrbjachu 15. oktobra ſtu bonneho wobwoleria, kiž ludźi wohrożeſche a by najſkerdła duchakrorjeſe ſtrachny był ſa powſchitkownoſć.

— **Cźežke wobſkodne njeſbože** ſta ſo njedźelu popołdnju wokoło ½6 hodź., dokež ſo Tuchoſicka a Lubijſka

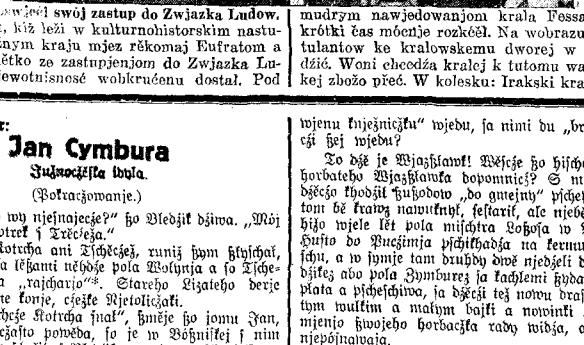

Irakski stat wuwjeſć **swój zastup do Zwjazka Ludow.** Irakski ſtat, kiž leži w kulturnohiſtorſkim naſtupanju tak waſnym kraju mjez rěkomaj Eufratom a Tigriſom, je nětko ze zaſtupnjenjom do Zwjazka Ludow ſwoju njewotnjeſnoſć wobkruczenu doſtał. Pod mudrym nawjedowanjom kralа Feſſala je ſtat za krótki čas mócnje rozkéł. Na wobrazu widźimy gratulantow ke kralowſkemu dworej w Bagdadźe jězdźić. Woni chcedźa kralej k tutomu waſnemu podawkej zbožo přeć. W kolesku: Irakſki kras Feſſal.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Juhoſłowjeſka ludowa powjeſć.

131] (Pokračowanje.)

„Wujo, koho wy njeſnajeſcźe?“ ſo Wledźił dźiwa. „Mój hóſpodź, młody Kotrch ſ Trěcźeja.“

„Njeſnaju Kotrcha ani Tſchěcźejſ, runiſ ſwym ſtrykhaſ, ſo je to wjeſka ſa lěſami nětkoždy pola Wołynja a ſo Tſchěcźejanam rěkaja „rajchorjo“*. Stareho Lizatcho derje ſnaju. Ma rjane konje, cźejke Njetoliczaki.

„Kak njeboſchcźe Kotrcha ſnaſ“, ſmješe ſo jomu Jan, „Měrcźin tola cźaſto powěda, ſo je w Bóſniſkej ſ nim w jenej ſtominje ſtużił, ſ Wledźikezami je to pſchecźeſtliwo, maćeri ſej ty rěkaſej, Měrcźina dla je hacź ſ Tſchěcźeja ſem na kermuſchu pſchijěchał. Mějeſchcźe widźeć, kak ſo ſwjeſeleſchtaj, hdyž ſo pſched hodźinu ſaſo ſeſnadźeſchtaj a póſnaſchtaj.“

„Tak, tak“, Zymbura ſ hłowu kiva, kaž by ſo dopomnjał, ale jeho wócźuy njeleźitej, njeſmějetej ſo, njebłyſchcźetej ſo. Secźmiło je ſo, ſwěcźki dyrbja ſo ſaſwěcźicź.

W tym wokomiku na nawſy tajki holk, ſmjech a ſpěw ſaklinczа, ſo hudźbu pſchehłuſchu, bliži ſo, roſcźe, hižo ſo ſ wotewrjenymi durjemi do korcźmy wala. Franz khěcźe drjewjanej ſwěcźnikaj na blido ſtaja, ſo bychu ſej na nowych hoſcźe pożwěcźili.

To druhi ſwět ſe „Sodomy“ na kermuſchne reje do „ſtareje“ pſchikhadźa. Dźelnoſtojo du a ſrjedźa ſej „cźeſkwjenu knjeźnicźku“ wjedu, ſa nimi du „bratſkojo“ a koho cźi ſej wjedu?

To dóſe je Wjazſławk! Wěſcźe ſo hiſchće na lamborez horbateho Wjazſławka dopomnicź? S maćerju bě jako dźěcźo khodźił ſuſodow „do gnejzny“ pſcheproſchowacź, potom bě kraivz nawuknył, ſeſtarił, ale njebě doroſtł, a nětk hižo wjele lět pola miſchtra Loſoſa w Pešku kravzuje. Huſto do Puczimja pſchikhadźa na kermuſchku a kermuſchu, a w jymje tam druhdy dwě njedźeli dźeſa. Pola Wledźiſcz abo pola Zymburez ja kachlemi ſyda, ſnatym draſtu plata a pſchecźiwna, ja dźěcźi teſ nowu draſtu ſchije a pſchi tym wulkim a malym baſki a nowinki powěda. Puczimjenjo ſywjeho horbacźka radu widźa, ale dźenſa jeho njepóſnawaja.

Mjes bratſkow je ſo doſtał a jako póſtnjarja ſu jeho ſwoblekali. Pod nożom ma ſ ſwuhlom wuſky namolowane, na ſtarej hłowje ma papjerjanu cźapku, w hubje dymku, kabat wobrocźeny a na kabacze rózmarju ſ bantami kaž nawożenja.

„Sapiſkajcźe nětk Wjazſławkej“, ſuſy ſwět khroble porucza — puſchcźa kravcźika a wołaja na njeho: „Wjazſławko, nawożenja, wubjeſ ſej njewjeſtu“, a tón ſo tupje ſmjeſe, njeſroſumliwje mjakota, noſy ſo jemu motatej, woprawdźe, je pjany.

„Wopojili jeho ſu“, Zymbura ſa blidom ſawola a ſtany.

„Njehańbjeńzy, hubjeńza ſu wopojili.“
„Ranicź naſ chzedźa — pohórſchicź.“
„Kaž by ſarěſnył, hudźba pſchesła.
„Piſkajcźe“, poruca ſuſy ſwět.
(Pokračowanje ſcźěhuje.)

---

* Reich = Baworiſka.

práha dźěłarc. 17 ľětny tudomny konditorišći wuknjebnik šajdźe se swojim jěnjenym łokom, jako žo na ľiwo sa- ... do wosobowego automobila, kiž ... města won ... Auto jeho na stronu a na dróhowy płesť wjer- ... pomoc pośćiśi šnjeńbožencmu tudomna ľe- ... Wón běšche žo na ľowje cźežko sranił. Běšche bjes ... jako jeho co ... dźeľan ľeje khorownje dowje-

— **Ruční wós kradnyčn** 13. oktobra popołdnju we ... wot 2 do 3:3 hodź. na Sadnjej Bohatej haźy na ... Jitneje haźy. Wós běšche na dwěmaj kołomaj, mě- ... wojo ł cźišćenjenju, ł nim wožachu žo žudy. Na ... njeběšche žaneho firmoweho napiša, koleźy běšchej ... 60 zentmetrow wyšokej, wós běšche seleneje bar- ... kiž běšche tuchu wotschudrowana. Wo wězowne sdź- ... prošy kriminalne wotdźelenje w Budyšćinje na ... Dtenburgšim hrodźe, telefon 2802.

— **Patnjan saju** 15. oktobra 1916tim ľětom žórłk, kiž bě- ... ho ľo tu hižom někotre dny běs šaměra wotstorčował.

Se **Sdźerje.** (Paduschtwo.) Spodźiwne paduschtwo sta ... tu sandźenu tydźeń. Skoro wschźodnje pschenozowasche ... na wodźe wiežneho hata stadło kaczkow běleje a pišaŋ ... družiny. Něšto pak běchu wiežny hat wukusili, so ... wobhedźeć kaczkow žiwój pjerjatu ľkot nětko doma dźerži. ... najaitra žo njemało spodźiwa, so běchu paduschi w no- ... běše kaczki pokradli, pišane pak jemu wostajili. Tak ... byłe kaczki na wodźe wiežneho hata wšelejšne pšched ... duchanmi dujźi doma w ľkěwje.

S **Brěšny** pola Hucźiny. (Rowotwar.) Statok na- ... cheho wiežnjana Klamma, kiž běšche žo ľětsa wotpalił, ... sašo twari. Sandźeny tydźeń jón sdźěłachu a nětko ... hata dotwarjenje, pschetož synuny cźaš žo spěšchnje ... dźi.

S **Hoscźilez** pola Ketliz. (Wošeń.) Ssobotu rano do ... hodź. žo pod tšěchu tudomnych 50 metrow dołhich knje- ... ich hrodźow palicź počza. Knježe sarjadnistwo skasa ... mydom Lubijšk nautomobilnu sykawu, kotraž jara ru- ... je pschitšiwata. Jeje wuspěchnej pomozy na žo dźako- ... dawacź, so žo twarjenje wukhowa. Jenož nětkaje 15 me- ... row tschi žo spali. Skót běchu móhli wukhowacź. Tola ... yno, žkoma a druha piza žo ł wohnjom, wodu a ku- ... om kasy. Kak je woheń nastał, hischcźe njeje znate.

S **Wólporka.** (Sałzudźeny.) Dwě lěcze dołho běšche pje- ... ćtši mišchtr Willy Arno Bjedrich we Wóšporku w pro- ... u dla ľschiwdźenja pschećźiwo tudomnemu najeńej ... inarinje Pawołej Purschi we žwoje prawo wojował a ... ónčnje dobył. Pschi pscherčeźenju 12. septembra běšche ... urscha pjeza w pschitomnosći žwojeju piwoweju pohon- ... stw Bjedricha se ľschiwdźenjom sranił a jemu sady do ... awy dyrił. Bjedrich Purschu wobškorźi. Purscha ľkchiw- ... nje a dyrjenje prejesche. Jeho pohonczaj prajeschtaj, ... njestaj niczo žłyschałoj, ani widźałoj, a žwódku Gla- ... ez, kotraž tehdy hischcźe 15 ľět njeběšche, njemóžachu ... od pschiłažu wsacź. Lubijški hamtški sud a mała ľkło- ... anska komora w Budyšćinje běschtaj Purschu wuwino- ... łoj. Bjedrichej běchu žo wschitke ľkóšty napokóźile. Že- ... o wěcznik Heinemann w Budyšćinje pak rewišiu pschi- ... owdźi. Wyšschi krajny sud pokasa należnosći k wo- ... jetnemu jednanju na krajny sud w Budyšćinje. Nětko ... o na tudomnej radnizy wospjet pschećźiwo Purschi jed- ... asche. Swědźka Glaserez bě mjes tym starobu dozpěła, ... o šmudźesche pschiłažaćz. Jeje wuprajenja wobhladowa- ... he sud ja wěrohódne. Pohonczaj njewěrješe wuprajišchtaj. ... e Purschowe wuwinowanje žo jěchmy a napokoj žo ... 0 heiwnow pjenjeżneho ľkłostanja, kaž tež druhe ...

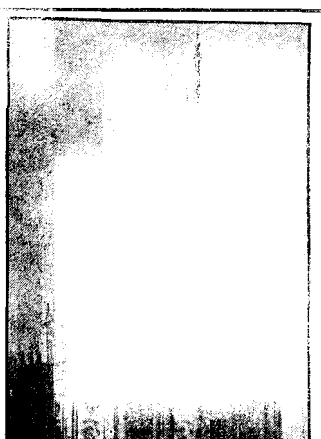

Dźěžańska **Dwórska cyrkej pod wjedrom cźežko cźerpiła.**

Dźěžańsku Dwórsku cyrkej, kotruž su w ľětach 1739—1756 natwarili, dyrbja nětko dospołnje zarósto- ... ać, dokelž su so na pěskowcowym twarjenju, wosce- ... je na wěži a na krasnych postawach swjatych na ... ěneje kromje cźežke škody, z wliwom wjedra nasta- ... pokazałe. Praaš so, hač budźa so khětro wysoke ... ódki za wuporjedźenje figurow zwjesć abo budźa je ... yrbjeć dele wzać. Z wotstronjenjom tuteje pychi by ... owšitkowny **rjanosny napohlad Božeho domu jara** ... **kodował.**

S **Jamuchu.** (Stanjo cźaša.) Tudomne knjeże sarjadnistwo dowoli ludźom, běrny dokopowacź. K temu běšche žo wjele njesahnjenjerjow ł Běłeje Wody naschło. Dokelž pak sa wschitkich dokopowarjow dosć městna njeběšche, pschewostaji knjeże sarjadnistwo, so by swadźe wobarało, wjetšche polo njerozdźělene ludźom.

S **Běłeje Wody.** (Nahladny wobkhodnik wumrěł.) Tudomna firma Wilhelma Hübela je cźežku porazku poczerpiła. Jeje šobumějicjel Richard Lehmann je sandźenu pjatk wumrěł. Nimale 30 ľět je semrěty wobkhod nawjedował a swoje rosmicze ma žo ł wažneho dźěła semrětemu dźakowacź.

S **Běłeje Wody.** (Ssamomordarstwo?) Ssobotu dopołdnja na jenej kawzy pschi tudomnym Jahnškim hacźe rossohnowanski list a žaket a klobuk tudomneho dźałacerja Neuma namakachu, kiž na Josefowej dróży hydli. Po wobstejnosćach ma žo je žamomordarstwom licźicź. Cźełko pak hischcźe njeje namakali. Najsterje je Neum na druhim městnje do wody schoł. Wo sdźěłenja prošy **policija.**

S **Mužakowa.** (60 ľět železniza ł Mužakowa do Běłeje Wody.) 15. oktobra běšche žo 60 ľět dopjelnikło, so Mužakowsko-Běłowodźanska železniza wobsteješi. Poblěschena železniza ł Mužakowa do Tuplicz žo hakle 25 ľět posdźischo wotewrji.

S **Wuškidźe** pola Mužakowa. (Hady žu žo kožu sleke.) Na Wuškidźanskim rewěrje pschi puczu do Nyhwalda namaka khěžer Arnoscht Ulbrich pschi kopanju šlanja něhdże 25 hadźazych kožow a to na městnje, kiž běšche jenoż nětkotre ary wulke. Je to dopokaz, so žu žo hady žylnje rosmnożile. Pschi khodźenju do ľěža njech žu ludźo tohodla jara kedźbliwi.

S **Rósbórka.** (Słužbne hodźiny na krajnym radźićelstwje.) Wot dźenźnischeje **póndźele,** 17. oktbora, płaca ja krajne radźićelstwo, sawěsćenje a komunalne sarjadnistwo symske słužbne hodźiny. Póndźelu, wutoru, schtwórk a pjatk wot 8 do 13 a wot 14 do 18 hodź. žrjedu a žobotu wot 8 do 14 hodź. Sšrjedu a žobotu popołdnju žu pišarnje sankujene.

Za hotowe dowupyšenje pomnika K. A. Kocora

w Zahorju trjebamy hišće sredki. Staji nas to 225 hr. K lěpšemu wěcy předawamy wšelake dobre **pohladnicy** w serbskej kniharni:

1. K. A. Kocorowy wobraz z ľěta 1865	0,22 hr.
2. K. A. Kocorowy wobraz, 1904 †	0,22 hr.
3. Pomnik Kocorowy w Zahorju 1929/32	0,22 hr.
4. Kocorowy ródny dom w Zahorju	0,12 hr.
5. Krawcowu hymnu: „Hory módre!“ (Pful)	0,12 hr.
6. „Naše žiwenje traje 70 ľět.“ (= Stare.)	0,22 hr.
7. „Što sym tola činiła!“ (= Njezbožow.)	0,22 hr.
8. Wowka, mać a dźowčička (= modlitwa)	0,22 hr.

Poslednje 3 wobrazki po wulkich drjeworytach Hanki Krawcec. Za serbske towarstwa, kiž sej wjacy eksemplarow pola podpisaneho skazaja, zniži so płaćizna za eks. wo 2 pj. Prosymy należnje, podpěrajće našu pomnikowu należnosć za wšěmi mocami, hdyž žkuli a hdyžkuli je k tomu składnosć.

Drježdźany 16, Feldherrenstr. 6 II.

W mjenje pomnikowcho wubjerka
Bjarnat Krawc.

Dary za hotowy dowupyšeny pomnik

zynkomištra K. A. Kocora w Zahorju.

Hudźbny dir. Bjarnat Krawc	5,— hr.
farař Jan Cyž	3,— hr.
just. rada dr. Herman	5,— hr.
sudn. rada dr. Symank	3,— hr.
farař Křižan	1,— hr.
konsistorialny rada J. Kral	3,— hr.
wučeř Měškank	1,— hr.
wyšši wučeř J. Słodeńk	2,— hr.
farař Józef Nowak	2,— hr.
wyšši wučeř Bajeř	1,— hr.
kantor Andrieki	1,— hr.
dr. Jan Cyž	3,— hr.
farař Mikela	1,— hr.
wyšši wučeř Kral	2,— hr.
wučeř Krawc	1,— hr.
wyšši wučeř Frajšlak	1,— hr.
direktor kantor J. Šołta	2,— hr.
Do hromadźe:	37—, hr.

Wo dalšu pomoc prošo, dźakownje kwituje we mjenje wubjerka Bjarnat Krawc.

Serbska knihařnja přijima rady dalše přinoški.

Sokołstwo, šport a hry

Kopańca.

Přeco bóle počinaju so naši Sokoljo za bólkopanje zajimować. Zańdźenu njedźelu wunjeseštej so zdoboma dwě hrě zasobu: W 3 hodź. nastupichu Ralbičanske sokołske III. mužstwo přećiwo Radwořskemu II. muž- stwu. Hra bě nimoměry zajimawa. Wobě stronje so ze wšěmi mocami hrě wěnowachu a sebi najwjetšu prócu dawašej. Ralbičanskim poradźi so znajnjeńša jene wrota trěći. Radwořčenjo njemějachu žaneho zboža, byrnjež sebi też najwjetšu prócu dawachu. Hra skónči so z 1 : 0 za Ralbičanow. Njeběchu tak tola podarmo do Radworja přijěli. — Na to nastupi Khróšćanske I. mužstwo přećiwo Radwořskemu I. Jako Khróšćanscy Sokoljo zhromadnje na sokolnišćo při- čahnychu, měnjachu drje Radwořčenjo, tu njebudźa os trjebać jara napinać. Hraješe so jara spěšnje a myslu, zo drje so njeje nikomu wostudźiło přihladować, hdyž Radwořčanske přenje mužstwo, kotreż je hač dotal najkhmańše mužstwo wot wšěch sokol- skich jednotow, přećiwo Khróšćanskemu mužstwu, kotreż drje je najbubjeńše, dokelž je samo přećiwo Ralbičanskemu III. muž- stwu přehrało, hraješe. We polčasu steješe hra 0 : 0. Z toho hižo spóznajemy, zo su so Khróšćenjo khětro polěpšili, wosebje štož tech- niku nastupa. Njeje tak lohko přećiwo takim ho- bram hrać, kaž wjelo runje při Radwořskim muž- stwje sobu kopachu, dokelž běchu někotři wot Khró- šćanskeho muž stwa kaž palčiki pornjo jim. Z toho je

Hospodarski rozhlad

W nadźeju 17. winowca:

Burzy sobotu swoje dźěło ł dowěrliwym mjenjenjom skónčichu. Nasche ł mitskowne politiske połoženje mě- chu za mjenje cźěrpjace. Nasche sobudźiwanje jenoż tu a tam sasmjenja wožkrjenja, so wěsche jara snadne. Kurzy akcijow běchu hyjetiche jeźnu mjenu. Sturdy rent- nych a dołhich lifezinow běchu sobu sdźełane, dźěła sdźěłane. Statny kanzlerz je so wczera sajo ł dowěru wo możliwenju nascheho hospodarstwa wuprajił. Wyšsch- nosć je jeho słowach swój program wo 12 měsačnym poriedze ł krutej rutu pschewodźała. Wjetše mócki ł do- rasom wuběhny, so chze wyschnosć ł swojemi słowi a małym njemělskim pompach. Na wolu wyschnosće drje nichtón njedowěrjeje, ale na tom, hač je nastupjacy rucź prawy. Pschimórske, tak mjenowane Hansowe města, za- so ł należnym namolenjom na statneho kanzlera wo- broćźile, też na sajimy a žadanja witowanja ačimacź. Spomnjene města skorźa, so je jich něhdy kčejace pschi- mórske witowanje nimale wjasło, wobsche ł trojimi wi- chi Rauschim a Baltiskim morju. W sajimje nascheho ra- stwa a stotatstwa samjelnje wyschnosć bowoš žita a stolu ł wukraja, wosebje ł wchle krajow. Wukraj wot- powjedźenje ł tym, so dowolej rěmslnich i dust ije wuch wu- dźělowu wobara. Jenoźe sta tónle ja nascha industrija strnchły ponđe wuźije a žo je ł swojimi twarami do in- tych krajow ł rosćażym wuspěchom tłóčł. We witowa- nju je tak, schtož jónu wotebźarja šhubi, jeho jara cźež- ko žaho wrócźo dostanje. Statny kanzlerz je we swojej wczeranjschej rěči prajił, so może Rěmska swojich mu- krajnych wěrjacelow jenoż ł twarami wuplacźicź a jim ja pożiczene zjenjeju ł twarami danicź. To rěka, hdyž swoje twory do wukraja wobsuje. Hdyž žo wukrajne wi- ti sawrjewaja, schto potom? W nałschim kraju może žo poschkitkowna kupna moź jenoż ł tym posčěhnyć, so dźa- lacźel derje sańłuji, so ma sastojnik a pschistajny dobre dołhoty, so rjemjeślnik a pschemyslnik ł wukitom dźa- łataj, ratarjo a skotarjo swoje wuplody a swój ľkót sa spokojsze płacźiny derje wotbuch. Rěmska je dołkadnje industrijelny kraj a sa pschedarje swojich wobźělkow na wukraine witi pokajana. Schtóž pak chze na swojich žu- žodow derje pschedawacź, dyrbi ł nimi dobre pschećźelstwo dźerźeć.

Produktowe nitki sandźeny tydźeń se skruczenymi płaćizna- mi skónčichu. Wosebje postupichu płaćizny w ter- mijowym wikowanju. W hotowym je je- ... ...

też luydom dowidźeć, zo móc sama při hraću nič̆o njepomha, hdyž techniku pobrachuje. Hra skónči so z 2 : 0 za Radwoŕčanow, kotŕiž pak sobi to hišče po prawom zasłužili njeběchu. Přenje wrota mózeše Khrósćanskich runje tak derje měć, zaleža to jenož na sportowniśu, dokelž je khětro hórkate (jo śerniśo) a ból so tak do boka nutŕ kuli. Khrósćenjo njenadźichu žanoho zboža, byrnjež běchu po přenim połčasu najbóle před njepŕećelskimi wrotami byli. Wesołe wuzběhnyć na so, zo maja Radwoŕčenjo khětro wulki zajim za hólkopanje Sokołow, dokelž běchu we nahladnej liběje přihladowaće přikhwatali, wosebje też starši ludźo.

Najlepši khrósćanski kolejar swěta.

Albert Richter z Kölna dobu sebi před króttkim titul amateurskeho swětoweho mišchtra sa 1932. Potom pschindże k powołanjskim jězdźerjam. Nětko sbi w Kölnie swětoweho mišchtra Scheerena wo 1½ dypkow.

Z Łužicy

* S Wjelowsa (Jaworjena dró a.) Pu y'ke-Wjasorska dróha so ola pśestrowanja za Wjasorskich honach wot 17. t. m. ja cźaŋ dźełow sawrźe. Jěkany wobkład połaśuje so na Korkwitz-Weleczin abo Salow-Wobramczy.

* Se Starych Wjarnarjez. (Al berg-orf) na Eigenje. (Nowy pad skrimale'o wojthrom enja?) Tu je ort jakosti hóźa pod wosebitnymi znamjenjemi wotkrywenja. Pěkał da sebo do jeneje Skorjatskeje khorowanje dowjeść.

Čorna kóčka

Jakub śiśeśche pśed žywjum žudnikom. Njebeśche to pŕeni raz; cźłowjek mójeśche to hižo špśimaś. Pśchetož njedźiwajsy jeho elegantneho wobleka běśche wón kaž khłostaŋ w zbitku.

„Potajkim: Wy pśchidaśe, so śeśe ličtwonju kradnyć?“ žo žudnik woprascha.

„Pśchidam to, knjes pśchedbyda. Sawźejśe žo k tomu wuśmaju. Ale dowołu žebi podwólnje pśchiśponnicź, so je mje k tomu nječ̆to nuczilo, cźemuž njemóžach ſ pueśa hicź a žo tohodła połkłostaś njeźmějm.“

„Chcześe to bliže rozłožiś!“ žudnik rjekny.

„To je jara jednorje, knjes pśchedbyda. Schtož je cźłowjekej postajene, to je jemu jómu postajene, temu njemóže wón wuceśknyć.“

„A Wam je postajene, listowonju kradnyć, schto?“

„To njeje takle powschitkownje prajene, zyle prawje, wodajeśe mi, knjes pśchedbyda! Mi běśche na tutym dniu postajene, so dyrbi nje nječ̆aśe njesboże potrjechiś. A njeje žo tole dopjelniło? Haj. A wina na tom běśche čorna kóčka.“

„Schto chcześe ſ tym rjeź?“

„Haj, widźiśe, knjes žudniko, to ma žo takle: rěcźi žo tu wo pśchiwérje a hłupej nadatojśi, ale je to, wodajeśe mi, hłudnojśi. Wschitke śe wěcy žo pśchijimja a dobre też. Setkam-li na pśchikład šašnika, potom wźmjeźnja je dobry dźeń a mi poradźi žo, schtož žebi wotmyślu. Njetrjebaśe ſ hłowu fichaśi, knjes hamtiśi žudniko — wupruhowach to. Ale šašnikow bywa dźeń a mjenje dla zentralneho tepjenja, a dobrych dnjow wěźo też. Hdyž pomyślu žebi ...“

„Njemundrujeśe, wobśkorźeny, ale budźeśe skótka!“

„Potajkim: žu wěcy, knjes pśchedbyda, wěcy śicho pśchedstajene. Wóśmunateho junija, jako žo wěź poda, žym hižo šmuknje ſ lěwej nohu ſ łoža wulkeſ. Pśchinjeśech to šašo do porjadka, so lehnych žo wospjet do łoža a hišče jómu stanych — tón króć prawje. Nałeźnosć běśche potajkim šašo wurennana, ale bě mi tola hižo prawu radosć šafyła, a kak cźłowjekej wokoło wutrobu bywa, hdyž je trochu šamjerjany, to wěźeśe też Wy, knjes pśchedbyda!“

„Wostajeśe žo tajkich pśchiśponnjenjow, a pśchiśdźeśe k wěźy!“

Na row wótčinca Arnošta Muki

Muka, wótčinc serbski, nam tak drohi,
wotwołany je wot luda, kotryž je tak wbohi,
cyłe žiwjenje je swojej wótčinje wón ważił,
štom njezachodnosće je nam kruće sadźił.

Rjek wón bě na wědomostnym polu,
zwužitkował za Serbswto wšo z krutej wolu,
wšo štož měješe za ważne, hódne,
zo by zdźeržał kubła namrěte a ródne.

W Łužicomaj wobćmaj je njewustajnje slědźił
za jadrom serbskim je so horco bědźił,
štož nawědźił, je wšitko zapisował
we mnohich knihach Serbam zwobarnował.

Přećiwnikow Serbstwa je wón z pjerom pobił,
runjeż by so tón a tamny bóle žłobił,
njesmilnje je njesprawnosće tamał,
sprawnosć k Serbstwu njeje ženje złamał.

Česć za dźěło za nas njeje nihdy hladał,
zapłaćenje też nje ženje za to žadał,
mnoho spisow, njeje je nam hišće daril,
zo by z tutym wohrožene Serbstwo twaril.

Hłuboko so dźens pŕi jeho rowje kłonju,
syłzu horcoh' dźaka, pŕipóznaća na njón ronju,
zmysł pak staroścźiwoh' styskhoh' zwuka:
„Knježe, daj nam muža zaso, kaž bě Muka.“

Bjenada.

„Ssym dźe runje pśchi tom. Přenja njehodź bě potajkim se śwěta, ale pśchińdźe hnydom druhe njesboże. Jako mjenujcy po śtwórtku dele pśchińdu — śchtó tykuje hłowu ſ durí? Stara Scholcźina! Sła wěź. Jara sta wěź, knjes hamtiśoźudnišći rada! Setka-li cźłowjeka se šaŋnym ranjont hižo stara žona, k temu hišćeše jako prěnja woźoba, to je jič̆! Wona też hišćeše śtrowi! „Dobre ranje, Jakubje“, wona žo jchcźeŕiwschi rjekny. Wědźach wěźo, schto to sa nuje wosśtaŋjenja! Nó, — hladach žo, ji sa poŕtrow žo podźakowaći. Pluwych tŕóiźy pśches žywoje lěwe ramjenjo, kaž žo śtuścha, a puśchćich žo po śtwórte dele, *tak khěŕije hacź bě mi nóźno.* Lěpje wschat běśche było, bě-li žo hišćeše jómu do žywoje komorki wrócźiś, ale schtó rukowaśche mi sa to, so njetukuje tuta stara khodźta žywoju hłowu sašo ſ duri, chyź-li k druhemu rajej woteńcź? Tuž dźech dale. A hnydom po tym pśchińdźe to wulke njesboźo, mjenujcy čorna kóčka.“

Wobśkorźeny šaŋumywschi tŕótku pśchestawku, śiŕe žebi se źidźanym rubiźchkom pót ſ cźoła. Sdaśche žo, so njeje jemu lubo, žo na podaŋk ſ čornej kóčku dopomnieś.

„Pokraćujeśe, ale budźeśe skótka“, pśchedbyda trośchu njemérny napominaśche.

„Mam kóčki hewak zyle rady. Ale čorne kóčki žu ńa wěź. Čorne kóčki dyrbjeli žo wutupiś, pśchetož pśchinjeźu njesboźe. Pśchiwódźech potajkim tédy na dróhu, tu skóči mi čorna kóčka pśches puć. K wschenmu njesbažu hišćeše ſ lěwej stronu na prawu. S praweje na lěwu — to wschak by žo hišćeše cźiniło, to njeje tak śik. Ale ſ lěweje na prawu, tu je cźłowjek lhubjeny. Praju Wam, knjes pśchedbyda, zyle jednorje lhubjeny. Wobžedej pśchewoślajeny. Nětka drje, so pomha, hdyž žo cźłowjek hnydom domoj iawróći a potom puć znowa nastupi, ale praju Wam, knjes hamtiśoźudnišći rada, so to to nicźo njepomha. Ssym dźe to wupruhował. Čornu kóčku wuhladach a žo naŋwróćiś, to běśche jene. Dźěch potajkim wróćo, śtrach pjeć śkhodow wuńźoko hacź poh śćeńu, a potom podach žo znowa na puć. Ale dyrbju rjeź: njewěŕjach, jo je žo mi nawróćiś pomhało, a wobkhowach też pranje. Wobśkorźeny, jako šašo na dróhu śtupiwschi žo śkedźbliwje rozhladowach, njeběśche drje nicźo wo čornej kóčźy pytnyć, ale na cźaŋniku pola cźaŋnikarja wuhladach, so je hižo khětro posźe. Hnydom w jednacźe hodźin. A na jednacźe hodźin běch ſo je ſ žywoj njewjesću śrěćał. To běśche mi wěźo też njewitane, pśchetož dyrbjeźe wědźeć, knjes pśchedbyda, moja njewjesta, khata, je w tajkich wěźach jara kótkoźiwa. Je-li je cźłowjek pola njeje jómu sapodźi, móźe žo wona jara rosharić, a ja žym mérny cźłowjek; ja njewadźu žo rady. Dokelž chcych nětko hišćeše je prawnje cźaŋu pola njeje bycź, skočich na nadróżnu żelesnizu, kotraž runje nimo pśchijédźe. Wóś běśche jara wobšadźany, a pśchede mnu, tu śtejeśche runje knjes ſ listowonju. Njemějach dozyła žaneho wotpołada. Ale běśche zyle jednorje wožnadźene, postajene. Dyrbjach! Cźorna kóčka bě mi pśches puć pśchibéžała! Jednaśche žo wo nuczenje, kotrejmuž njeporadźi žo mi napśchećźiwo stupiś, jako listowonju na žo wjach. Móźu wopśchiźahaś, knjes pśchedbyda, jo je to była cźorna kóčka, kotraž mje k tomu nuśwadźeše! Nó — a potom je žo wupokasało, so běchu bankowki w listowni wopaśne! Haj, tale *cźorna kóčka!* Ssym njemiwonaty, knjes pśchedbyda, pśchećźiwo cźornym kóčkam njemóže cźłowjek nicźo cźiniś. Prošchu podwólnje, so dyrbi mje wyšoki šud wuwinowaś!“

Jakubej njebudźe móźno, na dléšchi cźaŋ ani žaniłowu, ani šarych žonow, ani cźornych kóčkow wobhladaś. Ale žudnik, kotryž je k jenemu létu jaśtwa šaŋudźi dopjeć šamžnu dźeń hišćeše najpomnjenja hódny podawk. Jako pśchińdźe domoj na wobjed, běśche pjeśeń pśchijimnjena. Mój mórcźejśe. „Myślach žebi to hnydom“, jeho žona płacźo prajeśe. „Jako k rěśnikej dźeń, pśchibéja mi cźorna kóčka pśches puć!“

Ssudnik žo samjerja, so wěri też jeho žona do tajkich hłupoścźow. Dóńdźe ke khutnej swadźe.

Tok je cźorna kóčka też žudnikej njesboże pśchinjeśła, hacźrunjeź njepśchińdźe wona jemu šamnu ani na wjeśi . . . .

ſ.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutśiśnu wutoru:** Wětŕnje a dešćowjate.

* **W Düsseldorfu žu pjatk pśekelnika jeneho ślótneho wikowarja nadpadnyli a wurubili. Mužikaj ſ automobilom, w Duisburgu kradnjenym, pśchijédźeschtaj. Mjes tym so jedyn ſ njeju we wozu wojta, druhi do pośelnika śteli, tola kulka mińuny. Na to jeho ſ cźejźim pśchedmjetom na hłowu dyri a jeho cźejźko śrani. Kubjeźnik nadpadnjenemu aktowu tośku ſ 1150 hrivnami wutorhny. Na to rubježnikaj wośtajśchaj.**

Swójbne powěśće

Sćěhnyli: Hana Cźišć a Mattaš Fiśer, wobaj we Wujezdźe. — Marja Pjetrank w Dešanach a Emanuel Dźeŕer w Śerbowje pla Stróži. — Dora Donatez we Wulkej Dubrawje a Alwin Śejfert w Budyšchinje. — Ella Winkler jez w Khróšćicach a Horst Kern w Budestezach. — Hana Schołcźij a Jakub Wei w Delnjej Hórce.

Sćěrkowani: Herbert Kel w Budyšchinje ſ Kath. Hildebrandez w Zwerkowje pola Kaśšla. — Hans Mrěčkiŕ w Schwebergu ſ Irmgardu rodź. Starkez w Hermsdorfu.

Semŕili: Arnoścht Emil Śrotoch w Bórku, 61 l. je dźensa pónjeźelu. — Alma Henćelowa rodź. Langhirschez w Brěsni pola Kamjenza, 61 lět, khowanje dźensa pónjeźelu. — Richard Lehmann, pśchekupc w Nowej Wodźe, 56 l., khowanje je dźenka pónjeźelu.

Towaŕstwowske powěśtniki.

Khrósćicy. Ratarski Dorost za Khrósćicy a wokolinu ma pónjeźelu 17. winowca pola Solćic we Wotrowje wječor 1/27 hodź. swoju mésačnu zhromadźiznu.

Młodostny wotŕjad Zjenoć ev. Serbow w Budyšinje zeńdźe so sŕjedu 19. winowca wječor we 8 hodź. we Serbskim Domje. Přednošk.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: Ludwan w Budyšinje. — Za nawołtki: G. Janak w Budyšinje.

Dobra šwalča
poruča so k złotowjenju
mantlow, kostumow
atd. za žony a hólcow
B. Hirsch
w Budyšinje na Krotten-schmidtskej drózy 11, III

Wjac swěcy
4—5 króć swětliše wobswětlenje abo 3/5 zaluto-wanja swěcy. Hodźi so na hródźu lampu. Njedaje so nješto podobneho narěźeć. —:0, 1.35, 1.80. We wukładnym wokniu wustajene
Elektro-Paul w Budyšinje
na Kŕižorskej drózy 14.

Meble
a polstrowane twory
poruča
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serbl

Při **kóžnych khorosćach**, kaž **wotewr. nohach** starych ćežkohojenych ranach, spalenjach, mačanje a suchenje **lišawy** sapytajće antis. ranowu žałbu
CRINOL
Na předań:
w Hrod. haptyce w Budyšinje
w Měsć. haptyce w Kamjencu.

Stóž pjenjezy pyta
njech so wobroći na dowěrnu wosobu sprawneje firmy Wróżoporto sebi wuprošu
E. Reichel w Lubiju na Albertskim naměśće 2. K rěčam wšědnje wot 9-11 hodź. a 2-5 hodź

Gumi za koła
we wulkim wubjerku jara tunjo pola
Br. Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Nowe serbske knihi!

Pata, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje** z 44 wobrazami 1.00
Lěska, Cesław: **Praha**, krótki prewodnik. 23 str. 0.40
Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zaměr.** 32 str. 0.30
Němcowa, B.-Witkojc: **W Groźe a pód Grodom.** Hulicowańe ze žywjenja bogatych a chudych, kněžych a služobnych. 116 str. . 0.75

Knihi su na składźe w
serbskej knihaŕni w Budyšinje
w Serbskim Domje

Najlěpše a najtuńše
jèzdne koła a šijace mašiny
dostanjeće přeco hišće we
Witekec kolesow. domje w Sćilecach

Nětk je tak daloko, moje knjenje!
Naša **wustajeńca ručnych dźěłow**
započnje so jutře sobotu 15. oktobra. Z tutej prěnjej króć w Budyšinje internej wustajeńcu zwjazuju pokazać přez nazhonite knjenje »Persila« kak drohotne přikrywki a wumělske dźěła z wołmy so najlěpje pokazaja
Zastup darmo! Wotewrjena wot 10 hodź. dopołdnja hač do 8 hodź. wječor. / Kóždy wopytowaŕ móže so na mytowańskim prašeńju wobdźělić. / Tohodła nas k wjeselu wopytajće
Günther, wosebity wobkhod za ručne dźěła we Budyšinje na Žitnej hasy 9. / Telef. 2588

Njedźelu wječor woteńdźe z tuteje časnosće mój luby mandźelski, naš přeco staroścźiwy nan
Mikławš Henčl
w Kozarcach.
Tuto wozjewjeja we hłubokej zrudobje
žarowacy zawostajeni.
Pohrjeb budźe štwórtk rano we 8 hodź. w Khróšćicach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarski pomoc pytać. Śmjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 245 — Budyšin — Wutoru, 18. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Löbowy zjawny list na Hindenburga

Prjedawšchi němskoźejnski president Loebe je w „Vorwärtu" zjawny list na němskeho presidenta wojźewił, w kotrymž so jeho prašcha, hač je ſ planami wustawinieje reformy pśchesjene, kotrejž je knjes ſ Papen w swojich poslednich rěčach roswił. Loebe na rěcź dopomina, kotruž je Hindenburg 11. meje 1925 pśchi swojim ſpśchiſaźahanju wot; němski president je tehdy rjekł:

Němski ſejm a němski president hromadźe ſłuſchataj,

wobaj hromadźe ludowu ſamotſtatnosć, ſaklad zyłeho wuſtawneho žiwjenja, pśchedſtajataj, a to je hłuboki ſmyſł wuſtawy, na kotruž je runje pśchiſaźahu ſkóždy. Schtož pak knjes ſ Papen nětkole pśchipowěda, je wumnožowanje němſkeho ſejma. Pśchetož hdyž so knježeŕſtwo autoritarne, to nźa njewotwiſnje wot ludowneho ſaſtupjeŕſtwa cźini, potom je to runje nawopaćnosć teho, ſchtož je Hindenburg wuſtawiny ſmyſł mjenował. Tohodla Loebe němſkeho presidenta proſźu, ſo by wotpohlady a mandat němſkeho kanzlera roſiaźnił.

„Miliony polnoletnych Němcow ſo dźenſa prascheja, hač je nimſki kanzler ſ Papen woprawdźe porucźnik knjeſa němſkeho presidenta k tutomu doſahkaŕſkemu doſtał? Po formje a wopſchijeću kanzlerowoje rěcze hodźi ſo myſlić, ſo chże ſwój wotpohlad bjes ludowneho ſaſtupjeŕſtwa a pśchećiwo njemu, bjes wuſtawinych pśchedpiſmow a pśchećiwo nim, bjes wole němſkeho luda a pśchećiwo njemu eźiſchećz. Tutón puć dyrbi

k njedowidźnym kataſtrofam dowjeść.

ſ knježejacy horka němſkeje wuſtawy kedźbu nimaju, powjo ſtaceńo delka njetrjebaju jeje dźerźeć. Potom ſo kładom ſtata ſtatny porjad ſpźła ſpynje. Wobroćzanny ſo na wuſwolenego presidenta němſkeje republiki,

ſo by ſo jaſnoſć doſtała,

hač je woprawdźe porucźił, nźenjki ſejm na wotmyſlene wobchnje wumnožowaćz, ludowe prawa ſkróćiećz a ſ tym periodu ſmutkoſkoneho wojowanja ſawjeſeć.

Mějo Hindenburga chże ſ Papen pjeźa na Löbowy liſt wotmoſliwiećz.

Centrum we wólbnym wojowanju

Njedźelu je wjednik zentrumſkeje ſtrony, prełat Kaas, w Münſteru politiſki program zentrumſkeje ſtrony a jeje ſłeſſiſchego k druhim politiſkim ſtronam roſtoźił. Mětćźiſche knježeŕſtwo je ſo w roſpuſchćenym němſkim ſejmje mohło na ſdobna 10 prozentow ludowych ſaſtupnikow ſepjerać. Jeho ſłabośeſe a njedoſpokoſnoſe wobſwětliwſchi, Kaas na praſchenje wotmoſliwi:

Hdźe centrum w tutym wólbnym wojowanju ſteji?

Zentrumſka ſtrona ſo njeprascha, ſ wotkal je tole knježeŕſtwo pſchiſchło, ale do kotreje ſtrony je ſo naſtajiło. Zentrum je ſo ſapowědźił, ſa nim ſłědowaćz, niż ſkóždy hamcho dla, ale dla jeho puća, po kotrymž do błuda dźe. Zentrum njeje pśchećiwo autoritarnemu ſtatej. Ale wot jeho knježeŕſtwa a jeho ſaſtupnikow ſa, ſo ſo nad tutym ſtatom a pódła njeho autorita wěcźnych wjaſazych norm pśchipóſnawa.

„Ssmy ſa prawje ſroſumjeny autoritarny ſtat,

tola wuraſnje pśchećiwo roſcźażenu ſnjewužiwanju proteſtujemy, kotrejž powołani a njepowołani w bjeſmyſlnej njeródźe tele ſłowa nałożeja. Wobaraamy ſo pśchećiwo tomu, ſo ſo tole ſłowo jako krywaca adreſa ſa reakziju ſnjewužiwa." Rěcźnik dale praji, ſo ma nimſki lud k tomu, ſchtož je jemu Weimarſka wuſtawa pśchinjeła, pśchemutſkowne a pśchełbźeźaze pomėry a ſo w njej wobſamkńene ſwobody a pokroki bjes pśchećiwjenja a wobaranja do papjeroweho korba njeciſnjeć. Kaž ſo ſda, maja dźenſa jako wumněnjenje a dopołaſmo ſyłneho ſtatoweho wjedništwa ſa nuſne, ſo maju runja Bismarckej konſtikt ſ ludowym ſaſtupnſtwom. Za Bismarckowym błidom ſe- dźeć pak njeměła, jako naſłědnik jeho ducha ſtat wodźićz.

Konflikt ſ parlamentom ſam njedoſaha, ſ Bismarckom bźej. Rěcźnik potom

knježeŕſtwowu dotalnu ſwonkownu politiku kritiſowaſche,

kotrejž pornjo Brüningowym methodam porokowaſche, ſo ninta wuſpěcha. „Praſcham ſo", dale praji, „hač wonto we wěſtych w małoſwobožownej formje dźerźanych rěcźach měru dawazych kabinettowych ſobuſtawow ſkmany ſrědk widźi, ſ kotrymž ſo we wotbronjazym praſchenju wuſpěch dośpije abo hač ſo ſ nimi njetrjebawſchi njedowěrjenje njeibudźuje." Kaas dale praji: Smutkowno-politiſke a agitaziſke hladaniſchcźa ſu njeſm pśchekročźile, kotraž w kóždym ſtrowym a prawje wjedźenym ſtacje ſwonkownu politiku wot ſmutkowneje politiki dźeli. Tež wo Lauſannſkim Kaas měni, njeſłu trapne wotrany pśchepóſnaeź. Expreſſionſtowaza a błepenu ſłoźu ſo dowěrjaza ſwonkowna politika je niczaza ſmutſkowna a hoſpodaŕſka politika. Hoſpodaŕſka konjunktura njehodźi ſo ſ nuſowym wukaſom ſe ſenje ſteptaeź. Njedoſtatk widźomneho wuſpěcha pytaju ſ optimiſtiſkimi roſprawami ſ hoſpodaŕſkeho wojowniſchcźa pśchikŕiźeź. Njeje knježeŕſtwom w ſnrětkych wokomikach ſatrach pśched roſbuchazym ſtutkowanjom pſchemėnjenych myſłow, kotrejž by ſ njerwuſpěchom pścheopſtimiſtiſzy pśchipowědźenych nawjertnjenych napraiwow naſtało?

Potom rěcźnik

k praſchenju wuſtawineje reformy

pśchejdźe, kotraž jemu najwjazy njeměra w zyłym roſwiću cźini. Sſo próſnjo, ſo by ſ bóle abo mjenje naſtłymnym wuſkońenjom wuſtawy ſwoju exiſtenu w něćźiſkim wjedništwu a ſeſtajenju ſwěſećźiło, ſo němſke knježeŕſtwo do wobſtejnoſcźow cźeri, kotrejž k pśchibźeźanju roſtſchaſenja prawnych podłožkow a autority ſtata wjedu. Hdyž je ſo tónle pśchekłazny proſezź ras do wěſteje hłubokoſeje ludoweho ſacźiſća pśchedobył, hdyž je ſo wuſtawa w jenoſmyſlnoſći ſwojich normow roſtſchaſła a hdyž je ſa tajke roſwiće tak njeſnowane autoriterne knježeŕſtwo ſamolwite, potom ſo ſkaſy a wotemrěwa po něźim ſmyſł ſa autoritu. Schto pomha potom, w tajkich wobſtejnoſcźach ſtatny rud wobcźeźowaćz, organ, kotryż je ſa wuložene wuſtawy wuſtajeny? Wón ſo ſ tajkimi praktikami do njemóžneho położenja dowjedźe. Njech kažkuli roſrudźi, wón ſo pśched dwojitoſcź ſtaji, ſo pak autoritu němſkeho presidenta pak ſwoju ſamóžnu autoritu pśchikŕiźeźi. Warnujemy knježeŕſtwo, po tymle puću dale hić, kotryż je w ſtawiſnach k cźeſkim ludowym kriſam a k roſtſchaſenju ſtata dowjedź. S paragrafoweje revoluzije wot horka hač k barrikadowej revoluzijji wot delka njeje puć tak daloki kaž wſchelaźy mėnja.

Też zentrum je ſa dokładnu wuſtawinu reformu,

kotraž pak dyrbi ſo ſ ludowej wolu njeeź. Zentrum ſada woprawdźity ſyſtem ſwjaſka němſkich krajow. Sa zentrum ſwjaſkaŕiſki ſtat njeje ſłowo, ale wopſchijeće. Kaž dołho knježeŕſtwo ſwoje plany w cźemnoſći dźerźi, jim zentrum njebudźe pśchiſłuſowaćz. Wólbne rěcze němſkeho kanzlera njejźu ſ doſaźazym podłožkom ſa wuſtworjenje ſamolwiteho pożudźenja. Kaž bórzy nam ſwoje nacziſki ſpóſnaeź da, budźemy rěcźeeź a ſtutkowaeź.

Rěcźnik ſo potom

k dźěłu ſwólniwemu dźěłej němſkeho luda

wobroćźiwſchi praji: My ſ němſkeje zentrumſkeje ſtrony we wěſewnoſći a ryćerſkoſći tóždenu ruku damy, ſchtóž nam ju k wězowemu, ſamolwitemu dźěłu a w ryćerſkoſtnym ſmyſłenju politiki. Njewěmy, hač ſo poradźi, duchownu móſt notwarićz, wot kotrehoż jeniczźy wukhołowanje wocźakujemy.

Dietrich we wólbnym wojowanju.

Prjedawšchi němſki finanzny miniſter dr. Dietrich je pśched ſaſtupnikami Barliniſkich organiſazijow wo wólbnym hibanju ſtatneje (demokratiſkeje) ſtrony rěcźał. Pokoźenje ſtatneje ſtrony je dźenſa zyłe hinaſche a wjeſe pśchihódniſche, dyžli w nałeźu a łeźu. Dietrich ſwoje wukłe wobmyſlenja pśchećiwo wuſtawinej revizji wupraji, kajkuž je żełi Papenowe knježeŕſtwo wotmyſliło. Schtož němſke knježeŕſtwo na jenym boku nawjertnje, to na druhim boku ſaſo wotwjerlnje, a tak je ſtrach, ſo Papenowy hoſpodaŕſki plan miſnje.

Stahlhelmowa wólbna zhromadźizna

W ſtahlhelmowej wólbnej ſhromadźiſnje je ſojaſkowy wjednik Seldte ſtahlhelmowe ſtejiſchego k nětćźiſchemu němſkemu knježeŕſtwu roſłożił. Mjes druhim praji, ſo ma Němſka ſtónćźnje němſkeho kanzlera, kotryż ſo k ſtahlhelmowym politiſkim ſaſadam wuſnawa. Cźeŕwjeny ſyſtem je ſo na cźrjopy roſbił, a jeho pśchećiwniwy ſu ſo knježeŕſtwa w Němſkej ſmjezowali. Tejele pśchiczźiny dla je ſtahlhelmu dźěłaŕſki program naſtajał, kotryż dyrbi ſo 1. hapreje 1933 ſapoczeć. Stahlhelmu wo miniſterſte ſydła njewojnje, je ſo jenoź na to ſamėrił, ſo by ſo němſkemu ludej ſmutka a pśched wukrazom ſwonka kedźbnoſcź a nałahnoſcź dobyła. Stónćźnje rěcźnik na mjnoſcź pokaſa, ſo dyrbja ſo Němſkej jene nėhdyſche kolonje wróćieć. Seldte němſki lud napominaſche, ſo by 6. novembra pśchiwiſowarjow preſidialneho knježeŕſtwa do němſkeho ſejma wuſwolił.

Femowe mordarſtwo w Braunšweigu

Mordar w Barlinje?

Mjes tym ſo braunſchweigſka polizija wo femowym mordarſtwje w Braunſchweigſkej mjeſći, ſu braunſchweigſke ſozialdemokratiſke nowiny „Volksfreund" dopiś wocźiſchćzałe, w kotrymž ſo praji, ſo je polizija jeniczkeho wozźiteho ſwėdła, ſchofera, kotryž je Kaunu a Kampa do łeźa dowjeſł, we ſwobodze woſtajiła. Tutón ſchofer, kotruž je ſobuſtaw wudyrneho wotbźelenja, je najeźeſo poćejeny. Pśchejo bóle ſo ſaćźiſchcź potwjerdźa, ſo ſo wo femowe mordarſtwo jedna. Mordarjej ſu wjetſchu ſumnu dali, ſo je mohł do Barlina puśowaćz, hdyž ſo khowa.

Pólſzy ſaſtojnizy do němſkich dźěłaćerjow ſtrełeli.

Mjes Weißenbergom a Motawſkej paſtuje je pjeć pólſkich namjeſnych ſaſtojnikow do tjoch němſkich dźěłaćerjow tśelało, kotrejž bėchu witki rěſaju, pólſku mjeſu pśchekoćźili. Dwaj dźěłaćerjej ſtaj mohłoj cźekaeź, mjes tym ſo ſu pólſzy ſaſtojnizy tśeźeſu dźěłaćerja, kotryž ſu ſranjenemu, ſajcli a ſ cźołmom do Pólſkeje wotwjeſli.

Politiſke ſrażenja we Winje ſo też na Winiſke wyſoke ſchule pśchenjeſłe.

W ſwiſzu ſ njedźelſkimi krwawnymi podawkami, k kotrymž je pśched ſozialdemokratiſkim domom w Simmeringu doſchło, ſu njemėry na Winſkej univerziće a na techniſkej wyſokej ſchuli wudyrile. Nazionalnoſozialiſtiſzy ſtudentoju ſu ſo do ſwojich politiſkich pśchećiwnikow, demokratiſkich a židowſkich ſtudentow ſ pukami dali a jich ſmėrkali. Na univerſi'e je ſo 10 ſtudentow a na techniſkej wyſokej ſchuli 10 ſranilo. Rektorat ſtaj univerſitu a techniſku wyſoku ſchulu na tſi dny ſamkloj.

Avenol z Drumondowym naslědnikom

Rada Swjaſka Ludow je póndźelu w tajnym poſjedźenju namėſtneho generalneho ſekretara Avenola ſa generalneho ſekretara Swjaſka Ludow jako naſłědnika ſira Erica Drumonda jenohłósnje wuſwolila. Shromadźizna Swjaſka Ludow wólbu w nowembrie potwjerdźi.

13. porjadna ſhromadźizna Swjaſka Ludow je ſo póndźelu ſ rěcźu presidenta Politija ſkónćźila.

Herriotowe dobyće pśi senatowych wólbach

Parijſke nowiny wo njedźelſkich wólbach do ſenata praja, ſo jich wunoſchi ſenatowe wobliczo jenoź mało pśchemėni. Wólby pak njedźiwałny wuſpěch Herriotowego knježeŕſtwa pokazuja, dokelź ma jenicźka frakzija, kotraž je nėkotre mandaty dobyła, demokratiſka ľewiza. Na tule ſtronu ſo Herriot ſepjera. Sozialiſtkoju ſu jedyn mandat ſłubili, haćrunje ſu wuſpěch wocźakali.

Francowsko-španiske zbliženje

Londonſki „Daily Telegraph" ſo do drobna ſ wotpohladami ſabėra, ſ kotrymiž franzowſki miniſterſki pśchedſyda Herriot do Madrida pojźdże. Njejedna ſo pjeća wo ſjamy wopyt ſdwórliwoſeje, ale wo wotpohlad, wuſchſe ſwjaſki mjes Franzowſkej a Schpaniſkej nawjaſaceź. Herriot ſebi ſ toho niż jenoź płódne ſhromadne dźeło w Marokkowſkej lubi, ale też podpjeranje franzowſkich ſajinowow w Genfu je ſtrony Schpaniſkeje, pśchede wſchėm by franzowſko-ſchpaniſki ſwjaſk ſtejiſchego Franzowſkeje w ſrjedźoſenſkim morju pobłyknił. Bjes dwėla je, ſo Franzowſka na to myſli, ſo by, hdy by ſo w Swjaſku Ludow wobſamkło, cźeźe wójniſke bróńe ſakjaćz, khowanku ſa ſwoje cźeźke bróńe w Schpaniſkej namakała. W Schpaniſkej by ſkład cźeſkich kanonow, bombi mjetajych lėtadłow a tankow pśched Němcami bjes ſtracha był. Dla roſcźażeneje pśchećiwniſtwa mjes Italiſkej a Franzowſkej je franzowſka politika na to pokaſana, ſebi ſwjaſkarku w Schpaniſkej pytaćz. Pśchećeźeliſtwo, kotreż je Muſſolini nėhdy ſe ſchpani-

skim diktatorom Primom de Rivera wobjawjenkuli, je po powróćenju schpanijskeje monarchije pschestało. Po ménjenju dopisowarja „Daily Telegraph“ žu tež swjatši, kotrež běchu so mjez fascistiskej Italskej a Němskej w nowišchim czasu nawjasale, dla njepschipuschczenja nazionalnych socialistow k knježerstwu w Němskej khětro popuschczile.

Internazionalny policajski kongreß w Romje.

Na Kapitolu w Romje je so póndjelu dopoldnja internazionalny policajski kongreß wotewrił. Na kongreßu so 21 sastupnikow s 21 statow wobdźela.

Rumunske knježerstwo wróćo stupiło

Ministerski president Bajda je kralej spožělił, so wschitzy ministrojo wróćo stupja. Kral je do zadanja ministrow swolił a je hnydom rosprajenja k rosrinjanju krisy sapoćał. Najprjódzy je prjedawschcheho finanskowneho ministra Mihalaku do audienzy sawował.

Juhosłowjanska dań za požčonky lětow 1906 a 1911 njewupłaći

Juhosłowjanske knježerstwo je swojim wukrajnym wěricelam rósłło, so dla njedostatka dewisow dań za 4½ prozentiku požčonku z lětow 1906 a 1911, 15. oktobra sapłacżonnu, njemóże wupłaćicz. Knježerstwo na to pokasuje, so je so njedostatk z padnjenjom žitnych płacżiznow na žwětowych wikach a j wurjadnje bohatymi žnjemi w Franzowskej zawinował. Franzowska njemóże dla bohatych žnjow juhosłowjansku pschenicu kupowaćz.

Nawrót bołharskich čeknjeńcow z Juhosłowjanskeje

Pschi bołharskej mjezy je bołharska namjetna wyschnosć w želesnitkim wosu 20 bołharskich cekńejnjow sadżerżała, kotrjž žu dotal w Juhosłowjanskej pschebywali a chzychu so někotre hjes pschewaniškich pałkow do swojeje bołharskeje domizny wróćicz. Schtyrnaccjo z nich wěcjachu juhosłowjanske wupokaju sa pschekroczenje mjezy pschi zjebi. Jich policaji pschepokasachu. C cekńejnjezami, njes nimi nědźiuschimaj ministromaj Athanaźowej a Stojanowej, so njedowoli, mjezy pschekroczicz, dokelž njemějachu žanych papjerow pschi zebi. S blížšim czahom žu so do Beograda wróćili. Athanaźow a Stojanow staj z Beograda hnydom protest pschećiwo postupanju bołharskeje wyschnosće podałoj. Prajitaj, so so po jakonju njeźmě žanemu bołharskemu pschišłuschnikej wobaraćz, so do Bołharskeje wróćicz.

Džełowe wiki w Ameriźy so połepschile.

Kaž so z Waschingtona powě, su so džełowe wiki w Sjednoczenych statach połnoźneje Ameriki w czaku wot 15. augusta hać do 15. septembra połepschile. Za tutón czas je po swěsczenju džełoweho hanita liczba džełomějerjow wo 3,6 prozenta pschiběrała, mjes tym so je so zyła summa mzdy, kotraž je so za tutón czas wupłaczíła, wo 2,6 prozenta powjetschiła.

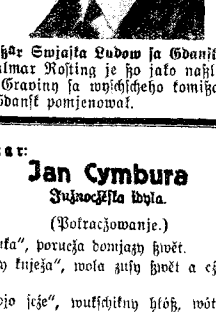

Nowy komisar Swjatła Ludow za Gdańsk (Danzig).
Dana Halmar Rosting je so jako naslědnik jemrjeho hrabje Graviny za wyschscheho komisara za žwobodny stat Gdańsk pomjenował.

Newyork w finanznych wobczežnosćach.

Městu Newyorkej je njemóžno, njuźi sa měschczanskich sastojnikow a pschišłajezjow k 1. novembrej wupłaczicz.

Ze Serbow

W Budyschinje, 18. oktobra 1932.

— **Wo njebjesach.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer 71, thermometer wo dwjo +10. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0 a thermometer w nowy +6. Wuhladny na pschemčnjasanje wjedro. — Wczera mějesche nasche wjedro jara schmjerjty a torhaty ras. Wczera na wjeczor a wjeczor so deschcžik z tosčnych mróčelow z hnjilemi lisčemi. We nowy sym mrócelce so rozpuschczisče. Tola rańsche serja pschipowjedachu nam snowa deschcžik abo tola hyšny wětr. Hdyž tute rjodki pišamy, je wjedro dosć mjitate. Mjenja, lawerenkowskim pola kupy Island leža, je so spěch je psches polnoźne morjo hać do Němskeje wupschestrjeła. Po tej je mózo je so wyschina z Azoriskich kupow sylna tvochu wróćo schpanyła. Wczerawsche hyšne dešcžesche su wčera nětko wěcej pschemeschane, khtož hać dotal njebě. Natymske hyšny maja nětko dosć mócy, to mója zhadźecz a rolej. Jeli jundjenk hišcze dolho tyšny a czhodły počask, potom so sylne hyšny hyšnje rozestu. — Jutrje hrjedu skazuja słónczko 6,29 hodź. a khowa so w 5 hodź. Měsačk ikhadża wjeczor 6,18 hodź. a khowa so pschip. 12,08 hodź.

— **Měschczanske džiwadło.** Džensa wutoru wjeczor 149 hodź. so w 3. abonentnym pschedstajenju A Straußowa njeźmjertna opereta „Zygankski baron“ wospjetuje. Schtóž tutu operetu hišcze widźał njeje, dyrbjał sebi na kóždy pad jene z tutych poslednich pschedstajenjow wobhladaćz. Sstrjedu hraje so jara wobljubjena Leona Jesselowa opereta „Holczka z Czorneho lěsa“ prěni króć. Hudźbu nawjeduje kapelny mišchtr Hellmann, režiju ma Ewald Kuntza. Schtwórtk je premijera wulkeje wjeselohry „Swobodnu cžěr khmanemu!“ wot Augusta Hinrichsa. Tutón kruch je so z wurjadnym wuspěchom nimale po zyłej Němskej hrał a tež wěcze w Budyschinje wuspěchnje wobliteji. Sa dźeczi je njedźelu 23. oktobra pop. w 4 hodź. Winsle bašnicžkowe džiwadło, pschedstaja so jónkrócna hóstna hra „Kušlar Schludriaks pschi ekzorstim dworje“.

— S wotemych duchownych a zwětnych sydlustawow 14. ev.-luth. krajneje synody wustupi po wustawkach je skónczenjom lěta połosja Hohnstawow. Ev.-luth. krajne konsistorstwo je wukaz wudało, po kotrymž maju so narodniske wólby njedźelu 4. decembra 1932 wotmeć. Sa Budyssko-Kamjenski synodalny wokrjeh wustupi jako duchowny Hohnstaw farar Hohn we Wulkich Nědarjecach a jako swěcny Hohnstaw kantor Krawz w Hornim Wujězdže. Wustupjenaj mótaj so sasso wolić. Synodalojo kosći so 4. decembra zwjwola, tworja potom se Hohnstawami, kiž w synodie westwu, 15. sa sku krajnu synodu.

— **Snata Budyska fotografowarka Berta Zillessen** žwjeczeješe wczera póndjelu swoje 60. narodniny.

— **Pschekwapjena budźe hojpoja,** kotraž prěni króć Maggi-korjenniu wužiwa a pytnje, so hižo někotre krjepki doždżinu, so bychu so stawe polliwi a juschti sa wokomik z jedźi pschiprawile a so warjenju a žołotwi dobry, žyłny žłód spožěžił. Tohodła so człowjek też njedźiwa, so wschudźom Maggi-korjenninu jako njepschetrjedženy kuchinski pomozny žrědt chwala.

— **Schtwórtk a pjatk budźa so w Budyschinje dary sa žymsku pomoz sběrać.** Wojazy a druhi pomozniscy tutaj dnjej bydlenja wopytuja. Tuž dawaj kóždy z lubosću po žwojich mozach drastu, pjenjezy a zyrobu. Hdyž wojeńske rózki zaklinkeja, potom kóždy we, so wóna: Kóždy pomhaj žwojemu žobuczłowjekej! Nusa je wulka!

— **Njesbožowny konj dźěczazeje hry.** Njedźelu wjeczor jnjesbožił 10lětny žyn dźěłaczerja Hermanna Hokera w Budyschinje, kiž w starej kašarnje bydli. Dźeczi njedźiwajcy sakasa wulki sthód psched twarjenjom jako hrajkanischczo wužiwaju. Jako so mjenowany hólczej po sthodowym wobtožnju dele žuwasche, jeho druhi hólz sa nohu pschimny, so Hokerez hólz pches wyšoku kamjentnu murju padże a žebi mohły sdschasze a wulku ranu nabi. Dźěłaczerska samaritska kolona donješe snjeshožene dźeczo hnydom k lěkarjej. Po pschepytanju jeje z thorobnym autom do starschiskeho bydlenja dowjesechu.

— **Wustupjenja ruczných dźěłow** we Wjelkej Wjelkej Žitnej hasy. Wobsebity wobhlad sa ruczne dźěła, firma Günther, na Žitnej hasy w Budyschinje, wotmjenja wot sawdżenjeje sobotty hać do jutrjeschnjeje srjedy wot 9 hodź. rano hač do jutrjeschnjeje srjedy wot 9 hodź. rano hač do jutrjeschnjeje srjedy wot 9 hodź. rano hač

S **Delnjeje Kiny.** (Ssudnišče jednanje.) S brózńcje jeneho ratarja běšche 20létny dźěłačer Jan August Scholta w Delnjej Kinje 1. julija t. l. wjeczor měchaj pšeńcu a w nozy k 6. julijej měch pšeńcy kradnyk. Pšeńcu běšche w žitnišćeju zkowak a potom 1,15 zentr. zezbił měch do Wownjowskeho młyna sa 14 hriwnow pšeńcnych. Pjenjesy běšche lohkomyślnje pšeńcežnił. Budyški zamołi žud běšche jeho dla jednoreho a cźežkeho paduschwa k 5 měsazam a 2 njedźelomaj jastwa sakudźił. Scholta je pšeńcežnjo wyšokosći chłostanja powoła. Měsešče wuspěch, so je chłostanje na 4 měsazy snizi a jemu krajny žud 3 léta wupruhowańskeho czasa pschisnyli.

S **Sokołzy.** (25 lět schula na Ssokołzy.) 14. oktobra 1907 poswječi je nowa schula na Ssokołzy. Wot toho czasa je so lětsa 25 lět minyło. Stara schula běšche wot 14. oktobra 1848, potajkim 59 lět k rozmuczowanju złuzyła. S pschileżnoscu jubileja wotmě je sańdźenu njedźelu pschi najrjeńšim naimšim wjedrje rjany schulski swjedźeń.

S **Mateho Wjelkowa.** (90. narodniny.) Tudomny makorentnat Korla Fallant žwjeczeschče wczera pón-dźelu 17. oktobra žiwoje 90. narodniny. Wón je so 1842 w Koślowje narodźił a pschi nětdźe 60 létami do Mateho Wjelkowa pschišichoł, hdźež běšche dołhi czas je žiwnoscerjom. 12 lět běšche tu też i wjeśnjanostu. Jeho mandźelska pothadża i Mateho Wjelkowa a je nimale 81 lět stara. S njej žmeńdźeschče jubilar w minjenym lěcu dejmantny kwaž žwjeczeńcej. Njech je jemu hischcze dale strowoscź a cźiłoscź spožczena.

S **Jaženzy.** (Spodźiwny pschipad.) Njedawno sta so tu spodźiwny pschipad. Jako so knježi nóżny straźnik w nozy w 3 hodź. pschi swojej słužbje se swojim pkom do swojeho hydlenja wrócźi, bu poš nadobo jara njepěmerny a cźerjeschče do jstwy. Straźnik žebi myślesche, so je łarnikle honił. Wón shrabny pša a jeho pschebi. Jako pak straźnik žam sastupi, wuhlada wón tkhóra we žwjezej dobrej jstwi. Nětko nasta wulka honitwa. Tola straźnik dyrbjeschče tkhóra skónčnje woźaticź, dźěsche sazo swojeho sastojnstwa hladacź. W 4 hodź. dyrbjeschče wón pohončźow a dejerjow wotkacź. Jako so je swojeho pucźa wrócźił, wša straźnik swojeho žyna k pomozy, pschekoź jeho hewak žwěrny poš jemu wjazy njepomhasche, trózkaschče, dokelž běsche puti dostał. Honitwa so snowa sapoczźa a hakle po dołhim honjenju mózachu tkhóra njeschkodneho sczinicź.

S **Lubija.** (Ssamomordarstwo.) Póndźelu pschipołdnju je justizny hamtman Grosa w archiwu hamtskeho žudnistwa ruku na so složił. Njeźahojomna thorosćź cźerjeschče wožeje žwědomiteho a naschoniteho sastojnika da smjerćje.

S **Kamjenza.** (Snjesbožitkoj.) Na nazle spadowazym wjedrje Pokazniskete bróli mjes „Bělnym hrodźišom“ a Kamjenju njedźelu popołdnju na Połnocnej dróży hydlazy dwaj schulerjej i kola padże, so je jemu nop pukn. Jeho wótcźa do khorownje dowjeźe. — Pschi bóžkowanju zdomneho dźěłačerskeho sportskeho towarstwa na dworje Kamjenskeje farny padże njedźelu popołdnju tudomny sportaŕ tak njesbožownje, je sebi lěwu ruku złama. Jeho swobalachu a domoj dowjezechu.

Knježa bróžeń so wotpaliła

Se **Schcźenzu.** Wulki woheń potrjechi njedźelu wjeczor wokoło ½8 hodźin tudomny knježi dwór. Wulka bróžeń i 1800 zentnarjemi njemłócźeneho žita je doczista wotpali. Bróžeń běsche drjewjana a nětdźe 35 metrow dołha a 24 metrow schěroka. W njej thowasche so mlócźawa, žłomowa praša a wschelaki rólny grat. Wschitko je sbubspali. Njedźiwajcy napinanja wohnjowych wobora njemózachu nicźo wjazy wukhowacź. Nastata schkoda wuczinja nětdźe 30 000 hriwnow. Pón-dźelu chazychu w bróżni młócźicź sapoczeć. Po dotalnym swěźenju jedna je wo spalerstwo je sleje wole, najsterje wo wjeczerne. Tukaju na wšitko cźłowjeka, tola je njemóże hischcze nadrobniśche sdźělicź. Sa knježi dwór je tutón woheń cźežka porażka.

S **Wojerez.** (Sswinjaze wiki.) Sańdźenu sobotu běchu swinjaze wiki we Wojerezach žiwische hacź tydźenja. Běchu mjenje prožatow pschiwjesli, tola běsche wjazy kupzow. Na pschedań běsche 301 prožatow. 4- hacź 6nje-dźelite płacźachu 7 hacź 9 hriwnow. Na pschedań běchu tež 4 běhaki, 4 hacź 6 měsazow stare. Te płacźachu wot 22 hacź 45 hriwnow.

S **Delnjeje Wólschiny.** (Woheń.) W nozy k njedźeli wudyri woheń w brózni najeńka knježeho dwora Belgera. Płonjenja namakachu w žnjach wjele zyrobу. Bróžeń je doczista wotpali. Se žłomu kryte domske mózachu wukhowacź, dokelž je žykawow njepschestawajcy wodu na nje lijachu. Nastata schkoda je se sawěsczenjom narinna.

S **Běłeje Wody.** (Cźěło dźěłačerja Neuma namakali.) Pišachmy hižo, so su na ławju pschi Jahnitim hacźe papjery a klobuk a jatu tudomneho fabrikskeho dźěłačerja Alwina Neuma namakali. Dokelž też rosžohnowanki list namakachu, njeběsche dwěla, so běsche žebi Neum žiwjenje wsał. Swěźeli je, so běchu jeho hischcze w nozy k žobocze wokoło ½2 hodźin w jenym honjenju widźeli, hdźež běsche wón zigarety kupował. Wohnjowa wobora jeho póndźelu rano w Jahnitim hacźe namaka. Pschicźina samomordarstwa je pjecza njeźbožowne mandźelstwo.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Maleje Borschcźe.** W poślednim poseźenju gmejnskich sastupnikow wobsamknu je 5 hłosami pschecźiwo 1 hłosej, so ma je wobydlerski dawk na 500 proz. powyschicź.

S **Bóžkowjez.** Gmejnsky sastupnizy wobsamknychu we žwojim poślednim poseźenju, so gmejna w pschichodnym lěcze 400 proz. pschirazka ke krajnej žadźbje wobydlerskeho dawka zbéra. Rucź do Sahorja a Budyšcz budźe je swupovjedźeł, hdźež je to zyle musne. Gmejnska rada chce je dla twarskeje pschipomozy na wokrjeź wobroczeć.

Z łužicy

* S **Khróstawy.** (Brózeń je wotpaliła.) Ssobotu wjeczor wokoło 11 hodź. je tu njejapzy k wohnju alarmowasche. Pola zimnoscerja Richarda Mühle w Delnjej Khróstawje palesche je brózeń a wotpali je do cźista. Wohnjowej woborje je poradźi, bliže domske a hródże wuthowacź. Tuta je, jo je slósmitka ruka wohenjakolźka. Jenemu wobornikej pschi haschcźikim dźele i domskeho schlawch na cźoło padże a je so strani.

* S **Bitschpiz.** (Sapadźeny.) Wot 9. septembra t. l. bjeschesche 24létny schewz Alfred Kern z Bitschpiza w pschesylowańskej jatbje, dokelž běsche je na holzowaj nizy 14 lět njepózcźiwje pschepschimnył. Nětko je je Budyški krajny žud k 9 měsazam jastwa sakudźił, pschepytowańskeje jatbu na khłostanje nabliezi a jemu cźestne prawa na 2 lěcze wotrjekny.

* Se **Zitawy.** (Zakostnej scźěhowkaj snjesbožencja wikowańskeho automobila.) Pjatk 50létny witkowar Wahl z Nowjeho Gersdorfa i Mulkoschnowskich wokow domoj jědźesche. Pschi pschichnej jěsbje po nahlej drózy dele krajny auto w Spitzkunnersdorfje do sahrodneho plotu. Pschi srażenju je khórt, jerje, jabłuka atd. na dróhu wjerhnyn-chu. Pschi tym jerjowy žud schtyrilétnu hoiczku tak njebožcznje trjechi, so dźěcźo hnydom wumrě. Wahla cźežkosranjeneho do Habrachczanskeje khorownje dowjezechu, hdźež je też wón wumrél.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drjezdźan.** (W kupańskej wanje i elektriskim pruden morjena.) W domje na Hórkej dróży 15 njedźelu rano knježstwo žwoju 19létnu słužobnu w kupańskej wani žedźo morwu namaka. Holza běsche je hobotu wjeczor kupała. Jako hijom we wodze žedźesche, sczahny žebi stejazu lampu bliže k wani. Najskerje mokreju rukow dla je w lampje milina sapapła. Dokelž běsche knježstwo žebi wjeczor wuschło, namaka holzu hakle njedźelu rano.

Cyankali w plackach

W Kamjenizy žu 11. oktobra 24létneho dźěłačerja Ericha Hennemeiera, kobustaw wojerskeje organizacije Wehrwolfa, w jeho bydlenju morwehu namakali. Wotewrjenje cźěła wupokaja, so je Hennemeier płazk sjedł, kotryż je i zyankaliom pjelnjeny był. Hennemeier bě hlowny **wobczejazy žwědk** w prozesu dla wopaczneje pschisahi pschecźiwo kommunistam, wo kotrymž dyrbjeschče žud dźeń po jeho wumrjecźu jednacź.

Són

Ssony rospłumi kaž mydlisnowe pucherje a nicźto na nje wjele njeda, je hóń kiž tebje wosnjeseli, abo tebje traj we twojim žłódkim sparje tyschi, nowe ranje bywa cźi potom woprawdźitosćź a twoje nózne sjewy so potom žwjetscha shubja. Ssu pak też žony, kiž sawostaja w kóždym trajazy sacźišcźi, a stajnje masch je psched wocźomaj.

Wo tajkimaj žonomaj, luby cźitarjo, chzu tebi powěsćź. Krocźu po snatej krajinje, wschudźe hdźež poślabach a kroczach, dyrbjach pschežiwicź dobu naschcho cźasa, wschudźe luty skot, a njewopišonne napschemołebanje, běch na fischižnischczu najwjetscheho wobkhada. Sa nětcźo cźasa cźujach hijo mucźnotu, tola napinach je, pschi tym pschcźo dale krocźo. Tola dale a hórje, cźiwy mi pisches tele njewschédne sacźischcźe saprajichu. Cźežzy wodychujo a wschě mozy napinajo wleczech je dale. Tu nadobo naskupich w měšcźanu krótku dróhu, je rjanymi domcźkami, jich wokna twocźinjene a polne kcźešatych róži, też je sahrodkow wobja mje lubosny wóń róži. Myślach: žbožowni to wobydlerjo, skoro jim to sawidźach. Tola nětko hakle i hróbu pytnych, so běchu wschě domy próżdne, cźinjachu saeźischcź, kaj bychu byle na njewédźne waschnje wot jich wobydlerjo wopuschczene, tola róże kcźešachu mérnje dale, a žadyn cźłowjek tu njebě, kiž by je kaj hewak, pschi jich kcźešoje nětkaj mylił.

Druhi hóń. Tu sazo ho pokaże nasch cźaz we wschém jeho wuzkukowanju. Zedźenje sa bohalstwom, pokaże ho duch njenaprošcheneho materializma a egoizma. Njedźela, dźeń žiwjatoscźenja a wotpocźinka njemėjesche tu žaneho žmysła. Widźach te najcźešcźe dźěła wukonjecź a wschelake druhe skutkowanje, kiž samóże njedźelski nér nětkaj kazyć a wonjecźesciź. Wschudźe, hdźež žmědźach pohladacź, bě najwjetscha nerwositosćź a duschiny njemér, sjew cźasa. Tola kaj sim ho wobras nadobo pschemėni. Wésta mucźnota mje cźiwilowasche, mějach wobcźežny pucź. Jenoż mihy cźišty powětr mi sniżini, pschewinyeź i poślednimi mozami hórku. Tu dospėch do raja, kotrehoż wohladanje bych kóždemu z wutroby pschał. Rjana mėdna krajina leži psched mojimaj wocźomaj, pschedstajowasche pocźaż meje hacź junija. Njebjo wišasche nicźo nad tutej krajinu, kiž bě wuludnjena. Mrócźarka, kiž bě krótko psched tym tutón raj i płodnym dešcźom wokschewila, cźehnjesche dale. Dźeń Bożeho błónźka, podobne Bożemu wócźku, jcźeleschče žiwoje pruhi na jemju. Pojnapich nětotre krocźele pohladnjo na prawizu widźach lubosny sjew. Pschedstajowasche žiwóju benen knježeństwa z jich słužobnymi schaty pokazo, kiž nětko w powětrje k kuscheniu žmahowachu a bechu njewschédnje cźiste, běle. Knježeschče tu pschikładna harmonija mjes knježźiwom a poddanymi. Knjes, kiž je swojej mandźelskej žo w nětkaźim wobrodźenju pschehodźowasche, pschihladowasche hrě swojeju dźećźi, nětdźe 14 hacź 16 lět starej, a jeju lubosnemu spėwej. Mily wětšik brajesche w jeju słotokotych wołsach. Tu žiwjachach melodiju, kiž bě mi snata, tola tekst njemójach srozumnicź, dokelž mihy wětr sadumwasche a lubosne synki wotniješe. Nětko nětcźo srozumich. Dźiwach žo, kak tuczi zuji nasch spėw wobknježa. Pschewinyty wot žwjatebo narodneho pohona, chżych bo spėwa sapschimnyeź. Tola kaj kóždemu sjazenu też mój hłóż sapraji, bėch skoro na žebje hnėwny, jo žo mi to njeporadźi, tola ja to žiwjachach jałnje mje nimomėry wobžožazu žadu: „Swjate žumitwojeho na“. Spėw žo słubi, wotucźich, bėch njewschédnje wokschewjeny. Na hubomaj brajesche mi hischcze sbožowny pospmėwk. Rospominach hischcze wschitko, schtož žmědźach widźeć a wschitko sawotjaji we mni hluboki sacźischcź. Je to hóń abo budże trasch woprawdźitosćź? Njewėmuł Njech kóždy žaun bo pruhuje, hacź budże hódny, tak nadobny cźaż žměcź dożiwicź. Boże mihny mjeża pomalku, ale wésce. Pschejpjate a sjnjepocźinkami pschežwjecźene ludy sańdu. Druhe bóle hódne narody nasłupja jich herbstwo. Budźemy my mjez nimi? Bóh dał!

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. Jednota Sokol. Stwórtk 20. winowca wjeczor ½9 hodź. je w hosćencu „Gambrinus“ naša mėsačna zhromadźizna. Ważny porjad. Přednošk. Njech tohodla wšė sobustawy wėsće přiňdu a přećelow a znatych sobu přiwjedu. **Předsydstwo.**

Młodostny wotrjad Zjenoć ev. Serbow w Budyšinje zeńdźe so srjedu 19. winowca wječor we 8 hodź. we Serbskim Domje. Přednošk.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužsko hłosy) spėwa štwórtk wječor we 8 hodź. pola Natušec w Kukowje. Zónske hłosy srjedu.

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Kurt Rojk je Charlottu rodź. Schorrez w Wělej Wodźe.

Zemrěli: Hermann Eichler, inspektor namjesnje **polizije na wotp.** w Budyšinje, 87 lět; **thowanje** je dźensa wutoru — Elsa Mühlowa rodź. Wagnerez we Dźěžnikezach; **thowanje** budźe jutře srjedu pop. ¾3 hodź. wot žarowanskeho domu. — Lisetta Glumowa rodź. Konradez w Lubiju; **thowanje** je dźensa wutoru. — Matej Macź, ratař w Narcźe pola Wojerez,

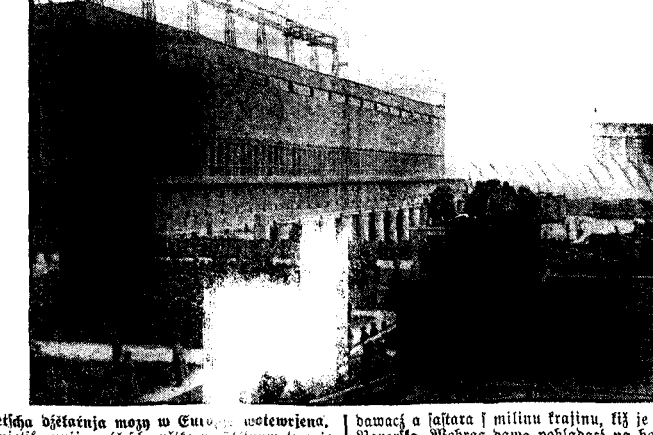

Najwjetscha dźěłarnja mozy w Europje wotewrjena.

Sswjetska unija mózesche nětko po dlotnym twarjenju hobrstu dźěłarnju mozy pola Dnjepostroja wotewricź. Dnjepostroj je nětko we Wutkrajinje. Dźěłarnja samóże energiju hacź do 720 000 konjanzych mozow podawacź a sastara i milinu krajinu, kiž je wjetscha hacź Bayerska. Wobras dawa pohladacź na hobrstu sastawu Dnjepostrojskeje dźěłarnje, jako je pschebėžki prěni krócź wotewrichu.

58 lět; thowanje budźe schtwórtk pop. w 2 hodź. wot žarowanskeho domu. — August Schnupa, tarać we Wojerecach, 80 lět; thowanje je dźenża wutoru.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

ganz geseheit mudrcačk, mudrowačk, **ganz** am Ende na samym kónc, gleich am Anfang na samym spočatku, gleich nach Beginn po samym spočatku, **gleich** hinterm Waldo za samym lěsom, dicht am Grabe při samym rowje, hart an der Wand při samej sćěnje, unmittelbar nach der Vorstellung po samym předstajenju, beinahe přisamym, am äußersten Rande na samej kromje. atd. Tak **jene** serbske wjele němskich słowow zastupuje. Wězo su druhe přełožki też móžne, tele pak su snano lěpše.

gar nicht dumm ani kuska hłupy, žadyn kusk hłupy

Garn też: přaza (přirunaj: ć e ń k u přazu Durchfall diarroe)

Gaslicht plunowe swětło, **G.** haben z plunom swěćić

Gebärde spočinanje, přiswědčenje

Geben ist seliger als nehmen Radši dobroty dawać hač jich hladać. **Es gibt** w swěće **je** drje holcow dosć. Tětsa je mało wišni. Loni njebě (scyla) wišni. Njeje khlěba. Tajke też su solche gibt es auch. Što je k jědźi? W posće su křoždy dźeń hejdušne krupy. Podobnje: njeje stracha es besteht keine Gefahr.

Gebirge horina. Gebüsch keřčina, Gelände krajina, Gesellschaft družina (sy z **druhimi**)

geboren. Dem Reichen wurde ein Kind geboren Bohatemu narodźi so dźěćo, přinjesechu dźěćo, wobradźi Bóh dźěćo. Sie ist eine geborene Schneider Wona je rodźena Krawcec.

Gebot 10 kazni (kaznjow), alle zu Gebote stehenden Mittel wšě móžne srědki

gedenken spominać. Budźeće dołho na swjedźeń spominać (nic: so dopominać = sich erinnern)

Geduld riß ihm sćerpnosć so jemu přitorže

geeignet kmany, geeignet sein też: móc, so hodźić. Tajke zhromadźizny m ó ž e j a zjawny porjad wohrožyć. Je m ó ž n o, zo zhromadźizny porjad wohroža. (nic: zhromadźizny su khmane porjad wohrožyć). Rěbl so k šćipanju sadu **hodźi** (nic: je so přihodźacy).

gefällig? Piwo l u b o ?

gefangennehmen zajeć. Kelko su zajeli? Hdyž jeho **zajmu,** z Pólskejo 10 Němcow wupokazaju; sich gefangen geben so dać zajeć (nic: so dać zajateho)

(Přichodnje dale).

Załostne podeńdźenje tŕoch wučenych

Winowani wjazorych mordarstwow pśches sajedojćenje. — Wopor pśchiwěrny cžornuchow.

S Johannisburga w Južnej Afrizy so pišy, so malaria w poslednim czasu so załostnje rozšěrja a je jej sta wperowo njes cžornym wobydlerstwom žadała. Cžornuchojo sadwěłuja a pytaja sa woinikom sa tute njejdoje.

W fwitku f tutej mrěwnu wojjewja tśi wučeni — Sparks, Chidell a Roy Waringer — podawk, kiž ja nich fmjerćej **wofr**namjenjesche. Dopomnja naš na podawki se cžasa Vasco de Gama.

Tuchi tśi podachu fo jenemo dnja na puć, fo wsyknu rostliny hromadźili a botanisce ryfowanki pśchipramili. Podsajśicho lehnjechu fo w dole, sadźěłachu woheń a cžynchu fej cžaj warieć. Nadobo jich cžornuchojo wobstupichu a njetachu do nich kanjenje. Sparks radźesche tammumaj, dale hicź. Tola fastupiśichtaj cžornuchaj jim puć, kotrajž kanjentny manever nawjedowaschtaj, rejachu, njetachu je rukomaj a njedaschu Sparkfej k fłowu pśchijeć.

Skónčnje fhonichu, so maja jich cžornuchojo sa podhladnych, fo fu malaria kmanschtnje fpodźili a rośšerili. Wěchu fhyscheli, jo běli k fchkitej fwojich fnjow roftliny f nětkajkej mokichisnu nałyknaju. Njeftu drje to widźeli, ale wěchu krucze wo tym pśchesfwědčeni, fo chjedźa jich ftólnje fajědojśiecź a fo nětko winikow maja. Ssu f dola kur postupowacź widźeli a myślachu, fo je to djabołska kuchei, hdźež fo jědowity proch dźěła.

Wšo fpytasche Sparks jim rostožicź, fo je jich ekfpedizija zyle bjesftrachna. Ale podarmo. Rosforjenosć cžornych postupowasche dźeń a bóle a wufnachu fwój wotpohlad, tych tśioch munźi ftónzowacź.

Liczba cžornuchow, kotrez běłych wobfkupowachu, rosćesche hladajcy. Cžorni fej rasnje wotrunanje fa fwojich morwych žadachu a njedasche fo žaneho wupuśa se załoznego położenja.

Tu fo sta něchto njewoczakowanz. Stary domoródny, kiž bě hakle k cźrjódźe fo pśchidał, wopraschа fo sa pśchicźinu roshorjenja. Starz wjesche hłowu. Bychu-li běli nuzojo wodu rěkow sajědojśili, schtoż fo jim stajnje porokowasche, njebudu ju wjeśce picź. Tuž namjetowasche, fo maja fo cźi tśo nafowacź, f rěki picź.

Tutón namjet fo jenohłośnje fchwali. Falchy wjedźechu k wodje. Pokłaknychu fo, cźerpachu f rukomaj wodu f rěki a pijachu. Wjazore mjenjschiny jich cžornuchi krucze wobkedźbowachu. Skónčnje dowidźachu, fo tuta woda njemóže jedowita być.

Schtóž charakter cžornuchow fnaje, njebudźe fo dźiwacź, fo fmyślenje fo zyłe pśchewobrocźi, haj wułu fahorjenosć wubudźi. Běłym nuzam pśchejo fałšo ruzy fahdawachu. Skónčnje móžachu hicź. Tola fwosta jim njelube fačucze a dopomnjenika, fo fu fwojej fmjerćej jenož pśches pśchipad wucźekli.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro fa jutśischu frjedu:** Sśichcze dešćowate a njewobstajne wjedro.

* **W Barlinje fu fobotu w nozy nazionalni fozialiſtojo do kommunistow frafyli. Jenemu kommunistej hłowu franicu, jenemu nazionalnemu fozialiſtej pak nóž rozbichu. Połizija je wšom kommunistow a fchěcźej nazionalnych fozialiſtow fajała.**

* **Na fpomožerſtwownym hameze w frjedźnym Barlinje w Kwětkowej dróſy je pśndźelu k herzekazym wuſtupom doſchło. Někotſi doſtawarjo podpjery, kotſiž wožebitu podpjeru žadachu, tola kortſchéj f jich žadanjom wotpokazachu, jako protest fydom dźěcźi w fpomožerſtwownym hamcze wuſtajichu.**

* **W Innsbrucku je fo póndźelu najkerje f wobcźnym pſchefkajenjom kolije jedyn wóz Mittenwald'ſkeho cźaha ſwrócźił. Wóz fo kruch fobu wuležeſche.** Dwě ſonje **pod wóz padnyſchtej a morwej wucźahnyſchtej. Někotſi puczowarjo fo mjenje abo bóle ſranichu.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: M a r k o S m o l e ſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. D u č m a n w Budyšinje. — Za nawóſtki: G. J a n a k w Budyšinje.

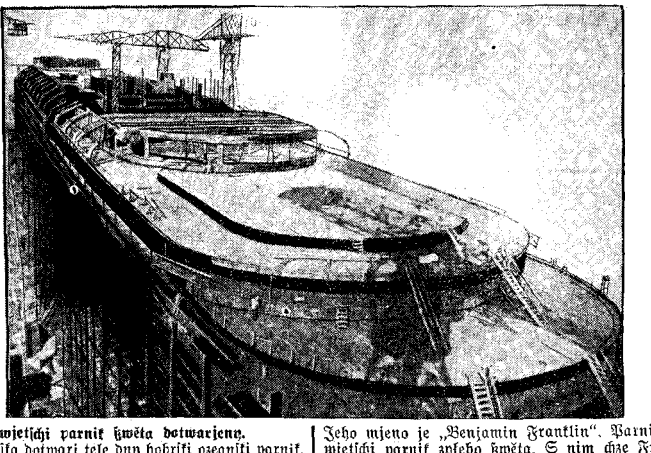

Najwjetſchi parnik ſwěta dotwarjeny.

Franzowſka dotwari tele dny hobrſti ozeanſti parnik. W pſchiſtawnym mjeſcu Saint Nazaire jón twarjachu. Hobrſti parnik budźe 70 000 tunow wody wucźiſchcźecź. Jeho mjeno je „Benjamin Franklin". Parnik je najwjetſchi parnik zyłeho ſwěta. S nim dźe Franzowſka fobu dobrej „Módry bant" Atlantiſkeho ozeana, ſtajnje nětſle Němſka dźerži.

Štóž

chce swoje pjenjezy, a to **3000.– hr.** wěſće a z dobrej danju nałožić, zhoni to pola knjeza **Michała Cornaka w Khrósćicach.**

Při kóžnych khorosćach, kaž **wotewr. nohach** starych ćežkohojacych ranach, spalenjach, mačaceje a sucheje **lišawy** spytajće antis. ranowu žalbu

CRINOL

Na předań: w Hrod. haptycy w Budyšinje w Měsć. haptyce w Kamjencu.

Nětk je najlěpši čas picować Waš skót **z picowanskim wapnom a skót. rybjacym wolijom** Předawa **Drogerija Emil Miersch** w Budyšinje na Kamj. hasy 24 znapřeča dołozwučowarnje

Wujezdźanski **burski khlěb** 4 puntowska pokruta . . 45 pj. **wjesny khlěb** 4 puntowska pokruta . . 50 pj. wubrakowane pokruty . . 40 pj. **Najl. wućah muki** jara płaćizny hódno. **Cista cigorija** (bjez runkliey), 1/2 punta 15 pj., punt 25 pj., dwaj puntaj 50 pj. Hłown. předawarnja w Budyšinje **na Hošic hasy 5**

Wulki skład wšěch **hudźbnych strojow a notow** / Serbske tačele z tekst. / Wuporjedźenja **Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu** na Polmnikej dróży 2

Sedlarske a wutykane twory jenož pola wěcywustojneho sedlarskeho mišra **C. Junghanns** prjedy Emil Schubert **na Jerjowej hasy**

Georg Rothe w Budestecach telefon 322 **zarjadnistwo w prawnych należnosćach poradźenje dla dawkow revidowanje wobkhadnych knihow a jich wjedźenje posrědkowanje leżownosćow a hypothekow**

Jenož dźensa a jutře hišće wotmětwa so **wuſtajeńca ručnych dźełow** we wosebitym wobkhodźe **Günther na Žitnej hasy 9.**

Hokec korčma ma srjedu 19. oktobra **swinjorězanje** Dopołdnja wot 8 hodź. **połčik, hejdušne a jatrowe kołbasy.** Přećelnje přeprošujeta **Michał Hoka a mandželska.**

Tutón tydźeń předawamy **mórske ryby** bjez hłowy punt po **32** pj. **Tworykupne towarstwo w Budyšinje**

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow **dra. A. Muki**

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słowničk	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik . .	1.— hr.
Přinoški k stawiznam přeněmčenych stroń Delnjeje Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swěrnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897 .	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po 1. 12. 23	1.— hr.
Přehladna kharta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Słovane ve vojvodstvé Lüneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich wuznam . . . I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Serbske leżownostne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	. . hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj słowjanskeho Parnasa	.— hr.
Ota Wićaz: Dr. Arnošt Muka . . .	1.50 hr.

Fotografije wo pohrjebje prof. dra. **Muki** su wupołožene a na předań we wudawarni Serbskich Nowin

Kedźbu! **Wšitcy** Kedźbu! **do konkursoweho wupředawanja P. Walther,** **železowa wikowańnja w Budyšinje** na Kěžorskej dróży 4, zady

Přiloha k čisle 245

SERBSKE NOWINY

Wutora 18. oktobra 1932

Dźěło za narod

Serbske towarstwo „Łužica" w Hornjej Hórcy

Naše towarstwo měješe k wopomnjeću dra. Arnošta Muki zaňdźenu njedźelu zaso jenu porjadnu měsačnu zhromadźiznu w Hänselec hoscencu. Kaž ze zapisow zhonimy, běše drje to 102. zhromadźizna wot założenja towarstwa sem. Zdobom je to dopokaz, kak kruče a swěrnje je so tu za zdźerženje našeho lubeho Serbowstwa dźěłało. Hdyž tež tu nětčiše nuzowe hospodarske poměry bjez škodowanja nimo šle njejsu, dha je tola žiwjenje w towarstwje hišće poměrnje dobre. Zdonk swěrnje hromadu dźerži. Tak bě so zaso nahladna ličba swěrnych sobustawow zešła.

Předsyda k. Žur wotewri zhromadźiznu wokolo 3/4 hodźin a powita přitomnych. Knjez župan Krječmar běše přednošk přilubił a nimo toho běše tež dirigent Budyskeje „Nadźije", knjez G. Wowčerk, na wopyt přišoł. Předsyda wobeju hosći přećelnje powita. Hižo dźěše łěta wobsteja mjez „Nadźiju" a „Łužicu" přećelne zwiski. Spěwny wotrjad „Łužicy" a „Nadźija" chcetaj na wulkim nazymskim koncerće w Krónje w Budyšinje srjedu 23. novembra někotre spěwy hromadże spěwać. Tuž prosymy tež tu wšěch spěwarjow a spěwarki „Łužicy", zo bychu so wšitcy pilnje do dźěła dali a při koncerće swoju dawno znatu slawu na spěwnym polu znowa wopokazali a wobnowili.

Po wotewrjenju zhromadźizny zaspěwa so k nazymskemu časej přihódny Zejlerjowy spěw „Ha widźu-li ptačata čahnyć", z přewodom na klawěra wot k. Wowčerka. Na to spominaše předsyda na našeho wulcy zasłužbneho, před krótkim zemrěteho serbskeho wótčinca dra. Arnošta Muku z dźakanymi a česćacymi slowami. Z nutrnym začućom pozběhny so zhromadźizna k jeho česći ze sydła. — Po tym, hdyž běchu so wšelake towarstwowe naležnosće wuradźowale a zaso někotre serbske spěwy wuspěwale, dosta k. Krječmar přiležnosć k swojemu přednoškej „Wo socialnym zastaranju našich dźěći". Najwonniše dypki tutoho wobšerneho, ale jara zajimawho přednoška chcemy tu wosebje wuzběhnyć. Najhłownišo kubło za kóždy lud je strowosć. Wětož jenož w strowym ćele może bydlić strowy duch! Naši prjedownicy běchu zwjetša ratařski lud, kiž wuživaše wěstcje swobody hač do kónca dźewjatnaće letstotka. Tehdom so měrnišo dźěłaše a lud bě při tym strowiši. Při pokročowanju industrije, rjadowa a fabrikow a khwatanju při dźěle je ze wsu tola bóle a bóle wróćo šło. — 2. Dopokazane je, zo nětčiše dźěći nic jenož w městach, ale też na wsy wjele bóle khipre a njestrowe hač te kónc zańdźenoho letstotka. K tomu přińdźe hišće nětčiša hornjerska nuza. Na strowotne wothladanje dźěći ma tuž wot malosće sem wjele krućišo kedźbować. — Strowosć dźěśca je přichod naroda! Što je k tomu nuzne? Swědomićiwe zastaranje z přihódnej mamu, wjele hibanja w čerstwym powětrje a sokolowanje. Brašne maćerje njech so dowěrja lěkarjej. — Wukhadźa z toho wšeho? My mamy w nowišim času wšelake socialne zastaranja za khipre a njestrowe dźěći. Njech so tola tute składnosće dosć a dokładnje wužija. Kóždy staćan ma tutym zaměram přinoški płaćić a tuž też ma prawo, je při potrjebje wuživać.

Tutón přednošk běše powšitkownu kedźbliwosć a zajim zbudźił a zhromadźizna dźakowaše so přednošowarjej z postanjenjom. Hdyž běchmy hišće někotre rjane ludowe spěwy ze „Spěwnika" wuspěwali, so zhromadźizna 1/8 hodź. skónči. G. W.

Hdyž dźěći hubjenje jědźa

Hdyž so dźěći k lěkarjej přichodźeju, sforša starschi swjetscha na jědźnosć (appetit).

Přichi tym ma so mjes woprawdźitej a nasdaćnej žadosćeju sa jědźu rozeznawać. Tuta njejědźnosć je potom posdaćna, hdyž so sdaduje starschich, dźěda a wowki a druhich wosebnjerjow stojnje. Husto dosć hodźi so dopokazać, so to, schtož dźěćo je, jeho starobje a wuwiwanju wotpowěduje, ale starschej njejsłuž s tym spokojenaj. W mnohich swójbach knježi waschnje, dźěćom husto a wjele k jědźi dawać. Hdyž so potom dźěćo pscheciwo pichetkanju wobara, potom wobhladaju njepomérni starschi tutu spjećiwosć dźěśca jako nětkajku chorosć. Tu khwilu je po sdaću njejedźene dźěćo najstrowische w zyłej swójbje.

Posdaćna njejedźnosć so potom jewi, hdyž so w jědźi porjada njedźerži. Husto mójeschi w domach a wonkach dźěći widźeć, kotrež w kóždym dnjownym cźasu něschto khłostscha, pak pjeczywa abo plazki a druhe. To dyrbi jim hłód sastajić. (!) Bjes dźiwa, so potom dźěći k porjadnej jědźi wutrajnosću wutkwiwy swjedźeć wuhotowali, so kuchu krajenjo so ras swojeho sboża swjeselićz móhli, so pschifikłscheja fikawnej franzowskej republiki abo so žu so sami Franzowojo stali. Narodnje smyslleni Bretonojo maja wjeso to wschо sa hrožnu ironiju, kotraž hewak swěrni staćenjo byli a s wulkeho dźěła zhebi na žane wottorhnjenje wot Franzowskeje njemysleli. Sswjedźeń też je so derje poradźił, a swět mohł pscheswědčeny być, so je tu wschо w najrjeńschim porjedże. Tola na zamknym dnju rospaczichu w Rennes, hdyž mějachu nědźuschi bretonscy wójwodźa swój hród, w rańschich smjerkach s dynamitom wulki pomnik, kotryž mějesche pschedstajowaczi, tak Bretagna holduje Franzowskej. Něschto lět do swětoweje wójny běchu tutón pomnik stajili, kaž widźimy, niz po woli wschitkich Bretonow. Tajki podawk wěsо hišće wjetschu nedźownosć sdobudźuje hač swjedźeńska rosprawa, dokelž njerěcźi nikomu po hubje, ale pokasuje, kajka wěz je, mjenujan so też Bretonojo se swojim narodnym pokojenjom spokojom njejeu.

Němšce nowiny w pohudźowanju tutoho podawka pschesjene njejeu. Jene jón mjenuja demonstraziju bjese smožka a skutk hłupych hólzow. S druheje strony pak — njsch je to nětko pscheczelne smyslenje sa mały lud abo njepscheczelne smyslenje pscheciwo Franzowsam — so pokasuje srosumjenje sa Bretonow a wustupowanje jich aktiwneje strony. Jena tajka němska nowina pische:

„Ludźo, kotrіž tutón podawk sasudźuja, nimaja srosumjenja sa cźesću potłoczeneho ludu. Mały narod, kotryž po schtyrista letnym nadknjeżstwu hišćeze ma woporniwych ludźi, kotrіž swoje bycźe a tyczje na hrackі stajeja sa swoju narodnu ideju, njeje morwy. To je sjawne." W běchtaj na kongresu narodnych mjeńschin w Zenewje też dwaj zastupjerjej narodnych mjeńschin w Franzowskej a to jako wobkedźbowarjej; jedyn z njeju bě Bretona. „Swět — tak pische pryedy zitowana nowina — tehdy na to dźiwał njeje. Snano nětko „hłupy" skutk w Rennes jemu wocźi wocźini, so pósnaje, so też Franzowska je stat nawšojnoho walkowny swjedźeń wuhotowali, so kuchu krajenjo so ras swojeho sboża swjeselićz móhli, so pschifikłscheja fikawnej franzowskej republiki abo so žu so samі Franzowojo stali. Narodnje smyslleni Bretonojo maja wjeso to wschо sa hrožnu ironiju, kotryž mějesche pschedstajowaczi, tak Bretagna holduje Franzowskej. Něschto lět do swětoweje wójny běchu tutón pomnik stajili, kaž widźimy, niz po woli wschitkich Bretonow. Tajki podawk wěsо hišće wjetschu nedźownosć sdobudźuje hač swjedźeńska rosprawa, dokelž njerěcźi nikomu po hubje, ale pokasuje, kajka wěz je, mjenujan so też Bretonojo se swojim narodnym pokojenjom spokojom njejeu.

Němšce nowiny w pohudźowanju tutoho podawka pschesjene njejeu. Jene jón mjenuja demonstraziju bjese smožka a skutk hłupych hólzow. S druheje strony pak — njsch je to nětko pscheczelne smyslenje sa mały lud abo njepscheczelne smyslenje pscheciwo Franzowsam — so pokasuje srosumjenje sa Bretonow a wustupowanje jich aktiwneje strony. Jena tajka němska nowina pische:

„Ludźo, kotrіž tutón podawk sasudźuja, nimaja srosumjenja sa cźesću potłoczeneho ludu. Mały narod, kotryž po schtyrista letnym nadknjeżstwu hišćeze ma woporniwych ludźi, kotrіž swoje bycźe a tyczje na hrackі stajeja sa swoju narodnu ideju, njeje morwy. To je sjawne." W běchtaj na kongresu narodnych mjeńschin w Zenewje też dwaj zastupjerjej narodnych mjeńschin w Franzowskej a to jako wobkedźbowarjej; jedyn z njeju bě Bretona. „Swět — tak pische pryedy zitowana nowina — tehdy na to dźiwał njeje. Snano nětko „hłupy" skutk w Rennes jemu wocźi wocźini, so pósnaje, so też Franzowska je stat nawšojnoho walkowny swjedźeń wuhotowali, so kuchu krajenjo so ras swojeho sboża swjeselićz móhli, so pschifikłscheja fikawnej franzowskej republiki abo so žu so samі Franzowojo stali. Narodnje smyslleni Bretonojo maja wjeso to wschо sa hrožnu ironiju, kotryž mějesche pschedstajowaczi, tak Bretagna holduje Franzowskej. Něschto lět do swětoweje wójny běchu tutón pomnik stajili, kaž widźimy, niz po woli wschitkich Bretonow. Tajki podawk wěsо hišće wjetschu nedźownosć sdobudźuje hač swjedźeńska rosprawa, dokelž njerěcźi nikomu po hubje, ale pokasuje, kajka wěz je, mjenujan so też Bretonojo se swojim narodnym pokojenjom spokojom njejeu.

Němšce nowiny w pohudźowanju tutoho podawka pschesjene njejeu. Jene jón mjenuja demonstraziju bjese smožka a skutk hłupych hólzow. S druheje strony pak — njsch je to nětko pscheczelne smyslenje sa mały lud abo njepscheczelne smyslenje pscheciwo Franzowsam — so pokasuje srosumjenje sa Bretonow a wustupowanje jich aktiwneje strony. Jena tajka němska nowina pische:

„Ludźo, kotrіž tutón podawk sasudźuja, nimaja srosumjenja sa cźesću potłoczeneho ludu. Mały narod, kotryž po schtyrista letnym nadknjeżstwu hišćeze ma woporniwych ludźi, kotrіž swoje bycźe a tyczje na hrackі stajeja sa swoju narodnu ideju, njeje morwy. To je sjawne." W běchtaj na kongresu narodnych mjeńschin w Zenewje też dwaj zastupjerjej narodnych mjeńschin w Franzowskej a to jako wobkedźbowarjej; jedyn z njeju bě Bretona. „Swět — tak pische pryedy zitowana nowina — tehdy na to dźiwał njeje. Snano nětko „hłupy" skutk w Rennes jemu wocźi wocźini, so pósnaje, so też Franzowska je stat na

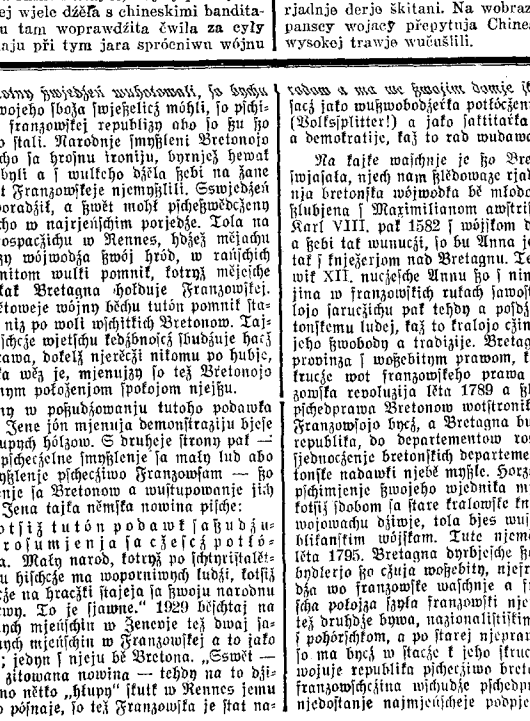

Wojowanje Japanskeje přećiwo chineskim banditam. Wot toho časa, hač su so wojerske wojowanja mjez Janpanskej a Chinu zastajiłe, maju japansky wojacy w Mandźuskej wjele dźěła s chineskimi banditami. Tuči ludźo su tam woprawdźita ćwila za cyły kraj. Japansky maju při tym jara spróčniwu wójnu w małym wjesć, dokelž rubježnicy we muž wysokej trawje jara dobry wukhow namakaju. Wězo też přećiwo lětadłam su banditoje we wysokej trawje wurjadnje derje skitani. Na wobrazu widźimy, kak japansky wojacy přepytuja Chinesu, kotrehož su we wysokej trawje wućuslili.

Něšto wo małym ludźe Bretonow

W dołhowjeczornym rózku Franzowskeje žaha pola do Atlantiskeho morja, kotrejež wobydlerstwo njeje franzowskeho rodu. Krajina rěka Bretagne a ludźo mjenuja Bretonojo. Tutej mjenje pokajujetej pschiwuslnistwo je starymi Britami, splahom keltiskeje swójby, kotraž w sastarsku dalske strony wjeczorneje a srjedźneje Europy wobydleschе.

Bretonojo wopuschczichu — cźehodla, njeje znate — we 4. letstotka swoju britisku domińu, dźensnischu wódźelsku, a sapołdlichu so pschi napschećiwnym brjohu w nejschérokeho morja. Lud měješesche swopředka swobodomorodneho wójwodu, doniž jón zhebi franzowskі kral njepodczisny. Tak bu njewotwisne wójwodstwo franzowskej provinzu.

Njedźiwajo toho pak sathowachu zhebi Bretonojo swoje narodne žiwjenje. Geografiske pokojenje kraja to połkupy tomu połćkowaschе. Franzowschczina móžeše jenož i jeneje strony na Bretonow słutkowacź. Wětšinu je nětdźe 9 stow tyšac, z kotrychž znadź 4 sta tyšac też franzowski rozumja.

Kraj je pomérnje khudy. Je nimale jenotworna, jara wětrojta wyšoka runina. Najwyschscha hora schcza so 417 metrow wyschе morja. W srjedź kraja je mnoho hole, hdyž wowaj plahuja. Na nižinach pschi morju plahuja konje a howjasy stót, a wěki a morjo poskitaja na rybačstwo a łódźnistwo. Brjohi su žiwjeticha pschistupne a maja mnoho cźichich kutow a dobrych pschistawow. To krajnu khudosć trochu naruna, kotraž wschak bě sdobom je schtitom bretonskeje narodnosće, pschetož do khudeho kraja so Franzowojo njeczistchczachu.

Njedźelu 7. žnjeńca chyzchu — Franzowsojo znadź radostnischo hač Bretonojo — 400lětne sjednoczenje bretonskeho kraja s Franzowskej wošwjeczicź. W bretonskim městaczku Vannes běchu tohodla je swuczenej

Někotre dźeśi nimaja ſkoro ženje łóſcht k jědźi, haj ſo tomu wobaraja. Maja naſtajnje na nju nješto wuſtajeć a ſu njeſpokojne. Cźim lěpje je jědź pſchihotowana, cźim mjenje ſkładźi lubuſchkej. S dobrym nicžo njewuczinniſch, ale też nij ſe ſtom. Sſyſhy běża ſ rěkami. Tu rěka, to njewobſchéwowacź a jednore jědźe pſchiprawicź. Jara derje ſkutkuje, hdyž „jenicźke“ dźěcźo ſ cźerjódku druhimi ſobu jě, kotreż njeſmu tak ſapleniźene. Taſki pſchikład wuſkutkuje druhdy dźiwy.

Druha ſtupina „hubjenych jědźkow“ ſu „klabuſchkojo“, to rěka dźeśi, kotreż ſu cźelnje ſłabe abo ſu w ſwojimi roſwinowanju wrócźo woſtałe. Sſu to ſwjetſcha ſchwiſne, nežne dźeśi, poła kotrychž krej normalnje njeſcźerpe. Jich nerwy ſo lohko roſhorja.

Tuthych k porjadnej jědźi wabicź, je wjele ſe'erpnoſcźe trěbne. Tajkim dźěcźom dyrbja ſo pſchiſłódne jědźe dawaś, tola niz pſchewjele nadobo, ſo ſo żołdk njetrjebawſchi njepocźeźi. Pſchi tym dyrbi miloſk napſcheco druhim wotmjenjazym jědźam wrócźo ſtupicź. Tajke dźěcźi ſłuſchcźa do ſerialnych kolonijow. To je ſo k dobremu wuſkutkowało. Pſchi tym cźini pſchikład druhich dźěcźi wopraſnidźe dźiwy. Też pſchemėnjenje wothładanje a jědź, tohorunja druhi powětr a wokolina.

Tśeśa ſtupina „hubjenych jědźkow“ ſu tak mjenowani „pſychopatoja“. Jich ſadźerjenje móże wokolinu do ſadwólowanja pſchinjeſeś. Tu dyrbi lékaŕ ſa winami ſłědźiś. Wotſtronjenje tajkeje njeſpódnoſeje je jenož potom możno, hdyž ſu ſo duſchine ſakłady wuſłědźiłe.

Z Kamjenskeho wokrjesneho wubʼerka

Wokrjeżny wubjerk Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa wotmě ſwoje poſłednje poſpjedźenje ſtrjedu 12. oktobra. Mjes ſdźělenjemi wojſewi pſchedźyzda hamtſki hejtman dr. ſ Zobel, ſo też Budyſko-Kamjenſka ſtatna autobuſowa cźara w měſazomaj julliju a auguſcźe ſ njedoſtatkom dźěłaſche. W julliju pſchijězdźi 2662,75 hr. a w auguſcźe 2085,09 hriwnow.

Kukowſkemu ſyſkawnemu ſwjaſkej pſchiſwoli wokrjeżny wubjerk k wudawkam ſa ſyſlniſchi ſyſkawny motor, kiž 5000 hr. wucźinja, 200 hr. pſchipomoznje.

Pſchi nětcźiſchej cźiwili ſ pižmowymi ſchcźurkami wobſamknu wokrjeżny wubjerk, ſo wokrjeżny ſwjaſk njedźiwaju hoſpodarſaju cźeźeko cźaka k łoſerſkej premiji, kiž 1 hr. wucźinja, ſe ſywoſich ſrědkow 50 pj. pſchida. W lěcźe 1932 je ſo w Kamjenſkim wokrjeżu 141 a w lěcźe 1932 hacź do tónza ſeptembra 228 pižmowych ſchcźurkow popadnyło.

Wokrjeżny wubjerk dowoli wobſamknjenje Wóßlinczańſkich gmejniſkich ſaſtupnikow, kiž § 3 gmejniſkeje wuſtawy tak pſchemėni, ſo móże ſo wjeſnjanoſta na 12 lět ſaſowoliś.

Přilopk

*** Rěpowy wóſ pſchejédże hólza.** W Deuzenje poła Borny ſo ſo ſtrjedu wjeczor wobjarujomne ſmjertne njeſwoje. Ratař Sch. jedźeſche ſe ſwojim ſapſchahom do dwora domoj. Sſydomlětny hólz, kiž běſche na wóſu ſedźał, pſchi ſajeźdźe do dwora ſ wóſa padźe a wóſ jeho tak cźeźko pſchejédże, ſo hólz na to wumrě.

*** Wulki woheń w mecklenburgiſkej wſy.** Schtwórtk wjeczor wudyri woheń w ſarjeſej brózni mecklenburgiſkeje wſy Pichera poła Ludwigsluſta. Pſchi ſylnym wětſje pſcheneſe ſo woheń ruce na wiſchitke ſuſodne twarjenja, kiž běchu ſe ſłomu kryte. Pjeć wobjedźerjam ſo domiſe a hoſpodaŕ ke twarjenja ſe wſchitkim inventarom a žitjemi ſpaliſchu.

*** Drohe běrny.** Njeſbožo mějeſche paduch, kiž na poln poſe. Wažyſ běrna we wokolinje města Wittenberge pjeć měchow běrnow hradny, kiž běſchę wobjedźer pſches nóz wonka woſtajił. Jako wobjedźer najaſtra po ſwoje běrny pſchińdźe, namaka na měſtnje, hdźeż běchu ſtałe, mſdowu tiſtu i 42 hriwnami pjenjes. Dokelž pak wobſtradnjeny wobjedźeŕ mėnſ, ſo je pjeć zentnarjow běrnow i 42 hr. pſchedrobno ſapłacźene, je wón běrnoweho paducha ſjamnje namołwił, ſo by ſo ſ nim wo běrnowej płacźiſnje dojednał.

*** Spěſchnik w Mexiku nadpadnyli.** Rubjeżna zwólba nadpadże ſpěſchnik, kiž jědźi mjes měſtomaj Guadalajacu w ſtaćje Jaliſko a Mexikom. Wyſchnoſcźam pak je ſo poradźiło nėkotrych banditow ſajeć. Po ſdźělenju wopiſchnoſcźow ſu 12 nadpadnikow ſaſtrěliłi.

Se ſchule.

„Schtó ſ waſ móże mi nėkt praſiś, ſchło je wrócźo praſcha ſo wucźeŕ.

Jank poſtanje a praji: „Ach, knjes wucźeŕ, nicžo dale hacź błóto, ſ kotrehoż je zyka juſchta wuttkóczena.“

Hospodarſki rozhlad

Wutoru 18. winowza 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 pólſk złotych	47,30
1 jendźelſki punt	14,485	100 čěſkoſł. krónow	12,485
100 ſwajc. frankow	81,24	100 franc. frankow	16,52

Burſa wczera ſ měrnym wilkowanjom do nowego tydźenja ſaſtupichu. Kurzy akzijow ſtuchnje poſtupichu. Rentowe a dołżne liſćiny mėſachu wſchelake kurſy.

Produktowe wiki jewjachu wczera ſaſo jara měrne mjeſnowcźo. Pſchecźiſnu ſo ſėdma pſchemėneńcźa. Na Barliniſch wikach jenicźku pſchepiſa 5 pj. poſtupi. Na Drjeźdźanſch wikach ſo płacźiny parnjo pjatkej ſtyłu njepſchemėnichu. Też w termińowym wikowanju běchu pſchemėnjenja ſtuchne.

Zrunoſ płacźeſche wczera w Barlinje:

Pſchenicźny 10—10,10 hr. (10,10—10,20 hr.),
rožki 7,85—7,95 hr. (7,80—7,85 hr.),
jećmjenja naſe njeſo 8,75—9,25 hr. (8,70 hr. hacź 9,20 hr.),
jećmjenja naſymſk. 8,35—8,70 hr. (8,35 hr. hacź 8,65 hr.),
wowſa 6,75—6,95 hr. (6,75—7 hr.),

w term jaſnym wikowanju:

pſchenicźy:

ſa oktober: 10,73¾ hr.),
ſa dezember: 10,67½ hr. (10,80—10,77½ hr.),
ſa měrz: 10,82½ hr. (10,85—10,90 hr.),

rožki:

ſa oktober: 8,32½ hr. (8,36¼ hr.),
ſa dezember: 8,32½ hr. (8,41¼—8,38¾ hr.),
ſa měrz: 8,82½ hr. (8,57½—8,55 hr.),

w Drjeźdźanach:

pſchenicźny 9,80—10,05 hr.
rožki 7,75—8 hr.,
jećmjenja naſe 9—9,70 hr.,
jećmjenja naſymſk. 7,70—8,50 hr.,
wowſa 6,60—6,90 hr.

Wiki rěpcźo ſ ſtu wczera w Drjeźdźanach.

Pſchiſtnuli běchu pſcheneſene howjadowe a ſwini, tola też cźelatow bě wjazy hacź nadjeſ na wiſach. Tohodla bě bjes dźiwa, ſo ſo ſwińſke cźeźko pſchecźerwjachu a tšchi ſo nje tyſe'ſchim nakam ſmiſche. Cźe ſ tuchne ſwińſke wſchak běchu ſtóźe ſadne. We łoſke ſwińſke a ranzy njerodźachu, tehodla běchu płacźeſ ſwy ſyłnicźkich ſtóźcźene. Też cźelata ſo cźeźko pſchecźerwjachu a ne wſchěch ſpuſtnicach we płacźiſnje rozpuſchcźewachu. Jara ſchpatne wiki mėſachu ſwińſke. Hižo wot ranja płacźiſnje we wſchěch oraźiach popuſchcźewachu. We łoſki ſyłni ſtóźi ſyrja nje ožiwichu.

Sedmniſa na pſchejédźanjowanje:

ſtrjedu 19. winowza:

w Dažinje w Kalichej hoſcźencu dop. w 10 hodź.: ſtarſcha jałowja,
we Wutkim Cźiſku w Nikolaicy hoſcźencu dop. 1/2 9 h: wucźah. 6 ſoo, łėhańſki ſtej,
w Mucźowie w hoſcźencu dop. w 9 hodź.: wucźahowaze bido,
we Wutkich Sdarach w Strembleż hoſcźencu dop. we 10 hodź.: motorſke koło, muż. kolejy,
w Běrjowje w hoſcźencu „Ke krónje“ dop. w 10 hodź.: Schpihelej, radio, bjież. maſa, gramofon, ſtr. mofonowy chamor, verſiko, drastowy chamor, kuch. wy chamor, wſchelake wuhla, klawěr, piſ. bjuro, gramofon, ſofa, ſtel. cźahanik, wſchelake ſtroje, hniſ. ſ
we Wojerezach w hoſcźencu „K ſwėdźe“ dop. w 11 ſ 4 kuluchow tkaninow na muż. wobleki, ma kujeſorſke iſtuby, gramofon, ſofa, nurėſne tworſ, jaza maſchina, klawěr,

wutoru 6. dezembra 1932:

we Kamjenzu na ſudniſtwje dop. 9/10 hodź.:
Khěża, ſ nėkotrych 5/8 kóża pola, ſłuchy Marji Gaſ rodź. Kuckankez we Wortkejach. Hódna 15400 now. Wopaſna pokładuja 13 800 hr,

ſtrjedu 14. dezembra 1932:

we Wojerezach na ſudniſtwje ſtwa 85 dop. w 9 ſ
Zirnojeſ, 37 jutrow wiſka, ſłuchu Sa
we Sſalowje poła Kulowa.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito i wolijowe ſwiny ... ino 1932 we newak 10 ...

Płaćizny po złoty hriwnje.

	17. 10.	15. 10.		7. 10.	15. 10.
Pšeńca	200-201	194 2 1	...	—	—
rožka	157-159	157 159	woka	17,2-23½	7 23
jećmjeń, nat.	—	—	wólna lupina	—	—
jećmjeń	175-185	175-185	bolte lupiny	—	—
wowſ	135 139	135 139	seradella	—	—
kukuricа	—	—	rans. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	25 28,2	24,0-28,2	lany wosuſk	10,3-10,5	10,3-10
rżana muka	20,3-22,5	20 3 22,5	ſuch. truhaně	4,20-4,50	9,20-9
pš. wotruby	8,4 7	8,40- 75	h. rnj. krušk	—	—
rżane „	8,40-8,6	8,4 -8	ſyno, 50 ke	1,90-2 2	1,90-2
raps	—	—	rżana ſłoma	0,65-0,80	0,65-0
hróch Viktor	22,0-26 0	22,0-26	pšeńč. „	0,45-0,6	0,45-0
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,6	0,45-0
pjeſuški	—	—	jećmj „	0,45-0,6	0,45-0

Drjeźdźanska burza (17 10.)

Pšeńca 76 kg	196 201	běrnjace kružki	—
rožka, 70 kg	155-160	pšeńč. wotruby	9,00 9,30
naſětni jećmjeń	180-194	rżane wotruby	9,40 10,40
nazymſk jećmjeń	—	pšeńčna muka	37 00 39,00
wows	132-138	rżana muka	25,00 26,00
ćefw eny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	9 00 9 20	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznego ſkotu na Drjeźdźanskich ſkótnych wikach.

17. oktobra

301 wol., 354 byk., 285 kruw., 181 jałoc., 675 ſ. 781 wowc., 3042 ſwini.

Płaćizny za

woły: 1. 30—33, 2. 26—29; 3. 23—25; 4. 20—22;
byki: 1. 28—32. 2. 24—27, 3. 20—23, 4. —;
kruwy: 1. 26—29, 2. 21—25, 3. 14—20; 4. 10—
jałocy: 1. 29—32, 2. 23—28;
wowcy: 1. 30—33, 2. 35—38, 3. 26—29;
ćelata: 2. 47—52, 3. 42—46, 4. 32—34, 5. —;
ſwinje: 1. 48—50, 2. 46—47, 3. 45—46, 4. 43—44, 5 40—42. Rancy: 37—42.

Měšćanske dźiwadło

Cyganski baron.

Opereta w 3 jednanjach.

Zo ſo tuta ſtara rjana Straußowa opereta ſtajnje zaſo lubi, zo ſo woſebje lubi w tak wuſtojnym předſtajenju, kaž to w naſim dźiwadle widźimy, dopokaża hižo fakt, zo móżeše ſo tak husto na programje woſpjetować. Wjele wučini pŕi tym rjana we wſchěch rhytmach a barbach ſo zybołaca Straußowa hudźba, kotruž kapałnik J. K. Kocźk ze ſwojim orchestrom jara dóſtojnje wuwjedźe. A kak derje ſu ſo jenotliwi hrajerjo do ſwojich rólow zaźiwili! Nėkotry extemporе, ſo na politiku naſich dnjow poćahujo, pŕekwapi dom. We wulkej formje ſtaj woſebje dir. Syguda jako Kálmán Zcupan a Fred Kittler jako Conte Carnero. We ſpěwje wuſtupi woſebje wuſpěſnje Waltař Fitzsche. Njeſmėmy też zapomnić Trudu Conradec khwalobnje wuzběhnyć, kotraż w ſpěwjo a w hraću wubjernje cyganku poda. Samo płaći za ješnu cyganku Hana Barkline. Woſebite pŕekwapjenje wjeċora je nowowobſadźenje róle Sandor Barinkay, kotruž naš najnowši tenor Jonny Willers hraje a ſpěwa. Mėjachmy hižo loni w operje Toska ſpěwne kwality tutoho wumėlca woſebje wuzběhnyć. Mózemy wězo wot njeho za tutu hrajerſku ſaiſonu najlěpše wočakować. Hlóſ je derje wukubłany, kliniči w kóždej powazy pėkinje mjehko— tola ſedźi zdźeła khětro daloko zady. Hraće tutoho wumėlca budże ſo pŕi dalſich woſpjetowanjach hiſće dale wuhładkować. Postawa Sandor Barinkaja bě ſympathiſka.

Wopyt mohł wčera lěpſi być. Operetu njech ſebi kóždy, štóž ma nėkak możnoſć k tomu, wobhlada.

-n-

Filmowy hrajeŕ Fritz Kampers ćeźko znjezbożił.

Njedźelu rano w nawječornym dźělu Barlina ſtaj automobile do ſo zrazychu. Pŕi tym ſo 41lětny filmowy hrajeŕ Frye Kampers ćeźko zrani. Tu wo ſmy jeho wobraz.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Wokrjeżne hejtmanſtwo Drjeźdźany—Budyſchin pokrywnu ryhowanku 3 k potwarjenjſkemu planej a 6. dodawk k temu pſchiſłuſchazeho měſtneho ſakona wolilo. S pokrywnej ryhowanku ſtaj ſo pſchemėnjenja poła dróhow 11, 12 a 13. Po § 25 twarſkeho ſakona płacźi pokrywna ryhowanka ſ tutym wozjewjenjom jako ſwjeżcźena.

W Budyſchinje, 10. oktobra 1932.

Měſchćanſka rada.

kulturnje a hoſpodarſcy ſchkoduja. Njewuſtawajcy ſo narodnje ſmyſłeny dźeł bretoniſkeho wobhdźeſtwa wo to prózuje, ſo domjaza rěcź doſtanje w domiſnje też we ſjawnym wobthodźe pſchedprawo pŕed franzowſkej rěcźu abo ſnajmjeńſcha ſamužne prawo, wėſo też w ſchuli. Po ſwětowej wójnje, kotraż je też Bretonam cźeźke narodne woporу napokóźika, je narodne žiwjenje cźiſliſche hacź pŕedy; narodne žadanja ſahaja dale a wupraja ſo raſniſcho. Tola njeknjeżej jednota mjes žadacźelemi: jeni žadaju jeniczny doſahaje dźiwanje na bretoniſku narodnoſcź, jeni k tomu hiſćhcźe woſpjetite ſarjadowanje, jeni ſamoſarjadowanje a jeni doſpołne wuſtwobodźenje ſ franzowſkeho nadknjeżſtwa. Franzowſcy nazionaliſcźa, niż wſchak zoſtu franzowſki łud, maja wſchitkich ſa njepſchecźelelow Franzowſkeje abo ſnajmjeńſcha ſa njeluboh a ſdźěła ſtraſchnych ſchkerjedźakow a khwała ſebi „mėrnych, ſpokojnych, rołumnych“ ludźi, kotrіż „runje tak derje a tak rad“ franzowſki rěcźa kaž bretoniſcy. Cźi kotrіż ſo doſpołnje franzowſki ſmuća a bretoniſku maćerſcźinu ſabudźa, ſu jim wėſo najlubſchi. Stajnje ſo pokaſuje na tutych ludźi, na jich pſchihotowanoſć k Franzowſkej, na ſwėru, ſ kotrejż ſo k ſhromadnej wótcźiſnje maju. Podawk, kajtkі je ſo nėtko w Rennes ſtał, wėſo łaž błyſk doſcź njeſnate położenje roſſwėtli. Sprawny a mėrny cźłowjek, kotryż kóždemu ſwoje ſboże pŕeje, pózna, ſo tu knjeżaze worſchty wopali wuſtupuja, hdyž ſo jich ſadźerjenje łaž njepſchecźelſcźo ſaćuwa.

Ale tajke ſu narodnje pŕichepjate knjeżeŕſtwa wſchudże. Jako by ſpokojeny ſtaćan ſtraſchniſchi być hacź njeſpokojny! Jako by njeſpokojnoſcź dźěła ſtaćanow ſtat ſtruchźiła! Wėſo je ſtrach wulki, ſo tajka narodna mjeńſchina poſtupuje a ſo ſpěſchniſcho wuwije hacź knjeżaze lud a jón ſtónczne pŕicheżahuje poraſy!!! Jako njeby na ſwėcźe wėcźſtſich njepſchecźelow było! Njedźiwajcy modernych wuſtawow knježi hiſćhcźe pŕeſeo ſtara „ſtaatsraiſona“, to je wożebita druźina mudroſcźe, mjenujcy njemudroſcź, ſebicźiwoſcź a njepſchecźelniwoſcź. Hdy pſchińdźe pſchijomne lėto Kniesa?

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihličišćerja, zap. dr. z w. nak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń łěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 246 — Budyšin — Srjedu, 19. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němska so znowa zapowědźiła, so při štyrimocowskej konferency wobdźělić

Jendźelski późłanz Newton w Barlinje je pónjedźelu popołdnju znowa pola němskeho zwonkowneho ministra z Neuratha pobył, so by jemu sašo pischeprošenje na schadźowanje konferenzu w Genfu pischepodał. Neurath pak je jemu wotmołwił, so Němska znatych pischiźnow dla Genf jako konferenzyne městno wotpokazuje.

*

Jendźelski ministerski president Macdonald je pónjedźelu pschi hrjedanju, kotrejž je jemu k cześći dźěłaceńka strona w Londonje wuhotowała, ważnu rěcź měł. We njej je tež praschenje wotbronjenja a němske žadanje za wotbronjenjom rospominał. K praschenju wotbronjenja Macdoald praji: „Schtož Genf nastupa, njemože žeby jendźelske knježerstwo Europu bjes Swjasta Ludow pschedstajiło. Na tym njeje ženje nichtó dwělował. Satkitujemy Swjasť Ludow a zakitujemy wustawti Swjatka Ludow. Pschetu žeby wotbronjenje, kotrejž wopraudźe pomha měr pschihotowaćz. Tole praschenje dyrbi žo prjedy rosrišaćz, hač móže wotbronjenje sfutkowaćz. To je praschenje, kotremuž dyrbimy do wočow hladaćz.

Němska jara derje wě a je hižo wot někotreho czasa wědźała, so žo Jendźelska — na tymle zyle moralistim podłožu — němskemu pschećzu njepschećziwja, so by žo Němska na wotbronjajej konferenzy jako runoprawna wobhladała.

Němska też wě, so žo jara wo to staramy, so bychu Němska a jejni žiwotodża wjazy dowěrjenja k žebi měli. Tole njeżebićzime pschećze na naschej stronje je a je bylo jedyn z wodźaznych samerow politiki jendźelskeho knježerstwa. Hdy by žo nětkole dopjelniło, bychu sćěhowki zawšsće wotbronjenje połožiłe.

Wjcho na to pokazuje, so dyrbi žo powschitkownje wo němstich žadanjach dojednaćz,

niz jenoż wo jenym dypku, a tohodla dyrbimy wschě němske žadanja znaćz. Hdyž budźe žo doskpilomne dojednanje pschihotowaćz, by Němska dyrbjała dopósnaćz, so dyrbi pschitomna bycź a so dyrbi z nami wschitkimi žiwoje měnjenja saměnićz, so bychmy nuznu wědomosćz dostali. Jendźelske knježerstwo žebi pscheje, so by Němska sobu schła, so bychmy na kónzu žiwojeho rosprajenja kaž jene wotpóžkanstwo psched wotbronjaju konferenzu stupiwschi móhli rjeź: „Wy sće tčzazy wostali, my pak tónle pschinoschk k wotstronjenju sadźěwkow pschinjesemy.

Najhłubje wobjarunju, so drje je Němska pokazała, so je swolniwa, žo pschi tajkej konferenzy wobdźělićz, so pak žo sapowěda, do Genfa pschinjez dla pschicźinow, wo kotrychž njewěm, schto wospschihoja Khutnje žo nadźijam, so najnowische złowa Němskeje njebudźa jezne posledne złowa.

Sakski sejm

Debatta wo rospuschczenju sakskeho žejma.

Sakski žejm je žo po wjazymnožaznej pschestawzy wuteru sašo zhromadźił. Na dnjowym rjedźe jako prěni dypk namjet **nazionalnych sozialistow na rospuschczenje žejma** stejesche.

Hdyž bě president **Weckel** požedźenje wotewrił, sapisowaš **Günther** mjes druhim

list sapósłanza Fischera w Plawnje

cźita, z kotrymž tón wojjewi, so je z nazionalno-sozialistiskeje strony wustupił.

Jako thory je žo sapóžłanz **Claus** je statneje strony samolwił.

Prezidentowemu namjetej, so by žo dnjowy porjad **je sozialdemokratiskim namjetom pschećziwo Papenowemu knježerstwu** rosčěrił, němskonazionalni napschećziwo rěcźachu, dokelž je nětcźiske jednanje njesyjednanje, kotrej dyrbi žo na najnuznischo wobmjesowaćz. Dnjowy porjad njeźnjě žo potajkim po podłožu wobkhodneho porjada rosščěrićz.

Nazionalny sozialist **Studentkowski** na to

namjet na rospuschczenje žejma,

kotryž je jeho frakzija 24. septembra podała, rostožowasche. Po nim je **žo nowowólba do sakskeho žejma dyrbjała je wólbu do němskeho žejma sjednoczićz.** Dokelž žo wo namjecze hakle nětkole jedna, wón w tymle nastupanju žiwoj podłožk słužbi. Rěcźnik měni, so mamy w Sakskej spodźiwne wobstejnosće. Hdyž žu hewak sarjadowaze knježerstwa byle, žu žo wone z nowym kabinettom abo z němskim komisarom wotměnile. W Sakskej mamy kabinett sastojnikow, kotrehož žwohstawny móža žo wožobinšy cźesni muzjo njenowaćz; wone pak njeżžu na žane waschnje na žejmowe wobsamknjenja swjasane. Wo porjadnym wustawnym žiwjenju njemože žo rěcźeć.

Mjes tym so kommunist **Renner** namjetej na rospuschczenje žejma pschihłožowaschе, žo sozialdemokrat **Büchel, dr. Wilhelm** z hospodarstseje strony a němskonazionalny **Siegert** pschećziwo njemu wuprajichu.

S tym bě dóšł namjeta na rospuschczenje žejma rozsudźeny. Wón žo pschećziwo hłosam nazionalnych sozialistow a kommunistow sacźiny.

*

Na to sozialist **Schleinitz** a kommunist **Herrmann** namjetaj žiwojeju stronow na sawjedženje ponuzneho skutka sa dźěłonjemějerjow, sozialnych a malych rentnarjow a wójnišich wobschkodźenych sastupowaschtaj. Dokelž gmejnam a gmejnskim swjasam njeje wjazy móžno, trěbne pjenježne žrědki swjesćz, so by žo njesasłužerjam z podawanjom žywobya a tepidła w blišcej symje ponuzu poschikita, by žo dyrbjało němske knježerstwo namołwjeć, so by na nusu Sakskeje bóle dźiwało a žrědki k wołožanju najwjetscheje nuzy podało.

K tutymaj namjetomaj **sfutskowny minister Richter** praji, so je žo jakske knježerstwo wjazy kročź pola němskeho knježerstwa prózowało, so bychu žo kratosće nuzowych wukasow wołožiłe. Hakle kónz septembra je ministerski prezident **Schieck** sam němskeho kanzlera na katastrofalne położenje jakichi spomoženskich swjasskow kedźbliweho cźinił. Hdyž žu žo w Sakskej hischcze powschitkowne pschehpušcźane podpjeranjske žadźby płaczśe, je to we wjele gmejnach gmejnske finanzy dospołnje rošćěrpałko. Němšći stat za pschichod w synskich mězazach **wobzbite žiwobne pschiražki ludi,** dale chze němskostatnu pomoz na 60 miljonow w oktobrje a na 65 miljonow w nowembrje powjetschićz. Wopraudźe nuže tež jenoż němšći stat pomhaćz, pschetož sakski stat njemuže wjazy wotkrjeźnym sastarazym swjasam z pschidawkami za symske sastaranje wupomhaćz. Dale budźe žo sakske knježerstwo prózowaćz, so by na němske knježerstwo sfutkowało, so bychu žo pocźežowanja sakskeho **industrijowego wuwoja** wotstronile.

Hugenberg wo kontingentowacej politicy

Nadpad na dr. Luthera.

Tajny radźicźel **Hugenberg,** wjednik němskonazionalneje strony, je pónjedźelu we **Lübecku** wólbnu rěcź měł, w kotrejž je žo wo praschenju kontingentowanja wuprajił. Forma sawjedženja kontingentowcho systema, dr. Hugenberg praji, njeje jara žohnowna była; pschetož

tajte nješchtc žo z jenym rasom cźini, nichtó žo njeje žměł prjedy wopraschecź.

Kontingenty bychu žo dyrbjałe tak rosdźělićz, so by jednotliwy zuzy kraj wěstu wulkosć hišchcze dowoleneho dowoza dostał. Tale wulkosć by žo dyrbjała po tym wumjerićz, w kajkej mjerje je němšći wikowanšti **wobthad** z pocźežnym krajom aktiwny. — Hdyž je nětcźiske knježerstwo pschi sawjedženju kontingentowanja hinak postupowało, ma žo to w jenym nastupanju wodźazym mjam porokowaćz. Pschehladali žu, so žo nowe methody njemóža se žohudźělaćerjemi w politistich praktikach zawjesćz, kotrejž žu lěta dołho **pschećziwo tymle nowym methodam wojewali.**

Dojednanje kontingentow, Hugenberg dale praji, je stónčnje jednorisćhe hacź systemom dewisowego hospodarstwa, pod kotrymž Němska nětkole cźerpi a kotrejž

pod internazionalnym wliwom stejaza němskostatna banka nałožuje.

Němska dyrbi pschede wschém tónle systemu wotbyćz. S nim wukraj po puczu pyches němskostatnu banku žwojemu **wliwej hacź do najnježnischich stawow naschcho hospodarstwa hacź dawa.** So by žo tónle system wotstronił, bychu žo dyrbjałe po puczu wuprawjenja dołhe němske płaczenja danje a wotwlaczenja sa wukraj na sumu snižiłe, kotruž móże Němska w formje wuwoza twarow saplaczićz.

Nječźišcha němskostatna banka, dr. Hugenberg na kónzu žwojeje rěcźe praji, kaž cźeźka khodojta na zyłym němskim hospodarstwje leži a pschezo znowa naprawam jadźewa, kotrejž bychu mohłe Němšću a zyły žwět k wotkhorjenju dowjesćz a kotrejž i inflaziju abo podobnym nimaju niż najmjenischcho cźinicź.

Zelena fronta kontingenty žada

Selena fronta je źiłedowazy telegram z podpisnom Brandesa, hrabje Kalkreutha, Hermeja a Fehra němskeho kanzlerej późłała:

Dotalny běh jednanjow wo kontingentowanju je pokasał, so žu naschе warnowanja psched dotal naložentym methodami wopraunjene byłe. Tehodła naležnu próstwu wospjetujemy, jo bychu žo tele **jednanja hnydom zastajile,** kotrychž pokaczowanje położenje jenoż pocźežnje. Njeźmócny knježerstwu dwělowaći daći, so němske ratarstwo žo žadanja dźerži, so žo **kontingentowanje rucze pschewjedźe,** a so žo wocźakanje, so němske knježerstwo žwoje wospjetne žlubjenje dopjelni. Dalsche konidźenje ły dowěrjenje ratarstwa do rosčudźenosće němskeho knježerstwa, so chze wobsebje burikemu ratarstwu pomhaći, rostschahło a z tym położenju nastacz dało, na kotrehoż tkutnosćz dorasnje pokazujemy. Němske knježerstwo dyrbi njesujeżnym wobstejnosćam kónz cźinicź, so burstwo, wot kotrehoż wusstrowjenja wobstrowjenje Němskeje rosčudźnje wotwisuje, w pschezo spěchnischo rosczaznym wobžahu hospodarskej krisy jako wopor pschipadnje.

Nowe ruske skazanki

Pschelakе wotnoszki němskeje industrije z Ruskeje wo podawanju nowych lokomotiwow, wosow a druheje potrjeby za ruske żelesniży jednaju. Ruske skazanki bychu nětko 100 hacź 150 miljonow hriwnow wuczinile. Swopředka dyrbjachu žo podawanja hižo w nowembrje sapoczeć. Jednanja su pak žo, dokelž finanzne praschenje wospschite wobcźežnosće cźini, dłše. Nuzowo žebi **dalokе termije za sakładzenje žadaju,** schtož na němskej stronje wobmyślenja zbudźuje. Na druhej stronje stakne rukowanje ważnu rólu hraje. Wo stejischcźu němskeho knježerstwa njeje hischcze niczo znate. Jako wěsće pak móže žo wobhladaćz, so industrija w žiwojim zulku njemóže risiko žana njesćz.

Němske wotpósłancstwo w Parizu

Němske wotpóslanstwo, kotrejž je z italskim knježerstwom w Romje wo kontingentowanju jednałoż, je wuterił do Parisa pschijełło, so by też tam rosprajenje wo kontingentowym praschenju sawjedł. Rosprajenja z francowskim knježerstwom su žu žyrjedu sapoczałe.

Briandowy dowěrnik za zakhowanje měra

Pschi hosćźinje w Chateaulinu je pónjedźelu radikalnej lewizy pschisłuschazy sapóžłanz Daniélon, kotrejž je Briandowy wožebity dowěrnik był, rěcź měł. Praji, so budźe ministeriki president Herriot wschě žwoje cźelne mozy a žwoje dałoko widźaze duchowne wóčko trjebaćz, so by měr w Europje zakhował, w kotrejž žo wójniski duch hiba. Rěka to, so hižo widźa, so žo wójna bliži? Sawěsće niz! Tola dokelž móže hospodarska nusa, kotraž dźenża na Europu tłoczi, žo za wójnu wumuzići, dyrbimy žo prózowaćz, so bychmy wschě politiske njedorozumjenje rosehnali. Dyrbimy za puczemi a žrědkami pytaćz, z kotrymiż by žo hodźiło njeporjadaći w hospodarstwje wotpomhaćz. Hižo Briand je rzekł, sapóžłanz žwoju rěcź stónczi,, so je cźežo, měr zakhowaćz, dyli wójnu rospulaćz. So by žo wójna rosputała, je jenicźkeje hodźiny, jeneho machnjenja trjeba, so pak by žo měr zakhował, na tym dyrbi žo wot ranja hacź do nozy njeschestawajzy dźěłaćz.

Francowske plany w Španiskej

Parizšti dopisowaŕ Londonskeje „Daily Mail" pische, so žo za francowskim namjetom, po kotrymž dyrbja so brónjowe šklady w Schpanskej sakóžicź, wjele wjazy tihowa, hacź je na prěnje połahdnjenje spóstnaćz. Poskazuje na francowske plany, schpanske połnózno-połodnische żeleznizy z francowstimi pjenjesami wutwaricź. Tele plany žo na niczo druhe njemerja, **hacź je by Francowska mohła w padźe wójny žwojich franzowskich wojakow hižo w jenym schpanskim pschistawje na kraj wunadźicź** a po żeleznizy do Francowskeje dowjesćz. S tym bychu žo strachi wójniskeho pucza tkěrko smjesćhiłe. Hdy by žo Schpanjska swjasakcła Francowskeje sčzinika, bychu też pschistawy na Balearskich kupach

Franzowsam wotewrjene byke. S tym so cjary sa transport franzowskeho wójska z Afriki po mórjach daloko pschecjiwo nadpadam z ranja schkitake.

Belgiska swoje mjezy wobtwjerdźuje

Belgiska je wobjamkla, swoju mjezu pschecjiwo Němskej wobtwjerdźecj. Někotrym firmam je so poruczilo, wjecjas betonowych schowow natwarić. Wot junija 1933 dyrbi móżno buć, z tyzkle nowych wobtwjerdźenjow z belgiskej artilleriju město Aachen a kraj, mjez nim a mjezu lezący, wobscherjeć. Dale je so wotmyslilo, po belgisko-luxemburgskej mjezy na strategizy pschikhódnych městnach mjenische naspyny natwarić. Sady tajkeje prenjeje sakitowarjeje cjary dyrbi so wulki fort natwarić, kotryż dyrbi wjace naspyny wobkruzejić.

Maniu nowe rumunske knjeżerstwo wutwori

Wjednik rumunskeje nazionalno-zaranistiskeje strony, Julius Maniu, je do Sinaia pschijeł, hdjež kral skoro hodźinu z nim wuradżowasche. Potom je Maniu je stronitym wjednistwom radu skladował.

S audienzy duzy je wón nowinarjam rjekł: Kral je mi porucził, nowe knjeżerstwo sestajeć. Njeżbym poruczenej wotpokazał, mózu pak kralej skónczne wotmolwjenje hakle dać, hdyż zym so je stronitymi pschecjelemi rospraji.

Nadpad japanskich lětacłowu na Hailar

Japanske lětadła su poldra hodźiny dołho bomby na město Hailar w dołhowjeczornej Mandżuskej, 120 mil wot ruskeje mjezy dalene, mjetale. Prjedy teho je so wjednikej chineskich bandow, generalej Su Ping Wenej, pjimo pódsłało, so by japanskich měschczanow, kotrychż je jako sastajenzow w jatbje dżerzał, na swobodu puschcził.

Hitler w Königsbergu rěcjał.

S Tilsita pschischedschi je Hitler pódjelu w Königsbergu w sjawnej zhromadźiznje rěcjał. Hitler najprjódy zwoje stejischcjo pola němskeho kanzlera 13. augusta rosłoži a potom hospodarski program němskeho knjeżerstwa kritisowasche. „Hdyż zym so 13. augusta", praji, „zapowědźik, samolwitoscj za tajku naprawu pschewsacj, potom je so to z pschejtowdźenjom stało, so so hibanje 14 milijonow njemóże każ jedyn muż dźensa tak a jutje hinak rosłudźicj. Wo cjo so prózuju", Hitler dale praji, „je móz a niz titul. Njetrjebam statneje mschy. Wot wschego spocjatka so kóżdeje statneje mozy wjdawam. Zadam jenoż móz. Hdyż ras mój dostanjemy, potom ju, dali Bóh, wobkhowamy. Njedamy sebi ju sajo wutorhnyć. Hdyż psched 13 lětami dźelo na zwojej stronje sapocjało, běchmy sedmijo mużojo, dźensa je jich 14 milijonow. Schto potom rěka, hacj so pscheměnjenje lěto prjedy abo posdyschcjo stanje? Hlowna wěz je, so so zyzła stanje. S kóżdym so zwjazam, jenoż so wěm, so wjednistwo dostanu. W tejle Němskej njemóże nam nichtó puez falehnyć.

Württembergska nochze monarchije.

Württembergski hospodarski minister dr. Maier je so we wólbnej zhromadźiznje statneje (demokratiskeje) strony w Mergentheimskich kupjelach pschecjiwo swazliwosci wobrocził, z kotrejż so někotre w Němskej za monarchiju dźeła. Hdyż so pódla teho wopomni, je je němski kanzler nětkuschcjeho bayerskeho kronprynza Rupprechta wopytał a so ma pschecjelne znyki k nětkuschcjenu němskemu kronprynzej, móże so hižo rjez, so je je so monarchija pschibliżiła. Minister so potom woprascha, kak so Württembergska k monarchiskemu hibanju staji, na to k wuniskej dóndże, so by, hdy by so połnózna Němska za Hohenzollernskich a połodnischa Němska za Wittelsbachskich rozsudźiła, so Württembergska ani prenjej ani druhej njepschistamknje, ale by bjes monarchije wostała.

Nazionalni sozialistojo pschecjiwo němskonazionalnym.

Póndżelu wjecjor w Eisenachu psched pisarnju němsko-*nazionalneje strony automobil z někotrymi nazionalnymi sozialistami pschijedże, kotrejż so z Koburgskeho Hitlerskeho jědża wróćachu. Nazionalsozialistojo so do němskonazionalneje pisarnje dobuchu, zebrachu tam wschelake pisma a potom cjorno-běło-cjerwjenu thorhoj psched pisarnju dele storhnychu a ju do hrjebje cjisnychu. Haczunje Barklinzej nazionalni sozialistojo hakle zydom hodźin po nabadże dale jědżechu, je nazionalno-sozialistiski minister Sauckel jenoż jenecho z nich sajecj dak.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 19. oktobra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wjera njecjor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer +3, thermometer we wuju +11. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —1, thermometer w nozy +6. Wuhladny na malo so pschemeńnjaze wjedro. — Serja wjeraca rano nam dschecjk a wětr pschipowjedachu. Woboje mjezachmy wjeraca na popołdnje a w nozy. Na njecjor a w nozy howrjachu njemdre wětry, z kjwilemi so tez dschecjowasche. Nizina je strony Islandskeje kuzy je naschim krajinu tucze pschecjajmyli. Dźensa nětko wocjichnje a pschkleźa stupa na rjane. Hacj so dołkanje wucjehuje a wuwjedri, njespódi so tutkwulu hischcje z wěstosczu prajicj. Po rospravach njedzelnjow budże połpschjenje widża jenoż nakhwilne. Wyschina je strony Azorskich kupow pak so po sdacju pschibliżuje, hewak schkleźa postupowaka njeby. Na Balkanje je so teplotnja wyschina wutworiła a je najkerje nadlim nad połsanej Italskej spadała. W nozy k wutorjej je so na wjeršchkach wysokich horow śnjehowało, każ w Krkonoschach, Rudnych horach. Na njerschim Sněžki leži wjace hacj 4 cm wusoko. Njembry wětr wjeraca njecjor a dźensa w nozy je wjele schkodu načinił. Na dróhach wusladach wutwalane schtomy wotthrane halozy, tu a tam kaz rostorhane wótrowy a tkrkow z dźela zołte, wudrěte kopjena. Wě to je wobras nasymskeho dnja, tiż hraba, torha, niczi. Stwórba so spěchnje pschihotuje na zymski pozask. Snajwjetschim cjasom, so ratat z polow pospjeduje domkowa, zahrodkar hnydu zahrodu pscherwja a kaz we żywjom domcżu sa prawom hlada, hacj njeje żnadź njeschto oddżerżene, z cjimż mohł żebi wětr wotnjesć hrajkacz ke schkodze wobzedżerja. Liscjo dyrbnu hrabacj, so hychmy z nim potom pschechmnowaze rozlecjo pschikryli, khlěbu a kórje wobtykali, so njeby mofemu skotu zyma ze schkodu była. S hromadami leża dźensa sajche hakoło na dróhach, puczach, w kjach a hatach. Sedżerajmy brodowscherji, tiż nam zdźiwu scjopja a tak pschitulnje kupkotaju, hdyż wonka běże mjetelcjki hnaju. Wschako dyrbimy dźensa lutowacj, wjazy hacj hdy prjedy, pschecjoż tkwodża je skoro wschedom z domow!

— **Szylny wichor** sakhadża tele dny po zylym kraju, wosebje w nozu k dźenjskjemu hrjebje sapjeracke so do twarjenjow a schtomow z wosebitej mozow. Mnoho schkodow jeho sylnemu zyhnowanju njewudżerża a so ilemnichu. W Budyschinje na Lubijskej dróży pschi kazarnach je wichor tři rjane stróżne topoły pschi korjenjach wotlemił. Tez na wschelakich twarjenjach je wjele schkody nastało.

— **Inthronisacija noweho Mišnjanskeho biskopa.** Dnjej za wuswjećenje a inthronisaciju noweho Mišnjanskeho biskopa stej nětko postajenej. Nowy biskop Pětr Legge so njedźelu 28. oktobra w Magdeburgu wuswjeći. Swjaty skutk wukonja Paderbornski arcybiskop dr. Kaspar Klein. Při wuswjećenju budże pjeca arcybiskop dr. Konrad Gröber jako sobukonsekrator sobuskutkować. Inthronisacija wotmo so njedźelu 6. novembra w Pětrowskej cyrkwi w dyšinje.

— **Měschczanske dźiwadło.** Dźensa fryjedu pschedstaji so prěni króć wulka opereta „Holcžka z Cjorneho wot Leona Jessela w 2. abonentnym pschedstajenju. Sa režiju a reje je samolwity Ewald Kuntza, za hudźbne wjednistwo Wolfgang Hellmann. Jewisicžowy wobraz siwori Walter Ulbrich. We hlownych rólach skutkuja knjeny Barthez, Hübschmannez, Kienemannez, Barklinez a Conadez a knjeza Frietzsche, Borchert, Scherdek, Kittler, Kuntza, Pierre a Hartig. Nowoinżeńerowanje tutej moblubjeneje operety we żywjom nowym wuhotowanju so w Budyschinje wjeże spodoba a pschipójnacje Budyschi pschihladowarjow dobudże. Schwórik pschedstaja so prěni króć wjeselohra „Sswobodny pucj thmanemu" wot Augusta Hinrichja w inżeńerowanju wot Hanka Verdena. Pjatk a sobotu slej prenjej wospjetowanej operety „Holcžka z Cjorneho rěža". Pokazujemy hischcje ras na hóstnu hru Winikeho bażnicžkowego dźiwadła njedźelu 23. oktobra pop. w 4 hodź. Kusłar Schludrikaks pschedwjedże pschi kěžerskim dwerje żwojim mlodym pschihladowarjam żwoje najnowische kusłarske cjinki.

— **18. oktober.** Budyske měschczanske dźiwadło je wulku nazionalnu cjinohru 18. oktober" wot Waltara Ericha Schäfera, tiż so nětkle po zyzej Němskej z wulkim wuspěchom hraje a so we wjazu hacj 100 dźiwadłach pschedstajeschе, tohorunja kupiło. Tuto dźeło smeje hischcje w běhu měżaza novembra pschi měschczanskim dźiwadle żwoje prenje pschedstajenje pod režiju dra. Ad. Rotta. Pschihoty za tuto wulke inżeńerowanje su so hižo sapocjałe.

— **Njebjeske nawróżne jědne liscjiki k Reformazionskemu żwjedżenju a k żwjedżenju Wschěch żwjatych.** Do

K nowej politiskej krisy w Rumunskej.
Rumunski ministerski president Vajda-Wojwod (na prawo) je wotstupił, dokelž dotalna knjeżerstwowa politika, kiż měješe pschecjelne stejischcjo k Ruskej, njeje

wjazy po kralowstej woli. Nowy ministerski president je Maniu (na lewo), tiż je hižo nětkotry króć rumunske knjeżerstwo nawjedował.

B. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Ruzwoješta knjha.

133] (Pokracjowanje.)

Do lěta je Marjana do Tsecjeża ke Kolrchezom pschejdła a do dweju lět hej Měrcżin sa nju Hamakez Marjanku pschinjesże.

„So by z njej tak spokojom był każ ja se swojej Marjanku", Zymbura zwojemu żynej nutrnje pschejesche a wotreźże na wumjezik.

„A hischcje nětchto wuzitneho je Puczinska kermuscha pschinjeżła", pschijpomnichu, hdyżkuli we wokolinje wo njej powědachu.

„A schto?"

„Wotbychu Ssodomu."

Wopramdże. Bijeńca pola Ssornez bě mohł rjez pohlednje sjawne wusłupjenje „bratikow", wusłupjenje, je kotrymż so z Puczimjom rosżohnowachu. Kruch żelesniżneje cjary z mostom njes Puczinskim a Rajczjanskim zastanischcjom bě natwarjeny, dale běżesche żelesniza hacj do Horażżowcz po kolijach żelesniży Franza Jósefa a tam hakle po wot njeje wotdźeli a dyrbjesche so dale twaricz k Ssuschizu, Klatowam a Domażlizam. Do tych krajinow tam dźelnostojo je żwojimi ludźimi cżehnjechu a po nich żbychu jenicżky klamy knjeża Salomona Steinera.

Niczo jemu njepombhasche, jo „cżerwjenu knjeżniczku" se żwojich kłužbow puschcjeł, so we żwojich klamach żohnowanczko powděżny a pod nim zyły dżeń wolijowu lampku żwećeżesche, dowěry Puczinizanow żej njedobu.

Nichtó niczo pschecjiwo njemu njepraješche, nichtó na njeho njeżwarjeschе, nichtó jemu njeschtichwdżi, ale nichtó tez k njemu njerjdżeschе.

Tuż won k nim dżeschе. Khodżeschе mjes żuzodow njedżelu popołdnju pożedżecj a pobjeżadowacj. Mérnje na njeho pożłuchachu, z niczim jeho njeranjachu, ale do jeho klamow ani njeschupichu.

„Cżehodła mje sazpéwacże?" njemóżeschе żo Salomon żdżerjecj a tuż żo jich prosżeże wopraschа.

„Njesazpéwamy waż, wschak tu z wami żedżimy a wy mjes nami."

„Cżehodła potajkim pola mnje njekupujecże? Bojicże żo, so żu moje twory jědżołe?"

„Dokelž njejscże nasch cżłowjek ani po krewi, ani po rěcži, ani po wérje."

„Mamy żwojeju klamarjow, cżehodła nimamy jimaj dobyka popschecj a jón k wam nożyce?"

Bichelepany Salomon pófna, so żo jemu to njebudże schłachcjiło, so żony njemóża sabjecj na „cżerwjenu knjeżniczku" a so żwojich mużi żarliwże strażuja też psched — palenzom. Sacżini klanty a cżehnjeche precj nětkże ke Klatowam. Puczinitży burja jeho darmo na Rajczjanske dwórnischczo wotwjesechu, żony sczinichu za nim tři kschize a nowy Puczinitżi saraċ — pschetoż Ignaz Skala bě runje w tym lećże semrěł, hdyż so żelesniza twarjeschе — żej wodżhmy a k vikarej rjekny: „To żym wjeżoły, so mam wożadu sajo knjeżniczku."

„Kak to myślicże?"

„Je wożada, w kotrejż żida njeje."

VI.

Nowe żiwjenje nasta Zymburje wumjenkarjej. W żiwjenju bě so dotal nastarał a nadżełał, ale wjecjor żiwjenja bě rożojty. Měješche po prawom diwaj wumjenkaj, jedyn se Scholczitz statoka, druhi se żwoje żiwnoscże. Wobaj hospodarjej, Jan a Měrcżin, spralwne a rady jón starschimaj dawaschtaj. Staraj so mlodym do hospodarstwa njenéschelschtaj, Měrcżin wjcho po żwojim wjeżescże, jenoż hdyż nana wo radu poprożo, Zymbura poradżi, tez druhemu a kóżdemu deże poradżi.

Baba Pelikanka bě za sastanischcjom kuż pola z kuczu kupiła. Wżele lět bě staruschka polo wobdżełała a kuczu żnjała, nadobo poczа żej Pětrkowska gmejna kuczku pschiżwojicj.

Pelikanka płaczo k Zymburje pschiběża. „Wujo, pu słuchajcże, schto je żo stało. Pětrkowjzy knjeża żej mojn kuczku pschiżwojeja. Schto mam cżinicż?"

„Hajicż a njedacż", Zymbura hnydom rosżudźi, „starý żym a derje wém, so je kuczka stajnje k polu słuschała. Rěcż, schtó cżi pódu bjerje?"

„Hajnik ſ tej srudnej powěścju je nmi pschińdże. Knjeża żu pjecża na karcże na to pschińchli. Hdyż żu żelesniza twarili, su knjf hata wotrěsli a kuczka je pjecża hischcże k hatej słuschała."

„Tak khěts to njeńdże, docżakaj; napiżam cżi nejchto rjadkow, donjeżesch je do Pětra a knjesej starosce żamemu je wotedasch." A Zymbura napiża w mjenje kaby ſ rjanymi schwabachami khutny dopiż.

(Pokracżowanje sczehuje.)

łeſ ſwjedźeń Wěſkich ſwjatych (1. nov.) kěža na wutoru padnje, ſo w němſkich krajinach, hdźež ſo k ſwjedźenju Wſěſkich ſwjatych njedźelske nawročne ſěnje liſtki wudawaja, tute wuwjaceſnje wot 29. oktobra w 12 hodź. hač do 2. nov. w 12 hodź. wupſchestrěja. Njedźelſke nawročne ſěnje liſtki płacza tehdy potajkim ſa tam wot ſoboty 29. oktobra w 12 hodź. hač do 1. nov. a ſa ſěnje ſem wot ſoboty 29. oktobra do ſrjedy 2. novembra w 12 hodź.

— Komorny konzert Budyſchkich wumělſkich mozow. Wutork 20. mjezowa wuhotuje ſuaty, w Lehmannej ſwonni ſtukowaty wumělſki duo Jäpel-Woudrusch, wulki komorny konzert, pſchi kotrymž ſo na wſchě Budyſchkich huſobnikow wobdźěli. Hubźone wjedniſtwo ſtarſeny miſchtr Jäpel, ſolo huſle ſahraje Jurij Woudruſchka. Sakhſchimy wſchelake ſajimawe nowoſće, kotrež hač dotal w Budyſchinje hiſchče njeſłyſchachu. Mjes nimi ſtłabby wot Mozarta, Nicodeja a Beeneera. Porjad je tak ſajimawy, ſo ſo nichtó nadźiju pad radoſomny! Sadupne liſtki dóſtanjeſch po 1,80 hr., 1,25 hr. a 0,75 hr. pola Gudera abo Jeremiaſa. —

— **Roswucžowanje pſchi Budyſkej ratarſkej ſchuli ſapoczało.** Pſchi ratarſkej ſchuli ſ wotdźělenjom ſa holzy ſapoczja ſo **póndźelu 17. oktobra** roswucžowanje ſtarſeho połła. Po ſchulſkej nutrnoſczi pokaſa direktor Dr. dr. Schellenberger na poſtajenja ratarſkeje kontrole wo wopytowanju ratarſkich wožebitych ſchulow a tež wo ſchulſtim porjedźe. Skónčnje pokaſa wón hiſče na winowatoſcze ſchulerjow a ſchulerkow. Jako poſtajene wucžerſka móz je ſo k. ratarſki referendar dr. Hanefeld ſchuli pſchipokałał. Schulu wopytuje nětſle 40 połnych rjadownjach, jenej pſchedroſcrečnej a tſjoch ſymnych roſtrečnjych rjadownjach 96 ſchulerjow a 56 ſchulerkow.

— **600prozentowſki wobydleriſki dawk w Budyſchinje?** W jakſchim ſarjadniſkim topjenu, kiž je ſo wczera wutoru wudało, poſtaja knježeſtwo, ſo maju mjes druhimi też w měſtach Budyſchinje, Zitawje, Lubiju, Kamjenzu atd. wobydleriſki dawk we wyſokoſcji 600 prozentow krajneje ſumy ſběrać (to je 500 proz. gmejniſkeho pſchiražka). We wjeſkach a Lipſku ſo wobydleriſki dawk najſterje na 400 proz., w Kamjenzy na 600 proz. poſtaji.

— **Sjawna ſběrka w Budyſchinje.** Budyſkemu nuſowanu ſjednoczeſtwu je ſo dowolilo, ſo ſmě 20. a 21. oktobra 1932 ſběrku pjenjes a wězow pſchewjeſeć.

— **Smjertny ſcžěhnył ſnjeſboženja.** Póndźelu pißachu ſo je tudomny 17ſtny konditorſki wucžobnik na Lubijſkeje a Tuchoſtkeje dróhi je ſwojim jězdnym kolom wobzobowemu automobila ſajeł a hjes wědomja wotjał. Wobžarujomny, kotrehož běchu do měſchanſkeje khorownje dowjeſli, je tam póndźelu dopoł. we 9 hodź. wumrěł. Snjeſbożeny rěkaſche Heinz Hermann a wuknjeſche w Hohenzollerniki kofejowni a ſukatſtwu.

— **Nahła ſmjerć.** Na ſcžěhowki operazije wumrě póndźelu njeſpady a nahle ſnaty a wożeny ſaſtojnik tudomneho ſtatneho kriminalneho wotdźělenja, k. kriminalny komiſar Arnoſcht Hermann Mikela. Wón ſtejeſche we 64. lěcze ſiwjenja a pokhadźeſche ſ Jenkez. Komiſar Mikela dźěłaſche najprjedy pola ſandarmſkowneju komandow w Njedźichowje a Arnoldowje. W lěcze 1923 pſchińdże wón k Budyſkemu kriminalnemu wotdźělenju a wobſtaraſche tu wożebje wopalne wězy. Wón płackeſchi ſo ſa ſurjadnje khmaneho ſaſtojnika a pſchećelneho kolegu, kotremuž ſu ſwoſtajene wjeſomnjeſcže ſakſowaju.

— **Mandźelſke a ſexualne radupodawanje.** Pjatk 21. oktobra 1932 popołdnju wot ½5 do ½7 hodźin ſměje Prof. dr. med. Fetſcher ſ Drježdźan w ſarjadniſkim ſydle wokrjeſneho ſwjaſka w Budyſchinje na Tſěſankej 5 mandźelſke a ſexualne radupodawanje. Radupodawanje móža wſchitzy wobydlerjo wokrjeſa a města Budyſchina darmo wužiwacź.

— **S pſchiležnoſczu kermuſche w Khróſczizach** njedźelu 23. oktobra 1932 ſměje wós Budyſko-Kamjenſkeje autobuſowneje cžary pſchiſamknjenje do Khróſczizh. S Khróſczizh do Budyſchina pojěžetaj wječor woſaj, jedyn w 21 a druhi w 24 hodźinach.

S **Hajniz.** (Wobkhadne njeſbožo.) Wczera wutoru popołdnju ſta ſo pola tudomneje mlokarnje wobkhadne njeſbožo. Pola automobila, kiž k Budyſchinej jědźeſche, pukny ſo wobruč pola prědnjeho kola. S tym ſo wós ſe ſwojeho ſměra wjerhny, potorhny kamjeń, kiž dróhu wobmjeſuje, a ſchmórknu ſo kokojeſdneho. Tutón padże a ſo lohko na nohu ſrani. Jeho kolo ſo ſnjinje wobſchkodźi.

S **Hodźija.** (70 lět Hodźijſkeho wojeńſkeho towarſtwa.) Njeſdźen ſrjeczeſche tudomne wojeſke towarſtwo ſwoje 70lětne wobſtaće w Stanecy hoſcženym. Prěni pſchedpołdnjo k. Groſa ſhromadźenych. Tu běſche ſo wulka hyła ſpěwała, wutrobnje witaſche. K. ſarać Wjeſar poda wobſchěrny a dokładny jubilejſki přehlad wo 70 lětach ſwojich ſtowarſtwa. W pſchedpołdnjo pſchednjeſe k. pſchemyſłowy wuczeř k. Waeſe ſtarſeſtwo pſchedſtejerja majora Klemma. Pſchewzał je wuhotowjeni k. Hołbjana-Hodźijſkeho ſa 40lětne jubilejſtwo ſe klěbornej a k. Schimanka-Bolbarczanſkeho ſa 50lětne jubilejſtwo ſe ſkotej ſwjatkowej czěſtuje jehlu. S dźiwadłom a rěčemi ſo wopytowarjo ſwjeſdźenja hiſče dołho ſabawjachu.

S **Poſdez** pola Prěcžez. (Pſcheſchichwjenje w ſaſtojnſtwje.) Krajny ſud w Budyſchinje jednaſche w powokanſtim jednanju pſchećiwo prjedawſkemu wjeſnjanoſcže, ratarjej a hoſcženarjej Janej Kilankej ſ Poſdez dla pſcheſchichwjenja w ſaſtojnſtwje. Pſchi rentiſji w ſeptembrje 1931 běchu w jeho gmejniſkej kaſy 3591,34 hr. njepokatka nadeſchli. Wón běſche prajił, ſo je ſ kaſety, hdźež je ſwoje priwatne pjenjeſy hromadźe ſ gmejniſkimi pjenjesami khował, w někotrych dźělbach, dozyka 1000 hr., ſwojemu pſchirodnemu ſynej Kubankej pożčił a ſo je po něčim tam ſhowane pjenjeſy wo 2591,34 hr. na kupowanje ſtotu nałożił. Wón je ſebi pjeza myſlił, ſo ſu to jeho priwatne pjenjeſy byłe, kiž je brał. Wulki lawniſt ſud w Budyſchinje běſche jemu jako najniſche thłoſtanje tſi měſazy jaſtwa napołożił. Kilankowe po-

Thereſa Neumannez.

Stigmatiſowana Konnersreuthſka holza ma ſo po wobſtamknjenju katholſkeje bayerſkeje biſkopſkeje konferenzy w jenej univerſiſze wědomoſtnemu pſchepytanju podczińnjcź, ſo by ſo wujaſniło praſchenje, hacž jeje njetrjebanje zyroby, kommunija do daloka a ranowe błudny maju ſwoju pſchiczinu w naturſtich podawkach.

wołanje pſchećiwo tutomu wuſudej ſo ſaczišnju. Kilank běſche pobrachoważe pjenjeſy dotal narunał.

Z **Radworja.** (Strowotniske turnowanje.) Zandźenu póndźelu započa ſo zaſo ſtrowotniske turnowanje w našej ſuli. Na powšitkownych zwučowanjach wobdźěli ſo 12 dźěći, na wosebitych pak pjeć. Mjez tutymi ſtej teſ 2 dźěſći, kotrejž do naſeje ſule njekhodźitej. Dźěći je hižo před poſlednimi próznińnami knjez wokrjeſny lěkař přepytował a potom po potrjebnoſći zwučowanje poſtajił. Orthopädiſke zwučowanja nawjeduje też w zymskim połłěce knježna v. Welck.

S **Worzyna.** (Se ſwojim automobilom ſnjeſbożił.) Pſchekupz Bjeſch ſ Budyſchina ſtorjeſeli wječor wokoło 8 hodź. na wukhodze naſcheje wſy ſnjeſkeje, jako chžyſche ſo na ſtatnu dróhu winnyć. S hiſcheje niſchatoſcže pſchićinjeny ſajědże wós do hłuboleje hrjebje a ſo cžeſko wobſchkodźi. Najſterje je wožidło ſwyrjało, dokeł je knjez Bjeſch hižom pſchi ſebje pytnył ſadźěłali pſchi wożenju. Knjez Bjeſch ſo pſchi njeſbožu pſchewe wjeſom je ſchkleżu ſrěła a to na hłowje, rukomaj a kolenomaj. Bukečanſki lěkař a Worzyńſki Cžeſkowy lěkař ſnjeſbożenemu wěſu pomoz pſchiſłušejſchaj. Potom jeho ſ priwatnym autom do jeho bydlenja w Budyſchinje dowjeſechu.

S **Njeſwacžidła.** (Rubježniſtwo na jědźazym woſu.) Khrobſe paduſchſtwo ſta ſo pjatk wjeſor w dźewjatej hodźinje na dróhy ſ Luha do Holeſchowa w lěſu. Jenemu wobjeżdżerjej, kiž bliſko Njeſwacžidła bydli, ſu w mjenowanym cžaſu, jako je ſwojim ſakrytym płachtowym woſom do Budyſchina jědźeſche, pſchi jěſbje cžornu kožanu mošcheń ſ 80 hr. kradnyli. Paduch je najſterje planu wotewrimſchi wot ſady na wós ſaleſł. Wupróſdnjenu mošcheń je najſterje někđe precź cžiſnył.

Hospodarski rozhlad

Sſrjedu 19. nowembra 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólſk złotych	47,30
1 jendelſki punt	14,475	100 čěſkoſł. krónow	12,486
100 ſwajc. frankow	81,25	100 franc. frankow	16,52

Burſa jewjachu wczera mało žiwjenja. Kurſy akzijow ſo ſeſłabjowachu a kurſy rentowych a dołżnych liſtcžinow běchu ſtołčene. Wobrat na burſy bě wczera nimale wjaſnuk. Po roſprawach dźělaczeſtich organiſazijow ſu w poſlednich njedźelach ſaſo wulkotne dźělaczerjow pſchiſtaſeli, kaž ſo je liczba tych, kotrjż ſu bjez dźěła, wotebrała. Jeli budże wožiwjenje naſcheho hoſpodarſtwa traje ne, móżemy tuchżamu cžeſku kriſu tola pſchewinyć. Po wczerawſchich powěſcžach němſkich nowin je wotpołkarſtwo Němſkeje w Italiſkej ſ wuſpěchom ſdonało, naſtupajo mjenujcź wikowanje ſ Italiſkej. Kaž ſnaty hižo piſali, ſamiſejuje Němſka dowóz wutkanjeho ſana z Italiſkeje. Wuwóz Italiſkeje do Němſkeje ſ tym pſchi [illegible] ſchtož je cžim wobnjaſniſko, dokeł ſu Němſku we wſchelakim naſtupanju politiſkim podpjerali. Po powěſcžach wutkanych wowin je němſke wot[illegible] ſ Italiſkeje bjes wuſpěcha wotſtej. [illegible] hoſpodarſtwa wſchak jara njeſtwi, ſo dźeſny do njeudrobneho wólbneho bdźenja. Snamjenity njedźel ſchcheſcžijanſkeje ſudowneje ſtrony prałat Kaas je ſo we ſwojej prěnjej wólbnej rěči rołaje pſchećiwo pitiwy tukhnuſtnej wobſtoſnoſcže wuprajił, ſchtož je we politiſkich kruhach wulke ſpodźiwanje wuwołało.

Produktowe wiki cžaſowiſche wczera ſaſo pſchewulki dowóz a ſnadne požadanje mikowanu. Mjeny pſchezo ſaſo ſkorja, ſo muku njewuſtupuju. Pſchenza a rožka běſchtej pomjo połdźelu ſaſo we 5 pj. tuniſcheſ. W termiſinowym wikowanju hotowanja cžiſtiwje kleſowyſchtej. Dowóz žita tołodża pſchiběra, ſo wo cžołmach pſchiwożuja, dokeł je w rěłach a kanalach ſaſo wjaſk wody.

W Barliniſe płaczeſche wczera zentnar:

Pſchenzy 9,95—10,05 hr., rožki 7,80—7,90 (7,75 hacž 7,85) hr., jenžmjenja, nałčiniſcheho 8,75—9,25 hr., naſymſkeho 8,35—8,70 hr., wowſa 6,75—6,95 hr.

w terminowym wikowanju:

pſchenzy:

ſa oktober: 10,65 (10,53¾) hr.,
ſa dezember: 10,58¾—10,57½ (10,65—10,58¾) hr.,
ſa měrz: 10,77½—10,75 (10,83¾—10,76¼) hr.,

rožki:

ſa oktober: 8,27½—8,23¾ (8,27½—8,20) hr.,
ſa dezember: 8,26¼—8,23¾ (8,25—8,22¼) hr.,
ſa měrz: 8,40—8,37½ (8,41¼—8,38¾) hr.,

wowſa:

ſa oktober: 7,17¼ (7,17½—7,15) hr.,
ſa měrz: 7,25 hr.

Płaczikuh w ſynkach ſu płaczikuh tydźenſkich wo [illegible] dołej pak ſane naſpomnjene njeſbu. ſo njeſpſchemkenichu.

Schwinjaze wiki wczera w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 257 běhakow a 477 proſtatow. Te płaczachu:

Běhaki: wulke 25—41 hr. (25—42 hr.),
hrěnje 16—25 hr. (15—25 hr.),
Proſtata: wulke 12—16 hr. (11—15 hr.),
hrěnje 10—12 hr. (9—11 hr.),
małe 9—10 hr. (8—9 hr.).

Wiki běchu wſchelake, proſtata ſo pſchi poſtupowazych płaczišnach derje pſchedawachu, běhaki mějachu mérne wiki.

Schwinjaze wiki wczera w Barlinje:

ſchwórtk 20. oktobra 1932:

w **Kamjenzu** w kafarnach w komornym domje maſchinſkich ſtelbow dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble, žonj. kapy a kłobuki, ſiłzowe kłobuki, wſchelake cžapki, kornarje, nohawjy, ſiłz. toſle, ſtupnje, muž. liſe, klamaſke bliđa, prochſrěbak, klamaſke khamory, draſchile, wſchelake wina, radia, žonj. a dźěcz. ſtupnje, wobras, žiłzane ſchuńcy, pohladniży, gramofon ſ deſkami, motorſke kolo, w Lubiju na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble, lěhańſti ſofa, prochſrěbak, radia, wurělne twory, wöliſerčak, wſchelake blidaſke maſchiny a row. pomniki.

w Budyſchinje na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble, radia, ſchił. maſchiny, piſ. ſtroje, gramofony, wloſnyſnſchak, wopramny porzlin, knihi, drobne twory, hrajki, hygieniſke twory, 246 pow. wſchelakeje kožy, ſužiſkowe kože, wolnjane, bawmjane a trikotowe twory, kaſchcik ſultanſkich rěſunkow, žonj. ſtupnje, 8 ſtej., 3 naſcežiſke, 3 kuch. cžaſownji, regulator, 7 mnk. dubſacžnych cžakńkow, hłowny cžaſnik, delm. pjeſtſcež, naſyſki, rjecžak ſ 6 pacžełkami, 38 gram. tacželow, klěka ſtoj. cžaſnika, klamaſka poſkadnja, klawir, pleſcene a pluſchowe meble, kranſka ſchijaſ maſchina, naładowańſka pſchihrawa, běrnj. kaſch, hórnuminjerſat, lodowej khamoraj, grat. khamor, pjeneżny khamor, waſha, wobraſy, muž. kožuch, 40 fiſkowych ananaſa, elektriſti klawir, cžežny auto, taſl. wós, koprowy kótlik, je ſwobodneje ruki:

Sloty Glaſhütſki dyſlaſcžny cžaſnik po 187,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe ſymjeno tuna abo 1000 kg nowak 100 kg.

Płaćizny po wotej kriwnje

	18. 10.	17. 10.		18. 10.	17. 10.
Pšeńca	199-201	200-202	ſony	—	—
rožka	156-158	157-159	woka	17,0-20,0	17,-21,0
ječmjeń, nal.	—	—	mórske lupiny	—	—
ječmjeń wowſa	175-185	175-185	polte lupiny	—	—
	135-139	125-139	teradella	—	—
kukurica	—	—	trans. wosuk	—	—
pšeńč. muka	24 7-28,0	23,0-28,5	ſuny wosuk	10,3-10,5	10,3-10,5
rżana muka	20,2-22,5	20,8-22,5	ſuch. trubſanč	9,20-9,60	9,20-9,5
pš. wotruby	14,4-14,75	14,0-14,75	rżni. kruſki	—	—
rżane „	13,40-13,80	13,4-13,8	ſyrna, 60 k.	1,90-2,20	1,30-2,25
rapa	—	—	rżana ſłoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hrěch Viktor.	22,0-26,0	22,0-26,0	wobeſć	0,45-0,60	0,45-0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluſki	—	—	běcna „	0,45-0,60	0,45-0,60

Płaćizny rěžneho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

18. oktobra 1932 Płaćizny po centn. a zl. hriwnach

Skóne družiny a woznamjenjenje

Woły: 446

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rěžneje hódnoſće hač do 6 lět	—
Młode miſane, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	25—27
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane ſtarſe	23—24
Mjenje pjecowane wšěch ſtarobow	19—22

Byki: 337.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rěžneje hódnoſće	—
Połnomjaſne, młódſe	25—27
Mjenje wukormjene młódſe a derje pjecowane ſtarſe	21—24
Spatne	18—20

Jałojcy a kruwy: 534

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěžneje hódnoſće	—
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěžneje hódnoſće hač do 7 lět	18—21
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	16—17
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałojcy	8—15
Mjenje a ſpatnje pjecowane	—

Celata: 2066

Najlěpſe wukormjene (2. druſ.)	50—55
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	38—50
Spatne (4.)	20—30

Wowcy: 2993.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1. družina	29—30
Starſe wukormjene (2.)	35—36
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.	32—34

Swinje: 11102.

Połnomjaſne, woſebitych raſow a ſich křiżenjow, hač do 1½ lět ſtare	46—47
Wukormjene	45—46
Mjaſne	43—45
Spatne	39—42
Raney a kundrowy	38—40

S **Kupoje.** (Hońtwa.) Póndźelu wotmě žo tu hońtwa **na bažanty.** Traješe nimale zyły dźeń. Njeběše runje pschihódne wjedro, pschetož dešchešk žo ſ khwilemi khětro kidasche. Njedźiwajo teho pak běšche wunoschk hońtwy bohaty. Je tu tola rjany pschechnyk za šwérinu, a knjes hońtwy wjeje jenož dobry hońtwjer, ale też wulki pšchjećel šwérinu, tiž žebi jo hajicej wě, so jemu też wuzitk pschinješe.

S **Khuschy.** (Njedźelu žo běrny dokopowacź njedowoli.) Sandźenu njedźelu běchu žo dokopowarjo běrnow saso ſešchli, so bychu dźěłali na njedźelskim dnju. Běrnischcžo nieběše wšes njedźelu swobodny a kopanje sakšare. Njedźiwajo teho pak ko luchžo škrobtichu a kopachu. Tajke poćitowanje ludźi ma žo wótre zašnužowacź. Wóšyb pak njebudźe rozsledował a pola ſuowa šwarje.

Wjeršelo wjele njedźela k dźěłu, schtož žo dźiwa bowiał tak hnuto njeschobrjschi, schtož je ſwjaty dźeń, dźeń wotpočitka a méra. Njedźelske dźěło na žadyn pad nusu njeſwonjeſchi, ale šterje hischcze šhórchi.

S **Rtiez.** (Stśitše powschkje.) Tudomnej a Komorowskej powołanišchi šchcze pschipokaza žo powołanišli witšcź na puntu k. Kurt Klíem ſ te Žitawy. Wón pschindźe na méšu k. diplomowanej hospodarja Pawoła Nečka, tiž je do Ruowich hór pschešol dom. Wjednišwo powołanišče skuše pschecźodo žo w Nekzach saho k. Bergerej a w Komorowje k. Pilakej.

S **Lubija.** (Wojeršše paduchschtwo.) Hižo dołho běješe khłostanšte jednanje pschećźiwo dźesatnikej 15. komp. pěch. połka 10 Hellmuthej Arthurej Weißy w Lubiju dla wojeršcheho paduchschtwa. Jednanje žo nětko psched wulkej khłostanšej komoru krajneho šuda w Budyšinje stónczi. Weiju winowachu, so je žebi loni službu tožaczt šthorjeneho wuschicheho dźesatnika Käppela pschiſwojił. Wón běšche prět, so je kradnył, runjež běchu bróń w jeho wobydlenišchwje namakali. Lubijšti kawništi šud běšche jemu tydźeń pschiwótšteho arresta napołožił. Weijowe powołanje žo saczińny.

S **Kamjenza.** (Cźełowu žonu itschiwdźił.) Khłostanšti pschikas wo tydźeń jaštwa běšche domownik Józef Schafranek w Kamjenzu dla itschiwdźenja tudomneje cźełkoweje žony Idy Ohnmachtoweje dostał. Na jeho hórschenje běšche jeho Kamjenšti hamtšti šud t 21 hriwnam pjenjezneho thłostanja saſudźił. Wón a statne rěcźinstwo šo pschećźiwo wuſudej powołachtaj. Schafranek je pjeczа po šmjerczi swojeje macźerje cźełowej žonje pschi wschelakich ſkładnoſcźach wumjetował, ſo je t šawestajeństwu jeho macźerje žłuschazy korb je schatowymi tkaninami kradnył. Wón pak dyrbjeſche stónczinje ſam pschidacź, ſo je wědźał, ſo cźełowa žona njeje žane schaty kradnyła. Jeho powołanje žo saczińny. Wón dosta saſo a to dla ſjawneho pschiſłodźenja tydźeń jaštwa a cźełowa žona prawo, ſo šmě wuſud na jeho thóſty ſ wupowěžnjenjom na radnizowej tafli ſjawnje wojewiecź.

S **Dubrjenta.** (Pólne paduchschtwa.) Tu žo jara na pólne paduchschtwa ſkorži. Na wojſjewjenje pola polizije je tuta pschepyta dom, w kotrymž pólaj dźełacźerjo bydła, a namaka nětko 40 zentnarjow běrnow a 12 wulkich banjow (Kúrbiſje), tiž žu pjecza ſwjetſcha kradnjene. Mjes kradnjenymi wězami běšche też 8 zentnarjow běrnow, tiž běchu hnydom ſ měchami i pola kradnyli. Myšla žebi, ſo žu też hischcze w lěžu běrny ſkhowane.

Se **Ssalowa.** (Wóšom huſ kradnyli.) Paduſchi wopytachu saho nas Šalowſki ułtyn. W nozy kradnychu ſ khlewa wóšom tučnych huſ, tiž mějachu pschi ſlébernym kwašu jako pjeczeń na hojeſnike blido pschińcź.

S **Werminghoffa.** (Hdyž žo powjas rostorhnje.) We tudomnej wuhlowej jamje ſta žo njeſbožo. Dźěłacźerjo ſ kranom tramy ſa wuhlowu żeleſnizu wotkładowachu. Pschi tym žo kranowy powjas rostorhny a ſa njón wiſaze tramy padźechu dele a pacharjowemu maſchinistej J. na ſbožo jenož na noſy. Wone jemu noſy khětro rozraſchu, ſo dyrbjeſche hnydom dźěłacź pschestacź.

S **Dźěſow.** (Hońtwa.) Sandźeny tydźeń wotmě tu knjes ſ Martin wulku hońtwu. Na njej wobdźěli žo 8 ſtrělzow. Tuchi ſpotšélachu 92 ſajazow, 240 karniklow, 20 bažantow, 1 liſchku a 1 bakuta.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drjezdżan.** (Sjezd ſakſkeho hłownoho bibliſkeho towarſtwa.) Lětny ſwjedźenſ ſakſkeho hłownoho bibliſkeho towarſtwa ſapoca žo njedźelu ſe ſwjedźenſkim kemſchenjom w Zionſkej zyrkwi. We ſjawnej wjeczornej ſhromadźiſnje we wobſadnym domje rěcźeſche pschedsyda towarſtwa wyſchſchi zyrkwinſti rada dr. Zwynert-Zirnjanſki wo wulkich nadawkach, tiž ma bibliſke towarſtwo w naſchim cźaſu. Towarſtwo je dozyła hižo pſches 2 miliјonaj bibliјow a ſpiſow w Sakſkej wudało.

* S **Hirſchberga.** (Prěni ſnjeh w Krkonoſchach.) Na wjerſchkach Krkonoſchow (Rieſengebirge) mějachu njedźelu prěni ſnjeh. Wſchi tym běſche hacź do 3 ſtopnjow ſymy. Runjež prěnje ſnjehowe mjetelki na hiſchcze cźopłej ſemi hnydom tajachu, dha pak běſche póndźelu rano zmły rjecźas horow horjelach ſe ſamym ſnjehom pośnyty. Sněh běſche tſi hacź ſchtyri zentimetry hłuboki. Na ſłónczku pak bórzy ſaſo rosta.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladу ſa wjedro na juliſkich ſchtwórk:** Pomału žo wuczahuje.

* **W Schakanowje w Hornjej Schleſyſkej žu 33lětneho ſtahlhelmarja Kiowku ſ nožom do hłowy, pluzow, rukow a nohow tłoli. Kiowku žu do lazaretta donjeſli.**

* **Polizija w Rotterdamje je w pschiſtawje 100 revolwrow a 2500 wótrych patronow wuſledźiła, kotrež dyrbjachu žo do Němſkeje pſcheſmykacź. W ſwiſu ſ tym žu hollandſkeho ſtacjana ſajeli, kotryž je jako pſcheſmykar znaty.**

K cźeżkemu żeleſniſkemu njeſbožu w Rumunſkej.

Blisko města Temesvara je žo hróſbne żeleſniſke njeſbožo ſtało. Dołecź běchu kolije wopaki wuhibnjene, wuſjedże wós ſ kolijow a jary žo do pólowoho woſa. Pschi tym žo 24 puczowazych mori a wulka ſyła žo ſrani. Rosbitu wós wokhodźeſce ſ lěta 1860.

* **Pola Temeswara w Rumunſkej ſtaj žo ſ wošobowcho cźaha, ſ kotrymž žo ſ wjeſtcheho dźěła dźełacźerjo wjeſchu, pożledniej wotſaj ſwróciłoj. Wonaj a pólili wóz žo hiſchcze nětkle 50 metrow ſobu wlecźechu.** S 38 **wošobow we wosomaj je žo 17 na méſeze morito, ſchtož je pośdźiſcho na ſwoje rany wumrjelo. Truſty žu žo tchamrunja cźeżko ſranili. Wocźiczi ſwědźy praja, ſo je pólił wós pſches wošobowaj ſjel a wjele ſranjenych roſmjatł.**

Přilopk

* **Tři ſmjertne woporу ſpinalneho wothromjenja w Bremenje.** Po nowiſchim ſwěcźenju běchu w Bremenje 40 padow ſpinalneho wothromjenja dźěcźi wojewili. 11 wošobow ſwonka Bremena do Bremenſkeje thorownje pſchiwjeſechu. Se ſchtyrjoch 29 padow je ſ wětſcheju 19 dźěcźi w Bremenje ſamym ſthoriło. Tři dźěcźi žu na tutu ſtraſchnu natyklivu thorosć hižo wumrjeli.

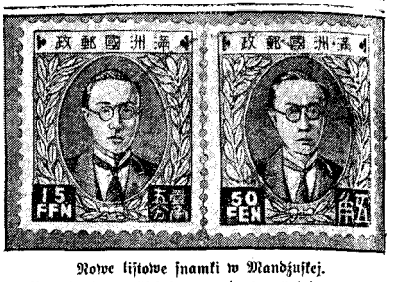

Nowe liſtowe ſnamki w Mandźuſkej.

Na nje je naczińſchcźany wobraz prěnjeho prezidenta mandźuſkeho ſtata Puja. Wón běšche nětkły chineſki kejſor.

Towarſtwowske powěſtniki.

Młodoſtny wotrjad Zjenoć ev. Serbow w Budyšinje zeńdźe ſo dźenſa ſrjedu 19. win. wječor we 8 h. we Serbſkim Domje. Přednošk.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (muſzke hłosy) spěwa ſtwórtk wječor we 8 hodź. pola Natušec w Kukowje. Žónſke hłosy ſrjedu.

Budyšin. Jednota Sokoł. Stwórtk 20. winowca wječor 1/2 9 hodź. je w hoſcźenu „Gambrinus“ naša měſaczna zhromadźizna. Ważny porjad. Přednošk. Njech tohodla wšě sobuſtawy wěſce přińdu a přećelow a znatych sobu přiwjedu. **Předsydſtwo.**

Liſchań. Stwórtk wječor we 8 hodź. spěwa „Zernicka“ pola Šiwartec. Prošu, přińdźe wšitcy a budźe ſtrowjeni wot Waſeho Jenki.

Khróſćicy. Naš sobuſtaw Mikławš Henčl je zemrěł. Pohrjeb budźe jutře rano w Khróſćecach. Wo bohate wobdźělenje prosy předsyda Jakub Šanda w Jaſenicy.

Sowrjecy. Tow. „Podćornobóh“ zmėje njedźelu 23. 10. pop. w 4 hodź. pola towaŕša Palerja w Sowrjecach zhromadźiznu. Bohaty wopyt wočakuje **předsydſtwo.**

Spěw. kupka „Lumir“ ma ſobotu 22. t. m. popołdnju w 4 hodź. zwučowanje w Serb. Domje. Solistoje: z dypkom w 3 hodź. Bj. Krawc.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaŕ w Budyšinje. — Za powěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Čas kaza!

Njekhowajće swoje pjenjezy bjez danje doma. Pobrachuja w hospodaŕſtwje a wótny kraj přez to ſkoduje. Zapołožće je we wěſtych hypothekach. Pomhaće z tym wożiwenju hospodaŕſtwa a wobſtaranju dźěła. Darmotnje zaraźujo a zamołwi Waše pjenjezy w jenoż pśinjotnych hypothekach złoteje hódnoſe diskretnje a ſwědomiće

kencilja hypothekow E. Raue

na Hošic hasy 32.

Najlepše

howjaze mjaſo kormjen. ſkotu 0.60 hr.
z pleca, bjez koſći 0.70 hr.
ſwinjace mjaſo 0.70 hr.
Dobru domarězanu mjaſowu kołbasu 0.70 hr.
metowu, pólsku, hońtwjerſku a jatrowu kołbasu 0.80 hr.

Jeli kupiće wjacy dyžli 5 puntow płaćiznu hišće znižu!

Rězniſtwo w Sulšecach

pola Kulowa.

Wysokosudelna

podsobna kruwa

ſteji na předań w Khelnje čo. 29.

Kupiće najlepše

cźerjace pasy

dobre kožane wurězki wšě ſewſke potrjeby po nanajtuńſich płaćiznach pola firmy

Horſt Manns

kožowa wikowańja w Budyšinje, Nordſtr. 13

Tutón tydźeń předawamy

mórſke ryby bjez hłowy punt po **32** pj.

Tworykupne towarſtwo w Budyšin'e

Fotografije

wo pohrjebje prof. dra. Muki su wupołožene a na předań we wudawarni Serbſkich Nowin

Dobra ſwałca

poruča ſo k zhotowjenju

mantlow, kostumow

atd. za žony a hólcow

B. Hirſch

w Budyšinje na Krottenſchmidtſkej dróży 11,III

A. Gründer

homöopatha a maſér

k rěčam kóždy pjatk

w Lejnje 1 k

wot pop. 5 hač 8 hodź.

Zacynkowane bowy

28 cm 0.80 hr.

Groč. běrnjace korby

1.15 hr.

Gustav Siegel w Budyšinje

na Zadnej Bohatej hasy 15

Elektrotechniski poradźeński büro

Erwin Töpfer, elektriski ingenieur

w Budyšinje Albertſtraße 3 Telefon 2472

Poradźeńſka ſłužba w techn. a tarifnych prašenjach
Revizije elektriſkich naprawow

Po 6lětnej ſłužbje při měšćanſkej milinańi zdźelu z tutym wšěm wolěbŕarjam, zo wot dźenſa přez ſwoje ſamſne předewzaće Wam ſłužić mózu

So wróćiwši wot rowa mojeho horcolubowaneho, njezapomniteho mandźelſkeho, našeho droheho bratra, wuja a ſwaka

prof. dra. Arnošta Muki

wuprajamy za mnohe wšě česćowanja, přewodźenje k rowu, kwětkowu pychu, rěče při rowje, pisomne a ertne dźěłbraće

naš najwutrobniši dźak.

Wosebje dźakujemy ſo knjezej fararjej Kaplerjej za pokojace ſłowa, Maćicy Serbſkej a wšěm druhim ſerbſkim towarſtwam a organizacijam z khorhojemi za wopokazanu česć kaž wšitkim druhim přećelam.

W najhłubšim žarowanju

Loska Mukowa rodź. Irmlerec

w mjenje wšěch zawoſtajenych.

W Budyšinje, 19. oktobra 1932.

Přiloha k čistu 246

SERBSKE NOWINY

Sr'edu 19. oktobra 1932

Z gmejnskeho žiwjenja

S Chrósćic Rožk. Gmejnskeje zastupnizy wotpokazachu jenoslóžnje wobydlerski daiwk na 1932/33. Ke tomu ma so 600 metrow puća pospjerać. Socialdemokratiska namjet na podanjanje swjatleje pschipomozy so wobslóžnje pschija. Ma so hnydom 20 zentnarjow rožki kupić a pokruta tkleba potrěbnym po 30 pf. wotmjerić. Schtóž hischcze nima wuhla a běrnow, njech so hnydom na gmejnskim hamcze samokri. Wo wóry je so je z njewjedrom schkodowanych 26,15 hr. nahromadźiło.

Z Łužicy

* S Wjelkowic. (Hischcze truskalzy.) W jenej zahrodze pschi Pokorjanskej drózy tu sandźenu njedźelu pózdź-dnje rale truskalzy schczerjachu. Někotre pjenjezy hischcze kschija.

* S **Nowosalza-Spremberga.** (Jebak.) Na wulke wězy lubjaze maschnje běsche so plahowar drobneho skotu Willy Feuchta se Sangerhausena w Halleskim wokrjesu wot meje 1931 sem z nawěschtkami a listami plahowarjam drobneho skotu w Nowosalzu-Sprembergu a Wopakej blizki. Wón běsche jim wudawak, so ma sa wědomostny wustaw sa lěto 12 000 wujkow podacź a so sa nje hnydom po dostaczu najwyschschu placźinu placźi. Plahowarjow namolwjesche, so bychu jemu wujki złali. Jedyn plahowar pósla jemu 60 wujkow, jeneho po 60 pf., njedosta pak žanych pjenjes. Pola dweju druheju plahowarjow běsche so Feuchta podarmo prózowak. Hamtski sud běsche Feuchta dla dokonjaneho a spytaneho jebanstwa k 2 njedźelomaj jastwa sasudźił. Wón so pschećiwo wuzudej powoła, tola mała khlostanska komora Budyskeho krajneho žuda powolanje saćišny.

* Se **Zitawy.** (Hrubi pachołso.) Někotsi młodźi pachołso w Hartawje wuwjedźechu w nozu k njedźeli hrube njedočinstwo. Wjele wschoje pschićiny dachu so woni do Hartawskeho wobydlerja a jeho krwaweho słichu. Pschebity dowlecze so hač do Zitawy a sawoła wot Kasarnskeje drohi policiju. Jako policija pschikhwata, běsche so wón hižo bjes wědomia swjelk, so dyrbjachu jeho z thorobnym autom do měschćanskeje thorownje dowjesć.

Stawiznički z dźensnišeje Ruskeje

Ruska, tutón hobrski kraj, je stajnje khilala k extremam. Sa cźaß zarow knjezesche so z despotiskim absolutizmom. Lud žłuschesche z cźełom a z duschu knjezerjej; a wón swoje prawa z mozu a khłostanjom pschewjedźesche. Za cźujesche so njeswobodny.

Jako pak rewolucija 1917 zara a jeho žiwjenje nowi, nadźesche tutomu ludej žiwoboda. Trozki, Stalin a druzy wuzichu tutón wokonik a wutworichu nowy stat. Woni wumwolachu Sowjet-republiku. Woni žrěbi zyły lud z tym dobuchu, so kóždemu cźełnu žiwobdu spožcźichu. Ruski ludu pak jiebany. Pod knježenjom zarow dyrbjeschе so psched sakonjemi khilecź a klakacź, a najmjenschе pschenadźenja buchu surowje khłostane. Nětk, hdyž tutomu ludej žiwoboda kiwasche, jedźesche kóždy jenoź sa cźełnej žiwobodu. A cźełnu žiwobodu dosta jednotliwz z tym, so wschitke ethiske a moralske sakonje spadnychu a kóždy może je w privatnym žiwjenju žiwobu lóschtam a pokhilnosćam žiwobodny pucź dacź. W tutym bludze njepóznawasche lud, kak kommunizmus jich wěrnu žiwobodu, duchownu žiwobodu, žiwobodu w myślach a pschekwědźenju, pschejo bóle a bóle wotewsa. Kommunizmus dźerži so w Ruskej tež jenoź tohodla, dokelź rušti lud tutón schkodźenk kultury, na kotrymž druhe europiske ludy stoja, dospět njeje. Wjele so wo bědze rusčeho luda powěda, ale ponyžlinny žebi: Když žiwojet-system njeby niczo khmaneho na žebi měł, potom njebychu žebi 160 milijonow ludźi lubicź dali, so jim jenoź cźyjóbka mužow jakonje diftuje.

Podam hischcze někotre stawiznički z dźensnišeje Ruskeje.

*

Dwaj pschećelej setkataj so wot léta 1917 sašo prěni krócź w Mokwje.

„Dźeń dobry", praji jedyn, „kak dha so tebi hischcze wjedźe? Nimo teho, kak stary sy dha nětkole?"

„Ja žym tśiećeźi", wotmolwi pschećel.

„Tśiećeźi? Ale ty běsche tola hižo tśiećeźi, jako rewolucija wudyri."

„Ja wěm", praji pschećel stwjerdźenje, „ale ja tola njemóžu tute 10 lět wot revolucije jako žiwjenje wosnamjenić, njewěrno?"

*

Jena burowka widźesche na torhoschczu prěni krócź w žiwojim žiwjenju kamela; wona wobhladowaše žebi jeho pot hodźiny dołho wot wschěch bokow a praji potom z hłowu wijo:

„To je tola žałostnje, kak su tute bolschewiki te konje pschihotowali!"

*

„Cźehodła skorźicze, towaschojo?" prasch'a so Kalinin, president žowjet-republiki, někotrych burow.

„My nimamy žanych cźiriji! A ty sy nam paradis wěscźił!"

„Ach, sće wy tola hłupaki", praji wón, „schtó dha je hdy žiwy schał, so so w paradisu w cźirjach khodźi?"

*

Tónžamy Kalinin widźesche jónu mjes burami na wožu. „Kak dha so wam wjedźe?" praji wón.

„Kubjenje!" sawoła jedyn bur. „Hladaj na naschu brašnu: cźirje sm z brěmjenje Hory a mi z kóle; jako mrěcźe krundle, jako tholowy — — na, to so bjerze, schtož so namaka, a jako łoschke nošnymy runkowe měchi."

„Haj", praji Kalinin, „pomyślu jónu na žuchianeron w Ameriźy, kuzi nimaja dozy'a žaneje drasty k wobleczenju."

Jedyn stary bur sapali žebi cźigaretku a praji: „Te wschak mohło być, towaschco Kalinin, ale žnano mězachu woni hižo dlěje žowjet-žystem."

-inkj.

Swójbne powěsće

Semrěcźoj: Arnoscht Hermann Mikela, kriminalny komišar w Budyschinje, 43 lět; khowanje budźe pjatk popołdnju w 3 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Oswald Rudolf Grosa, justizny hamtman w Lubiju, 66 lět; spalne pokhowanje pjatk popołdnju 1½2 hodź. we Drjezdźanach.

K nowowólbje wjednistwa Swjatła Ludow.

Po dołhich jednanjach dojednachu so nětko wo pschichodnym wutworjenju politiskeho wjednistwa sekretariata Swjatła Ludow. S dotalnym sarjadowanjom njeběchu wschelake staty spokojom. Za noweho generalneho sekretara wolesche so Franzowza Avenol. Jeho wólbu a wólby jemu pschidateju namětnju sekretarow a 3 generalnych podsekretarow wobtruchi pełna shromadźizna Swjatła Ludow, kotraž so na kónzu novembra sašo seńdże. Naschej wobrazaj pschedstajetaj Italcźana Auritia (na lěwo), kiž budźe jedyn z namětnju generalneju sekretarow, a Franzowzu J. A. Avenola, kotrehož so sa generalneho sekretara Swjatła Ludow pomjenowali.

Wójnski sud

Tónkrócź pschipadny nadawk Petji. Jeho młodej lizy słědowanjschtej. „Ssym dha ja kat?" wón sabórcza a kuzasche žebi z hněwom do huby.

Druzy na to njekeb'bowachu — jenoź Rybin, kotryž młodeho cźłowjeka z někajkeje pschicźiny wožebje lubowasche, kosum jeho hłowom.

„Schto žebi myślitich?" rjekny wón cźische, jemu so sliźnjschi. Wschi revolucijii a we wójnje placza wožebite sakonje. Pschede wschěm w tajkej wójnje."

„Ssym wojak!" znapscheczíwi Petja sažałke. Ale njeschym..."

„Cźische, proschu cźe — žłyschi-li cźe Ľubow, potom dyrbjesch być na wschu pschihotowany. Wschi tola, prěnja ja so poßnischnosć a stronski porjad."

„Wěm — wěm. A njeleżu wschak hižo", Petja troschku sažłapjeny rjekny.

Njeležeše so posłědnyschi, pschimasche so tśelby.

„Schtó dha je, kotrehož dyrbju sastrělić?" wopraschа so hischcze.

„Reka Akimow — a je kubleŕ."

Petja postrózi so widźomnje, hdyž njeno sažłyscha.

„S Kostroma?"

„Haj, jeli žym prawje wobhonjeny, z Kostroma. Ale cźohodła so prajescheš? Snajeschi jeho?"

„Mjeno bywa mi tak znate — ale žnadź so mylu", Petja snapscheczíwi, a pschihotowasche žiwoju brón.

Potom krocźeše wón z cźełkim stupom po stłodźe sem a wotewri durje. Horjeka mózesche cźłowjek schczerkot kusow žłyschećeź. Petja komdźesche so někotre wokomiki, cźoły hač sastupi. „Akimow", žebi myślesche. „Někto mi jeho wožub do mojeju rukow położił. Dyrbi někto tajo jara stary być, dźenża. Nieběsche njekhmany cźłowjek. Njech pschińe — Rybin ma prawje: wójna je wójna."

Tschażeschе so runja pžej, hdyž słónczнje sastupi.

W pinzy běsche cźemno, hnymy, mokry a stuchły powětr stchowaschе so spinajo na pluza.

Wschi sćežnje pod salěžowanym wokujeschkom leżeschе potrawa, dospołnje do cźmowoho płaschcza zababjena. Petja wzdźi do njeho, kotryž najskerje spasche, z nohu.

„Stań", rjekny wón z dybawym hłosom. „A měj so na pozdźecha — je tak daloko."

Tamny, se spanja wubudźeny, hischcze sastona. Ale nadobno wubudźeny, postrózi wón horje.

„Tak, tak", rjekny wón zyle měrnje. „Nětko je potajkim tak daloko." Na jeho hłosu njebě žanych strózelow pytnyć. Ale by-li njenje cźemno było, potom by cźłowjek dyrbjał pytnyć, kak wulke běsche jeho napinanje, so njeby nikomu pscheradźił, kak tschepoze.

„Ty sy Wladimir Akimow?" so Petja wopraschа.

„Nè, niz Wladimir — žyn Fedor Akimow, jeho žyn. Mój nan je njebohi, hižo léto je morwy."

Zyle žłaba pruha nadźije sejtkadźa z tutych słowow. Snadź běsche wschо to někajke smylenje — snadź wostanje žiwy — žiwy. Jeho sprózdnej wócźmi dostałschtej sašo trochku błyscheća, jeho dych bywasche njemérny a dźiwi.

Petja zyle blisko k njemu pschistupi a pruhowasche sprózniwje wobliczo tanneho.

„Haj", rjekny wón potom, „je wěrno. Ssy Fedor. Twój nan je potajkim morwy, kaž prajesche? Derje sa njeho, jara derje. Wosta jemu tak nětschtožkuli salutowane. Wón njeběsche njekhmanik."

„Petja", sareji jaty, kotryž jeho słónczнje spósna. Wón posłuchći jemu z dźiwim pohibom ruku. Ale Petja žo jeje niedótknu, cźinjesche, jako njeby jeje widźał.

„Je hižo dołho", rjekny wón, „so brajkachmy žebi k posłědnemu rasej. Możesch so hischcze dopomnieć?..."

Ale wón so sam pschetorhny, shraba so a prózowasche so wobknjeźeć.

„Wschо jene, to je nimo: Druhi cźaß d'enża — hinaschi cźaß."

Nè — žaneje nadźije. Petji bě so pschipowuczíko, jeho sašłyschi, a — wón jeho sašłyschi. Tak kaž pschećelka znajesche.

Tuž jednasche so někto jenoź wo jene: pschistojny wumrěć. Tola wschak njebě lohko, hdyž je cźłowjek tak młody a žiwjenje tak lubuje.

Akimow puschći žiwój płaschcz z cźła a stupi so k sćežnje, kotraž bě płeźniwa a blakata z krewju mnohich, kotrež běchu psched nim sčli samkny pucź.

Petja kondźesche so pschego hischcze. Kak běsche jeho lubował, někdy — tuteho cźłowjeka tam.

„Masch hischcze někaku prośtwu?" so wón wopraschа. „Prośtwu, kotruž mózu cźi dopjelnić?"

Akimow žebi rosmyślowasche. Potom pak słónczнje rjekny: „Daj mi hischcze zigaretu — je-li jenu maśch. Mam wulku žadosć sa tym."

Petja pytasche w žiwojich kapsach, namaka jenu, troschku słóčeznu, njenahladnu. Zu shladkuju policiju su druhemu. Poda jemu tež woheń.

Wobaj napschecźo žebi stejeschtaj, bjes toho so byschtaj žłowcźka prajiłoj. S hłodom žrěbaiche Akimow kur do žo. A stajnje, hdyž wón kur do žo žrěbny, wobžwětli so želaza zigareta jeho tak pschemjenjene a tola tak znate wobliczo. A stajnje, hdyž Petja tute wobliczo wschitkade, ca kotrež so stajnje sašo cźinicźka słehny, dopomni so wón na sašche dny — na domišnu, na cźaß dźećatstwa. A běsche jemu, jako by žłyschał hłóh kołow, jednowe srudne spěwy hnježdźarkow, jako by cźuł wón sworaneje role a sratych žitow.

Słónczнje bě Akimow žiwoju zigaretu dokurił.

„Hotowe", rjekny wón potom, po krótkej khwilźy, z bolostnym pożnéwkom. „Nadźijam so, so wuwjedźeich twoju wěz derje, Petja. Ssy dźe to pola mje nawukwył, tšelecź. Wšěch hischcze, kak potšeli je mnu twojeho prěnjeho sajaza? S nanowej tšélbu. Możesch so hischcze dopomnicź?..."

„Haj — wěm", Petja skrótka snapscheczíwi.

Posłědnywschi tšélbu měrjesche na plawe městno na sejenje, kotrež pokajowasche wobliczo Akimowe — tschepotaju porst stłóczi na honaczć, z tšélby wuspny kaž hrimot, potom bě žłyschećeź, kak potšeli je mnu twojeho prěnjeho sajaza? S nanowej tšélbu. Możesch so hischcze dopomnicź?..."

„Haj — wěm", Petja skrótka snapscheczíwi.

Posłědnywschi tšélbu měrjesche na plawe městno na sejenje, kotrež pokajowasche wobliczo Akimowe — tschepotaju porst stłóczi na honaczć, z tšélby wuspny kaž hrimot, potom bě žłyschećeź, kak wotpadny dźel wobnjeta wot sejenu.

Petja stejesche bjes pohibnjenja, z na tšélbu složenymaj rukomaj.

„Nó?..." rjekny tamny słónczнje po dołhej, cźežkej khwili, „žy dha tak rucze sabył, schtož sy nětkły pola mje nawukwył?"

Petja njewotmolwi. Srudny pohlada wón na Akimowa, a jeho wobliczo běsche błędźeho hacź tamne jateho. Potom, bjes toho so by žłowcźka prajił, wopuschći wón pinzu, wucźahny klucź se samka, bjes toho pak so by durje sawrjel.

Dowjeka, hdyž druzy kěnjosćej pažnywschi cźakajo wokoło běsche, stupi wón z wojeńskim postrowom psched Lubowa.

„Wladimir Akimow je morwy", rjekny wón z měrnym hłosom. A potom z nawalom prosćo:

„Proschu — pósćelece mje na frontu! Ja — ja Waß wo to proschu!"

kw.

Železniski ježdnu plan. — Płaćiwu wot 2. oktobra 1932

S Drježdżan do Shorjelża.

S Drježdżan-N.		3.21		5.51	6.21	7.17	8.17	8.28	9.30	10.02	11.32	12.35	13.45	15.12	16.35	17.11	17.50	19.22	20.18	21.44	23.10	23.20	0.35
„ Radebergа		3.44		—	6.42	7.47			9.54			—		15.41	16.57	17.47				22.15		—	1.05
„ Arnsdorfa		3.53		6.0	6.50	7.57			10.03	10.32		13.12	14.15	15.41	17.05	17.57		19.51		22.25	23.33	23.47	1.14
„ Wulkeje Hartawy				6.31		8.08			10.13			13.23		15.58	17.16	18.08		20.01		22.36		23.56	1.25
„ Weickersdorfa				6.37		8.15			10.20			13.30		15.58	17.22	18.14		20.07		22.43		0.03	1.30
do Bišlopic		4.09		6.42	7.07	8.20	8.42		10.25	10.48		13.35	14.32	16.03	17.27	18.23		20.12		22.48	23.47	0.08	1.35
‖ Bišlopic		4.11		6.44		8.23			10.26			13.38		16.05		18.33				22.52	23.49		1.38
„ Semitz		—		6.53		8.30			10.32			13.45		16.12		18.39				22.59			1.44
„ Fickenja		—		6.59		8.38			10.40			13.54		16.20		18.48				23.08			1.52
do Budyšchina	2.40	4.29		6.12		8.46			10.48			14.03		16.28		18.57				23.17			2.01
‖ Budyšchina	2.41	4.32		—					10.52			14.08		16.33		19.01				23.21			2.05
„ Kubschitz		—		—					11.01			14.17		16.42		19.10				23.30			2.14
„ Tomorz		—		—					11.09			14.25		16.51		19.18				23.39			2.22
„ Wuiesha		—		—					11.16			14.33		16.57		19.25				23.46			2.29
„ Lubija	3.00	4.56		6.57					11.28			14.45		17.09		19.36				23.58			2.40
do Shorjelża	3.20	5.24		7.34					11.47			15.20		17.42		20.02				0.23			3.11

— * Wonka po niedżeli a ſwju. dnjach ſakazane je we Weickersdorfie 1.30. ‖ Jenoż niedżelu w mjen.

Se Shorjelża do Drježdżan.

S Shorjelża	2.56		4.20		5.52	†	†		7.45	8.42	11.05		11.13			14.40							21.02	*22.46	0.31
„ Lubija	3.19		5.02		6.40	6.07	6.51		8.25	9.06	11.30		11.52			15.21							21.46	23.11	1.00
„ Wujeshda			5.12			6.16	7.00		8.35				12.01			15.30							21.55		
„ Tomorz			5.18			6.23	7.07		8.41				12.07			15.37							22.02		1.12
„ Kubschitz			5.26			6.31	7.15		8.49				12.15			15.45							22.09		
do Budyšchina	3.38		5.34			6.40	7.24		8.57	9.26	11.49		12.23			15.53							22.17	23.33	1.23
‖ Budyšchina	3.39		5.39					6.04	9.01	9.27	11.50		12.27	14.18		15.58	16.46						22.22	23.35	1.24
„ Fickenja			5.51					6.45	9.12				12.38	14.29		16.10	16.57						22.34		
„ Semitz			6.01					6.55	9.21				12.48	14.38		16.20	17.07						22.44		
do Bišlopic			6.10					7.03	9.30				12.56	14.46		16.28	17.14						22.52	23.55	1.44
‖ Bišlopic	5.21		6.14		6.20			7.06	8.51	9.35	9.50		11.57	12.58	14.47	15.42		16.30					23.00	23.57	1.49
„ Weickersdorf	5.27				6.26			7.12	8.57		9.56			13.04	14.53			16.36					23.06		
„ Wulkeje Hartawy	5.34				6.33			7.19	9.04		10.03			13.11	15.00	15.52		16.43					23.13		
„ Arnsdorfa	5.45		6.31		6.44			7.29	9.13		10.14		12.22	13.22	15.10	16.03		16.54					23.24	0.14	2.02
„ Radebergа	5.54				6.52			7.34	9.21		10.23			13.30	15.18	—		17.03					23.32	0.22	2.10
do Drježdżan-N.	4.26	6.18	6.55		7.16			8.02	9.39	10.7	10.36	10.43	12.38	12.46	13.49	15.42	16.27	17.23		18.51	19.16	19.50	22.05	0.40	2.25

‖ Jenoż niedżelu a ſwjate dny. * Jenoż niedżelu a ſwj. dny wjacor a ſwj. wot 25.26. dezembra hač 26.27. februara. † Jenoż wšědne dny.

S Budyšchina do Rakez a Petershajna.

S Budyšchina	4.40	6.29	9.38	14.28	16.58	19.14	23.29
„ Ratarjez	4.46	6.34	9.44	14.34	17.03	19.20	23.28
„ Zjdowa	4.50	6.38	9.48	14.38	17.07	19.23	23.3
„ Mateho Bjellowa	4.58	6.45	9.54	14.45	17.13	19.31	23.38
„ Radworja	5.05	6.54	10.01	14.54	17.32	19.39	23.47
„ Kašowa	5.10		10.08	14.59	17.37	19.44	23.51
„ Nieswačidła a	5.17		10.15	15.06	17.44	19.50	23.58
„ Scheschowa	5.22		10.20	15.11	17.49	19.55	0.03
„ Rače	5.30		10.27	15.18	17.55	20.02	0.09
„ Komorowa	5.36		10.33	15.24		20.09	
„ Wulkich Sdzar	5.42		10.39	15.30		20.15	
„ Hóla	5.48		10.45	15.36		20.23	
„ Kulowa	5.54	6.58	10.52	15.42		20.30	
„ Mjenzow	6.01	7.05	10.59	15.49		20.37	
do Wojerez	6.07	7.10	11.04	15.55		20.42	
‖ Wojerez	6.18		11.10	16.15			
„ Horow	6.26		11.18	16.23			
„ Bluntsch	6.36		11.28	16.33			
„ Proschtwi-Haidem	6.50		11.58	17.02			
do Petershajna	7.04		12.13	17.17			

Do Wulkeje Dubrawy — Jenoż wšědne dny — Jenoż niedżelu a ſwjate dny

S Petershajna do Rakez a Budyšchina.

S Petershajna		8.38	14.33	19.42	18.42	
„ Proschtwa		9.20	14.48	19.22	19.00	
„ Ptanja		9.26	14.54	19.35	19.06	
„ Horow		9.36	15.04	19.45	19.16	
do Wojerez		9.44	15.12	19.52	19.24	
„ Wojerez	6.22	10.33	16.17		20.45	
„ Mjenzow	6.28	10.40	16.23		20.51	
„ Kulowa	6.37	10.53	16.30		20.58	
„ Hóla	6.43	11.00	16.38		21.04	
„ Wulk. Sdzar	6.49	11.06	16.45		21.10	
„ Komorowa	6.55	11.12	16.51		21.15	
‖ Rakez	6.33	7.02	11.20	16.58		21.23
„ Scheschowa	6.39	7.08	11.27	17.04		21.29
„ Nieswač.	6.45	7.14	11.33	17.10		21.35
„ Kašowa	6.52	7.21	11.41	17.17		21.42
„ Radworja	6.58	7.27	11.47	17.23		21.48
„ Wusl. Wjell.	6.07	7.36	11.56	17.32		21.57
„ Zjdowa	6.13	7.42	12.02	17.38		22.03
„ Ratarjez	6.16	7.45	12.05	17.41		22.06
do Budyšchina	6.21	7.51	12.11	17.47		22.12

Jenoż wšědne dny — Wšědne dny — Niedżelu a ſwjate dny

Z Budyšina do Budestec a Hornjeho Kumwalda.

S Budyšchina	6.52	7.14	13.12	16.51	18.01
„ Dźěłnizy	7. 2	7 23	13.21	17.02	18.12
do Budestez	7. 8	7.28	13.26	17.08	18.18
‖ Budestez	7.13		13.29	17.09	18.25
„ Wjednuſa	7.19	8.58	13.35	17.15	18.31
„ Wbohowa	7.24	9.03	13.39	17.20	18.36
„ Koblizy	7.27	9.06	13.42	17.23	18.39
„ Kumwalda	7.35	9.15	13.51	17.32	18.49
„ Sšrj. Kumw.	7.40	9.20	13.57	17.38	18.55
do Horn. Kumw.	7.47	9.27	14.03	17.45	19.02

Z Hornjeho Kumwalda do Budestec a Budyšina.

S H. Kumw.	5.09	5.39	9.58	13.39		19.20	22.18
‖ Sšr. Kumw.	5.15	5.44	7.59	10.04	13.44	19.26	22.24
„ Kumwald	5.23	6.52	8.07	10.25	14.09 17.48	19.37	22.34
„ Koblizy	5.34	6.53	8.13	10.34	14.16 17.54	19.43	22.40
„ Wbohowa	5.38	7.01	8.16	10.35	14.19 17.58	19.47	22.44
„ Wjednuſa	5.43	7.06	8.21	10.40	14.24 18.03	19.52	22.49
do Budestez	5.49	7.12	8.27	10.46	14.30 18.09	19.58	22.55
‖ Budestez	5.50	7.13	8.28	10.53	14.38 18.23	20 04	23.00
„ Dźěłnizy	5.57	7.37	8.42	11.00	14.44 18.31	20.11	23.06
do Budyšchina	6.08	7.46	8.50	11.09	14.53 18.38	20.20	23.16

‖ Jenoż wšědne dny. ‖ Jenoż niedżelu.

Shorjelż—Khoczebus—Barlin

Se Shorjelża			4.25			6.20	8.15	11.15	11.40	13.30	15.33			17.32	17.47	20.10	22 26	23.50						
„ Charlottenhof a			4.31				8.21		11.51	13.42	15.44				17.59		22 38	0.02						
„ Kodersdorfa			4.43	6.27	8.33		8.25		12.04	13.50	15.51				18.07		22.45	0.09						
„ Hórki			4.54	6.33			8.41	11.43	12.13	14.04	15.58			17.54	18.24	20.34	22 52	0.19						
„ Hušmanez			4.58				8.49		12.18	14.09	16.02				18 29		22.56	0.23						
„ Hónichen			5.04		do 31. 3. 33		8.56		12.26	14.16	16.08				18.37		23.02	0.29						
„ Nječizy			5.14			6.43	9.04		12.35	14.24	16.16				18.45	20.49	23.10	0.37						
„ Bjeje Wody	4.34		5.40	6.41		7.00	9.22	12.06	12.55	14.43	16.35			18.19	19.12	21.07	23.26	0.53						
„ Stepeho	4.50		5.49	6.50			9.31		13.07	14.52	16.44				19.21		23.35	1.02						
„ Hrodka	5.06		6.4	7.01		7.17	9.43	12.24	13.22	15.05	16. 5	17.50	18.38		19 39	21.26	23.46	1.13						
„ Wujezuy	5.20		6.14	6.53			9.54		13.40	15.15	17.05	18.04			19.50									
„ Kowanzy	5.26		6.20	6.59			10.00		13.48	15.21	17.11	18.11			19.56									
„ Kibuschka	5.33		6.26	7.07			10.07		13.56	15.27	17.17	18.19			20.03									
„ Chocebuſa	5.43		6.32	7.14		7.43	10.30	12.52	14.04	15.44	17 23	18.27		19.08	20.41	21.56	0.06	1.33						
„ Wjelchow	7.44					8.02	10.53		T	16.07				19.21	21.03	22.15								
„ Lubarjowa	7.47					8.15	11.11	13.16		16.21				19.34	21 20	22.30								
„ Lubina	7.30					8.26	11.28	13.27		16.38				19.52	21.36	22.43								
do Barlina	9.12					9.39	13.05	14.35		18 14				21.10	23 21	24.00								

Jenoż wšědne dny — Wšědne dny — Jenoż niedżelu a ſwjate dny

‖ Jenoż niedżelu a ſwjate dny.

Barlin—Khoczebus—Shorjelż.

S Barlina			—			—	7.12	8.22	11.10	Jenoż wšědne		12,42	14.32			15.01	18.40	21.26						
„ Lubina					5.24	6.02	8.55	9.37	12.20	dny		14,28	15.47			16.47	19.46	23.00						
„ Lubarjowa					5.46	6.35	9.11	9.57	12.32	wot	haš	14,4	16.00			17.05	19.58	23.18						
„ Wjelchowa					6.08	7 06	9.26			1. 4.	31. 3.	15,08	16.18			17 21	20.10	23.38						
„ Chocebuſa	4.44	6.16		7.43		10.28	10.22	13.04	13,32	14.10	15,48	16.37		16.55	18.18	20.40	0.12							
„ Kibuschka	4.50	6.22		7.52		10.35			13,38	14.16	15.54			17.04	18.25		0.21							
„ Kowanzy	4.57	6.29		8.00		10.41			13,45	14.23	16.01			17.12	18.32		0.29							
„ Wujezuy	5.02	6.35		8.07		10.47			13,50	14.28	16.7			17.20	18.38		0.37							
„ Hrodka	5.13	6.50		8.22		11.00	10.48	13.6	14,01	14.39	16,20	16.59	17.35	18.54	21.03		0.59							
„ Stepeho	5.24	7.01		8.36		11.12			14,12	14.50	16.30			19.05			1.8							
„ Wjeje Wody	5.56	7.17		8.4		11.21	11.10	13 43	14.24	15.04	16,44	17.17		19 19	21.21		1.20							
„ Nječizy	6.11	7.37		9.09		11.43			14,39	15.19	16,59			19.35	21.36									
„ Hónichen	6.19	7.46		9.19		11.53			14,47	15.27	17,17			19.43										
„ Hušmanez	6.26	7.54		9.27		12.01			14.54	15.34	17,14			19.50										
„ Hórki	6 45	8 3		9,33		12.16	11.44	14.08	14,58	15.48	17,22	17.45		19.57	21 55									
„ Kodersdorf	6 55	8.10		9,42		12.24				15 56	17,28			20.04										
„ Charlottenhof	7.08	8,18		9,58		12.33				16.03	17,56			20.13										
do Shorjelża	7 25	8.32		10,07		12.45	12 07	14,32		16 14	17,47	18.08		20.26	22.18									

Wšědne dny — Jenoż wjacor a ſwj. dny — Niedżelu, ſwjate a ſwj. dny

S Budyšchina do Budestez a Wjelecjina.

S Budyšchina	4.58	7.14	10.35	14.20	17.03	19.49	†23.27
„ Dźěłnizy	5.07	7.23	10.45	14.29	17.12	19.58	†23.36
do Budestez	5.12	7.28	10.50	14.34	17.17	20.03	†23.41
‖ Budestez	5.13	7.29	10.51	14.35	17.18	20.04	†23 44
„ Rosnrodez	5.17	7.33	10.56	14.40	17.23	20.03	†23.48
do Wjelecjina	5.25	7.41	11.04	14.48	17.30	20.15	†23.55

‖ Jenoż wšědne dny. † Jenoż sobotu a njedżelu.

S Wjelecjina do Budestez a Budyšchina.

S Wjelecjina	5.51	7.14	8.23	11.35	15.16	18.10	20.54	†0.44	
‖ Rosnrodez	5.57	7.20	8.30	11.42	15.22	18.17	21.00	†0.50	
do Budestez	6.01	7.24	8.34	11.46	15.26	18.21	21.04	†0.54	
‖ Budestez	6.03	7.31	8.36	11.47	15.27	18.23	21.05	†0.54	
„ Dźěłnizy	6.09	7.37	8.42	11.53	15.33	18.29	21.11	†1.00	
do Budyšchina	6.17	7.46	8.50	12.01	15 41	18.38	21.19	†1.08	

‖ Jenoż wšědne dny. † Sobotu w nocy a njedżelu.

S Budyšchina do Radworja, Wósporka a Lubija.

S Budyschina	6.29	7.58	12,07		16.58	22.10
„ Ratarjez	6.34	8.03	12,12		17 3	22.15
„ Zjdowa	6.38	8,06	12,15		17.7	22.18
„ Mateho Bjellowje	6.45	8,11	12,20		17.13	22.23
„ Radworja (dworn.)	6,53	8.18	12.28		17.20	22.30
„ Radworja (jast.)	6,58	8.23	12.33		17.31	22.35
„ Lutobcja	7,03	8.27	12.37		17.35	22.39
„ Wusl. Dubrawy	7.06	8.32	12,41		17.40	22.04
„ Kluſicza		8.39	12.48		17.47	23.11
„ Huczjny		8.45	12.55		17.54	23.18
„ Parca		8.53	13.03		18.02	23.26
„ Hrodźiſchcza		9.00	13.10		18.09	23.32
do Wósporka		9.06	13,15		18.14	23.38
‖ Wósporka	7.08	10.05		13.40	18.57	
„ Nječizy	7.13	10.10		13 45	19.02	
„ Lutoczij	7.17	10.14		13.49	19.06	
„ Huſchiny	7.23	10.20		13.55	19.12	
„ Mat. Radmérij	7.26	10.23		13.58	19.15	
„ Kellij	7.34	10.31		14.06	19.23	
do Lubija	7.42	10.38		14 14	19.31	

Jenoż wšědne dny — Wšědne dny — Jenoż wjacor a ſwj. dny

S Lubija do Wósporka, Radworja a Budyschina.

S Lubija	8.50		12.10	17.22	20.14
„ Kellij	8.38		12.18	17.30	20.22
„ Mat. Radmérij	8.43		12.23	17.35	20.27
„ Huſchiny	8.47		12.27	17.39	20.31
„ Lutoczij	8.52		12.32	17.44	20.36
„ Nječizy	8.57		12.37	17.49	20.41
do Wósporka	9.01		12.41	17.53	20.45
‖ Wósporka		9.13	13.25	18.32	
„ Hrodźiſchcza	8 52	9.18	13.30	18.38	
„ Parca	8.58	9.25	13.37	18.45	
„ Huczjny	9.06	9.32	13.45	18.52	
„ Kluſicza	9.14	9.40	13.53	18.59	
„ Wusl. Dubrawy	9.21	9.47	13.05	13.59	19.07
„ Lutobcja	9.25	9.51	13.09	14.03	19.11
„ Radworja (jast.	9.29	9.55	13.13	14.07	19.15
„ Radworja (dw.)	9.34	10.02	13.18	14.12	19.20
„ Mat. Bjellowa	9.44	10.09	13.25	14.20	19.30
„ Hjdowa	9.49	10.14	13.30	14.25	19.35
„ Ratarjez	9.52	10 17	13.33	14.28	19.38
do Budyschina	9.57	10.22	13.38	14.32	19.42

S Bišlopic do Kamjenza.

S Bišlopic	6.50	13.48	16.56	18.30	23.00
„ Schumborna	6.59	13.52	17.05	18.39	23.09
„ Porchowa	7.03	14.02	17.14	18.49	23.19
„ Ruschizy	7.20	14.12	17.24	19.00	23.29
„ Hallschtrowa	7.29	14.22	17.36	19.09	23.38
„ Proiez-Thonberga	7.34	14.28	17.41	19.14	23.43
„ Prjehij	7.41	14.34	17.47	19.21	23.49
do Kamjenza	7.51	14.44	17.57	19.31	24.59

Jenoż niedżelu — Jenoż njedżelu a sobotu — Jenoż njedżelu a sobotu

S Kamjenza do Bišlopic.

S Kamjenza	4.50	5 02	11.33			21.44
„ Brjesje	5.03	5.13	11.44	13.48	13.54	17.23	21.55
„ Proiez-Thonberg	5.11	5.19	11.51	13.55	14.02	17.29	22.01
„ Hallschtrowa	5.22	5.26	11.59	14.28		17.38	22.10
„ Ruschizy	5.32	5 36	12.08	14.39		17.48	22.20
„ Porchowa	5.45	5 47	12.20	15.02		17.59	22.31
„ Schumborna	5.57	5.58	12.31	15.18		18.10	22.42
do Bišlopic	6.08	6.08	12.41	15.30		18.20	22.52

Wšědne dny — Jenoż niedżelu a ſwj. dny — Niedżelu, ſwjate a ſwj. dny

Bela Woda — Muzałow.

S Bjeje Wody	5.41	7.18	9.18	12.08	s12.22	14.42	16.43	19.22	21.26
„ Waldhaus	5.54	7.25	9.41	12.20	s12.28	14.55	16.50	19.39	21.33
„ Kišanſk. Hety	6.02	7.32	9.48	12.27	s12.35	15.02	16.57	19.46	21.40
do Muzałowa	6.06	7.36	9.52	12.30	s12.39	15.06	17.01	19.39	21.43

‖ Dźěławy dźeń. S Jenoż niedżelu.

Muzałow — Bela Woda.

S Muzałowa	5.14	6.40	8.23	10.43	13.11	16.14	18.34	20.44	S 22.00
„ Kišanſk. Hety	5.19	6.44	8.33	10.53	13,16	16.18	18.41	20.49	S 22.05
„ Waldhaus	5.26	6.51	8.40	11.01	13.25	16.26	18.51	20.57	S 22.12
do Bjeje Wody	5.31	6.56	8.46	11.07	13.30	16 31	18.56	21.02	S 22.18

‖ Jenoż dźěławy dźeń. S Jenoż njedżelu

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik, 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za maty mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přečiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 247 — Budyšin — Štwórtk, 20. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Saksi sejm

S hłosami lěwicy a nazionalnych sozialistow je jejn wobsamknył, knježerstwu poručić, so by pola němskeho knježerstwa na to skutkowało, so bychtaj **so nusowy wukaz k wožiwjenju hospodarstwa je 4. septembra a wukaz k rosmnoženju a zdźerženju składnosće k dźelu** z 5. septembra 1932 **wróćo wzałoj**, so by so sakasało, **mjdu wottwarić** a so by so poručiło, so by so psichi skrócenju dźeloweho časa **mjda połnje wurunała.**

Zenohłósnje jejm potom wobsamknu, knježerstwo poručić, so by so sastojnikam mjda 1. dźeń měsaza połna wuplaćiła.

Kommunistiski namjet na **bromadu położenje gmejnskich wólbow** z **wólbami do němskeho rejma** wjetšinu njenamaka.

Sozialdemokrat **Edel** so potom knježerstwo woprascha, kajke stejischo k **praschenju reformy němskeho stata** sastupuje. Sdobom rěčnik namjetuje, so by sakste knježerstwo **najwótrischi protest pscheciwo wustawje pscheciwnym planam** němskeho knježerstwa sapodalo a w němskostatnej radze pscheciwo wschěm wustawam pscheměnjacym sakonjownu naczinkam hłosowało, jeli so w němskim rejmje dwěstecinowsku wjetschinu njenamakaju.

Ministerski president Schieck na to wotmolwi, so je měnjenje wopaczne, so je němske knježerstwo wubjerk krajnych knježerstwow wutworił, kotryž dyrbi reformu němskeho stata wuradźić a pschihotowacz.

Wo planach němskeho knježerstwa za reformu němskeho stata sakske knježerstwo wjazy njewě dyžli to, schtož je němske knježerstwo zjawnosći spožiło. Tele spožerki su **swjelacze wusnace k zwjazkowej myślli** pschinjesłe, za kotrymiž budźa nadźijomnje wotpowědaze skutki słědowacz. Schtož su dźeniki wo nadrobnostach wosjewile, su měnjenja a hódanja. Na moje naprascheńje je so mi z pschiłuschnego městna wotmolwiło, so němske knježerstwo hischcze žane twjerdze zrjadowanych planow nima."

Ministerski pschedsydża polnje tomu pschihłosnje, za pschewar Weimarskeje wustawy jenož potom krutosćej a trajnosćej lubi, hdyž jemu pschewažaza wjetschina němskeho luda pschihłosuje. Hdyž budźe so nacźišć reformy němskeje wustawy w němskostatnej radze wuradźicz, sakske knježerstwo to zyle wěsće z wožiwom njepruschcźi.

Nuzowy wukaz k wobaranju přeciwo kradnjenju automobilow

Psched sjednoczenstwom z automobilemi jědźazych nowinarjow je wutoru wjeczor němski justizny minister dr. Gürtner **naprawy němskeho knježerstwa k wótrischemu wobaranju pscheciwo kradnjenju automobilow** zdźelił. Dokelž reforma zhłostazeho sakonnika hischcze zhwilu na so czakaca da, je němske justizne ministerstwo němskemu kabinettej namjetko, so by nusowy wukaz wudał, so bychu so

zhłostaze postajenja wudale, kotrejž budam smóžnja, praschenje na spokojaze waschnje rosrisacz, kak ma so kradnjenju automobilow wobaracz. Němski kabinett je tejle pschedłosty hižo pschihłosował, jenož němski president dyrbi ju hischcze podpisacz, so by so mohła wojsewicz.

Mjes tym so so hacź dotal kradnjenje automobila zhłostaſche, dyrbi so nětko tež jeho wužiwanje, potajkim njepowranjene jědźenje z nim, zhłostacz. Dokelž budźe so hižo spytanje zhłostacz, hižo tón z zhłostazym sakonjom do konflikta pschińdże, schtóž bjes prawa motor zuseho automobila nawjertnje abo jeho durje woczini. Pod sakosć automobile, motorske koła, motorske cyłmy a tež jědne koła padnu, dokelž zhubjenje jědneho koła jeho mějerjela husto cźežo trjechi, hacź zhubjenje automobila jeho wobsedźerja. Nusowy wukas za tele pschestupjenja jastwowe zhłostanje hacź do jeneho lěta postaji.

Němski justizny minister na to pokasa, so drje je to prěni nusowy wukas, kotryž nima **politiskeho charaktera** a njeje politiki sakoh. Tehodla drje žadyn němski rejm abo někajki parlament njebudźe žadacz, so by so tónle nusowy wukas wrócźił.

Rotazijsku cźišcźersku maschinu sebrali.

Sdźerjedu popoldnju su po žadanju pschepytowazeho sudnika němskostatneho suda sjedn popoldnju cźišcźerjenju Liebknechtowho domu pschepytali. Pschi tym su rotazijsku cźišcźerske maschinu sasyglowali, dokelž su so z njej wjelescheradniske listy cźišcźele.

Wukaz wo powjetšenju podpjery

Němski dźełowy minister je wukas wudał, po kotrymž so w pschichodnej jymje **podpjera za dźełonjemějerjow powjetschi.** Dźełonjemějerjo, kotříž w czasu wot 31. oktobra 1932 hacź do 1. haprcze 1933 je sawěsćenja podpjeru abo krisowu podpjeru po mjdowych klasach I hacź IV znajmjeńscha z jenym zwójbnym pschirażkom dostawaju, jako podpjeru tydźensku pschikobu dostanu. Pschikoha bjes rozdźěła mjdowoje měrnje klasy sa schěsć podpjerawskich dnjow pola dźełonjemějerjow z jenym abo dwěmaj k pschirażkej woprawnjenymaj pschiłuschnikomaj 2 hr. wuczinja; wona so pola tšjoch abo schtyrjoch pschiłuschnikow na 3 hr. a pola wjazy dyžli schtyrjoch pschiłuschnikow na 4 hriwny powjetschi.

Pschichodnje so wschě města, kotrejž maju wjazy dyžli 50 000 wobydlerjow, tak mjenowanej wožebitej klasy abo městnej klasy pschiliczа. We wschěch městach klasy B podpjera pschichodnje telko wuczini, kaž je dotal jenoż w městach z wjazy dyžli 10 000 wobydlerjemi wuczinjła.

W sawěsćenju pschi chorosći nowy wukas we wobmjesowanym wobsahu wjetschu podpjeru k lěpschemu pschiłuschnikow sawěsćenego dowola, hynjez so najwjetscha zhadba pschekrocźiła. Dowolicź so dyrbi wothładanje w khorowni sa zwójbnych abo pschiběrk město wothładanja w khorowni, dale smě so domjasny pjenjes powjetschicź.

Po nowym wukasu njeznjemdźa so renty sa snjeslbosenja skrócenjom, kotrejž so po 31. dezembrje 1931 stanu.

Dale nowy wukas położenje w nastupanju rentow wójnskich woporow dowola. Po nusowym wukasu z 8. dezembra 1931 sastaraze dostatki 25 hriwnow sa měsaz, kotrejž maju so na sozialne renty wobliczicź, z wobliczenja zwobodne wostanu, kaž daloko so wo renty jedna, kotrejž su so pjched 1. januarom 1932 swěsćiłe. Tale zwobodna mjesa dyrbi tež po nowym wukasu za renty płaćicź, kotrejž su so po tymle dnju swěsćiłe.

W sawěsćenju rentow smě zamjne sarjadnistwo powjetschitkowne wjetsche renty pschihotowicź. Synrotne renty a pschihórki za dźěcźi smědźa so dale 15. žiwjenjoweho lěta dawacź.

Štyrceći wjetšich pruskich městow statej dawki njewotedawa

Kommisariste pruske knježerstwo je pjched praschenje stajene, kak ma pscheciwo 40 hacź 50 wjetschim městam postupacź, kotrejž wunoschi statneho težownostneho samożenjowego dawka a statneho dawka khežnje danje w posledním czasu njewotedawaju. W finanznej nuzy tele města mjenowanaj statnaj dawkaj za spomożenje podpjery, sadanjenje gmejnskich požczonkow a za mjdu gmejnskich sastojnikow wuzyja.

S njewotedawanjom statnych dawkow se strony městow pokoja wjetschich městow so pruski stat do finanzneho cźežna zaczeri. Statnej pokładni njebudźe słónczne mózno, statnym sastojnikam mjdu wuplaćicź. Tež gmjeny, kotrejž statne dawki porjadnje wotedawaju, z wobkhowanjom statnych dawkow w druhich městach schkoduja. Stat jim njemóże wjazy kaž hacź dotal dźěl dawkow pschipokasacź. Stat budźe nujowany, w městach, kotrejž statne dawki njewotedawaju, statnych kommisarow postajicź. Do liczby městow, kotrejž statne dawki wobkhowaju, hižo wjazy dyžli połoja pruskich wjetschich městow słuscha.

Shromadna wólbna liščina statneje strony a hospodarskeje strony.

Wjednizy němskeje statneje (demokratiskeje) a hospodarskeje strony w pokodnjohannoversko-braunschweigskim wokrjesu su wobsamknyli, so do němskokrajnskeho wólbneho wojowanja jako „Delnjosaska měschczanska frjedźina" pódu.

Proces přeciwo prjedawšemu ministrej Klepperej

Pschecźiwnizy prjedawschcho pruskeho knježerstwa su sebi wunuzowali, so je so prjedawschi finanzny minister Klepper pjched pschepytowazy wubjerk pruskeho rejma stajił. Kleppera winuja, so je jako pschedsydża Pruskeje kasy wschelakim ludźom a diwojim nowinam pjenjezne podpjery z Pruskeje kasy dawał. Sswědczizy, kotříž su so dotal słyschcheli, njejsu Klepperowe cźiny za njesakosnje měli. Sstrjedu je pschepytowazy wubjerk němskeho kanzlera z Papena słyschał. Tón je rjekł, so su prjedy tajke wězy něchto wschědne byłe. Pruske knježerstwo je stajnje wschelake nowiny z pjenjesami podpjerało. Na praschenje, hacź tajke podpjeranje nowin jako njewotpuschczeny wina na nje wobhladuje, je kanzler wotmolwił: „Na žane waschnje." Statny sekretar němskeje kenzlije Planck mózesche so na to wobmjesowacź, so kanzlerowe wuprajenje wospjetowasche.

Nacionalnych socialistow w Ślezyskej zajeli

W Shorjelzu su nětkole 15 nazionalnych sozialistow sajeli, kotrychž winuja, so su so po posledních wólbach do němskeho rejma pschi nazwinosćach pschećiwo sozialdemokratam wobdźelili. Sa wyschschim wjednikom windyrnych wotdźělenjow w frjedźnej Schlesyskej, z Obernitzej, a za jeho adjutantom hrabju Spretiom je so w swišu z rozbuchadkowymi attentatami jimazy list wudał. Sa nimaj policija słědźi. Dale su jeneho nazionalneho sozialista w Rychbachu sajeli.

Nacionalneho socialista w Lipsku zasudźili

Psched Lipscźanskim sudom měsesche so frjedu 25tnu pschekupki dźełacźer Ludwig Funk, wjednik nazionalno-sozialistiskeho windyrneho wotdźělenja, samolnicź. 29. awgusta bě jeneho kolojejdneho we Wjeczernej dróhi z kola storcźił. Hdyž policajstaj sastojnizy sapschimnychu, so bychu Funka na straži dowjedli, so won spjecźowasche, sastojnikow wohani a jeneho do wobliča dyri. Ssud jeho dla cźelneho sranjenja, skichwidźenja sastojnikow a pschećiwdźenja pscheciwo 3. paragrafej terroristiskeho porjada z 9. augusta k khłostarni na 1 lěto 2 měsazaj sajsudźi.

Do rosschérjerjow lětakow tšeleli.

Do dwanaceje pschiłuschnikow żelesnoje frontu, kotříž w Essenje lětaki rosnoschowachu, su wutoru wjeczor politizy hinak smuzleni tšeleli. 22ktneho hanniga do brjucha tšelichu a cźežko sranichu. Dweju nazionalneju sozialistow su sajeli. Na wuslědźenje tšelza je so 300 hriwnow myta wustajiło.

Kommunistiskeho zapósłanca ke khłostarni zasudźili

Wožebity sud w Königsbergu je po dwanaczehodźinskim jednanju kommunistiskeho němskosejmskeho sapósłanza **Tauliena** dla spytaneho saraženja a zbéžka ke khłostarni na tři lěta sajsudźił. 27 wobskorzenych jastwowe khłostanje na schěsć hacź dźewjeć měsazow dosta. Hdyž w Lauthu jeneho **podrujnika** z wobydlenja wuzadźichu, běchu wobskorzeni do sastojnikow a żandarmow sraźyli. Taulien je pschi tym sastojnikam a sudnistim wukonjerjam je žekeru hrosył.

Knježerstwowa kriza w Českosłowakskej

Knježerstwowy pschedsydża dr. Udržal je wutoru swoje lćkowanje w Karlowych Warach pschetorhnył a so do Prahi wrócźił, so by swoju swoje sastojnske dźěła sastawał, tola niz na dołhi czas. Po należnej radze lékarjow je so rosdźělił, so wrócźo stupi, so by so mohł w měrje a z dobrej khwilu wulekowacź. Sstejnowenu pschedsydża Janej Malypetrej, je so dowěriło, nowe knježerstwo sestajecź. Woprawdźite pschicźiny Udržalowho wróćostupjenja maju drje so w hospodarskej krizy pytacź, kotraž je so **kaž** w druhich krajach tež do Cźěskosłowakskeje dobyła.

Cźežke njeměry dźełonjemějerjow w Londonje

W połodnischim Lodonje su komunistojo wutoru wjeczor dźełonjemějerjow k njeměram **nadpjerali.** Hdyž **policija** spyta cźrjódy dźełonjemějerjow rosehnacź, k pukam **dóńdże.** 20 wosobow, mjes nimi pjecź policajstiskich offizjerow, je so sranilo.

Nětkole 3000 dźełonjemějerjow se wschěch dźelow Londona bě so blisko Westminsterskeho mosta sbżało. Wot

łam chwichu k radnizy cžahnycź, so bychu wjetšchu podpieru žadali a pšecžiwo postajenju pruhowanja potrěbnosće protestowali. **Polizija bě najprjedy pšecžiwo demonstrantam bjes mozy, do njeje kamjenje, bleiche a zyhele mjetachu.** Cžrjoda nětkotre wukładne wokna rosbi a klamy wurubi. Do njeměrnikow jěchni polizistojo jěchachu, a pšeni krócź so polizajske wosy nastajichu, kotrejž thětro ruce do luda jěchachu, mjes tym so polizistojo, na jich stupadłach stejo, ſ gumijowym klumpaschom do ludźi pjerjechu. Stónčnje so polizija poradźi, nad demonstrantami dobyć.

Macdonald ſ pšchedstejacymi kšeŧłowoje hospodaršeje konferency.

W jendželskim delnim ſejnuje je ministerski president Macdonald wojſchewi, so žu jeho namołkwili, so by pšchedstejacych kšeŧłowoje hospodaršeje konferency pšchewjedł. Tole namołwjenje pšchijima.

Pjećlětny plan přećiwo cyrkwi a nabožinje

S kommunistiſkeje Rušcheje žu powěsće wo nowych planach rady ludowych kommiſarow pšchichle. Po nich chcedźa pjećlětny plan ſa dospołne wutrjepnje nabožiny a dospołne iniczenje zyrkwje pšchewjesć.

W prěnim lěcže (1932/33) dyrbi so nadrobny plan ſa **ſamknjenje wšchech zyrkwjow a modlerńow** ſeſtajeſ. W druhim lěcže dyrbja so wšche nabožeiſke waſchnja w ſwójbach ſakaſacź, a so wſchitky nabožnje imtyšleni ludźo ſe ſtatnych ſaſtojniſtwow a dźełarńow wotſtronicź. Wšche nabožeiſke knihi dyrbja so ſakaſacź. W tuteźim lěcže so **bjonki bjesbožnych** ſaloža. Do teho cžaſa dyrbi so **150 nabožinje njepšechecželiſkich filmow ſhotowicź,** kotrejž so wobźeže w ſchulach pšchedwjedu. Wſchitcy duchowni a wucžerjo nabožiny, kotřiž ſo ſapowědźa, ſwoje ſaſtojniſtwo ſkončicź, dyrbja so ſ Ruſkeje wuhnacź. W ſchtwórtym lěcže so wšche zyrkwje, ſynagogi a kapały wjeźnym wuſchnoſcham pšchepodadźa, kotrejž je do dźiwadłow ſa kšeŧłowe hry pšcheſtworja. Poſłednje lěto dyrbi plan bjesbožnych ſtónčicź.

Nadźejmy ſo, so so knježeſtwo bjesbožnych blížſche lěta **w** kommuniſtiſkej Ruſkej ſwrócži. Wſchelake ſnamjenja na *to* pokazuja.

Što je Američan w kommunistiskej Ruskej widźał

Hubjenſtwo, hłód, wojerſtwo, wotrocžſtwo.

S kommunistiſkeje Ruſkeje je ſo je ſtudowańskeho pucžowanja priedawſchi měſchcžańſki radźicžeł w Clevelandźe dr. F. W. Walz wrócžił, kotrejž je radikalny revoluzionar był. Dr. Walz nětkole wo ſwojich ſacžiſchcžach pišče, a je ſajimawe, ſo wo nětcžiſchich wobſtejnoſcžach w Ruſkej tón ſamy wobraz podawa kaž Prażiki profeſor dr. Sšlawik abo ſnaty amerikanſki nowinar William Mc. Dermotte. Dr. Walz w Clevelandſkej „Preſſe“ pišče: „Do Ruſkeje ſtajm ſ ſyle pšcheſcželnymi ſacžuſcženi k ruſkej kommuniſtiſkej ideji ſchol. Wotjeł ſym ſ Ruſkeje ſ pšcheſwědomjenjom, so ſym widźał, kak ſo ſ ludźimi wobchadźa, kotřiž ſu ſo wot nich wotwobroćili. Wšitcy ſu ſo mje bojachu, dokelž ſym ſ nimi rěčał. Wšitcy ſu ſo bojachu, so bychu ſo jich mysle wuſlědźiło. Wšitcy ſu ſo bojachu, so bychu ſo jich mysle wuſlědźiło. Wšitcy ſu ſo bojachu, so bychu ſo jich mysle wuſlědźiło.

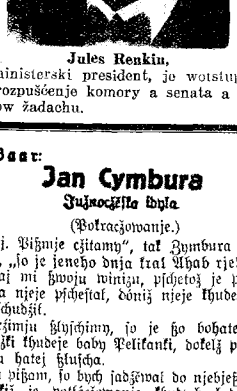

Jules Renkin,
belgiski ministerski president, je wotſtupił, dokelž liberalni rozpuſčenje komory a ſenata a wupiſanje nowowólbow ždadachu.

Ze Serbow

W **Budyſchinje,** 20. oktobra 1932.

— Wo njerjo. Wjeſera wjeczor w 7 hodź. barometr 744, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +9. Dźiwja rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer w nozy +4. Wuſłady na ſamrócžene njebjo. — Naſche wjedro je ſo trochu ſtajiło. Po wjerſchcžach wjedrańſow budźe wowjedrjenje jenoź krótke. S atlantiſkeho oceana pšchiſcželi nowe mróki. Wjſchitcy ſ Arktiſkich kupow njeſu ſyſne doſcź, so bychu njimy bóle k poſłuchu ſtłócžiłe. Sněhe a njemdre wětry w nozy ke pjeſdže ſu w połnocnej a ſrjedźnej Němſkej hłuboke ſnjeh hacž w naſchich ſtronach ſakhadźale. Spomałachu tola leſ twarjenja. W Rötha pola Libſka ſadźuwa ſo zyrkwinſka wježa pod njemotnym wotmachom wětra. W Barlinje ſo pódła deſcžčik liſcžeše. Liſcžo ſatyka lěžuje k podſeiſkim pšcherowam, ſchtož bě ſ pšchicžinu, ſo bychu wulizy abo haſy powodźene a woda ſtupaſche do pinzow. Jutſje pjatk lěkadźa ſlónčko 6,33 hodź. a khowa ſo 4,56 hodź. Měſacžk ſkhadźa wjeczor 8,48 hodź. a khowa ſo popołdnju 1,43 hodź.

— **Měſchcžanſke dźiwadło.** Dźenja ſchtwórtk 1/4 9 hodź. pſchedstaja ſo prěni krócź wuſpěſchna wjeſelohra „Sſwobodna cžěr khmanenu“. Je to 3. pſchedſtajenje w abonnencže B. Režiju ma Fruij Steinmetz. Sa jewiſchcžowy wobraz je Waltaŕ Ulbrich ſamołwity. Pjatk pſchedſtaja ſo w 2. abonentnym pſchedſtajenju C we 8 hodź. wulka opereta „Holcžka ſ Cžorneho lěka“, *tehorunja žobotu.* Tuto pſchedſtajenje njepſchihodźe do abonenta E, B a C. Njedźelu pop. w 4 hodź. je baſnicžkowa hóſtna hra ſa dźěcži.

— **Wołuzu kradnyli.** W nozy k 19. oktobrej žu je ſadobyčſom ſ dźěkanſkeje měſinoſcže pichi Wjeleczanſkej dróhi ſcheru njetſihanu 8 mježazow ſtaru wołuzu kradnyli. Na wuſlědźenje paducha je ſchkodowanu 10 hriwnow myta wuſtajił. Wo ſdźělenja, pſchi kotrychž ſo pſchecžu wo njenje wojſwjerja njeleži, proſy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

— **Mjaſo je tři (Freibank) w Budyſchinje.** Sſobotu 22. oktobra 1932 wotedawa ſo rano wot 7 do 1/9 hodź. na cžiſła 5 451 hač 5 550 a wot 1 hač 100 hyre howjaze mjaſo, punt po 35 pj., a hyre ſwinjaze mjaſo, punt po 40 pj.

S **Khwacžicz.** (Dźěłanſki cžaſ.) So njeby wokolina do ſtracha pſchiſchła a njechcžu wſchelake měnjenja naſtałe, ſo wozjewja, ſo je dźěłanſki cžaſ pola fabriki Schomburga a ſynow pſchecžołoženy. Wot pónđźele hač do ſobotu ſo 1/8 hodź. prěni krócź k dźěłu trubi, wot 1/12 do 12 hodź. je ſchieſtaka, kotraž ju ſ trubjenjom wojſewi, ſobotu pak wot 1/10 do 10 hodź. Hač do pjatka ſo k ſwitatokej trubi 1/4 hodź., ſobotu 1/12 hodź. Dźěłanſki cžaſ je na 40hodźinſki tydźeń wobličženy. Trubjenje je krótke, tuž tež wokolina njepſchihodźe do ſtracha, ſo maſła ſo na wobeh trubicź.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Nadobny dar.) Witanu pomoz poſticži njemjenowany dariczeł. Wón 45 zentnarjow běrnow tudomnemu dźěłacžerſkemu ſpomožnemu wubjerkej pšchepokaka. Běrny ſo poſtejnje dny w bóle potrěbnym njeſaſtužerjam a rentnarjam roſlichu. Spomožerſki wubjerk cha ſo dale pózowacź, by wjazy běrnow dóſtał, hdyž niz zyle darmo, dha tola jara tunjo. Składnoſcž k dokopowanju běrnow domni njeſaſtužerjo tež jara derje wužicžu. Kóždu kopował je drje ſwój ſwójcu ſymſku potrjebu na ſtronach ſam nakopał.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Hiſchcže tſjoch ſajeli.) Dla dobywanja ſaja tudomny žandarm a dwaj wonkowni žandarmaj wutoru hiſchcže tři wošoby, dwě we Wulkej Dubrawje a jenu w Khwacžicach. Sajatych ſ automobilom Budyſkeho kriminalneho wotdźělenja na hamtſki ſudniſtwo do Budyſchina dowjeſechu.

Se **Sdžerje.** (Dźiko wobkhadnemu towaršwa.) Tu a tam widźiſch na wſchelakich wěžach, kaž płotach, ſtołpach abo ſchćežerach ſnamenja nabarbjene. Wone pokazuja pucže do wſchelakich wjeſow a do hole ſa ſuſcheho puſchowarja. Tuto dźěło je nowoſałoženе wobkhadne towaršwo we Wulkej Dubrawje pšchewjedło, ſo by wabiło puſchowarjach won na wěſy k wocžeſtwjenju a jim było k radźe, ſo nowoſałone wjeſy wuſć a ſchikaźiły.

S **Potpizy.** (Njeluby podawk.) Kaž hižo pišachmy twari ſo tu na Schprjewi ſaſtawa. Pšchi tutym dźěłaſta ſo njeluby podawk. Pšchi pšchemjetowanju jamy ſa betonowanje dalſcheho rěcžniſchcža ſa nuſny pak ſo njedobo woda pod ſakładom ſaſtawy pšchedrě w ſchěrokoſcži tſjoch metrow a ſapławi ſaſo jamu ſ pěſkom, tak ſo je dźěło jeneho tydźenja ſniczene. Sta ſo to na měſinu, hdyž pšchi ſabiwanju betonowych żelezow na kamjenje pichinždźechu. Wulzy wobcžeſne běſche ſatykanje pódrěnzy, ale ſo ſbožownje poradźi. Tutoho podawka dla dyrbjeſche wódny mlyn w Nowej Wſy na krótki cžaſ ſaſtacź, dokelž woda pobrachowaſche.

Z klóſtrſkeje wokoliny ſo nam piše: Nětko hakle hodźi ſo dowidźeć, kelko ſkody je howrjaty wětr w zašłych dnjach, wosebje pak w nocy na ſrjedu, nadčinił. Tajkeho wětra drje dołho wjacy njepomninu. Při tym ſo deſč kidaše a praſkaše z mocu do wokna a na tŕěchi, kaž by ſo hrimało. Na drózy a we zahrodach ſo ſylne ſtomy wukorjenichu. Derje, je ſad z nich, hewak drje tam ani płodźika wostało njeby. Mnohe telefony buchu wobſkodźene a bě telefonowanje na wſelakich měſtnach znjemóžnjene. Samo tŕěchi buchu zdźěła wobſkodźene a čakaja na wuporjedźenje w času, hdyž počinaju deſče ſo přiſporjeć. Też płoty ſo ſpowalachu a ze ſtomow ſo liſko zdrě. Na polach wětr dale ſaneje ſkody načinił njemóžeſe, hdyž ſu prózdne. Kohož je wjedro w tych hodźinach na puću nadeſło, wosebje pěſkow a kolesarjow, ći ſu něšto přeżiwili. Po zdaću njewjeſele wjedro popuſčuje a ſnadź kiwa zaſo tajke nazymske wjedro, kajkeż nas dłeši čas we winowcu zwjeſeli.

Z **Kulowa.** (Zapaleŕſtwa podhladny.) Tudomny murjeŕ Jan Hajnca hižo wot 29. ſept. w přepytowanskej jatbje w Zhorjelcu přebywa, dokelž ſo na njeho tuka, zo je woheń założił. Kulowscy wobydlerjo nětko namołwjeja, zo bychu wozjewjenja, kiž k wuſlědźenju a přepokazanju w tutej wopalnej naležnoſci dowjedu, pisomnje kriminalnemu komiſarej Dreſlej w Zhorjelcu póſlali. Wosebita ważnoſć kładźa na podhladne Hajncowe rěče.

S **Dubrjenka.** (Hoſcženj ſo na pſchešadźowanſke pſchedaŕ.) Tudomny Mrózej hoſcženj ſe wichemi leſnoſcžemi je w dyrbjeſtim pſchešadźowanju ſkałeho direktor Mitreiter ſa 24 000 hriwnow kupił.

S **Khrjeje.** (Nowy wobſhod.) Antowy ſamkaŕ Wiktaŕ Becker je pſched nětkotrymi dnjemi na ležownoſći pſchekupza Urbana nowoſcžaſnje pſchiprawjenu wuporjedźenju ſa automobile, motorſke a jěſdne kola wotewrił.

S **Rachwalda.** (Ryby kradnyli.) Njedźelu w nozy ſu naſchemu ſaraſej Wanzu 65 karpow kradnyli. Ryby běchu do hatka ſejadźane. Pſchi buchi ſawoſtajichu jenoź ſomu we 15 karpow.

S **Trjebina** pola Sſtrjepeho. (Hajnkowy wotkhad.) Po 11lětnej tudomnej dźěławoſći we revěrje Wulkeho hata wopuſchći k. hajnik Jahn naſchu wjeſ, ſo by po ſwójim

---

A. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnocžiſka bylca

134] (Pokracžowanje.)

„W ſwoj. Piſmje cžitamy“, tak Zymbura knjeſej ſtarośce piſa, „ſo je jeneho dnja kral Ahab rjekł khudemu Nabotej: daj mi ſwoju winizu, pſchetož je pſchi mojim domje — a njeje pſchešetał, dóniž njeje khudeho wo winicžku wobſchadźił.

W Puczimju ſłyſchimy, jo je ſo bohatemu Pěſkej ſachćyło tuchi thudeje baby Pelikanki, dokelž pjeca k měſchcžanſkemu hatej ſłuſcha.

Tohodla piſam, ſo bych ſadźewał do njebjeſ wołazenu hrěchej, kajkiż je pottločžowanje khudych ludźi. Waſcha ſławna gmejna ſo mnyli. Pola naſ ſu ludźo, kotřiž ſo wodźa na te cžaſy dopomnicź — a ja ſym mjes nimi — hdyž na tych měſtnach nichtó hiſchcže jeno jeleſnizy njerwebješche a tuczka niz k haſej, ale k polej a polu k tuczy ſłuſcheſche.“

Knjeſa wyſchſcheho hajika Zenkra njerſaſche, jara jeho to njerſaſche, hdyž na njerjanym, deſchcžowym dnju do Puczimja pſchijědže a kuſt trawnicžka wohlada, kotrejž dla bě jeho ſtarosta hnydom na pſchepytowanje a měnjenje pózłał. Njeźdźeſche to lohaj. Dacž wot zyrkwje ſ jeneje ſtrony a wot Schmrjótoju ſ druheje ſtrony dyrbjeſche ſapočcžeć, prjedy hacž ſo truchi dypkow domaka a hdyž měru ſcžahny, ſchto widźeſche? Ta baba mějeſche prawje, woni w kenzliji bechu ſo mylili. Zenkr bě dobra duſcha, ale jako hajik pſchi rěcži zlowa njewubjerasche: „Satkepana baba“, da ſo do Pelikanki, „a cžehodla njeſſeſe najprjedy do kenzlije pſchijichla; ſchtó je wam poradźił, runy pucź k ſtaroſcže bžeczo?“

„Najmudriſchi cžłowjek w Puczimju.“

„Samołe, knjes ſarař, ſnaju jeho, běſche pola naſ ſ katechetu.“

„Ale hdže dha, ſtary Zymbura“, ſaſmja ſo Pelikanka a běžeſche Zymburje powědźicź, ſo je dobyła.

Sa najmudriſcheho jeho też žuſodźa mějachu a ſtaſi ſo ſchto niz jenoź jim, ale też jich ſtotej, hnydom po Zymburu běžachu.

„Nano, pójcže pohladacź, kóń nam kołwrótni“, jónu w ſymje Jan po nana pſchindže.

„Schto je cži to na myſle pſchiſchło! Schtó je to hdy ſtyſchał, ſo kóń w ſymje kołwrótni! — hdy by to w lěcže było, njebyło nicžo rjeſt“, ale tola ſ Janom dźeſche.

Na dworje ſtejeſche konik we hłowoju a cžeładuy ſ wuſdu pſched nim. Zymbura wſa jemu wuſdu ſ ruki, khmuri ſo.

„Ssurowżo“, praji cžeładnemu, ale na Jana porokuje hlada, „wuſda pali kaž woheń, ſawěſcže je zyłu nóż w mróſu wižała. Spytaj a wſmi żelezo do ſubow“, a bliži ſo k cžeładnemu. S dźeſom njeſſu žorty, lohaj by mohł pohonczа k tomu donuſowacź. Jan khětſje ſa wuſdu hrabny a cžuješche, kak jeho w ruzy woſyba. Sahańcžowa ſo, běžeſche khěts do ſtwy a tam żelezo thwilu do cžopkeje wody tykny. A hlej, tak ruce hacž tón cžopk żeleſo cžuješche, ſam ſa nim hapny.

„Porjadny hoſpodař ma grat pod tŕěchu a dha nětkoždy jěcź, hižo pſchi pizowanju jón do konjenza pſchinješe, ſo by ſo ſhrěł“, porokowaſche dźěd a Jan tu hłowu lěkařſku kuſku ſměrom pózrě a njejpyta ani je ſtowcžiſo ſo ſamołwicź. „So mi to njeje na myſl pſchiſchło“, rjekny je bje w duchu poſwari — ale kajawki ſu dajawki!

Zymbura dre hižo pódy nima, ale zyła gmejna ſo jeho waži jeho mudroſcže, ſprawnoſcžu a naſhonitoſcžu dla, wo radu jeho proſy, na ſhromadźiznu jeho pſchi proſchuje.

„Dźěduſchko, mamy namjet, ſo by ſo wokrjeſna kniha downja natwariła, ſchto wo tym ſudźiſče?“

„Wußwětli mi to łepje, wješnjanoſta“, praji Zymbura wješnjanoſcže a tón jemu wukładuje, ſo ma ſo w Pěſtu wulka thěża ſ wokrjeſnych pjenjez natwarićź a ſo maja gmejny tam wſchěch ſwojich thudych póſłaćź. Zymbura poſłuchа, pożłuchа, ani rěcžo ani jednajo ſo njepſchehnali, dwójay, tři krócź ſe ſwojej rjanej hłowu wiſe, roſpomina, a ſkócžnje ſo roſkuđźa: „Wješnjanoſta, to jim tam w Pěſtu wurěcź. Budź krucže pſchecžiwo tomu, ſadźewaj, ſo ſo to njeſtanje.“

„Widźicže, a my mamy wſchitky namjet ſa mudry.“

„Njemudre by to było“, wukładuje Zymbura, „ježe tak, my w Puczimje dotal tajkich thudych nimamy.“

„Schto? Nimamy?“

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

pschecu rewěr w Nowej Wěsy pschewsjak. Jeho tudomne wowhdkeřstwo njerad wotesecj widži, dokelž běsche ſ nim w dobrym dorosumjenju žiwe. Rewěr Wulkeho hata je někto k. hajnik Wöhmelt ſ Běleje Wody pschewsjak.

S **Werminghoffa.** (Sažlapjeny paduch.) Pónđelu popołdnju wokoło ½3 hodź. sažlapi žandarm Satka dźěłacjeja Richarda Pjecha ſ Kobliž, jako běsche žo do baraki wuhloweje jamy dohnył a 25 litrow benzina kradnył. Kradnjeny benzin mójeșche žo wobkradnjenej Barlinskej firmje wróćicź. Pjech na tudomnej wuhlowej jamje dźěła.

Młodostny wotrjad Zjenoćenstwa evangelskich Serbow w Budyšinje

Wčerawši wječork zahaji so ze spominanjom na zemrěteho wótčinca prof. dra. Arnošta Muku. Po wujednanju někotrych wotrjadowych należnosćow přednošowaše towařska Hanka Wječelic wo ev. ſim wustawje w Krapčecach w Českosłowakskej wo swojim přebywanju tam. Přednošk, w nabožduchu dźeržany, lubje překwapi. Hišće raz předwarcy wutrobny dźak!

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Myjzakowa.** (Měšćańska Glabišć na 12 lět zajstowolenu.) Pónđelu jeteřicy so měšćańscy zastupnicy k wujednarym wobjerstwu, so bychu měšćańsku wolu. Prawizarjo namjetkowachu zajstowólby dotalneho měšćańosta Glabišća, zajstaldemokratoju namjetowanju dotalneho Nóbsórtskeho krajneho radźićela Merza a komunistoju měšćańskeho rada Lutcherja ſ Barlina. Při wotkłosowanju dosta Glabišć 8, Merz 7 a Lutcher 1 hłós. Dokelž Glabišć abslutnu wjetšinu njedosta, měšćańscy so mjes nim a Merzom wospjet wolicź. Wotzeda so z głosom za Glabišća a 7 za Merza. Komunistiski hłós jeșche njepłaćiwy.

Z Łužicy

* S **Ramnowa.** (Padnucjaj automobila zajataj.) We wozy k wutorje saja žandarm 23- a 25lětneho pachoła. Wonaj běschtaj w Hollerarje pola Drježdźan wožobowy automobil, kiž běsche psched kólesanom stejał, kradnykoj a ſ nim do Ramnowa pschijěkoj.

* S **Kumwałda.** (Sažudjeny.) Wikował ſ kamjenjemi a pschekupa Erich Altus je Schumbarka běsche wobkorżeny, so je jenemu wěricelej njekrytej schekaj na kumwałdsku žerow pokładnju jako płaćenku dał, žanku na wokrjeżny twarški hamt w Prenzlawje dwěmaj wschelakimaj wěricelomaj wotstupił a žadany pjenjes potom sam sběrał a potom hišće na smjerju afzept pschimusneho napisał. Lawništi žud w Nowosaju-Sprembergu běsche jeho za to k 4 měsazam jastwa sudźił. Altus a statne rěčnišćiwo so pschećiwo wusudbej powołaschtaj. Krajny žud w Budyšinje powołanje statneho rěčnišćiwa zacžinny. W należnosći smjenkow dosta Altus 2 měsazaj jastwa. Druhich dypkow dla žud jeho wuwinowa.

* S **Bjarnaćiz.** (Schuli samknjenej so dla spinalneho wothromjenja.) Wokrjeżny lěkař je postajił, so na rosmuzkowanje pschi ludowej a powołaniskej schuli pschestaċ. Schuli wostanjetej hač na dalsche samknjenej. W schulstim wokrjezu je sažo dźeżo zhorjko, pola kotrejž wobstoji podhlad spinalneho wothromjenja. Ma so wschitko staċ, so by so dalschemu rozschěrjenju nateżliwje zhorjoseże zadźěwało.

* S **Nowosaja-Spremberga.** (Dla cźělneho zranjenja zajudźenaj.) Wopojenaj běschtaj dźěłacjeř Pawoł Schólzel a jeho bratr dźěłacjeř Alfred Schólzel ſ Nowosaja-Spremberga 27. augusta 1932 wječor ſ Georgswałdy do Habrachcźiz pschischłoj, kwojej njewobkmětlenej kole wjedłoj a wótsje hewrjekałoj a spěwałoj. Psched dwórnischcźom w Habrachcźiżach běsche jeju żandarmski hłowny strażmischtr Wachs k měrej napominał a jimaj zakazał na njewobkmětlenymaj kolomaj jěcź. Pawoł Schólzel běsche zwarił a na zastojnika schok. Jako je jemu tutón koło wlaċ chwył, je Alfred Schólzel zastojnika powalił a dajił. Zastojnik běsche sažo stanył. Na to je Pawoł Schólzel jeho tschaśk a jemu uniformu rozdrěł. Alfred Schólzel běsche spytał, zastojnika ſ kokom dyrcź. Bratrow běchu wobjekorżili, ža staj ho pschescheńskoj pschećiwo wukazej němskeho presidenta pschećiwo politiskemu terrorej. Wulka chłostanska komora Budyšskeho krajneho sudu njemjeșeșe jeju wudawanje, so po cźmě njejstaj wobdźělej, so mataj ſ policajskim zastojnikom cźinicź, za njewěrne. Dla shromadn. cźělneho zranjenja dosta Pawoł Schólzel, kiž je hižo husto chłostany, dwaj měsazaj a jeho bratr Alfred Schólzel, kiž ma dobre mjeno, schtyri njedźele jastwa. Woběmaj so pschepytowanka zatka jako chłostanje wobliczi a Alfredej Schólzelej so je zbytk chłostanja 3lětny wupruhowanski cźasz pschitwoli.

* S **Měrjowa.** (Domske so wotpalilo.) Tu je so njedźelu na ranje domske Bjedricha Thomasa wotpalilo. W twarjenju bydlešeșe dźěłacjeř Schröter. Cźełkofhorn Schröterowu mandźelsku dyrbjachu ſ twarjenja wunjesć. Měšćańu jenoż słót wukhowachu, domjizna nadoba so spali. Tuty so na zapalcelstwo.

* Se **Shorjelja.** (Skamomorđarstwo.) Wutoru dopołdnja namakachu 61lětnu žonu morwu w-jeje bydlenju na Budyšej brózy 45. Wona běsche žebi ſ wobwěsenjenjom žiwjenje wsała. Pschicźina k tutej trudnej krocżeli je pjecza dołholětna khorosć.

Přilopk

* Cźaila stopetkow. Argentinska cźełko pod słópcźowu cźerpi. Hižom dwa dalko pschiłětnja tolste woje je polnożnych provinzow ſ hłownemu městu. Natajstwu je wulka schoda nastała. Po hamtiskim wotcźenjenju zu słóżeli 700 000 hektarow lenu a pschenicy sejrake.

Swójbne powesce

Sślubjenaj: Erna Teicher a [illegible], fotograf w Budyschinje.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 20. winowza 1932:

Wčerawše burzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,23	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,22	100 franc. frankow	16,51

Burzu wostachu tež wječera bjez žiwjscheho wikowanja. Kursy akcijow popuschcźuja. Wiki ſ dołhnymi a rentownymi liscźinami njenadźijaj wožiwjenja a kursy so znowa strucżowachu. W krutkich wukrajneho wikowanja jara skorże, so skakanki ſ wukraja wuwostawaja. Stalnym finanzam hrosy dalschi njedostatk ſ tym, so lětża pschez tymsle połěto położa automobilowy pschestanje jěźdźicź. S tym statna pokładnja sjubi po milijonach liczaże dochody ſ automobilowego dawka. Hdyž automobile njejeżdża, njepschetrjebaja ani benzina, ani wolija. S tym wuwostanu dochody ſ zyła na wolij a benzin. Benzinej je pschidaty spiritus. Schpiritusb dobywaja ſ bórnow. Hdyž so bórny njesdóża za wunjesłiwu płaćiznu pschedaċ, cźerpi ratarstwo. Natarstwo žebri sažo wo statnu pschipomoc. Statnu pschipomoc smóžni jenoż dawkiplaċeć.

Produktowe wiki pschinjesechu wječera dalsche snižnje žitowych płaćiznow. Pschenicza a rožka popuschcźischtej sažo wo 10 pj. po zentnaru, wowsź wo 5 pj. Dowoz žita na wiki pschiběra. Mjetny malo kupuja, dokelž mnu njewotbudu. Statna žitanja drje žito kupuje, so by płaćiznu sejerała, tola pschipław žita na wiki je pschewulki a ratarstwo trjeba pjenjesy. W termijnowym wikowanju płaćiznu tohorunja žylnje kleżnychu.

Zentnar płaćesche wječera w Barlinje:

pschenicy:
za oktober: 9,85—9,95 hr. (9,95—10,05 hr.),
rožki 7,70—7,80 hr. (7,80—7,90 hr.),
jerčmjenja nałkinjeho 8,75—9,25 hr. (8,75 hač 9,25 hr.),
nałamskeho jerčmjenja 8,35—8,70 hr.,
wowsa 6,70—6,90 hr. (6,70—6,95 hr.),

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:
za oktober: 10,58¼—10,55 hr. (10,60 hr.),
za dezember: 10,47¼—10,45 hr. (10,65 hr. hač 10,62 hr.),
za měrz: 10,63¾—10,56¼ hr. (10,80 hr.),

rožki:
za oktober: 8,17½ hr.,
za dezember: 8,16¼—8,12½ hr. (8,25 hr.),
za měrz: 8,32½—8,28¾ hr. (8,42½ hr.),

wowsa:
za oktober: 7,15 hr. (7,15 hr.),
za dezember: 7 hr.,
za měrz: — 7,25 hr.

Někotre płaćizny ſ Drježdźanskich wikow.

Hušny 2—5 hr., kačata 1—2,50 hr., turjy stare 3—5 hr., młode 70—200 pj., hołuše 60—100 pj., hušny sarśane 1—1,10 hr. (95—110 pj.), kaczki sarśane 110 pj. (100—110 pj.), kury stare, sarśane 80—100 pj. (70 hač 100 pj., młode, sarśane 110—120 hr. (80—120 pj.), karwy 95 pj. (85 pj.), schćuki 130 pj. (120 pj.), ćiuty 140 pj. (130 pj.), jabłuka 5—30 pj. (4—30 pj.), bórny zentnar 2,60—3,50 hr., po puntach 4—5 pj., łoboda jěčna 8—10 pj., zyła 10 pj. (8—10 pj.), tyrkej 60 hač 70 pj., kołotej kěćeńk 5—8 pj., bóły kał 4—5 pj., cźežwjety 6—8 pj. (5—7 pj.), syrdrjaty 20—50 pj. (40 hač 50 pj.), kiśeli kał 12 pj., pětrschiška wałcźk 10 pj. hač 15 pj. (30—40 pj.), selene buny 20—35 pj. a morchej 10 pj. (4—8 pj., tulerepa — (7—8 pj.), butra 1,20 hač 1,60 hr., jeja 9—10 pj. (9—11 pj.), zlowki 21 hač 25 pj., brunźaty 40—45 pj. (35—45 pj.), hołanki 15—30 pj. (20—30 pj., wino w kiśeli 27—30 pj.

Hamtske a zjednike powěsće.

Pschejadźowanja:

pjatk 21. oktobra 1932:
we Łasu w Schołeźi Hołešezu [illegible] w 15 hodź.: Schowy khamor,
w Radźija w Hołešezu dop. w 11 hodź.: Kumpl, Tschilo, jtwinjske mjóbe,
w Dešnim Wjes [illegible] Hołešezu „K wotkaz“ pschip. w 1 hodź.: Drostowe thamor, gramajon, wobłek,
na Horach pola Wojerez w Hołešezu dop. ½10 hodź.: Swinjo,
w Bluntju w Hołešezu dop. w 10 hodź.: Sija,

schtwórtk 8. dezembra 1932:
Khrěźańska Zjmnoźe, ſ pěsće 7 kórzami leżownjesće, je hódna 15 407,50 hr., wopalna pokładnja 10 300 hr., Ehlsche nawrěźanu semjeńsku skótnu wikowarja Augusta Pawoła Lehmanna w Rakezach. — Pschejadźowanje budźe dop. w 11 hodź. w Budyschinje na sudnistwje, jtwa 141.

Sud je dyrbjeńske pschejadźowanje leżownjesće, kluschkstarkarjej Jurjej Christowej Biarej w Wětkowach, na dźeńsu schtwórtk 20. 10. 32 postajene, zběhnyło.

Konkursowe powěsće:

Konkurs wotewrichi nad samožnjenym firmy Schwartz a Co., rěsak a dźěłarnja drjewowego mocha w Delnim Wujezdźe. Sarjadnik je pschekupa Wilhelm Doman we Wojerezach. Wěricelska zhromadźizna wotmjeże po 12. novembru 32 dop. w 9 hodź. na sudnistwje we Wojerezach, jtwa 85.

Sud je wurunnaiśe jednanje nad samožnjenym schtwórtkowego mischtra Alwina Rich. Wobe w Budyschinje. Bohata hasa 10 zběhnyła a konkurs wotewrił, diplomowemu pschekupcu dra. Döngesa w Budyschinje za sarjadnika konkursa postajiwschi. 1. term. 9. 11. 32 dop. w 11 hodź., 2. term. 23. 11. 32 dop. 9/12 hodź., wobej we Budyschinje na sudnistwje, jtwa 145.

Sud w Niśej je konkurs wotewrił nad samožnjenym pschekaśkeho mischtra Wilhjma Janetza w Kólnom, prawidnika dra. Linku w Niśej za sarjadnika postajiwschi. Konkursowe žadośći maja so hač do 5. 11. 1932 na sudnistwo w Niśej zawjadać. Wěrnje jtwomadźizna wěricelow je 14. 11. 32 dop. w 10 hodź. w Niśej na sudnistwje, jtwa cźo. 7.

Swěźeńske jednanje:

Swěźeńske jednanje nad samožnjenym rataria Hardrija Winklerja w Schoschonje cźo. 27 da jako zběhnyło.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołtjowe symje so tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	19. 10.	18. 10.		19. 10.	18. 10
Pšenica	197-199	19[illegible]	[illegible]	—	—
rožka	154-156	1[illegible]	woka	17,0-20,0	7. -20
jačmjeń, nal.	—	—	mądre lupiny	—	—
jačmjeń	175-185	175-185	połte lupiny	—	—
wows	134 138	135 139	kerdella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosuła	—	—
pšenć. muka	24 7-28,2	24,7-28,2	lanc wosnik	10,3-10,5	10,3-10,5
ržana muka	20,2-22,7	20,2-22,7	buch. truhanć	1,20-1,70	9,20-9,5
pš. wotruby	9,47-9,76	9,40- 75	w rnj. kruški	—	—
ržane „	8,40-8,80	8,4 0-8 8	syno, 50 kg	1,90-2,20	2,00-2,25
raps	—	—	ržana słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
brósch Viktor	22,0-26 0	22,0-26 0	płonć. „	0,45-0,60	0,45-0,60
lane symje	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjetuški	—	—	ječna	4 5-5 6	4,5-6 6

Měšćanske dźiwadło

Holćka z Corneho Lěsa.

Opereta wot A. Neidhardta.

Hudźba: Leon Jessel.

W tutej hrajerskej saisonje ma direkcija Měšćanskeho dźiwadła wotpohlad, wosebje pěstować dobru operetu staršeho časa. To dyrbi so na kóždy pad skhwalić, dyrbi zbudźić připóznaće pola wopytowarjow dźiwadła, hdyž so tute stare operety stajnje w tak wurjadnej formje nastuduja a předwjedu, kaž wčerawša premijera „Holćki z Corneho Lěsa“. Hižo zwoprědka chcemy preradźić, zo bě to wčera jenički wulki wuspěch, na kotrymž maju jenajki dźěl předstajerjo, režiser abo oksaktnje nawjedowany orchester. Hnydom po zběhnjenju zaměška maš wěsty zaćišć, zo ma tu wustojna móc režiju w rukomaj. Je to Ewald Kuntze, kotryž je swoju wustojnosć tu w Budyšinje hižo z nawjedowanjom wšelakich wulkich operetow dopokazał. Starej wčerawšej operece je wón spožčił wěste nowe wobliko, kotrež jej jara pěknje pisteji. Też za dobre poradźenje rejow je wón zamolwity. Skhwalimy z tutym jeho dokładne dźěło.

Hudźbno wjednistwo ma młody, tu hišće njeznaty kapałnik Wolfgang Maria Hellmann. Też tu spóznajemy dokładne, hač na najmjeńše maličkosće wuhładkowane dźěło. Někotre wosobinske nahłady kapałnika we wuhładkowanju hudźby (w rhythmje) damy radźiwje płaćić. Orchester sčěhowaše eksaktnje jeho pokiwam.

Wo jednanju operety samej nochcemy přewjele preradźić. Hraje we wjesey Corneho Lěsa. Rysuje pěknje žiwjenje při swjedźenju swjatoje Cacilije. Někotři hosćo z cuzby, kotřiž su přikhwatali, zo bychu słyšeli sławneho organistu hrać, staja ćichu wjesku khětro na hłowu. Wosebity zajim zbudźitaj pola knježničkow wokoliny dwaj młodaj hudźibnikaj. Zo so wózo na kónen „wšelacy“ dostanu, zo so nadobo přez nje mała khuda holćka sta z bohatej damu — to słuša sobu k operece. Wjesele jednanje dobudźe hišće wjele přez jara dobre wobsadźenje jenotliwych rólow.

Johanna Barklinec je jako bohata Berlinjanka runje tak přeswědčaca kaž jako Cornołěsnjanka. W spěwanju ma wosebity dobry dźeń. E. Hübschmannec wudospołni so widomnje dźeń wote dnja w spěwje a hraću. Měješe pak zaso najwjacy wopytowarjow na swojim boku. Wulkotnje, hdyž spěwa zhromadnje z Waltarjom Frietzschu. (Zaklinčće k rejcy huslički.)

Skónčna mješchany składnosć, jónu zaso Waltarja Frietzschu we wjetšej róli wobdźiwać. Jeho cyrkwinskeho kapałnika, kotrehož wón w měrnym wašnju poda, njeby adyn druhi lěpje podstajić mohł. Jeho spěw słyšeć je wosebita radosć. Zo přimódla też hišće jara pěknje na klawěrje a harmoniju hrajo, tu jenož přispomnimy. Młodaj hudźibnikaj staj Fred Kittler a Willy Scherdeck, wobaj we spěwje a w hraću jara sympatiskej postawje. „Totšiek“ jako wulkolubaty Barlinčan bě wózo Ewald Kuntze. „Přećiwo tomu njemóžeš ničo činić, stejši bjez mocow vis a vis“ — Alfred Borchert (z cyle wulkim bruchom) jako korčmař Jürgen! W mjeńšich rólach wustupja wuspěšnje Trude Conrad, Gertrud Barth, M. Luise Rienermann, Rudolf Hartig, Georges Pierre.

Wopyt dźiwadła bě dobry. Publikum bě za dobre podstajenje jara dźakowny a wuznawa sebi přez wulki přikład někotre wospjetowanja wjeseleje

Komerciski rada Jozef Kaiser 70 lět

Komerzijski rada Josef Kaiser, załožeŕ a wjednik Kaiserez kofejowego wobkhoda tow. ſ wob. rnk. dokonja 20. oktobra 70. lěto žiwjenja. To je dobra pschilejnosć, was w ſjawnym žiwjenju spomnitaś na muża, ćiž lubuje, cźišche ſa ſwój ſkutk stupiś.

Jako Josef Kaiser pisched wjacy hacź 50 lětami do maleho wobkhoda ſwojeho nana we Wiersenje w Porheinſkej ſastupi, ſo tam kofej hišcźe pschi wuhlowym wohnju ſ ruku palesche. Tola młody Josef Kežor žedźesche ſa wudospołnjenjom wobkhoda a pschestajenje wobkhoda na nowocźasne. Hižom we wósomdźesatych lětach ſaschłoho lětſtotka wotewri ſo prěnja filiałka w Duisburgu a na to nasta nětkle 1700 filiałkow po zyłej Němſkej a we Schwizy. We wschelakich pschedawańſkich wokrjeſach ſo pschidružichu ſamžne wulkopaleńnje, kakaowe, ſchokoładowe, ſćedńokſejowe a druhe ſyrobowe ſabriki ſo pschidachu. Dźensa dźěła pola firmy w jeje dźěłarńjach a pschedawarńjach wjele tyſacź dźěłacźerjow a pschihitanych, kotrychž liczba ſo też w dźeſatkrotnich krizowym cźaſu ſmjenſchika njeje.

Rjano ſwojeho powołanja namaka Josef Kaiser cźaſ, ſo też wschelakim ſjawnym ſastojnſtwam wěnowacź. Wjele wotkałanjow ſwědźa wo jeho ſocialnym ſmyſlenju. Wulka je liczba tych, kotrymž ſtej wón a jeho žona w tajnym pomhałoj.

Hišcźe dźeſa Josef Kaiser pietetnje wudźerźuje maly dom, w kotrymž nětkdy jeho nan dźełaſche, mjeſ wulkimi fabrikami twarjenjami. Prěnja paleńſka pónoj ma ſwoje cźeſtne městno w jeho kontorje. Pſchi ſwojej wyſokej ſtarośe je ſtebi Josef Kaiser młodoſtnu cźerſtwoſć ſakhował, a jeho ſobudźełacźerjo pscheja ſebi, ſo by ſo wona jemu hišcźe dołho ſakhowała.

S pſchileżnoſcu ſwojich 70. narodninow ſwojeho ſałożerja a ſenior-ſcheſa pſchepokała Kaiserez kofejowy wobkhod we Wiersenje k lepſchemu ſwojich pſchihitanych a dźełacźerjow 100 000 hr. ſwojemu Josef-Kaiserowemu winſtajenju.

Ze Serbow

— **Měſchcźanſke dźiwadło.** Sa 1. operetoweho tenora Alliſa Edgara Ronalda, ćiž je druhi engagement pſchijał, ſo Willy Schercbek do ſłužby ſtaji. Wón je prěni króć w „Hajnkez Khrystli“ rólu „Földeſſija“ po Ronaldowym wotkhadźe ſpěwał a nětko w operecźe „Holcźka ſ Cźorneho lěſa“ partiju „Hanſa“ ſpěwa. K. Jonny Willers ſaſtupuje woſebje wotrjad lyriſcheho tenora a budźe woſebje w operje ſkutkowacź.

— **8. pſchidźełenje lutowańſtich pjenjes pola ſakſiſeje krajneje twarſkeje nalutowańnje w Drježdźanach.** 17. oktobra ſta ſo pola ſakſkeje krajneje twarſkeje nalutowańnje w Drježdźanach 8. pſchidźełenje lutowańſkich pjenjes. Pſchidźěli ſo dožyła na 118 ſrěcźenjow ſe ſhromadnej ſwěcźeńſkej ſumu wo 460 000 hriwnow. Mějićelio ſrěcźenjow bydła we wſchěch dźełach Sakſkeje. S tutym pſchidźełenjom je krajna twarſka nalutowańna ſa połſtecźa lěta ſwojeho wobſtacźa ſakſkemu hydleńſkemu a twarſkemu hoſpodarſtwu nětko hižo 2 655 000 hr. pſchiwobroćiła. Pſchichodne pſchidźełenje budźe ſtrjedź januara 1933.

— **Kermuſka ſwjeć ſo pſchichodnu njedźelu w ſeſ. ſoſezych woſadach:** Dołſki Wujezd, Chlnom, Kuſyn, Khróſćicach, Lupoi, Njeſaracźidle, Raoſchowje, Sedlcom a Schoſerjo, Wutrancźicach.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wukładny na wjećoro ſa jutſiſchi pjatk:** Powećrjo a ſcherjote.

*** Pſchi ſylnym wětrje, kotryž wutoru wjećor zhonowaſche, wobtźerjo w domach wokoło Marineje žyrkwje w Rotha pola Lipſka hrimotazy wrjeſt ſaſtyſchachu. Myſtlachu ſebi hyndom na wěžu Marineje žyrkwje, dokelž bě ſo dawno na bok nakhilila. Sylny wětrowy ſtork bě nětkle 15 metrow wyſoku wěžu nad tehorunja 15 metrow wyſokej tśěrju wotwjertnył a prěki na dróhu cźiſnył.**

Towaŕſtwowske powěſtniki.

Budyšin. Jednota Sokoł. Stwórtk 20. winowca wjećor ½9 hodź. je w hoſćencu „Gambrinus“ naſa mješańſku zhromadźiznu. Ważny porjad. Přednošk. Njech tohodla wſě sobuſtawy wěſce přińdu a přećelow a znatych sobu přiwjedu. **Předsydstwo.**

Delni Wujezd. Jednota Sokoł ma njedźelu 23. winowca pop. w 3 hodź. nuzny zhromadźiznu. Dokelž poſledńja zhromadźizna njebě k wobzamknjenju khmana, cźinju na to kedźbliwe, zo budźa ſo we přichodnej ważne wěcy rozrisać. **Staroſta.**

Liehań. „Zernička“ spěwa dźensa Stwórtk wjećor we 8 hodź. pola Šiwartec.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužſke hłosy) ſpěwa Stwórtk wjećor we 8 hodź. pola Natušec w Kukowje. Žónſke hłosy ſrjedu.

Sowrjecy. Tow. „Podćornobóh“ změje njedźelu 23. 10. pop. w 4 hodź. pola towáŕša Palerja w Sowrjecach zhromadźiznu. Bohaty wopyt wočakuje

předsydstwo.

Zwjazk serbskich spěwnych towaŕſtwow. Dla ważnych wuraźowanjow zeńdźe ſo předsydstwo a wubjerk přichodnu ſobotu wot 6—7 hodź. w Serbſkim Domje. **Předsyda.**

Bźele cyrobowe dny

hač do soboty 22. oktobra

Znižene płaćizny!

Pt.	rźaneje muki jenož	18 pj.
„	pšeńć. muki 000 „	23 pj.
„	kěž. muk. wuć. „	26 pj.
„	bźrnjac. muki „	22 pj.
„	kokos. tružk. „	40 pj.
„	narun. mandl. „	70 pj.
„	putinge, sort. „	45 pj.
„	bźłych bunow „	15 pj.
„	wowsn. tružk. „	24 pj.
„	sršn. krupow „	22 pj.
„	hróchu (Vict.) „	19 pj.
„	cźěsto. nudłow „	38 pj.
„	„Siede“-sele „	13 pj.
„	cźerst. margar. „	30 pj.
„	kok. jěd. tuka „	33 pj.
„	swinj. šmalca „	48 pj.
„	sušene. połća „	82 pj.
„	jatro. kołbasy „	58 pj.

Poručamy!

Pt.	sultaninow jenož	35 pj.
„	korintow „	60 pj.
„	módre. maku „	40 pj.
½	punta kofeja „	50 pj.
5	tafl. młok. šokoladowy kóžda 100 gr. „	90 pj.

6% rabata

Thams & Garfs

w Budyšinje

na Hłownym torhošću čo. 8

Korčmu

blizko Budyšina, pytaju pilni ludźo wotnajeć. Poskićenja pod **H 83** na wudaw. Serbskich Nowin.

Kupuju

dobre, zrałe

krušwy

(ſo možnosći bjez bleckow)

Herm. Dienemann

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 43

blizko Drježdźowych wikow

Štóž

chce swoje pjenjezy, a to

3000.– hr.

wěſće a z dobrej danju nałožić, zhoni to pola knjeza **Michała Cornaka w Khróśćicach.**

Wšě knihi

za sub. porjada kaum

Šmólerjec knihikupc

na ławsk. hrodźišću

Maće-li bolace nohi?

Bolośće, ſwjerbjenje, kalanje, palenje? A njeje wam niźo pomhało, potom wužiće tyſacźkróć wupruhowanu „**Sudagkremu**“. Wuſpěch je překwapjacy. Płać. 2 hr. Na předaŕ w **Hrodowskej haptycy** na Hońe hasy w Budyšinje.

Dobre wupjerki

2 pośł.: 15.60 14.40 **12.60**

1½ pośł.: 13.— 12.20 **9.80**

Andr. Kasper

wot. Z. Pilnyc

Gothlieb Haas

eine fertige Kopfhaar fördern zu ernstem Haarschwund. Keine bessere Behandlung dafür als das ärztlich empfohlene Müllern des Haares mit Dr. Müllers Haar-Elixir „Extra trocken“. Das Haar wird prachtvoll seidig schimmernd. Firmässiger leistpreis RM 3.35 u. 1.90. In Fachgeschäften, sonst Apotheke Diers & Co., Berlin W 57

Müllern Sie Ihr Haar

Sicher zu haben:

O. Engert, Drogerie, Lauenstr;

Kaiser-Drogerie, Kaiserstr 10;

A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;

Strauch & Kolde, Drogerie, Schliessfach 307;

Engros-Niederlage:

Einkaufsgenossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9

Nowe mantle a wobleki

Mój wubjerk je přemołacy a moc płaćizny nizke kaž hišće ženje

PAUL OTTE

w Budyšinje na Žitnej hasy 10

Najwjetši skład mantlow we Łužicy

Přesadźowanje drastow

w Khróśćicach w Dučmance hośćencu

póndźelu 24. oktobra 1932 wot 11 hodź. dop.

Dźěćace wobleki, mužace jaki do wětra, přepinaki (Überknöpfer), žonjace košle, košle z kholow., dźěćace spódnje kholowěki, spódnje ſukne, lěćne žonjace wobleki, trjenja, mužace košle, běłe poćehnjenja za hłowaki a wšel. dr. wěcy

Přesadźowaŕ.

Pij. neticim morvnym wredne

škitaju Wašu strowosć

dołhe a poldołhe črije

ſtorſke a ſnórowańſke črije

z čelaceje kože

poruća nanajtuńšo

Martin Jähne

na Suleŕskej hasy 9 Telefon čo. 2705

Míele

das leichtlaufende Markenrad

Zu haben in den Fahrradhandlungen

MielewerkeA.G. Gütersloh/Westf.

Dipl. ratař dr. Mosig

w Budyšinje na Wettinskej dróze 7

(nutśkhód na Mättigskej dróze). Telefon 2707.

Přejdy pola krajn. financn. hamta a zarjadn. rańšeje pomocy

Podawam radu

w naležnosćach ratařstwa, rańšeje pomocy a dawkow

Spytajće moje wuběrne

cigarillo a cigary

Sensation	St.	2½ Pfg.	Havanna Club	St.	6 Pfg
Eisbären	„	3 „	Räisel v. Bautzen	3 St.	0,20
Kameraden	„	4 „	Lockvogel	St.	8 Pfg
Nux rot	„	5 „	Fachmann	„	10 „
Grenzfestung	„	6 „	Steuerwunder	„	10 „
Mi Gusto	„	7 „	Budissa	„	12 „
Havanesa	„	8 „	Reichentor	„	15 „
Havanesa	„	10 „	Con Amore	„	15 „
Noblesse	„	10 „	Fernando	„	20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkosći

Albert Lehmann w Budyšinje

Na Połnócnej dróze 2 — na Kěžorskej dróze 11

Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Probieren

geht über Studieren!

Denken Sie daran, wenn Sie einkaufen, und probieren Sie wieder einmal:

Kokosflocken, bunt	½ Pfd.	25 Pf.
Likorgeschmack Bohnen	½ „	40 „
Gefüllte Reisels	½ „	50 „
Marzipan-Blasen	½ „	54 „

Kosa

Schokoladenfabrik

Bliže we wukładnych woknach předawarńjow

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 19 a

na Dźiwadłowej hasy 2

na Kěžorskej dróze 20

w Kamjencu

na Budyskej dróze 37

we Wojerecach

na Cyrkwinskej hasy 16

Meble

a polstrowane twory

poruća

Handrij Strympa

w Budyšinje na Rožowej hasy 15 :: Sym Serb!

Najlěpše

howjaze mjaso kormjen. skotu 0.60 hr.

z płeca, bjez kosći 0.70 hr.

swinjace mjaso 0.70 hr.

Dobru domaŕčanu **mjasownu kołbasu** 0.70 hr.

metowu, pólsku, hońtwjerśku a jatrownu kołbasu 0.80 hr.

Jeli kupiće wjacy dyžli 5 puntow płaćizny hišće zniżu!

Rěznistwo w Sulšecach

pola Kulowa.

Čas kaza!

Njekhowajće swoje pjenjezy bjez danje domа. Pobrachuja w hospodarſtwje a wótcny kraj přez to škoduje. Zapołožće je we wěſtych hypothekach. Pomhańe z tym wozwiwenju hospodarſtwa a wobſtaranju dźěła. Dermotnje zaradźuje a zamješći Waše pjenjezy w jenož prenjotnych hypothekach złoteje hódnosće diskretnje a ſwědomicźe

kenclija hypothekow E. Rauc

na Hošic hasy 32.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčerńje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkafsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 248 — Budyšin — Pjatk, 21. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němske hospodarstwo počina so wustrowjeć

Luther w Hamburgu rěčał

W samóstatnym klubu w Hamburgu je schwórk president němskokrajneje banki dr. Luther wo **tuchwilnych hospodarskich praschenjach** rěčał. Cźim žiwlischi so lud sady **knjezerstwowelho programa** staji, cźim wjetschi budźe wuspěch. Tutón program njemóže na dołho połnjerazy wuspěch měć. Wo cźo nětkole dźe, je, **wschu móc a wschon wotmach na to nałožić**, so so nětko najlěpschnischo wuwjedźe, schtož je so z **wobsamknjenjeni němskeho knjezerstwa a němskokrajneje banki stworiło.** Podła krutosće w pschewjedźenju wobsamknjeneho programa trjeba hospodarske žiwjenje měr a hischcze saso měr, so by so zhrabało. Njeje dań k wobtrowjerjenju naschelo hospodarstwa trjebamy, hdyž sniženje danje po naturalnim puczu rozesaneho poschczenja pjenjes w pjenjezny wikach pschinjdze. Jeli so dyrbi so dowěrjenje w hospodarstwje saso zhubjeć, dyrbja wschě mozy na to złożene być, naturiske zakonje hospodarskeho žiwjenja k zwobodnemu rozwiću dowjesć.

Dr. Luther so potom pschecziwo porokej wobroći, so **němskokrajna banka pod wukrajnym wliwom steji**, a k tomu praji: Kaž by zyły němski lud dyrbjał wědźeć,

ujeje wot nałeźa 1930 žaneho wukrajneho wliwa wjazy w němskokrajnej banzy.

Jedyn ze zwólnych bokow Youngowelho plana bě, so bě złożene wukrajne zobuskutkowanje pola němskokrajneje banki wujamknjene.

K kontingentowemu praschenju so wobroceschi, Luther praji, so so tole praschenje njeje z Němskej, ale z wikowańsko-politiskimi naprawami wukraja zbud k.o. Sobudźenje pak dyrbi so wo tutym wikowańskopolitiskim praschenju znowa rjec, so je němski lud z **industrialisowanjom z zwjezi nětcźiscej wobydlerskej liczbje zrosł.** Němske industrialisowanje dźěłarnje so z wjetschelho dźěła na produkciju wuznosnych wudźěłkow pschiprawjene, kotrejž zmitkowne wiki njemoža pschetrjebać.

Pschestajenje industrije na potrěbnosće znutkownych wikow by tchodła krizu zbudźiło, ja kotrejž nětkole Němska njejada.

Sa praktiszy pschewidny pschichod dyrbi so z tym liczić, so nowe zmjerschenje wuznosa k nowej bjesbědnosći a k nowemu wotbódnoscenju němskeho ludowelho samoczenja dowjedźe. Wiki sa wukrajne a cukrajne wudźěłki tak wusko swisaja, so so jedyn dźěł njemóže zniczić, hdyž *so njedyrbi taj druhi dźěł zniczeć.*

Luther potom **wo zamjerschenych wukrajnych kreditach** praji, so by so Němska dyrbjała wot zwjazanja na zmjerom dźerzenje a wot bedźiwelho porjada po możnosći bórzy wuzwobodźić.

Na wobnowjenje zwětowelho hospodarstwa może so cźežko myslić, hdy so njebyhuje w běhu pokraczowaceje bědźiwosće pjenjezny wikow możnosće wotewrić, so bychu so wulke cźeze wołožile, kotrež na sadołżene ludowe hospodarstwa tłoczą.

Jeli so so hospodarski plan němskeho knjezerstwa poradźi, potom hmě so wocźakacz, so budźe bjesdźěłosć woteběracz a so so hospodarstwo wobnowi.

Němske hospodarstwo počina so wustrowjeć

Luther w Hamburgu rěčał

W samóstatnym klubu w Hamburgu je schwórk president němskokrajneje banki dr. Luther wo **tuchwilnych hospodarskich praschenjach** rěčał. Cźim žiwlischi so lud sady **knjezerstwowelho programa** staji, cźim wjetschi budźe wuspěch. Tutón program njemóže na dołho połnjerazy wuspěch měć. Wo cźo nětkole dźe, je, **wschu móc a wschon wotmach na to nałožić**, so so nětko najlěpschnischo wuwjedźe, schtož je so z **wobsamknjenjenji němskeho knjezerstwa a němskokrajneje banki stworiło.** Podła krutosće w pschewjedźenju wobsamknjeneho programa trjeba hospodarske žiwjenje měr a hischcze saso měr, so by so zhrabało. Njeje dań k wobtrowjerjenju naschelo hospodarstwa trjebamy, hdyž sniženje danje po naturalnim puczu rozesaneho poschczenja pjenjes w pjenjezny wikach pschinjdze. Jeli so dyrbi so dowěrjenje w hospodarstwje saso zhubjeć, dyrbja wschě mozy na to złożene być, naturiske zakonje hospodarskeho žiwjenja k zwobodnemu rozwiću dowjesć.

Dr. Luther so potom pschecziwo porokej wobroći, so **němskokrajna banka pod wukrajnym wliwom steji**, a k tomu praji: Kaž by zyły němski lud dyrbjał wědźeć,

ujeje wot nałeźa 1930 žaneho wukrajneho wliwa wjazy w němskokrajnej banzy.

Jedyn ze zwólnych bokow Youngowelho plana bě, so bě złożene wukrajne zobuskutkowanje pola němskokrajneje banki wujamknjene.

K kontingentowemu praschenju so wobroceschi, Luther praji, so so tole praschenje njeje z Němskej, ale z wikowańsko-politiskimi naprawami wukraja zbud k.o. Sobudźenje pak dyrbi so wo tutym wikowańskopolitiskim praschenju znowa rjec, so je němski lud z **industrialisowanjom z zwjezi nětcźiscej wobydlerskej liczbje zrosł.** Němske industrialisowanje dźěłarnje so z wjetschelho dźěła na produkciju wuznosnych wudźěłkow pschiprawjene, kotrejž zmitkowne wiki njemoža pschetrjebać.

Pschestajenje industrije na potrěbnosće znutkownych wikow by tchodła krizu zbudźiło, ja kotrejž nětkole Němska njejada.

Sa praktiszy pschewidny pschichod dyrbi so z tym liczić, so nowe zmjerschenje wuznosa k nowej bjesbědnosći a k nowemu wotbódnoscenju němskeho ludowelho samoczenja dowjedźe. Wiki sa wukrajne a cukrajne wudźěłki tak wusko swisaja, so so jedyn dźěł njemóže zniczić, hdyž *so njedyrbi taj druhi dźěł zniczeć.*

Luther potom **wo zamjerschenych wukrajnych kreditach** praji, so by so Němska dyrbjała wot swjazanja na zmjeromdźerzenje a wot bedźiwelho porjada po możnosći bórzy wuzwobodźić.

Na wobnowjenje zwětowelho hospodarstwa może so cźežko myslić, hdy so njebyhuje w běhu pokraczowaceje bědźiwosće pjenjezny wikow możnosće wotewrić, so bychu so wulke cźeze wołožile, kotrež na sadołżene ludowe hospodarstwa tłoczą.

Jeli so so hospodarski plan němskeho knjezerstwa poradźi, potom hmě so wocźakacz, so budźe bjesdźěłosć woteběracz a so so hospodarstwo wobnowi.

Industrija a ratarstwo

Rozrěčenje, kotrejž je němski president Hindenburg z pschedstajerjow němskokrajneje swjazka němskeje industrije, Krupp von Bohlen-Salbach mějł, je pjecza wobcźe kontingentowanju politiku nastupało. Hindenburg je žebi pschał, so by so wo nahladach a zadaniach wobeju stronow, industrije a ratarstwa, do drobnja wobhonił. S tymle samytkem je dźenja tej wjednika porheinskeho ratarstwa, zwobodneho knjesa z Lünninka, pschijał.

Dojednanje wo dowozu butry

Rozprajenja w Barlinje mjes **Danjej, Finsku a Němskej** wo nowej wuprawje dowoza butry do Němskeje su k dojednanju dowjedle. Němska pschichodnje za **protrężne ćeto wschu hromadźe dowos 55 000 tunow butry** dowoli. Sa Finsku je so jenotna zlowna žadźba 75 hriwnow za butru dojednała. Tale wuprawa dyrbi wot 15. nowembra płacźić.

Sa **Dansku** so runje kaž za druhe kraje dowos butry po hromadźe a po jenotnej zlownej žadźbje 75 hriwnow postaji.

Njewěste hischcze je, kak so **Hollandska** k tejle wuprawje staji; pschetož jejny dowos butry na to pschichodnje też po hromadźe wobmjerowarjej.

Spěšny sud w Stolpu
nacionalneho socialista zasudźili

Wulka khłostarska komora w Stolpu (w Pomorikej) je schtwórk wjeczor w pjerschnym jednanju **nazionalno-socialistiskeho sapołłanza Czirnicka** dla sprotancho strachcznoho cźełneho sranjenja a dla njeskładliweho cźełneho sranjenja k khłostarni na tři mježazy sasudźiła, kotrejž so do jastwowelho khłostanja na schtyri mježazy pschemeńja. Wobstorżeny bě žydeu w zhromadźisnje němskonazionalneje strony bleschu do pschedsydstwowelho blida cźišnyć; z tichšikami bě so ryczerkubler z Braunschweiga lohko sranił.

Zelesniłaj sałtojnikaj zamopaschnikaj.

Kaž je braunschweigske krajne kriminalne policajstwo zdźěliło, su dwaju sałtojnikow němskeje zelesniży do pschepytowanjeje zatby wsali, dokelž na njeju tukaju, so staj so psched nekotrymi ćtami pschi tych pschihotachi, na signalnych pschiprawjenjach a cźahach němskeje zelesniży skuczenych, wobdźěłkoj a w zwisu z tym samtke pjenjezy pschefschiwjatoj a liscźiny falschowałoj. Jedyn z nich je w Braunschweigu, druhi w Magdeburgu a Barlinje pschistajeny byl.

Zeppelin zaso w Friedrichshafenje

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je so žydeu wjeczor w 9 hodźinach je žiwjeho wósmeho leczenja do polodnischeje Ameriki wótczila. Pschi leczenju je so 14 hosći wobdźěliło, kotliž su dźěła z Rio de Janeiro.

Wottwarjenje awstriskich wysokich šulow

Awstriski hospodarski plan za 1933 njedźiwajcy protesta ministra roswuczenja wuriadne tutowanske naprawy na wyšokich schulach wopschija. Pódła **wottwarjenja** nchdźe **150 žydeuych schulow a puschczenja wjele wuczerskich mozow** finanzny minister wuwjedźe, so bychu so [illegible]

Rěčna bitwa w Zaječej holi

Goebbelsowy duell z němskonazionalnymi.

Sstrjedowski „rěčny duell" mjes nazionalnymi zo[illegible]istami a němskonazionalnymi je so hakle rano wokolo 4 hodźiny stóncził. Pjecź hodźin je rěčnika bitwa trała. Dole wurěczowanje wschak njeje žaneho wunoschka mělo. Na pohlěd nich rěčnikaj, ale hromady pobłucharjow pschesiwo žebi hawtowachu.

Pschipowědźenje wurěczowanje mjes nazionalnymi zo[illegible]istami a němskonazionalnymi bě wjele ludu pschiwabiło. Hižo dwě hodźinje pjched zpoczatkom běchu dróhi „Nowemu swětej", hdźež dyrbjesche so wurěczowanje wotmeć, cźorne z ludźimi. Přeni dźěl zhromadźiny so trochu smérom minu.

Schef Hugenbergowelho generalnelho staba, Schmidt,

kotrejž nazionalnym zo[illegible]istam pohny sapiš hrěchow pschepraji, so so jara rozhorjeny pschecźiwo porokej nazionalno-zo[illegible]istiskich nowin wobroći, so so němskonazionalni 9. nowembra 1918 w myschazych dźěrkach žedźeli." „Nimale dha", so Schmidt z wótřiscźim hłosom wopraschca, „žaneho zaczuca sa to, kak muzow kichiwdźicze, kotliž 1918 na fronce stejachu? Njewěsće nicźo wo porażenju cźeršenjeneho terrora w Poruhrskej a wo wojowanju w Horniej Schlesyskej? Ssym pschežiwodźeny, so je tehdy jich wjele w rjadach wojowarjow stało, kotliž su dźenża nazionalni zo[illegible]istojo. Samjelczecz so tola njehodźi, so je knjes Duesterberg, na kotrehoż so tak jara pschihlodźeje, na pschikład frjedźom Němsku wukhoval.

Na to

sapołłanz Goebbels

hłowo dosta. W 45 minutow trajazej rěczi Goebbels nazionalny zo[illegible]alismus pschecźiwo němskonazionalnym sakitowasche. Nadpadne běchu hórke hłowa, z kotrymiž so Goebbels do němskonazionalnych dalowasche. Na porok, so nazionalni zo[illegible]alistojo w parlamenecze pschezo saso z kommunistami hromadze du, Goebbels wotmolwi, so budu nazionalni zo[illegible]alistojo ztajnje też kommunistiske namjety podpjerowacz, jeli so budźa dobre. Sajmawe bě, so Goebbels sa wólby 6. nowembra pschipowědźi, so so liczba kommunistiskich hłosow wo 1½ hacz 2 milionaj powjetschi. Mjes tym běchu so w sali pschitomni rosprawili, tola cźrjódy so ho hischcze dźisiplinty dźerzachu.

Po Goebbelsu němskonazionalny sapołłanz Steuer

hłowo dosta. Pschi jeho rěczi so wichor sapocza. Hdyž rěčnik praji, so je swólniwy, žiwoje a žiwojeho pschecźela wojerske papjery na blido położiz a potom Goebbelsa, kotryž zyła njeje na fronce był, prospe, so by žiwoje pódła położił, dźiwi zyxhon nasta. Po minuty trajazym hawotwarjenju nazionalni zo[illegible]alistojo Horst-Wesseliti spěw zanjeschu, na cźož stahlhelmowa kapała němsku hymnu sapiska. Na to nazionalni zo[illegible]alistojo ruhi pobłyhowschi prenje hrónczto žohu spěwachu. Sasso so herjekańza sapocza. Minuty trajesche, pschedy hacz mózesche sapołłanz **Schmidt** k słowu dóńcz. Ale ledma bě rěczecz sapocza, so jeho słowa z powschitkownym njemérom poh[illegible]schichu. S ranjenjomaj scźahnjo rěčnik do roshorjeneho halekowaceho ludu hladasche.

Dr. Gobbels znowa k rěčnischkownu puczej stupi a praji, so bu[illegible]a jeho pschihwalowarjo zmérom na kónczne žłowa pobłuchacz, jeli so so z nimi njebudźe znowa pschecźiwo nazionalnym zo[illegible]alistam scheźowacz. Mócźchcejanski radźicel Steinhoff wo pjet spyta, dr. Goebbelsej słowo wzacz, pschecźiwo cźemuz wótrje protestowasche. Stónczne so zhromadźeni tak daloko znerowachu, so mózesche sapołłanz **Schmidt** swoju rěcz stónczicz. Wobzarowasche, so dr. Goebbels nječe na wschě jeho praschenja wotmolwił. Dalsche rěcznikowe žłowa so w powschitkownym zychnje zhubichu. Nazionalni zo[illegible]alistojo a němskonazionalni žiwoje spěwy zanjeżechu a z ropotom a wolanjom so se žylnym pschewodom policije rozeńdżechu.

Zwjetšenje wuhlowych dawkow

Wot 1. nowembra płaći so wuhlowe dawki wo 10 procentow wjazy hacz dotal. Tuta dawka płaći so wot wuhla, kotryž so do Němskeje importuje. Wuhlowe dawki su so w lecźe 1931 wo 50 procentow zwjetšile.

Wuwoz wotpadnych drjewjanych wikow

Wot 1. nowembra płaći so wuwozna dawka wo 10 procentow wjazy hacz dotal. Tuta dawka płaći so wot wuhla, kotryž so do Němskeje importuje. Wuhlowe dawki su so w lecźe 1931 wo 50 procentow zwjetšile.

Wuwoz wotpadnych drjewjanych wikow

Wot 1. nowembra płaći so wuwozna dawka wo 10 procentow wjazy hacz dotal. Tuta dawka płaći so wot wuhla, kotryž so do Němskeje importuje. Wuhlowe dawki su so w lecźe 1931 wo 50 procentow zwjetšile.

fakulta w Innsbrucku, filosofska fakulta w Hradzu a evangelsko-theologiska fakulta we Winje rospuschcžile.

Wschě nowiny žo najwótrischo pschechiwo tymle planam wuprajeja, ſ kotrymiž by žo pschechiwo kulturnej samdženoschi Awstrifleje pschehrěschilo, a kotrejž bychu kulturny pschichod wohrožyle.

Najbóle žu so evangelſky rosharili. Knježerſtwo je pjecza hižo wobjamklo, so žo evangelsko-theologiska fakulta we Winje rospuschcži.

Dekan tejele fakulty je knježerſtwu wopomnjeniſti spiš pósłał, w kotrymž žo na to pokasuje, so je Winska evangelsko-theologiska fakulta jenička evangelsko-theologiska wuczerńa sa zyle Nimzowſtwo w krótkorańſchej a rańſchej Europje. Daloke knihi tukraja a wukraja bychu rospuschczenje jako sranjenje runoprawnoscje, ſ patentom protestantam w lěcze 1861 słubjeneje, sačuwałe. Dźiwajo na wjednistwo, kotrejž maju rosdźěbadże protestantiſke knihi w žiwotnowym hospodarſtwje, by samknjenje evangelsko-theologiſkeje fakulty žamo jara njelubje sežehnyli mohło nětcz.

Sto by Francowska činiła, hdy by so Němska wobroniła

W žrjedowſtim poſedženju ſwonkowneho wubjerka franzowſkeje deputěrtſkeje komory je žo radikalny sapósłanz Metayer miniſterſkeho preſidenta Herriota wopraſchał:

„Schto byſchcze čſinili, hdy by žo Němſka wobroniła?“

Herriot je pjecza na to wotmołwił: „Franzowſke knježerſtwo by internazionalnemu ſudej w Haagu dźěło, to je Němſka Versailleſke ſrěčenja sranila.“ Na to je žo Metayer dale wopraſchał: „Hdy by nětkole internazionalny ſud Franzowſkej prawo njedał, schto potom? Herriot je pjecza wotmołwił: „Potom by dwoje rosrižanje mózne było: naſylne žrědki abo juriſtiſke žrědki.

Zenje njeby nětčiſche knježerſtwo naſylne naprawy nałožowało.“

Na druhe praſchenje, hač wukas němſkeho knježerſtwa je 14. ſeptembra we ſeſnjinjenju młodźiny 177. ſtawej Versailleſkeho ſrěčenja napiſcheziwo njeſteji, je Herriot pjecza wotmołwił, ſo juriſtiſzy wězywuſtojni franzowſkeho ſwonkowneho miniſterſtwa mėnja, ſo němſki wukas 177. ſtawej napiſcheziwo njerěczi.

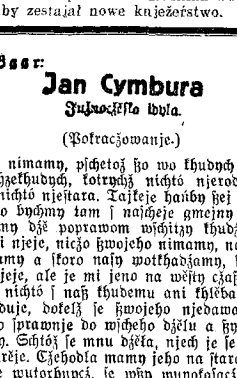

Wón dyrbi nowe belgiske knježerſtwo zestajeć.

Prjedawši wójnſki minister De Broqueville, wjednik belgisko-katolskeje strony, dosta po wotstupjenju miniſterſkeho preſidenta Renkina wot krala nadawk, zo by zestajał nowe knježerſtwo.

Moskwa je Londonske njemėry naškarała

Poſlednje Londonſke djełaczerſke njemėry žu žo žrjedu wječor w jendželſkim delnim žejmje po namjecze oppoſizijneho wjednika **Lansburyja** rospominale. Snutskowny minister ſir John **Gillmoor** je najprjódźo ſwječił, ſo je žo wicho hromadże 37 polizijow a jenoż 13 demonſtrantow ſranilo. Komunistojo žu njemėry naſchkarali. Wone žu dźěle ſ **Moſkwy** žo wodźajeho agitaziſkeho plana. Polizija je pichi njemėrach ſwječiła, ſo žu demonſtrantojo ſa Jendželiku zyle nowu **techniku wojowanja na drohy nałožili,** kajkuž je kommunistiſka internazionala pschedpiſała. Bjes dwěla je mjes jendželſkim hibanjom djełonjemėrjerow, kotrejž ma nėhdże 300 wotnožkow w Jendželſkej, a Moſkwu njepohrėbny ſwik.

Bołharscy ratarjo na rozpuću

Wot 23. hač do 25. oktobra ſmėje žo lětuſchi ſjězd ratarſkeho ſwjaſka. Wočakuje žo 10 000 wobdźělnikow. Sjědnej žo ſe wſchěch ſtron najwjetſchi ſajim pſchiwobroćerja, wobježe dla njerosrisanеho praſchenja ratarſkich ćeſkinjenzow (emigrantow). Nėhdyſchnej ratarſkaj miniſtraj Athanaſow a Stojanow djetaj hižo prjedy ſ lėtadłom pak ſ Beograda pak ſ Bukareſta do Sofije pſchelećeć. Wot tam budźa jeju ſ ćeſkа móz do wukraja wróćo póſłać.

Měšćanske dźiwadło

„Swobodna ćěr khmanemu.“

Wjeſelohra w tšoch jednanjach
wot Aug. Hinrichsa.

Wjeſelo ſmjeće knježeše wčera w našim měšćanskim dźiwadle. Z přičinu bě poskićena wjeſelohra, kiž bě woprawdże derje wolena poskićenka. Wobsah w krótkim rysu: Wo sebi přeswědčeny studijny rada, dobry wučene na swojim polu, zamołwi so wo městno studijneho direktora w mjeńšim měšće. Je cyle wo tym přeswědčeny, zo je dostał městno dla swojeje zdźělanosće, tola je jenoż protekcija jemu městno zwěšćila. Mjeze wšėm hraja hišće wšelake zajimawosće ,dosć powučaee, wjesele, kiž nocheemy přeradźić. ale kóždemu radźić, sebi hru sam wobhladać. Zmysł hry je: Njebudźmy přejara wo sebi přeswědčeni, hewak móže tuta nazdatosć tež z přičinu smėcha być. W bohatej ličbje přitomne připosłuchařstwo mytowaše z mócnym přikleskom poskićenja, kiž ležachu w rukach Pawoła Skotzkeho jako studijny rada dr. Bröcker. We wurazu kaž w hrě bě wulkotny, woprawdźitosć. Heda Larsen jako jeho žona Adela bě representantka dostojnosće. Jako wobeju dźěšći hraještaj Ursula (Trude Hochgräfer), Kurta Ad. Rott). Přeuja poda krasnu spėšnu hru, druhi přilěhaše so swojej róli derje. Po programje bychmy nětko tu dyrbjeli naspomnić Korlu Säuberlicha. Tu pokaza so mlody talentowany hrajeř, kiž drje tu so přeni raz nam předstaji we wjetšej róli. Zrozumješe prawje zwuraznić wšė ćućiwosće, jadro swojeje róle. (Kaž słyšimy, je Budyske dźěćo.) Dale budź naspomnjeny Hans Verder jako direktor Suttner. Swojej hrě poda třėbnu wosobliwosć. Jurij Steinmetz jako měšćanski zastupjeř bě přerjetny we wurazu wobraza, mimicy a wuslowje. Njeskónčne smjeće wubudźi ze swojimi přirunanjemi nastupajo wuzwolenja powołanjow, a swojeje skutkownosće jako měšć. zastupjeř z dźělom knjeza stud. rady. Knjeni Charlotte Grunert jako knjeni dr. Lehmann bě hódna zastupjeřka noweho pokročneho časa, bě prawa „knjeni doktorka“ po „powołanju“. Bě razna, skutk jasnje rysowaca. Wšė dalše róle běchu derje wobsadźene, režija hry jara dobra, kiž mėješe na starosći Jurij Steinmetz. Jewišćowe wobrazy bě podał Waltaŕ Ulbrich. Zawěšk dyrbješe so často wospjetnje wotewrić, mytowaše so próca też z kwětkami. Poručamy kóždemu wopyt.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 21. oktobra

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. 6 740, hygrometer 0, thermometer we ſnu 11 rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer mometer w nozy +6. Wuhladny na deſchcžik — žu faſtupile, wo kotrymž prajimy, ſo ſo nam Njebjo je pothmurjene, ſ mróčelow mihali ſo ſunnuſchi deſchčik. Puče a ſćežki ſu wobdawajo wodoch abo loft je jěry. Rady ſo hladujeſch ſa mateřjencj jſtwičku. Ratar njeſchcže wotpočinka. Mnohe dźěła kalaja jemu polo. Runkizy ju nimale domdobrane. Ratar pſchi běrnſchcža a rěpiſchcža ſa wuzywo a pak hižo hnój ſa nałėtny wuzywo a płody. Nowe, ſ wječorn khadźaze nižuny hroža nam ſ dalſchim deſchczom. S połonja mamy wyſchinu, tola pschechłabe, ſo bu žiny dale k połonju ſlóčiłe. Dźenſa ſu wuhłady wjedrjenje ſnadne. — Julija hobotu khodźa hodź. a khowa ho 4,54 hodź. Měſačk ſthadża 10,04 hodź. a khowa ho wot. 2,13 hodź.

— **Sserbſka hłowna predaſka konferenza** ſwje ſchtwórk 3. novembra dop. ½10 hodź. w ſtarſt Sserbſkeho Domu w Budyſchinje. Pſcheſnoſchk ſmėje k ſtarat Wičežk ſ Wóſłinka.

— **Němſkoſtatny djełowny miniſter pſchi Albrechtowej rězy.** Wčera ſchtwórk wopyta němſki djełowny miniſter dr. Schäffer na ſwojej jězbje po Saſkej je ſaſkim ſtatnym miniſtrom Richteŕom też dobrowólnych djełaſerjow pſchi Albrechtowej rězy. Wón wobhlada ſebi najprjedy regulěrowanja a doježe žebi też na khwilku do djełaćerſkeho łěhwa w Bojankezach. Miniſtrowy pſchewodjeſche krajny wjednik djełoweje ſłužby, žejmiſki podpreſident Laiſe, kiž jeju wodźeſche.

— **Wobkhadne njeſboże.** Wčera dopołdnja wokoło 9 hodź. na Pólſtowym namėſtce pſched pólſtu žo motorowy koleſaŕ tudomneho 41ėtneho hólza ſchmórkny a jeho powali. Hólc žo na lėwym boku czoła khěrko ſrani. Wotar dyrbjeſche rana ſaſchicz. Kaž je žo ſwječiło, je hólc ſam wina na njeſrožu, dokelž je bjes dohlada pſches Pólſtowe namėſto běžał.

— **Wonkowneho muža,** kiž w pjanoſći je ſwojim ſ dźerjenjom na Mjatkowym torhoſchczu wječera wječor wokoło 6 hodź. ſbėrjenje luda ſawinowa, dyrbjeſche polizija najprjedy na ſtražu a potom do měſchczanſkeje arreſtownje wotwjeſć.

— **Dla proſcherſtwa a hrubeho khlėpzowſtwa** ſaja polizija pjaneho wandrowſkeho wječor wokoło 10 hodź.

— **Padušchny proſchеć w Budyſchinje.** Wčera pſchi połdnju na Kěžorſkej dróhy 27ėtneho muzikeho ſaſkarjapichu, kaž běſche ſ draſtowneho khamora we wobkhěži wſchelaku draſtu ſebrał a chžeſche žo ſ njej ſ procha měć. Wón běſche w twarjenju proſyt a ſkładowjeſ wuži, tam kradnyć. Pſchi jeho pſcheſłuſchowanju pſched kriminalnej poliziju žo wukoła, so běſche wón dźeń prjedy w Khoćebuſu mužoh jėſdne kolo kradnył a ſ nim do Budyſchina pſchijėł. Wón pſchepoda žo ſtatnemu rěčnikſtwu.

— **Tſélenje ſ pistoliju měſchczanſkeje polizije** wotmje žo wčera. Tſélne wunoſchki polizajſkich faſtojnikow běchu jara dobre.

— **Sso ſam poliziji ſtajił.** Wučeř ludoweje ſchule ſ Lubijſkeho wokrjeſa je žo pola kriminalneho wodźenja w Budyſchinje 17. oktobra 1932 ſam ſtajił. Wón je ſo hižom léta dołho na ſchulſkich hołzach njepózdźiwje pſchepſchimował. Polizija je jeho 18. oktobra Budyſchinu ſtatnemu rěčnikſtwu pſchepodała.

— **Měſchczanſke dźiwadło.** Dźenja pjatk žo w 2. abonementnym pſchedſtajenju C we 8 hodź. wulka opera — „Holcžka ſ Čžornoho lėſa“ — wot Leona Jeſſela wobſtaja. Hra, kotraž běši pſchi ſwojej premijeri ſnjeſ

A. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Fujwuczeſto łbła.

135] (Pokračowanje.)

„Wėſo, nimamy, pſchetoż žo wo khudych ſtaramy, a wotkrjeſ dźekkudych, kotrychž nichtó njerodźi, wo kotrychž žo nichtó njeſtara. Tajkeje hańby ſej tola njenaczinimy, ſo bychmy tam ſ najcheje gmejny někoho pózkali. Ssmy dźe poprawom wſchitzy khudźi, rosdźěła mjes nami njeje, nicžo ſwojeho nimamy, nalo na ſwėt pſchikhadźamy a ſkoro naſy wotkhadźamy, ſchtoż mam, to moje njeje, ale je mi jeno na wėſty czaſ dowėrjene a tohodla nichtó ſ naſ khudemu ani khlėba ani drašty njeſapomėduje, dokelž ſe ſwojeho njedawa. S djełaczerjom žo ſprawnje do wicheho dźěłu a ſym w mėrje ſ nim žiwy. Schtóž ſe mnu dźěła, njech je ſe mnu žiwy, czerpi a mrėje. Czehodla mamy jeho na ſtare dny ſ rodneje ſemje wutorhnyć, ſe wėſy wupotkałaćz a druhdże pſchehadźićz, do theje nėhdże kaž do ſtarej ſawrjecz a khėža ſnadź hiſchcže kaž ſ wuſmėſchenju dacz poſłoženy napiſ „wokrjeſna khudownja“, njewėrno? A njebyſchcže žo hańbowali tam we wokrjeſnym wubjerku tych khudych tak ponižowacz? To ſcže ſchcheſczenjo? A to macže we wutrobje lubosć k bliſchemu? A myſlicže, ſo khudźi ludźo je wėſow tam pódu? Lėdma wumrėčz tam pódu. Hódźej ſu khudźi wotrostli, tam njech też ſemrėja. Hladajmy, ſo maja nėchto ſa dźėło, woſtajmy jim ſdacže, ſo žu hiſchcže k nėczemu, kaž je nam naſchi ſynowje woſtajeja, ſo my wumjeńkarjo khlėb darmo njejėmy. — Njech dźėczi hladaja, huſny paſu, hriby a jahodki we lėſu ſberaja, ſchtomy hladaja, huſanżu nicža, ſo by žo jim ſdało, ſo žo ſami ſe ſwojimi mozami žiwja, a ſo my jim niż jaimożnu, ale mjdu dawamy. My proſcherjow nimamy. Sswójby, pſchiwuſni abo burja, pola kotrychž žu dźekali, žo wo nich ſtaraja a po proſchenju kodźeż jim njedadża. Pſchindu-li zuſy proſcherjo k naſchim durjam, damy jim khlėb, muku, hróch, dokelž nam Bóh to ſohnuje, ale ſenje a nikomu ani wandrowſkemu pjenjeſy jako jaimożnu njedawamy, doniž njebudźa na polach pjenjeſy roſcz, doniž je njebudźemy ſ khółkow młócżicz město ſorna a doniž na ſchtomach město liſcza papjerjane pjenjeſy ſchumicz. Wſchak ſcže wſchitzy kermuſchneho proſcherja ſmali, kiž kermuſchu też pſchi naſchej zyrkwi žydaſche a kotremuż do czapki też pjenjeſy mjetachu, a ſchto žo ſwječzi, hdyż bė ſemrėł? So bė žej ſ proſcherſtwom wjazy ſaſłużił hacž druhi ſ pózczіwym dźėłom. Woprawdźitу kapitał bė ſawoſtajił. Prajcže w Pėſku, ſo žu też proſcherjo naſchi braſtja a naſche ſotry. Czemu jich mamy ſe wėſow wumjetacz a ſ towaršchnoſcže ſwuſamkacz? Prajcže ſim, ſo žu naſche žony to, ſchtoż woni dźedża, hižo dawno roſtrigali, ſo žo wo khudych ſtaraja a ſo žo jim do toho měſchczу njebudźemy.“

„Najėpje by bylo, bźeduſchko, hdyż bychcže tam ſam ſchoł a to tym knjeſam ſaſpy rjenje prajił,“ myſli žej gmejna a ſpomina, kak bė Zymbura ſe ſwojej rjanej rėčzu a ſ mozu ſwojeje prawdy ſamohł wſchėch jimacz, pſchepeſchwėdczicz, žebi podwolicz a ſa žobu ſtorhnyć. Też w rėčzi bė žylny byl. Horjeſche žo ſ nutſkownym pſchepeſchwėdczenjom a ſ teho tón woheń we ſłowach ſpaſche a kaž ſchkrė na druhich pſchepſkakowaſche, ſnydom japalejo, kaž-hdyż we wėſy woheń wudnyi a ſ wėſtikom ſe ſkomjaneje tſėchi na ſkomjanu tſėchu pſchenoſchuje.

Ale kónz hižo běſche. Zymbura wumjeńkał, bjes pódy, ſmėdżeſche jenoż rėczecz, hdyż bu praſchany abo wołany. Wo ſaſtaranju khudych wjele a czaſto pſchemyſlowanje a ſpóſnawaſche, ſo tuto praſchenje twori jadro ſozialiſmu, kiž ſyſty ludu poczа jimacz. Pſchipóſnamwaſche, ſo by tajka khėža ſa wopuſchczeneho khudeho, kiž nikoho nima, móhła też dobrota być, ſo by ſo tajka khėža ſnadź tola měła natwaricz. Ale ſaſyy ſej prajeſche, ſo by woprawdże njetrjebawſcha a wyſchcza była, hdy bychu ludźo kaž khcheſczejo žiwi byli. Też na druhe wėzy myſleſche a hdżeż khodźeſche, je rosprominache. Na ſwoju rosmołwu ſ wjerchom ſpominaſche. Wo ſdžekanoſći a poſtupje ſaſyy pſchemyſlowaſche, wo jeho ſwėtle a wo jeho ſcjinach, wo tym, kak hnydom ſa nim trocżi proſdne, ſwjerſchne nowotarjenje, wopiczenje po druhich, ſpėchny rospadk ſtarych dobrych pocżinkow, wielehnjow a nałožkow. Na ſwadу Cżechow ſ Němzami we politiży ſo hnėwaſche a njeſapſchijeſche, cżehodla žu, kaž wot žo wėdżeſche, ſo ma w mnohim prawje, ale ſo jomu wichitko hiſchcže ſaſne njeje, ſo ſnadź ſo nėhdże też mylі, ſo žo jomu to w duſchi mucži, ſo nima mózh, ſo by ſej wſcho we ſłowje ſrjadował, domyſlił a ſ wėſtymi, ſaſnymi pſchepſwėdczatymi ſłowami wuprajił. To jomu wabjeſche a cżim bóle ſo nėtko na wumjeńku, hdyż ſcže tej wjazy khwile a mjenje ſtaroſczom, do tychle jeho pleczenych praſchenjow ponórjeſche. Tohodla bywaſche druhdy ſtupy na ſłowo, cżichi, ſkoro wobużny, hdyż jeho nėchtó ſ wyſchczym praſchenjom jeho rosjimowanje rušcheſche. Njemėjeſche wotrjadneje filoſofiſkeje knihowne, njeſnajeſche ſpiſy, hdżeż běchu jeho dwėle a wſchitko druhe wujaſnjene a kotrejž bychu rosjaſnike jeho ſamocżenu duſchu a ſtrótſchiſche pucz k prawdże. Jenoż jenu knihu, jene pomhadko mėjeſche, mjenujcy ſwj. Pſiſmo, wobſeže Nowy Sakoń, evangelije a w nich pſchirunanja a rėczе Jeſu Khryſta. Se ſtejiſchcža tuteje knihi na wichitko hladaſche w cżim bu ſtarſchi, cżim radſcho ju wjenje Knjeja a wſchėch ſwjatych, wobſeže maczerje Boże cżitaſche. Tak žo ſta, ſo bė Zymbura na ſtare dny kaž prėdaŕ, haj ſkoro kaž wėſchczeŕ.

(Pokračowanje ſcžehuje.)

W Němskej najbóle kupowana margarina

½ tw 32 ſ

III. SN 61—90

A nětko dostanjeće ke kóždemu ½ puntej Sanella rjany pisany sportski wobrazk. K zalěpjenju tutych wobrazkow pak „Přiručnu knihu sporta“! Dostanjeće ju za 70 pj. we wobkhodach, kiž su přez naše plakaty woznamjenjene, abo wot „Sanella“, Postfach 125, Berlin C 2, za připósłanje 70 pj. w listowych znamkach.

pschitwórnače ſahorjeneho wopytowarſtwa dobu, ſo w ſwojim błyſchćatym nowowinjenérowanju hiſchće dołho na krajnym porjedže naſchejho dźiwadła wobkhowa. Sobotu pschemjeni ſo porjad. Mišo „Holćki i Čornego lěſa“ ſtaje ſo w ludowym pschedſtajenju pschi małych płaćiſmach wulka opereta „Hajnkez Khrystla“ wot Jurja Jarua. Pschedſtajenje dobu ſebi w tak wuſokej mjerje tymputije pschiſkładowarjow, ſo je direkcija ſunto wupraſene pschecze ſa ludowym pschedſtajenjom po małych płaćiſmach rad bojeſelikła. Łóſchinke karti k tutomu pschedſtajenju njepſeca. Njedźelu pop. w 4 hodź pschedſtaja po jónkróćna ſóſma hra Winkfeho baſnickoweho dźiwadła: Kuſlaſ Schludriſaks pschedſtaja ſwoje cźuki pschi kěſorſkim dworje. Płaćiſny ſu jara niſke a wuczinja 20, 30, 40, 60, 80 a 100 pj. Niedźelu wječor je premijera krucha wolneho ſinjeſza „Wérny Jakub“ pod režiju Alfreda Borcherta.

S **Khwaziſ.** (Kermuſcha.) Naſcha kermuſcha je na Lětuſche nimo. Naſche hoſpody běchu ſo derje na nju pſchiprajmile. Wjeſny hat běſche ſo wukoſił a rjane karpy pſchinjeſechu ſo na kermuſchne blido. Pilni ſpěwarjo po tykanju ſo ſ cźrjódami nawalichu. Kotliž njeſpěwachu, cźi pijachu. Wjeſnjenjo praja, ſo běſche proſchenje ſkoro ſe cźiwiłu. Też kermuſchnych hoſcźi běſche wjele pſchijěło. Omnibuſy běchu derje wobſadźene. Njedźelſke Boże ſłużby běchu derje wopytane, też kermuſchna pónđźela wabjenſche mnohich do Božeho domu. Sa dźeſći běchu tu k ſabawje cźuntpjele, ſa doroſt tſelenje.

Se **Sdźérje.** (Wichor.) Njemdły wichor zſchnowaſche tu wutoru wječor a w nozy. Sajperaſche ſo do twarjenjow a ſe ſchtomow ſdźe hiſom ſeſołtnjene liſcźo. Pſchi jenim tudomnym ſtatoku wotkaza wichor ſchcźežor radioweho powoda. Mohło ſo ſ tym lohko njeſbože ſtacź, dokelž ſtiło błowna dróha nimo wjedźe a druhe twarjenja bychu ſo wobſchkodźicź mohle. Dokelž pak ſo antena njewotbrachny, ſchcźežor wiſajo woſta.

S **Minakala.** (Sserbſki zwjózony wječor.) Njedźelu 23. oktobra wuhotuje naſche ſerbſke towarſtwo „Statok“ ſaſo ſerbſki zwjózony wječor. Poſtkcźa ſo ſerbſke ſpěwy pod nawjedowanjom knjeza kantora Krony, dźiwadło a narěcź knjeza fararja Rößlera. Saſtup je tak niſki, kaž je móžno a płaćźi jenož 40 pjenjeſkow. Towarſtwo by ſo jara wjeſelikło, hdy by runje taiku bohatu licźbu hoſcźi powitacź mohło kaž poſlednje raſy. Tuž lubi Sserbja ſe Minakalſkeje woſady a ſ wokolnoſcźe, pſchiſtupcźe njedźelu ſ wulkimi cźrjódami a pomhajcźe nam pokaſacź, ſo Sserbja hiſchcźe tu ſu, ſo Sserbſtwo pola naſ kcźeje a luboſcź k wótzowſkej rěcźi, k wótzowſkim waſchnjam a k lubej ſerbſkej domiſnje ſo pola naſ ſenje niewuhaſnje!

S **Wulkich Sdźarow.** (Móſt ſo pſchelamał.) Jako rano traktor pſches móſt pſches Cźornuźu pola Lubacha jědźeſche a dwaj woſaj ſa ſobu cźehnjeſche, ſo pod druhim woſom na prawej ſtronje móſta kamjenje pſchelamachu, ſo wós tcźazy woſta. Po dźeſćim napinanju wuſběhnychu ſaſo wós, kiž ſo njeběſche ważnje wobſchkodźił. To je ſa krótki cźaſ hiſom druhi króćź, ſo je ſo tutón móſt wobſchkodźił. Gmejnje je ſaſo nowe dźěło naſtałko.

S **Klětnego.** (W wuſokej ſtarobje wumrjela.) Na hłoboſcźi ſtarych lět wumrje tu w ſtarobje 85 lět hiſom lěta dołho ſawdowjena wobrědźerka Marja Pjechowa rodź. Dieſchcź. Wona běſche 29. ſeptembra ſwoje 85. narodniny ſwjeczyła.

S **Niſleje.** (Schkoda ſ wichorom.) Poſledni ſylny wichor, kiž njedawno w nozy ſatkadźeſche, je pſchi Uttendorferſkej dróſy ſylnej lěpje wuwalił. Schtomaj pſchi padnjenju deſkowany płót roſtraſyſchtaj. W nozy wokoło 1 hodź. ſawolachu wohnjowu woboru firmy Chriſtopha a Unmacka do Górki, hdyž běſche wichor reklamnu taflu mjenowaneje firmy pſchi dwórniſchcźu powalił, kotraž puej ſaracźeſche.

Z Łužicy

S **Kumwałda.** (Poduſchcny woheń.) W nozy ke pónđźeli ſo w domje Bjedricha Mariſchnera pſchipadnje wohnja dohladachu. Njeſnate wohnjowy běchu woknowe ſchtlenźy roſbite a gardiny ſapalike. Po ſdaćźu jedna ſo tu wo njeſkutk ſ wjeczliwoſcźe.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

* S **Drjeźdźan.** (Ssamomordarſtwo dla bjesdźeloſcźe.) Na jenej ławzy w Oſtragehege je ſo pónđźelu 51letny ſkładownik Hempel ſ revolvrom ſaſtrělił. Wón běſche hiſom dłeſchi cźaſ bjes dźěła.

* S **Miſchnja.** (Samknjenej ſchuli, dokelž njeje wuhla.) W Miſchnju ſu dyrbjeli hacź na dalſche ſchuli ſamknycź, dokelž nimaju wuhla k wopjenju.

Zaso
1000 hriwnow
so wupłaćiło!

Nürnbergska banka za zawěſćenje žiwjenja, pola kotrejež su čitarjo „Serbskich Nowin“ pře smjertny pad, zawinowany ze znjezboženjom, zawěſćeni, je tele dny 1000 hriwnow wupłaćiła wudowje Jaknba Domaški w Róžeńce čo. 14, kotremuž je při torhanju wuhnja cyhel na hłowu padnył, na čož je wón wumrěł.

Runjež je podawk sam na sebi zrudny a wobžarujomny, dha pak je tajka podpjera za zawostajenych, kotrymž bu zežiwjeł tak njejapcy wzaty, witana hospodarska pomoc wosebje w dźensniſim ćežkim času.

Tohodla poručeje wšudźom, Wašim přiwuznym, susodam a znatym, zo bychu sebi „Serbske Nowiny“ skazali a je čitali. Wono su při swojich druhich lěpšinach zdobom z wulkej hospodarskej pomocu w připadach smjertneho znjezboženja.

Nowy wjednik jendźelskeje dźěłaćerskeje strony.

George Landsbury, spomožerski minister w Macdonaldowym dźěłaćerskim knježerſtwje, wuzwoli so jako naſlědnik Hendersona za noweho předsydu jendźelskeje dźěłaćerskeje strony.

Towarſtwowske powěſtnikl.

Budyšin. „Zjenoćenstwo evangelskich Serbow“ změje ſrjedu 26. winowca wječor wo 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Knjez farař Tišer je nam dobroćiwje zajimawy přednošk přilubił: „Spodźiwnoſće Michalskeje cyrkwje a wosady“. Tuž prosymy wo prawje bohaty wopyt. Też hoſcźo su nam lubje witani. **Předsydstwo.**

Radwoř. Jednota Sokoł woswjeći njedźelu 30. winowca wječor ½8 hodźź. pola Šubertec swoje 10lětne wobſtaće. Porjad: 1. Swjedźeńſka zhromadźizna. 2. Zwučowanska akademija. 3. Sokolska scena. Wutrobnje přeprošuja ſo wſě ſokolſke jednoty kaž też wſitcy Serbja. **Předsydstwo.**

Sowrjecy. Tow. „Podčornobóh“ změje njedźelu 23. 10. pop. w 4 hodź. pola towarša Palerja w Sowrjecach zhromadźiznu. Bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

Zwjazk serbskich spěwnych towarſtwow. Dla ważnych wuradźowanjow zeńdźe ſo předsydstwo a wubjerk přichodnu ſobotu wot 6—7 hodź. w Serbskim Domje. **Předsyda.**

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje)

gegen (contra) přećiwo njepřećelej, (erga) napřeco nanej, k maćeri; luboſć k dźěćom, krajina k wječorn. Sylny Samson je **na** žónki ſlaby.

Gegensatz, im G., gegenüber porno. Njerozsudźeny porno rozsudźenemu krótko ſtupa. (nic: w přećiwjenju k rozsudźenemu).

Gegenwart. In Gegenwart einer Menge Volks też: **před** ſyłu luda, před mnohim ludom. Tak też: Zwěrowanje ſta ſo před ſwědkami atd.

Gegenwartsnot nuza přitomnoſće, nuza našeho abo nětušeho abo přitomneho časa, nětuša abo nětčiſa nuza, časowa nuza atd. Gegenwartsnotſtände **nuzy** dźensniſeho časa abo našeje doby atd.

Gehässigkeit, ins Licht der Gehässigkeit ſtellen z hidu wobſwětlić, wobſwěćić ze ſwětłom hidy

gehen ans Werk ſo do dźěła dać. Zahorjeni ſo kreſćenjo do dźěła dachu, puščichu. Das geht über deine Kraft To twoje mocy přeſahuje.

gehorchen poſłuchać koho. Dźěći wučerja, wučerku poſłuchaju (nic: wučerjej).

geigen, die Wahrheit wěrnoſć komu piskać

geil łujny

Geisel? Čitach: Rujanscy dyrbjachu Waldemarej 40 młodźencow jako přenčelow dać. Myſlach: Jako přenčelow? — Snano jako **zastajencow!** Słowo „přenčel“ je mi dźiwne. Wzach Rězakowy ſłownik: „Geisel přenčel — zastajenc — zaklad — G. ſtellen přenčele dać.“ Sažech za Pfulom (ſtronu 1103): „**Přenčel** (korjeń prać), Fuchtel, Geißel, fuſtis; Bengel, Grobian. Hančka.“ Tu maš! Hančka (1782) měni bič Geißel, Rězak zastajenca Geisel a po nim też pisaćel hornjeje ſady (1932) a njezmysł je hotowy. „Fuſtis kij, přenčel“ ma też Swětlik (1721). Nimam pak słowo za ſerbſke; znajmjeńſa „brać“ njeda přenčel, kaž „brać“ njeda přenčel atd. Ta ſada měła tohodla rěkać: Rujanscy mějachu dauſkemu kralej 40 młodźencow **zastajić** abo **ſtajić za čazu,** rukowanje abo **jako zastajencow** dać.

(Přichodnje dale).

W Magdeburgu maju kavalěrow na ſkſanje.

W Magdeburgu móža ſo ludźo w nowiſchim cźaſu na ſkaſanje w nozy naſhonitemu ſtražnikej domoj pſchewodźecź dacź. Sa krótki cźaſ niž mjenje hacź 3000 wobow na tutu ſłużbu abonowaſche, ſo bychu ſo pſchecźi wo wobcźežowanju, politiſkim a rubjeżnym nadpadan ſchtitacź dali. Na wobraſu widźimy ſaſtojnikow „we ſtoſtnje ſłużby“, kiž na wotwołanje cźakaju.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro** sa jutšišchu **kobotu:** Wostanje njewobstajne a dešćowate wjedro.

* **Sörjedu popołdnju** šo na **šišchižejnju Nietlebenskeje a Pfaffendorfskeje drohi** njedaloko **Halle autobušowy wjednik** njeźiwajuc warnowaceho **signala** šo blizkeho **cyłna njedohlada. Lokomotiva omnibus** zhrabny, **kobu** wlečeše **a** zyłe **rozdrje. Pšchi tym** šo **lokomotiva** se **šćěnow** zdehny **a** šo **pšches** schyri **metry** wyšoki **brjoh** cźišny. **Autobušowy** mějejcel **a jena** kobu **jedźaca** žona šo **morwaj** z wojowych **rozpadankow** wuczahnychu. **Autobušowy** wjednik **a** schešcź druhich **jednych** hosći šo **zdźela** cźežko zdźěła lohko **sranichu. Lokomotivnik** šo **šmjerci** straschnje **wopari a tepjerć** šo cźežko **srani.**

* **W Dithmarschenach je wichor** źrjedu popołdnju tšichu **hobrske brońnje** nětkuž **600 metrow** daloko wjerchuch. **Pšchi tym je** tšecha **sćejcor elektriskeho powoda** stamała. **Khěža jeneho dźełaćerja** šo **z wichorom potorže. Dźełaćerjowa žona** šo **srani, we ložu** leźaze **dźěćo** šo **zafrhny. Sa dźejcym pytaju** jo na **sboje jenož lohko srazjene namakachu.**

* **Wjusta universita a techniska wyšoka schula** běschtej šo po **pónđelnišchich njeměrach** na tři **dny zamknjej. Khěj** běschtej šo **schtwórtk** zaso **wotewrjetoj,** šo **hnydom** zaso **lakenkreuzlerišy studentojo** do **sozialistiskich studentow** z **pukami dachu. Strožnišy dyrbjachu pšcherživo** biežkam **sakraczjej. Wóšom studentow** je šo **sranilo.**

S **Warnatźiz.** (Morawy listowy połb.) W **lěsu pšchi Piaćorcu źiwnjejšej wježeru** mornuchu **listowsku połbja namaka. Wěschćeli** na **to,** wo **měješce** hnanju **B. X 696 B. M. 30.** Dalše **nadrobnjejšeje** šu **zhonjeli we Warnatźizach.** — (Rozsuta jutra Jutja.) **Pola źiwnoscejerja Spanka** w **Nowych Warnatźizach** jubilejna **lětja** druhi **króć hdźe.** Pěrai **króć je** jomu **bohaće njezł,** druhi **króć dwě lětja njezhonješe.**

S **Rachlowa** pola Kubšiz. (79. narodniny.) Swoje 79. narodniny **změ** jutšje **kobotu** rentnar Aug. Rauschendorf **zwjećiź.** Dźiwajo na jeho wyšoku starobu **móže** šo jeho **cźełna a duchowna cźerstwosć** jara dobra **mjenować.** S **wulkim sajimom wobkedźuje** wón **wšitke politiske podawki a njeprobrachuje** w **žanej politiskej zhromadźiznje. We wšěch ratarišch dźełach staja** wón **hišchće zwojeho muža a jemu je trjeba, znajmjeńša nětkotre hodźiny wob dźeń cźełnje dźěłać. Hač pšched nětkotrymi lětami běšche** wón **hišchće nóžny strażnik wo wóży,** doniž jeho potom **cźežka thorosć,** kotruž wón na **božo bjes schkodnych sćěchwkow pschewinu, k wotedaczu zwojeho lubeho sastojnstwa njenuiowaše. Pschesemy cźerstwjemu starej hischcze prawje dołhi a bjesstarostny strowy wjeczor žiwjenja.**

Gustav Langenscheidt,

wulki němski filologa a nakładnik knihikupc šo pšched 100 lětami, 21. oktobra 1832, w Barlinje narodźi. Langenscheidt šu wošebje znaty dla žiwjich „rosmuženskich listow k samowuknjenju rěcžow".

* **Se Žitawy.** (Padušchi w nuzeju.) W nozy k 18. oktobrej dobuchu šo paduschi do Žitawskeho muzeja a kradnychu šarožitnotne wězy njesmětnje hódnosće. Mjez druhim pobrachuje 16 cźašnikow se 17., 18. a 19. lětstotka, wulkej postoćenej monstranzy z pruhami, wulkej postoćanej šlébrowaj lichiźaj, postoćenu woblatkowu tyku atd.

Technišich winow dla dyrbjachmy někotre wažne rozprawy wuwostajić.

Swójbne powěsće

Zemrělej: Marta Kalichowa rodź. Schikleź w Sc[illegible] zach; 52 lět, chowanje je dźenja pjatk. — Frieda W[illegible] rowa rodź. Engmannez w Lubiju, 41 lět, chowanje [illegible] dźe pónđelu pop. 1/2 hodź.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanu w Budyšinje. — Za nawodźenje: G. Janek w Budyšinje.

Pytaj a zběraj nowych abonentow za „Serbske Nowiny"

Sběranje za zymsku pomoc je so zapoczało.

We wšitkich městach su tele dny zapoczeli za zymsku pomoc hromadźicź. Wšitkizy so napominaju, so kuchu so na nadobnym skutku wobdźěli a dawali po swojich mo[illegible]zach. Lětsa[illegible]ym wobraz pšched [illegible]emsfojatuje wobory, kotraž so hromadźerišć[illegible]nje. Na pra[illegible]wicznym wobrazu widźimy, kak wotedate dary na nakle[illegible]ny auto kładu.

Krasne nowosće dorjli!

*

Najtuńše płačizny!

*

mužace a zonjo. hacy 10.95

Zońjacy strickowanski wobleck 19.35

Zonjace jaki 13.65

hołcace strykowane wobleki 7.95

D. dźěćpulowe 5.35

hólc. wobleck 10.05

hólcace khołowy 4.70

Die rechnende, sparsame und für die Gesundheit ihrer Lieben bedachte Mutter wählt stets die kleidsame, strapazierfähige u. überaus praktische

Kübler Kleidung

amź. sportski wobleck 43.70

Žadajće sebi nowy katalog Kübler wulkopředawarnja

Wobkedźujće naschu nowu dźerow. wo.na

Na Kěžorskej drózy 16 / Najwjetši dom štrykow. tworow w Budyšinje

Měšćanske dźiwadło

Sobotu 22. oktobra 20.15 hodź. Ludowe předstajenje po niskich płaćiznach operety

Hajnkec Khrystla

K tutemu předstajenju nima a lěpšinowe kharty žaneje płaćiw.

Njedźelu 23. oktobra w 16 hodź. jónkróćna hóstna hra Winskeho bajkowcho dźiwadła

Kuzlaŕ „Schludrilax" při kěžork. dworje

Płaćizny: 20, 30, 40, 60, 80 a 100 njemjeźkow

K tutemu předstajenju nimaja lěpšinowe kharty žaneje płaćiw.

W 20 hodź. opereta

Premijera 2½ hodź. smjeśe!

Wěrny Jakub

Płaćiznowa skupina II

Pónđelu 24. oktobra 20.15 hodź. Smjeśe! Smjeśe!

Wěrny Jakub

Płaćiznowa skupina II

Wutoru 25. oktobra 20.15 hodź. 4. předstajenje za abonnent A wjeselohra

Swobodny puć khmanemu

Płaćiznowa skupina II

Srjedu 26. oktobra 20.15 hodź. opereta

Holčka z Čorneho lěsa

Płaćiznowa skupina I

Štwórtk 27. oktobra 20.15 hodź. 4. předstajenje za abonnent B opereta

Holčka z Čorneho lěsa

Płaćiznowa skupina I

Pjatk 28. oktobra w 20 hodź. 2. předstajenje za abonnent D wjeselohra

Swobodny puć khmanemu

Płaćiznowa skupina II

Sobotu 29. oktobra 20.15 hodź. opereta

Hajnkec Khrystla

Nizke płaćizny

K tutemu předstajenju nimaja lěpšinowe kharty žaneje płaćiw.

Nowy

słowkowy šmadrunks

wosebje dobreje kajkosće

husty a słódki punt 38 pj.

w hutrowej wikowarni

Künella

Najlěpše

howjaze mjaso kormjen.
skotu 0.60 hr.
z pleca, bjez kosći 0.70 hr.
swinjace mjaso 0.70 hr.
Dobru domarězanu
mjasowu kołbasu 0.70 hr.
metowu, pólsku, hońtwjerśku a jatrowu kołbasu 0.80 hr.

Jeli kupiće wjacy dyžli 5 puntow płaćizny hišće znižu!

Rěznistwo w Sulšecach
pola Kulowa.

Kedźbu

Wot soboty 22. okt. na Budyskich wikach:

Wubjerne howjaze
mjaso 0.60 hr. 0.70 hr.
howjaze mjaso k pječenju a róładam 0.80 hr.
najlěpše mjaso kormcho čeleća 0.75 hr. 0.80 hr.
najlěpšu domarězanu mjasowu a jatr. kołbasu 0.90 hr.
kaž tež wše druhe družiny kołbasy
prasowanu, čajowu a salami kołbasu jenož 1.20 hr.

Wo płóčelnu podpjeru prosy

Aug. Schmaller

fabrika mjasowych a kołbasow. tworow **w Kulowie**

Mojo

rumowańske předawanje

je składnosć k nakupowanju, kaž so jenož porědko poskići.

Joh. Miessner
na Kotołskej hasy
Telefon 3551

Poł ducenta poražacych dopokazow njeslyšaneje tunjosće našich dźensa so započacych

ultimo-dnjow

flanell za pyjamy	0.39 hr.	płóčliwy somot	0.69 hr.
barchent za wobleki	0.49 hr.	crepe caid	0.89 hr.
tweed	0.59 hr.	crepe marocain	1.75 hr.

Tuž khwataće a kupujće jenož pola firmy

Reimann

při Pósłowym namješće na Hośic hasy 2)

Jstwa bjez knihow je kaž čełło bjez dušeł

Radiowe aparaty

dospołne za 125.– hr.

hotowe k słyšenju podawam při małym napłaćenju a z połoženjom při wołpłaćowanju hač do pół lěta. Njewjazace předwidźenje we Waśim domje na kóždym městnje. **„Mende"** a **„Telefunken"-aparaty** pod samsnymi wumjenjenjemi. Dopisnica dosaha

R. Koksch w Nieswačidle
Wotnožka w Budyšinje na Sulskej hasy 10

Kupuju
dobre, zrałe
krušwy
(po możnosći bjez blečkow)
Herm. Dienemann
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 43
blizko Drjewowych wikow

Dobre wupjerki
2 pośl.: 15.60 14.40 **12.60**
1½ pośl.: 13.— 12.20 **9.80**
Andr. Kasper
měj. J. Pilopp

Nětk je najlěpši čas

picować Waš skót
z picowanskim wapnom a skót. rybjacym wolijom
Předawa
Drogerija Emil Miersch
w Budyšinje na Kamj. hasy 24
znapřeća dětoznučowarnje

Korčmu

blizko Budyšina, pytaju pilni ludźo wotnajeć. Poskićenja pod **H 83** na wudaw. Serbskich Nowin.

Gumij za koła

we wulkim wubjerku jara tunjo pola

Br. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 10

Přiloha k čisłu 248

SERBSKE NOWINY

Pjatk 21. oktobra 1932

Z gmejnskeho žiwjenja

Se **Sełońcej.** Póndjelu wotměchu gmejnjzy šaſtupniſy ſwoje pohjedźenje. Shromadźiznu nawjedowaſche pſchedſitejeŕ gmejnſkich ſaſtupnikow k. Rabowſky. Wo **wjeſnym ſakonju wo ſběranju wobydleŕſkeho dawka na lěto 1933 njetrjebaſche ſo wobſamknyć, dokelž hamtſke hejtmanſtwo dawk na 500 prozentow poſtaji. Po krótkej rozmołwje ſo dojednachu, ſo ſu wſchitzy gmejnjzy ſaſtupniſy pſchiſpodniſy pſchi wólbach do němſkeho ſejma a tworja wólbny wubjerk pſchi gmejnſkich wólbach. Wólbne namjety ſa gmejnſke wólby maju ſo hač do 27. oktobra wječor w 6 hodź. na gmejnſkim hamcje ſapodaś. So bychu ſo wudawki gmejnſkich wólbow ſaluſowaſe, namjetowaſche ſo jenotna liſčina. Wo tym dźenja wječor ſhromadźiſna wjeſnjanow w Mehnertez hoſćenzu rozſudźi.**

S **Hrodźiſčeja.** We wutorniſchim pohjedźenju gmejnſteje rady pſchednjeſe **wjeſnjanoſta Bjeńſch lětne ſličźowanja. Wone ſo ſkhwalichu. Kaž ſ rosprawow wukhadźeſche, tež w naſchej gmejnje wudawki ſa ſpomožeńſtwo rołtu. Saſtupniſy ſkyſchachu wo poſtajenju hamtſeho hejtmanſtwa wo ſběranju wobydleŕſkeho dawka. Poſtajenje nadeńdźe tójſchto pſcheźiwjenja. Puć budźe ſo ſwuporjedźeć wot moſta pſches Lubijiſku Wodu hač k transformatorej. Towaŕſtwu ſa ſkuchoněmych pſchiſłuſoli ſo 3 hriwny. Dla gmejnſkich wólbow ſwoła ſo ſjawna ſhromadźiſna wjeſnjanow na ſobotu 22. oktobra w Jurakej hoſćenzu.**

Cyrkwinske powěſće

22. njedźela po swj. Trojicy, 23. oktobra 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farař Kapleŕ němske Božo wotkazanje, dop. ½9 hodź. farař Tišer němske a ¾10 hodź. serbske předowanje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor ½8 hodź. swójbny wječor (farař Paul). — Wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. kśesćanstwo za młodźencow a srjedu toborunja za młode holcy. — Stwórtk wječor we 8 hodź. biblińska nutrnosć (k. farař Schneider).

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. w 4 hodź. w Kwětkowym Dole, wutoru wječor we 8 hodź. w Zemicach, srjedu wječor we 8 hodź. w Biskopicach, štwórtk wječor we 8 hodź. w Budestecach a pjatk wječor we 8 hodź. w Cokowje.

Z Barta.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka. Pop. w 3 hodź. němska Boża słužba ze spowědźu, w 4 hodź. dźěćikemšenje w šuli w Zuborničcy. — Wutoru wječor ½8 h. serbska biblińska hodźina pola Voglec w Dubrawcy. — Stwórtk pop. w 3 hodź. serbska Boża słužba ze spowědźu w šuli w Stróži.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. změje duchowny Böttcher serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. ma farař Bóje dźěćikemšeza dźěći wot 5. hač 8. šulskeho lěta. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor ½8 h. ma duchowny Böttcher biblisku nutrnosć w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. biblisku rozrěčowanje evang. towaŕstwa młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towaŕstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. biblińska nutrnosć pola Dučkec w Kózłach.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Budyšinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (k. farař Mikela z Małešec). Zběrka za łužiski skutk lubosće. — Wumrěł: Jan Hermann Zym, wobydleŕ w Budyšinku, 60 l. 3 m. 20 dnjow.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. změje farař Wjeŕar serbsku spowědź, farař Voigt dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Hrodźišća.

Dop. ½9 h. serbska Boża słužba (wosadny farař), w 10 hodź. němska Boża słužba (farař Konik-Wósporski). Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Pop. ¼4 hodź. němska spowědź (farař Křižan-Klukšanski).

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. — Wumrěła: **Anneliesa Irmgard, Pawoła Waltarja Glaucha, fabr. dźěłaćerja w Dalicach, dźowčička, 4 m. 10 dnjow.**

Z Klukša.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. ½3 hodź. tow. młodych holcow na farje.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. serbske předowanje (farař Krawc z Hrodźišća, hdyž w samsnym času tudomny farař němscy předuje).

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. němska Boża słužba (k. farař Bóje z Budestec). Zběrka za naš Boži dom. — Póndźelu, kermušny swjedźeń, dop. w 9 hodź. změje k. wyšši farař Zarjeńk z Khwaćic serbsku a ½11 hodź. němsku swjedźeńsku Božu słužbu. Zběrka za naš Boži dom.

Z Małešec.

Dop. ½9 hodź. serbske kemšenje z čitanjom.

Z Minakała.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Śmjertnej kěrlušej so spěwatej na serbskim za Hanu Prešowu rodź. Röikec, wumjeńkarku w Psowjach, na němskim za Marju zwud. Škodźinu rodź. Handrikec, rentudostawarku w Khrósće. Zběrka za Łužiski skutk lubosće. Wječor we 8 h. swójbny wječor serbsk. towaŕstwa „Statok“ w Minakale. Budu so poskićeć serbske spěwy pod nawjedowanjom k. kantora Króny, dźiwadło a mały přednošk k. faraŕa Röslerja. Zastup płaći 40 pj. Wšitcy lubi Serbja z Minakałskeje wosady a z wokolnosće su wutrobnje přeprošeni. — Zemrěł: Adolf Pawoł Robšink, twarski dźěłaćeŕ w Minakale, 30. sept. z motorskim kolom znjezbožił, zemrěł 3. oktobra w měšćanskej khorowni, 45 l. 10 m. 7 dnjow.

Z Njeswačidła.

Dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje (stud. theol. Wirth). Muzski khór spěwa: „Na khił z wysokosće dele . . .“ wot v. Gluck. — Póndźelu kermušu dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje (k. farař Wyrgač).

Z Nosaćic.

Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. ½12 hodź. Boża słužba za dźěći.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje, na to wosadna zhromadźizna, w 10 hodź. dźěćikemšenje za wjetše dźěći w Poršicach; dźěćikemšenje w Bošecach je ½10 hodź. za mjeńše a ½11 hodź. za wjetše dźěći. — Wutoru wječor we 8 h. ma k. zjednoć. wothladaŕ Křižan biblisku nutrnosć w Bošecach.

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba (stud. theol. Rychtař-Rakečanski).)

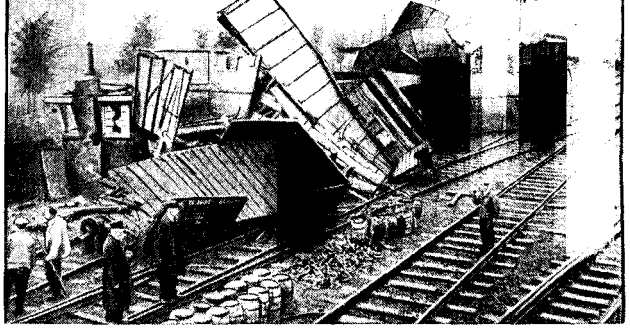

27 żeleznjišćich wojow rosbitych, ale nichtó sranjeny.

Pola Hertogenbosha w Hollandšej wujěchu tworowy cjah ſ kolijow, dokelž běchu kolije wopaki wuhibnjene. Nimale wšitke tworowe wojy ſo rosbichu. S pſchewodneho personala ſo na ſobo nichtó njesrani.

Riana Montalboni

Jako knjejeſche Ferdinand III. nad Florenzom, ſtupi ſeneho dnja pſched ſudu woſwoła, kotrejž wobliczjo bě dopołnje pſchikryte ſ kukleńku, kotraž pſchedſtajeſche hróſbnu ſmjertnu błowu.

Poſtawa běſche wobleczena ſ dołhim, hač k jeni ſahajazym płaſchczom, kotrehož kapa wiſajſche hłuboko do cjoła. Schtóž na tule poſtawu pohlada, mójeſche widźeć jenož hróſbu ſudźaze kukleńki a wiſatu ſmjertnu draſtu: ſcherjenje, kotrejž je po puću na pólniſki ſwjedźeń ſemrětych.

Běſche tole Rosaura Montalboni, kotraž ſtejeſche nětko ſchtwórtý raz pſched ſudnikami: ſchtwórty raz wobſtorżena dla pſchejſtupjenja, kaž njeje ſo wo tajkim hiſchcze ženje pſched ſudom rěčało.

Rosaura Montalboni běchu wobſtorżili, ſo je pſcheŕjana.

Tak ŕjana, ſo ſběži ſo lud na dróhy a ſ tym wobkhađ hačiſ, ſo ſahubu pſchekupzy na ſwoje twory a wulkowjeŕchowizy ſaſtojniſy na ſwoju ſłužbu, ſtejiſi wona rano pſchi wotnje.

Tak ŕjana, ſo, dołhož bydleſche pſchi prawym brjohu rěki Arno, tam zgły rjad palazow naſta, mjeſ tym lěwy brjóh dospołnje wupuſća, dokelž ſu ſemjaniſtwo, pſchekupzy a łódźniſy na druhu ſtronu pſchecjahnyli. Tak ŕjana, ſo wěrnił wot woltaraja ſo wotwobroćiwſchi ſa niczo druheho wojazy ſajima nimaju hač jenož ſa nju, ſtupi-li wona do zyrkwje Santa Maria del Fiore.

Sta-li ſo, ſo wuczahnychu rybarjo ſe ſołmow rěki Arno cźěło młodźenza, potom bě to ſalwěſće njeſbožowniy cjeſcjowaŕ Rosaury; a namaka-li nózny ſtražnik na jenej cźmowej wuliży ſymnu poſtawu do ſomota ſdraſcheneho ryćerja, w kotrehož wutrobniu tejſche kwalwy kańacź, potom bě wón ſalwěſće Rosaury bla padnył, kotraž ſnadź bě ſ tym, ſo pokaſa jemu pſcheczelniſche mjeſnowozo, dźiwju hidu porunika ſhudźła.

Jónu ſaſhadźeſche w měſeſe wulki hłód. Lud bě ſo roſhorił, a dokelž njemějeſche khleba, pſchicźeſe wón mórkotajo pſched Montalbonez palaz, kotrehož knjeni kupaſche ſo w młozy, ſwoje ſahrody krjepjeſche ſ winom a wſchędne najpyſchniſche hoſćiny wuhotowa. Jako bě ſo rosbohatzena cźrjóda pſches wrota dobyła a ſłužownińſtwa ſahnała, pokaſa ſo Rosaura a kročeſche zyle ſama, ſwoje bajkoſte ſtwětle włoſy rozpuſchćene, po marmorowym ſthodźe dele. Tu woſta lud kaž ſakorjenjeny ſtejo, naſwjedowarjo ſpěšakarjow kochachu kromu jeje draſty a wſchitzy ſmjerowachu ſo kaž pod wliwom kuſtarſkeje mocy. Lud bě wo khleb wołał, Rosaura da pak jemu jenož poſmědwk, a wón běſche ſ tym ſpokojeny.

Dwójzy běſche dyrbjała pſched ſudnikow ſtupicź, wobſtorżena wot nanow, kotrejuž ſnjuaj ſtaſchtaj ſo ſ wopory jeje kuſta. A wobaj raſaj prajachu ſudnizy: „Stórżnikaj drje mataj prawo a wina wobſteji — wobſtorżena ſo wuwoinuje.“

Tſeczi pad pak běſche hižo cźeſtſcheho raſu; poda ſo njemuizy, ſo ſarjadnik ſtatneje pokładnje jemu pſchidowěrjenu wobſoku ſumnu pſcheſtſchiwi a po tym hač bě wſchę pjenjeſy ſa Rosauru rosbrojił, ſebi žiwjenje wza.

Tónkrócź dyrbjeſche kóždu hnada pſcheſtacź. Rosaura ſtejeſche ſajo pſched ſudom, kotryž ſ jenicźkim hłoſom wjeſtchiny roſhudźi, ſo ma wona ſjawnje na torhoſcheju w rynzy ſtacź, ſ wopalitym znamjenjom ſo wofnamjenicź a potom na cźaſ žiwjenja ſ Florenza wupokaſacź.

K wukonjenju tuteho khłoſtanja bě ſo na Piazza della Signoria njeſmérna cźrjóda ludu ſeſchła. Pſchiwjedźechu wobkhuſtaju rjanu, a kat wſa jehlive jeſeſo do ruki a ſ druhej ſtorbiny žiđany płaſchcź ſe ſuźbłeju ramjeni Rosaury, ſo by do njeju wupalił wohnjowe znamjo. Tola jako bě njewoblakowanej běłej ramjeni wuhładał, ſapomni wón dopołnje ſwoje ſaſtojniſtwo a město jeleſa ſtłoczi ſwojej horjej hubje na khribjet Rosaury.

Tole ſanjechanje winowatoſće ſapłaci drje ſe žiwjenjom, njedźiwajo teho pak wuthowa rjanu pſched ſnamjenjom hańby; pſchetož w zylym Florenzu njenamaka ſo žadyn, kotryž bě ſwólniwy wuhud wukonjeć.

Powěſć wo tym pſchińdźe k wuſchomaj tehdyſchehe wulkowjeŕcha. Cośimo Medivi běſche hižo ſchedźiuz a wěnowaſche ſo ſwjetſcha jenož pobožnemu duchownemu ſnaczowanju. A tale pobožnoſć pohnu jeho ſamješće, Rosauru dopołnje wohbnadźicź. Wot tuteho wokomika móſješche Rosaura njeſkłoſtana rjana bycź a nichtó njewobſtorżowaſche ju.

Po ſmjerći Cośima pſchińdźe Ferdinand III. na tróń. Jako knjeſtejſtwo pſchewza, běſche ledy ſchćiwnaſche łét.

Hižo jako hólcej bě ſo ſ Lorenzom Fraſcatom ſpſcheczeli, ſe ſympathiſtim młodźenzom, kotryž běſche wo něſkotre łéta ſtarſchi hač wón.

(Skónczenje ſćěhuje.)

Z Slepoho.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, dop. ½10 hodź. serbska a w 11 hodź. němska Boža služba. — Póndźelu dop. ½10 hodź. kermušna serbska Boža služba. — Zwěrowani: Max Alfred Kordian a Hana Śprejcoje w Rownom. Hans Śpreje w Brězowcy a Hana Krawcec z Dźěwina. — Wumrěli: Marja zwud. Kreiselka w Trjebinje, 84 l. 4 m. 25 dnjow. Marja zwud. Markowa w Rownom, 77 l. 17 dnjow. Hana, aHnsa Šołtki w Rownom, mandźelska, 70 l. 3 m. 21 dnjow.

Z Wjelećina.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža služba. — Wutoru wječor w 6 hodź. posedźenje cyrkw. zastupjeństwa. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina. — Pjatk wječor mužske towaršstwo.

Z Wósporka.

Rano ½8 hodź. spowědź a Boža wotkazanje, dop. ½9 hodź. předowanje (wosadny farař, kiž po tym po wučinjenju w Hrodźišću skutkuje).

Ze Serbow

— **Wuwuzinje wotdołžnjenskich listow narańskeje pomoze.** Krajeej němskemu komitejeej ja rańcu powoz je so po dźěsćich jednanjach poradźiło, ja wotdołžnjenske listy wot narańskeje pomozy, kiž mali wěrićelju k wotplaćenju swojich žadankow we wotdołžnjenskim jednanju dostaeć, wołojene możnosće wuwuzeća dozpěć. Němska rentowa banka je so po pschihłosowanju Němskostatneje banki swołniwa wuprajiła, jo dźe wotdołžnjenske listy wot małych wěrićelow ł njejowej hódnosći pschijimaeć (einlösen). Rentowa banka po wotpowědnych wusmanjenjenjach krajnych měšnow małym wěrićelam łódźeli, na kajki bankowski mustaw móża so woni dla wotedaeja wotdołžnjenskich listow wobroćić. Mali wěrićelo dostanu pola tuteje banki na wotedaeje wotdołžnjenskeho lista hnydom 97,5 wot sta nicnowanego pjenjeza w złotowych pjenieach wuplaćene.

— **Wo hodownych nawróćnych jězdnych liśćikach.** Pola hłownoho sarjadnistwa němkostatneje żeleznizy je so frjedu wo wudawanju hodownych nawróćnych jězdnych liśćikow a dowołnych liśćikow symitcho sporta dla rozsudźiło. Hodowne jězdne liśćiki so też lětsa ł pódźěchenej płaćiwosći, najźkerje na cźaj wot 21. dezembra do 9 januara, wudawaju. Tola so hłowne sarjadnistwo njeje za dowolenske liśćiki za symitke pućowanje rozsudźiło mohło.

S **Konjez pola Kubschiz.** (Wólbna zhromadźizna.) Kubschiska wotnožka nazionalozialistiskeje stronu wotmě frjedu w tudomnym hoscźenzu jako wólbnu zhromadźiznu. Knje. Neiße je Semiz rěczeje hodźinu dołho wo pozledních politiskich podawkach a wo Papenowym hospodarskim prózowanju. K rozmołwje so nichtó njeje małwił.

S **Hrodźiśćcza.** (K pozledńemu wotpowoźinkej pokhowana.) Póndźelu pokhowachu na tudomnym pohrjebnischczu knjeni ökonomiku radź. Zschuzynu radź. Zeiźigez. W Delnim Hbjelsku rodźena wuźiwaśche wona swoju młodosć tam a posdźišcho wopytowaśche Luijnu schulu w Shorjelzu. Posdźišcho wożeni so do Worzana na knjezi dwór. Po źmjerczi swojeho mandźelskeho pschewza wona ruczeźkubło swojeho nana, jo by wjeczor źiwjenja w Delnim Hbjelsku źiwa była. Semrěła źmědźeśche so pschezo dobreje ztrowośeje wjeźeliez. 1. oktobra wobdźěli so wona jako zobupatronka Hbjelśćanskeje zpěwje na 40ćtnym wobadnym a sastojnistim jubileju k. fararja Harstika a pschilubi, jo njedźelu jako pschiwdźe. Tola w nozu ju Boża ruczka saja. S njej bu hórje, doniž wona 13. oktobra w 77. lěźe źiwjenja njewudychła. Póndźelu pschipołdnju běśe žarowańska zwjatočnosć na Delnjohbjelśćanskim hrodźe, hdźež měśeśe k. farař Harstik narěź. Potom pschewoźeśe so jeje cźěło do herbskeho pohrjebnischcźa do Hrodźišcźa. Tu měśeśe wobadny farař k. Krawz źmjertne předowanje.

Z Łužicy

* S **Hornjeje Wódrizy.** (Paduschi.) Njedźelu pobuchu paduschi tu w twarjenju pjekarskeho mjschtra Arthura Schaafa. Swójba běśe runje na kermuschnu sabamu schła. Paduschi pschenchu zyte twarjenja ja pjenjezami, tola namakachu jenoź nješto mało drobnych pjenjes.

* S **Hartawy** pola Žitawy. (Cźelo ł tijomi wocźemi.) Pola tudomneho tatarja Hartelta truwa cźelo na źwět pschinjeśe, kiž měśeśe tři wocźi. Tśeźe wócźko, kiž je łaczinjene, bedźi na cźole njepomérnje wulkeje hkowy.

* S **Olbersdorfa** pola Žitawy. (Strajf.) Dokelž je so mida snižiła, ju dźěłaczerjo w papjernitu Cźornym Mlynje w Olbersdorfje do strajka stupili.

Wšélake nowinki

Mumije starehe egiptowskeho kězora Ekuatona a jeho nana je nichtó je nuriela w Kairo pokradnył.

*

Najbźylnischi jěd namaka je w rostlinje „Adenia". Hacź dotal bě po měnjenju wschelakich „Akonitin". Wosinje źeći cźonjek 1 miligram ł źebi, wumrje. Tola dożahaju hižo małe dźele 1 miligrama Adenia-jědu, cźłowjeka morićz.

*

Empire State bu najnowischi mróćeleschskrabak w Newyorku śchćezeny. Je 381 mtr. wyżoki a pschešahuje tak wschć druhe wulke twarjenja a teź te hacź dotal najwyschsche twarjenja swnje. Wobsedźi 85 posthodow a ma runnnosć za 25 000 najeńtow, kotrjż móża tu źiwoje běrowy sarjadowaeź. Se wschém hromadźe płaći tute twarišco 16 milijonow dollarow. K postajenju mróćeleschskrabaka trjebachu jenoź 14 měźazow.

*

Elektriske wudy. Wěry kapitan Guy Silva loži wulke ryby je elektrisej wudu. Pisches elektristi porażi je wón pohtuschi. W němskej je tuta pschiprawa elektriki k rybamlóżenju sakasana, dokelž bo ł tutej pschiprawu ryby pschejara śniśa.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

S rumanjom Albrechtowje rěki ma bo wot narańscheje wjeśnuje kromy w Kratzach (sahonaj cźo. 7 a 10,6 Kratzeźanskich honow) hacź k wuliwej do hrjeźe sa wulku wodu pola Bosanez, tiž ma bo tośonnuja snowa pschiprawiś (sahonaj 113 a 114 Bosanczanskich honow) dalewjeśeź. Plan je k wobśkadanju wupołożeny na hamtskim keimanstwje w Budyschinje.

Tuto bo po § 24, wotst. 2 w swiźi ł § 33, wotst. 1. wodowego sakonja wotjewja ł nanowjewjenjom, bo bźchu po pschipadne hórśchenja sa dwě njedźeli wot dnja wudaeża tuteje wozjewjenja podpiśanemu hamtskemu keimanstwu zapodate.

Wobdźěleni, kotrjż bo w tutym cźasu njeźamołwja, śłubja prawo bo hórśchcź rźchcźerstwo rjadowanju wotstronjeze.

W Budyschinje, 17. oktobra 1932.

Hamtske heimanstwo.

Sapiśowanje wožobow a wobkhodow.

Runjeź k zapodaeju liśćinow wo stawje wožobow bo cźaś hijom 20. oktobra 1932 skónczi, je bo hacź dotal jenoź šnadny dźěł liśćinow wotedał. Měśchczańska rada je tohodla nuczena, hischcze raz na to pokazaeź, bo ma bo ł zapodaeju postajeny cźaś dźerżeeź, nochzy-li ł zapodaeju winowaty bo śetkacź ze chłostanjkimi a nuczeńśimi napraweni.

W Budyschinje, 19. oktobra 1932.

Měśchczańska rada, dawkowny.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 21. oktobra 1932:

Wčerawše turzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 śendźelski punt	14,24	100 ćěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,27	100 franc. frankow	16,53

Burju bo wčera we wikowanju žiwischo wotmeńchu. Aktije sapiśchu wschelake porjedowanja. Rentowe a dołżne liśćiny swoje kurzy mało pschemeńchu.

Produktowe wiki wčera w Barlinje posticźachu jako struchły wobras, jo płaćiny wotkhje ja posdźišcze ternije snowa spadowachu. W połowym sornje jenoź pschesza wo 10 pj. wopuschćeł. Dowós zita je dale płuwy a pschibéra. Wschelaky rotarjo bźchu jeno na wésće měźazy na śkłady dali, so bychu je posdźišcza ja pschijimnym płaćijzu wotedawali. Wuczinjeny cźaś zapołożenja je wśtko wuběžał. Tute žito pschijidźe wśtko na wiki a teź na płaćijny tłoćźi. Réka, ja dla wobźiwjeńcł cźaś zapołożenja podśiśejeź. Zentrał płaćejcze wotzera w Barlinje:

Pschenźa 9,80—9,90 hr. (9,97½—10,07½ hr.),
rožki 8,70—8,80 hr. (7,80—7,90 hr.),
nałéntsejo jećmjenja 8,75—9,25 hr.,
najmjelko je'mjenja 8,35—8,70 hr.,
wowsa 6,70—6,90 hr. (6,70—6,95 hr.),

w termińowym wobchwanju:

pschenźa:

sa oktober: 10,42½ hr. (10,70—10,65 hr.),
sa dezember: 10,41½ hr. (10,30 hr. (10,65 hr.),
sa měrz: 10,32½—10,40 hr. (10,82½ hacź 10,82½ hr.),

rožki:

sa oktober: 8,10 hr. (8,27½—8,25 hr.),
sa dezember: 8,10—8,06½ hr. (8,28¾ hr.),
sa měrz: 8,26¼—8,20 hr. (8,47½ hr.),

wowsa:

sa oktober: 7,12½ hr.,
sa dezember: 6,95—6,90 hr.,
sa měrz: 7,12½—7,10 hr.

Płaćijny w śpinkach fu płaćijny tydźeńskich wikow. Hdźež pak žane naśpomnjene njejsu, tu njepschemeńchnišu.

Wiki w Lubiju.

Tu płaćejcze pschenźa 9,30—9,60 hr., rožka 7,40 hacź 7,60 hr., jećmjeń, nałéntsi 8—9 hr., wowsa 6,30 hacź 6,60 hr., běrny 2—2,50 hr., hrocho 2—2,50 hr., ztoma, ł maśćizu wótzerana 1—1,25 hr., muka, pschenźne na, 60% 16,75 hr., rżano, 70% 13 hr., ječmjeńcha, pschenźne 5,50 hr., rżane 5,50 hr., bura 65—70 (65—68) pj., jeja 10 (8—10) pj., tworoh 20—25 (25) pj., běrny 3 (3—3½) pj., kał, bźchu 6 (5) pj., cźerwjeny 6—8 (8) pj., tipały 6—10 (6—8) pj., kwasny 15 (10) pj., loboda, jećźna 10 15 (10) pj., zrdźiwy kał 10—15 (10—30) pj., kotrebi 8—10 (5) pj., porei 20 (10) pj., tśi 20 (10—30) pj., zybła 9—10 (7—8) pj., buny 25 pj., tomaty 15—20 (8—10) pj., bołotej, krćźk 4—8 (5) pj., radiśi, walcźk 8 pj., cźerwjena rźpa 5—10 pj., jabłuka 5—15 (8—15) pj., mérnik 10—20 (10—15) pj., buse 5 pj., pětruschilka 5 pj., hriby 10—80 (10—70) pj., krěn 80 pj., kruschwy 10—15 (5—12) pj., wino we kitkach 25—40 (20—35) pj., brunźnjky 35—40 (30—35) pj., bosanki (10 pj.). Cźuny 75—85 (75—80) pj.

Płaćijny w śpinkach fu płaćijny tydźeńskich wikow. Hdźež pak žane naśpomnjene njejsu, tu njepschemeńchnišu.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenźa płaćejcze 9,50—9,60 hr., rožka 7,50—7,60 hr., jećmjeń, nałéntsi 8,50—9 hr., nasjmki 7,50 hacź 8,25 hr., wowsa 6,50 (6,30—6,50) hr., muka, pschenźna 20 hr., rżana, 60%, 12,50 (12,75) hr., 70%, 12 hr., wotrubki, pschenźne 5—5,40 (5,40) hr., rżane 5,40 hacź 5,80 (5,50—6) hr., hrocho 2—2,25 hr., ztoma, ztołma 1,30—1,50 hr., k ztaniu 1—1,20 hr., we wollecpach 1,80 hr., běrny, běle 2,30—2,50 hr. (2,50 hr.), po puncze 3—4 pj., bura 1,20—1,30 (1,30) hr., jeja 11 (10) pj., prosata 8—14 (7—14) hr., běhaki 20—25 (23—30) hr., buny, jarčźane 80—85 (75—80) pj., kał, běły 6 pj., cźerwjeny, 8—10 pj., kotrebi 15—20 (8—30) pj., loboda jećźna 15 pj., ścłene buny 25 pj., zybła 10 pj., krěn 60—70 pj., tomaty 15 pj., bołotej, krćźk 4—8 pj., tśi 10 pj., 30 puntow 1 hr., morchej 8 pj., radiśi, walcźk 7 pj., rjekej walcźk 8 pj., brunźnjky 40 (35) pj., prawaki 50 pj., bołotej 40 pj., wino w kitkach 30—40 pj., jabłuka 5—20 pj., kruschwy 5—20 pj., ploume 25 (20—25) pj., brěschki 40—50 (30—40) pj.

Płaćijny w śpinkach fu płaćijny tydźeńskich wikow. Hdźež pak žane naśpomnjene njejsu, tu njepschemeńchnišu.

Wiki w Khorzebuzu.

Mjaso howjaze 70—90 pj., cźelaze 70—110 pj., skopjaze 90—110 pj., ćarinjaze 70—100 pj., punt ćoraka 0,40—1,20 hr., jećmja 0,40—1,20 hr., dźiwj. ćwinjeca 0,50—1 hr., bażanta 1,50—2,25 hr., dźiwj. kacki 1,50 hr. hacź 2,20 hr.

Jeja 11—12 pj. (11 pj.), butra 1,15—1,25 hr., twaroh 25 pj., łany wośij 80 pj.

Łiny 80 pj. (80—100 pj., schćuki 90 pj., karpy 65 pj. (75 pj.).

Hołbje młode 50—90 pj. (50—80 pj.), kury žiwe 1,80 hacź 2,50 hr.), hłopony žiwe 2—3,50 hr., hušo ześane 80—110 pj. (70—85 pj.), kolrabi 5 pj. schluka, morchej 5 pj., trukt 30 pj., tacźki 90—120 pj.

Bosanka 10—15 pj., idźana 1,5 hodu 10—15 pj., brukwi 25—40 pj., kał wuprobty 30—40 pj., cźerwjeny 10 pj. běły kał 7½ pj., wirsingowy 15 pj., sajacy 2,50—4 hr., buny ześane 25—30 pj., połotej 5—10 pj., mérnik 15 pj., krěn 30—35 pj., cźitki walcźk 5—8 pj., zybła 7½ hacź 10 pj., kutrcźa 5 pj., běrny rentnak 2,50 hr., punt 3 pj., wino w kitkach 30—45 pj. (25—40 pj.), jabłuka 10—30 pj. (15—30 pj., wióśe worjechi 50—60 pj. (40—50 pj.), ležne worjechi 40—55 pj. (40—50 pj.), najmjnše ćmorze 30 pj., kruschwy 10—25 pj. (20—35 pj.), brunźnjky 30—35 pj. (35 pj.), prawaki 50 pj., kurjatka 25—30 pj. (35 pj.), dźiwje karnike 90—150 pj., kurwoty 60—100 pjenjezkow.

Swinjoze wiki w Khorzebuzu.

Pschiwjedli běchu 1256 prožatow a 224 běhakow. Wone płaćachu:

Prožata: małe 5—7 hr.,
ćrénje 7—9 pj.,
wulke 9—11 hr.
Běhaki: małe 11—28 hr.,
ćrénje 28—45 hr.,
wulke 45—65 hr.

Wiki běchu schpatne, tola so płaćijny njepschemeńchu —

Wiki rěznego skotu wezera w Drježdźanach.

Wiki w swinjach [illegible] mało kupowe. Sa ćeźanymi wuźinjeni so njeje tak źiwje njepraješe kaž hacź dotal, tuž teź płaćijny trochu powuhcźe. Hinak bě wósćelatami, měźachu ćrénje wiki a płaćijny so we wschich druhich porjedowachu.

Ssudnistwo na pschestrowanje

frjedu 14. dezembra dop. w 10 hodź.:

w Běłej Wodźe. na Radnistwie. zjima 16: Koreśwa, ł 8 arami ležownoscźe, rjuchcźaca schćeńcźerji Mat. Masuli w Jabłońzu.

Konkursowe powěsćenje:

Ssud je konkurs nad samostajnistwom semrěteho wikowarja Morica Lanzi w Njeźiwacźidle zhónjł, skónczany a kermišu wotdźerżawschi.

Sa smérza sa Rakezy, Kamjenzu, Komorow (pola Rokez), Nowu Wjes pola Rokez, Kit. Jenschezy, Nowu Wjes a Trupin fud [illegible] Feliksa Petermanna w Rokezach hacź do 30. 9. 33 pomjenjowa.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje w tonach abo 1000 kg hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	20. 10.	19. 10.		20. 10.	19. 10.
Pšeńca	196 198	197—199		—	—
rožka	154—156	154—156	wowsa	170—210	170—210
jećmjeń, nat.	—	—	modre łupy	—	—
jećmjeń	175—185	175—185	bołte łupiny	—	—
wows	134 138	134—138	koradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wosnje	—	—
pšeńć. muka	24,5—28,5	24,7—28,2	łany wosnje	11,8—11,5	10,3—10,5
rżana muka	20,0—22,5	20,2—22,7	suchi truhanć	—	9,20—9,5
pš. wotruby	9,25 9,6	9,40—9,75	rmj. kruk	—	—
rżane „	8,43—8,8	8,4—8,8	synd., 50 kg	1,93—2,2	1,90—2,25
rapa	—	—	rżana słoma	0,65—0,80	0,65—0,80
hróch Viktor	22,0—26,0	22,0—26,0	wowsa „	0,45—0,6	0,45—0,6
lana symje	—	—	wowsna „	0,45—0,6	0,45—0,6
pjeuški	—	—	ječna „	0,45—0,6	0,45—0,6

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

20. oktobra

83 wol, 53 byk., 76 kruw., — jałow., 449 ćelat., 42 wowc., 487 swini.

Płaćizny za

ćelata: 2. 52—57, 3. 45—50, 4. 40—44, 5. —
swinje: 1. 47—48, 2. 45—47, 3. 43—45, 4. 40—

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodzin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 249 — Budyšin — Sobotu, 22. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Naš puć

Hižo pjaty abo šesty króć lětsa mamy bórzy ke wolbam kročić. To budźe nam hižo skoro wostudle a my so prašamy, kajki rozumny zaměr abo zmysł tute stajne wolenje za nas hišće ma. Wólby přinjesu ze swojej zajěcojićacej agitaciju rozhorjenje do luda, nowu rozkoru a přetrjebaja nimo měry wjele duchownje energije a pjenježnych srědkow. A cyły wuspěch tuteho dźěła a woporow smě so zaso z jeničkim słowom wumaznyć, hdyž so to wěstym ludźom tak spodoba. W zajimje kraja, cyłka so to pječa stawa. Njezdawa so nam to tak, jakož bychu wěsći ludźo němski lud, do kotrehož politiscy tež my Serbja słušamy, za khětro wróćostejacy a naivny měli, kotryž njewě, što wón chce, a kotrehož rozsud a wuprajena wola ma so stajnje korigować? Wólby na sebi pozhubuja z tym wšitku ważnosć, dokelž mało móžnoty wobsteji, z nimi někak na wjednistwo skutkować, kotrež dźensa nad zahubu a pozběhnjenjom našeho luda rozsudnje rozkazuje.

Na nas staja so prašenje, mamy při tutych poměrach docyła hišće wolić hić, a jeli póńdźemy, koho mamy wolić.

Tu smě jenička wotmołwa rěkać, wolić póńdźemy a kóždy pad, zo by zjawnosć widźała, zo chcemy my hišće nješto sobu prajić měć, a zo so njedamy do kuta hić, hdyž tróckamy kaž małe dźěći. Wunošk wólbow ma móceny wliw na swědomjo knježacych, hdyž wón po zdaću też žancho rozsuda na přeměnjenje zahubjacych poměrow w kraju nje přinjese. Mamy dźensa w Němskej přikrytu diktaturu, kotraž ma tolstu kožu, ale wótrej wuši. Z našim wólbnym lisćikom chcemy jej prajić, hač so nam spodoba abo njespodoba. A jeje swědomjo chcemy z nim wótřić.

Koho zwólejemy pak nětk wolić? Abo lěpje prajene, kotru stronu?

My wěmy, zo ma dźensa kóždy pola nas swoje samsne politiske stojnišćo a zo so nichtó z někotrymi rjanymi słowami za jenu wěstu politisku stronu dobyć njeda. Tohodla smy my też wšitke pospyty spuščili, naš serbski lud politisey do jeneje serbskeje naroduje strony zhromadźić a z njej naše wólby činić. To by dźensa hišće mjenje zmysła mělo hač hdy prjedy, dokelž ličba našich hłosow samo k skutkownemu protestej dosahała njeby. Nimo toho by to dźensa škoda kóždeho wućisnjeneho pjenježka było za wěc, kotraž našim při wólbach wustupowacym mužam hospodarscy škodu přinjese a nam za naše narodne tyče a byće za krošik pomocy při wobstojenjach, kajkež je dźensa mamy, njeposkića. Knježerstwa ani naše podwólne prózstwy a zadwělowace memoranda wo zdźerženje našeje kultury zańć nimaja, čim měnje budźa wone hdy na naše dźesać abo samo dwacyći tysac hłosow kedźbować. Wšelake němske strony drje maja při wólbach wšesty zajim za tute hłosy, ale wězo jenož při wólbach. Hewak hišće bychu wšak so naše hłosy derje k wikowanju z tutymi stronami hodźałe a hdy by za nje konjunktura wosebje přihódna była, móhli z nimi samo jedneho Serba z dobrymi diätami zapósłancow wozbožić. A to by tak nimale też wšo było.

Smy dołhu sahu puća w poslednim lětdźesatku ramjo při ramju z druhimi narodnymi mjeńšinami w Němskej do wólbow kročili. Naši narodnje zmysleni Serbja su nas stajnje na tutym puću sćěhowali a často najwjetše hospodarske wopory přinjesli. Ale stajnje so stupnjowacy njewuspěch při wšěch poslednich wólbach a rosćacy materielny zajim wolerjow za wólby dla sćěhow hospodarskeje nuzy wotwobroći nam skónčnje skoro wšěch wolerjow, tak zo też najswěrniši z našich mužow do khabłanja přińdźechu. Wólby za protest činja so jónu a dwójcy, ale njeličnu na přeco.

Koho pak nětk budźemy wolić?

Kóždy narodnje zmysleny Serb budźe tak wolić, zo z wólbow za naše Serbstwo hišće wjetša škoda njenastanje hač ju hižo mamy. Naš lud hladajcy a to wosebje w Pruskej rapidnje wotemrěwa. Wšitko je tam hižo přepasene a mało hodźi so hišće dobre sćinić. Z nuzu zdźerżeć so hišće nješto hodźi. Tu dyrbjeli nam rozumni Němcy pomhać, zo šula a cyrkej z nasu ulodźinu dale njepřeněmča. My dyrbimy sebi te němske strony kedźbnje wobhladać, kotrež wosebje wótro přećiwo druhim narodnosćam a nam Serbam wustupuja. Tute strony za wobstaće našeho naroda žadyn zajim nimaja a měć njemóža po tym, kaž so wone we swojim nowinarstwje přećiwo nam zadźerža. Tuž jich my też wolić njesměmy a dyrbimy tu našu serbsku hlej pokazać.

My mamy našich wuwědomnjenych Serbow za politiscy zrałych a wěmy, zo woni při wólbach žane hłuposće činić njebudźa. My njebudźemy jich też wuskušować spytać a njebudźemy jich dla jich přeswědčenja w politiskich należnosćach hanić a wobskoržować.

Hospodarska nuza je dźensa zły diktator a samo tón, kotryž so jeje hórkim zakonjam podwoli a kotryž so po zasadźe złožuje — košla je mi bliža hač khabat — namaka naše zrozumjenje a wostanje za nas serbski muž po česći a sprawnosći.

Wšitcy, kotříž přećiwo našej narodnosći a přećiwo našej křesćanskej wěrje wojuja zjawnje kaž też tajnje, su naši njepřećeljo a njesměda jeničkeho serbskeho hłosa dóstać. Při wólbnej agitaciji pokazajmy pak jim durjo a naše zymne ramjenja. Za.

30 stronow při wólbach do němskeho sejma

Nadźija, so budźe při wólbach do němskeho sejma 6. nowembra mjenje politiskich stronow dyžli dotal, njeje so dopjelniła. Nawopak, rostsćěhtanje stronow je so jasnje sćerśiło. W Barlinje je so dotal 30 **namjetow za wokrjesne wólby** jamolwiło. Prašcha pak so, hač wólbna wyšnosć wšitke tele namjety přichwalusćeji.

Na čole tón króć jako najžiwlnjsha strona nazionalni socialistojo stejachu, nješ tym so so socialdemokratija na druhe městno stupili. Kommunistojo su so na 4šeźim a zentrumska strona na schwórtym městnje sćerśeli. Potom jenotliwe strony w slědowadźym rjedźe sćěhowachu: němsko-nazionalna ludowa strona, němska ludowa strona, statna strona, fischejśijanskosocialni, hospodarska strona, němska burska strona, wjeśny lud, ludowa prawna strona, pólska liśina, socialistiska dźěłaćerska strona, strona khěžerjow a ratarjow a na 16. městnje strona małych rentnarjow śeji, na 17. městnje nowa strona nětkuschego wjednika němskotatneje thorhoje Hörsinga, potom radikalna demokratiska strona, němskohannoverska strona, shromadźenstwo sajimow małych rentnarjow a sinflazijn schkodowanych, strona wuśmjewjeneho hrjedźneho stawa, strona rjemjeślnikow, wikowarjow a pschemysłnikow, nowa strona sa Hindenburga a Papena, wojowaze shromadźenstwo za dźěłaćerjow a ratarjow, potom hładuja: strona za bjeskrisowe hospodarstwo, němskosocialistiske wojowaze hibanje, němska kěžorska strona, unitaristiska unija Němskeje, strona hrjeśnjeho stawa, strona radikalneho hrjeśnjeho stawa, hibanje prawdosće Meißnera a stónčnje němska presidialna strona.

Němske knježerstwa přećiwo Hitlerowym wudawanjam

Hitler je w nazionalsocialistiskich nowinach swoje stejśišćo pschećiwo němskemu knježerstwu se stawnym listom rosajšnik. Němske knježerstwo jeho wudawanja wo wotbronjazym praschenju nanajwótriśicho jako njewěrne w sajimje němskeje swonkowneje politiki wotpokasuje.

Hitler praji: Němska je **s wotbronjazym programom** psched swět stupiła. Wona je 300 000 muži syste wójsko a natwarjenje **wulkich kitwistkich łodźow** žadała.

Tele tśi wudawanja su w połnym wobšahu njewěrne.

Němska njeje ženje niczo žadała, schtož jejny wospomnjeniki spiš s 29. augusta njewopschiśa. Wona jenoj žada, so bychu druhe staty tak wotbroniła, kaž je Němska dyrbjała po šmětowej wójnje wotbronić. Jelizo wotbronjaza konferenca tole žadanje njedopjelni, Němska žada, so by so jejne wójsko śmjało s tymi samymi bronjemi wuhotowacź, kotrež su druhim statam jako nusne sahtacze śrědki dowolene.

Němske knježerstwo wem schej sjawnosći praji, so je Hitler we swojim sjawnym lisće s 20. oktobra wudawanja wojewik. s kotrymiž so němsko swonkowne politika falschuje a sajimy němskeho luda najcežšcho schkoduja.

Knježerstwo němskemu ludej pschewostaja, tole pocźinjanje knjeza Hitlera pohubźić.

Žadanja Bayerskeje

W Nowym Měsće je schtwórtk bayerski ministerski wjesident dr. Held rěcź měł. W njej je prajił, so so bjes swiśenja danje saradźenje dźela a nawjertnjenje hospodarstwa trajnje njehodźi pschewjesć. We reformje Němskeje je dr. Held rjekł, so dyrbi němske knježerstwo w šamžnym sajimje s krajemi s cźahom wo tym jednacź. Sćěhowaze sakładne žadanja dyrbja so dopołnje rosćahnicź: połna samostatnosć krajow, kaž daleko to sajim Němskeje dowoła, połna samostatnosć w kraju a po wustawje. „Žadamy sebi", dr. Held praji, „**swoje šamžne finanzne knježerstwo.** Žadamy, so knježerstwo w Barlinje jenostronsku stawnisku politiku njewjedźe, ale schćesćijansku ludowu politiku. Žadamy knježerstwo wustawnosće a wustawneje swěry, nam njedołhaja swojsk krajow je šćerowani, chcemy swojsk skutkowazych krajow.

Strajk lěkarjow w Grimmaskim wokrjesu

Sćěhwk finanzneje nuzy.

Lěkarje Grimmaskeho hamtskeho hejtmanstwa su wobsamknyli, so njebudźa wjazy dostawarjow spomoženšiwe poddjerty na šlicźowanje wokrjesneho zwjazka lěkarjow, dokelž wokrjesny zwjazk hižo wot wjele měsazow njeje lěkarske šlicźowanje zapłacźił. Jenož w najnuminischich padach, hdyž je khory w smjertnym strasche, budźa jeho lěkować.

*

Kaž je hamtske hejtmanstwo na naprašenje wotmołwiło, je wokrjesny zwjazk so dla finanzneje nuzy a próżnosće pokładne kombźił, lěkarske šlicźowanje zapłacźiś. Wjednistwo wokrjesneho zwjazka stejśišćo zastupuje, so dyrbja so najprjedy poddjerty wupłacźiś. To so hižo dlešchi cźaš njeje we połnej měrje stało. Zapłacźenje pschichadajschich šlicźowanjow, po tajkim też lěkarskich šlicźowanjow, je so tehodła wróćo stajiło. W tu khwilu hamtske hejtmanstwo se zastupnistwom lěkarjow jedna. Nadźijeja so, so k dojednanju dóńdźe, a so so lěkarski strajk bórzy skónczi.

Krute khłostanje za kommunistow

Duisburgski wosebity sud je pjatk 6 kommunistow dla wołdźelenja pschi pukach s nazionalnymi socialistami sudźił. Pschi nich je jeneho nazionalneho socialistu zranił. Kommunistojo su so pjecza też do zakrorźajschich policistow s pukami dali. Schtyrjom wobškorźenym so njehodźesche dopotakaś, so su so pschi pukach wobšćěkli. Dźěłaćerja Lukaseka dla cźežkeho cźełneho zranjenja a Lukaseka dla cźežkeho cźełneho zranjenja a kajeneho měra k khłostarni na 10 lět a 1 dźeń a **Schlabacha** dla kajenja krajneho měra k khłostarni na 10 lět sajsudźichu.

Dla podobneho pschestupjenja, mjenujcy dla kajenja krajneho měra su w Eśenje tónšamny dźeń jeneho kommunista k khłostarni jenoż na 1½ lěta a druheho k jastwu na šydom měsazow sajsudźili.

Francowska so přećiwo kontingentam w Němskej njewobara

Pschi němsko-franzowskich jednanjach wo kontingentach su sastupnizy franzowskeho knježerstwa prajili, so franzowske knježerstwo hamc politiku dowosowych kontingentow pschewjeduje a so tehodła njemóże němskim kontingentam wobaraś. Tola su wschelake snapschećiwjenja cźinili, njeje su pak wulkosć kontingentow rospominali. Němske wotpósłanzstwo je rjekło, so wo tychle snapschećiwjenjach žwonenu knježerstwu rospravu poda.

Franzowske wobmyslenja su na to poćahowachu, so so w Němskej kontingenty po firmach a nic po krajach postajeja. Franzowsojo su dale na to kedźbliwe cźinili, so je w lecze 1931, kotrež su Němcy jako pschinuzne lěto pschijeli, dla naprawowu pschećiwo sanježenju bérnowego bruka, dowos franzowskich bérnow do Němskeje jara mały był. Tohodła by tónle podskok wuměrjenja za Franzowsku njepschihódny był. We druhich franzowskich wobmyslenjach budźe so posdźischo jednacź. Franzowsojo maju naprawy pschećiwo sanježenju bérnowego bruka za pschichodne. Powschitkowny wunoschk rosrěčenjow w Pariju może so spokojazy mjenować. S wobeju stronow so dojednanje wocźakuje.

Wunošk francowskeho dawkow wotběra

Po wosjewjenju francowskeho finanzneho ministerstwo dokhody dawkow w septembrje 2559 miljonow frankow wuzjinjeja, schtož je pornje prjedawschemu mježasej wo 1107 miljonow frankow mjenje. Dokhody su pornje doprědkawobličenju wo 579 miljonow frankow wróco wostale.

Cyłe čěskosłowakske knježeŕstwo wróco stupi

Rada čěskosłowakskich ministrow je wobsamkła, wrócejo stupić. Sa ministerskeho presidenta postajeny **Malypeter** so prózne, mjes sapósłanzami nowych ministrow namakaci.

Socialdemokratoio za rozpuščenje awstriskeho sejma

W awstriskim sejmje su sozialdemokratojo po dwěhodźinskej rěcži finanzneho ministra **dr. Weidenhoffera** namjet sapodali, sejm hnydom rospuščejcy a nowowólby sa 27. dźeń novembra postajicy.

Sozialdemokratiski měšćanosta **Seitz** je pschipowědźił, so budže so jeho strona, kotraž 41 prozentow wuwolerjow pschedstaja, je wschěmi mozami pschećiwo posyptej wobaraci, so by so w Awstriskej na podkładu wójniskich zakonjow **z nujewnymi wukasami** knježiło. Wo swjatkowym kanzleru **dr. Dollfußu** praji, so je jaty dohospodarjenych domowinskich woborow, na kotrychž schěsći hłosow w parlamencje so jeho system scipera S pomjenowanjom majora puczistiskich domowinskich woborow Feya je so sozialdemokratija wuzadała.

Mjes tym so knježeŕstwo po Přirmerowym puču w Schtyrskej njeje domowinske woborny wotbroniło, wana někotre pola sozialdemokratow sa brónjemi zlědźi. Tak so justizja kurwa czini.

Knježeŕstwo a fischescźijanikosozialni běchu, mjes tym so Seitz rěkesche, salu wopuschczili. Hdyž bě sejm po Seitzowym namjecze porokam pschećiwo knježeŕstwu pichtkowak, so knježeŕstwo a fischescźijanikosozialni do sale wróćichu. Swjatkowy kanzler praji, so so z jeho dojtonosću njesnješe, so by na Seitzowe wupady wotmołwił.

Awstriski sejm so njerozpuści

Awstriski sejm je pjatk sozialdemokratiski namjet na wuprawjenje njedowěrjenja pschećiwo knježeŕstwu z 83 pschećiwo 78 hłosami wotpokasał. S runje telko hłosami je so sozialdemokratiski namjet na rospuschćenje sejma zaješnył, tola ku knježeŕstwu namołwił, so by w nałožu dźeń nowowólbow do parlamenta wujezdźił.

Pozdźenje je jako polne hary była. Sozialdemokratiski rěcznik dr. **Bauer** a swjatkowy kanzler dr. Dollfuß je schkwalizajmi rěcženi do so sranjschtaj. Dr. Dollfuß sapóstanza Bauera bolschewika njemenowasche, kotryž so za diktaturu proletariata pschihodźi, tola so jenic k wěrnej demokratiji njewuznasche Dr. Bauer dr. Dollfußej pschemjenjenje smuzlenja porokowasche a jeho smyslenjowemu lapaka njemenowasche. Po tymle wuwrěčowanju sapóstanz donowinskich woborow Lichtenegger diwaj tintowaj nopaschkaj do lawkow sozialdemokratow cźišny a sapóstanza Danneberga trjechi. S pschetorhnjenjom pozdźenja so poradźi, pomschikowanym pukam sadóstwacź. W pschestawzy zebi frakzije žłubichu, so so tajke pschipadły njezmóžda wosprjetowacź.

Slědźenje za brónjemi pola Winskich socialdemokratow

Po tšelenjy we Winsiim Simmeringskim pschedměsce je policija w sozialdemokratiskim barakowym lěhwje w Simmeringu 14 tšelbow a 1000 patronow, wjele ručnych granatow a druhe brónje sebrała.

W jenym Winskim měšćanskim wolwdźelskim domje su sozialdemokratiscy organisowani podrunišnjy nazionalnych sozialistow nadpadnyli. Sydom wosobowo je so franiło.

Awstriske universitne fakulty so zakhowaju

Président swjatka awstriskich wyšokich schulow, profesor dr. Gleispach je pjatk dopołdnja z rosmuzowanskim ministrom dla lutowanskich naprawow na awstriskich wyšokich schulach porěčał. Rosmuzowanski minister je na to pokasał, so budže z Londona je wróćiwschi je swjatkowym kanzlerom a pschišłuschnymi knježeŕstwowymi sobu rikami jednacź. K smjerowanju praji, so móže tjez, so je strach, so so fakulty rospuschcźa, wotwobroczeny.

Rosting swoje sastonjstwo w Gdansku nastupił.

Gdanšti (Danzigski) nowy wyschši kommisar Rosting je pjatk do Gdanska pschišeł a na nowy tydźeń Warschawu wopyta. Rosting je, kaž praji, do Gdanska pschišchot, so by hospodarske swadne praschenja mjes Pólskej a Gdanskom wurunał.

Hromadukommunistow w Pólskej zajeli

W swojim se živej zajatoju kommunistiske streny w Pólskej, kotraž sa pschedstejaju Rtny dźeń bolschewikiske revolucije demonstrazije na dróhach pschihotuje, je politiska policija w rauschej Galizijskej hromadu kommunistow zajała. Pola zajatych wjednikow su wjetschi sumu w dolarach sebrali.

Španiska cyrkej z wohnjom so zničiła

Zyrkej w Gerenje w Sevillaskej provincy, kotruž su njesnaczi ludźo zapalili, je so z wohnjom do cźista sničiła. Najwjetsche wumjeschnowe bódnjecze su so zhubile, mjes nimi wobrazy sevillaskeje schule. Też swónja, krasny powostank mauriskeho wumjeschna, je so z plomjenjemi zapuscźiła.

Jendźelscy cyrkwini wjednicy za wotbronjenje

Wotpósłanzstwo pola Macdonalda a Simona.

Wotpósłanzstwo jendźelskich zyrkwinych wjednikow, kotrež je schtwórtk ministerskemu presidentej Macdonaldej a swonkownemu ministrej, sirej Johnej Simonej, swoje nahlady wo praschenju wotbronjenja pschednjeschło, je wschě jendźelske zyrkwje z wuwjazjom romisko-katolskeje zyrkwje sastupowało. Wono žada, so by jendźelske knježeŕstwo pschi nowowotwerjenju wotbronjazeje konferenzy swoju słonežnu wotbronjazu politiku wojewało, kotraž je na pschewjedźenje Hooverowego plana a runowprawnosći wschěch sobustawow Swjatka Ludow sepjera. Jendźelska ma winowatosć, so zhubjenje, we Versaillestim kŕeženju date, dapjelni, so dyrbi nuzene wotbronjenje Němskeje i prěnjej kroczelu powschitkowneho wotbronjenja wschěch statow byez.

Nowe rumunske knježeŕstwo

Nowe zhoustawy rumunskeho knježeŕstwa su hižo pschišłu Alježile. W nowym knježeŕstwje je **Maniu** z ministerskim presidentom. **Mironescu** i namjetnym ministerskim presidentom, **Madgearu** z finanzym ministrom a **Titulescu** je zwonkownym ministrom.

Nadpad na grichiski konsulat

Nětdźe 30 grichiskich statnych pschišłuschnikow je schtwórtk w Antwerpenje (w Belgiskej) do grichiskeho konsulata pschischło, i namozu tkěžne durje rospaczilo a konsula a dwaju pschišłajenzow smortschcźene, stawa dźeczowske mile a poćmjerwne a jeho wócźay so rosjałnischtej i tadosczu a njewinowatym, hrajazym schibałstwom. Dźeczi też dźeduschkej najlepje rosumjachu. Sa to so joho boroscjeni počzachu zdalowacź; bywasche jim njepschimjomne so z nim jetkowacź. „Předaŕ hižo sašy prěduje", bychu mjerzacźi prajili — „tak by nam knjes farar we zyrkwi dosć njenapředował." A Zymbura cźinjesche, kaž by njeschłyschał. Strazowaniche a hdyžkuli so někajke njekmanstwo abo njepozwolnosć stucźi, so sjewi, kaž by je semje wurostł a sahowri i hrimotazym hłosom.

Widźescheći, so někto njetrjebawschi skoczo dracźuje, kaŕnje zakrocźi; wuhlada-li, so so zad kłocźi, z kamjenjemi do schtomow mjeta, zito tepta, Bozi dar abo grzódki po semi waleja, kłyschescheći, so so na někoho srěcza, někoho wuzměschcja, druheho na cźelcźi ranja, so kruty Zymbura hnydom kłyschcź baische, a do kóždeho, zwoje ho a zuješo bjes rosdźela so da a kóždeho napominasche.

„Schto je ś tobu, léni pjenko," sadjerza zwej ras nahle zwonojcerja Bobaka, „schto je to do porjadka? Hakle w dźeżaczich na polo jédźeschi a chipokolnju so hižo sažy k wobjedu wróczejch, na běrny je cźi žneha napadalo a wosyminy zu hakle w najzynniku nožyk. Schto zu to do hospodarja? Sa zywo zhnijesch ty, twoja žona a zyła zimnosć i wamaj, kruwu sa rohi dejjesch."

„A cźemu bych so drět — njewém dźe na koho," Bobak sasałe wotmołwjesche, pokasujo na zwoje dotal bjesobdźeczne mandźelstwo.

„Ty tajki a hinajschi njekniczomniko" — hacź k wudmje so Zymbura roshori — „njedźełamy sa dźeczi, ale tohodla, so je naš Bóh luby Knjes k dźełej stworił, rozdawaj mojedła, schtož sažkujesch, ale Bohu cźaž njekradi, khudy chje khléb, kral chze dawki, njeleź doma a njepaž lénjeho."

A kaž lénjiwo, tak też pychaŕstwo a ludanje njesnješe. Hdźeżkuli so z nim jetka, njech bě to pola bura abo knjesa, pola duchownego abo sastojnika, nikoho njepschelutowa, stwjerdny kaž mjecź a bjes kacjenja runu měru do kóždeho rubny, zkowa njewaja a njewubjerajo.

Tak so z cźasom też do stórzbow sapjecze. Zymburu inowa na wokrizźnym zudnistwje w Pólsku pósnachu. Knjes zudnik jeho pschi prěnim pschekłyschowanju napominasche, so by na wschě praschenja wotmołwjał „jenoż hołu wěrnosć."

„Njech zym kajkizkuli", wotmołwi jemu stare, „I jenej nohu hižo w rowje stoju, ale to mózu zwej rjez, zenje njeźym cźal"; knjes zudnik so zpodźiwa, ale potom so pschi pschekłyschowanju a też hewak wo tym pschekwědčzi.

„Ale nanko", Zymburje jeho zamžne dźeczi a jeho duschna zona rěcźachu, „schto waš druzy zimaja, naswarkoczje a napominajcze naš, njech kóždy zwoje worjechi za tlusta."

„Njemóžu, njemóžu zwej pomhacź," samołwjesche i jim starz, „dyrbju zakrocźicź, widźu-li, so tschihnjbi zu zlabemu, khudy bohatemu, bur cźeladnemu, knjes służownikej."

„Dźicze nimo a hladajcze nětdźe druhdje, so njebyschcze to widźał, wschako wěcze, so jena kwětka njeje hischcze zadyn wénz."

„Wam so to rjekne, ale cźežko je wocźi měcź a njewidźecź, wuschi měcź a njekłyschecź, jatk měcź a njerecźecź, hdźež je trjeba widźecź, kłyschecź a rěcźecź. Morjewodomjo mi to njedowoli, chzyjo nochzyjo dyrbju druhdy pschecźiwo wodje."

A ś nanom nicžo njewuczinichu ani jeho najblischi, kotříž jeho tohodla wěso njepschestachu lubowacź, ale zuiym bu je zwojej prostotu a njedźiwawosću pschecźiwny, hidźachu jeho. Se zwojej wotewrjenosću a rósnotu zwojich nahladow bě jim wobcźežny, njehodźesche fo k nim, bě cźłowjek „I druheho zwěta", počzachu jemu z pucza thodźicź a joho wotbywacź .... To je w cźłowjeckej poważy, zkoro hoch rjekk, so je to pschinarodzene. Też wrony zhedźa wschě cźorne hnyć, běłu pak zakłudaja pak ju ze zwojeje hrjedźiżiny wustorcźa. Stare bě gmejnje na sadźewku ...

Ale Zymbura tola žamotać njebu, nawopak žej razydy ś ludźimi, wobjebje zuzymi popowěda, wot kotrychi možesche nowych powěcźow zkyschcź, wjele nałhonjenjow a powuczenjow nabyć. Wcźipnje a zadliwje zim pschipoškuchasche a kaj zorno jich rěcź pscheběrasche, wěrnosć wot łže wotdźelesche, zortej jo sapmja, mudrosć žej pomjatkowa. Tajki bě Zymbura wote dawna był a tohodla k njemu pschezo hantwjerzjy a pschenozowarje pschikhadźachu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Kožane jaki

kožane kapy
kožane rukajcy
z kajkosću tunjol

ALBERT

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

K. Ch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoserbska bylca.

136] (Pokračowanje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 22. oktobra 1932.

— **We wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +14. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +1 thermometer w nozy +9. Nahle je wocźakowało. Mamy w połnozy kyłne nižiny. Tute sahrađźuja pschikławej wysokeho powětra z południskich ladowych morjow. Sady žitowa, so cźahnjazych wot kupy Island, pschez Połnocne morjo hacź k Botniskemu zaliwej-je hižo kschcźanja so pila. W połnozej Schwedskej hacź do Srjedźnjej měrja hižo 12 stop. zymy. S krótkeho wjeczora pschikhadźa wyschiny cźišnje ko někto nad połosčiskej Europu pla Balkana hacź do Ruskeje. Najwjetsche ko też k połnozu a kschcźanja so pschecźiwo zapadej a rjane stupa. Mócź nadźej ka w nozy na zauje sčisnje wuhwarjenu dźe. Też ... cźaiske jerja. Wobsamkła ... na wčera a ... nje. Mróčzeło pak ... a schtitiga ... zymne ... Tón luby Knjes požohnj wobsčelenje. ... so boji so mokho se jutrje desch ... , potom wjed ... mjeseła rjany ... hacź ... hodź. Jutrje ... njedźela po pol. Trojan ... 6,36 hodź. khwora ... 4,52 hodź. Mjeseź ... połnozy 11, ... hodź. a khowa ... 4,36 hodź.

— **Budyske haptyki** su wschědne dny hacź do 7 hod. wjecźor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózu su bu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka z mješanym wotmènjenjom. W oktobru je to Měšćanska haptyka na hłownym torhoschczu.

Kožane jaki

kožane kapy
kožane rukajcy
z kajkosću tunjol

ALBERT

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

— **Dźěrbnjanje** wiš. Buttra płaćeschе 60—65 pf., jaja 10—11 pf., twaroh 35 pf., huńzy farjane 70—85 pf. a fažli farjane 75—85 pf., kury žiwe 45—55 pf. a jarčeje 65—75 pf., hołuše 55—65 pf., khapońki 90—110 pf. hus ćeńowjeny 6—10 pf., běły 4—8 pf., hyndrotzy 10 hacź 15 pf., ćorki selene 6—15 pf., kišzale 8—15 pf., kolrabi 5—10 pf., morchej 5—10 pf., žołotej 4—6 pf., bumy 14 hacź 18 pf., seleri 5—25 pf., jeńzna loboda 15—20 pf., kompuzija 30—40 pf., tomaty 7—12 pf., žiowki 15 hacź 20 pf., hriby 15—60 pf., běrny 10 puntow 25—30 pf., mleko w fachlowych 1,60—1,70 hr., bjes 1,40—1,50 hr., lanowe wołki 1 hr.

— **Tudomneho husto khłostaneho kamjenježeśarja** Karla Arnošchta Zawnika winowachu, so je na 7ětnej holeżby njekasańskwo kłućik. Jeho běchu 29. septembra t. l. fajeli. Po tajnym jednanju jeho dla njedobžahajuzych dopołasow wuwinowachu.

— **Dokelž běsche lekarske khorobne wuswědčenje falschował**, běsche Budyški lawništ žud dotal njekhłostaneho maschinskeho šamkarja Rudolfa Horschka ſ Budyschina k dwěmaj njedželomaj jastwa sahudžił. Horschł běsche na falschowanu lisczinu ſ njeprawom khorobny pjenjes dostał. Na powołanje statneho rěčnistwa powyschi krajny žud khostanje na 4 njedžele jastwa, pschiswoli pak Horschkej, taj běsche to tež hižom lawništi žud cżinił, 3 lěta wupruhowanskeho cżasa.

— **Dokelž běsche žo na 13ětnej holzy nje**pózćiwuje **pschepschimnył**, šahudźi wulka khłostanska komora Budyschego krajneho žuda 66ětnehо dotal njekhłostaneho krauza a rentnarja Leberechta Arnošchta Päschela ſ Budyschina k 6 měsazam jastwa a pschiswoli jemu 3 lěta wupruhowanskeho cżasa. Khłostajonnе stóstnistwo běsche žo 28. julija t. l. pola tudomneho Tšelnika stało.

— **50 Erika-pišańskich maschinow** pschełoźnje 20. nowembra t. l. pod dobladom fakšeho notara dra. Thiemy w Drježdźanach najstarscha němska fabrika pišańskich maschinow, znate akc. tow. prjedy Seidel & Naumann w Drježdźanach. Schtóž chce žo na pschełożowanju wobdźělicz, wusłyschi w dźensnischim a scěhowazym cżišcach naschich nowin wosjewjenje, na to žo pocżahowace nawěschtki pschisłuschneho generalneho sastupnistwa, firmy domu sa pišańsku potrjebu Hermanna Kulicha w Budyschinje. Kóždy dostanje we wobkhodze mjenowaneje firmy na wotedaće jeneho nawěschtka d a r m o originalny lóſ, ſ kotrymž žo mjenowaneho dnja na dospołnje darmotnym pschełożowanju 50 ſ rukowanjom ſ fabriki nowych Erika-pišańskich maschinow runje wudatebo nowebo modella 6 ſ połnobohatym stajeńskim tabulatorom, 44 dótkałkami, kalańskej walzu a še wschěmi druhimi bjeskonkurrencznymi lepschimi Erika-pišańskeje maschiny wobdźěli. Sbožo, pschipósu najlepschu maku pišańsku maschinu dobyc, žo potom dźensa kóždemu posłuschuje. Ale też na tych, kotrymž njepadźo žo sbožo pschi tutym pschełożowanju mjenje žmě-, je žej shotowjeńka hižom něsto mysliła, so pod tutymi pschihódnymi wumjenjenjemi budże wobdźělenje wěsche wulke a mózny kóždemu jenoż radjaci, so by žebi ſ cżasom loſ wobstarał.

S **Khrósta.** (Dźěłowy jubilej.) Swój 25ětny słužbny jubilej žmědźesche 18. oktobra naich mjeńschan knjes Arnošcht Klotka žwjeżicz. Lěta 1907 sastupi do dźěłarnje Capilar, kiž steji wosrjedź Adolfskeje Hóty, jako dźěłacžer a wosta tam bjes pschestawacża hacź do dźensnischeho dnja. **Jubilejny dźeń porjeńschichu jeho towarschojo a pschitelojo**, ſ rjanymi darami a pschecżelemi. Knjes direktor **Herrmann** jemu w mjenje firmy a industrijoweje komory dźak a pschecża wupraji a jemu cżesne znamjeńschko, **wobrazowy diplom** komory a pjenježny dar dźěłarnje pschepoda. Knjes Klotka a jeho mandźelska staj Serbaj. Njech Bóh jeju dale stroweju sohrzi. Sa dwě lěcze śmětaj žwój śleborny žwaſ žwjeżicz.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Měšacžna shromadźizna hadarskeho towarstwa.) Wutoru wotmě tudomne hadarske towarstwo žwoju měšacznu shromadźiznu. Njedźiwajcy wětra a dešcžu **bě tež mnohodaka** hižom **hobustawowa** ſ**ešcha**. Tón krótcź bo wóſnom nowych hobustawow do towarstwa pschija, so towarstwo nětko 121 hobustawow wopschija. Wołkadnik rosprawjesche, so je pohłednja hadarska wustajeńza towarstwu ninno idealneho też pjenježny wuznoschk pschinjeła. Pschedbudna dźakowasche bo hischcze raz wschitkim, kotrjž su k poradźenju wustajeńzy pschinoschowali. Hacź do dezemberskeje shromadźizny maju bo jahodowe kerćki a brěchowe schtomki pola pokładnika skasacz.

S **Lipicza.** (Topoł na khěžu padnył.) S njesmělenym wichorom w nozy wot wutory k strjedźe padże topoł knjeżeho parka na domike rybaka Kloſa a naczini wulku schkodu. Schtom padże runje na ſwiſle a wottorhny zyły kruch, też rozbi tójschto tšeschnych zyhelow. Pod tšechu spasche Kloſowa dźowka. Wona bo zalostnje wustroża, tola hewak bo ji jeneho njeboża njesta. Schtom rostorhny też telefonowy powod a pola Kloſa też powod elektrisejeje ſwěcu. Schtom cżahchu hižom lonı pobicź, k tomu pak njebesche dóschło.

S **Bjesdowow.** (Wo tudomnej sajedźoſcenšku należnoſci.) Jusstowe 41ětne dźěcżo i jeho druheho mandźelstwa, kiž je ſ ětża hapreje wumrěło, bu pschepytali a spóznali, so je na zahorjenje płuzow wumrěło. Tak žo njeje wobtrucżiło tukanje, so je Just też tutomu dźěcżu sawdal. Jednanje pschec'iwo Justej budże psched pschitšażanym žubom w Shorjelzu a ma žo pospěschicź, so móże žo wuſnud hischcze ětża wuprajicź.

Z **Běleje Wody.** (Cyrkwinski jubilej.) Tudomna katolska wosada zhladowaše 19. oktobra 30. króć na dźeń, na kotrymž so jeje cyrkej poswjeći. Swjećece ju we swojim **cżasu arcyměšnik** Bienau z Mužakowa a farař Krawza z Kulowa měješe swjedźeńsku rěc. Prěni farař Běłowodźanskeje katolskeje wosady běše kuratus **John.**

S **Běleje Wody.** (Wobkhadne njeboże.) Pjatk dopoludnja wokoło ½12 hodź. sta žo wobkhadne njeboże na rózku Hłownoje a Mirjnskeje haży. Njedaloko tuteho rózka na Hłownej haży stejeschе wołsowowy automobil, kiž wuhlad poczěżeschе motorowemu koleżarjej. Motorowy **kolež**ak padże na dróhu a žo na kolenu srani. Mimo tehо žo motorske koło a auto wobschkodźischtej.

Z Łužicy

* S **Frankenthala.** (90 lět stara.) Najstarscha wobydlerka Frankenthalskeje gmejny, Augusta ſwud. Gnauckowa, žiwjeschе na sakładźenu póndźelu swoje 90. narodniny. Jeje pschiwuſni a snaći ju k jeje cżestnemu njej bohacże wobdarichu. Bohužeł je wona hižom někotre lěta dospołnje slepa. Njedźiwajcy teho pak wona hischcze swojich bliſtich pschiwuſnych wopytuje.

* Se **Shorjelza.** (Politiske nadpady w Shorjelskim wokrjesu wujaſnjene. Mnohe politiske nabpady, kotrež su žo lětża w auguscze na mnohich měſtnach Shorjelskeho wokrjesa na konjumske towarſtwa a na ſtkadžowarnje narodnalnych sozialistow stałe, su nětko wujaſnjene. Sajatych je 19 wozobow.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutſiſchu njedźelu:** Wobkhodowany hischcze pomérnje rjane a cżopłe wjedro.

* **Do thěże rewěrſcheho hajnika w Sosy w Rudnych horach su wjecżor tſelili. Kulka we wotnowym ſchiju tczaży wosła. Wona běsche dyrbjała hajnika trjechicź, kotryž w khużowej ſtwje pschi pišańskim blidze ſedźesche.**

Towarstwowske powěstniki.

Hrodźišćo. Jednota Sokoł zwučnje jutře popołdnju w 2 hodź. pola Zendźic. Stóž chce so we zwučowanju wudospołnić, njech tam pšińdże.

Ralbicy. „Lilija“ spěwa wutoru 25. winowca. Wosebje njech wšitcy pšińdu, kotřiž su poslednju missu sobu spěwali. **Předsydstwo.**

Sowrjecy. Tow. „Podčornobóh“ změje njedźelu 23. 10. pop. w 4 hodź. pola towarša Palerja w Sowrjecach zhromadźiznu. Bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

K zatrašnemu zasypnjeńskemu znjezbożenju w St. Margarethen.

Khartka pokazuje městno městačka St. Margarethen při šwajcarsko-awstriskich nujezach. Tam zasypny so wjerch starcje składownje a pobrjeżu 50 dźělačerkow. 15 morwych z rozpadankow zwučahchu. Njeznožo ma pječa swoju pšičinu w njerodze wobsedźerja předewzaća.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Geist aufgeben ducha spuščić, wudychać (nic: horjodać — nach oben geben)

gelzig sein też: na pjenjezach sydać (kaž starka)

Gelbrand (dytiscus marginalis L.) krust dl.

gelb werden žołtnyć. Lišco nazymu žołtnje; gelb sein so žołčić. Lišćowy žołči so štom (H. Z.). Tak też: Farao **zatwjerdźi** wutrobu. Jeho wutroba **zatwjerdny** abo wutroba so **zatwjerdźi.**

Geld regiert die Welt Pjenjez je knjez. Złote čelo najrjeńšo bječi. Złoto konje najlěpje čahnu. Mošnje jastwowe dujze wočinjeja. Knjez pjenjez je wšudźe widźany. Pjenjez njeje Bóh, a tola so jemu mnozy modla. Lubosć wjele čini, ale pjenjez wjacy. Bohaty je rady rohaty. Złoty kluč wšě zamki wotamkuje, jeno nie njebjeski. Złoty kluč do wšitkich durjow dže, jeno do njebjeskich nic. Złote sadźaki wšudźe wšć kolesa wjerća. Złotemu čeleću služi swět rady. Złota ruka najdale saha. Do pjenjez jich wjacy wěri hač do Boha. Chtóž może ze slěbornej kulku třeleć, lohko njemisnje. Wjetši měch pjenjez a wjetše ma prawo.

gelegen. Es ist alles daran gelegen Wšo na tym zaleži (nic: je ležane, potom mohł też rjec: ja „sym stejany“ město **steju**)

geloben lubić, slubić, slubjować. Slubjujemy abo lubimy (nic: slubimy = w o r d e n geloben), zo —. X geloble 1. dolho (duratiwnje) lubješe, 2. skrótka (perfektiwnje) slubi, zo přińdże.

gelten měty być. Jeho maju za najlěpšeho Serba (nic: Wón płaći za najlěpšeho Serba. To je němski: Er **zahlt** für den besten Wenden)). Serbski lud su stajnje za nabožny měli (nic: je płaćił).

gemütlich fahren z dobrej khwilu jěć, gemütlich sitzen dnešnje sedźeć, hopać

gen Ostern Bliže se so k jutram

genau cěsny, genau 25 cěsnje 25, genau ½ Jahr cěsnjo pol lěta

geneigt machen, freundlich stimmen spřećelić. Bóh wam muža (Józefa) spřećel.

Generation narod (narod wot narodła)

Genitiv pluralis ohne Endung: do hód, do póstnic, do prózdnin. (Dźeń) swěčk Marje (hewak: **swěčkow**), 10 hlid, 5 hodźin, 6 lět, 7 njedźel, wjele pjenjez, sto tysac, sto kop, 12 tun, 16 stron, wobsah nowin, 60 wok při kartach, 20 hus, telko kur, do hór. Radwrčan Nawkee dom, zo wšěch stron (ale: z w o b j u stronow))

(Přichodnje dale).

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wojſewjenje.

2. dodawk k wustawkam wokrjesneho ſwjaſka Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa wo ſběranju wobſerſkeho dawka w ſamoſtatnych tuble'eſkich wokrjesach, kiž je wokſkjeſnу wuńdźeł wobſamkuł, je wupołoženy we ſłužobnym twarjenju wokrjesneho ſwjaſka na Tišlanſkej dróhy 5 wó ſtwje 2 dnj njedźeli dołho wſchędnje w cżaſu wot 8 hacź do 12 hodź. k wobkładanju.

W B u d y ſ c h i n j e, 20. oktobra 1932.

Wokrjesny ſwjaſk hamt'eho hejtmanſtwa.

Swójbne powěsće

S e m ě ł o j i: Marja Fallantowa rodź. Faſtenej we Malym Wjelkowje, 80 lět; thowanje budźe póndźelu pop. 1:8 hodź. wot žarowanſkeho doma. — August Schołta, murjeř we Wojerezach, 68 lět; thowanje budźe ſutſije njedźelu pop. 1:3 hodźin.

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaćiwy wot 2. oktobra 1932.

Wosebje k Khasnej:							Zwiski k Jahnsu:						
	W*5,45	: 8,16	12,19	: 17,34			z Drježdź., ht. dwórn. přijěžo	10,50	*15,31	20,01	22,24	0,00
	W6,12	9,22	14,03	: 18,41			do Budyšina - - wotjěžo	9,01	*14,18	18,59	: 21,23	22,22
	4,20	: 9,42	11,13	: 18,13			ze Zhorjelca - - přijěžo	: 10,07	15,20	19,24	: 21,57	0,56
	5,34	: 9,26	12,23	: 18,57			do Budyšina - - wotjěžo	: 9,23	14,08	: 18,42	: 21,13	23,21
	W5,51	8,23	11,36	18,10			z Wjelcowa - - přijěžo	11,04	14,43	20,15	—	**23,55
km	W6,17	8,50	12,01	18,38			do Budyšina - - wotjěžo	10,35	14,20	19,49	—	**23,27

Z Budyšina do Kamjenca							: = spěšne čahi.	Z Kamjenca do Budyšina					
0		7,03	7,01	11,30	14,10	19,10	z Budyšina, dwórniša - -	7,55	8,55	13,15	18,15	21,05	22,16
0	0,20	7,07	7,02	11,3	14,12	19,12	Budyšina, pósta - -	7,53	8,53	13,13	18,13	21,03	22,14
1	0,20	7,09	7,04	10,34	14,14	19,14	Budyšina, „Serbskeho Doma“	7,51	8,51	13,11	18,11	21,01	22,12
2	0,20	7,10	7, 5	10,3	14,15	19,15	† Budyšina, ht. „Hosć. Kronprynca“	7,50	8,50	13,10	18,10	21,00	22,11
3	0,2	7,12	7,07	10,37	14,17	19,17	† Ratarjec - - - - -	7,48	8,48	13,08	18,08	20,58	22,09
5	0,40	7,15	7,10	10,40	14,20	19,20	† Třoch Hwězdow - - -	7,45	8,45	13,05	18,05	20,55	22,06
6	0, 5	7,19	7,14	10,44	14,24	19,24	† Bohašec - - - - -	7,41	8,41	13,01	18,01	20,51	22,02
8	0,30	7,22	7,17	10,47	14,27	19,27	† Dobšćanskeho puća - -	7,38	8,38	12,58	17,58	20,48	21,59
10	0,30	7,25	7,20	10,50	14,3	19,30	Pročec - - - - -	7,35	8,35	12,55	17,55	20,45	21,56
12	0,35		7,22	10,52	14,32	19,32	† Libonja-Cornen - - -		8,33	12,53	17,53	20,43	21,54
13	1,05		7,24	10,54	14,34	19,34	† Puć do Pozdec - - -		8,31	12,51	17,51	20,41	21,52
14	1,05		7,26	10,56	14,36	19,36	† Lejna - - - - -		8,29	12,49	7,49	20,39	21,50
15	1, 5		7,28	10,58	14,38	19,38	Lejna, hosćenc - - - -		8,27	12,47	17,47	20,37	21,48
16	1,20		7,30	11,00	14,40	19,40	Zywic, hosćenc - - - -		8,25	12,45	17,4	20,35	21,46
17	1,35		7,33	11,03	14,43	19,43	† Swinafnje - - - - -		8,22	12,42	17,42	20,32	21,43
19	1,45		7,35	10,05	14,45	19,45	Klóštra Marijnoje Hwězdy -		8,20	12,40	17,40	20,30	21,41
21	1,56		7,37	11,07	14,47	19,47	† Křižny puć Jawor-Miločicy -		8,18	12,38	17,38	20,28	21,39
21	1,65		7,40	11,10	14,50	19,50	† Miločic (puć do Halštrowa) -		8,15	12,35	17,35	20,25	21,36
23	1,80		7,41	11,14	14,52	19,54	† Thonberga, hosćenc - -		8,11	12,31	17,31	20,21	21,32
25	1,9		7,46	11,16	14,56	19,56	† Brěznje (puć k dwórnišću) -		8,09	12, 9	17,29	20,19	21,30
26	2,00		7,48	11,18	14,58	19,58	† Brěznje (hosć. „Krónprync“ -		8,7	12,27	17,27	20,17	21,28
26	2,05		7,50	11,20	15,00	20,00	† Reiſec kachlernja - - -		8,05	12,25	17,25	20,15	21,26
27	2,05		7,51	11,21	15,01	20,01	† Kamjenca, „Słónc“ - - -		8,04	12,24	17,24	20,14	21,25
27	2,15		7,52	11,23	15,03	20,03	†Kamjenca, plunarnje - - -		8,02	12,22	17,22	20,12	21,23
28	2,15		7,55	11,25	15,05	20,05	Kamjenc, dwórniša - - -		8,0	12,20	17,20	20,10	21,21

Zwiski ze železnicu:

	8,07	12,27	15,19	22,29	z Kamjenca - - - - přijěžo	—	7,33	11,13	17,01	—	—	21,15
	9,39	14,02	16,41	0, 9	do Drježdź., ht. dwórn. wotjěžo	—	6,01	9,51	15,23	—	—	19,35
		11,33	17,11	21,44	z Kamjenca - - - - přijěžo	—	7,51	—	14,44	19,31	—	19,31
		13,41	19,30	22,44	do Biskopic - - - wotjěžo	—	6,50	—	13,43	18,30	—	18,30
	8,20	13,26	18,01	21,42	z Kamjenca - - - - přijěžo	—	7,45	12,18	15,03	19,03	—	19,03
	9,00	14,0	18,45	22,29	do Zleho Komorowa wotjěžo	—	6,52	11,33	14,25	18,19	—	18,19

† = Tu zastawa jenoż po potrěbnosći. * Jenoż sobotu. ** Sobotu a njedźelu

Küttnerec winarńja

je přijomny přebytk.

Wino zwonka domu ½ bleša 70 pj.

fotowe
projekcijowe
powietšeńske
domj. kinowe
} **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniso

Při nětčišim mokrym wjedrje

škitaju Wašu strowosć

dołhe a połdołhe črije

sportske a šnorowańske črije

z čelaceje kože

poruča nanajtuńšo

Martin Jähne

na Suleńskej hasy 9 Telefon čo. 2705

Z latańju pytać

dyrbiš, zo by hišće nětko nadešoł *tajki hobrski skład dobrych a tunich*

mantlow a jupow

kajkiž namakaš jón pola firmy

E. Müller w Budyšinje

na Różowej hasy 6

Serbja kupuja

najtuńšo

— přešiwaki (Steppdecken), łožowe šaty, a gardiny —

we wosebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Předźěłanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słowničk	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik	1.— hr.
Přinoški k stawiznam přeněmčenych stroń Delnjeje Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swěrnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po l. 12. 23	1.— hr.
Přehladna kharta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Słovane ve vojvodstvé Lúneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich wuznam I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Serbske ležownostne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj stowjanskeho Parnasa	1.— hr.
Ota Wićaz: **Dr. Arnošt Muka**	1.50 hr.

Pot ducenta poražacych dopokazow njesłyšaneje tunjosće našich dźensa so započatych

ultimo-dnjow

flanell za pyjamy	0.39 hr.	**płošliwy somot**	0.69 hr
barchent za wobleki	0.49 hr.	**crepe caid**	0.89 hr
tweed	0.59 hr.	**crepe marocain**	1.75 hr

Tuž khwatajće a kupujće jenož pola firmy

Reimann

při Póstowym namješće na Hošic hasy 20

Kožuchowy dom Weidlich

w Halštrowje

Lětdźesatki dołho wodźacy
lětdźesatki dołho spokojnych wotběrarjow

Najwjetši wubjerk kožowych wobsadkow a kožowych podšićow za serbske žonjace a mužace kožuchi.

Za žonjace kožuchi: kóžkowe wobsadki, prawy bobr, prawy tkhór, prawy skunks, **tkhór-skunks,** wallaby atd.

Za mužace kožuchi: kóžkowe konarje, prawy wudrowy, prawy bobr, prawy skunks, prawy persianski, opposum, wallaby atd.

Jenož kajkostne twory.

Płaćizny smy pornjo lońšemu lětu zaso wo wjele zniżili

Dołhoż skład dosaha: prawe skunksowe wobsadki za žonjace kožuchi w jara dobrej kajkosći 138.— hr.

***Knjeni Hocyna w Budyšinje** ma skład a předawa twory po samsnych płaćiznach a wumjenjenjach*

Přesadźowanje drastow

w Khrósćenach w Dučmanec hosćenu

póndźelu 24. oktobra 1932 wot 11 hodź. dop.

Dźěćace wobleki, mužace jaki do wětra, přepinaki (Uberknöpfer), žonjace košle, košle z kholow., dźěćace spódnje kholowčki, spódnje sukńe, lěčne žonjace wobleki, trjenja, mužace košle, běłe počehnjenja za hłowaki a wšel. dr. wěcy

Přesadźowaŕ.

Radiowe aparaty

dospołne za 125.— hr.

hotowe k słyšenju podawam při małym naplaćenju a z położenjom při wołpłaćowanju hač do poł lěta. Njewjazace předwidźenje we Wašim domje na kóždym městnje. **„Mende"- a „Telefunken"-aparaty** pod samsnymi wumjenjenjemi. Dopisnica dosaha

R. Koksch w Njeswačidle

Wołnožka w Budyšinje na Sukskej hasy 10

Sprawny, pilny

domjacu holcu

kotraž ma lubosć k dźěćom a wšitko domjace dźěła móže, 17—18 lět staru, pyta

Burgk, Schäfferstr. 37 delka

Nětk

je najlěpši čas

picować Waš skót

z picowanskim wapnom a skót. rybjacym wołjom

Předawa

Drogerija Emil Mierseh

w Budyšinje na Kamj. hasy 24 znapřeča čěłozwučowarnje

Gumlj za koła

we wulkim wubjerku jara tunjo pola

Br. Thomas w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 16

Štó pomha?

Pilny ratař w porjadnych wobstejnosćach pyta na swoju nje zadołženu, 18 kórcow wulku žiwnosć, 9000 hriw. wonalnje pokładnje, hnydom **2000.— hr. jako přenju hypotheku** ze 6 proc. zadanjenjom. Poskićenja prošu na **kenclija hypothekow E. Raue** na Hošic hasy 3?

Posrědkowanje

hypothekow

kupjenja a předawanja liżownosćow, zhotowjenje kupnych zrěčenjow, testamentow, prócentow na wyšnosće a. t. d. Zaraźenje we wšelkich khłostańskich a procesnych naležnosćach. Pytanje swědkow. Rěču serbski!

Prawny büro Mucke

w Budyšinje na Mättigstraße 23. Při sudnistwje. Telefon 3217

Korčmu

blizko Budyšina, pytaja pilni ludźo wotnajeć. Poskićenja pod **H 83** na wudaw. Serbskich Nowin.

Rjany **płahowański**

buk

1½ lěta stary, je na předań **w Koslowje čo. 3** pola Njeswačidła

Wysokosućelna

kruwa

je na předań **w Jitku čo. 26**

Wysokosućelna

kruwa

na předań **w Nowej Wjescy č. 3** pola Hušiny

Młody wół

do čežkeho čahanja, 8 ctr. čežki, na předań.

Arnošt Schefer

we Wulkim Wosyku

Přińdźeće-li do Kamjenca

tak wopytajće prošu mój **frizerski wobkhod!**

Też mjez Serbami sym jako wustojny w swojim powołanju znały

Oswin Steglich

frizěr za kujenje a knjezow na Budyšej dróży 56

Prošu wobkedźujće: Zuapreća kina!

Fotografije

wo pohrjebje prof. dra. Muki su wupołožene a na předań we wudawarni Serbskich Nowin

Dipl. ratař dr. Mosig

w Budyšinje na Wettinskej dróży 7

(nuńkhód na Mättigskej dróży). Telefon 2707.

Přjedy pola krajn. financn. hamta a zarjadn. rańšeje pomocy

Podawam radu

w naležnosćach ratarstwa, rańšeje pomocy a dawkow

Mosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparie dalokowidy atd. (Klemmer)

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Moje

rumowańske předawanje

je składnosć k nakupowanju, kaž so jenož porědko poskići.

Joh. Miessner

na Kotołskej hasy

Telefon 3551

Elektrotechniski poradźeński büro

Erwin Töpfer, elektriski ingenieur

w Budyšinje Albertstraße 3 Telefon 2472

Poradźeńska służba w techn. a tarifnych prašenjach
Revizije elektriskich naprawow

Po 6lětnej służbje při měšćanskej milinarni zdźěłu z tutym wšěm wotběrarjam, zo wot dźensa přez swoje samsne předewzaće Wam służić mózu

Sicher zu haben:

O. Engert, Drogerie, Lauenstr.;

Kaiser-Drogerie, Kaiserstrasse 10;

A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;

Strauch & Kolde, Drog., Schliessf. 307;

Engros-Niederlage:

Einkaufsgenossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9.

Brikety

wšěch družin

Hnojidła:

Kosćowu mučku (syru)

Thomas, kalijowu sel, Kajnit.

Picowadła:

Lanu mučku, picowański gris, womješk, Erdnußmučku poskića na předań

„Ratař"

wikowanje ze zeńskimi wuplodami. Telefon 3933

na Hošic hasy 26

Skład na Drjewowych wikach čo. 9.

Kupujemy: Rožku, pšeńcu, wows

Kupuju

dobre, zrałe

kruwy

(po možnosći bjez blećkow)

Herm. Dienemann

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 43

blizko Drjewowych wikow

Při kóžnych khorosćach, kaž wotewr. nohach

starych čežkohojacych ranach, spalenjach, maćaceje a

suchoje **lišawy**

spytajće antis. ranowu žałbu

CRINOL

Na předań:

w Hrod. haptyce w Budyšinje

w Měsć. haptyce w Kamjencu

Za zrudobu a wjesele

namakaš khartki wšelakeje družiny w Serbskej knihańi w Budyšinje

Přiloha k čisłu 249

SERBSKE NOWINY

Sobotu 22. oktobra 1932

Nazyma

Nasyma je sažo do kraja pschiczahnyła. Daloke honjestoja wjazy w krażnym selenym wobleku, też jate žita žu žo j polow poschubile. Tej lešy žu jeju krażnu, selenu barbu wotpołžike a njelicjomne ela ptaczkow, kotrež naš pschezo j krażnymi spěwžami ješelichu, žu naš wopuschczike a do cžopkeho, južneho ela ciahnyle. Hrube wětry honja žo psches zyku kra-. Pilny bur je dawno hižo žně dowoshł. — Je na-. —

Haj, nasyma je žo knjeństwa smožowała. Też nasch ći baznik Handrij Sejler, kotryž bě tak jara j Božej erbu troschczeny, wotewri nam też tu žwoju wutrobu, nam w scžěhowazej lyriskej pěsni wo nasymje

S krótschej stopu pschethodźuje
Boże słónczko njeboježa,
Mile pruhi dožwěcžuje —
Ródo žo j polow dobjera.

Ptaczki mjelcža, žana muschka
Nihdže wjazy njesynczi,
Mitha žo schěri, wětr huschka,
Lód a mrózy pschipojdźi.

Krajschesch žo sa kwětku rjanej,
Rytasch kuku kčežjatu:
„ nětk njepodeńdźesch žanej",
Luti, mjesy płowe žu.

Schěre, nahe steja haje
Swoju pychu wbleczene,
Rjanoscz jich ta w pěsku tlaje,
Liscze w lěcze mlódniwe.

A tak sandu mlode lěta
A jich kčežk a wjeżele,
Tak też spadnje hordosch žwěta
A wschě jeho rjanoscze!

Je nam też hischcze wjele druhich krażnych spěwow ći, kotrež žo runje na nasymu počahuja, sawostaši. Tola njecham tu wschitke pěsnje podacz, doßaha hidóž žebi tute lyritke schtuczki w mèrje a też wo- je sajimom pschecžitacze.

Nasyma pak chże nam hischcze wjazy prajicz. Pschia nam „Znejcze". Pkodowpolna nasyma ej jara bo- na darach. Mschudże widzimy schtomy polne jabłuow, kruschwow a druheho žadu. W sahrodach da wschitke druzjiny seleninow narosch. Na polach žu běrny a tépa dosrawke. Ratař žnèje pilnje bohate dary.

Nasyma je nasch pschecžel. Pschiwola nam: „Wuśicze rjanoscze pschirody". Lěto wob lěto, hdyž hižo symne wětry psches schcžernischcza duja, hdyž mtha žwój wlóžny schlewjeř schěry sa schěry lěš a schtom wobda, dožiwimy nadobnu cžinohru barbjenja liscža. Też wo tym je nam Handrij Sejler krażnu lyritku pěsen sawostajił, hdyž nam wo „Nasymskim liscžiku" spěwa:

Liscze, žolte liscžiczko,
Na wobnožkach wyżoko,
Njebdžesche ty młodniwe,
Khłódkojte a selene?
W druhej barbje, liscžiczko,
Ssy žo mlode krażnike!

Liscze, žolte liscžiczko,
Na wobnožkach wyżoko,
Schto cže wětry storhaja,
Njeżu cže kaž pjerschicha?
Liscza, žolte liscžiczka,
Mloda móz bě kruczisicha!

Liscze, žolte liscžiczko,
S mrósom proste wyżoko,
Njebě pruha horzyscha
Tola radosch a žiwjenja?
Liscze, žolte liscžiczka,
Czaży studża płomjenja!

Liscze, žolte liscžiczko,
S płowej trawku bratsko,
W wyżokosczi rodżene,
S prochom žu wschak jhubjene:
Djenża tebje, jutse naš
S pjerschczu wěruje tu czaż!

Njeje to woprawdże krażna pěsen! Wobežbje pasledńja schtuczża je sa naš nimoměry ważna. Runje tak budże žo j nami jónu stacz. Dżicze nasymu won do Božeje stwórby a wobhladajcze žebi bohatosch barbow, kotraž žo waschim wocžam posticza. Młodši kaž też stari, waž wschitkich woła pichiroda, wužijcze rjanoscze nasymy."

Nasymu mrèje pichiroda. Kóżde kopjenschko a kózda rostlina tlaje. Kaž hižo spomnich, budźemy też my jónu wumrjecz dyrbjecz. Mschitke senjste žiwjenje je schodne, też wschě wjesełeo a wschě sabawy žu schodne. Dyrbimy žo wot czażnych kublow, hacz chcemy abo njechcemy, dželicz. Jeli pak je nimamy, njeżmèmy žo tohodla wo nje prózowacz. Mamy je pak, tak njeżmèmy je wschèmi mozami na nimi wiżacz, je psches mèru czejcžicz, ale je po Božej woli wužicz; pschetož w luboscži žwèta je wscho straschne. Tak dyrbimy wożebje sa wěcžnymi kublami hladacz a žo wo nje prózowacz a žwètne kubła jenoż pschi nimohiczu trjebacz.

Nasyma njerěczi pak nam jenoż wo schodnoscži a wo žmjercži, ale da nam też tróischi sa dalsche žiwjenje. Po žymje, hdyž je zyła pschiroda wotemrěła, pschiżdże sažo kcžežjate nalěczo a wubudźi sažo zyku pschirodu ke nowemu žiwjenju.

J. Rjenež.

Prěni wobraz wo żelezniskej katastrofje pola Temesvara.

Při přejědženju wuhibadła kolijow wozaj dżelačeńskeho čaba pola Temesvara w nawječornej Rumunskej z kolijow wuskočištaj. Póstowy wóz čahaštóči so do wosoboweho woza, hdyž ludźo žałostny kóne wzachu. 30 dźěłačerjow so snori, wjele druhich so čežko zrani. Njezbožowny wóz bě hižo přez 70 lět stary. Na wobrazu widźimy rozbitki dospołnje zničeneho wosoboweho woza.

Komorny koncert Budyskich wumětskich mocow

20. winowca 1932.

Sobustawy Budyskeho koncertoweho a dźiwadźelskeho orchestra a někotre mocy z wojerskeje kapały I. R. 10 zjednoćichu so štwórtk pod wjednistwom znateho Budyskeho hudźbnika Oswina Jäpelak wjelšemu smykowemu komornemu orchestrej. Přez tute zjednoćenje nasta orchester, kotryž dobre hudźbne kwality wobsedźeše (wosebje w prěnich husterjach). Za wjednistwo a drje też za zestajenje porjada je zamołwity Oswin Jäpel. Porjad bě jara zajimawje zestajeny, pódla Mocarta zaklinča też nowši a najnowši čas, zastupjeny přez J. A. Nicodeja a P. Graenera.

Wot Mozarta słyšimy khětro wobšernu (9 sadow) serenadu čo. 7. D-Dur, tak mjenowanu Hafnfer-serenadu, kotruž je młody mišter w starobje 20 lět při składnosći jeneho kwasa skomponował. Wona słuša sobu k jeho najlěpšim składnostnym sadźbam. Oswin Jäpel je partiturn jara swědomiće přestudował a so tak dospołnje do Mozartoweho ducha zažiwił. Je swojemu orchestrej wšo jenoż možne wotdobył. Dynamiske wotměnjenja a molowanja we wšelakich barbach, štož je w komornym orchestrje dla njewotměnjacych instrumentalnych srědkow wosebje čežke, bě so jemu derje poradźiło. Hdyž běše prěnje Allegro maestoso za Mozarta snadź přetolste, tak wurunachu to wšě druhe sady, kotrež so přez dokładnu čistosć a jasnosć wuznamjenichu. Wosebity zajim zbudźachu srjedźne sady — Andante, Menuetto a Rondo-Allegro — ke kotrymž je Mozart solo-husle přidał. Tutón part hraješe Jurij Wondruška z wot njeho zwučenej wustojnosću. Andante a Menuetto ležešej jemu wosebje, dokelž hraje powšitkownje jara mjelko a zasonjenje. (To je wěsće sčěhwk jeho prěnjeho wustupowanja jako solista). W Rondo-Allegro dopokaza swoju wurjadnu techniku (w oktawowej cadency). Docyła we Jurju Wondrušcy mamy w Budyšinje husterja wulkich hudźbnych kwalitow!

Rjana Montalboni

(Skónczenje.)

Lorenzo nawukny potom moleństwo, Ferdinand sta žo knjejerjom. Ale też na trónje njebě na žwojeho pschevjabył. A tak powoła jeho k žebi, so by na mòzy a wjeselejach dżěl brał.

Lorenzo běsche stajnje dobreje mysle, a jeho stroiwy a porjeńschi wjerchej tak nětkotru khwilu. Nadobo pak něchto w nim pschemèni, wón sta žo j khutnym a dunyblowatym cžłowjekom; žorty sjubichu žo j jeho hutu, a wjerch dyrbjesche žo nětko žam prózowacz, žiwojeho dżerżela na wjesele mysle pschinjesc.

S pschežwyčženjom, so mohło jeho dżěło na druhe knje pschinjesc, da wjerch Lorenzej wjetschi nadawk. dyrbjesche nowu kapału, kotraž bě pschi brjoły rěki Arus ałała, j wobrasanni po žamnych mysłach wudełcz.

Lorenzo dżěłasche j wohnjoun. Wot sažneho ranja hacz o nozy wosta wón sacžinjeny w kapale, a wotewdże-li, a žebi durjazy kluczż žobu. To tohodła, so by žwój skutk halle potom druhim pokazał, hdyž je skónczeny.

Jónu sta žo nětko, so njepschindże Lorenzo polne tři ny i zyrkwje. Snjemèrowani běžachu k wjerchej, so bychu jemu prajili, so drje je žo mischtrej dyrbjało něschto swadżicz.

Wjerch khwatasche nětko žam do zyrkwje, a dokelž jemu na namołwjenje nichtó njewotewri, da wón durje sebetamacz a sajtupi.

Schtož tu wuhlada, słoudż jeho najwjetsche spodźiwanje. Wschě sczeny bjes wuwiwacza běchu j wobrasami jeneje a teje samete jónikeje postawy pschikryte: jandżelio

„Rosaura Montalboni! Sstyjch wuzjud, sa kotryž je žo jud rošudźił:

Na czaż žiwjenja masch w jasnje sawrjena wostacz a wot jhytnych khłostanjow dżěłena bycz. So njeby pak j twojim wobliczom straznikow abo jich pschedstajenych sawjedła, dyrbjsch hacz do twojeje žmjercže tute kukleńki nošacz."

Skłednyschtej liży Rosaury, jako jej wužjud wosjewidchu? Tschepotajsche jeje rjane mjeswocžo? Ssmjertna hlowa wosta sdrjewjena a bjes pohiba kaž do techo.

*

Po wóžemaczizetym knjeżerjowje Ferdinand Medici mmrje; j jeho naslědnikom běsche Cosimo III. Jako pschińdże na tron, pschewjedże wón ja khłostanjow amnestiju.

Wjez žudnikow běsche nětko, nastupaze aktu pschehladacz a tóże pschestupnje dokładnje jwěsczicz. Pschi tutom dżěle namakachu w jasnje žónsku, kotrejž wina běsche w tym wobstała, so bě była pschcerjana. Sašudźena běsche k jastwu na czaż žiwjenja a k noschenju kukleńki w podobje žmjertneje hlowy.

Jako běchu jej kukleńku wotewjali, wuhladachu hróżbne, dospołnje błędne a storhane mjeswocžo, mjeswocžo, kotrejž runasche žo dospołnje kuklcžy, j kotrejž bě było pschikryte.

Běsche to mjeswocžo Rosaury Montalboni, kotruž běchu psched mnoho, mnoho lětami k žurowemu khłostanju sašudźili — niz nękajkeho słóstnistwa dla, ale dla jeje wulkeje rjanoscze.

Jkž.

Po krótkej přestawcy słyšimy nowši čas. Nicodé a Graener stej drje wobej zastupnikaj nowonĕmskeje strony, kotraž so dźensa zhromadźi wokoło Richarda Straußa. Móžte pak zo su *Nicodejowe składby z wjetšeho dźěła* (symfoniske variacije, wěste komorne składby) hižo klučno w instrumentaciji zbližnjone, zjewja so pola Graenera wulki tworjacy talent. Charakteristiske je za njeho, zo je so w nowšim času wot stilu nowoje romantiki bóle wotwobroćił a zo kročeli nětko w klasiskich kročelach.

Nicodejowa „bajka" a „na kraju", kotryž zasłyšimy, dopominaju po formije znajunjeńša na Robert Schumannowe „Dźĕćace kuski". Wuznamjenja so z jasnoseča formy, pĕkun melodiku a rhythmiku. Dirigent wuzběhny wšo, štož bě trĕbne.

Wjetši začišć zawostaji Graenerowa Suita za *komorny orchester*: „Tulawa w Sansonci". Tuta składba sluša do najwuspĕšnišich komornych składbow našeho časa. Mištrscy je tworjeny dialog mjez tulawu a orchestrom. (Part tulawy duje jara dostojnje Hendrich Walder.)

Oswin Jäpel a Jurij Wondruška staj štwórtk we sŕšnjej zjawnosći dopokazałoj swoju hudźbnu dostojnosć. Bohaty přiklesk, kwĕtki a štož bě najrjeńše, polna wobsadźena žurla, mytowachu jim jeju prócu.

-n-

Skónčnje dyrbiš so zmužić

(Wobraz je wšěm.)

Mój jejdrko, to njeje čěi tak jomora wĕz, kaž jej wĕchtókalić přichodźaja, hdyž maješ tajku rjanu a pĕknu njewjestu. Skónčnje dyrbješ ho tola hmužić a k starschimaj hić a jeju wo nju prošyć. Schtóž je přĕtrał, wě hišćeje, kak čĕžki, hórki puć to bě. Přeco sajo wotstorkowanje je sa starcho Fruzu, wobrĕć loskočiwu wĕz tola njemóžesch, přichi najlĕpšeje woli nic.

Druhdy wschak na hmuška, jo wĕzku khwilku wotstorčišch, hdyž ł bojoščju čěi nosy klepotatej a thalowy tschepotoja. Druhdy ho přichipaduje wĕzka na nĕkajke waschnje wołóžuje.

„Na proschť, mój přichichodny hmo!" storeči Pječakez Gusta krumuschnu njedźelu přichi „schwigrkwaßu", hižo thĕtro storhnjeny, ł Pawlom, kiž ł druhimi khadleni blisko steji a jej też jedyn popschehe. „Na stronje, mój přichichodny hmo!"

A nĕkajke pjeć njemóžesch wobjima Gusta „swojeho" Pawla, so jemu hrjebja pikozeja. Kaž dźĕn ho to druhdy stawa, ldyž hu hlóčežti polne a jatyk ho rospuschčešť.

„Haj Pawlo, ty dóstanjeich moju holzu a žadyn druhi! Tajki patentny „schwigrhyn" kaž ty a tajki patentny „schwigrman" kaž ja, tej so jedyn druhemu přichhodźiłaj. Hurra Landom, bych najradšicho saspĕwał, nĕ, hlawa krumuschi! Njeje čěi [illegible] Pawlo? Nó, to jej myślu! Dyrbješ pak nĕschto ras přichiňeć, ro'emilch. Hlaj, tu w korčmje njeje nicžo hantlske. To dyrbi ho swoje waschnje a prawo mĕcź, błyschich! Daj mi ruku na to, so hmój w tym přchesženaj. Ty dobročina [illegible] ł Pawlom hanzej jenu bleschk wupróbujeć. Hdyž mój rjanaj hromadźe dźeržitej, dha to žony nicžo přchećiwo temu njeimućnja. To je kaž swojatok a hamjeń!"

Nó hlejće, ł tym ho [illegible] ł hamjeń kontrolu! Kak derje, so bě wĕzku trochu wotstorčił. Sa twojeń ho stajł na nohy a nóhtnje ł [illegible] lobej najlubschej. Dźenha chze wo twojej wĕzy ras dokładnje rĕčeć, ma hišćeje kuražu wot krumuschnje rjanosće.

Tola wostudźe ho přchichodny nan napschećzo njemu sadźeržuje. To Pječakez Guster wot krumuschi njeje! Najradšicho by Pawok próch [illegible] ł cichtwł. Je jej myślił, to tomuj přchipadi přchi „schenkwaßu" je wĕzku hlĕbschił a wšitko mókł riez w buttje a so wschó dalsche pamo wot ho srjaduje. Sorje [illegible] Pawlo tak, kaž je jej to přchedstajał, runje tak [illegible] hodi na lawzy a wutroba je jemu do hłolowow jajča. Sa ho jemu, kaž by jako rekrut přched generalom stał. To je wschó druhe, hač tomuj matrabitu. Kortinow a cžuženy Pječakez Gusta na krumuschnej [illegible] Nad tajki tujes žadny rabe sda so hyeć abo [illegible] kotremuž hwoju wutrobu [illegible] wejrećí kaž lóčka [illegible]

Skónčnje, hdyž krumusch na rĕź přchinjeje a mać žwari so je ho Gusta jenu [illegible] „schwigrkwaßu" tlóčił a kusk hluboka do schklesiay pohladał, doda Pawol, so je ho jemu tež ktoro tak ichło, jo to dźĕn je krumuscha. „Nó hat, njechamy wospjet wo tej wĕzy rĕčeć, mĕnju takle wo — — wo — — hač hmuhr ł waschim druhim rynom hneś?"

Bohu hjakowano, nĕtko bě won a hyrnjeć zyły žwĕt rosbuchnył, je wschitko jene.

Nanowe hamtske mjeiwacy dyrbjeli wiśiće! Tak ł dorje njeje, hwoju jenitku dźowku wudać a ju jenemu trucže šlubić.

„Haj wschak, dyrbiješ wĕzieć, kak hromadź šiejitej," mĕnješe mać. „Hač mołoj ho teš wumrawdźe rad."

„Schtoha maš pschech ł twojim „ho rady mĕć," žona! Hłowna wĕc wschak je, hač Pawok wumrawdźe hpramje a hjamje mĕni. To jej tola njemyślł, mój starh bratře, kaž nasch [illegible] hlichi, to hišćeje teš je druhimi holzami njeje cžinich, njemyślł ńej tola, so to tak dale wónoże. Pak ho k nasch Hanzy wuhwajeschi abo nia. Sa funtu ju njedamy mĕć. A kaž hy ho dyrbjał wuprajić, so cži w [illegible] nasch Hanzej dźe. Wĕch, Pawlo, to jara rjenje wot tebje njeje, to chzu cži njewotnajeny do huby riez. To tuožo jenož tak bledža? Nó, chzu ho nasdźeć! Sšo mĕ so budźetej ju wosožicho hromadźe dóstać, ale hač dotal chzu hišćeje žam khwilku hospodarić, to cži hnuhom praju! Móžetaj w božim mjenje na najsłut bydlić, njetrjebataj žadyn podtuhy pjenjes płacžić, to wschak ho šemo rosumi.

Pomhane wamaj budźe! Ssy wschak zyle schwarny thabla, tak dołho hač cže hnajn, ale na wjeczor ł dźĕła domoj pschinć, nosy pod blido tnknješ, abo ł hlupym motorištim kolešom po šwĕcže wokoło karkować, ł teho niczo njebudźe! Ale płacžišch swój porjadny podružny pjenjes, to abo tamne! S dobrym wschitko pódźe, je mi jasne. Jeli pak jej myślitaj, jeuež ho woženić a na thóhy storeho ho žiwić a dźeń wotkonja po mnoho a butru, po khlĕb a bĕrny a druhe khodźić a jej hamowólnje do hyteje wole bać a sahy bać, nĕ, mój luby, ł teho niczo njebudźe, to hnuhom swopuškha to wĕch!"

Mój božičko, Hanka ho jedyn ras po druhim sacžerwjenja, hdyž nan jemu taiku epistlu cžita. Schtoha dyrbi jej Pawok jenož myślić?

Pawol? Wumrawdźe wĕrnje, schto mohł k temu rjez. To je cži cžuženy rozdĕł mješ nanom pschi „schenkwaßu" a mješ nanom w hamcželi.

„Haj, haj, to jenu tak splóschnjeje njehladataj. Lĕpje je, so hnuhom frotnumlinje se žobu porečžimy. Pischkadźtaj jej derje! A jeli jej myślitaj a so nadźijetaj, so mohło tak hić, a cžemu też nic, niuam niczo napschećzo temu a mać wĕtcži jej cži [illegible] cžanu dyrbi ho ł młodymi ludźimi wokwerjenje rĕčeć, jej myślu, so móža le starymi ješerba hrać.

Sso ślubić? Njepschindźe mi ł turym „[illegible] To pola Szerbow móda njeje, mój ł maćerju so [illegible] dale ślubiłoj njejsmój a tola smój so trydnyloj. Sej tola potom jenož nĕmšte thartki. A tajke ludy bladý nochzu mĕć! Kupitaj jej mjeńcžo njerschećzeńs schtoh też stare herbske waschnje njeje, a tykntaj jej na porty. Kusk rjaneho kwaša wamaj hižom wu tuju, kaž to nĕtcžischi cžoh dowola. Ale to chzu cži wĕdomnjo rjez, Pawlo, jeli cži bóle wo moju kiuwu cžinicz je, hač wo [illegible] rasčo hrótaj cži ł tym nĕkak porokowacz, hewak by hižom wo mje došwacžił. To na žadyn pad nochzu, so dyrbjała naschej jenicžki dźowcžicžny plchichodnje hubjenje hić Potajkim pschi tym wostanje, to chzech ju sjawnje ł sprawnje mĕć? Nó, tak je prawje, dha smój pschesposnaj! Haj, Pawlo, tuž ju dóstanjeschi!

Wyruješ tehdom krumuschu hwojoho wuhrodźenoho hiu na wobjimał, tehdyla njeskmĕ wĕzka pschi Gratrowizo hić. Nescheschek dyrbi pschi nastĕm być!"

Tak to nĕtko je. Pola druhich je tak: Du ł cžežkim wutrobu do domu, hdyž chzedźa ho sa dźowcžičtu naprašchowacz a du wjeselo domoj, kaž Handrij w jeze, so je wĕz wotbyta. Pola Pawoka je runje nawopak. We wjeselej myślli pschinźe, dokaľ wĕdźesche, so [illegible]

Wo mužu, kiž chcyše doma hospodarstwo wobstarać.

Běše raz muž, tón bě stajnje wobožny a hněwny a žona jemu ženje dosć nadźĕłać njemóžeše. Jónu wječor na wotawje přińdże tež dom a bórkotaše a swarješe a želeše, zo bě žałostnje připoskać. „Ach, luby mužo, njebudź tola tajki zły", rjekny žona. „Hdyž so ći chce, móžemoj jutře dźĕło změnić. Ja pónđu ze syckami na łuku a ty móžeš doma hospodarstwo wobstarać." Mužej to běše prawje.

Nazajtra wza žona kosu a dźĕše ze syckami won na łuku, zo by trawu sykla. Muž dyrbješe doma hospodarić. Najprjedy chcyše butru dźĕłać; hdyž pak bě khwilku podźĕłał, chcyše so jemu pić, dźĕše do pincy, zo by sej karan piwa natočił. Hdyž runje pří tym běše, słyšeše, zo je proso do jstwy so zabĕžało. Skok z čopom w rucy horje cĕri, zo proso njeby butrobas powaliło.

Hdyž pak widźeše, zo bě proso hižo butrobas powaliło a hižo smjetanu lizaše, kiž po špundowanju běžeše, rozlobi so tak jara, zo na piwo pozaby a njemdry za prosećom hanješe. Při durjach jo doščahny a jo tak z wotmachom kopny, zo hnydom na městnje ležo wosta. Nĕtko hakle so dopomni, zo tola přecy hišće z čopom w rucy wokoło hanja; hdyž pak zasy do pincy přińdże, bě piwo dawno hižo zwuběžało.

Nĕtko dźĕše muž do mlokowoje pincy a namaka tam hišće telko smjetany, zo móžeše butrobas hišće raz pjelnić. Nĕtko znowa započa butru dźĕłać, přetož butru chcyže tola k wobjedu měć. Hdyž bě tak khwilku podźĕłał, přepadże jemu, zo kruwa hišće w hródźi steješe a zo njebě jej hišće ani sypał ani ju napojał, hačrunjež bě hižo dosć pozdźe. Dokelž pak bě hižo přepozdźe k tomu, pasć ju za hunami, chcyše ju horje na tŕěchu dowjesć. Khĕžka mjenujcy měješe dornowu tŕěchu a na tej rjana wysoka trawa rosćeše. Khĕžka steješe blizko nahleje hórki a tak měješe za to, zo trjeba jenož desku z hórki na tŕěchu położić a po njej kruwu zlohka na tŕěchu dowjesć. Butrobas wšak njechaše sam wostajić, přetož jeho mały hólčk po špundowanju łažeše; tón mohł jón zlohka powalić. Muž wza nĕtko butrobas na khribjet a dźĕše won, najprjedy wšak chcyše kruwje hišće pić dać. Wza tohodla bow, zo by wodu ze studnje zwućahnył, hdyž pak so nad studźeń skhili, wubĕža smjetana jemu z butrobasa po šiji do studnje.

Bě hižo nimale připołdnjo. Butru hišće nadźĕłał njebě, tuž chcyše hejduš nawarić a tohodla kotoł z wodu na wóhniščo powĕsny. Hdyž pak bě tole dokonjał, přińdże jemu na mysle, zo mohła kruwa z tŕěchi padnyć a sej klibory złamać a šiju zwinyć. Wón potajkim na tŕěchu zlĕze, zo by kruwu přiwjazał. Kónčk powjaza puški potom přez wuheń dele a sej jón sam k nozy přiwjaza, přetož woda hižo so warješe a wón dyrbješe hejduš mĕšeć. Mjez tym pak kruwa tola z tŕěchi padże a muža z powjazom do wuhnja horje sćahny. To wón nĕtko tam kruče wisaše a kruwa zasy wonka wisaše po muri a njemóžeše ani horje ani dele.

Žona bě hižo dołho na to čakała, zo muž ju k wobjedej domoj zwoła, ale přecy podarmo. Skónčnje jej to tola předołho traješe a wona sama domoj dźĕše. Hdyž widźeše kruwu tam wisać, přerubny powjaz z kosu. Nĕtko muž po wuhnju dele padże a hdyž žona přińdże do jstwy, steješe wón na hłowje w hejduši.

Šwedska ludowa bajka.

Kruwarjowa skórźba.

Haj, haj! Kruwař ma so hněwać,
Pak na skót, pak na ludźi,
Zrudny kĕrluš móhł wón spĕwać
Z husarjom pod wjerbami:
„Swjatk a pjatk we kwakuli
Słuša k naju kermuši."

Swjatk a pjatk njej' woteńdźenja,
Ach, kak je też pola nas;
Přińdże žane přeprošenje
Na kermušu abo kwas,
To sej kóždy hubu drje:
„Hólče, to nĕtk njepóndźe!"

Kruwař, husař z cyła w swĕći
Ma też wjele winy njesć;
Wot najwjetšich hač do dźĕći
Wuživaitaj słabu česć;
Cyły dom jej pohanja:
To je jeju kermuša!

Bohot pohonč je tón prĕni,
Wotroček pornjo njemu dźe,
Srĕnk a třećak też njej' lĕni,
Kóždy nĕšto ćwiluje;
Dźowka, srĕnca, hospoza
Dźĕła hakle nadawa.

Telko knježich, kaž so znaje,
To njej' kaž by kozy hnał,
A hdyž mróčel dešćik saje,
Zasy dom so pórkotał,
Telko knježich wyše so:
To njej' žane powrjestło!

Ale bratřa, to b'dźe hinak,
Spokojće so přichoda.
Přińdźe-li snĕh na Mĕrčina:
Naša pšenca zakćéwa;
Potom — dyrbjeli też lĕsć,
Přińdźe k nam tón tykanc jĕsć!

Handrij Zejleť.

Skhowanka.

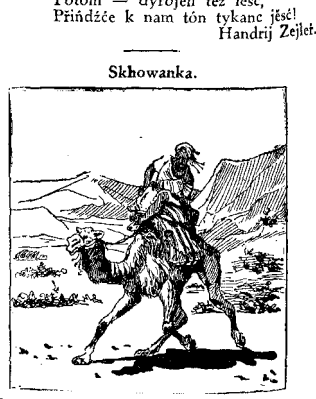

Hdźe je law, kiž na jězdneho łaka?

Wupytanje poslednjeje skhowanki.

Wobroć wobraz. Dufnik so namaka na swĕtlej muri zady stołpa.

ſ pſchihodnu nanom na cajsk ſtſeźnjnaj a poraźony dźiśe tomoj, gyźe mjedowśki njeśba po ſtary byeź. Ńa, ſnamnieńſcha je koſtkeźiwa wěź nětko do porjada. Stónźnje bě ſaſu gyźe „gemütlich“. To wſchak wſcho pódźe, Pawło, wſchako ſteń ſtrowy a ſwjeſeły njebjerjeſch!

Cyrkwinske powěsće

22. njedźela po swj. Trojicy, 23. winowca 1932.

Z Budyšina.

Prědowańske teksty: a) 1. Sam. 3, 11—13. b) Luk. 7, 36—50. c) 1. Tim. 1, 18—19.

W Pětrowskej cyrkwi ma farař Siegemund rano ½8 hodź. prědowanje a dop. ¾12 hodź. dźěćikemšenje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma farař Berg rano we 8 hodź. spowědź a Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. farař Große prědowanje a w 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 3 hodź. ma farař Paul kŕěenja a wječor w 6 hodź. prědowanje.

Zběrka za hodowne wobradźenje najkhudšim wosadnym.

Póndźelu pop. w 3 hodź. konferenca duchownych: Wyšši stud. direktor šulski rada Eisenschmidt přednošuje wo synodalnych prašenjach. — Póndźelu wječor ½9 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi wopomnjeńska swjatočnosć za Gustava Adolfa. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć we evang. towaršownji na Hornčerskej hasy. — Srjedu wječor w 6 hodź. delni wotrjad kola evang. šulerkow w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma sup. Fröhlich bibliski wječor w Tuchoŕskej cyrkwi. — Štwórtk pop. ¼4 hodź. zeńdźe so evang. šićowe towaŕstwo we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy 19. — Štwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kŕiža we evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. Přednošk změje generalny sekretar Veer.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor ½9 hodź. młodostny a hłowny wotrjad. Přednošk fararja Große: „Začińće wo Herrnhutskim swjedźenju“.

Wumrěli: 13. oktobra: Bjedrich Eduard Römer, hornčerski čestny wyšši mišter, 77 lět 7 měs. — 14. oktobra: Korla Julius Ota Hahn, malorentnaŕ, 80 lět 7 měs. — Jan Hermann Eichler, inspektor namjezneje policije na wusł., 87 lět 10 měs. — 17. okt.: Werner Heinz Hermann, konditorski wučobnik, 18 lět 1 měs. (wumrěł tu, přewjezeny do Cunersdorfa pola Annaberga). — Arnošt Hermann Mikela, kriminalny komisar, 43 lět 7 měs. — 19. okt.: Emilia Wilhelmina Münchowa rodź. Pilcec, privata, wudowa po wobsedźerju fabriki z Gersdorfa pola Kamjenicy, 89 lět 7 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Drježdźan).

Swjatočne pokhowanje wjesnjanosty Mikławša Henčla z Kozarc

Khróšćicy, 20. winowca 1932.

Z njesmilnej ruku přima smjerć do wjesneje swójby a je sej w běhu krótkeju lětow třeći wopor wužadała. Dźowcy w kčějatych lětach žiwjeńskich dźěstej přezahe puć wšeje časnosće a nětko rubi smjertny jandźel starosćiweho, njespróśniweho nana, wjesnjanostu Mikławša Henčla, w starobje 56 lět. Skhorjewši na pluca bě so we Worklečanskej khorowni trochu wulčkował a tutu khorosć přetrał. Tola při słabej wutrobje zaja jeho Boża ručka a tak wudycha zańdźenu njedźelu swoju njesmjertnu dušu. Štwórtk bu na Khróšćanskim kčrchowje swjatočnje pokhowany. *Samo na dźělawym dnju, běchu so njeličomne syły* žarowacych z blizka a z daloka zešle, zo bychu drohemu wjesnjanej, přećelej a towaŕšej posledniu česć wopokazali. Tuto bohate wobdźělenje bě z njetajenym dopokazom, kelko lubosće a česćownosće bě sej njebóčički dla swojeho měrneho a přećelneho wašnja, swojeho sprawneho, nadobneho a njesebičneho zmyslenja wšudźom nadobył. Mjez žarowacymi widźachmy hamtskeho hejtmana dra. Zobela, mnohich měšćanostow a zastupnikow gmejnow, spěwne towaŕstwo „Jednotu“, w kotrymž bě lěta dołho pokładnik a sobustaw předsydstwa, dale Jasčansku „Katolsku Bjesadu“ a Khróšćanske wojeńske towaŕstwo, wšitke tři z khorhojemi. „Jednota“ zaspěwa jemu poslednje harmoniske Božemje do rowa. Dokelž bě zemrěty tež w swětowej wójny wučahnył, počesći jeho třělny wotrjad wojeńskeho towaŕstwa z třojim wutrělom nad rowom. Pohrjebne swjatočnosće nawjedowaše k. kapłan Handrik z podpjeru k. fararja Mića a za skhorjeneho *kantora wukonjoše službu k. šulski nawjednik* Lipič. Też serbske studentstwo bě swojich zastupnikow pósłało, hdyž tola syn zemrěteho, k. stud. phil. Jurij Henčl bě z předsydu zwjazka a so tuklivilu w Davosu lěkuje a wot tam na pohrjeb bě přišeł. Z pobožnym pačerjom a z hruzlikom zemje rozžohnowachmy so z drohim přećelom, kotrehož wopomnjeće nam njezachodne zwostanje. Wo lubeho zemrěteho žaruju *mandźelska* a syn, bratraj a druzy přiwuzni, žaruje gmejna wo swojeho dołholětneho wjesnjanostu, kiž je na wšě 17 lět swědomiće jeje należnosće nawjedował, žaruja towaŕstwa, kotrymž bě ze swěrnym sobustawom, žaruja wšelake zawěsćeńske wustawy, kotrež je *pódła swojeho mnoheho dźěła* też hišće zastarał, žaruje serbski lud, kiž je z nim zhubił přeswědčeneho narodowca. A nětko je pokhowany mjeze swojimaj dźowkomaj, kotrejuž je přezahe sćěhował do wěčnosće. Njech je jemu ródna zemja lohkaŕ

Hospodarski rozhlad

Sobotu 22. winowca 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,28	100 čěskosł. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	81,29	100 franc. frankow	16,54

Bursy sastupichu k pjećećelnym wuměnjenjam do wčerawšeho **wikowanja**. Kurzy akcijow so njezměnichu, posłužicho trochu jeźlabnychu. Rentowe a dołhe listy měnjachu wjsokełake kurzy.

Produktowe wiki w Barlinje jewjachu wčera wjazy žiwjenja hač dotal. Pichi tak sniženych płaćiznach młyny sferje kupowachu. Płaćiźny za pšenicu a rožku jso w hotowym formje hišće njeznjenichu, tola w termijowym wikowanju běchu trochu sćrudzene. Najmjeńši a naležni jećmjeń pječedawachu wo 10 pj. po zentnarju tuńšcho. Na Drježdźanskich wikach pšenica a rožka pomjeńšowaštej wo 20 pj. po zentnarju hłowniščej.

Wčera płaćeśche zentnaŕ w Barlinje:

Pšeńcy 9,80—9,90 hr. (9,95—10,05 hr.),
rožki 7,70—7,80 hr. (7,80—7,90 hr.),
naležnjeho jećmjenja 8,65—9,15 hr. (9,75 hač 9,25 hr.),
najmjeńšeho jećmjenja 8,25—8,60 hr. (8,9[illegible] hač 8,70 hr.),
wowsa 6,70—6,90 hr. (6,70—6,95 hr.),

w termijowym wikowanju:

pšenicy:
za oktober: 10,42½ hr. (10,62½—10,63¾ hr.),
za dezember: 10,32½—10,35 hr. (10,61¼ hač 10,62½ hr.),
za měrc: 10,42½—10,43¾ hr. (10,80 hr.),

rožki:
za oktober: — (8,22½—8,25 hr.),
za dezember: 8,07½ hr. (8,25—8,27½ hr.),
za měrc: 8,21¼ hr. (8,42½ hr.),

wowsa:
za oktober: 7,15 hr.,
za dezember: 6,87[illegible] hr. (7,12½ hr.),
za měrc: 7,10 hr. (7,30 hr.),

w Drježdźanach:

pšenica 9,60—9,85 hr. (9,80—10,05 hr.),
rožki 7,55—7,80 hr. (7,75—8 hr.),
jećmjenja naležnjeho 9,[illegible]0 hr.),
jećmjenja najmjeńšeho 7,70—8,50 hr.),
wowsa 6,60—6,90 hr.,

Pšeńca 9,50—9,70 hr. (9,60—9,80 hr.), płaćicha 9,20 hr. (8,85—9,25 hr.), rožka 7,60 hr. (7,70 hr.), a płaćicha 7,20—7,40 hr. (7,30—7,50 hr.), jećmjeń naležni 8,25—8,75 hr., wowš 5,80—6,20 hr.

Butra 2,20—2,80 hr. (2,40—2,80 hr.), jeja 8—12 pj. (8—11 pj.), běrny 1,60—1,80 hr.

Płaćiźny w spinjach su płaćiźnu tydźeńskich wikow. Hdyž pak kan. naprawnjene njejsu, so njewěsćemjenišu.

Wiki šandźenym ichtwórčk w Hoſchcrowje.

Pšenica 9,50—9,60 hr. (9,50—9,60 hr.), *rožka* 7,50 hač 7,60 hr. (7,50—7,80 hr.), jećmjeń naležni 8,25 hr., hač 8,75 hr., najmjeńši 7,40—7,60 hr., wowš 6,25 hr. hač 6,35 hr. (6,30—6,50 hr.), běrny zentnaŕ 2,25 hač 2,50 hr. (2—2,50 hr.), po[illegible] 3—4 pj., hymo 2,30 hr. hač 2,50 hr.), [illegible] 1,40 hr., [illegible] 1,40—1,80 hr., [illegible] 1,80—2,30 hr.

Prosata 8—15 hr., běhaŕi 17—24 hr., šaŕlaŋe hušy 80—90 pj. (75—85 pj.).

Butra 60—70 pj. (65—75 pj.), jeja 10—12 hr. (8 hač 9 pj.

[illegible]:

w **Ptačezach** w hoſcenju pčhiw we 1 hodź.: Krowa, rólny wóz, nowe wulkowowanje kuchiny.

Kubło na pječedań w Delnja-Wujezdźanskej wokolicy. Je 130 jutrow wolle (40—50 jutrow połow a połow a [illegible] 80 jutrow [illegible]. Wobdźelenje mějšo Mata Kunze, Grunau i. Nječanska.

Płaćizny ręznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

21. oktobra 1932. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach. Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 802.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 8 lět	29—30
Młode mjasne, njewukormjene, staršе wukormjene	26—28
Mjenje wukormjene młode, derje picowane staršе	24—25
Mjenje picowane wšěch starobow	20—23

Byki: 511.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	28—29
Połnomjasne, młódše	26—27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane staršе	22—25
Spatne	19—21

Jałojcy a kruwy: 952

Połnomjasne wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	24—25
Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	20—23
Staršе wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—16
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 1321

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	45—52
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	34—46
Spatne (4.)	20—28

Wowcy: 5241.

Młódše a staršе wukormjene (1. družina	26—27
Staršе wukormjene (2.)	34—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	31—33

Nowanje 8120

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět staro	45—46
Wukormjene	43—45
Mjasne	40—44
Spatne	39—41
Rancy a kundrcy	36—39

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symjo po tunu abo 1000 kg, newak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 10.	20. 10.		21. 10.	20. 10.
Pšenica	196-198	196 198	hnuwa	—	—
rožka	154-156	154 156	woka	17,0-20,0	17, -20,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jećmjeń wowsa	173-183	175-185	žołte łupiny	—	—
	134-138	134-138	seradella	—	—
kukurica	—	—	rana. wosušk	—	—
pšenč. muka	4,5-28,0	24,5-28,0	hany wómšk	10,30	10,3-10,5
ržana mukа	0,0-22,5	20,0-22,0	such.truhanč	—	—
pš. wotruby	4,20 9,6	25- 60	hrni. krušk	—	—
ržane „	4,30-8,75	8,4 -8,8	syno, 50 kg	1,90-2,2	-,00-2,35
raps	—	—	ržana słoma	0,61-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor.	22,0-26,0	22,0-26,0	pšenč. „	0,45-0,8	0,4 - 0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,45-0,6	0,45-0,60

Drježdźanska burza 21. 10.,

Pšenica 76 kg	192-197	*běrniaze kruški*	—
rožka, 70 kg	151-156	pšenč. wotruby	8 80 9,10
naležni jećmjeń	180-194	ržane wotruby	9,90 10,20
nazymsk. jećmjeń	—	pšenična muka	37 00 39,00
wows	132-138	ržana muka	25,00-26,00
šerwjeny dźećeł	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9 20 9 40	cokrowe truh.	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

22. oktobra 1932 po hamtskim [illegible]

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40
Ćelace mjaso	1 „	1,40
Skopjace mjaso	1 „	1,60
Swinjace mjaso	1 „	1,40
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,60
Pšeńčna muka	1 „	0,44
Ržana muka	1 „	—
Chlěb	1 „	0,35
Jědźne běrny, nowe	1 „	0,05
Rajs	1 „	0,32
Hróch	1 „	0,40
Soki	1 „	0,40
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	0,90
Sušeny połc	1 „	1,60
Dobre mloko	1 lit.	0,22
Jědźna butra	1 kg	2,40
Jeja	štuka	—
Jědźne buny	1 kg	0,40
Cokor drobny	1 „	0,75
Petrolej	1 „	—
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—
Brunicowe briketty	1 „	—

Wiene płaćizny w Budyšinje.

22. oktobra 1932

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca,	50 kilo	9,20	9,50
Rožka	50 „	7,80	7,60
Jećmjeń	50 „	8,00	9,00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6,25	6,50
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 „	1,70	1,90
(Wuwožna twora dróžša)			
Syno	50 „	2,00	2,20
Sloma z maš. młóć. pras.	50 „	0,60	0,80
„ „ „ k zast.	50 „	1,30	1,60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	16,50
Ržana muka 60%	50 „	—	13,00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5,50
Ržane wotruby	50 „	—	5,50
Butra	1 „	2,40	2,80
Jeja	1 štk.	—	0,10
Husatka	1 štk.	—	—
Prosata 898 štuk	1 štk.	6,00	13,00

Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Bělšecz.** Schtwórtk wjeczor wotmě[illegible]cznej ho w Elliz hoſcenju ſhromadźiſna wjeſnjanow a poſpjedźenje gmejnſtich jaſtupnikow. Rěčeſche ho wo powyſchenju wobdźelſtcho dawka na 500 proz. Pjchiſa ho namjet, ſ kotrymž ho wobdźelſtili dawk jako tajſi dozyła wotpokłaſuje. Wjeſnjanoſta wojſewi, ſo na morjenje pjzmoweje ſchźurti 1 hr. myta ſyda a ſo je ſtuſchi gmejnſti ſad 58,30 hr. wunjeſł. Pjchijſamknu ho ſhromadźiſna wjeſnjanow. Jednaſche ho wo gmejnſtich wólbach. Njepjchija ho namjetowana jednotna liſtina. Tohodla maju ho w naſchej wſy gmejnſtu jaſtupnizy wolić.

S **Butcz.** Schtwórtk wjeczor wotmě ho w Stangez hoſcenju ſhromadźiſna wjeſnjanow. Sadźeraſche ho wobjeſe ſ wólbu gmejnſtich ſaſtupnikow. Wjeſnjanoſta Kiſſ bjger ſhromadźiſnu nawjedowaſche. Shromadźiſna ho je 31 głosami pjchećiwo 7 hłoſom roſſudźi, ſo ma ho jednotna liſtina ſ dotalnymi njemami jeſtajeć. — Wobydleſtſi dawk ſa Butcz je komiſſe hejtmanſtwo na 500 proz. poſłaſiło.

Ze Serbow

— **Wšelakorakne dźiwadło.** Dźensa sobotu 1/49 hodź. sarjaduje so na wjelikotronke pśechoze ludowe pśechodstajenje po małych kłaćźinach, kraje so wobłubjena operata „Hajnkej Khrystka". Depschinske kartki sa tuto pśechodstajenje njeplacja. Doporuczuje so, so by sebi tójšdy z cźasom kartli wobstarał sa tuto pśechodstajenje. Njedźelu popołdnju w 4 hodź. je basniczkowe pśechodstajenje sa dźśći. Snote Winske basniczkowe dźiwadło posliczi jónkrocźnu hóstnu hru „Kuslaŕ Schludrikaks pichi tśerlorskich dworje". Płacźiny su zyle niske a wucźinjeja 20, 30, 40,60, 80 a 100 pj. Njedźelu wieczor pśechodstaji so Alfred Borchert z njeskóncznije komiskim tryskom. Pod jeho reżiju śmeje „Wćrny Jakub" wjeseke horjeslacze a rukuje so połtśeźa hodźiny śmjeza. Wschón personal cźinohry sobukukuje Tuto pśechodstajenje so pondźelu wospjetuje.

— **Se struchtohru w Źitawskich horach,** kiž so w nozy k 8. auguśtej 1932 sta, jabra so dźensa sobotu wot 9 hodźin popołdnja Budyski kawniski sud w jednanju pśeceźiwo 24lětnemu schewzej Richardej Cźornatej z Budyschina, kiž je wobsłokrzeny, so je holzu z jeje dowolnosću morił. 12. auguśta 1932 popołdnju bźeše hribaŕ w prósdsenźu pśchi Luśnym kamjenju pśchi Hornczerskej horje z mantlom pśchikryte źónsle cźeło namakał z tśełnej ranu w lewym spanju. W morwej bźechu 21lětnu Puschmannez z Budyschina spóznali. Wušledźi so bórzy, so bźeše wona 6. auguśta z Cźornakom do Źitawy jeła. Cźornak bźeše so 8. aug. sam do Budyschina wrócźił a so dwe nozy w schrebaŕskej jahrodze swojeju starscheju thował. 13. auguśta bźeše jeho policija potom w starschiskim bydlenju sajała. Won bźeše prajił, so je Puschmannez na jeje stajne żadanje satśełił. Wušud so hischcze dźensa wocźakuje.

— **Anny Cuństorp śpiewa w Pětrowskej zyrkwi.** Pśichodny wjetśichi zyrkwinski konzert stanje so se zobusłukowanjom tuteje po zyłej Nimskej sławneje zyrkwinskeje śpiwarki wumełśiwowniśim podawkom prénjeje rjadownje. Konzert wotmeje so pondźelu 24. oktobra wjeczor 1/49 hodź. a je wuplěny jako wopomnimanśa zwjatoczesnosć sa Gustawa Adolfa Fischcze zobusłukłuja konzertny mišchtr Hermann Cypke (fole-hušle) a hušleŕski kwartet. Jnkwizinski a komorny chór, kotrajž staj wobaj hižom wospjet do radia śpiwałoj a kotrychž khwanosć su też wulkomnoschźanske nowiny khwalobnje wuzdełale, śpiewataj dwójnochórowe składby Praetorija, Schütza a Bacha. Kartli, kiž su pola firmy Guder a Co. na Seminarskej haśy 8 dopredka dostaś, so hižom žiwje pśechodawaju. Śpiwa so i pischczeloweho chóra. Kśetyzna łódź zyrkwje je cźiłowana. Program płaci jako sastupny liścźik. Mesina placza 1 hr., 50 pj. a 20 pj. (njesaślužerjo, maloreutnarjo, schulerjo). Sobustawy towaŕstwa k pśetowanju zyrkwineje hudźby dostanu na wobkmaj mestnomaj 50 proz. lisnjena (wotrśk 1 wotedacź).

— **Nowaj radiowaj sćelałaj Lipsk a Frankfurt sapocznjetaj dźełacź.** Po bjespórocznym dowupruhowanju dźełanja nowego Lipcźanskeho radiowego wulkosćelała, sćelał na dotalnej Frankfurtskej žolmje 770 kHz (389,6 m.) 28. oktobra z dujowym programom sapocźejo, do dźełа stupi. Sbohom i tym tśeć nowy sćelał Frankfurt (n. M.) na dotalnej Lipcźanskej žolmje 1157 kHz (259,3 m.) dźełacź sapocźnje.

— **Dźśerowe sjednoczenistwo Luźiskich tworjazych wumełzow,** kiž so sesitaja je zobusłanowom Budyskeho wokrjesneho swjasła w swjasku nemskich architektow, zwobodnych Luźiskich wumełzow, Swjasła Luźiskich wumełzow a skupiny njeorganizowanych luźiskich tworjazych wumełzow, wotewri njedźelu 30. oktobra 1932 dop. w 11 hodź. w mestnoscach rjemjeslniskeje a pschemysloweje schule w Zitawje swoju letuschu pucźowanstu wustajenju. Je to jeho schtwórta letna wustajenja, kotraž, kaž dotalne, sasa poda wopschijazy pschehlad wo dźełe luźiskich wumełzow, w dźełowym sjednoczenstwe swjasanych. Jich je nettle nimale 100.

S **Wuriz.** (Njesbožo z automobilom.) Wczera popołdnja najskerje pschesłyschliwe saspinanja dla Shorjelski wozkowy automobil na statnej drohi pola Wuriz z zełym wotmachom do jabłuczinoweho dwora, ju wotlemi a hischcze druhi schtom potorhny. Wós so pschecźiśny a wosta w lewym pschkrowje leżo. Muźitaj, kiž we woju śedźeschtaj, wostaschtaj njestranjenaj. Kołojedźeny, kiž autej napschecźo pichijedźe, ledma sujesbożenju wucźerny. Wobschkodzeny wós derbachu wotwjesćej.

S **Khwaczij.** (Pschednoschk.) S hibicźiwymi wobrasami pschesadźichu naš jónu sašo do cźaša psched 18 lětami. Jedyn Muzakowski wobthod tu z wójnskimi wobrasami pschedstaji hrosnu bitwu pola Somme. Tu mózachu naschi młodźi hólzy ras widźeć, schto wójna je. My pak śebi ważimy dóst tamnych rjeków.

Z **Radworja.** (Skoda z wichorom.) Wulki wichor, kotryž wutoru wjeczor zakhadźeše, je też pri naśej farskej cyrkwi nešto mało škody načinił. Tak je wokolcu jeneho wuhlada na wěži wutorhnył. Tuta pak na zbožo njeje dele padnyła ale do wěže. Też nekotre pisane skleńczki z wokna pola pišćelow je wichor wutłócił. Wěžo je też nekotre trěšne cyhele ze wěže wutorhnył, a to na boku k sotrowni. W młynskich khěžach je wětr wjetři dub wuwalił.

S **Drohow.** (Wichor.) Pola tudomneho žiwnoscjerja Arnoschta Donata wutorhny pośledni hróšbny wichor je śrjedź śtchi jeho łětża nowonatwarjeneje brózdnje wulku dźeru a rosbi kopizu tśešnych zyhelow. Wichor też na twarjenjach nekotrych žuźobow škodu nacźini.

S **Rachlowa** pola Kubschiz. (Schulske powěsće.) Se spocźatkom symskeho połtśeła sastupi do wucźerstwa tudomneje powolanske schule sasa pschemenjenje. Knjes diplomowy pschemyślowy wucźeŕ Kerk, kiž Bukeczansku powolansku schulu nawjeduje, nětko też sašo tu sfutkuje.

S **Brězyny** pola Hucźiny. (Nowotwar.) Psched krótkim wotpalenу Kschižanej korczmarśi statok so hischcze do symy sašo natwari. Snajmjenscha dyrbi so korczma pod knym pschinjesć, so może knjeni korczmarka sašo bydlicź a hospodaricź. Twar je dowerjeny k. Domaschej-Ertrjanskemu.

S **Wujezta** pod Cźornohobom. (Wólbna zhromadźizna.) Schtwórtk wjeczor wotmě so w tudomnym Mětrachej hosćenzu wólbna zhromadźizna nazionalsozialiskeje strony. Knjes Jurij Neiße se Semiz rěczeše wo zakładach nemskeje wustawy, kiž běchu pschi rosdźelenjach w pośledich měsazach wobzeže ważne. Wupraji so też dokładnischo wo nusowym wukazu se 4. septembra, kiž nastupa dawkowe lěpschinke liścźiny.

Z **Ralbic.** (85. narodniny.) Příchodnu pónděłu woswjeći tu naša wjesnjańka Hana zwud. Kinkowa swoje narodniny. Na tutym dnju budże ji 85 lět. Wona narodźi so w Sernjanach. Běše 35 lět ze swojim mandźelskim žiwa a je nětko hižo 14 lět wudowa. Před 17 lětami zaja ju Boža ručka, a wot toho časa njemóže z prawej ruku ničo wjacy dźěłać. Bydli sama pola Rachelic nad starej kowarńju a njeje swojej stwičcy hižo lěta dołho wjacy wopuśćiła, dokelž też kmanje khodźić njemóže. Žeźiwiła je wězo wjele lubjeństwa. Tak wotpali so mandźelskimaj před lětami statok. Tola staruška tohodła nad swětom njezadwěluje a też njeskorži. Bóh daj ji prawje wjele zboża za lěta, kotrež budże hišće tu na zemi, wosebje pak potom w swojim njebjeskim raju!

S **Luwocźij.** (Ssudnijske jednanje.) Dohru psched žudom měsjeske hospodaŕske zwrěschćenje prjedawscheho wobsedźerja młyna Gustawa Edwina Rážlera we Luwocźijach w jednanju dla jebanstwa psched wulkej tśełstanskej komoru Budyskeho krajneho žuda. Loni běšche so nad jeho samoženjom konkurs wotewrik, kiž hischcze njeje słónczeny. Ale hižom wot lěta 1929 wobtežachu wobkhodne wobcźežnosće. W tutym cźasu běšche so Rážler na młynskeho mischtra Otu Bielenberga wobrecźił a jemu poslicził, so by pola njeho jako wobkhodny wjednik sastupił. Won běšche jemu prajił, so ma jenoż 46 000 hr. wobkhodneho dołha a Bielenberg běšche so pohnucź dał, jako wobkhodny wjednik sastupicź a po nekotrym cźasu 16 000 hr. do wobkhoda stykacź. Jako běšche 5 hacź 7000 hr. wotbył, běšche dyrbjał nasłonicź, so njeběšche 46 000 hr. wěsteho dołha, ale pśeches 56 000 hr. winowatosćow z wulkeho dźěła z płaceńskich pschikasow, protestowanych smenkow atd. Bielenberg bě po swrěschcźenju Luwocźanskeho młyna w pschedźadowanju kupił, ale pjenjesy, kiž běšche do njeje stykał, běšche tola wotbył. Won Rážlera jebanstwa dla wobskodził, dokelž je je sesmjelczenjom woprawdźiteho dołha jeho pohnuł, so by jemu swoje pjenjezy dał. Lubijšti kawniski sud běšche Rážlera k 6 njedźelam jastwa sasudźił. Won pak so pschecźiwo wusudbej powoła. Krajny sud w Budyschinje sacźiśny powołanje, tola pak jemu tśi lěta wupruhowanskeho cźasa pschisłwoli.

Z **Kulowa.** (Wuwinowana.) Dla mordarstwa a wotmysleneho morjenja méješe so 59lětna wikowarka z wolmjanymi tworami Hana Popjelina pred Zhorjelskim pśisažnym sudom zamołwić. Ju winowachu, ze je w novembru 1925 dźěćo, kiž je jeje słužobna poradźiła, bórzy po porodze skóncowała a w kachli spalila. Skazanych běše 24 swědkow. Statny rěcnik namjetowaše smjertne khłostanje. Sud pak so pi zamkny namjetej zakitowarja a wobskorżenu wu nowa. Runjež běše lohko możno, zo je dźěćo žiwe bylo, njechodźeše so to dokładnje zwěsćić.

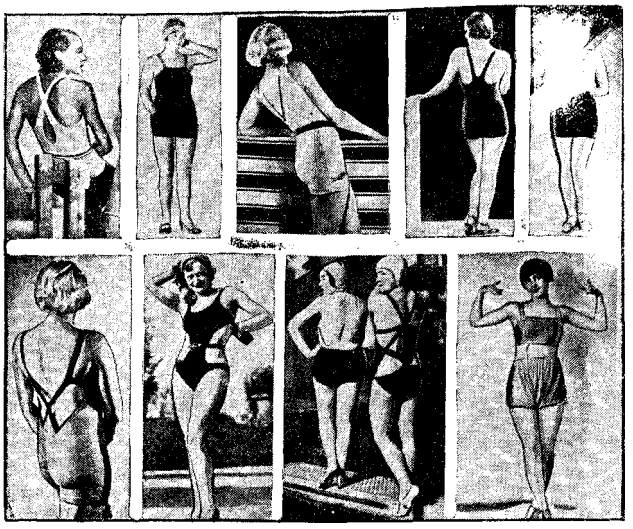

Dowolene a njedowolene kupanske wobleki.
Horni rjad wobrazow pokazuje po hamtskim zestajenju, kotre kupanske wobleki su po nowišim dojednanju z industriju kupanskich wobleko dowolene. Napśeco tomu pokazuja delnje wobrazy, kajke wobleki, predewšem dla njedowolenscho hłubokeho khribjetoweho wurézka też za pśichod dowolene njejsu.

Japanska wutworja sebi žónske bataillony.
Japanske šulerki pśi trélnym wuwućowanju. Žadyn lud swéta njeje drje w tajkej měrje z woborjej myslu pśekisany, kaž runje japanski. Za hólče rjadownje su trélenje jako wosebity dyrbjeński wotdźěl wućenja w šulach zawjedli. Na to su so też tysaecy holcow dobrowólnje k trélnemu rozwućowanju zamolwile. Wone móža japanskemu krajnemu zakitanju jako „rezervne wójsko" słužić.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtske a sudniske powěsće.

Pśichadźowanje:

Pónděłu 24. okt. 1932

w Halschtrowje w „Knježim domje", dop. a 9 [illegible] Billard.

Wikowańśki japitz:

Do wikowańskeho japitza na sudnišcu w Kamjenzu su japitali na kopjeńko 12, nastupajo bratraj Nolke a Comp. w Kamjenzu. Eduard Nolke w Kamjenzu je wustupił. Berta Margareta sjud. Nolkowa rod. Werneret w Kamjenzu je mějićelka.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerl w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čělneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je zas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenje dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 250 — Budyšin — Póndźelu, 24. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Nowa pomoc za ratarstwo

Němski prezident je druhi wukas za wudołenje rańšoněmskeje pomozy, za wustrowjenje družstwow a pschewostajace Prajsce pokładnje na němski stat podpisał. S tym bu so z nadpinanjom wšěch finanzowych reserwow ratarstwu sto a někotre sta milijonow hriwnow pschiwobrocża. Podstajenje Pruskeje pokładnje (kaźy) pod dohlad němskeho stata je z tym woprawnjene, so bu dźeławosć tehole wustawa tuž dawno pšches pruske mjezy wupschestrěwa, a so je němski stat hižo z khětrym rukowanjom a pomozu wupomhał. Nowy němski wustaw budźe **Němska centralna družstwowa pokładnja** rěkacy a bu z kapitalom 100 milijonow hriwnow kapitala a 20 milijonami reserwow wuhotuje.

So pak by bu družstwam zbyła smóžnilo, bilanzy nastajecy, němski stat wschě zadanki pola ratarskich hospodarstwow, do rańšoněmskeje pomozy pschijatych, se summu 200 milijonow hriwnow pschewosmje, za czoż němski stat jenokrócne wotnamakanje 70 prozentow da, kotrejž Němska centralna družstwowa pokładnja jenoliwnym družstwam dale dawa. Tale wuprawa družstwam smóžni, pschi akkordach se swojimi dołžnikami pod dohlanu žadźbu 50 prozentow hacz na 25 prozentow hicź.

Hromadźe z wustrowjenjom družstwow druhi wudołenja wukas **pospěšenje zhleje rańšoněmskeje pomozy a powjeršenje wuplaczenja hotowych pjenjes z dotalneje sčežesćiny na 40 prozentow pschinješe. Za wudołaju skutk nětko němski stat 240 milijonow města 100 milijonow na pomoz poskicza.**

Ličba dźěłonjemějerjow zaso přiběra

Ličba dźěłonjemějerjow, kotraž bě w druhej połojcy septembra wo 160 000 spadła, je pola dźěłowych hamtow wot spočatka hacz do konca oktobra sašo wo 48 000 na 5 150 000 pschiběrała.

Krwawne zraženja w Lipsku

Njedźelu bu so we wschelakich dźělach Lipska nadpady nazionalnych sozialistow stałe. We Lipsku-Eutritzschu bu kommunistoju czrjódu nazionalnych sozialistow nadpadnyli. W Rackwitzkej dróhy bu kommunistoju diwju nazionalneju sozialistow tak czěžko sranili, so dyrbjachu bo do khorownje denjeć. Nadpadowacy kommando je jeneho kommunista zajał. — We Lipsku-Konjeczach bu bo kommunistoju do nazionalnych sozialistiskich rosnoscherjow lětakow dali, pschi czimž je bo wjazy wožohow sranikło. — K wjetschemu rozpotej je w Lipsku-Mokowje doschło.

Tam je bo woprawdźita bitwa na dróhy mjes nazionalnymi sozialistami a kommunistami rozwila.

Hdyž nadpadowacy kommando pschińdźe, **pjecz czěžkorańjenych** na dróhy leżesche. — K krwawnym njeměram je też w Gutsdorfu **Tauchalwje** doschło, hdźež bě njedźelu 35 nazionalnych sozialistow wulećzako. Pschipoldnju bo nazionalni sozialistoju wróćachu. Pola Dewitz nazionalni sozialistoju do 40 pschiběžnikow němskotatnjeje wobory sranichu. Krwawne puki naštachu, pschi kotrychž diwju nazionalneju sozialistow czěžko sranichu. Nazionalni sozialistoju dyrbjachu skónčnje psched pschemocu podlećeć a bo do czěkanja dachu. Policijoj je bo poradźiło, winikow sajeć.

Bitwa w zali před sudom

Psched Barlinskim wurjadnym sudom měješchtaj bo pjatk nazionalnaj sozialistaj, Wilke a Schäfer, dla wobčeženja pschi bitwje w sali samolwićc, z kotrejž je 6. oktobra pschi němskonazionalnej shromadźiznje w Sajcezej holi pola Barlina doschło. Jeju běchu w shromadźiznje sajeli, hdyž se stołzami wokoło žehje pjerjeschtaj abo stołzy do shromadźenych wopytarjow mjetaschtaj. Sud je jeju po namjeze statneho rěcznika k jastwu po dźewjecy měšazow zasudźił. Najnišsche khłostanje, kotrež nusowny wukas za takle padły postaja, dźe běto khłostanje wuczinja, dokelž pak bo wo spytane czěrne granjenje dla politiskich pohnuwadłow jedna, je wurjadny sud khłostanje na schěćcy měšazow khłostanje slahodźił a tute do dźewjecy měšazow jastwa pscheměnił.

Hitler w Zwikowje

Adolf Hitler je njedźelu popołdnju w Zwikowje rěcał. Wobrocźi bo pschecziwo porokam, so je 13. augusta pschi samikmjenje sakombdźił. Praji: Njejžmy do knježerstwowjeho czaha salěł, dokelž nochcych podźěłsko z njeho wuleći. Bych pak dyrbjał wuleći, dokelž czah bo sastanischcja dojědže, do kotrehož chcu ja jěć. Njemějrił ani, so do sastanischcja dojědže, do kotrehož by knjes ſ Papen chcył, dokelž bo czah prjedy zwórći. 14. milijonow wočakuje, so wulka hodźina pschińdźe, hdyž do knježerstwa sastupju. Tak njenowany połsedni połpyt, kotryž je bo 13. augusta czinił, bě njekhmany połpyt, połpyt, nazionalnosozialistiske hibanje njeschkodne sčinicź. Jenicźke, schtož by mje mohło sawjesćź, sawołanje do knježerstwa pschijeć, **bychcież wjednistwo sama z mój bylej.** Mój stata po prawom ſ knježerstwowje autority njewuknadża, ale **ſ ludowje wole.** Knjes ſ Papen w mrócźelach lěta. Tajke knježerstwa su pschego zwóczite. Hdyž na Němskim świet dźenża hinak hlada dyžli psched lětami, bo to njestawa, dokelž je bo knjes ſ Papen ſ pschepadnjenja wujeł, ale dokelž je bo nazionalne sozialistiske hibanje tak połsylnikło. W politiskim hibanju mudrischi njezosa, ale pschego jenoż hłabischi. Hacź w knježerstwje žedźimy, njeje tak wěste, hacź so bo **hibanje zakhowa.** Samerićź dyrbimy bo, němskich dźěłacerjow a ratarjow, katolikow a protestantow, Pruskich a Bayerskich němski lud sčinicź.

Se Zwikowa je bo Hitler k druhim shromadźijnam do Eisenacha a Weimara podał.

Sobotu je Hitler w Stendalu rěcał. W tejle shromadźijnje je bo dźěliło, so bu pschecziwniscy wulku khromadu železnych skoblow na dróhu nałupali, so dyrbjesche mjedże 20 automobilow leżo wostacź.

Hitler w Halli.

W Halli je Hitler bobotu wjele pschecziwnikow nadeschoł. Mjes tym so jeho pschiwiskowarjo „Heil Hitler!" wołachu, pschecziwniscy „Pjerjeć ſ Hitlerom!" wotmołwjachu. S khežow wokoło shromadźisnineho stana kommunistiske khorhoje a takle železnje fronty smahowachu.

Socialdemokratiska strona

We wólbnej shromadźijnje rańšowólbneho wokrjeża je bobotu w Drježdźanach-Reickn sozialdemokratiski wjednik **Ota Wels** wo samerach swojeje strony we wólbnym wojowanju 6. nowembra rěcał. Hdyž němski lud někotre ja dźewjecy měšazow pjaty krócź k wólbje krocźi, je wón po rěcznikowym měnjenju ſam na tym wina; pschetož wón njeje hódnosćz demokratije spósnał a dawa ju pschecziwnikam demokratije ſ podatnje demokratiskimi średkami sadajicź. Hdy by němski kanzler reformu wustawinych sakładnych prawow nasponnił, na lud nadawk, statnu mózź ſ luda sašo pożylnicź, so by bo nawróta k wyschnosćinemu statej zminył. Sozialdemokratija měni, so je knježerstwowa swonkowna politika Němiku do wosamocźenja dowjedła, za kotrejž hospodarske sćežkosći budźa dyrbjeć němscy dźěłacerjo cźerpicź.

Rěcznik potom rostoji, so bo politika nazionalnych sozialistow a kommunistow za dźěłacerjow njehodźi. Wona je hakle knježerstwo reakcije, za kotrejž sastupnika dyrbi němske knježerstwo mjenowacź, smóžnita. Němski lud pak je dosć psches schulu cźerpjenja a nusy schoł, so może zamoknjeństwo jeneje ſ tuteju stronow sujesć. Sozialistiska strona ma sozialistiski samer, wona pschecziwo němskemu kanzlerej ſ Papenej a pschecziwo kóždej diktaturje za měr a zjwobodu wojuje a za ludowy měr a ludowe sjednanje wustupuje.

K wólbnej shromadźijnje bo wuczehnjenje železneje fronty pschisamknu.

Seldtowa rěc w Kielu

W stahlhelmowej shromadźijnje w Kielu je prěni swjazkowy rěcznik mjes druhim prajił: Kaž w novembersich dnjach 1918 je Němska dźenża w hibazym procezu, tola mjes tym so je Němska tehdy w khorošći a shnitwosći leżała, bu wona někotre wustrowja. Mjes revolucionarnym njeměrom lěta 1918 a jaso revolucionarnym njeměrom lěta 1932, w kotrymž smy žiwi, je sakładny rozdźěl. Nimo měry wjele je bo pscheměniło. Stahlhelmej njeje wot spočatka jasne było, so lud za wólbami njeżada, ale jasne statne wjednistwo, a so najlěpschi tuteho luda knježerstwowy nadawk w tym njewidźa, so bykrotrajšy wschě paragrafy dopjelni, ale so nad papjeru a paragrafami khrobłosćz namaka, žiwjenje luda tworicź.

Hitler w Zwikowje

Adolf Hitler je njedźelu popołdnju w Zwikowje rěcał. Wobrocźi bo pschecziwo porokam, so je 13. augusta pschisamknjenje sakombdźił. Praji: Njejžmy do knježerstwowjeho czaha salěł, dokelž nochcych podźěłsko z njeho wuleći. Bych pak dyrbjał wuleći, dokelž czah bo sastanischcja njedźedźesche, do kotrehož chcu ja jěć. Njemějrił ani, so do sastanischcja dojědže, do kotrehož by knjes ſ Papen chcył, dokelž bo czah prjedy zwórći. 14. milijonow wočakuje, so wulka hodźina pschińdźe, hdyž do knježerstwa sastupju. Tak njenowany połsedni połpyt, kotryž je bo 13. augusta czinił, bě njekhmany połpyt, połpyt, nazionalnosozialistiske hibanje njeschkodne sčinicź. Jenicźke, schtož by mje mohło sawjesćź, sawołanje do knježerstwa pschijeć, **bychcież wjednistwo sama z mój bylej.** Mój stata po prawom ſ knježerstwowje autority njewuknadża, ale **ſ ludowje wole.** Knjes ſ Papen w mrócźelach lěta. Tajke knježerstwa su pschego zwóczite. Hdyž na Němskim świet dźenża hinak hlada dyžli psched lětami, bo to njestawa, dokelž je bo knjes ſ Papen ſ pschepadnjenja wujeł, ale dokelž je bo nazionalne sozialistiske hibanje tak połsylnikło. W politiskim hibanju mudrischi njezosa, ale pschego jenoż hłabischi. Hacź w knježerstwje žedźimy, njeje tak wěste, hacź so bo **hibanje zakhowa.** Samerićź dyrbimy bo, němskich dźěłacerjow a ratarjow, katolikow a protestantow, Pruskich a Bayerskich němski lud sčinicź.

Se Zwikowa je bo Hitler k druhim shromadźijnam do Eisenacha a Weimara podał.

Sobotu je Hitler w Stendalu rěcał. W tejle shromadźijnje je bo dźěliło, so bu pschecziwniscy wulku khromadu železnych skoblow na dróhu nałupali, so dyrbjesche mjedże 20 automobilow leżo wostacź.

Hitler w Halli.

W Halli je Hitler bobotu wjele pschecziwnikow nadeschoł. Mjes tym so jeho pschiwiskowarjo „Heil Hitler!" wołachu, pschecziwniscy „Pjerjeć ſ Hitlerom!" wotmołwjachu. S khežow wokoło shromadźisnineho stana kommunistiske khorhoje a takle železnje fronty smahowachu.

Socialdemokratiska strona

We wólbnej shromadźijnje rańšowólbneho wokrjeża je bobotu w Drježdźanach-Reickn sozialdemokratiski wjednik **Ota Wels** wo samerach swojeje strony we wólbnym wojowanju 6. nowembra rěcał. Hdyž němski lud někotre ja dźewjecy měšazow pjaty krócź k wólbje krocźi, je wón po rěcznikowym měnjenju ſam na tym wina; pschetož wón njeje hódnosćz demokratije spósnał a dawa ju pschecziwnikam demokratije ſ podatnje demokratiskimi średkami sadajicź. Hdy by němski kanzler reformu wustawinych sakładnych prawow nasponnił, na lud nadawk, statnu mózź ſ luda sašo pożylnicź, so by bo nawróta k wyschnosćinemu statej zminył. Sozialdemokratija měni, so je knježerstwowa swonkowna politika Němiku do wosamocźenja dowjedła, za kotrejž hospodarske sćežkosći budźa dyrbjeć němscy dźěłacerjo cźerpicź.

Rěcznik potom rostoji, so bo politika nazionalnych sozialistow a kommunistow za dźěłacerjow njehodźi. Wona je hakle knježerstwo reakcije, za kotrejž sastupnika dyrbi němske knježerstwo mjenowacź, smóžnita. Němski lud pak je dosć psches schulu cźerpjenja a nusy schoł, so może zamoknjeństwo jeneje ſ tuteju stronow sujesć. Sozialistiska strona ma sozialistiski samer, wona pschecziwo němskemu kanzlerej ſ Papenej a pschecziwo kóždej diktaturje za měr a zjwobodu wojuje a za ludowy měr a ludowe sjednanje wustupuje.

K wólbnej shromadźijnje bo wuczehnjenje železneje fronty pschisamknu.

Seldtowa rěc w Kielu

W stahlhelmowej shromadźijnje w Kielu je prěni swjazkowy rěcznik mjes druhim prajił: Kaž w novembersich dnjach 1918 je Němska dźenża w hibazym procezu, tola mjes tym so je Němska tehdy w khorošći a shnitwosći leżała, bu wona někotre wustrowja. Mjes revolucionarnym njeměrom lěta 1918 a jaso revolucionarnym njeměrom lěta 1932, w kotrymž smy žiwi, je sakładny rozdźěl. Nimo měry wjele je bo pscheměniło. Stahlhelmej njeje wot spočatka jasne było, so lud za wólbami njeżada, ale jasne statne wjednistwo, a so najlěpschi tuteho luda knježerstwowy nadawk w tym njewidźa, so bykrotrajšy wschě paragrafy dopjelni, ale so nad papjeru a paragrafami khrobłosćz namaka, žiwjenje luda tworicź.

Duesterberg skorži

Stahlhelmowe nowinarstwo wojewja: Stahlhelmowy druhi swjazkowy wjednik, wyschkowski leutnant **Duesterberg** je bo rozsudźił, dla někotrych nastawkow we wschelakich nazionalnosozialistiskich nowinach sförźu zapodacź. We nich bo jemu bojasnosćz a njeczežnosćz porokuje, poczitnjenje, kotrež bo ſ czežnym zakonjom němskich offizjerow njesmjeje.

Nadpad na nacionalnych socialistow

Kommunistojo su pjatk w nozy w krótkopołodnischim Barlinje wotdźělenje nazionalnych sozialistow nadpadnyli. Dóńdźe k pukam, pschi kotrychž su dwoju nazionalnoju sozialistow ſ nožom zakalł. Policija je pjecz kommunistow a žydow nazionalnych sozialistow sajała.

Po kommunistiskej shromadźijnje w Barlinje je policija pjatk w nozy redaktora „Czerwjeneje khorhoje", Schczepana Heymanna, na njenadpadne waschnje sajała a do policajskeho presidija pschewjedła. Sa Heymannom bě bo lojazy list wudał.

Nowe českosłowakske knježerstwa

W nowym czěskosłowakskim knježerstwje pschewostaju ministerske pschedsydstwo Jan Malypeter (republikan), smutkowne ministerstwo Jan Czerny (republikan), ratarstwo dr. Milan Hodża (republikan), narodne sakitanje Bradać (republ.), schulstwo dr. Ivan Derer (sozialdemokrat), justizu dr. Alfred Meißner (sozialdemokrat), żelezniscy Rudolf Bechyně, swonkowne ministerstwo dr. Beneſch (narodny sozialist), połtu dr. Frank (narod. sozj.), finanzny Trapl (narod. sozj.), narodne dźěła Dostalek (lud. strona), sjednoczenje zakonjow dr. Schramek (lud. strona), wikowanje dr. Matouschek narod. demokrat), sozialne sastaranje Czech (němski sozialdemokrat), sjawne stworotwinstwo dr. Spina (němski ratar).

Do knježerstwa su jenoż tsjo nowi muzjo zastupili a to Malypeter, dr. Czerny a dr. Hodża.

Franzowske lětadło nad němskej mjeju pschelećało.

Na Hunsku horje pola Triera je bobotu popołdnju franzowske wojowaze lětadło pschistajiło. Shonimschi, so je w Němskej, je lětar ruce dale lećał.

Zaleski wo wotbronjenju

Połski swonkowny minister Zaleski je zastupjerjej Krakowskeho „Illustrowaneho Kuriera" wosrěczenje wo tuchwilnych politiskich praschenjach pschiswolił. Nosrěczenje je franzowskim ministerskim presidentom Herriotom je Zaleskeho spokojilo, dokelž je mohł swěsćicź,

so bu nahladu franzowskeho a połskeho knježerstwa wo běžnych nalećnosćach sjena.

Wón je pschecziwo ikrócznju Genfskeho systema, dokelž by bo ſ nim Europa k wobronjenej runowazy wrócźiła. W nastupanju wuhladow wotnamkleneje konferenzy schtyrjoch wulkomocnjow Zaleski mjenjesche, so k taikemu rozprajenju w blischim czasu ledma dóńdźe. Jeli so pak by bo tale konferenza tola měła,

by Połska swonkamknjenja jenoż tych konferenzow jako wjasaze pschipośnała, pschi kotrychž je bo ſama wobdźěliła.

Połska je Versailleske srěczenje podpisała. Tohodla bo bjes pschihłoßowanja Połskeje na srěczenju njemóże niczo pscheměnicź. We wotbronjazym praschenju minister praji, so bo diplomatija zyłeho świeta napina, so by zakładny za powschitkowne wotbronjenje namakała. W taikim czasu njemóże bo wo wobronjenju jeneje mocy jednacź. Też žeblwón njemóże myślicź, so chcedźa w Němskej někotre srěczenje granicź. Bychu bo ſ wulkej samolwitosćzi poczeżili. Njemóże bo na tym dźiwowacź, so by bo sjawne měnjenje zyłeho świeta pschecziwo tomu wuprajiło, kotryž by žebi świerk, Versailleske srěczenje złamacź. Franzowske knježerstwo někotre nowe namjety wudźěłuje, kotrež praschenje wotbronjenja ſ praschenjom bjesstracha swjasuja.

Jenicźzy je swjasanjom bjesstracha ſ wotbronjenjom może bo rozschmatanje nětcźišcheho położenja namakacź.

Na kónzu bo minister hischcze wo Gdańsko-połskim praschenju wuprajił. Wobkrućeschcze, so połske knježerstwo ſ najlěpschej wolu k njepohrěbnemu jednanju mjes Gdańskom a Połskej dźe a so bo k dobremu wuspěchu nadźeja.

Evangelskim Serbam w Budyšinje!

Našch wotpohlad je, so bychmy też evangelstim Serbam w Budyšinje a w bližšej wokolinje pichtlejnosch dali, so bychu žo mjes žobu bliže sesnali a měšačnje ras setkali. Někotři měnja, so w Budyšinje wjele Serbow wjazy njeje. Tomu je hinak! Tu mamy hišče wjele, haj po tyšazach Serbow. Hdyž po hažach dźesch, škyšchisch husto dosć, kak žo mjes žobu žerbšay strowja a rosmokwjeja. Tołsame nadeńdźesch też we wschelakich mjeńšich a też wjetšich hospzenzach, hdźež druhdy zety wjeczor jenož žerbške žkowa žkyšchisch. S toho wschoho je widźeć a špóznać, so Serbja, hdyž hromadze pschińdu, rěcza jara rady we žwojej maćerńej rěczi. A na Jidowje je drje dźenža hišchcze wjetsche położa starschich wobydlerjow žerbška. Psched 50 letami bě tam nimale wschо žerbške. Haj, čehodla žebi my stari Serbja žwoju žerbšku rěcz tak wyšoko ważimy? Dokelž je to tola nascha maćerna rěcz a nasche maćerki a wowti žu nam pschi čumpanju kolebki žerbške špěwczki a pěsničzki špěwali ———.

Kak hluboko žo maćerna rěcz pola człowjeka do wutroby a dusche saschczěpi, je ſ toho špóznać, so žmy husto wot žerbšich kemšcherjow žkyšcheli, hdyž žu pschipadnje ras na němšich kemschach pobyli, so jim němske předowanje bóle zuse klinczi a jim tak k wutrobje njeńdźe kaž žerbske předowanje.

Sserbske Boże klužby w Michalskej zyrkwi móżeja žo też wot Budyšlich Sserbow wopytać, hyrnjež bychu žnano jenej němškej zyrkwi pschidźelene byli. Czehodla wostanu pschi Bożej klužbje druhdy wjele ławkow prózdnych? Chcemy žo tola žwědomicze wo to ſtaracz, so tuta woprawdże rjana zyrkwiczka nimo němšich Božich klužbow też žerbšku wostanje a so šmějemy tu też hacz do najdalscheho pschichoda pschežo žwérnych žerbšich duchownych kaž hacz dotal. To daj Bóh!

W Budyšchinje bydli hišchcze wjele, haj po tyšazach evangelstich Sserbow, kotřiž hacz dotal njemějachu žaneje ſkładnoscze, so bychu na někajke waschnje móhli hromadu pschińcz, žo mjes žobu bliže sesnać a žo žerbšay rosmokwjeć. S tuteje pschičiny je žo tu někto wot někotrych horliwych evangelstich Sserbow ſ podpjeru wobeju knjesow duchownych Michalskeje zyrkwje załožiło

„Sjenoczenstwo evangelskich Sserbow“,

kiž ma žo někto wot naschich Budyšlich evangelstich schescanskich Sserbow dale ſkrucźeć a ſe žobuſtawſtwom žylnje podpjerać, wo czoż my też tu należnje prožymy.

Mamy jenož kóždy mšaz poſledniu žrjedu jene jenicžke pożedźenje. Měšačny pjenježny pschinoſchk je tak niſki abo žnadny, so je to też naſtudschemu mózno, jón ſapkaczeć. My płaczimy jako žobuſtaw měšačnje jenož 10 pjenjezkow. Tohodla prožymy wschěch naschich Sserbow, muſſkich a žónſkich, młodych a ſtarych, so bychu žo pschi tutym „Sjenoczenſtwje“ w prawje bohatej liczbje wobdźelili. Też ſa mlodenzow a knjezny mamy hižo

„młodoſtny wotrjad“

wutworjeny, kiž žo nimo naſcheho měšačneho pożedźenja hišchcze na jenym wożebitym wjeczoru ſchadźuje. Tam pěſtuje žo też pékna a pschijtojna žabawa ſ kulturnym wuwiczom. Evangelſzy ſtarſchi na wšach, kiž maja žwoju holzu abo hólza w Budyšchinje w klužbje abo we wucžbje, žo proſcha, so bychu jich na naſche „Sjenoczenſtwo“ kedźbliwe czinili a jich k wopytanju naſchich wjeczorow namokwjeli. Tu žu woni derje wukhowani a njejžu žanym njepóczciwym ſtracham njepschiſtojnje druheje towarſchnoſcze na dróży abo hdźežkuli wuſtajeni.

Na naſchich wjeczorach budża žo ſajimawe pschednoſchki wo nabożinſtwej abo žerbſko-narodnej hiſtoriji abo też wo nowoczażnych podeńdźenjach politiczeć. A po tym njech žo też hišchcze chwilku po dobrym žerbškim waſchniu zyle žwobodnje bjeſaduje. Bóh daj nam žwoje žohnowanje!

Prěni žerbſki pschednoſchk je nam k. faraŕ Tiſcher dobrocžiwje pschilubił a budże tón tydzień

žrjedu 26. oktobra, wjeczor we 8 hodź.

w kofejowni „Sserbſkeho Domu“ rěczeć wo „Spodźiwnoſczach Michalſkeje zyrkwje a wożady“. Dokelž tutón pschednoſchk žobu do naiſtarſcheje hiſtoreje tuteje zyrkwje žaha, tuž budże wěſcze wulki ſajim na pschipoſłucharjow ſoudźicź.

Nětk prožymy Budyſkich evangelſkich Sserbow a też tych ſ bližšeje wokoliny, so bychu žo w prawje bohatej liczbje na horjeka mjenowanym wjeczoru w „Sserbſkim Domje“ (delka) ſeſchli. Pschiwjedźcze wschěch Waſchich ſnatych žobu!

S pschečelnym žerbſkim poſtrowom

Pschedsydſtwo „Sjenoczenſtwa evang. Sserbow“.

G. W.

Před poswjećenjom němskeho muzeja za lětarſtwo. Wobraz dawa nam pohladnyć do wustajeńcy we Barlinje-Johannisthalu. Prědku widźimy ſtary motorowy čołmik za powětrony. Zady njeho wšelake druźiny lětadłow ze ſtawiznow němskeho lětarſtwa. Pod nawjedowanjom wójnskeho letarja ſtotnika na wusł. Kluppa natwarichu ſpomožerſcy njezaſłużerjo w Barlinju cyle čicho muzej lětarſtwa, kotrehož zajimawe wustajene kruchi dyrbjachu druhdy ſamo ze ſtareho żeleza zwupytać a zeſtajeć.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 24. oktobra 19[illegible]

Wo wjedrje.

Schkleiza je hižnje ſpadowała a pokamaſ[illegible] wobſahuje počſah. Nižiny ſaúdźenu hobotu nad dźelſkej leżaze, cżahnu nětko w połnocy nimo. W wjeczor wokoło 8 hodź. też deſchczik pschekapuje. Zo mamy wot ranja jara njemdły wětr. Tola ſo ſaſ[illegible] czahuje. Też na ranje bu hwězdna nóz. Wjedrarjo wěrja, ſo nuſko žo do panzanja dacź. S połnocy žeže ſ dołheho ranja mamy žylnu wotchinu. Na ſtorſtich kupow ſo jaſno wyſchina pschibližuje. S[illegible] a wečera mjłachny krajnej naſtupnej dnjeſ. W[illegible] abo loſt bě mały kaž Janſki wobych. Take mile n[illegible] wopjetuja ho kóżde 11 lět. Dołhe a mile natyn[illegible] jochmy 1921, 1910, 1899. Bychmy-li dale wróżo[illegible] bychmy žo ſe ſamym porjadom ſetkali. Tute po[illegible] wopjetowanje ſłoženje ſo najſterkerje na ſakonje pschi[illegible] wuſtajene wſchehomóżnym ſtworjeczelam. Podarmo ſo na ſtabuſchke człowjeſke wacżli prózujemy jeho ſakonje do-pónjacź. Sacżasmamy jenoż w podertożcznjach pschi[illegible] człowjeſkeho žiwjenja jeho parſt. Kóżdy rjany a pschi[illegible] dżeń naſtupuje je dar ſ jeho ruki. Pschijimajmy jón ſ dźa[illegible] nej wutrobu. — Jutſje wutoru ſkhadża ſłónczko 6,40 hodź. a khowa ſo 4,48 hodź. Měſačk ſkhodża w poł[illegible] nożu 12,45 hodź. a khowa ſo popołnoju 5,08 hodź.

— **Dźenża wjeczor ½9 hodź. zyrkwinſki konzert in[illegible] twilinſkeho a komorneho khora w Pětrowſkej zyrkwi.** Sch[illegible]ſchcze ras ſo wuraſnje na wulku wopomnjenſku ſwiatoczność ſa Guſtawa Adolfa kedźbliwe czini, w kotrejž budże Annа Du[illegible] ſpjewała, [illegible] wſchitke teksty wopſchija, płaczi ſobom jako ſaſtupny liſczik a je dóſtacź do cżaſa w budżbnym domje Gudera a Co. na Seminarſkej haju 8 a pschi wjeczornej pokładni (pschi ſakhodże ſ wežu). Czišćowane městno 1 hr., [illegible]ſkowane 50 wj., ſa wiſelakužerjo , mołoren[illegible] rjow a ſchulerjow 20 pj. Ssobuſtawy „towarſtwo i pěſtowanju zyrkwinſkeje hudźby“ płacza jenoż połowzu.

*

Na swoje žadan'e moriena

Dnja 12. auguſta t. l. popołnoju běſche ſamkaŕ Kuczlitz ſe Zitawy pschi pytanju bruzniznow w połdnjowej na Luižnej wyſchinje w Zitawſkich horach žónſke cżeſ[illegible] ſ tšélnej ranu na lěwym ſpanju namakał. Wona běſche ſ mantlom pschikrycze było. Pschi njej leżeſche brownje[illegible] gowa pistolija, jeje ruczna ſchofka a ſ krwju pschema[illegible] cżanej mużnjej ſchantzy. Budyſka kriminalna policija ſpo[illegible] ſna, jo je žónſka wožoba ſmjerczej pſches ruku druge[illegible] wožoby namakała a ſo ſo ujemáže wo ſamomordarſtwo jednacź.

Kał ſ liſtow a dopiſmjnzow w ruczinej toſchcży namak[illegible] wuch wukhadźeſche, běſche ſatſélena 21lětna njeżenja ſchwalcża Margareta Puſchmannez ſ Budyſchina. W[illegible] ſlédźichu, ſo běſche wona 6. auguſta na ſwojim naro[illegible] nym dnju ſe ſwojim pschečelom, 24lětnym ſchema[illegible] Richardom Cżornakom ſ Budyſchina, do Zitawy pschijeł[illegible] Tuteſo 13. auguſta rano w ſtarſchiſkim hoblenju łajach[illegible] dokelž běſche ſžilnje podſladny, ſo je Puſchmannez ſ[illegible] ſkłił. Pola njeho narucżnjzowy cżapnik jeho pschečel[illegible] niży namakachu.

Swopróduka běſche wón wudawał, ſo je Puſchmann[illegible] ſebi ſama žiwjenje wſała. Potom pak běſche pschi pyt[illegible] ſluſchowanju pschidał, ſo je Puſchmannez tak dołho jeho pschelcżéchała, to by ju ſatſélił a ſebi potom też žiwje[illegible] nje wſał, doniż njeje žo ji wjazy pschecżiwjecz moſt[illegible] a je ju moriſ. Cżornaka běchu na to wobſtorżili dla wo[illegible] rjenja jeneje, kiž do teho ſwoli.

W jednanju wſcheo Budyſkim ławniſkim ſudom 29 oktobra powědaſche Cżornak, ſo je ſo Puſchmannez, ſe kotrejež ſo wot dźeczaſkich lět ſem ſnajeſche a kotrejž je w pokledneich měſacach ſo ſbližił, hižom dlejſi cżaſ ſe ſamomordarſkimi myſlemi noſyła. Je potom chżała ſe nim do ſmjerczje hicź, dokelž je wożenjeny muż pocżał k njej mět a je wona jemu k wolu w jeho prożeju dla dźelenja mandelſtwa wopaki pſchikhażała. Muż pjeża njeje je wjazy wot njeje puſchczěſt a to wona njeje wjazy wotſtacź moſła.

Na jeje pschečele je wón (Cżornak) pjeża 6. auguſta rano ſ njej do Zitawy jěł. Po puczu je Puſchmannez do Budyſchina liſtaj wotedawa, ſ kotrymajž je ſdźěła, ſo chże ſ nim rumnjeć. Sbytk dnja ſtej pschebyłoj we Zitawje, na Hochwaldže. Dybinje a w jeuym khowje w Zitawſkej Weinawje. W Dybinje njeſtaj pjeża w Ekowanſkim hotelu pschenozowacź mohłoj, dokelž je wſchito wobſadżene było. Nóż ſtaj pschi delcżéżu w tšéłu pschenoſ[illegible] niłoj hacź do 7. auguſta pschihotowanju.

Potom ſtaj pjeża w Lückendorfje pobyłoj, wo[illegible] Hornczéńſkeje hory tchłoj a ſo wjeczor pschi wichow[illegible] deſchczu w próſhenejſzym wukhowaſoj. Tu ſtaj pjeża w[illegible] krócź intimnje wobkhadźałoj. Na to je wón wu[illegible] Do teho pak je Puſchmannez pjeża chżała ſe ſkalnje[illegible] ninły dele ſkocżéć. Wón je ju w poſłednim wokomiku[illegible] ſdźerżeć mohł, pschi cżimž je ſo narucżnjzowy cżapnik wottorhnył, kiž je ſebi wón wobkhował. W próſpnjenju je Puſchmannez jeho w nuzy wubudźił a ſadał, ju dyrbi wón ju a hebje ſotſélicź. Je drje pſtoliju do[illegible] weje ruki wſał a prajił: „Gretla, to ja njemóžu“. Potom je na tłóczku mět. Puſchmannez je na to jeho do ruki ſtorżiła, ſ cżimž je ſo wutſélił. Wona je ſaſtupała a wumrěła. Wón njeje ſo ſam ſatſélicź mohł. Je běžał do Zitawy a potom do Budyſchina. Diwaj dniſej je pschebywał w ſchrodeńſkej ſahrodze ſwojeju ſtarſchiju a ſwojim krwawm jaku płakał. Potom je domoj ſchoł.

Lawniſki ſud ſo pokinje wo jeho winje pschepruwa[illegible] Po namjezce ſtatneho rěczniſtwa ſaſudźi Cżornaka k najniżſchemu dowolenemu kyſkoſtanju wo 3 lět ſaſtwa a wobſamknu też, ſa ujeho ſapodacź próſtwu wo wobſhadźenje na ſuſtizne miniſterſtwo.

Sch. Baar:

Jan Cymbura

Suſnoczeſka kniha.

137] (Pokracżowanje.)

„Buro, mózemy pola waż pschenozowacź,“ też nětkle proſchachu. Ale Zymbura žo poſmja. „Njemóżecże po-la mje wjazy pschenozowacź, njejſmy wjazy bur, ale jenoż wumjeńtał, wobroczeże žo na Měrczina.“

Ale Měrczin je Zymburowy žyn, kak by mohł hinak jednacź hacź nan. Tak ſej pola Zymburez grotarjo ruży podawaja ſe Stachami, kolmaſnit ſ tocżerjom pikow a nożow, proſcherjo ſ rosnoſchowarjemi. Jenoż kelle-rjow a zyganow pola Zymburez do korczmy ſczełu, ale ilich konjom žyna dadża.

Wſchitky cżile „ſwětazy“ žu Zymburje wožebje we-ſymje witani. Najeńdża žo ſ nim, ſ jeho mężchta ſej ſa-kurja a potom powědaja, hdże žu byli, ſchto žu widżeli, kak w druhich kraja žu žiwi a kak tam dźełaja.

„Wokoło Prahi, Schipa a pschi Lobju hacź Pardubi-zam, tam žu płodne kraje, bohaty lud, kóżdy bur je knjes,“ wumjeńtał naiſtuſcżiſcho žkyſchesche a nimo žo ſpodżiwa, žtyſcho, kelko tam ſ kórza wumłócża, kelko žno-pow tam ſ poſżadta domoj woża. A tu Zymburje ras-tak na myſle pschińdże, žo ſtareho Schmida wopraſchecź „a cżehodla tam w tym bohatym kraju też w ſymje nje-woſtanjecże, cżehodla na ſymu k nam pschikhadżecże?“

Stareho Schmida měſachu mohł rjez ſa patriarchu kelleſteje žwójby. Někotři jěżdżachu ſ „panoramom“, druſy ſ lokomikami, naiſtarſchi žyn bě žo na ſwérjenj ſhrabał, wobſhedżeł zyrkuża mějeſche jeho žotru. Nan ſam tradżiżji ſwojeho roda žwérny woſta, w lěcże mje-nuja pod holym njebjom hrajeſche a w ſymje mějeſche klankowe dźiwadło. Znu ſymu po Schumawje jěżdżeſche a nětkże na dwě njedźeli by ſ konikom, ſonu a drjewja-nymi hrajerjemi k Ssornezom do Puczimja pschijeł.

„Haj, luby buro“, kelleŕ Zymburje na jeho praſche-nje woimołwi, „tam je hinaſchi kraj, ale też hinaſchi lud. Dyrbju wam prawdu rjez. Woprajchejcże žo ko-hóżkuli ſ naſ ſwětakow a kóżdy wam wobkrucźi, ſo cżim płodniſchi kraj a cżim bohatſchi w nim ludżo, cżim nje-cżucziwiſchi žu k naſchinjej. Wſchitko pſchedadża, darmo nicżo njedadża. Trjebaſch pschipſchaſch, ale njedoprokyſch žo joho, pokajaſch ſchěhnak a kóżdy, kohoż żadaſch, na hórſku ce dowjeże. Trjebaſch dźeczeł, ale horſtku ſej nje-wuproſzyſch, hdy by žo na koleni pokłaknył, kupujeſch-li kilo ſa ſchtyri krejzary, žto zentnarjow móżeſch jeho we jenej wěży nakupicź. Ale ſabubnujeſch-li a dźiwadło žobotu abo njedźeli ſabrajeſch, dźeſacź, pjatnacże ſchěh-nakow dobrytka mamy, kóżdy pjenjeſy njeſe, ale nichtó njepłacži ſ jejkom, ſlikku khleba, ani ſ horſtku muki ani ſ walcżkom žyna. Tam dyrbi žo ſa wſcho, ſa konjenz a ja pschenozowanje, płacżicź. Tohodła tam jenoż w lěcże jěżdżimy, hdyž móżemy we wožu ſpacź a konja ſa pręd-kowne kolo pschiwjaſaneho mecź, ale w ſymje dyrbi na-ſchim ſ tych krajow pryecź ſem k wam abo hišchcze dale. To ſ naſhonjenja praju, cżim khudſchi kraj a khudſchi lud, cżim cżuczliwiſchi, ſdźelniwiſchi te khudym — wožeje na Schumawje a w Kerkonoſzhſkich horach je dobry, pobożny lud, kiž je žiwy po Kryſtowych ſkowach.“

(Pokracżowanje ſcżehuje.)

— **Měšćańske dźiwadło.** Dźenja póndźelu 5.9 hodź. wotpućuje ſo prěni króć bohaty rozsćahowany tryft „Wěrny Jakub“, kiž pod režiju Alfreda Borcherta sobotu we měšćańskim dźiwadle swoje wjeſele horjeſtawja nahonſki. Jena ſ najlěpšich wjeſelohrow Anglije doby, Augusta Hinrichſowa „Sſwobodna cźěrt thmanemu“, ſo wutoru w 4. abonentnym pſchedſtajenju A hiſchcźe raz hraje. W Budyſchinje a Žitawje namaka tuto pſchedſtajenje jenoſ khwalbu. Sſrjedu pſchinjeſe hiſchcźe raz Leona Jeſſela nadobudźenu operetku „Holćka ſ Cźornego lěſa“. Podawar ſ Budyſchin budźe wěſcźe prěnje pſchedſtajenje wulkeje operety „Madame Dubarry“, kiž budźe 1. nowembra. W měſćańskim dźiwadle hižom ſ wſchěmi mozami dźěłaju, ſo bychu tutu wulkotnu operetu błyſchćatym inſzenérowanjom łoniſchcźe hrajnjej runja ſtajiłi móhli. Sſwěſćcźe ſebi ſ cźaſom měſtno. Premijera budźe wulki podawk!

— **Tudomna Weigangez** firma je pjatk wſchěm ſwojim dźěłaćerjam a pſchiſtajenym ośćo wupowědźiła. Poćerjenych je nětkle 270 dźěłaćerjow a pſchiſtajenych.

— **Paket kradnyli.** 15. oktobra 1932 ſu ſ rólowańſkeho woſa paket ſ doſtawańſkej adreſu „Ehape A.-G. für Einheitspreiſe, Bautzen, Schulſtraße 5“, wotpóſłarjowej adreſu: „Berliner Hut- u. Mützenvertrieb Iſrael & Co., Berlin C 2, Spandauer Straße 11“ kradnyli. W pakeze běſche pjeca poſtſeza duzenta cźapkow. Paket waſeſche 5 kilogramow. Wo wězowne dźěłenja proſzu kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

— S **pſchileżnoſcźu pożlednich wólbow do němſkeho ſejma** ſu na dźěſchich cźarach dróhi ſ wólbnymi namokwjenjemi namolowali. Tajke popiſanja ſu ſdźełali hiſchcźe dźenja widźeć. Dokelž wone kedźbliwoſcź wjednikow ſamokhodow wot wobkhoda na dróhy wotwobroćeja, ſkutkuja wone wobkhod wohrožejo a dyrbja pſchi nětcźiſchim nowym wólbnym wojowanju na kóždy pad wumoſtać. Nimo teho ſo na to pokaſuje, ſo ſo wobſchkodźenje zujych wězow powſchitkownje po § 303 němſk. khloſt. ſak. kn. a wobſchkodźenje dróhow, khódnikowych platow, ławkow, ſwětłowych ſchcźežorow a tehorunja, kiž ſo wobkhladuja ſa wězy, kiž ſjawnemu wužitkej ſłuża, po § 304 němſk. khloſt. ſak. kn. ſ jaſtwom hacź do 3 lět khloſta.

— **Wobkhad póſtoſchekoweho wobkhada w Němſkej.** Měſaczelow póſtoſchekoweho konta běſche na końzu ſeptembra 1932 1 018 479. To wotſamjenjenja 1 059 kontow wſaju pornjo końcej měſaza pſjedy. Dobropiſow a poćcźejonjow ſhromadnje ſapiſha ſo w měſazu ſeptembru 54 783 000 wo 8 173 714 000 hriwnow. S nich ſapiſachi ſo bjes hotowych pjenjez 6 479 239 000 hriwnow. Dobromjeńcźe měſaczelow póſtoſchekoweho konta wuczińjeſche w pjcherěſku 435 770 000 hriwnow.

S **Khwaczij.** (Spěwny wotrjad ſerbſkeho towaſtwa.) Sſchadźuje ſo nětko ſaſo kóždu ſrjedu wjeczor. S tutym ſo hiſchcźe jónu ſpěwarjo, muſiju ſa ſónſte, na ſpěwne bodźiny pſcheproſchuja. Naſchi lubi hoſpodarjo njech ſwoje [illegible] do [illegible] wojeſchi wuczeć Rybak chce ludowy ſpěw nawjedowacź. Też by ſo zyrkwiniſki chór ſakožił, ſchtož by wožada rad widźała. Knjes wjeſchi farař Sarjeńk je myſlicźku hižo ſakorjenił a ſpodźatki ſpěchował. Sſerbſke towaſtwo proſzy wo wěſtu pomoz, woſebje muſiſkich, žurla je hižo ſtaſana. Naſchich ſerbſkich ſmyſlenych wohydlerjow a też ſ wokolnych wězow proſzymy hiſchcźe raz wo žiwe wobkhodźenje [illegible] wo ſpěwanju ma ſo dale wo n. wjeſnoſci rěcźeć.

Z **Radworja.** (Wólbna zhromadźizna.) Dźiwajo na blizke wólby do němſkeho ſejma wotměje z nawjedowanjom politiſkeho wubjerka towaſtwa ſwj. Cyrilla a Methoda centrumſka ſtrona pſchichodnu njedźelu w Herbſkej grychće wólbnu zhromadźiznu. Započatk je pop. ¼4 hodź. Jako rěcźnik wuſtupi knjez farař Kirſ z Rychbacha.

Z **Radworja.** (Dobrowólna dźělowa ſłužba.) Też w Radworju ma ſo w bliſkim cźaſu dobrowólna dźělowa ſłužba zaſtajić. Hižo zańdźeny pjatk prěwjezeſtej tu wulkej meblowej wozaj matracy a wodźewy za ludźi, a to hnydom za 90 muži. Tući budźa pola Topolinskee přenocować. Na zali ſo za nich nócźeh pſchihotowali. Ludźo tuteje ſłužby přiſłuſeja towaſtwu „Worclowy klobuk“. Budźa tu knjeże haty rjedźić a najſkerje też ſtare zapławjene a ze ſtomami zarośće zaſo wuryć, tak zo budźa potom w nich zaſo ryby płahować móc. Haty dźěn ſo nětkle nazymu derje rjeda, hdyž dźěn ſu zwjetſa próżdne.

S **Delnjeje Hórki.** (Schulſki jubilej.) Wuczerjo tudomneje ſchule ſu wſchitkich nětkuſchich ſchulerjow k wobſwjećenju 60lětneho wobſtaća noweje ſchule 30. oktobra wjeczor we 8 hodź. do Frenzlez hoſcźenza pſcheproſyli. Knjes wjeſchi wuczeć na wotp. Wrobl, kiž je tu 42 lět ſtukował, je ſnjedźeńſku rěcź pſchewſał. Wjeczor budźe też Delnjohórcźanſki měſchany chór porjeńſchcź pomhać. Po ſwjatocźnym wobſwjećenju budźe towaſtwa bjeſada, w kotrejž budźe ſo ſpominać na dopominjeńſi je ſchulſkich lět.

Sć **Sdźerje.** (Sdźo w njeſboźu.) Njeluby podawk ſta ſo tu ſobotu popołdnju na ſtatnej dróſy. Wjeſnjanaj wjeſchtaj na ruchnym wozyku ſtjerzentaſke ſwinjo. Pſchi trochu ſpěſchnej jěźbje ſwinjo ſ leżuzu wulkeje a pſchi tym ſo wóſ powrócźi. Skorźo běžeſche potom pěſchi na ſwoje měſtno. S padnjenjom ſo na ſboże nikomu žaneje ſchkody njeſta.

S **Klukſcha.** (Wjeczerſke měſtno.) Wobſadźeć ma ſo ſtchi evangelſkej ludowej ſchuli w Klukſchu, měſtna rjadownja D, wuprózdnjene měſtno ſtatneho wucźerja. Wobkhodźenje ſerbſkeje rěcźe ſo žada. Sſrowjóbne bydlenje ſe ſahrodu tu je. Samolwjenja njech ſo hacź do 29. oktobra ſrjedu k. wokrjeſnemu ſchulſkemu radźe w Budyſchinje.

S **Łuław.** (Johnowanje na dźěcźoch.) Mandjeſka ſamtarja Pólinka ſ Jotnowa w tudomnej thorowni ſ trójnikam ſiwjenje ſpoſcźi. Pólinkez ſwójba měſeſche dotal hižom pjeć dźěcźi. Nětko je ſo cźjłódka nahle ſwinje powjetſchiła. Macź a tſi małe dźěcźi ſu ſtrowe.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 24. winowza 1932.

Burioce wikowanje ſańdźenu ſobotu nimale wjaſny, kurſy akziow ſo wotdźerjachowachu. Kurſy rentowych a dołhowych liſtkow ſo njeſmějachu. Wjele wo tym pišachu, ſo ſo we wjeſnoſći ſtatnje wjeſchnoſće pſchemjeńenja pſchihotuja. Rěkaſcźe też, ſo je mózno, ſo ſtatny kanzleř wotſtupi. Wſchelake tajke a podobne powěſće maja ſwoje žórło we twodowanjach politiſkich ſtron, ſtejazych we wólbnym wojowanju. S tutkrajnych nowin wſchak wo mózno politiſkich podawkach małe ſpuſchćezomneho ſhoniwo. Mamy dośpału ſwobodu myſlow, ale niz ſłowow. W nowinach wſchelake powěſće wo hoſpodarſkich a politiſkich poměrach cźaſtamy cźaſto jara dźiwłomneje hódnoty. Politiſke a hoſpodarſke poměrły ſo cźaſto ſetkuja. Pitzanyh cźiſtu wěrnoſcź. Ja na naſchu hoſpodarſku bědu jako na ſcźěhowe naſchich wobuzujnych politiſkich ſtronow pokaſamy, maja nam pſchiwiſowarjo teje ſtrony ta ſło, kotruż jako hłowneho winika naſcheje bědy mjenujemy. Dźenja budźimy w ſamſnej mšći, kaž wo cźaſ wójny. Nowinar dawno ſpoſnawa jadro wěrnoſcźe, kotaż powſchitkownoſći hiſchcźe do kurjawy ſawalena khodźi. Wo cźaſ revolucźije roſtorhnychu ſo mrócźele cźmy. Tehdom ſmědźeſche nowinar ſwoju wutrobu ſjawnoſći wuſtyſkać a ſawěſći wo ſaſchłych podawkach hoſbźinnez. Chzył-li dźenja nadrobnje roſpytać, kak pſchepjatoſć hońi lud a kraj do ſahuby, ſawjedźena a ſabudźena powſchitkownoſć by jemu jara ja ſło wſaka a by jeho pſcheradniak mjenowała.

Produktowe wiki ſtónźichu ſobotu ſańdźeny tydźeń w doſpołnej cźichoſći. Płacźiny pſchenicy, rožki a wowſa w hotowym formje ſo njepſchemjeńichu. W termińowym wikowanju běchu ſterje ſtabłajene. Naſtali a nałyni. Jęczmjeń ſaſo 10 pj. ſo zentnarju pſchiſłušnoſći. Wojimy ſo, ſo płacźiny žita hiſchcźe bóle popuſcźeja. Po ſtónźenju rólneho dźěła ſapoczinu na wjeſnich kubłach a ſtujeſich dworach ſaſo młócźić.

Ssobotu płacźeſche zentnar w Barlinje:

Pſchenicy 9,80—9,90 (9,95—10,05) hr., rožki 7,70 hacź 7,80 (7,85—7,95) hr., nałetneho jęczmjenja 8,65 ha. 9,15 (8,75—9,25) hr., nahnikeho jęczmjenja 8,25 hacź 8,60 (8,35—8,70) hr., wowſa 6,70—6,40 (6,75 hacź 7,05) hr.,

w termińowym wikowanju

pſchenicy:

ſa oktober: 10,42½—10,40 (10,70) hr.,
ſa dezember: 10,35—10,30 (10,67½) hr.,
ſa měrz: 10,42—10,42½ (10,65) hr.,

rožki:

ſa oktober: (8,31½ hr.),
ſa dezember: 8,12½—8,06½ (8,31½) hr.,
ſa měrz: 8,21½—8,13½ (8,36½) hr.

Wowſa:

ſa dezember: 6,85 hr.

Płacźiny w ſpinkach ſu płacźiny twdźeńſkich wikow. Odjez pak žane naſpomnjene njeſtu, ſo njepſchemjenichu.

Sſudniſke pſchejadowanja.

wutoru 25. winowza 1932

w Sſmjerźezach w hoſcźenzu, dop. w 10 hodź.: Mydło a mydłowa mućka;

w Schmjorowje w hoſcźenzu, pichtp. w 1 hodź.: Kowańſka pſchitprawa.

Hamtſke powěſcźe.

Wikowańſki ſapiſ.

Do wikowańſkeho ſapiſa na ſudniſtwje w Budyſchinje ſu ſapiſali na łonjeno 395, naſtupajo firmu Max Schmidt w Budyſchinje. Firma je łaſchka.

Konkurſowe powěſcźe.

W konkurſu nad tamożnjom rěmieſkeho miſchtra Jana Güntzera w Budyſchinje na Molikowej dróhy 7, je ſud dalſchu termiju na ſtjedu 2. 11. 32, dop. ¼12 hodź. do Budyſchina na ſudniſtwo, ſjiwa 141 wokſal.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, newſk 10 kg

Płacźiny po złotej hriwnje

	22. 10.	21. 10.		22. 10.	21. 10.
Pšeńca	196.198	196.198	[illegible]	—	—
rožka	154-156	154-156	woka	—	17,—20,0
jećmjeń, nal.	—	—	mórske łuſtny	—	—
jećmjeń	128-133	128-133	połte łuſtny	—	—
wowſa	134-138	134-138	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	repc. wosuſk	—	—
pšeńć. muka	24 2-27,7	24,5-28,(	lanc wosuſk	10,30	10,3-10,5
ržana muka	19,7-22,2	20,0-22	ſuch. truhanſ	9,00-9,30	—
pš. wotruby	9,7-9,95	9,20-9,60	hr.roj. kruſki	—	—
ržane „	8,25-8,75	8,30-8,75	ſyno, 50 kg	1,90-2,2[illegible]	1,90-2,2[illegible]
caps	—	—	rěana ſłoma	0,65-0,90	0,65-0,9[illegible]
hróch Viktor	22,0-26,0	22,0-26,(	pšeńć. „	0,45-0,6	0,4[illegible]-0,6
lane ſymjo	—	—	wowſana „	0,45-0,6	0,4[illegible]-0,6
[illegible]	—	—	[illegible]	0,45-0,6	0,45-0,6

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: M[illegible] w Budyſchinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmar w Budyſchinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſchinje.

Nowy čeſkosłowakski ministerski president Jan Malypeter.

S **Barta.** (Mišijonſki pſchednoſchk.) Jako hěſche ſo hižo ſchtwórtk popołdnju ſa dźěcźi poſlicźił, wotmě ſo wjeczor pſched wulkej ſpytu wožadnych w naſchej zyrkwi mišijonſki pſchednoſchk ſe ſwětłowobrasami. Po krótkich ſamodnych ſłowach k. farara Rjenca a ſhromadnym wuſpěwanju kěrluſcha měſeſche ſotra Wärthelez wot Lipſcźanſkeho mišijonſtwa w nědźuſchej němſkej narodnoſchej Afriźy na lohkoſrozumliwe, jimaze waſchnje pſchednoſchk wo dźěle a ſamerach mišijonſtwa w tamniſchim kraju a podótkny ſo ſtrótka we ſwojich roſcźahowanych też dźenjeſnjiſchich poměrow w naſchej nědźuſchej koloniji. S barbnych a cźornych fotografijow ſ wulkodawanjemi dostachu pſchihładowarjo potom ſacźiſchći wo bohatym dźěle na mišijonſkim poli, ale też wo trajinowych zjanoſcźach naſcheje nědźuſcheje kolonije. Też poſawnowny chór zobuſtutkowaſche. Pod nawjedowanjom k. kantora Wemarja wjeczor ſ nětkotrymi pſchednoſcźenymi kěrluſchemi porjeńſchi. S modlitwu a ſhromadnym kěrluſchom ſo ſwjatocźnoſcź ſtónźi.

S **Thonberga** pola Kamjenza. (25 lět hoſcźenz.) Wcźerawſchu njedźelu 23. oktobra ſwjeczeſche Thonbergſki hoſcźenz ſwoje 25ětne wobſtacze. S tuteje pſchicźiny je hoſcźenjar ſwoje korcźmarſke měſtnoſcźe ponowicź dał. Hoſcźenz ſtuk ſo nětko do najrjeńſchich wjeſnych hoſcźenzow licźicź.

S **Ruchnalda.** (60 karpow kradnyli.) Tudomnemu hatarjej Schołcźe ſu ſ jeho haja wožrjedź nuſy wonu wotpuſchćeńli a 60 karpow kradnyli. Padnicźſtwo je cźim bjeſpřeſtajomniſcźiſche, dokelž ſo wobkradnjenych ſ płahowanjom karpow ſnadnych połaćiſkich dokſodow nadźijeſche.

S **Běleje Wody.** (Wobkhadne njeſboże.) K wobkhadnemu njeſboźu dóńdże pjatk wjeczor 9/8 hodź. na hłownej dróſy pſched Schołcźu wuporjedźerju. Motorowy koleſaſ fajedźe do cźežkołožyſchazeje žony, kotraž chcyſche runje dróhu pſchekrocźić. Ji ſłamaſchtej ſo rjeble a ſo po ſdaczu tej mojhy ſtichaſeczhu. Motorowy koleſaſ prajſ, ſo je žona, kiž je nimale pſched dróhu była, ſo njejapjy ſaſo wróćiła. ſo je ſo wodźidło motoriſkeho kola jeje dótknyło a ju powaliło.

Měšćanske dźiwadło

Kuzlař Sludrifax při kěžorskim dworje.

Wulke wjeſele knjeżeſe zaſo jónu w bajkowym raju měšćańskeho dźiwadła! Běſe to jónu nješto wosebiteho, hdyž prikhwata ſławny kuzlař Sludrifax wo ſebje za Budyſke dźěći z Wina k nam. Do pěknoje bajki kralowſkej dźowćičcy, kotraž bě ſtajnje tak zrudna, zo ſo ženje wjacy ſmjeć njechaše, je Erich Juhn zapletł kuzlarja Sludrifaxa, kotryž přez ſwoje wjeſele tryski a woprawdźe překwapjace wysokohódno kuzlarſke triki wſěch małych wopytowarjow dźiwadła nanajlěpje zabawjeſe. Kuzlař Sludrifax bě Frederico Amico, we ſwojich eksperimentach a ſwojej dobrej maſcy woprawdźity kuzlař! Wjele k ſmjeću přinoſowaſe też tak žałoſtnje łdupy a jakoćiwy kat „Krejčerwjeńk“, kotrehož Otto Hoch-Fiſcher derje předſtajeſe. Kěžor Preziosus (Erich Juhn) a kěžorowa dźowka (Mirzi Juhn) wudoſpołniſtaj hrajerſki ensemble.

Dobry napad kuzlarja Sludrifaxa bě, zo daſe dźěćom w parkeće ſobu hrać. Tak bě za dźěći doživjenje hiſće wjetſe. Byrnjež mózachmy wſě kuzlarſke naſtroje ſami pruhować, njemózachmy ſo tola dodźiwać, z wotkel Sludrifax wſě te rjane wěcy bjerjeſe, kotreż tak bohaće ze ſwojeho klobuka ſypaſe.

Zo běchu wſitcy ći mali z kuzlarjom jara ſpokojeni, dopokaza připóznaće, z kotrymž njelutowachu. -n-

Wěrny Jakub.

Trysk w 3 jednanjach wot Arnolda a Bacha.

„Wěrny Jakub“ ſluša ſobu do najlěpšich dźěłow najlěpšeho časa tryskoweje firmy Arnold a Bach. Kóždy jenotliwy trysk, kotryž tutaj autoraj „zworaſtaj“, hu jeničći wulki wuſpěch. Hdyž ſu też wſě jich dźěła po formje přez jene a ſame kopyto bite, woſtanje tola za kóžde hiſće doſć originalnoſće. Njepřetrjechujomnej ſtaj pak wobej autoraj we wunamakanju wſěch jenoż možnych abo njemożnych konfliktow. Wosebitu lubość mataj wobaj a tak mjenowaneho „ſpießera“ z małeho města.

Wěrny Jakub (abo Isaak!), někajki ſtarc z biblije tola bě, je měšćanſki rada małeho ſakſkeho městačka. Njekhablacy ſtolp moralnoſće, wulka ſwěca čiſtoſće, nawjedowaſ wſelakich ſpomožnych towaſtwow, kotreż maju nadawk, moraliſcy ſkaženy čas zaſo połěpšić. Tutón ideal ſprawneho człowjeka (W. Siebenſchuh) poda ſo ze ſwojim pſcźelom, kotryž je podobnje zmyſleny kaž wón (A. Borchert) do Barlina na hłownu zhromadźiznu někajkeho ſpomožer-

Swójbne powěſće

Sſlubjeni: Johanna Reichelt z Wilhelm Schołcźe w Budyſchinje. — Herta Lehmannez w Starym Lubiju a Richard Fröhlich, rěcźnik we Wulkich Rědarjezach. — Helena Kohlmannez w Lubiju a Fryc Hanka w Shorjelsu.

Sſwěrowanaj Hilmar Müller, diplomowy ratař ſ Elfriedu rodź. Haufez w Budyſchinje.

Sćmrěłoj: Robert Lippert, pſchedźěźerſki miſchtr w Kamjenzu, 72 lět. — Ernestina Heidiſchowa rodź. Rjenčej w Lubiju, 80 lět; Khowanje je dźenja póndźelu

skeho towarstwa. Sto pak tam w Barlinje zworašiaj, njechaju tu preradźić, jenož to, zo zawjerčošiaj so wšelaki kajcyskaj do njesmučnych konfliktow a zo dwě a pol hodźiny cyły dom rzeše zesmjećom přihladowarjow.

Zo so frysk tak derje poradźi, je sobu zasłužba Alfreda Barchherta, kotryž so jako režiser za to rostara, zo so žana pointa njezhubi. Wšitcy předstajerjo tu we wurjadnej formje, kóždy bě na swojim městnje prawy muž. Njech so tohodla wšitcy z powšitkownej khwalby spokoja! Jenož někotre mjena njech sem sčitam wo hodnosći hrajerjow: Alfr. Borchert, Walter Siehenehnh, Paweł Skotzky, Jurij Steinmetz, Hans Verder. Žónske róle běchu w najlepšich rukach pola Franc. Hellmut-Brüm, Olgy Meckelee, Trudy Hochgraefee, Hede Larsen a Charloty Grunertee.

Stož chce jónu na hodźinki zabyć swoje starosće, stož chce so jónu tak prawje z wutroby nasmjeć, njech wopyta tutón film. Njelutuje so kać! -n-

Z łužicy

Mandźelska struchtohra na drošy.

* Se **Žitawy.** Mandźelska hórnjeho dźěłaćerja Pušina je Žitawy, kotraž njeje je swojim mandźelskim hromadźe žiwa, běšche žebi wčera njedźelu 23. oktobra dopołdnja z kołom k Friedersdorfej wujeła. Ani jo by wona wo tym wědźała, běšche mandźelski sa njej pichił. Mjes Malym Schunowom a Zittelom běšche wón swoju mandźelsku doščěhnył a ji wumjetował. Pušina je so pšched swojim mužom bojała a tohodla rěsnikeho pomocnika, kiž je z kołom napischeću pichił, wo pomoc sawołała. Tutón też pola mandźelskeju sasta. Po tróšim wuměćowanju je so jona na swojim kole do Žitawy wróćiła a rěsnikeho pomocnika prošyła, so by z njej jěł, schtož tutón činjesche. Mandźelski pak sa nimaj jěšče. Swopředła jeju pischeščehnu, potom sady wostawaše. Jako běšche pornjo swojej mandźelskej, pichi jeho njejapzy dwójzy z bubonowym revolwrom do njeje tšeli. Jedyn wutřel jonu trjechi a we wobliczu cěžko rani. Na tutej wutřelej wjshitzy tijo z kołow salěčchu Mandźelski so do žebje z bronju saměri a so do kěwho wutrobna tšeli. Druhi wutřel mižny. Sranjenaja dowjesechu je sanitetnym autom do Žitawskeje thorownje, hdźež cžežkokranjenej ležitej. Esmjertny strach pjecža pola wobeju njewobsteji. Mandźelskeho hišče njemóža pschešyschować. Po jonitajm wuprajenju je muž na njesbožownym mandźelstwje wina. Sa pischičinu njeskutka so wudawa, so je so muž roshněwał, dokelž so jona njeje chcyła k njemu wróćiła a je skorźbu na dźělenje mandźe a sapodała.

* Se **Žitawy.** (Sso ſ płunom sajěbojcsčit.) Pjatk wječor tu 32ličtneho woženjenjeho muža w jeho bydlenju ſ płunom sajěbosčeneho namakachu. Pischičina žamomordaństwa je pjecža njesahojna thorosć.

* S **Drježdžan.** (Ssamomordańka sa mostowe wobłoženje wijžaju wostała.) Pjatk wječor jawołachu wohnjowu woboru na Karoliny mšt. Tam běšche 25ličtna žona do Łobja skočiła chyžka, běšche pak je žwojej draštu za mostowe wobłoženje wijžajo wostała. Nimoduży ludźom so poradźi ju sadźerjeć. Ju potom ſ thorobnym autom do thorownje dowjesechu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Po § 3 wotst. 1 šadže 3 šlawa IX druheho dźěła druheho wukasa nimskeho presidenta k šwjeršenju hospodarstwa a finanzow ſ 5. junija 1931 (nimšk. sak. kopj. I str. 292) w šwisku ſ wukasom wo šwjeršenju hospodarjenja gmejnow a gmejnskich swjasow ſe 15. julija 1931 (sakſk. sak. kopj. 115) so jeńkowozy městny sokoł wuda, kiž może so sa cžasy płaćiwoskeje šlawa IX. druheho dźěła horjeka napomnjeneho nimskostatneho wukasa jenož ſ pischiložowanjom šlatneje dohladowačskeje wyschnosće šěrhnjeć.

45. dodawk

k porjadej wo gmejnskim dawku sa město Budyschin ſ 2. julija 1915
wo wobydlerskim dawku.

§ 1.

Město sběra wobydlerski dawk we wyschkosći 600 proz. krajneje šadźby.

§ 2.

Tutón dodawk stupi ſ 1. januarom 1933 do mocy; jeho płaćiwosć cžas njeje na protyčne lěto 1933 wobmjesowany.

W Drježdžanach, 17. oktobra 1932.

Drježdžansko-Budyske wokrjesne hejtmanstwo.

Po § 30 wukasa wo wobthadźe se šamokhodami ſ 10. dnje 1932 so **pucź ſ Zitka do Niježe Wšy** wot Zittowsko-Rakečanskeho hać na Komorowsko-Scheichowski pucź a **pucź ſ Zitka do Koslowa a Dobrochiży** wot Zitka hać na Njeswačidłsko-Koslowski pucź za wobthad je šamokhodami wjshe dołinjny šawrjetaj.

W Budyschinje, 18. oktobra 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wobydlerski dawk.

Hamtske hejtmanstwo je po § 3, wotst. 1 šada 3 šlaw IX druheho dźěła druheho wukasa nimskeho presidenta k šwjeršenju hospodarstwa a finanzow ſ 5. julija 1931 (nimšk. sak. kopj. I str. 292) w šwisku ſ wukasom wo šwjeršenju hospodarjenja gmejnow a gmejnskich swjasow ſe 15. julija 1931 (sakſk. sak. kopj. str. 115) sa gmejny we wokrjesu **městne sakonje wo sběranju wobydlerskeho dawka wot 1. januara 1933,** dalokož je gmejny dobrowólnje sawjesće njejsu, wudało, kiž mója so sa cžasy płaćiwosće šlawa IX druheho dźěła horjeka napomnjeneho nimskostatneho wukasa jenož ſ pischiložowanjom šlatneje wyschnosće šěrhnjeć.

Městne sakonje su pola nischejšanskich a gmejnskich wyschnosćow we wokrjesu a pola hamtskeho hejtmanstwa k wobhladanju šjawnje wupołożene.

W Kamjenu, 18. oktobra 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Přilopk

* **Ruski spěchnik snjesbožik.** Něhdźe 20 kilometrow wot Moskwy sdaleny wujědže spěchnik, kiž ſ Kawkala pschikhadža, ſ kolijow. Dwaj wosaj so rosbischtaj. Někotre wosoby so morichu, wjetscha liczba pucźowazych so rani.

Politiske mordarstwo w Sofiji

Schtwórtk su w Sofiji Bolhara Mitowa saſtrělili, kotryž bě so ſ Zuhoslowjanskeje wrócił. Mordar Todor Petrow je so sam na policajskowje samotwił. Kaž so zda, so na to spuschcža, so hischcže pischezo morjenje bolharskich ratarjow mysluja, kaž tehdy, gdyž su Stambulijskeho knjeza morili.

Němskostatna wobora pschećiwo nazionalnym sozialistam.

W Kasselu běchu nazionalni sozialistojo w nowinach wosjewili, so je so propagandne pschedstajenje „Bomby nad Kasselom“ dyrbjało w posledniej hodźinje wotprajsć, dokelž je so němske woborne ministerstwo sapowědźiło, městno sa to pischewostajicź, mjes tym so bě městny kommando sašadźu dowolnosć dał.

Pischećiwo tomu je namełtny kommando wojsewiło, so je hižo 6. oktobra sdźěliło, so pschedstajenje njedowoli a so je posdźischo tule sdźeleńku ſ listom a rtnje wospjet wotkruchiło.

Dweju nazionalneju sozialistow morili.

W Castropu-Rauxelu su sobotu wječor kommunistojo do nazionalistow jrafyli a pschi tym ſsteli. Schtyrjoch nazionalnych sozialistow cžežko sranichu. Jedyn ſ nich je na swoje sranjenja wumrjeł. Też na stronje kommunistow běchu sranjeni.

*

W Bochumje su sobotu w nozy pschi sražanju ſ pischiwižowarjemi němskostatneje khorhoje 19ličtneho nazionalneho sozialista Baoma tak cžežko sranili, so je w thorownji na smutkowne wukrwawjenje wumrjeł.

Litewska rěcź bo w schulach klajpedskeho (memelskeho) kraja sawjedźe.

Litewske nowiny žebi žadaju, so by so litewska rěcź we wšěch schulach klajpedskeho kraja sawjedła. Napominaju litewske knjezerstwo, so njeby Litwjanow w klajpedskich schulach pschenjemčicźej dało.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladaj na wjedro sa jutjischu wutoru:** Hischcže trochu scherjate a njewobstajne wjedro.

* **Swažliwy rubježny nadpad je so pola Rumlingenow w Luxemburgskej sturził.** Schtyrjo **mužojo pokładnika jeneje hóty a jeho pschewodźerja nadpadźechu, ſ revolwrom krožo jimaj pjenježny kaschcej rubichu, kotryž 60000 luxemburgskich frankow a něhdźe 700 němskich hriwnow wopschijescheše, a potom cžekachu. Pokładnikej, kotryž chyschce pjenježny kaschcej na blischolejaze želesniske kolije cžišnyc, to sadźewachu, jeho do lěweje nohi sželiwschi. Rubježnicy potom ſ automobilom ſ luxemburgskej mjesty wotjědźechu. Njedaloko Diedenhofena franzowzy a luxemburgzy jich wšo wohladachu. Sso sastojnikow dohladowschi, hnjes se wo sa sterzichu a psches pola cžekachu. Sastojnikam je so poradźiło, jenoho Italjana sajeć.**

Towarstwowski powěstnik.

Ralbicy. „Lilija“ spěwa wutoru 25. winowca. Wosebje njech wšitcy přidu, kotřiž su posledni ju missu sobu spěwali. **Předsydstwo.**

Ralbicy. Jednota Sokol ma štwórtk 27. winowca wječor po nyšporje zwučowanje.

Přińdźe ke mni, hdyž chceće

mantle a žonjace wobleki

kupić. Poskićam Wam w najwjetšim wubjerku to najnowiše a najlěpše po nizkich płaćiznach

Budźeće so dźiwać!

Wobhladanje bjez hnućenja ke kupowanju

Otto Hartmann

w firmje W. HACKER w Budyšinje

na Zinej hasy 7

Pytaj a zběraj nowych abonentow za „Serbske Nowiny“

Nowa Erika!

Model 6 z połnohódnym pisanskim tabulatorom, 44 dótkowćami, kałańskej walcu, walcu normalneje šěrokosće, z wopraudźe lohkim wuhibnjenjom a ze wšěmi druhimi bjerkonkurenčnymi lěpšinami „Erika“ pisanskeje mašiny! Wšitke připrawy i ene e pisa ske e mašiny za płaćiznu jeneje małeje mašiny! Žadajće sebi prospekt S 7065.

50 małych Erika-pisanskich mašinow w zhromadnej hódnosći něhdźe 12 500.— hr. **darmo**

Za wotedaće tuteho nawěška dostanjeće hać do 15. 11. 1932 wot deleka mjenowaneho Erika-zastupjerja darmo originalny lós! Rozdźělenje dobyćow wotměje so 20. 11. 1932 pod dohladom sakskeho notara dr. Thieme w Drježdźanach.

Hermann Kulisch w Budyšinje

Telefon 3541 — na Hošic hasy 38

Radiowe aparaty

dospołne za 125.— hr.

hotowe k słyšenju podawam při małym napłaćenju a z połoženjom při wotplaćowanju hać do poł lěta. Njewjazace předwidźenje we Waším domje na kóždym městnje. **„Mende“ a „Telefunken“-aparaty** pod samsnymi wuměnjenjemi. Dopisnica dosaha

R. Koksch w Njeswačidle

Wotnožka w Budyšinje na Sulskej hasy 10

Štó pomha?

Pilny ratař w porjadnych wobstejnosćach pyta na swoju njezadołženu, 18 kórcow wulku žiwnosć, 4000 hriw. wopalneje pokładnje, bnydom **2000.— hr. jako prěnju hypotheku** ze 7 proc. zadanjenjom. Poskićenja prošu **na kancelariju hypothekow E. Raue** na Hošic hasy 32

Stóž pjenjezy pyta

njech so wobrośi na dowěrnu wosobu sprawneje firmy Wróžoporto sebi wuprošu

E. Reichel w Lubiju na Albertskim namješcu 2. K rěčam wšědnje wot 9-11 hodź a 2-5 hodź

Maće-li bolace nohi?

Bolosće, swjerbjenje, kałanje, palenje? A njeje wam ničo pomhało, potom wužiće tysaceróžce wupruhowanu „Sudagkremu“. Wuspěch je překwapjacy. Płać. 2 hr. Na předań w **Hrodowskej haptyce na Hošic hasy** w Budyšinje.

Z łatarnju pytać

dyrbiš, zo by hišće něhdźe nadešoł taki hobrski skład **dobrych a tunich**

manšlom a jupom

kajkiž namakaš jón pola firmy

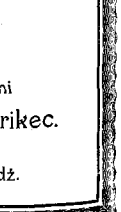

E. Müller w Budyšinje

na Różowej hasy 6

Město khartkow

Po Božej njewuslědźomnej radźe zemrě njedźelu rano, ćiše naša luba, jara dušna sotra, swakowa a ćela

knježna **Marja Wawrikec**

ze Šešowa

Podaći do Božej wole wozjewjeja to

Zrudźeni zawostajeni

bratr a sotry Wawrikec.

Pohrjeb budźe srjedu popołdnju w 2 hodź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšceny přećiwo sćěhowkam čłoweho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lekarsku pomoc pytać. Smjerne znjezboženja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 251 — Budyšin — Wutoru, 25. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 19

Němski kancler před riemieslnikami rěčał

Na sjězdźe wyšichšich mišchtrow Barlinskeho a brandenburskeho rjemjeźła, kotryž je president rjemjeślnikskeje komory **f króśkej rěču** wotewrił, je žo tutón němskemu kanclerej **fa** jeho **pśikłaad** dźakował. Rěčnik praji, **fo** je knježerstwowa hospodarska politika powšitkowne pśichwalowanje rjemjeźła namakała.

Wyšichši mischtr Lohmann potom nusu rjemjeślnistwa wobžałowaše. Rěčnik na wyšoke pśinoški **fa** fozialne zawěsće njepokasa a žadaše, **fo** by **fo** zyle fozialne zawěsćenje hinak wuprawiło, pśi čimž by **fo'** dyrbjało na powolanjowe zamoforjadnistwo dźiwacz. Też nuzene pozicenje mjedow a runjastajenje rjemjeźła **f** industriju ma wujeźło fa hkowneho winika žiwoje nuły. Rjemjeźło **fo** fchkoduje **f** wotebčranjom kupowańskeje mozy němskeho luda= je skrócenjom sastojnikich nsdow a **f** rozcajcej wobsedkosću. So by **fo** rjemjeźło shrabało, by **fo** dyrbjało **fo** saradźicz w nastupanju porjedźenja domowy a se skasankami knježerstwow a wsichnoscow. Wyšichši mischtr Lohmann **fo** potom

pśicherźiwo jenostronskemu podpjeranju wulkeho hospodarstwa se strony stała

na khosty dawkidawaweje powschitkownosce wobrocźi a **fo** w swoju **f** praschenjenni rańschoněrskeje pomozy na to hórschesche, **fo fo ratarstwu na fchkodu rjemjeźła lepschina dawa.** Rjemjeźło najwyschscheho sastojnika Němskeje nawoliwja, **fo** by 164. stawej němskeje wirstalwy skónczenje wotpraudźity smyk a wopschijesce dał.

Na to **fo nemski kanzler f Papen** złowa k dźesczej rěcźi zimasche. Lubjesche, schtož rjemjeźło a **fnéni** staw nastupa, wotewrjene wucho pola knježerstwa namakaje. Nusno je, **fo fo** kózda hospodarskopolitiska naprawa **f** wulkim samerom swjasa, **fo fo** nje **f** njej zyłenmu němskemu ludej zluzi a pschispomni, **fo** žu **fo** dotalne naprawy němskeho knježerstwa, kotrež dyrbja hospodarstwo k nowemu strabanju dowjesez jako prawe wupokasale. Wuprinwalo je **fo** pschede wschém w prénim rjedze wožiwjenje pschedewsacjelstwa a smutkowne wiki sesyknicz, kotrež **fu** fa rjemjeźło a drobne pschemysłnistwo rossudźaze. Porok pak je zyle wopaczny, **fo** je **fo** jenostronske ponoz dała.

Němski kanzler fo potom do drobna f namjetom sabérasche, dawkiwobliczaje wopijma też na dofhodny dawk wupschestrecz a rozkladze, fo fo to technifzy a praktifzy njehodzi pschewjesez.

Tajka naprawa by dźełodawarjej możnosć dała, **f** dawkowymi pjenjesami swojich dźełacerjow spekulowacz.

Nětczišne położenje žada, **fo fo kroczeł k pschewinjenju powschitkowneho hospodarskeho cźischcja sczjni,** tola dyrbi **fo** wisiko możnosczow do drobna wobliczicz, **fo** by w prawej pomerze k wuprózujomnemu wuspěchej stał. Sswój program je knježerstwo na podłožku wopraudźitosce natwarsło a jón njeje do próżdneje městnosce nastajało, kaž **fo** to pola wschelakich pschipowědźerjow wukhowanja stawa, kotrež drje maju wjesku fantasiju dyžli my, a hrody do powětra twarja, hdyž jenož thutne pschemysłnjenje dale pomha.

Na porok, **fo** knježerstwowa starosć jenož wulkohospodarstwu płaći, kanzler wotmolwi, **fo fo** zyle pschepósnawa, **fo** žu wschě wotnožki ludowego hospodarstwa se zbožu wulkeje spleczne. Runje w rańschej Němskej je **fo** wupekasało, **fo** je wožud němskeho rjemjeźła wulko **f** ratarstwom swjasany. Też w industriji stej rjemjeźło a drobne pschemysłko na najwuze swjasanej. Hdyž **fo** **f** fabrikstich kadołbom kuri, **fo** też w dźełarnjach rjemjeźła nowe žiwjenje hiba.

„Niesłyšany kritiski podłožk"

W pschisamknjenju **k** rěcźi prelata Kaasa w Münsteru, **fo** „Bayerischer Kurier" **f** pokoženjom němskich finanzow **fabéra** praji, **fo** finanznopolitiśi na njeźłyschanym kritiskim podłožku stejimy. Rospominanje tychle wězow njeje **fmé** fo na cźaš po wólbach wotstorczicz. To by załostne wotnerzenje było.

Położenje je tajke, **fo** němske knježerstwo zyła njewě, **kał by na** kónzu tuteho měźaza zaplacjonne pschiźłuschnosce dopjelnił. Wo wuplacjenju w pschichodnych měźazach by zyła njehodźi rěcźecz. Sadołženje w Němskej a w zmejnach je tak pschibérało, **fo** je cźłowjekej zatrach.

Snajerjo wobžiwjenoscźow hižo nětcźišni njedostatk Němskeje na snajmjeńscha ¾ milijardy hrivnow wobliczeja. Pódła teho dołh zmejnow na ½ milijardy hrivnow tónz tuteho měźaza srośce. Pschi tym **fo** němske knježerstwo skoro wschędnje na nowe wudawki wjasa, kotrež **fo** stow milijonow dr. Tychle wudawkow dla je němskostatna banka **f** němskim knježerstwom porečała a je warnowała.

Němskonacionalne žadanje za ratarstwo

W lisce na němskeho kanzlera sapółłanz Schwedt najwožniscze žadanja ratarskeho wubjerka němskonacionalneje ludoweje strony mjenuje, kotrež je tutón 14. oktobra wobsamknył. W pižnje **fo** mjes druhim praji: Žadamy, **fo** by hnydom zhromadne kontingenty **fa** te ratarske wupłody zawjedu, kotrychž płacźiny **fo** pośrědnje abo njepośrědnje **f** wukrajnym njetrěbnym dowosom pschemeńsenja.

Dźeržimy **fo** žadanja, **fo fo dań** fa hypotheki a wobsobinske pożczonki pschez zyte **fnizi.**

Zołkowny dawk dyrbi **fo** powschitkownje, pryedy nijowcho wukasa postajenu wyšokosću fnizicz, wožebje dyrbi **fo** bjesdawkowy zokor za winizarjow, dźełacerjow marmeladow a pezokarjow pschisłuschicz.

W nastupanju **wobrotowcho dawka** prożymy, **fo** by **fo** žiwobudna mjesa hacź do 5000 hrivnow sasso zawjedła, a **fo** by **fo** **fa** wschě ratarske wupłody wobrotowy dawk na 75 prozentow sjednosći.

Jara nusne je, **fo fo** stare kredity **fa** žytwu a winizy **fnuzicza.** Sa nowische kredity **fo** žada, **fo** by **fo** na jich **fapłacjenje** natrwiliwje cźakało.

Pućowanie hłódnych w Jendźelskej

Se wschelakich stron Jendźelskeje žu **fo** žyły hłódnych na pucź do Londona nastajiłe. S Lancashira, **f** Południscheho Walesa, Kenta atd. cźrjódły dźełoćiemieśerjow do Londona cźahnu, **fo** bychu knježerstwo na žwoju nusu kedźbliwe cźiniłe. W kóždym měsće, pschez kotrež cźahnu, wyschnoseze a privatne wožowły jich pohosczeja a jim hospodu pesticzeja.

Tajne francousko-jendźelske namórske dojednanje?

Mjes Jendźelskej a Franzowskej je **fo** pjecza w poźledním cźasu we stejischczach jendźelskeho a franzowskeho wójnskeho łódźiwa na **fwętowym** morju dojednało. Hižo wot nękotrych lět pjecza tole dorěczenje wobsteji. Franzowska je na pschikład hižo psched létami swoje najsylnische wojerske łetarske pschijitawy a sejperanischcza wójnskich łódźow **f** blischkosce Rukawojtcheho kanala **k** swojej krótkowjeczornej mjesy pschepołožiła, mjes tym je je Jendźelska se žylnym wobhadźenjom swojich jastanischczow pschi brjohu **fa** brjohdźenjom swojich jastanischczow pschi brjohu **fa** brjohdźenjom swojich jastanischczow pschi brjohu **fa** brjohd

žiwobrjenju, so, hdy bychu na podložku prawdy a pschiwótnosće naschich žiwjatych prawow so jutrje wutworile njeeksistente a dožabaze mjenjenja sa ljudožrjo schtyrjoch europiskich wječornych wulkomozow, by so Europa hnydom smjerowała, znadź też s hladanischcza hospodarskeje krize.

Napóslet so Mussolini **sa pschipósnacje runoprawnosće Nemskeje w bronjenju wuprajt,** jeli so by so wotbronjaca konferenca rozbila.

*

Parizske rauische nowiny so do drobna s Mussoliniowej Turinskej rěcu sabérraju. Pschede wschém jeho zjawa rozkoseja, s kotrymiž je so sa pschipósnacje némskeho žadania sa runoprawnosću w bronjenju wuprajił. **„Echo de Paris"** mjeni, so je italske knježerstwo w nastupanju relatiwneho sniženja franzowskich wojerskich mozow a stutka k lépschemu Nutkeje a wobkedbowanja Juhowzlowjanskeje **w pschesjenosći s Némskej.** Faschistiske knježerstwo njeznje pak labjcy, so je so na podlożku mérowneho sréżenja 200 000 Nimzow a 460 000 Juhowzlowjanow Italskej pschidokliko.

Dyrbi so na to dopomnicj, so je pschewunste zjawjanje strašchne s tymi, kotrjż so pschecziwo sréżenjam pschecziwja.

Italska je tohodla nusowana, zjwoju politiku s khwilemi himak složicj, a też wósmowustojni politikarjo njemóża rjec, na kotrym boku budże na pósled czejschcjo italskeje politiki ležeć.

„Ami du Peuple" praji: Mussolini je w zjwojej rěcži mjes druhim rjekł, so Turin, kotryż tak blisko franzowskeje mjeji leži, so wójny njeboji. **Franzowska,** kotraż nikomu njeshrožy, ma prawo, na to pokasacj, so je **s tajkimi zjawami pschestrašena.**

Japanska kolonizacija w Mandžuskej

W Mandžuskej je so pomérnje mało Japanzow sasydliło. Japanskej je hacj dotal jenož wo to schło, w tutym kraju wotebérarjow wudžełkow zjwojeje industrije namakacj. W pósledním czasu je Japanska wobstanka, zjwój politiski wliw w Mandžuskej se sasydlenjom Japanzow pożwolnicj. 8000 japanskich reserwistow je so pjatk do Dairena pschinjesło a so wot tam dale do Mandžuskeje powjese. Tam so we wokolnosći Mukdena sasydla, so bychu so z natarischtwom zjwili. Wschitzy **reserwistoju tśełby,** muniziju a też maschinske tśełby dostanu, so bychu zjwoje zjiwjenje a zjwój statok schtikali. Japanske kolonialne ministerstwo je milijon yenow sa kolonizaziju w Mandžuskej postajiło.

Hrabja Pozadowsky-Wehner wumrěł.

Wón běše wot 1897 hač 1907 statny sekretar němskeho znutrkowneho hamta. Wot 1919 hač 1920 běše wón sobustaw nacionalneje zhromadźizny, wot 1928 hač 1932 zapósłane w pruskim sejmje. Hrabja Pozadowsky je čas swojeho zjiwjenja wojował za zjednoćenje wšitkich politiskich mocow k wutworjenju a zasonatwarjenju wótceneho kraja. Wón wumrje 87 lět stary.

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 25. oktobra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer +3 a thermometer wodnjo +14. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer —1 a thermometer w nozy +7. — Schérhowaze wjedro po mało pschemeni. — Njemórny wětr wječera rano pschicżeri nam dešchcżik. Lóma bé trochu powschcżił, hižo bo do deschczowanja da. Deschczowaschc bo hacj do ranjeho wječora. Nětko je so wjedro sašo trochu staljło, na pak pschecżo hischcże wišnuty raz. Sa nižinu, k ranju bo wotšalowazej, cżełnje bo wot połnocy dele wyschina. Tu pschewobjeża symne powětry s połnocneho lodowego morja a studża nasch wosduch abo lóft. Na wjerschkach wyšokich horow bé hacj dotal cżopło. Wjedrowe mjenja, so tam tež nětko tymna jaskupi a jeli so bo deschcża da, budże na wjerschkach wyšokich horow sněh padacz. Tež schklesza nětko jasko postupuje. S Azorskich kupow pschichadża nowa wyschina. Sdnano pschedź Jeudźelskej leżału nižinu bóle k połnocy wukócżi. Zanych wětrnych wuhladow, kajke wjedro budże, tukhwilu njemamy. — Jutrje sjedu khadża słónczko 6,41 hodź. a khowa so 4,46 hodź. Mésačk khadża na ranje 2,09 hodź. a khowa so popołdnju 3,21 hodź.

— **Mésačzanske dźiwadło.** Dźensa wukonja 4/9 hodź. wospjetnje so w mésačzanskim dźiwadle prěni kročej se tak wulkim pschinjesnaczom pschijata Augusta Hinrichsowa wjeselohra „Swowodna cżěł khmaenemu". Tuta wopraw-dże naczasna komedija w inhaltownje pjaci prěnim pschedstajenju w Budyschinje pome wukkanje w pschihladowarni. Pschedstajenje je schtwórty w abonnemje A. Sčzěcu 4/9 hodź. pschedstaja so hischcże raz lohka Leona Jessenowa operata „Halczka s Czarneho jeza", teworjenja schtwórtk we 4. abonnementnym pschedstajenju B. Posawk ta Brědyschin budże wérsze wulka premijera operety „Madame Dubarry" 30. oktobra. Rimale wschitkon personal (nětkże 80 ljubitelskich wosobow) hraje tuhu w nowej operecze, kotraż bo w nicewschednym wuhotowanju pod režiju Gwalbo Kuntzy w Budyschinje pré i kraci pschedstaja.

— **Sserbska Ludowa Banka.** Wérczelam Sserb. Lud. Banki žu bo w pósledních dnjach pschipósłałe k podpisanju pschihłosowanske liszti za wurunanje. Dżel wérczelow je zjwoje podpisane liszti do banki wrócżił, dżel pak to hischcże cżinił njeje. So by so wurunanje wot žudnisiwa zkowalilo, dyrbja 50 proz. wérczelow po khowje i 75 proz. zjkłowaje wérczelskeje zadanki tomu pschihłosowacz. W sajimje wschich wérczelow tohodła je, so po możnosći wichitzy, kotrjż dotal zjwój pschihłosowanski liszt notedali njeju, to hiuhom jeżiuja, so bychu so trébne wjetschiny khromadże dóstale a tak bo konkurej Banki, s kotrymž by hischcże wjetscha zkhoda wérczelam naštała, sadźewało. — Pschi tutej pschiležnosći njech je też na to pokasane, so žu we zjwojim cżasu wotedate cżakanke pschihłosowanja — Stundungserklärung — njeplacżiwe, dokelż bu so jenož za

— **Textilowa industrija w itzbach!** Pschi pósledním zapżewanju wuczinjeskeje khodnosći tekstilowych wudżełkow w Němskej 10 miljardow hriwnow. 2¾ miljionow cżłowjekow namaka w tutej hospodarskej wotnožby zkłeb sa zjebje a sa 11,2 miljionow pschiwuwnych. W Němskej bo pschedźela letnje 3,47 miljionow dwójnych zentnarjow bamwy, 1,35 miljionow dwójnych zentnarjow wołmy, 150 tyżaz dwójnych zentnarjow lenu, 800 000 dwójnych zentnarjow židy. Wosmjemy tuto zajimawe sestajenje liczbow s nastawka, kiż je so runje w najnowschim wudaniu — cżisko 42 — „Frankfurter Illustrierte" wozjewschcżał. Na statok poda dalsche liczby powschitkownego sajima we wulkim ludohospodarskim wusnamje tekstiloweje industrije a smóżnja s wustojnym sestajenjom wobrazow trohu wjace sa to. Też sestajenje napischecżo žeby w formje wobrazow wo hódnoscżach wulkosce tekstiloweje industrije w druhich krajach je, kaž zyle wosjerwjenje, nimo měry wjetsche hódne. Tutón nastawk wopschija wschitke wulkosce wot furowiny hacj k połotonowym wubżełkam. Druhi nastawk wo pschedźelanju hacj k hotowej drasce sczehuje. „Frankfurter Illustrierte" je pola kóždeho wikowarja s nowinami za 20 pj. dostacj.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Wokrjeżna zhromadźizna howarjow karnikłow.) Budyski wokrjeżny zwjask, kiż je sobustaw krajneho zwjazka sakskich towarstwow płatarjow karnikłow, smjeje pschichodnu njedźelu 30. oktobra 9 hodź. dop. w „Wjeselym hajniku" we Wulkej Dubrawje swoju wokrjeżnu zhromadźiznu. Prěni zwjaskowy pisowar Max Mižbach z Hornjeje Hórki budże rospra-wu pospjedżenju krajneho wubjerka w Oederanje a pisowar Kurt Ziegler z Budyschina smjeje pschednoschk na wažnym temacze „Karnikł jako wažny hospodarski faktor." Skhadżowanje budże so też z wokrjeżnej wustajeznu w Hornjej Hórzy a wustajeznu krajneho zwjazka kaž też z płahowanjskimi nałeżnosćemi saběrać.

S **Barta.** (Swucżowanje.) Zhromadnje z Wukrancżanskej dobrowólnej wohnjowej wobory wotnje dobrowólna sanitetna kolona sa Bart a Suborniczku njedźelu popołdnju nahromadnje z nawjazowanju. Hižom krótko po alarmowanju běchu kobustawy kolony na městnje wumyslenego njeboka a dźełachu sprjewjerjenje a wótcze. Też wulkotne smalowanje dowokała, so je kóżda z nich pschihotowana sto wobczehnym podawkam dopołnje sprócżena. Wschitko kolony je z postupom wésce spokojom.

S **Barta.** (Sanjerjeny pad.) Njedźelu popołdnju zhromadzi se krótkej ale cżežkej khorosći k. Alwin Dietrich, kiż běšče tu powschitkownje znata a wobluhjena wosoba. Dietrich běšče zjnlny, sprawny muż, kiż swoju zjlu mój stażkrótka dosho powschitkownosći wénowasche. Jeho zjnje pomoczne wasnje pschecżelstwo kóżdomu, wósebnje jemu pschecżelne dopomnjeże. Jako rědnuschi wobydżel sprócżenja „K błónzu" běšče wón też se zobuzakożerjom tudomneho wojerskeho towarstwa. Pisches 50 lět towarstwu pschikłuschesche a běšče napóslednk z jeho cżestnym zobuzakom. Też wosnajomu woboru a spórne towarstwo je wón zobuzałożił. Dokhi cżas běšče wón tu te stawnikom. Też do gmejnskeje rady Kłuschesche dołge lěta, posledni cżas jako gmejnski starschi. Nětkże 40 lět sasadowasche wón wsetkim khorobnu pokkadnju na ychlikkach wasnjnje. Pisches 20 lět nawjedowasche wón Bartsku stonu agentura, 23 lět wjedżesche wobkhodnu khorobnu pokładnju Lipperskeho knježerstwa. Hacj do swojeje zmjerzcze běšče i běrarjom rěnego dawka. Wón wotpoczi w mérje!

S **Hórkow.** (Sawrjeny pucj.) Sjawny pucj z Hórkow do Khrósćiz so wot 1. nowembra hacj najskerje do 12. nowembra 1932 dla nażpowanja za wschitkón jédny wokhad sawrěje. Wobkhad pokaluje so na pódlanske puce.

S **Kamjenza.** (S kolom cżežko sjesłožił.) Tudomny 19lětny lokomotiwnik, kiż běšče so na politiskim wustupenju w Drježdźanach wobdżelił, je w nozy k njedźeli dowo-jédżo, z jédnym kolom cżežko sjesłožił. Po nahle spadowajej Poleżnjej dróży dele jédżo storcżi won mjes Pólnym Hrodźikom a piwarnju do kóła, kiż tam dla wuporjedżenja dróhi na dróży stejeshe, a padnywschi žebi nje puknu a so hewak hischcże srani. W nozy wokoło 2 hodź. jeho bjes wědonja na dróży leżo namakachu a do tudomneho Mitrofneho wustawa bowjesechu.

Ch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeska bhula.

158] (Pokračowanje.)

„Hlejmy, ichtó by to rjekł", so Zymbura procże spodjiwa a dołho wo tymle napadnym sjewje pschemyślowasche. —

Cżma wschudżom każ w kokmasowym kónku. Wichoriza we wuhenju wuje, je semje zběha smjerschty, zypti, kaž pěst twjerdy zněh a mjeta jón na i mochom satytane wokna. Pola Zymburez sa blidom žedźi i Domažiliz Jurk — schnórkar — a powéda krwawnu tragediju khódstich burow a jich wjednika Kojnyny. Snaja ju w Puczimju, w kwétach žu ju cżitali, sarać žam i Khódsta rodjeny je jim je pożcził a pokhwalił, so je to Jirašek rjenje a prawdźiwje wopisał. Ale na powěsć wo khódstich wojowarjach wo zwobodu znowa žadosćiwje pożluchaja. Wschédy huschka, wschém so ihribuje, hdyż je Jurk Historiski dźeł dopowédał a sapoczina dźeł scherjatny. „Pod schibjenju stojesche, powjas hižo na schiji mésesche," powéda wo Kojnyje, „tu wuhlada mjes knjezimi Lonikara, „Lonikaro, Lonikaro", hnydom na njeho sawoła, — tu w Pilsnju na cżłowjeskim sudnistwje su dobył —, ale ja lěto a dżeń cże žadam psched Boži stok, a potom so pokasa — sabubnowachu, satrubichu, so by jemu dale rozumicz njebyło — draczowy pomoznik jomu stólczł wotcżeże, kat powjas sadjerny, a Kojnya wiżasche. Lěto bo spěschnje minu. Lonikar burow dale pschesczěhasche a wopomnjecże Kojnyneje žmjercże. Wschitzy naschi je wjelow dźěchu so do zyrkwje sa zwojeho drohoho martraria pomodlicz. — Ale Lonikar na žwojim hrodże we Torhanowje kermuschu zwjeczeschc. S daloka schéroka běsche zjej hrabjow a wjerchow pscheprożył, sa dweju jédżeschc, sa schtyrjoch pjeschc, sa wschéch so žmjeschc a wjeselesche. Runje žrjedź nozy je schklenzu wina sa blidom stany a hanizu jawoła: „Hdże dha žu, Kojnya, falschny wéschczerjo? Dżeń je so minył, dżenża je so też lěto minyło..." ale też Lonikar njedorěcża — we schtli na blidze leżeschc zyty, hischcże njerosstrany pjeczeny tapon. Tón nadobo stany a kaž živy zaspéwa. Durje so žame wot so wocżinichu a cżorny poż z wohniwym jasykom w khlamje w durjach stojesche. Lonikar schkleżu za nim cżišny a kaž pjeśt so morwy na semju wali. „To bé zjej zly duch žam — Bóh naš zwarnuj — po jeho duschu pschischol a wotwjedł psched Boži stok." Pożluchar jo so tichaku kaž wożowy list, žněh do woknow biże, kaž by něchtó z cżeńtkimi pasorkami na wokno bubnował, wichor sadwélnje płaka, Jurk zjej žyły treże a wopjenje dale Lonikowy pohrjeb do tryty klenczanskeje zyrkwje, cżehto bé so wschо pschi tym stało a zyty zyrkluk kojnowskich bajow a powéscżow. Pschiwérkatym duschan je wusko, ale domoj so nikomu njecha, „hischcże — hischcże" i cżěžnym hłowom zadaja, — ale Jurk žam ma rosum a w najlepschim pschestawa. Pschiwérkojtoscż je natykowaza. Pożluchar jo hnydom na druheho južnoczeskeho hodźinu dopominaja. „Też Kubata je hłowu dał sa wótczinu", wołaja a powédaja kaž so jda Jurkej, ale htownje žebje dla, so bychu w tym scherjatym wobwéże dżeże wostacz móhli, wo Kubatowym sadudženju. Dapjelnjeja so, pschibaženjuja, wudebjeja, wumyśluja a porjeschcża historiski fakt. Wóhnitwa duscha luda so do tworjawoscże dżiwa kaž pschi tóżdym zyłnym hnuczu a roshorjenju, i njeje so rodźi pak pěżeń pak powěsć abo bajka. W tym wschém so jim też Zymbura runa. Rady powéda, rady też pożluchа.

(Pokračowanje sczehuje.)

Prěnja evangelska cyrkej Němskeje so znowa posweći.

Pohlad do hrodowskeje cyrkwje w Torgawje, kotruž Marćin Luther w oktobru 1544 jako prěnju nowonatwarjenu evangelsku cyrkej Němskeje posweći. Cyrkej ma so reformaciskeho dnja 31. oktobra wospjet posweći. Cyrkej je so wot Lutheroweho časa jenož jara mało přemeniła.

⊙ **Wojerez.** (Siwinjaze wiki.) Na hobotnischich źiwinjazych wikach we Wojerezach běšche 312 prožatow a 2 běhakaj na pšchedań. Prožata płacžachu 4 hacź 6 njedźel stare 6 hacź 9 hr., 6 hacź 8 njedźel stare 9 hacź 12 hr. Wjelcy, 4 mježazaj staraj, pšchedawschtaj žo kóždy ta 23 hr. Wiki běchu swoprědka khětro měrne, posdźischo pak źiwischo, so malo słuzyka wosta.

⊙ **Dubeho.** (Rózny strażnik žo pyta.) Měsmo tudomneho nóznego strażnika ma žo znowa wobsadźicź, sažo na lěto. Samolwjenja sa tuto sastojnstwo njech žo hacź do 28. oktobra na tudomnym gmejnskim hanicze wotedadža. Pschipomnicź ma žo, kak wulka msda žo žada.

⊙ **Wukraneźiš.** (Nowa žukawnja.) We naschej wźy su sawocześi nowu žukawnju twaricź. W žamžnym twarjenju budże žo tež gmejnski cźełowy wós khowacź. Twarjenje budże stacź blisko lutherskeje schule.

⊙ **Mulkez.** (Duhy kradnyli.) W nozy k 21. oktobrej tudomnemu twarzej dźewjecź huź kradnychu. Jedna žo wo schésć letuschich a tři stare huhy. Huźu mějachu wschitke šěte pjerje ſ mało cźemnischimi bleźami.

⊙ **Brésowki** pola Sslepeho. (Paduschstwo.) Njedźelu wjecžor poduchu paduschi pola prěnjeho dźełaczerja Zeißiga na tudomnym dwórnischczu. S pinczným woknom fałešnu do twarjenja. W bydlenju pschebowachu wschitke khamory a kaschćiki. Kradnychu 10 hriwnow pjenjes. Paduschi su po skaźu jenoż je pjenjesami schli.

⊙ **Wjeśt** pola Muźakowa. (Pschijimanje dźełaczerjow.) Wot 17. oktobra žo w tudomnej Urbainez schkleńczerni w dwěmaj pjezomaj dźěła. Tehdy'a je 70 dźełaczerjow sažo dźěła namakało. Je to jara wjeselace, dokelž žo jedna wošeže wo ſpomožetlnich njeschtužerjow. Nadźijomnje jedna žo wo prawje dołhe dźěło.

Z gmejnskeho źiwjenja

⊙ **Roholnja.** Khěžer Jan Duczman je źiwoje sastojnstwo jako wjeśnjanoſta złožił. Sa jeho naſlědnika wolesche žo hoscźenzař August Nowak.

⊙ **Ssulschez** pola Kulowa. Město prjedawscheho wjeźnjanoſty Jana Matjeſchka je krajny radźicźel Pětra Kumnera sa wjeźnjanoſtu wobtwjerdźił.

Z Łužicy

* ⊙ **Bjskopiz.** (Tyfuž.) Pjatk wjecžor dyrbjachu schtyri žuhustawy dweju źiwóžowu w žuhžodnych Baldrjanezach ſe sanitetnym autom tudomneje dobrowólneje sanitetneje kolony Cźerwjeneho kschiża do Budyšieje měſchczańskeje khorownje dowjeźcź, dokelž běchu podhladne, so žu na tyfuž ſkhorile. Někotři ludźo žo psche tyfuž schcźěpjachu. Ninno teho je hišcźe jena wožoba ſkhorika. Hacź žo wopraudže wo tyfuž jedna, na hałle pschepytowanje dopokasacź.

73lětnu žonu wurubicź a moricź ſpytał.

* ⊙ **Shorjejza.** Njedźelu dopołdnja 1/10 hodź. ſasnoni njesnaty psched bydlenjom 73lětneje wudowy w połodnischim dźelu města. Jako žona durje wotewri, rjekny wón, so dla někajkeje šćerki pschińdże. W cźemnym korridorje pytałsche we ſwojej kožanej toschi ſa šćerkowymi liſcźinami a praji ſtónchnje, so je liſcźiny sabył. Na to pschinjese žona ſ khańnje knihu, so by na sapiſach dopokasała, schto je hižom płacźiła. Dokelž běsche we korridorje cźemno, dźeſchtaj do kuchiny. Tu njesnaty žonu njejazyk wot sady pschimny a ju dajesche. Na jeje wokanje pschichwata jeje dźowka ſ pódkankeje ſtwy, na cźož nadpadnik njeschnaty cźekny. Wón je pjeca 33lětny elektromonter Guda ſe Shorjelza, kotrehož dotal dožahnuwši njemóžachu.

Swójbne powěsće

Sslubjenaj: Marta Mucźinkez a Kurt Stiesler we Wunjeſe pola Lubija.

Semrěli: Max Beyer, inżeńer w Budyschinje, 51 lět; khowanje je dźenża wukonu. — Alwin Dietrich w Barcze, 72 lět; khowanje budże schtwórtk pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Albert Leuner, wobhodźer rólaka we Kamenskoſe, 65 lět; khowanje budże tuſſe ſrjedu pop. we 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Theresa Lehmannowa rodź. Grośiz w Njesnarowach, 59 lět; khowanje budże jeſſe ſrjedu pop. 1/2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Korla Krausa, rólnikl mischtr a hoscźenzař we Wojerezach, 42 lět; khowanje je dźenża wutoru.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Po § wotſt. 1 žadže 3 ſtawa IX druheho dźěła druſcheho wukaſa němſkeho prezidenta k ſwjeſcźenju hospodarſtwa a finanzow ſ 5. junija 1930 (němſkoſtat. ſak. lop. I ſtr. 292) w ſrjedźu ſ wukasom wo ſwjeſcźenju hospodarjenja gmejnow a gmejnſkich ſwjazkow ſ 15. julija 1931 (němſk. ſak. lop. ſtr. 115) ſo ſa ſcźehowace gmejny ſcźehowacy měſtny ſatk jako dodawk k porjadej gmejnſkeho ſtarſtwa wuda, kiž może ſo ſa cźaſ płacźiwoſcźe IX. ſtawy druheho dźěła horjeca najpominjenscheho němſkoſtatneho wukaſa jenož ſ pschihłowowanjom ſtatneje wyſchnoſcźe:

§ 1.

a) Měſcźe Pſkopicy a Schérachow, kaž tež gmejny Bukowanez, Wuricy, Bart, Bosanteźy, Bolschezy, Bicźow, Bołdorjanez, Sabor, Bónjezy, Brěhow, Brěła, Brěłezy, Boranezy, Brěſynka, Brěźnjy, Bronjo, Brěźnja, Bukojna, Porchow, Khemberk, Kamjenja pola Radworia, Kamjena p. Nakez, Konjezy, Kaneźy, Skanezy, Karlowa Hora, Koſlow, Khelno, Kortnizy, Kozarnja, Kóſty, Khrót, Khrótkawa, Dalizy, Semizy-Tumizy, Dźenileźy, Demjany, Dobruſcha, Dobroſchezy pola Bud., Dobroſchizy pola Njeſwacźidła, Debiłchtow, Delany, Druźezy, Drożdźi, Haſlow, Drjezźin, Droby, Wěſchezy, Jikozy, Jikk, Frankenthal, Huſka, Hlina, Hnaſchezy, Kobeły, Hodźi, Goldbach, Mułke Debźezy, Wułka Drjewnja, Wułka Dubnawa, Mułki Wožuk, Budeſtezy, Wułki Wjelkow, Hrubocźizy, Hrubjelcźizy, Hora, Hunczerizy, Hajnizy, Połpiza, Wochow pola Budeſtez, Holeſchow, Wołtaſchezy, Jeńkezy, Jeſchizy, Jażeńza, Jeńſchezy, Kupoj, Korkwiz, Mała Drjewniza, Mała Dubrawa, Khójnicźta, Bójſkowjezy, Suborniczka, Sajdow, Klukſch, Mały Wjelkow, Rakezy, Krakezy, Luſchcź, Lutnjezy, Libon, Lipicź, Lětoń, Lemiſchow, Lomſk pola Minakała, Lomſk pola Njeſwacźidła, Lubachow, Lupoj, Lutobcź, Maleſchezy, Małkezy, Miedojs, Měrkow, Mjeſchizy, Minakał, Mniſchońz, Nadjanezy, Njeſdaſchezy, Njeſwacźidło, Nowa Wjeſ n. Sprj., Nowa Wjeſ pola Rakez, Nowa Wjeſ pola Njeſwacźidła, Wjaſońza, Delnja Hórka, Delnje Pózkowy, Delni Wunjow, Niża Wjeſ, Hnéwjezy, Hornja Borſchcź, Hornja Hórka, Hornje Pózkowy, Horni Wunjow, Pśowje, Panjezy, Banezy, Poſdezy, Petersbach, Splóſk, Bécźizy, Błużnikezy, Palow, Pomorzy, Poczaplizy, Pſchiſchezy, Přećzezy, Bóſchizy, Khwacźizy, Radwoź, Ramnow, Ratchow, Ratarjezy, Sréſchin, Rynaŕ, Cźerwjene Noſtizy, Salhow, Sstona Borſchcź, Sdźary, Schekezy, Sstonkezy, Ssmochcźizy, Ssmilna, Schumborn, Cźorne Noſtizy, Sdźer, Semichow, Dźěźnikezy, Sakoń, Ssulſchezy, Zarow, Zornoſtki, Lichań, Stachow, Wołbramezy, Scźijezy, Bacźoń, Stróźischcźo, Ledźborjezy, Tucźizy, Cźichońzy, Cźemjerzy, Trjechowy, Trupin, Wochow pola Njeſwacźidła, Horni Wujeſd, Wadezy, Stróża, Wjernarjezy, Motydło, Wopśka, Běłe Noſtizy, Wjeſel, Wětrow, Wjeleźin, Wjelkowy, Wujeźk pola Pomorz, Wujeźk pola Wósporka, Wórbis, Scheſchow, Cźeſchkezy, Zokow, Cźelchow.

b) gmejny Kumjschizy, Miłkezy, Myſchezy, Njechorń, Trjebjeńza, Supow.

c) gmejny Běła Hora, Bórk, Torońza, Dobranezy, Hrodźischcźo, Zicźeń, Huczina, Budyſchink, Kubſchizy, Khójnischcźo, Lubjenz, Nowa Wjeſ pola Huſki, Delnja Kina, Hornja Kina, Wownjow, Pſchiwischizy, Porschizy, Nabozy, Nałołdy, Sarécź, Schumborn M. ſtr., Spytezy, Wawizy, Weickersdorf, Worzyn,

d) gmejna Djibrachcźizy.

ſběraja wobhdleźiki dawk

k a) we wyſokoſcźi 500 wot ſta krajneje ſadźby,
k b) we wyſokoſcźi 400 wot ſta krajneje ſadźby,
k c) we wyſokoſcźi 300 wot ſta krajneje ſadźby,
k d) we wyſokoſcźi 200 wot ſta krajneje ſadźby.

§ 2.

Tutón měſtny ſakoń ſtupi ſ 1. januarom 1933 do mozy; jeho płacźiwoſcź njeje na protyczne lěto 1933 wobmjesowana. Njadowanja, kiž su žo pſjedy ſ měſtnymi ſakonjemi wo wobhdleźiſtim dawku njadowałe, ſtupja ſ tutym dnjom ſ mozy.

W Budyschinje, 15. oktobra 1932.

Hamtske hejtmanſtwo.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Namolwjenje.

Wſchitkim w měſtach a na wſach, kiž hischcźe dźeło a khleb maju. Wěmy, jo teź Wam w tutym cźaſu nuſy a ſtaroścźow, parowanja a ſamjesowanja ſdaleke njeje.

Njedźiwajcź teho prošymy:

Dawajcźe ſažo k **ſymſkej pomozy!**

Dawajcźe pjenjesy, draſtu a žywoł, tepjenje. Dawajcźe ſwólniwoje a radoſtnje kaž lońſche lěto! Sšrědki wokrjeża a gmejnow žu wucźerpane, žyły pomozy potrěbnych pak žu roſtke. Wukrjeż a gmejny podawaju Wam ruku k ſhromadnemu ſkutku.

Pomhajcźe žobu,

naſche najkhudźiche žobuſtawy luda pśches nuſu žo bliżejeze ſymy pschewjeſcź do lépſcheho pſchichoda, kiž wocźakujemy!

W Lubiju, 21. oktobra 1932.

Wokrjeżny wubjerk Lubjiſkeho hamt. hejtmanſtwa.

Towafstwowski powěſtnik.

Budyšin. „Zjenoćenstwo evangelskich Serbow“ změje ſrjedu 26. winowca wjecźor wo 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Knjez faraŕ Tišer je nam dobroćiwje zajimawy přednošk přilubił: „Spodźiwnosće Michałskeje cyrkwje a wosady“. Tuž prosymy wo prawje bohaty wopyt. Też hosćo su nam lubje witani. **Předsydstwo.**

Radwoź. Jednota Sokoł woswjeći njedźelu 30. winowca wjecźor 1/28 hodźź. pola Šubertec swoje 101ětne wobstaće. Porjad: 1. Swjedźeńska zhromadźizna. 2. Zwućowanska akademija. 3. Sokołska scena. Watrobnje přeprošuja so wšě sokołske jednoty kaž też wšitky Serbja. **Předsydstwo.**

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

gereichen zum Schaden to je ze škodu, to budźe jemu do škody

gerieben(er Kerl) překlepany kwasař, překlepane, ze wšěmi mazami mazany (mit allen Handen gehetzt)

Germanismy su p o n ě m s k e prajenja, kotrež pak serbšćina njeznjese, na př. wón sebi žane swědomjo nječini město **jeho swědomjo njehrjeba** abo **wón za to swědomja nima.** (Wosebje wurazy ze słowom „č i n i ć“ pruhuj!)

Geschäft, Gestalt, Gewalt, Gerät, Gewicht, Gerüste, Geschlecht, Gericht: šaft (po šafce khodźił den Geschäften nachgegangen), štalt, gwałt, grat (g)wichta, rósty, šlachta = zemjanswo, grychta = sud(ništwo). Zo by p r i z w u k na 1. złóžcy był, wupadże pak „e“ pak „ge“.

geschehen. Es ist um ihn geschehen **Z nim** je so stało (kaž ze wšěmi). **Po nim** je. Z kurymi je so stało.

Geschmack haben słód měć, słodźeć. Woda (spo)dźiwnje słodźeše. Woda nima słoda.

Geschrei. Viel Geschrei und wenig Wolle. Wulka hara a mały kwas. Wulka naź a drobna morchej. Wulki dakot a drobne jejko. Wjele wotrubow a malo muki. Wjele pluwow a malo zorna.

geschwätzig njeboły

Geschwister Złžerź bratrow a sotry (1758)

gestrig, von gestern, wčerawši swět, wčerawši rěčnik. Zo by njemohł rěčnik čerawši być, kaž w „Zmyslu našich słowow“ twjerdźu, je wopak. Mamy tež na př. **rańšeho** škowrončka (to je tajkeho, kiž **rano spěwa).**

Gewinn. Böser Gewinn fährt bald dahin Njesprawne kubło sprawne zežerje. Cuze kubło njetyje.

Gewissen swědomje a swědomjo (nic: swědomnje)

gewöhnen sich, zur Gewohnheit werden, zwuknyć čeho a čemu, zwučić so na čo. Ludźo zwuknu prědowanja kaž młynk klepotanja. Kury zwučichu so na hrjebanje w pěsku (nic: to bu jich wašnje)

Glatteis woškrot (= wo-škrut kaž škruta, škruta pak je skruta (woda) = skrućena woda kaž kruty kraj abo krućizna Festland; woškrot ma za přizwukom **o** město **u** kaž je pokrota město pokruty, hałoza město haluzy, rozom město rozuma, woboza město wobuzy, zyrop město zyrupa, **wuropach** město wurupacha, kocor město kocura, pěston město pěstuna, P j e r o n město Pjeruna, kapon město kapuna, kałdony město kałdunow atd.

Gleich und gleich gesellt sich gern. Holbje maju so k holbjam, Wol ma so k wolam. Pjenjezy lětaja k pjenjezam. Młodźina ma so k młodźinje. Młody kóń a stara kruwa w jenym pluzy woratajej złe. Runo so k runemu namaka rady. Rapak so rapakej lubi bóle hač běły holbik.

(Přichodnje dale).

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: M a r k o S m o l e ſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. D u č m a n w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. J a n a k w Budyšinje.

K přihotowanju wubjerneje mjasoweje juški wužiwaja so MAGGIs Fleischbrüh-Würfel

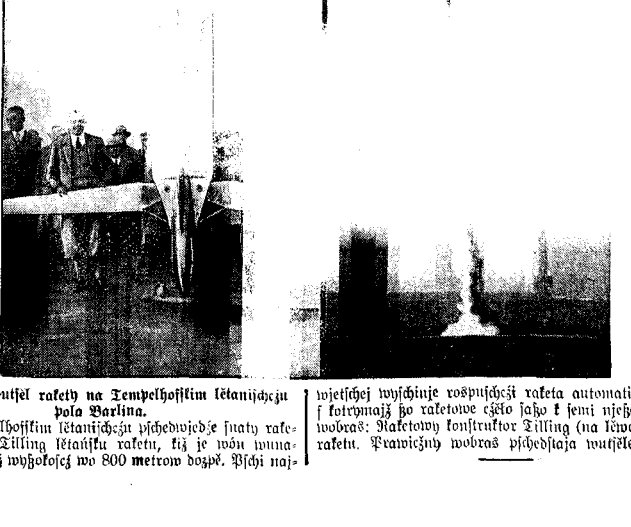

Poradźeny wutſel rakety na Tempelhoffskim létanischczu pola Barlina.

Ze Serbow

Z Ralbic. (Wólbna zhromadźizna.) Njedźelu popołdnju přikhwatu k nam centrumski zapósłane we pruskim sejmje, knjez ratařski rada Lübke z Barlina, zo by wo wšelakich politiskich, hospodarskich, ratařskich a druhich należnościach porečał. Tola bě jara přeslapjeny, zo tak snadneho wopyta nadeńdźe. Přińdy je so za centrumskimi zhromadźiznami žadało a wołało, hdyž bě Politiski wubjerk tow. swj. Cyrilla a Methoda z druhej stronu jednał a z njej tež wěste wuspěchi měł. Samo přeciwo woli wubjerka buchu tajke powołane. A hdyž tam nětko tajki horcy žadany póslane tyrje strony přińdźe, steji před prózdnymi stólcami. Tehodla pak njedaše so wottrašić a rozleći čejdźer přitomnych nětčišo położenje w Němskej, kaž je so wot poslednich wólbow pod tukhwilnym knježerstwom wuwiło, z kotrymž khětro wotliči. Zaběraše so wosebje z ratařskimi prašenjemi a mjenješe, zo nětčiši kontingentěrowany dowoz ratařskich płodow z wukraja za Němsku žaneje lěpšiny njeznjeje. Ze wšeho słyšachmy, zo nazhonity ratař rěčeše a přitomni so jemu z přikleskom dźakowachu.

Z Pančic. (Wólbna zhromadźizna.) Mjeze wjetšinmi politiskimi stronami je centrumska prěnja, kiž je we wsy wólbne wojowanje započała k wólbam 6. nazymnika. Sobotu wječor rěčeše w tudomnym hosćencu ratařski rada Lübke z Barlina. Ju nawjedowaše k. překupc Franc Natuš z Khrósćic. Rěčnik předpoloži prašenja: Čehodla zasy wolić? Mózno, zo póndźemy wospjet k wólbje, jeli zo so knježerstwu němski sejm njelubi. W dalšim rozłoži nas nětčiši parlamentarismus, hač ma knježić demokracija abo diktatura. Pokaza tež na zhromadne dźěło stronow, kotrež chcedźa lěpše stata a luda. Tak mohloj centrum a nacionalni socialistojo hromadźe hić, jeli poslední tež swoje słowo dźerža. Nětčiša kriza potrjechi wšitke stawy. Rěčeše wo katastrofalnej njezdźěłosće a kak móže so ji zadźěwać. Tuman zasydleńsku myslicku Brüninga su ranšoprusscy knjezyjo jako bolšewistisku wudawali a skónčnje docpěli, zo bu prjedawši kancler wotstronjeny. Zaběraše so z plaćiznami ratařskich wupłodow, z wikowańskej wójnu, kotruž Němska tukhwilu přećiwo wšelakim statam wjedźe, ze zniženjom danje, z wohrožењom nětčišeho tarifa za dźěłaćerjow, z finanencnymi ćežami Němskeje atd. Wosebje wotpokazowaše wšitke eksperimenty z našej měnu, karakterisowaše nětčišе Papenowe knježerstwo a rysowaše dźěło politiskich stronow, kiž maja po wólbje wukonjeć. Jeho dołho přez hodźinu trajacy přednošk so powšitkownje připózna. W sćěhowacej rozmołwje pokaza so z jeneje strony na přewysoke dochody wšelakich zastojnikow w statnych wustawach na př. w statnym železniskim zjednoćenstwu, w němskostatnej bancy a druhdźe. Pospyty drje su so činile, ale dokładne so hač dotal ničo stało njeje a so w časach, hdyž milijony staćanow so ani do syteje wole najšće njemóže. Krótko do jědnačich so mórnje wotměta zhromadźizna skónči.

Z Marijneje Hwězdy. Kaž w swojim času pisachmy, běše kupjelanski hajnik w klóštrskim Łazkowskim lěsu w meji młodej jenož někotre dny staršej sornje nadešol a jej sobu do klóštra wzał, hdźež buštej z blešu woćehnjenej. Jeju mać běše jedyn so wokoło honjacy rjećaznik roztorhał. Wćera mějachmy ze šulskimi dźěćimi nětko přileżnosć, jeju po měsacach zasy wohladać. Stej cyle rjenje rozrostlej a nimale normalnje wulkej. W knježnjacej zahrodźe so wuběhujetej a w nocy wukhowatej so w jenym prjedawšim kurjeńcu. Stej cyle skludnej. Hdyž knježny do zahrody zastupja, bžitej njebojaznje jim napřećo a žerjetej z ruki. Stej so na nje zwućiłej a přewodźetej jich samo do twarjenjow, hdźež smy jej wobdźiwać móhli. Wostanjetej drje za čas swojeho žiwjenja we „zajeću", hdźež matej so lěpje, hač zo byštej po lěsu błudźiłej. Stej so tež na swoje přimjena zwućiłej a nastajetej wuši, hdyž jej po nim wołaja. Tola z dźěćimi nocheedźa po zdaću wjele činić měć.

Towarstwowski powěstnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužske hlosy) ma štwórtk wječor we 8 hodź. pola Natušee w Kukowje spěwanje, žónske hlosy srjedu. Wočakuja so skónčnje wšitke spěwne mocy.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro** sa jutřišnu hrjedu: Wolkjowany dotalne wjedro.

* **Sekretar Dr. Hantzsche** je swoje **wuhotowanje** wot **Serbskeho ludoweho wuměłstwa** wukonał, so je **smjerjenje** na **Serbsku wysoku šulu** wzał. **Wšelke** wot njeho **wudate knihi** su **wuchodźowanje** dóstali. **Dr. Hantzsche** je **Serbam** wjele **dobreho** činił a **jich** we **wšěch** **wašnjach** **podpěrał**. **Jeho** **wotchad** je **wulka** **škoda** za **Serbstwo**.

* **Sekretar Dr. Hantzsche** je **swoje** **wuhotowanje** wot **Serbskeho ludoweho wuměłstwa** wukonał, so je **smjerjenje** na **Serbsku wysoku šulu** wzał. **Wšelke** wot njeho **wudate knihi** su **wuchodźowanje** dóstali. **Dr. Hantzsche** je **Serbam** wjele **dobreho** činił a **jich** we **wšěch** **wašnjach** **podpěrał**. **Jeho** **wotchad** je **wulka** **škoda** za **Serbstwo**.

* **W Rownje we Wolynskej je pólski nahły ćah** z **wjacorych Ukrajinzow dla špionaje k lětšemu Rusowje**. **K zmjerzej na schibjenźy zahubźił. Wuhlad je ho wukonjał, dokelž je ho wobłhnadźenje wotpokazało.**

* **Wšitke** z **runanju hrodźišćeja w Bronju pola Radworja** su **wšelakore** z **brušy a rjane hlinjane** z **hudobja wurěli. Tele wšelakore, kotrež su nětko** z **1000 lět stare, su** z **Budyšinskemu muzejej wšelakore podale.**

Směški

Wumělc: „Hutře, na kotrychž dźenja pola Waš hudźu, su 200 lět stare."

Nowobohačk: „Nadźijomnje to nichtó z hoicj njepytnje."

*

Pětrk rad po łužach tepta. Sa to žyda wešo domach pali. —

Nas so wutkhodźuje z nanom. Wě so deschćowało a wulke łuže siejachu na hajach.

Pětrk wosta stejo: „Nanko, čehodla ty njesłuchowaš nas taf prawje hłuboko do łuže? Tebi tola to nichtó jakajcaj njemóže!"

Dipl. rataŕ dr. Mosig
w Budyšinje na Wettinskej dróży 7
(nutřkhód na Mättigskej dróży). Telefon 2707.
Prjedy pola krajn. finanen. hamta a zarjadn. rańšeje pomocy
Podawam radu
w należnościach ratařstwa, rańšeje pomocy a dawkow

Lětuše winowe žně su dla suchoty jara snadne a tohodla su płaćizny powyšene. Předawarnišće po starych płaćinach a poručam z mojeho hobrskeho

Składa Wina

Lětnik:
1931 Hackenheimer Berg bleša 0.70 hr
1931 Guntersblumer Steinberg . . . bleša 0.70 hr.
1931 Niersteiner Galgenberg bleša 0.80 hr.
1931 Schloß Böckelheimer bleša 0.80 hr.
1929 Besenheimer Honigberg bleša 1.00 hr.
1931 Clüsserather Riesling bleša 1.00 hr
1931 Piesporter Lay bleša 1.20 hr.
1931 Zeller Schwarze Katz bleša 1.20 hr.
1929 Clüsserather Königsberg . . . bleša 1.25 hr.
1929 Niersteiner Kirchplatte bleša 1.30 hr.
1930 Niersteiner Domthal bleša 1.30 hr.
1930 Oppenheimer Goldberg . . . bleša 1.30 hr.
1931 Ayler Schönfels bleša 1.30 hr.
1931 Berncastler Rosenberg bleša 1.30 hr.
1922 Wolfer Laufenberg bleša 1.30 hr.
1929 Zeltinger Riesling bleša 1.35 hr.
1929 Alsheimer Goldberg Natur, Wachst.: Kärcher bleša 1.40 hr.
1931 Trittenheimer Laurentiusberg bleša 1.40 hr.
1931 Lieserer Niederberg Natur . . bleša 1.50 hr.
1930 Serriger Hindenburgłei, Wachst.: Preuß. Domäne . . bleša 1.50 hr.
1928 Oestricher Mühlberg bleša 1.60 hr.
1931 Wehlener Sonnenuhr Natur . . bleša 1.60 hr.
1928 Oppenheimer Kreuz Wachstum: Karl Dietz bleša 1.80 hr.
1931 Kreuznacher Mönchberg Riesling Natur Wachstum: Rudolf Anheuser'sche Weingutsverwaltung bl. 1.80 hr.
Spaniske běłe wino (Haut Sauternes Art) bleša 1.20 hr.
Najlepši němski połon bleša 0.75 hr.

W płaćiznach bleša njeje sobu wobličena

Otto Sachse

Wot **pónd'źele 24. oktobra**

6 tunich nohajcowych a wołmowych dnjow

Wurjadnje nizke płaćizny za dobru tworu

Žonjace nohajcy

wopr. egipt. mako, z dwójn. stopu, powyš. pjatu wot 0.35
wopr. egipt. mako, z dwójn. a stworej stopu a powyšenej pjatu . . . . . wot 0.75
wołmjane, płatěr, huste, dwójne stopy, pow. pjatu wot 0.85
čista wołma, ze stwor. stopu a powyš. pjatu . wot 1.35
wołma z wum. židu, troje stopy a pow. pjatu wot 1.25
wumělska žida, husta, dobra, z dwójn. stopu a powyšenej pjatu . . . . . wot 0.75
wumělska žida, wosebje kruta, ze stwor. stopu a powyšenej pjatu . . . . . wot 1.25
wumět. žida, płatěr, ze stwor. stopu a pow. pjatu wot 0.95
zoki za skijarjow, wołma, płatěrowane . . . wot 0.40

Dźěćace nohajcy

wulkosć	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
baćmjane, sylne	—	20	25	30	35	40	45	50	55	— pj.
wołma, sylna a ceńkopł.	55	65	75	85	95	105	115	125	135	pj.
čista wołma, rjana	55	70	80	90	100	110	120	130	140	150 pj.
zoki za skijarj., č. wołma	35	40	45	50	55	60	65	— pj.		

Rukajcy

rukajcy za žony, narunanje kože, jara krute . wot 0.45
rukajcy za žony, štrykowane, čista wołma . wot 0.75
rukajcy za dźěći, štryk., čista wołma, čo. 2—6 wot 0.40

Šlypfry — spódn. sukanje

šlypfry za žony, ćopte podšite, wulk. 42—46 . wot 0.50
šlypfry za žony, z wum. židu podš., wulk. 42—46 wot 0.95
šlypfry za žony, čista wołma, rjane, wulk. 42—50 wot 1.90
žonjace sukanje, ćopte podšiwane . . . wot 1.20

šlypfry za dźěći, sylnje podš.	wulk. 30—35	40—45	50—55
	wot 0.25	0.30	0.35

dźěćace sukanje, wum. žida, sylnje podšiwane wot 0.90

Štrykowane twory

žonjace pulovry, rjane mustry, wulk. 42—46 . wot 1.35
žonjace pulovry, čista wołma, nowočasne smuhate a z ruku wušiwane . . . . wot 2.25
žonjace vestovry, čista wołma, wosebje mjehke wot 2.90
žonjace lacy, ćopte podšiwane . . . . . wot 2.25
žonjace jaki, płatěrowana wołma, mustrowane wot 3.25
žonjace jaki, čista wołma . . . . . wot 5.50
wobleki za holcy, baćma, dobry mustr . . . wot 1.50
wobleki za holcy, čista wołma . . . . . wot 1.95
pulundry za dźěći, baćma, sylne . . . . wot 0.75
pulundry za dźěći, płatěrowana wołma . . wot 1.25
pulovry za dźěći, mustrowane, jara krute . . wot 1.40
pulovry za dźěći, čista wołma, česane tkaniny wot 3.75
wobleki k připinanju za hólcow płatěrowana wołma, jara krute . . . . wot 2.75
wołmjane čapki, we wšitk. nowočasn. barbach wot 0.35

Wěcy za mužow

pulundry bjez rukawow, melěrowane . . . wot 0.95
pulovry z rukawami, čista wołma . . . . wot 2.45
štrykowane lacy, wołma, płatěrowana . . . wot 4.25
podšiwane lacy, wšitke wulkosće . . . . wot 1.75
normal-košle, z wołmu . . . . . wot 1.50
normal-kholowy, z wołmu . . . . . wot 0.95
spódnje kholowy, ćopte podšiwane, jara krute wot 1.75
šawle, mjehke, rjenje mustrowane . . . . wot 0.85
zoki, baćma, rjane, pisane . . . . . wot 6.25
zoki, čista wołma, rjenje mustrowane . . . wot 0.85
sportske zoki, melěrowane, rjana wołma . . wot 0.75
zoki, rjana sylna wołma . . . . . wot 0.70
sportske nohajcy, baćma, mustrowane . . . wot 0.45
sportske nohajcy, čista wołma . . . . . wot 0.95

Wustajeńca we wukł. woknach na Lawskej hasy a na rózku. Pruhujće tute wulke lěpšiny a potom wšudy kupujeće!

Otto Hauffe w Kupnicy Gewandhaus

Při kóžnych khorosćach, kaž wotewr. nohach starych ćežkohojacych ranach, spalenjach, maćaceje a sucheje lišawy spytajće antis. ranowu žaibu

CRINOL

Na předań:
w Hrod. haptyce w Budyšinje
w Měsć. haptyce w Kamjencu.

Kwětkowe cyble

jara tunjo. Hiacynty, tulpy, barbički (krokusy) sněhowki poskića **Rauchfuss** wikow. ze symjenjemi na Žitn. wik. 9

Kedźbu!

Zbytki wumělskeje židy za kapy 5:10 a 20 pj.

Paul Korn
w Budyšinje na Hóśic hasy 21

3 kundrozy

pyta na rancu (prěnčiku) změnić
Schulz w Holešowje

Meble
a polstrowane twory
poruča
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Wjac swěcy

4—5 króć swětliše wobswětlenje abo ^{3}, zalutowanja swěcy. Hodźi so na kóždu lampu. Njedaje so ničo podobneho narěsć. —,50, 1.35, 1.80. We wukładnym woknje wustajene
Elektro-Paul w Budyšinje na Kyjorskej dróży 14.

Přińdźeće-li do Kamjenca
tak wopytajće prošu mój frizerski wobkhod! Też mjez Serbami sym jako wustojny w swojim powołanju znaty
Oswin Steglich
frizěr za knjenje a knjezow na Budyskej dróży 56
Prošu wobkedźbujće: **Znapřeća kina!**

Küttnerec winarnja
je přijomny přebytk.
Wino zwonka domu 1/1 bleša 70 pj.

Pytaj a zběraj nowych abonentow za „Serbske Nowiny"

Zjawny dźak!

Dźakuju so z tutym nakładej „Serbskich Nowin", zo sym při smjertnym znjezbożenju mojeho mandźelskeho po wuměnjenjach zawěsćenja, kotrež je z wotebjeranjom Serbskich Nowin zwjazane

1000.— hriwnow

wupłaćene dostała. Mózu tohodla „Serbske Nowiny" a jich zawěsćenje nanajnależnišo doporučeć.

W Rózeńće čo. 14,
25. oktobra 1932.

Zwud. Domašcyna.

Přiloha k čisłu 251

SERBSKE NOWINY

Wutoru 25. oktobra 1932

Přaza

Lěta 1539 pschikasa **markhrabja Hanß Küstrinski**, so maja šo Sserbja do **Khocžebuskeje** tkalzowskeje jednoty (Innung) jako mischtrojo pschijimacy, schtož bésche dotal zalasane. Sskowa wukasa šu tele: My šmy jim (Khocžebuskim tkalzam) s jich wolu a dźiwajo na to, so je to jim a jich bźeczom wužitne sa rosschérjenje jich rjemjesła, dowolili, so šmědźa tych, kotriž šu šerbskeho rodu, do šwojeho rjemjeńka pschijimacz s tym prawom: Woni dyrbja tóžbeho, kotrež je w šerbskim ludźe šwoje rjemjeńło prawje a porjadnje nawukmyk, jako mischtra pschijicz, sa šwoje thóły tkalzuja a kotriž pola zaneho praweho mischtra wukli njeńu, njeśmě šo wobaracz, dźedźa-li do tkalskeje jednoty sastupicz, dyrbja pak posłasacz, so šu s cześtneho mandźelstwa rodzeni a dyrbja sa to, so pola praweho mischtra wukli njeńu, 4 toły gróschow płaczicz. Dale pschikasa **markhrabja**, so dyrbi mischczańska rada tkalzow w jich prawach schkitacz, też

[illegible] so
buchu šo Sserbam tele prawa sasso wsale. Hanß wotmolwi: „Schtoż je pschikasane, je dobre a prawe.“ Sa cźasby [illegible] So
buchu šwój doły w němskej zyrkwi (47 toler) sapłaczili, sa kotrež ani dań wotwjesz njemóžachu, pschedachu šwoje „tkalzowstwo“. Posdźischo drje nastachu sasso lepsche cźasy, ale w nowischim cźasu šu tworuje tkalzowstwo sańcźe. Worły šo też se šerbskich burskich jitrow koleska a motydła minnychu. — Tak pische w „Zaßniku“ A. Frankenberg. A „Zaßnikaf“ pschipomina: „Tu we Sstjarboschczu njeje létha w symje prěni ras žana pschasa. Pschadło wschak šo hižo dawno wjazy njeje, holazy šo jenoż hromadźe sthadźowachu. Na Lutolskej pschasy wjercźa šo hischcze tši koleika.“ — W Hornjej Łužicy šo też nihdźe wjazy w Sserbach njepschedźe. Jako holczeź šym pak hischcze pilnje „muzika wjercźał“ a wjele njeźela a labawy měł pschi šerbskej pschasy. J. Gl.

Jebanstwo z wobstaranjom pjenjez

Psched wulkej khłostanskej komoru Budyskeho krajneho sda mějesche šo jamolwicz agent Bjedrich Max Hammermüller, pryedy w Khaßowje, nětko w Brěsezach dla jewstwa w 5 padach a 1 sypytaneho jebanstwa. Jako sastupnik finanzowanskeho towarstwa „Ribeta“ w Halli a hypotekowoje nakitowarnje „Landeigen“ w Barlinje bésche z malym ratarjam wot lěcza 1931 harź do nalěca 32 je pjenjezy posticzał a jim, kiž musnje pjenjezy trjebachu, se słubił, so jim pożczonki sa nětotre njedźele wobstaracz, dokelž šo jich sapłaczicz namjetowe sarunanja a podaczi nantjety, w kotrychž šo namjetowarjo swjasachu, so tutych sarunanjow hischcze wyšoke sréczenje pjenjez a sarjadnjske wudawki płaczicz. Hammermüller bésche sjety wokrjesnemu sastupnikej Maxej Schtrympje Budyschinje dale dał a šo potom swjetscha wjazy wo staranje pożczonkow starał njeje. Pytarjo pożczonkow bechu zanych pjenjez dostali. „Ribeta“ je hnydom na sréczenske pjenjezy a sarjadnjske pschinoschki žadała, a otmjwych padach płaczenske pschikasy wudała abo skórz sapodała. Pytarjo pjenjez pożczerjchu czuczinu schkodowarjo wobkruczachu, so jich won wo wumjenjech powuczi njeje a jim statuty dał njeje, jim też samjel. [illegible]

Z Łužicy

* S **Jamnika**. (Sapalerja wuńdźeńzili.) W nozy ke 17. oktobrej běchu w bydlenju tudomneho wobydlerja Marschnera woheń pyti. Něchto běsche wokno rosbił a woheń wó jimi sakoźił. Nětko je šo poradźiło, sapalerja wuńdźeńzej. Je to dźěłaczeź Harig z Hornjeho Kamjenca, kiž je hižom nětotrych sapalerstwom dla khłostany. Rano po tym so běsche šo w nozy woheń sakoźił, běsche policajsti pośł k wěstej khěži běžał, , cźimž druha wosoba do podhlada pschihodże. Tola dalsche pschepytowanja dowjedźechu k sajecźu Hariga, kiž šwopředka přejesche, posdźischo pak ho njeskutka wusna.

* S **Wulkeje Hartawy**. (Snjeboźił.) Na żelesniskim mosče padże wikowar z Wulkeho Schunowa pola Zitawy, kiž běsche šo na šwojim kole jědźo nakłasaneho auta dźerżał. Koło ho tak wobschkodźi, so njedźeše wjazy trjebacz. Puczowazeho, kotrehož tudomni sanitetnizy a lekar wothladachu, pschi cźimž šo šwětli sschkasenje mosshow, dowjesechu z autom domoj.

* Se **Zitawy**. (Dejmantny łmaz.) Tele dny šmědźeschi kaj rentnar Korla August Wjenka a jeho mandźelska Emilia rodź. Brücknerez w Delnim Friedersdorfi: žadny šwojedźeń dejmantneho kwasa šwjerczicz.

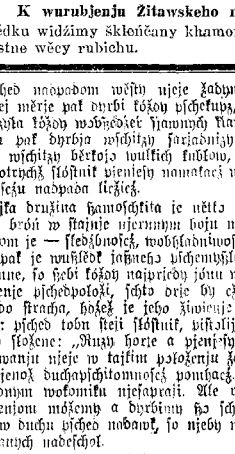

K wurubjenju Zitawskeho muzeja.
Prědku widźimy skleńczany khamor, z kotrehož so hódnostne wěcy rubichu.

Roosevelt přećiwo alkoholowemu zakonjej

Wo presidentstwo Sjednoczenych statow polnócneje Ameriki nětczischi president Hoover jako kandidat republikanskeje strony a Roosevelt jako kandidat demokratiskeje strony wojujetaj. Mješ tym so Hoover za sachowanje alkoholowego sakonja wustupuje, Roosevelt stronu tych dźerži, kotriž žrjebi rjenwobmjesowane wužiwanje alkohola žadaju. Roosevelt dale politiku republikanskeje strony kritisuje, kotraž je europiskim hospodarźzy khorym statam pożczonki pschiswolka.

Wšelake nowinki

Waschcze hnadu pyk. Khěžorka Marija Theresija mějesche malcho pyczża sa šwojeho lubuschka, kotryž so wot šłužobnych s „Wascha Exzelenza“ mjenowaczej dyrbjesche.

Najwjetscha huba świeta. Najwjetschu hubu świeta mějesche cźornuch s Baltimore, kotryž po stajnym swuczowanju tak daloko dokonjesche šwoju hubu wocźinicz, so mózeše żelesnu taflu, kotraž 18 cm. nérjesche, do šwojeje huby tyknycz.

Najdlschi muž naschcho cźasa. To je drje ruski hobr Fedor Machnow. Je 2.64 m wulki a waži 350 puntow.

Pěsnjenje žame cźopto njeczini. Franzowski basnik Malherbe (1555—1628) běsche jara sasymnjeny muž. Wobleskaschce šo, so njeby šymu mrěł, dyrbi šwojeho wobleczenja hischcze schtyrnacze koschlow a dwanacze porow nohajzow.

Móda w Lapschim kraju. Tu nosscha mužojo, kaž też zony šamtźmu drastu.

Sapalki w Němskej. W pschedźiku trjeba kóżdy Němz wschédnje pjatnacze sapalkow.

Módre róże. *Wjsché pospyty, módre róże płahowacz,* šu hacź dotal podarmo byle.

Štó to hišče njewě?

Worzlowe kornarje. Psched nětkóže 60 letami nastacha prénje worzlowe wyšoke thornarje sa muže, kotrež tehdy jako móda płaczachu. Wěchu je cźerikeho worzlowego blacha dźełane a s běłej emalju wobdate. Nekotre hospoza a nětotry studio drje wobzarnje, so žo tuta móda hacź do dźenjschnischeho cźasa sdźerzała njeje.

Hobrske słowo. Prawowobzamjerjo wot Mexika maja we jich rózpoznaczej rěcźi za znamku jeschowanje hobrske słowo:

AMATLOGOILOLITQUITGATLAXLAHUILA.

Njech žeby kóżdy tute słowo prawje hnuz wotaje pschecźita.

Přilopk

* **Kapka deschcźika šaminuje wobtydane njeibožo.** Hosscza w jahrodze jeneje Parizskeje kosejomnje, kiž bésche žeby trochu sdrémnył, kapka deschcźika njejapzy wubudźi. Nastrójany wón poskoczi a šwoje blido powali, kiž šo na dróhu kuli. Automobil dyrbjesche šo blidej wuwinuczz a sajedże do wosa nadrósčneje żelesnizu. Wós wusdźeje s kolijow, auto šo powróczi a rosbi. Jedyn cźłowjek pschidźe wo žiwjenje a muse šo iranichu a to wschitko — dla kapki deschcźika.

Na pomoc! Nadpad!

Duchapschitomnosć je najlepschi schit.

Kóżdy wězmuschtojny wě, so postrowanje kriminalnoscze a stajnje so muzacze rubiczne nadpady wošebje wo nocy lańcach s pschecza jadrischo za jewjazej hospodarskej nuzu dalokich krukow. Tola też kóżdy wschédny cźłowjek je sajmal, so słuscha so moralnosć w posledninm podra dźeschatku pschecźo bóle a bóle. Wójna je nam tute wobjnosze pschinjesła a mutkowanna nusa šwoje niczaze wélo kiło tak daloko dokonjała, so je šo liesba rubjeżnych a nadpadow wam w posledenjem dowólnem létej 1913 nje poschesesła. Statistika wo tutym lěcze poda nam sajmje hischcze wjele srudnischi wobraz.

Smysł tutych rjadow je, praktiski radzicz, so by kóżdy z teho wulnył. Wschelzy dyrbimy so prascheez, cźitanski dźensa nimale wschédnje, so je šo tu nadrósne rubjeźnistwo stało, druhdże nadpady na pohlednika, kotryž mějesche w penjezy jich sebi a so šu hnydom po tym pschetuzna w jeho klamach nadeszmyli, žadyż sebi wot njeho pokładany, kak mózesche so sjami najlepsze psched tajkimi nadpadami a rubjeźnistwami schkitacz.

Wotmolwa na tute prascheńze žada sebi, so mujasmimy žeby najprjedy dóm, kotre [illegible] słósnikow tajke nadpady słuscha. Mózemy jich do dweju wulkeju skupinow dźeliz: do słósnikow po [illegible], kotriž pschisłuschu druhdy k dałoka a jako wobdzelni sprawni cźłowjekoju w krutych wobkhadźenju, kotrymž jich nadpady płacźi. Je-li tak pschihódna [illegible] wobdźelenc, [illegible] posłuscha so tajeh swjetscha autowobja. Tuchi [illegible] wa wélo lwjetscha wopaczne cźasko, a hdyż [illegible] njemjetscha po njeskutku su rubjeźnizy pschi wschě hory. Druha skupina wobsteji z mlódschich pschelomow, kotriž powschitkownje w blischosci nadpadnjenego bydła, a dokelž wobsleznjeje derje znaja, wjedza, hdże su njemjety dostacz. tuczi pachołjo njejsu drje słósnizy po powolanju, ale tohodla su pschese straschnischi a njenastrózja so psched nekajkim krwawnym njeskutkom. Słósnik po powolanju bywa wobhladniwischi.

Psched napadom wěsty njeje žadyn cźłowjek. Wezwjetschej měrje pak dyrbi kóżdy pschekuya, kóżdy korczmar — dozuła kóżdy wobjezdźer sjamnyh kamor — pschedewschém pak dyrbja wschitzy sarjadnizy polkad sjim na wuzach, wschitzy běrkoja wulkich kubkow, skrótka wschitzy, pola kotrychž słósnik pjenjezy namatacz wěri, stajnje z teh możnosczu nadpada liczicz.

Kajka družina samoschtita je nětko najlepscha? Najlepscho bróń w stajnje njernnym boju njes słósnikom a wowsrom je — sledźownosć, wobkhadnuwosć. Prawa sledźownosć pak je wuzkłedk sabjeneho pschemyślenja. Tohodla je radzomne, so žeby kóżdy najprjedy jónu we wschém poksju prascheńze pschedpoloži, schto drje by cźinił, pschinóżeli jónu do strachu, hózeż je jeho žiwjenje wohrożene. Potajtim: psched tobu steji słósnik, pschalisuju na twoje wutrobno složene: „Ruzy horje a pjenjezy jow!“ K pschemyschlowanju njeje w taksim położenju žaneje chwile. Tu może jenoż duchapschitomnosć pomhacz. Jeli wona we rossudnym wokomiku njesapraji. Ale runje psched tym saprajenjom mózemy a dyrbimy so schkitacz, hdyż stupinmy w duchu psched nadawk, so njeby naš zyle njepschihotowanych nadeschcł.

So njeje žanych powschitkownje płaczinych prawidłow k schkitej pschecźiwo nadpadam, je jasne. Kóżdy tohodła, dokelž su wobstejnosze w kóżdym jenotlinym padźe druhe. Ale s mnohich wasnamjazanych pschipadow możemy naschonjenia hromadźicz, kotrež mózą nětkótremuschtó z wulkim wuzitkom być. Tola njech tu na njerych sajimowych pschikładach z praktiskeho žiwjenja pokasane:

Mějmo jednanja je jednora korczma pschi dróhy. Tu w sjednej hoźinje wjecźor njeje runje žanych hosczi w sjmje. Korczmar stej sa naliwańkim blidom a wupłakuje schkleńzy. Je sam, jeho žona je do blischeho mésta schła, so by to a tamne wobstarała. Tu sastupi njeznaty, nětkóže 30 lětny muzikt do korczmy. Won je, kaž ho podźischo wupakasa, tutu pschihódnu sstundu jeho derje wobkedźował. Jako šo k nalliwańskemu blidźe bliži a sebi tam schkleńzu piwa žada, je jeho sadźerżenje tak njewinowate, so žebi korczmar ani na nješchto se njepomysłił. Wšawschi sebi schkleńzu do ruki, wotwjertnje s druhej piwowy honacz. W tutym wokomiku faltnicz komando: „Ruzy horje!“ Wsche wschcho tam korczmarja sadwihnjesej, ale we šamnym wokomiku wjerhnje jeho prawija se wschej mozu pok napieschnjenu pjenjez z fallerom do wokna. Dopołnje pschekwapjenj pschez tajku njewobkedźowanu mischburu, so nadpadnik wobrozi — je hara nětko pschiwabika? — a tónle krótki wokomik dopasa korczmarjej, so by šwoju brón hrabnył, kotruż na stajnje pschihotowanu pod blidom leża. Je wumoženy a njmo teho — luźo wopraudże pschihtowataju — móża słósniku sasłapicz.

Na cźo so tajki pschemužujazy wupschi załoźuje? Najprjedy na pschipad, kotryż njeje słósnik wocźakował a kotryż je jeho nałkwilu samyhł a tak jeho wotpohlad w rossudnym wokomiku pschekschiżował. Nimo teho pak je korczmar z wótrym instinktom ważny pucź wobaranja nałożił, z tym njemjujzy, so je podank, kotryż wotmiwa so w jaczinjenej rumnosczi, na nětkajke waschnje do wontkownehe świeta pschenjesł.

So hodźi so tajki świrk je wonkownym świetom w trébnym padźe hischcze jednorischo dozpěcz, je wěste.

Sawěsczze njeje hižo tak lohko, beši nětkajku pschekhwapjazu lesecz wumyślicz, kotraż w padźe strachu njesapraji. Ale lepje je, hdyż so cźłowjek — do cźasa — we wschém mérje z tutym prascheńzom sabéra, a so pschejara njepjuschcza na šwoju duchapschitomnosć bjes pschihotowanja. Pschi tym możemy też wot tamnych nécztko nawukmyez, kotriž nas stajnje wohrożuja, njemjujzy wot słósnikow žanych. Kak hutpa hižo cźitachmy, so njedocźinkoju šwój wopor pschelesczischi jenu popjez do woczow cźinnych. W žiwjenju też hižo składnosnje z wutpěchom nałożena pschiprawa, pschi pokładnk k wobaranju po możnosczi schérokk napalchi z popjerjom k ruzy mécz, njeje dozyła tak hłupa myślicźa. Kóżdy słósnik je cźuczinu pschecźiwo harje a dźiwa na to, kak mohł šwój wopor sawjercźeez. Njewocźakowana hara, schjerkot šwónczka a nécźeho podobneho, schtoż je psched durjemi pschicźinjene a tohodła skedźbnosczi ludźi šwonka domu šoudźi, może nadpadnika husto k tomu pschinucz, so by šwojeho wotmyslenc

„Wotuć, krajo němski!"

Wopomnjeńska swjatočnosć za Gustava Adolfa, wumoženja protestantskeje wěry.

Pónd'ělu 24. winowca 1932, w Pětrowskej cyrkwi.

Nješto wobsebje chcyše drje domorganist Horst Schneider na wčerawšim cyrkwinskim hudźbnym wječoru swojemu připosłuchaŕstwu poskićić. Běše to wopomnjeńska swjatočnosć za Gustava Adolfa a zdobom drje też za bliski reformacijski swjedźeń. Mózemy rjec, zo je wotpohlad zarjadowarja a wjednika tutoho wječora so zaso derje poradźił a pola pomĕranje bohateho wopyta — běše tón wječor najbohatše leśćikojte a zymne wjedro — drje powšitkownje dobry začišć zawostajił. Naše mĕnjenje a přeswĕdčenje je, zo spěwanje khóra a snadź też spěwne sola a někotre pišćelowe přednoški pola připosłuchaŕstwa wjetši zajim a kedźbliwosć zbudźa hač hdyž so cyły wječor jenož z hudźbu wupjelni, to smy na 83. duchownym hudźbnym wječoru wobkedźbowali.

Na wčerawšim wječoru spěwachu „Pětrowski inkwilinski khór", Schneiderowy komorny khór a sopranistka Anny Quistorp z Lipska. Sobuskutkowaše jedyn smykačowy abo husleŕski kwartet, kiž bě z wubjernje dobrych hudźbnikow mĕšćanskeje kapały hromadu zestajany. Hlowne wjednistwo wječora a pišćele běštej we wumělskich rukach H. Schneidera.

Tón króć słyšachmy jenož dwaj přednoškaj na pišćelach, a to k zawodej „Praeludium a fugu w C-dur" wot J. S. Bacha a dale srjedźa Choralvarijacije wo „Jed'n twjerdy hród je naš Bóh sam" wot Daniela Magnusa Gronawa († 1747). To běštej potajkim wěcy, kiž wěstu kedźbliwosć zbudźištej z rjanym wotměnjenjom w barbach registrow, štož Horst Schneider přeco wustojnje derje rozumi.

Z prawje luboznym a čistym hłosom spěwaše potom Anny Quistorp někotre sopran-sola; na prěnim wěstnje běše to solokantata z hudźbnym kwartetom a pišćelemi wot Franca Tundera (1614—67) a mjenuje so „Wotuće, tón hłós was wola." Dale słyšachmy wot njeje J. S. Bachowu ariju „Słyšće, ludy, Boži hłós" z přewodom huslow a pišćelow. A na třećim wěstnje spěwaše wona solokantatu „Spěwajće temu Knjezej" wot Dietricha Buxtehude (1637—1707) ze přewodom huslow a pišćelow. Hłós spěwańki je lubozny a čisty a tekst bě nimale derje rozumić, tola za našu wulku Pětrowsku cyrkwju zdaše so nam jeje hłós hišće trochu słaby. Smy tam hižo sylnše spěwańki słyšeli. Hewak pak bě spěwańka jara spokojaca a njechamy ji jeje wumělstwo wěkak přikrótšić.

Inkwilinski a komorny khór spěwaštaj pod wustojnym a krutym wjednistwom Horsta Schneidera wšelake khóry, při kotrychž bě wumělstwo spěwanja hač na kóne wječora přeco bóle pozběhowace. Bohužel njemóžemy dla wobmjezowanja našeho ruma we nowinach wšo nadrobnje rozpisać. Mózemy jenož tu wobkrućić, zo su ći, kiž tón wječor wopytali njejsu, nješto jara ważneho a hódneho skomdźili. G. W.

Směški

Hdyž bě Pětrk mały, rad płakaše. A kóždy raz bóšta k *śmĕrowanju płazk*.

Raz chcyšchtaj starschej z nim sapuczowaś.

Tu rjekny: „Maćerka, wźmi tola płazki žobu, jeli po puću dyrbjał płakaś."

*

„Cłowjowjece, ty wĕch, schtó je twój auto kradnył a jeho njeda*ch* fajeś?"

„Nĕ, njech jón najprjedy pschebarbi!"

Hospodarski rozhlad

Wukrjn 25. winowca 1932.

Wčerawše / urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych .	47,725
1 jendźelski punt .	14,13	100 čěchosł. krónow .	12,485
100 šwajc. frankow	81,39	100 franc. frankow .	16,67

Burźa so wčera do tuchi tydźenja / mĕrnym wikowanjom. W běhu dnja so mĕnjenje trochu pokhmuri. Burźa zhladuja je staroscu na nowe zeslabjenje jendźelskeje mĕnje. Njeliwa bě też powĕsć, so Schwajzarska diskontowa banka je w cźaśnoscach. Wiki z dołhimi a rentowymi liseźinami běchu jara cźiche pśi dotalnych kursach. Statny kanzler / Papen rěcźeše wječora na zhromadźowanju rjemjeślnikow, jim wobkrućo, to knjezeństwo najbóle wo to dźe, zdrĕni stawy a rjemjeślnistwo sebjenjesć. Wobchodnje unda je wšelakim potrjebne, za 750 milijonow ńkasankow. Też mĕsta wulke ńsanowali pśichodnym a rjemjeślnistwu pśichwobrońa. Statny kanzler so nadźija, so hižo z tutymi ńsanowanami so nasche hospodarstwo mózne sekhyli k wóstrej. Wón dale pokaza na wšelake njedostatki režimow a indowerjenja sastupjerstwa. Statny kanzler praji, so je mjina, to też wšelakim powołanja dostanu mógnym na nasche stajne a hospodarske sarjadowanje stutkowaca a wśiw wukonjeca. Statny kanzler rjekny mĕni, so dotalne ratarske, wirtwańske, pśichemyślowe, rjemjeślnske komory a organizacije dźĕlacerjow nimaja dosć mozy a wotmacha, za mócśi swójim nahladam, mĕnjenjam a namjetam k płaćiwosći dopomhaś.

Kaž president statnje banki dr. Luther, tak je njedźelu nĕdźiski statny kanzler dr. Brüning so pśeceźiwo zamjesowanju dowola wuprajił. Wón mĕnjeśe, so je tuto zamjesowanje hospodarśku frontu šurjowych krajow kokowatoko Nimcźi, pśeceźiwo njej wutworiło. Wón njeje też spokojom je jwonkownej politiku tukhwilnje wuśichnosće. Dołhe lěta njejsu šurjowne kraje / tajkim njedowĕru na Nimcźi zhladowałe, kaž nětkole. Tak widźimy, so kóždy lěkaŕ swoje lěkaŕstwo khwali, hacź śchto pomha, nah cźoš pomnjeć.

Na produktowych wikach so też wječora wjele njepśichmĕni. Dowos tukrajneho žita paluje bonahaśe za to, schtoż mamy a wikowanjo tukowachu. W gotowym zarnje tukowachu na Barlinskich wikach po pjatkownych płaćiśnach. Wonjo so 5 pj. po zentnarju leśćebi. Jeczmjeń móześe dotalne płaćiśny ličma dźeržeć. Na Drježdźańskich wikach so płaćiśny pomjo pjatkej śyła njepśchemĕnichu. Wjele so nĕtko we wulkich nowinach wo tom pisśe, schtó je wina na tak niskich płaćiśnach. Bjes dwĕla lětnjše śchetrowne žně a so dyrbi ratarstwo se musu žito za kóždu płaćiśnu pśichedawaś. Sejerjanje płaćiśnow se śtrony wuśichnjeśe ma hacź dotal malo wuspĕcha.

Wječera płaćeśiche zentnar w Barlinje:

Pśchenicy 9,80—9,90 (10—10,10) hr., rožki 7,70—7,80 7,85—7,95) hr., jeczmjenja, nalĕtanjeho 8,60—9,10 (8,75—9,25) hr., nazymskeho 8,20—8,55 (8,35—8,70) hr., wowsa 6,65—6,85 (6,75—6,95) hr.,

w termijnowym wikowanju

pśchenicy:

za oktober: 10,37½—10,35 (10,73¼) hr.,
za dezember: 10,30—10,25 (10,67½) hr.,
za měrz: 10,42½—10,37½ (10,82½) hr.,

rožki:

za oktober: 8,10 (8,32½) hr.,
za dezember: 8,05—8,01¼ (8,32½) hr.,
za měrz: 8,15—8,10 (8,82½) hr.,

wowsa:

za dezember: 6,80 hr.,
za měrz: 7,03¾ hr.,

w Drježdźanach:

pśchenicy 9,60—9,85 (9,80—10,05) hr., rožki 7,55 hacź 7,80 (7,75—8) hr., jeczmjenja, nalĕtanjeho 9—9,20 (9 hacź 9,70) hr., nazymskeho 7,70—8,50 hr., wowsa 6,60—6,90 hr.

Płaćiśny w pjatkach su płaćiśny tydźeńskich wikow. Kóždyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepśechemĕnichu.

Wiki rěznego skotu na Drježdźanach.

Witi cźekowachu jako pódla tym, so bychu pśi wysokich płaćiśnach pśichitnuli. Rěznjo pomĕrnje mało kupuja, a kołbasy we wobmjezowanej mnosći wuwiaja a kołbasy we wobmjezowanej mnosći wuwiaja. Staroju hubjenego cźasa a wichódnje nam pśeco lěpje budźe bórzy. Sćerkujace płaćiśny we wšich kotlikach a družinach popuschczowachu. K temu bychu hišće z rańscheje Pruskeje wjele świnji pichitnali. W cźasach płaćiśnych hišće wot ranja popuschczowachu, pozdźišcho płaćiśny cźekźiwišcho kleśnychu. Podobnje bě we howjadach, płaćiśny so na kónzu śytnišcho leśćabjowachu. Tuchne byli ličma dotalne płaćiśny zachowachu, ale so tola lóźišcho pśechodźowachu. Nĕchó skotu sajo wyšche wahi.

Sśudnište pśechadźowanja.

Sśrjedu 26. winowca 1932

w Pśetšec Wodźe w hosćeńcu „Ke krónje", dop. w 10 h. dr. Klamowe połzy a khamory, drastny khamor, bluzy, hrodowy khamor, wumywańska toaleta ze schpihelom, pśiwšći stroj, khabatej do wětra, mantl do dešcza, 8 hołcźazych drastow, 3 trěnje, poklescheńowej pochowanji, 11 swjećelnych kokolkow, pśiwšće blido, 40 dr. wich metrow linoleja, gramofonowy khamor, karakterny wobleć, radio, lěhawšći stoł, blido, bokowe kónja, 5 zementowych rołow, 300 zyhelow, dźĕlo słow;

we Bukecach w hosćeńcu „K hrjebjam", dop. w 11 h. dr. stejacy cźajnik, pśiwšće blido, gramofon, blido, 6 stołow, klamowe blido, stenny za mužowe wobleć, mjerne twory, pśiwšći stroj, portik, wšelake kholowy, klamowy khamor, sofa a klawěr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe symjo a cźi. abo 1906 kg. nowak 10 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	24. 10.	22. 10.		24. 10.	22. 10.
Pšeńca	196 19-	196 19-	sumy	—	—
rožka	154-156	154-156	woka	—	—
jcźmjeń, nal.	—	—	mjadra imorny	—	—
cźmjeń	172-182	173-182	bjele lupinowe	—	—
wowsa	134-137	134-158	coradella	—	—
kukurica	—	—	rana. wosuńk	—	—
pšeńć. muka	4 2-27 7	24 -27 7	lany wosuńk	10,30	10,30
ržana muka	9,7 2-	9 7 22	suchi truhanc	9,10 9 40	9,0-9,30
pš. wotruby	4 10 8,5	4,00- 4,0	rožkowe kruški	—	—
rěžne	4 25-8 75	4,25-8 75	symjo, 50 kg	1,90-2,20	1,90-2,25
raps	—	—	rjana słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	22,0-26 0	22,0-26 0	pśeni. „	0,45-0,6	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowsne „	0,45-0,6	0,45-0,6
oje uški	—	—	jećna „	0,45-0,6	0,45-0,6

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

24. oktobra

297 wol., 272 byk., 263 kruw., 101 jałoja., 821 telat, 1114 wowc., 3368 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 30—33, 2. 26—29; 3. 23—25; 4. 19—22;
byki: 1. 28—32, 2. 24—27, 3. 20—23, 4. —;
kruwy: 1. 25—28, 2. 20—24, 3. 14—19; 4. 10—12;
jałowcy: 1. 28—31, 2. 22—27;
wowcy: 1. 29—32, 2. 34—38, 3. 23—28;
ćelata: 2. 45—51, 3. 40—44, 4. 33—38, 5. —;
swinje: 1. 46—47, 2. 44—45, 3. 41—43, 4. 38—40, 5. 36—37. Rancy: 36—40.

Drježdźanska burza 24. 10.)

Pšeńca 76 kg	192 197	bĕrnjace kružki	—
rožka, 70 kg	151-156	pšeńć. wotruby	8,80 9,10
nalĕtni jećmjeń	180-194	ržane wotruby	9,40-10,20
nazymsk. jećmjeń	—	pšeńćna muka	37,00 39,00
wows	132-138	ržana muka	25,00-26,00
ćeřw eny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,20 9,40	cokrowe truh.	—

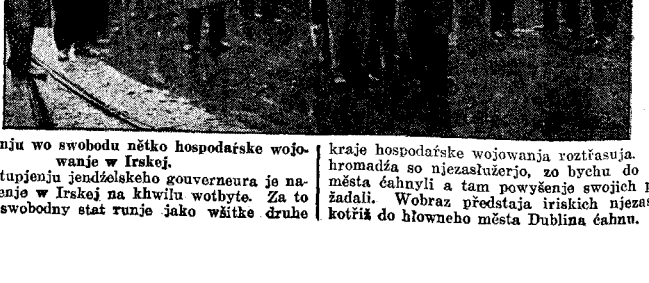

Po wojowanju wo swobodu nětko hospodarske wojowanje w Irskej.

Po wotstupjenju jendźelskeho gouverneura je narodne prašenje w Irskej na khwilu wotbyte. Za to pak iriski swobodny stat runje jako wšitke druhe kraje hospodarske wojowanja roztrasuja. Wsudźom hromadźa so njezasłužerjo, zo bychu do hłowneho města cahnyli a tam powyšenje swojich podpjerow žadali. Wobraz předstaja iriskich njezasłužerjow kotřiž do hłowneho města Dublina cahnu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wed. a ćišći Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožerje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožerja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys worjewja.

Čisło (Nr.) 252 — Budyšin — Srjedu, 26. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Wusud statneho suda

Postupanje němskeho knježerstwa jenož zdźěla po wustawje dowolene. Dowolene je, němskeho komisara wustajić a nakhwilnje pruskim ministram dźěło wotwzać, tola zastupniske prawo k němskemu statej so jim njesmě wotewzać

W Lipsku, 25. oktobra. W prozeßu pśeds statnym gudom krajown Pruskeje, Bayerskeje a Badenskeje pśeciwo **němskemu statej je president němskostatneho guda** dr. Bumke pśipołdnju **někotre minuty po 12 hodźinach** gled**awaju wusud wosjewił:**

„Wukas **němskeho presidenta** z 20. julija 1932 k wobkrjenjenju sjawneho bjesstrachća a porjada w mjesach pruskeho kraja so z **němskej wustawu snjeße, kaž daloko** němskeho **kanzlera sa němskeho kommisara sa pruski kraj** postaji a jemu **połnomóc da, so by pruskim ministram nakhwilnje sastojnske prawa wotewsał a tele prawa sam pschewsał abo na druhe wosoby jako kommisarow** Němskeje pśiznejeł.

Tale połnomóc pak so njeßmě na to wupśeschtrěć, so so pruskemu statnemu ministerstwu a jeho zobustawam sastupnišnow pruskeho kraja w němskim ßejmje, w němskostatnej radźe abo hewak někotre pśeds němskim statom, pśeds ßejmom, statnej radu abo pśeds druhimi krajemi wosmje."

W załoženju wuńuda so praji, so drje ma němski president prawo k wobnowenju bjesstrachća a porjada w pruskim kraju němskeho kanzlera sa němskeho kommisara sa Prusku wustajić a jemu połnomóc dać, so by pruskim ministram sastojnske prawa wotewsał, tele prawa sam pschewsej a na druhich pschenjesć, tale połnomóc pak so njeje ßměła na to wupśeschtrěć, so by so pruskemu statnemu ministerstwu a jeho zobustawam sastupnišnow pruskeho kraja w němskim ßejmje, w němskostatnej radźe abo hewak někotre w Němskej w pruskim ßejmje, w pruskej statnej radźe a w druhich němskich krajach wotewsało.

Statny gud měni, so je so z wukasom němskeho presidenta dyrbjało němskemu kommisarej prawo dać, so by pruskich ministrow trajnje z jich sastojnstwom wotbźadźł. Statny gud je tehodła dyrbjał **pruhować, haž so tajśa połnomóz z němskej wustawu snjeße.** Statny gud je špśnał, so wukas němskeho presidenta z 20. julija w 1. podstawku 48. stawa němskeje wustawy žaneje sejjery njenamaka. Pschedpißmo němskemu presidentej sa pad, so jedyn kraj žiwoje winowatosće k Němskej njedopjelnja, prawo da, **tak so kraj z pawazu wobkrjenjenje muzy wuńuwać**, so by žiwoje winowatosće dopjelnił. Praschenje, haž je jedyn kraj žiwoje winowatosće k němskemu statej dopjelnił abo njedopjelnił, **nima němske knježerstwo, ale statny gud rozsudźeć.** Porok njedopjelnjenja winowatosćow, na kotryž so němske knježerstwo sakoźuje, dźěła je skutkow wobstawa, kotrejž njesmu samokwicći sastupnišny statneje mozy w Pruskej, ale podrjadowane wobzoły cźiniłi.

W tychle skutkach njemože pak so kranjenje winowatosćow pruskeho kraja namakać.

Druhi porok so na to počahuje, so je pruski snutskowny minister **Severing** pschećiwo politizy němskeho knježerstwa w zjawnosći na waschnje wojował, kotrejž so je zwěrnosću Pruskeje k němskemu statej njesmjeje. Pruhowanje wćežow ministra Severinga pak je pokazało, so so měra trěbneho wuwróćodźerjenja njeje tak pschekwoćiła, so by so mohło w tym spśinać, so je Pruska žiwoje winowatosće k njemu statej franiła. Potajkim jenož hišće porok němskeho knježerstwa wostawa, so pruske knježerstwo njeje z trěbnej mozu kommunistiskemu hibanju wobaralo. We wobhrońdźenjach sastojnikow pruskeho statneho sarjadnistwa pak so njeje **zanoho sadźerka sa mjenjenje namakało, so pruski snutskowny minister njeje trěbnu móz pschećiwo kommunistam nałožował.**

Na 1. podstawk 48. stawa njemože so po tajkim wukas z 20. julija załožić.

Po tymle wuńudźe statneho guda je pruske knježerstwo žiwój pschećiwo němskemu knježerstwu dobyło. Němske knježerstwo je z njeprawom pruskich ministrow trajnje z jich sastojnstwom wotbźadźiło.

Po wuńudźe ma němski president prawo, němskeho kommisara pomjenować. Tutón nakhwilnje w sastojnstwje wostanje. Też nowopomjenowani sastojnizy a pschebźadźowanja wostanu.

Sakroczenje pschećiwo Pruskej je so pschećiwo wustawje stało.

Pruszy ministrojo njejßu so źměli trajnje wotbźadźić.

Pruszy ministrojo maju prawo w němskostatnej radźe Pruskeje sastupować a hłosować.

Pruszy ministrojo maja prawo a winowatosć, w pruskej statnej radźe a pruskim ßejmje swoje sastojnstwo sastawać.

Porok pschećiwo pruskim ministram, so su swoje pschiwisłuschnosće franili, je so wotpokasał.

Poroki pschećiwo Severingej su so tehorunja wotpokasałe.

Braunowy kabinett je wuprawnjeny.

Wotbźadźeny ministerski statny president je statne ministerstwo swołał.

Pruski ministerski president Braun je źrjedu dopołdnja stare pruske statne ministerstwo do pożedźenja w pruskim spomożerstwownym ministerstwje swołał. W pożedźenju budźe so wuradźować, kak ma so kabinet k wuńudźej statneho guda stajić, a kajke sćěhowki śměje wuńud za kabinett.

Brüningowe wobskórźby přeciwo Papenowemu kabinettej

W zentrumskej zhromadźiznje w Bingenach je so pónjelu prjedawšchi němski kanzler dr. Brüning z wulkej wótrosću do finanznoje politiki Papenowoho knježerstwa a do jeho planow k wustawinej reformje dał. Mjes druhim praji, so ma knježerstwo někotre najwjetšchi starosće, so by

połoženje statneje połkadnje a hospodarstwa němskeho stata saćěmniło.

Dźenja njewěmy, kak wulke su poždźonki, kotrejž je knježerstwo hižo pschijało. Kak móża kraje a wobsebje musu cźerpjaze gmejny **porjadny hospodarski plan** nastajić, hdyž njewědźa, kak wulke pschepokasanki wot němskeho stata dóstanu.

Wo planach němskeho knježerstwa za reformu němskeje wustawy dr. Brüning praji, so so reforma němskeje wustawy njehodźi wotpokasać. Tola dyrbi so **reforma z pschemjenjenom wobkhadneho porjada němskeho ßejma a z powjetschenjom prawow němskostatneje rady hižo někotre pschewjesć.**

Plany pak, kotrejž so na wutworjenje w ludu njepokazenjeneho wyschschego ßejma měrja, a kotrejž chzedźa

němskemu ludej w jeho njepośrědnym sastupnistwje prawa zebrać,

dyrbja so rafnje wotpokasać. Lud, kotryž je 14 lět bjespschikładne wobory pschinjeseł, je swoju politiku sfalosćej dopokasał a jemu so njesmě jako mjeda sa to, so je tole woporniwe wojowanje wobstał, jeho zwoboda rubić.

Wothłós w centrumskej stronje

Wo pośledniej wěcźi němskeho kanzlera w jěsće wyschich mišchtrow Barlinskeho a brandborskeho rjemjeźła nacźoły organ zentrumskeje strony „Germania" pische: Ssnadź je małe znanuju rozsajeżeho spórnaca, hdyž je so kanzler na kónzu swojeje wěcźe drje sabudźenja tak mjenowaneho stronineho stata dale dźerźał, tola so počahuju na wěste demonstrazije wolu w stronach skutkowazych stacźanskich mozow powital, kotrejž chzedźa so k zhromadnemu skutkej sjednoćiś. Też tele mozy nochzedźa knježić, ale po swojim pschepśiwdźenju statej słužić. Tola njedołahha, jeźe woli pschecźelne słowa wěnować.

Němski kuratorium sa sejßylnjenje młodźiny so swoła.

Němski snutskowny minister žiwobony knjes z Gayl je němski kuratorium sa sejßylnjenje młodźiny na pschichodny schwórk 27. oktobra do jeho prěnjeho pożedźenja w němskim snutskownym ministerstwje swołał. W dopołdnišnim pożedźenju śměje rosprawnik w němskim snutskownym ministerstwje, wyschši knježerstwowy radźićel Erba, jawobny pschednosch, kotremuž so potom w Debrizach wobhladanje wuczbnoho choda krajinskeho sporta pschijamnje. W dźěłowym pożedźenju popołdnju budźe general je Stülpnagel rěcźeć.

Dollfuß wo přizamknjenju Awstriskeje k Němskej

Na sjězdźe katolskeho ratarskeho swjatka w Salzburgu je swjatkowy kanzler dr. Dollfuß wo praschenju pschisamknjenja Awstriskeje k Němskej śledowaze rjekł: „S nacionalneho stejśišcźa njetrjeba so nam dźěkom leśtnika staroho ratarskeho ludu niczo powědać. Ssmy byli, smy a wostajmy Němcy. Nochzemy pak, so by naß nasch wulki bratrowski lud je zjednoćenju pschijał, ale chzemy najprjedy zwój dom sami sastarać, so bychmy jomu jako zwobodny, samostatny němski stat zwobodni a njewotwisni je zamjenho snutskowneho pschełwědźenja wo nasćim dalschim dóńcze rosśudźili."

Financy města Barlina jara wobćežne

We wězerawschim pożedźenju wubjerka sa hospodarski plan měšćanskich sastupnikow je měšćanski kamorník Asch pschehlad wo dawkowych dokhodach w hospodarstwje rěcźe podał. Praji, so so rozwicże jara cźežko hodźi pośudźić, dokelž dyrbi so zkutkowanje dźěłosarabjazeho programa němskeho knježerstwa a system dawkowych wopißmow wocźakać. Dawkowe dokhody a wożebje pschepokasanki němskeho stata njejßu wocźakanja dopjelnite.

Dyrbi so z mjeńšchim wunoschkom wósom milijonow hriwnow pschi dokhodnym a druježiwowym dawku liczić.

Pschi dawku khěžnoje danje pschepokasanišće podźěle pschezo njejße do walki padaju. Prawo wuńuwodźerjenja dawka khěžnoje danje je so w Barlinje we wurjadnej měrje wuśiło. Dopódbka wobliczeny wunoschk wobydlerskeho dawka z 38 milijonami hriwnow so kónz prěnjeho schtwórcź lěta 1933 doßahnje. Pschemyßlowy dawk a dawk załkadneho samoježina wocźakanje dopjelni. Wunoschk mjeńowanych dawka dla bjesbźěłoscje a dla snižena mjdy sady wobliczenja wostawa. Jeli so so wobsteznoscje trochu njepolepschja,

ma so z dawkowym wupadom 20 milijonow hriwnow liczić.

Na praschenje za nowej pomozu němskeho stata, konwnik wotmołwi, so je knježerstwo spóźiło, so Barlinska gmejna njebudźe trjebacź wjeho hromadje wjazy dyźi 680 milijonow hriwnow je załkneje mozy njeśej. Połkadnine wobsteznoscje su jara wobćežne, tola wupłacźenje mjdy sastojnikow je zawěsćene.

Proces přećiwo nacionalnym socialistam w Swódnicy

Psched wožebitym gudom w Sswóduizy so pjatk prozeß pschećiwo wósom nazionalnym jozialistam woterri, kótrejž su pjeca pschećiwo jozialdemokratiskemu redaktorej Paeschzy rozbuchadkowy attentat skućili. W nozy z 9. cugusta je muž nazionalnosozialistiskeho wudhrjeneho wotdźelenja Jenka spytał, na redaktora ruczny granatu cźišnyć. Granata pak hižo w Jenkowej ruzy rozbuchny a jeho mori. Mjes wobstorzenymi je też wjednik wudhrjeneho wotdźelenjow w Schleschyschej, Heines. Heineja a schtyrjoch druhich wjednikow wudhrjenych wotdźelenjow su dla polékowanja, schjoch druhich wobstorzenych dla spytaneho morda a dla pschestupjenja rozbuchadkowcho zakonja wobskorźili.

Schtyrjoch muži němskostatneje wobory zajeli.

Němske woborne ministerstwo je potwjerdźiło, so su w **Königsbergu schtyrjoch muži němskostatneje wobory zajeli,** dokelž su spytali, bróńe wonka liczejzym ludźom pschedawacź. Sda so, so su wojazy **doły napraschali,** a so jich politiske pschiczyny njejßu k tomu pohnule.

Fašistiskeho naštykaria zajeli

W Luganie w Schwajzarskej su Italjana, Sertorio rěkazeho, zajeli. Wón tam po źdaću jako witowar dźěłacźe, wobrawdźe pak w służbje italskeje polizije antifašistow wobkedźbowasche a to też tych, kotrjż su schlogajorskeje staćenja. Nadpadne bě, so mózesche njedźiwajzy swojeho

wobkhada ſ antifaſchiſtami bjes jadźiwka italſku mjenu pſchekrocżeć. Jeho hromadźe ſ jenym Schwajzarjom ſajeli, kotryż je jemu pomohny był, kola dwójnu rólu hrał. Policija je pſiſomne dopokazy wo Sartoriowym dźele naſbjerała. Wonaj jeho pſchesłyſchachu, praji, ſo je lětſa 79 000 lćerow ſa ſwoje naſchtykanſke dźełko dóſtał. Sartoria ſe Schwajzarſkeje wupokajaju. Podobnych ſpiſowow w italſkej ſłužbje ſu w Schwajzarſkej pobłednje lěta wotkrył ſajeli.

Londonska radnica woblehnjena

Wubjerk dźełonjemějerjow hoſpodu ſa hłódnych dźełonjemějerjow żada.

W Londonje dyrbjeſche ſo pónđelu wotpółłanſtwo dźełonjemějerjow pſchiſjeć. Dokelž ſo bojachu, ſo pſchi tym k njeměram đóńđe, kaž ſaſtojny tydźeń, bě ſo radniza ſ policiju wobkhla. Wječor hromadźe ſo nětkuž 1000 policiſtow na konjach, pěſchich a na automobilach ſhromadźa. Wobkhađowarjo radnizu a pſchimjeſowaze đróhi. Wſchě wrota pſched radnizu běchu twjerdźe ſamknjene a ſnutſka je ſtołami a druhej nadobu ſaraćene. Swonka radnizy běchu na nětkotrych ſtraſchnych měſtnach barrikady nańwarili, kotrejž běchu ſ policiſtami wobkhađene.

Wubjerk dźełonjemějerjow mjes druhim żađaſche, ſo by měſchćańſka rada pſchihoty ſa hoſpodowanja 3000 dźełonjemějazych hłódnych pućowarjow cźiniła, kotrychž ſrjedu a ſchtwórtk je wſchěch dźełow połitózneje Jendźelſkeje a Schottiſkeje w Londonje wozjawkowachu. Hłódni pućowarjo cźehđa wulke demonſtrazije w Hydeparku a na druhich ſjawnych namětach wotměrjachu a cźuchu wutoru delnjenu ſjemej pröſtwowne pſmo wo potrěbnoſczi dźełonjemějerjow, ſ pok milijonom dźełonjemějerjow podpiſane, pſchepodaċ.

Wěſy hłódnych pućowarjow je ſo pónđelu też w delnim ſjemje roſpominała. Miniſter ſtrowotnoſcze ſir Hilton Young, praji, ſo bjeze wě, ſo ſu kommuniſtiſke pućowanje hłódnych dźełonjemějerjow ſawjedli, ſo pak budże wſchitkoſcze napominaċ, ſo njebychu kruce pſchećiwo hłódnym dźełonjemějerjam poſtupali.

Nowy boykott jendźelskich tworow w Iriskej

W Jriſkej ſo nowy bojkott pſchećiwo jendźelſkim tworam pſchihotuje. Sa dwě njedźeli dyrbi ſo ſapoczeċ. Boykott wobſeže jendźelſke piwo a jendźelſke khłóſchczeńki potrjechi, kotrejž ſu ſo dotal bjes wobmjeſowanja w Jendźelſkej pſchedawałe. Na bonkottowych plakatach ſo mjes đruhim praji: „Żane jendźelſke piwo, żanu jendźelſku ſchokoładu!“ „Muż pſchi muzu ſa jenotny bojkott jendźelſkich twarow!“ „Wojuje pſchećiwo rubježniſkemu ſpwětowemu kuježiwu!“ W najwjaſy đźiwadłach ſpwětowych hrow w Jriſkej ſo jendźelſke filmy wjaſy njepokaſuja. Wobraſy, kotrejž jendźelſkeho krała abo Walejſkeho prynza pokazuja, ſo wottſihaju.

Ruska swoje samsne pjenjezy wjacy njebjerje

Pſchedawańje ſyrobu w Moſkwje, kotrejž wukraſnym diplomatam a ſaſtupnikam wukraſnych nowin ſyrobu podawaju, njeſmědźa wot đźenſnićneho đnja żanych ruſkich pjenjez pſchijimowaċ. Jako **ſapłaċenje ſu jenož wukraſne pjenjezy dowolene.** Tónle nowy wukaſ je đaſcha kroċel po puczu, na kotryż je ruſke knjeſerſtwo ſtupiło, hdyż je pſchikaſało, ſo ſmědźa ſo w hotelach a pſchedawarjach, w kotrychż ſo wukraſnjo ſaſtaraju, jenož wukraſne pjenjezy pſchijimowaċ. Wot nětkoreho cźaſa ſmědźa też ruſcy ſtaċźenje weſte twory, kotrejž ſu żane, jenož je ſtom abo ſ wukraſnymi pjenjeſami kupowaċ.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 26. oktobra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +15. Đźenja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —2 a thermometer w nozy +10. — Sčěhnje ſaſo deſchczowaty ras wjedra. — Po ſobotniſchej a njedźelſkej lěčanej cźopłocze, traſcha naſ đźenſa ſaſo naſnyme wětry. Hdyż bě nižina ſo k dolheniu ranju wotſtalika, cźehnjiſche ſa nje wyſchina, kotrejwoza ſ wyſchinu naſ połnohnym lodowym morjom. W połnóſchej Němſkej jetkaſchu ſo tute ſymne powětry ſ cźopłym, ſ połonja pſchikhađźazym powětrom. To bě ſ pſchićźinu ſamrožeńja. Tołſte mróċele roſpuſcheċichu ſo w ſilnokapym deſchczu. W Cźornym Lěſu a po zilej Badenſkej ſo pónđelu hač do wječeranſcheho deſchczik kiaſkhe. W Cźornym Lěſu padny ſa tuſn cźaſ nětkuž 96 mſm. deſcheża. Mjes tym bě ſo wječera trochu wuwjedriło. Nowa nižina ſ wječora Jendźelſkeje ſo ſaſo pſchiblížuje. Hdyż tute rynċki pišmy, ſo deſcheżik ſnowa miholi. Wyſchina ſ Azoriſkich kupow nima mozh dóſcheċ, ſo hač do ſrjedźenje Europy pſchedrěċ, ſo by nam ſnowa wuwjedrjenje pſchinjeſła. — Jutſje ſchtwórt khđaża khłóńċko 6,43 hodź. a khowa ſo 4,45 hodź. Mjeſaċk khđaża rano 3,33 hodź. a khowa ſo popołdnju 3,35 hodź.

— **Mješchćanſke Dźiwadło.** Đźenja ſrjeda 19. wotwjetuje ſo hišċeże raſ Leonowa Jiſſiowa wobſtarana opereta „Holċka ſ Cźorneho lěſa“. Pſchedwjeſelenje je ſtrěbi tak wulku pſchikhćiwoſcź pſchihotowarjow, ſo, ke wopraſnjenje twożenja hódnje. W 4. abonementowym pſchedſtajenju ſe wjaſe njeje wona też ſchtwórtk. Pjatk ſo we 2. abonementnym pſchedſtajenju D pěkna Auguſta richſowa wjeſelohra „Swobodna cźěſć thmanenu“. Tuthym pſchedſtajenju běſche jenož ſmjeſki hłóſ khowałyſchcź. Wjeſelohra je wěſcze najwuſpěſchniſcha pſchedſtajenje dotalneho hrajneho porjada. Nimo teho porjadnje na ſenſajiju operety, kotruż Budyſchin wocźa 30. oktobra pſchedſtaja ſo prěni króċel wulka operetta „Madame Dubarry“ pod režiju Ewalda Kuntzy a hudźobnym nawjedowanjom J. L. Kocka. S dospołnje nowym wuhotowanjom, ſ bajkoſtnymi koſtumami cźehnjenu reżiju tuteje operetu wulkim inſzenérowanjam przedawa ſo hrajneje dobry hódnje pſchihotowanje.

— **Jednota „Sokoł“ w Budyšinje** wotmě ſwoju ſtwórtk ſwoju porjadnu měſaċnu zhromadźiznu. Na poni raz w towaſnej jstwi hoſcenca „Gambrinus“ na Kamjentnej haſy. Wopyt bě jara dobry a z wjeſelom ſmědźeše bratr ſtaroſta Lorenc zwěſcić rjany přirostk ſwojeje ſwěrneje ċrjódki. Njedaše ſebi ſkładnoſć nimo hić, napominak k mócnemu dźěłu pri nje nětko w zymſkim połłéċe. Jeho namołwjenju přizamkny ſo też bratr načolnik Dučman. Dalſeho porjad zhromadźizny zaběraše ſo ważnje ze zwjaſkownymi organizačnymi a hoſpodarſkimi praſnoſcami. Jednota ma ſo z nimoměry wulkimi njenjezomi ċežemi bělźić. Předſydſtwu bu nadawk daty, ſo ſwojim namjetowanym planje pytać puċe k hoſpodarſkemu wuſtrowjenju. Dokelž ſluſa k wuſtrowjenju jednoty wosebje zapłaċenje wšċeh hiſċe zwonka ſtejacych přinoſkow, napomina ſo też na tutom měſtnje kóżdy, ſwoju winowatoſć dopjelnić. Dokelž rozmołwa wo hoſpodarſkim wuſtrowjenju ſo doſć ſċerko rozwi, bu wobzamknjene, přednoſk, kiž bě P. Krječmař přilubił, w přichodnej zhromadźizny podać. Towaſna zabawa jednoċeſe hiſċe dołho trow a ſotry při wjeſelej myſli. Bě to dopokaz, bě předſydſtwo prawje činiło, hdyż poſtaji za zhromadźizny druhu zeńđźeńſku měſtnoſć. Kóżdy mſaċ budźa nětko zhromadźizny a to kóżdu druhu ſtu du měſaca zhromadźizna předſydſtwa a wuběrka, kóżdy treċi ſtwórtk zhromadźizna cyłeje jednoty.

— **Póſtowe autobusy dla termuniſche 30. oktobra we Worſchczanſkej a Wukrańczanſkej wokſadze.** 30. oktobra ſ Mikowa wot dwórniſchcźa 14,40 hodź., tam pſchiſłuſchenjene k cźaſej 14,37 hodź. ſe Shorjelza—Miſkeje. Dalſe tón wós jěże hač do Dubeho. Nimo teho pojedu 30. oktobra nſchitke póſtowe autobusy na Wukrańczizy. 31. oktobra pojeże poſłedni wós ſ Budyſchina, wot dwórniſchcźa 20,05 hodź. hač do Mikowa a wotjeże wutoru rano 6,45 hodź. tehorunja ſ Mikowa. — Reformowanſki wjeſelſki, 31. oktobra jěżeja póſtowe autobusy na Budyſchin Suborniċanſko-Mikowſkej cźarje każ njedźelu, potajkim też mjes Suborniċanu a Mikowom.

— **Póſtowe autobusy dla termuniſche w Hrodźiſchczanſkej a Kotſcźanſkej wokſadze 30. oktobra.** S Budyſchina wot dwórniſchcźa w 11 hodź. po Wóſporſkej dróhi na Worzyn, Kotzy do Hrodźiſchcźa. Najpjetna jěżba do Budyſchina ſ Hrodźiſchcźa 21,00 hodź., ſ Kotez 21,05 hodź. a ſ Worzyna 21,15 hodź. Nimo teho pojeże poſłedni wós ſ Nakojd do Budyſchina, ſ Nakojd 21,00 hodź., Skanez 21,05 hodź., ſ Borſchcźiz 21,20 hodź., ſ Delnich Kiny 21,30 hodź. Póſtowaj autobusaj do Barta ſ Budyſchina, dwórniſchcźa 11,15 hodź. a 14,15 hodź. pojedźetaj hač do Hrodźiſchcźa.

— **Karnikle kradnuli.** W nozy k 16. oktobrej ſu jenemu dźěłaċerjej w měſchćańſkim ſtuble w Pſchiſeſzach 7 karnikłow, mjes nimi 2 cźornej, 1 cźorno-bjeſchaku a 4 ſiwe, każ też dwě kokoſki ſe ſanktujenego poſkowaneho khłéwa kradnyli. Padnſchi ſu ſchkleſzu wubili a do khłéwa ſaſli. Schtóż móże k tutomu padnſchemu abo wo padnſchach nětſcho ſdźeċcź, njech to kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, wjeſiwi. Na pſchoċeże ſo wo mjenje wolcewjerja mjeſeċi.

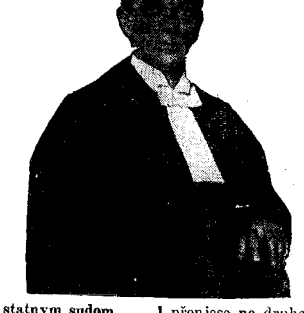

K wusudej w procesu před statnym sudom w Lipsku.

Statny ſud pripowđaše nětko wusud w prozeßu, kiž běchu Pruſka, Bayerſka a Badenſka žadała dla zakročenja němſkeho ſtata pſećiwo pruſkemu knjeſerſtwu. Z rozſudom ſo zwěſći, zo ſo wukaz němſkeho preſidenta hodźi zjednać z němſkej wuſtawu, dalokož ſo z nim poſtaji němſkoſtatny komiſar za Pruſku, kiž zaſtojniſke prawa pruſkich miniſtrow přenjeſe na druhe woſoby. Napſećiwo tomu pak ſo pruſkim miniſtram njemohło wzać zaſtupowanjo ſwojeho kraja před němſkoſtatnej a ſtatnej radu każ też parlamentomaj. — Wobrazy: na lěwo pruſki miniſterſki preſident Braun, kotremuż ſo ze zakročenjom 20 julija zaſtojniſke prawa wzachu; ſrjedźa preſident němſkoſtatneho ſuda dr. Bumke, kiž jako preſident ſtatneho ſuda wuſud pripowěđaše; na prawo: dr. Bracht, komiſariſki pruſki znutřkowny miniſter.

A. Sch. Baer:

Jan Cymbura

Fuſnocźiſka bywła.

159] (Pokrać̀owanje.)

Ale hiſchcźe ſ nětkim ſo Jzymburez dźěduſchċi ſ wuſtim ſpodobanjom ſtkhađźaſe — ſe ſtudentami. Khođźachu we pröſdninach tóżdyn dźeń ke mſchi każ wón, ſpěwachu na chórje a po Bożej mſchi na dźěduſchka cźakachu. Jokka, hižo prawjſnik, knjes bohoſłowz Schimk, ſyn pſchewoſnika, Mika, kiž w Prazy na wuczeńſtwo ſtudowaſche, tealiſta Hala, ſtotrowz knjeſa farara a druſy. Wſchitzy běchu jemu lubi.

„Hólzy, to wam praju, wukńcźe,“ by jim prajił, hdyż ſo ſ nimi ſtónz pröſdnin roſzohnowa, „nanojo móża ſo na waż lědma dopłaċźiċ, wy ſcźe jich nalutowaṙje, ſchtoż bjez druſy na dań dawaja, waſchi na waż wopruja, njebychmy wam wodali, hdy by ſo kapital njeſadanił. Skażycźe-li ſo, radźicho domoj njethođźcźe, k Puċźinjej ſo njeſnajacźe. Hdyż ho tón njeporadźi, ſo lohko pomóże, pſcheđa ſo, ale ſchto ſ njeporadźenym ſkażenym žnynom a k tomu hiſchcźe tak drohim każ je ſtudent?“

Potom, hdyż běchu woteſchli, ſo jemu po nich ſtyſkaſche, cźaſto na nich myſlejſche a njemóżeſche ſo jich pſchikhađa doczakaċ. — „Hdy dha tón waſch ſchtudenta hižo pſchijeđźe,“ praſcheſche ſo njeſcźerpliwje ſtarſcheju pſchi ſetkanju.

Słónczńje pſchiđźechu. Đźeduſchk **na nich hlada — hlada a žmeje ſo jim.**

„Ssu dha pöſtniży“, ſo jich praſcha.

„Cźehodła myſlicźe, đźeduſchko?“

„Schto dha to na hłowach macźe?“

„Baretу — ſtudentiſke cźapki — podźěbradli, njewuſmějſchejcźe naſ, to je ſnamjo naſcheho wótcźiniſteho a narodneho ſmyſlenja.“

„Poſłuchajcźe, hólzy, mi ſo ſda, ſo Praha hižo ſaſzy błaſni. Sponjatkujcźe jej, ſo wótcźiniſtwo na dynkach, na ſtjach, bantach a cźapkach ani ſlamaneho pjenjeża hódne njeje, we wutrobje dyrbi to być, praješe jim to w Prazy a w tych cźapkach njech waſ wjazy njewidźu. W Prazy jej je mojedła nošcźe, ſa tu je dawno dobre, ale pola naſ w Puċźimju móżeċe ſo w nich jenož do kalu ſtupicź.“

„Nёmży je też noſcha — zerevifſki maja bórſchakojo.

„Ewit!“ jej Zymbura ſahwiſda — „tak to je! A ſo mi to njeje hnydom na myſle pſchiſchło, po kim ſo to w Prazy wopiczkuje, ja wam praju, Praha to je hotowa bludnja. Cźapki nam budźa pomhacź! Wutkicźe, ſo bychmy tóżdenu ſ waż móhli pomnik ſtajicź, każ ſmy jón w pěſtowſkim wulkhodźowanſcheju Palazkenu ſtajili, to naſ wumoże a nětk bjeże domoj, w tych cźapkach waſ ani widjeċ njemóżu.“

Cźapki ſo ſhubichu, ſtudencźa ſo w nich wjazy njepokachu, niż tak Zymborje k woli, ale ſtrje puċźimſkich hólzow dla, kotrymż cźapki wulke wjeſele cźinjachu. Też manċerje a ſtotry ſwarjachu a tuż ſo barety hiſchcźe žamneho duja na žane dno kſchinje ſkładźechu pod worſchtu knihow a pſchedonoſchkow, đźeduſchk „wuczeńych hólzow“ ſaſo na miłoſcź pſchijia a ſo ſ nimi ſaſzy wujedna, praſcheſche ſo jich, ſchto cźini korczma „k Turkej“, „k Stotej hubi“ na hnoj. Wjaſzkawſkim nameſcźe, ſchto korczma k Stotej hódźi na Malej Stronje, hač ſu w Prazy ješ tak deſchczika měli, każ tu, a hdyż ſu ſem jěli, hač ſu wobkedźbowali, kajże je žito wokoło Prahi, Sdźij, Pſchibrama a tam w tych ſtronach. Też k ſcźerkanju a ſchibowanju hnyſto mjes nimi a wjeſołym ſtaruſchkom dóńđe.

Póndźelu po hnyj. Jakubje ſu w Njetolizach wulke a žłamne konjaze wiki.

Wutoru po Bożej mſchi ſtudencźa pſched pohrjebniſchcźom na Zymburu cźakachu.

„Đźeduſchko, đźeduſchko, ſcźe dha hižo ſtyſchał, ſo na wikach w Njetolizach wcźera njeſſu ani jeneho konja mělі?“ —

„To đźe je ſkoro njemóżne, ſchto je ſo to ſtało, ſnadź njeje tam ſhoreſcź mjes konjemi wudyrila, wołta Zymbura naſtróżany ſtejo.

„Je tomu tak, jenož ſame walachi, žrěbzy, kobły a ſrěbſata ſu tam ſchibiwjedli,“ ſo ſtudencźa žmějachu, ſo běchu mudrehо Zymburu truhnyli, ſchtoż ſo jim ſrědko radźi.

„Hlejmy, hlejmy, to je wjeſoła nowinka,“ wažnje, hdyż ſkoro ſtudnje ſtarz rěcźeſche, „ale žmjerz ſo mi pſchi tym njecha, najſtŕcźe njewěſcźe, ſchto ja wěm, a hdyż wam to rjekmu, ſawěſcźe też wy ſo ſrudźicźe a žorty wam na hubomaj wotemrěja.“

„Schto je ſo ſtało? Schto je ſo ſtało?“

(Pokrać̀owanje ſcźehuje.)

— Justizny inspektor Herd wumrěł. 24. oktobra wječor je justizny inspektor Woldemar Oskar Herb, kiž pječi tudomnym krajnym sudnistwje skutkowaše, w tudomnej khorosći wumrěł. Wón narodźi so 9. haperje 1879 w Markranstädtu a steji wot léta 1898 w statnej słužbje. W lěcze 1906 pschešadźi so wón k Budyskemu hamtskemu sudnistwu a wot léta 1915 dźěłaše jako pschisorhujenja- pola tudomneho krajneho sudnistwa.

Z **Radworja.** (Njedostatk na tepidle.) Póndźelu 17. okt. běše pola nas po nazymskich prózninach zaso prěnja šula. Dokelž pak tu wuhl.. njeběše, njemóžeše so prěnje dny wučba cyle porjadnje wotměć, ale dyrbješe so skrótšić. Hakle pjatk dóstachmy potom tepidło a sobotu mějachu dźěći zaso swoje polne hodźiny. Tola njejsmy tež nětkle hišće za cyłu zymu z wuhlom zastarani, a bojimy so, zo budźemy zaso dyrbjeć wučbu přikrótšeć. Nadźijomnje njebudźe zyma překruta, zo njebychu gmejny, kotrež dźěn maja nětkle tak hižo wjele wudawkow a jara mało dochodow, trjebałe wjele za tepjenje płacić.

S **Měrkowa.** (Wo twarjenju.) K. Laras sapoczńje je prěnjemi dźěłanti a swój dwójelisti statok. Budże jón na twarjeć na prjedawšchim Čórlichez polu snadnjeho jeho zimowišći. Lětsa dyrbjachu wón hižo wotměrjeć a w njej dwě jitrowe pschipramowć a do njeju hišćeze sachanhnyć. Tesarnija chce jebi k. Kunwerk w pschichodnym nalěcu pudželi dom natwarjeć. Twar pschihotuje jo tehorunja na prjedawšchim Čórlichez polu. Tak smješe Měrkow sapo dwaj statokaj wjazaš.

S **Khróšta.** (Wo puczach.) Dokelž pisches našchu wjes omnohonasna cżara statneje pósty do Minakała wjedże, je jo nimale zyły wjesny wuch pobjednje léta wupschestrował, dokelž je jo runje za tajki wobkhad thmany wuwakał. Sobotny kónz puczа, kotrež hišćeze nima plestr, je jo wosebje pósledni cżas jara pobubjeschtschił, je to wosebje nahłe sawinjenje, pschedewschčem wot Wulkodubrawskich stron. Tu leża hižo hromady plestrnakow ja tutón puczi kotrež budże tak bórsu hacż jo někak hodźi a wobschkodnoste to domoła, porjedżeny.

Se **Strójschcża.** (Wólne poduschstwo.) Sandżeny tydżeń pośledneje dny běchu njeduschniży tudomnemu kubleriej a njeńjanojeżi Jurjej na jo kalowych hłojczkow pokradli. Dla druheho nuschischeho dźěła wostaji je wobschedżeć hišćeze něschto dnjom na polu. Stuczerjo žu janeńcze dyrbi i wokolinu, dokelž pschi kermuschach, kiž jo někotre nschudże pwjecza, žu je sebi hłodźicz dali abo budża to hišćeze.

S **Matejschez.** (Wożeń.) Dżenja w nozy wokoło 1 hodź. tu k wohnju alarmowachu. W brózni Schöbłez korczmy běsche wogeń wudyrił a jo rucże po zylym twarjenju wupschestrěł. Sschtscho kura dla njeběsche móżno, wjele dowjercje rannjo wuffżawaš. Mótiwy twarjenje jo hacż na murje dochiła wotpali. Kak je wogeń nastał, hišćeze njeje znate. Se sušownych hykawow spschinmny pschi Brěschinskim a Nowej Cżi.. na rukawa.

Z **Baćonja.** Kedżbu! Přichodnu njedźelu pop. 1/4 hodź. budże w Haslowje wólbna zhromadźizna pola Měrćinkec. Róčeć budże knjez farař Kirš z Rychbacha, krajny předsyda Centrumskeje strony. We Radworju budże wólbna zhromadźizna dop. po kemšach 1/2 11 hodź. Přińdźe a posłuchajće!

S **Kamjenza.** (Wo Kamjenskich awtowych cżerje pschewozach autobusow.) Wot schtwórtka 27. oktobra wotjědżuje we Wóšlinku 2. schtwórtkowny wós niż wjazy we 10, ale hižom w 9 hodź. Wjeżi po běschowanym porjedże: S Wóšlinka 9,00, wot Lěsčanskeho puća 9,03, wot Kamjenskeho puća 9,05, i Jitra 9,12, i Kschidoła 9,20, i Cżornowa 9,25, wot Lětanskeho puća 9,32, do Kamjenza na dwórnischczo 9,40 hodź.

Z **Kulowa.** (Wujasnjene paduschstwo.) Zadobyće pola překupca Jana Hórnika je so wujasniło. We Wulkej Dubrawje pola Budyšina su tři wosoby zajeli a Budyskemu hamtskemu sudnistwu přepodali. Zajeći su so paduschstwa wuznali.

S **Cżišoweje.** (Njeschoże.) Tudomneho motorowego kolesarja potrjechi njeschoże, jako wjecżor do Kulowa jědżeše. W frischnym kolenje w Kulowskim měschczanskim lěsu sawinu jo niewobstrětleny sapschak jeneho tamnischeho ratarja i pola pschijědżo na Wóšlinčansku dróhu. Runjež motorowy kolesaż sylnje salpina, njemóžeše tola kraśenju dosadźewacz. Wón padże i koła a jo na hłowje lóschko schani. Jeho sylnje wobschkodżene motorske koło dyrbjachu przeczischczeć.

S **Njedźichowa.** (Cżežke njeschoże na dróhy.) Cżežke wobkhadne njeschoże sta jo w Njedźichowje. Wotsołowy automobil a motorske koło i pschikhačnikom w khětro spschinej jěchu do jo sajdżeschtej. Automobil motorske koło 18 metrow daloko kobumpleschtsche. Wono wotskoči na autowym studżańku dowjolnje rosčile wiżaschče. Motorowemu kolesarjej jo ruka někotre krótke schama, delnje cżeschnu roscerjo a jo jemu nimale wschitke żuby nuraschchi. Cżežkostranjeneho domjescheju do khorownje.

S **Krtynjelcz.** (Na gmeinstim hamcze počza po pališ.) Pola wjesnjanosty naša i dotal njeznateje pschicżiny woheń. Wjesnjanosta, kiž rano na hońtwu dźěsche, běsche krótko pschedy i domu wjeschoł, ani so by něschto podhladneho pytnył. Jako jeho žona stany a do kuchiny pschińdże, běsche tuta hižom i kurom a wohnjowym pumjerdżenjom napjelnjena. W pitanej běsche jo hižom janeńch aktowego khamora spalił. Też běchu jo hižom někotre akty paliež sapoczałe. Woheń hnydom schaschachu a wjetschej schkodże nabarachu.

Sokołstwo, šport a hry

Zańdźenu njedźelu měješe Khróšćanska kermuša wosebity wuznam z tym, zo Radworšske sokolske I. mužstwo k nam přikhwata a přećiwo našemu I. sokolskemu mužstwu ból kopaše. Rjana črjódka přihladowarjow a zajimcow bólkopanja bě so na tak krasnym, słónčnym popołdnju na blizkich łukach, hdyž so hra wotmě, naběžała. Tež samo kermušni hosćo běchu tu přihladować přišli. Hra započinaše so w = hodź. Hra bě při započatku khětro napjata, tola nje přeey. Bórzy hižo popuści spěšnosć a to snadź tohodla, zo w Khróšćanskim Sokole druzy sobu hrajachu, kotříž mějachu hižo napinacu hru zady so. Dołho traješe, prjedy hač Radworčenjo prěnje wrota trělichu. Khróšćenjo dachu so na to z połnej energiju do kopanja, tak zo mějachu Radworčenjo wulku nuzu strašno nadpady Khróšćanow wotdźeržeć. Před dobru kombinaciju zmóžni so Radworčanam za khwilu druhe wrota trělić. Tak steješe hra po połčasu 2 : 0. Hnydom zaso dachu so do kopanja. Hra njebě za Khróšćanow hišće zhubjena, byrnjež mocy hižo pomału popuščichu. Přihladowarjam wotstudźi so po času hrě přihladować, dokelž so jim žane zajimawe wokomiki njeposkićichu. Hakle krótko před kóncom poradźi so Radworčanam hišće dwoje wrota trělić, kotrež pak strażnik měć njemóžeše, dokelž běchu přewótre trělene. Tak skónči so hra z 4 : 0 za Radworšske mužstwo, kotrež bu sebi dobyćo też woprawdże zasłużiło. Na kóždy pad hraješe jich předkowne mužstwo cylo derje. Pokazachu dobru kombinaciju, kotraż pak Khróšćanam pobrachowaše, samo druhdy předobru, tak zo by radźomne było, někotre bóle prjedy na wrota trělić. Wosebje w dobrej formje bě też Radworski prawy skitař, wotrazy njepřećelam skoro kóždy bół, tak zo njebě Khróšćanam tak lohko so hač njepřećelskim wrotam předobyć. Wyše toho pobrachowaše w Radworčanskim muzstwje najlěpši hrajer, kotryž ma wurjadnje dobry wutrół. Zo Khróšćenjo při hraću žane zbožo njemějachu, dokelž so jim ani jene wrota trělić njeporadźi, zależi drje też najbóle na tym, zo skoro najwjacy druhich koparjow sobu hraješe, kotříž njeběchu posledni raz sobu w Radworju, tak zo bě ćežko so zrozumić. Je na kóždy pad lěpje, zo so najprjedy to samsne muzstwo wudospolni a nic zo při kóždej hry druzy hrajerjo sobu kopaja. Z tym njebudźa ženje ničo dobreho docpěć. Khróšćanam pobrachuje jara nuzuje stajne městno ke kopanju. Hladajće a postarajće so, zo je kaž khětře hač je możno dóstanjeće.

Z Łužicy

* S **Bjarnaczicz.** (Schula jo swowa jawrjeka.) Wokrjesny lěkař je pschikazał, jo ma jo ludomna schula swowa jawrjeć. Je sapo jene khorjene dźěcżo podhladne, so na spinalne wokromjenje cżerpi. Sobotu so wschitcy starschi namołwjeja, jo njebychu dowjesli dźěcżom wonkach i druhimi dźěćimi hrajkać dali. Mimo teho njesmědża starschi i wučerjemi jwonka zastopnjeni w jich bydlenjach wobkhadżeć.

* Se **Zitawy.** (Zitawjan wjekarjy mischtrowjo darja 12 tyšac pokrutow khlěba.) Sswobodna Zitawska wjekarska jednota chce też lětuschu symu nuzowu pomoz podbjerać. Je měschczanskemu spomożeńskemu hamtej pschepokałała 2000 khlěbowych tharkłow i 12 000 darmotnymi pokrutami khlěba, kiž tu 7 200 hriwnow hódne.

Cyrkwinske powěsće

Z Barta.

Božа słužba w Stróżanskej šuli štwórtk so njewotměje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerjo w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawołtki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Sserjedu 26. winowza 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,725
1 jendželski punt	13,88	100 čěskosl. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,31	100 franc. frankow	16,56

Bursa cżénnjeschce wczera dale powěsć, so hódnota jendželskeje měnje sapo spaduje. Potom ju njepokoji wotebéranje wuposa i Němskeje. Statna banka w najbliščhim cżasu dań abo diskont snowa sniži. To je se znamjenjom, so nima niedostatka na hotowych pjenjesach. Tute po prawom dobre znamjo njemóžesche sadźewacz, so kurzy akzijow dale spadowachu. Tola kurzy rentowych a dołżnich liscżinow so jednjewachu, we wotcżakowanju na snjesenje danje se strony statneje banki.

Na produktowych wikach dźěsche wczera i płacżinami sapo k Nrakezam. Dowos pschibéra. Cżaż je też pschischoł, so ma jo do Slowakow šwedżene žito pschedewacz. Wjesnjanosć je drje dalsche kredity pschiwótowiła, so je mózno w sstadach leżaze žito tam dlše wotjimjeć. Wscheziza a rožka klepnjischcżej wczere w hotowym formje snowa wo 10 pf. po certnarju. Wowjs pschischadźi 5 pf. Tak dżenja nichtó za rožku žane 8 hr. wjazy njesadża, ta pschenzu ani 10 hr. To žu strudże cżasy za nasche ratarjakow. Wschi tak nižkich kurzow wscheznich žadyn ratar wobstacż njemóże.

Wczera płacżesche zentnaż we Barlinje:

Pschenzu 9,70—9,80 (9,95—10,05) hr., rožki 7,60 hacż 7,70 (7,80—7,90) hr., jeczmjenja, nałżinjeho 8,60 hacż 9,10 (8,75—9,25) hr., nałżinjeho 8,20—8,55 hr. (8,35—8,70) hr., wowsa 6,60—6,80 (6,75—6,95) hr.,

w termtinowym wikowanju

pschenzy:

za oktober: 10,25—10,27½ (10,65) hr.,
za dezember: 10,12½—10,22½ (10,58¾—10,57½) hr.,
za měrz: 10,22¼—10,30 (10,77½—10,75) hr.,

rožki:

za oktober: 8,10 (8,27½—8,23¾) hr.,
za dezember: 7,92½—8 (8,26¼—8,23¾) hr.,
za měrz: 8—8,07½ (8,40—8,37½) hr.,

wowsa:

za oktober: 7,07¼ (7,17½) hr.,
za dezember: 6,75—6,85 hr.,
za měrz: 6,95 (7,25) hr.

Płacżiny w spinkach su płacżiny tydżeńskich wikow. Hódnoty pak žane nałżomnjene njejsu, žo njejpschemjenichu.

Ssmiwaze wiki wczera w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Tu płacżachu za běhali: wulke 23—40 (25—41) hr., hrěnje 15—23 (16—25) hr. Prošata: wulke 11—15 (12 hacż 16) hr., hrěnje 8—11 (10—12) hr., małe 6—8 (9 hacż 10) hr. Wiki klagachu za płacżiny powulcżowanym.

Płacżiny w spinkach su płacżiny tydżeńskich wikow. Hódnoty pak žane nałżomnjene njejsu, žo njejpschemjenichu.

Ssdmiuze na pschedawanje.

Schtwórtk 27. winowza 1932

we **Budyschinje** na sudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, radia, tschidło, klawěr, wobrazy, billard, 40 bikow ananasa, klamowe meble, wupschestrjenjaz, intowanja pschipramowa, motor na wjerczatym prud, wołoszyšchak, próchrzrěbak, wysokofrekwenczna pschipramowa, gramofon, harmonij, 60 porow mužazych šwódnich chołowow, 2690 zigarow, trikotaże, dźěżaze drasty, porzelin, mydła, kniże, wižaze lampy, 5 pjanischich strojow, 2 schijazej maschinje, gramofon i 57 tacżelemi, żonjaze, mužaze a jstwunske cżežkarki, mužazy a żonjazy pjerschcżenje, 3 dźěżaze kolschiki, 25 porow żonjazych stupujow, zankata tkanina, 4 pinowych karanczkow, wotcżowak, tócżnik, motor 2 PS na wjerczatym prud, automobil, żonjazy kožuch, mužazy kožuch, klamowej pokładni;

je zwobdanje ruft:

4 słote narucżnizowe żonjaze cżapniki po 27,50 hr., 25,00 hr., 20,00 hr. a 17,50 hr.;

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinskich tżelbow, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, klamowa polza, klamowe bidło, radio, njebos, wschelake cżapy, pižmanski stroj, pjenjeżny khamor, karany a cżajowe thanki;

w **Lubiju** na sudnistwje, dop. w 10 hodź.: Pižmanski stroj, 4 manežy, atlas, stejazy cżapnik, klimowe wopschischcżo, papata pila, plokaza maschina, lodowy khamor, wschelake meble;

na **Lětanskej** w pschi Jěžanje pola Kamjenza, pschip. we 12 hodź.: Wschelake stare żelza a podobny trjebany cżapor.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wotrowa symja so tuna abo 1000 kg nowak 10% ha

Płacżizny po złotej hriwnje

	25. 10.	24. 10.		25. 10.	24. 10.
Pšenca	194-196	196 198	rany	—	—
rožka	152-154	154 156	voka	—	—
jačmjeń, nat.	—	—	módre łupiny	—	—
jačmjeń	172-182	172-182	žołte łupiny	—	—
wows	132-136	133 137	rerodella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuška	—	—
pšenč. muka	24,0-27,5	24,2-27,7	lany wosuška	13,80	10,30
rżana muka	19,5-22,	19,7 22,2	suchi truhanč	9,20 9,50	9,10-9,40
pš. wotruby	9,0 9,4	9,00- 9,0	bórnj. kruški	—	—
rżane „	8,25-8,6	8,25-8,75	syno, 50 kg	1,80-2,10	1,90-2,20
raps	—	—	rżana słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor.	22,0-26,0	22,0-26,0	jo sčné, „	0,45-0,60	0,45-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	—	—	jačna „	0,45-0,60	0,45-0,60

Płačizny ręcznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. oktobra 1932 Płačizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 437.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje ręznoje hódnosće hač do 6 lět	30
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	27—28
Mjenjo wukormjene młode, dorje picowane starše	24—26
Mjenje picowane wšěch starobow	21—23

Byki: 304.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje ręznoje hódnosće	26—28
Połnomjasne, młódše	23—25
Mjenjo wukormjene młódše a dorje picowane starše	22—25
Spatne	19—21

Jałojcy a kruwy: 595.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje ręznoje hódnosće	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje ręznoje hódnosće hač do 7 lět	19 —22
Starše wukormjene kruwy a dorje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—17
Dorje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	9—15
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 2196

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	46—54
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	38—43
Spatne (4.)	20—28

Wowcy: 3415.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	25—26
Starše wukormjene (2.)	33—34
Mjenje wukormjene (Mărzschafe) (3.	30—32

Swinjo: 11 149.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	—
Wukormjene	44—45
Mjasne	41—44
Spatne	39—41
Rany a kundrosy	36—39

Ze Serbow

— **Wobkhod za nahódnischimi a sawěsćenjemi wobkwori** w Budyšchinje na Moltkowej dróhy 2 k. A. Wićaz. Hlej też nawěsćk.

Železniski dohladowarski zastojnik jako železniski nadpadnik.

Železniski wyšši inspektor North, kotrehož su nětkle zajeli. Su zwěsćili, zo je wón tamne 50 železniskich nadpadow naskarał, kiž su so wšudże po wokrjesu Magdeburgskeje železniskeje direkcije stale. Železniski wyšši inspektor North, kotremuž běše dowěrjene dohladowanje nad železniskimi čarami, běšo tute nadpady ze swojimi zastojnikami skućił, zo by „dopokazał", kak wažne jeho zastojnstwo je.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro** za jutjišchi schtwórtk: Wobkhowanny wětrowje a dešchejowate wjedro.

* **Mjes Hirschbergom a Shorjelzom staj** so waforu w nozy pola Reibnitz poslednjej wosaj z tworoweho cyaha rozthorhoj. Prěni dźeł cyaha dale jedżeschе, poslednjej wosaj pak na hłubokim njepschewidnym městnje stejo wostaješe. Bórzy po tym wozbotowy cyah do tworoweju wosow schaty. Cyahowa lokomotiwa so zwrócźi. Schtyri wozboży so tranichu. Materielna schkoda je jara wulka.

* **Bliźo Girgeha pola Kairo w Egiptowskej je so w domje, w kotrymž so runje kwaz wotmě, dwo druheho poschoda pschekamo, w kotrehoż měšćanoscach bě so runje wiele kwaćarjow schromadźiło. Pschitomni do prěnjeho poschoda padżechu, hdyž tohorunjež wjele hosći pschebywaschе. 14 wozbotow žiwjenje schubi. Też młoda mandželska je mjes morwymi.**

Swójbne powěsće

Sćehowjerni: Alfa Meißnerez w Biskopizach a Fryz Lehmann w Budyšchinje.

Zemrěli: Marga Jadwiga swob. Patzigowa rodź. Mannmannez w Budyšchinje, 60 lět; Khowanje budże jutrje schtwórtk pop. w 2 hodź. wot Tuchańskeje zyrkwje. — Maks Božidar Schönstein, lokomotiwnik w Kamjenzu, 48 lět; spalne pokhowanje budże pjatk pop. ½2 hodź. w Drježdźanach.

Towarstwowski powěstnik.

Khwaćanske serb. tow. ma swoju zhromadźiznu njedźelu 30. t. m. pop. w 4 hodź. pola sobustawa Kästnera. Nuzne je, zo je cyłe sobustawstwo přitomne. 40lětne wobstaće so bliži, a dźěła temu dyrbja so započeć. Jónkróćne prošenjo dyrbi dosahnyć k narodnomu skutkej. Jedyn njech to druhemu praji a přińdźe z dypkom. Też hosćo su lubje witani. Wšěch wočakujemy z wěstosću. Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužske hłosy) ma štwórtk wječor we 8 hodź. pola Natuščec w Kukowje spěwanje, žónske hłosy srjedu. Wočakuja so skónčnje wšitke spěwne mocy.

Radwoř. Jednota Sokoł woswjeći njedźelu 30. winowca wječor ½8 hodźź. pola Šubertec swoje 10lětne wobstaće. Porjad: 1. Swjedźeńska zhromadźizna, 2. Zwučowanska akademija. 3. Sokołska scena. Wutrobnje přeprošuja so wšě sokołske jednoty kaž też wšitcy Serbja. **Předsydstwo.**

Ralbicy. Jednota Sokoł ma štwórtk 27. winowca wječor po nyšporje zwučowanje.

Zwjazk spěwnych towarstwow změje njedźelu 6. novembra (Budyski hermank) pop. w 3 hodź. w „Serbskim Domje" prěnju jara važnu zhromadnu spěwnu pruhu za koncert. Wšitke towarstwa maju so połnoličbnje wobdźělić! Z postrowom

Hł. dirigent Słodeńk

Najrjeńša cyrkej Danskeje swjeći jubilej. We Wumožnikowej cyrkwi w Kopenhagenje, kotraž płaći jako najrjeńša cyrkej Danskeje, swjećachu w přitomnosći kralowskeje swójby 250lětne wobstaće tuteho Božeho domu. Prěni wobraz předstaja dansku kralowsku swójbu při swjedźenskim kemšenju. Tři ći wot lěweho boka je kral Christian X. Druhi wobraz poskića zwonkowny napohlad Kopenhagenskeje Wumožnikoweje cyrkwje.

5 tunich mydlowych dnjow 5

Jenož hač do srjedy 2. novembra!

Dobre mydła

„Dobre Frankobrodske", 5 kusow jenož 25 pj.
lilijowe mlokowe mydło, 2 kusaj jenož 29 pj.
mydło z wónju mochawy 3 kusy 29 pj.
Gold-Crem-mydło 3 kusy 25 pj.
lanolinowe mydło kus 15 pj.
truhańske mydło, miłe za kožu ryhelk 20 pj.

wolijowk. truhańske mydło
w tyzy z twjerdeho gumija kus 40 pj.
hobrski kruch mydła z wónju Kölnskeje wody jenož 24 pj.
hobrski kruch mydła z wónju kralowskeho bozu jenož 24 pj.
hobrski kruch mydła z wónju cattk. jen. 24 pj.
hobrski kruch mydła Marechal nilska róża jenož 24 pj.
hobrski kruch mydła „Goldkrem" jenož 24 pj.

Jadriwe mydła

Oberschalske jadriwe mydło 1000 gr. čerstweje wahi . ryhel jenož 48 pj. 2 ryhelaj jenož 95 pj.
najlěpše jadriwe mydła 180 gr. čerstweje wahi . kruch jenož 10 pj.
mydłowe tružki, woprawdźe čiste ⅛ puntowski pakčik jenož 24 pj.
salmoniakowy prósk mydłowych tružkow . . puntowski pakčik jenož 23 pj.
Kristall-Elain-mazańske mydło punt 24 pj.
„Naš rekord", karton ze 4 kusami najlěpšeho rózoweho mydła . . . . . jenož 50 pj.

Wužiwajće prošu tutu składnosć.
Dostanjeće při tutych nizkich płaćiznach hišće
6% rabata
w znamkach.

Swěčki za krony . . . pakčik jenož 60 pj.
Wósk k swětlenju špundowanju. pj. jenož 45 pj.

Thams & Garfs
w Kamjencu

Wšě šulske knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
:: na Lawskich hrjebjach ::

Mam nadawk, wjetšu dźělbu
stareho kajkostneho wina
wosebje najlěpše
Bordeaux a Burgundske wino
po jara zniženych płaćiznach, zdźěła samo wjele niže dźensnišeje zhotowjeńskeje płaćizny, najspěšniše předać. Wšitke družiny směće před kupjenjom woptać. Pósćelu też rad wino na pruhu do domu.
W. Kretschmar, wulkowikow. z winom **w Budyšinje, na Rózowej hasy 21.**

Mužace a žony ace
balonowe koło
nowej, přez transport trochu wobškodźenej, nanajtuńšo
Klingst na Hośic hasy 17.

Kwětkowe cyble
jara tunjo. Hiacynty, tulpy, barbičći (krokusy) sněhowki poskića **Rauchfuss** wikow. ze swmjenjemi na Zitn. wik. 9

Stóž pjenjezy pyta
njech so wobroći na dowěrnu wosobu sprawneje firmy
Wróćoporto sebi wuprosu
E. Reichel w Lubiju na Albertskim namješće 2. K rěčam wšědnje wot 9-11 hodź a 2-5 hodź

Cyły swět lutuje na

29. oktobra 1932 *29. oktobra 1932*

Lutuj też Ty na
měšćanskej nalutowarni w Budyšinje
Syrotam wěste **na Zitnych wikach**

Klar und
exakt
je pismo Eriki też hišće po lětach! To je wunošk jeje wulkotneho, precźneho dźěła. Wobmysće, zo jenož derje pisany list prawje skutkuje a wolće

Nahódnoscenje
starych Jduna- a Germania-zawěsćenjow přewjedźe
A. Witschaß. na Moltkowej dróży 2, III.
Přinjesće zawěsćeńske lisćiny sobu!

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
aparaty
a wšě wěcy za amatérske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čisło 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wołćahi wěcy wustojnje a najspěšniše

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a dźěł. Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo wótčinkam čłoweho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom sćelej zawěšacej banc wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wutměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 253 — Budyšin — Štwórtk, 27. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Što so po wusudźe statneho suda stanje?

O kommuńarskeho pruskeho knjeježerstwa je khyšchećej, so Lipšcanski wuršud njesmjeje sa njo žanych praktiskich sćěhowkow. Statny ßud je potwjerdźił, so ma němski prezident po 48. stawje němskeje wustawy prawo, němskeho kommiśara wustajić, hdyž mění, so jedyn kraj swoje winowatosće k němskemu statej njedopołnja. Statny ßud je dźe spóznał, so Pruska njeje swoje winowatosće k němskemu statej franiła a so tehodła po wustawje njeje dowolene było, němskeho kommiśara sa nju wustajić. Němske knjeježerstwo pak žehi na to njepomysli, provisoriskich pruskich ministrow wotwołać. Zyły jarjadniskowy apparat Pruskeje je nětkle w rukomaj kommiśarskeho knjeježerstwa. Prjedawšche knjeježerstwo nima prawo, sastojnikow, kotrychž je provisorike knjeježerstwo wotwołało, swojma sadźo do sestojnstwa sapokasać. Kak so kóžde konflikt skónči, njeje dowidźeć.

Sćrjedu dopołdnja je so prjedawšche pruske knjeježerstwo z přisedźidstwom wotwołaneho ministerskeho presidenta **Brauna** w měšćanoscach spomožerstwowego ministerstwa sešło. Wšitcy prjedawšci pruscy ministrojo běchu pšichšli. Severing a Schreiber běštaj so hischcze w poslednim wokomiku wot wonka wróćiłoj. W Lipšcanskej dróży bě so czrjóda ludźi sbežała, kotraž prjedawšcheho ministerskeho presidenta Brauna, hdyž k spomožerstwowemu ministerstwu pschijźe, z poćešćowanjom wótrje witasche. W posedźenju je so pjecza wobsamknło, hnydom na podpóru Lipšcanskeho wuršuda postupować.

Braun chce so pola němskeho presidenta k wophtej samolwicz, so by so z nim wo prawach Prjedawšcich ministrow a němskeho kommiśara rozprajił.

Dalsche kroćele dyrbja so w němskostatnej radźe stacz. **Bayerska a Badenska** stej pjecza hižo ßubitej, so budźetej prjedawšcich pruskich ministrow podpjerowaćej. Sozialdemokratiski „Vorwärts" pschipowěda, so prjedawšci pruscy ministrojo se swojich prawow ničso njespuśćeja a so budźa je w polnej měrje wužiwać. Němske knjeježerstwo ma winowatosć, so za to postarać, so by so wukas se 20. julija z mozy stajił. Plany k reakzionarnemu pschemjenjenju wustawy njemóža so nad hłowu Pruskeje do skutka stajić. Wšche špekulazije němskeho knjeježerstwa po puću pšches němskostatnu radu swoje plany do skutka stajić, su so nimo kulile.

Sastupjerjo Pruskeje w Lipšcanskim prozeßu wo ßudniskim jednanju rosprawjachu. Położenje, z wuršudom statneho ßuda nastałe, so rospominasche.

Ministeriski president Braun na jenotny nahlad statneho ministerstwa pokasa, so so z wuršudom statneho ßuda położenje rozschmjata. Statne ministerstwo ma po tym niz jenoż prawo, ale tež winowatosć, prawa wukonjeć, kotrež so jemu po rosßudźenju dale saleza. Statne knjeježerstwo budźe tele prawa po móžnosći w smyßle bjeschkropawebo hromadźeźłanja z druhimi samolwitymi wěstnami wukonjeć a so pschi tym jeniczky sajimam stata wodźić dać.

Psched nowinarjemi ze Braun rjekł, so je nusne, so pruske knjeježerstwo runje kaž němske knjeježerstwo sprawnje sćežki z wuršuda wotwodźujetej, so buchu sajimy Pruskeje a němskeho stata se schmatanźy, kotraž je z postupanjom němskeho knjeježerstwa 20. julija nastała, hischcze dale njeschkodowałe. Němske knjeježerstwo je ßudu khětro pschekurcze rjekło, so je proseß dobyło; my wumóžnjch trochu hinak poßudźamy. Pruske knjeježerstwo na stejischczu steji, so je w sajimje němskeho stata a Pruskeje, so wobej stronje hnydom

na prawny podležk wuršuda stupitej.

a na sprawnym pschewjedjenju ßobu dźěłatej. To je pruskemu knjeježerstwu cźim skerje móžno, dokelž je statny ßud wosebje wobsahujazy porok wotpokałał, so je pruske knjeježerstwo swoju winowatosć franiło. Nětkle je wěste, so je krajne knjeježerstwo stare statne ministerstwo.

Bayerska spokojena

W Bayerskej Lipšcanski wuršud jako pschipósnacze bayerskeje stórźby wobhladuja. W najwažnischich dypkach je ßo krajam pschećiwo němskemu knjeježerstwu prawo dało. S wunoschkom swojeje stórźby je po tajkim Bayerska spokojom, haczrunje so wobcežnosće njeßmědźa pschehladaćej, kotrež dale mjes němskim statom a Pruskej wobsteja.

Stahlhelm přećiwo pruskemu pryncej Augustej

Pruski pryncz August Wilhelm je wutoru wječor w kwórtirnim palazu w Barlinje rěcz měł. W njej je stahlhelmowe hibanje, kotremuż je sam pschisłuschał, wótro kritisowrk, a mjes tym so shromadźisna ßo ßyłnje hórschesche, słowa jeneje němskonazionalneje ßwobodneje knjenje se Walterowoje wospjetowak, kotraž je ras w ßejmje na nazionalnosozialistiskich sapóßłanzow nawołała: „Możesce jenoż korzećej, dokelž jeśe ßwinje". W tymle swißu stahlhelmej też njemoralnosć porokowasche. Stónczńje k shromadźenym ludźom wudyrnych wotdźělenjow pschiwoła: „Chcesce mje měcź, dokelž ßym Waich towarśch." Po „Angriffowej" rosprawje je pschi tym pryncza howrjaze pschiwyhkanje nazionalnych sozialistow wobschmuniło.

Jeho nébłuschi pschećelźo a stahlhelmej pschißłuschaze ßobustawy Hohenzollernskeho doma ßu z wustupom pryncza Augusta Wilhelma hłuboko rosporjeni. Stahlhelmowa nowinska powěsćernja je ßłedowaze wosjewjenje wudała:

„Jeho kralowska wyßokosć pruski pryncz August Wilhelm, kotryż ßinanzne, materialne a towarśtwowe śpichizy swojeho śiejischcza polnje wuźije, sa kotrež ma ßo jenicźky wuspěschnemu wojowanju narodnych mozow pschećiwo wuswobojenju wjerchow dźakowacź, ma sa pschisprawne, w poßlednim cźasu w sjawnych shromadźisnach, tak też we wezerawschej shromadźisnje nazionalnosozialistiskeje strony w Barlinskim sportskim palazu stahlhelm, wosebje jeho swojaskowe wjednistwo najwótrischo pschimacź.

Sa cźaß schtyrilětneje ßwětowoje wójny a w powójnskim cźaßu hacź 1927 je ßo pryncz na ßpomnjenja hódne waschnje wrócźo dźerźał. Mjenuku ßu z cźerwjeneho bolschewizma we lětach 1918—1924 wukhowali, tola woprawdźe niz nazionalni sozialistoju! W lěcze 1927 pryncz k stahlhelmej pschińdźe a pschi kóždej ßo pschihodźazej składnosći ßwojatkownuwaj wjednikomaj sjawnje ßwěru pschißahasche. Njedźiwajcy teho je sa tři lěta stahlhelmowe hibanje wopuschćił, dokelž měnjesche, so jeho dosć kedźbu nimaju a so jeho rěcze a wobrazy dosć hustro w stahlhelmowych uowinach njewocźißchcźeja. Nětkole pryncz stahlhelmej sjawnje njemoralnosć porokuje. Porućannym jemu, so by ßo najpriódzy z moralu nazionalnosozialistiskeje dźělaczerskeje strony saběrał.

Nacionalneju socialistow zasudźili

Pschißaźnyj ßud w Frankfurcze nad M. je dla rosbuchadkowego attentata moleria Ernsta Schumanna k khłostarni na 3½ lěta a architekta Waltera Hoffmanna k jastwu na 1½ lěta sasudźił. Wobaj k nazionalnosozialistiskej stronje pschißłuschataj. 10. a 11. julija 1931 běschtaj wobkorźenaj na palaz attentat sturcźiłoj, w kotrymż ßo film „We wjeczorje niczo noweho" pokazowasche. Do ßonjazeho nusnika běschtaj wokjane rolu położiłoj, kotrej běchu z rosbuchadkom pjelnjene. Blizschi wjeczor staj potom z tschi ßnapschecza leżaceje khěże ruczny granatu cźißnyłoł. Ludźo ßo z tym njeßłu franili.

Greifswaldska krwawna njedźela psched ßudom.

Psched Greifswaldskim pschißaźnym ßudom je ßo ßrjedu prozeß pschećiwo 22 wobßorźenym, ßwjetscha kommunistam, dla krwawnych podawkow 17. julija sapoczał, pschi kotrychž ßu tśjoch nazionalnych sozialistow morili a nětkotrych cźeßko franili. Nětkóż 200 ßwědokow je ßo skasało.

Přerada wojerskich potajnosćow

Psched 4. khłostańskim senatom jakiscko wyschicznoho krajneho ßuda nětcźonj ßo w tajnym poßedźenju dźěłaczerka Ilsa Baronez, dźěłaczeź Erich Dittrich a redaktor Bruno Gokkhammer, jedyn z wjednikow jakiscich kommunistow, samolwichu. Psched nětkotrym cźaßom běchu dźěleńi wo dźěłanju wojerskich pschednjetkow wojerskeli Khłostański senat je Baronez a Dittricha dla dokonjaneje pschesrady wojerskich potajnosćow k jastwu po jenym lěcze a Goldhammera dla sydźanje pschesrady tehorunja k jastwu na jene lěto sasudźił.

Kommunistiski nadpad

W Essenje je wutoru w nozy dźesaź kommunistow schtyrjoch nazionalnych sozialistow nadpadło a do nich tśělało. S krótkeje dalokosće kommunistojo wospjet tśelachu. Dwaju nazionalnosozialistow, Fingerej bratrow, do nohow trjechichu. Sawołany nadpadowazy kommando schčesć pohładnych ludźi saja. Pschepytanje je ßo sawjedło. Na městnje podawka ßu natykanu pistolu a trubki dźewjećej patronow namakali.

*

Jedyn je schtyrjoch nazionalnych sozialistow, kotrychž ßu w Valenbergu pschi politiskej kalaizy z nożom franili, je w khorowni wumrjeł. Druhi nazionalny sozialist je w ßnjertnym strašche.

Khłostańa a jatba na twjerdźiznje sa ßydom Barlinskich kommunistow.

W prozeßu dla wjelepschcheradu pschećiwo ßydom Barlinskim kommunistam je němskostatny ßud w Lipik sasudźił Lesniewskeho k khłostańi na 5 lět a Behringa na 4 lěta z wotrjeknjenjom cźeßnych prawow na 10 lět, dwaju wobßorźenju k khłostańi po 2½ lěta, jeneho wobßorźeneho k khłostańi na 1½ lěta z wotkrjeknjenjom cźeßnych prawow na 5 lět, Emmericha a Barnitzku k jatbje na twjerdźiznje po 2 lětomaj.

Bombowy attentat přećiwo cźišćerni

Pschećiwo cźišćerjeći „Ußenheimskeho ßdenika" je ßo ßrjedu rano ½3 hodźin bomba cźißła, kotraž je wulku schkodu na twarjenju a maschinach naczinika. Pola ßrjedźich khěżow je wokonne schkleńcy rosbichu, tola njeje ßo nichtó franił. Mjenowane nowiny njewotwisnu nazionalnu stronu sastupuja.

Policija tśelenja w Essenje.

W Essenje ßu ßrjedu w nozy dźesaźo kommunistow schtyrjoch nazionalnych sozialistow nadpadnyli a do nich tśeleli. Policija je schčesć wobßorźow sajała.

Zastwowe khłostanje sa njeßwerneju direktorow.

W prozeßu pschećiwo direktoram **Bayerskeho elektrizitetu podawajeho towarśtwa** ßu direktora **Scherbera k khłostańi na tři lěta a k 9000 hriwnam pjenjezneho** khłostanja, kommerzijerskeho radźićela **Delaporta** k jastwu na schčesć měßazow a k 6000 hriwnam pjenjezneho khłostanja a direktora Thomu k 10 000 hriwnam pjenjezneho khłostanja sasudźili.

Wojowanje tyrolskich Němcow

Psched nětkotrym cźaßom je ßo nawdźiło, so ßo po wukazu italskeho krala 30 italskich wuczerjow nabožiny do południskeje Tyrolskeje pósćele. S tym dyrbjesche ßo němska nabožeńska wuczba ßujemóžnić, kotruż ßu tirolscy měšnicy dotal podawali.

Kaž je „Tiroler Anzeiger" wosjewił, je ßo z pobrěchnjenym biskopom w Trjentu a Brixenje bamž ßam z wěsu saběrał. Biskopowaj je krute wukazanje dał, po kotrymż je dźěławosć italskich měšnikow, kotříž ßo wot wonka do Trientiskeje a Brixeńskeje dźěžeßy pójeźelu, dospołnje wusamknjena.

Sašo puki we Winskej univerzicje.

W fyziologiskim wustawje Winskeje univerzity je ßrjedu pschipołdnju k nadźiwjenjeßam njes nazionalnosozialistiskimi studentami a politiskimi pschećiwnikami doschło. Nékolsi studentojo ßu ßo lohko franili. Univerzitny rektor je tohodła univerzitu samknuł dał.

Swětowa konferenca za přikrótćenje dźěła

We wutornischim poßedźenju sarjadniskowoje rady internazionalneho dźěłowego hauta w Madridźe je němski knjeježerstwowy sastupnik namjetnył, so by ßo ßnjesenje dźěłowańskeho cźaßa hižo na porjad internazionalneje dźěłowe konferency pschichodneho lěta stajiło; pschetoż krisa dźěłonjemjerjowe na ßwěcze a wosebje w Němskej ßebi spěchne ßkutkowanje žada. Sc 16 pschećiwo 6 hłosam je ßo na to wobsamknło, na dnjowy porjad internazionalneje dźěłoweje konferency nanjet sa pschichróćenje dźěła w lěcze 1933 stajiłej.

Dróhowanje hłódnych dźěłonjemjerjow w Jendźelskej.

Ssyły hłódnych dźěłonjemjerjow ßu do najwjetscheje bliskosće Londona doschle. Londonska policija je 180 000 policajskich sastojnikow mobilisowała a pomocnym sastojnikam porucziła, so dyrbja ßo w hotowosći dźeržeć, jeli so tychu pschi wulkej demonstraziji hłódnych w Hydeparku, kotruż ßu kommunistojo organisowali, njemery nastałe.

Polizija i tym liczi, so so Londonszy dźelonjemčerjo pschi demonstrazijach wobdźela. Polizija pschikhadźazyła dźelonjemčerjow do hospodow wodźi, hdźež so i zwrobu sastaraju.

Za 10 lět změje Europa hinaši napohlad

Italski ministerski pschedsyda Mussolini so jasno pucheri. Po potmónjej Italskej puczuje je ßobotu w Turinje a wutoru w Milanje pod hołym njebjom k ludej rěcał. W Milanje mjes drudźim praji:

S njepschestajowazymi konferenzami so zwěst njewujstowi.

Hnoj skutki móża wulěkowacz. 20. lětstotk budże lětstotk fascisma. Wón budże lětstotk italskeje mozy, w kotrymž budże Italika tjeczi króć zwěstej pucz k cłowjeskej ziwilisaziji pokasowacz.

Sa dźesacz lět smeje Europa hinaschi napohlad.

Mussolini na skutki Italskeje sa czaß zwětoweje wójny pokasuje, praji: Bjesdno, i kotrymž je nětczisscha ziwilisazija rossche dźena, njemóże so hinak pschewinyć, dyżli i Romskej wuczom a mudrosczin. Tehodla lěta njeliczimy.

Sazpiwam wotwjeczowacz a smórom sljeczej.

Żadam sa tym, so by so swowa wupruhowal a żedźu sa nowymi próżowanjemi. Wěm, so jeße k najwjetschim woporam hotowi, sacznuwam, so żiwoje napinanje na stotu wahu njeskadźeje. Każ jenje pryedy ja 27 lětstotkow italskich stawiznow je italski lud dźensa sjena, sjena a hotowy.

W lěcze 1926 je hitzo Mussolini ludi, so nědyschne romske zwětowe knjezitwo wobnowi. Hacz dotal so jemu hischcze njeje sa to składnosez poskiczika. Dola jemu so hischcze pschesa wo tym dźiwe. Mění, so je Italika na konzu zwětoweje wójny i mérownymi sdźelenjemi pschemalo kraja dostala, baczmnje je so jej tehdy 200 000 Nimzow w pokłonitschej Tyrolskej a 450 000 Juhosłowjanow wudało, kotrejż nětko w jejnych pajorach zakosczeja.

Zbliżenie mjez Ruskej a Japanskej

Japanska chze rańschochinesku żelesniju kupjeć.

Japanski pósłanz w Moskwje a rusti pósłanz w Tokiu staj po poruczinoszi swojeju knjezerstwow dojednaloj, so pócznjetaj wo **rusko-japanskim pakcu njenadpadnjenja jednacz.** Najprjódzy je wotmyślene, dojednanje hospodarskeho a wikowańskopolitiskeho wopschijeczia wobjamknjeć. Japanska żebi pscheje, so bychu so skónczne jednanja zo sej jeho puczowanje bóle a bóle k triumfalnemu ćahej wurosce. Wobraz pokazuje Mussolineho při wulkej wojerskej paradze w Turinje, hdźež so prěni króć we worclowym kłobuku pokaza.

Mussolineho triumfalny ćah po Italskej.

Z přileżnoscu 101lětneho nawróta pokhoda na Rom je italski ministerski president Mussolini puczowanje do italskich wulkomeństow nastupił. Dobyczerskeho wjednika wšudźom z wulkim holdowanjom witaju,

morja njemóża dale do pschodźenja. Cuzowny pschiwlaczenje nam sasso wocżopjenje a najskerje tż. filmowem czaß. S polow naschi ratarjo pospjesuje rumjenu rěpu a nasymne pizy domoj wożu. Wschudźe na kuchach pasu so krumy. Na wyßokich hamach (Riesengebirge) padasche tale ony sneh. Hacz do ßlónczneje Częsteje, so dosahnu, so w dolinach jabłucziny lětsa k druhemu rasej sakczěwachu. — Z pjatk je Schimona Judy. Khowanje kichmy, każ kije a wobiwanje so czitje. — Sslónczko skhadża a thowa so 4,43 hodź. Mjezaczk skhadża rano a thowa so powołonju 3,49 hodź.

— **Mjeschczanske dźiwadło.** Dźenża schtwórtk so 4. abonentnym pschedstajenju W hischcze ras od Leona Jessela „Holczka z Częrneho Lěsa" hraje. Wreta, kiż hósche w Budyschinje a Zitawje jenak wusna, słuschu do hudźbnje najlubosnischich dźełow z operetoweje produkzije. Pjatk pschinjese w 2. abonentnym pschedstajenju D jenu z naczaßnych wieselohromjenujzy z tak wulkim pschipósnaczkom pschitjatje Sswobodna cżr thmanemu." Ssobotu so pschi mjelaczijnach hischcze ras „Jahnez Khrystka" pschedstaja. Lepschinke lisczicki sa tuto pschedstajenje njepkaza. Sesajiju hrajneho porjada pschinjeße njedźela. Wulka opereta „Madame Dubarry" so prěni króć pschedstaja. Po wullim Barlinskim wuspěchu zebi tuta opereta we swojim bajkolnym wuhotowanju a 80 zobuskutkowazymi wsesce senjasiki wuspěch dobudże. Swěsczje so z czasom městno w dźiwadle! Dyrbicze pódla być, so tuto rjane dźeczo lohkeje muzy w Budyschinje i schcze niży sbehnje.

— **S pohedźenja meschczanskeje rady.** (1000lětny jubilej města Budyschina.) W lěcze 1932 je so 1000 lět minyło, so Hornja Luzija a z tym město Budyschin do prawjeho swiska statneho prawa i němskim statom sasnuje. Daloke kruhi wobydlerstwa zebi pscheja, so by so z tutej pschiczinzy w lěcze 1933 a to we zwjatkownym tydźenju tyszaczletnyj zjwjedżenj wotmeł. Rada je drje sahadnje iwent niwa, zwjedżeń pschewjesez, chze pak, pryedy hacz w dźenschnischim czejzym czaßu krótki za tutón samer pschijiwoli, wjedżeć, hacz na zjwjedżenju sajimane kruhi wobydlerstwa zu tej iwolniwe, rukowazy fond k pschewjedżenju zjwjedżenja nasběraci.

— **Wobkhadne njeboże.** Wężera popoldnju padu mała holczka rózk Połnóżneje dróhi a wukhodźowanej schczow z kolom, dokelż bé pschejara na prawo jéła a pedalom sa khódnik wiżajo wostała. Jeje koleso so khodźowachu, tak so dyrbjesche dale bżeżeć. Wboha pschi płakasche, dokelż bé to hakle nowe kolo. Srani zebi na prawu ruku, dokelż bé na nju padnyła.

— **Poßleschcza na pschikrywy pschedżělacz** dacz stare pschikrywy na nowe pschedżěłacz dacz mójesez wosebitym wobkhodźe H. Kuhna (prjedy Donatha) w dyschinje na Lubijskej dróhy 6. Hladaj tej nawěschk!

— **Wopsobita pschiloza.** Sa naschich czitarjow a taki w Běłej Wodźe a wokolinje pschipołožliwy k tutomu czinju wosebitu pschiloznu firmy Wilhelma bela w Běłej Wodźe. Proßymy wo pschezjalne wobkowanje tuteje pschiloh.

— **Mjapowe jetki (Freibank) w Budyschinje.** Sa 29. oktobra 1932 rano wot 7 do 8 hodź. wotdawa na czisla 101 hacz 175 a 4001 hacz 4075 fyrje howjazyna, puut po 35 pj.

— **Tyfusa pohbladne** běchu na konzu saúdźenej dźenja schtyri wozoby z Baldrjanez pola Bilkopic Budyskeje khorownje pschimjeli. Sthorjeni pokhadź dwaju tamnitscheju zwójbow. S wobkedźowanjom tudomnej messchczanskej khorownj hižom sa krótki czas swěsczichu, so bo wopraudźe wo tyfusu jedna.

— **Wuplacżi so,** pohladnyjez do wokna Kaiserez Jojowego wobthoda. W nim steja nětk hódnotne porzelanowe bonbonéry, pjelnjene z kraßnymi pralinami a dobrymi pjeczeńwom, kiż su z pychu kóżdeho hodownego blida. Cz wjes nióże je żebi tak lohko z Kaiserez hodownej tutowa

---

A. Ech. Baar:

Jan Cymbura

Hużnoczeßta idyla.

160] (Pokrazowanje.)

„Knjes farař je mi to poßeził, dźenża rano żnm żej to pschezitał — kralowski hród w Prahy je so wotpalił —"

„Wczera pónđelu njejsu nowiny pschischcze, hakle na pschipołdnje dóndu, knjes farař ma sawěsczje powěsczje i Pěska abo je żaneje Prahi."

„Hradźany su so wotpalile? To je strašchne!" dźiwachu so nastrójeni studenczja.

„Haj, zhły hród je so wotpalił, tež dóm żwj. Wita —"

„Tež dom żwj. Wita?"

„A wy to njewěsczje? A to sesce studenczja?" so Zymbura do nich dawa, „to je so hižo 2. żnjanika lěta 1541 stało a wy to poßłuchacze każ na nowinku. A la marsch domoj a stawizny wukrucz, hdyż tu knižku docżitam, poproschu knjeja farara, so by wam ju po rjedże poßezował." —

Studenczja so żnsiachu a Zymbura spokojom k żwojemu wumjenjej troczesche.

Ale czim bywa Zymbura starschi, czim bóle bywa tež żwojeje hlowy, czim bóle bywa hnězwaczny, napschecziwjesze njesnjenjeße, we wschém chze prawje měcz. Jeho duschna je pokładnischcho polne naßonjenjow a dopomnjenjow, hłuboka je każ tótlesczo, ale czista a jaßnojta, każ lěßna studniczka. Do njeje Zymbura pomaża a popadnje rybiczku, někajke powědańczko, wjeßole schibałstwo, spodźiwnu podawiznu je żwojeho żiwjenja — ale k wschemu tajke napominanje a powuczenje wo pózcżiwoscach pschidawa, so hnydom wscha radosez sbórknje, wjeßelo womutnje a żmech sandże. Młodźi starjez napschecżo rěcża, haj wadźa so j nim a to staruschka rosborja, so wosrudnja. Wjedźi, so żiwjenje hinak běży, hacz by wón żej pschał, a nima mozy, so by to porjedźił a po żwojim nawrócził.

„Bkasnja so se mnu, nichtó nje njepoßłucha, njedźiwaja na mnje," by doma bólnje sforżył.

„Wostajesze jich a njedźiwajesze na nich," Měrczin jemu i nowa radźesche.

„Njemóżu, Měrczino, njemóżu, żym każ ptaczk. Ptaczk żej spéwa a na to njedźiwa, schtó na njeho poßłucha. Spéwa, każ móże, a wróna jenoż kraka. Ssym tajki stary halwron —" wotmołwjesche dźeduschk.

Ale schtoż njepomhachu dorčeze, to so poradźi maleniu dźěsczu.

Na kermuschu pschijźěże lětha Marjana i Tschěczeja a pschinjeje żwojeho najstarschego — schesczikteuheho hólza sobu. Jan rěkasche po dźěcze, nanje a kmótrje a Hanik jemu doma rěkachu a tak dyrjodachu jemu tež w Puczimju rěkacz, so by maly sżika snimi rěczał.

Hdyż jeho w Puczimju wohladachu, so jara spodźiwachu. Bésche wopraudźe pschekwapjaze, kak bé dźecżo dźěsej podobne.

„Każ bé jemu i wczojow wupadnył," wobjimasche jeho Zymburka a wołoschi jomu nežnje jeho włósti. Ale tón so jej wuwinu a czerjesche nimu měku k dźěsej, „dźeduschko, dźeduschko, sesce wy mój dźědaŕ?" so jeho throhle wopraschca,

„To so wě, a schto dale?" poßmja so Zymbura.

„Nank je mi powědał, kak żylny sesce, sbehnesce nje."

Zymbura hólza wot jenje sbehny a każ pjerko żej je ho na ranjo hadźi, potom wja jeho i ramjenja a hadźej jeho na koleno. Nunjeż bé hižo hólz, jomu tola pokaża, kak jěchaju „wulzy knjeza", kak jěchaja „mali knjeza", kak jěcha „kżor" żam.

Hanik so i dźědom tak spschecżeli, so Zymbura druheho dnja, hdyż so Marjana domoj hotowasche, żej ju swo'a a i njejehkim, jimawym hłosom jej rjekny:

„Poßkaj dźowka, wostaj mi żwojeho lubeho hólcza jow, ja pschi nim wonitódnu."

„Ale nanko, radłubje, mamy doma hischcze tsjoch tajkich dźiwikow. Hólz dyrbi do schule, doma ma do Njewjesczinjez pol hodźiny, jara hubjeny pucz, pola waß ma tak schulu doma we wißy, ale njewěm, hacz Hanik tu wostanje,"

„To budź bjes staroscze," Zymbura wjeßele rjekny a sawoła hólza. „Hanko, macź domoj pojźe, pojźdjesch tu i njej abo wostanjesch pola mnje?"

„Wějcze, dźeduschko, wostajcze żej tu naju woboju, nje a macź."

„To njeńdże, macź dyrbi domoj, schto bychu doma tej Frantz a Milka a Wjazbiank rjekli a schto nan?"

„Macź, wostajeje mje pola dźěda a wowki, a hdyż mje wschо nawuczitaj a mi wschо pokasataj, potom sa wami domoj pschińdu."

Marjana żejini hólzej na czoło tschiż a wotjźeje do Tschiczejża żama.

(Pokrazowanje sczehuje.)

ſſej kuſžku dobyć, pſchetoj na wſchitke te ſnate a wobluſbjene Kaſſerej wudžělki ſyda njedžiwajcy jich wulkeje kaſtaſ a najtuńſchich płaćiſnow ſtajnje 5 proj. rabata w ſkładach. Schto ſo potom dźiwanuy, hdyž žana mudra hoſa pſched wulkadnym woknom ſtejo njewěſtanje, ale ſaſ a wužije lěpſchiny, kiž ſo ji poſkića.

— **Wuplaćenje rentow.** Pósta nam ſdźěli: Wojeſke ſo na november 1932 wuplaćuja ſo ſa Budyſchin a ſ pſchidźělene póſtowe agentury a póſtowe wotnoſki ſtaſ 28. oktobra. W Budyſchinje wuplaćuja ſo na póſ ſo. 3 (Pſched ſchuleſſkimi wrotami). — Wutoru 1. nowembra 1932 wuplaćuja ſo podpjery ſe ſnjeſožnoſtnoſo a invalidneho ſaweſćenja a to w Budyſchinje invalidne renty w turnowarni evang. towaſſchownje na Hornjeſtej ſtaſy 23, wſchitke druhe renty na póſ 3 (Wſched ſchuleſſkimi wrotami).

— **Nowe lěhwa dobrowólnych dźěłaćerjow we Luſicy.** W naſchej krajinje pſchipraſuja ſo nětko hiſchcze nětkotre nowe lěhwa ſa dobrowólnych dźěłaćerjow. W Radworju buźe nětkaj 90 dobrowólnikow kuſeje haty rjedźić. Saſadowaſ dobrowólneho dźěła je Stahlhelm. Tutón też w Dolnjej Hórzy lěhwo ſ 280 dobrowólnikami pſchipraſi. Tu ma ſo ſ nětkaſe 156 hektarow ſemje woda wotwodźowaſ, a do pózdneje role pſchewobwroćeć. Skónčnje dyše mjeſto Lubij w dobrowólnym dźěle dać mnohe puće ſwuporjedźecz a ſtakańźu ſa žněhakarjow na Kotmarſki wuſwaricź.

— **Hłóſne khartownje ſa wólby** [illegible] **ſaſtupnikow** ſu wot pjatka 28. hacź do njedźele 30. oktobra 1932 we wólbnym hamcje na radnizy w 2. poſthodźe wo ſtuwje cźiſtło 16 k wobhładanju ſjawnje wupokoſenje. So hnchu do nich pohladaće, doporučuje ſo wołebje tym wołoſam, kotreż ſu wot poſlednich wólbow do nimieſkeho ſejma ſwoje hydło abo hydlenje pſchemeńſe abo wólbne prawo doſtałe ſ wuſtupjenjom ſ nimſkoſtatneje wobory abo ſ dokonjenjom 20. lěta ſiwjenja. We dwělomnych padach ma ſo hydleńſi wupokas abo narodźeńſke wuſwědčenje pſchedpokładźić. Hłóſne wuſwědčenja (Stimmſcheine) ſo ſa wólby měſchćanſtich ſaſtupnikow njewupiſuja.

— **Straſchny paduch.** Kaž hižom piſachmy, je tudomna kriminalna polizija 20. oktobra 1932 wandrowſcheho (Wallukata) ſajała, dokelž běſche ſo tu na Kěžorſkej dróſy w khodnej wotkheži do draſtoweho khamora kamał. Wollukatej móžachu nětko też dopokaſaćz, ſo je 27. ſeptembra 1932 na Mužakowſkej dróſy 8 a na Seminarſkej haſy 5 paduchſtwo ſ patlućom ſtućźił. Mjes tym, ſo je na Mužakowſkej dróſy jenoź mało namakał, padny jemu na Seminarſkej haſy ſa nětkaſe 350 hriwnow draſty a nětkaſe 10 hriwnow pjenjes do rukow. Draſiu je Wallukat pjecza w hoſpodźe w Sſorjelzu njeſtatym pſchedak. Wallukat je hižom a thětro dla ſadobywańſkeho kradnjenja khłoſtany.

— **Wujaſnjene paduſchſtwa.** Sadobywańſkej zwólſje, kotruž je tudomna kriminalna polizija ſhromadnje ſ Wallodubrawſtim a Khróſtowſkim žandarmſtwom 21. ſeptembra 1932 ſajała a kotraž běſche w blíſchej a dalſchej wokolinje ſwojich hydłow mnohe paduſchſtwa ſe ſadobyczom ſtućźiła a wojpjet k wotwjeſenju natradnjenych wěžow motorſke kała a też automobil wuźita, mózachu nětko hiſchcze dalſchej ſadobywańſkej paduſchſtwje w Budyſchinje a to w tkaninowym wobkhodźe na Seminarſkej haſy 5 w nozy k 15. haprleji 1932 a w brónjowej wikowańi na Seminarſkej haſy 13 w nozy k 21. januarjej 1932 kaž też ſadobywańſke paduſchſtwo do jenoho hoſćenza w Kulowje w nozy k 13. ſeptembrej 1932 dopokaſaćz. We wſchitkich tijoch padach padnychu ſkućerjam thětro wulke hódnoſcze do rukow. S kradnjenych wěžow hodźeſche ſo jenoź ſnadny dźeſ ſaſo ſwjeſcź.

S **Ratarjez.** (Saćźišnjene powołanje.) Na żeleſniſkim pſchekhodźe na Budyſko-Drjezdźanſkej ſtatnej dróſy běſche 18. novembra 1931 wjeczor wumělſki moleſ Hendrich **Markſteiner** ſ Lipſka ſe ſwojim automobilom ſ Budyſchina pſchijědźo do delepuſchćeneje żeleſniſkeje ſawjery Budyſko-Rakečzanſkeje żeleſnizy ſraſnk, jako runje cźah nimo jědźeſche. Cźah auto nětkaſe 30 metrow ſobuwleczeſche, jón wobſchkodźi a wodźerja thětro ſrani. Dla wohrożenja żeleſniſkeho transporta běſche Budyſki lawniſti ſud Markſteinerej 150 hr. pjenjeżneho thkoſtanja napokožił. Jeho powołanje ſo ſacźišnu.

Štyri staty pytaju dźowku nětkaſeho presidenta w San Salvadorje.

Helena Araujo, 18lětna dźowka nětkaſeho presidenta w San Salvadorje w Srjedźnjej Americy, kotruž mózachu po dyrdomdejskim cźakanju z jeje jendźelskeho pensionata skónčenje w Lissabonje, hłownym měſe Portugalskeje zajeć, je w Parizu, hdźež běchu ju dowjezli, znowa cźekwyła. Helena Araujo je njedźiwajcy ſwojich młodych lět hižom dospołnje pohłušacemu jédej poddata.

S **Stónkej.** (Alarm wohnjowoje wobory.) Wjeczera wjeczor ⅛8 hodź. ſo tudomna wohnjowa wobora ke nóżnemu ſwucźowanju alarmowaſche. Woheń běſche wumyſlenu w bróżni tudomneho kublerja Lehmanna. Swucźowanje běſche mnoho wećźipnych pſchiwabiło.

S **Kſchiweje Borſchcje.** (Wo drenérowanju.) Drenérowanje na tudomnych honach je nětko ſkoſowanje dokončene. Rjane naſypniſke wjedro je wjele k tomu pſchinoſchowało, ſo je ſo mokło bjes pſchetorhnjenja dźěłaćej. Naſchim honam je ſo nětko to ſpołožiło, ſa cźimž dawno żadachu, tak ſo maju wobjedźerjo nětko bóle ſtajneho wunoſchka woczakaćz.

S **Khwaćźizy.** (Njeſhoże.) Na Jeſchćańſtim puću we hornim kolenje pſredy elektrikje khěſti ſta ſo pónđelu wjeczor njeſhoże. Lubiſti wobſtojnoſy auto ſawadźi do woſa Maleſchanſkeho młyna. Pſchi cźinjenym a dejſtwowanym wjedrje auto pomału jédźeſche. Mynuli wóſ, hdyž ſe Khwaćźizam jédźeſche, pjeczo pſchez njemjećźicho. Pſchez autom dźeſcźej dźěłeźi k. Sſchězo ſ Jeſhiz. Auto ſo dźeſcźomaj wnowinu a nadźbo do woſa ſraſy. Wotjeſe auto ſo trochu wobſchkodźi, tola mużeſche ſnano dale jéź. Dźeſcźi běſchtej w ſmjertnym ſtrachu byłej.

Se **Zdźerje.** (Zyrkwinſki khór.) Tudomny zyrkwinſki khór nětko ſo ſnowaſeſtajenju ſaſy porjadnje dźěła. Do pſchichoda je wotmyſlene, na wołebitych zyrkwinſkich ſwjatoczneſczach Hohnſtukkorace. Prěni raz wuſtupi khór ſe pſchileżnoſczu we wopomnjeczu a papjeżenjom zyrkwje 6. nowembra. K zyrkwi ſamej je nětko pſchipraſowna wěſtoſcź ſa tajti ſtuk.

S **Maleſchez.** (Wo wohnju.) K wjeczerawſchej roſprawje wo wohnju w tudomnej Schóbliz korczmje ma ſo hiſchcze dodaćz, ſo běſche to lěpjenjowe twarjenje ſe zyblowej tſchu. Sſu pjecza mohli tójſchto domjaſeje nadobu wukhowaćz, ſo je ſo jeje njeńſchi dźeſ hobuſpalił. Tuka ſo na ſapaleŕſtwo. Nimo wjeſnjeje wohnjoweje wobory pſchikhwatachu hajcźeź ſukawy ſ Brěſyny, Hlinu a Budyſchinka. Pożledniſcha do haſchenja niefapſchimny.

Z **Marijneje Hwězdy.** (Kłóſtrſke karpy.) Hdyž ſu pólne dźěła tak daloko hotowe, počinaju ſo ryby w kłóſtrſkich hatach łójić, kotrychž ma kłóſtrſke knježeſtwo po króniey z lěta 1894 na wſch 34 a kotreż přez 205 hektarow abo 748 kórcow wopſijeja. Wſo dohromady wućźina telko, zo wulki Nowſko-Pazlićanſki hat (374 kórcow) runje dwójcy do nich dźe. Tute haty ſu w Lipju, Kukowje, Pančicach, Swinarni, Krjenjecach, Łuzy, Serujanach, Łazku, Smowje a Nowej Wſy. Po ſtarym rybarſkim prawje łoja ſo ryby jenoź w tych měſnacach, kotreż maja w ſwojim łaćańſkim mjenje pismik „r“, potajkim njełója ſo we meji, junuju julija a auguſce. W tutych hatach płahuja ſo wobſebje galiciſke karpy, pſtruhi a liny. Tola ſo do nich też nětkotre ſćuki a pjerſki zabłuđza jako rubježne ryby. Wone ſu hatna policija. Pſred woprawdźitym łójenjom ſo woda hata pomałku puſća. Tak hromadźa ſo ryby na najhłubſim wóſtuju pſred ſpuſćadłami. Tam ſo z łatu abo mjeńſimi ſakami wułója. Pſi tym łaża rybacy w dołhich ſkórnjach we niwſej wodźe. Ryby ſo zwuběraja, dadźa ſo do wjetſich kotołow abo ſudow a zwoża ſo do Bratřikec hata abo do hodlerja, hdźež ſo po jenej abo w mnohim pſedawaja. Kłóſtrſke hodowne karpy ſu daloko a ſćroko znate. Nětkotre haty ſu ſo hižo wułożiłe, tak mał w Starej Cyhelnicy a w Krjenjecach a dźensa ſtwórtk łóji ſo wulki Nowakec hat. Druhe budu bórzy ſćěhować. Dźeń rybałójenja je wosebity ſwjedźeń za dźěći.

Přikład jendźelskich błódnych demonſtrantow do Londona.

Tyſacy njezaſłużerjow ze wſěch dźělow Jendźelskeje a woſebje ze Sotyſkeje dny dołho pućowachu a nětko k mjezam hłowneho města Londona dójdźechu. Woni chcedźa w Londonje přećiwo wotmyſlenemu zniżenju podpjery z demonſtraciju wuſtupić. Horni wobraz předſtaja cźłódu ſotyſkich njezaſłużerjow při zaćehnjenju do Londona. Delni wobraz pokazuje żónſkich njezaſłużerjow w cźahu.

S **Ježowa.** (Njezhožo.) Zańdźenu njedźelu wjećor znjezhożi motorſki, kotryž do Kamjenca jědźeše, ſrjedź puća. Bě mjenujcy na khětro wulki kamjeń zajěł, na kotryž pak ſo njeběž hnydom dohladał, dokelž njeměješe dosć jaſnu ſwěcu. Wodźidło ſo zezhibowa a prědne koło ſo zekřiwi. Wón ſam woteńdźe njezranjeny.

S **Kamjenza.** (Samjertny ſćěhnik ſnjeſožeſnja.) Tudomny lokomotiwnik, kiž běſche w nozy ſ Drježdźan domoj jědźo po nahle ſpodźiwanej Bſl.-ſkiſkej dróhy ſ jednym kołom ſnjeſoże [illegible] pſchi tym nop puknył, je póndźelu na ſwoje [illegible] ſranjenje w khorowni wumrěł. Wón běſche 18 lět

S **Kamjenza.** (Njeſhoże.) Njedźelu pſched njeczorom ſawadźi wo [illegible] auto ſ prědnim koleſom, kótko pſched městom, do [illegible] kamjenja, jako chžyſche ſnowanu awtu wuwinyć. Wón tak wjeſoja na ſwoju jěź. S mózanym ſtorkom rozbi ſo prědnja ſchklenja a też prědne koło ſo ſeſitko. Schóſer ſo na rukomaj ſ rozbitymi ſchklenjami khětro ſrani. Tamnym ſo nižo njeſta.

S **Wulkich Sdźarow.** (Paduch we wobkhodźe.) We nozy k njedźeli pobu paduch we wobkhodźe Twarſkupneho towarſtwa. Kradny jenoź 1 hriwny drobnych pjenjes a nětkotre tuſti zigaretow. Wjetſchi pjenjeż, kiž ſo na wołebitym mjeſnje khowaſche, paduch njenamaka. Paduch je po wſchěm ſdaću ſ paſkuczeni dźěłał.

S **Klětneho.** (Wichelejſtwo.) Ratař Matej Mirka a jeho mandźelſka Marja rodź. Rjeka ſwjeſeſchtaj ſalchu hobotu ſwojí ſtleboma ſwaſ. — Dokelž běſche lěto ſuche, ſu ſpyrwy na naſchej bohłej pěſkowej pódźe hubjenje ſesſhdałe. Po dejſchću ſu ſ mětinami dyrbjeli druhi króć ſeſ. — Najmjeńſe bruſnizy ſo lětſa njejſu radźiłe, ſa to pak prawaki derje rojſu, wołebje nětko po dejſchću. — Wólbow dla pſchepołoji ſo naſcha kermuſcha wot 6. na 13. nowembra.

Z Łužicy

* Se **Schěrachowa.** (Paduſchi w ſchuli.) W tudomnej měſchćanſkej ſchuli ſu paduſchi pobyli. We wichelakich ſchulſkich jimach ſhromadźichu pulty. Dźěchu ſa pjenjesami. Tola wjele pjenjes jim do rukow njepadźe. Paduchow dotal njenamóſadnu wuſlědźichu. Hacź ſu paduſchi ſchulerjo abo dorośćeni, ma ſo dale ſ poliziajſkim pſchepytowanjom wuſtajnicź.

* S **Połcejnizy.** (Nahła ſmjerć.) Na ſwojim dźěle póndźelu tudomny ratařſki dźěłaćeŕ Robert Kunath nahłu ſmjerć namaka. Wón na tudomnym łuźejim polu dźěłaſche a chžyſche runje domoj hić, jako jeho Boža ruczka ſaja, ſo ſo morwy ſwjeſe.

* S **Hotbina.** (Žona ſo ſhubiła.) Nětkaſe pſched tydźenjom je ſo pſches 50 lět ſtara mandźelſka tudomneho pječkaſkeho mišchtra U. ſhubiła. Wona běſche do Miſchnja jéła, ſ wotkelž ſo njeje wjazy wrócźiła. Wſcho pytanje a ſlědźenje ja ſhubjenej njeměješe dotal žanehu wuſpěcha.

* S **Nowego Gercdorfa.** (Nóż ſtrajka.) Strajk pola tudomneje Hofjmannoweje firmy, kiž je pałcźeźa tydźenja trał, je ſo nětko ſtónčił. Póndźelu rano ſu wſchitcy dźěłaćerjo ſaſo dźěłać ſapoczeli.

* Se **Shorjelza.** (Rubježny nadpad.) We nozy k wutorje ſta ſo na pſchekupza Weglina a jeho mandźelſka we Smjelej Wodźe rubježny nadpad. Dotal njeſnaty nadpadnik

nik nadpadny spjazeju mandźelskeho a mandźelskeho sprjećerom cźežko skaji. Nadpadnjeny mužeschi pak hischcze telko mozy, so elektrisku hrožu zastrowći, na cźoh slušnik cźeknu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wukładny na wjedro za jutiśchi pjatk:** Pomałku so wjedro soño polepschi.

* **Wuturu wjeczor je w Lipsku na Frankfurtskej dróhi wobsebowy automobil do woza dróhoweje żelesnizy sahadźił. Automobil je so do cźista rozbił, wóz dróhoweje żelesnizy so cźežko wobschkodźił. Wjednik automobila je so cźežko skanił. Wójnik Vogel z Markranstädta a jeho žona staj živjenje zhubiloj.**

* **W špičkownym żelesniskim cźahu, kotryž je krjedu rano z Wiesbadena do Barlina pschijeł, su młodeho muža, kotryž je so sdaczu Jendźelczan, bjes wědomja a zyle wurubjeneho nadeschli.**

* **W Semizźanskich skalach maju nětkole wjele dźěła. Pola Kunaiha je so ličba dźěłakrjejow se 400 na 850 muži, pola Sparmanna a Co. z 200 na 750 muži powjeschcźika. Dwě sleczinje dźěłow je stat skałał.**

* **W Arzajonje w Franzowskej je pondźelu wjeczor cźežity automobil, kotryž bě se žudami benzina nakładženy, do tworoweho cźaha skrył. Satrachne rozbudnjenje so sta. Palacy benzin so na żelesniske wozy a na dwaj blizkaj domaj wula. Hdyž wobnjowa wobora pschikhwata, so taj dwaj domaj a někotre wozy tworowcho cźaha z plomjenjom palachu. Jedyn z domow, wulka pschedawarnja, so do cźista spali. S rozpadankow zyle spaleneho cźežitcho automobila cźelo jeho wjednika wuczeżechu.**

* S Lipska. (Pschi tradujenju z Božej ruckźu sajaty.) Sobotu so pinzy jenoho domu w Lipsku-Reudnizy 73lětneho dźěłaczerja morawcho namakachu. Dopołaja so, so je skuzy z pakniczom so do pinzy dobył, so by wuhlo kradnył. S wuhlom napjelnjeny boju stejesche pschi cźełe. Mějsa, so je so stary pschestrapowanemu cźuł a so je jeho se strachom Boża ruckźa sajała.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wólby měschczańskich sastupnikow.

Hłósne khartowanje za wólby měschczańskich sastupnikow 13. nowembra 1932 su wot 28. hacź do 30. oktobra 1932 na radnizy w druhim posthodże wó jtwje cźišto 16 sa kóždeho k wobhladanju wupołożene. Do nich móže so pohladacź pjatk wot 8 hacź do 13 a wot 15 do 18 hodź., sobotu wot 8 do 13 hodź. a njedźelu wot 9 do 13 hodź.

Hórschcej pischeczíwo hłósnym khartowanjam móže so hacź do 30. oktobra pola podpisanoje měschczańskeje rady z pischełożenjom wuměrjenskeho rozsudka pšjemnje abo na pišmje.

W Budyschinje, 25. oktobra 1932.

Měschczańska rada jako wjednizja gmejnskich wólbow.

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Waltaŕ Schindler z Gerdu rodź. Köhlerez w Lubiju.

Semrěli: Woldemar Oskar Herb, justizny inspektor w Budyschinje; khowanje budźe jutśe pjatk pschi. w 1 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Hanža Pěschkowa rodź. Kaschporjez w Budyschinje, 59 lět; khowanje budźe jutśe pjatk pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu Karlowa dróha 24. — Alfred Kluge, pschekupśki sastojnik zentralneje mlokańnje w Lubiju.

Towařstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička“ spěwa dźensa wjeczor z dyplomom we 8 hodź. pola Siwartec.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužske hłosy) ma stwórtk wjeczor we 8 hodź. pola Natušec w Kukowjo spěwanje, žónske hłosy srjedu. Wočakuja so skónčnje wšitke spěwne mocy.

Zwjazk spěwnych towařstwow zmeje njedźelu 6. nowembra (Budyski hermank) pop. ¼4 hodź. w „Serbskim Domje“ prěnju jara ważnu zhromadnu spěwnu prulu za koncert. Wšitke towařstwa maju so połnoličbnje wobdźělić! Z postrowom

W. dirigent Stodolk.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janek w Budyšinje

Zacynkowane

bowy 28 cm . . 0.80 hr.
wanje, podołhoje, 66 cm 2.60 hr.
płokańske wanje 80 cm 7.65 hr.
kupańske wanje 170 cm 9.65 hr.

Gust. Siegel
w Budyšinje
na Zadnjej Bohatej hasy 16

na rózku Zitn. wikow
pali dźensa
woprawdźity abesinski
moka
punt 3.50 hr.
Mexiko-Maragogype
punt 3.— hr.
Měšenja:
pt. 2.—, 2.40, 2.60, 2.80, 3.20, 3.60, 4.— hr.

Bliže we wukładnych woknach předawańjow
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 19 a
na Dźiwadłowej hasy 2
na Kěžorskej dróhy 20
w Kamjencu
na Budyskej dróhy 37
we Wojerecach
na Cyrkwinskej hasy 16

Míele

das Fahrrad, von dem man spricht und das man kauft,

weil seine Qualität höher ist als sein Preis.
Miele-Melior-Chrom-Fahrrad wird zum Beispiel schon für den erstaunlich niedrigen Preis von **RM. 81.-** geliefert.

Zu haben in den Fahrradhandlungen

Mielewerke A.G. Gütersloh/Westf.

Njekupujće němske protyki!
Stary „Předženak“ je hižo na puću!

Znajeće hižo?
dobre a płaćizny hódne
přešiwaki
(Steppdecken) wot
Donatec w Budyšinje na Lubijskej dróhy 6, I.
Znapřeča Tuchořak. cyrkwje.
Přinjesene pjerjo předźełamy swědomiće.

Poskićam najlépše
mjaso kormjenych wołow
Rězniski mistr
Lau w Hórkach

Najlépše
howjaze mjaso kormjen.
skotu 0.60 hr.
z pleca, bjez kosći 0.70 hr.
swinjace mjaso 0.70 hr.
Dobru domaršcanu
mjasowu kołbasu 0.70 hr.
metowu, pólsku, hońtwjeńsku a jatrowu kołbasu 0.80 hr.
Jeli kupiće wjacy dyžli 5 puntow płaćiznu hišće zniżu!
Rěznistwo w Sulšecach
pola Kulowa.

Nahódnosćenje
starych **Iduna-** a **Germania-zawěsćenjow** přewjedźe
A. Witschaß. na Moltkowej dróhy 2, III.
Přinjesće zawěsćeńske lisćiny sobu!

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihańni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pj.**

Klar und **exakt**
je pismo Eriki też hišće po lětach! To je wunošk jeje wulkotneho, precźineho dźěła. Wobmysliće, zo jenož derje pisany list prawje skutkuje a wołće

Generalny zastupjeŕ:
Hermann Kulisch w Budyšinje
na Hošic hasy 38 :: Telefon 3541

Spytajće moje wuběrne
cigarillo a cigary

	St.	Pfg.
Sensation	2½	
Eisbären	3	
Kameraden	4	
Nux rot	5	
Grenzfestung	6	
Mi Gusto	7	
Havanesa	8	
Havanesa	10	
Noblesse	10	

	St.	Pfg.
Havanna Club	St. 6	Pfg.
Rätsel v. Bautzen	3 St.	0.20
Lockvogel	St. 8	Pfg.
Fachmann	10	
Steuerwunder	10	
Budissa	12	
Reichentor	15	
Con Amore	15	
Fernando	20	

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkosći
Albert Lehmann w Budyšinje
Na Połnocnej dróhy 2 — na Kěžorskej dróhy 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Wot pónđźele 24. oktobra
6 tunich nohajcowych a wołmowych dnjow
Wurjaduje nizke płaćizny za dobru tworu

Žonjace nohajcy
wopr. egipt. mako, z dwójn. stopu, powyš. pjatu wot 0.35
wopr. egipt. mako, z dwójn. a štworej stopu a powyšenej pjatu . . . . . wot 0.75
wołmjane, płatěr, huste, dwójne stopy, pow. pjatu wot 0.85
čista wołma, ze štwor. stopu a powyš. pjatu . wot 1.35
wołma z wum. židu, troje stopy a pow. pjatu wot 1.25
wumělska žida, husta, dobra, z dwójn. stopu a powyšenej pjatu . . . . . wot 0.75
wumělska žida, wosebje kruta, ze štwor. stopu a powyšenej pjatu . . . . . wot 1.25
wuměl. žida, płatěr., ze štwor. stopu a pow. pjatu wot 0.95
zoki za škijarjow, wołma, płatěrowane . . . wot 0.40

Dźěcace nohajcy

wulkosć	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
balmjane, sylne	—	20	25	30	35	40	45	50	55	— pj.
wołma, syln. a cenkopl.	55	65	75	85	95	105	115	125	135	pj.
čista wołma, rjana	55	70	80	90	100	110	120	130	140	150 pj.
zoki za škijarj., č. wołma	35	40	45	50	55	60	65	—	—	pj.

Rukajcy
rukajcy za žony, narunanje kože, jara krute . wot 0.45
rukajcy za žony, štrykowane, čista wołma . wot 0.75
rukajcy za dźěći, štryk., čista wołma, čo. 2—6 wot 0.40

Šlypfry — spódn. suknje
šlypfry za žony, čopłe podšite, wulk. 42—45 . wot 0.50
šlypfry za žony, z wum. židu podš., wulk. 42—46 wot 0.95
šlypfry za žony, čista wołma, rjane, wulk. 42—50 wot 1.90
žonjace suknje, čopłe podšiwane . . . . . wot 1.20

šlypfry za dźěći, sylnje podš.	wulk. 30—35	40—45	50—55
	wot 0.25	0.30	0.35

dźěćace suknje, wum. žida, sylnje podšiwane wot 0.90

Štrykowane twory
žonjace pulovry, rjane mustry, wulk. 42—46 . wot 1.35
žonjace pulovry, čista wołma, nowocasne smuhate a z ruku wušiwane . . . . . wot 2.25
žonjace vestovry, čista wołma, wosebje mjekke wot 2.90
žonjace lacy, čopłe podšiwane . . . . . wot 2.25
žonjace jaki, płatěrowana wołma, mustrowane wot 3.25
žonjace jaki, čista wołma . . . . . wot 5.50
wobleki za holcy, balma, dobry mustr . . . wot 1.50
wobleki za holcy, čista wołma . . . . . wot 1.95
pulundry za dźěći, balma, sylne . . . . . wot 0.75
pulundry za dźěći, płatěrowana wołma . . . wot 1.25
pulovry za dźěći, mustrowane, jara krute . . wot 1.40
pulovry za dźěći, čista wołma, česane tkaniny wot 3.75
wobleki k připinanju za hólcow płatěrowana wołma, jara krute . . . . . wot 2.75
wołmjane čapki, we wšitk. nowočasn. barbach wot 0.35

Wěcy za mužow
pulundry bjez rukawow, melěrowane . . . wot 0.95
pulovry z rukawami, čista wołma . . . . . wot 2.45
štrykowane lacy, wołma, płatěrowana . . . wot 4.25
podšiwane lacy, wšitke wulkosće . . . . . wot 1.75
normal-hošle, z wołmu . . . . . wot 1.50
normal-kholowy, z wołmu . . . . . wot 0.95
spódnje kholowy, čopłe podšiwane, jara krute wot 1.75
šawle, mjekke, rjenje mustrowane . . . . . wot 0.85
zoki, balma, rjane, pisane . . . . . wot 6.25
zoki, čista wołma, rjenje mustrowane . . . wot 0.85
sportske zoki, melěrowane, rjana wołma . . wot 0.75
zoki, rjana sylna wołma . . . . . wot 0.70
sportske nohajcy, balma, mustrowane . . . wot 0.45
sportske nohajcy, čista wołma . . . . . wot 0.95

Wustajeńca we wukl. woknach na Lawskej hasy a na rózku. Pruhujće tute wulke lěpšiny a potom wěsće kupujeće!

Otto Hauffe w Kupnicy
Gewandhaus

Přiłoha k čisłu 253

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 27. oktobra 1932

Cahace ptački so z nami rozžohnuja ...

Hižo w prażniku cžahnu prěnje — spočzatk najsmnika poslednje.

Potajnosć cžahanja ptačzkow njeje w žwojich jenotnoćzach dołho hišcžo bjesporožnje wuslědženа. Wěsny jenož, so njedostatk pizy a jimne klima pjerjojtemu towaršstwu wottud cžahnyć datej. Tola, kak žiwój pucž namakaja a kóžde lěto runje prawy cžaš spóznaja, we kotrymž žo hromadža a wotsal cžahnu, wo tym mamy jenoj sedacža.

Tola je cžaš cžehnjenja ša wschelakore druźiny ptačzkow też wschelaki a schtóż měni, so w pózněnźu a poldźisko naš wopuschcža, tón žo khětro myli. Wurla abo cjerna kastojczka (něm. Turmschwalbe abo Mauersegler), też hišcže dźěrawa abo murjernik je na pisch. ptačzk, kiž konz haprleje k nam pichiidže a hižo w prażniku saźy wotsal cžehnje. Słubi žo bjese wschcho hotka, dokelž jupitscha w nozy leczi, irdka wo dnjo, pak w njeźměrnej wuskotkosczi.

Druhi ptačzk, kiž naš sahe wopuschczi, je schěračzk — spočzatk źnjeńza poda žo je sakom a pakom na pucž do dala. Konz prażnika, najpodźisko spočzatk źnjeńza wopuschczi naš też bojasny cžichi michał, kiž pola naš sedma tši měsazy źwostanje. Ssykobik, wjele wobspěwany a spěsnjeny, cžaka ſ wotthadom hacž do konza źnjeńza, w jara cžopłych leczach hacž spočzatk późnjeńza a ſ nim wopuschczi naš schczekotak (Sperbergrasmücke), scžinarik (Rohrsänger), kosydój (Ziegenmelker) a pólski ſpłobik (Sprosser).

Mokoło 21. źnjeńza puczuje knjes bacžon. Najprijódy jmuczuje žo w létanju, husto doscź stawa žo na pschemo, a cži najthmańschi létarjo źmedźa dołhe puczowanje nałupicź, druhe wostanu wrócžo. Jich pucž je dałoki, nimale tši měsazy, prjedy hacž źiwój zyl, južnu Afriku, doscžahnu. Nascha pschecželniza kokula słubi žo w źnjeńzu. Je wobužna a njetnje nasche wjedro, dha hižo konz prażnika wotleczi. W źnjeńzu wopuschczi naš módra tawka (Mandelkrähe). W pózněnźu leczа scheračzki, hupaki, wumpaki, czumporki, módre róczki, kanje (Gabelweihe), pustakki (Turmfalke), kaž też tujawki.

Hacž do winowza wudźerža pola naš schkowrónczki, kastojczki, bakuty, schkórzy, czerwjene wopuschki, czihorik (Baumpieper). Poślednje žu konz winowza a spočzatk najsmnika domjaze czerwjene wopuschki, běłe czumpaki a kónczńje hišcže raczki, ſ kotrychž nětkotre ſ wroblemi, ſpjerkami, wrónami a wódnemi ptačzkami jmu pola naš pchebywaja. Ssamo ſmijży hoscžo pschindu k nam ſ wuskokeho žewjera, kotrymž je tam tola trochu ſyma. Do tych licza wot winowza žem hórske ſyby, schěre wróny, dźiwje huźy, drózny, liliki (Seidenschwanz), běłe ſowy, tonuschki a dźiwje kaczki. Widźimy na pisch. sahe w najmje wjele tonuschkow na jesorach wulkoměstow, kaj mózesch tózde lěto w Barlinje wobkedžbowacź, może žo i trutej ſymu liczicź. Potom wozimja ſ wótrym žewjerjanjom dróhi, jedża ſamo ſ ruki a ſója cžijnjene tusti khleba pschi leczenju. Małe dźiwje kaczki ſu měrnische a ſkromnische. Tak njeźmě wob ſymu ſyte khudźi na ptacžinje a njetrjebamy južnym krajam ju ſawidźecź.

Słowinske šule we Westfalskej

Němske nowiny pokazuja rad na wulkomyślnosć, ſ kotrejž Němska ſwoje narodne mjeńschiny hajı. Tak powěda „Der Jungdeutsche", organ młodoněmskeho rjada, žo porjadhujo na cžišto 142 w Lublјanje wulkadźazych nowin „Jutro" wo privatnych schulach, kotrež ſu žo w posledźnim cžasu ſarjadowale ſa dźěći słowinskich dźiwadźerjow w porheinsko-westfalskich ſtronach. Tutych Sſłowinzow licźi žo dźenża na 40 tyhaz. Polkadźeju ſ Krajnskeje a Delnjeje Schtyrskeje. Pschicźejezdu wokolo 1900 na dźélo a sadźiwa w tamnjskich podwukach. Dźenża wschak ſu tež ſ wulkeho dźela bjes dźéla. Poźkowuje „Der Jungdeutsche" pischo: „Dźěći słowinskich hórnikow ſu hacž dotal němske schule wopytale, tola w najnowischim cžasu je žo licźba słowinskich schulow ſarjadowala, hdyž ſ wjetscha słowinskeje hórnizy, kotrejž ſwoje połoženje wjazy njerwuknjeja, abo ſu bjes dźéla, słowinsku wucžbu dawaju, puźiwajo wucžerje pomozy, jim ſ Lublјanje pośicženje. Dźěći słowinsku rěcź, hdyž žo do schule pschijimaju, jenoj malo rozumja, dokelž žo w ſtarschischim domje tež němski rěcźi. So buchu žebi dźěći słowinsku rěcź spěschnischo pschiźwojile, haji žo w tutych schulach ſ wożebitej horliwosczu ludowy spěw."

Tajke słowinske schule ſu w śledowanych městach: Suderwich, Gladbeck, Hamborn, Mörs, Solingen, Holthausen, Gerthe, Bürnich, Osterfeld, Bottrop, Stoppenberg, Hassel, Recklinghausen a Buer. „Swjasć podpjerazelskich towaršstwow južnoſłowjanskich dźěłacžerjow w Porynjkej" je tute schule ſarjadował. Schule ſu ſwjetscha jenoj nětkal w privatnych domach ſaměſtnjene, tola „bopjelnja" ſwój sameŕ. Nimo teho też „Katolske słowinske towaršstwo ſwj. Borbory" dwě tajkej schuli wudźerži, jenu w Hochheide a druhu w Meerbeck. Wschо hromadże je potajkim 16 tajkich „schulow".

Powěsć njeje zyle jasna. Nimamy drje žebi na schule myślicź, kotrež je ſtrony ſtata pschikazanu ludowu schulu narunaju, byrnjež ſo horjeka prajiko, so ſu słowinske dźěći ſ r y j e d y nemske schule wopytale. Wěsce maja te słowinske dźěći też dźenża hišcže powschitkownu ludowu schulu wopytacź a khodża jenoj pschipódla na słowinsku wucžbu. Se słowinskimi hórnikami žo ſtat po swojich ſakonjach jako wucžerjemi w ludowej schuli njemoh ſpokojcź. Pschecžo pak ma žo pschipósnacź, so pruſki ſtat porunſkim Sſłowinzam taſke ſłubjanje dźěći w maczerščinje njedźiwajcy njedostatka wożebitych wucžerjow

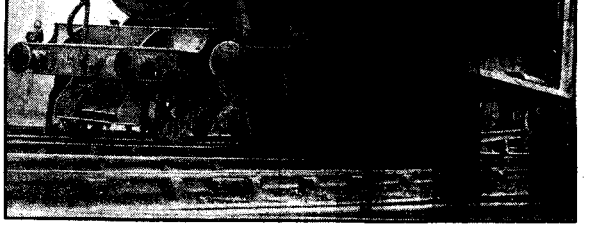

Dieselski motor dobywa.

Też w Jendźelskej přeńdu nětko żelezniecy k twarjenju lokomotivow z Dieselskimi motorami. Dieselsko motory zalutuja wjele čerdła pornjo parnym motoram. Na wobrazu widźimy najnowišu jendźelsku 40tunowsku lokomotivu, kiž je z Dieselskimi motorami wuhotowana (na prawo) při boku wšědneje spěšnikowje lokomotivy.

Wumětski hobr

Spodźiwny pospyt je starodawnoscže.

Wěmy, so lubowasche ſpurt we 18. lětstotku wulkich człowjekow. Wjeschojo, kotrež mózachu žebi to dowolicź, sčerachu tehdy hobrow kaž thinske czajowe schalki a trubki. Lubowarjo ſa žive hrajki bychu w Europje tak powschitkowni, so bychu zyle wótzka najmowarjow do dźéła saposchehnjene, wschcho ludźi rubicź abo kupicź, kotrejž mjachu sbožo abo njesbožo, wjetschi byc hacž 1,9 mtr.

Samožcže bychu tehdy wikowarjo, kotrejž mějachu hobrow wobkrjez na składze; ale stawiniſaj wobkruczene to njeje. Sa to pak ſu pisomne dogotaly, kotrež ſwědcza, so je wschitchoſt muź na mytlicźku, hobrow jako wożebitoſcź płahowacź. Tónle muź njebysche nichtó druhi hacž jeopn ſ tamnych pjerjej pławnych europitkich filozofow, Jra a bislop w Cloyne, Georges Berkeley.

Berkeley bjsche w bibliji cžitał, so bě žyn Enocha, Og, psches wótrom ſtopow wulki, a tale njedasche jemu wjaz kuscžo pokoje. Wón ſwjesi, so bychu tehdy w Europje najwjetschе ekſemplary wo wjele mjeńsche, a rozsamińasche, tajku pschicźinu drje mohła tale ſkhipriencsosć wuczi. Było-li to mózno, wuskedźicź, njedowbiał bo potom ſkedk namakacź, ſrósnosći wadźaze pschicźiny wottstroniecź — a Europje ſ nowemu ſyłakej dopomhacź?

Berkeley ſo pilnje prózowaschе. Pschetocži knihi a atlanty. Pschecžesio, kotrež ſ naraniſchej indiſkej kompaniji pschinjeſchachu, dyrbjachu liczinу wupjelnicź, w kotrychž ſledźesche ſa pschemérnej wulkoſcźu Hindow. Chżyſche na pisch. wódzecź, ſo wulki je Hinda a) w łopnych krajinach, b) w pschiſłonjnych krajinach, c) w ſnutskownym kraju, d) pschi mórſkim brjohu, e) pschi wotmiknjonym pschebytku, f) pschi pschebytku w łopnych krajinach, hacž do dźeſatcho žiwjeńſkeho léta; po dźeſatym léc; tohdy me pschi pschebywanju w krajinach, kotrež ju na ſuchi khude atd.

Wotmołwy pschecželow bychu pschecźiwo wocžakowanju wobschérne a pschecźelne.

Berkeley bjsche połny radosći. Licźby pjelnjachu pjecź, dźeſatcź, wjaz hacž dwanaſcźi bjtych ſtron, a jenoho dnja bjsche pschehnadźeny, ſo je hódnańcko wuhnadał. Njebjesche žaneho dwjła: wložna czopłota hnjesche ſrósnosći, ſ wumnjenjom, ſo wotkwina ſo wschitko ſpodom w khłódku. Jednaſche ſo nikto jenoj hišcžese wo to, dźeſco namakacź, kotrež mózа tutym idealnym wumnjenjam ſrósnosće wuhasicź.

Wšomosnje dźéła bychu byle cžežke a wobežitne, tola bychu někto maliczkoſcź porunо tutemu prascheniu. S wotkel dyrbjesche dźeſco wſacź? Dyrbjesche ho ženicź? Sso na namakanczinjy wobroczicź? Abo ſpytacź, maczerje pschesahowacź, ſo móże ho jich dźeſco ſ wótrom nowepo europſkeho ſyłaka ſtacź? Njedźiwajo na pucź ho wożenicź a pschichod nowepo ſyłaha ſe ſawjsim ſamſnjnym mjenom ſwjasacź, njerwoſtaji žadyn krok njespytany. Khodżesche k maczerjam a k Lkarjam, k ſastojnikam a k zyganam; wschitke wulhwalowasche Lpschiny, kotrež bychu kóżdemu dźěſcu nałale, hdyž by ho jeho roswicźu ſ wikźnej czopłotu połkkwoko, ſ numinjenjom wěſo, ſo wotroſcze wone w khłódku. Pschecźini mějaju ſ tym, maczerje we Dublinje a wokolinje ſa ſwoje wotwołkadny dobywcź. Wiſchе hamo hišcže jónu ſwojim pschecźelam w narańſchej Indiſkej. Ale tónkrócź njeſcha žanje wotmołwy.

Poraženy wo njedospahajcej wuporniwoſcźi wschich człowjekow, rozhudźi ſo Berkeley ſkónczńje, dźeſco kupicź. S pschicźiku, kotrež je ſastojnſtwom biſkupa ſwiſowachu, njebě ſo hacž dotal ſ tajkim nanjetom nikomu bliźił. Hdyž pak jónu po Lcźnych dróhach Dublina ho wuhodźujo ſ wocžinjeneho wokna rózkowneho donnu płakanje dźeſca ſaſłyſche a hnydom na to hłóſ žónſkeje, kotraž ſ mózej napominawſchi potom do cžiſchiny ſareſi: „Ty njepłecho! Hdyž mohła cże jenoj wotbycź!", wróći ſo Berkeley, ſaſtupi pſches kśżine durje, ſaſwoni a wopraſcha ho macź, kelko pjenjes by ſebi ſa dźeſco żadała.

„Mónjeże to thutnje?"

„Haj, wěſo."

„A ſcheo chcżeże ſ mojim dźeſcom ſapocžecź?"

„Bych rady jeho freſtowała ſ pomocu tropiſkeho powětra powſchikl."

Żónſka njepſchemyſli ſebi ani wokomika. Shožowna, hišcžese wjetſcheho ſłótnika hacž dźeſco namakacź, dobźa wona k wokmu a pschiwoła nimo wſchich hadźajmy, ſo je we jeje domje wikował njewólnikow, a ſo dyrbja khětſe pschikhwatacź, ſo bychu ju a jeje dźeſco psched robaczejom na kupje Jamaizy ſchitali.

To bjsche drje najſtraſchniſchi wokomik w hewak tak mórnym žiwjenju Berkeleya. Mjeńſche próżn, cžrjódy, kotraž bě ho hnydom ſóſkała, wo tym pſcheſwědcźeſi, ſo njeje wikował njewólnikow, też nic, kaž nětkoſi mſnjachu, napodobnik ſnateho Clynneſkeho biſkopa, ale ſo je

tej akcije, kotraž je pjenježne njerjekopjerał, wo cżimż ja nicht powjesć njeje nicnajpomnił.

Tež pola nas bychu so tajke schule farjadować mohle tam, hdżež so šerbšći njewuczeja, kaž na přk. we Lipsku, w Marijewjach, w Khrósnje, we Wulkej Dubrawje a druhdże na wjesnach, wosebje pak w Prusku. Njeby so tam nichtó namałał, kiž by šerbske dźeći w přichódnym cżasu zhromadźił, je cżitaćz wucził. Ja nimi šerbšći spéwał a so ſ nimi we Šerbach a jich domisnje rosmołwjał, so bychu so w žiwjej maczerjeńcżinje wudospołnili? Hdyż ſu wuhladły na lepšchi puć nimale sniježene? Wjele lepšchej Macżica Serbska a Domowina pomhałej.

Rěčne hodźiny zastaranja a radupodawanja města Budyšina

W šaſtaraćni cżěſchenkow póndźelu, wutoru a pjatk wot 15 hacż 16 hodź.;
w radupodawaćni ſa małe dźeći ſchtwórtk wot 16 hacż 17 hodź.;
w šaſtaraćni ſa tuberkulosnych póndźelu wot 16 hacż 17 hodźin ſa dźeći, wutoru wot 16 hacż 17 hodźin a ſchtwórtk wot 15 hacż 16 hodź. ſa dorosćenych;
w radupodawaćni ſa bědnych tóždy pŕeni ſchtwórtk we měſazu wot 9 hacż 10 hodź.;
w radupodawaćni ſa alkoholikow tóždy 1. a 3. ſchtwórtk w měſazu wot 17 hacż 19 hodź., pod lékařſkim nawjedowanjom tóždej 2 měſazaj 3. ſchtwórtk wot 18 hacż 19 hodźin.

Pſchichodna lékařſka rěcżna hodźina ſchtwórtk 17. nowembra 1932.

Wſchitke horjelach mjenowane radupodawaćnje ſu pſchi Kralowſtim walu 3.

*

Pſchichodne radupodawanje ſa ſamodruhe žónſke 10. nowembra 17,30 hodź. w měſchczańſkej khorowni.
W radupodawaćni ſa žłabomyſlnych, duchakhorych a na padawu khorošcej cżerpjazych tóždy druhi měſaz pŕeniu bźiedu wot 11 hacż 12 hodź. w měſchczańſkej khorowni. Pſchichodne radupodawanje budźe bźiedu 12. nowembra 1932;
w radupodawaćni wo wocżežnjenju tóždy poſledni pjatk w měſazu wot 17 hacż 18 hodź. w Sejſmowni na Hrodowſkej haſy 10, wó ſtwje 39.
Rěcżne hodźiny młodźinſkeho ſudnika ſu tóždy pjatk wot 9 hacż 11 hodź. w hamtiſtim ſudnitſtwje wó ſtwje 130. Radu **dóſtanu ſtarſchi, pomocznizy a kotříž maju** hewak podźeł na wocżehnjenju młodźiny, kiž je žo chłoſtajomna ſcżinika.
W mandźelſkej a ſegualnej radupodawaćni tóždy cżeſći pjatk w měſazu wot ½17 hacż ½19 hodź. w domje wokrjeſnjeho ſwjaſła na Tšełanſkej dróży 5 delekach.
Rěcżne hodźiny měſchczańſkeho lékarja ſu wſchědne dny wot 12 hacż 13 hodźin w Sejſmowni na Hrodowſkej haſy 10 po 2 ſkhodomaj wó ſtwje 40.
Rěcżne hodźiny měſchczańſk. aſſiſtentneje lékarki wſchědne dny wot 12 hacż 13 hodźin w Sejſmowni na Hrodowſkej haſy 10 po 2 ſkhod. wó ſtwje 39.

Nimo toho **ſu lékařſke ſchulſke rěcżne hodźiny w juliju:**

*

Nimo toho **ſu lékařſke ſchulſke rěcżne hodźiny we nowembrje:**
w Peſtalozzijſkej ſchuli ſa hólzow žrjedu 2. nowembra,
we wyſchſchej realnej žrjedu 9. nowembra,
w Lutherowej ſchuli ſchtwórtk 10. nowembra,
w Fichtowej ſchuli ſa holzy ſchtwórtk 17. nowembra,
w Fichtowej ſchuli ſa hólzow žrjedu 23. nowembra, ſtajnje wot 10 hacż 11 hodźin.
w Peſtalozzijſkej ſchuli ſa holzy a
we wyſchſchej holcżej ſchuli ſchtwórtk 24. nowembra,
w Tackanſkej ſchuli žrjedu 30. nowembra w 11 hodź.

Přilopk

* **Najmłódſche němſke wulkomnóſtwo.** Město Bytom (Beuthen) w Hornjej Schleſiſkej je do rjada němſkich wulkomnóſtwow ſkhampiło. Liczba jeho wobydlerſtwa pſchekrocži 30. ſeptembra pŕeni króć 100 000. Naliczichu 100 064 powón to ſam w ſkamjenej wobłobje a tu ſamych ſlych wotpohladow nima, ale chże ſławu wdomoſće mużicy.

Sćeſko ſo wothłaſchi.

Ale Berkley ſwoje naſtroje njedźiwaja tutoho njewuwuzycha njeſkamſchći. Poda ſo ſa nukłore dny k jenemu ſchrowcżej, wo kotrymż ſo ſo jemu prajiło, ſo je wudowa a ma ſchtyri ſynow.

Tola jako bź wulki Ira ſwoju wóz pſchedenjeſći, ſtajnje ſo ſchowa ſe ſwojimi ſchtyrimi dźeżimi — a potom, kroſkuſoći dźeżi ſ pomocu wlóſnje cżapkoty ſpóchowacz, njeby ſo wo ſdaću ſenje pſchewjeſći, njeſkoru-li ſyrotowuje w Dublinje tak bubjene bytz, ſo mężiſche pjeczlětny hółcżez ſa mudriche a ſwonożuſiche, ſiwjenje na ſwoju ruku miſchtrowacz. Tutón młody muż ſeteka Berkleya jónu wjeczor na dróży, a ooſkłi jemu Berkley wſchitko wo „cżiopłocże“ powdaſche, bź hółcżez bundom ſwóſkiwu, ſo jemu pſchidowérich.

Mjeno tuteho ójża, kotreż dyrbjeſche poſoſtſcho we wſej Europje k pſawnoſći pſchińcz, bź Mac Gratha.

Nóż, ſo je Berkley Mac Gratha hanjdom do rubiſchta ſawił a na rukomaj domoj donjeſł. Ale naiſſerje je to romantiſka wuſkłiczła nkłoſko baſnika. Wſchmj jenoż, ſo Berkley hiſchcże w ſamſnej nozy, ſ njewérom napjelujeny w myſli, dwanacże hodźin cżeſko pod ſwojej tſchu wuczł, kotreż dwójzy tak ſpěchnje njeroſcżeſche, każ druhe dźeżi, wſchito to ſkhałaſ, ſchtož bź hija dawno pſchihotował. Sſtužobnikam wyrucżi ſo wobdała hubdom, wulku hornju rózkowu ſtwu wutepicz, a dźeżach ſchórotich, niſtich wanjow horje ſnjapjeż. Tute buchu potom po zyłej wulkej ſtwi nimale porjadnje roſtepjane, ſ wodu nalate a ſ nużhoże ſchmurzeći hacż ſchkłożebacż roſtlinami tak wobdrałeſene, ſo dopomnuchu na kerźki w parku. Pſchecżiwo ſlónczneym pruham nałożichu ſo cżerne mórne płachty pſcheo wokrauni. Sa mérjenje wlóżnoſće w powiſſe ſaſo bź zyle wożbita pſchiwrona.

Hdyż bźiche wſcho tole wobſtarane, njeda žebi Berkley wſacż, Mac Gratha, kotreż ſo mjes tym poſtał, ſam ſwuplikacż a do loża donjeſć. Hdyż ſtejeſche dźeżo boży w nóżnej koſchli, mérjeſche je Berkley hiſchcże, kak wulke je.

Wón ſam njeſpomuſli žebi ani na loż. Pſcheczini nóż ſ wobcżežnjenom, kak wulki dyrbi Mac Grath ſa kóżdy mężaz a kóżde lěto bycz, a jako bź tuto dźeżo ſkhowali, wónwoaſche ſo ſeſtajenju jédżow, kotreż wopſchijachu pſchedpiſma ſa ſežiwjenje dźeża. Jedyn ſ najroſkmudniſchich pſchikłaſow tuteho raſu bźiſche, ſo ſmé ſo Mac Grathej jenoż njedowa woda, mloko abo jeſka jako napitk podawacż, a ſo dyrbi ſo mſowacż, jenoż tużne jédże a to po możnoſći horze k žebi bracż. Henry, jeho ſekretar, ma na to kedźbowacż, ſo ſo tute pſchiſtajenja prawje wuwjedu a ſo ſdobom wo to ſtaracż, ſo ſo dźeżo ſ njetrjebawiſchimi mżami njeſkałka. Wſchemu wobkhadej ſ zuſtymi a dźeżimi ſamſnjeje ſtarobY ma ſo ſ tuteje pſchiczinY ſadźiwacż.

Njeſkoż jenoż ſhoniéż, kak je ſo ſiwjenje Mac Gratha w lěhu ſeſkhowanych lét wotwiwało. Naiſſerje pak je to bylo malo radoſtne a rjane ſiwjenje. Njedźiwajo na króſke wſchitke wopruły Berkleya a jeho ſekretara njewohlada Mac Grath ſaneje ſiwoje dulche. Jenoż jedyn papuſch, kotreżoż bźchu k jenej roſtlinje pſchiwjazali, bź zyła jeho towaršchnoſcż.

Sſnadź ſtori wo nim łakle ſdanje lét wo tamnym wjeczoru. Berkeley mężiſche ſa to, ſo je wulki wokomik ſkónczenje pſchiſchoł. Na jenom naſymkłim dnju ſkhoni Europa, ſo je ſo jenemu Clonmeſkemu biſkopej poradźiło, habra plahowacż, kotreż mżeſi ſe ſchſkmaczże łekarſi hiſ dwaj metraj a ośewjeſej zentimetrow.

Tale powſćeń ſdobju njeſtkónczny jaſim. Dopiſowanja tamnoje doby ſu napjelnjene ſ wuſtawkami wo tutym dźiwje. Kóżdy nowy zentimetr, wo kotreż Mac Grath narośe, poda ſo jako wożbita po całej ſ Dublina do Londona a ſ Londona do dalſchich krajow. W Parizi a Warſchawje mężeſchi ſo jenoż khodźenje wo Berkleyu a Grathu. Kopizy bajnjow ſpodźiwanych bźchu nikow, a — tak ſpodźiwanje ſaſ to tež ſtinczi — Berkleyowa ſtudiowa ſtawnoſcż ſapoczała bź, jako bźche Mac Grath 2 metraj a 42 zentimetrow wulki.

Wjetſchi njeje Mac Grath bohużel narośł. Jenoż ſtnike ſežiwjenje bź ſwój nadawk dopjelnikow. Koſcże bźchu tkóſte narośle, ale bohużel bjes mozy. Maſchli bźchu tchorwinje ſłabe. Ruzy, na kotrejmaſi porſty runjo panżeſkim nohcam wihżachu, njemóżeſchtej wjazy pſchimacż. Hłóż bywaſche pſchecżo cżeſtſchi a njecżaſtniſchi. Runja pſchiſkej błónczenje róże, kotrejż hłowa je pſche cżaſu małeſche bźchu cżeſto do wiſchich ſtron, hdżež naſkłiſi tutón wobdi cżłowjek ſwoju hłowu.

Po tym hacż bź Mac Grath tež hiſchcże widżeny a błyſchczenje ſłubił, wón wumrje.

Berkleyeſ bźiche pak hacż do jenoż ſmjerze hnydom na to, ſo bź ſo jemu poradźiło, mżeu ſtareho teſtamenta pola Europżana nimale dozwéſć, każ bź **ju** nżdy mi

Dr. Bafanſki kral. ſ.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 27. winowza 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 disk złotych	47,475
1 jendźelski punt	13,98	100 českosł. krónow	12,465
100 waje. frankow	81,22	100 franc. frankow	16,54

Burſy ſaſtupichu wjeſera do wſchědneho witowanja ſe dowérliwym ménjenjom, na njichelake hoſpodarſke nowinki jako na dobre ſhładowawſchi. Tehdy ſa kurſy trochu porjedźowachu. Burſy wuſkuſ ſtatneho hrdr w Lipsku — naſtupaja ſwaby mjes tuhowniej ſtatnej wyſchnoſću a wotſtawdnym pruſtim kajeſerſtwom — rozpominachu, tola jenm pſchewjeſe wažaſy ny-pſchichodnych. Podobnje je tež w nuſchim politiſkim žiwjenju. Kóżda politiſka ſtrona tónle wuſkuſ ſe ſwojeho ſtaniſcża poſnuſnje a ſ njeho ſa ſebje wékaſku łžyſchnu hjerje. Po wſchém ſdaću tuhowna ſtatna wyſchnoſcż po ſwojim, jeje ſaſadam wotpowédowacym puczu njemylene dale krocži. W jeje ruzu leża wiſſe mozy ſtata. Sthóż ma móż, ma po jeje ſaſadach tež prawo. Wożbyh tuhowniteje wyſchnoſcże rozſmuja tute prawa tež po ſwojich ſaſadach nałożowacż. Dżenſuiſche podatki naſ wuczo, ſo powójiſta revolucija nam njéchce, kotraż ſamy žiwi w pocże ſwojeho wobſtoja, nja najmjenſchich łžyſchnow pſchimjeżka njeje. Tu njebé njedowérowy wyſokeho ducha, ani wyſokich ſkałow, kotſiż mózgi zyłu ludu ſaharuja a je ſobu ſtorkmuja. Tajke ideje ułmaja wuſtupowacż ſa ſbóże a łžyſche ſnicżerſtwo ludu, wobſtimowacż dyrbja zyłe cżłowjeſtwo a ſo ſamérnicż ſa połóžbnjene zyłeho cżłowjeſtwa. Hdyż bźchi woſtud cżłowjeſtwa a běh ſwéta pſchemyſlniſch, dówdżeły pſchecżo ſako k ſondżeſſemu pówſtimu pſchi narodźe ſwéta nuſmożnika.

W produkcijnych wikach ſu wuſtawy dżeń a ſkhrate njeſće. Wſchědnje motorjehnja ſu pſacżiny. Pódnno ſo ſtatna ſtarańja próſnje, pſacżiny ſcżerjacz. Wczera kiſowcżu pſacżiſu wſchěch druzim ſako. Pſchenica a rožka pſchiſkładnitſtwi ſako 10 pf. po zentnarju, jeczmjeń a owjeż po 5 pf. Rožka je ſkoro hacż na 7 hr dele a pſchenica na 9 hr. To ſu pſacżiny ſ cżaſom Cerpinja, ſako ſkoro rożłi, to ſu 160 puntow, 9 hr. ſkoleſche abo zentnar nic zwe pofchcſcha frkmu. Tehdom bźchu ſi nimomérn cżeſtu cżaru ſu burſtwo. Tola tehdom njeſchłuſchachu burſtwo ſamoſtatne dawſi a ſoſtatne cżeſe. Wjele bź nikt a wjele ſchtoſ bur ſtrjebaſche, bź tuniſe. Każ je jich, ſo ſe wſchěmi ratoſtimi rozpłodami. A tola bź ſo ze ratoſtimi biſchcże ſbrobacż wolſo — jeſli bychu ze ſ jeho ramjenjow wotwobroczile dawkowe a ſoſtatne cżeſe. Tež tuſkmiſne kujeſkiſtwo ſemjanow ratoſtiwu žuneje dokładnje powoju njewobaca.

Wczera pſacżeſche zentnar w Barlinje:

Pſchenica 9,60—9,70 (9,85—9,95) hr., rożłi 7,60—7,70 (7,70—8) hr., jeczmjeń, nałetnjeho 8,55—9,05 (8,75 hacż 9,25) hr., najmjenſchego 8,15—8,50 (8,35—8,70) hr., owjeża 6,55—6,75 (6,70—6,90) hr,

w terminowym witowanju

pſchenicy:

ſa oktober: 10,17½ (10,58¾—10,55) hr.,
ſa dezember: 10,15—10,07½ (10,17½—10,45) hr,
ja měrz: 10,17½—10,12½ (10,63¾—10,56¼) hr,

rożłi:

ſa oktober: 8,05 (8,17½) hr.,
ja dezember: 7,95—7,58¾ (8,16¼—8,12½) hr.,
ja měrz: 8—8,96¼ (8,32¼ 8,28¾) hr.,

owjeża:

ſa oktober: 7,07½—7,02½ (7,15) hr.,
ſa dezember: 6,70—6,75 (7) hr.,
ja měrz: 6,82½—6,80 (7,25) hr.

Pſacżiny w ſpinkach ſu pſacżiny tydźenſkich wikow. Hdyż pak ſane napomnjene njejſu, ſo njepſchemėnichu.

Nětotre pſacżiny ſ Dŕežďanſkich wikow.

Tu pſacżachu huſy 5—8 (2—5) hr., ſacżata 1—2,50 hr., kury, ſtare 3—5 hr., młode 2—3 (0,70—2) hr., hołbje 80—120 (60—100) pf., kuſy, ſarſčane 95—110 (100 hacż 110) pf., kacżki, ſarſčane 1—1,10 (1,10) hr., kury, ſtare, ſarſčane 70—100 (80—100) pf., kuzy, młode, ſarſčane 80—120 pf. (1,10—1,20) hr., karpy 85—95 (90) pf., ſchczuki 1,20—1,30 (1,30) hr., ſiny 1,3) (1,40) hr., jabłuka 4—30 (5—30) pf., běrny, zentnar 2,60 3,50 hr., puut 4—5 pf., jéżdna loboda 8—10 pf., zyble 8—10 (10) pf., krěſi 50—70 (60—70) pf., ſołotej, kórcż 5—8 pf., kał, běły 4—5 pf., cżerwjeny 5—7 (6—8) pf., cżerwjeny 40—60 (20—50) pf., kiſały 8—10 (12) pf., pěſtſchiſle, walcżk 10—15 pf., ſelene buny 30—40 (20—35) pf., morchej 4—8 (10) pf., kulerepa 7—10 pf., bukez 1,10 hacż 1,60 (1,20—1,60) hr., jeja 9—11 (9—10) pf., klobaſa 30 (21—25) pf., burnjaki 35—40 (40—45) pf., bolnaki (15—30 pf.), wino w kikach (25—40 pf.).

Pſacżiny w ſpinkach ſu pſacżiny tydźenſkich wikow. Hdyż pak ſane napomnjene njejſu, ſo njepſchemėnichu.

Sſudnizy na pſchepadowanje.

Pjatk 28. winowza 1932

w **Parzowje** w hoſcżencu, dop. w 10 hodź.: Błido a ſtwor;
w **Sabrodze** w hoſcżencu, dop. w 11 hodź.: Był;
w **Wóſku pola Wojerez** w hoſcżencu, pop. w 2 hodź.: Krowa.

Kóżdy ſ nětko 8 intrami lekowanjow we Wulkej Nyſy pola Wojerez, ſłuſcha naurjadzanym (herbami ſemſkich wjeſnitſich lekowanjow we Wojerezach. Pſchedawanje budźe pjatk 21. ſezembra 1932, dop. w 9 hodź. na ſtatnim dwórje we Wojerezach, ſtwa 85.

Kóżdy ſ nětko 8 awami lekowanjow, ſłuſcha wikowanym Jakub Kóſa we Kulowje. Pſchedawanje budźe pjatk 21. ſezembra 1932, dop. w 11 hodź. na ſtatnim dwórje we Wojerezach, ſtwa 85.

Konkurſowe powołeſe.

W konkurſu nad ſamożenjom pſchekupza Hermana M... a Kunegu w Budyſchinje na Drjewnowſkej witach 7, ſud dla nawjeſe, naſtawſki derbjenſke wuczinanje, kotreż termińu na pjetku 9. 11. 32, dop. ½12 hodź. do Budyſchina na Lubnjſku, ſtwa 141 ſwokał.

Hamtiſe poſtaſe.

Wikowańſki ſapiſ.

Do wikowańſkeho ſarjada B. na ſtudnjiſtwje w Běłej Wodźe ſu ſapiſali, naſtawjaja firmu Greiner, Zimmer & Co. tow. ſ wobm. ſ. w Běłej Wodźe, ſo je likwidacija ſkónczena, firma je ſkónczała.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolſowe ſymjo ... abo 100 kg. newak 10 ...

	Płaczizny po Rotej hriwnje				
	26. 10.	25. 10.		26. 10.	25. 10.
Pſchenica	192-194	194 196	...	—	—
rożka	152-154	152-154	...	—	—
jeczmjeń, nal	—	—	...dźke łupiny	—	—
cżiſtſi	171-181	172-182	...dźke łupiny	—	—
wows	131-136	132-136	...ndella	—	—
kukurica	—	—	...ana wosaſk	—	—
pſchěć. muka	23 7-27,5	24,0-27,5	...ny wosaſk	12,30	10,30
rżana muka	19,8-21	19,5-20	...ſuch. truhane	9,20 9,50	9,20 9,50
pš. wotruby	9, 0-9,4	9,00- 40	...rnj. kruſki	—	—
rżane ,	8,25-8,6	8,25-8,6	...ſno, 50 kg	1,80-2,10	1,80-2,00
rana	—	—	...żana ſłoma	0,65-0,80	0,65-0,80
bróch Viktor	22,0-28,0	22,0-26	...ſchěć. ,	0,45-0,6	0,45-0,6
lune ſymjo	—	—	...owsna ,	0,45-0,6	0,45-0,6
pſchenički	—	—	...ežna ,	0,45-0,6	0,45-0,6

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćenja, zap. dr. z w. nik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 254 — Budyšin — Pjatk, 28. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Pruske knježeŕstwo do němskeho knježeŕstwa přeńdźe?

Jednanje mjez němskim knježeŕstwom a wotsadźenym pruskim knježeŕstwom

Rozprajenje mjez statnym sekretarom Meißnerom a ministerialnym direktorom Brechtom.

Mjeź statnym sekretarom němskeho presidenta Meißnerom a zastupnikom wotsadźeneho pruskeho knježeŕstwa pjeć statnym ćuđom, ministerialnym direktorom dr. Brechtom, je so frjedu wječor jednanje wotmělo. Mjez nimaj je so „možnosć hromadźedźelanja" a wo „wotnjesowanju" knježeŕskowych prawow jednało, kotrež je statny ćud wotsadźenemu pruskemu knježeŕstwu a němskemu kommisarej pschirjekł. Dże jenož wo njewjasaze jěźenje, k kotremuž staj ministraj Braun a Severing natwrł dałoj.

Němske knježeŕstwo budźe pjeczа hakle na nowy tydźeń z wotsadźenym knježeŕstwom jednacz. Po tajkej formje so to stanje, njeje hischcze wěste. W politiskich kruhach pak mnju zaćišćacej, so je kaž pola pruskeho tak tež pola němskeho knježeŕstwa wola k dorozumjenju. Němski kommissar budźe wěso prawa wukonjecz, kotrež je jemu statny ćud pschipoŕnał, tola žo to njebudźe w formach stacz, z kotrymiž bychu so nowe wobčežnosće sbudźile.

Pruske knježeŕstwo do němskeho knježeŕstwa přeńdźe?

Wotsadźenemu pruskemu knježeŕstwu je statny ćud prawo a winowatosć pschipoŕnał, so ma Prusku w němskostatnej radźe a w němskim ćejnje zastupowacz. Prascha pak so, hacz smjeje składnosć, tele prawa wukonjecz. Němske knježeŕstwo pjeczа w bliźschim czaśu wobsahnje, najwažnische pruske ministerstwa do němskeho knježeŕstwa pschewzjacz. Dr. Bracht pruske smutkowne ministerstwo wolthowa. Pschedwschi statny sekretar němskeho finanzneho ministerstwa dr. Popitz pruske finanzne ministerstwo pschewozmje, a pódła teho pruske kulturowne ministerstwo nowemu wodźerju dostanje. Němski president tychle tśjoch muzow — tak je znajmjeńscha wotmyślene — jako **ministrow bjez portfeulla w němskim kabinettu pomjenuje**, tak so bychu tele ministerstwa wobsahnjeńej uniji z němskim kabinettom sljezeli.

Tałe je wotmyślene, so by němski ježiwjeński minister Braun pruske ježiwjeńske ministerstwo ćobu zastawał, so by žo tež tu personalnu unija pschewjedła. Pruske wotnanske ministerstwo a pruske spomožeŕstwowe ministerstwo dyrbitej žo rospuschcziz. W nastupanju pruskeho justizneho ministerstwa njeje žo pjeczа hischcze niczo wobsamknło.

Jeli so žo take powěźecz jako wěrna wobtwjerdźi, njebudźa wotsadźeni pruśzy ministrojo z němskim knježeŕstwom we swojich prawach jednacz. S pschedźenjenjom pruskich ministerstwow na němske knježeŕstwo dotalni pruśzy ministrojo swoje zastojnstwa zhubja.

Němski kommissar žebi poźlnješnosć žada.

Němski kommissar je wschěm pruskim wyschnoscam źiwdowazy wukas pósłał:

„Po wuźudźe statneho ćuda z 25. oktobra 1932 dyrbja pruśzy zastojnicy němskemu kommissarej, z wukasom němskeho presidenta wustajenemu, poćuchacz.

Rozrěčenje z Papenom

Londonska „Morning Post" je rozrěčenje wojsewila, kotrež je něhdyschi jendźelski stabowy schef pola arabskeho wójska ze cźaśa ćwětoweje wójny, wyschkowski leutnant Stirling, njedawno se swojim něhdyschim pschećiwnikom na němsko-turkowskej fronce, z nětčišćim němskim kanzlerom měł.

Wyschkowski leutnant praji, so je jemu němski kanzler rjekł: Wumoschk pożlednich wólbow do němskeho ćejnja je tajki był, kajšiž ćym worzakał. Kana strona njeje dobakazu wjeschchimi dostała, so by mohła nowe knježeŕstwo wutworiz, a strony njejeju myślow měłe, so ćejnowcźiz, hacz-runje by ćnadź to mózno było. Sćym pschećiwdźeńcy, so je jenotna kontrolla jeniczka methoda, Němskej j jejnych wobčežnoscow wupomhacz. Moje knježeŕstwo na winowatosć, autorim stata sakitacz. W tymle nastupanju je ło knježeŕstwo rosćudźiło, nusne naprawy cźinicz. Mój Najprěnschi nadawk je, dźełło dźełonjemjerjam zarabjacz. Dale dyrbi ło sarjadnistwowy apparat w sajinje lutowanja sjednoricz.

Wo prašchenju nawróta k monarchiji je němski kanzler wotpjet wotmolwił, so tole praschenje hischcze njeje na rjedźe. Wo praschenju wotbronjenja je kanzler rjekł: Mamy nětkole sachcze, so ćmy zyle bjez bjesstracha. Priwatne wójska, na kotrej Franzowsojo pschez sajo pokasuja, njejeju we wojerskim nastupanju niczo hódne, dokelž njejeju ani wobronjene ani we wójnje, kotraj budźe we wulkej měrje techniska, na trěbne waschnje wuwuczene.

Skónczinje němski kanzler hischcze praschenje sa němskim dołhonj wotmołwi. Praji, so žebi wschudźe sprawnje pschcja, dołh saplaczicz. Tola dyrbi ło wopomnicz, w kajšej měrje nasicha płaczenjakhmanosć wot nasicheho wuwoja a wot pschedawanja nasichich wudźełkow na zuńych wikach wotwisuje.

Papen do Drježdźan přindźe

Hižo psched dlšišim cźasom je ło zdźełło, so ło **němski kanzler z Papen** runje kaž jeho pschedkadnizy satkemu knježeŕstwu z offizialnym wopytom pschedstajiz. Kaž je znate, je kanzler mjez tym w Muichowje był, hdjež je z bayerskim knježeŕstwom jednał a psched swjatkom Bayerskich industrialnych rěcźał. Dźeń jeho wopyta w Drježdźanach njeje hischcze twjerdźe postajeny a dla pschedstejazych wólbow do němskeho ćejna je drje ło wopyt wotstorcźił. Kaž je ličiłscz, chce němski kanzler někotre dny po wólbje, a to 14. nowembra do Drježdźan pschińcz.

Nadrobnosće wo wopytowym programje njejsu hischcze postajene. Najwažnische politiske a hospodarske praschenja — pschi tym ma ło na reformu němskeho stata a němskeje wustawy myślicz — ło wěso je sakikim knježeŕstwom rospraja. Mózno tež je, so budźe němski kanzler, Podobnje kaž w Muichowje, psched wjetschej zhromadźizny, ńnadź psched zastupnikami hospodarstwa, rěcźecz. Jeli so by ło to stało, by ło tejle rěcźi měła wjetscha ważnosć pschipisacz, dokelž budźe prěnja, kotruž śmeje kanzler po wólbje.

Bayerski ministerski předsyda Held přećiwo Papenej

Bayerski ministerski president dr. Held je frjedu wječor we wólbnej zhromadźiznje zentrumskeje a bayerskeje wólbneje strony w Landawje (w Pfalzy) wulku politiku rěcź měł. Politika nětčišćeho němskeho knježeŕstwa njeje dale niczo dyžli **wumožowanje ludowych prawow.** Ludźom, kotrjiž žu nětkole w knježeŕstwje, by ło pschihódźiło, hdy bychu ło ratarjo, kněni staw a dźěłacźerjo na stronu stajili, a hdy by ło cźerjej worschcze kujeji wjedniwšiwo na dołhi cźaś pschewostajiło. Nješchto druhe je j parlamentarismom jako knježeŕstwowym systemom. Wo tym hodźi ło rěcźecz. Dr. Held měrni, so je němski ćejn wustawny instrument němskeho ludu. Te zame fundamenty kaž němski ćejn ma tež němski president, a zyle wopak je, pschejo wo tym rěcźecz, so dyrbi němski president wjetiske prawa měcź, dyžli němski ćejn. Němska njetrjeba žanehu zara, q Němźej njehodźi ło j nětkajkim zarjadnom pontlacz. Schtóž jenemu krajej němskeho kommissara sćele, komisiu figuru cźini, hdyž praji, so je sa němski swjatkowy stat.

Wjednizy schlesyskeho landbunda pola němskeho presidenta.

Němski president je frjedu pschedsydu schlesyskeho landbunda, ryćerskublerja j Rohra-Manza, a prjedstarja belnjoschlesyskeje ratarskeje komory, Schneidera, k pschedhoschcźi wo położenju schlesyskeho ratarstwa pschijał.

Proces dla wohanjenja Boha

Psched wulkej chłostajej komoru Drježdźanskeho krajneho žuda mějesche ło 21etny prjedawschi policajski sostojnik Bjedrich Noback j Liebenšteinskich kupjelow dla wohanjenja Boha samolwicź. W zhromadźiznje Tannenbergskeho swjatka 18. julija w Drježdźanach bě Noback jako cźeźnik wo themacze: „Hdże je wěrnosć — pola Hillera abo pola Ludendorffa?" wustupił a ło na ranjace nasicheje wo Khrystuśu a kschesejišjanskej nabožnje wotrajił. Po wobstórźbje je Noback, kaž žu žuźdźy wobžnamjeźili, prajił, so je Khrystuś źid j nisskeho źidowskeho ludu był, a so ło žu cźi, kotrjiž do njeho wěrja, tež źidźa a słóńtnizy. Wobstórźeny přeješche, so je w tejle formje rěcźał, jenož ńkowa Bjedricha Wulkeho j Fleurypowych zyrkwinskich stawiznow wospjetowat a j tym hněw dźěła wopytarjow zhromadźiznu sbudźił.

Po žiwschenju nětkotrych świědkow žuđ wobstórźeneho, kotryž bě hewak źudowsko pschedźydu, dokelž pjeczа ńwobodomurjerskej łoži pschińkuschca, podarmo wotpokazał, w smyśle wobstórźby k jastwu na dwajměźazaj sasudźi.

Nasylnosće w Hamburgu

W Hamburgu ću w Mühlhauzenskej drózy kommunistojo 25 wokonow wobydlenjow wuhili, w kotrychž nasionalni sozialistojo bydla. Tež thorhoje j hokitym kschiśom ću dele storhali. Policiji je je prawdźiło, pjeć winikow sajeć. We Winterhudeskim měśtnym dźělu nazionalni sozialistojo wólbne napominanja pschilepjachu. Jich ću sajeli. Pola nich ću bijaze bróńe namakali.

Cyrkej a mali rentnarjo

Presidentowe němskeho evangelskeho zyrkwinskeho wuběrka D. Kapler je ło na němskeho presidenta j naležnym pišmom wobrocźił, w kotrymž je jemu nusu małych a sozialnych rentnarjow wupiśał. Zyrkwinski wuběrk je stajnje frosumjenje za wożebitu nusu małych a sozialnych rentnarjow a wójnskich wobschkodźenych měł. Posledni cźaś su zyrkwinjaku radu je wschelakich zyrkwinskich wokrjeźow namolwjeli, so by ło pola němskeho knježeŕstwa dorańnje wo wołóženje nusy prózowała. President skapler je w žiwojim pišmje na němskeho kanzlera dorańnje na to pokasał, so nusu cźerpjazy wokakaja, so evangelska zyrkwinska rada jasnje wupraji: Nětkole ło podawaja podpjera k ježiwjenju njedostaja; pschi njej cźłowjek pomału sahłódni a sadwěliuje. Na kóždy pad ću pschezwědczeni, so mója ło tajke tradanja jenož najkrótschi cźaś nusejeź a tež jenož potom, hdyž ło wschěm worschtam najchelo łuda podobne wopory napołoża. D. Kapler němskeho kanzlera prošu, so by tule próśtwu a ńkowo zyrkwje jako wuraz bratrowskeho dźěłbraca a sjawneho próśtwarstwa za nusu cźerpjazych ńobuzłožnjekow žiwjachał. W mjenje evangelskeho zyrkwinskeho wubjerka tohodla němske knježeŕstwo naležnje prošu, so by wulkej nuźi małych a sozialnych rentnarjow a wójnskich wobschkodźenych bórzy wotpomhało.

Pruska čahi k wopomnjenju morwych dowola

Kommissarjki pruski smutkowny minister je najwyschschim krajnym wyschnoscjam polnomóz dał, so ńmjeźa 1., 2. a 20. nowembra (wschěch ńwjatych, wschěch łubych duschow a njedźelu zemrjetych tajke zhromadźizny pod hołym njebjom a cźahi powschitkownje dowoliz, kotrež ło k wopomnjenju na morwych ćwětoweje wójny wotměja. Tule polnomóz wuźijo, je pruski minister smutkownych naležnoscow tajke wuhotowanje za pruski kraj dowolił. Dowolnosć tež za zhromadźizny a cźahi politiskich towarstwow płacźa, tola dyrbja ło 48 hodźin prjedy j mjenowanjom mjetna, cźasa a programa pola měśtneje policajskeje wyschnoscze samolwicź.

Pjeć kommunistow dla wjelepřerady zajeli

Schtwórta kompagnija 12. pěschego reginenta j Quedlinburga je 17. a 18. junija 1932 w Ćišlebenje pschebywała. Kompagnija měješche 18. junija połne śmućowanje w Hinterburgskej krajinje. W nozy ł 18. junijej je kommunistiska strona j ruchnymi papjerkami wjelećradnebo wopschijeca tamnischu krajinu pohnjpała. Pódła teho bě železniski móst krótko psched Ćišlebenom, pod kotrymž dyrbjeschе kompagnija cźahnyć, j napisanymi pomołowała, kotrychž wopschijesce bě podobne wopschijeczu ruchnych papjerkow.

Na podłožku pišma, kotrež bě ło kriminalnej policiji w Halli pósłało, je policija dźenjeźej wošłobow sajała a pschećiwno nim pschepytanje zahajeła. Pjeć kommunistow žu w Halleskim žuđniskim jastwje sawrjeli. Budźa ło dyrbjeć dla wjelepscherady psched němskim ćudom samolwicź.

Kommunistow w Drježdźanach sajeli.

Drježdźanski policajski presidium je zdźełił:

Sastojnizy politiskeho wotdźełenja policajskeho presidia žu w Drježdźanach a we wokolnosći wjetschu liczbu kom-

ministłow **dla wjelepjscheradneho naschtykanja** sajeli a jich statnemu **rěčnistwu** pschepodali.

Statistika dźěłacejscich wikow khorobnych kaßow.

Sajimawy dopokas wo hibanju dźěłonjemějerjow statistika khorobnych pokładnjow dawa. Po tym je **so** w septembrje ličba dźěłacejerjow, khorobnym pokładnjam pschistłuschazym, wo njehdže 80 000 powjetschiła. Loni bě w tym samym czasu ličba wo 250 000 spadła, a lětsa w julisku a auguscze bě wo njehdže 84 wróczo schła.

Niedostoine wobstejnosće na Winskej universiće

Sobotu **so** na Winskej univerzicze **sałło** nazionalnosocialistiszu studentoju do druhich studentow **krafsli**. Pschi tym **so** 15 studentow krwawych **sbili**. Pschipołdnju je rektor universitu samknyć dał. Njeměry nětjachu pak hischcze diplomatiku dohru. Amerikanki pódłanz je **so** pola knježerstwa wobczežował, dokelž **so** mjes **jranjenymi** **też schtyrjo amerikanzy studentoju.** Po wukasni roswuczowanskeho ministra je rektor profesor dr. Abel amerikanskemu pósłanzej wosobinsky wobzarowanje wuprajił. W studentskej shromadźiznje je rektor prajił, so **so** univerzitne pschedprawa wohroża, jeli so po sałzowotwrjenju universitty njeměry hnydom njepschestanu.

Čěkańca z cuzobniskeje legije

Do **Aberdeena** w Schottiskej je **so** z norwegskej plachtatej łódźu „Granadu“ młody człowjek, 25lětny Khorla Humpert z Hamburga, **sjrjedu** pschijwjesł. Humpert bě **so** w jenym polnóżnym afrikanskim pschistawje jako sklepy pucował na łódźi schował a hakle schtyri dny po wotjězdże z Khowanki wukrył. Kaž wudawa, je **so** do zusobstatiskeje legije samolwił, dokelž je kčił dołho bjes dźěła był. Wobstejnosće pschi tymle wójsku **su** tak žałostne, so je cękował a polnóżnu afrikansku pusczinu dołha pěschi, dołha **na** konju pschepuczował, so by k jenemu pschistawej doschoł. Humpertu **su na** němsku rybasku łódź dowjedli, kotraž **so** runje na domjezišću puschcži.

26 000 tunow wulki tschižak.

Minister franzowskeho wójnskeho łódźstwa Leygues je pola twarstatiscza łódźow w Brestu twar 26 000 tunowskeho tschižaka kładł. Trěbne pjenjezy je hižo deputertska komora pschisłowiła.

Francowski dołh w Americy

„Matinowy“ žurnalowmopolitisti rosprawnik **sjwojim** nowinam z Newyorka telegrafuje, so by franzowska komora jara mudrje cžinika, hdy by **rosprajenje wo prjscheњu franzowsko-amerikanskeho dołha wotstorczyła.** Wo někajkim jednanju wo dołhy njehodźi **so** nětkole rěčecz. Ssamo hdy bychu Hoovera pschecziwo wschenu wocžakanju sałło wusłowiło, by dom ludowych sastupnikow tak daloko demokratiszy sestajeny był, so by **so** kóždy Hooverowy nanjet na moratorium wotpokasał. Połoženje wschak by hinasche było, hdy by demokratiski president domej ludowych sastupnikow nanjetowat, sapłaczenje wotstorczicz. Sa wschě padły njeby **so** mohło na tajku kročel psched bliżschim měrzom myslicz.

Wóny w połodnišej Americy

Bolivijske knježerstwo je **sjedi** wotmyslilo, generala Kundta sałło **sja** hłowneho roskasowarja bolivijskeho wójska pomjenowacz. Po tymle wobsamknjenju **so** **sjudźi**, so **su** prózowanja wo wurunanje swadow mjes Bolivijej a Paraguayskej bjes wuspěcha wostałe.

Tež z połnóżneho dźěła połodnišcheje Ameriki powěsče pschikhadźeja, **so** **so** Equadorska a Peruska hischcze njejsej wo někotrych krajinach dorosumiłej, wo kotrychž wobježdżenstwje **so** wadźitej. Wotdźělenje peruskeho wójska je Bietos wobžadźiło a jo pschecziwo wotdźělenju equadorskeho wójska jakitnje.

Wujedna so kral Carol ze swojej dźěłenej mandźelskej?

Zo je něhduša mandźelska rumunskeho krala zaso do Bukaresta přišła, posylnja wunošowanje, zo dóńdźe bórzy k dojednanju mjez kralom a pryncesnu. Pryncesna Helena žada, zo porjadnje swój pjenjez dostawa a zo so ji přicpiwe prawo, zo smě swojeho syna widźeć, hdyžkuliž chce. Lěwicny wobraz: Rumunski kral Carol II. Prawicny wobraz: Pryncesna Helena, dźělena rumunskeho krala ze swojim synom krónpryncom Michałom.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 28. oktobra 1929

— **Wo wjedrje.** Wječera wjerčor w 7 hodź. h. 732, hygrometer +3 a thermometer wodnja +11 **sa** rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer thermometer w nozy +7. — Schtóžkuli wotmysli, budźe pschekhodnje **sjuchi**. — Schtkeżga je jara wuschka. Nas wjedra je schcerjaty a wětrny. W połoja **so** nižiny nimo. S połonja mamy wyschi naschich stronach **sjmy** na samej hranicy mjes połom wyschinami a połnóżnymi nižinami. Połowscha wětr je trochu wohrożena z tym, to je so **sjnadnische** nižiny nad **sjrjedźnoseminskim morjom** wutworiła. Tuta wjele deschczom pisches nasche strony cžehnje. Dźensa **so** wschak prajeja njemóże, hacž **so** po tymle stajnje deschczu połnym puczu wotpałi. Sady nižinow w połnóżnych wyschiny. Pschi wotpałenju połnóżnych nižinow rady je połnóżneho łodowego morja symne wětry k nam pschewuja a nam naseh powětr wususchuja. Ssmy někto we tym cžasu, hdyž **sjtóńzo** z kóżdym **sjnom** nize stupi a dešcz **sjma so** prózuje, do kraja walicz. Wjes wojowanja je knježerstwo nastupicz njemóże, runje tak wobara **so** we nalěcžu psched pschikhadom militiskich počžasow. — Jutře sobotu schadźa **sja**ńcżko 6,46 hodź. a khowa **so** 4,41 hodź. Měsacžk schadźa rano 6,35 hodź. a khowa **so** popołdnju 4,07 hodź. — Jutřje je młody měsacžk. Pschedjenak je wětr a dešcžik.

— **Měschczanske dźiwadło.** Dźensa pjatk we 8 hodź. **so** Augusta Hinrichsowa wususchena wjeselohra „Sawodna cžěr khmanemu“ w 2. abonentnym pschedstajenju D wospjetuje. Tuta nacžasna komedija **sjuchca** je nagwjetschich wususchenych kruchow lětuschego krajneho rjada. Ssobotu **so** pschi małych płacžišnach Jurja Lanowa pschiwabna opereta „Hajnkez Khrysta“ wospjetuje. Lětschinske liscžiki **sa** tuto pschedstajenje njepłacža. Njedźelu popołdnju pschedstaja **so** pschi małych płacžišnach wobłubjena opereta „Holczka z Cžorneho Lěsa“. Njedźelski wjerčor pschinjese podawk prěnjeje **sjadownje**. Wulka opereta „Madame Dubarry“ z hudźbu Thea Mackleberga a C. Millockera **so** pod režiju Ewalda Kunza a hudźbnym wjedniszwom F. L. Kocka pschedstaja. Swjeżcze **sa** tež z cžasom měrno. Póndźelu pop. 1/4 hodź. je poslednje pschedstajenje kuštarja Schludrifara pschi nišich płacžišnach wo 20, 30, 40, 60, 80 a 100 pj.

— **Jednanje mjes Budyschimi elektroinstalatěrami a rěcznju měschczanskeje mitinanje.** W „Běłym Konju“ **so** džěchu **so** **sjrjedu** Budyšzy elektroinstalatěrojo a direktor měschczanskeje mitinanje, to **sjuchu so** rozrěczeli wo nowinach, kiž **sluża** k pomozy za instalazijke rjemjesło pschisamtkowanskemu hibanju mitinanje. Direktzija mitinanje běsche liscžiniu wschitkich domjezinoscžow sestajała, kiž hischcze njejsu k mitinowemu powodej pschisamtkowali. Prěni dźěł liscžiny, kiž **po** alphabetiskim rjedu dróhi do pismika K wopschija, wobsahuje hižom 1798 domjacych hospodarstwow, kiž hischcze elektriku **sjuchu** nimaja. Liscžiny hischcze wukhadża, so 143 twarjenjow hischcze nimo elektriskeho pschisamtkowanja nima. To dopokasuje, kelko dźěła za instalatěrow tu hischcze je. Pschi powschitkej nej hospodarskej nuzy a bjezdźěłoscži **pak** huto njeje mo, elektriske pschisamtkowanje pschiprawicz, njedowola-li **so** tomu instalatěrojo a tež instalatěrojo wobčerje pschi zinanzowanju. Direktzija mitinanje namjetnje, so łapłaczenje **za** domjacy pschisamtkowanjow po měsacžnych dźělbach w 5 hrivnach **sa** zmóžni. Instalatěrojo chcedża **so** swojeje strony podpěrać, łapłaczenje instalazijskeho sliczkowanja dowolicz, swjeżcze **so** wotpłacžowanja z měsitymi aparatami. Tute aparaty mitinja wotpłacžowanje měsacznje po małych dźělbach, **so** wrěża **pak** miłiny, je-li pschestawka w płacženju sahuje. Nětčežsche **so** tež wo naprawach, so by **so** smóžnilo, **so** z podrużnizny z wobsedźerjemi rěcžka wo pschemjenjach

A. Sch. Baer:

Jan Cymbura

Ludowe rěčenje lubja.

161] (Pokracžowanje.)

VII.

„Schto dha je **so** stało, so tak **sjamotarjece?**“ prascha **sa** Puczinczenju pschi sekanju stareho Zymburu, „ani pschi wožebitych sklkadnostach wjazy mjes nasz njepschihadźecze.“

„Mam lěpschich towarschow,“ Zymbura skótka a wótrje wotmolwjesche a dale **so** dosłednje wulkich a studentow sdalowasche. Tež kniha pschesta jeho wjeselicz, słubi wschón sajim sa sjawne należnosće.

A schtó je ta lěpscha towarschnosć, kotraž **sjej** Zymbura wysche wažł?

To **su** dźěcži!

„Na dźěcžaze je pschichodł na stare dny — tón dołho wjazy njebudźe,“ wschitku z jena **sjudźachu** a z poželnym posmjeńkom na Zymburu hladachu, kiž bě jkoro stajnje z dźěcžimi z zyłeho Puczinja wobstupjeny.

Starušchi bu wopraudźe sažy dźěcžo. Sbubi **sjwižnosć** cžěła a biblicziwosć stawow, do praweho dźěła wjazy njebě, jenož tu a tam hischcze někdźe někajku mólcžkosć sčinił. Po dworje **so** **sjnowjadche**, tu wojo podepře, tam tyčz na swoje městno staji, hnój k hromadźe smječe, płót wokoło sahrody pscheplecze, so **sjuchu** tam kury njemohle, a na tuki **sjej** dóńdźe, ale mózejche jenož knotwischcza rosmjetacz, pschěrowki pscherjecz, jo mózejche woda sažy **sjeżcz**, do polow **so** sameri, tu njerodź wutorhny, tam kamjeń, tam jenož k jedli ponucha, schmrěkowy habłk **sběhny**, nad młodymi **sjkójnami so** saradowa, Se wšy **sjrédka** pschinidże, jenož wiki w Pětku njewuwisłaji, kónje dyrbjesche tam widźecz. Hdyž **so** doma mtócžesche, potorhane zyply płatasche, hdyž **so** do lěka jěidźeschе, hekery wótsesche, na **sjnjach** doma powrjestka wjasasche, wosy masasche, ale zyby w brózni, pluh na polu, kosu na łuzy, žekeru w lěsu njemóżesche wjazy smóz. Pschi tutym starzowym dźěle jomu Hanjk wot ranja hacž do wjecžora za pjatami khodżesche. Njekhodźeschе **sam**, wodźesche **k** dźěduschkej wschěch swojich nowych pschecželow a wschě swoje nowe pschecželki. Pschedewschěm dźěcži wot pschibusnych, wot Schotczišz, kaž Schczerbez a Ssornez, kotrejž mějachu na dźěduschka „prawo“, ale też dźěcži wot Waschatez, Schoschez, Górnikez, dźěcži burow, **sjimnoscžerjow**, khježkarjow a podruznikow a wschitkuz na Zymburu jenak wołachu „dźěduschko“. A z połdźiwne běsche, so **su** starzej bělych hłosow te drobne dźěcžatka njewosludźichu, ale **sa**schе **so**, kaž by mjes nimi wopraudźe womłódnił we wótmudźejat lět a **sa**nt **so** sažy dźěcžo cžuje. Jeho **sa**mjene dźěcžatřwo w nim wotuecža, kaž žiwe psched nim stoji. Na to, schtož je **so** psched tydźenjom, haj wcžera stało, so Zymbura nihdy na nihdy dopomnicz njemóże, tak hižo posabywa, ale na **sa**schke wjezy, tydomnjedźejat lět stare **so** nadobo mjes dźěcžimi dopomnja. Na dźěcžaze hry, kotrejž bě jako hólczej w Sentjach na nawjzy hrał, na dźěcžaze hrónczka, pěsnicžki a licženja, a wschěho to jomu sažy chze — kaj malenu dźěcžu chze **so** jemu tež hrajkacz, spěwacz, a **sa**kacz.

„Dźěduschko, dźěduschko, pójcže **sjej** z nami hrajkacz,“ kaž by je sawołał, dachu **so** wunikojo a wunicžk pod wokonom **sjlyschcecz**. Kak by **so** moht ja pscheproschenje podjakowacz? Dźěduschk **so** hižo je **sjlunicžki sjnowa**, pschetož nałeto dźěcži pod tšchu njewutraja — **sjlunicžo** je wabi.

Niczo dźěcži bóle njewabi hacž **sjiwjoły**, **sarużły** pschirody.

Pschedewschěm jich wabi macžer **sjemja**. Se **sjemje** je Bóh cžłowjeka **sjworił**, **sjemja** jeho nožy a **sjiwi**, do **sjemje** **so** „wrócza a tohodla **sjemju** wot **sa**łosće **sinbuje**. Też Zymbura **sju** lubuje a z dźěcžimi **sjej** rosumi, w **sjemi sjej** z nimi hrjeba a kaž twarz dźěcžaze tiwary wjedże, **sa**łožuje a na nje dohladuje. Dźěcži twarja, hrjebaja, ryja, **sjo** dźeja, kaujenje nóscha. Tón chze **sa**hrodu měcz, tamle **sa**łoriju, tamle **so** dwaj hólczaj z pězu bértlujetaj, wobaj jimaj njecha stacz, hižo dwójzy je jimaj **sa**dnyk. Zymbura khodżi wokoło nich, hnydom khwali, hnydom **sa** **so** jim **sjuje**, ale też hnydom porjeđa, powuca a **sa**kasuje.

Je-li **sjemja** macz, je powětr nan a powětr bóži **sa** w kotrymž **so** dźěcžo najzbožownische cžuje. Nihdy nihdy je doma we **sa**dorjenej jstwi njesdźerjsich. Se nom cži cžekuje, njemóże-li z durjeuj a w **sa**łóncžku k Zymburrezom na dwór běži. Tam je dźěwětrnik natwaril. Milyn klepota, so je to po zyłym cžinju **sjlyschcecz**, a bórzy klepota hižo druhi, třeci, **sa**ty . . . Dźěduschk hedźi a nječsto cžini. Aha! Zymbura bój, wulke zyrkadło, kotrež wodu dołko ponjesche, cžeje budże? Komu je da? Komu druhe wodźela. Dźěduschk hedźi na łóncžku a klepa pischczałku a wschitko z nim, kóždy **sjwoju**. Ale kak by **so** jich pischczałka dała, kowjeka pischczałzy runacz mohła! Hdyž tón **sjej** pischczałku wudźěła a **sa**łwiła, to pisches wuschi dże a **sa**dźewjatej hórku **sjlyschcecz**! W hunnujanskim dworu dwórnik wobkładuje, hacž **sa**rjadnik njechwiida, na nischczu **sa**stojnik je **sjuwy** pschihběži, kotra lokomotiwa dźiwje **sa**hwiždała. Dźěrki do pischczałki wurěsa a potom **sjpěwa** kaž ptaczk a hdyž dźěduschk jim kajkuzkuli pěsń na njej piška, tež tatrawy a pischczałki **sj** nałócza **sa** wudźěłacz . . . Też **sjporstanni** może dźěduschk **sa** z dwěmaj a se schtyrjomi, — ale rady njehwiżda wot cžasa, hdyž bě pod hórku tři króć na Měrczina za **sa**łwiołdał a hlej — **sjpinarjo** na runje nimojdźazym cžasu bedźazym hnydom **sjpinachu**, cžah **sa**stajischu a dźěsej **sj** pohlu z **sa**stwom hrožachu, dokelž běchu myślili, so **sjwoju** cžah, kiž napschecžo jědże.

(Pokracžowanje sleduje.)

W Němskej najbóle kupowana margarina

Nětk z wobrazami k bromadženju!

A nětko *dostanjeće ke kóždemu* ½ puntej Sanella rjany pisany sportski wobrazk. K zalěpjenju tutych wobrazkow pak „Přiručnu knihu sporta“! Dostanjeće ju za 70 pf. we wobkhodach, kiž su přez naše plakaty woznamjenjene, abo wot „Sanella“, Postfach 125, Berlin C 2, za připósłanje 70 pf. w listowych znamkach.

Sanella MARGARINE ½ tb 32 ₰

111 SN 62-90

amortisowaneho dźěła instalazijskich sliežbowankow, je-li pozdružnik wučehnje, přijedy hač je amortisazija słónčka. Za žo domjazmoseže njebychu ſ wopytom wšchelakich instalatkrow wobzežowale. Dźěłachu žo 1798 domjazmych hospodarstwow na liseźinje do 42 kosow, ſ kotrychž kóždy instalatkr 1 kóň dosta. Instalatkrowje nitachu naprawdu, kiž direktorija militarnje namjetowasche a roleńdźechu žo ſ nadźiju, so smješe sestajany program prawje wulki wuspěch.

— **Kermušicha** zwjezy žo pichkhodnu njedźelu 30. oktobra w Bukecźanskej, Hrodźišćecźanskej, Kotecźanskej a Rosačźanskej wosadze.

— **Wobkhad statnych autobusow** reformazijski zwjezy. Činimy na to kedźbne, so žo 31. oktobra na cźarach jězdźi po porjedze, kiž njedźelu płaćźi. Wosebje na to pokazujemy, so autobuźy na Budyšin-Kulowdanjelskej cźarje jězdźa a so nimo teho tuteho dnja lětża pośledni króć autobuź „Cźornoboha“ pojědże (wot dwórnišcźa 14,15 hodź.; ſ Wujezda 18,30 hodź.).

— **Wupisanje mytow firmy Ernst Günther, wožebiteho wobkhoda ručnych dźělow a wotmy** w Budyšinje na Žitnej haźy 9. Dobyczerjo žu sćěhowazy: 1. mytoWaltaŕ Janak, Hausenska dróha 4 (kóńka ſ kelimšim wuschiwanjom), 2. myto Hans Schneider, Nowosalska dróha 28 (sawźk ſ wuschiwanym kwětkowym korbom), 3. myto Ilsa Woigtez, Rovartska dróha 20 (sawźk ſ kschižnym wuschiwanjom), 4. myto Erika Zöllnerez, Ssukelnska haźa 1 (sawźk ſ kschižnym pschekalanjom), 5. myto Lóta Deblerez, Moltkowa dróha 9 (schórzych sa žrjatok tydźenja k wuschiwanju), 6 myto Gertruda Polanez, Hoschiz haźa 12 (blidowy pschikrywk k wuschiwanju) a 3 dalsche trošchtowe myta. Wo mytach je žo rozsudźiło pod dohladom k. wěcznika Sickerta mjes nimale 2000 sapodatymi mjenami. Dobyczerjo móža swoje dobyca wot 3. novembra sem ſ pschedpokładženjom wupokasa wotewjacź. Güntherez firma dźakuje žo kóždemu wobdźělnikej. Dla zyłneho wobdźelenja je hischcze dwě myeze pschidała.

— **Bližše darmotne rauchowanje** sa zhabomyślnych, na padawu khorosćy cźerpjazych a duchathornych wobydlerjow města Budyšina budźe srjedu 2. novembra wot 11 do 12 hodź. w měšcźanskej khorownj, w nowowotwarje sa wordźělenje šnutskownych khorosćow, w cźakarni cźišło 21.

— **Dla wuporjedźenja na dróhy** po Walšta dróhu mjes Sahrodnej a Albertowej dróhu wot schtwórtka sawrě, dołhoż dźěła njeobudża dokonjane. Wschitkim jězdnym wobkhad je sawrjeny. Njewobkhadowanje žo khłosta.

— **Jězdne kolo a garnje kradnuli.** 25. oktobra wječor w dźewjatej hodźinje žu psched jenym hoscźanom we Kuschicach mužaze kolo kradnyli. Běšche to kolo L. F. E. „Luxus“, měješe cźorne kroźna se šnamku ſ módrym pšimom, rune wodźidło, cźerwjenej gumijowej pschimadźi, cźornej błótojschtikaj a šwjena, hwónczk pschi wodźidle, brune kožane sedło ſ dwójnymi pjerami, dynamowu latarnju se šwětłomjetakom, Torpedo-šamoběh, přeńku paragumijowa, sadu schěra wobrucź, wacźokinoschat sady zhebła. Ke kolejej běšche wožebje hyšna horna pschiwisana, druha horna w nakhribjetniku je pschi kole ležała. Wo wjeršowne sdźělenja prošy kriminalny wotrjad w Budyšinje abo žandarmstwo w Kubschicach.

S **Druźez.** (Nowotwar.) Male domje, kiž wot někotrych lět Schworzez žiwójbje žłuscha a w kotrymž je do teho Krebźez žiwójba 50 lět bydlika, běchu psched schtyrimi lětami swottorhali, dokelž běšche dodźerjane. Nětko je na jeho městnje nowotwar nastał. Sobótnemu póndźelu jón sběhachu. Twarske wuwjedźenje je Templez twarski wobkhod w Khemberku pschewzał. Twar žo ſ wokrjeźnymi žrědkami podpjerasche.

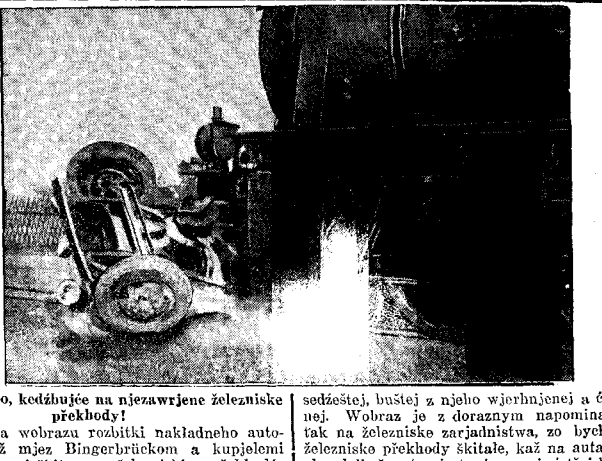

Automobilistojo, kedźbujće na njezawrjene železniske překhody!

Widźimy na wobrazu rozbitki nakładneho automobila, kotryž mjez Bingerbrückom a kupjelemi Kreuznach na nješkitanym železniskim překhodźe lokomotiva Hunsrückskeje železnicy zhrabny a dospolnje pod swoje kola stłóči. Wosobje, kiž na wozu sedźeštej, buštej z njeho wjerhnjenej a cźežko zranjenej. Wobraz je z doraznym napominarjom runje tak na železniske zarjadnistwa, zo bychu skónčnje železniske překhody škitałe, kaž na autarjow, zo bychu, dołhož so to njestanje, z najwjetšej kedźbliwosću přez železniske překhody jězdźili.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Kamjenej** pola Radworja. Wutoru wječor we 8 hodź. wotmě žo w „Herbstej grychcze“ pohódźenje gmejnskich sastupnikow. Dokelž běšche wjeršnjanosta Měrćink žiwoje sastojnstwo k 31. decembrej 1932 wupowědźił, měješe žo nowy wjeršnjanosta wolicź. Wólba padje na jeho namětnika Knoblocha je 7:0 hłosami. Nowowoleny wjeršnjanosta dźakowasche žo gmejnskim sastupitarn za spožčenu dowěru a pschikłubi, zo chce po najlěpšej woli swoju wěsu a móz gmejnje wěnowacź. Do wólby běšche sastupnik Žyž prošył, so ma žo mšemowe prašcenje rjadowacź. Wón měješe nětčišchu wjeršnjanostowu lětnu mšu wo 450 hriwnow sa pschewyšoku a namjetowasche, so by žo na 360 hriwnow snižiła. Sastupnik Knappe pak sastupowasche dotalnu mšu a žadasche wothłosowanje, kiž k lěpschemu nowemu wjeršnjanosty wupadże z 5:2 hłosami. Gmejnšzy sastupnizy nowowolenemu swoju pschejachu. Gmejna žo tež wjeselì, so je muża mérneje a zwjedomiciśiweje powahi sa wjednika dostała.

Literarny rozhlad

Sokolske Listy, časopis serbskeho Sokolstwa. Čisło 8 je wušło. Zawodny nastawk „Hłowy horje!“ je přełožk powučacych myslickow sokolskeho spisaćela Karela aničeka. — „Wothłós Tyršoweho dźěła we Słowjanstwje“ zaběra so z prašenjom přičinow a rozměrow rozšěrjenja Tyršoweje mysle we słowjanskich krajach. — Ze serbsko-sokolskej należnosću zaběra so nastawk „Spěw w Sokole“. Zajimale je tu mjenujo spisaćela wo možnosćach hajenja sokolskeho spěwa při našich serbskich wobstejnosćach. — Zwučowacych Sokolow budźe zajimować „Čisk z bumerankom.“ Je to nowy předmjet, zwučowański porjad we jednotach přijomnje dowupjelnić. — Stajne rubriki „Z našeho sokolskeho žiwjenja“, „Słowjanske Sokolstwo“ a „Wšelčizny“ přinjesu mnoho powěsćow ze sokolskeho dźěła we Łužicy a druhdźe. — Časopis zastuji sebi wobkedźbowanja šěrokeje serbskeje zjawnosće. jš.

Łužiskoserbski Věstnik. *Předłoži nam sedme čisło* 13. lětnika. Wopřija dosć zajimawu maćiznu, je debjene z wobrazami: moleŕ Bjedrich Latko, wumělka Hanka Krawcec a pokazka z lěčeneho přebytka serbskich dźěći w Jablkinicy. Xaver Dvořak wěnuje Serbam baseń: Bratřim Łužićanum. Baseń je wuraz wutrobineje žadosće, nam Serbam pomhać. Nastawk prof dra. Páty „Co dale“ rysuje dźěławosć tow. „Ad. Černý“ za nas, napomina wuraznje k dalšej dźěławosći. Dale je wočišćany „Projev přatel Łužice“ kiž so wobroći doraznje na swětowu zjawnosć, žadajo naše prawa jako narodnostna mjeńšina runja wšěm druhim ludam swěta. Pod rubriku „Drobnosće“ pišu słowjanscy přećelijo wo našej a jich dźěławosći za serbski lud. A kóždy ma swoje mjenjenje, myslu pak, zo domjacy najjasnišo. Bohata na zajimawosćach je rubrika „Zprawy“. Je to wobswětlenje dźěławosće na narodnym polu k lěpšemu Łužicy. Wobšěrnje so rozprawjejo wo „kolonij serbskich dźěći a Jablkinicy.“ *Dźakujemy so našim přećelam za wšu našim dźěćom wopokazanu lubosć.* „Literarna přehladka“, redigowana wot prof. dr. Páty jewi wobraz dosć wobšěrneje dźěławosće a mamy wšu přičinu, našich studowanych a pokročenych Serbow na nju kedźbnu sćinić. Pod rubrika „Naša dźěławosć“ poda so wobraz dźěławosće tow. „Ad. Černý“ a wšěch wotbločkow. Doskónčnje napomina so k wotchěrjanju Serbskich Nowin a druhich našich časopisow. To je jara wažne, naš čišć podpjerace. Stoj je dźeń a nuznišo, zo bychmy jón zakhowali. To by była woprawdźita praktiska pomoc. Zo Serbja nimaju dosć zajimu, za swój čišć, dyrbimy wotpokazać. Cźežka hospodarska nuza nuči mnoheho Serba, so samo wzdać jemu najwažnišeho a najlubšeho — zo by zdźeržał jenož sebje samoho. A w malym ludźe, kiž nima žanych wulkich bohačkow mjez sobu, dyrbi so nuza stajnje najwuraznišo a najkatastrofalnišo wuskutkować. -ř.

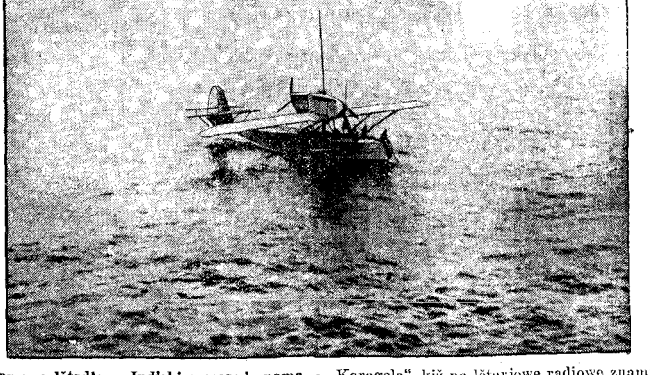

Takle Gronawowe lětadło w Indiskim oceanje namakachu.

Fotografija lětadła němskeho lětarja v. Gronau. Lětadło je so fotografowało z jendźelskeho parnika „Karagola“, kiž na lětarjowe radiowe znamjenja najwjetšeje nuzy přikhwata na městno nuzoweho přistajenja w Bengaliskim mórskim zaliwje a lětadło do Rangoonskeho přistawa dowleče.

...erbow

— **Spłóchcer** ... Do tajstrého wola japschehnjenej konjej k... ...rjeczor psched Butterez wohlhodom na Zitne... ...a w njepschitromnotezi pobonezha spłóchschichtaj a na Sr...ci ju łapki ckérjechtaj. Wonaj wotrjuwschichtaj kolojedneho a pschi Centralnym kupmym domje postajene wóschty. Nimo teho motorske kolo a wobowoy automobil zpły kónz hobowuleczejschtaj. Wotkrótkemu wonkowkomnu mażej ju poradżt konjow sadżerjeż. Ludźo ju njejchu frajili. Nasta jenoż schkoda na wézach. Konjej stej ju spłóchtilej psched cyhanjskej markżinu, kiż je nimo pschijeła.

— **Kak dżerżu reb swoje cżelne a duchowne mozy?** Na tute najważnische wulchitkich praschenjow dostanjesche wotmołwu a powuczenje a k temu hischcze na pruhu dr. med. H. Schulzowcho „Fregalina" zyle darmo a bjez łóżkeho wjafenja. Pokazujemy na pschikohu w tutym cżisle. Cżitajeze ju w swojim fajinje dokkadnje a pilcheze hischcze dżenża na Dr. med. H. Schulze G. m. b. H., Berlin-Charlottenburg 2.

— **Pschi polizajskej kontrole motorskich kolow** je ju wospjet hrebeżko, so wjednizy małych motorskich kolow pschi rebi njemżachu wobowibrkcho wupokasa (wobydlerske wuswédczenje, pucżowańsku legitimaziju abo paß). Tajsy wjednizy, kotiż ju bjez trébneho wupokasa nadeidu, ju chwostaja.

— **Na dróhy padnył.** 55letny muż na pucżowanju, kiż na padowu chorosci cżerpi, wczera na Lubijskej dróhy padże. Tam jeho 11,50 hodź. bjez pomozy lezjo namakachu. Dżełaczejsky samaritoja dowjedzechu jeho najprjedy k lekarjej a potom do mjechczańskeje khorownje.

Z **Radworja.** Pri swojim njedżelskim kemšiśiśi pśindże staruška do stracha pśed pśikhadżacy automobil, zo w swojej strachoćiwości padże. Wjednikej automobila pak so poradźi, w swojej duchaprítomnosći wóz w prawym času zadźerżeć, zo so dalše njezbożo njesta. — Dokelž je so ważne premeńenjeje stało, je wólbna zhromadźizna centrumskeje strony nie pop. ½4 hodź., ale hnydom po kemšach ½11 hodź., dokelž pop. knjez farar Kirš hižo w Baćonju rěźi.

S **Cjelchowa.** (Padawschi.) Padawschi wopytaju łašo raś korczmy, so bychu swoje cżerne rjemjeżło wutkonjeli. Saidżene dwa sadobychu jo do tudomneje Miethecz korczmy a kradnychu wischelake wéży. Sa padawchami nimaju fłeda.

Z **Bêleje Hozy.** (Póstowe přemênjenje.) Wot 1. novembra so Bêła Hora z młynom wot wunošowańskeje pósty w Pomorcach wotdźêli a so póstowej wotnošezy w Skanecach přidźêli. Prawa adresa rêka: Belgern, Post Cannewitz, Bautzen-Land.

S **Błóžan.** (Njesbožowny podmok.) Serjeon šo jo na statnej dróży njesboże, kiž możesche lohko hórje wupadnyć. Sapschaš, kiž mějesche hischcze druhi wós i pizu pschipowêrjenym, pschepyčkowa drôha. Sady tajschaha cżysche automobil nimo jejcź. Wón pak do pizowcho wozu storeži a jón powali. Njebu-li tam runje schtom stał, by jo auto do pschêrowa horôcżił.

S **Bêle.o Khołmu.** (Wschitki wopyt.) Na tubomnym knjeżim dworje, kiž knjeże Stimačowej klinschelsche, pschebywasche němski komisar ja Prusku dr. Bracht krótki cżas na wopyće.

S **Krynhelez.** (Njesboże i motorskim kolom.) Jako wutoru popołdnju motorowy kolešar po wšej jêdżesche, jemu pola mlyna we Wóskliczej horje pjany starschi proschêł do puca sabêża. Njekêdżajo na jo bližaje ko'o, cżampasche wón i jeneho boka puca na druhi, dóńiż jeho kolo njeshrabny. Motorowy kolešar, kiż drje bêschе ko'o žylnje šapinał, bu i njeho wjerchnjeny, tola je strójeleni wotendże. Pjany proschêł pola ... ...frani. W jeho dybsałach namakachu polnej bleschț pałeneho schpiritusa.

S **Boches.** (Auto powali kołojśdneho.) S Bêleje Wody pschijêdże wobowoy automobil a schtórkny jo rjemjeżnikeho, kiż łêschе i jêdżacym kolom na pucżowanju, tak straschnje, so jeho powali a žobuwleczejsche. Kołojêdny jo na nohy cżêzko frani, so dwohjesche lêkar jeho sawobaliś a do khorownje dowjesć dacź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

« S **Hainichene.** (Cżêžke njesboże w stale.) Pôndżelu bêsche w Berbersdorfskej skale skalarjej Ocże Zillej i Berbersdorfa kamjeń na hłowu padnył. Zilla dyrbjachu hnydom do Hainichenskeje khorownje dowjezć. Tam je Zill w nozy k žoboże na cżêžkich sranjenja wumrêł.

Najnowiše z cyłeho swêta

— **Wuhłady na wjedro sa julischu žobotu:** Smêjemy njewobstajne, wětrowate a žumnische wjedro.

* **Tworowny cżah na Falkenbergsko-Halleskej cjarje ju schtwórtk w nozy ½12 hodżin w Delitzschu na Zarowskim tworowym dwórnischcu wurubił. Někotre wozy ju žo rozpacżili a twory ju žo na żelesninu cżiśte. Rubjeżnikowa žo hałe dohładachu, hdyż bê cżah wotjêł. Kommando żeleśnikeje policije w Halli žo hnydom i lokomotivu do Delitzscha dowjeże a żeleśnizu a wokolnosć systematiśe za tworami pschezyta. Pschi tym do policistow i jeneje fajnej łłomy na dobo tśelachu. Wschitko hromadże je žo 15 bacź 20 krótkich wutśelitko. Jeneho i winikow ju do ruti tśelili, jeho ju mohli sajecź. Druhi ju i jêdnymi łokami cżêkachu.**

* **Najstarschi wobydleŕ Pruskeje, Bjedrich Ssadowski je Neidenburga, je schtwórtk 107. narodniny wošwjećił.**

DEUTSCHE SCHUH A. G. **Bata** Fabrik OTTMUTH O.S.

Předawańja w Budyšinje na Bohatej hasy 16

Gr. 27-34 **1·20** **galoše za dźêći** model 3812-61 wulk. 35-38 1.50 hr. — za mužow 1.80 hr.

Gr. 23-26 **2·50** wulk. 27-34 2.90 hr. model 2861-05 **dźêcace zwjeršne stupnje cyle z gumija**

1·90 hodźa so za zwjeršne stupnje **Cloth-stupnje** ze spinku ... model 1345-03 abo pumps, z wysoku a nizkim pjenkom

Žónske zwjeršne stupnje cyle z gumija **3·90** čorne abo brune model 1045-7

3756 Kunden für gute Strümpfe gesucht

Dostachmy wulke posyłki nowych **nohaćcow zokow a gamašow a tohodła tute nizke płaćizny**

žonjace zymske zocki 1.28 -.98 **48** pj.

stopy -.58 - .39 **28** pj.

Wotnamakamy so z wosebitymi płaćiznami

Wołmjane štrykowane **mužace zoki** kož z ruku štrykow. šêre a brune **98** pj.

žonjace nohajcy tjana wołma, z powyšcnej a posylnjenej pjatu **1.28**

wołmjane dźêćace nohajcy, kruta kajkosć

wulkosć	1	2	3	4	5	6	7	8	9
hr.	—.58	—.68	—.78	—.88	—.98	1.08	1.18	1.23	1.38

Wilhelm Naše nohajcy su prawje dołne a šěroke — tak prawje Rudolphec kajkosć.

Najwětši nohaćcowy dom Budyšina. Na Kěžorskej 16

Přemožaca mnohosć nowych modelow

mantlow

a wo wjele zniżene płaćizny zalufuja Wam jězbu do wulkomesta

Paul Otte

na Žitnej hasy 10

Najwětši skład žonjacych mantlow w mêsće

Jutře je

Lutuj też ty pola

nalutowańje města Budyšina

Syrotam wěste na Žitnych wikach

Ultimo-dny

flanell za pyjamy	0.39 hr.	płočliwy somot	0.69 hr.
barchent za wobleki	0.49 hr.	crep caid	0.89 hr.
tweed	0.59 hr.	crep marocain	1.75 hr.

Reimann při Pólstowym namêśe na Hošic hasy 29

Wot jutřiš. soboty mam w mojich bródźach **na Hornčeŕskej hasy 40** nowy transport młodych wysokosućelnych rańšopruskich - hollandskich płahowańskich

kruwow a jałojcow

tunjo na předań.

Gustav Gneuß w Budyšinje

Wikowańja ze skotom Telefon 2106

Mam nadawk, wjetšu dź... **stareho kajkosćneho wina** wosebje najlêpše **Bordeaux a Burgundske wino** po jara zniżenych płaćiznach, zdźêła samo wjele niže dźensnišeje zhotowjerskeje płaćizny, najspěšniso předać. Wšitke družiny směce před kupjenjom wopłać. Pósćelu też rad wino na pruhu do domu.

W. Kretschmar, wulkowikow. z winom **w Budyšinje, na Różowej hasy 21.**

Poskićam najlêpše **mjaso korminych wołow** Rěznicy mište **Lau w Hórkach**

Wše knihi za štuc poruda tuńo pomša **Spolkarjej kniharnju** na Łužyskim nadwórnišcu

Njekurjak za 3 dny přez „Nitok" wupłokowacu wodu. Na předań **w Hrodowskej haptycy**

Čeladnik (16-17 Lêt) so hnydom k tu... cim konjom pyta **w Kanecach čo. 13** p. Panc...

Maće-li bolace nohi? Bolosće, swjerbjenje, kalanje, palenje? A njeje wam nič pomhało, potom wužîće tysnekróć wupruhowanu „**Sudagkremu**". Wuspêch je překwapjacy. Płać. 2 hr. Na předań **w Hrodowskej haptycy** na Hošic hasy w Budyšinje.

4224 kołowych wobručow a šlawchow dostach hižo lêtsa. Mój wulki wobrot dopokaza, zo też Wy pola mje přihódnje kupiće. Wšê wukosće na składze, šlawchi wot 50 pj.

J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4 Wobkedźbujće moje wustajeńske wokna **na Hornčeŕskej hasy 18**

Přiloha k čisłu 254

SERBSKE NOWINY

Pjatk 28. oktobra 1932

Wokrjesny sejm Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa

Pjichi polnje wobhadźenym pobjedźenju wokrjesneho hejtmanstwa Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa pondźelu 24. oktobra běšche k. wokrjesny hejtman Buck z Drježdźan prěni kročl pschitommy. Knjes hamtski hejtman z Burgsdorff rosprawjeschе wo finanzowym połoženju we wokrjesu. Won wujsběhny, jo finanzna nuza wokrjesa a gmejnow pobjebje z teho wukhadza, jo němski stat katastrofalnje mało dawkow pschepokazuje. Loni je jo wokrjesej hischcze 117 000 hriwnow pschepokasało, lětsa wocakuje pak jo jenoz 280 000 hriwnow. Pschi tym pak je liczba spomozeschich nesakstužerjow wot 2391 tonz septembra 1931 na 4886 tonz septembra 1932 frostka. Hacz sawjertnjenje hospodarstwa němskeho knjezerstwa jo tu k lepschemu wustupowanju, ma jo hischcze wocakacz.

Knjes hamtski hejtman rosprawjeschе dale wo zakonatwarjenju w krajinje, kiz je jo w lecu z cekim slowkom potrjechila. Potom rěcze jeschе jo wo twarjenju wschelakich dróhow we wokrjesu. Pschecziwo 11 bloßam jo wokjamknuty, jo jo městny statut wo sawjerschenju domjazych pschemysłnikow schwalił.

Cyrkwinske powěsće

23. njedźela po swj. Trojicy, 30. winowca 1932.

Reformaciski swjedźeń, 31. winowca 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi njedźelu rano ½8 hodź. Boże wotkazanje (serbske), farar Tišer, dop. ½9 hodź. serbska a ¾10 hodź. němska Boża słužba (farar Kapler). — Pop. ½3 hodź. Boża słužba za młodźinu a zwjazk młodych holcow.

Reformaciski swjedźeń rano ½8 hodź. Boże wotkazanje (němske), farar Kapler, dop. ½9 hodź. němska a ¾10 hodź. serbska Boża słužba (farar Tišer). — Wutoru žonjace towarstwo na dwórnišću.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor ½8 hodź. světłowobrazy (Salzburgskich wojowanje wo wěru).

Póndźelu — reformaciski swjedźeń — dop. ½10 hodź. zeńdźetej so zjednoćenstwo a zwjazk młodźiny k zhromadnemu kemšišću při Žitnych wikach rózk Kěžorskeje dróhi.

Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina za žony (sotra Emma); wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. křesć. za nałodźencow a srjedu wječor we 8 hodź. tehorunja za młode holcy. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Wozjewjenjo doprědka: Njedźelu 6. novembra wječor ½8 hodź. hudźbna wječorna swjatočnosć ze trjelosowanjom.

Bibliske hodźiny zwonka Budyšina: Njedźelu 30. oktobra pop. w 3 hodź. w Kumwałdze za žony (sotra Emma), wječor we 8 hodź. w Rozwodecach, póndźelu wječor we 8 hodź. w Kumwałdze, pjatk wječor we 8 hodź. w Hornjej Hórcy za žony (sotra Emma), pjatk wječor we 8 hodź. we Wbohowje pola Budoscec. — Póndźelu — reformaciski swjedźeń — wječor ½8 hodź. na Židowje.

Z Barta.

Njedźelu rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża słužba, w 11 hodź. dźěćikemšenje. — Zběrka.

Reformaciski swjedźeń dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Wopor za Gustav-Adolfske towarstwo. Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towarstwo.

Z Budestec.

Njedźelu rano změje duchowny Böttger ½8 hodź. němsku spowědź, farar Bóje dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Pop. ¼4 hodź. je popołdnjo ludowych spěwow ze sobuskutkowanjom cyrkwinskeho khora z přileznosću 10lětneho załoženskeho swjedźenja pozawnoweho khora w młodźinowni. Kóždy je k temu wutrobnje přeprošeny.

Reformaciski swjedźeń změje duchowny Böttger rano ½8 hodź. serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. *němske kemšenje*. Njedźelu a póndźelu zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo. Pop. w 2 hodź. změje duchowny Böttger kemšenje za dźěći prěnich štyrjoch šulskich lět.

Wutoru wječor ½8 hodź. ma farar Bóje biblisku nutrnosć w młodźinowni. Srjedu wječor ½7 hodź. je posedźenje cyrkwineho předstejerstwa w młodźinowni. Wječor we 8 hodź. bibliske rozrěčowanje evang. towarstwa młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć pola Dučkec w Kózlach.

Z Budyšinka.

Njedźelu dop. ½10 hodź. dźěćikemšenje za małe dźěći w cyrkwi, ½11 hodź. serbske kemšenje (farar Handrik-Poršiski). Zběrka.

Reformaciski swjedźeń je rano w 7 hodź. němska spowědź, wo 8 hodź. němske kemšenje (farar Handrik-Poršiski). Zběrka.

Z Hodźija.

Njedźelu změje farar Wjezar rano ½8 hodź. serbsku spowědź, farar Voigt dop. ½9 hodź. serbske a we 10 hodź. němske kemšenje. ¼12 hodź. je Boża słužba za dźěći.

Reformaciski swjedźeń změje farar Voigt rano ½8 hodź. němsku spowědź, farar Wjezar dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Sobuskutkowanje pozawnistow. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo. Wječor w 7 hodź. je w Eignerjec hosćencu křesćijanski swójbny wječor, na kotrymž so 100lětny jubilej Gustav-Adolfskeho towarstwa z pomocu cyrkwineho khora a pozawnistow swjeći.

Farar Wjezar změje přednošk: Gustav Adolf wumóžeŕ protestantisma“ a farar Voigt: „Sto lět Gustav Adolfske towarstwo.“ — Srjedu popołdnju w 3 hodź je zhromadźizna žónskeho towarstwa.

Z Hućiny.

Njedźelu dop. w 9 hodź. němska Boża słužba (cand. theol. Gruber z Budyšina), ½11 hodź. kemšenje za dźěći.

Reformaciski swjedźeń dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba. Kolekta za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Hrodźišća.

Njedźelu dop. ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za cyrkwinske tepjenje.

Reformaciski swjedźeń rano ½8 hodź. serbski hamt, ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża słužba. Krajnocyrkwinska zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo. Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. W 3 hodź. biblioska hodźina w Droždźiju (zjednoćenstwowy wothladar Křižan).

Pokhowani: Handrij Junker, kěžewobsedźer we Hrodźišću-Nowym Haće, 70 l., 2 m. a 25 dnjow stary. — Liddya Karolina Zšukowa, zawostajena wudowa ökonomiskeho rady Luija Alfreda Zšuki w Hbjelsku, 76 l., 3 m. a 26 dnjow stara. — Hana Marja Händlerjowa, mandźelska dźěłaćerja Gusty Händlerja we Droždźiju, 32 l., 10 m. a 7 dnjow stara.

Z Khwaćic.

Njedźelu dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Reformaciski swjedźeń dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, ¼12 hodź. dźěćikemšenje. Kolekta za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Klukša.

Njedźelu rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske, („Zerničка“ budźe Zejlerjowy spěw: „Ha widźu-li ptačata čalnyć“ spěwać), ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. ¾4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu w Nowšanskej šuli.

Reformaciski swjedźeń dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Na wobmaj dnjomaj zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Swědk hrózbneje mocy zemjerjenja na Nowoseelandskej.

Rozpadanki mosta pola Wairoa. Móst hišće njeběše dotwarjeny, jako jón zemjerjenje zaso zniči. Wón dyrbješe narunać móst, kiž běše so zasypnył při hrózbnym zemjerjenju, kiž Nowoseelandsku we februara 1931 potrjechi. Nětko je nowa katastrofa wulki dźěł natwarjeńskeho dźěła zniczła. Zadwělowane steji wobydlerstwo naprećiwo mocam přirody, kiž tutón paradiz kupow přeco zaso a zaso do kraja nuzy a zapuščenja přewobroći.

Stawiznički

Herta Wićazej je prěnja serbska pěsnjerka. Wona dyrbješe so cząs žiwjenja z tragiku tudobyczą bědźicź. Jeje tražne bažnje, byrnjeź je jich jara mało, zwučeza wo jeje duchu, zeniwym hacź do mystizizma, kaž też wo eje luboścź k pschirodze. Na wichitkich jeje pěsnjach ći cźeći schiewjeć, kotrymž jacźemnuja wjesołe barby rasoješe.

Jako w jeje wutrobje luboscź seithadza, dha so jeje crt z pěsnjenju wotewri. Ale njewotmołwjena luboscź zawrě jeje ćerikU, cźuczinu wutrobu. Tohodla pytasche wo po zapitej luboscźi w metaphysiskich bytosćach lubosćź a dopjelnjenje wscheho žiwjenja. „Nichtó njemóże tu luboscź wuhnacź, kotruž ja we wutrobje haju. Wona mi najrjeńsche kwěti plodźi a podawa. Nichtó njedamóże mi ju rubicź a wona budźe we mni knježicź a mje pschewodźecź hacź do wěcznosće. Ja wěm, jo je tuta luboscź podarmo a tola njemožu jo jeje wobrocź, byli mje też do njeboža wjedła,“ tak wona prajesche jako žiwoju pozdźenju nadźiju njedopjelnjenu widźeschе a njespokojne sćerpliwje žiwoje horjo. Idealnosć, cźiste dopjelnjenje a wutrobne porozumjenjenje pschewodźesche ju pjsches zyle žiwjenje.

Němski bažnik Hettel cźerpjesche cząs žiwjenja pod „bažnikim bánitom.“ Jeho poslednje lěta běchu cźežke wojowanje pschećiwo šnutskownym cźerpjenjam. Hłód a nuza tej jeho cźelo wopłakabiej. Won běšche na šmjerć thory, jako powěsć dosta, jo je jo jeho drama „Nibelungen“ wulku mytowała.

„Haj“, prajesche won stykniuc žmežo žiwojim pschećeljam, „to je cźłowjesći dóst — — pak nimamy wina, pak pobrachuje nam schtkeńza!“

*

Jako Mozart, žwćtaßlawny komponista, žiwoje dokhody — 800 schćěhnatow jako komorny kompositeur J. Majestosće — na finanzn. hamcze dla dothobneho dawka wojjewi, pschipiša won pod rubriku „wožebite pschispomnjenja: „Pschewjele ja to, schtoż ja cźinju, pschemało ja to, schtoż ja mózu.“ — Jónu storjesche jemu hólcźej: „Ach, ja bych też tak rady komponowak. Kak dha mam to cźinicź?“ „K tomu jo hischcze pschemlodźy“, wotmołwi Mozart. „Ale wy seše tola też hižo tak młody komponowak!“ Dha jo Mozart pošměwnje: „Haj, ja — to je tola nješchto zyle druhe. Ja njejšym jo praschak, kak mam to cźinicź!“

A hdyž běšche won blisko šmjercźi a hdyž jeho cźelne mozy hižo wopuschcźowachu a won pschezo hischcze je saharitosću na „Requiem“ dźěłasche, dha jeho žona mjenjesche: „Ty jo pschejara napinasch.“ Mozart tichasčeše i hłowu: „Hdyž tola tuto dźěło mi žanemu płaći!“ wotmołwjesche won cźicho. -ink.

*

Pětrje, ja njejšym studował!

Wěsche jónu muž, kotremuž nješchto pobrachowasche. Jana ruka, jana noha, też niz wutroba abo mosny — jemu pobrachowasche abitur! Won njeběšche studował a pruhowanja wotpokožił. A sta jo, jo dyrbjeschе tutón muž šaßtužbu pytacź, kaž jo to djensa dźen mnohim dje. Won pytasche dźěło w kenzliji. Jeho jo pra'chachu: „Macze wy abitur?“ „Bohužel niz“, běsche wotmołwa. „Haj, potom my waß trjebacź njemóżemy.“ Papjera je pschе nadobna, jo by jo wot jeneho popiłała, kotruž nje- je studował. A hdy bych był póstowa šmamka, bych wotpokasał, jo wot jeneho bjes abitura na list lěwicź dacź. — A tutón muž chodźeschе tam a žem, ale won nihdże žaneho dźěła njedosta, dokelž njemóżeschе abitur. Jónu setka won wowcźerja, kotryž mérnje žiwoje wowzy paßesche. Prosćo won wowcźerjej prajesche: „Daj mi twoje wowzy paścź. Jako mjdu chzu jenoż jěsć mćź.“ Dha wobhlada žebi wowcźer jeho i wótrym wócźkom wot hłowy hacź k nohам a prajesche: „Maśch ty abitur?“ Wotmołwa klinczesche: „Bohužel niz.“ „Potom njemóżeschі też jane wowzy paśći!“ — Tola tutón muž pucźowaschе dale a njespušćeji nadźiju, so dźěło dostanje. A nowa nadźija w nim seithadźa, jako jedyn korcźmaŕ w durjach jtejo jemu prajesche: „Trjebam nješchto, kotryż mi kchele staja. Chzesch ty tuto dźěło cźinicź? Ale skoro sabych: Maśch też abitur?“ Praschany šrudnje i hłowu tschaßesche. A šmježo jemu nahladny korcźmaŕ wotmołwi: „Haj, potom njemóżeschі też jane kchele staјecź.“ Schto dyrbjeschе wbohi muž nješt cźinicź? Polny šrudoby a se šadwělowanskimi myślemi lehny jo won spody schtoma a wumrě. Nješt jemu niczo wjazy njepobrachowasche. Jeho duscha lecźeschе k njebju a pschińdże k wulkim njebjeskim wrotam. Tam stejeschе Pětr, to wulki muž, a kiwasche duschu luboznje k žebi. Ale tuta duscha běsche jo na semi tak wobojasniła, so wona zyle rosnjemdrjena Pětra i cźłowjeskej měru mérjeschе a jemu pschiwołа: „Ale luby Pětrje, ja tebi hižo dopředka praju, jo nimam abitur.“ A i hnujazym pošměwtnjenjom prajeschе Pětr: „Trošchtuj jo le mnu; też ja nimam abitur!“ A wobaj dźeschtaj hromadźe do krażnych njebjes nuts. — Tak mamy my šnajmjenjscha hischcze jene městno, hdźež njetrjebamy abitur a tola nješchto bycź mózemy. A njemóżliscź też ty, luby cźitarjo, jo by derje było, hdy by jo tuto na semi hóle wotoko powědało? -ink.

Z Łupoje.

Njedźelu zmjeje farar Rösleŕ-Minakalski dop. ½11 hodź. němsku Boža słužba.

Reformaciski swjedźeń pop. w 2 hodź. serbsku, ½4 hodź. němska Boža słužba (k. farar Kapler z města). — Kolekta za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Malešec.

Njedźelu dop. ½9 hodź. serbske, a w 10 hodź. němske kemšenje.

Reformaciski swjedźeń dop. ½9 hodź. serbske, we 10 hodź. němske kemšenje. Kolekta za evangelskich wěrybratrow w rozprošenju. W 11 hodź. dźěćikemšenje z Gustav Adolfskim dźěćacym darom.

Zemrěł: Hansjyrgen Śyrcee mandź. syn fabrikskeho dźěłaćerja Jana Ernsty Śěrca w Delnjej Hórcy, 5 m. a 7 dnjow stary.

Z Minakala.

Njedźelu rano ½8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. ½9 hodź. serbska Boža słužba.

Reformaciski swjedźeń rano ½8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža słužba. Na woběmaj Božimaj słužbomaj budźe kapała Khróšćanskeje wohnjoweje wobory cyrkwinsku hudźbu poskićić. — Kolekta za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Njeswačidła.

Njedźelu dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Předowanje so čita.

Reformaciski swjedźeń rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje (k. farař Boje z Budestec). Dźěći spěwaja khór: „Knjeza khwal duša“. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. —

Zemrěła: Marja Marta Wawrikec ze Šešowa, 23 oktobra 1932.

Z Nosaćic.

Njedźelu dop. w 9 hodź. němska Boža słužba (far. Kanig). Kolekta za Gustav-Adolfowe towarstwo.

Reformaciski swjedźeń dop. ½9 hodź. serbska Boža słužba, w 10 hodź. němska Boža słužba. Kermušna kolekta za naš Boži dom.

Z Poršic.

Njedźelu rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ¼10 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. dźěćikemšenje za mjeńše dźěći w Poršicach. Pop. w 2 hodź. towarstwo młodych holcow na farje.

Reformaciski swjedźeń je dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pozawnowy khór přednjese „Jed'n twjerdy hród“, sadźba wot Zahna. — Wječor we 8 hodź. na zjednoćenstwowy wothladar Křižan biblisku nutrnosć w Nowych Poršicach.

Z Rakec.

Njedźelu dop. w 9 hodź. serbske čitanje.

Reformaciski swjedźeń dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boža słužba (farař Malink-Łazowski). — Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Wóslinka.

Njedźelu rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Kolekta.

Reformaciski swjedźeń rano we 8 hodź. serbske. dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Kolekta.

Přilopk

*** Staruška so spalita.** Wutoru rano pjchi wohnju w bydlenju w Barlinje-Wilmersdorfje 74lětna mějićelka bydlenja wo žiwjenje pjchidźe. Pjchi haichenju so haicheŕ cjeżko jrani. Stara knjeni, kotraž jama bydlcjche, běješe hižo dlejschi cjaż khora we ložu leżała a wuteru dyrbjejche so do thorownje dowjeść.

*** 5000 cłowjekow z multim wohnjom wo bydlenje pjchjschko.** W japanskej wěs Komatsu so z multim wohnjom 1200 twarjenjow iniči. 5000 cłowjekow je bydlenje ihubiło.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Po § 30 wukaza wo wobthadźe se hamothodami z 10. meje 1932 so jcšchowej puczej za wobthad je hamothodami wjeheje druhjny jawrjetej:

1.) z Wujeźa pola Pomorz te thrótkemu rauju na thče je w kerkach do Tajinka wjedźazy puć,

2.) z Wujeźa pola Pomorz k polduju wjedźazy puć, kiž wješ Jitowom a Hornim Kunwałdom do Lubijšteo-Kunwałdšeje wokrjeżnej drohi wuběžnje.

W Budyschinje a Lubiju, 15. oktobra 1932.

Hamtskej hejtmanjstwje.

Towarstwowski powěstnik.

Radwoŕ. Jednota Sokoł woswjeći njedźelu 30. winowca wječor ½8 hodź. pola Šubertec swoje 10lětne wobstaće. Porjad: 1. Swjedźeńska zhromadźizna. 2. Zwučowanska akademija. 3. Sokolska scena. Wutrobnje přeprošuju so wšě sokolske jednoty kaž też wšitcy Serbja. **Předsydstwo.**

Khwaćanske serb. tow. ma swoju zhromadźiznu njedźelu 30. t. m. pop. w 4 hodź. pola sobustawa Kästnera. Nuzne je, zo je cyle sobustawstwo přitomne. 40lětne wobstaće so bliži, a dźěła temu dyrbja so započeć. Jónkróćne prošenje dyrbi dosahnyć k narodnemu skutkej. Jedyn njech to druhemu praji a přińdźe z dypkom. Też hosćo su ljubje witani. Wšěch wočakujemy z wěstoscu. Předsydstwo.

Ułowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dyčman w Budyšinje. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 28. winowca 1932.

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,476
1 jendźelski punt	13,88	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,26	100 franc. frankow	16,515

Burzy běchu wječera jasno dowěrliwiscjeho měnjenja. Tuž so kursy akzijow haja skrućowachu, wiki z dołhimi a rentowymi tiježinami mějachu wischekate, kotrejschi skrućene kursy. Burzy měnja, jo pruske tujeźerstwo a tuchańina statna wyschnosć so borćežitej.

Porajo Lonschimaj měsazomaj augusta a septembra je so japitkach thorownych potkadnjow licjba tyrj, kotrejž su bjes dźěła, wo 80 000 pschiběrała. Loni bě w samym cjasu wo 250 000 spadła.

Na produktowych wikach traje spadowanje płaćišnow dale. Pschenica popuschći wječera tamo wo 20 pj. po zentnarju, rožka a jećmjeń pschihadźischtej 5 pj. a wowš 10 pj. Statna žiwnja jaiskakowaschće, so by hischcje hyšnischemu spadowanju płaćišnow jadźiwała. Jej dźe po trochu poradźi, ale zyle njesamóh spadowanje seboržerjeć.

Wječera płaćeschce zentnar w Barlinje:

Pschenicy 9,40—9,50 (9,80—9,90) hr., rožki 7,55—7,65 (7,70—7,80) hr., jećmjenja, nałetnjeho 8,50—9 (8,75 hač 9,25) hr., nasymkeho 8,10—8,45 (8,35—8,70) hr., wowsa 6,45—6,70 (6,70—6,90) hr,

w termińowym witowanju

pschenicy:

za oktober: 10,05 (10,42½) hr.,
za dezember: 9,90—9,97½ (10,41¼—10,30) hr.,
za měrc: 9,92½—10,02¼ (10,32½—10,40) hr.,

rožki:

za oktober: (8,10 hr.),
za dezember: 7,80—7,85 (8,10—8,06¼) hr.,
za měrc: 7,92½—7,91¼ (8,26¼—8,20) hr.,

wowsa:

za oktober: 6,85 (7,12½) hr.,
za dezember: 6,67½—6,66¼ (6,95—6,90) hr,
za měrc: 6,77½ (7,12½—7,10) hr.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenskich witow. Hódźej pak žane najwonjunjene njejšu, so njepschemeničhu.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenica 9,30 (9,50—9,60) hr., rožka 7,50 (7,50 hač 7,60) hr., jećmjeń, nałetni 8,50—9 hr., nasymki 7,50 hač 8,25 hr., wowš 6,50 hr., muka, pschenična 20 hr., rěana (60%) 12,50 hr., (70%) 11,75 (12) hr., wotruby, pschenične 5—5,40 hr., rěane 5,40—5,80 hr., symo 2 hač 2,25 hr., słoma, stołna 1,30—1,50 hr., k sabłanju 1—1,20 hr., we wokliepjach 1,80 hr., bérny 2,30—2,50 hr., punt 3—4 pj., butra 1,20—1,30 hr., jeja 11 pj., prošata 8—14 hr., bóhaći 20—25 hr., sarłane hušy 75—80 (80—85) pj., tołi, běły 6 pj., cjećanjeny 6—8 (8 hač 10) pj., syrowicy 20—50 (15—40) pj., jódna koboda 15 pj., jetene bany 25 pj., zyble 10 pj., khěrěi 60—70 pj., tomaty 20—25 (15) pj., kołtojej, kećzk 6—8 (4—8) pj., kotrabi 6—10 pj., morchej 8 pj., radišći, walcźk 7 pj., rjetkej, walcźk 8 pj., bećschći 50 (40—50) pj., jabłuka 5—20 pj., truschcjeu 10—20 (5—20) pj., wino w fitkach 30—40 pj., brunjaizy 40 pj., prawaki 50 pj., łofaki 30 (40) pj.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenskich witow. Hódźej pak žane najwonjunjene njejšu, so njepschemeničhu.

Wiki w Ljubiju.

Pschenica 9,20—9,50 (9,30—9,60) hr., rožka 7,30 hač 7,50 (7,40—7,60) hr., jećmjeń, nałetni 8—9 hr., nasymki —, wowš 6,30—6,60 hr., bérny 2—2,50 hr., symo 2—2,50 hr., słoma, stołna 1—1,25 hr., muka, pschenična (60%) 16,50 (16,75) hr., rěana (70%) 13 hr., wotruby, pschenične 5,40 (5,50) hr., rěane 5,40 (5,50) hr., butra (pof punta) 65—70 pj., jeja 10—11 (10) pj., tworoh 25 (20—25) pj., bérny 3 pj., tołi, běły 5—6 (4—6) pj., cjećanjeny 8 (6—8) pj., tarotty 8—10 (15) pj., jódna koboda 10 (10—15) pj., syrowicy tołi 10 hač 40 (10—15) pj., kotrabi 5—10 (8—10) pj., porej 10 (20) pj., tulerěpa 10 pj., tyčaty tołi 7—8 (6—10) pj., zyblá 10 (9—10) pj., banje 5 pj., tomaty 20 (15—20) pj., kołotej, kećzk 4—8 pj., radišći, walcźk 5 (8) pj., rjetkej 5—10 pj., jabłuka 4—20 (5—15) pj., mérnik 10 hač 15 (10—20) pj., cjećanjena rěpa 10 (5—10) pj., khěrěi 50 (80) pj., truschcjeu 6—20 (10—15) pj., bojanki 15 (10) pj., wino w fitkach 20—40 (25—40) pj., brunjaizy 35—40 pj., hušy 80 (75—85) pj.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenskich witow. Hódźej pak žane najwonjunjene njejšu, so njepschemeničhu.

Wiki w Khorzełuju.

Tu płaćeschce mjasow, howjaze 70—90 pj., cjelaze 70 hač 110 pj., skopjaze 90—110 pj., swinjaze 70—100 pj., sajazy 2—2,50 (2,50—4) hr., dźiwje karnike 90—150 pj., bornik 40—120 pj., turnowcy 60—110 pj., hołcy 1,50—2,25 hr., jeja 12 (11—12) pj., butra 1,15—1,20 (1,15—1,25) hr., tworoh 25 pj., lany wolij 80 pj., linu 70—90 (80) pj., schejuki 75 (90) pj., karpy 65 pj., hołcje, młode 50—90 pj., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., khowna, žiwe, 2—3,50 hr., hušy, sarłane 80—110 pj., kaćki 90—120 pj., kotrabi 5 pj., morchej 5 pj., bréschki 25 hač 35 (25—40) pj., brunjaizy 30—40 (30—35) pj., jódna koboda 10—15 pj., wino w fitkach 30—45 pj., kał, hydrolty 30—40 pj., cźerwjenu 10 pj., běły 7½ pj., wirsingowy 15 pj., płonki 15—20 pj., kołotej, kećzk 5—10 pj., měrnik 15 pj., khěrěi 30—35 pj., radišći, walcźk 5—8 pj., zyblá 10 (7½—10) pj., tulerěpa 5 pj., běrnu, zentnar 2,25—2,75 (2,50) hr., punt 3 pj., bojanki 10 hač 15 pj., jabłuka 10—30 pj., worjechi 50—55 (50 hač 60) pj., jódne morjechi 45—50 (40—55) pj., nasymne zimorje 20—25 (30) pj., prawaki 50 pj., truschcjeu 35—40 (25—30) pj., cźerwjene kojaki 20 pj., bijne šwinje 90—100 (50—100) pj., dźiwje kaćki 1,50 hač 2,20 hr.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenskich witow. Hódźej pak žane najwonjunjene njejšu, so njepschemeničhu.

Swinjoje wiki w Khociebuju.

Tu płaćachu prožata, małe 5—7 hr., brěnje 7—9 hr., wulke 9—11 hr., bóhaći, małe 11—28 hr., brěnje 28—45 hr., wulke 45—65 hr.

Wiki rěrowe tutu wječera w Drježdźanach.

Swinje mějachu měrne wiki, rěniży mało kupowachu, tuž běchu płaćišnu zdoła a hoyš słóčene. W cjelach běchu wiki wjasnuche.

Zsudnišny na płaćepadowanje.

Sobotu 29. winowca 1932

w **Kettigach** w hoscenzu „K laffenu dworej“, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble;

w **Dušinje** w Kalichej hoscenzu, dop. w 10 hodź.: Wjelicha jałowza.

Hamtske powěsće.

Konkursowe powěsće.

Sud w Lubiju je konkurs wotewrił nad jawoštatelowym mulkeho jahrodnika a nóhoudchego měšćanskeho Jana Jurja Zwahra w Bukezach, ju jarfadnika měšćanskeho kubrika Rudolfa Andrlaja w Lubiju pomjenowanych. 1. termija budźe pónđźelu 21. 11. 32, dop. w 9 hodź. 2. termija budźe pjatk 9. 12. 32, dop. w 10 hodź. Wobě w Lubiju na hudnistwje.

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

22. oktobra

22 wol., 8 byk., 16 kruw., — jałowic, 115 ćelat., 262 wowc., 445 swini.

Płaćizny za

ćelata: 2. 48—53, 3. 42—47, 4. 38—40, 5. —;
swinje: 1. 47, 2. 45—46, 3. 43—44, 4. 40—42.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo we tunach abo 1000 kg nowak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	27. 10.	26. 10.		27. 10.	26. 10.
Pšenica	184-190	192 194	symo	—	—
rožka	151-153	152-154	woka	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	wokowe symjo	—	—
jećmjeń	17 -180	171-181	bolte lupiny	—	—
wows	129-134	131-135	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuśk	—	—
pšeńć. muka	23,5-27,5	23,7-27,5	lany wosuśk	10,20	10,30
rěana muka	19,2-21,7	19 3-21,5	such. truhanč	9,20 9,50	9 20-9,50
ps. wotruby	9,70 9,4	9,00- 40	br.rnj. kruški	—	—
rěane „	8,25-8 6	8,25-8 60	symo, 50 kg	1,80-2,10	1,90-2,20
raps	—	—	rěana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	22,0-26 0	22,0-26,0	pšeńć. „	0,45-0,60	0,45-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,45-0,6	0,45-0,60

Sensacionalne wunamakanje na predeštniku.

Tutón predeštnik, pola kotrehož přimadło njeje srjedźa, ale bóle na boku připrawjene, pokazuje so nětkle na Londonskej wustajeńcy wunamakarjow. Z tutym připrawjenjom je skónčnje możno, zo może so človjek po zmysle prawje před dešćom škitać. Dźensniše predeštniki dźeržimy wězo po jenym boku. Z teho wukhadźa, zo smy na jenym boku bóle před dešćom škitani hač na druhim. Z nowym wunamakanjom budźe możno, so cyle jenak škitać.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wład. a čišći Smolerjec knihiščišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa z winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 255 — Budyšin — Sobotu, 29. oktobra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Reformaciskeho swjedźenja dla wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" wutoru připołdnju

Naše namołwjenje

Stejimy dźensa w jednej tych najzasaklišich hospodarskich krizow, kotrež nowiši swět pomni. Eksistency wrjeskaja do hromady, wšudźom sypa so a drjebi. Najhórje potrjecheny z krizu drje je dźěłaćerski staw. Wón zadwělujey do přichoda hlada a trada doma hižo to najnuznišeho k žeživjenju. Hórje hóty pak je hišće srjedźni staw a wobkhodnistwo. Tajke wukorjenjene, wšeho wobsedźenstwa wusłěkane eksistency přewinu swoju běду a njezbožo wjele žežo hač dźěłaćerstwo, dokelž dyrbja so z jich spadom zwjetša wšě formy swójbneho a zjawneho žiwjenja přestworić a dokelž wone nimaja sćerpnosć dźěłaćerja a so na nuzu tradanja tak lohko zwučić njemóža. Spad bura, rjemjeslnika abo wobkhodnika je w najwjacy padach tež jeho kónc. So zaso wudrapać, je skoro njemóžne. Hdyž hišće móznota je, tam pobrachuje často kuraža. A tak dźe jězba pomalku z hory dele přeco hłubje a kónca tu hišće dowidźeć njeje.

Naše knježerstwo dawa drje sebi wulku prócu, po nocy je dele šuskacy wóz we jeho zahubnym běhu zadźerżeć. Kóždy rozumny člowjek přeje sebi, zo by so to jemu prawje bórzy poradźiło, přetož wjele stoji dźensa na hračkach. Počas a wonkownopolitiske pónuty bjeru pak nam dobru nadźiju, zo so z njedosahawymi knježerstwowymi srědkami hižo w dowidnym času někajke dokładne přeměnjenje k lěpšemu přewjesć hodźi. Je wšak to jenož pospyt. Tón móže so poradźić abo tež nic. A što potom?

Haj, tak dyrbimy so dźensa před wólbami do němskeho sejma wšitcy prašeć. A prašeć mamy so, hač chcemy dowolić, zo so z nami dale pospyty činja, kotrež nas přeco bliže k zahubje wjedu. Dale, što ma so wostajić a što ma so činić, zo naše hospodarske wustrowjenje do skutka stupi. Kotra strona, kotra móc w němskim staće budże dawać nam najlěpše rukowanje a wuhladу, zo wona hubjeństwo zmištruje a tež nam Serbam při tom naše nar. žiwjenje zmóžni. My chcemy rad na wustrowjenju němskeho ludа sobu pomhać, ale my njebudźemy tež zastać, sebi naše narodne žiwjenske prawo žadać.

To my w našim kraju hišće dospołnje w dobrje experimentow, pospytow stejimy, to wuwidźimy z dźensa nam předležaceho zapiska wólbnych lisćinow za 6. novembra. Zaso so nam tu 21 wšelakich stronow poskićuje. Kóžda mysli sebi, zo ma prawy recept za našu khorosć. Kóžda chce po swojim ważnju pospytać, lud wumóžić. My pak wěmy, zo móže jenož jedyn recept, jedyn puć tón prawy być. Puć evolucije a nic revolucije. Daloko na prawicy a na lěwicy stejace strony cheedźa nam zbóžnosć ze swojim radikalismom, wšitko wot spody horje přewobroćeje, přinjesć. Jeni ze swojej přepjatej narodnosću, zo jim kóždy druhi lud a narod smjerdźi, druzy ze swojim wurunanjom wšeho wobstejaceho na jedyn skhodźenk a zničenjom ethiskich a kulturnych kubłow, swójby a nabožiny. Tule revoluciju my Serbja sobu činić njemóžemy.

Wulka škoda za němski lud je, zo wón nima žanu mónu, wahu dźeržacu stronu srjedźizny, kotraž by puć evolucije kročała, tu spuščadła wotčinjejo, tam nasypy twarjo. Mamy drje tajku stronu w centrumje, ale wona so z wjetšeho dźěła jenož na katolsku třećinu wupřesćera. Katolscy Serbja su so hižo za centrum rozsudźili a tale wólba njeje jim žane hłowubolenje činiła. Tale strona ma też mjez evangelskimi Serbami dosć přećelow a nichtó njebudże sebi w swojim swědomju porokow činić trjebać, kotryž je za nju swój hłós wotedał. Wšak je wón w dobrym towarstwje z našimi katolskimi Serbami, kotříž zawěsćo njejsu ći najhubjeńši mjez našim ludom. Na centrumje so nam jenož njelubi, zo wón tam, hdyž wo jeho samsnu kožu dźe, druhe narodnosće wótrje a njeluboznje přima kaž na přikład w Hornjej Slezyskej. Centrum dyrbjał dawno hižo tak wotwarjeny a wustudnjeny być, zo mohł so wón tam z Polakami znjesć a jim jich wokrjes přewostajić. Wón by na druhim městnje zawěsćo wužitk z tobo měł.

Wšě druhe strony srjedźizny nimaja žancho wuznama a njezměja tež w přichodźe žaneho wliwa na wjednistwo kraja. Stóž pak so za nje rozsudźi, změje znajmjeńša te spokojenja, zo njeje zwrěsćenje našeho kraja sobu zawinował.

Pod čisłom 19 su tež narodnostne mjeńšiny Němskeje swoju lisćinu za předstejace wólby zapodałe. To je so zawěsće po khutnym rozłožowanju wšěch možnosćow stało. Za narodnostne mjeńšiny njewěje tón čas žadyn dobry powětr w němskim kraju. Přećelow nihdźe a jich ludy spročeni wutupjaceho narodneho bdźenja, zawěsće, strowe čuwy a woporniwa luboso wjednikow zamóža jenož tute bjezwuhladne a hobrske dźěło přewjesć. My jich wobdźiwamy a wopi smědźa sebi naše je přikhilnosće a lubosće wěsći być. W tych wólbnych wokrjesach, hdźež budź jich lisćina wupołožena, jim Serbja, kotříž wot hospodarskeje nuzy hišće zmotani njejsu, swój hłós dadźa. To sebi wot nas zasłuža!

My Serbja njejsmy drje žana narodnostna mjeńšina, ale my smy jedyn cyły lud a hdyž so my pominjemy, potom je kónc z cyłym Serbstwom, kónc jeneho, cyłeho ludа. Zwjazk narodnostnych mjeńšinow Němskeje je so přeco za to staral, zo by naše narodne hubjeństwo cyły swět spóznał a nam při wukhowanju našeje kultury pomhał.

Rybakam je so raz poradźiło, mórske kruwy wutupić. Njedyrbjało so našemu rozswětlenemu dwacetemu lětstotkej poradźić, serbski narod pazoram wěčneje zahuby wukhować?

Při nětčišich wólbach budźemy my wo naš wšědny khlěb, wo naše hospodarske wobstaće wojować. Móžno, zo při přichodnych wólbach hižo póndźe wo naše wobstaće jako ludnosć a narod.

Naša młodźina změje potom važne słowo sobu prajić.

Za.

Plany němskeho knježerstwa

W Barlinskej zoologiskej jahrodze je so pjatk zwjedźeń **towarstwa Barlinskich nowinarjow wotmě**ł, na kotryž pěchu němšći kanzler a druhe hobustawy němskeho knježerstwa, zastupnizy statnych a druhich wyschnosćow a zjawneho žiwjenja pschischli. Pschedbyda towarstwa Barlinskich nowinarjow, hłowny redaktor dr. F. Klein swoju powitanu rěć je zacżischcej cżinjazym poczescżowanjom němskeho presidenta f Hindenburga jako hłowny Němkeje słonca.

Potom je němšći smužkowny **minister zwobodny knjes f Gayl** hłowa wo reformje Němskeje a němskeje wustawy zimaschе.

Minister w zawodze praji, zo je němske knježerstwo wo tym dobrych pschicżinow dla mjelczało. Praschenja zhromadneje reformy su tak wobsudne a wobcżežne, zo dyrbja je we wschech nadrobnoscżach dokladnje do wschech jenotliwoscżow pschemyslicż. Wone je wažnje pomerkowu mjes němskim statom a krajemi we wjele stronach zjawneho žiwjenja dótkaju, so dyrbja je tu němski stat a kraje sahe a starobliwje sesnacż.

Statna forma je njepschemėni.

Sćuwy je rozsudźili, so zane f pschehladżazych rozsikanjow hotowe f kaschcża njewospjetnej, haczrunje zebi pschedbežne dźěła jara važimy. Wažiło je druhe namjety, kotrež je nam pschisprawne być sdadźa, chzemy je zwoljm žanżnym puczu hicż. Zyle wopaczne by było, wukrajne pschikłady na němske pomery pschenjesecż.

Wědomnje je teho wsdawamy, je někchto zyle nowcho na město nětczischich pschichpawjenjow stajimy a je rosumnje na to samjesujemy, so njedospolne pschiprawjenja f lěpschinami narunamy, lajkej naschonjenja posledních 13 lět zadaju. Po tajkim niz nowotwar, ale wutwar stata se samerom, jemu smožnicz, so by nusu cżasa lepje wobknjeził, hacż je jemu dotal możno było. Gdyż ideje je bliżazcho nowcho cżasa dokrawja, potom hakle cżaż nowotow pschijndże, kotrez chzemy do skutka stajicż.

S tehole spóstnacża a zebjewobnjesowanja sżeduje, so sakłady powrócżace nowoty wurwostanu, to mjes druhimi dypkami też za **statnu formu** płacżi. Dopominam na złowa němskeho kanzlera poslednju póndźelu a na naju žanżnu nastupnu rěć w němskostatnej radze, w kotrejž je so zażadnje jako pschimiwjowar monarchiskeje ideje wustnach, w kotrejž pak f khutnoscżu a dorasom pschipowědźich, je na **pschemėnjenje statneje formy** ani njepomyslił.

Ssamostatnosć krajow je sakhowa.

To też wo myšli jenotlneho stata płacżi. Schtóž je spytał, je khutnje je stawistanu naschcho luda saběrać, tón njedźiwnajż na wschech lěpschinow jenotlneho stata, njedźiwajż naschonjenjow nowcho cżasa tutu myšl wotpokasuje a je k swjasżkowemu statej wustnawa, kotryż dżensa a tak dołho wostanje, hacż pschemóżaza ludowa wola jeho kónz żada.

Tohodla je hižo dżensa wėšte, so je żanemu němskemu krajej pschecżiwo jeho woli jeho samostatnosć njerubi a so je wjetschemu stawej Němscże njepschidżeli. Dale je wėšte, so je Němska do nowych krajow abo němskich provinzow njedżeli.

Też wotstronjenje wjele enklawow na krajnej khaneje Němskeje njeje mała nałeżnosć. Schtóż tu trjebamy, je měrne rosrižanje tajkich njerunosćow se wjasomnym dojednanjom.

S naschonjenjom dołhich lět pak je je wež skrucżila, so **wuprawa pomėrow mjes němskim statom a Pruskej nuńje nowcho porjada potrjeba.** Nětczischne wobstejnosće jażnischo dyżli dołhe statoprawne swonkownopolitiske roskoženje praja, so dyrbi je Pruska f němskim statom organisży swjasacż. Dżiwajo na to, so ma Němska charakter swjasżkowych statow, njedyrbi je samostatnosć Pruskeje dale pschemėnicż, hacż sajim Němskeje żada, kotryż żebi njeschkropawe hromadżebżełanje żada.

Lipschanjti wużub.

W tutym swižu zmėm złowo wo nětczischim połoženju sapleseć. Němšći stat je, każ je statny żud runje je swojim wużudom f 25. oktobra pschipósnał, na bjeschawadnym prawym podłožku po swojej winowatosći pruske knjezerstwo nakhwilnje do ruki němskeho kommisara położił. S konstrukzije Weimarskeje wustawy je statny żud wotwodżił, so dyrbi dotalne pruske knjezerstwo po zjawnej woli w němskim hejmje a němskostatnej radże w Pruskej sastupowacż.

Schtóż spyta, wežy f praktiskeho stejischcża němskeho kommisara a dotalneho pruskeho knjezerstwa z druheje strony pschemyslicż, tón k nuczajemu spóstnacżu dóńdże, so je hodźi spytane rosrižanje jara cżežko pschewjesć a so ma we żebi zaporodk nowych njepschódnych wuprawowanjow. Wużud pak żam na to pokasuje, je móże němski president f wėšnymi wumėnjenjemi naprawy cżinicż, kotrež je sdadża dla dożpicża jenotneje politiki w němskim staće a Pruskeje nuńe być.

Położenje dżensnjischeho dnja wożebje wótro na nuńnoscż pokasuje, so je pomėry mjes němskim statom a Pruskej organisży a wustawnje wuprawja. Pruska je f tym njeżmė żiwoje samostatnoscże wżdacż, tola wona dyrbi jako jenicżki němski kraj do wużschich poczahow je němskim statom stupicż. Ssamostatne wutworjenje jejneje wole f Němskej njeżmė je wusamknycż, ale je so tak organisowacż, so mója wschelakoscże mėnjenja khmane wurunanje kabinetta f kabinetej namakacż. Nowa pomėra mjes němskim statom a Pruskej dyrbi je we wobėmaj wustawomaj jenak sakótwicż.

Pschemėnjenje finanzneho wurunanja.

Roskwiece po Weimarskej wustawje je praktiscż y pschehnatej zentralisażiji wjele sarjadnjiwowych wotnożkow w Barlinje dowjedło a f tym rosżudżenje na wopaczne mėrno połožiło. Finanzne wurunanje dyrbi je pschemėnicż je samym, so bychu kraje a gmejny moźe nadawki samostatnje pschewjesć, za kotrychż dopjelnjenje dyrbjachu je dotal srédki wot němskeho stata wuprożeż. Tale wež je hodźi zwonka wustawy pschemėnicż.

Braun pola Hindenburga warnuje

Pruske statne ministerstwo je k powėżcżam wo wotmyślenym pschewżaczu pruskich ministerstwow do nėntskeho knjezerstwa trėbne krocżele cżiniło, so bychu je wot-

myßleneho bjesjchkropalweho hromadżebżełanja pichenenżanjch wobjamknjenjow wotjajili, prjedy hač ßo wo tym njeje ſ pchißlinſchnjnmi mßinami krajneho knjeżerſtwa dojednało. Tomu roßrěżenje, kotreż śměje ßo ßoboin pola knjeſa nemſkeho presidenta, podłoſt da.

Bayerska je ſtatnym ßudom hrosy.

Kłaž ßo ſ Minichowa powě, chże Bayerſka nowu ſtorżbu pola ſtatneho ßuda podaż, jeli ſo by nemſke knjeżerſtwo po wukłasowym puczu hromadżeſkadżenje nekotrych nemſkich ministerſtwow ſ pruſkimi ministerſtwami a rospuſchczenje nekotrych pruſkich ministerſtwow pchewjedło. Bayerſke knjeżerſtwo měni, ſo ßo ſ tajkim doprędnim pchewjedjenjom, „maleje reformy Nemſkeje“ porjad ſwjatſkoweho ſtata w Nemſkej wohrosy.

Durinſki minister Sandel pola nemſkeho presidenta.

Nemſki presidént ſ Hindenburg je ſchwórił pchedſyhu durinſkeho ſtatneho ministerſtwa, ſtatneho minißra Sandela pchijał, kotryż je jemu rosprawu wo nuſy w durinſkim łężnym kraju pchedpodał.

Francowzojo so njejabkeho nadpada ze strony Italskeje boja

Po Muſſolinowymaj rěczomaj w Turinje a Milanje ßo Franzowſojo ſ myßlu ſaběraju, ſo by italſke wójſko a łódźſtwo mohło Franzowſku bjes pchijpowědjenja wójny nadpadnyć. **Franzowſki generalny ſtab a franzowſka admiralita hižo dawno ſ możnoſcu liczitej, ſo italſke wójſke łódże transporty franzowſkeho wójſka ſ Afriki najſterje w nozy bjes prjedawſcheho pchijpowědjenja wójny nadpadnu.** Najwjetſcha ſakitasa rada ſa ſrědkami pyta, ſo by italſke offenſiwne bronjenje njeſchkódne cjinika. Pchiſtnawa ßo, ſo ßo ſtrach njehodži zyle wuſamknyć. Cjim bóle ßo tehodła ſ nowymi kłetarſkimi a namórſkimi brónjemi ſwuczuja. Ssylnoſcj, ſ kotrejż ßo nětkole w franzowſkim Sdrjedżoſemſkim morju, njes Marſeillom a Toulonom, dżěła, Genſiku wotbronjazu konferenzu w ſpodżiwnym ßwětle pokaſuje.

Franzowſka wójnſka technika je wótro na wutwarjene wobaranje pchećiwo Italiſkej ſtojena.

Wutworjenje paßa ſwjerdżijnow pchi nemſko-franzowſkej Locarneſkej mjeſy franzowſke ſadanje ſa bjeſtrachom ſpokoja, njedżiwajcy teho ßo nowe wójerſke a namórſke poſpyty pchi italiſkej mjeſy a w Sdrjedżoſemſkim morju ſtawaju. Tam po woli italſkeho generalneho ſtaba Italſka wotmołwja. Runje wudaty ſpitż ßo ſ italſko-franzowſkimi wójnſkimi możnoſcemi ſaběra. Italſki nadpadowazy plan na to dże, ſo italſke namórſke mozy Franzowſku nadpadnu, prjedy hač móża ßo Franzowſojo na to pchihotowaċ. Wěſe budża pokoja abo ſi ſchtwórczinty

Prěni póſlane manżuskeho ſtata.

Pao Kuan Cheng, prěni manżuski póſlanc w japanſkim hłownym měſce Tokiu z nowej manżuskej khorhoju, kiż ma na żołtej podłozy rózk z módrej, čerwjenej, bělej a čornej barbu.
Naše namołwjenje.

franzowſkeho wójnſkeho kódżiwa na mórſkim dnju leżeċ, abo budża ſ wojowanju njeſkmanc, budże

Italſka na wjeċjornym Sdrjedżoſemſkim morju knjeżicz.

Tónle ſtrach je jara wulki. Franzowſka admiralita ma ßo tehodła do ſpěcha, ſo by na morju bronjenja pſchewjedła, kotreż ßu ßo na kraju hižo we wulkich rosmerach dokonjake. Lětarſke manevry ßu bohużel dopokaſake, ſo njeje żanych ſkutkownych wobaradowow pſcheċiwo nadpadam njepſcheżelſkich kětadow na franzowſke pchiſtawy. Człowjek móże żebi żakoſtne ſcżehnki taſkich nadpadow wumołwjeċ. Kataſtrofa by cżim wjetſcha była, dokelż bychu ßo wone bjes prjedawſcheho pchihotowdjenja wójnj ſe ſtronu Italſkeje ſtałe. Italſka by potom wójſko w Tunisu wużadżiła a ßo tehole bohateho kraja ſmozowała. Franzowſkej njeby mógno było, ßwoje algerſke regimenty pſches morjo do Franzowſkeje pſchewjeſeċ. Italſka ze Spezie wupadaży pchiſtaw pſcheċiwo franzowſkemu wójnſkemu łódżiwu cżinika. Hłowny ſamér planow italſkeje offenſiwy na to dże, bnydom wſche wojerſke transporty njes franzowſkimi pchiſtawami Sdrjedżoſemſkeho morja a afrikanſkeho południnego brjoha ſnjemóżnicz. Italſka admiralita je wjele minow wudżełaċ dała, ſ kotrymiż dyrbja ßo franzowſke transporſke łódże ſnicżicz.

Postawa presidenta Masaryka w Pantheonje Narodneho muzeja w Prazy so wotkryła

Pjatk je ßo dżeń w Cżeſkoßlowakiſkej woßwjeċżi, na kotrymż je ßo pſched **14** łětami cżeſkoßlowakiſka republika wuſtajiła. Dżeń prjedy je ßo w Pantheonje Narodneho muzeja poſtawa presidenta Maßaryka, kotryż je wużiwodżaże dżeło cżeſkoßlowakſkeho ludu ſ Habsburgſkeho knjeżſtwa we wukraju organiſował, ſławnoſtnje wotkryła. Profeſor dr. Zilka dłeſchi pſchijeż Newyorkſkeho pſchemyßlnika R. J. Caldwella cżitaſche, kotryż je poſtawu dał ſhotowicz. W pſchijeżu ßo cżeſkoßlowakiſka republika a dżeło presidenta Maßaryka a ministra Beneſcha wobdżiwa. Po dariczelowym pſcheċu ßo pod poſtawu napiß cżeſki, jendżelſki a franzowſki ſaryje, kotryż ßo ſe ſłowami ſtónczi: W pchijpójnaczu mudreho a pſcheċelneho wliwa presidenta T. G. Maßaryka na roſcherjenje mera, dorosumjenja a pſcheċelſtwa mjeſe wſchěmi ludami. Sswjedżenſki wěcznik minister ſchulſtwa dr. Derer pſchicżiny kotrychż dla ßo poſtawa hižo ſa żiwjenje presidenta Maßaryka w Pantheonje ſtaji, ſ dłeſchej rěcżu roſłoži, kotruż ſe ſakitanjom cżeſkoßlowakiſkeje jednoty a ſ warnowanjom pſched ßłowakiſkim ſeparatiſmom ſe ſłowami ſtónczi: Se Maßarykom do lěpſcheho pſchichoda naſcheho luda a ſtata!

Towaſtwo „Wulkopólſki Swjaſt“ ßo rospuſchcził.

Póſtke knjeżerſtwo je „Wulkopólſki Swjaſt“ nazionaliſtiſku organiſazijn pólſkeje młodżiny, dla pſcheċżiwoſtatneje cżinnoſcże a wobrożenja ſjawneho mera a porjada rospuſchcziło. Wożebje Pójnaſka organiſazija „Wulkopólſkeho Swjaſka“ bě jara żywlna a 70 prozentow politiſkje ſkutkowanje młodżiny wopſchijeſche.

Příchod słowjanskich ludow

S wulkej ſtaroſcju w Nemſkej na wotebżeranje narodżenjow hladaju. Nowiny ßu polne wobnuhłenjow tohodła. Pſched wójnu je 15 narodżenjow na 1000 wobydlerjow wjazy było, nětko je liczba na 5 hač 6 padła. Pſchi tym pak je dża pſcheſtaroby wobydlerjow pomera hiſcheże hóricha. Nemſki lud mjes tym hiſchcże roſcże, ale ſtatiſtika praji, ſo po lěcże 1940 ſaſtajenje naſtanje a potom wotebżeranje wobydlerjow w Nemſkej. Nemſka je hižo pod ſyſtem dweju dżeći do'cha. Mjes tym ſo by na ßwójbu ſtjoch dżeći trjeba było, ſo by ßo lud wudżeržał, prozent dżeći w powójnſkich mandżelſtwach cżaſto ani jene dżeċo njewuczinja. Nehdże 40 prozentow tychle mandżelſtwow je ßes dżeċi. Też to pokaluje na kónz roſcżenja nemſkeho luda w pſchichodże. Pola druthich ludow wjeczorneje Europy je runje tak, rěcżi ßo wo ſaſidżenju wjeczora a wo tym, ſo Sſłowjenjo, kotżiż nětkole tżeċinu Europy wuczinjeja, po 30 lětach na połoju w Europje roſtu a nemſke a romaniſke ludy kulturnje a politiſcży ſatłócża. Profeſor Tyſchka w Hamburgu ßo pſcheċżiwo tutemu pſcheczornemu wěſcheżenju ſtaja a pokaluje na to, ſo Malthus

a 19. Kſtſtok ßo runje pſchelubnjenja bojeſchtaj. tym pak je ßo wobydleſtwo pomaliſcho roſmu wuwodżenje ſiwnoſcże pak ruczińſko, po tajkim nu w każ je Malthus wěſcheżił. Nětkole bojeſcż ſ leho naſ ſo wobydleſtwo wotemrěwa. Tyſchka praji, ſo dyrb pſcheċżiwo tomu ſrědki namakaċ, a ſo ma Nemſka d wažniſche ſtaroſcże dyżi tajki daloki pſchichod.

Jendżelska při swojich cłach wostan

Pſched wothłoßowanjom wo ſakonju ſjeſda Ott ſteje konferenzu jendżelſkich krajow je wikowańſki mi **Runcimam** w dełnim żejmje rěcż wo jendżelſkej hoſp ſkej politizy měł.

Jendżelska je ſwólniwa, ſ żylym ßwěłom wo wi wańſkim ſrěcżenju jednaċ. Jednanja móża pak ßo jenoż po rjedże ſa ßobu wotmeċ.

Njeßmě ßo wocżakaċ, ſo ßo jendżelſke knjeżerſtwo na dołe ſ 42 wikowańſkimi ſrěcżenjemi ſaběra. Jendżelska dyrbi torhoſchcżo, finanzne ßrjedżiſchcżo a jako ßwětowa mó najważniſchi a najßylniſchi faktor jendżelſkeho ßwětowe knjeżſtwa woſtaċ. Jendżelſka politika na to dża, wuko wazu ßwobodu hajiċ. Druhi ßwět a jendżelſke dominije ßu Jendżelſkej njeſy ſtajile. Wupſcheſtrjenje ßwětowe wikowanja żada, ſo bychu ßo zła pordżejiſle. **S tym pak bychu ßo dychjale zła ſnjiżicz.** Jendżelſke wuwołowe wikowanje wot wobnowjenja ßwětoweje kupowazeje mozy wot wißuje.

Internazionalna polizija ßo ſa Charbin żada.

Jendżelſka wikowańſka komora je jendżelſke półłamſtwo proßyła, ſo by pola ſwonkowneho miniſterſtwa pros ßyło, ſo by ßo w Charbinje internazionalna polizija organiſowała. Take kroczel ßo na to ſałożuje, ſo mandżeſti ſtat wukrajanow na dożaſnaze waſchnje niſchkita.

Struchłohra w pralěsu

100 bolivińſkich wojakow w Chaco ſawutliło.

Po powěſci paraguayſkeho wójnſkeho miniſterſtwa ſu tżo bolivińſe wojazy k jenemu paraguayſkemu ſtrażowanemu wojakej pchiſchli a prajili, ſo je ßo 170 bolivińſkich wojakow je ſchtwórjonni offizěrami w pralěsu ſabłudżiło. Na to je ßo wukhowaza kolonna wupókała, kotraż je w Chacu cżěła ſto bolivińſkich wojakow namakała. Po wſchěm idaċu ßu woni ſawutlili.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 29. oktobra 1932.

Dwaj dnjej swobodneho časa nam kiwataj . . .

Nimamy dże runje najrjeńſche naſnmſke wjedro, tołe ßuċżnu ſpokojom byeż, wożebje ratać, kotremuż hiſchcże nuwoho dżěła do rukow hłada, kiż dyrbi ßo wukonjeċ, prje by hač hyna wo dnrje ſakkapa a ßwoju mózy wukoryja. Ta hudła dżěła też ratać nětko wot ranja hač do pózdnej wjeczora, ſo by ßwoje dokonjak. Lědy je rěpniſchczo ßwě bodne, tu dżěła hižo na nim a rołu ſnowa wobdżěła. N mnoměry putaży to wobraż, hdyż ratać hiſchcże ſ pózdnym wjeczorom ſ pluhom polo wobdżěła a wón, pluh a **konje** ßo munurja nadobo ſ pokżimy, każ wobkrjeżicżerjo, każ je niczki zyk, ſjednoczeny ſ płódu a njebjom. To ſaczehnje ßwjaty měr do naſchich wutrobow a ßo w duchu pokrow my pchećo cżichim dżěłaczerjom. Wón hłada pak k njeb a pſchednjeże ßwoje próſtwy Bohu Wjeſchnemu, ſo by dżěło ſožnował a prawe wjedro dał. — Tak też dajmy mi jutije njedżelu a na reformazijſkim dniu najprjedy Bohu cżeſeċ, dżak a potom wotwěrnemu wócżko k widżenju, ſo bnamy prawje ſapſchijeli najmjeſi Bożi dżiw, kiż ßo w Bo żej ſwórże wukonja. S barbonßkynym barbizom dżěła naſnma, debi wſchitko ſ pychu ßmjerinoſcże najrjeńſche, ſo bychu potom wětrez hółzy ſe ßmjertnej reju cżim ßu rowiſcho dopokaſake, ſo też najrjeńſche je ſachodne. Tohodła njeżedżimy nětko doma, hdyż kiwaju nam dwaj dnjej ßwobodny, ale pchijimajmy do naſchich wutrobow wobraż naſnmſki ſe wſchitkej ßwojej rjanoſcżu w kerajchu a hajm, w lěku a pſched naſchimi ſeniſkimi bydleniſchcżanmi. Dyżeż rjanoſcżom naż pſcheproſchuja, wocżakuja a njeżewmy, ka dołho nam budu hiſchcże wobradżene. Cżeżeſch ty ßo wobdż

D. Sch. Baer:

Jan Cymbura

Fußnocżeſka była.

162] (Pokraczowanje.)

Maczeſ ſenja a nan powětr mataj ßyna a rěka wo heń. Tón hałke dżěcżo wabi a wjeſeli. S nicżim tak radu njekeſkuje każ ſ wohenczkom, do wohnja hłada, w durjach kowarńje ſiejo wojtawa a jara ßo jemu lubi, kak ſchtrě łětaja. Doma, hdyż je ßanu, ſe żehlinym wuhliczkom macha, hdyż ßo cżmi, a na nje duje. „Hładajce ſwětu a wohenj, ſo njeby nikomu ſchkódny był“, Zymbura dżěcżi napomina a powěda jim, hdy a hdże je ßo w Puczinju palko a kelko ſchkody ßu dżěcżi ſ wohnjom nacżinili. Tohodła ſapałki prawje wyżoko kładże, ſo njeby dżěcżo mohło na nje dożahnyċ a njeradu je pſched dżěcżimi trjeba, radżicho ßo ſ kcheſanjom bórtkuje, ſchtoż ßo dżěcżom też hewak bóle lubi, pchetoż żehlowa ſapałka ſmjerdżi, ale żehlaża ßo hnba pchijimnje wonja. Ale też Zymbura ſe dżěcżimi wohenczki ſałoża, hdyż je k tomu cżaża, pólnu njerodż, każ cżmjelniczu, pyć a pólny żonop pali, naſymu **na** paſtwiſchczu ſ nimi też bórny pjecże a je.

„Woheń ma ßotru a ta rěka woda“, Zymbura dżěcżom wułożuje. Ta njeje ani hótſcha ani łépſcha hač woheń. Jara ju dżěcżo lubuje a **k** njej ßo dżerži. Lubuje ju ſtojatu **a żywu**, w ſymje a w lécże. Woda drje ſej wopory njes **dżěcżimi** żada. ale dżěcżo ju **tola lubuje a** jej wěri, kupa ßo w njej, ßmyka a wojy ßo po njej a najradſcho, hdyż je łód najſtrabſchi, njech je cżełki abo rospukany. K wodże Zymbura dżěcżi wodżi. Hatki tam ſakożeja, hdyż ßo dochcżik dże, „njebjeſke“, pſchi żórle „prudka“, pſchi rězy „rěcżne hatki“, rjenje po wumjeſku, na niczo ſabyeż njeſmědża, hewak ßo jim dżěduſchk wutſnjeże. Haczenja dyrbja krute, ſ kamjenjemi wuſtadżane byeż, ſo je żołmy njebychu wumłke, na truhu a na cżoy njeßmědża ſabyeż, na ſplaw ſ hrjebjenakomi dyrbja wyſłicż, hatarjow wuſwołicż a roſżudżicż, hač ma hat byeż „dwělétny abo ſtółétny“, hač ma ßo hnydom żoły napuſchczicż abo jenoż dżěl a dżěl żuchi woſtajicż a poſpycż. Se ſtory ßo łódżicżki ſłowowja a ryby ßo łója, rubjeżnu rybu, a rybicżki a wulke ryby ſnjaja. Cżeċżwjene wócżko, ſchliż, ruſchka, cżołiża ßu jich dobri ſnaczi, na ſarſkich łukach je ſ dżěduſchkom na wudże ſ Błaniczu cżahaja, tam maja też mtynczki ſ dwěmaj, ſe tſjomi mléjadłami, kotreż niż wéċżik, ale woda ſim cżeri, tam maja też ſtryte rybniżu, hdżeż rybicżki plahuja.

Zymbura wě, ſo ſakkad wſchehu wukublanja je dżěło a to ſa bura cżełne dżěło, ſo ſ njeho a na niu roſcże też duchowne a pożeżiwoſtne wukublanje a tohodła njeceżeli pola dżěcżi roſpreſchenoſcż, wotwucża jim ſto wżdow ſaporcżecż a żanu njedokónczicż. Prjedy hač njeje **hatk** hotowy, njeßmě hółz ſapoczeċż utyn twaricz, a **hakle** potom, hdyż ma pſchcżakku hotowu, ſmě ßo do ßyrkadła puſchczicż. Ale dżěło dyrbi ßo ſ wotpoczińkom a ſe ſabawu wotmenjeċż.

„Dżěduſchko, hrajkajcże ßej ſ nami“, Hanſk, nawjedowa 19. Kſtſtok ßo runje pſchelubnjenja bojeſchtaj. tym pak je ßo wobydleſtwo pomaliſcho roſmu wuwodżenje ſiwnoſcże pak ruczińſko, po tajkim nu w każ je Malthus wěſcheżił. Nětkole bojeſcż ſ leho naſ ſo wobydleſtwo wotemrěwa. Tyſchka praji, ſo dyrb pſcheċżiwo tomu ſrědki namakaċ, a ſo ma Nemſka d wažniſche ſtaroſcże dyżi tajki daloki pſchichod.

Pſched wothłoßowanjom wo ſakonju ſjeſda Ott ſteje konferenzu jendżelſkich krajow je wikowańſki mi **Runcimam** w dełnim żejmje rěcż wo jendżelſkej hoſp ſkej politizy měł.

Jendżelska je ſwólniwa, ſ żylym ßwěłom wo wi wańſkim ſrěcżenju jednaċ. Jednanja móża pak ßo jenoż po rjedże ſa ßobu wotmeċ.

Njeßmě ßo wocżakaċ, ſo ßo jendżelſke knjeżerſtwo na dołe ſ 42 wikowańſkimi ſrěcżenjemi ſaběra. Jendżelska dyrbi torhoſchcżo, finanzne ßrjedżiſchcżo a jako ßwětowa mó najważniſchi a najßylniſchi faktor jendżelſkeho ßwětowe knjeżſtwa woſtaċ. Jendżelſka politika na to dża, wuko wazu ßwobodu hajiċ. Druhi ßwět a jendżelſke dominije ßu Jendżelſkej njeſy ſtajile. Wupſcheſtrjenje ßwětowe wikowanja żada, ſo bychu ßo zła pordżejiſle. **S tym pak bychu ßo dychjale zła ſnjiżicz.** Jendżelſke wuwołowe wikowanje wot wobnowjenja ßwětoweje kupowazeje mozy wot wißuje.

Internazionalna polizija ßo ſa Charbin żada.

Jendżelſka wikowańſka komora je jendżelſke półłamſtwo proßyła, ſo by pola ſwonkowneho miniſterſtwa pros ßyło, ſo by ßo w Charbinje internazionalna polizija organiſowała. Take kroczel ßo na to ſałożuje, ſo mandżeſti ſtat wukrajanow na dożaſnaze waſchnje niſchkita.

Struchłohra w pralěsu

100 bolivińſkich wojakow w Chaco ſawutliło.

Po powěſci paraguayſkeho wójnſkeho miniſterſtwa ſu tżo bolivińſe wojazy k jenemu paraguayſkemu ſtrażowanemu wojakej pchiſchli a prajili, ſo je ßo 170 bolivińſkich wojakow je ſchtwórjonni offizěrami w pralěsu ſabłudżiło. Na to je ßo wukhowaza kolonna wupókała, kotraż je w Chacu cżěła ſto bolivińſkich wojakow namakała. Po wſchěm idaċu ßu woni ſawutlili.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 29. oktobra 1932.

Dwaj dnjej swobodneho časa nam kiwataj . . .

Nimamy dże runje najrjeńſche naſnmſke wjedro, tołe ßuċżnu ſpokojom byeż, wożebje ratać, kotremuż hiſchcże nuwoho dżěła do rukow hłada, kiż dyrbi ßo wukonjeċ, prje by hač hyna wo dnrje ſakkapa a ßwoju mózy wukoryja. Ta hudła dżěła też ratać nětko wot ranja hač do pózdnej wjeczora, ſo by ßwoje dokonjak. Lědy je rěpniſchczo ßwě bodne, tu dżěła hižo na nim a rołu ſnowa wobdżěła. N mnoměry putaży to wobraż, hdyż ratać hiſchcże ſ pózdnym wjeczorom ſ pluhom polo wobdżěła a wón, pluh a **konje** ßo munurja nadobo ſ pokżimy, każ wobkrjeżicżerjo, każ je niczki zyk, ſjednoczeny ſ płódu a njebjom. To ſaczehnje ßwjaty měr do naſchich wutrobow a ßo w duchu pokrow my pchećo cżichim dżěłaczerjom. Wón hłada pak k njeb a pſchednjeże ßwoje próſtwy Bohu Wjeſchnemu, ſo by dżěło ſožnował a prawe wjedro dał. — Tak też dajmy mi jutije njedżelu a na reformazijſkim dniu najprjedy Bohu cżeſeċ, dżak a potom wotwěrnemu wócżko k widżenju, ſo bnamy prawje ſapſchijeli najmjeſi Bożi dżiw, kiż ßo w Bo żej ſwórże wukonja. S barbonßkynym barbizom dżěła naſnma, debi wſchitko ſ pychu ßmjerinoſcże najrjeńſche, ſo bychu potom wětrez hółzy ſe ßmjertnej reju cżim ßu rowiſcho dopokaſake, ſo też najrjeńſche je ſachodne. Tohodła njeżedżimy nětko doma, hdyż kiwaju nam dwaj dnjej ßwobodny, ale pchijimajmy do naſchich wutrobow wobraż naſnmſki ſe wſchitkej ßwojej rjanoſcżu w kerajchu a hajm, w lěku a pſched naſchimi ſeniſkimi bydleniſchcżanmi. Dyżeż rjanoſcżom naż pſcheproſchuja, wocżakuja a njeżewmy, ka dołho nam budu hiſchcże wobradżene. Cżeżeſch ty ßo wobdż

D. Sch. Baer:

Jan Cymbura

Fußnocżeſka była.

162] (Pokraczowanje.)

Maczeſ ſenja a nan powětr mataj ßyna a rěka wo heń. Tón hałke dżěcżo wabi a wjeſeli. S nicżim tak radu njekeſkuje każ ſ wohenczkom, do wohnja hłada, w durjach kowarńje ſiejo wojtawa a jara ßo jemu lubi, kak ſchtrě łětaja. Doma, hdyż je ßanu, ſe żehlinym wuhliczkom macha, hdyż ßo cżmi, a na nje duje. „Hładajce ſwětu a wohenj, ſo njeby nikomu ſchkódny był“, Zymbura dżěcżi napomina a powěda jim, hdy a hdże je ßo w Puczinju palko a kelko ſchkody ßu dżěcżi ſ wohnjom nacżinili. Tohodła ſapałki prawje wyżoko kładże, ſo njeby dżěcżo mohło na nje dożahnyċ a njeradu je pſched dżěcżimi trjeba, radżicho ßo ſ kcheſanjom bórtkuje, ſchtoż ßo dżěcżom też hewak bóle lubi, pchetoż żehlowa ſapałka ſmjerdżi, ale żehlaża ßo hnba pchijimnje wonja. Ale też Zymbura ſe dżěcżimi wohenczki ſałoża, hdyż je k tomu cżaża, pólnu njerodż, każ cżmjelniczu, pyć a pólny żonop pali, naſymu **na** paſtwiſchczu ſ nimi też bórny pjecże a je.

„Woheń ma ßotru a ta rěka woda“, Zymbura dżěcżom wułożuje. Ta njeje ani hótſcha ani łépſcha hač woheń. Jara ju dżěcżo lubuje a **k** njej ßo dżerži. Lubuje ju ſtojatu **a żywu**, w ſymje a w lécże. Woda drje ſej wopory njes **dżěcżimi** żada. ale dżěcżo ju **tola lubuje a** jej wěri, kupa ßo w njej, ßmyka a wojy ßo po njej a najradſcho, hdyż je łód najſtrabſchi, njech je cżełki abo rospukany. K wodże Zymbura dżěcżi wodżi. Hatki tam ſakożeja, hdyż ßo dochcżik dże, „njebjeſke“, pſchi żórle „prudka“, pſchi rězy „rěcżne hatki“, rjenje po wumjeſku, na niczo ſabyeż njeſmědża, hewak ßo jim dżěduſchk wutſnjeże. Haczenja dyrbja krute, ſ kamjenjemi wuſtadżane byeż, ſo je żołmy njebychu wumłke, na truhu a na cżoy njeßmědża ſabyeż, na ſplaw ſ hrjebjenakomi dyrbja wyſłicż, hatarjow wuſwołicż a roſżudżicż, hač ma hat byeż „dwělétny abo ſtółétny“, hač ma ßo hnydom żoły napuſchczicż abo jenoż dżěl a dżěl żuchi woſtajicż a poſpycż. Se ſtory ßo łódżicżki ſłowowja a ryby ßo łója, rubjeżnu rybu, a rybicżki a wulke ryby ſnjaja. Cżeċżwjene wócżko, ſchliż, ruſchka, cżołiża ßu jich dobri ſnaczi, na ſarſkich łukach je ſ dżěduſchkom na wudże ſ Błaniczu cżahaja, tam maja też mtynczki ſ dwěmaj, ſe tſjomi mléjadłami, kotreż niż wéċżik, ale woda ſim cżeri, tam maja też ſtryte rybniżu, hdżeż rybicżki plahuja.

Zymbura wě, ſo ſakkad wſchehu wukublanja je dżěło a to ſa bura cżełne dżěło, ſo ſ njeho a na niu roſcże też duchowne a pożeżiwoſtne wukublanje a tohodła njeceżeli pola dżěcżi roſpreſchenoſcż, wotwucża jim ſto wżdow ſaporcżecż a żanu njedokónczicż. Prjedy hač njeje **hatk** hotowy, njeßmě hółz ſapoczeċż utyn twaricz, a **hakle** potom, hdyż ma pſchcżakku hotowu, ſmě ßo do ßyrkadła puſchczicż. Ale dżěło dyrbi ßo ſ wotpoczińkom a ſe ſabawu wotmenjeċż.

„Dżěduſchko, hrajkajcże ßej ſ nami“, Hanſk, nawjedowa

ßo w njej, ßmyka a wojy ßo po njej a najradſcho, hdyż je łód najſtrabſchi, njech je cżełki abo rospukany. K wodże Zymbura dżěcżi wodżi. Hatki tam ſakożeja, hdyż ßo dochcżik dże, „njebjeſke“, pſchi żórle „prudka“, pſchi rězy „rěcżne hatki“, rjenje po wumjeſku, na niczo ſabyeż njeſmědża, hewak ßo jim dżěduſchk wutſnjeże. Haczenja dyrbja krute, ſ kamjenjemi wuſtadżane byeż, ſo je żołmy njebychu wumłke, na truhu a na cżoy njeßmědża ſabyeż, na ſplaw ſ hrjebjenakomi dyrbja wyſłicż, hatarjow wuſwołicż a roſżudżicż, hač ma hat byeż „dwělétny abo ſtółétny“, hač ma ßo hnydom żoły napuſchczicż abo jenoż dżěl a dżěl żuchi woſtajicż a poſpycż. Se ſtory ßo łódżicżki ſłowowja a ryby ßo łója, rubjeżnu rybu, a rybicżki a wulke ryby ſnjaja. Cżeċżwjene wócżko, ſchliż, ruſchka, cżołiża ßu jich dobri ſnaczi, na ſarſkich łukach je ſ dżěduſchkom na wudże ſ Błaniczu cżahaja, tam maja też mtynczki ſ dwěmaj, ſe tſjomi mléjadłami, kotreż niż wéċżik, ale woda ſim cżeri, tam maja też ſtryte rybniżu, hdżeż rybicżki plahuja.

Zymbura wě, ſo ſakkad wſchehu wukublanja je dżěło a to ſa bura cżełne dżěło, ſo ſ njeho a na niu roſcże też duchowne a pożeżiwoſtne wukublanje a tohodła njeceżeli pola dżěcżi roſpreſchenoſcż, wotwucża jim ſto wżdow ſaporcżecż a żanu njedokónczicż. Prjedy hač njeje **hatk** hotowy, njeßmě hółz ſapoczeċż utyn twaricz, a **hakle** potom, hdyż ma pſchcżakku hotowu, ſmě ßo do ßyrkadła puſchczicż. Ale dżěło dyrbi ßo ſ wotpoczińkom a ſe ſabawu wotmenjeċż.

„Dżěduſchko, hrajkajcże ßej ſ nami“, Hanſk, nawjedowa

wać wſchěch pucżinſkich hółzow, ßej raſnje żada. Zymbura ſ nimi ani wojaki ani paduchi ani rubjeżniki njehraje. Hinaſche a rjeńſche hry móże, krala, rjemjeſtnik, pózpu lika a pózpulu je ßej ſ nimi hižo hrał. — Djenża ſich wo iwu hru nawucżi, „wuhudarja“, budża-li dżiwy.

Pěſko chżedża! Njech jenoż dżěduſchk hižo ſapoczińe.

„Ja ßo k wokniej wobroczu, Hanſk budże ßhěacz a je budu hudacz, ſchto ſhěha.“

„Derje“, pſchihłoſowachu hółzy.

„Dżěd ßo k wokniej wobroczi a pſchekłepany Prokop na dżěduſchka kedżbuwaſche, hacz ſkradżu njepohładnje.

„Schto ſhěham?“ ſawoła Hanſ.

„Ruku a w ruzy kamjeń“, dżěduſchk hnydom wot molwi. Powſchitkowne ſpodżiwanje.

„Schto ja ſhěham?“ ßo Wojcżech wopraſcha.

„Hanſka“, wotmołwi dżěduſchk a Wojcżech wopraw makeho. Kotrycha wokoło paßa dżerżeſche a jeho łhěhaſche

Roshorjenje ßo wſchěch ſmóżnuje. Dżěduſchk ſawdżi ſchełka, Prokopk na njeho hubjenje kedżuje, hiſchcże jene ſtraża je trěbna — Hanſk ſam ßo na druhi bok dżěduſchk ſtupi a ſ wocżow jeho njepuſcheża.

„Sdżham“, ſawoła Franzk.

„Hnydom to puſchcż, ſcżinijſch ßej nęſchto“, dżěduſch kruczę na njeho ſawoła, pſchetoż hółcżej ſadnje woſa ſhě haſche, każ by je wotſtajicż chżył.

To wſchitko ſchpeſtawa. Dżěduſchk ma też na thribjec wocżi. „Dżěduſchko, nawuczcże naß to“, żehrja dżěcżi.

(Pokraczowanje ſcżehuje.)

cłowjecze w tyschnośćach naschego cżasa hischcże sawrjeć rjanosćam Bożeje stwórby? Schto potom tebi hischcże zbywa na tutej semi? Boha Knjeza spósnajesch najwurazniscze w Bożim domje a w Bożej pschirodze, tohodla budź z wobymaj kaj jedyn zyk, kiż wětry cżasa njepodmlcja. Wot do pola, hdyż kiwa kuskokraßna nasyma!

— **Wo wjedrje.** Wažera wjecżor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer +4 a thermometrer wodnjo -/-12. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +3 a thermometer w nozy +7. — Schćehowazy ras wjedro budże deschćowaty. — Scherjaty a pschemenjaty ras naschego wjedra je so hischcże f schyłnik. Lódma je w polnozy jena mižina so k ranju wotkalika, hižo f wjecżora nowa pschikhadża. Se wjosnimi wubżikami cżehnje psches nasche strony, a tak nam pschihoinje torhaty a scherjaty pogap. Někto je f Atlantiskeho oceana spósnacż pschihod wyschiny w schćerkej francże. Tuta yaha hacż do połnocneho ladowego morja. Wot tam pschijtawnia symne powětry a wustudża nam nasch wosduch abo loft. Tak hrosy nam sayo w bliżschich dnjach symny wczaż je snjeżkami. Na wićeschich wosokich horach so hižo žach W Norwegskej a Schwedskej je wot krótkeżnych hacż (wotnym (wolnowym) stronam tutych krajinow, symo do 6 stop. powisnyła. So nam wumjeiorjeże f pschihowanjom symnjeneje wyschiny kiwa, je f toho pschi, so w Jandżelskej schkleńza postuwje. Nasch wjedrowy na wjedrje wschitkich tydżeń take budźi: Dnje a pondżelu na hischcże so njeroswjetlowje, wulcon je njedro staji, ale potom budże khetro symo, ale rjenje. — Jutsje 23. njedżelu po Swjatej Trojizi khodża kłónczo 6,48 hodź. a khowa so 4,39 hodź. Mesacz sch dźi rano 8,11 hodź. a khowa so popołdnu 4,31 hodź.

Wěrićelam Serbskeje Ludoweje Banki

Schtóż pożlednje pschipóstane pschihotowanje k wurunanšej likwidaziji hischcże podpisać njeje, njech to hnydom cżini a Sserbskej Ludowej Banzy woteda abo wotpischćele. Jenoż tak je mózno, zo je swojich nalutowanych pjenes naswjazy wróżo dostanje! Najpodźijcho źriedu 2. nowembra dyrbi banka podpisanje měcź!

— **Wustajeńza w měschczanskim muzeju.** Wot pschichodnjeje njedżele 30. oktobra hacż do kónza nowembra 1932 budźe so w Budyschim měschczanskim muzeju kětna wustajeńza 1932 Budyskeje sjednoczeńskeje wumjeńzow. Se je sjednoczena wopomnjeńska wustajeńza ja semrjeteho profesora Otty Hettnera-Drježdżanskeho. Nimo teje su hischcże pschidružene wobzbitu wustajeńzy profesora Ungera f Loschanzy, Otty Wilhelma Merseburga ze Sprjewa, Korle Paula ze Zitawy a Jana Wuštena ze Slepeja. Wustajeńza wotewri so njedżelu dop. w 11 hodź. a je potom wotewrjena njedżelu a srjedu wot 10 hodź. a sobotu wot 10 do 14 hodź.

— **Pschemenjenje jesdneho puna na cżasy pósłanskich autobusow Budyschin—Salow (Sulland).** Wot 1. nowembra jesdźi wschudne dny prěni wós je Schćerachowa hacż do Budesteza, wot tam so hnydom pschesłuzi na druhy autobus f Nowosałza-Spremberga do Budyschina. To so za wschédne dny f nowa pschichodnymi 7,30 hodź. z Budesteza do Schćerachowa a 8,15 hodź. je Schćerachowa do Budyschina. Pschijdże do Budyschina 8,55 hodź. Bliżsche je zhonicż f wupowěsnjenych jesdnych płacach na póstach.

— **Póstowa służba reformaziji njewjedżeła.** Póstowe poradnje wokna su wotewrjene kaj njedżelu. Póstowy bank 3 je zamknjeny. W Budyschinje wunoschuja so dopołdnja listy, pakety a pjenjezy. Na wšu wunoschuje so kaj njedżelu.

— **Reformaziji zjednjeńe połcże hischcże j dyn pósłany autobus f Hrodźischcża na Worzyn do Budyschina.** S Hrodźischcża wotjeżdże 18,00, f Kotez 18,05, f Worzyna 18,15, do Budyschina 18,45 hodź.

— **Kermusch w Bukezach** njedżelu 30. oktobra 1932. Pojedu statne autobusy na Jenkezy, Kubschizy, Trjebjeńzu, Bukezy do Wujeżka: S Budyschina wot dwórnischcża 9,00 a 14,15 hodź., nasprjetnej jězbje f Wujeżka 18,30 a 21,00 hodź., f Bukez 18,40 a 0,10 hodź., f Trjebjeńzy 18,50 a 0,20 hodź., f Kubschizy 18,55 a 0,25 hodź.

— **Budyske kaptyki** su wschédne dny hacż do 7 hodź. wjecżor wotewrjene, njedżelu pak famknjene. Nózny służbu maju njedżelu a swjate dny wotewrjenu ma jenoż jena kaptyka f měschaczkym wotměnjenjom. W oktobru je to Měschanska kaptyka na Hornym torhoschcżu a w nowembru a décnischcżowa kaptyka na Bismarckowej dróży.

— **Domjnjska jězba njedżelu 30. oktobra 1932.** Sa Budyschwo statnych autobusow bęsche minjene nałeto a wo wjele domjnjskich jězbow wumjeńzelo f wopełe rjanych a sajimawym wobkam po bliżschej a dalschej wokolicy. Jako nałhadne wobsamknjenje ma yo njedżelu 30. nowembra f połnozy Budyschina yo wupschedstrowza hala, Mnicżańske mésto Bela Woda a plawny Mukałow hacż. Mnohich nasymski cżas pschijdźi ka wosebje f wopołej Mużakowskeho parka, dokelż yo sliczi někto najrjeńschich nasymskich barbach krajni. Wotjeżdże ka 9 hodź. wot Budyskeho dwórnischcża. Płaczijna jězby z wobjednjom 3,50 yr. Samolwjenja pschijima Dźirerowy dwam abo sarjadowano statnych autobusow, telefon 2561.

— **Malorenmarjam** wuplacżuje so podpjera na měsch nowembr 1932 wukoru 1. nowembra dop. wot 11 do 12 hodź. w Sssejmowni na Hrodowskej haji 10 dźeleka we wuplacżeni.

— **Strachi pożrżowanišcza hospodarjenja.** Też létsa padnje na kónz oktobra swjetowy lutowanišći dżeń. Kaž wschelake naprawy naschego cżasa, tak też swjetowy lutowanišći dżeń tu a tam mało srosumjenja namaka. Ke cżemu lutowacż? K cżemu nam swjetowy lutowanišći dżeń? Myślimy pak, so ofenšiwischi dżeń mnohi samyslny swjetowego lutowanskeho dnja pjenje derje rokuja. Z tym so pišu, so je wulke nałopanjenje wótschitkich krajow, so su strachi pałowanskeho hospodarjenja spóznali. Pschedsotne hospodarjenje, kiż so załožuje na stromy a na njeskim kapitalu, kapitał. Tuta wěrnosć wschak wschelaych dołhnych ofenša njerucha sdyhata, ale tola ma swoje prawo. Pomérnje małej liczbje dobrotnikow lutowarjow, kiż maju tež prawo na fastupowanje a schkitanje jich sajimow. To je njemuzny tež nadawk swjetowego lutowanskeho dnja 1932, so we wschej sjawnosći pokaże na mužny schkit lutowarja a lutowanskeje mósze. Nalutowany kapitał je derje zabłukene wobsedženstwo, lutowanje ma w sebi wulku moralisku hódnosć, lutować je f hospodarstwo a wožiwjenje hospodarstwa wažischi hacż dołhnik. Jenoż domowny kapitał pschijnjesche sridki ka wožiwjenje konjunktury. S wukraja njemóżemy kapitalnje pomozy wocżakacż. To dyrbi swjetowy lutowanišći dżeń 1932 wucżicż, f tym je wón musny a nacżasny, każ hdy prjedy.

— **Měschczanske dźiwadło.** Dźensa sobotu 1/9 hodź. so Furja Jarnowa pschiwabna a pěkna opereta „Hajnkez Khrybšla“ *pożledni króć wotpjewanje. Pschedtuta so pschi* małych płaczišnach. Lepschiske tharki njepotacja. Njedżelu popołdnju so tehorunja pschi małych płaczišnach Leona Jesselowa woblubjena opereta „Holczka f Cżornego Lěsa“ pschedhtaja. Operetowu fensaziju pschinjeße njedżelnischi wjecżor. Wulka operetowa rewija „Madame Dubarry“ se Millöckerowej hudźbu ko prěni króć pod režiju Ewalda Kuntzy a hudźbnym nawjedowanjom F. L. Koka pschedstaja. 80 gobuskutkowazych, dospołnje nowe wuhotowanje a krasne kostumy maju runje tak k wuspěchej dopomhacż, każ nimale zyły personal měschczanskeho dźiwadła. Prenjena budże wésnje towarischnostny podawk prěnjeje rjadownje. Swěżeńze hebi z cżasom nětżnu! Napraschenje je tara zhyne. Cżinimy na to kedżbne, so so tuta opereta njedżelu wjecżor 1/28 hodź. japoczinje. „Madame Dubarry“ steji tež pondżelu a wutoru na hrajnym porjedże. Póndżelu pop. 1/24 hodź. poschći kuštar Schludrifar swoju posledniu hóstnu hru.

Z **Budestec.** (Hrube paduschtwo.) W nocy k štwórtkej sta so khroble paduschtwo pola tudomneho wumjeńkarja Lehmanna. Paduši su deleka woknowu skleńcu wubili a do twarjenja zaležli. Su kaž dźiwi zakhadżejo wšitko pšeryli a wěcy do jstwy zmjetali. Kaž so zda, su jenoż za pjenjezami śli. Stareho Lehmanna je hižom w januarje raz paduch wopytał, tehdy je njeknicżomnik jeho samo dajił. Zandarmstwu je so poradźiło, troch 20lětnych pachołow zajeć. Woni su podhladni, zo su też paduschtwo w januarje a druhe paduschtwa skućili.

S **Druježa.** (Dźěcżo so hnjernje woparifo.) Mandżelska pohonca Herza hrjedu popołdnju w plokańi dźělasche a mějesche nětkotre dźěcżi wokoło sebje. Jene dźěcżo porchny bow f horjej mydowej wodu a nětżże 3létny hnuk Waltaf Herz ho po nimale zbytym cżłuku zakoštnje wopari. Hnydom zawołanaj lekarjej kk. dr. Krschizan-Hnaschcżanski a dr. Peschek-Kusezanski daschtaj dźěcżo hnydom do Budyskeje měschczanskeje khorownje dowjesć, hdżej je wono hischcże w nozy pod zakostnymi bolosćemi wudychało.

Z **Radworja.** Jutře njedżelu woswjeći Radwořska jednota „Sokol“ swoje 10-létne wobstaće. Při tutej přileżnosći budże popołdnju wulka bólkopańca na sportnischu pola noweje šule. Wjecżor je potom swjedżeńska swjatoćnosć pola Šubertec a to 1/28 hodź. Njech kóždy přeće Sokoła tutu přileżnosć wužije a wjecżor wopyta, přetoż zastup je darmo, tak zo nichtó wudawkow so bojeć njetrjeba. Tohodla wopytajće prawje bohaće, wosebje sokolscy bratřa su tu lubje witani. Kać so wšeće nichtó njebudże, też nic tón najdalši, program je bohaty.

S **Hucżiny.** (Pschedawanje hlanja.) Jutsje njedżelu pschenaja so hatne hlanje w hatach tudomnych Mičjez bratrow. Kupcy sebu so pola „kokotowego hata“ pop. w 3 hodź. Pschedawacż budże so pa hotowe pjenjezy.

S **Lichanja.** Spěwne towarischtwo „Sernicżka“ hrěwa jutsje njedżelu w Klukschanskej zyrkwi. Shromadźiny so 1/29 hodź. dopołdnja pschi farje. Njech so kóżdy spěwar pschi tutym skutku wobdżěli.

Z **Khróšcże.** (Pruhowanje sykawy.) Pruhowanje našeje wohnjoweje sykawy přez wopalneho direktora Nowaka z Kamjenca běšo jara spokojace. Sykawa so dospołnje přehlada. Komisija wšitko w rjedże nadeńdże. Też wobora swoju wěc derje wuwjedże. To drje je wulka zasługba wjednikow, kk. kowarskeho mištra Hozy a naščeho zwónka Jakuba Hojera. K. Nowak so jara khwalobnje wupraji a wobora dósta dobre wuswědčenje. Z tym čeści so cyła gmejna.

Se **Sdżerje.** Sańdżenu srjedu wjecżor 1/28 hodź. wotmě nascha gmejnska rada w Anderschej hosćencu swoju posledniu shromadźiznu. Na dnjowym porjedże stejesche wólba wólbneho wubjerka. Do wubjerka wulichu so knjeza Cżabran, Rychtař, Anderšch a Waltař. Nětczischi parlament wobsteješ f kk. Bergera (pschedhyda), Mjerwu, Rychtarja, Wowcżerja, Anderscha, Werscha a Waltarja. Pschi posedżenju wobdżělichu so sastupnizy polnoliczonje.

Z **Kamjenca.** 29. oktobra je so 10 lět minyło, zo wysokodostojny k. farař a arcyvikar Jurij Rjeda tudomne katolske farstwo přewza. Nimo swojeho swěrneho dušowpastyrskeho dźěła je so jemu njedźiwajcy cżežkeho časa poradźiło z wulkimi wosobinskimi woporami a zběrkami natwarić dom za dźěći, starych ludźi a sotry (wustaw swj. Jurja), z kotrehož wukhadża bohate žohnowanje za město a katolsku wosadu.

Zo **Zleho Komorowa.** (Zadobywarjej.) Njedżelu wjecżor **zadobu so paduch do sportskeho domu mužskeho turnowańskeho towarstwa.** Wonej nadpadżeštaj mandżelsku tam bydlaceho krawskeho mištra Ambrozija, sputašaj ju a zatykašaj ji hubu. Potom wonaj cyle bydlenje přeryštaj, dźeštaj pře wšitke zamki a rubištaj někotre 60 tyzkow cigaretow, 40 hriwnow mzdowych pjenjez, 37 hriwnow towarstwowych pjenjez a 370 hriwnow nalutowanych pjenjez, kiż běchu w listowni w matracy skhowane. Nimo teho kradnyštaj šatowe tkaniny. Paduchaj stykašaj kradnjene wěcy do kófra a njespóznatnaj ćeknyštaj. Běštaj někotre 30 hač 40 lět staraj. W jamje Marga su młodeho člowjeka zajeli, dokelž na njeho tukaju, zo je so na nadpadże wobdźělił.

Posedźenje Spěwneho Zwjazka

Předsydstwo a wubjerk Spěwneho Zwjazka zeńdźeštaj so zašlu sobotu wjecżor w 6 hodź. k ważnemu posedżenju w Serbskim Domje. Předsyda k. pismikar Hajna z Budyšina, witaše wšěch lubje a rozłoži přičiny postajenja posedżenja. Postaji so pruha za wulki koncert na njedźelu 6. novembra popoldnju. Wulki koncert sam wotměje so 23. novembra t. l. zaso w Budyskej „Krónje“. Spěwaju tutón rac wšě spěwne towarstwa same swoje spěwy a cyłkownje jako wulki khór Zwjazka jenoż někotre. Koncert steji pod hesłom „Z našeje łužiskeje domizny“. Budże to potajkim něšto cyle wosebiteho. Techniske zarjadnistwo bu zaso Budyskej „Nadziji“ dowěrjene pod wjednistwom předsydy Zwjazka sameho. Dotalny technisky wjednik serbskich koncertow k. župan Krječmař prošeše wo wothladanje wot swojeje wosoby. Zastupny pjenjez za koncert so postaji na 75 pjenjezkow z dawkom zhromadnje, zo by tak mohł kóždy při wulkej pjenjeżnej nuzy tola koncert wopytać. — Po hodźinskim wuspěšnym wuradźowanju so posedżenje wjecżor w 7 hodź. skónči z napominacym słowom ke wuraznemu skutkej, zo by był „serbski koncert“ zaso z hwězdu, podeńdżenjom w serbskim kulturnym prócowanju, kaž to ma a dyrbi być k cześi naroda, serbskeho spěwarstwa a jich wjednikow. -ŕ.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladу na wjedro za jutšischu njedżelu:** Hischcże scherjate a dejschćowate, posdźischo je wunjedri a budże symnischo.

* **W Magdeburgskej zyrkwi ſwj. Bonifazija je pjatk Paderbornski arxybiskop f assistenzu Hildesheimskeho biskopa a Ministerskeho poswjeczeneho biskopa bamžowneho komornika prelata Pětra Leggu za Mischnanskeho biskopa poswjecził.**

* **(Spjeczijwi k dżelu swólniwi.) W Sakskich dżelarnjach w Lippendorfu běchu dwoju k dżelu swólniwoju paschczili, dokelž běschtaj wotpjet i lehwa wuwostali. Na to so druhy k dżelu swólniwi spjeczischo. Wobschkodżichu a womaschchu bydlenja, rosbichu lampy, powalichu loża a spżěla samo schrundowanje roskalachu. Budża ko dyrbjeczi psched sudom samolwicz.**

* **Na horje Brocken w Sswólnizowych horach je so schtwórtk sněh naschol, kotryż pjatk rano 5 zentimetrow wyschoko leżesche. Też w Krkonoschach (Hobrišich horach) sašo sněh leži.**

* **Schtwórtk dopołdnja je na Prajskej dróży w Drježdżanach wós dróhowje żelesnizy do sapschaha sawadżił. Sapschahowy pohonca je so skanił. Bohużel je so jeho zona po dróży duzy pschi srażenju tak cżežko skanita, so je morwa na mężinje leżo wostała.**

Swójbne powěsće

Semrěli: Wilhelmina Swob. Hamplowa we Budyschinje, 77 lět; khowanje budże pondżelu dop. w 11 hodź. na swjatkowanym katolskim pohrjebnischcżu. — Maks Zobisch, pječarski mischtr na wotp. w Dobruschi, 66 lět; khowanje budże jutsje njedżelu pop. w 2 hodź. — Maks Richter, khadżeżeli hornjcże w Kamjenju, 56 lět; khowanje budże jutsje njedżelu pop. w 3 hodź. na pohrjebnischcżu Swj. Justa. — Julius Jan Queißer, major na wuśk. w Lubiju, 50 lět; khowanje budże pondżelu pop. 3/4 hodź. — Gerhard Altmann w Lubiju, 10 lět; khowanje budże pondżelu pop. 1/4 hodź.

11lětna dosta myto literatury (pismowstwo).

Nadina Roubakine, hakle 11lětna francowska šulerka dosta za swoju knižku „Kokla, sobobik a wosoł“ lětuše Parižske „literaturne myto za młodostnych spisowaćelow.“

Lětuše winowe žně su dla suchoty jara snadne a tohodla su płačizny powyšene. Předawam hišče po starych płačiznach a poručam z mojeho hobrskeho

sklada wina

Lětnik:
1931 Hackenheimer Berg bleša 0.70 hr.
1931 Guntersblumer Steinberg . . . bleša 0.70 hr.
1931 Niersteiner Galgenberg bleša 0.80 hr.
1931 Schloß Böckelheimer bleša 0.80 hr.
1929 Besenheimer Honigberg bleša 1.00 hr.
1931 Clüsserather Riesling bleša 1.00 hr.
1931 Piesporter Lay bleša 1.20 hr.
1931 Zeller Schwarze Katz bleša 1.20 hr.
1929 Clüsserather Königsberg . . . bleša 1.25 hr.
1929 Niersteiner Kirchplatte bleša 1.30 hr.
1930 Niersteiner Domthal bleša 1.30 hr.
1930 Oppenheimer Goldberg . . . bleša 1.30 hr.
1931 Ayler Schönfels bleša 1.30 hr.
1931 Berncastler Rosenberg bleša 1.30 hr.
1922 Wolfer Laufenberg bleša 1.30 hr.
1929 Zeltinger Riesling bleša 1.35 hr.
1929 Alsheimer Goldberg Natur, Wachst.: Kärcher bleša 1.40 hr.
1931 Trittenheimer Laurentiusberg bleša 1.40 hr.
1931 Lieserer Niederberg Natur . . bleša 1.50 hr.
1930 Serriger Hindenburglei, Wachst.: Preuß. Domäne . . bleša 1.50 hr.
1928 Oestricher Mühlberg bleša 1.60 hr.
1931 Wehlener Sonnenuhr Natur . . bleša 1.60 hr.
1928 Oppenheimer Kreuz Wachstum: Karl Dietz bleša 1.80 hr.
1931 Kreuznacher Mönchberg Riesling Natur Wachstum: Rudolf Anheuser'sche Weingutsverwaltung bl. 1.80 hr.
Spaniske běłe wino (Haut Sauternes Art) bleša 1.20 hr.
Najlěpši němski poton bleša 0.75 hr.

W płačiznach bleša njeje sobu wobličena

Otto Sachse

Meble
a polstrowane twory
poruča
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Lužišzy Serbja!

Čehodla wolimy lisćinu 13 Němski Wjesny Lud
(křesćansko-narodna strona burskeho a wjesneho luda)?

Jenička strona, kotreż pšehezo schkit burow na prěnje městno stajesche, dokelž wě, so je dóšło němskeho bura dóšło němskeho luda,

strona, kotraž je w tutym lěcze šama pšches ministrow Wjeßneho Luda Schiele a Schlange-Schöningen wopraudźite dźěło sa němskich burow twrkonjała a jich pšched šahubu wukhowała,

jenička strona, kotraž je Hindenburgowy šaměr wot prěnjeho wokomika prawje spóznała a tohodla njesamylnje k statnemu presidentej a generalnemu pólnemu marschalej, stała,

je **Němski Wjeßny Lud**

Němski Wjeßny Lud (křesćesćanisko-narodna strona burskeho a wjeßneho luda) chze:

šwobodny, woborny a jenotny kraj,

šylnu statnu móz, kotraž knježenju stronow kónz čini a němske burstwo jako žiwjenski podłožk stata schkita a šwěći,

a křesćesćanski stat, kotryż nasche zyrkwje a schule schkita a šo sa to stara, so němska młodźina w bohabojosći a też se skutkom dopokasanej wótčinskej luboscji so iwocžehnje,

strowe sašydlenje, kotreż naschim młódschim burskim šynam, nowu a wěstu sežiwjenisku móžnosć dawa,

krutu čistosć w sjawnem žiwjenju,

najflutniwische sarjadowanje pšches sprawne powołanske sastojnistwo!

Tohodla wolimy:

Sa jene wot dowěry němskeho prezidenta f Hindenburga postajene autoritatiwne knjerstwo

sa schkitanje naschich ludowych wobsebitosćow,

sa šylnjenje mutskownych wikow a špěchowanje domjazych tu rosćazych wuplodow we wjchech wotdźělach, sašopostajenje rentability rataršstwa,

sa špěchne pschewjedźenje rańscheje pomozy,

sa sniženje a sjednorjenje dawkow a dawanjow. Tak sadamy wošebje sašopostajenje 5000 hriwnow'teje šwobodneje mjeza pola wobrotneho dawka a sniženje tuteho dawka na 0,85 wot sta tej sa produkty dobrjeńskeho hospodarstwa sa sahrodnistwo, winizarstwo a rybarstwo;

sa sniženje danje a danjowych rosdźělow!

Dźěło ratarja dyrbi zaso prawe myto namakać!

Čehodla šu nasche sajimy hač dotal šo tak hubjene sastupowałe?

Dokelž bur s małopohódnosćenjom šwojich w nim bydlazych mozow dotal šwoje sajimy jemu po waschnju a powołanju zusym stronam sastupowaš dawasche!

Buro pomhaj šebi šamemu — potom Čži Bóh pomha.

My wolimy tohodla nascheho snateho wupruhowaneho wjednika burow

bura Alwina Domscha s Wulkich Hendrichez

nacžolny kandidat

lisćiny 13

Němski Wiesny Lud (křesćansko-narodna strona burskeho a wiesneho luda)

na rózku Zitn. wikow pali dźensa
woprawdźity abesinski
moka
punt 3.50 hr.
Mexiko-Maragogype
punt 3.— hr.
Měšenja:
pt. 2.—, 2.40, 2.60, 2.80, 3.20, 3.60, 4.— hr.

Mam nadawk, wjetšu dźělbu
stareho kajkostneho wina
wosebje najlěpše
Bordeaux a Burgundske wino
po tara zniženych płaćiznach, zdźěla samo wjele niže dźensnišeje zhotowjenskeje płaćizny, najspěšnišo předać. Wšitke družiny měrće před kupjenjom wopłać. Pósćelu też rad wino na pruhu do domu.
W. Kretschmar, wulkowikow, z winom w Budyšinje, na Rózowej hasy 21.

Zacynkowane bowy 28 cm . . 0.80 hr.
wanje, podołhaste, 56 cm 2.60 hr.
płokańske wanje 80 cm 7.65 hr.
kupańske wanje 170 cm 9.65 hr.
Gust. Siegel
w Budyšinje
na Zadnjej Bohatej hasy 5.

Znaješe hižo?
dobre a płaćizny hódne
přešiwaki
(Steppdecken) wot
Donatec w Budyšinje na Lutherskej drózy 6, I.
Znapřeča Tuchorsk. cyrkwje.
Přinjesene njerjo předźe dóstanje swědomiće.

Celadnik
(16-17 lět) so hnydom k dobrim konjom pyta
w Kanecach čo. 13 p. Panitz

Stóž pjenjezy pyta
njech so wobroći na dowěrnu wosobu sprawneje firmy. Wróćoporto sebi wuprosu.
E. Reichel w Lubiju na Albertskim namješe 2. K rěčam wšědnje wot 9-11 hodź. a 2-5 hodź.

Serbja kupuja
najtuńšo
— přešiwaki (Steppdecken), łožowe šaty, a gardiny —
we wosebitym domje
Paul Korn
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Předźełanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

Spěwarske
serbske a němske
we wulkim wubjerku
Serbska knihatnja
na Lawskich hrjebjach

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
aparaty
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje,
FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čisło 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wołahi wěcywustojnje a najsnješnišo

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Kleinmer) **dalokowidy atd.**
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy
(Nowotwar khorobneje kasy)

4224 kołowych wobručow a šlawchow
dostach hižo lětsa. Mój wulki wobrot dopokaza, zo też Wy pola mje přihódnje kupiće. Wšě wulkosće na składze, **šlawchi** wot 50 pf.
J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4
Wobkedźbuće moje wustajeńske wokna na Hórnčerskej hasy 18

Přemožaca mnohosć nowych modelow
mantlow
a wo wjele zniżene płaćizny zalutuja Wam jězbu do wulkoměsta
Paul Otte
na Žitnej hasy 10
Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

Za zrudobu a wjesele
namakaš khartki wšelakeje družiny w Serbskej knihatni w Budyšinje

Pytaj a zběraj nowych abonentow za „Serbske Nowiny“

Ultimo-dny
flanell za pyjamy 0.39 hr.
barchent za wobleki 0.49 hr.
tweed 0.59 hr.
płochiwy somot 0.69 hr.
crep caid 0.89 hr.
crep marocain 1.75 hr.
Reimann při Póstowym namješe na Hošic hasy 29

Přiloha k číslu 255

SERBSKE NOWINY

Sobotu 29. oktobra 1932

Reformaciski swjedźeń

31. winowza swjeći evangelska zyrkej swój reformaciski swjedźeń, dokelž ho w lěće 1517 na tutym dnju prěni kanjeń k jeje twarej položi, hdyž Luther swoje 95 thesow (sajadow) na wrota hrodowskeje zyrkwje we Wittenbergu přibi. Bjez toho so je Luther chcył a ho jemu sedało, je tutón skutk spočatk mózneho reformaziskeho hibanja, kotrež Luther činił njeje, ale tiž je nastało, dokelž ho tuto shibanje wjazy dodźerjeć njemóžeše.

Čehodla je Luther tutu prěnju krocžel činił a je krocžel po krocželi dale schoł, dyrnjež hobrisa cźeża tuteho dźěła, kiž bě pschewzał, psches jeho mozu schła? Nješchto chcemy do cźaja wobkrućić: Luther njeje žadyn dyrdomodźnik był, njeje ł lóschta na wustajenju, kritisowanju a niczenju swój skutk započinał. Schtóž to wobzwjedźi, njesmaje swonkowne stawizny reformazije s wozjimi muohimi wumělenjemi a njemóže jej tž smutskowne stawizny Luthera jako reformatora pschedstajiczi. Lóscht na wustajenju, kritisowanju a niczenju by jemu saschoł, dźiwajo na saožewki, kotrež ho jemu napschećziwo stajachu.

Schtóž chce Lutherowu skutk dorozumicź, schtóž chce jeho dźěło pohódnoscźicź, dyrbi dowidźeć, so wěste dyrbjenje w jeho duschi teżesche, so w nim njerowhatowity wołeń ho palesche, kiž ho shascźecź njehodźesche.

Luther njemóžeše pschećziwo wěrnosći wojowacź, liž bě w tych hodźinach jeho duschu pschewzałe. By smutskownje pschi tym rospadnył, by-li ho wěry wsoal: „Tak dźecźimy sa to, so cźłowjek budże prawy bjez sakonskich skutkow, jenoż pschez wěru Jezusa.“

W Lutheru bydlesche jeho swědomje. Schtóž chce jeho charakter pomjeńschicź, njech ras spyta, po swojim swědomju žiwy być a skutkowacź. Wóry spóznaje, so je to najcežsche, schtož ho wot jenoho cźłowjeka żada. Pschi tym dže pschecźiwo měrej a wólnosći, pschecźiwo powschitkownym nahladam a pschecźiwo swojemu hrěschnemu požadanju. Bjez smutskowneho dyrbjenja by jej Luther njele njemóra falutowacź mohł. Dyrbi ho knjezjazym zyrkwinskim nahladam podcźinjnyć, by-li zuze swědomje scźehował, buožesche lóžicho měł w swojim žiwjenju, dha budźesche pschi swojej wurjadnej wobdarjenosći k wuskim cźełczam pschinczł mohł. Pschi tym njebě jeho wucź do klóschtra wjedł, dokelž pschecźelżo jemu wobarachu a starschej jeho srudnaj sadźerżowaschtaj. Potom njetrjebał w cźichej klóschtrskej stiwcźosći je swojimi hrěchami hacž na kreń wojowacź, dokelž swjedomnik jeho troschtowmaše: „Měrcźimo, njecźiwiluj ho je swojimi hrěchami, njejdu tola tak cźežke!“ Potom njebył cźichich klóschtrskich murjow žej wujeł do howorjazeho morja žiwjenja, do njemérneho wojowanja. Smutskowny hłós jemu radżesche: „Wostań, hódź ho! Tam móżesch wo měrje žiwy być a tak tež wumrjecź.“ Tola Luther cźinjesche hinak, dokelž wěźeschi: „Je njewěste a straschnje, swědomju ho sapowědźicź.“

Niczo njemóżeli naschemu zyłemu ludej pschecź, hacž wójsko tajchich ludźi, kotliž ho po swojim swědomju maja, kotliž njedźiwaja na stronike ménjenje a nahlady. Kotrychž kruta wéra korjeni w žiwnej dowěrje napschecžo Bohu a ho psches swoje swědomje ł nim swjasani a jeni cźuja. Trjebamy cźłowjekow, kotliž njebojeja swoju wěru a też narodnosć wusmawaja a njekhablaja po pschemėnjenych cźłowjeskich nahladach a wumyslenjach. Tajzy skrućeni ludźo su la Boha, nócźnik a narod trěbni. Proschmy Knjeza wschěch knjezow, so nam tajchich krutych charakterow we wulkej mnohosći wobradźi.

Hišće nješto k prašenju, čehodla ptački wot nas čahnu

Po dospołnym wobkedźbowanju nětkotrych wucźenych je ménjenje scźehowaze, jo njejsu swonkowne wobstejnosće, kaž njedostatk na pizy abo klimatiski wóliw ł pschicźinu, so ptacźata wottud cźahnu, ale jedna ho jenoż wo automatiski cźěć, kotrejž ho we wěstym cźasu zyle mechanisizy wusmutkuje a kotremuž ptačk njewědomnje poddacza. Jenoż tak hodźi ho wukkasć, jo tež wotcźehnjene ptacźe w klětzu wokoło létaja a ho samo franja, hdyž je cźas wotpucźowanja, hacźrunjež njetrjebaja na njedostatku pizy kaž też dla symneho, hrosneho wjedra cźekpjecź. Kak mózna tuta cźěć je, dopokaja, jo běchu po pschepytowanju 173 ptacźkow pola 70 eksemplarow próżdne žołdki a jo buchu žokoły (Falken) wobkedźbowane, kotrej měrnje ł naschimi spěwarjemi žobu cźahnychu.

Wrócźopucź ptacźkow pak je runje nawopak: kotrej nas najpodźišcźo wopuschcźichu, pschicźahnu sažo jako prěnje wrócźo a kotrej najsajcźo kraj wopuschcźichu, wrócźa ho najpodźišcźo. Schkowroncźk na pschikład, kotryž je hischcze hacž do pol winowza pola nas widźecź, wrócźi ho hižo započatk maleho rózła ł cźopłych krajow k nam. Na jich straschnym pucźowanju do južneho kraja, kaž tej pschi wrócźenju pomjeńscha ho liczba naschich cźahakow khětro žinje. Khorosće, wosbebje pak žiwne wichory a njenjedra žadaja žebi wjele woporow a nimo toho ho wulke hyły naschich pjerjatych pucźowarjow w južnej Europe loża. Hdyž tež skoro wschitke družiny ptacźkow ihromadnje wotpucźuja, wrócźa ho tola w nałkcźu najbóle po jenym abo abo dwěmaj hromadźe. Zajimawe ju tež „cźahate dróhi“ ptacźkow, kotrež ju po wobzebitych družinach te žamžne, ale kotrej pak ho pschi pucźowanju tam a sem wotmėnjeja.

Hižo zaso wólba

(Wobras sc wžy.)

„Nětko je skoro dosć,“ prajachmy žej pschi posledniej wólbje, „budźeli sažy jena, dha wjazy njepónděmy!““

To ho mi tež sda, cźłowjek chce žiwój nėr mėcź. Snajnjenjescha w normalnych cźasach je tak. We tym pschindźenym hromadże Wisiju mózu normalne rózły. Kaž smy to hewak kwiecźeli. Hižo wot žnjeżnika 1914 žanych nimamy. Wójna a po njej, schtož je ho wschitko stało, tak je dale jschło hacź na dźensnjischi dżeń. We tajkich njenormalnych a njemérnych cźasach sajimuje ho normalny cźłowjek wulzy sa wschc, schtož ho nětko w tukraju a wukraju stawa, schtož mójemu dżeń wote dnja w nowinach cźitacź. Jena njewjesżota powjesć honi druhu. Schtož na pschikład dżenża we Nowinje tak pschipódła ho wojsewi, to by prjedy dožahało, so by ho snajnjesnscha zyłiczki tydżeń wo tym powėdało a rostschasłowało.

Njenormalny je dżenża tón, kotremuż je pjecza wschitko wschc jene, hłowna wėc, jo mo žiwo nėr.

Nj, žyła niz wolicź hicź, tajke hłwe nikde žej do hłowy njetajcźe. To by hischcze rjeńsche wyło! Nė, jeli wschitko dże, to njedźe.

Wschako ho mo to starasa, so samo najlėnischo a najlinkischcho se žwojeho spanja wubudźa a jeho rosumu

K swjedźenjej reformacije.

Reformaciski swjedźeń spomina evangelski swět na dźeń, na kotrymž Marćin Luther před 415 létami swoje 95 thesow wo wotpusku na durje hrodowskeje cyrkwje we Wittenbergu přibi. To sta so 31. oktobra. Tuteho dnja swjeći so w najwjacy němskich krajach reformaciski swjedźeń. W druhich krajach je na sčěhowacu njedźelu, lětsa potajkim na 6. novembra přepołoženy. Lěwiny wobraz předstaja Lutherowu postawu we Wittenbergu. Prawiceny wobraz dawa nam pohladać do Lutheroweje dźěłańskeje jstwy we Wittenbergu, z wotkelž wón z přibićom thesow a spalenjom bamžowskeje klatbneje kaznje spočatk a čas reformacije zawjedże.

Wujednanje

Anton P. Czechow.

Pola knjeza Gradušowa, nawjedowarja spěwa w katedralnej zyrkwi w Petrohrodže, bydlesche prawisnik Kalajakin, ł pscheproschenjom wokrjeżneho sudnistwa w ruzy.

„Njerėcźe nicźo“, prawisnik rjekny, „jeże winowaty! Wėsće tola, so žebi Waž jara waju a Wajsche położenje tež dospołnje rosumju, ale njedźiwajcy toho dyrbju rjez, so nimaće tónkrótcy prawje. Sće mojeho klientu Derewjaschkina na cźełesći sranił . . .“

„Schtó je jeho na cźełesći sranił?“ ho Gradušow rosharí, wyžoko rosćeseny schėdźiwoz je žylnymaj brjowkomaj a wójnskej medalju na lėwym wutrobnu. „Ésym jeho jenoż powutcźił! A hłupakowy dyrbi cźłowjek tola powucźicź. Njebyła-li to ho stało, by jich było pschewjele na žwėcźe!“

„Ale, ale, Dositije Petrowicźo; to njebėsche tola powucźenje. Kaž je we wobtkórźbje cźitacź, sće jeho psched ludźimi w korcźmje ł wudmani połžypał, jeho wołoła a łapaka mjenował atd. A nimo toho sće pschecźiwo njemu pośbėhnył ruku, jako byschće jeho chcył dyricź.“

„Nó a? . . . . Łapaka dyrbi cźłowjek tola pschebicź, hdyž žebi to sajsnuł. Njemóžu Waž woprawdže rosumicź!“

„Nė, wjelecześcźeny; někoho nabicź abo jemu wudmow nadawacź, k temu nimaće žaneho prawa.“

„Žaneho prawa? Prajeće to někomu drugemu. Abo njewėcźe, so žym jeho dobrotnik? S zyrkwinskeho khora běchu tuteho pachoła wuhnali, ja pak jeho k žebi wsaschi žebi dźesaco lėt wobkhowach. To je wėrno. A so jeho stóncźnje wuhnach, na tym je wón žam wina. Wuhnach jeho dla jeho wėcźneho mudrowanja. Tajkile hłupak! . . . Mėsto so by ho starał wo zyrkej a spėw, mudrowasche wón nałtajnje wo politiku a wójnskej wėdze.“

„Kaž rėka, jeże pak jeho też hižo psched tym fschiwdźił?““

„Nė, psched tym njeje wón ženje fschiwdźeneho hrał. Wėdźesche tola, so stawa ho to k jeho lėpschemu! Ale nėtkole je mėćicźanski pišar, a tu je jemu jeho dostojnstwo do hłowy stupiło . . .“

„Hm“, prawisnik dychny, „wėz njeseji derje sa Waž, Dositje Petrowicźo. Takle widżany muž, a dyrbi nadobo psched žud a ho połhotacź . . . Nė, dyrbinny tutu należnosć nėkak twuhladkowacź. Potajkim fschyscze. Jeniczki wupucź je tónle: Wy pschindźesce dżenża w 6 hodź. se mnu do korcźmy Ssamoplujew a proźujesce tam w pschitomnosći nėkotrych swėdokow fschiwdźeneho we wobacze. Wobstórźba ho potom wrócźo wsa. Potajkim, jeże swólniwy, njewėrno? Radźu Wam jako dobremu pschecźelej . . .“

Nawjedowar spėwa tschałeschе najprjedy jenoż ł hłowu, tola jako bė jemu Kalajakin możne scźehnyki w skerje jażnischich barbach wumnolował, da ho won stóncźnje pscheswėdźesi.

Cźińisce pak to na prawe waschnje“, jeho prawisnik powucźi, jako wobsad do korcźmy dżėchtaj.

„Pschistupeje k njemu, rėkajeje jemu „Wy“ a prajeje: Proschu Waž wo wodacźe a wrócźam žwoje fschiwdźaze słowa.“

Gradušow a Kalajakin nadeńdżeschtaj w korcźmje wulku hromadu hosći. Ssedżachu tam pschekupcy a dźiwadżelnizy, sastojnizy a mėschcźanjzy pišarjo, skrótka wschitzy, kotrejž mėjachu waschnje w tutej hodźinje schłeńzu piwa abo schalku cźaja wupicź. Mjes pišarjemi bėsche tež Derewjaschkin, maly, bjesbrodaty muzik ł wulkimaj wocźomaj, stócźenym nosom a ł tak twjerdhymi, stejazymi wložanmi, so pschińdże na cźłowjeka žadosć, žebi ł tutej schcźeńku schtórnje wucźehacź.

Jako bė pschikhadżazeju pytnył, postany Derewjaschkin se žwojeho mésina a pschistupi hnydom k prawisnikej. Jeho kolegoju pak, kotrychž bė po sdacźu hižo wobhonił, nastajachu wcźipnje wuschi.

„Knjez Gradušow je potajkim jwólniwy“, prawisnik rjekny.

Nawjedowar spėwa postrowi teho a tamneho, wuzmorka žebi wótsje nóź, sacźerwjeni žo a stupi stóncźnje k Derewjaschtinej.

„Wodajeje . . .“ won jabórbota, bjes toho so by na žwojeho napschecźiwo pohladał. „Psched wschėmi zhromadżenymi hjeru žwoje žłowa wrócźo.“

„Wodam!“ Derewjaschkin ł hłubokim baźom sawoła a pohlada ł dobyjeńkimaj wocźomaj na žwojich kolegow. „Należnosć je wotbyła! Knjeje prawisniko, proschu Waž, jo dyżli sforžbu wrócźo wsacź.“

„Derje“, starz Gradušow rjekny. „A pschejeschi-li žebi, potom rėkam cźi też „Wy“ . . . Njejžym dže wjeczitwy, nė. Tón abo tamny njech žebi po tebje pschińdże . . .“

„Ale proschu Waž!“ jeho prawisnik pschetorhny. „Chcżeże tola wo wodacźe proschcź, niż pak ho wadźecź.“

„Nó a?? . . . Njepadnu tola psched nimi na kolenje . .“

„To njeje tež trjeba“, prawisnik pschihłoßowasche. „Tak, a nėtko chcemy wujednanje je schleńzu palenza poleć!“

„Radłubje. — Ale ty, Jósefje, daj žebi rjez: Ssy wołoł. Njeprajn to, so bych ho ł tobu wadźił, ale so bych wobkrucził wėrnosć. Ssy wołoł, to hischcze ras wospjetuju. Njedopomnischi ho wjacy, kak ty ho psched mojimaj nohomaj žuwał, hdyž wusłorzčichu cźe ł zyrkwinskeho khora? A nėtkole chcżesch žiwjeho dobrocźela psched žud pschinjesecź? A pócźeleschi mi prawisnika do domu? Phi haiba!“

„Radźu Wam, so byschcże ho mėrnje sadżeržał“, jeho prawisnik napominasche. Budźeże wobhladniwy!“

„Nėcźu dha wo Waschej wołobje? Mojedla mózeże tež wschėdnje pschińcź, chcżeli-li to. Dźiwam pak ho, so mózeże jako akademiski sdełany cźłowjek takle stronisti

pschetschaßu. So ßaßy löscht dostanje a se starej ßo na pucz k wólbje poda.

Mój hólcže, tajkele wólbne wojowanje! Mohł pschi tym wowwrótnicź. Byli wężka kforo ßwój kónz mełka. Druhdy dźe njewěch, hdźe cźi hoja ßtejł, tak sawjerczany by, ßa tydźeń do němskeho ßrjuna a ßa dwaj do gmejny.

Pomału pschibliźuje ßo dźeń a wólbny kaschćžik dyrbi ßaßo do teho wěricź. Tajku ßchpanißku ßcźenu tam ßtaja. Tym kujeßam we wólbnym pschedstejicźerßwje je wężka ßwědomja, dokelž njeje pschedobdo, ßo tołßane cźinjachu kaž ßa tydźeń ßaßo. SSa kunißchtnej ßcźenu ßteji blido a na bórnizy wiźa tuschka abo wołojnik. Je też derje wótßjerny? Haj, to dźe. Liścźina, zyła kopiza wólbnych zednikow a wobalkow. Haj, a wonka na durje ßu někotrymi zwokami pschitykujena papjera ßu napißmom „wólbny lokal“. Po ßnatym waschnju ßcź ruku ßawdaja a cźaßniki pschirunaja a „nětko mózemy ßapoczeć.“

Hlejece ledma ßu tute formality nimo, hižom někotři du. Wo njeno a kheźne cźißo kaž w městach ßo tu praschecź njetrjebaja. Wschako ßo wschitzy njeß ßobu ßnaja. A tak to dźe zyliczki dźeń hacź do popołdnja pjećich, hdyž je wólby kónz. Wulleje cźißchcźeißy njenaßtanje, khiba dyž ßo ludźo po kenißchach ßeńdu a kóždy chże prěni być. Tak wschelaźy kemßchenje hnadom ß wólbu ßpedwecźa a tak njetrjebaja dwóźy běhacź. Tón pucz ßcź wschelaźy rad ßaßtutuja.

„Nó, kak dha „gschäft“ dźe?“ ßaßupi někotrużkuli ß durjemi. To je te jenißcźe rjane pschi wschej wěźy, ßo tu nicźo wo wólbnym wojowanju njeß pschißch a njeßa ßawarjacź. Tu ßo měrnje a pěknje ßneßu. Tu cźini kóżdy ßwoju wiowatoicź a hotowy je laz.

Wokolo pschipołdnja je wschitko khóro ßmérom. Ale wokolo na pół dwěmaj, potom ßo pocźinaju wuhanjecź. Khóts draczi, ani wokomika njemóßeßch wodychnyć. W korczmarßkej ßtwje je ßcźe hinaßche ßiwjenje hacź na druhich njedźelach, hdźej hoßenßzaź ßwjeßcźa ßami ßedźi a grawocźiwe dawki roßpomina, kotrychź ma zyłu kopizu płaćicź.

W poßlednjej hodźinje potom wjazy tak ßlě njeje. — Schtóž je chzył pschińdź, je tu hižo pobył. Khóts khort, je hißchcźe rjana cźrjódła, kiž ßalujo. Aha, poßlednje pół hodźinki hißchcźe někotři docźampaja. Chźedźa tu hnydom wostaćz a na resultat docźakacź. Njebudu ßkoro ßapoczeć? To rěka, někto ßapocźina wężka hakle ßajimawa być. Nó, budźemy dźěn widźecź!

Haj, ßo ßapocźnje! Kónz je wßcheho wjeßela, wěko wólbneho kaßchćžka ßo wotewja, kaźdy cźi ßo wobrocźi a płaz padnje wßchitko na blido! Tajkale hromada listow! Bychu-li hižo wotlicźene byłe a ßo wuwolałe! Mój jejmenich ně, runje traje dźeńßa hižo dołho. Schtoźa ma ja hißchcźe tak dołho ßo wußcharaczź? Nječhto njeje drje w porjadku. Pischeßo ßaßy licźa listy a woßpjet hladaja na liśejmu. Njewidźicźe, ßo wßchitzy kaž na ßehlitowym wuhlu ßedźa?

Nó, ikónczinje je wßchitko prawje. A nětko pschińdu te najnapjecźiße mjeńßchiny ßoßeße wólby. Tu a tam hedźa někotři a pißaja ßobu. Cźinja ßmužku po ßmużky. To je „mumpiz“. Wuwolaja tola potom wótßje a ßrjumlitwje. A jebanje pschi wólbnym blidźe je zyle wußamknjene.

Takle, nětko je wężka hotowa! Někotrużkuli tuschka pißa ßej licźby do knißkow abo na wećzko piwoweho karanczka. —

Mnohe woczi ßo błyßchcźa. Ssu derje wolili. Hlowna wěc, ßo wßchude tak je. Někotrużkuli budźe dołhe mjeßwoczo cźinicź. Nó, naicha wotlećana wjeßka njeje wußnamna. Powßchitkowny zyłk je roßrjoßwaziu. Tajkle ważny tißchkur po wólbe. Swjetißcha ßu mnoßy doprócźka wědźeli, ßo budźe wólba tak podobnje wupadnycź, praja ßej. A ßcźećka je zadyn, kiž ßjawnje a ßprawnje wußnaje, ßo ßej tajki wupad njeji dźecź dak. Też je ßußodnych wßow ßłyßchał. „Wupěchi. „Kak dha je tam wupadnyło?“ woła nětko ßamle lehjerka ß dwora pisches pucz.

---

byćź. Pschetoź po prawom dyrbjeli tuteho hłupaka do dźěry tykmnyć!“

„Wy ßam ßcźe błupy!“ pißar jakschicźi.

„Ja? A tole ßwajißch ßebi rjeź?“

Gradußow, kiž bě zyle wumódrił, poßběže ßwoju ruku.

„Takle, tu maßch . . . ! A nimo tuteje plißty cźe wobßkorżu! Powmeju ßno tebje, jchto rěka, mje ßchchiwdźicź! Moji knjeza, Wy możeće wobßtrjedźecź! Knjeß połzajo, jchto dha tam ßtejiće a pschihladujeće? Mi ßtawa ßo ßchiwda a Wy ßo ani njebibnjeće? Hdyž dostawaće ßwoju midu, potom ßtarajće ßo proßchu też wo porjad. Njane wobßtejnoßće to! . . . .“

*

Tydźeń poßbłißcho ßtejeße Gradußow pßched ßudnikom, wobßkorżeny dla ßchchiwdźenja Derewjaßchkina, prawißnika a ßaßtojnika polizje. Swopręduka njewědźeße tak prawje, hacź je wón wobßkorżnik abo wobßkorżeny, tola jako wojßewi jemu ßudnik thłoßtanje — dwaj měßazaj jaßtwa — ßo wón poßmělkny a hórko ßabórbota:

„Hm . . . SSchchiwdźchu mje a někto dyrbju hißchcźe ja to ßedźecź . . . Spodźiwnje . . .“

„Pschecźiwo thłoßtanju możece ßo powołacź“, jeho ßudnik pschetorhny. Nětko pak žanych dalßchich pschißpomnjenjow. Możeće woteńcź!“

„Nó haj . . .“ Gradußow do brody ßaßchipota, „wot uńdy hanieje ßudnik wßo njemóże żiwy byćź . . . Tuž dźe je mußne, ß khwilemi też njewinowateho do dźěry tykmyć . . .“

„Schto—o—o—o??“

„Nicźo, prajach jenoż tak . . . Abo wěricźe ßnadź, ßo njeje ßa Waß żanych ßudow, dokelž noßycźe talar a ßudnißku ciapku? . . .“

Nětko je należnoßći pßched pschichodnej inßtanzu, wobhaćźena wo delikt cźeźeho ßchchiwdźenja hanta. Ale Gradußow woitanje hißchcźe pschecźo pschi ßwojim.

„Tu njebodźi ßo nicźo cźiniecź!“ wón mjerßajo rjekny. „Tuńći hłupakoio dźe tomu njerozumja! . . .“

L.

A w zyłym kraju? Najwjazy ßcźerpja ßo na pschichodny dźeń. Prjedy to tak bě. Ale dźeńßa ß tym radiom, nó haj, to je kraßna wěc! Hacź hłuboko do nozy hedźa w korczmje abo doma wó ßlnoje. Mjeje powßcźemi tón rjany konzert ßo ßyła tak njewobkedźbnje tamle ß teho maleho kaschćžka. Zyle zypkocźi ßu ßa licźbami na papjerje. Haj prjedy ßo njeßpokoja, doniż nimaja nimale zyły resultat hromadźe. A we łoźu hißchcźe jim dołhi cźaß licźby a pschecźłapjenja we hłowje khodźa.

Ale tak daloko hißchcźe ßyła njeßmy. Ma hakle ßo ßa tydźeń wulwjeßcź. Kak wólby wupadnu w łubym wótßnym kraju? Kóżdy móże k temu pschinoßchowacź, ßo wolicź dźe a ßa khachlemi hedźo njeßwari a druhim dźěło njepschewoßtaji. Tu malu prózu móże kóżdy ßebi wßacź. Tuž ßa tydźeń wßchitzy na wólby!

„Wujo, pschińdź tola radßcho wjecźor k nam.“

„Ale cźehodła, Pawole?“

„Macź prajeśche pßched krótkim, ßo njeßy hódny, ßo cźe Boże ßtónczko wobßwětli.“

*

Cyrkwinske powěśće

Z Budyßina.

23. njedźela po swj. Trojicy, 30. winowca 1932.

Superintendent Fröhlich poswjeći ponowjenu cyrkej w Frankenthalu.

Pródowańsko teksty: a) Přisł. Sal. 23, 26. b) Mark. 12, 41—44. c) Rom. 13, 1—7.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farar Paul pródowanje (Thema: „Přećiwo falšnym profetam“), dop. ½10 hodź. ma farar Große kemšenje za ćežkosłyšacych w drastowni, přip. w 12 hodź. ma far. Siegemund pródowanje, pop. w 3 hodź. křćenja a ½6 hodź. spowědź a Bože wotkazanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Siegemund pródowanje.

Zběrka za hodowne wobradźenje najkhudšim wosadnym.

Bajka wo hladadle.

W korčmje hladadło wisaše. Wjele ludźi tam nimo dźěše a so w nim wobhladachu. Chcychu wšitcy wědźeć, kajki maju napohlad. Hladadło wšě wobliča so do přijimaše a je spóźeraše. Ani słowa njepikny. Myśleše pak wjele a so často hněwaše. Móžeše też wšě myślički widźeć. Běše dźě hladadło. Ludźo so wšitcy myla, sej mysleše. Někotři maju za to, zo su rjani a su hrozni, a hrozni njejsu hrozni. Žadyn so prawje njewidźi. Ale k čomu mam to rjec a započeć rěčeć? Woni tola mi wěrili njebychu. Njecham jich nastróžić. Hdyž klobuki a drastu před nim wuspytowachu, prašachu so jeho spochi: „Što so mi najlěpje hodźi?“ „Hodźi-li so mi takle abo takle lěpje?“ „Kak sym najrjeńši?“ Hladadło bě jara scérpliwe a wšo přětra. Ale mysleše sej: kak marni su tola wšitcy. Njeje derje, zo ja tu sym. Chcu wotteńć, potom so jich marnosć pozhubi. Bě sej też hižo žołdk zkazylo z tymi mnohimi wupikanymi ludźimi a njemóžeše jich wjacy přecyrować. Hněwaše so přejara nad telko marnosću. Bu mutne a bluke. Ludźo so rjedźachu a z rubješkami wottrěwachu. „Što ha dźě ma?“ mnozy so prašachu. „Wono wjacy so tak derje njewotblyskuje. Njeje wjacy k ničomu. Je přestare.“ Wzachu jo potajkim ze scény a do kuta sadźichu. Tuž hladadło sej mysleše: chcu kusk won na čerstwy powětr. Snadź budźe mi tam lěpje. Wono na dróhu wuběhny. Běžeše nimo domow. Dźěše přecy dale. Wjele ludźi zetkawaše. Žadyn do hladadła njehladaše. Widźachu jenož jedyn druheho a sej myslachu: Tam přińdźe člowjek, tón je cyle na mnje podobny. Awta wołachu: „Hlejće, nětko hižo wozy na khódniku jězdźa. My so dale bóle rozmnožujemy.“ Firmy a reklamowe tafle so wjeselachu: „Wšudźe naša reklama so pokazuje.“ Hladadłu bu dale hubjeńšo. Chcu do swojeje domizny. Njecham wjacy wotblyskować. Potom ludźo wjacy hladadła nimaju a njemóža so wjacy wobhladać. *Wuńdźe z města. Dźěše do hole a přińdźe na šěroke pěski.* Tam wosta stejo . . .

„Tu wostanu“, rjekny a potom so pukny. Nichtó widźeć njemóžeše, zo bě raz było hladadło. Bu zasy pěsk. Přetož z pěska běchu jo wudźělali.

W korčmje pak běchu powěšeli nowe hladadło. Njebě ničo pomhało. Ludźo njechachu być bjez hladadła.

L. T.

Zajac.

Zajac w polu lěha
A po polach běha.
Tam je jemu derje,
Jě, štož sebi bjerje.

Kał najradšo rodźi,
Najěšć so tam khodźi.
Šerjenje tam stoji,
Toho so wón boji.

Khwata polo dale,
Zas tam sedźi w kale.
Čakaj, hajnk so měri!
Hlej, kak zajac čěri!

Michał Nawka.

Skhowanka.

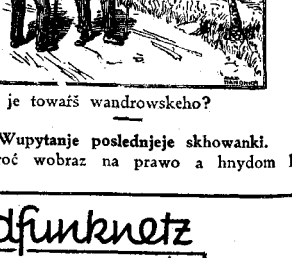

Hdźe je towaš wandrowskeho?

Wupytanje poslednjeje skhowanki.

Wobroć wobraz na prawo a hnydom lawa pytneš.

Deutschlands Rundfunknetz

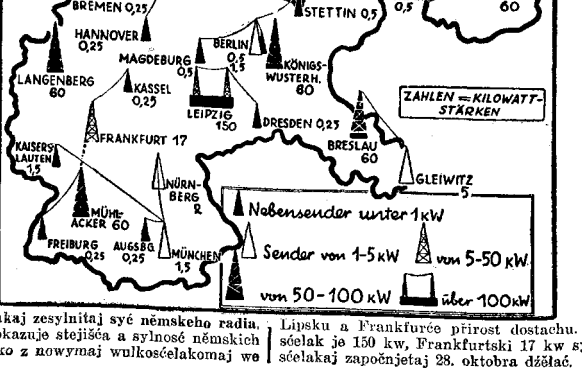

Nowaj wulkosćelakaj zesylnitaj syć němskeho radia.

Naš wobraz pokazuje stejišća a sylnosć němskich sćelakow, kiž nětko z nowymaj wulkosćelakomaj we Lipsku a Frankfurće přirost dostachu. Lipsćanski sćelak je 150 kw, Frankfurtski 17 kw sylny. Wobaj sćelakaj započnjetaj 28. oktobra dźěłać.

Njedźelu 30. oktobra popołdnju Łužiski wokrjesny zjězd cyrkw. Módreho Kříža w Hornich Kundraćicach.

Reformaciski swjedźeń, 31. oktobra 1932.

Cyrkwinske wopominanje Gustava Adolfa.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farar Berg prědowanje (cyrkw. hudźba). Dop. w 10 hodź. ma superintendent swjedźeńske kemšenje (cyrkw. hudźba). Swjedźeńscy wobdźělnicy zhromadźa so dop. ¼10 hodź. na Žitnych wikach, zo bychu zhromadnje z přewodom hudźby do cyrkwje čahnyli. Dop. ½12 hodź. ma farar Große kemšenje za dźěći a konfirmandow. Dźěći zhromadźa so ¾11 hodź. při Lutherowej šuli, zo bychu z hudźbu zhromadnje do cyrkwje čahnyle.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Paul spowědź a Boże wotkazanje z krótkej reformaciskej narěču. Pop. w 3 hodź. ma farar Berg křćenja.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo, při swjedźeńskim kemšenju za dźěći a konfirmandow za Gustav-Adolfski dar dźěći w Bremenje.

Wječor ½8 hodź. w Keheleŕni wulki Gustav-Adolfski swójbny wječor Pětrowskeje wosady z narěču sup. Fröhlicha. „Gustav-Adolfska swjedźeńska hra“ (recitacija dwórskeho dźiwadźelnika Juliusa Willa z Drježdźan) a hudźbne poskićenja cyrkw. khora swj. Pětra. Zastup je darmo.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru pop. w 5 hodź. ma farar Schneider biblisku nutrnosć w jědźeŕni nadšule. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w evang. towaršowni na Hornčeŕskej hasy. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma sup. Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wječor ½9 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi koncert khora krajnostawskeje nadšule: Mozartowa C-moll-misa k lěpšemu cyrkwinskeje pomocy za njezaslužerjow. — Štwórtk wot ½10 hodź. hač do ½3 hodź. pop. nazymski kurzus zwjazka žónskich towarstwow w Keheleŕni. Generalny thema: „Žona a muž bjez dźěła“. — Pjatk pop. w 4 hodź. Gustav-Adolfske žónske towarstwo w Societät.

Ev.-Juth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor młodostny a hłowny wotrjad dla wobdźělenja na koncerće w Pětrowskej cyrkwi wupadnje.

Wumrěli: 20. okt.: Selma Marja Gruhlic, hospodarka z Korzymja, 56 lět 4 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Korzymja). — 22. okt: Mina Hilžbjeta Pahnec, bjez powołanja z Hornich Pócskowow, 18 lět 5 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Wjazońcy). — Pawoł Franc Megel, knihiwjednik z Čornych Noslic, 33 lět 3 měs. — 23. okt.: Jan Wollmann, maloreńtnaŕ, wobkhodny posrědnik, 82 lět 5 měs. — 24. okt: Marja Hadwiga Patzigowa rodź. Naumannec, 60 lět 2 měs. (wumrěła w Małym Wjelkowje, pohrjebana na Tuchorju). — Woldemar Oskar Herb, justicny inspektor, 53 lět 6 měs. — 25. okt.: Augusta Alwina Haňża Pöskowa rodź. Kašporjec, mandźelska bětnaŕskeho mišra, 60 lět 6 měs.

Z Bukec.

Njedźelu rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemšenje. Poz. khór: Ja chcu khwalić skutki Boże, wot J. S. Bacha. Zběrka za našu cyrkej.

Reformaciski swjedźeń dop. ½9 hodź. serbske, we 10 hodź. němske kemšenje. Cyrkw. khór: Stó mohł so runać, Knježe, tebi, wot Knechta. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Wumrěła: Hana Madlena zwud. Zimmerka rodź. Khěžnikec, wobydleŕka w Rachlowje, 82 l., 9 měs. a 4 dny stara.

Z Kotec.

Kermušnu njedźelu dop. w 10 hodź. němske kemšenje (farar Sohn z Friedlanda w Čechach). Pop. we 4 hodź. wěrowanje.

Reformaciski swjedźeń dop. w 9 hodź. serbske, we 10 hodź. němske kemšenje, ½12 hodź. němske kemšenje za dźěći (Hoker, Kanig). — Swjedźeńska zběrka.

Ze Slepoho.

Dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za wućahowacych a misijonstwo mjez morjakami. Smjertny kěrluš so spěwa za Mariju zwud. Markowu z Rowneho.

Wumrěła: Marja zwud. Kruparka z Miloraza, 87 l., 2 m. a 2 dnjej stara.

Z Wósporka.

Njedźelu dop. ½9 hodź. prědowanje (farar Sohn ze Friedlanda w Čechach). Zběrka. Žane dźěćikemšenja.

Reformaciski swjedźeń prědowanje z cyrkw. hudźbu (wosadny farar). Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z gmejnskego žiwjenja

Z Khróšćic. Wjesni zastupnicy mějachu pjatk wječor nuzne posedźenje. K. wjesnjanosta Kokla wozjewi wšelake zdźeleńki. Łuka, kiž je za ludowu kupjel postajena, je so na dalše 3 lěta wěste, potom na 3 lěta njewěste přenajała na k. Hojera. Lětny wotnajeński pjenjez wučinja 9,50 hr. Gmejnska rada so dale prócuje, na tudomne městno lěkarja dóstać. Dokelž su w poslednim posedźenju gmejnscy zastupnicy 500 proc. přiražku k měšćanskemu dawkej wotpokazali, je nětko hamtske hejtmanstwo tutón přewysoki přiražk dyrbjeńscy postajiło. Też piwowaŕ Jawka dla jednachu. Po namjeće hejtmanstwa měješe so ličba zastupnikow pomjeńšić. Tola naši zastupnicy to jenonosnje wotpokazachu, dokelž woni tuto zastojnstwo darmotnje wukonjeja a pornjo druhim wokolnym wsam přeco na 340 wolerjow zastupnja. Też w přichodźe ma tu 9 zastupnikow być.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 29. winowca 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,425
1 jendźelski punt	13,83	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,19	100 franc. frankow	16,535

Burjowny wobkhad njebě wčera jara wožiwjeny, tola bě měnjenje dale pšcheča|ne. Kursy po tohodla trochu porjedźowachu. Wschelake znamjenja a sjowy napřećiwnachu bursu ſ dowěru do našich hospodarskich pomérow. Jendźelska měnja dale njepaduje, ale pokazuje jazo znamjenja stručenja. Pschedźěrnje wolny a bankowy žiwišchoł a ſ kupźitkom dźěłaja. We wobkhodże ſ wurěčnymi twórami nejsu hišće žane znamjenja wožiwjenja spóznacź. Burša dale wožakuje, je statna banka w bliźšich dnjach diskont abo daň hinji, dokelž njejsu pjenjezy w jeje pokładnich wjazy kaž žane. Dale mjenuji so burša, so je statny kanzleŕ pschipowědźił, se strony tuta sťakanki wo 750 milijonow hriwnow na tukrajne pschemysłnoſć a industriju. Wustaw ſa pschepytowanje wobstejonych pomérow (Konjunkturforschung) w swojej poźledźnjej rozprawje, tohorunja na znamjenja wožiwjenja naſcheho hospodarſtwa pokasuje.

Najbóle wſchak naſche rataſtwo cjerpi. Tohodla su naſche rataſtwe družstwa nimale wſchě w cjężkoſćach. Hódź jich bilanzy cźitaſch a licźby pſchirunaſch a rospomina|ſch, ſpóznajeſch, ſo wobuzne a pſchećiwne poměry w naſchim hospodarſtwje powſchitkownje a w rataſtwie wobcjeje je tężaſne a traſcha. Tuchwilna ſtatna wuſchnoſć je tute cjężkoſcje derje ſpóznała, dokelž su naſtałe ſ postupowanjom hódnoty pjenjez, ſchtož je ſ twinu, ſo ſu hódnoty wězow, tworow, leſowniſcow, pozjatſim wſcho, ſchtož mózeſch ſo pjenjezy dóſtać w hódnoće njewózkałowano we 75% ſpadnyło. To je ſobu ſe hłownej winu cź|nnoſcow wſchěch bankow a pjenjezny|ch wuſtawow w Němſkej a tohodla też naſchich rataſtiſch a wjeſnych nałutowarjow a wupóſcejnjow powſchitkownje. Hódź ſo někto ſtatna wuſchnoſć hotuje ſ mózej ruku ſapſchimnyć, njech naſchi ratarjo ſwoje družſtwa dale haja. Někto rěka kruće hromadźe dźerźeć a ſobu ſe druhemu ſ njeſamowinowaneho cźěkanja wupomhać.

Srudnje je potom tam, hdźež njeſtrach hólźa a ſchcźuwaſſaj pſchiſłódniſch ſchkarać ſapoczinu. Potom pſchiſłóde, ſo niż jenoż zyłe družſtwo, ale kóždeho jmoſtiwcho ſobuſtawa w tymle truchłym cźaſu do njerjanja a wobuźnoſcow ſtorća. Tak ſo nam pſche, kak ſu tajzy ſchkeroźerjo ſobuſtawy jeneho družſtwa ſe ſwojim ſchkarańom tak daloko pſchinjeſli, ſo dyrbja někotre, kóždy ſobuſtaw po někotrych ſtach hriwnach do kónca lěta dopłaćiſch. Někto ſo ſhoni, ſo bě knjeſeńſtwo hotowe ſ někotre 50 000 hriwnami k družſtwej pomozy pſchiſłuſcźeć. Tute 50 000 hr. dosta, druhe tohorunja cźerpjazym družſtwam, tódźež su ſobuſtawy rosumni a ſwoje wuchoſ jepoſłuſcźa ſchkarańom. Dale ſo nam pſche, ſo na pohonjenje tajſich ſchkarańow ſo hišće pjenjezy na drohe prózny, bjez wuſtawow na dobjeźe, rosnjetaja. W tajſich cźaſach, połne kriſow a pſchewalowanja, rěka měr ſakkowacź a ſebi nicźo narěźeć dać!

Produktowe wiki w Barlinje ſo wčera jaſo trochu ſbrabachu. Płaćiſtwy popſchestachu ſwadowacź, hačrunjeź je dowoſ pſchero hiſchcźe jara wulki. Pſchenźa a rožka poſłóžnyſchej ſwoju płaćiſtwu wo 5 pf. po zentnarju. Jećmjenj a wowſ dotalne płaćiſtwy dźerźeſchtaj. Mlynjy jenoż njerad powyſchene płaćiſtwy pſchihowuja. Na Drježdźańſkich wikach wčera ſwadowanje płaćiſtnow pokrački|waſche. Pſchenźa bě pornjo póndźeli wo 25 pf. tuńſcha a wowſ wo 15 pf. Někto ſtej rožka a pſchenźa w Drježdźanach (wiſchej), hač w Barlinje.

Wčera płaćeſche zentnaŕ w Barlinje:

Pſchenźny 9,45—9,55 (9,80—9,90) hr., rožki 7,60—7,70 (7,70—7,80) hr., jećmjenja, naležnjeho 8,50—9,00 (8,65—9,15) hr., nałymſkeho 8,10—8,45 (8,25—8,60) hr., wowſa 6,50—6,75 (6,70—6,90) hr.,

w termiſowym wikowanju

pſchenźny:

ſa oktober: 10 (10,42½) hr.,

ſa dezember: 10,27½—10,07½ (10,32½—10,35) hr.,

ſa měrc: 10,15—10,12½ (10,42½—10,43¾) hr.,

rožki:

ſa dezember: 7,97½—7,98¾ (8,07½) hr.,

ſa měrc: 8,10 (8,21¼) hr.,

wowſa:

ſa oktober: (7,05 hr.),

ſa dezember: 6,77½ (6,87½—6,92½) hr.,

ſa měrc: 6,85 (7,10) hr.,

w Drježdźanach:

pſchenźny 9,35—9,60 (9,60—9,85) hr., rožki 7,35 hač 7,60 (7,55—7,80) hr., jećmjenja, naležnjeho 9—9,60 (9—9,70) hr., nałymſkeho 7,70—8,50 hr., wowſa 6,60 hač 6,90 hr.

Płaćiſtwy w ſpinkach ſu płaćiſtwy tydźeńſkich wikow. Hódź pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepſcheměnichu.

Wiki ſchtwórtk w Sprjetzu.

Tu płaćeſche pſchenźa, cźežka 9,20—9,40 (9,50—9,70) hr., łóžſcha 8,50—8,90 (9,20) hr., rožka, cźežka 7,30 hač 7,50 (7,60) hr., łóžſcha 7,10 (7,20—7,40) hr., jećmjenj, naležni 8,15—8,65 (8,25—8,75) hr., wowſ 5,70 hač 6,10 (5,80—6,20) hr., bitra 2,20—2,80 hr., jeja 8—12 pf., běrny, zentnaŕ 1,60—1,80 hr.

Płaćiſtwy w ſpinkach ſu płaćiſtwy tydźeńſkich wikow. Hódź pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepſcheměnichu.

Wiki ſchtwórtk w Hajſchtrowje.

Pſchenźa 9,50—9,60 hr., rožka 7,50—7,60 hr., jećmjeń, naležni 8,25—8,75 hr., nałymſki 7,40 hač 7,60 hr., wowſ 6,25—6,35 hr., běrny 2,25—2,50 hr., punt 3—4 pf., hrno 2,30—2,50 hr., ſłoma k ſaſłanju 1,20—1,40 hr., ſtóma 1,40—1,80 hr., we wokłepach 1,80 hač 2,30 hr., bitra 60—70 pf., jeja 10—12 pf., twarog 20 pf., ſarańane hufy 75—80 (80—90) pf., proſata 8—15 hr., běhaki 18—25 (17—24) hr.

Płaćiſtwy w ſpinkach ſu płaćiſtwy tydźeńſkich wikow. Hódź pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepſcheměnichu.

Wutoru 1. novembra 1932

we **Tornawje** w hoſćeńcu, dop. w 11 hodź.: Schijaza maſchina a gramofon;

we **Płaćejach** w hoſćeńcu, płaćiſty, w 12 hodź.: Krowa a klawěr a gramofon.

Schtwórtk 3. novembra 1932

we **Wojerjach** w hoſćeńcu „K ſtatemu ławej“, dop. we 10 hodź.: Kſchěſło, klawěr, maſajowe płaćiſtwa, kuſowy ſkamor, nowa wodowa płumpa a ſłowniſk ſe lěta 1926.

Pjatk 4. novembra 1932

we **Wjerjezach** w Schtenkrichej hoſćeńcu, dop. w 11 hodź.: Gramofon.

Dobrowólne płaćejadźowanje.

Póndźelu 31. oktobra 1932

we **Narězu** cźo 11, dop. w 11 hodź.: Kóń, kanja, 4 proſata, běhaj, dešſkowanej wołaŕ, wějawa, rěšaŕ, bróny, płuh, wěžnje 10 zent. ſłomu, hrno a běrny.

Zběranje ſudnišk płaćejadowanje.

Sud je płaćejadowanje leſowniſcow w Zdźarowſkich a Kobličańſkich honach, ſłužownje Marii Wenkowej we Wulkich Zdźarach, na ſrjedu 9. 11. 32 poſtajene, ſćěhowny.

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

28. oktobra 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 714	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnoſće hač do 6 lět	31—32
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	28—31
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	25—27
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	20—24
Byki: 428.	
Połnomjasne, wuroſćene, najwjetšeje rěznoje hódnoſće	30—31
Połnomjasne, młódše	28—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	24—26
Špatne	21—23
Jałojcy a kruwy: 818	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnoſće	24—26
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnoſće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—16
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 1305	
Najlěpše wukormjene (2. druź.)	42—52
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	32—40
Špatne (4.)	18—28
Wowcy: 4169.	
Młódše a ſtarše wukormjene (1. druźina	24—26
Starše wukormjene (2.)	33—34
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	30—32
Swinje. 8144.	
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, ha do 1½ lět ſtare	45
Wukormjene	44
Mjasne	41—43
Špatne	39—41
Rancy a kundrosy	36—39

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

29. oktobra 1932 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny su po złotej hriwnje zrotowmja.

Twora	najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaſo	1 kg	1,40	1,80
Celace mjaſo	1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaſo	1 „	1,60	2,00
Swinjace mjaſo	1 „	1,40	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,60	2,00
Pšeńona muka	1 „	0,44	0,64
Ržana muka	1 „	0,36	0,40
Khlěb	1 „	0,25	0,30
Jědźne běrny, nowe	1 „	0,05	0,07
Rajs	1 „	0,32	0,90
Hróch	1 „	0,40	0,80
Soki	1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	0,90	1,00
Sušeny połd	1 „	1,80	2,00
Dobre mloko	1 lit.	0,22	0,24
Jědźna butca	1 kg	2,40	2,92
Jeja	Štuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	1,40	0,60
Cokor drobny	1 „	0,76	0,78
Petrolej	1 „	—	0,43
Kamjeńtne wuhlo (domj. topj.)	1 ctr	—	1,90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,20

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotlipowe symjo po tuni ahe 1000 kg, howsk 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	28. 10.	27. 10.		28. 10.	27. 10.
Pšenica	189-191	188-190	symy	—	—
rožka	152-154	151-153	woka	—	—
čemjeń, nal.	—	—	hódre łupiny	—	—
čemjeń	17 -180	170-180	žołte łupiny	—	—
wows	133-135	123-134	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	23 5-27,(	23,5-27,(	lany wosušk	10,10	10,20
ržana muka	19,2-21,7	19,2-21,7	such.truhanč	9,20 9,50	9 20-9,50
pš. wotruby	9,0 9,4	9,00- 40	brjuj. kruški	—	—
ržane „	8,25-8 6	8,25-8 60	syno, 50 kg	1,80-2,10	1,30-2,20
raps	—	—	ržana słoma	0,65-0,80	0,65-0 80
hrôch Viktor	22,0-26,0	22,0-26,(	pšeńč. „	0,45-0,60	0,45-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,45-0,6	0,45-0 6

Drježdźańska burza (28 10.)

Pšenica 76 kg	187 192	běrnjace kružki	—
rožka, 70 kg	147-152	pšeńč. wotruby	8,60 8,90
nalětni ječmjeń	180-192	ržane wotruby	9,00 10,00
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńčna muka	36,00 38,00
wows	132-138	ržana muka	24,50-25,50
čefwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hrôch	—
suche truh.	9,20 9,40	cokrowe truh.	—

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

29. oktobra 1932

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Předmjet		najniža płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica,	50 kilo	9.00	9.40
Rožka	50 „	7.00	7.40
Ječmjeń	50 „	8.00	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6.25	6.50
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	1.60	1.80
Syno	50 „	2.00	2.20
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	0.60	0.80
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	16.50
Ržana muka 60%	50 „	—	12.75
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5.25
Ržane wotruby	50 „	—	5.25
Butra	1 „	2.60	2.80
Jeja	1 štk.	11	0.12
Husatka	1 štk.	—	—
Prosata 1073 štuk	1 štk	6 00	12.00

Prosace wiki dźěchu pomalšo.

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik“ změje štwórtk, 3. nov. wječor 1/2 9 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Steglichee na Christianskej drózy 22. Přednošk je přilubjeny. Wšitkich Hromadnikarjow a wosebje tež naše studentstwo wutrobnje přeprošuje předsydstwo dr. Wjacsławk.

Khwaćanske serb. tow. ma swoju zhromadźiznu nje-dźelu 30. t. m. pop. w 4 hodź. pola sobustawstwo Kästnera. Nuzne je, zo je cyło sobustawstwo přitomne. 40lětne wobstaće so bliži, a dźěła temu dyrbja so započeć. Jónkróćne prošenju dyrbi dosahnyć k narodnemu skutkej. Jedyn njech to druhemu praji a přińdźe z dypkom. Tež hosćo su lubje witani. Wšěch wočakujemy z wěstosću. Předsydstwo.

Lumir ma pruhu sobotu 5. nov. pop. 1/4 5 hodź. z dypkom w Serbskim Domje. Solistojo: 1/4 4 hodź. Bj. Krawc.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica“ ma přichodnu póndźelu (reformaciski swjedźeń) pop. w 3 hodź. swoje měsačne posedźenje w Knježim hosćencu. Přednošk je k. wyšši wučeŕ Kral-Zaděańanski dobroćiwje přilubił. Wo bohaty wopyt należnje prosy předsyda.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler“. Předsydstwo a wubórk přeprošujetaj z tutym wšěch předsydow serbskich towarstwow, w kotrychž su zawěsćeni našeje pokładnje, kaž tež wšitkich rarjow přinoškow, na krótke, ale jara ważne posedźenje njedźelu, 6. novembra pop. 1/3 hodź. do hosćenja hłuwneho Domu w Budyšinje. Wosebje pak jemy kóždeho dla ważnych postajenjow za přitomnosć. A tež dalši zajimcy su witani. Krjeńmaŕ, župny.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 2. novembra 1932 Gmejnska rada

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nowěstki: G. Janak w Budyšinje.

Wše šulske knihi

poruča we wulkim wubjerku

Serbska kniharnja w Budyšinje

::: na Lawskich hrjebjach :::

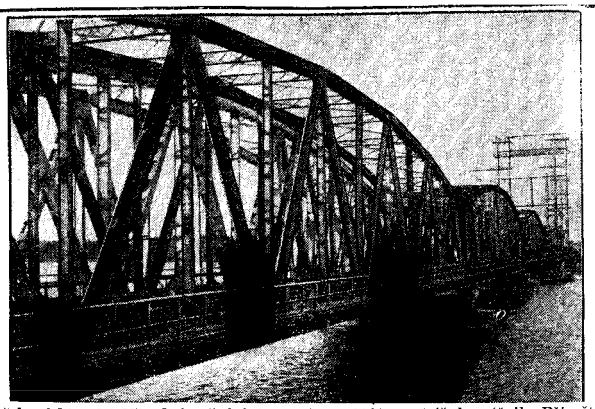

Najmoderniši železniski móst Němskeje před dotwarjenjom.

Ponowjenje Karninskeho železniskeho mosta, kiž zwjazuje prědnju Pomorsku z kupu Usedom. Móst wobsteješe prjedy z dweju wuhibanskeju mostow, zo by so łódźam přejězd zmóžnił. Při něčišim ponowjenju so zestarjeny princip ze zběhańskim mostom narunja. Při přejězdze łódźe so dźěl mosta hač 38 metrow nad wodu zběhnje.

Měšćanske dźiwadło

Hišće jónkróćna hóstna hra Winskeho bajkowneho dźiwadła Póndźelu 31. okt. (na ref.-rm swjedźenju) 15.30 hodź.

Kuzlaŕ „Schludrifax“ při kěžorsk. dworje

Płaćizny: 20, 30, 40, 60, 80 a 100 pjenježkow

Sobotu 29 oktobra 20.15 hodź. poslednj raz po niskich płaćiznach opereta

Hajnkec Khrystla

Njedźelu 30. okt. 16 hodź po niskich płaćiznach operetu

Holčka z Čorneho lěsa

19,30 hodź. premijera wulk. op.

Madame Dubarry

Płaćiznowa skupina I

80 sobuskutkowacych, krasna hudźba 5. předst. za abonent A

Póndźelu 31. okt. 19.30 hodź.

Madame Dubarry

Wutoru 1. nov. 20.15 hodź.

Madame Dubarry

Srjedu 2. nov. w 20.15 hodź.

3. předstajenje za abonnent E wjeselobra

Swobody puć kmanemu

Płaćiznowa skupina II

Štwórtk 3. nov. 20.15 hodź.

5. předstajenje za abonnent B

Madame Dubarry

Pjatk 4. nov. w 20 hodź.

3. předstajenje za abonnent C

Madame Dubarry

Sobotu 5. novembra 20.15 hodź. ludowe předstajenje po niskich płaćiznach

Holčka z Čorneho lěsa

Wudowc, spočatk 60 lět, wobkhodnik, strowy a čiły, bjez přiwiska, zamožity pyta hnydom

serbsku katolsku

hospozu

strowu a sylnu tehorunja bjez přiwiska. Zentra njeje wuzamknjena. Poskićenje njech so ačelu pod H. 84 na wudawarnja Serbskich Nowin.

Wosebity wobkhod za nowočasnu mužacu a hólčacu drastu

Pětr Hančka w Kulowje

na Budyskej drózy 4

Telefon 64 Telefon 64

K zymskemu a hodownemu nakupowanju poskićamy naš wulki skład nowočasneje **mužaceje a hólčaceje drasty** wšěch družin. Budźeće w kóždym nastupanju spokojom, přetož **kajkosć a nizke płaćizny** našich tworow su znate. Prošu wopytajće nas a přeswědźće so. Mjez druhim poskićamy:

Najnowočasniše zymske mantle a paletoty wot 55.00 hač do **18.00** hr.

kosmičkate mantle wot 18.00 | sportske wobleki wot 13.00 | mužaca čapki . . wot 0.75
jaki do wětra . wot 4.50 | jaki za zamkarjow wot 1.95 | zwjeršne košle . wot 1.75
zymsky jupy . . wot 9.75 | kholowy za zamkarjow w. 1.95 | nowočasne samowjaraki 0.45
mužace kłobuki wot 18.00 | mužace kłobuki wot 2.75 | gamaše za mužow wot 0.90

Kholowy, lacy, jaki do dźěła, štrykowane jaki, pulovry atd. tunjo

— Na Wojerowskich hermankach steju znapřeća „Złoteho lawa“ — na Łazowskich nakosnje wot cyrkwje a na Hródkowskich w stanju čo. 105

Pawoł Urban w Bošecach

wikowarnja z elektriskimi a radijowymi wěcami

Poskićam wše družiny žeblawtow, prochsrčbakow, tepjeńskich a warjeńskich aparatow, elektr. plotow, wohrěwaki do łoža, wysokofrekwencne aparaty ze šiłtom, ventilatory, orig. Fön-aparaty a nastroje k swětlenju špundowanja, wobswětlenja za kolesa, dybzačne lampki a dźěle k tomu, zwonjeńske připrawy, lampy na pisańske blida a nócne stejace lampy, krony, ample, žiłdźane lampowe škity a druhe wobswětleńske připrawy kaž tež wšitke instalatěrske wěcy.

Radijowe připrawy znamkow: Nora, Saba, Lumophon, Seibt, Mende, Sachsenwerk, Telefunken, Owin, akumulatory, anodowe baterije, radijowe dźele, gramofonowe tačele.

Wšitke wuporjedźenja na radijach wukonja swědomite fabrikski wěcywustojny w mojim składźe.

Klankace włosency

(Perücken) zhotowja

Frižér Nickol

w Budyšinje

na Znutřk. Lawskej hasy, rózk Kotolskeje hasy.

Wučbu

w šiću šatow podawa měsačnje za 15 hr.

Gertrud Mann, mišterka w šiću šatow, w Budyšinje na Połnčanej drózy 13, I.

Por derjezdźeŕžanych jendźelskich

kučowych gratow

a gratow do dźěła stej na předań w Smjerdźacej čo. 13.

Dobra podsolna kruwa

je tunjo na předań w Dobrošicach čo. 6 pola Njeswačidła.

Prosata su na předań. w Zdźěri čo. 16 pola Kluksa.

Młody wół

k přehanju je na předań pola Grögerec we Łupoji.

Nowa Erika!

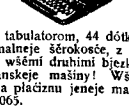

Model 6 z połnohódnym pisanskim tabulatorom, 44 dótkodłami, kołańskej walcu, walcu normalneje šěrokosće, z wopraudže lohkim wuhibnjenjom a ze wšěmi druhimi bjezkonkurencnymi lěpšinami „Erika“ pisanskeje mašiny! Wšitke připrawy i ene,e pisaskeje mašiny za płaćizny jeneje maleje mašiny! Žadajće sebi prospekt S 7065.

50 małych Erika-pisanskich mašinow w zhromadnej hódnosći něhdźe 12 500.— hr. **darmo**

Za wotedaće tuteho nawěšťka dostanjeće hač do 15. 11. 1932 wot deleka mjenowaneho Erika-zastupjerja darmo originalny lós! Rozdźělenje dobyćow wotměje so 20. 11. 1932 pod dohladom sakskeho notara dr. Thieme w Drježdźanach.

Generalny zastupjeŕ:

Hermann Kulisch w Budyšinje

Telefon 3541 — na Hošic hasy 38

Kamjeničanski skład nohajcow

w Budyšinje jenož na Sukelnskej hasy 12

Wosebity wobkhod za nohajcy wšěch družin,

rukajcy, trikotaže a wolmu.

Předawarnja Barlinskeje fabriki šatłow W. a G. Neumann.

Herbska grudnja we Wudworju

Jutře njedźelu wot wječor 7 hodź.

tunje reje

Leopoldec korčma we Worklecach

Kermušnu njedźelu 30. oktobra wječor wot 7 hodź.

reje.

Rejwański bančik 50 pj. — Wo dobroćiwy wopyt prosytaj Jurij Brankačk a mandźelska.

Za njewustrowjenych!

Hojeŕska praksa Max Thomas w Budyšinje

wojeńske sydlišćo čo. 4 — při Lubjskej drózy — Telefon 2696

Rěčne hodźiny: wšědnje 9—12 a 3—6 hodź.

Njedźelu wot 10—12 hodź. po připowědźenju

Stwórtk žana rěčna hodźina!

20lětne nazhonjenja. Časej přiměrjene płaćizny.

Na njezamóžitych so wosebje dźiwa

Omnibus čo. 2 hač k Hausenskej drózy

Herm. Müller w Kamjencu

Pfortenstr. krawski mišter.

Rjany wubjerk ulstrow, čornych eskimo-paletow, nowočasnych woblekow za mužow a hólcow.

Dobre dźěło po měrje

Fabriske zbytki

hodźace so za jaki, dźěćace wobleki, šórcuchi, košle, łož. počehnjenja atd. Dobre kajkosće, jara tunje

Hilger, w Budyšinje na Lotzeskej dr. 21, I.